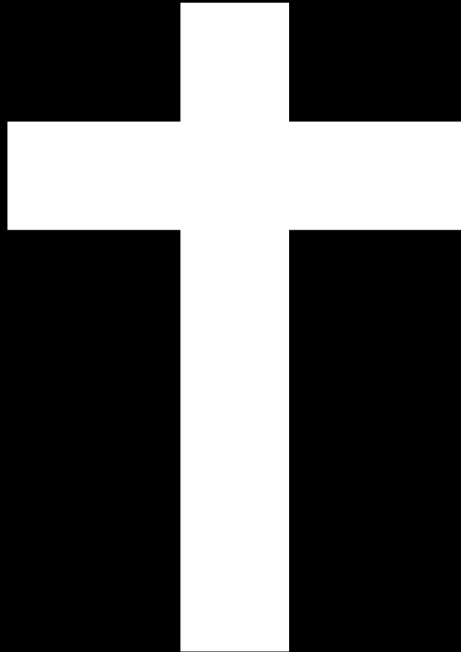

Lisăě Athě - Kayă
Ngó.

Western Kayah: Lisăě Athě - Kayă Ngó. New Testament

Lisăṣě Athě - Kayă Ngó
Western Kayah: Lisăṣě Athě - Kayă Ngó New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayah, Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
e95d0c8d-ae9c-5368-9ad4-ad9a104aff49

Contents

Matteo	1
Marko	63
Luka	103
Giovanni	169
Prêdônyăphú Tahe	217
Roma	279
Corinthia Arêlố Tôba	310
Corinthia Nyềba Tôba	339
Galasia	359
Epheso	370
Philippi	381
Colossae	389
Thessalonia Arêlố Tôba	396
Thessalonia Nyềba Tôba	403
Timothy Arêlố Tôba	407
Timothy Nyềba Tôba	416
Tito	422
Philomena	426
Hebreo	428
Jakomo	451
Petru Arêlố Tôba	459
Petru Nyềba Tôba	468
Giovanni Arêlố Tôba	473
Giovanni Nyềba Tôba	481
Giovanni Thuốba Tôba	483
Juda	485
Têdyéluốhtya	488

Matteo Gospel Of Matthew Tèhébé Ré Dó Nyě

Li tètèkrùmila Matteo yětôba ma a hésoluô pé ù ná Jesũ ma mǎhó prēmewóhteka ù dǎ Cómarya ólyá onekyǎ nuôtôprè hó. Byacè Jesũ ma mǎhó prè dǎ a mēlóbǎhtya pé hó Cómarya ólyá onekyǎ angó ná akayǎ dǎ lisāsè alyekũ nuótahe tǎprè hó. Tètèkrùmila yěnuôma a mǎ pé prétú Judaphú dǎ Byacè hyǎ opacělyá dǎ èthĩ aklěnuô tahe agněnuô mǎto. Tètèkrùmila yěnuôma hekhu tǎba agně.

Li tètèkrùmila Matteo yětôba nuô ù cáhtya rǎ ré ná Byacè Jesũ a tǎopacělyá ari-akyǎ, htuôrò a héluô pé ù ná Byacè plwǎhtyě ari-akyǎ ná khĩnėricyǎ khukló ilo-ilyá lǔ ari-akyǎ, htuôrò a héluô pé ná Byacè Jesũ cáhtya a tǎphyétǎmǎ rǎ a lě dǎnyǎ hėso pé ù, ithyóithya pé ù, rǎ a zasimé pé ù tǎswitèsè tahe dǎ Galilea kékũ nuótahe ari-akyǎ. A hésoluô htuô phúnuôrò a rǎmǎrǎdyǎ ke Byacè Jesũ o dǎ Galilea ké rǎ htecuô dǎ vĩ Jerusalem ari-akyǎ, htuôrò tǎmǎhtwǎhtya ané ná Byacè Jesũ dǎ khyělǎ tǎklé dǎ akũ, ná ù mũthyěhtya è dǎ krusulo ari-akyǎ ná a thyě ihtòkǎkhyě ari-akyǎ tahe.

Li yětôbanuô a dyéluôhtya Jesũ phú thǎrádu dǎ a o ná a taryěshyosǎ rǎ a héhteluô pé ù ná Cómarya a tǎthyótǎhtya tahe tǎprè, htuôrò a ithyóithya pé ù ná Cómarya ahtyěaké ari-akyǎ tǎprè phúnuô. Byacè a tǎthyóithya tahenuô a o ényacó rǎ ù be-opló tǎ lǔ a tǎthyóithya yětahe rǎ ù ibě dya opló khótǎ lǔ nyǎtǎ. (1) Tǎhėsodǎnyǎ dǎ sorǎlo tǎdya thǎplòthuôhtyě ari-akyǎ, tǎphyétǎmǎ lyabè pé tahe, nĩbè shuókhěryǎ tahe, ná kayǎ dǎ a htwǎhó mókhu a htyěphúkǎphú tahe a ki mǎkryǎ ané phútǎ pǎ ari-akyǎ (Amǎdu 5-7). (2) Ithyóithya zǔklyázǔkló pé a khǎpacě shyéthėnyě a tǎphyétǎmǎ tahe ari-akyǎ (Amǎdu 10). (3) Dǎnyǎ khákho pé ù ná mókhu htyělǎkékũ ari-akyǎ (Amǎdu 13) (4) ithyóithya pé ù ná ù ki ohtwǎprè phú a khǎpacě tǎprè angólasǎ tahe ari-akyǎ (Amǎdu 18). (5) Ithyóithya pé ù ná htǔkhě khǎnyǎkhěyě ki tadũkyǎ pǎ ari-akyǎ ná Cómarya ahtyěaké ki hyǎ ohtya pǎ ari-akyǎ (Amǎdu 24-25)

Tèhébé tǎtǎ ná tǎtǎ

Byacè Jesũ muǎphě phyěphuô muǎprǎ tǎklwĩ kalyá pǎtǎ tahe ná a tǎopacělyá ari-akyǎ 1:1-2:23

Giovanni Baptista a tǎphyétǎmǎ tahe 3:1-12

Jesũ plwǎhtyě ari-akyǎ ná tǎilo-ilyá ari-akyǎ 3:13-4:11

Jesũ mǎtǎ dǎ kayǎ bėmũ aklǎ dǎ Galilea kékũ 4:12-18:35

Cáhtya dǎ Galilea ké tuǎdǎ vĩ Jerusalem 19:1-20:34

Dǎ khyělǎ tǎklé bí vĩ Jerusalem akũ ná akhǎsǎkhǎshyě tahe 21:1-27:66

Byacè atǎthyě ihtòkǎkhyě ná a tǎdyéluôkhyě ané ari-akyǎ 28:1-20

*Jesũ Aklwĩalyǎ A Tǎrǎmǎ
(Luka 3:23-38)*

¹ Liyěma a rǎmǎrǎdyǎ Jesũ Krĩstu aklwĩalyǎ dǎ a ícũtǎ dĩtũ lǔ tahe ari-akyǎ. È ma aklwĩalyǎ ícũtǎ dǎ Khwĩ Davi ná Abraham.

² Abraham aphútă dítú Isaac, Isaac aphútă dítú Jacob, Jacob aphútă dítú Juda ná apuõavyă tahe. ³ Juda aphútă dítú Perez ná Zera, èthĩ thényě amuõ ma amwĩ ná Tama. Perez aphútă dítú Hezrò, Hezrò aphútă dítú Ram, ⁴ Ram aphútă dítú Amminadab, Amminadab aphútă dítú Nasho, Nasho aphútă dítú Salmon, ⁵ Salmon aphútă dítú Boaz dõ amuõ mwĩ ná Raha, Boaz aphútă dítú Obed dõ amuõ mwĩ ná Rutha, Obed aphútă dítú Jesse. ⁶ Jesse ma mǎhó Khwĩ Davi aphe nuô hó. Khwĩ Davi nuô aphútă dítúhó Solomo rò amuõ ma mǎhó Uria amě nuôhó.

⁷ Solomo aphútă dítú Rehoboa, Rehoboa aphútă dítú Abijah, Abijah aphútă dítú Asa, ⁸ Asa aphútă dítú Jehoshapha, Jehoshapha aphútă dítú Jora, Jora aphútă dítú Uzzia, ⁹ Uzzia aphútă dítú Jotha, Jotha aphútă dítú Ahaz, Ahaz aphútă dítú Hezekia, ¹⁰ Hezekia aphútă dítú Manasseh, Manasseh aphútă dítú Amon, Amon aphútă dítú Josia, ¹¹ Josia aphútă dítú Jekonia ná apuõvyă tòmụ. Shuõkhě yěnuô atõ bí Israelphú cuõhtwõ tyahĩ cũi dõ Babylonia kẹ to anyěhyă takiphú akhěnuô.

¹² Bí a cuõ ohó dõ Babylonia kẹ akhěnuô, Jekonia aphútă dítú Shealtiel, Shealtiel aphútă dítú Zerubababe. ¹³ Zerubababe aphútă dítú Abiud, Abiud aphútă dítú Eliakim, Eliakim aphútă dítú Azor, ¹⁴ Azor aphútă dítú Zadok, Zadok aphútă dítú Akim, Akim aphútă dítú Eliud, ¹⁵ Eliud aphútă dítú Eleazar, Eleazar aphútă dítú Matha, Matha aphútă dítú Jacob, ¹⁶ Jacob aphúo tǎdítú Joseph dõ a mǎ Maria avẹ nuôhó. Maria phúonĩ hó Jesũ dõ ù é è ná Krístu yěnuôhó.

¹⁷ Mephúnuôrò cáhtya bí Abraham ahtũkhě tuõhyă dõ Davi ahtũkhě nuôma a o shyélwĩhtũ. Cáhtya bí Davi ahtũkhě tuõhyă dõ ù pũcuõkyă Israelphú dõ Babylonia kẹ nuôma a o shyélwĩhtũ. Cáhtya bí ù pũcuõkyă Israelphú dõ Babylonia kẹ tuõhyă dõ Krístu ahtũkhě nuôma a o shyélwĩhtũ.

*Byacè Jesũ Krístu Opacělyã Ari-akyã
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Jesũ Krístu nuô a hyălyã opacě phútě hénuôma, Joseph nuô a hyă sudyă dyémá htuõhó Jesũ Krístu amuõ Maria dõ a ki phyé lũ. Manárò bí a phyé tyahĩ lũ to akhěnuô, Cómarya* dyémuõdõhtya lũ ná Thé Sǎsě Byacè. ¹⁹ Joseph ma kayă dõ acóate tõprẹ htuõto pǎma ù thěgně rò Maria thétarẹhe a tanẹ akhu-akhyě a kírẹ dyakyăhuô dyakyăthwé lũ.

²⁰ A tanẹ phúnuô tadúrò, bí a omyě akhě, a omyěmyă myáhtye Byacè Cómarya a tanémókhuphú tõprẹ hyăoluõhtya pẹ lũ rò a hé lũ, “Davi aphúkhũ Joseph, bẹzòbèthi tǎ dõ nẹ ki phyé Maria yěnuô tǎmẹ, mamẹtéhérò, a muõdõ nuôma Cómarya a Thé Sǎsě dyémuõdõhtya lũ prẹ. ²¹ A ki phúpřekhũ pǎ rò nẹ bè é amwĩ ná Jesũ† ní-, mẹtéhérò a ki mẹlwóhteka akayă tahe dõ a tẹhútẹora akũ pǎ.”

²² Lõ- tẹyě tahe ki mẹlómẹbǎhtya Cómarya héone prẹprõ tõprẹ hé, ²³ “Prèmòphúthè tõprẹ ki muõdõhtya rò a ki phúonĩ a phúpřekhũ pǎ, rò ù ki é amwĩ ná Emmanueleè pǎ,”* Emmanueleè angólasá ma, “Cómarya okuô ná pẹ.”

* **1:18** 1:18 Cópħrya † **1:21** 1:21 Jesũ angólasá ma “Byacè dõ a mẹlwóhteka ù.” ✨ **1:23** 1:23 Isaia 7:14

²⁴ Bí Joseph théněhtya akhě, a mephú Byacè a tanémókhuphú mekyã lů nuô. A kaşodya ná Maria rò a éka lů dĩ ahi. ²⁵ Manárò bí Maria phúoní tyahí aphúprěkhũ yětôprě hítonuô, a omyě tǒhí lů to. Joseph é lůmwi ná Jesũ.

2

Prěthíphěphú Hyã Myáhtye Jesũ

¹ Jesũ opacělyã dĩ vĭ Bethlehem, kě Juda akũ, bí Khwí Herodè pǒhtyěpǒkě akhěnuô. Jesũ opacělyã htuõnuô prěthíphěphú* dĩ kécíhte tahe hyã dĩ vĭ Jerusalem rò hyãsudya khwí, ² “Pacěphú dĩ a kírě htwõhtya Juda akhwí yětôprě nuôma a opacělyã tǒbítě tǒpho? Mětěhéro pẹ myáhtye asè ohtyaluõ dĩ kécíhte tǒkyě rò pẹ hyã dĩ pẹ ki cǒbucǒběhtya è.”

³ Bí Khwí Herodè nĭhuõ tẹhébè phúyě akhěnuô, a théplòkũ théplòkyã. Lǒ~ vĭ Jerusalemphú tahe théplòkũ théplòkyã kuõ lõplĩ cǒ. ⁴ A é okú plǒlǒ lõ~ bwídukhu tahe ná prěithyó tẹthyótẹhtya athára tahe. Rò a sudyã èthĩ, “Prěprǒ tahe héone ná Messia yětôprěnuô a ki opacělyã tǒpã bítě tǒphotě pã,” a hé. ⁵ Rò èthĩ hēsũ lů, “A ki opacělyã dĩ vĭ Bethlehem, kě Juda akũ pã, prěprǒ Mica rã rò a hé,

⁶ Byacè hé, ‘Kǒ~ vĭ Bethlehem~, vĭ dĩ a odó kě Juda akũ yětahe aklěnuô, nẹ ma vĭ patílǒũ dĩ amwi luõhtyěluõkě kuõ to phúnuô máto. Mětěhéro prěpǒtẹ tǒprě dĩ a ki takótakẹ rò a ki zũklyázũklǒnĩ vã Israelphú yětǒmũ ki ohtya dĩ nẹkũ pã.’”☆

⁷ Phúnuôrò Khwí Herodè éhuôéthwé prěthíphěphú dĩ a o dĩ kécíhte hyã yětahe rò a sudyã tǎtẹ èthĩ ná sè yětǒměnuô a oluõhtya pẹ èthĩ bókhětě phúnuô. ⁸ A nõcuõ èthĩ dĩ vĭ Bethlehem rò a hé èthĩ, “Cuõmyápũ tǎtẹ lahyã pacěphú nuôtǒprě ní~. Thyáphú vã ki cuõ cǒbucǒběhtya nĭkuõ è nuô, thĩ ki myáhtye hǒhó ná kađyáso lẹpẹ kuõ vã ní~.”

⁹ Bí èthĩ nĭhuõhtuõ khwí hé ngó phúyě rò a htecuõ lahyã. Bí èthĩ htecuõ akhěnuô, sè dĩ èthĩ myáhtye dĩ kécíhte nuôtǒmě oluõhtya pẹ khyěthyá èthĩ. Sè nuôtǒmě thũcuõ rẹ èthĩ dĩ nyě rò a cuõ okuõ tǒděhtya cǒ pẹ èthĩ bí pacěphú onĩ akhălẹ nuô. ¹⁰ Bí èthĩ myáhtye senuôtǒmě akhěnuô, a thékrũthéłǒ nyacó. ¹¹ Rò èthĩ nuõ dĩ hikũ rò nuõmyáhtye pacěphúyě otǒná amuõ Maria. Èthĩ dǎngũlyã cǒbucǒběhtya lů. Htuõrò a phyěhte htě ná tẹnuõmũ dĩ ù é ná lõban ná myrra dĩ anguduprĩdu yětahe rò a dyé ná pacě shyězũ. ¹² Rò Cǒmarya dyérǒdyéryě prěthíphěphú yětahe dĩ a tẹomyěmyã akũ ná èthĩ ki katǒ pã tã Khwí Herodè tǎmẹ. Rò èthĩ kaķhókyã klyá dĩ aruô tǒbǒ dĩ akẹ.

Hteklyacuõ Dĩ Egypt Kẹ

¹³ Bí prěthíphěphú yětahe kahtuõhó nuô, Cǒmarya amókhu tanéphú tǒprě hyãoluõhtya pẹ Joseph dĩ a tẹomyěmyã akũ rò a hé lů, “Ihtǒmǒ! Rò éní pacěphú ná amuõnuô rò hteklyacuõkyã mǒ dĩ Egypt kẹ nuô. Vã ki hēsó hí nẹ tǒcǒ~ to kihéro tarú otadũ lahyã bínuô ní~, mětěhéro Khwí Herodè kírě nõ aklyěphú tahe pũmẹthyě pacěphú yětǒprě.”

¹⁴ A páihtò rò a kahtò éní pacěphúyě ná amuõ rò htecuõ dĩ Egypt kẹ bí mǒkhímǒne akhě. ¹⁵ A cuõ bínuô tuõdĩ Khwí Herodè thyě. Tẹhtwõhtya anẹ phúyěnuôma a

* 2:1 2:1 Prěpũ thégně sè ari-akyã tahe. ☆ 2:6 2:6 Mica 5:2

melóměbãhtya Byacè Cómarya nõ héonekyã aprèpro Hosea, “Vã éhtekakyã vãphú dõ Egypt ké.”✠

16 Bí Khwí Herodè thégněhó ná prèthíphéphú tahe lahökyã hó lů akhěnuô, a théplòdu lakálakö có. Phú a pũthěgně tãtę nĩhtuõhó dõ prèthíphéphú yětahe ałó ná sè oluõhtya pę èthĩ bíkhětě nuô, a nõmęthyě lõ prèkhũ pacěphú nyěna tãpalyã tahe dõ a o dõ vř Bethlehem akũnuô ná dõo tavítava bínuô lõ- plĩ. 17 Męphúnuôro, Cómarya héone hó angó ná Prèpro Jeremia nuô a lõbã htyahó. 18 Prèpro Jeremia hé, “Tęnguõtětě ki ohtya dõ vř Rama akũ pã. Ũ ki nguõtadũ théplò, ũ ki hětadũ thuõhtyě có pã. Rakělě aklwĩalyã tahe kinguõkihè dyélõ aphú pã. Dõ aphú tahe thyělõ rò a tanę takhõthě yěnuô, ũ ilõ oícya lů tãprě- to.”✠

O Dõ Egypt Ké Hteka

19 Bí Khwí Herodè thyěhtuõhó rò Joseph opã dõ Egypt ké akhě nuô, Cómarya a tanémókhuphú tãprě hyãoluõhtya pę lů dõ a tẹomyěmyã akũ. 20 Rò a hé lů, “Ihtòmõ! Ěnĩ pacě ná amuõnuô rò kãkhyě khyěthyámõ dõ Israel kěnuô, mętěhéro kayã dõ a pũmęthyě pacěphú yětãprěnuô, a thyěhó.”

21 Rò a pãihtò, rò a ihtòenĩ pacěphúyě ná amuõ rò a kãkhyě dõ Israel ké. 22 Manáro bí Joseph nĩhuõ ná Khwí Herodè aphúkhũ Khwí Arkelao htyapõ afhě khălě dõ ké Juda akhěnuô, a théisě rò a kãtõ bũto. Cómarya dyérò Joseph dõ a tẹomyěmyã akũ rò a taklyé kãkhyě odõ Galilea kékũ. 23 Èthĩ ka-o nĩdyé vřnuô tãvř ma ũ é ná vř Nazarè. Yěma a melóměbãhtya hó prèpro tahe héone, “Ũ ki é lů ná Nazarèphú pã,” nuõhó.

3

Giovanni Baptista A Těhésodõnyã

(Marko 1:1-8, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

1 Nanyělěnyě hyãhó akhěnuô, kayã otãprě, a lě hėsodõnyã tẹ dõ Judaké kėsěhtyěkyã lõtamákhu, rò ũ é lů ná Giovanni Baptista. 2 Rò a hé, “Zã nĩdũ lahyã thĩnė,* mętěhéro mókhu ahtyěaké phũhtyahó.” 3 È ma mã kayã nuõtãprě dõ Prèpro Isaiiah héone lřrilũkyã,

“Kayã tãprě éhtõhtya dõ kėsěhtyěkyã lõtamákhu rò a hé, “Taritaryã one lahyã klyá dõ Byacè agně. Męcómępě lahyã Byacè lěhyãklyá agně tãbõ ní-.’”✠

4 Giovanni kũthyãhtyanĩ hyeçã dõ ũ bó ná tathĩbuõdu asũ, rò a ryãhtyanĩ nyãhtõphá. Rò a epré takĩ ná vyãhtyě. 5 Kayã dõ a odõ vř Jerusalem akũ ná Juda tãkělě ná lõ- kayã dõ a o tavítava rwó Jordano htyěklõ nuõtahe a hyã lahyã dõ Giovanni a o. 6 Èthĩ hyã hėsó lõlõ a tẹmęthũ tahe rò Giovanni plwõ pę èthĩ htyě dõ Jordano htyěklõkũ.

7 Manáro bí Giovanni myãhtye Pharisěophú ná Saducěophú tahe hyãpluhyãphè dõ a ki hyãplwõ kuõ ané ná htyě akhěnuô, a hé èthĩ, “Rũthĩthĩ-! Maũpě tãprě dyérõdyéryě thĩ ná thĩ ki siplébė ná Cómarya a tęciryã dõ a ki hyãpã yěnuô pě? 8 Thĩ ki zã nĩdũ mãlakõ hò thĩnė hó kihéro dyélũ lahyã thĩ tẹohtwõprě tahe ná thĩ tẹdya thĩ théplõthuõhtyě tahe. 9 Héhtõhėlyã tã thĩnė, ‘Pẹ ma Abraham aklwĩalyã’ nuõtãmė. Vã hé thĩ, Cómarya męhtwõhtya lõyětahe ná Abraham aphú mã a męcyã prě. 10 Kwõ tãbè ohó dõ thõkhãshyéhó rò ũ ki ikwõ khũhó thõmõ tahe pã, rò ũ ki icõtũ tuõ có dõ

✠ 2:15 2:15 Hosea 11:1 ✠ 2:18 2:18 Jeremia 31:15 * 3:2 3:2 Angõlasá thyáná zã nĩdyé hó ✠ 3:3 3:3 Isaiia 40:3

arwĩahtwo pã. Thòmộ tòmộmộ đố athèaphỗ twớryá to nuô, ù ki ikwỗ khúkyã è pã rò ù ki vĩnuỗkyã è đố mikũ pã.

¹¹ “Đố thĩ zã nĩ thĩnế akhu-akhyế vã plwỗ thĩ ná htyế. Manárò kayã otôprề đố a taryềppropyã shyosỗ lốklố có ná vã tôprềnuô a ki hyã đố vãkhyếkhu pã. A ki plwỗ thĩ ná Thế Sãế Byacè ná mi pã. Vã cộcuỗ pế prề lủkhuphá nuô, a kòná vã to. ¹² A pủohố đắkộ đố a takhukũ, rò a taritaryã onehố đố a ki ikrếế buố pã. A ikrếế htuỗhố pã rò a ki dya-oplố buốế đố cyắkũ pã. Rò athu-aphĩ tahenuô a ki isúkyã ná mi đố a pỉpề tộphuỗ- to nuôtộphề akũ pã.”

Jesũ Plwốanế Ná Htyế
(Marko 1:9-11, Luka 3:21-22)

¹³ Htuỗrò thyáphủ Jesũ ki plwỗ kuỗ anế ná htyế đố Giovanni a takhukũ agnế nuô a odố Galilea kẹ rò a hyã đố Jordano lyặmuỗ a o. ¹⁴ Manárò Giovanni thếzủ plwỗ pế lủ to. Rò a hé lủ, “Vã tỗ plwỗ taplề- kuỗ vãnế đố nẹ o kỗkỗ rò nẹ cuỗhyã plwỗ pế nẹnế đố vảo phútế?”

¹⁵ Jesũ hếsủ lủ, “Khỗnyã rò tarủ plwỗ pế mỗ vã, mệtềhềrò pề tỗbề mệlốbã lốlố- Cómarya a tềthếzủ nộmề pề nuôtahe,” a hé rò Giovanni thềplồ plwỗ pế lủ.

¹⁶ Bí Jesũ plwỗhtuỗ anế ná htyế rò a ngộkahtò đố htyếkhukhu ná mốkhu lụmốãyã. Rò a myáhtye Cómarya a Thế Sãế hyặặ odố lủlộ thyáná htulwỉ nuô. ¹⁷ Htuỗrò ngộprahtya tồmũ đố mốkhunuô rò a hé, “Yếtộprề ma vặphúkũ đố vã mọngỉ è htuỗtộ vặphủ đố vã myádu nỉdýế è tộprề.”

4

Khĩnếricýã Khuklố Ilo-ilyã Byacè Jesũ
(Marko 1:12-13, Luka 4:1-13)

¹ Thyáphủ khĩnếricýã khuklố ki ilonỉ Jesũ rò Thế Sãế Byacè thũcuỗ lủ đố kếếhtyếkyã lốtamákhu. ² Jesũ duôesề anyếlwĩshyế athếlwĩshyế htuỗrò a ladyá thềethề. ³ Bĩnuôakhế khĩnếricýã khuklố hyã đố lủo rò a hé lủ, “Nẹ ki mặ Cómarya aphúkũ tộprề hềrò, hếặặ lố yếtahe rò nộhtwỗhtya è ná khốmũ nuô.”

⁴ Manárò Jesũ hé lủ, “Lisãế hếphúyế, ‘Prềlukayã htwỗprề túprề ná sềesề nuô mặto. Thyáphủ prềlu ki htwỗprề agnếnuô, lố- Cómarya hếbềngộ nuôtahe ma a lo kuỗ dủdủ.’”[✧]

⁵ Htuỗrò khĩnếricýã khuklố ếcuỗ Jesũ đố Jerusalem vặsãế rò a nộcuỗihtồ lủ đố tềlủhồdu a khuklwốkhu htyalốlố tồtồ. ⁶ Rò a hé lủ, “Nẹ ki mặ Cómarya aphúkũ tộprề kihềrò, pặặmỗ! Mệtềhềrò, lisãếkũ hé,

‘Cómarya nộ myákhwề takótakệỉ nẹ ná a tanémốkhupủ tahe pã. Rò thyáphủ nẹ khặduô ki bềsề ná lố tặmề nuô, ềthỉ ki phặhtyasủdủ nẹ pã.’”[✧]

⁷ Jesũ hếsủ lủ, “Lisãếkũ hếpộ, ‘Nẹ bè mệmyánỉ nẹ Byacè Cómarya to.’”[✧]

⁸ Khĩnếricýã khuklố ếcuỗ khyếthyá lủ đố sohtyalố tồmề alộ rò a dyềluỗ lủ ná htyếkề pwtồba đố hekhuyế ná a tềlítệtakhế ná a tềduzặhtyathề tahe. ⁹ Khĩnếricýã khuklố hế Jesũ, “Nẹ ki dắngủcốbề vã kihềrò, lố- yếtahenuô vã ki dyềlố ná nẹ pã.”

¹⁰ Htuỗrò Jesũ hé lủ, “Khĩnếricýã khuklố-! Cuỗ taphặyếkyã. Lisãếkũ hé, ‘Cốbềhtya prềtủ nẹ Byacè Cómarya rò mềprềtủ ềtềmề prề nỉ,’”[✧] a hé phủnuô.

✧ 4:4 4:4 Li Dồnyã 8:3 ✧ 4:6 4:6 Li Htuthềhtya 91:11-12 ✧ 4:7 4:7 Li Dồnyã 6:16 ✧ 4:10 4:10 Li Dồnyã 6:13

11 Khñéricyá khukló htecuôkyă htuô lŭkhălě rò, mókhu tanéphú tahe hyămyákhwè mecwó nŭ lŭ.

Jesŭ Cáhtya Mę A Tẹmę Dố Galilea Kẹ
(Marko 1:14-15, Luka 4:14-15)

12 Bí Jesŭ nŭhuô ná ũ pŭđótặ Giovanni đố htỏkŭ* hó akhěnuô, a htekaŭyă đố Galilea kẹ. 13 A htecuôkyă ná vŭ Nazarè rò đốkhyěnuô a cuố odố vŭ Capernaum đố a ophŭ ná Galilea htyềodu akhăshyề nuô tồvŭ. Khălě bínuô tồpho ma a ophŭ ná Zebulu kẹ ná Naphtali kẹ. 14 Yěma a mềlốbăkyă hó Prềpro Isaiah a tềhéone,

15 “Kố~ Galilea kẹmuố đố Judaphú mậto tahe o nŭdyề hó, Zebulu kẹ ná Naphtali kẹ, đố a o đố htyềoduhtŭ tahe, ná Jordano ahtyềklố bérể tahe, lố~ plŭ thŭ, 16 kayă đố a o đố tềthŭ a tềkhítềlề alề thŭ, thŭ myáhtyehố tềlŭtềtakhề du hó. Kayă đố a o đố tềthyếtềmề alề thŭ, tềlŭ sátakhề tặhố thŭ hó.”*

17 Tặplehyă bínuôrò Jesŭ cáhtya hếsodônyă pề ũ, “Ză nŭđŭ lahyă thŭnề, mềtềhềrò mókhu ahtyềakề phŭhtyăhố.”

Jesŭ Ękrwốnŭ Prềmę Tềphŭ Thềlwŭ
(Marko 1:16-20, Luka 5:1-11)

18 Bí Jesŭ cuốrwó Galilea htyềòhtŭ akhěnuô, a myáhtye puố ná vyă thényề. Tồprề rò amwŭ ná Simonề mậtorò ũ é lŭ ná Petru, ná apuố Andrea. Bínuôakhề èthŭ cộtề ná itavŭ† đố nókŭ, mềtềhềrò a pŭề lahyă prề ahókŭsề ná tề prề. 19 Rò Byacề hé èthŭ, “Cuố~ krwốkuố vắkhyề. Vă ki ithyóithya nŭ thŭ thyáphŭ thŭ ki énlŭ kayă phŭ thŭ pŭề nŭ tềyề nuô.” 20 Tồphuốtuố èthŭ dyakyă atavŭ rò a krwốcuốkuố lŭkhyề.

21 Byacề cuốplehyă pố đố nyề takiphŭ rò a myáhtye pố puốnávvyă thényề đố amwŭ ná Jakomo ná Giovanni. Èthŭ ma Zebedeo aphŭ. Èthŭ onyătố ná aphề đố thòklyềkŭ rò isềrŭ nŭdyề a itavŭ tahe. Rò Byacề ékrwố èthŭ. 22 Tồphuốtuố èthŭ dyakyă athòklyề ná aphề rò a krwốcuốkuố Jesŭ akhyề.

Jesŭ Zasŭmề Tềswítềsề
(Luka 6:17-19)

23 Jesŭ lể lố Galilea tồkềlể rò a lể ithyóithya ũ đố tềcốbể hỏkŭ pwố~ tồpho. A hếsodônyă pề ũ ná Cómărya ahtyềakề tềthềkrŭmŭla ari-akyă. Rò a zasŭmề pề lố ũ tềswŭ pwốtồmyề tềsề pwốtồcồ. 24 Byacề amwŭ luốpasŭ cuốlố Syria kẹ tồkề~ lể akhu-akhyề ũ éhyă kayă đố a bề tềswítềsề émyềécồ đố lŭo. Rò ũ éhyă kayă đố a sềcyềsềcŭ lŭnề tahe, khñékhñố mềbề lŭ tahe, a taryề thŭ tahe, ná a thyếtồkyề thŭ tahe đố a o rò a zasŭmề lốpề ũ pwố~ tồprề. 25 Kayă odố Galilea kẹ, ná vŭ avŭshyề oplốcŭ tồlŭ đố ũ é ná Decapoli, ná vŭ Jerusalem, ná Judakề, ná kayă odố Jordano htyềklố bérể tahe krwốplukrwốphề kuố lố lŭkhyề.

5

Tềđônyă Dố Sokhu
(Luka 6:20-23)

1 Bí Byacề Jesŭ myáhtye ná kayă bémŭ tahe akhěnuô, a cuốhtya onyăo đố sorốlồ. Rò a khốpacề tahe hyă đố lŭo. 2 Rò a cáhtya ithyó èthŭ rò a hé,

* 4:12 4:12 Htố ma tahehe rò a hé ná apồ. ☆ 4:16 4:16 Isaiă 9:2-3 † 4:18 4:18 “Itavŭ” ma kayă tahehe éná “mo”

- 3 “Kayă dõ a thêlêhtyaní túpré Cómarya dõ têtõ~ plĩ akũ tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mêtêhêrò mókhu htyêlêkêkũ nuôma kayă phúnuô tahe atê hõ.
- 4 Kayă dõ anguõahè thĩ tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mêtêhêrò Cómarya ki ilõĩ èthĩ pã.
- 5 Kayă dõ a thêdõthénga rò a shyalya athêplò tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mêtêhêrò hekhu yêtõbanuô a ki htwõlõ lûtê pã.
- 6 Kayă dõ a thêzũ málakõ tètótètê tahenuô, a nĩbè tèsõri, mêtêhêrò a ki nĩbêdũ lõ~ tètótètê dõ a thêzũ nuôtahe pã.
- 7 Kayă dõ a thêzòklabèní ù tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mêtêhêrò Cómarya ki thêzò sũke èthĩ pã.
- 8 Kayă dõ athêplò mwõplĩthĩplo tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mêtêhêrò a ki myáhtye phútato có anê ná Cómarya pã.
- 9 Kayă dõ a mepêmewõ têt tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mêtêhêrò Cómarya ki é èthĩ ná aphú tahe pã.
- 10 Kayă dõ ù mepýmepý lũ dõ tètótètê akhu-akhyê tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mêtêhêrò dõ mókhu ahtyêakêkũ nuôma kayă phúnuô tahe atê hõ.
- 11 “Bí ù pacyêishyé thĩ, ù mepýmepý thĩ, ù kèbõkèbye thĩ rò ù hé mũmyáricyá thĩ dõ vãkhuvãkhyê tahenuô, thĩ nĩbè tèsõri. 12 Thêkrũthêlõ lahyã, thêluõphòphũ lahyã ní~, thĩ tèmênĩkhwókè dõ mókhu nuô adu lakálakõ có. Prêprõ dõ~ nyénu tahenuô ù mepýmepý htuõhõ èthĩ phúnuõhõ.”

Ithè Ná Têtĩ

(Marko 9:50, Luka 14:34-35)

13 “Thĩ tahe ma athyáná hekhu ithè nuô. Manárò ithè ki sũhê pãto hêrò cuõmê sũhê kãkhyê cyápã è phútê? Ù nõe cyápãto. Ù ki vĩkyã kyã è dõ klyádêkũ rò ù zítapró cuõkyã lõ pré è.

14 “Thĩ tahe ma athyáná hekhu atêtĩ nuõhõ. Vĩ odõ solõ tõvĩ nuô ù mepý tadwõbícýã è to. 15 Ù isĩlĩ htuõ mikõ rò ù taklwõbí è ná cõnuô a o tõprê~ to. Ù dyahtya è dõ mikõrêkhu rò a lĩ pè lõũ tõhitõphyã. 16 Phúnuõhõ, thyáphú ù ki htuthéhtya pèphê odõ mókhu yêtõprê agnênuô nõlitakhê htyaluõ kuõ thĩ tèmeryá nuôtahe dõ ù pwõ~ tõprê anyèhyã nuô.”

Byacè Ithyó Ù Ná Têtthyótèthya Ari-akyã

17 “Tanethú tã lahyã vã ná vã hyãmepýé Mosè a têtthyótèthya ná li dõ prêprõ rãkyã nuôtahe tãmé ní~. Vã hyã dõ vã ki hyã mepýémekýã tènuô tahe mato. Vã hyã mëlómèbã pè tètãone yètahe nuõpré. 18 Vã hécócó thĩ, mókhu ná hekhu tãprõkyã tadúro, liplo dõ a patĩlõũ tõplò bèbè, liplo amáadyã dõ a patĩlõ tõplò nuõbèbè, taki~ ma a bè lamékýã ní to. Lõ~ liyè tahe héone nuô a bè lõbã rêtõ. 19 Ùpèpè~ bèbè, dõ a khêtalwócuõtalye tèmekýãngõ dõ a patĩlõũ tõmã rò a ki ithyó ù ná ù ki khêtalwócuõtalye thyákuõphú ènuô kihéma dõ mókhu htyêlêkêkũ pãnuô, Cómarya ki dya è phú kayă dõ a patĩlõ ù tõprê pã. Manárò ùpèpè~ bèbè, dõ a ohtwõprê krwõ têtthyótèthya rò a ithyó ù dõ ù ki krwõ mekuõ phúnuô henuõma, dõ mókhu htyêlêkêkũ nuô, Cómarya ki dya è ná kayă dõ adulõ~ ù tõprê pã. 20 Phúnuõrò vã hécócó thĩ, thĩ kicókiteklõ ná prèithyó têtthyótèthya athará yètahe ná Pharisèophú yètahe to henuõma, thĩ nuõbè cyã dõ mókhu htyêlêkêkũ taki~ to.”

Byacè Ithyó Ù Ná Têtthêplòduthuõhtyêhtũ Ari-akyã

21 “Thĩ nĩhuõ htuõdũhó ná Cómarya hé ù mú~ nukhě, ‘Methyě tă kayă tãmé. Kayă tôprèprè dõ a męthyě ù nuô, ù bè cirya lũ pã.’[✧] 22 Manárò vã hé thĩ, kayă tôprèprè dõ a théplòdu a khõbõthyó tahenuô, ù tõbè cirya è. Htuõto kayă tôprèprè dõ a hé mũmyáricyá a khõbõthyó tahenuô, ù tõbè écuõ cirya lũ dõ Judaphú a khuklódukhusutũ tahe anyěhyã. Manárò kayă tôprèprè ki hé ù, ‘Kayă olõoklõ’ phũnuô hénuõma, a tõ rò nĩdyé ané, mętěhéro a hyãtõ phũhó ná mórappõtya akũhõ.

23 “Męphũnuõrò, nẹ phyéhyãní nẹ tẹlũtẹtyã dõ tẹlũrẹ a o rò bí nẹ kírẹ lũhtya akhě, nẹ ki tanehtyabētuõ kayă tôprèprè dõ nẹ męthũ lũ rò athéplò mĩpéhi nẹ to kihéro, 24 dyakyã nẹ tẹlũtẹtyã bí tẹlũrẹ anyěhyã nuô, rò kame pędwõ krũklě rẹ ná ẹnuô. Htuõrò hyã lũhtya no nẹ tẹlũtẹtyã yě.

25 “Kayă tôprèprè ki hé nẹ ná nẹ męthũmęplá lũ rò a ki ẹhtya nẹ dõ khwĩhi kihéro, bí thĩ hyã rólũ dõ klyálo akhěnuô, mę tãtõtãbè pryãrélẹkyã ná ẹnuô. Pãma a dyétãkyã nẹ dõ pręciryatẹ a takhukũ, rò pręciryatẹ yě ki dyétã dítũ nẹ dõ prẹopõ dõtã ù dõ htõkũ tahe a takhukũ rò a ki dõnuõkyã nẹ dõ htõkũ pã. 26 Vã hécócó nẹ, nẹ ki plálilõbẹ nẹsu yěnuô to hénuõma, nẹ htebé to.”

Cuõthũ Ûphũũmě Ari-akyã

27 “Thĩ nĩhuõ htuõhó ná Cómarya hé ù mú~ nukhě, ‘Cuõthũ tă ùphũũmě tãmé.’[✧] 28 Manárò vã hé thĩ, kayă tôprèprè dõ a myá prèmò rò a tane patánuô, a cuõthũhó ná prèmò nuõtõprè dõ a théplòkũ hó. 29 Nẹmèthè cõhtwó tõkyě ki nõmẹ nẹ tẹthũ kihéro, kauhtekyã rò vĩkyã kyã è nuô. Phũ~ ná ù ki vĩtãkyã lõ nẹ nẹklõ sĩprẹ lõ dõ ngarakũ nuô, nẹmèthè lẹkyã tõkyě ma aryáklõ pã có. 30 Nẹ takhu cõhtwó tõkyě ki nõmẹ nẹ tẹthũ kihéro, pãtũ rò vĩkyã kyã ẹnuô. Phũ~ ná ù ki vĩtãkyã lõ nẹ nẹklõ sĩprẹ lõ dõ ngarakũ nuô, nẹ takhu tũkyã tõkhó ma aryáklõ pã có.”

Mě Ná Vẹ Okyã Lũ

(Matteo 19:9, Marko 10:11-12, Luka 16:18)

31 “Û hé, ‘Kayă dõ a thézũ okyã amě nuô, a tõbè dyé prèmò nuõtõprè ná li-okyã plũ lũ a tẹrãmáradyã tõba.’[✧] 32 Manárò vã hé thĩ, prẹkhũ ùpẹpẹ~ bèbè, amě cuõthũ prẹkhũ mato rò a ki okyã amě hénuô, a nõhó amě dõ a ki cuõthũ ná prẹkhũ hó. Ûpẹpẹ~ bèbè dõ a ki cuõphyé ná prèmò dõ avẹ okyã lũ yětõprẹnuô, a cuõthũhó ná prèmò nuõtõprè hó.”

Tẹõlyã Ari-akyã

33 “Vã hé khyěthyá, thĩ nĩhuõ htuõdũhó Cómarya hé ù mú~ nukhě, ‘Nẹ ọlyã htuõhó nẹngõ nuô, mępyékyã tãmé. Cóná nẹ tẹõlyã dõ nẹ ọlyã htuõhó ná Byacè Cómarya tahenuô.’[✧] 34 Manárò vã hé thĩ, bí thĩ ọlyã tãcõcõ akhěnuô, cuõbyã tă taki~ tãmé. Mókhu bèbè, cuõbyã tă taki~ tãmé. Mókhu ma Cómarya khãlẹ léonyã. 35 Hekhu bèbè, cuõbyã tă taki~ mẹ, mętěhéro hekhu ma Cómarya khãduô lézĩ. Vĩ Jerusalem bèbè cuõbyã tă taki~ mēmẹ, mętěhéro vĩ Jerusalem ma khwĩdu cõphyahtũ léo akhãlẹ. 36 Cuõbyã kadyé tă nẹ khukló tãmēmẹ, mętěhéro khuluõ tãbõphũ prẹnuô nẹ mẹlõmẹbũ cyáto. 37 Nẹ hébè akhěnuô, amárò ‘amã’ hénuô, amátorò ‘amãto’ hénuô, lõ~ tẹhélõhẽklõ nuõtahe ma a hyã dõ khĩnėricyá khukló a o prẹ.”

✧ 5:21 5:21 Li Hteka 20:13, Li Dõnyã 5:17 ✧ 5:27 5:27 Li Hteka 20:14, Li Dõnyã 5:18 ✧ 5:31 5:31 Li Dõnyã 24:1

✧ 5:33 5:33 Li Lẹmĩklě 30:2

*Melyēsũkhyě
(Luka 6:29-30)*

38 “Thĩ nĩhuỗ htuỗdũhố ỹ hé, ‘Ki kayã tũprẽprẽ mễlễ takề ỹmẻthề nuỗ, ỹ bẻ mễlễsũkhyẻ amẻthẻ. Htuỗrò a ki mễlakẻ takề ỹkhukhyẻ nuỗ, ỹ bẻ mễlakẻsũkhyẻ akhukhyẻ.’”[✧] 39 Manárò vã hé thĩ, mễlyẻsũ kạkhyẻ tã kayỏcyẻ kayỏricyỏ nuỗtũprẻ tẳmẻ. Ki a plyỏ thĩ khỏlĩshyẻ tũkyẻ hẻrò dyẻ plyỏ pỏ ẻ đố nuỗ tũkyẻnuỗ. 40 Kayỏ tũprẻprẻ ki hé thĩ nỏ thĩ mẻthũ lũ, rỏ a ki kwĩplỏ thĩ nỏ cỏ tũba đố prẻcirya anyẻhyỏ kihẻrò dyẻpỏ ẻ nỏ thĩ cỏklỏdu nuỗ. 41 Kayỏ đố a pẻpẻỏ thĩ rỏ a nỏzỏcuỗ thĩ tẳtẻ tũmilenuỗ, zỏcuỗ pẻ ẻ nyẻmile* nuỗ. 42 Kayỏ đố a kwĩ thĩ tũprẻprẻnuỗ, dyẻpẻ ẻ. Kayỏ đố a kwĩbỏkwĩlỏ thĩnuỗ, dyẻbỏdyẻlỏ pẻ ẻ nĩ~.”

*Mỏnỉ Kayỏ Đố A Thẻhte Thĩ Nuỗtahe
(Luka 6:27-28, 6:32-36)*

43 “Thĩ nĩhuỗ htuỗdũhố ỹ hé, ‘Mỏnỉ nẻkhỏnẻthyỏ rỏ thẻhtekyỏ kayỏ đố a thẻhte† nẻ nuỗ.’”[✧] 44 Manárò vã hé thĩ, mỏnỉ kayỏ đố a thẻhte thĩ nuỗtahe rỏ kwĩcỏbẻ pẻ kayỏ đố a mẻcyẻmẻcủ thĩ nuỗ tahe. 45 Thĩ ki mỏnỉ ỹ phũnuỗ kihẻrò thĩ mỏhố Phẻ Cỏmarya đố mỏkhu tũprẻ a phũmỏphũkhũ thĩtahe hỏ, mẻtẻhẻrò, kayỏcyẻ kayỏricyỏ tahe bẻbẻ, kayỏ ryỏ tahe bẻbẻ, Cỏmarya nỏhtyaprẻ tamỏ tũbẻbẻ~ tuỗ prẻ. Kayỏcỏ tahe bẻbẻ, kayỏ cỏto tahe bẻbẻ, Cỏmarya nỏcủtỏ kẻnuỗ ma a thyỏlũ prẻ. 46 Thĩ ki mỏnỉ prẻtủ kayỏ đố a mỏnỉ thĩ nuỗtahe prẻ kihẻrò Cỏmarya dyẻ thĩ tẻmẻnỉkhwỏkẻ to. Ki mẻprẻ phũnuỗ kihẻrò prẻkwĩamo-arỏ tahe~ ma a mẻcyỏ prẻprẻ. 47 Thĩ ki hẻmỏhẻryỏ prẻtủ thĩpuỏthĩvyỏ kihẻrò, a lẻkhỏlẻkhyẻ tỏ phũtẻ? Kayỏ đố a zủenyỏe kuỗ Cỏmarya to tahe~ rỏ phũ thĩ mẻnuỗ~ ma a mẻcyỏprẻ vỏhẻto? 48 Mẻphũnuỗrò, phũ thĩphẻ đố mỏkhu yẻtũprẻ a ryỏlỏryỏbỏ nuỗ, ryỏlỏryỏbỏ thyỏakuỗ nỏ ẻ nuỗ nĩ~.”

6

Dyẻpẻ Kuỗ Kayỏ Sỏryỏsỏphỏphủ

1 “Thyỏphủ ỹ ki myỏhtye thĩ rỏ ỹ ki htuthẻnỉ thĩ agnẻnuỗ, pủmẻryỏ prẻ tẻ đố kayỏ nyẻhyỏ nuỗma a tỏto. Thĩ ki mẻphũnuỗ hẻma, Phẻ Cỏmarya đố mỏkhu tũprẻ dyẻ pẻ thĩ tẻmẻnỉkhwỏkẻ to.

2 “Mẻphũnuỗrò, bỉ thĩ mẻlũmẻtyỏ kayỏ sỏryỏsỏphỏphủ tahe akhẻnuỗ, ẻhtỏẻmỏ rỏ hẻsỏluỗ pẻ tỏ ỹ phũ kayỏ cyẻzỏcỏtẻ anẻ nuỗtahe mẻnuỗ tẳmẻ nĩ~, mẻtẻhẻrò thyỏphủ ỹ ki dyỏduzủnyỏ ẻthĩ agnẻnuỗ, ẻthĩ mẻlũmẻtyỏ kayỏ sỏryỏsỏphỏphủ tahe đố Judỏphủ tẻcỏbẻ hỏkủ nỏ đố klyỏdẻkủ. Vỏ hẻcỏcỏ thĩ, ẻthĩ nỉbẻ lỏbỏ htuỗlỏhỏ a tẻmẻnỉkhwỏkẻ tahehỏ. 3 Manárò, thyỏphủ thĩ lũhuỏlũthẻ cyỏ kuỗ kayỏ sỏphỏsỏryỏphủ tahe agnẻnuỗ, thĩ takhu cỏhtwỏ dyẻtẻnuỗ nỏthẻgnẻ tỏ takhu cỏci tẳmẻ. 4 Thĩ ki mẻphũnuỗ hỏrò, thĩphẻ đố a myỏhtye cyỏ thĩ tẻdyẻhuỏdyẻthẻwẻ tũprẻnuỗ, a ki dyẻ thĩ tẻmẻnỉkhwỏkẻ tahe pỏ.”

*Tẻkwĩcỏbẻhtya Cỏmarya Ari-akyỏ
(Luka 11:2-4)*

5 “Rỏ bỉ thĩ kwĩcỏbẻ akhẻnuỗ, mẻ tỏ phũ kayỏ cyẻzỏcỏtẻ anẻ tahe mẻnuỗ tẳmẻ, mẻtẻhẻrò, thyỏphủ ỹ ki myỏhtye ẻthĩ nuỗ, ẻthĩ thẻzủ cuỏihtỏ kwĩcỏbẻ lahỏ đố

✧ 5:38 5:38 Li Hteka 21:24, Li Cỏbucỏbẻ 24:20, Li Dỏnyỏ 19:21 * 5:41 5:41 Mile ma a krủnyỏ nỏ akỉ 880 † 5:43 5:43 Angỏlasỏ thyỏnỏ “khura” pẻ hé nuỗhỏ ✧ 5:43 5:43 Li Cỏbucỏbẻ 19:18

Judaphú tẹcóbě hőkũ htuõrò a thézũ cuõihtòo dõ klyáhtũklyáto phúnuô. Vã hécócó thĩ, èthĩ nĩbè lǒbã htuõlǒhó tẹmẽnĩkhwókè tahehó. ⁶ Manárò thĩyě, bí thĩ kwícóbě akhěnuô, kanuõ dõ hidókũ rò thóbí kadãnuô. Htuõrò kwícóběhtya pẹphě dõ a odõ tẹtadwõ akhălẹ tởprẹ a o nuô. Thĩphě dõ a myáhtye cyã tẹo tadwõ tởprẹnuô, a ki dyé thĩ tẹmẽnĩkhwókè pã. ⁷ Thĩ kwícóbě akhěnuô, kwícóbě tã phú kayã dõ a thẻgnẻ kuõ Cómarya to nuõtahe kwícóbě nuô tãmẻ. Èthĩ ma a kwícóbẻhtũ rò angólasá oto. Ki kwícóbẻhtũ túma Cómarya dyé èthĩ prẻ a tanẻ lahyã phúnuô. ⁸ Mẻ kuõ tã lahyã phú èthĩ mẻnuô tãmẻ ní~, mẻtẻhẻrò bí thĩ kwĩ tyahító nuô, thĩphẻ thẻgnẻ rẻlỏ dũhó thĩ tẻlo hó.

- ⁹ “Thĩ tởbẻ kwícóbẻ phứtẻ hẻnuõma, kwĩ lahyã phúyẻ, ‘Kõ~ pẻ Phẻ Cómarya odõ mókhu~ ù ki dyadudyahtũ bezũbenyã nĩdũ nẻmwỉ sãẻ yẻ ní~.
- ¹⁰ Nẻ ki hyã isóo nĩdũ nẻhtyẻnẻkẻ bí hekhu yẻ ní~. Phú nẻ tẻthẻzũthẻlỏ lǒbã htuõdũhó dõ mókhu nuô, nỏlǒbã kuõdũ è bí hekhu yẻ ní~.
- ¹¹ Dyẻpẻ pẻ lẻẻlẻỏ dõ pẻ lobẻ è yẻtỏnyẻ agẻ nuõtahe ní~.
- ¹² Phú pẻ plwỏkyã htuõhó kayã dõ a mẻthũ pẻ tahe atẻthũ nuô, plwỏkyã pẻkuỏ rẻ pẻ tẻthủtẻora dõ pẻ cuỏmẻthũ ù yẻnuõtahe ní~.
- ¹³ Nỏcuỏnuỏ tã pẻ dõ tẻilo-ilyã aklẻnuô tãmẻ ní~. Mỏtỏkhỏnuô mẻlwỏhtekã rẻ pẻ dõ khẻnẻricyã khuklỏ a takhukũ yẻnuô ní~. (Mẻtẻhẻrò htyẻkẻ bẻbẻ, tẻprỏtẻprya bẻbẻ, tẻtaryẻdu taryẻhtũ bẻbẻ mỏdũhó nẻtẻ tacủprẻ talẻkrẻ hó. Amẻn.)”*
- ¹⁴ “Mẻtẻhẻrò thĩ ki plwỏkyã kayã dõ a mẻthũ thĩnuô tahe atẻthũ kihẻrò, thĩphẻ o dõ mókhu yẻtỏprẻ ki plwỏkyãkuỏ thĩ tẻthủ pã. ¹⁵ Manárò thĩ ki plwỏkyã kayã dõ a mẻthũ thĩ nuõtahe atẻthũ to kihẻrò, thĩphẻ o dõ mókhu yẻtỏprẻ plwỏkyãkuỏ thĩ tẻthủ toto.”

Ithyỏithya Tẻduỏe Sẻẻẻỏ Ari-akyã

¹⁶ “Bí thĩ duỏẻẻ akhẻnuô, cyẻnỏcyẻkã tã thĩmẻthẻ phú kayã cyẻzỏcỏtẻ anẻ nuõtahe tãmẻ ní~. Thyáphủ ù ki thẻgnẻ ná èthĩ duỏẻẻ nuỏrò a cyẻnỏcyẻkã amẻthẻ. Vã hécócó thĩ, dõ ù htuthẻ èthĩ akhu-akhyẻ, èthĩ nĩbẻ lǒbã lỏhó akhwỏakẻyẻ hó. Khwókẻ dõ aruô nuô a nĩbẻ pãtohó. ¹⁷ Manárò thĩyẻ, bí thĩ duỏẻẻ akhẻnuô, plỏ lahyã thĩ khuklỏ ná máũhtyẻ, khwỉprỏ lahyã thĩ khuluỏ rò plẻplỉ lahyã thĩ mẻthẻ. ¹⁸ Thyáphủ ù ki myáhtyẻthẻgnẻ tã ná thĩ duỏẻẻ tãmẻ nuô, mẻ lahyã phúnuô. Manárò thĩphẻ odõ tẹtadwõ yẻtỏprẻnuô a ki myáhtye tẻmẻ dõ a tadwõ tahe rò a ki dyẻ thĩ tẹmẽnĩkhwókẻ pã.”

Mókhu A Tẻduỏặhtyathẻ (Luka 12:33-34)

¹⁹ “Tẻduỏặhtyathẻ dõ hekhu yẻnuô, pũ dya-oplỏ tã dõ thẻgnẻ tãmẻ, mẻtẻhẻrò tẻ yẻtahe nuõma karỏ akrẻ e cyã, a hte-ihtẻkrẻ pyẻcyã, prẻhuỏẻhỉ htyanuỏ ehuỏ cyã prẻ. ²⁰ Manárò dya-oplỏ lahyã thĩ tẻduỏặhtyathẻ dõ mókhu bí karỏ akrẻ e cyã to, a hte-ihtẻkrẻ pyẻcyãto, prẻhuỏẻhỉ htyanuỏ cyãto akhălẹ nuô. ²¹ Mẻtẻhẻrò, thĩ tẻduỏặhtyathẻ obẻtẻ tỏphonuỏ, thĩ thẻplỏ otỏkuỏ bínuỏ.”

Nẻklỏ Amikỏ (Luka 11:34-36)

* **6:13** 6:13 Liphá mú~ nukhẻ tahehenuỏ, a sunuỏpỏ liplỏo bí klỏmỏklỏbỉ akũnuỏ tahe.

²² “Mèthèplò yènuôma athyaná mikò tòmě dõ nêklõ agnêhõ, thĩ mèthèplò ki lĩseryá hérò, thĩ nêklõ sĩprèlõ ki luõlĩphõ ryáklõ pã. ²³ Manárò thĩ mèthèplò ki lĩõruõ henuôma, thĩnè ki khĩlõ sĩprè pã. Tèlĩ dõ a tõ odõ thĩkũnuô, a ki oto hérò, a khítarũ cõ bá- tẽnuô tanẹ myádũ ní-.”

*Cómarya Ná Rũhtě
(Luka 16:13)*

²⁴ “Ů meryá tẽmẹ dõ Byacè thényě atẽnõ alẽnuô a o tõprẽ- to. A ki thẽhtekyã nídyé tõprẽ pã, rò a ki mọ nídyé tõprẽ pã. Mátorò a ki thẽplõicũ nídyé tõprẽ pã, rò a ki mętakhwótakẹ sũkyã nídyé tõprẽ pã. Thĩ mępélõ Cómarya agnẽgně, rũ agnẽgně nyęcõlõ nuô, anĩ to.”

*Tẹkútẹkyã
(Luka 12:22-31)*

²⁵ “Męphũnuôró vã hé thĩ, bẹkúbẹkyã tã dõ thĩ tẹhtwõprẽ agnẽnuô tãmẹ. Dõ thĩ lẹelẹõ agnẽ bẹbẹ, thĩ lẹkũlẹthyá agnẽ bẹbẹ, kũkyã tã lahyã tãmẹ. Pẹ thẽhtwõprẽ yẽnuô a loduklõ ná lẹelẹõ mato ẽ? Pẹ nêklõyě a loduklõ ná lẹkũlẹthyá mato ẽ? ²⁶ Myábũkuõ lahyã htuphũzuõphũ dõ mólẹ nuõtahe. A isõiplũ kuõũ to, a kẹ kuõũ buõ to, a buõcyã okuõũ to tadũró thĩ Phě Cómarya dõ mókhu tõprẽ buõ ẹthĩ. Thĩ rò, thĩ nguduprĩduklõ ná htuphũzuõphũ nuõtahe mato ẽ? ²⁷ Dõ thĩkũthĩkyã akhu-akhyèró, thĩ cwihtũhyã ẹhtya cyã nídyéklõ pọ thĩ mõnyẽmõthě taki- phũ prẽnuô a o tõprẽ- to.

²⁸ “Thĩ cuõkũcuõkyã ná thĩ tẹkũtẹthyá agnẽ mętẹ? Tẹphõtẹkĩ dõ nyekhu nuõtahe a phẹhtyaphõhtya lahyã phútẽnuô, tanẹ myámõ lahyã. Ẹthĩ erylũ kuõũ tõtõ- to, a ihĩ kuõũ taphyá to. ²⁹ Manárò vã hé thĩ-, Khwĩ Solomo dõ a o cõ ná a tẹduzãhtyathě lõ- plĩ cõ yětõprẽnuô, a hyeca dõ atwõ krũnyalẹ ná tẹphõ nuõtõphõ prẽnuô a o tõba- to. ³⁰ Kayã dõ a tẹzũ patĩthĩ- mĩmõ thõtõmõ dõ yětõnyě rò aphẹhtya, parõpã rò ù bẹ isũũ nuõkyã prẹ ẹ ná mi prẹ yětahe- rò Cómarya dyékũdyéthyá lũ kihérò, thĩyě tahenuô, Cómarya ki dyékũdyéthyá tãtẹ lakõ cõ thĩ pã. ³¹ Męphũnuôró, thukũthěkyã lahyã tãmẹ ní-. ‘Pẹ kírẹ ẹ pã ítě?’ ‘Pẹ kírẹ õ pã ítě?’ Tomaná ‘Pẹ kírẹ kũthyá pã ítě?’ Hé lahyã phũnuô tãmẹ. ³² Mętẹhéro kayã dõ a thěgně kuõũ Cómarya to tahenuô, a lũmyápũ mę lahyã phũnuô prẹ. Manárò thĩphě dõ mókhu yětõprẽnuô a thěgně lõplĩ hó thĩ tẹlo nuõtahe hó. ³³ Myápũ rẹ lahyã Cómarya ahtyěakẹ ná a tẹcõtẹtẹ tahenuô, rò lõ- tẹdõ thĩ lo yětahenuô, Cómarya ki dyé kuõpódũ thĩ pã. ³⁴ Męphũnuôró, parõpã agnẽnuô kũkyã tã lahyã tãmẹ ní-, mętẹhéro, parõpã agnẽnuô, a tẹkútẹkyã okhõ nídyédũ pã. Tõnyě ná tõnyě a tẹkútẹkyã nuô a pòkúpòkyã nídyédũ hó.”

7

*Tẹhébõhẹbye Ů, Tẹtanẹthúbõ Tanẹthúbye Ů
(Luka 6:37-38, 6:41-42)*

¹ “Hébõhẹbye ũ, tanẹthúbõtanẹthúbye tã ũ tãmẹ ní-. Cómarya ki męlyě kãkhyèsũ thyákuõkhyě thĩ phũnuô pã. ² Mętẹhéro Cómarya ki męlyě kãkhyèsũ nẹ phũ nẹ hẹbõhẹbye ũ, nẹ tanẹthúbõthúbye ũ nuô pã. Nẹ mę ũ nẹ hé ũ bá- tẽnuô, Cómarya ki mę kãkhyèsũlĩ kuõkẹ nẹ bá- nuô pã.

3 “Amûamá opré dõ thĩ puõvyá prèzûetèphú tôprè a mètèplòkũ prè rò thĩ myáhtye, manárò thòklõ tòklõ o có dõ thĩ mètèplòkũ có rò, thĩ myáhtye nĩdyé kuõũ to mètè? 4 Bĩ thòklõ o có dõ thĩ mètèplòkũ akhènuô, thĩ cuõhétuõ thĩ puõvyá tôprè, ‘Vã takhwó htekyá pè nè amûamá odõ nè mètèplòkũ nuô,’ hénuôma, a nĩdè nyã è? 5 Prè cyézócõte anè thĩ~ phyéhtekyá rëlõ thòklõ o dõ thĩ mètèplòkũ nuô, túrò thĩ myáhtyeluõryá rò thĩ takhwó htekyá cyá pè amûamá o dõ thĩ puõvyá a mètèplòkũ yènuô prè.

6 “Tèsäsè nuô dyé tã ná htwitahe tãmé, vĩtã pè tã lõthélõprõ tahe dõ htyátahe anyèhyã nuô tãmé, thĩ ki vĩtã pè è hénuôma a ki zĩtaprókyã lõ pã, htuõpãrò a ki ą kãkhyè thĩ pã.”

*Kwĩ Lahyã, Pũ Lahyã, Dò Lahyã
(Luka 11:9-13)*

7 “Kwĩ mõ lahyã, thĩ ki nĩbè pã! Myápũ mõ lahyã, thĩ ki myáhtye pã. Dòmõ lahyã kadãnuô, Cómarya ki bãmõ pèdũ thĩ pã. 8 Mètèhèrò lõ~ kayã dõ a kwitè tahenuô, a ki nĩbè pã, rò lõ~ kayã dõ a myápũ tètè tahenuô, a ki myáhtye pã, rò lõ~ kayã dõ a dò kadã tahenuô, Cómarya ki bãmõ pè lõ pã.

9 “Dõ thĩklènuô thĩphú ki kwĩe thĩ sèe hèrò thĩ dyée èthĩ ná lõ nuôma a onyã tôprèprè è? 10 Tomaná thĩphú ki kwĩe thĩtè hèrò thĩ dyée èthĩ ná rĩnuôma a onyã tôprèprè è? 11 Thĩ ma kayã dõ a cyèricyã tahe prè tadúro thĩ thègnè dyée thĩphúthĩlye tahe ná tètõ aryá tahe có kihèrò, tanemyámõ lahyã thĩphè dõ mókhu yètõprènuô, a ki dyé tãtè málakõ pè có tètýá tahe ná kayã dõ a kwĩhtya lõ nuõtahe pã. 12 Mepè ù phú thĩ thèzũ nõmè ù ná thĩnè nuô ní~. Mamètèhèrò lõ~ Mosè a tètthyótèthya ná prèprõ tahe a tètèkyãngõ tahenuô, a thèzũ hé angólasá nuôma yènuô hõ.”

*Klyányèbõ
(Luka 13:24)*

13 “Cuõnuõ lahyã dõ lõkadã a-i nuõtòkũ, mètèhèrò lõkadãlyã yètòkũnuô ná klyályã yètòbõnuô a thũcuõ ù dõ tètthyè tacúprè akhãlè rò ù cuõ nuõrõnuõé nyacó. 14 Manárò lõkadã a-i yètòkũ ná klyái yètòbõ dõ a thũcuõ ù dõ tèthtwõprè tacúprè yènuô kayã myáhtye patĩ~ nyacó lõ.”

*Thòthè Ná Amõ
(Luka 6:43-45)*

15 “Rõnĩ lahyã thĩnè ná prèklwo lahõ anè phú prèprõ nuõtahe ní~. A klwohyã lahõ anè phú thĩmĩ dõ a thèdõthéngã nuô tadúro èthĩ athèplòkũ nuôma a mũmyáricyã thyácónã htwimĩ nuô có. 16 Dõ èthĩ mètè mũmyã akhu-akhyè, thĩ thègnè cyá ná èthĩ ma prèklwo lahõhyã anè tahe prè. Kayã dõ a cuõpũ iba-e thòbĩthè* dõ thòshyámõlõ, kimátorò a cuõpũ iba-e kadwĩthè dõ thòshyámõlõ nuôma a o nyã è? 17 Phúnuõhõ, thò dõ aryá nuô, a ki thèhtya dõ aryá. Manárò thòmõ dõ aryáto nuô, a ki thèhtèprè thòthè dõ aryáto prè. 18 Thòmõ dõ aryá nuô, athèhte cyá thòthè dõ a mũmyã to. Htuõrò thòmõ dõ a mũmyã nuô, a thèhte cyá thòthè dõ aryáto. 19 Lõ~ thòmõ dõ a thèhtya aryáto tahenuô, ù ki pãtũkyã lõ pã rò ù ki vĩnuõkyã lõ lõ dõ mikũ pã. 20 Mephúnuõrò thĩ ki thègnè cyá prèklwo lahõ anè yètahenuô ná a tètthèhtyaphõhtya nuõtahe prè.”

* 7:16 7:16 Kayã tahehe é ná zãthè

Vă Thégněńó Thĩ Takhyá~ To
(Luka 13:26-27)

²¹ “Lõ~ kayă dĩ a é vă, ‘Byacè~ Byacè’ nuô, a nuô nĩlõ dĩ mókhu htyělẹkẹkẹkũ pwõ~ tôprẹ máto. A nuôní prétú kayă dĩ a metõmebè văphẻ dĩ mókhu tôprẹ athéplò nuôtahe prẻ. ²² Shyé~ mõnyẻ cirya pả tởnyẻnuô, kayă ki hyả hẻluỏhtya rỏẻlả lahyả pả rò a ki hé lahyả, ‘Byacè~ Byacè, pẻ hẻsodỏnyả pẻ ù phú Thẻ Sẻsẻ Byacè hẻso pẻ pẻ nuô ná nẻmwỉ, htuỏrỏ pẻ vẻhtekyả khẻnẻkhẻnỏ tahe ná nẻmwỉ, htuỏrỏ pẻ dyẻluỏ tẻprỏtẻprya tahe ná nẻmwỉ nuô aẻlả hỏ, vảhẻto.’ ²³ Bẻnuô akhẻpả vả ki hẻlẻsủẻ ethẻ, ‘Vả thẻgnẻńó thẻ takhyá~ to. Kayă dĩ a mẻ tẻmủmyảricyả thẻ~ htecuỏ taphảkyả yẻ ná vả.’ ”

Prẻ Isỏhtyahi Thẻnyẻ
(Luka 6:47-49)

²⁴ “Phủnuỏrỏ kayă tôprẻprẻ dĩ a nẻhuỏ vảlảvảngỏ rò a nẻdả krwỏmẻ phủ vả hé nuô hẻnuỏma, a thyáhỏ ná kayă plỏphẻ tôprẻ sỏo ahi dĩ lỏkhu nuô hỏ. ²⁵ Kẻcủduhyả htyẻduhtyabả, kẻlathẻ lalyảdu hyảbẻ hiyẻ tadủrỏ a lakhủto, metẻhẻrỏ ù isỏhtyaẻ dĩ lỏkhu. ²⁶ Manỏrỏ kayă tôprẻprẻ dĩ a nẻhuỏ vảlảvảngỏ rò a ki nẻdả krwỏmẻ kuỏ phủ vả hẻnuỏ to hẻnuỏ, athyánả kayă tanẻplỏtanẻphẻ kuỏ to tôprẻ isỏhtya-o ahi dĩ hẻthỏkhu nuô hỏ. ²⁷ Kẻcủduhyả htyẻduhtyabả, kẻlathẻ lalyả hyảbẻ hiyẻ rò a latảprỏ lỏlỏtakli prẻ.”

Jesủ Taryẻprỏprya

²⁸ Bẻ Byacẻ Jesủ hẻhtuỏhỏ tẻyẻtahe akhẻnuỏ, kayă bẻmủ dĩ a nẻhuỏ lủ tẻthyỏithya yẻtahenuỏ, a khyẻthukhyẻthẻ lỏplẻ cỏ. ²⁹ Metẻhẻrỏ, a ithyỏithya thyỏakuỏphủ prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athỏrá nuôtahe ithyỏ nuô to. A ithyỏ thyỏỏnỏnỏ kayă dĩ a o ná a taryẻshyosỏ tôprẻ ithyỏ nuô cỏ.

8

Jesủ Zasẻmẻ Kayả Tẻsẻmủmyả Dĩ Phỏlỏ Tôprẻ
(Marko 1:40-45, Luka 5:12-16)

¹ Bẻ a o dĩ sorỏlỏ rò a hẻtảlyả akhẻnuỏ, kayă tahe krwỏplukrwỏphẻ kuỏlỏ lủkhyẻẻlả. ² Kayả tẻsẻmủmyả dĩ phỏlỏ* tôprẻ hyả dỏngủlyả dĩ lủnyẻhyả rò a hé lủ, “Byacẻ, nẻ ki thẻplỏo zasẻmẻ† pẻ vả tẻsẻyẻẻ hẻnuỏma, nẻ zacyả prẻ.”

³ Byacẻ zỏhyả atakhu rò a tỏbẻhtuỏ lủ rò a hé lủ, “Vả thẻplỏo prẻ,” a hé htuỏrỏ “Tẻsẻ~ sẻmẻkyả mỏ,” a hé pỏ phủnuỏ, rò tỏphủỏtuỏ tẻsẻ sẻmẻkyả cỏ. ⁴ Rỏ Byacẻ Jesủ hé lủ, “Hẻsolủ pẻ tả ù tôprẻ~ tẻmẻ nẻ~, manỏrỏ cuỏ dyẻluỏmyả nẻnẻ yẻnuỏ dĩ bwẻdu nuỏtỏprẻ a o nuỏ nẻ~. Htuỏrỏ thyỏphủ a ki htwỏhtya tẻkhyỏathẻ dĩ ù pwõ~ tôprẻ a mẻthẻnyẻ ná nẻ tẻsẻ sẻmẻhỏ rò a mwỏplẻhỏ agẻnuỏ, lủhtya tẻlủtẻtyả phủ Mosẻ mekyả nuỏ nẻ~.”

Byacẻ Jesủ Zasẻmẻ Roma A Klyẻkhuklỏ Alủẻ Tôprẻ
(Luka 7:1-10, Giovanni 4:43-54)

* **8:2** 8:2 Tẻsẻmủmyả dĩ phỏlỏnuỏ, tahehe rò ùẻ ná “pyẻnu” † **8:2** 8:2 Lisẻsẻẻ hé ná zasẻmẻ ma mẻmwỏplẻ. Angỏlỏsỏ má kayả dĩ a tẻsẻ ophủnuỏ tahenuỏ, ùẻ bẻ nỏcuỏ ophả lủ. Bẻ ethẻ tẻsẻ mwỏplẻ (zasẻmẻ) kỏhỏ akhẻnuỏ, a cuỏtỏkỏtỏ kuỏnỏ ùẻ má anẻ hỏ, a cỏbủcỏbẻhtya Cỏmarya má anẻ hỏ.

⁵ Bí Byacè Jesù hyãnuõ dö vj Capernaum akũ akhẽnuõ, Roma klyětôzè akhukló tôprè hyãkwĩ lũ tẽmẽcwõ. ⁶ Rò a hé lũ, “Byacè vãlulé tôprè aswí thyětôkyẽ rò a omyëtyá prè dö léomyëkũ phúnuõ. Acyẽ nyacó lũ hó.”

⁷ Byacè Jesù hésù lũ, “Vã cuõ zasímédũ pã.”

⁸ Klyěphú tôzè akhukló nuõtôprè hésù, “Byacè, nẽ hyãnuõprè dö vãhikũ prẽnuõ a kò ná vã to. Hétãprè nẽngõ tãmũprè nuõma vãlulé omõkhyẽ nyãdũhó. ⁹ Mamẽtẽrò vã hé phuyẽ hénuõrò vã nẽbyacè nĩdũ vã bè nĩdã kayã dö adukló ná vã tahe angõ. Phúnuõhó klyěphú dö a o dö vãlẽ tahenuõ a bè nĩdã kuõdũ vãngõ phúnuõnuõ. Ki vã hé klyěphú tôprèprè, ‘cuõmõ,’ hénuõma a bècuõ prè, ki vã hé ke dö aruõtôprè, ‘hyãmõ,’ hénuõma a bè hyã prè. Htuõto vã ki hé vácũ, ‘mẽmõyẽ,’ hénuõma a bè mẽ prè.”

¹⁰ Bí Byacè Jesù nĩhuõ tẽhébè yẽ akhẽ, a khyéthukhyéthé nyacó rò a hé kayã dö a krwõ lũkhyẽ tahe, “Vã hécócó thĩ, tẽzũtẽnyã sõphuyẽ dö Israelphú aklẽnuõ vã myãhtyenó hító. ¹¹ Vã hé thĩ, kayã o dö kécĩhte kécĩnuõ tahe ki hyã élä pã. Èthĩ ki hyã onyã etõkuõ ná pẽphuõ Abraham, Phuõ Isaac, Phuõ Jacob dö mókhu a htyělékékũ pã. ¹² Judaphú tahenuõ, a tókò htwõ Cómarya akayã dö Cómarya ahtyëakékũ nuõ tadũrò Cómarya ki vĩnuõkyã èthĩ dö tẽkhítèlò akhãlé pã. Tẽkhãlé bí èthĩ ki cuõ o yětôpho pãnuõ, èthĩ ki cuõ nguõplyãnguõryã rò èthĩ ki atakrũ nĩdyé lõplĩ có akhukhyẽ pã.”

¹³ Htuõrò a hé klyěkhukló, “Kãmõ, a ki htwõhtyadũ phú nẽ zũe nuõ pã.” Rò alulé nuõtôprè omõkã tõtũ bí Byacè hé lũ ashuõkhẽnuõ.

*Byacè Jesù Zasímé Élä Kayã
(Marko 1:29-34, Luka 4:38-41)*

¹⁴ Bí Byacè Jesù cuõnuõ dö Petru ahikũ akhẽnuõ, a myãhtye Petru a prèprèmò thẽswínékũ rò a omyëtyá prè dö lémyëkhu prè. ¹⁵ A pũ lütakhu rò a tẽswí símékyã. Htuõrò a ihtò mẽ-emeõsũ pẽ Jesù.

¹⁶ Bí mõiémõtã akhẽnuõ, ù hyãthũ élä kayã dö khĩnékhĩnõ mẽbè lũ tahe dö Jesù a o. A hétã prè angõ tãmũmũ- tuõ prè rò khĩnékhĩnõ htecuõkyã lõ. Htuõrò a zasímé pẽ lõplĩ lõ- ùswiũsẽ nuõtahe. ¹⁷ Tẽ yõtahenuõ a mẽlõmẽbãhtya Prèprõ Isaiah a tẽhéone, “A phyëcuõkyã pẽ tẽswítèsẽ tahe.”✠

*Kayã Dõ A Krwõ Byacè Jesù Akhyẽ Tahe Akhwóakè
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Bí Byacè Jesù myãhtye ná kayã bẽmũ hyã otavã lõ è akhẽnuõ, a hétã angõ dö a khõpacẽ tahe a o ná pẽ ki cuõ dö htyëòdu abèrẽ pó~, a hé phúnuõ. ¹⁹ Bĩnuõakhẽ, prèithyó tẽthyótèthya athará tôprè hyã dö lũ o rò a hé lũ, “Thárá, nẽ cuõ bítẽ- tôpho bèbè, vã cuõkuõ ná nẽ.”

²⁰ Byacè Jesù hé lũ, “Htwimĩ tahe o ná akũ, htutahe o ná apwĩ, tadũrò prèlukayã aphúkhũyẽ, bí akhukló lédyatã prẽnuõ a oto.”

²¹ A khõpacẽ dö aruõtôprè hé lũ, “Byacè, dyéré vã ashuõkhẽ dö vã ki kã iluõ rẽ kuõrẽ vãphẽ ní~.”

²² Manárò Byacè Jesù hésù lũ, “Krwõkuõ có vãkhyẽ khõnyãyẽ, kayã dö a nĩdã Cómarya angõ to tahe nuõma athyaná kayãthyẽ yẽnuõhó. Nõiluõ nĩdyédũ kayãthyẽ yẽnuõ ná èthĩnuõ.”

*A Nòokuô Kélathe**(Marko 4:35-41, Luka 8:22-25)*

²³ Bínuôakhě Byacè Jesù nuô dõ thòklyèkũ rò a khõpacě tahe krwõnuô kuô lũ rò èthĩ htecuõkyã. ²⁴ Bí èthĩ cuõtuõ dõ htyè klãmèkũ akhẽnuô, kèlathe lalyã hyã khyé. Htyè háhódu rò a plyãnuô lõ dõ thòklyèkũ. Bínuôakhě Byacè Jesù omyèñĩ sõtapa. ²⁵ Rò a khõpacě tahe cuõ hturyãihtò lũ rò a hé lũ, “Byacè, mẽcwómõ pè, pè kírè lacúthyè lõhõ.”

²⁶ Rò Byacè Jesù hé èthĩ, “Kayã tẽzũpatĩ thĩ~, vã okuõ ná thĩ rò thẽisẽ lahyã tãmẽ.” A héhtuõ rò a ihtò thẽprwõ kèlatheýẽ ná htyèháho yẽtahe. Rò kèlathe okuõ hyãkhyécõ.

²⁷ A khõpacě tahe khyéthukhyéthẽ lõplĩ rò a hé lahyã lũ, “Kayã yẽtõprẽ ma kayã có phútẽtẽ? Ataryè cuõdu có bánuõnuô. Kèlathe ná htyèháho nĩdã có lũngóngõ.”

*Byacè Vẽhtekyã Khĩnékhĩnõ Dõ Kayãphẽ Thẽnyẽ Akũ**(Marko 5:1-20, Luka 8:26-39)*

²⁸ Bí Jesù cuõtuõ dõ htyèòdu bẽrẽ, Gadarene kè akhẽnuô, kayãphẽ dõ khĩnékhĩnõ mẽbè lũ thẽnyẽyẽ a o dõ luõkhu hte rò a htecuõ myáhtyesù ná lũ. Kayãphẽ yẽthẽnyẽ nuô, khĩné mẽbè lũ akhu-akhyẽ, ashyo-asõ, a taròthẽ thẽisẽ nyacó rò klyá cuõ bí luõhtũ nuõtõbõ nuô ù cuõphũbũ tõprẽ~ to. ²⁹ Èthĩ èhtõ, “Cõmarya aphúkhũ, nẽ thẽzũ mẽ pè phútẽ? Cõmarya amõnyẽ cirya ù ashuõkhẽ tuõ tyahító akhẽnuô, nẽ kírè hyãmẽ kryã~ pè ìtẽ?”

³⁰ Bí ayelã ná èthĩ to nuô, htyá o tòmũdu rò a e lahyã asè bínuô. ³¹ Khĩné mẽbè kayãphẽ yẽthẽnyẽ nuô, a kwĩthẽzõ Byacè Jesù, “Ki nẽ vẽhtecuõkyã pè hẽrò, nõcuõnuõõ rẽ pè dõ htyá nuõtahe akũ nuô ní~.”

³² Byacè hẽsũ èthĩ, “Cuõnuõomõ lahyã!” Rò èthĩ htecuõ nuõ olõ lahyã dõ htyá nuõtõmũ akũ, rò htyá tahe klyã talwõtã bẽmulõ rwólã tanyálo rò lacú tãthyẽ nuõlõ dõ htyèòdukũ. ³³ Prẽkyẽhtyã yẽtahe klyakã dõ vĩkũ rò a klyakã dyásoluõ pè ù ná lõ~ tẽhtwõhtya anẽ yẽtahe ná tẽmẽ-anẽ ná kayãphẽ thẽnyẽyẽ lõ~ plĩ. ³⁴ Kayã tõvĩlõ hyãhtemyã lõ có Jesù. Htuõrò bí èthĩ myáhtye Byacè Jesù akhẽ, a kwĩthẽzõ lũ ná a ki htecuõ taphãkyã ná èthĩ kèkũ bínuô.

9*Byacè Jesù Zasĩmẽ Kayãphẽ Thyètõkyẽ Tõprẽ**(Marko 2:1-12, Luka 5:17-27)*

¹ Byacè Jesù nuô dõ thòklyèkũ rò cuõbẽ htyèòdu rò a kã dõ adõ dõ a cuõo yẽtõdõ.

² Kayã tahe záhyãñĩ kayã thyètõkyẽ tõprẽ dõ Byacè Jesù a o rò a omyẽo prẽ dõ lẽmyèkhu. Bí Byacè Jesù myáhtye èthĩ tẽzũ akhẽnuô, a hé kayã thyètõkyẽ nuõtõprẽ, “Vã phũprèkhũ~ dyashyodyasõ nẽ thẽplõ ní~. Vã plwõkyãhõ nẽ tẽthũ hó.”

³ Bínuôakhẽ prẽithyõ tẽthyótẽthya athará tahe tanẽ lahyã dõ a thẽplòkũ, “Kayã yẽtõprẽ hẽbèthũ hó Cõmarya hó.”

⁴ Byacè Jesù thẽgnẽ luplũ lõplĩ èthĩ tẽtanẽ nuõtahe rò a hé èthĩ, “Mamẽtẽrò thĩ cuõ tanẽ mũmyãricyã tuõ tẽphũnuô tahe dõ thĩ thẽplòkũ mẽtẽ? ⁵ Vã plwõkyã nẽ tẽthũ hó’ hẽma azũklõ ẽ? Kimãtorò ‘Kahtò rò cuõmõ’ hẽma azũklõ ẽ? ⁶ Manãrò prẽlukayã aphúkhũ mã vãyẽ, thyãphũ thĩ ki thẽgnẽ lahyã ná dõ hekhu yẽnuô, vã o ná taryẽshyosõ dõ vã plwõkyãbẽ ù tẽthũtẽplã tahenuõrò, vã ki dyẽluõ pè thĩ,” a hé htuõphũnuõrò, a hé kayãphẽ thyètõkyẽ yẽtõprẽ, “Ihtò talũñĩ nẽ klolẽmyẽ nuõrò kãmõ dõ nẽ hinuõ.” ⁷ Kayã

nuôtôprè ihtòka dô ahi. ⁸ Cómarya dyétăpě kayă a taryěshyosô phúyě akhu-akhyě, bí kayă bémų myáhtye tème-ané phúnuô akhě, èthĩ thěisě bezúnyă lahyă Cómarya rò htuthéhtya lahyă Cómarya.

Byacè Jesŭ Ě Matteo
(Marko 2:13-17, Luka 5:27-32)

⁹ Bí Byacè Jesŭ htecuôkyă bínuôakhě, a myáhtye kayă tôprè amwĭ ná Matteo onyăo mę tème dô lékwĭ amo-ară hikŭ. Byacè Jesŭ hé lŭ, “Cuô~, krwôkuô văkhyě rò htwôkuô vă khôpacě.” Rò Matteo ihtôcuô rò krwôkuô lŭkhyě.

¹⁰ Bí Byacè Jesŭ edĭ môté dô Matteo hi akhěnuô, prêkwĭamo-ară tahe ná prêoraphú tahe hyă etôplu-etôphè kuôlô ná Jesŭ ná a khôpacě tahe. ¹¹ Bí Pharisěophú tahe myáhtye phúyě akhě, a sudyă a khôpacě tahe, “Thĩ Thára rò a cuô etôôtô kuôtuô ná prêkwĭamo-ară ná prêoraphú nuôtahe metě?”

¹² Byacè Jesŭ nĭhuôhuô ná a hésû èthĩ, “Kayă dô a oshyo-opryă tahenuô, a lo ná tĕkhutháradu to. Kayă dô aswĭasě tahenuô túma a lo pré tĕkhutháradu pré. ¹³ Manáro pŭthěgně lahyă Cómarya thézŭ hé angólasá tahe dô a hé, ‘Vă thézŭ tĕlütetyă to, vă thézŭpré tĕthézôklabè nĭ lŭ tôprè ná tôprè nuôpré.’* Metěhéro, vă hyă éka kayă dô acóate nuôtahe máto. Vă hyă ékapré kayă dô a tĕthútëora odŭgně nuôtahe pré.”

Tĕsudyă Duôsè Ari-akyă
(Marko 2:18-22, Luka 5:33-39)

¹⁴ Htuôró Giovanni Baptista a khôpacě tahe hyă dô Byacè Jesŭ a o rò a hyă sudyă lŭ, “Pĕ ná Pharisěophú tahenuô, pĕ duôsè, manáro nĕ khôpacě yĕtahe rò a duôe kuôŭ sĕ to metě?”

¹⁵ Byacè Jesŭ hésû èthĩ ná ngókhákho tômŭ rò a hé, “Bí khômĕkhŭphĕ otôkuôpă ná akhŭ sĭprésĭmyă akhěnuô, a khôsĭprĕ yĕtahe cuôthĕplĕ cyă phútĕ? Manáro shyé~ shuôkhĕ hyătuôhó dô ũ écuô taphăkyăhó khômĕkhŭphĕ hópă akhěnuô, èthĩ ki duôeduôô lahyă pă.

¹⁶ “Ŭ iséphĕ hyecalŷĕ ná ikĕthĕ dô a tanuô hítoyĕ nuô a o tôprĕ~ to, metěhéro ki iséphĕ hénuô ikĕthĕyĕ a ki htótanuôka rò a lé htótazwĭ lazĕ cuôlyáryă pô hyecalŷĕyĕ pă. ¹⁷ Ŭ zĭnuô htyĕzăthĕ dô htyĕôphályĕkŭ nuô a o tôprĕ~ to. Ŭ ki zĭnuô phúnuô hĕró, htyĕôphă ki pôpruô rò htyĕză ki lakuôlô pă. Htuôto htyĕôphă ki pyĕkyă lŭ pă. Phúnuôró ũ zĭnuô pré htyĕză athĕ yĕnuô dô htyĕôphă athĕkŭ pré. Ki mĕphúnuô hĕró htyĕză bèbĕ, htyĕôphă bèbĕ, a pyĕ pă to.”

Pacĕmuô Dô A Thyĕ Tôprĕ Ná Kayămuô Dô A Hyătô Byacè Jesŭ Acacwo Tôprĕ
(Marko 5:21-43, Luka 8:40-56)

¹⁸ Bí a hébĕ ũ phúyĕ akhěnuô, tĕcóbĕhŏ khuklódu tôprĕ hyă dăngŭlyă dô lŭnyĕhyă rò a hé lŭ, “Vă phúprĕmò thyĕmópăprĕ, manáro kaakuô vă rò kađyahtya nĕ takhu dô ało ma a klyă htwôprĕ nyă pré.” ¹⁹ Byacè Jesŭ ihtò rò krwôkaakuô lŭ. Rò a khôpacĕ krwôkaakuô lŭ.

²⁰ Bí èthĩ ka dô klyálo akhěnuô, prĕmò dô a khyábĕ tĕsĕthwită dô anyĕ cóhó shyényĕna nuô a o tôprĕ, rò a krwôkaakuô Byacè khyĕkhu rò a hyă tóbĕ Jesŭ

* 9:13 9:13 Hosea 6:6

caḡyăkhămí. ²¹ “Vă ki tởbề prềbỉ acăcwo yěnuôprề ma vă tềsẻthwită yẻ klyá sỉmẻ nyă hỏ,” a hé huô nỉdyédủ anẻ rỏ a hyă đố Jesũ khyẻkhu rỏ a hyă tỏ lủ caḡyă.

²² Byacẻ Jesũ tarỉ myăkaḡkhyẻ rỏ myăhtye lủ akhẻ a hé lủ, “Phúmỏ, dyashyodyasỏ nẻ thẻplỏ nỉ-, nẻ tẻzủ yẻnuô, a zasỉmẻ kyăhỏ nẻ tẻsẻhỏ.” Yẻtỏphuoỏ rỏ prẻmỏ yẻtỏprẻ a tẻsẻnuô, a lamẻ tỏphuoỏ lamẻkyă cỏ.

²³ Bỉ Byacẻ hyănuỏ đố Judaphủ khukỏ yẻtỏprẻ ahikủ akhẻnuô, a myăhtye kayă uỏtẻlỏ tahe nă kayă nguỏhẻ prarủprạtẻ tỏplutỏphẻ rỏ a hé ẻthỉ, ²⁴ “Cuỏtaphả lỏ lahyă. Pacẻmuỏphủ yẻtỏprẻ ma a thẻ mậto, a omyẻ sỏtapa prẻ.” A hé rỏ ử nyẻkruỏ lỏplỉ lủ. ²⁵ Bỉ ử nỏhtẻlỏ htuỏ kayă bẻmủ nuỏtahe đố aklỏ khẻnuô, Jesũ nuỏ đố hidỏkủ bỉ pacẻmuỏphủ yẻtỏprẻ lẻomyẻo khảlẻ nuỏ rỏ a pủ lủtakhu akhẻ pacẻmuỏphủ yẻtỏprẻ ihtỏkaḡkhyẻ. ²⁶ Tẻritẻkyă yẻ a luỏ pasỉ cuỏlỏ cỏ pwỏhtyẻpwỏkẻ cỏ.

Byacẻ Mẻlỉ Kạkhyẻ Kayă Mẻthẻkhỉ Thẻnyẻ Htuỏrỏ A Mẻryă Kạkhyẻ Kayăpẻ Tỏprẻ

²⁷ Bỉ Byacẻ Jesũ htecuỏkyă bỉnuỏ tỏphỏ akhẻ, kayă mẻthẻkhỉ thẻnyẻ krwỏ ẻhtỏ kuỏ lủkhyẻ, “Kỏ- Davỉ aphủkhủ, thẻzỏ rỏ mẻcwỏrẻ pẻ nỉ-.”

²⁸ Bỉ Byacẻ cuỏnuỏ đố hi tỏmẻkủ akhẻnuô, kayă yẻthẻnyẻ krwỏnuỏ kuỏ lủ rỏ Byacẻ Jesũ sudyă ẻthỉ, “Vă mẻlỉ cyă thỉ mẻthẻ nuỏ thỉ zủẻ ẻ?”

ẻthỉ hẻsủ, “Ồ, pẻ zủẻ, Byacẻ.”

²⁹ Rỏ Byacẻ tỏhyă ẻthỉ mẻthẻplỏ rỏ a hé, “Đố thỉ zủẻ akhu-akhyẻ, vă zasỉmẻ thỉ.” ³⁰ Rỏ ẻthỉ mẻthẻ lỉkaḡkhyẻ khyẻthỷả lỏ. Byacẻ Jesũ metặmetẻkyă ẻthỉ, “Dyăsolỏ pẻ tả ử tỏprẻ- tằmẻ nỉ-.” ³¹ Manỏrỏ ẻthỉ htecuỏ rỏ cuỏlẻ dyăso pasỉlẻ tẻritẻkyă yẻ bỉ nuỏtỏkẻ akủ đố khảlẻ pwỏ- tỏphỏ.

³² Bỉ kayă mẻthẻkhỉ yẻthẻnyẻ htecuỏ htuỏnuỏ, ử ẻhyănỉ kayăphẻ đố khỉnẻ mẻbẻ lủ rỏ a pẻ tỏprẻ đố Byacẻ Jesũ a o. ³³ Bỉ Byacẻ Jesũ vẻhtẻkyă htuỏhỏ khỉnẻ akhẻnuô, kayăpẻ yẻtỏprẻ hẻbẻ cyă kaḡkhyẻ khyẻthỷả. Rỏ kayă bẻmủ tahe khyẻthukhyẻthẻ nyăcỏ. “Ủ mẻcyă tẻ phủyẻ đố Israẻlphủ aklẻnuỏ myăhtye nỏhỉ takhyă- to,” a hé lahyă phủnuỏ.

³⁴ Manỏrỏ, Pharisẻophủ tahe hé, “A vẻhtẻkyă cyă khỉnẻ tahe phủyẻ nuỏma mặprẻ khỉnẻ khukỏlỏdu nuỏtahe yỏ dyẻ lủ taryẻproprỷa nuỏ khukhyẻ prẻ.”

Jesũ Thẻzỏnỉ Kayă Bẻmủ

³⁵ Byacẻ Jesũ lẻ cuỏlỏ vỉ pwỏtỏvỉ đố pwỏ- tỏđỏ rỏ lẻ ithyỏithỷa pẻ ử đố Judaphủ tẻcỏbẻhỏ tahe akủ, rỏ cuỏnuỏ đỏnyăhẻso pẻ ử nă Cỏmarya ahtyẻakẻ a tẻthẻkrủmỉa ari-akyă, rỏ zasỉmẻ pẻ lỏ ử tẻswítẻsẻ pwỏtỏcỏ. ³⁶ Bỉ a myăhtye kayă bẻmủ đố a bẻpyăbẻsẻ rỏ a lẻthẻlẻnỉ ử a o kuỏủ tỏprẻ- to rỏ athỷánă thỉmỉ tỏmủ đố ử prẻkyẻ ẻthỉ oto yẻtahe akhẻnuô, a thẻzỏ nỉdyẻ nyăcỏ ẻthỉ. ³⁷ Bỉnuỏakhẻ, a hé a khỏpacẻ tahe, “Lẻkẻbuỏ akhảlẻ oẻlả, manỏrỏ prẻkẻbuỏ opatỉ- nyăcỏ. ³⁸ Rỏ kwỉ lahyă lỷabyacẻ nă a ki nỏhyă prẻkẻbuỏ tahe đố alyăkhu yẻnuỏ nỉ-.”

10

*Prẻđỏnyăphủ Shỷẻthẻnyẻ
(Markỏ 3:13-19, Luka 6:12-16)*

1 Thyáphú a khöpacě shyéthényěyě ki vĕhtekyábé kuõ khĩné mũmyá tahe, htuõto thyáphú èthĩ ki zasimébé lõ tĕswítĕsĕ pwõ- tôcô agněnuô, Byacè Jesũ èhyá èthĩ dõ a o rò a dyé pĕ èthĩ taryĕshyosõ.

2 Prĕdõnyăphú shyéthényĕ amwĩ ma kryá- ùpĕ hérò, arĕlõ tôprĕ ma amwĩ ná Simone mátorò ù é lũ ná Petru ná apuõ Andrea, htuõrò Zebedeo aphúprĕkhũ Jakomo ná apuõ Giovanni, 3 htuõrò Philipu ná Bartholomeo, Thomazo ná prĕkwĩamo-ară Matteo, htuõrò Alphaeo aphúkhũ Jakomo htuõrò Thaddeo, 4 htuõrò Simone, è ma ù é lũ ná Zeloto* aplóamuphú aklĕ tôprĕ, htuõrò Juda Iscariot dõ a isĕtăkyă Byacè nuôtôprĕ.

*Byacè Jesũ Plwõcuõ Prĕdõnyăphú Shyéthényĕ
(Marko 6:7-13, Luka 9:1-6)*

5 Bí Byacè Jesũ nõcuõ a khöpacě shyéthényĕ yĕ akhĕnuô, a mecuõnĩ èthĩ ngó, “Cuõ tă dõ Judaphú máto tahe aklĕnuô tãmé ní, htuõrò cuõnuõ tă dõ Samariaphú adõasokũ nuô tãmémé ní- 6 Cuõtũprĕ dõ pĕ myĕcô Israelphú aklĕ dõ athyáná thímĩ lamé nuõtahe a o nuõprĕ ní- 7 Bí thĩ cuõ akhĕ, hĕsodõnyă pĕ ù, ‘Mókhu ahtyĕaké phũhtyahó,’ phũnuô ní- 8 Zasimé kayă dõ aswíasĕ tahe, mehtwõprĕ kăkhyĕ kayă dõ a thyĕ tahe, zasiméka kayă tĕsĕmũmyá dõ phálo tahe, vĕhtekyă lahyă khĩnékhĩnõ, thĩ nĩbĕ kră lõhó lõ- tĕyĕ tahe akhu-akhyĕ kwĩ tă ù akhwóakĕ tãmé ní, mekră péprĕ ù ní- 9 Htĕbĕbĕ, rũbĕbĕ, talĩbyă bĕbĕ sucuõ nĩ tă lahyă dõ thĩ nyăhtókũ tãmé ní- 10 Pyĕ bĕbĕ, phyĕcuõlõphyĕcuõklõ nĩtă lahyă tãmé ní, ca bĕbĕ, khuphá bĕbĕ, tomaná ihtyábõ bĕbĕ phyĕcuõnĩ lahyă tãmé ní- Meĕtĕhĕrò kayă dõ a me tĕmĕ tahenuô a tókò nĩbĕ tĕ dõ a lo tahe.

11 “Bí thĩ cuõnuõhó dõ dõttõdõ akũnuô, myápũ nĩ kayă dõ thĩ lĕthĕlĕnĩ lũ tôprĕprĕ rò cuõokuõ dõ ahi nuô. Rò otadũ kuõná è bĩnuô tuõdõ thĩ htekapă tôphuõ nuô ní- 12 Bí thĩ nuõ dõ hinuô tãmĕkũ akhĕnuô, kwĩ Cómarya dõ a ki sõrinĩ hinuô tãmĕ ní- 13 Hinuô tãmĕ ki a tókò nĩbĕ tĕsõri kihĕrò dya-okyă thĩ tĕpĕtĕdwõ a tĕsõri dõ èthĩ ahikũ nuô. Ki èthĩ ĕmõsũryă thĩ to kihĕrò phyĕkăkhyĕ khyĕthyă thĩ tĕpĕtĕdwõ nuô ní- 14 Kayă tôprĕprĕ ki ĕsũ thĩ to, a ki nĩdă thĩngó to kihĕrò, bí thĩ htecuõkyă hó ná hi nuôtãmĕ akhĕ, kimátorò dõ nuôtõdõ akhĕnuô, thuõtăkyă hemũ dõ thĩ khăduõlo nuõtahe.† 15 Vă hĕcócó thĩ, shyé- Cómarya cirya prĕlukayă pă akhĕnuô, è ki cirya cyĕlõklõ có kayă yĕnuôtõdõ ná vĩ Sodomphú ná vĩ Gomorrhaphú‡ dõ Cómarya cirya èthĩ mú- nukhĕ nuõtahe cópă.

*Tĕmĕcyĕmĕcũ Dõ A Ki Hyăbĕ Prĕdõnyăphú Tahe
(Marko 13:9-13, Luka 21:12-17)*

16 “Vă nõcuõ thĩ thyáná vă plwõcuõ thímĩ dõ htwimĩ aklĕ nuô. Mephũnuõrò limyă kuõ lahyă phũ rĩtahenuô, rò thĕplò mwõplĩ kuõ lahyă phũ htuõwĩ nuô ní- 17 Rõnĩ lahyă thĩné, meĕtĕhĕrò ù ki pũ thũcuõ thĩ dõ tĕcóbĕ khuklõ tahe lĕokũ myăhtye tăşũ lũ ahikũ pă rò a kimũkipõ thĩ dõ tĕcóbĕhõ tahe akũ pă. 18 Dõ văkhuvăkhyĕ rò ù ki cwitarũhtõtaĕ hyă thĩ dõ prĕpõtĕ dõ a htwõ khuklõ tahe ná khwítahe a o pă. Thĩ ki

* 10:4 10:4 Zeloto ma aplóamũ amwĩ, rò aplóamũ yĕnuõma a thĕzũ o lahyă dõ Roma a tĕpõalĕ to. A thĕzũ o nĩdyédũ ná ahtyĕaké. † 10:14 10:14 Thuõtăkyă hemũ angólasá ma, Jesũ a khöpacĕ tahe dyĕluõ ná a myă pă èthĩ to hó. ‡ 10:15 10:15 Dõ nuõkhĕ bí Abraham ohtwõprĕ pă dõ hekhuyĕ akhĕ, kayă o dõ vĩnuô nyĕvĩ akũ tahenuô, a me tĕmũmyăricyă nyacó akhu-akhyĕ Cómarya mepyĕkyă lõ vĩnuô nyĕvĩ.

hésodônyă nîpé êthî ná vărivăkyă pă. Thî ki khyáluô pênî thîthé ná êthî nuôtahe ná Judaphú mătô tahe pă. ¹⁹ Manárò bí êthî pû thî akhênuô, békúbekyă one tă ná thî ki hébè maté pă mătòrò thî ki hébè phútênuô tămé. Shuókhê hyătuô pănuô, Cómarya ki dyé thî ngó dố thî tở hébè nuôtahe pă. ²⁰ Ngó nuôtahe ma thî tềhébè nîdû mătô, a mătû pè Phê Cómarya a Thê Săsê hébè thî dố thî bèhè pré.

²¹ “Bínuôakhê pănuô, puô ki nômêthyê nîdyédû avyă ná ũruô pă, rò vyă ki nômêthyê nîdyédû apuô ná ũruô pă, phê ki nômêthyê nîdû aphú ná ũruô pă, phú tahe ki vủ kăkhyêsû nîdyédû amuôaphê tahe pă, rò a ki nômêthyê nîdyédû ũ ná amuôaphê pă.

²² Dố văkhuvăkhyê rò, ũ pwô- tôprê ki thêhte lỏ thî pă. Manárò kayă dố a ihtôtanyă oklôsóma dố a tềzútènyă akû tuôđố atadû tahenuô Cómarya ki mêtóhtekă êthî pă.”

²³ ũ ki męcyêmecû thî bíyê tôpho kihêrò klyacuô dítú dố aruô tôpho nuô. Vă hécócó thî, bí thî cuô pwôlỏ tyahí lỏ- Israelphú avỉ yêtahe hítonuô, prêlukayă aphúkhũyê ki hyălê pă.

²⁴ “Khôpacênuô acyăadè lỏklỏ ná athára takhyă- to. Prêmêtêphú tôprênuô, aduklỏ ná abyacè takhyă- to. ²⁵ Khôpacê tôprê ki cyă bá athára nuô, rò prêmêtêphú tôprê ki cyă bá abyacè nuô héma pòhỏ. Vă htwỏ có hikhuklỏ tôprê rò êthî ki é vă ná khĩnêkhĩnỏ a khuklỏdu dố amwỉ ná Beelzebul yê kihêrò thî dố a htwỏ pré hiphúphyăphú tahenuô a ki écyêécû lỏklỏ pă có thĩmwỉ pă.

Zűenỉ Lahyă Cómarya Nỉ-, Thêisê Tă Lahyă Prêlukayă Alê Tămé Nỉ-.
(Luka 12:2-7)

²⁶ “Mêphúnuôrò thêisê tă êthilê tămé. Lỏ- tề dồudóbí tahenuô, Cómarya ki bâmôhtya luỏlỏ è pă, rò lỏ- tềmêhuômêthwê tahenuô, Cómarya ki mêtêluỏlỏ è pă.

²⁷ Ngó dố vă hé pè thî dố akhiatapăkû tahenuô, cuôhêbè lahyă dố alỉklẻ nuô nỉ-. Ngó dố thî nỉhuỏhuô nỉhuỏthwê tahenuô, htya êhtỏ lahyă dố hikhuklwókhu nuô nỉ-. ²⁸ Kayă dố a mêthyê cyă thî nẻklỏ tadúrò a mêthyê cyă thî thêhtwỏprê to tahenuô, thêisê tă alê tămé. Thêisê lahyă Cómarya dố a mêthyê cyă thî nẻklỏ ná thî thêhtwỏprê nyęcôlỏ yênuô dố ngarakû nuôtôprê nỉ-. ²⁹ Htuprêphú nyêbênuô ũ isê pré lủ ná rúzye tômyê pré, văhéto? Manárò Phê Cómarya ki nỏlată thyê êthî to hênuô, bí tôbè prênuô a latăthyê dố hekhuto. ³⁰ Lỏ- thî khuluô dố thî khuklỏlỏ nuôtahe còrò, Cómarya dyábè one htuỏlỏplỉ cỏhỏ. ³¹ Phúnuôrò thêisê tămé! Thî nguduprỉdu klỏlỏ có ná htuprêphú nuô tôplutôphê cỏ.

Tềmọsủ Krístu Ná Tềhtêsủ Krístu
(Luka 12:8-9)

³² “Ũpêpê- bẻbẻ a ki ólyă ná a zűe vă dố kayă éprê a mêtênyê hênuô, vă ki ólyăkuỏ è phúnuô dố Cómarya a tanémỏkhuphú tahe a mêtênyê pă. ³³ Manárò ũpêpê- bẻbẻ a ki htêsủbỉkyăŖ vă ná a zűe vă to dố kayă éprê a mêtênyê pă tôprêprê hênuô, dố mỏkhu văphẻ a mêtênyê pănuô, è ma văkayă mătô vă ki hé kuỏke phúnuô pă.

Tềpệtêdwỏ Mătô Tềklyétêngă Prê
(Luka 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ “Tănê tă lahyă ná vă phyéhyă tềpệtêdwỏ dố hekhu yênuô tămé. Vă phyéhyă tềpệtêdwỏ mătô. Vă phyéhyă né tôbẻ. ³⁵ Mêtêhêrò, vă hyă dyéohtwỏhtya

‘Phúprèkhũ ná phě, phúprèmò ná muố, dya ná prèprèmò kiklyékingă lữ pã pré. ³⁶ Kayă tôprèprè dố ử ki thềtethềhă nỉ lữ pã nuôma a ki mậđưprè a hiphúphyăphú nỉđư pã pré.’^{*}

³⁷ “Kayă tôprèprè dố a mọnỉ lốklố amuốaphể ná vă hénuô, a kò ná vă to. Kayă tôprèprè dố a mọnỉ lốklố a phúmòphúkhũ ná vă hénuô, a kò ná vă to. ³⁸ Kayă tôprèprè dố a krusu rò a zá nỉđyédú toto, vắkhyể rò a krwố toto tahenuô, a kò ná vă to. ³⁹ Kayă tôprèprè dố a thềlố nỉđyé athềplồ htwốprè nuô, a thềhtwốprè ki lacúkyă pã. Kayă dố a dyélyakyă athềplồ htwốprè dố vắgněnuô, a ki myáhtye thềhtwốprè tacúprè pã.

*Maúpě- Bèbè Dố A Ếsũ Byacề Jesũ A Khốpacể Nuô, A Ếsũ Hố Jesũ Hố.
(Marko 9:41)*

⁴⁰ “Kayă dố a ếsũ thỉ nuôma a ếsũhố vă hố. Rồ kayă dố a ếsũ vă nuôma, a ếsũhố Phể Cómarya dố a nốhyă vă yěnuô tôprè hố. ⁴¹ Kayă tôprèprè yố htwố Cómarya aprềprồ rò kayă tôprèprè ki ếmọsủ prềprồ yếtôprềnuô, Cómarya ki dyé è tềmẹnỉkhwókề phú a dyé prềprồ tahenuô pã. Kayă tôprèprè yố htwố kayăcókayătề rò kayă tôprèprè ki ếmọsủ kayăcókayătề yếtôprềnuô, Cómarya ki dyé è tềmẹnỉkhwókề phú a dyé kayăcókayătề tahenuô pã. ⁴² Vă hécócố thỉ, kayă tôprèprè yố htwố vă khốpacể dố a patỉlố tôprè akhuakhyể, ửpềpề- bèbè dố a dyéố kayă yếtôprè ná htyếkacủ tồbể prề nuô, Cómarya ki dyé mắlakố cồ lữ tềmẹnỉkhwókề pã.”

11

*Giovanni Baptista A Khốpacể Tahe
(Luka 7:18-35)*

¹ Bí Byacề Jesũ ithyó zắklyázắklố htuốhố a khốpacể shyéthényểyể akhěnuô, a htecuốkyă bínuô rò a htecuố dố vỉ dố a o dố Galilea kề tahe thyáphú a ki cuố ithyóithya đônýăhếso pề ử obínuô tahe.

² Bí Giovanni o dố ử lếđótặ lữ htốkũ akhěnuô, a nỉhuố ná Byacề mề tềprồtềprya tahe rò a nốcuốsudyă a khốpacể tahe ná Byacề Jesũ rò èthỉ sudyă lữ, ³ “Nề ma Messia dố prềprồ tahe héone ná a ki hyă pã nuôtôprè hố ể? Mắtorồ pề tồbề opốmyásủpã dố aruôtôprè ki hyă pã agně nuô ể?”

⁴ Byacề Jesũ hếsủ, “Kắkhyể dyásokhyể pề Giovanni ná lố- thỉ nỉhuố myáhtye yếtahenuô ní-. ⁵ Kayă mềthềkhỉ tahe myáhtye cyáhố, kayă khăđuôdá tahe cuốcyáhố, kayă tềsểmủmyă dố phắlồ tahe sỉmề kắkhyể lốhố, kayă khălềkaố tahe khălềlỉ lốhố, kayăthỷ tahe ihtồhtwốprè kắkhyể khyếthyáhố, kayă soryasốpháphú tahe nỉhuốbề kuốhố tềthềkrủmila hố. ⁶ Dố vắkhuvắkhyể rò kayă dố a thềplồpyé pềto, a zừề tadủ plehyălă tahenuô a ki nỉbề mắlakố cồ tềsờri hố.”

⁷ Bí Giovanni a khốpacể tahe hteka htuốnuô, Byacề Jesũ cáhtya hếbề pề kayă bémụ nuôtahe ná Giovanni ari-akyă. Rồ a hé pề èthỉ, “Thỉ htecuố lahyă dố kềsểhtyểkyă lốtamákhũ nuôma, thỉ cuốmyă kryă- ửpề? Ma thỉ cuốmyă lahyă kềlathề kazuố pồmồ nuôtahe ể? ⁸ Phúnuô mắto kihérồ, ma thỉ htecuốmyă kryă- ỉtề? Ma thỉ htecuốmyă prề lahyă kayă dố a kủthyă pề thỉ hyeca takhềplyarashyỉ tôprèprè nuôprề ể? Kayă dố a kủthyă phúnuô tahe ma a oprề dố khwỉhố tahe akủ prề. ⁹ Hềpềmyă vă, thỉ

^{*} 10:36 10:36 Mica 7:6

htecuómyá kryá~ ítětě? Thĩ htecuómyá prèpro tôprèprè ề? Thĩ ki cuómyá prèpro tôprèprè hénuôma a máhó. Vả hé thĩ, kayă dĩ aduklóló có ná prèpronuô, thĩ myáhtye hó lữ hó. ¹⁰ Giovanni ma kayă tôprè dĩ Cómarya héone lữrilũkyă,

‘Myámồ è ma prèthũ pẹ vả tẹritẹkyă tôprèhó, thyáphủ a ki mẹlạ one rẹ pẹ nẹklyá lẹhyă agnẹnuôrò, vả nõhyă rẹhó è dĩ nẹnyẹhyă hó.’ *[☆]

¹¹ Jesũ hé pọ, “Vả hécócó thĩ, lỏ~ kayă dĩ a opacẹlyạ tahe aklẹnuô, adulókló có ná Giovanni Baptista nuô a o tôprè~ to. Manárò kayă dĩ a patílồ dĩ mókhu htyẹlẹkẹkũ tôprènuô, adulókló pả có ná Giovanni có. ¹² Cáhtya bí Giovanni Baptista ahtũkhẻ tuốkhỏnyánuô, kayă tahe nuố sácỵsácủ mókhu htyẹlẹkẹkũ. Kayăhảkayăkảkẻ tahe yácủ nuốpủphe tadủ mókhu htyẹlẹkẹkũ. ¹³ Tuố dĩ Giovanni hũkhẻ nuô, lỏ~ prèpro ali tahe ná lỏ~ Mosè a tẹithyóithya tahenuô a héone lỏhó Cómarya ahtyẹkẹ ari-akyăyẻ dĩ a ki htwỏhtya pả nuô hó. ¹⁴ Elia ki hyă khyẻthya pả, prèpro tahe hé phúnũ. A thẻzủ hé ẹpẻ nuô vả ki hẻsolủ pẹ thĩ. Thĩ ki zủẻ vảngỏ hénuô thĩ thẻgnẻplỏ prẻ. Prèpro hé ná Elia ki hyă khyẻthya pả, a hé nuôma, a hé hó Giovanni yẻnuôhỏ. ¹⁵ Kayă dĩ a o ná akhảlẻ tahenuô, nõ nỉdả lahyă ẻthĩ.

¹⁶ “Vả ki talỏ tẻradủmyá pẹ thĩ kayă yẻtỏhtủ ná maỉtẻ? ẻthĩ ma athyaná pacẻphủ dĩ a cuố onyảo lahyă dĩ klẻkủ nuỏtahe rỏ a ẻhtỏẻmỏ cuố nỉdyẻ lữ tôprẻ ná tôprẻ rỏ a hé lahyă,

¹⁷ ‘Pẻ ỏ pẹ thĩ tẻlỏ rỏ thĩ ilẻ toto, pẻ ihẻ pẹ thĩ luố rỏ, thĩ nguố toto,’ a ẻhtỏ nỉdyẻ lữ phúnũ.

¹⁸ “Mẻtẻhẻrỏ Giovanni hyă duỏesẻ, hyă duỏỏhtyẻzả tahe rỏ ‘Khỉnẻkhỉnỏ mẻbẻ lữ hó,’ ử hé lỏplỉ lữrilũkyă phúnũ. ¹⁹ Prẻlukayă aphủkhủ máhó vảyẻ hyảehyảỏ kuỏke rỏ ‘Myámồ kayă yẻtỏprẻlẻ, a eshyỏỏprya, a bỏthyỏkhẻkhỏ dủgnẻ ná prẻkwỉamo-arả ná prẻoraphủ nuỏtahẻlẻ~,’ ẻthĩ hé lahyă phúnũ. Manárò bí ử mẻryá tẻ phủ Cómarya a tẻthỉphẻ yẻrỏ aphỏathẻ htẻluỏhỏ akhẻpảnuô, kayă dĩ aruỏ tahe ki myáhtye thẻgnẻhyă ná Cómarya a tẻthỉphẻ yẻnuỏma a tỏprẻ, phúnũ pả.”

Vỉ Dĩ A Zạ Nỉdủ Kuỏủ To Tahe (Luka 10:13-15)

²⁰ Byacẻ Jesũ dyẻluỏ ẻklỏlỏ ử tẻprỏtẻprya dĩ vỉnuỏ tahe akủ tadủrỏ ẻthĩ zạ nỉdủ kuỏủ anẻ to akhu-akhyẻ athẻplỏ mỏto rỏ a hẻlỉhẻlảkyă ẻthĩ, ²¹ “Kỏ~ vỉ Chorazin ná vỉ Betsaida, Cómarya ki plỉ thĩ pả. Vả ki dyẻluỏ bye tẻprỏtẻprya yẻnuỏ dĩ vỉ Tyre ná vỉ Sido* nuô hẻma, ẻthĩ ki zạ nỉdủ lahyă anẻ nyẻ~ lảhỏ rỏ ẻthĩ ki kủthyảhtya hyeca taprủ rỏ a ki onyả tarỏ lahyă dĩ kỏphẻkhu hó. ²² Manárò vả hé thĩ, shyẻ~ mỏnyẻcirya pả tỏnyẻnuô, vỉ Tyrephủ tahe ná vỉ Sidophủ taheyẻ, Cómarya ki thẻzỏnỉ ẻklỏ ná thĩ pả. ²³ Kỏ~ vỉ Capernaumphủ thĩ~, thĩ tanẻ lahyă ná Cómarya ki dyahtyalỏ tuố có nẻ dĩ mókhu pả nẻ tanẻ phúnũ ẻ? A ki vỉtảkyă nẻ dĩ ngarakủ pả. Tẻprỏtẻprya dĩ vả dyẻluỏ dĩ nẻkủ yẻtahenuô, vả ki dyẻluỏ bye dĩ vỉ Sodom vỉkủ hénuỏma vỉnuỏ tỏvỉ ki o tuốpả tuốkhỏnyá có. ²⁴ Manárò vả hé thĩ, mỏnyẻcirya pả tỏnyẻnuô, vỉ Sodomyẻ, Cómarya ki thẻzỏ dunỉklỏ ná thĩ pả.”

* **11:10** 11:10 Malaki 3:1
ma a o dĩ htyẻdutavạ hủ.

* **11:21** 11:21 Kayă mẻ tẻmủmyảricyả tahe o ẻnyacỏ bí vỉnuỏ nyẻvỉ akủ. Vỉyẻ nyẻvỉ

*Vă Ki Dyé Thĩ Tèokuố Tabéthéprá
(Luka 10:21-22)*

²⁵ Bínuôakhê Byacè Jesũ hé Cómarya, “Kố~ mốkhu Byacè, hekhu Byacè, và Phê Cómarya~ và hébwíhétaryê nê, tề đố nê dya dóuốđóbí pẹ prệthíphéphú tahe ná prèpũthégnếtèphú tahenuô, nê dyéluốhtya pếhố ná kayã đố a tanepatí nĩdyé ané thyáná pacềphú nuôtahehố akhu-akhyê, và hébwíhétaryêhtya nê. ²⁶ Kố~ phê~, nê thề-plòò thềplòtồ mányáhố ná a kibè htwốhtyanyã phúyềhố akhu-akhyê, và hébwíhétaryê nyacố nê.

²⁷ “Văphê dyétălồ hỏ và tềpwố~ tồcô hỏ. Kayã đố a thềgnê phúkhũ matũ a Phê Cómarya tồprềprề~ tuố prề. Kayã đố a thềgnê Phê Cómarya nuôma tũprề aphúkhũ tồprề ná kayã đố phúkhũ nwốhtya lữ đố a ki dyéluố pẹ lữ pã nuôtahe prề.

²⁸ “Lồ~ kayã đố a vĩhtuôzáhtuô rò a thềprá ladyá thĩ tahenuô, hyã đố vắoyê, rò và ki dyéokuố tabéthéprá thĩ. ²⁹ Zá lahyã và izáyê rò ithyóthégnê kuố tề đố vắoyê, mẹtêhéro và thềđồthềngạ rò và shyalyã vắthê akhu-akhyê, nê ki myáhtye nê thềplò a lẹokuố tabéthéprá pã. ³⁰ Mẹtêhéro và nốzá thĩ vắizá yềnuô, azũnyê~ hu prề. Vă tặmuốtặtặ ma ahtuô to.”

12

*Byacè Jesũ Ma Mộngyếđuô A Byacè
(Marko 2:23-28, Luka 6:1-5)*

¹ Dốkhyê nyệtyatonuô, Byacè Jesũ cuốnuốcuốbế ừ buốkũlả prềlềkhu tahe, rò atồ ná Judaphú a Mộngyếđuô.* A khốpacề tahe thềethểố rò a práo ừ buốkũlảthề. ² Bí Phariséophú tahe myáhtye êthĩ akhênuô, a hé Byacè Jesũ, “Myámồ, nê khốpacề nuôtahe, tề đố ừ tồ mẹnĩ Mộngyếđuô to nuôtahe rò a cuốmẹ dủgnê lế~.”

³ Byacè Jesũ hếsũ êthĩ, “Bí Davi ná a khốbốthyó tahe ladyáeladyáố akhênuô, a mềkryá~ ítềtề nuôma thĩ hỏnố kuốnyã ừ to ể? ⁴ Khómũ đố ừ lữhtya đố Cómarya a o tahenuô, enĩ prềtũ bwídu tahe prề tadúró Davi ná a khốpacề tahe cuốnuốphyéé vắhétồ? ⁵ Htuồtồ bwídu đố Cómarya ahikũ tahenuô, bí Mộngyếđuô akhê ki êthĩ cuốtalwốkhểtalyề Mộngyếđuô a tềthyótềthya tadúró atềthũ oto hénuôma thĩ hỏnố takhyá~ to ể? ⁶ Vă hé thĩ, kayã đố aduklồ pã cồ ná tềlũhồđu nuô a o bíyề tồprề. ⁷ “Vă thềzũ tềlũtềtyã to, và thềzũ prề tềthềzồklabè nĩ lữ tồprề ná tồprề prề,” Cómarya hé ngố yếtồmũnuô, thĩ ki thềgnêbye angốlasá hénuôma, kayã đố atềthũ oto tahenuô, thĩ dya ná êthĩ tềthũ takhyá~ to. ⁸ Vă hé phúyề mẹtêhéro, prềlukayã aphúkhũ mắđũ và yềnuôma Mộngyếđuô a Byacè tồprềhố.”

*Kayã Takhuthyê Tôkhó Tôprề
(Marko 3:1-6, Luka 6:6-11)*

⁹ Byacè Jesũ htecuốkyã bí lyắkhu nuôrồ a cuốnuố đố Judaphú tềcốbềhốkũ. ¹⁰ Rồ bí tềcốbề hốkũ nuô, kayã takhuthyê tôkhó o tồprề. Phariséophú đố a thềzũ myápũ Jesũ tềthũ tahenuô a o tahe rò a sudyã lữ, “Bí Mộngyếđuô akhê, ki zasímề kayã tồprềprề hénuôma, anĩ prề Judaphú a tềthyótềthya hé phúnuô ể?”

* **12:1** 12:1 Judaphú a Mộngyếđuô ma mốkatồ. Byacè thyyəihồkạ amốnyề ma mốkatồ htuố nuồtồnyề **12:5** 12:5 Li Lẻmịklẻ 28:9-10 **12:7** 12:7 Hosea 6:6

11 A hé èthi, “Kayă tôprèprè athímí ki lată otyă dô hekũ bí Mõnyëduô akhënuô hérò, thĩ cuõ cwihtya è pã è? Ma to è? 12 Kayă tôprënuô a ngudupriđu klõpã có ná thímí tôduõ bá- tẽ. Phúnuôrò, bí Judaphú a Mõnyëduô akhënuô, mëtëryá ma aní prè.”

13 Rò a hé kayă takhuthyë tôkhó yëtòprè, “Zõhte nẹ takhuthyë nuôtôkhó nuô,” a zõhte rò atè ryákakhyë thyákhyë ná a takhuryá nuôtôkhó. 14 Manárò Pharisëophú tahe htecuõ taphăkyă rò èthi cuõokú hébè nídyélũ ná tõbè mëtëryë Jesũ phútënuô ari-akyă.

Jesũ Ma Prëmëtëphú Dõ Cómarya Nwóhtya È Tôprè

15 Byacè Jesũ thëgnë èthi atëtanë mũmyă rò a htecuõkyă ná khălë bínuô. Kayă krwõplukrwõphè kuõlõ lũkhyë rò a zasímé pè lõplĩ có ù tẽswítèsë pwõ- tôprè có. 16 A hé èthi ná vă ma ùpënuô hësoluõ pè tă ù tôprè- tãmé ní-. 17 Yëma a mëtë lõbăhtya phú Prëprõ Isaiah héone,

18 “Ëyë ma vă prëmëtëphú dô vă nwóhtya lũ, è ma kayă tôprè dô vă mõi lũ rò vă thëplò oní lũ. Vă ki nõhyăo vă Thë Săsë Byacè dô èlõ pã rò a ki hësoluõ pè Judaphú máto tahe ná a ki bè phyésũ tètótètè dô vă o phútë nuô pã. 19 Manárò ènuô aklyéangă kuõũ to. A èhtõëmõ kuõũ to. A cuõèhtõëmõ dô klyádu nuôtahe akũnuô, ù níhuõnó to. 20 Kayă dô a hęcérecë thyáná põmõ langò tôprënuô, è pătũkyă lũ to. Kayă dô a tẽzũpatí thyáná mikò dô a kírë pĩhó tôprënuô è uõpĩ lă lütè to. A ki meryá plehyă rò a ki thézò plehyă lăpõ tẽ tuõdõ a ki dyéohwõhtya tètótètè ki mepëkyă tẽmũmyă yënuô pã. 21 Képwtõkë myécõ pwõtõcõ ki thëlèhtyaní è pã.”*

Byacè Jesũ Ná Beelzebul

(Marko 3:20-30, Luka 11:14-23, 12:10)

22 Htuõrò èthi éhyănĩ kayăphë dô khiné mëtë lũ rò a mètèkhí rò a pè nídyé yëtòprè dô Byacè Jesũ a o. Thyáphú a ki hébëcyă, myáhtye cyă kăkhyë khyëthyá nuô, a zasímé pè lũ. 23 Kayă bëmũ tahe khyéthukhyéthé nyacó, rò a hé lahyă, “Kayă yëtòprè ma Khwí Davi aphúkhũ cókõ?”

24 Manárò bí Pharisëophú tahe níhuõ ù hé phúnuô akhë, èthi hé, “A vëtëbè khínèkhĩnõ nuôtahe mamă prè khínèkhĩnõ a khuklódu Beelzebul męcwõ lũ prè.”

25 Byacè Jesũ thëgnë èthi tètanë tahe rò a hé èthi, “Këtõkë akũnuô akayă tahe kisákipă nídyédũ lũ tôprè ná tôprè kihérò a lupruõlupryăkyă pã. Vĩtõvĩ bèbè, kayă tômuõtõcõ bèbè ki aklyéangă lũ hénuô, a ki lupruõlupryă lõ lũ pã. 26 Khínèkhĩnõ ki vëtëkyă nídyé khyëthyádũ akayă tahe kihérò athyaná a sá kăkhyë nídyé khyëthyá dũ ané prè. Phúnuôrò ahtyëaké cuõo khyă cyă phútë? 27 Ki vëtë khínèkhĩnõ ná Beelzebul a taryëshyosõ kihérò thĩ khõpacë tahe kuõke rò a nõe maũpë a taryëshyosõ rò a vëtë pë? Ma a nõe khínëricyă khukló a taryëshyosõ è? A nõe má náto. Phúnuô akhu-akhyë, thĩ khõpacë ki dyéluõ nídyédũ thĩ tètũ pã. 28 Manárò vă ki vëtëkyă khínèkhĩnõ yëtahe ná Cómarya a Thë Săsë kihérò yënuõma a zũluõhó ná Cómarya ki hyă põhtyëpõké yënuô a hyătuõhó dô thĩ ohó.

29 “Mátorò, bí kayă tôprè cuõnuõ dô khínëricyă khukló dô athyaná kayăshyokayăsõ tôprè ahikũ akhënuô, a ki nuõ cõklõma rë lũ to kihérò a cuõ phyéphe cyă lütätè phútë? A cõklõma htuõ lũ túma a phyéphe ní cyă lũ tătè prè.

* 12:21 12:21 Isaiã 42:1-4

³⁰ “Kayă dõ a okuõ dõ vã tôkyě to nuõma kayă dõ a thèhte vã hó, kayă dõ a mẹtõkuõ tề ná vã to nuõma kayă dõ a mẹpruõmẹpryă tề hò. ³¹ Mẹphúnuõrò vã hé thỉ, Còmarya ki plwõkyă kayă dõ a mẹtứ lữ, a héthứ lữ nuõtahe a tềthứ. Manárò kayă dõ a héthứmẹtứ Thề Săşề Byacề nuõ Còmarya plwõkyă cyă pã èthỉ tềthứ to. ³² Kayă tồprềprề ki héthứ prềlukayă aphúkhữ mặhố vã yềnuõ Còmarya ki plwõkyă lữtềthứ prề. Manárò kayă dõ a héthứ Thề Săşề Byacề nuõ, yếtõhtữ bẻbẻ, nopã tồhtữ bẻbẻ, Còmarya plwõkyă cyă pã lữtềthứ to.

Thòmộ Ná Thòthề Ari-akyă
(Luka 6:43-45)

³³ “Thòmộ dõ arỉ-aruõ atwõaryă nuõ, a ki thềhte thòthề dõ aryă pã. Manárò thòmộ dõ a tazwítaphuõ nuõ, athềhte ryă to. Mẹtềhẻrò nề myă athề nuõ, nề thềgnẻ cyă dừ hó amộ ari-akyă hó. ³⁴ Rứthỉ aklwĩalyă thỉ, thỉ ma kayă klwĩlyă cyề rò thỉ cuố hébẻ ryă bẻcyă phứtẻ? Kayă nuõ a thềplòkữ obả tặpồtặpẻ phứtẻrò akhầu krwõ hébẻhte kuõ phứnuõprề. ³⁵ Kayă ryă tồprềnuõ, a yỏ sunuõ oplò tẻryă tahe dõ a thềplòkữ akhu-akhyề, a ki hébẻhte ngộ dõ aryă tahe prề. Manárò kayăcyềricyă tồprềnuõ, a yỏ sunuõ oplò tẻmũmyă tahe dõ a thềplòkữ akhu-akhyề, a ki hébẻhte ngộ dõ a mũmyăricyă tahe prề. ³⁶ Manárò vã hé thỉ, shyẻ~ Còmarya cỉrya kayă akhẻpãnuõ, a ki cỉrya lỏlỏ~ kayă dõ a hébẻ tanẻ kuõ to rò a hébẻ ngộ dõ abwĩataryề oto nuõtahe pwỏ~ tồmử pã. ³⁷ Mẹtềhẻrò, nề ki hébẻ ngộ dõ aryă tahe hẻnuõma, Còmarya ki hé nề ná nề tềthứ oto pã. Nề ki hébẻ ngộ dõ a mũmyă tahe kihẻrò, a ki hé nề ná nề tềthứ o pã.”

Ủ Kwĩmyă Tềprồtềprỷa Tôcồ
(Marko 8:11-12, Luka 11:29-32)

³⁸ Htuõrò Pharisẻophủ tahe ná prềithyó tềthyótềthya athára tahe hé Jesủ, “Thára, nề dyẻluõ pẻ myă pẻ tềprồtềprỷa tôcồ to, pẻ thềzủ myăhtye lả vã.”

³⁹ Rò a hẻsủ èthỉ, “Kayăcyề kayăricyă, kayă dõ acỏ kuõ nả Còmarya to yếtõhtữ tahe cuốkwĩmyă tuố vã tẻmẻ tềprồtềprỷa tôcồ, manárò vã ki dyẻluõ pẻtứprề èthỉ tềprồtềprỷa tôcồ dõ athyánả Prềprồ Jona nuõ pã prề. ⁴⁰ Mẹtềhẻrò, phủ Jona o dõ tẻđu hòkữ thuõnyẻthuõthẻ nuõ, prềlukayă aphúkhữ mặhố vặyẻ a ki okuõdừ dõ helẻ thuõnyẻthuõthẻ pã. ✨ ⁴¹ Dõ Jona a tềhẻsỏdỏnyă luõ pẻ vỉ Ninevephủ tahe rò a zạ nỉdừ lỏplỉ hó anẻ akhu-akhyề, shyẻ~ Còmarya cỉrya ủ pã tồnyẻnuõ, vỉ Ninevephủ tahe ki ihtò tộkuõ nả kayă dõ a htwỏprề khỏnyă yếtõhtữ tahe pã rò a ki dya èthỉ tềthứ pã. Khỏnyáyẻ kayă dõ adulo nả Jona nuõ a o bẻyẻ tồprề. ⁴² Tẻcỉrya amỏnyẻ pã tồnyẻnuõ, kẻ dõ cỉlyă tôkyề akhwĩmuỏ Sheba ki ihtò tộkuõ nả kayă dõ a htwỏprề khỏnyáyẻ tồhtữ tahe pã rò a ki betềthứ dõ èthỉ yẻtahe alo pã, mẹtềhẻrò thyáphủ a nỉhuỏnỏ kuõ Khwỉ Solomo a tềithyỏithya dõ a lỏbả ná tềthỉphẻ yẻtahe agnẻnuõrò, a o cỏ dõ kẻyẻ dõ aruõ tồkẻ tadừrò a hyả cỏ. Rò vã hé thỉ, kayă dõ aduklỏlỏ cỏ nả Khwỉ Solomo nuõ a o bẻyẻ tồprề.

Khẻnhẻkhẻnỏ Mũmyă Tahe Kạkanuõ Khyẻthỷa
(Luka 11:24-26)

⁴³ “Bỉ khẻnhẻkhẻnỏ tồduõ htecuỏkyă htuỏhỏ dõ kayă tồprề akủ akhẻnuõ, a htecuỏ dõ khẻlẻkrẻkrẻ tồphỏ rò a cuố myápủ akhẻlẻ lẻokuõ tabẻthẻprả tadừrò a myăhtye to. ⁴⁴ Rò

a hé, ‘Vă ki kaxhyě khyěthyá dố vă khălẹ lyenuô hénì,’ a hé rò bí a katuố akhěnuô, a kamýáhtye ná akhălẹ lyẹ yěnuô a o kòkhữ, apliaphuớryá, a o tanátashuố tworyá lồplỉ có pwỏ~ tôcô. ⁴⁵ Rò a htecuố ékrwỏkanỉ pỏ akhỏ dố a cyểricyá lỏklỏ có ná lủnuô thuốthyótôđuố có rò èthỉ kạkanuố o lahyá bínuô. Rò kayă nuôtôprề ki cyể lỏklỏ có ná a khălẹlyẹ nuô có pả.”

*Byacè Jesũ Amuố Ná Apuốvyá Tahe
(Marko 3:31-35, Luka 8:19-21)*

⁴⁶ Bí Byacè Jesũ hébèhésũ ná kayă bémụ akhěnuô, amuố ná a puốprềkhữ tahe hyă ihtò opỏ o lủ dố aklỏ rò a thézủ myáhtye hébè lủ. ⁴⁷ Kayă tôprề hé lủ, “Nệmuố ná nẹ puốprềkhữ tahe hyăihtò opỏ nẹ dố aklỏnuô. Èthỉ thézủ myáhtye hébè ná nẹ henuô.”†

⁴⁸ Rò Byacè Jesũ hếsủ lủ, “Vămuố ma maủpẻ? Vă puố ma maủpẻ?” ⁴⁹ Rò a zủcuố ná a khỏpacẻ tahe rò a hé, “Dốnuôlẻ, èthỉ ma vămuố ná văpuốvảvyá tahe hỏ. ⁵⁰ Mệtẻhẻrò kayă dố a mệtỏ phú vảphẻ dố mỏkhu tôprề a tẻthézủ nuôtahe ma mảhỏ vảpuốvảvyá tahe ná vămuố hỏ.”

13

*Tẻdyá Khákhỏ Kayảphẻ Tôprề Pruốtả Tẻklwỉ Ari-akyă
(Marko 4:1-9, Luka 8:4-8)*

¹ Bínuô tởnyẻhỏ, Byacè Jesũ htecuốkyă bí hinuô tởmẻ akủ rò a cuố onyảo dố htyẻòduhtủ. ² Kayă hyảo tavaplutavaphẻ lỏ lủ rò a cuốnuố onyảo dố thỏklyẻkủ. Kayă bémụ tahe ke rò a ihtòo lỏplỉ dố khỏlỏkhu. ³ Rò a dyá ẻ pẻ lả èthỉ tẻdyá khákhỏ tahe, rò a hé èthỉ, “Nỉdả tặtẻ lahyă! Bẻtỏphuố, prẻmẻprẻphủ o tôprề. Rò tởnyẻkhẻ a hyă pruốtả tẻklwỉ. ⁴ Rò bí a hyảpruốtả tẻklwỉ akhẻ, tahehenuô a latặtỏ dố klyáđẻkủ, rò htuphủzủuỏphủ tahe hyăihtuỏekyă lỏ lủ. ⁵ Tahehenuô a latặtỏ dố lỏklẻ hekhuphảbủ akhălẹ nuô. Rò hekhu yỏ phảbủ akhu-akhyẻ a dyáhtya prỷả lẻ. ⁶ Manárò arwỉ yỏ sátặzặ to akhu-akhyẻ, bí tamỏ sảbẻ lủ akhěnuô, akủlwỏ lỏ amỏ tahe rò anỏ hyảlỏplỉ. ⁷ Tẻklwỉ tahehenuô a latặtỏ dố thỏshyáthỏprủklẻ rò thỏshyámỏ yẻtahe duhtya khyábỉ lỏ amỏ patỉ yẻtahe. ⁸ Manárò tahehenuô a latặtỏ dố hezyerỉzyeryákhỏ rò a phẻhtya rò athẻaphỏhte ẻhtya aphuố tởzẻ, aphuố shyẻthuốthyỏ, aphuố thuốshyẻ. ⁹ Kayă dố akhălẻ ki o rò nỉdảđủ nỉ~.”

*Ngỏkhákhỏ A Tẻtaze-one
(Marko 4:10-12, Luka 8:9-10)*

¹⁰ A khỏpacẻ tahe hyă dố lủo rò hyảsudyá lủ, “Bỉ nẹ hébẻ ná kayă nuôtahe akhẻ nẹ cuố dyápẻ tuố èthỉ ná tẻdyá khákhỏ tahe mệtẻ?”

¹¹ Byacè Jesũ hếsủ èthỉ, “Cỏmarya dyẻthẻgnẻplỏ pẻhỏ thỉ ná mỏkhu htyẻlẻkẻkủ a tẻthẻkhuthẻgnẻ dố a dóuốdỏbỉ tahe tadủrò a dyẻthẻgnẻ tuố pẻkuố èthỉ to. ¹² Mệtẻhẻrò kayă dố a o ná tẻthẻkhuthẻgnẻ mảđủ mỏkhu htyẻlẻkẻkủ ari-akyă tahenuô Cỏmarya ki dyẻ ẻhtya pỏ lủ pả. Kayă dố a o kuố ná tẻthẻkhuthẻgnẻ mảđủ mỏkhu a htyẻlẻkẻkủ ari-akyă to tahenuô, a ki o prẻ takiphủ bẻbẻ, Cỏmarya ki phỷekyảlỏphe lủ pả. ¹³ Bí vả hébẻ èthỉ akhěnuô, vả dyánỉ pẻ èthỉ ná ngỏkhákhỏ tahe, mệtẻhẻrò Èthỉ myá tadủrò a myáhtye to. Èthỉ nỉhuố tadủrò a thẻgnẻ to.

† 12:47 12:47 Ủ rả liphá mú~ nukhẻ tahehenuô, ủ myáhtye lisảẻ yẻtỏmả opatỏkuố to

14 “Prèpro Isaiah héone ngónuô a lóhtyabăhtya ná èthi yěnuô hó. Rò a héone, ‘Thi n̄huôhtuô n̄huô thyáthyá có pã tadúro thi thégněplô pė angólasá tòmũ- to, thi myáhtyehtuô myáhtye thyáthyá có pã tadúro thi myáhtyeplô angólasá tòmũ- to pã. 15 Metěhéro kayă yětahe ma a khuklôpryě, èthi khălè o tadúro a n̄huôplô to, èthi bókribí amèthè metěhéro èthi thézú myáhtye tēmátęcó to. Èthi ki mę lahyă phúnuôto hérò èthi ki myáhtye ná amèthè pã, a ki n̄huôplô vă hé yětahe pã, a ki taněplô thégněryă lahyă pã, a ki ză n̄idú lahyă ané pã, rò vă ki zasimé èthi pã.’ ✧

16 “Manáro thi yětahenuô, thimèthè myáhtye tẹ, thikhălè n̄huô tẹ akhu-akhyě thi ki n̄bè tēsōri. 17 Metěhéro, vă hécócó thi, prèpro éprè ná kayăcókayăte éprè thítahe èthi thézú myáhtyekuô lahyă tẹ dō thi myáhtye yěnuôtahe tadúro èthi myáhtyenó kuô to. Htuôto èthi thézú n̄huôkuô lahyă tẹ dō thi n̄huô nuôtahe tadúro èthi n̄huônó kuô to.

*Byacè Jesũ Héluôplô Pė Ű Prèpruôtă Těklwĩ Angólasá Ari-akyă
(Marko 4:13-20, Luka 8:11-15)*

18 “Mephúnuôro n̄idă lahyă tedyă khákho prèpruôtă tẹklwĩ angólasá ari-akyă yě. 19 Bí kayă tôprèprè n̄huôplô Cómarya ahtyěaké tětítěkyă rò a thégněplô to tahe nuôma athyaná tẹklwĩ lată dō klyáděkũ rò khñéricyă khukló hyăphyé taphăkyă tẹklwĩ dō ũ pruôtă dō èthi théplòkũ nuôtahe. 20 Tẹklwĩ dō a latătō dō lólkě yětahe nuôma athyaná kayă dō a n̄huô Cómarya alăangó rò tôphuôtuô a thékrũthélô phyésũ nuôtahe hó. 21 Manáro a zűe lahyă taplôphú pré, metěhéro Cómarya alăangó nuô, a nuô oklôsóma dō èthi théplòkũ to. Dō èthi zűe Cómarya alăangó yě akhu-akhyě, a khyábè tẹpyátēsě, tēmęcyęmęcũ rò a v̄kyă khyěthyă a tẹzútěnyă. 22 Tẹklwĩ dō a lată dō thòshyáthòprũklé nuôtahe ma athyaná kayă dō a n̄huô Cómarya alăangó tadúro a yō békúběkyă n̄idyé ná a tẹohtwōprè htuôro a yō thézú duzăhtyathě lahyă akhu-akhyě, lō- tẹyětahenuô a iplũkhyábíkyă lōhó lũ rò athèaphō htebė pătóhó. 23 Tẹklwĩ dō a lată dō hezyeheryákhu tahe nuôma athyaná kayă dō a n̄huô Cómarya alăangó rò a thégněplô nuôtahe hó. Kayă yětahenuô athè èhtya tuō có dō aphuó tōzè, aphuó shyěthuôthyó, aphuó thuôshyě.”

Dônyă Khákho Rwémô Tahe Ari-akyă

24 Jesũ dyă pė pő èthi ngókhákho dō aruô tótó rò a hé, “Mókhu htyělékékũ nuô athyaná prēmepřéphú tôprè hyăpruôtăkyă buókũlăklwĩ dō ashuôryă tahe dō překhu. 25 A v̄tă htuôro bí èthi kă omyění sôtapa lō pwō- tôprè akhěnuô, přè thékháthěhte hyă pruôtăkuô arwéklwĩ tahe bí èthi buókũlă aklěnuô, htuôro a htecuôkyă. 26 Bí amô dyăhtya rò aplyă htehó akhěnuô, rwémô tahe plyăhtekuô bínuô.

27 “Rò a přemětěphú kahé abyacè, ‘Byacè, nẹ hyă pruôtă buókũlăklwĩ dō ashuôryă nuôtahe přé văhétó-? Rò rwémô tahe cuóphěhtya tuókuô mětě?’

28 “Rò a hēsũ a přemětěphú, ‘Nuôma přethékháthěhte nuôtôprè hyămę přé.’

“Rò a přemětěphú hé lũ, ‘Ki mephúnuôro, pė hyă htóhtekyă è ma nẹ théplòo ě?’

29 “Manáro abyacè hēsũ lũ, ‘Hyăhtóhtekyă tāmé, a odú, pãma thi htóhtethú tuóľł buókũlă möhe. 30 Nōduhtya ródú lũ bínuô hó, rò shyé- shuókhětökéhó pã rò vă

nőkékya rě ũ rwémō nuōtahe pã rò kyëklōkyã è rò isúkyã è ná mi pã. Buőkũlä nuōtahe pã rò kikëkipō è pã rò dyaplō è dō cyäkũ pã.’”

Dōnyã Khákho Taplèplō Ari-akyã
(Marko 4:30-32, Luka 13:18-21)

³¹ Byacè Jesũ dyápépō èthĩ ngókhákho dō aruô tōtō, “Mókhu htyélékékũ nuōma athyaná kayã tôprè iluōdyá taplèplō tôplō dō aprékhu nuôhó. ³² Tèklwĩ pwõ- tôcô aklènuô taplèplō ma a patílō ũ hó. Manárò bí a duhtyahó akhènuô, aduló ná thòtòmō dō aruô tahe. A htwōhtya thòphú tòmō rò htuphúzuōphú tahe hyãme lahyã apwĩ dō aphyã tahe aļo cõ.”

Dōnyã Khákho Huômũ Ari-akyã

³³ Byacè Jesũ dyápé pō èthĩ ngókhákho dō aruô tōtō, “Mókhu htyélékékũ nuōma athyaná prēmō tôprè phyení huômũ rò a cimũ lwítō dō dĩphè tôplutôphè aklè rò athè tapho htyalōplĩ dĩphè yènuôhó.”

(Marko 4:33-34)

³⁴ Bí Byacè Jesũ hébè ná kayã bému yètahe akhènuô, a dyápé èthĩ ná lõ- ngókhákho yètahe. A hébè èthĩ rò a dyápé èthĩ ná ngókhákho tonuô a o tōphuõ- to. ³⁵ Mephúnuôrò yèma a hyãtō phú Cómarya héone prèpro rò a hé,

“Vã ki hébè ũ ná ngókhákho tahe pã, vã ki hésoluõ pé èthĩ ná tẽ dō ũ dōuõdõbí è dō hekhu htwōlúpã nuōtahe pã.”✧

Byacè Jesũ Héluõplõ Pẽ Khyẽ Tedyã Khákho Rwémō Ari-akyã

³⁶ Rò a htecuõkyã dō kayã oróoé aklè rò a cuõnuõ dō hikũ, a khõpacẽ tahe hyã hé lũ, “Héplõ pé pẽ ná nẽ dyã khákho rwémō o dō prékhu nuōtahe angólasá nuô to.”

³⁷ Rò a hésũ èthĩ, “Kayã dō a pruõtã tẽklwĩ dō ashuõryã yètôprè angólasá ma prèlukayã aphúkhũ yènuô hó. ³⁸ Pré angólasá ma hekhu yètôba hó, buőkũläklwĩ dō ashuõ tahe angólasá ma mókhu htyélékékũphú tahehó, rwémō tahe angólasá ma khĩnericyã khukló aphú tahehó. ³⁹ Prèthékháthèhte dō a hyã pruõtã rwéklwĩ nuōtahe angólasá ma khĩnericyã khukló hó. Kèbuőkũlä ashuõakhè angólasá ma shyé- mōnyẽ tadúpã nuô hó. Prèké buőkũlä ma tanéphú nuōtahe hó.

⁴⁰ “Phú ũ htóhte plólõ rwémō tahe rò ũ súũkyã ná mi nuô, shyé- mōnyẽ tadũ pãma a ki htwōhtya thyákuõ phúnuô pã. ⁴¹ Lõ- tẽ dō a thũ thũklyã tahenuô, ná lõ- kayã dō pwõ- phuõphuõ a mẽ tẽmũmyáricyã tahenuô, prèlu aphúkhũ mähó vãyẽ, vã ki nõhyã vã tanéphú tahe pã rò a ki hyã htóhte taphãkyã èthĩ dō Cómarya a htyélékékũ yènuô pã. ⁴² Htuõrò a ki vītãlõ èthĩ dō Mórãpõtã kũ pã. Bínuô tōpho pãnuô èthĩ kinguõkihè, a ki ãtãkrũ lõ akhukhyẽ pã. ⁴³ Bínuôakhè pãnuô, kayãcókayãtẽ tahe kilĩkitakhè thyáná tamō nuô dō Phẽ Cómarya ahtyëakékũ nuô pã. Nẽ ki khãlèò rò nĩdãdũ ní-.

Jesũ Hésoluõ Pẽ ũ Ngókhákho Dõ A Nguduprĩdu Tahe

⁴⁴ “Mókhu a htyélékékũ ma athyaná ũ cuõdyã ouõ tẽnguduprĩdu dõ lyã tólẽ alènuô hó. Bí kayã tôprè cuõmyãhtyẽ tẽyẽ akhènuô, a plũbí kãkhyẽ lũ rò a thékrũthèlõ rò a kã dõ ahi. Rò a isèkyã lõ a tãmuõtãtẽ tahe rò a iprĩ ná lyãnuô tólẽ.

Lõ Nguduprĩdu Angó Khákho

⁴⁵ “Mekhyëthyá, mókhu htyëlékékũ nuôma athyaná prè mekuõmekhá tẽ dô a myápũ ipri lõ ngudupridu tôprè. ⁴⁶ Bí a myáhtye lõ dô a ngudupridu lakõ cõ tõmẽ akhẽnuô, a ka isëkyã a tãmuõtãtẽ lõ- plĩ rò ipri ná lõ nuôtômẽ.

Tèhékhákho Itavĩ Ť Cõe Ná Tẽ Tahe Ari-akyã*

⁴⁷ “Mekhyëthyá, mókhu htyëlékékũ nuô athyaná prẽmẽ-etẽ tôprè dô a vĩa itavĩ dô htyëkũ rò tẽ pwõmyëpwõcõ hyãní nuô hó. ⁴⁸ Bí tẽ ní bãlõhõ akhẽnuô, a ilyẽ itavĩ rò htya-onyã ibẽhte tẽ dô khõlõkhu. Tẽ dô aryá tahenuô a dya-odwó dô phõbyekũ, tẽ dô aryáto tahenuô a vĩa lũ. ⁴⁹ Shyẽ- mõnyẽ tadũ pã tõnyẽnuô, athyaná nuõhõ, tanéphũ nuõtahe ki hyã pã rò a ki hyã ihtuõ htekyã kayãricyã nuõtahe dô kayãcõkayãtẽ tahe akľẽ pã. ⁵⁰ Rò a ki vĩakyã èthĩ dô Mórãpõtã kũ pã. Bĩnuô tõphonuô ù kinguõkihe pã, ù ki ă takřitãkrũ lahyã cõ ùkhukhyẽ pã.”

Tẽmãtẽcõ Athẽ Ná Alyẽ

⁵¹ Byacè Jesũ sudyã a khõpacẽ, “Lõ- yẽtahe ma thĩ thẽgnẽ ẽ?”

Èthĩ hẽsũ, “Ò, pẽ thẽgnẽ vã.”

⁵² Rò a hẽsũ èthĩ, “Mẽphũnuô akhu-akhyẽ ù ki ithyõthẽgnẽ kalõ lõ- prẽithyõ tẽthyõtẽthya athãrá nuõtahe ná mókhu htyëlékékũ hẽnuõma, athyaná hĩbyacè tôprè dô a phyẽhte a tẽngudupridu dô athẽ ná alyẽ tahe dô alẽ dya-oplõ tẽkhãlẽ akũ.”

Vĩ Nazarèphũ Èsũ Byacè Jesũ To

(Marko 6:1-6, Luka 4:16-30)

⁵³ Bí Byacè Jesũ dyã pẽ htuõlõhõ èthĩ ná ngõkhãkho yẽtahenuô a htecuõkyã bĩnuô. ⁵⁴ Rò a kãkhyẽ khyëthyã dô adõaso nĩdũnuô, rò a kã cáhtya ithyõithya nĩpẽ adõphũsophũ tahe dô èthĩ tẽcõbẽhõkũ rò èthĩ khyëthukhyéthẽ lõplĩ, rò a hé, “Kayã yẽtõprè cuõmẽcyã tuõ tẽprõtẽprya yẽtahe nuõma a cuõnĩbè tõ tẽthĩtẽphẽ yẽnuô ná tẽprõtẽprya yẽnuô bitètẽ ha? ⁵⁵ È ma prẽsõcyãhi nuõtõprè aphũ vãhẽto? Amuõ ma amwĩ ná Maria vãhẽto? Apuõ ma Jakomo, Jose, Simonè ná Juda nuõtahe prẽ vãhẽ-? ⁵⁶ Lõ- apuõprẽmò nuõtahe ma pẽ dôkũmuõ prẽ vãhẽto-? Rò a cuõ phyénĩtõ tẽyẽ tahe bitẽ?” ⁵⁷ Èthĩ hé lahyã phũnuô, htuõto èthĩ thẽhte Jesũ rò a èsũ lũ to, tadũrò.

Jesũ hé èthĩ, “Kayã dô a dyãzũdyanyã nĩdyẽkuõ prẽprõ to tahe nuõma tũprẽ adõkũphũ nĩdũ ná a hiphũphyãphũ nĩdũ tahe prẽ.”

⁵⁸ Kayã bĩnuô tahe yõ zũenĩ Byacè Jesũ to akhu-akhyẽ, a dyẽluõprẽ tẽmẽ tẽprõtẽprya nuõtahe takiphũ prẽ.

14

Giovanni Baptista Thyëphũtẽ Ari-akyã

(Marko 6:14-29, Luka 9:7-9)

¹ Bĩnuõakhẽ Prẽpõtẽ Herodè nĩhuõ Byacè Jesũ ari-akyã. ² Rò a hé a prẽmẽtẽphũ tahe, “È ma Giovanni Baptista prẽ, a thyëihtõkãkhyẽ hó, tũrò a mẽcyã tẽprõtẽprya nuõtahe hõnuô.”

³⁻⁴ Khwĩ Herodè yõ cuõphyẽ nĩdyẽ khyëthyãdũ akhĩ Herodia mãhõ apuõ Philipu amẽ akhu-akhyẽ, Giovanni hẽtuõhẽthyãthyã lũ, “Nẽ cuõphyenĩ khyëthyã nẽkhĩ phũnuô

* 13:46 13:46 Itavĩ ma “mo” lęcõe ná tẽ

ma atõ ná tèt̃hyót̃ethya to.” A hé lů phúnũrò a nõcuõp̃ũ cõklõma aklyẽphũ tahe ná Giovanni rò a nõdõt̃akya lů dĩ htõkũ. ⁵ Khwí Herodè thẽzũ mẽthyẽkyã cõ Giovanni tadũrò Judaphũ tahe yõ zũe ná Giovanni ma prẽprõ tõprẽ akhu-akhyẽ, a thẽisẽ èthĩ alẽ rò a mẽthyẽ bú lů to.

⁶ Manárò bí Khwí Herodè o pacẽlya amõnyẽ hyãtuõhõ akhẽnuõ, Herodia aphũprẽmò ilẽ dĩ Khwí Herodè anyẽhyã ná sĩprẽ tahe anyẽhyã rò Khwí Herodè thẽplòmõ thẽplòmĩ kanõ to akhu-akhyẽ, ⁷ a òlya ná a thẽzũ kwĩ ìtẽtẽ nuõ, a ki dyẽ lů a hé lů phúnũ. ⁸ Rò bèkwĩ maitẽnuõ amũ hẽ pẽ lů rò a cuõ hẽ Khwí Herodè, “Pãtũ pẽ vã Giovanni Baptista akyãbõ rò dya pẽ vã akhuklõ yẽnuõ dĩ dĩbẽ taẽdukũ rò hyãdyẽ vã bíyẽ,” a hé phúnũ. ⁹ Khwíyẽ a thẽplòmõ to tadũrò a yõ òlya htuõhõ dĩ asĩprẽ tahe anyẽhyã akhu-akhyẽ a hẽtã aklyẽphũ tahe ná a ki cuõmẽphũ pacẽmuõ yẽtõprẽ kwĩ lů nuõ. ¹⁰ Èthĩ cuõ dĩ ù lẽdõõ kayã htõkũ rò a cuõpãtũ kã Giovanni akyãbõ. ¹¹ Èthĩ dyanũõ Giovanni a khuklõyẽ dĩ dĩbẽtaẽdu akũ rò a hyãdyẽ ná pacẽmuõ nuõtõprẽ rò pacẽmuõyẽ cõkã dĩ amũ o. ¹² Giovanni a khõpacẽ tahe hyãphyẽkã lů nẽklõ okyãyẽ rò kã iluõkyã lů. Htuõrò èthĩ cuõ dyãso pẽ Byacẽ Jesũ.

Byacẽ Jesũ Buõ Kayã Nyãrĩ

(Marko 6:30-44, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

¹³ Bí Byacẽ Jesũ nĩhuõ ná ù mẽthyẽ htuõhõ Giovanni akhẽnuõ, è ná a khõpacẽ tahe cuõnuõ sidyãní thõklyẽ rò htecuõkyã lahyã tũdũ dĩ khãlẽthuõkrẽ dĩ ù o tõprẽ to tõpho. Rò bí kayã bẽmũ nĩhuõhõ akhẽnuõ, a o lahyã bí vĩkũ nuõtahe rò a htekrwõ cuõkuõ lahyã ná khãduõ dĩ khõkhu tõkyẽ. ¹⁴ Bí Byacẽ Jesũ o dĩ thõklyẽkũ hte akhẽnuõ, a myãhtye kayã bẽmũdu cuõ opõ one rẽ lõhõ dĩ nyẽhõ. Bí a myãhtye èthĩ akhẽ a thẽzõ nĩdyẽ èthĩ rò a zasĩmẽ pẽlõ kayãswĩ dĩ èthĩklẽ nuõtahe.

¹⁵ Bí mõhẽ tamõ kírẽ phũtãhõ akhẽnuõ, a khõpacẽ tahe hyã dĩ lũo rò a hyãhẽ lů, “Khãlẽ bíyẽtõphoma dĩ ophũ tõdõ to, htuõto mõhẽ hõ akhu-akhyẽ thyãphũ èthĩ ki cuõĩpĩ-e nĩdyẽdũ lahyã a lẽlẽlõ dĩdĩdĩdĩso nuõtahe akũ rò nõkamõ kayã yẽtahe.”

¹⁶ Byacẽ Jesũ hẽsũ èthĩ, “Lonõkã èthĩ to. Myã dyẽedyẽõ pẽ èthĩ tõcõcõ nuõ.”

¹⁷ Rò èthĩ hẽsũ lů, “Põtẽ o prẽtũ khõmũ nyãklõ ná tẽphũ nyẽbẽ prẽ.”

¹⁸ Rò a hé èthĩ, “Phyẽhyã dĩ vã o yẽ.” ¹⁹ Rò a nõnyãlyãlõ lõ kayã nuõtahe dĩ mĩthuõlẽkhu. A phyẽ khõmũ nyãklõ ná tẽ nyẽbẽyẽ rò a tũhtya dĩ mólẽ rò a hẽbwĩhẽtaryẽhtya Cõmarya htuõrò a ibikyẽ khõmũ. Htuõrò a dyẽtã dĩ a khõpacẽ tahe a o. Rò a khõpacẽ tahe zũtã dĩtũ dĩ kayã bẽmũ tahe a o. ²⁰ Èthĩ e põepõõ ekõõbã lõplĩ cõ pwõ tõprẽ cõ. A khõpacẽ tahe phyẽdwóplõ khyẽ a okyãlõ tahenuõ a obã pã cõ ná krĩnuõ shyẽnyẽmẽ cõ. ²¹ Dyãshuõshuõprẽ prẽkhũdu dĩ a e sẽ yẽtahenuõ a phũ odũ nyãrĩ cõ. Prẽmò ná pacẽphũ tahenuõ dyãtuõ lů to.

Byacẽ Jesũ Cuõ Dĩ Htyẽkhu

(Marko 6:45-52, Giovanni 6:15-21)

²² Èthĩ ihtuõplõ htuõhtuõ ná Jesũ nõcuõnuõ sidyã lõ a khõpacẽ tahe thõklyẽ rò a nõhtecuõ rẽkyã èthĩ dĩ htyẽõ bẽrẽ. Rò bí a khõpacẽ htyãsidyã thõklyẽ akhẽnuõ, è rò a plwõkãkyã lõ kayã bẽmũ nuõtahe. ²³ A plwõkãhtuõ kayã bẽmũ rò, a cuõhtya kwĩcõbẽ dĩ solõ tũdũ tõprẽ prẽ. Bí mõkhĩpalõ hyã hõ akhẽnuõ, a o tũdũ bĩnuõ tõprẽ

pré. ²⁴ Manárò bí thòklyě nuôtòbè htecuố yelăhó dố nókũ akhěnuô, kélathédu hyásásû èthĩ rò htyěháhó hyăplyă kòklĩ lỏ èthĩ thòklyě.

²⁵ Bí shyě i-utazě mỗ kírě libũhó akhěnuô, Byacè Jesũ cuố dố htyěkhu rò a hyătỏ èthĩ.

²⁶ Bí a khòpacě tahe myáhtye lủ cuố dố htyěkhu akhěnuô, èthĩ théisě tanyătadè có rò a éhtỏ lahyă, “Kỏ- luộtapryă.”

²⁷ Manárò tôphuốtuố, Byacè Jesũ hé èthĩ, “Dyakhũdyahă lahyă thĩ théplỏ. Théisě lahyă tămé, yěma vă pré.”

²⁸ Rò Petru hé, “Byacè, ki nẹ mắlakỏ hérò hé vă dố vă ki hyăkuố dố htyěkhu dố nẹ o.”

²⁹ Rò a hé lủ, “hyămỏ.”

Rò Petru tặhte dố thòklyěkũ rò a hyătỏkuố dố Jesũ a o dố htyěkhu. ³⁰ Manárò bí a myáhtye kélathé htyěháhó akhěnuô, a théisě rò a lacútă, rò a éhtỏ, “Byacè, mềcwỏ ré vă ní~.”

³¹ Byacè Jesũ zỏhyă atakhu tôphuốtuố rò a cwihtya lủ rò a hé lủ, “Nẹ tềzủ patĩ- lă vă~, nẹ théplỏ rare mềtế?”

³² Bí èthĩ htyanuố dố thòklyěkũ akhěnuô, kétacỏ hyă. ³³ Bínuôakhě kayă o dố thòklyěkũ nuôtahe cỏbềhtya Byacè Jesũ rò a hé, “Nẹ ma Cỏmarya aphúkhũ tôprề mắlakỏ nyă hó.”

*Byacè Zasĩmế Tềswítềsě Dố Gennesaret Kề
(Marko 6:53-56)*

³⁴ Èthĩ cuốbề hó htyềòduyě rò a cuốtuố lahyă dố Gennesaret kề. ³⁵ Dồphúsophủ bínuô tahe tộmanĩ Jesũ rò èthĩ cuốhếso pẻlỏ lỏ- kayă dố a o lahyă dố kềkũ bínuô tahe rò ử éhyă lỏ kayăswĩ kayăsě tahe dố Jesũ o. ³⁶ Èthĩ kwithềzỏ Byacè ná nồtỏbề pré nẹ cặttủ yěnuô ná prềswĩ prềsě yềtahenuô takiphủprề. Rò kayă dố a tỏbề lủ cặttủ tahenuô, a tềswítềsě lamé lỏplĩ có.

15

*Cỏmarya A Tềmekyăngỏ Ná Phyepphuố Alẻklỏ
(Marko 7:1-13)*

¹ Pharisềophủ ná prềithyỏ tềthyótềthya athára aklẻ tahehenuô, a o dố vỉ Jerusalem rò a hyă sudyă Byacè Jesũ, ² “Nẹ khòpacě yềtahe nuôma mềtềrỏ a krwỏlủmề kuố phủ tềcỏbucỏbề alẻklỏ o nuôtahe to mềtề? Èthĩ kírề esè rò a sỉplĩ kuố atakhu to.”

³ Byacè Jesũ hếsủ èthĩ, “Thĩ vỉkyă Cỏmarya mekyăngỏ tahe rò thĩ cuốkrwỏ lủmề tuố thĩ phyepphuố alẻklỏ mềtề? ⁴ Mềtềhềrỏ, Cỏmarya hé, ‘Bezủbenyă nệmuốnềphẻ ní,’* rò ‘Kayă dố a isỏ amuốaphẻ tôprềprềnuô bề mềthyěkya lủ.’* ⁵ Manárò thĩ nồhề ửmuốủphẻ, ‘Kỏ- muố, Kỏ- phẻ, rủhtẻ dố vă tỏbề myăkhwề mềcwỏ ná thĩnuô a o vă, manárò vă yỏ belyă htuốhỏ vă théplỏ ná vă tỏbề dyề ná Cỏmarya,’ thĩ nồhề ử ná ửmuốủphẻ phủnuô. ⁶ Kayă tôprềprề ki kạ hé amuốaphẻ phủnuô hérỏ thĩ nồbezủbenyă pả ử ná ửmuốủphẻ to hó. Thĩ lủkrwỏ thĩ phyepphuố alẻklỏ akhu-akhyề thĩ mềtaphủkyălỏ hó Cỏmarya a tềmekyăngỏ yềtỏmủ hó. ⁷ Kayă cyềzỏcỏtề anẻ thĩ~, Prềprồ Isaiah héone thỉrithĩkyă nuôma a tồttủ có.

* 15:4 15:4 Li Hteka 20:12, Li Dỏnyă 5:16 * 15:4 15:4 Li Hteka 21:17

⁸ ‘Kayă yětahe bezûbenyă lahyă vă ná akhău manárò athéplò nuôma a otaphăyē ná vă pré. ⁹ Èthĩ còbèhtya vă yěnuô angólasá o tîcô- to. Èthĩ ithyóithya pré ũ ná prèlukayă aléklô tahe pré manárò a hé nídyé lahyă ná a ithyóithya cò ũ ná Cómarya a tètthytètthya tahe cò.’”☆

*Tè Dó A Mę Taprómũmyă Kayă Tahe
(Marko 7:14-23)*

¹⁰ Byacè Jesũ éhyăphũ kayă bémũ dõ akhăshyē rò a hé èthĩ, “Nídă rò yácũ pũthégně tătę lahyă. ¹¹ Tè dõ a nuõ dõ kayă kyăkũ tahenuô, a mę taprómũmyă lũ dõ Cómarya anyěhyă to. Manárò tẹ dõ a hte dõ kayă kyăkũ tahenuô, a mę taprómũmyă lũ.”

¹² Bínuôakhě a khõpacě tahe hyă dõ lũo rò a hé lũ, “Nẹ hébè ngõ nuõtahenuô, Phariseophũ tahe théplòsě lõplĩ nẹ nuôma nẹ thégně nídyé nẹnẹ ề?”

¹³ Rò a hésũ èthĩ, “Văphě dõ mókhu tîprẹ ki htõhtekyă lõplĩ thòmõ dõ a isó mậto nuõtaha pã. ¹⁴ Tane tuõ tã èthĩ tãmé, plwõ okyădũ èthĩ phũnuô hó. Èthĩ ma kayă mètèkhĩ tahe dõ a thũpẹ kayă mètèkhĩ tahe aklyá pré. Kayă mètèkhĩ tîprẹ ki thũpẹ kayă mètèkhĩ dõ aruõtîprẹ klyá hénuôma èthĩ ki latălõ dõ hekũ thényě pã.”

¹⁵ Htuõrò Petru hé lũ, “Héplõ pẹ pẹ ngókhákho yě angólasá nuô.”

¹⁶ Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Thĩ taneplõ pẹ kuõnyăhĩ ũ to ề? ¹⁷ Tẻlõ- plĩ dõ a nuõ dõ kyăkũ tahe nuôma, a nuõ dõ phuõkũ, a nuõ htuõ dõ phuõkũ rò a bè htecuõkyă dõ dõklõ nuôma thĩ thégně to ề? ¹⁸ Manárò tẹ dõ a o dõ kyăkũ hte tahe nuôma a o dõ théplòkũ hyă, rò a mę taprómũmyă kayă. ¹⁹ Mętèhérò tèmethyě prèlukayă, cuõthũ ùphũmẽ, cuõthũ prèmòprèkhũ, ehũehĩ, khyálahõlahya tẹ, dyámwĩhtyězõ ũ, ná tètane taprómũmyă tahe, lõ- tẹ yětahe nuôma a hyăhtelõ dõ kayă a théplòkũ pré. ²⁰ Tẻyě tahe ma a mę taprómũmyă kayă. Sĩplĩ takhu to rò esè nuôma a mę taprómũmyă kayă to.”

*Canan Myécõmuõ Tîprẹ Atẻzũ
(Marko 7:24-30)*

²¹ Byacè Jesũ htecuõkyă ná khălẹ bí a ophũ tavítava ná vĩ Tyre ná vĩ Sido nuõtôpho.

²² Rò Canan myécõmuõ dõ a o dõ kẹbĩnuô tîprẹ hyă dõ Byacè Jesũ a o rò a hyă ềhtõ kwĩthẻzõhtya lũ, “Kõ- Byacè, Khwĩ Davi aphúkhũ, thẻzẻrẹ vă ní- khĩnẹ mẽbè văphũmò rò a mẽshyo nyacõ.”

²³ Manárò Byacè Jesũ hésũ lũ tîmũ- to. Rò a khõpacě tahe hyă rò kwĩthẻzỏ lũ, “Nõ kạkyă prèmò nuô tîprẹ, a krwõ ềhtẻmỏ tadũ kuõ pẹ nuõ.”

²⁴ Rò Byacè Jesũ hésũ prèmò yẻtîprẹ, “Cómarya nõhyă túprẹ vă dõ Israelphũ dõ athyáná thĩmĩ lamẹ tahe agnẹ pré.”

²⁵ Rò prèmò yẻtîprẹ hyă dảngũlyă dõ Byacè Jesũ nyẻhyă rò a hé lũ, “Kõ- Byacè, khyáthẻdõ mẽcwỏ rẹ vă ní-.”

²⁶ Rò Byacè hésũ lũ, “Pẹ phýé phũ yẻtahe asèe rò buôekyă ná htwitahe nuôma a kòto.”

²⁷ Rò a hésũ, “Amá, Byacè- manárò htwitahe nuôma a enó nyăprẹ abyacè atẻ tặkuõtặvẻ dõ đĩrẻlẻ nuõtaha pré.”

²⁸ Yẻtỏphuõrò Byacè Jesũ hésũ lũ, “Mòmũõ, nẹ tẻzẻtẻnyă sỏnyacõ! Phũ nẹ kwĩ nuô a ki htwỏ pẻdũ nẹ ní-.” A phũprèmò omỏ-oryă kạ takrỏ cỏ bí Byacè hé lũ akhẻ nuô cỏ.

Byacè Jesũ Zasĩmẻ Rẻólẻ Kayă

²⁹ Byacè htecuôkyä bínúô rò a cuórwó Galilea htyèòduhtũ nuô rò a cuóhtya onyão dô soròlo tôpho. ³⁰ Kayä tahe hyäpluhyäphè kuõ lõplĩ lũ. Rò èthĩ éhyänĩ, záhyänĩ lahyä kayä khãduôdá tarũ-otyä tahe, kayä mètèkhĩ tahe, kayä dátõ tahe, kayä pé tahe ná dô aruô tahe élã rò èthĩ hyädyatã dô Byacè khãduôshyé rò a zasímé pé lõ èthĩ. ³¹ Bí kayä tahe myáhtye ná kayä pé tahe hébè cyä kãkhyë, kayä dátõ tahe ryákãkhyë, kayä khãduôdá tarũ-otyä tahe cuócyäkhyë, kayä mètèkhĩ tahe mètè lĩkãkhyë akhënuô, èthĩ khyéthukhyéthé rò htuthéhtya Israel a Cómarya.

*Byacè Jesũ Buôe Kayä Lwĩrí
(Marko 8:1-10)*

³² Byacè Jesũ éhyä a khõpacë tahe dô a o rò a hé èthĩ, “Vã thézò nídyé nyacò kayä yëtahe, a o kuõ lahyä ná vã býyé ma a bã hó thuõnyë hó. Èthĩ léeléo o lahyä tôcô~ to. Vã thézũ plwõka tavĩtakõ èthĩ to, pãma èthĩ ladyáeladyão rò lakhúlapò kaõ lahyä dô klyálo he.”

³³ Rò a khõpacë tahe hésũ lũ, “Khãlé býyé tôphoma dôso ophúowó tôdõ~ to. Pè kíré buôe kayä yë tôplutôphè agnënuô, pé ki cuóipri etõ sèe bítë?”

³⁴ Rò Byacè Jesũ sudyä èthĩ, “Thĩkhómũ o báklótë?”

Rò èthĩ hésũ lũ, “A o thuõthyótôklõ ná tẽphú takiphú~ pré.”

³⁵ Rò Jesũ nõonyätã lõ kayä bémũ yëtahe dô hekhu. ³⁶ A phyéhtya khómũyë thuõthyótôklõ ná tẽphú yëtahe rò a hébwíhétaryë htuthéhtya Cómarya rò a ibikyë khómũ yëtahe, htuõrò a dyétã ná a khõpacë tahe. A khõpacë tahe cuózúetã dítũ pélõ ná kayä bémũ nuôtahe. ³⁷ Èthĩ epwõedwõ nõlõ pwõ~ tôprë, rò a ekóõbã pòepõ lõplĩ có. A khõpacë phyédwókyë khómũ okyã yëtahenuô a bãpã có ná krĩnuô thuõthyótômé có. ³⁸ Dyá shuõshuõpré prèkhũdu dô a esè yënuô, a o lwĩrí. Prèmò ná pacë nuô ù dyá tõkuõ to. ³⁹ Bí Byacè plwõkãkyä htuõhó kayä bémũ akhënuô, a cuõnuõ dô thòklyëkũ rò a htecuõ dô Magada ké.

16

*Kayä Htwõ Judaphú Khuklòkhuklyä Tahe Nõdyéluõ Jesũ Tèprotèprya
(Marko 8:11-13, Luka 12:54-56)*

¹ Pharisèophú ná Saducèophú tahe hyä dô Byacè Jesũ a o rò a hyä kwĩmyä takè lũ dô a ki dyéluõ pé èthĩ tèprotèprya dô a o dô mòkhu hyä tôcô.

² Rò a hésũ èthĩ, “Tamõ kíré tãhó akhënuô, mó ki lĩ hérò thĩ hé lahyä, parõpã ma kécũ to. ³ Htuõrò mõlĩ akhënuô, mó ki lĩ, óluõ ki duõ hõrò thĩ hé lahyä, kélalyä hyä pã. Thĩ myä mõlë tẽmèhtwõhtya tahe rò thĩ myálwó thégneone ré kécũ kélathé ari-akyä tadúro tẽmèhtwõhtya ané khõnyáyë tahenuô thĩ cuõ thégne lwó ré angólasá to ma phútë? ⁴ Kayäcyë kayäricyã kayä dô acó kuõ ná Cómarya to yëtõhtũ tahe cuõkwĩmyä tuõ vã tẽmè tèprotèprya tôcô, manáro vã ki dyéluõ pètúpré èthĩ tèprotèprya tôcô dô athyána Prèpro Jona nuô pã pré,” a hétuõrò a htecuõ taphãkyä ná èthĩ.

*Pharisèophú Tahe Ná Saducèophú Tahe Ahuõmũ
(Marko 8:14-21)*

⁵ Bí èthĩ htecuõbé htuõhó htyèòdu akhënuô, a khõpacë tahe sõtapa sucuõnĩ khómũ.

⁶ Byacè Jesũ hé èthĩ, “Rõnĩ lahyä Pharisèophú tahe ná Saducèophú tahe ahuõmũ nuô ní~.”

7 Rò èthi dôn्या nídyé lǔ Jesũ hé ngó yěnuô tôprè ná tôprè rò a hé lahyă phúyě, “Byacè hé pè phúyěnuôma mǎdđ pè sǒtapǎ phyécuónǐ pè lǔ khómũnuô hó.”

8 Byacè Jesũ thégñě ná èthi hébè lǔ ná khómũ ari-akyă akhu-akhyě, a sudyă èthi, “Kayă tẻzũ patí thĩ, mamẻtẻrò thĩ cuốđôn्या nídyé khyẻlǔ ná thĩ sǒtapǎ phyécuónǐ khómũ ari-akyă phútẻ? 9 Tuốkhỏnyǎrò thĩ thégñẻplỏ pẻ kuỏnyă híủ to ẻ? Bí vǎ buỏe khómũ nyắklỏ ná kayă nyắrǐ akhẻnuô, thĩ phyẻdwỏplỏ khyẻthyă a okyắlỏ nuỏtaherò a o bákrítẻ nuỏma thĩ sǒtapǎ hó ẻ? 10 Mǎtorò bí vǎ buỏe kayă lwỉrǐ ná khómũ thuỏthyỏtỏklỏ akhẻnuô, thĩ phyẻdwỏplỏ khyẻthyă a okyắlỏ nuỏtaherò a o bákrítẻ nuỏma thĩ sǒtapǎ hó ẻ? 11 Vǎ hé khómũ ari-akyă mǎto nuỏma thĩ tỏ thégñẻ kuỏhỏ ử hó. Vǎ hé thĩ, rỏnǐ lahyă Pharisẻophủ tahe ná Saducẻophủ tahe ahuỏmủ nuô ní.” 12 Bínủkhẻ a khỏpacẻ tahe thégñẻplỏhyă ná Byacẻ Jesũ nỏrỏnǐ èthi ná huỏmủ đố ử mẹ tapho duhtya ẻ ná khómũ nuỏ mǎto. A nỏrỏnǐ èthi ná Pharisẻophủ tahe ná Saducẻophủ tahe a tẻthyỏithya tahe nuỏprẻ.

*Petru Ólyǎ Ná Jesũ Ma Krístu
(Marko 8:27-30, Luka 9:18-21)*

13 Bí Byacẻ Jesũ cuốtuố đố vỉ Caesarea Philipi akhẻnuô, a sudyă a khỏpacẻ tahe, “Ủ hé lahyă prẻlukayă aphủkhủ mǎ vǎyẻ ná vǎ ma ửẻ?”

14 Èthi hẻsủ lǔ, “Taheherò a hé ná Giovanni Baptista, tahehe kuỏkerò a hé ná Prẻprỏ Elia, taheherò a hé ná Prẻprỏ Jeremia, tomanǎ prẻprỏ khỏđủ đố arủ tahe akẻlẻ tôprẻprẻ prẻ,” a hé lahyă phủnuô.

15 “Manǎrò, thĩ kuỏkelẻ, thĩ ki hé kuỏ vǎ ná ửẻ?” A hé rò,

16 Simonẻ Petru hẻsủ lǔ, “Nẻ ma Krístu đố a mẻlwỏhtẻkǎ ử tôprẻ hó. Nẻ ma Cỏmarya đố a htwỏprẻ tôprẻ aphủkhủ.”

17 Rò Byacẻ Jesũ hẻsủ lǔ, “Jona aphủkhủ Simonẻ, Cỏmarya sỏrǐ hó nẻ mẻtẻhẻrò yẻma prẻlủ kayă dyẻthẻgnẻ htyaluỏ nẻ mǎto, mǎđủ Phẻ Cỏmarya đố mỏkhu tôprẻ dyẻthẻgnẻ htyaluỏ nẻ prẻ. 18 Rò vǎ hé nẻ, nẻmwỉ ná Petru* rò vǎ ki sỏlyǎ vǎ prẻzủtẻplỏmủ đố lỏyẻ alỏ pǎ. Tẻthyẻ ashỏo-asỏ ki lacủ lỏ alẻ pǎ. 19 Vǎ ki dyẻ nẻ mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkủ thỏhti pǎ. Lỏ- nẻ cỏklỏma ử đố hekhu yẻnuô, Cỏmarya ki cỏklỏma kuỏđủ ử đố mỏkhu pǎ. Lỏ- nẻ ilyẻ plwỏkyă đố hekhu yẻtahenuô Cỏmarya ki ilyẻ plwỏkyă kuỏđủ đố mỏkhu pǎ.” 20 Rò Byacẻ Jesũ dyẻrỏdyẻryẻ a khỏpacẻ tahe, vǎ ma Krístu tôprẻnuô cuỏhẻsỏluỏ pẻ tǎ ử tôprẻ- tǎmẻ ní.

*Byacẻ Jesũ Hẻluỏ Ná A Ki Khyắbẻ Tẻcyẻtẻcủ Ná Tẻthyẻ Pǎ
(Marko 8:31-9:1, Luka 9:22-27)*

21 Cáhtya bínủ rò Byacẻ Jesũ hẻluỏplỏ pẻ a khỏpacẻ tahe ná vǎ bẻcuỏ đố vỉ Jerusalem rò Judaphủ muỏprủmuỏprẻ tahe ná bwỉdukhu tahe ná prẻithỏyỏ tẻthyỏtẻthya athǎrǎ tahe ki mẻcyẻmẻcủ vǎ ẻmyẻẻcỏ cỏ pǎ. Èthi ki mẻthyẻ vǎ pǎ htuỏrò thuỏnyẻ bẻhtya tỏnyẻpǎ nuô Cỏmarya ki mẻhtwỏprẻ kǎkhyẻ vǎ pǎ.

22 Petru ẻcuỏ taphǎ cỏcẻkyă Byacẻ takiphủ rò a thẻprwỏ lǔ, “Byacẻ Cỏmarya ki mẻtǎtủ pẻđủ nẻ pǎ. A bẻ htwỏhtyanǐ taki- to.”

* 16:18 16:18 Petru angỏlasǎ ma “lỏ”

²³ Byacè Jesù tarí kaxhyětò Petru rò a hé lů, “Kõ- khñericyã khuklõ, htecuõ taphãkyã ná vã, nẹ ma athyaná lõ tòmě dõ ù lẹtaphõ sítakluõ tòmě nuõprẹ. Nẹ tẹtanẹ tahenuõ athyaná prẹlukayã a tẹtanẹ nuõ prẹ, a thyákuõ ná Cómarya a tẹtanẹ tahenuõ máto.”

²⁴ Htuõrò Byacè Jesù hé a khõpacẹ tahe, “Kayã tõprẹprẹ ki thézũ krwõ vãkhyě hénuõ, a tõbẹ mẹ phú vã thézũnõmẹ lů nuõtahe, a mẹ cú- dù athéplò ma aní to. A bè záhtya nıdyédũ a krusu rò a bè krwõ vãkhyě. ²⁵ Metěhéro kayã tõprẹprẹ dõ a thélõ nıdyé athéplò htwõprẹ nuõ, a ki thyě tacũprẹ talèkré pã. Manárò kayã dõ a vıkyã athéplò htwõprẹ dõ vãgně tõprẹnuõ a ki nıbẹ thèhtwõprẹ tacũprẹ pã. ²⁶ Kayã tõprẹprẹ ki nıbẹ lõ có hekhũsıba a tẹduzãhtyathě tahe có tadũrò a ki lacũkyã a thèhtwõprẹ tacũprẹ yě hénuõ abwıo dõ lůgně ítě? Kayã dõ a thézũ nıbẹ kaxhyě khyěthyã a thèhtwõprẹ tacũprẹ yě tõprẹprẹnuõ tẹduzãhtyathě dõ a ki iprıbẹ ná a théplõhtwõprẹ yěnuõ a o tõe- to. ²⁷ Metěhéro prẹlukayã aphũkhũ má vãyě ki hyã ná aphě alıatakhe pã, ná amókhu tanéphũ tahe pã rò a ki dyě ù pwõ- tõprẹ a tẹmenıkhwókè phú èthı męhtuõhõ nuõtahe pã. ²⁸ Vã hé málakõ có thı, kayã dõ a ihtòo bí thıklěyě tahehenuõ, bí èthı thyětyahı to akhe, èthı ki myáhtyenõ lahyã prẹlukayã aphũkhũ má vãyě ki hyã phú khwı tõprẹnuõ pã.”

17

Byacè Jesù Hébě Ná Mosè Ná Prẹprõ Elia (Marko 9:2-13, Luka 9:28-36)

¹ Mõnyě thuõthyó bãhtuõnuõ Byacè Jesù éni Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni rò a cuõhtya dõ sohtyalõ tòmě alõ. Rò a thézũ cuõotũdũ kuõná èthı prẹ. ² Bí èthı o bınuõakhě Byacè Jesù anéklõ htulya taklya khólõ dõ èthı nyěhyã. Amèthè tõe nuõ a takhe thyácóná tamõnuõ, ahyeca nuõ a bũthõ plyatakhe có. ³ Taplõphũ akũnuõ, èthı myáhtye Mosè ná Prẹprõ Elia hyãoluõhtya rò èthı hébě lahyã ná Byacè Jesù.

⁴ Petru hé Jesù, “Byacè~, khãlẹ bıyě tõpho rò atwõ moryã lã. Nẹ ki théplõo héro vã ki isópẹ thı léthũ thuõmě, tøměrò nẹgně, tøměrò Mosè agně, tøměrò Prẹprõ Elia agně.”

⁵ Bí a hébě pãprẹ akhěnuõ, óluõ takhe tõba lapõ tãbíkyã èthı rò ngõprahtya tømũ dõ óluõ akũ, “Yěma vãphũ dõ vã mõ nıdyé è rò vã théplõo nıdyé è tõprẹ, nıdã lahyã angõ ní~.”

⁶ Bí a khõpacẹ nıhuõ phúyě akhěnuõ, èthı théisě kanõ- to, rò a vı lakhũ takluõ tãlõ ané dõ hekhu. ⁷ Manárò, Byacè Jesù hyã tõe èthı rò a hé èthı, “Ihtò lahyã, théisě tãmẹ.”

⁸ Bí èthı myáhtya akhe, a myáhtye tú Byacè Jesù tõprẹprẹ- tuõ.

⁹ Bí èthı o dõ solõ hıtã akhěnuõ, Byacè Jesù mekyã nı èthı ngõ, “Prẹlukayã aphũkhũyě ki thyě ihtõhtwõprẹ kaxhyě hí dõ tẹthyě hítonuõ, cuõ hėsoluõ pẹ tã ù ná thı myáhtye tẹyetahe ari-akyã tõprẹ- tãmẹ ní~.”

¹⁰ A khõpacẹ tahe sudyã lů, “Prẹithyó tẹthyótẹthya athará tahe hé ná Prẹprõ Elia bèhyã rẹklõ ná Messia dõ a ki męlwõhteka ù yěnuõ tõprẹ pã, a cuõhétuõ phũnuõ mętě?”

¹¹ Rò Byacè Jesù hėsũ èthı, “Prẹprõ Elia bè hyã mányã pã rò a bè hyã taritaryã meryã kaxhyě tẹlõ- plı nuõma a málakõ có vã. ¹² Manárò vã hé thı, Prẹprõ Elia hyã htuõhõ manárò èthı thėgně lů to rò kayã tahe mẹ lů cú- èthı théplõ thézũ mẹ lů nuõprẹ. Thyáphũnuõhõ, prẹlukayã aphũkhũyě ki khyábè tẹcyětècũ dõ èthı takhukũ

pã.”¹³ Bínuôakhě a khõpacě tahe thěgněplõhyã ná a hé hó Giovanni Baptista ari-akyã yěnuô hò.

*Byacè Zasímé Pacě Prěkhũphú Tôprè
(Marko 9:14-29, Luka 9:37-43)*

¹⁴ Bí èthĩ hĩtãlyã myãhtye kayã bémũ dõ solě akhěnuô, kayãphě tôprè hyã dãngũlyã dõ anyěhyã rò a hé lũ, ¹⁵ “Byacè, thézõní rě vã phũprěkhũ, a taryé shyonyacó rò a lakhũ nuõ tamõmõ dõ mikũ, matorò a latãnuõ tamõmõ dõ htyěkũ. ¹⁶ Vã éhyã lũ dõ nẹ khõpacě tahe a o tadúró a zasímécyã pẹ vã to.”

¹⁷ Byacè Jesũ hé èthĩ, “Kayã sõdõ tẹzũ thĩ, ná kayã cuõthũklyã thĩ, vã bè onyě tõkuõpã ná thĩ bátě? Vã tõbè khyáthédõ nyěpěkuõpã thĩ bátě?” A héhtuõ phũnuôró a héke kayãphě nuõtõprè, “Éhyã nẹphũkhũ bíyě.” ¹⁸ Byacè Jesũ thèprwõ khĩné rò khĩné htecuõkyã dõ pacěphũ nuô tôprè akũ rò atèsě lamékyã tôphuõ lamé cõ.

¹⁹ Htuõró a khõpacě tahe hyãhuõhyãthwé dõ lũo rò a hyã sudyãhuô lũ, “Pẹ vẹhtekyã békuõ khĩné to mẹtě?”

²⁰ Rò a hésũ èthĩ, “Mamẹtě thĩ vẹhtekyãbé kuõ khĩné to hérò, thĩ tẹzũ patí dũ thĩgněnuõ. Vã hécócõ thĩ, thĩ tẹzũ ki o tí- taplèplò tôplò nuõprè tadúró thĩ ki hé soyětõmě, ‘Thõthũ cuõ taphãkyã ná khãlẹ bíyě,’ kihéma- a ki thõthũcuõ prè. Thĩ tẹzũ ki o henuô, tẹ dõ thĩ męcyãto nuô a o tãcõ- to. ²¹ (Manárò, thĩ ki duõesè kwĩcõbè to henuô, khĩné htecuõkyã cyã to.)”*

*Byacè Hésoluõ Khyěthyã Ná A Ki Thyě Pã Ari-akyã
(Marko 9:30-32, Luka 9:43-45)*

²² Bí èthĩ cuõ myãhtye tãsũ plõlõ lũ dõ Galilea kẹ akhěnuô, Byacè Jesũ hésoluõ pẹ èthĩ, “Prèlukayã aphũkhũ mähõ vãyě, ù ki isě tãkyã è dõ prèlukayã a takhukũ pã. ²³ Èthĩ ki męthyě lũ pã rò thuõnyě béhtya tõnyě pãnuô a ki htwõprè kãkhyě pã.” Rò a khõpacě tahe thěplèthézõ lõplĩ.

Byacè Jesũ Ithyó Pẹ Ũ Ná Tẹlũhõdu Amo-arã Ari-akyã

²⁴ Bí Byacè Jesũ ná a khõpacě tahe cuõtuõ dõ vĩ Capernaum akhěnuô, prèihtuõplõ tẹlũhõdu amo-arã tahe hyã dõ Petru a o rò a sudyã lũ, “Thĩthará dyékuõ tẹlũhõdu amo-arã to ể?”

²⁵ Petru hésũ èthĩ, “To, a dyé vã-”

Bí Petru nuõ dõ hidókũ akhě, Byacè Jesũ hé rẹ lũ, “Simonè, nẹ tanẹ phútě? Hekhu akhwĩ tahe a hyãkwĩ amo-arã dõ maũpě opě? A kwĩ nĩdũ dõ a htyěphũkẹphũ tahe a o ể? Matorò a kwĩ lahyã dõ htyěruô kẹklõphũ tahe a o ể?”

²⁶ Petru hésũ lũ, “A kwĩ dõ htyěruô kẹklõphũ tahe a o prè.”

Rò Byacè Jesũ hésũ lũ, “Ki męphũnuôró a htyěphũkẹphũ nĩdũ tahenuô, a ki nĩ tẹpalã hó. ²⁷ Manárò thyáphũ èthĩ ki thěplõsě tã pẹ tãmé nuô, cuõbímõ tẹphũ dõ Galilea a htyěòkũ nuô. Tẹphũ dõ a nĩ rẹlõ tãbenuô bãmõ myárẹlõ akyãkũ nuô. Nẹ ki myãhtye rũzye tõbè pã. Phyé rũnuô rò cuõdyé ná nẹgně ná vãgně tẹlũhõdu amo-arã agně nuô.”

* **17:21** 17:21 Li yětõmã nuô a o nuõtõkuõ dõ li dõ ù rã ná takhu dõ kalúlõ khěnuô tãba akũ to.

18

Maũpě Tôprè Dulópě?

(Marko 9:33-37, Luka 9:46-48)

¹ Bínuôakhě, Byacè Jesũ a khõpacě tahe hyã dõ lũo rò hyã sudyã lũ, “Dõ mókhu htyělékékũ nuôma, ùpě ki htwödulõ ù pãpě?”

² Byacè Jesũ é pacě tôprè rò a nõhyã kahtòo lũ dõ èthĩklẽ. ³ Rò a hé èthĩ, “Vã hécócó thĩ~, thĩ ki htulya taple thĩ thèplò to, thĩ ki htwõhtya thyáná pacěphú yětahe to hénuô, thĩ nuõní cyã dõ mókhu htyělékékũ takhyã~ to. ⁴ Mephúnuô, kayã dõ a shyalya athèplò phú pacěphú yětôprènuô, dõ mókhu htyělékékũ nuôma adulõ hõ.

⁵ “Kayã dõ a myã vãmèthè rò a ki émosũ pacěphú thyáná yětôprè tôprèprènuô a émosũ hõ vã hõ.”

(Marko 9:42-48, Luka 17:1-2)

⁶ “Kayã tôprèprè ki nõmèthũ kayã patilõ dõ a zũe vã yětahe aklẽ tôprèprè hénuô, cõ lõdu dõ a kyãbõlõnuô rò tãtãkyã è dõ htyèdutavakũ nuôma aryáklõ pã cõ dõ lũgnẽ cõ.

⁷ “Tè dõ a hyã ilo-ilyápyé kayã rò a nõmèthũ ù nuô a o tahe. Phúnuô akhu-akhyẽ Cómarya ki ciryacyẽ ciryacũ prèlu hekhuphú tahe pã. Tè yětahenuô, a bè hyã málakõ nyãpã. Manárò Cómarya ki ciryacyẽ ciryacũ kayã dõ a mẽ htwõhtya tè yènuôtahe pã.

⁸ Nè takhu bèbè, nè khãduô bèbè, a ki nõmẽ nè tètũ hérò pãtũ rò vĩkyã kyã ènuô. Nè takhutũ nè khãduôtũ rò nè kãkanuõbé dõ mókhu nuô aryáklõ pã cõ ná nè takhu khãduô õpwõ rò ù bè vĩtãkyã nè dõ mikyã tacúprè talèkré nuôtòphè akũ pãnuô cõ.

⁹ Nèmèthè ki nõmẽ nè tètũ hérò kaũhtekyã rò vĩkyã kyã ènuô. Nèmèthè opré tũkyẽ rò nè kãkanuõbé dõ mókhu nuô aryáklõ pã cõ ná nèmèthè õpwõodwõ lõnyẽkyẽ rò ù bè vĩtãkyã nè dõ Mórãpõtã kũ pãnuô cõ.”

Tèdyã Khákho Thímí Lamé Tôduõ Ari-akyã

(Luka 15:3-7)

¹⁰ “Thyáphú thĩ ki tanẽ patí tã kayã patilõ dõ ùklẽ yětahe tãmé nuô, rònĩ lahyã thĩnẽ. Mètèhèrò vã hé hõ thĩ, èthĩ atanémókhu phú dõ a opõ myã lũ tahenuô a ophũ ná Phè Cómarya dõ mókhu nuô pwõ~ tôphuõ cõ. ¹¹ Mètèhèrò, prèlukayã aphúkhũ mãhõ vãyẽ, vã hyãlyã éka kayã dõ a lamé tahe pré.

¹² “Thĩ tanẽ myámyã, kayã tôprè ki athímí o aduõ tũzè, rò a ki cuõpẽ mèkyã tôduõ kihérò a ki dyakyã aduõ lwĩthyótõshyẽ ná lwĩthyó tôduõ yènuô dõ asèekhu rò a klyã htecuõ myápũ nyãpré a cuõpẽ mèkyã yětõduõ nuõpré mãto ẽ? ¹³ Vã hécócó thĩ, ki a myãhtye kãkhyẽ a lamé yětõduõ hérò, a ki thèkrũ lõklõ pã cõ ná a okyã lwĩthyótõshyẽ ná lwĩthyó tôduõ dõ a cuõpẽ kuõ to yětahe cõ. ¹⁴ Thyáphúnuôhõ, dõ kayã patilõ dõ ùklẽ yětahenuô, a ki thyèkyã dõthudõthé tũkyẽ bí tôprè pré nuô, thĩphè dõ mókhu yè tôprè thèplò taki~ to.”

Puõvyã Dõ A Mèthũ Tè

(Luka 17:3)

¹⁵ “Nè puõvyã prèzũetèphú tôprèprè ki mètũ nè bíkhètẽ~ bèbè, cuõmyãhtye hébè tũdũ ná è rò hésoluõ pè lũ tè dõ a mètũ nè nuô tahe. Ki a thèplõtõ kuõ ná nè rò a ki ólyã a tèmètũ kihérò nè nõbè kãkhyẽ khyèthyã hõ nè puõvyãyẽ tôprè hõ.

¹⁶ Manárò a ki nõdã nèngõ to hérò, nè kè lũ ná atètũ o yènuô, thyáphú a kiklõkima

agnënuôrò, prë myáhtye n̄iũ kuõ tề ná nệnuô, a tồbè o thényễ, théthũ bá nuô. Phúnuôrò êkrwõhyãní kuõũ tồprë, tomaná thényễ nuô.* 17 Ki a n̄idãkuõ èthĩngó to kihérò dyásoluõ ná prèzũetề plòmuphú nuô tahe, rò prèzũetề plòmuphú hé lữ rò a ki n̄idã toto kihérò hébèhészũ è phú thĩ dya kayã dố a zũenyãe kuõũ to tồprënuô, tomaná hébèhészũ è phú prëkwĩamo-arã tồprënuô.

18 “Vã hécócó thĩ, dố hekhuyễ thĩ cồklòma ítếtễ- bẻbẻ, dố mókhu nuô, Cómarya ki cồklòma kuõdũ phúnuô pã. Dố hekhuyễ yẽnuô thĩ ilyẽplwõkyã ítếtễ- bẻbẻ, Cómarya ki ilyẽplwõkyã kuõdũ dố mókhu pã.

19 “Vã hé pẹ pọ thĩ, dố hekhuyễ yẽnuô, kayã thényễ ki thếplo thyálũ hérò a kwícóbẻ tềítếtễ- bẻbẻnuô vãphẻ dố mókhu yếtồprë ki dyépẻ lỏlỏ- èthĩ kwĩnuô tahe pã.

20 Mametẻhẻrò, kayã thényễprẻ bẻbẻ, théthũoprẻ bẻbẻ, èthĩ ki otồoplỏ lữ dố vãmwi akũ kihérò vã ki otồoplỏ kuõdũ ná èthĩ pã.”

Tềdyã Khákho Prẻmẻtềphú Dố A Thẻzỏ Cyã Kuõũ To Tồprẻ Ari-akyã

21 Htuỏrò Petru hyã dố Byacẻ Jesũ a o rò a sudyã lữ, “Byacẻ, vã puỏvyã tồprẻ ki mẻthũ vã hérò vã tồbẻ plwõkyã lữtẻthũ báphũ cỏtẻ? Ma vã bẻ plwõkyã bả cỏ è thuỏthyótồphũ cỏ ẻ?”

22 Rỏ Byacẻ Jesũ hẻsũ è, “Vã hé nẻ ná bẻ plwõkyã prẻ thuỏthyótồphũ mỏto, nẻ bẻ plwõkyã bả cỏ è thuỏthyótỏshyẻ nuô aphũ thuỏthyótồphũ cỏ.

23 “Phúnuô akhu-akhyẻ, dố mókhu htyẻlẻkẻkẻkẻ nuô athyáná khwĩ tồprẻ dố a thẻzũ mẻlámẻlĩkyã lỏ a rảmảrẻdyã onĩ alulẻ tahe nuỏsu o lữ nuỏtahe. 24 Rỏ bí a cáhtya mẻlámẻlĩ hó alulẻ anuỏasu tahe akhẻnuô, a nỏẻhyã rẻlỏ alulẻ dố asu-o étalwỏsủlũ lữ yẽnuô tồprẻ. 25 Rỏ alulẻ yếtồprẻ plábẻ lữ to akhu-akhyẻ, abyacẻ hétảngỏ ná a bẻka isẻtẻkyã dyẻ anẻ ná aphúamẻ ná a tằmủtẻtẻ lỏ- plĩ rò a bẻ hyã plảlĩkyã anuỏasu.

26 “Rỏ a dảngủlyã dố khwĩ nyẻhyã rò a kwĩthẻzỏ lữ, ‘Khyáthẻdỏ kuỏrẻ vã ní-. Vã ki plảlĩ lỏdũ nẻ pã.’ 27 Rỏ Byacẻ yếtồprẻ thẻzỏnĩ lữ rò a dyahtũ pẻkyã lữsu rò a plwỏkẻkyã lữ.

28 “Manárò, lulẻ yếtồprẻnuô, bí a hteka akhẻ a myáhtye ná akhỏ lulẻphú thyálũ dố asu-o lữ rữtỏcwẻ yếtồprẻ. Rỏ a pủma lữ rò a ci lữ kyảbỏ rò a hé lữ, ‘Nẻ lodyẻ vảrủnuô dyẻmỏ vã.’

29 “Rỏ lulẻ yếtồprẻnuô a dảngủlyã rò a kwĩthẻzỏ lữ, ‘Khyáthẻdỏ kuỏrẻ vã ní-, vã plảlĩ lỏdũ nẻ pã,’ a hé lữ phúnuô.

30 “Manárò a n̄idã lữ tẻkwĩthẻzỏ to. A plảlẻbẻ hí lữ to rò a nỏdỏtẻ tadũ ử dố htỏkủ.

31 Rỏ lulẻ dố aruỏ tahe myáhtye a mẻ ử phúnuôrò èthĩ thẻplòmỏpả cỏ taki- to. Rỏ a mẻkryã- phứtẻnuô èthĩ cuỏhẻsỏ pẻlỏ ná khwĩ nuỏtồprẻ.

32 “Yếtồphũrỏ khwĩ nuỏtồprẻ ẻhyã lữ rò a hé lữ, ‘Kayã sỏdỏ thẻplỏ, nẻ kwĩthẻzỏ vã rò vã dyahtũkẻkyã pẻlỏ nẻnuỏnẻsu tahe, 33 nẻ tỏkỏ thẻzỏ n̄ikuỏ nẻ khỏlulẻ thyálũ yẽnuô phú vã thẻzỏnĩ nẻ nuô, mỏto ẻ?’ 34 Rỏ khwĩ yếtồprẻ thẻplỏdu nyacỏ lữ rò bí a plảlẻ tyahĩ lữ to yẽnuô a dyẻtẻkyã lữ dố prẻmẻcyẻmẻcủ lữ yẻtahe a takhủkủ.”

35 Rỏ Byacẻ Jesũ hé tadủkyã dỏkhyẻ, “Thĩ ki plwỏkyã lỏthủlỏthẻ mảlakỏ thĩ puỏvyã prẻzũetềphú tồprẻ ná tồprẻ atẻthũ to hẻnuỏma, Phẻ Cómarya dố mókhu tồprẻ ki mẻ kuỏ thĩ thyáphủnuô pã.”

* 18:16 18:16 Li Dỏnyã 19:15

19

*Mě Ná Vě Okyã Lũ Ari-akyã
(Marko 10:1-12)*

¹ Bí Byacè Jesũ hé htuõhó tẹyě tahe akhẽnuô, a o bí Galilea kẹ nuôrò a htecuõkyã dõ Judaké bí Jordano htyẽklõ bérẹ tõkyě. ² Kayã krwõplukrwõphè kuõlõ lũkhyě rò a zasímé pẹ ù tẹswítẹsẹ bínuô.

³ Rò Pharisèophú tahehenuô a hyã tõkuõ dõ Jesũ a o rò èthĩ thézũ hyã myápũ pũ Byacè Jesũ atèthú rò a hyã sudyã takè lũ, “Kayã tõprèprè okyã amě ma aní prè pẹ tẹthyótẹthya hényã phúnuô ẹ?”

⁴ Byacè hésũ èthĩ, “Dõ hekhuhtwõlú mókhuhtwõthě akhẽnuô, ‘Cómarya byályatú prèmò tõprè ná prèkhũ tõprè prè,’* nuõma thĩ hõnó kuõ to ẹ? ⁵ Htuõrò Cómarya hé, ‘Dõ tẹritẹkyã yě akhu-akhyě prèkhũ yẽnuô a bè dyakyã amuõaphě rò a bè cuõ otõkuõ ná amě, rò kayã yéthényẽnuô a htwõhtyahó tõprè- tuõhó.’* ⁶ Phúnuôrò èthĩ ma kayã thégne mápãtohó. A htwõhtyahó lũ tõprè- tuõhó akhu-akhyě, tẹ dõ Cómarya dya otõ lũ nuô, prèlukayã bè htópẹkyãní tõprè- to.”

⁷ Rò Pharisèophú tahe sudyã pọ lũ, “Kihéphúnuôrò, mametèrò Mosè cuõ hétuõ ná prèkhũ tõprèprè ki rá li-okyãmě a tẹrãmáradyã tũa rò a dyé ná amě rò a ki okyã amě hénuõma aní prè, a cuõ nõdyetuõ phúnuõma metẹ?”*

⁸ Rò Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Mosè plwõ thĩ dõ thĩ okyã mě phúyẽnuõma aní prè, metèhèrò thĩ ma kayã myécò dõ a khuklõpryẹ khódũgně akhu-akhyě a plwõ pẹ thĩ phúnuô prè. Manárò Cómarya byályalú tẹ akhẽ nuõma a nõokyã ù to. ⁹ Vã hé thĩ, kayã tõprèprè dõ amě cuõthũ prèkhũ mato tadúró a ki okyã amě ná tẹritẹkyã dõ aruô rò a ki cuõphyé taple amě dõ aruõtõprè hénuõma a cuõthũhó prèmòhó.”

¹⁰ Rò a khõpacẹ tahe hé lũ, “Tẹritẹkyã phúyě ki htwõhtya cyã dõ mẽnávẹ aplèkũ kihèrò ki phyémě to ma aryáklõ kõ?”

¹¹ Manárò Jesũ hésũ èthĩ, “Kayã cùebé kuõ tẹithyó yě pwõ- tõprè to. Tẹithyó yẽnuô a cùebé túprè kayã dõ Cómarya dyé lũ dõ a ki ohtwõprèbè tahe agnè prè. ¹² Metèhèrò kayã tahehe nuô, ahẽare oto pã dõ a muõhókũ pã akhu-akhyě, a phyé lahyã phúmě to. Tahehe nuô ù swíkyã ludyè. Dõ Cómarya htyèkégně akhu-akhyě tahehe nuô a dyalya hõ athéplò ná a ki phyé pã aměavẹ to. Kayã dõ a cùebé tẹithyó yětahenuô, nõmẹ èthĩ nuô.”

*Byacè Jesũ Sõri Pacẹphú Tahe
(Marko 10:13-16, Luka 18:15-17)*

¹³ Û phyáhyã pacẹphú tahe dõ Byacè Jesũ a o, metèhèrò èthĩ thézũ nõdyahtya Byacè Jesũ atakhu dõ pacẹphú yètahe alọ htuõrò a thézũ nõkwícóbě Jesũ. Manárò a khõpacẹ tahe thèprwõsũ kayã dõ a éhyã pacẹphú yètahe.

¹⁴ Rò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Plwõhyã pacẹphú nuõtahe dõ vãoyě, metatũ tã èthĩ tãmé, metèhèrò mókhu ahtyèaké nuõma kayã dõ a shyalya athéplò thyáná pacẹphú yẽnuõtahe atèhó.” ¹⁵ Rò a dyahtyahtuõ atakhu dõ èthĩ alọ rò a htecuõkyã.

*Byacè Jesũ Dyéròdyéryẹ Ní Kayã Duzá Tahe
(Marko 10:17-31, Luka 18:18-30)*

* 19:4 19:4 Hekhuhtwõlú 1:27, 5:2 * 19:5 19:5 Hekhuhtwõlú 2:24 * 19:7 19:7 Li Dõnyã 24:1

16 Kayã tôprè hyã dö Byacè Jesũ a o rò a hyã sudyã lũ, “Thará, thyáphú vã ki nĩbè thèhtwöprè tacúprè agněnuô, tẹ aryá tôcôcô dö vã töbè mēnuôma kryá~ maĩtẽ?”

17 Byacè Jesũ sudyã lũ, “Mẹtẽrò nẹ cuố sudyãtuố vã ná tẹryá ari-akyã mẹtẽ? Kayã dö aryá málakõ nuôma a o prétũ Cómarya tôprèprè~ tuố prè. Nẹ ki thézũ nĩbè thèhtwöprè tacúprè kihérò lũkrwõ mēkuố phú Cómarya mekyãngố nuô.”

18 Kayã nuôtôprè sudyã sũ lũ, “Bítẽ tahetẽ?” Byacè Jesũ hế sũ lũ, “Mẹthyẽ tã kayã tãmé, cuốthũ tã ứphũũmẽ tãmé, ehuôehĩ tãmé, khyã lahõlahya tã tẹ tãmé. 19 Bezũnyã nẹmuốnẹphẽ, ☆ mọ nĩdyé nẹhi khãõkhãshyẽ tahe phú nẹ mọlyã nĩdyé nẹnẹ nuô.” ☆

20 “Yếtahenuô vã mệhtuốlõhõ. Vã lomẹpã kryá~ maĩtẽ?” Prèkhũ phúthè yětôprè hế sũ kạkhyẽ lũ phũnuô.

21 Rò Byacè Jesũ hé lũ, “Ki nẹ thézũ htwõhtya kayã dö a lõbã tôprè kihérò kạ isěkyãlõ nẹ tặmuốtặtẹ nuôtahe rò dyékyã ná kayã sỏphásoryaphú tahenuô. Nẹ ki mệphũnuô hẻrò nẹ ki nĩbè tẹduzặhtyathẽ dö mókhu pã. Kạmệhtuố phũnuô rò hyã krwõkuố vặkhyẽ.”

22 Prèkhũ phúthè yětôprènuô, a yỏ duzặ tặpòtặpẽ có akhu-akhyẽ, bí a nĩhuố htuố Byacè Jesũ hé lũ phúyẽ akhẽnuô, a mệthèpyé rò a hteka kyã.

23 Yếtôphuớrò Jesũ hé a khỏpacẽ tahe, “Vã hécó có thĩ, kayã duzặ tôprè kírẻ nuố dö mókhu htyẻlẻkẻkẻkẻ nuôma, apyã nyacó dö lũgnẻ. 24 Vã hé pọ thĩ~, tathĩbuốđu tồduố kírẻ plyẻnuố dö htẻkhặlẻkẻkẻnuô azũ klỏpã có ná kayã duzặhtyathẽ tôprè kírẻ nuố dö mókhu htyẻlẻkẻkẻkẻ nuô có.”

25 Bí a khỏpacẽ tahe nĩhuố a hé phúyẽ akhẽ, a khyẻthukhyẻthẻ lỏ lahyã rò a sudyã lũ, “Ki mệphũnuớrò ừpẻ tôprè kírẻ nĩbẻpã tẹmẻlwỏhteka pẻ?”

26 Byacè Jesũ myárẻ tởdẻ ethĩ rò a hé ethĩ, “Prẻlukayã mẻlwỏhteka cyã nĩdyẻ anẻtỏ tadủrò Cómarya mẻcyặtẻ pwỏtỏcỏ.”

27 Rò Petru hế sũ ẻ, “Myámỏ, pẻ dyakyã lỏ cóhỏ tẹpwỏ~ tôcỏ rò pẻ krwỏkuốhỏ nẻkhyẻhỏ. Phũnuớrỏ pẻ kírẻ nĩbẻ kuố akhwỏakẻ ítẻtẻ pử?”

28 Byacè Jesũ hế sũ ethĩ, “Vã hécó có thĩ~, bí Cómarya taritaryã thẻtaple lỏhỏ tẻlỏ~ plĩ pử, htuớrỏ vã dö a mặhỏ prẻlukayã aphủkhủyẻ ki onyã dö khuklyáhtẻ htyalỏ alỉatakẻ yẻtỏkhu akhu hỏpặnuô, thĩ dö a krwỏ vặkhyẻ yẻtahe ki onyặnỏ kuốđu dö khuklyáhtẻ htyalỏ shyẻnyẻkhu alỏ yẻnuô pử rò thĩ ki cirya nỉđu Israelphủ shyẻnyẻmuố yẻnuô pử.

29 Htuốtỏ ừpẻpẻ~ bẻbẻ, dö vã akhu-akhyẻrỏ a dyakyã ahi-apẻrẻ bẻbẻ, apuốavyặ tahe bẻbẻ, amuốaphẻ bẻbẻ, aphủalyẻ tahe bẻbẻ, a ki nĩbẻ ẻlỏklỏ pử có ná a dyakyã nuôtahe apहुố dö azẻkẻ pử, htuớrỏ a ki nĩbẻ thèhtwöprè tacúprẻ pử. 30 Manárỏ kayã dö ừ tanẻ lũ ná a lodulỏ ừ tôprẻnuô, a ki okyã dỏkhyẻlỏ ừ pử, kayã dö a okyã dỏkhyẻlỏ ừ tahenuô a ki htwõhtya kayã dö ừ lodulỏ lũ pử,” Jesũ hé pẻ ethĩ phú nuô.

20

Prẻmẹtẻphủ Tahe Dỏ Thỏbẻthẻ Lẻkhu

1 “Mẹtẻhẻrỏ, mókhu htyẻlẻkẻkẻkẻ ma athyánỏ prẻbyacẻ tôprẻ dö a htecuố rỏmủ rò a cuố dakẻ hyã ừ dö a thỏbẻthẻphẻkhu yẻnuớhỏ. 2 Prẻbyacẻ yẻtỏprẻ ná prẻdakẻephủ yẻtahenuô, a thẻplỏtỏ lũ ná a ki dakẻ lũ tỏnyẻ ma rửzyẻ denari tỏbẻ.

☆ 19:19 19:19 Li Hteka 20:12-16, Li Dỏnyã 5:16-20 ☆ 19:19 19:19 Li Cỏbucỏbẻ 19:18

3 “Bí mǒplyäšěhtya lwı̄thyótômũ bēhó akhěnuô, a cuố đố klékũ rò a cuố myáhtye kayă oköödă prě rò atēmę oto tahe ihtò ohtöolya lahyă bínuô. 4 Rò a hé èthĩ, ‘Hyă ryakuố lahyă đố vǎ thòbĩthèphèkhu nuô rò vǎ ki myá dyétödyébè pèdũ thĩ akhwóakè pǎ.’ 5 Rò èthĩ hyă lahyă đố lǔprékhu rò prěbyacè yě htecuố khyěthyá đố klékũ bí mǒhtuô shyényēmũ bè akhěnuô, htuởrò a htecuố khyěthyá bí mǒhélia thuỗmũbè akhě rò a cuố dakè hyăkhyě ử đố a thòbĩthè lèkhu rò a hé ử phú a hé rẹ htuởhó ử nuô tahe. 6 Rò a htecuố khyěthyá đố klékũ bí mǒhélia nyặmũ akhě, rò a cuố myáhtyepǎ kayă đố a okố tặdă, a tēmę oto tahe kahtòhtố kahtöolya bínuô rò a sudyă èthĩ, ‘Tôcô~ rò thĩ mẹtèto rò thĩ cuố ihtòo kyặdề lổ bityề tónyề mǒhế mẹtề?’

7 “Rò èthĩ hếsủ lủ, ‘Prèdakè hyăkuố pẹ a o tởprề~ to.’

“Rò a hé èthĩ, ‘Hyặmẹ kuố lahyă đố vǎ thòbĩthè lèkhu nuô.’

8 “Bí mǒtặhó akhěnuô, prěbyacè yě hé aprề pốtarĩ myákhwèní prě yếtởprề, ‘Éhyă lahyă prèmẹtèphủ nuótahe rò dyépề èthĩ akhwóakè nuô. Dyérếlố a hyă tặnốlố akhố nuótahe ní, rò a hyă rếlố nuótahe rò dyénốlố ử pǎ.’

9 “Prèmẹtèphủ đố a hyă mẹtề đố mǒhélia nyặmũ akhě tahe hyặphyề rếlố khwókè rò prề đố a pốtarĩ prě yếtởprề dyề èthĩ tởprề ná rửzye denari tởbè. 10 Yếtởphuởrò shuốkhể tởke hó đố a hyặryă rếlốklố ử tahe rò èthĩ tanẹ ná a ki nặbè éklố rử ná ử pǎ tadúrò èthĩ nặbè rửzye denari tởprề tởbè thyáná ử prề. 11 Bí èthĩ nặbè khwókèyề akhě a tamwốtalề prěbyacè azọ. 12 Èthĩ hé prěbyacè, ‘Kayă yếtahe rò a hyă mẹnỉ nyềprề tởmũ khặlềphủ prề rò a kałề hó tadúrò nẹ dyề èthĩ khwókè thyáná pẹpẹ. Pẹ rò pẹ mẹ sỏphặsoryă đố kẹkủklể tónyề~ mǒhế cỏ rò nẹ dyềlố pẹ toto.’

13 “Manárò prěbyacè hếsủ đố a hé phúyề aklề tởprề, ‘Vǎ mẹ-e đố nẹkhu tôcô~ to, vǎ mẹ tở prề, nẹ thềplòtố htuởhó ná vǎ ki dyề nẹ tónyề ma rửzye denari tởbè vặhétò? 14 Phyéní nẹ khwókèyề rò kamố. Vǎ thềzủ dyề kayă đố a hyă ryặnốlố ửkhố yếtahe akhwóakè thyáná vǎ dyề nẹ nuô. 15 Vǎrử ná vặnề prề, vǎ thềzủ mẹpहतề rò a nínyă to ể? Vǎ dyềzủdyềyề tề phúyề rò nẹ thềkhwề vǎ ể?’

16 “Phúnuởrò ử tanẹ patí ểlǎ kayă tahe tadúrò Cỏmarya ki dyadu lủ pǎ. Ử tanẹdu ểlǎ kayă tahe tadúrò Cỏmarya ki dya patílố lủ pǎ.”

Byacè Jesũ Héluố Khyěthyá Ná A Ki Thyề Pǎ Ari-akyă

(Marko 10:32-34, Luka 18:31-34)

17 Bí Byacè Jesũ htya đố vỉ Jerusalem rò bí a cuố đố klyálo akhěnuô, a écuố plókhó a khốpacề shyéthényyề tởpho rò a hé èthĩ, 18 “Pề htya đố vỉ Jerusalem, rò ử ki isếặkyă prềlukayă aphủkhủ mặdủ vặyềnuô đố bwídukhu tahe ná prềithyó tềthyótềthya athará tahe a takhukủ pǎ. Rò èthĩ ki thềplò tở lổ lủ đố a ki mềthyềkyă vǎ pǎ. 19 Èthĩ ki dyếtặ dítủ vǎ đố Judaphủ mặto tahe a khadặkủ pǎ. Rò Judaphủ mặto tahe ki hếbè takhwótakè kaníkano lổ vǎ pǎ. Htuởrò èthĩ ki mủ vǎ ná suplyề iplírwlỉ pǎ rò èthĩ ki mủthyềhtya vǎ đố krusulo* pǎ. Manárò thuỗnyề tónyề pǎnuô Cỏmarya ki mềhtwỏprề kahtò kặkhyề khyěthyá vǎ pǎ.”

Muốtởprề A Tềkwỉthềzồ

(Marko 10:35-45)

* 20:19 20:19 Krístuphủ tahehe rò a hé ná hihtủdikề

²⁰ Htuõrò Zebedeo aphúkhũ Jakomo ná Giovanni amuõ yẽnuô a hyã rọkuõ ná a phúpřekhũ yẽthényẽ dõ Byacè Jesũ a o. Amuõyẽ hyã dángũtã dõ Byacè anyẽhyã rò a kwĩthézò lũ ná a ki mẹ pẹ lũ tẹtôcô.

²¹ Rò Byacè hé lũ, “Nẹ thézũ dõ vã ki mẹcwọ pẹ nẹ ítẽ?” Rò a hế sũ Byacè, “Shyé~ nẹ htwõ hó khwĩ dõ Cómarya htyělékékũ hó pãnuô dyéonyã pẹkuõ vãphú yẽthényẽ dõ nẹ takhu cóhtwó tôkyẽ tôprẹ, dõ nẹ takhu cóci tôkyẽ tôprẹ pã ní~.”

²² Byacè hế sũ èthĩ, “Thĩ hyãkwĩ tẹyẽnuô thĩ thégñé nĩdyé ari-akyã to. Tẹcyětẹcũ dõ vã kírẹ khyábè yẽ pãnuôma thĩ ki khyábè kuõnyã pã ẽ?” Rò èthĩ hế sũ, “Pẹ khyábè kuõ prẹ.”

²³ Byacè hế sũ èthĩ, “Thĩ ki khyábè mã kuõ lakõ dù phú vã khyábè yẽnuô pã. Manàrò nẹ tở onyã dõ vã takhu cóci tôkyẽ ẽ, cóhtwó tôkyẽ ẽ nuô a o dõ vã khadãkũ mato. Vãphẽ dõ mókhu yětôprẹ taritaryã pẹ hó khãléyẽ ná cú~ a thézũ dyé nĩdũ ùnuôtahe agnẽ hó.”

²⁴ Bí a khõpacẹ dõ a okyã prẹshyé yẽtahe nĩhuõ a sudyã phúyẽ akhẽ nuô, èthĩ thếpłòdu lõ puõ ná vyã nuô thényẽ. ²⁵ Byacè Jesũ éplólò èthĩ rò a hé èthĩ, “Thĩ thégñedũ hó ná khwĩducóphyahũ tahe nuôma a nõe nĩdyé lahyã a taryëshyosõ dõ htyẽphúkẹphú tahe akhu. Htyẽphúkẹphú a khuklókuklyã thĩ tahe rò a nõe nĩkuõdũhó a taryëshyosõ yẽnuô dõ htyẽphúkẹphú tahe akhukhu. ²⁶ Thĩ ke rò thĩ tở mẹphunuô to. Dõ thĩklẽnuô, kayã tôprẹprẹ ki thézũ htwõdu hẻrò a tởbè htwõ thĩ prẹmẹtẹphú.

²⁷ Htuõrò dõ thĩklẽnuô, kayã tôprẹprẹ ki thézũ htwõ thĩbyacè hẻrò a tởbè htwõ thĩcũ.

²⁸ Myábũkuõ vã mãdũ prẹlukayã aphúkhũyẽ, vã hyã dõ ù ki mẹpẹ vãgnẽ nuô mato. Vã hyã dõ vã ki mẹpẹ ùgnẽ prẹ. Rò thyáphú vã ki ihtakani èthĩ agnẽnuôrò, vã dyélyakya vã thếpłò htwõprẹ dõ kayã éprẹ agnẽ.”

*Byacè Jesũ Zasĩmẹ Kayã Mèthèkhĩ Thényẽ
(Marko 10:46-52, Luka 18:35-43)*

²⁹ Bí Byacè Jesũ ná a khõpacẹ tahe htecuõkyã bí vĩ Jeriko akhẽnuô, kayã bẻmũdu krwõkuõ lõ lũkhyẽ tôplutophẻ. ³⁰ Kayã mèthèkhĩ thényẽ onyão dõ klyãhtũ rò bí a nĩhuõ ù hé ná Byacè Jesũ hyãhó dõ èthĩ khãshyé akhẽnuô, a ẻtở rò a hé, “Kõ~ Davi aphúkhũ, Byacè~, thézò kuõ rẹ pẹ ní~.”

³¹ “Thuõthuõ~ omyã,” kayã bẻmũ tahe hé èthĩ shyoshyo, a lé ẻtởhtya shyoshyo pỏ, “Kõ~ Davi aphúkhũ, Byacè~, thézò kuõ rẹ pẹ ní~,” phũnuô.

³² Byacè Jesũ okuõ é èthĩ rò sudyã èthĩ, “Thĩ thézũ nõmẹ vã mãitẽ?”

³³ Rò èthĩ hé lũ, “Byacè, pẹ thézũ mèthẻlĩ kuõũ.”

³⁴ Byacè Jesũ thẻzỏnĩ èthĩ rò a tởhyã èthĩ mèthẻplỏ rò èthĩ mèthẻ lĩhtya khyẻ có. Rò èthĩ cáhtya krwõkuõ lõ lũkhyẽ.

21

*Byacè Jesũ Mãdũ Messia Yẽ Hyãnuô Dõ Vĩ Jerusalem
(Marko 11:1-11, Luka 19:28-38, Giovanni 12:12-19)*

¹ Bí Byacè Jesũ ná a khõpacẹ tahe hyãphũhó ná vĩ Jerusalem akhẽnuô, a hyãtuõ lahyã dõ dõ Bethphage dõ a o bí Oliva sokhu nuô. Jesũ nõhyã rẹ a khõpacẹ thényẽ rò a hé èthĩ, ² “Hyãnuõ rẹ lahyã dõ dõ nyẽnuô tởdõ, thĩ hyã nuõnuõ ná thĩ ki myãhtye ù cỏklỏ myãolyãmuõ tởduõ ná aphúpatĩ otathwo tởkuõnã lũ bĩnuô tởduõ pã. Ilyẻ è rò

cwikaľǎ dǎ vǎoyě. ³ Kayǎ tǎprěprě ki hé thǐ tǎcǎcǎ hérǎ, hěsoluǎ pě lǔ ná Byacě lo ethǐ hěphúnuǎ, thǐ ki hé phúnuǎma a plwǒkǎ thǐ tǎphuǎ plwǒkǎ cǎ.”

⁴ Těyěnuǎ a ki mǎlǎbǎhtya prěprǎ a tǎhěone,

⁵ “Hěsoluǎ pě vǐ Zionphú tahe, ‘Myámǎ lahyǎ, thǐ khwícǎphya hyǎ dǎ thǐ o hǎ. È ma a thědǎthěngǎ rǎ a sidyǎ hyǎnǐ myǎǎlyǎ. Rǎ a sidyǎ hyǎ dǎ aphúpatǐ tǎduǎ.’”[✠]

⁶ A khǎpacě yěthěnyě cuǎmě phú a hěnǐ ethǐ nuǎ. ⁷ Èthǐ cwikanǐ myǎǎlyǎmuǎ ná aphú rǎ ethǐ iděhtya lahyǎ acǎklǎ dǎ myǎǎlyǎ yětahe anyǎkhu rǎ Byacě htyaonyǎ bǐnuǎ. ⁸ Kayǎ bémudu yětahe dětǎ lahyǎ acǎklǎ tahe dǎ klyáděkǔ. Taheherǎ a kětǎ lahyǎ thǎphyǎphú tahe rǎ dětǎ dǎ klyáděkǔ. ⁹ Kayǎ cuǎ rě dǎ Byacě anyěhyǎ tǎplutǎphě, a krwǒkuǎ dǎkhyě tǎplutǎphě rǎ a éhtǎ lahyǎ,

“Hosanna, htuthěhtya lahyǎ Khwǐ Davi aphúkhǔ.”

“Byacě dǎ a hyǎ dǎ Cǎmarya amwǐyě tǎprěnuǎ, tǎsǎri ki lyǎbédú è nǐ~”[✠]

“Hosanna, htuthěhtya lahyǎ Cǎmarya dǎ a o dǎ mǎkhu akhǎlě htalǎlǎ yětǎprě.”

¹⁰ Bǐ Byacě Jesǔ nuǎ dǎ vǐ Jerusalem akhěnuǎ, vǐ Jerusalemphú tǎvǐlǎ thěplǎ tapǔkǎzǎ lǎplǐ rǎ ethǐ sudyǎ, “È ma ũpě?”

¹¹ Kayǎ bémuyě hěsú, “È ma Jesǔ. È ma prěprǎ dǎ a o dǎ Galilea kě, Nazarě vǐnuǎ tǎprě.”

Byacě Jesǔ Hyǎnuǎ Dǎ Těľǔhǎdu

(Marko 11:15-19, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

¹² Byacě Jesǔ cuǎnuǎ dǎ tǎľǔtyǎ hǎkǔ rǎ a cuǎnuǎ věhtekyǎ lǎlǎ~ kayǎ iprǐ-isětě bǐnuǎ tahe rǎ a nuǎhtu laklǎtǎkyǎ lǎ ũ lěhtulya rǔ* a đǐrěhtyalǎ nuǎtahe ná khuklyǎhtyalǎ dǎ ũ lěonyǎ isě ná htulwǐ† nuǎtahe. ¹³ Htuǎrǎ a hé, “Lisǎsěkǔ hé, ‘Vǎhi ma ũ ki é ná tǎcǎbě ahi,’[✠] manǎrǎ thǐ cuǎ nǎhtwǎ lǎhǎ vǎphě ahi ná ‘Prěhuǎhǐ lěowǎo akhǎlě hǎ.’”

¹⁴ Kayǎ měthěkhǐ khǎduǎdǎ tahe hyǎnuǎtǎ kuǎlǎ Byacě Jesǔ dǎ tǎľǔtyǎ hǎkǔ, rǎ a zasǐmě pělǎ ethǐ. ¹⁵ Manǎrǎ bǐ bwǐdukhu tahe ná prěithyǎ těthyǎtěthya athǎrǎ tahe myǎhtyehǎ Byacě Jesǔ mě tǎprǎtǎpryǎ tahe htuǎrǎ a myǎhtyě ná pacěphú tahe éhtǎhtya lahyǎ, “Hosanna, htuthěhtya Khwǐ Davi aphúkhǔ,” dǎ tǎľǔtyǎ hǎkǔ akhěnuǎ, ethǐ thěplǎdu kanǎ~ to.

¹⁶ Èthǐ sudyǎ Byacě, “Pacěphú thǐtahe éhtǎ nuǎma ně nǐhuǎ ě?”

Rǎ Byacě hěsú ethǐ, “Ò, vǎ nǐhuǎ vǎ~, lisǎsě hé,

‘Pacěphú thǐtahe ná pacěphú dǎ a ǎnǔpǎ tahenuǎ, ně ki nǎhtuthěhtya ethǐ pǎ,’[✠] a hé phúnuǎ ma thǐ hǎnǎ kuǎnyǎ ũ to ě?”

¹⁷ Htuǎrǎ Byacě Jesǔ htecuǎkyǎ dǎ dǎ Bethania rǎ a cuǎ omyěǎ bǐnuǎ.

Byacě Jesǔ Nǎkrǎ Thyěkyǎ Kadwǐmǎ Tǎmǎ

(Marko 11:12-14, 11:20-24)

¹⁸ Anǎtǎrǎ bǐ mǎlǐ rǎmǎ akhěnuǎ, Byacě ná a khǎpacě tahe kǎkhyě khyěthýǎ dǎ vǐ Jerusalem, rǎ bǐ ethǐ kǎ dǎ klyǎlǎ akhě, Jesǔ thěe đǐ. ¹⁹ Rǎ Jesǔ myǎhtyě kadwǐmǎ tǎthǎ o dǎ klyǎhtǔ rǎ a cuǎ tǎ lǔ tadǔrǎ a myǎhtyě athě o tǎplǎ~ to. A o shuǎshuǎ alě prě.

[✠] 21:5 21:5 Isaia 62:11, Zekaria 9:9   [✠] 21:9 21:9 Li Htuthěhtya 118:25-26   * 21:12 21:12 Kayǎ o dǎ htyěkě aruǎ hyǎ dǎ tǎľǔhǎdu rǎ a hyǎhtulya lahyǎ arǔ ná tǎľǔhǎdu rǔ thyǎphú ethǐ ki iprǐ lahyǎ ná tǎphǔtěyě dǎ ki mǎľǔhtya agně. Prěhtulya rǔ tahenuǎ, thyǎphú ki nǐbě éřǔ rǎ a pǔmě-e ũkhu.   † 21:12 21:12 Kayǎ tahenuǎ iprǐ lahyǎ htulwǐ ná thǐmǐ dǎ a ki mǎľǔhtya agně prě.   [✠] 21:13 21:13 Isaia 56:7   [✠] 21:16 21:16 Li Htuthěhtya 8:2

Yětôphuôró a hé kadwímô yětôthò, “Thèkuố pã tả ù tôphuố- tãmé ní-” a hé rò kadwímô krãthyě có tôphuốthyě có.

²⁰ Bí a khỏpacề tahe myáhtye tẻtwốhtya phúyề akhể, a khyéthukhyéthé lỏplỉ có. Rò èthỉ sudyã Byacè, “Kadwímô yětôthò a cuốthyề tôphuốthyề cyãtuố phútếtề ha?”

²¹ Byacè hế sú èthỉ, “Vã hécócó thỉ-, nệ zừe rò nệ ki thềplờrare to hénuôma phú vã hé kadwímô rò a thyềkrãkyã yěnuô, thỉ ma- thỉ mẹ cyãkuốđũ phúnũ prế. Thỉ ki mệcyãlỏklỏ pã có ná nuô pã. Thỉ ki hé so yětômể, ‘Thóthủ cuố taphãkyã đố htyếđutava akũnuô,’ hénuôma a ki htwốhtya pế thỉ phú thỉ hé nuô pã. ²² Thỉ ki zừe nuô, thỉ kwítề đố Phể Cómãrya a o ítếtề- bẻbẻ thỉ nỉbẻ pã.”

Kayã Htwố Khuklỏkhuklyã Tahe Sudyã Byacè Jesũ A Taryếshyosố
(Marko 11:27-33, Luka 20:1-8)

²³ Byacè Jesũ nuố đố tẻlũhồđu vỉkũ rò bí a ithyóithyatặ ù akhểnuô, bwídukhu tahe ná Judaphú tẻcỏbucỏbẻ khuklỏkhuklyã tahe hyã đố Byacè a o rò a sudyã lủ, “Nệ cuốmệtuố tẻphúyề tahe rỏma nệ cuốmệ ná ùpẻ a taryếshyosố pẻ? Ủpẻ nỏmệ nẻ pẻ?”

²⁴ Byacè hế sú èthỉ, “Vã sudyã kuố thỉ ngố tỏmủ, thỉ ki hế sú pẻ kuố vã hẻrò vã mẹ tẻyếtahe ná ùpẻ a taryếshyosố pẻnuô vã ki hếsoluố pẻkuố thỉ pã. ²⁵ Giovanni Baptista plwố pẻ ù htyề yěnuôma Cómãrya dyề lủ taryếshyosố ể? Mãtorò prẻlukayã dyề lủ ể?”

Rò èthỉ hé nỉdyềlủ, “Pẻ ki hé, ‘Cómãrya dyề lủ’ kihẻrò, a klyã sudyã nyã hó pẻ, ‘Kihẻphúnũrò thỉ zừe lủ to mệtề?’ A klyã hé nyã phúnũ hó. ²⁶ Manárò pẻ ki hé, ‘Prẻlukayã dyề lủ’ kihẻrò, pẻ thềisẻ kayã bẻmụ yếtahe alẻlẻ, mệtẻhẻrò kayã yếtahe yố zừe lahyã ná Giovanni ma Cómãrya aprẻprỏ mặlakỏ tỏprẻ, phúnũnuô.”

²⁷ Phúnũ akhu-akhyề èthỉ hế sú Jesũ, “Pẻ thềgnẻto.”

Rò Jesũ hế sú èthỉ, “Kihẻphúnũrò vã mệtề yếtahe ná ùpẻ a taryếshyosố pẻ nuô vã hếsoluố pẻ thỉ toto.”

Tẻdyã Khákhỏ Phúprẻkhủ Thẻnyề Ari-akyã

²⁸ “Hẻ pẻmýã vã thỉ tanẹ phútề? Kayã tỏprẻ rò a phúprẻkhủ o thẻnyề. Rò a cuố hé a vyãđuklỏ tỏprẻ, ‘Yếtỏnyề hyã đố prẻkhu rò hyãmyákhwẻ thỏbỉthẻmỏ ní-.’

²⁹ “Rò a hế sú aphể, ‘Vã hyã to,’ a hé tadừrò đốkhyề nuô a tanẹ nỉkhyề rò a hyã khyềthyã.

³⁰ “Htuốrò phẻyề tỏprẻnuô a cuốke đố aphúpatỉ tỏprẻ a o rò a hé thyãlủ phú a hé a phúvyãprẻ nuôtỏprẻ. Rò a hế sú aphể, ‘Ồ phể, vã hyãđũ pã,’ tadừrò a hyã pẻto.

³¹ “Phúprẻkhủ yẻthẻnyềnuô, a mệtỏ aphể thềplỏ bítẻ tỏprẻtề?”

Rò èthỉ hế sú lủ, “Adu tỏprẻ.”

Rò Byacè hé èthỉ, “Vã hécócó thỉ, thỉ lẻnuố akhẻlẻ đố mỏkhu htyềlẻkẻkẻ nuô, prẻkwỉamo-arã ná himyãphẻmụố tahe cuốnuốphẻkyã thỉ hó. ³² Mệtẻhẻrò Giovanni hyã dyềluố thỉ ná tẻcỏtẻtẻ aklyã tadừrò thỉ zừe lủ to. Manárò prẻkwỉamo-arã ná himyãphẻmụố tahe zừe lủ. Thỉ myáhtye có kayã yếtahe athẻplỏ htulya kạ có tadừrò thỉ thềplỏ htulyakạ kuố to htuốto thỉ zừekuố có ù taki- to.

Tẻdyã Khákhỏ Prẻmẻ-e Thỏbỉthẻphẻ Đố Acyề Tahe
(Marko 12:1-12, Luka 20:9-19)

³³ “Níďǎ pǒ lahyǎ tǣdyǎ dǒ aruô yǣtǒtǒ. Bètǒphuǒnuô prǣbyacè dǒ a isóiplǔ nídyé a thòbǐthémǒ tahe otǒprǣ. A irǎtavǎbí nídyé lǒ a taréyě, rò a ikhũo nídyé ahěkũ tǒkũ dǒ a ki ivǐhte ná thòbǐthèntyě agně, htuǒrò a isóhtya ní lǣthũhtyalǒ dǒ ũ léopǒmyǎ ná prǣ agně tǒmǣ. Htuǒrò a plwǒkhyǎekyǎ apréyě ná prǣmǣprǣ tahe rò a htecuǒkyǎ dǒ kǣaruô tǒkǣ. ³⁴ Thyáphũ prǣkhyǎe lũ prǣ tahe ki bǣepǣ kuǒ lũ thòthè tahenuǒrò, bí shuǒkhě phũhyǎ hó dǒ tǒ ibapló hó thòbǐthè akhě nuô, a nõhyǎ a prǣmǣtǣphũ tahe dǒ prǣkhyǎeprǣ tahe a o.

³⁵ “Prǣkhyǎeprǣ tahenuô a pũ prǣbyacè a prǣmǣtǣphũ yǣtahe rò a mũ lǔtǣ tǒprǣ, a mǣthyěkyǎ lǔtǣ tǒprǣ, tǒprǣ rò a tá lũ ná lǒ. ³⁶ Yǣtǒphuǒrò a nõhyǎ élǒklǒke prǣmǣtǣphũ dǒ èthĩ o rò a hyǎé klǒ ná a hyǎ rǣ nuôtahe có tadũrò prǣkhyǎeprǣ nuôtahe mǣcyǣmǣcũ èthĩ thyáná a hyǎ rǣ nuôtahe prǣ. ³⁷ Dǒkhyǣtadũrò, a nõhyǎ a phũprǣkhũ dǒ èthĩ a o. ‘Vǎphũ ná vǎné ma èthĩ klyǎ thényǎthǣtarǣ klǒnyǎ prǣ,’ a hé phũnuô.

³⁸ “Manárò bí prǣkhyǎeprǣ yǣtahe myǎhtye lũ akhěnuô, èthĩ hé nídyélũ, ‘È ma prǣ dǒ a nǐbè ucǣtazǣ nuôtǒprǣ hó, cuǒ! Cuǒmǣthyěkyǎ lũ pǒ~, rò pǣ ki phyé a ucǣtazǣ pǎ pǒ~,’ a hé lahyǎ phũnuô. ³⁹ Rò a pũ lũ rò a cwihtekyǎ lũ dǒ tarǣklǒ rò a mǣthyěkyǎ lũ.

⁴⁰ “Phũnuǒrò shyé~ prǣbyacè hyǎtuǒ pǎnuô, a ki mǣ èthĩ phútǣ pǎ?”

⁴¹ Prǣlũtyǎ khuklǒ tahe ná Judaphũ tǣcǒbǣ khuklǒkhuklyǎ tahe hǣsũ, “A ki mǣcyǣmǣcũ, mǣthyěkyǎ kayǎcyǣkayǎcũ nuôtahe pǎ. Rò a ki plwǒkhyǎ khǒke aprǣ yǣnuô ná prǣkhyǎeprǣ dǒ a ki ibǣ kǎkhyěe pǣ lũ bí tǣthǣtǣphǒ hte ashuǒakhě nuôtahe pǎ.”

⁴² Byacè hé èthĩ, “Lisǎsǣkũ hé,

‘Kayǎ mǣhtya hi rò lǒ dǒ èthĩ vǐkyǎ lũ nuôtǒmǣnuô a htwǒhtya lǒ dǒ a tahtwǒma lǒ có hitǒmǣ có. Yǣnuôma Byacè Cǒmarya mǣtǣ prǣ, rò a mǣtǣ yǣnuôma a tǣprotǣprya nyacǒ.’[✠]

“Lisǎsǣkũ hé phũyǣnuôma thĩ hǒnǒ kuǒũ tǒphuǒ~ to ǣ? Thĩ klyǎ hǒnǒ nyǎprǣ.

⁴³ “Phũnuǒrò vǎ hé thĩ mǒkhu htyǣlǣkǣkũ dǒ thĩ tǒkò nǐbǣnuô Cǒmarya ki phyǣphekyaǣphe thĩ pǎ. Rò a ki dyé ná kayǎ dǒ a cǔe Cǒmarya angǒ nuôtahe pǎ. ⁴⁴ Kayǎ dǒ a latǎ dǒ lǒ yǣtǒmǣ alǒnuô, akrwǐ ki lakǣ prǣ pǎ, manárò lǒ yǣtǒmǣ ki latǎ dǒ lǔlǒ pǎ nuô, akrwǐakrwǒ ki mũ kaprǐ lǒ có pǎ.”[‡]

⁴⁵ Bí bwǐdukhu tahe ná Pharisǣophũ tahe nǐhuǒ Byacè Jesũ dyǎkhákho akhěnuô, èthĩ thǣgnǣ ná Byacè hékho èthĩ. ⁴⁶ Rò èthĩ myǎpũ lahyǎ klyǎ dǒ a kǐrǣ pũ Jesũ tadũrò Jesũ ma prǣpro tǒprǣ, kayǎ bǣmũ tahe yǒ zǔe lahyǎ phũnuô akhu-akhyě, èthĩ thǣisǣ kayǎ bǣmũ nuôtahe alǣ.

22

Tǣdyǎ Khákho Tǣkǎ Sǒmǣsǒdya (Luka 14:15-24)

¹ Byacè Jesũ dǒnyǎ khákho pǣ khyěthya èthĩ rò a hé, ² “Mǒkhu a htyǣlǣkǣkũ nuôma athyaná khwǐ tǒprǣ dǒ a taritaryǎ one pǣ a phũprǣkhũ pwě kǎsǒdya dǒ a ki buôebuǒ sũ ũ agně yǣnuô tǒprǣhǒ. ³ A nõcuǒ éhyǎ kayǎ dǒ a mehyǎehyǎǒ lũ tahenuô ná prǣmǣtǣphũ tahe tadũrò èthĩ hǣsũ lahyǎ, ‘To, pǣ hyǎkuǒ nǣ to.’

[✠] 21:42 21:42 Li Htuthǣhtya 118:22-23 [‡] 21:44 21:44 Ũ rǎ liphá mú~ nukhě tahehenuô, ũ myǎhtye lisǎsǣ yǣtǒmǣ opatǒkuǒ to

4 “Htuô rô a nõcuốé pọ ná a prẹmẹtẹphú dỏ aruô tahe rô a hécuốnị lũ, ‘Héso pẹ kayă dỏ vă mehyăehyăố lũ nuôtahe, vă taritaryă htuồồ hó đỉmộhé agnềhồ. Vă mẹthyề có pủphểdu ná pủphủ katúkatya tahe azye có. Hyăehyăố lahyă kạsỏmễsỏdya a tẹtẹồ yềnuôma anị hò, cuốhéo pẹ lahyă èthỉ phúyềnuô ní~’ a hécuốnị a prẹmẹtẹphú tahe phúnuô.

5 “Manàrò kayă dỏ khwí mehyă lũ tahenuô a bezủbenyạ tôcô~ to. A htecuố khókyă lỏ. Tôprề rô a hyă dỏ prékhu, tôprề rô a cuố mẹkuốmẹkhá. 6 A okyă tahe ke rô a pủ mẹcyềmẹcủ khwí a prẹmẹtẹphú tahe, htuồồ a mẹthyề lủtẹ tahe. 7 Yếtôphuồồ rô khwí thềplồdu rô a nõcuố aklyểphủ tahe rô èthỉ cuốmẹthyểkyă lỏ~ kayă dỏ a mẹthyề lũ prẹmẹtẹphú nuôtahe rô sủủkyă lỏ èthỉ vỉ.

8 “Rò a hé prẹmẹtẹphú tahe, ‘Ủ taritaryă one lỏhồ kạsỏdya a tẹtẹồ tadừò kayă dỏ vă mehyă lũ tahe nuôma kayă tahe dỏ a tỏkò mehyă to. 9 Cuốmồ lahyă dỏ klyátọ klyásásủ lũ nuô rô myáhtye ừpềpề~ bèbề éhyălỏ èthỉ dỏ pwềkủyề ní~.’ 10 Phúnuồồ a prẹmẹtẹphú tahe htecuố dỏ klyádu tahe akủ rô a cuốéka plỏlỏ lỏ~ kayă dỏ a myáhtye nuôtahe. Acyề bèbề, aryá bèbề, a hé pả to, a éka lỏplỉ có rô dỏ kạsỏdya ahikủ nuô sỉprề bắtapỉ~ có.

11 “Manàrò bí khwí hyănuốmyá sỉprềsỉmyạ akhềnuô, a myáhtye sỉprề dỏ a kủthyá kuố kạsỏdya a hyeca to o tôprề. 12 A sudyă lũ, ‘Khỏmề~, nẹ kủthyánỉ kuố hyeca kạsỏdya to rô nẹ cuố hyănuố nỉ kuố phứtể?’ Tadừò a hếủ lũ tồmủ~ to.

13 “Yếtôphuồồ rô khwí hé a prẹmẹtẹphú tahe, ‘Cỏklỏlỏ atakhu khăduô nuô rô tậhtekyă è dỏ akhỉklể nuô. Khălể bínuô tồphoma tềnguồplyạnguồryạ akhălể ná tề atakrủ có khukhyề akhălể.’

14 “Mẹtềhềrò Cỏmarya mehyă élả kayă tadừò a nwóhtya patỉprề ừ prề.”

Judaphủ Tahema A Tỏkỏdyề Khwí Caesare Amo-ară Ể?
(Marko 12:13-17, Luka 20:20-26)

15 Htuồồ rô thyáphủ Pharisềophủ tahe ki pủnỉ Byacề Jesủ hébềthủ ngọ tahe agnềnuồồ, a htecuố okủokyá nỉdyề lũ. 16 Èthỉ nõcuố tồkuố a khỏpacể tahe ná Khwí Herodề aplỏamủphủ tahe dỏ Byacề a o rô èthỉ cuốhé Byacề, “Thárádu, pẹ thềgnề ná nẹ ma kayă cócủcó tôprề. Nẹ ithyó có ừ phủ Cỏmarya thềzủ nõohtwồprề ừ nuôtahecó. Nẹ đả ithyóithyahồ ừ henuôma nẹ ithyó pềprề ừ tềmátềcỏ prề. Prềlukayă tahe tanềcỏ nẹ phứtể bèbề, nẹ thềisể kuố tôcô~ to. Nẹ myádu myápatỉ kuố toto. 17 Phúnuồồ nẹ hẹpềmyá pẹ yếtôcỏ, ma nẹ tanề phứtể? Ma pẹ tỏkỏdyề Roma akhwídu Caesare amo-ară ể? Ma pẹ tỏdyề to ể?”

18 Manàrò Byacề Jesủ thềgnềone htuồồ dỏ èthỉ kỉrề pủ lũngọ rô a hếủ èthỉ, “Kayă cyềzỏcỏtề nẹ thỉ~, mamẹtềrò thỉ hyăcyề sudyăkho ngọ phúyề mềtề? 19 Dyềluố pềmyá vă rửzye dỏ thỉ dyề ná amo-ară yềnuô,” rô èthỉ hyădyề lũ rửzye denari tồbề. 20 Rò a sudyă èthỉ, “Yềma ừpề khuklỏzặzọ pề? A rảo ná ừpề amwỉpề?”

21 Rò èthỉ hếủ, “Khwí a khuklỏzặzọ ná khwí amwỉ.”

Htuồồ rô Byacề hếủ èthỉ, “Khwídu Caesare atề kihềrò dyề ná khwídu nuô, Cỏmarya atề kihềrò dyề ná Cỏmarya nuô.”

22 Bí èthỉ nỉhuố Jesủ hé phúyề akhềnuô, a htetạ lỏplỉ èthỉ rô èthỉ hteka taphăkyă lỏ lủlể.

Tètšudyä Tèòhtwöprè Shyé~ Thyěhtuõ Pã Ari-akyä
(Marko 12:18-27, Luka 20:27-40)

²³ Bínuô tónyěhó, Saducěophú dõ a zűedú agně ná shyé~ thyěhtuõpã nuô tètštwöprè kaḵhyě o pã to tòmunuô a hyã dõ Byacè a o rò a hyã sudyä lű ngó tòmũ. ²⁴ Rò èthĩ sudyä Byacè Jesũ, “Thárádu, Mosè hé pè pè ná prèkhũ tòprèprè ki thyè rò aphú ki okyã tòprè~ to hénuô, thyáphú aklwĩalyã ki okyã kuõũ nuôrò, a puõprèkhũ bè phyédwó akhĩ okyãyě, a hé phúnuô.✠ ²⁵ Khõnyárò dõ pèklěnuô puõ ná vyã prèkhũ o thuõthyótòprè. A vyãprèlõ tòprè phyé amě rò dõkhyěnuô a thyěkyã amě lé, rò aphú okyã tòprè~ to akhu-akhyě apuõ dõkhyě tòprè bèphyédwó akhĩ okyã yětòprè. ²⁶ Apuõ nyěprè tòprè htũrò thuõprè tòprè tuõdõ aprè thuõthyótòprè yětòprènuô a htwõhtya thyákuõ lõ phú avyãprè htwõhtya nuô. ²⁷ Dõkhyětadũ rò prèmò yětòprè thyě kuõno prè. ²⁸ Phúnuôrò shyé~ thyěihtòkaḵhyě amõnyě pã tónyěnuô, yě thuõthyótòprè. Aklěnuô, bítě tòprè ki htwõ avè pã? Mètěhèrò èthĩ htwõnólõ lűvè nuõ~,” a sudyä Jesũ phúnuô.

²⁹ Rò Byacè Jesũ hésũ kaḵhyě èthĩ, “Thĩ thú lõhó, mètěhèrò thĩ thégně tãtẽ kuõũ lisãšě ná Cómarya a tẽprõtèprya męcyã tẽ tahe to. ³⁰ Mètěhèrò shyé~ ù thyě ihtòkaḵhyě pãnuô ù phyéphúphyémě, ù phyéphúphyévě o pãtohó, èthĩ ki thyákuõlõ phú mókhtanéphú nuõtahe pãhó. ³¹⁻³² Těthyě ihtòkaḵhyě ari-akyã yěnuô, Cómarya hékyã, ‘Vã ma Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’✠ a hé phúyě nuõma thĩ hõnó kuõũ to ẽ? Cómarya ma kayãthyě tahe a Cómarya mãto, kayã htwöprè tahe a Cómarya.”

³³ Bí kayã bémũ nũhuõ a tẽithyóyě akhěnuô, a khyéthukhyéthé lõplĩ có.

Ngómekyã Dõ A Lodulõ Ů
(Marko 12:28-34, Luka 10:25-28)

³⁴ Pharisěophú tahe nũhuõ ná Saducěophú tahe hékaḵhyě súbé Byacè Jesũ tòmũ~ to rò Pharisěophú tahe éopló nĩdyé khyělũ. ³⁵ Dõ èthĩ aklěnuô, a thégně lõbãklõ Judaphú a tẽthyótèthya nuô a otòprè rò a hyã sudyãkhomyã Byacè Jesũ, ³⁶ “Thárá, tẽmekyãngó a tẽthyótèthya aklě yětahe nuõma bítě tòmũ rò a lodulõ ù?”

³⁷ Byacè hésũ kaḵhyě, “Mõ lõthulõthé thĩ Cómarya ná thĩ théplõ sımělõ, mõ lõthulõthé è ná thĩ tẽòhtwöprè lõ~ plĩ, mõ lõthulõthé è ná thĩ tẽtane lõ~ plĩ.✠ ³⁸ Yěma tẽmekyãngó dõ a lodulõ tòmã hó. ³⁹ Nyēmãtòmã ma, a thyáhó ná aré nuô tòmã hó, ‘Mõ kayã dõ a ophũowó ná thĩ nuõtahe phú thĩ molyã nĩdyé thĩnẽ nuô.’✠ ⁴⁰ Lõ~ Mosè ná prèprõ thĩtahe a tẽithyóithya a khãshyěkhãryã tahenuô a tatehtya lõplĩ dõ tẽmekyãngó yěnyēmũ alo prè.”

Messia Ma Ůpě Aklwĩalyã Pě?
(Marko 12:35-37, Luka 20:41-44)

⁴¹ Bí Pharisěophú cuõ oplóoplu lõ lű akhěnuô, Byacè Jesũ sudyä èthĩ, ⁴² “Krĩstu dõ a męlwóhtekã ù yětòprè ari-akyã nuô, thĩ tane lű phútě? Aklwĩalyã tãkalyã dõ ůpě o?”

Rò èthĩ hésũ, “Khwĩ Davi aklwĩalyã.”

⁴³ Rò a hé èthĩ, “Ki męphúnuôrò mamětèrò Thě Sãšě Byacè hturyã Davi rò a cuõnõ étuõ Krĩstu yěnuô, ‘Byacè’ mětě~? Mètěhèrò a cuõhé tuõ,

✠ 22:24 22:24 Li Dõnyã 25:5 ✠ 22:31-32 22:31-32 Li Htekã 3:6,15 ✠ 22:37 22:37 Li Dõnyã 6:5 ✠ 22:39 22:39 Li Cóbucóbě 19:18

- 44 ‘Byacè Cómarya hé vǎ Byacè, “Bí vǎ mepé lǒlátakli tyahí prèthèhte* nẹ nuôtahe rò vǎ dya-olò èthĩ dǒ nẹ khanyělě hító nuô, onyǎo dǒ vǎ takhu cǒhtwó yětôkyě.”’ ✱
- 45 “Rò Khwí Davi ki é lǔ, ‘Byacè’ kihéro a cuǒ htwǒ cyǎ Khwí Davi aphúkhũ phútě?”
- 46 Ũ hēsũ kǎkhyě cyǎ pǎ lǔ tôprè~ to. Cáhtya bínuô tǒnyě tǎplehyǎ nuô ũ sudyǎbũ pǎ lǔ tôprè~ to.

23

Byacè Jesũ Dyérǒdyéryě Tẹcǒbucǒbě A Khuklǒkhuklyǎ Tahe (Marko 12:38-40, Lúka 11:37-52, 20:45-47)

¹ Byacè hé kayǎ bémũ tahe ná a khǒpacě tahe, ² “Prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe ná Pharisěophú tahe ma a nǐbè taryěshyosǒ dǒ a bẹ ithyóithya héhte taple luǒ pẹ ũ ná Mosè a tẹthyótẹthya tahe. ³ Mepnúnuòrò thĩ bẹ nǐdǎ èthĩngǒ, thĩ bẹ krwǒmẹ lǒ phú a hēsoluǒ pẹ thĩ nuô. Manáro krwǒmẹ kuǒ tǎ phú èthĩ mẹnũ tǎmẹ, mẹtěhéro èthĩ yětahe nuôma a krwǒmẹ kuǒ phú a hé pẹ ũ nuôtahe to. ⁴ Èthĩ nǒlũkrwǒmẹ ũ tẹcǒbucǒbě a tẹthyótẹthya écǒ thyána a nǒzá ũ tǎmuǒtǎtẹ dǒ ahtuôanyé tahenuô tadúro thyáphú ũ ki zábẹ tǎmuǒtǎtẹ dǒ ahtuôanyé tahe agněnuô, taki~ ma èthĩ męcwǒ có ũ to.

⁵ “Lǒ~ èthĩ mẹ hó nuôtahe nuô a thézũ nǒmyáhtye ũ ná ané pré. Èthĩ isé tapye lyǎdu lisǎsě htǒ rò a cǒ lahyǎ dǒ a mǎhtelǒ ná a takyǎlǒ, htuǒto èthĩ thézũ thyá lahyǎ cacwǒkarǒ dǒ akhǎmǐ htũklǒ ná ũ nuôtahe. ⁶ Bípwěbǐla akhěnuô, èthĩ thézũ onyǎo lahyǎ dǒ khǎlẹ htyalǒ tahe. Kidǒ tẹcǒbě hǒkũ héro èthĩ thézũ onyǎo lahyǎ khǎlẹ dǒ ũ lẹbezũbenyǎ lǔ nuôtahe pré. ⁷ Dǒ klékũ kayǎ oplu-ophè aklě hénuô, a thézũ nǒhébẹ bezũ ũ ná ané, rò a thézũ nǒě ‘Thára’ ũ ná anénẹ.

⁸ “Manáro thĩ rò nǒ é ‘Thára’ tǎ ũ ná thĩnẹ tǎmẹ ní~, mẹtěhéro thĩthára ma a o pré tôprèprè~ tuǒ pré. Htuǒto thĩ ma thĩpuǒthĩvyǎ thyalǒ lǔ pré. ⁹ Dǒ hekhu yěnuô é ‘phě’ tǎ ũ tôprè~ tǎmẹ ní~, mẹtěhéro nẹphě opré tôprèprè~ tuǒ pré. È ma a o dǒ mǒkhu. ¹⁰ ‘Tháradu,’ nǒ é tǎ thĩnẹ ná ũ tôprè~ tǎmémẹ, mẹtěhéro nẹ tháradu o pré tôprèprè~ tuǒ pré, è ma Byacè Krístu. ¹¹ Kayǎ dǒ a htwǒ thĩ prēmẹtẹphú nuôma kayǎ dǒ adulǒũ dǒ thĩklě hó. ¹² Kayǎ dǒ a phyéhtyalǒ ané nuô, Cómarya ki shyatǎ lǔ pǎ. Kayǎ dǒ a shyalǎ ané nuô Cómarya ki dyahtyalǒ lǔ pǎ.

Tẹcǒbě Khuklǒkhuklyǎ Dǒ A Hébě Taklyéngǒ Tahe

¹³ “Judaphú a prèithyó tẹthyótẹthya athára thĩtahe ná Pharisěophú thĩ~, Cómarya ki cirya thĩ pǎ. Thĩ ma kayǎ dǒ a cyézócǒtẹ ané tahe. Thĩ mębí phekyǎlǒ lǒ~ kayǎ dǒ a myápũnuǒ dǒ mǒkhu htyělékékũ nuôtahe kadǎ. Thĩ nẹbyacè nǐdũ có rò thĩ nuǒnǐ to tadúro thĩ pũ mẹtǎtũbí kyǎlǒ kayǎ dǒ a myápũnuǒ nuôtahe akadǎ. ¹⁴ Judaphú a prèithyó tẹthyótẹthya athára thĩtahe ná Pharisěophú thĩ~ Cómarya ki cirya thĩ pǎ. Thĩ ma kayǎ dǒ a cyézócǒtẹ ané tahe. Mẹtěhéro thĩ cuǒ hébě taklyé phyéphekyǎlǒ prēmòokryǎ ahi ná a tǎmuǒtǎtẹ tahe rò thyáphú ũ ki myáhtye thĩ phú kayǎcǒkayǎte tahe nuòrò thĩ kwí cǒběhtũ pẹ ũ. Mepnúnuòrò Cómarya ki cirya cyěklǒ thĩ ná ũ pǎ.*

¹⁵ “Prèithyó tẹthyótẹthya athára ná Pharisěophú thĩ~, Cómarya ki cirya thĩ pǎ. Thĩ ma kayǎ dǒ a cyézócǒtẹ ané tahe. Thyáphú thĩ ki ilo kanuǒ nǐkuǒ kayǎ tôprènuô, thĩ

* 22:44 22:44 Khura ✱ 22:44 22:44 Li Htuthéhtya 110:1 ✱ 23:14 23:14 Ũ rǎ liphá mú~ nukhě tahehenuô, ũ myáhtye lisǎsě yětǒmǎ opatǒkuǒ to

cuõlě tava yenyacó dõ khõlõ khukhu, dõ htyěkükü cõ, rò bí kayã tôprèprè thèplò zũe krwõmę kuõ hó thĩ dõ a kò ná ngarakũ tahenuõ, thĩ ithyõithya lũ dõ a ki htwõhtya thĩ khõpacę dõ acyęcũklõ ná thĩ nyęphuõ.

16 “Kayã mètèkhí dõ a thũ pẹ ù klyá thĩ~, Còmarya ki cirya thĩ pã. Thĩ hé, ‘Kayã tôprèprè ki byãangõ ná tẹlũhõdu hénuõ, a lẹhéó ná tôcõ~ to, manárò ki a cuõbyã angõ ná htè dõ a o dõ tẹlũtyã hõkü nuõtahe hénuõma a bè htwõhtya phú a hé nuõ.’ 17 Kayã olõoklõ thĩ~, thĩ thèplò a mètè yẽnuõ a lẹ vã~. Tanę myámõ, bítè tôcõ a loduklõ. Htè loduklõ ế? Ma tẹlũhõdu dõ a męsãsẽ htẹyẽnuõ a loduklõ ế? 18 Thĩ hé, ‘Kayã tôprèprè ki byã angõ ná tẹlũtyã arẹ yẽnuõma, a lẹhéó ná tôcõ~ to. Manárò ki a cuõ byã angõ ná tẹlũ dõ a o dõ tẹlũrẹkhu yẽnuõma a bè htwõhtya phú a hé nuõ.’ 19 Kayã mètèlẹ thĩ~, tanę myámyá, bítè tôcõ duklõ, ma tẹlũ ế? Tomaná tẹlũrẹ dõ a dyé sãsẽ tẹlũ nuõ ế? 20 Phúnũrò kayã dõ a byã angõ ná tẹlũrẹ akhẽnuõ, a byãpa tõkuõ lõ hó ná lõ~ tẹ dõ a o dõ tẹlũrẹ alõ nuõtahe hó. 21 Htuõrò kayã dõ a byã angõ ná tẹlũhõdu nuõ, a byã nuõtõkuõ lõ hó ná Còmarya dõ a o dõ tẹlũhõdu akũ yẽnuõ tôprè hó. 22 Kayã dõ a byã angõ ná mókhu nuõ, a byã nuõtõkuõ lõ hó ná Còmarya lẹonyã ná prè dõ a onyã bí alõnuõ tôprèhõ.

23 “Prèithyó tẹthyótẹthya athára thĩ ná Pharisẽophú thĩ~, Còmarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõtẹ anẹ tahe. Thĩ mẹ phú Mosè a tẹthyótẹthya hénuõ to. Thĩ myá talwókyã tẹ dõ a loduklõ tahe vã~. Thĩ męcótẹto, thĩ thézõnị ù to. Thĩ cõ ná thĩngõ to. Thĩ ahóacị tahe dõ ù ế ná mí, dilá ná kumí thĩ tahenuõ, thĩ dyé ná pwíshyétõpwí tadúro bè ciryatẹ cócõtẹtẹ, bè thézõnị ù, bè ohtwõprè cõ ná ngõ yẽtahe nuõma tẹ dõ a lodu rò thĩ tõbè męprõ tõkuõ ná thĩ pwíshyétõpwí yẽnuõ. 24 Kayã mètèkhí dõ a thũ pẹ ù klyá thĩ~, thèisẽ ná thĩ õnuõ nityã lakõ phõtháphú tóbè rò thĩ pryẹkyã lũ manárò thĩ píklũ nuõnị cõ tathĩbuõdu tõduõ cõ.

25 “Prèithyó tẹthyótẹthya athára ná Pharisẽophú thĩ~, Còmarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõtẹ anẹ tahe. Thĩ yẽtahe nuõma a thyácõdũ ná kayã dõ a sĩplĩ bẻlõdĩbẻ dõ aklõ nuõtahe cõni, dõ thĩ thèplõkũ nuõ a o bãtapí cõ ná tẹpúphe zẻplẻphe ù ná lủmẹmọ nịdyedũ thèplò yẽnuõ tahe cõ. 26 Pharisẽophú dõ a mètèkhí thĩ~, sĩplĩkyã rẻlõ bẻlẻbẻkyã ná dĩbẻ dõ akũ nuõtahe. Thĩ ki męphũnuõ túma dõ aklõnuõ a plĩhyã kuõdũ pã.

27 “Prèithyó tẹthyótẹthya athára ná Pharisẽophú thĩ~, Còmarya ki cirya thĩ pã, thĩ ma kayã dõ a cyézócõtẹ anẹ tahe. Thĩ ma athyáná ù byã luõkũ ná lõ rò ù plỏbũ ề dõ aklõ nuõtahe hó. Aklõ rò abũsútũ twõlã tadúro dõ akũ rò a o shuõshuõ prẹ ná luõkrwĩluõkrwó ná athõalò tahe prẹ. 28 Phúnũhõ dõ aklõ rò ù myáhtye thĩ ná kayácókayãtẹ ryálã tahe tadúro dõ akũ rò a o bãtapí cõ ná tẹcyézócõtẹ nẹ ná tẹthútẻplá tahe cõ.

29 “Prèithyó tẹthyótẹthya athára ná Pharisẽophú thĩ~, Còmarya ki cirya málakõ cõ thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõtẹ anẹ tahe. Thĩ byã pẹ prẻprỏ mú~ nukhẻ nuõtahe aluõkũ ná lõ. Thĩ taritaryã twỏ pẹ kayácókayãtẹ tahe aluõkũ. 30 Htuõrò thĩ hé, ‘Pẹ ki ohtwõprè tở bye dõ phyẻphuõ yẽtahe ahtũkhẻ hénuõma, pẹ klyá õnuõ tõkuõ nyã dõ kayã dõ a mẹthyẻ prẻprỏ nuõtahe aklẻ to,’ thĩ hé lahyã phúnũ. 31 Phúnũrò thĩ dyẻluõ lỉphỏ cõhỏ thĩnẹ ná thĩ ma kayã dõ aklwĩalyã hó ná a mẹthyẻ prẻprỏ nuõtahe

cóhó. ³² Phúnuô rô tarú mẹ plehyã tadû pò lahyã dû ní~. Mə́lóməbãhtya lỏ pə́pódú thỉphyếthỉphuô a tềthùtềplá nuôtahe ní~.

³³ “Rúmũmyã thỉ~, rúthí aphúalyẹ thỉ~, Cómarya kírẹ ciryatã thỉ dỏ ngarakũ pãnuô, thỉ cuố siplébé cyã phútế? ³⁴ Phúnuô rô vã ki nõhyã pẹ thỉ prèprọ tahe, prèthékhuthégně tahe ná Thára thỉtahe pã, tahehenuô thỉ ki mụthyếhtya èthỉ dỏ krusulo pã, tahehenuô thỉ ki mụ lủ ná iplírwí dỏ tềcóbẻhỏkũ pã rò thỉ ki cuốlẻ pủ èthỉ tồvỉ htuố tồvỉ pã. ³⁵ Lỏ~ kayácókayãtẹ dỏ ừ mệthyế èthỉ bí hekhu yếtahe athwi, cáhtya bí Abèlẻ athwi nuô rô, tuộhyã dỏ Barakia aphúprẻkhũ Zekaria athwi dỏ ừ mệthyế lủ bí tềlủhỏdu ná tềlủrẻ aplẻkũ yếnuô, Cómarya dyahtyalỏhỏ tềthủ yếtahenuô dỏ thỉkhu hó. ³⁶ Vã hécócó thỉ~, tề yếtahenuô a ki lyạbẻ lỏ thỉ dỏ a ohtwỏprẻ khỏnyã yếtỏhtủ tahe akhu pã.

(Luka 13:34-35)

³⁷ “Kỏ~ vỉ Jerusalem, vỉ Jerusalem~ prèprọ dỏ ừ nõhyã èthỉ dỏ nẹo tahenuô, taheherò nẹ mệthyếkyã èthỉ, taheherò nẹ tặ èthỉ ná lỏ. Phủ shyếmuộ takỏtakẻbí nỉdyế aphủ dỏ adále nuô, vã yácủ takỏtakẻbínỉ tamỏmỏ có nẹ tadủrò nẹ thẻzủ nõtakẻbí nỉ vã ná nẹnẻ to. ³⁸ Myámỏ lahyã~ Cómarya ki dya-okryákyã túdủ thỉ tềlủhỏdu yếnuô pã. ³⁹ Rò vã hé thỉ, thỉ ki myáhtye pã vã tohỏ, rò shyế~ thỉ héhỏ, ‘Kayã dỏ a hyã dỏ Cómarya amwỉkũ yếtỏprẻnuô, a ki nỉbẻ dủhỏ tẻsỏri ní~.’* Thỉ héhtuỏhỏ phủnuô pã rò thỉ ki myáhtye khyếthya no vã pã.”

24

*Ừ Ki Mẹ Tặprỏkyã Tềlủhỏdu Pã Ari-akyã
(Marko 13:1-2, Luka 21:5-6)*

¹ Bí Byacẻ Jesủ htecuỏkyã dỏ tềlủhỏdu vỉkũ akhẻnuô, a khỏpacẻ tahe hyã dỏ lủo rò a nõmyã lủ ná tềlủhỏdu dỏ ừ isỏhtya lủ nuôtahe. ² Rò a sudyã a khỏpacẻ tahe, “Lỏ~ tềnuô tahe thỉ myáhtye lỏ ể? Vã hẻluố có pẹ có thỉ, lỏ~ yế tahenuô, ừ ki hyã dỏtặprỏkyã lỏ ể pã. Lỏ yếtahenuô a oícủ pã lủ tồmẻ~ to pã.”

(Marko 13:3-13, Luka 21:7-19)

³ Bí Byacẻ Jesủ onyão dỏ Oliva sokhu akhẻnuô, a khỏpacẻ tahe hyãophủkuố túdủ lủ rò èthỉ hé lủ, “Hẻsoluố pẻkuỏmyã pẻ dỏ nẹ hé pãnu tahenuô, a ki htwỏhtya bíkhẻtẻ pã? Nẻ kírẹ hyã bíkhẻtẻ pã htuỏrò hekhuyẻ ki tadủkyã bíkhẻtẻ pãnuô tẻprỏtẻprya amáadyã tồcỏcỏ ki oluỏhtya rẻ pã ể?”

⁴ Byacẻ hẻsủ èthỉ, “Rỏnỉ lahyã thỉnẻ ní~, nõilolahỏ cuốnỉ tã ừ ná thỉnẻ tằmẻ ní~. ⁵ Mẻtẻhẻrò kayã ki hyãdỏkwỏ lahỏlyã nỉdyế lahyã anẻ ná vãmwỉ pã tahenuô a o ẻlả pã, rò èthỉ ki dỏkwỏ lahỏ lyã nỉdyế lahyã anẻ, ‘Vã ma Krỉstu’ rò èthỉ ki ilolahỏ ẻlả ừ pã. ⁶ Thỉ ki nỉhuố tẻsỏtẻpặ dỏ a htwỏhtya khỏnyã yếnuôtahe pã, htuỏto thỉ ki nỉhuỏhtỏ nỉhuỏlyã ná ừ kisỏkipặ lủ pã tadủrò thẻisẻ bẻzỏbẻthỉ tã lahyã tằmẻ ní~. Phủyẻ tahe nuôma a bẻ htwỏhtya nyã pã, manỏrò yếnuôma hekhu kírẹ tadủ hỏnuô mảhító. ⁷ Mẻtẻhẻrò myẻcỏ tồcỏ ná tồcỏ, htyẻkẻ tồkẻ ná tồkẻ kisỏkipặ lủ pã. Kẻvỉkẻkỏ ná tanẻhtỏdỉ tahe ki ohtyahtỏhtyalya lỏplỉ dỏ hekhuyẻ tồpho htuố tồpho pã. ⁸ Lỏ~ tềhtwỏhtya yếtahe nuôma mảpảprẻ tẻcyẻtẻcủ a khỏshyẻkhỏryã dỏ athyáná prẻmỏ kírẹ phủo hỏsẻ mỏpả nuỏprẻ.

* 23:39 23:39 Li Htuthẻhtya 118:26

9 “Htuõrò ù kipùkicò lỏ thì pã, ù kimùkipò lỏ thì pã htuõto ù ki mệthyẻ thì pã. Dỏ thì cỏ ná vã akhu-akhyẻrò kayã pwỏ- tỏprẻ ki thẻhte lỏ thì pã. 10 Bínuỏkhẻ pã kayã ki vớkyả ẻlã a tẻzủtẻnyả pã. A ki isẻ lủmwỉ tỏprẻ ná tỏprẻ pã. A ki thẻhte nỉdyẻ lỏ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ pã. 11 Htuõto prẻprỏ klwolahỏ anẻ tahe ki oluỏhtya ẻlã pã rỏ a ki ilolahỏ ẻlã ù pã. 12 Tẻmủmyảricyả ohtyaẻ akhu-akhyẻ, tẻmonỉ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ ki sớմẻ hyả ná hyả pã. 13 Manárò kayã dỏ a ihtỏtanyả oklỏsỏma dỏ a tẻzủtẻnyả akủ tuỏdỏ atadủ tahenuỏ Cỏmarya ki mẻlwỏhtekạ ẻthỉ pã. 14 Htuõrò mỏkhu ahtyẻkẻ a tẻthẻkrủmỉla yẻnuỏ, ù ki hẻsodỏnyả nỉhuỏ pẻlỏ kayã o dỏ hekhuyẻ tỏba lỏ pã, htyẻkẻ pwỏtỏkẻ ki nỉhuỏnỏ lỏhtuỏhỏ tẻkhyảthẻyẻ pã túma hekhuyẻ ki tadủkyả no prẻ.”

Tẻ Tarỏthẻ Thẻisẻ
(Marko 13:14-23, Luka 21:20-24)

15 “Thỉ ki myảhtye ù ihtỏo dỏ tẻsảsẻ akhẻlẻ pã. Tẻthẻzỏthẻryả ki mẻ taprỏmủmyả lỏ Cỏmarya tẻlủhỏdu pã. Prẻprỏ Danielẻ rả tẻthẻzỏthẻryả yẻ ari-akyả. Nỏ thẻgnẻplỏ lahyả kayã dỏ a hỏ li thỉtahe nỉ-. 16 Htuõrò bỉ thỉ myảhtyẻhỏ tẻhtwỏhtya phúyẻ hỏ pã akhẻnuỏ, kayã dỏ a o dỏ Juda kẻkủ tahe bẻ klyahya lahyả dỏ sokhunuỏ. 17 Kayã ki o dỏ hikhuklwỏ tabyekhu tỏprẻprẻ nuỏ nỏklyatả phyeńỉ tả a tẻmuỏtẻtẻ dỏ hikủ nuỏtahe tẻmẻ. 18 Kayã o dỏ lyảkhu tahenuỏ nỏkạ phyeńỉ tả acaklỏ tẻmẻ. 19 Bínuỏkhẻpả nuỏ a ki sỏryảsỏphả pẻ nyacỏ prẻmỏ dỏ a o ná ahỏathẻ tahe agnẻ ná aphủ ỏnủ pẻlủ nuỏtahe agnẻ pã. 20 Thỉ bẻ hteklya ashuỏakhẻ yẻnuỏ, thyảphủ a ki tẻtỏ tả ná kẻrỏkhẻ tẻmẻ tomaná Judaphủ a Mỏnyẻduỏ tẻmẻnuỏ, kwỏcỏbẻ lahyả nỉ-. 21 Bínuỏkhẻpả tẻpyảtẻsẻ ná tẻcyẻtẻcủ tahe ki ohtya pã. Dỏ hekhu htwỏhtyalủ pã tuỏkhỏnyả yẻnuỏ cỏ bẻbẻ, dỏnodỏkhyẻ pã bẻbẻ, tẻpyảtẻsẻ, tẻcyẻtẻcủ dỏ myảhtyenỏ takhyả- to tahenuỏ, a ki ohtya pã. 22 Cỏmarya ki mẻphuỏ pẻ tẻcyẻtẻcủ yẻ ashuỏakhẻ to hẻnuỏ, kayã ohtwỏprẻbẻ tỏprẻ to. Manárò Cỏmarya yỏ myả kayã dỏ a nwỏhtya yẻtahe amẻthẻ akhu-akhyẻ, a ki mẻphuỏhyả ashuỏakhẻ pã. 23 Bínuỏakhẻpả nuỏ, kayã tỏprẻprẻ ki hẻ, ‘Nẻ hyả myỏmỏ, Krítuỏ obớyẻ,’ tomaná ‘A o dỏnuỏ,’ a ki hẻ thỉ phủnuỏ pã tadủrỏ zủẻ tả lahyả tẻmẻ nỉ-. 24 Mẻtẻhẻrỏ prẻklwo lahỏ phủ Krítunuỏ ná prẻklwo lahỏ phủ prẻprỏ thỉ tahenuỏ a ki ohtya ẻlã pã. ẻthỉ ki mẻluỏ cyả pẻ ù tẻ dỏ a htetapạ cỏ ù nuỏtahe ná tẻprỏtẻprỏyạ tahe pã. A ki mẻcyả hẻnuỏma a thẻzủ ilolahỏ nỉ cỏ kayã dỏ Cỏmarya nwỏphyẻ htuỏhỏ lủ nuỏ tahecỏ. 25 Tẻmẻ-anẻ yẻtahe hyảtuỏ tyahítỏ akhẻnuỏ, vả dyẻrỏdyẻryẻ one pẻ hỏ thỉ hỏ.

26 “Phủnuỏrỏ kayã tỏprẻprẻ ki hẻ thỉ, ‘Cuỏmyả lahyả mỏlẻ, Messia odỏ lỏtamámủ nyekhu nuỏ,’ a ki hẻ thỉ tadủrỏ cuỏmyả lahyả tẻmẻ nỉ-. Tomaná a ki hẻ thỉ, ‘A o bỉ hidỏkủ yẻ prẻ,’ a ki hẻ tadủrỏ zủẻ tẻmẻmẻ. 27 Mẻtẻhẻrỏ phủ shyẻlibỏ takhẻhtya dỏ kẻcỏhte rỏ kayã o dỏ kẻcỏnuỏ tahe myảhtyẻnuỏ, prẻlukayả aphủkhủ mảhỏ váyẻ ki hyả pã ma a thyả phủnuỏ pã. 28 Tẻthỏtẻlỏ obítẻ- ma latya ihỉplỏ bínuỏ.”

Prẻlu Aphủkhủ Ki Hyả Ari-akyả
(Marko 13:24-27, Luka 21:25-28)

29 “Bỉ tẻcyẻtẻcủ, tẻpyảtẻsẻ ashuỏakhẻ ohtwỏhtya talwỏ htuỏhỏ pỏnuỏ, tỏphuỏtuỏ ‘Cỏmarya ki mẻkhỏkyả tamỏ pã. Lẻ ki lỉ pỏtỏhỏ. Sẻ dỏ mỏlẻ tahe ki latỏprỏkyả lỏpả. Cỏmarya ki mẻ kazikazuỏ lỏlỏ- mỏlẻ a tẻprỏtẻprỏyạ nuỏtahe pã.’✠

³⁰ “Bínuôakhě pãnuô, prëlukayã aphúkhũ mähó vãyě atèhyã amáadyã ki oluôhtya dõ mólě pã. Htuôrò lõ- kayã o dõ kẹ pwõtókẹ tahe kinguõkihè lõ pã. Èthĩ ki myáhtye lahyã prëlukayã aphúkhũ mähó vãyě a ki sidyáhyãní òluõ dõ mólě pã rò a ki olóbã có ná a tẹprõtẹprya ná a tẹtaryědu taryěhtũ dõ ashyo-asò yěnuôtahe pã.* ³¹ Û ki uõ prashyohtya kwọ pã. Rò kayã dõ Byacè nwóhtya htuôhó èthĩ rò a o lahyã dõ hekhu lwĩkyělwĩná, cáhtya dõ módá kháshyě tuõdõ módá tadũ pwõ- tởprẽnuô, Cómarya ki nõhyãlyã tanéphũ tahe pã rò a ki hyãéopló tởlõ èthĩ lõ- plĩ pã.

Phyénĩ Tẹithyó Dõ Kadwímọ A O
(Marko 13:28-31, Luka 21:29-33)

³² “Khõnyãrò phyénĩ lahyã tẹithyó tởcô dõ kadwímọ aly yěnuô. A dã lè dyácẹ tamahtehó, alè bẻhó hẻrò thĩ thẻgnẻ ná kẹkúkhẻ phũhyã tuõhó. ³³ Phúnũhó bí thĩ myáhtyehó lõ- tẻyẻ tahe htwỏhtyahó akhẻpãnuô, thẻgnẻ lahyã ná prëlukayã aphúkhũ mähó vãyě a hyãphũtuõhó dõ kadãkũhtũ hó ní-. ³⁴ Vã hẻluỏ cócỏ- pẻ có thĩ, lõ- kayã dõ a ohtwỏprẻ khõnyãyẻtỏhtũ tahe thyẻlỏ tyahító nuô, tẻyẻtahe ki htwỏhtya lõ pã.* ³⁵ Mỏkhu ná hekhu ki sỉmẻkyã pã tadũrò vãlãvãngọ yẻtahenuô a sỉmẻkyã pẻ takhyã- to.

Mỏnyẻmỏthẻ Yẻnuô Û Thẻgnẻ Tỏprẻ- To
(Marko 13:32-37, Luka 17:26-30, 17:34-36)

³⁶ “Manãrò tẻyẻtahe ki htwỏhtya mỏnyẻmỏthẻ, ashuỏakhẻ bẻkhẻtẻ pãnuô ù thẻgnẻ tỏprẻ- to. Tanéphũ o dõ mỏkhu nuỏtahe có bẻbẻ a thẻgnẻ to. Aphúkhũ ná anẻ yẻtỏprẻ có- bẻbẻ, a thẻgnẻ toto. A thẻgnẻ prẻtũ vãphẻ tỏprẻ- tuỏprẻ. ³⁷ Phũ a htwỏhtya dõ Noah htũkhẻnuô, prëlukayã aphúkhũ mähó vãyě ki hyãpã akhẻnuô, a ki htwỏhtya thyãkuỏdũ phúnũ pã. ³⁸ Mẻtẻhẻrò bí htyẻdubĩ tyahító akhẻnuô, ùẻủ, kạsỏmẻsỏdya lũ tuỏ có bí Noah nuỏ dõ thỏklyẻdukũ nuỏtỏnyẻ có. ³⁹ Tẻ kẻrẻ htwỏhtya phúyẻ pãnuô, tuỏ có bí htyẻhyã dubĩ thyẻkyã lõ cóhó èthĩ akhẻ có nuỏ-, a thẻgnẻhĩ lahyã tởcỏ- to. Shyẻ- prëlukayã aphúkhũ mähó vãyě kẻrẻ hyãhó pã akhẻnuô, a ki htwỏhtya thyãkuỏdũ phúyẻnuô pã. ⁴⁰ Bínuôkhẻpã, prẻkhũ thẻnyẻ dõ a rya rỏlũ tẻ dõ lyãkhu nuô, tỏprẻ rò ù ki ékạkyã lũ pã, tỏprẻ rò a ki okyã pã. ⁴¹ Prẻmỏ isátũsũ lũ buỏkũlã thẻnyẻnuô, Cómarya ki ékạkyã è tỏprẻ pã. Tỏprẻrò a ki dya-okyã lũ pã.

⁴² “Mẻphúnũrò othãklyã lahyã, mẻtẻhẻrò thĩbyacẻ ki hyã bẻtẻ tỏnyẻ pã nuô thĩ thẻgnẻ to. ⁴³ Manãrò thẻnẻ lahyã, hibyacẻ ki thẻgnẻ ná prẻehũ kẻrẻ hyã bẻtẻ tỏthẻtẻ pã hẻnuô, a ki opỏsũ pã rò prẻehũ hyãnuỏ ehũcỏyãto. ⁴⁴ Phúnũ akhu-akhyẻ, thĩ yẻtahenuô bẻbẻ, otaritaryã one kuỏ lahyã thẻnẻ ní-, mẻtẻhẻrò shuỏkhẻ bí thĩ tanẻtuỏ to pãnuô, prëlukayã aphúkhũ mähó vãyě ki hyã pã.

Prẻmẻtẻphũ Dõ Acỏ Ná Angỏ Ná Prẻmẻtẻphũ Dõ Acỏ Ná Angỏ To
(Luka 12:35-48)

⁴⁵ “Prẻmẻtẻphũ dõ acỏ rò a plỏphẻ tỏprẻma ùpẻ? Prẻmẻtẻphũ dõ acỏ tỏprẻ mamãhỏ abyacẻ dyẻtặ lũ tẻmẻ dõ a bẻ myãkhẻwẻ buỏebũoỏnĩ prẻmẻtẻphũ dõ arũ tahe dõ lũ takhukũ rò a buỏe tỏshuỏtỏkhẻ èthĩ yẻtỏprẻnuô hó. ⁴⁶ Abyacẻ ki kạmyãhtye ná a prẻmẻtẻphũ yẻtỏprẻ mẻ tẻmẻ kihẻrò a ki dyẻ lũ tẻmẻnẻkhẻwỏkẻ pã. ⁴⁷ Vã hẻcỏcỏ-

* 24:30 24:30 Danielẻ 7:13 * 24:34 24:34 Prẻthẻphẻphũ dõ a thẻgnẻ lisẻsẻ tahehe nuô, a zủẻ ná Jesũ hẻ prẻ vủ Jerusalem ki pyẻkyã pã prẻ. A hẻ ná hekhu tadũ pã ari-akyã nuỏ mặto.

có thĩ, Byacè yětôprè a tãmuõtätè lõ~ plĩnuô a ki dyétälö dö lữ khadākũ pã rò a ki nõmyánòkhwè nĩ ná lữ pã. ⁴⁸ Manárò hékuórè prèmetèphú dö acyè tòprènuô, a ki tanè, ‘Vãbyacè kạkhyè lèpryã ná híto,’ a tanè rò, ⁴⁹ a kimũkipò, pèepèõ prèmetèphú dö aruô tahe pã, rò a ki emũõpryã tòná kayã lèklõ emũõmũ tahe pã. ⁵⁰ Rò shuõkhè bí a tanè tuõto rò a eõsõtapa tònnyènuô, abyacè ki kạkhyètõ bĩnuô tònnyè pã. ⁵¹ Abyacè ki ciryacyè ciryacũ lữ pã rò a ki dyanuõ tõkyã lữ ná bí kayã cyézócõte anè nuõtahe lèo akhălè nuô pã. Khălè bĩnuô tõphonuô ù kinguõkihè, ù ki ạ takritakrũ có ùkhukhyè có pã.

25

Prèmò Dõ A Krwõkruõ Û Aprèshyé Ari-akyã

¹ “Mókhu htyèlèkèkũ nuô, athyaná prèmò krwõkruõ ù aprèshyé phyení mikõ rò cuõopõ myásũ khõmè prèkhũ hyã ari-akyã yènuô hó. ² Nyãprè rò a plõphè, nyãprè rò a plõphè kuõũ to. ³ Prèmò dö a plõphè kuõũ to yèthényã nuô, a phyéhyã nĩkuõ amikõ tadúrò a phyéhyã nĩlõ kuõpõ mihtyè to. ⁴ Manárò prèmò dö a plõphè yèthényã nuô a phyéhyã nĩ amikõ rò a phyéhyã nĩlõ põ mihtyè ná pyã tahe. ⁵ Khõmèprèkhũ hyãtuõ pyázèpyásè akhu-akhyè èthĩ omyèkhãmyènuô htuõrò a omyèní lõ lahyã.

⁶ “Bí mõnekhe nuô, ù èhtõ, ‘Kõ~ khõmèprèkhũ hyãhó, htecuõ myásũ mõ lahyã.’

⁷ “Rò prèmò dö a krwõkruõ ù yèlõ~ plĩ ihtò rò taritaryã lahyã ami pwõ~ tòprè. ⁸ Prèmò plõphè kuõũ to tahe hé prèmò plõphè tahe, ‘Dyékuõ pè thĩmihtyè, pèmi kírè pĩhó.’

⁹ “Manárò èthĩ hésũ, ‘Tokõle, a pòpè tuõkuõ pã thĩgnè to, aryálõ ma thĩ cuõipri nĩdyè khòdũ thĩgnè dö ù lèisè mihtyè khălènuô.’

¹⁰ “Bí èthĩ cuõpãprè dö klyálo akhènuô, khõmèprèkhũ hyãtuõ lèhó, prèmò plõphè dö a o taritaryã anè tahe hyãnuõ tõkuõ ná khõmèprèkhũ dö kạsõmèsõdya a tètèõ khălè rò ù mèbíkyã kadã.

¹¹ “Dõkhyè rò prèmò dö a plõphè kuõũ to yètahe kạtuõ rò a hé lahyã, ‘Byacè, Byacè, bãmõ pèkuõ ré pè kadã.’

¹² “Tadúrò khõmè prèkhũ hésũ èthĩ, ‘Vã hélakõ có thĩ, vã thègnèno thĩ to.’

¹³ “Phúnuòrò othãklyã lahyã, mètèhèrò mõnyèmõthè dö prèlu aphúkhũ yè ki hyãkhyèthyã bíkhètè pãnuô thĩ thègnècyãto.

Dyá Khákhõ Prèmetèphú Thèthuõ Ari-akyã (Luka 19:11-27)

¹⁴ “Mókhu htyèlèkèkũ nuô a thyã kuõpõdũ ná kayã tòprè dö a kírè htecuõ klyá rò éplõ a prèmetèphú tahe, rò a dyékyã a tèduzãhtyathè tahe dö a prèmetèphú tahe a takhukũ. ¹⁵ Tòprè rò a dyékyã lữ htè nyãcwè, tòprèpõ rò tõko, dö aruõtòprè kuõke rò tõcwè, phú èthĩ oná a tècyátèdè nuô a ibè pè èthĩ htuõrò a htecuõkyã klyá. ¹⁶ Kayã dö a nĩbè htè nyãcwè yètòprènuô, a nĩbè hóhó ná a htecuõ mèkuõ rò a cuõ mènĩhte élpõ nyãcwè. ¹⁷ Phúnuòrò a nĩbè htè tõko yètòprènuô, a cuõ mèkuõhte èhtyalõ põ nyècwè. ¹⁸ Manárò dö a nĩbè htè tõcwè yètòprènuô, a htecuõ rò a cuõ ivè hekũ tõkũ rò a cuõ iplũ uõbíkyã abyacè htèyè dö helè.

¹⁹ “Mõnyèmõthè nyèhyãhó rò èthĩ Byacè kạtuõ rò a kạsudyã plõkhyè htè dö a dyékyã èthĩ nuõtahe. ²⁰ Kayã dö a nĩbè htè nyãcwè yètòprènuô, a phyéhyã èhtyapõ nyãcwè rò

a hé abyacè, ‘Byacè, nè dyékyä vǎ htëarǎ nyăcwë. Rò yélé, vǎ mehteni élópo hó nyăcwë hó.’

²¹ “Abyacè hésû lǔ, ‘Ò, aryá nyacó, nè ma prëmetëphú dǎ aryá rò acó ná vǎ, nè có ná vǎ dyé nè tëpatíphú yëtahe akhu-akhyë, vǎ ki dyé éhtya lõ- klǒpo nè tëmë dǎ nè ki pǒtarí élóklǒ pǒ ná yënuô pǎ. Hyǎ thékrǔthélǒ rǒkuödú ná vǎ.’

²² “Kayǎ dǎ a nǐbè htë tôko yëtôprënuô, a phyéhyǎ éhtyapǒ tôko rò a hé abyacè, ‘Byacè, nè dyé vǎ htë arǎ tôko, rò yélé, vǎ mē hteni élópo hó tôko hó.’

²³ “Rò abyacè hésû lǔ, ‘Ò, aryá nyacó. Nè ma prëmetëphú dǎ aryá rò acó ná vǎ. Nè có ná tē dǎ vǎ dyé nè patíphú yëtahe akhu-akhyë vǎ ki dyé éhtya lõ- klǒpo nè tëmë dǎ nè ki pǒtarí éló klǒpo ná yënuô pǎ. Hyǎ thékrǔthélǒ rǒkuómǒ ná vǎ!’

²⁴ “Yëtôphuórò kayǎ dǎ a nǐbè htë tôcwë yëtôprënuô a hyǎhé abyacè, ‘Byacè, vǎ thégnë ná nè ma kayǎ dǎ apyǎ nyacó tôprë. Buó dǎ nè isó kuóu to tahenuô nè cuó kéka dûgnë, buó dǎ nè iluó kuóu to tahenuô nè cuópòkapló dûgnë. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyë vǎ théisë rò vǎ cuó iplǔ uókya nēhtë yëtôcwë dǎ helë, myámǒ, yélé- htë dǎ nè dyékyä vǎ nuô.’

²⁶ “Rò abyacè hékǎkhyësû lǔ, ‘Kayăcyë kayăcû, kayătaklë kayălëbyá, nè thégnë ná buó dǎ vǎ isó máto tahenuô, vǎ cuó kéka dûgnë, buó dǎ vǎ iluó máto tahenuô vǎ cuó pòkapló dûgnë vǎhé? ²⁷ Nè ki thégnë phúnuórò nè dyébòkyä vǎ htëyë dǎ prë phyébòphyélǒ htëtahe a takhukǔ to mëtë? Nè ki mēphúnuô hérò shyë- vǎ kǎkhyë pǎnuô vǎ ki nǐbè kǎkhyë aphúphú amuómuó pǎ kǒkǒ.

²⁸ “ ‘Phyé kǎkhyëdwó khyëthyá htënuô tôcwë rò dyé ná kayǎ dǎ a nǐbè acwëshyé yënuô tôprë. ²⁹ Mëtëhérò lõ- kayǎ dǎ ù zǔeni lǔ rò ù dya-onǐ tǎtë dǎ lǔo tahenuô, ù ki dyééhtya lõ- pǒ lǔ pǎ. Rò atë ki o tǎpòtǎpë có pǎ. Manárò kayǎ dǎ ù dya-o tǎtë patíphúprë dǎ lǔo rò ù zǔeni lǔ to tahenuô, ù ki phyékǎkhyë lõphe khyëthyá èthǐ pǎ. ³⁰ Tǎhtekyǎ prëmetëphú olóoklǒ yëtôprë dǎ tēkhítelǒ aklë nuô. Bínuôtôphonuô ù ki cuónguócuóhè, ù ki a takrítakrǔ có ùkhukhyë pǎ.’

Tëcirya Dókhyë Tadú

³¹ “Shyé- prëlu aphúkhüyë ki hyǎ ná alǐatakhe pǎ rò amókhu tanéphú tahe ki hyǎ tǒkuó ná lǔ akhëpǎnuô a ki onyǎo dǎ a khuklyáhtyalǒ takhe akhu pǎ. ³² Myëcô lõ- plǐ nuô a ki hyǎ oplólǒ dǎ lǔnyëhyǎ pǎ rò phú prëkyëthímíphú ibëkhó nǐdyé athímí tahe ná pë tahenuô, a ki ibë khólǒ kayǎ yëtahe pǎ. ³³ A ki dyakhó thímí tahe dǎ atakhu cóhtwó tôkyë pǎ rò pë tahenuô a ki dya khó dǎ atakhu cóci tôkyë pǎ.

³⁴ “Bínuôakhë pǎnuô, khwí yëtôprë ki hé kayǎ dǎ atakhu cóhtwó yëtahe pǎ, ‘Hyámǒ lahyǎ, thǐ ma kayǎ dǎ a nǐbè vǎphë a tēsǒri tahe, hyǎnuó phyédwó lahyǎ mókhu htyélékékǔ dǎ a máhó nè ucëtazë dǎ ù taritaryǎ one pë thǐ dǎ mókhu htwólú hekhu htwóthëpǎ akhëyë nuô. ³⁵ Mëtëhérò bí vǎ thévǐthée akhë thǐ dyéedyéó vǎ, bí vǎ théóhtyë akhë thǐ dyéó vǎ, bí vǎ cuóhtwó sǐprë akhë thǐ éomyë mǒsû vǎ. ³⁶ Bí vǎ oryǎ lékúléthya akhë, thǐ dyékúdyéthya vǎ, bí vǎswívásë akhë, thǐmyáthǐkhwè nǐdyé vǎ. Bí ù dótǎ vǎ dǎ htókǔ akhënuô, thǐ hyǎ olë kuó vǎ.’

³⁷ “Rò kayăcókayătë yëtahe ki hésû è, ‘Byacè, pë cuómyáhtyenó nè thévǐthée rò pë cuó dyéénó nè bókhëtë? Nè théóhtyë rò pë cuó dyéónó nè bókhëtëtë? ³⁸ Nè htwó sǐprë rò pë cuó ésúnó nè, tomaná nè oryǎ lékúléthya rò pë cuó dyékúdyéthyanó nè bókhëtëtë?

39 Bí nẹ oswíosě akhěnuô bèbè, bí ừ dótã nẹ dố htòkũ akhě nuôbèbè pẹ cuố hyã olěno kuố nẹ bọkhết?

40 “Khwí yětôprẹ ki hésû èthĩ, ‘Vã hélakố có thĩ, dố vã puốvyã tahe aklě, thĩ mẹcwónó kayã dố ừ tanẹ patilố lữ tốprẹ nuôma mặhố thĩ mẹcwố vã hó.’

41 “Htuôrò a ki héke kayã o dố atakhu cóci tahe, ‘Htecuố taphãkyã ná vã, thĩ ma kayã dố a nịbè tẹsốhã tahe, cuốnuố kuố lahyã dố ừ taritaryã one pẹ khñéricyã khuklố nuôtôduố ná a khñékhñố nuôtahe agnế dố èthĩ ki cuốo bí mi dố a pịpẹ tồphuố to nuôtôphè akũ nuô. 42 Mẹtéhérò bí vã thềethếố akhế, thĩ dyéedyếố vã to. 43 Bí vã htwố sịprẹ akhế, thĩ ésû vã to. Bí vã oryã lékũlếthyã akhế, thĩ dyékũdyếthyã vã to. Bí vấswívấsế akhế, htuồto bí ừ dồo vã dố htòkũ akhế, thĩ hyãmyáhyãkhwề vã to.’

44 “Rò èthĩ ki hésû lữ, ‘Byacè, nẹ thềvithềe bèbè, nẹ thềohtyế akhế bèbè, nẹ cuố htwố sịprẹ akhế bèbè, nẹ oryákkũ oryáthyã akhế bèbè, nẹswínẹsế akhế bèbè, ừ dótã nẹ dố htòkũ akhế bèbè, pẹ cuốmyáhtye nẹ rò pẹ mẹcwố nẹ to bọkhết?’

45 “Rò a ki hésû èthĩ, ‘Vã hélakố có thĩ, dố vã puốvyã tahe aklě, thĩ ki mẹcwónó kuốo kayã dố ừ tanẹ patilố lữ nuôtôprẹ to hénuôma mặhố thĩ mẹcwố vã to hó.’

46 “Phúnuôrò èthĩ ki khyábè tẹcirya tacúprẹ talèkré pã, manárò kayã có yếtahenuô a ki cuố nuốnị dố mọkhu rò a ki nịbè thềhtwốprẹ tacúprẹ pã.”

26

Èthĩ Kírẹ Tanẹ Kre Mệthyế Byacè

(Marko 14:1-2, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)

1 Bí Byacè hésoluố pẹ lỏ htuốhố yếtahe akhěnuô, a hé a khốpacề tahe, 2 “Thĩ thềgnếhố, alopã nyềnyế ma pwề dố ừ é ná tẹcuốtalwópwề hyãtuốhố. Ừ ki isếtãkyã prẹlukayã aphúkhũyế pã rò ừ ki mữthyếhtyakyã lữ dố krusulo pã.”

3 Bínuôakhěnuô, bwídukhu tahe ná Judaphú tẹcóbucốbế khuklốkhuklyã tahe oplốlố lữ dố bwídukhuố Caipha ahốkũ. 4 Èthĩ taritaryã one lỏ hó ná a ki pủmệthyế huốkyã Jesũ. 5 Manárò èthĩ hé nịdyếlữ, “Bí pẹ mẹpwề akhếyěnuô pẹ tở pủnị lữ to, pãma kayã bémụ tahe thềplồdu rò a mẹtarủtapyã lỏhe.”

Ừ Lyátã Htyếnuômủ Dố Jesũ A Khuklốlọ Bí Dố Bethania Dốkũ

(Marko 14:3-9, Giovanni 12:1-8)

6 Bí Byacè Jesũ o dố dố Bethania Simonè dố tẹsếmũmyã dố phálo bènố lữ nuôtôprẹ ahikũ rò a edĩ akhěnuô, 7 prèmò tốprẹ hyã dố lữo rò a phyếhyãnị pyã dố ừ mề è ná lỏbủ dố a obã ná htyếnuômủ nguduprịdu yětôpyã rò a hyãlyátã dố Byacè Jesũ a khuklốlọ.

8 Bí a khốpacề tahe myáhtye akhěnuô, a thềplồdu rò a sudyã lữ, “Cuốmềlố kyãđề mẹtế? 9 Ki isề htyếnuômủ yěnuô héma a nị nguduprịdu nyacó rò a nị rử yěnuô dyếkuố ná kayã sỏphásoryaphú nuô kốkố.”

10 Byacè Jesũ thềgnế akhu-akhyế, a hé èthĩ, “Thĩ cuố mềdídyã prèmò yětôprẹ mẹtế? A mẹtềyế nuôma aryã nyacó dố vắgnế hó. 11 Kayã sỏphásoryaphú tahe otốkuố ná thĩ pwố- tồphuố có, manárò vắyěnuô vã otốlã kuố ná thĩ to. 12 Bí a lyátã htyếnuômủ yế dố vã nẹlọ akhế yěnuôma, mặhố a tari one pệhố vã dố ừ ki iluốtã vã dố luốkũ pã nuô hó. 13 Vã hécố có thĩ, shyế- ừ lể hésodồnyã hó tềthềkrủmìla yế dố hekhu yếtôba bítề- tồpho pã bèbè, ừ ki tanềhtya tuốbềnị ề pã rò ừ ki dyãluốnị tề dố a mềtuốhố yěnuô pã.”

Juda Thèplòtò Dó A Ki Isèkyä Byacè
(Marko 14:10-11, Luka 22:3-6)

¹⁴ Dó Byacè Jesù a khòpacě shyéthényě aklě amwì ná Juda Iscariot héyètòprènuô, a cuố dó bwídukhu tahe a o. ¹⁵ Rò a cuố sudyä èthì, “Vä ki dyétäkyä Jesù dó thì takhukü hérò thì dyé vä bátě?” Rò èthì dyé lü rüzye thakha. ¹⁶ Cáhtya bínuô rò Juda htúmyä shuókhě dó a ki tătötäbè dó a ki isètäkyäní Jesù.

Tècuótalwópwě Sèesäsě Mòhé
(Marko 14:12-21, Luka 22:7-13, Giovanni 13:21-30)

¹⁷ Bí pwě e khómü söđö huómútapho aréłó tónyě nuô, a khòpacě tahe hyä dó Jesù a o rò a hyäsudyä lü, “Tècuótalwópwě sèesäsě mòhé yěnuô, nẹ thézü nõtarityä tở pẹ bítě tởphotě?”

¹⁸ Rò a hésü èthì, “Cuốnuố dó vřkü nuòrò cuố dó prèkhü nuôtòprè a o nuô rò cuố hé lü, “Thará hé, shuókhě phühó dó vagné hó, rò vä bèebèò tở tècuótalwópwě sèesäsě mòhé ná vä khòpacě dó nẹhikü’ hé è phúnuô ní~.” ¹⁹ Rò a khòpacě tahe mephú a hé èthì nuô rò èthì cuố tarityäni lahyä tècuótalwópwě sèesäsě mòhé agnè bínuô.

²⁰ Bí mọkhípálohó akhènuô, Byacè ná a khòpacě shyéthényě onyáo tava rólö lü dó lèediré akhăshyé. ²¹ Rò bí èthì edí akhènuô, a hé èthì, “Vä hécócó~ thì, dó thìklě yě, kayä dó a ki isètäkyä vä pãnuô a o tởprè.”

²² Yětòphuòrò èthì thèplò mọpă có taki~ to, rò a sudyä lahyä Byacè tởprè htuô tởprè, “Byacè, nẹ henuô tởprèma vä mậto vậhé?”

²³ Byacè hésü èthì, “Kayä dó a bónuõe tộkuố ná vä dó bẻlộkü nuôtòprè ma mậhó prè dó a ki isètäkyä vä pã nuôtòprè hó. ²⁴ Phú lisăsěkü héone ná prèlu aphúkhü mậhó vãyě a bè thyě nyápă tadúro kayä dó a ki isètäkyä prèlu aphúkhü yětòprènuô, Cómarya ki cirya lü pã. A ki opacelyä to henuôma aryáklò pã có dó lüğně có.”

²⁵ Yětòphuòrò Juda dó a ki isètäkyä lü yětòprè sudyä lü, “Thará, nẹ hé nuôtòprèma vä mậto, vậhé?” Byacè hésü lü, “To, nẹ mậhó.”

(Marko 14:22-26, Luka 22:14-23, Corinthia aréłó tởba 11:23-25)

²⁶ Bí èthì esè akhènuô, Byacè Jesù phyé khómü rò a hébwíhétaryě Cómarya, htuòrò a ibiphé rò a dyétä dó a khòpacě tahe a takhukü, rò a hé èthì, “Phyéemö lahyä, yěma vä nẻkló hó.”

²⁷ Htuòrò a phyéhtya bẻ rò a hébwíhétaryě rò a dyétä dítú dó a khòpacě tahe a o rò a hé èthì, “Omö lahyä yě. ²⁸ Bẻyě ma tẹemaklò athě dó a mậhó vậthwi dó a ki htwítă rò a ki plwökyä kayä éprè atèthú pã. ²⁹ Vä heso pẹ thì, cáhtya khònyáyě tặplehyãnuô vä ònó pã thòbithèhtyě yě tohó. Vä ki kaố rộkuố khyéthýä thòbithèhtyě athě ná thì dó vậphě ahtyěakékü pã.”

³⁰ Htuòrò èthì irö htuthéhtya Cómarya ali-irö tởtộ rò a htecuóhtyakyä dó Oliva sokhu.

Byacè Jesù Héprọ Ané Ná Petru Ki Htébíkyä Lữ Pã
(Marko 14:27-31, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)

³¹ Htuòrò Byacè Jesù hé èthì, “Lisăsěkü hé, “Vä ki mũ prèkyéthímí pã, rò thímímü tahe ki klyapruóklyapryä lỏ pã.”*
“Mẹtèhèrò yětòthě pã nuô, tẹ ki htwöhtya ná vä phúyě pã akhu-akhyě, thì ki hteklyä cuốkhókyälỏ vậlẻ pã,” a hé phúnuô.

* 26:31 26:31 Zekaria 13:7

32 “Manàrò shyé~ và thyé ihtòkəkyě htuõpănuô, và ki cuố rê thĩ dõ Galilea kékũ nuô pã.”

33 Petru hésũ, “Ũ ki théplòpyékyă lỏ có nệ khălé bèbè, và klyá théplò pyékyă vinya ná nệ taki~ to.”

34 Manàrò Byacè Jesũ hésũ lữ, “Vă hécócó nệ, yětôthẻ bí shyẻphẻ i-uhtya tyahító pã nuô, và thẻgnẻnỏ lữ to, nệ ki htẻbíkyă bả và thuỏphuố pã.”

35 Manàrò Petru hésũ, “Vă tẻbẻ thyẻ tẻkuố có ná nệ bèbè, và thẻgnẻnỏ lữ to nuô và hécỏ nyă taki~ to hó.” Rò a khỏpacẻ dỏ aruô tahe krwỏhẻkuố lỏ phúnủnuô.

*Byacè Jesũ Cuố Kwícỏbẻ Dỏ Gethsemani Akhălé Tôpho
(Marko 14:32-42, Luka 22:39-46)*

36 Htuỏrỏ Byacè Jesũ ná a khỏpacẻ tahe cuố dỏ khălé tôpho dỏ ử é ná Gethsemani rò a hé ethỉ, “Bí và cuố cỏbẻ dỏ nuôtỏpho akhẻpănuô, onyăokya kuốrẻ lahyă bíyẻ ní~.” 37 A ékrwỏcuốnỉ Petru ná Zebedeo aphủprẻkhủ thẻnyẻ rò a théplẻthẻzỏ hyă rò a théplỏkủ théplỏkyă hyă. 38 Htuỏrỏ a hé ethỉ, “Vă théplẻthẻzỏ thyẻkyăhỏ, a thyácóná và kírẻ thyẻ cỏhỏnuô. Okya lahyă bíyẻ rò othăklyă lahyă ní~.”

39 A cuố plehyăpỏ dỏ nyẻ takiphủ rò a omyẻ takluốtả dỏ hekhu rò a kwícỏbẻ rò a hé, “Kỏ~ phẻ~ nệ ki phẻyẻ taphăkyă pẻ và tẻcyẻtẻcủ abẻlỏ yẻtỏbẻ ma anỉ prẻ kihẻrỏ phẻyẻtaphăkyă pẻ và, manàrỏ và thẻzủ mẻ củ~ dù và théplỏ to. Củ~ dủprẻ nệ théplỏ ní~.”

40 Htuỏrỏ a kəkyẻ khyẻthyă dỏ a khỏpacẻ tahe a o rò a kạ myăhtye ethỉ omyẻnỉ sỏtapa lỏ, rò a sudyă Petru, “Thỉ othăklyă nyẻ tẻkuố ná và bí tỏmủnuỏprẻ rò thỉ thăklyă khyăbẻtỏ ẻ? 41 Thyăphủ thỉ ki cuốnuố tẻkuố tả dỏ tẻilo-ilyă akủ tằmẻnuô, thăklyă rò kwícỏbẻ lahyă ní~. Thỉ théplỏshyomẻ nyacỏ tẻ dỏ atỏ tadủrỏ thỉ nẻklỏ yẻnuô a hẻcẻrecẻ nyacỏ.”

42 A cuố khyẻthyă nyẻphuốtỏphuố rò a kwícỏbẻ, “Kỏ~ và phẻthẻdỏ~, và bè ỏ~ nyă hỏ tẻcyẻtẻcủ a bẻlỏyẻ, phẻyẻtaphăkyă nỉ to kihẻrỏ, củ~ dủprẻ nệ théplỏnỉ~.”

43 Bí a kəkyẻ myă khyẻthyă a khỏpacẻ tahenuô, a kạmyăhtye ná ethỉ omyẻsỏtapa lỏplỉ. Ethỉ thẻomyẻ cyẻtalwỏsủlủ rò a myăhtẻbẻ pã cỏ to. 44 Rò a htecuố kwícỏbẻ khyẻthyă thuỏphuốtỏphuố rò a héthyă khyẻthyă phủ a hé rẻ nuỏprẻ.

45 Htuỏrỏ a kəkyẻ dỏ a khỏpacẻ tahe a o rò a hé ethỉ, “Thỉ o~ myẻ tadủpả lahyă, thỉ okuố tabẻthẻprả tadủ pả cỏ lahyă phứtẻ? Nỉdả myămỏ lahyă, shuỏkhẻ dỏ ử ki isẻtảkyă prẻlukayă aphủkhủyẻ dỏ prẻoraphủ tahe a takhukủnuô, a hyătuỏhỏ. 46 Ihtỏmỏ lahyă, rò pẻ ki cuố~, prẻ isẻtảkyă và yẻtỏprẻ hyătuỏhỏ.”

*Juda Éhyănỉ Kayă Tahe Rỏ A Hyăpủ Byacè Jesũ
(Marko 14:43-50, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)*

47 Bí Byacè Jesũ hébẻ pảprẻ akhẻnuô, Juda dỏ a otẻkuố dỏ lữ khỏpacẻ shyẻthẻnyẻ akẻ yẻtỏprẻnuô a hyătuỏ bínuô. Rò ử krwỏhyăkuố lữ tỏplủtỏphẻ cỏ rò a phẻhyănỉ lahyă imủ, ipỏ ná nẻ tahe. Kayă yẻtahe nuỏma mảprẻ bwídukhu tahe ná myẻcỏphủ a khukỏkủkủkyă tahe plwỏhyă ethỉ nuỏtahe prẻ. 48 Prẻisẻtảkyă Byacẻ yẻtỏprẻnuô a dyẻthẻgnẻ one rẻ htuỏhỏ ethỉ, “Kayă dỏ và nuỏmủ ẻ tỏprẻ nuỏma mảhỏ Jesũ dỏ pẻ thẻzủpủ ẻ nuôtỏprẻ hó rò hyăpủ lahyă lữ ní,” a héone ethỉ phúnủ. 49 A hyă tẻdẻ

tôphuôhyă dô Byacè Jesù a o rò a hyă hé lữ, “Thárá, nẹ omọ-oryá ề?” Htuôrò a nuômú lữ.

⁵⁰ Rò Byacè hékakhysù lữ, “Khômọ, nẹ hyă bíyề rò nẹ lẹhyă meitenuô tarú memỏ.”

Htuôrò kayă tahe hyăpũkyă Jesù. ⁵¹ Kayă dô a krwỏ hyăkuỏ ná Byacè Jesù aklẻ tôprẻnuô a báhte anẻ rò a pặtũkyă bwídukhulỏ a prẻmetẻphủ tôprẻ akhẻlẻ tôkhỏ.

⁵² Byacè hé lữ, “Ryậnuỏ dwỏkyă nẻnẻ nuô. Metẻhẻrỏ kayă dô a pủ nẻnuô a kipyékikyă khyẻ ná nẻkhyẻ pả. ⁵³ Thyáphủ mỏkhủphủ tahe ki hyảlyạ takẻbínỉ vả agnẻnuô, vả ki kwỉ vảphẻ dô a ki nỏhítặ ẻthỉ klyẻmủdu shyẻnyẻmủ hẻnuô vảphẻ dyẻtặ tôphuỏ dyẻtặ có vả ma- a nỉ có nuôma thỉ thẻgnẻtỏ ề? ⁵⁴ Ki vả mẻphủnuô hẻrỏ lisẻsẻ a tẻrẻaone dô a bẻ htwỏhtya phủyẻnuô a cuỏlỏcuỏbảhtya cyạ phủtẻ?”

⁵⁵ Htuôrỏ Byacè Jesù hé kayă bẻmủ, “Vả ma kayă dô a mẻthủ tẻthyỏtẻthya tôprẻ nyả ề? Thỉ hyăpủ vả rò thỉ hyă có ná nẻ ná imủipỏ có phủtẻ? Vả onyả ithyỏithya ủ dô tẻlủtyả hỏkủ pwỏnyẻpwỏthẻ có rò thỉ pủ vả toto. ⁵⁶ Maná rỏ tẻtwỏhtya anẻ phủyẻ nuôma thyáphủ prẻprỏ rẻaonekyă tahe kilỏkibảhtya agnẻ prẻ.” Htuôrỏ lỏ- a khỏpacẻ tahe hteklyạ taphảkyă lỏ lủlẻ.

Judaphủ Khuklỏkhuklyả Tahe Cỉryạ Jesủ

(Marko 14:53-65, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

⁵⁷ Kayă dô a hyăpủ Jesủ yẻtahenuô, a pủkạ lữ dô bwídukhulỏ Caipha hẻyẻ tôprẻnuô ahi. Bínuô ma prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athárá tahe ná tẻcỏbucỏbẻ khuklỏkhuklyả tahe oplỏ lỏhỏ lữ bínuô. ⁵⁸ Petru krwỏcuỏ lỏ kuỏ prẻ Byacẻ Jesủ. A cuỏ nuỏtuỏkuỏ dô prẻlủtyả akhuklỏ dulỏ yẻtỏprẻ ahỏ lỏtarẻkủ rò a nuỏ onyả tỏkuỏ ná klyẻphủ dô a opỏ takẻnỉ nuỏtahe. Rỏ Petru opỏmyả ná ủ kỉrẻ cỉryạ kryả- Byacẻ phủtẻ pả, phủnuô.

⁵⁹ Thyáphủ ẻthỉ ki cỉryạ mẻthyẻkyả nỉ Jesủ agnẻnuôrỏ, bwídukhủ tahe ná Judaphủ dô a o ná a taryẻshyosỏ htyalỏ klỏlỏ ủ tahe myápủ lahyả lẻkẻlahỏ lẻnẻlahya Jesủ atẻthủ tahe. ⁶⁰ Kayă hyảkhyả lahỏlahya ẻlả lủtẻthủ phủyẻphủnuô tadủrỏ a htwỏ khuklỏdu khushtủ tahe myảhtye ná a nẻ lữ tẻthủ yẻtahenuô a tặtẻ to.

Dỏ khyẻtadủrỏ kayă thẻnyẻ hyảhte rò a hé, ⁶¹ “Kayă yẻtỏprẻnuô a hé, ‘Vả mẻtặprỏkyả Cỏmaryạ tẻlủhỏduyẻ rò thuỏnyẻ akủ vả isỏhtyabẻ khyẻprẻ’ a hé phủnuô.”

⁶² Htuôrỏ bwídukhulỏ tôprẻ ihtỏ rò sudyả Jesủ, “Nẻ hé kakhysù ủ hyảdya nẻ tẻthủ yẻtahe tỏmủ- to mẻtẻ? Ủ hyảkẻhyảnẻlỏ nẻ tẻthủ yẻnuôma nẻ nỉhuỏ to ề?” ⁶³ Maná rỏ a dyátaklwo prẻ.

Bwídukhulỏ nuỏtỏprẻ hé, “Vả byả vảngỏ ná Cỏmaryạ dô a htwỏprẻ yẻtỏprẻ rò vả ki sudyả nẻ, nẻ ma Messia mảhỏ Cỏmaryạ aphủkhủ nuỏtỏprẻ mảlakỏ hỏ ề nuô hẻpẻmyả pẻ.”

⁶⁴ Rỏ Byacẻ Jesủ hẻsủ lữ, “Ồ, nẻ hẻnuôma amả tadủrỏ vả ki hẻpẻ lỏ thỉ pwỏ- tôprẻ ná nopảnuô thỉ ki myảhtye prẻlukayả aphủkhủyẻ ki onyả bí prẻ dô a tẻprỏtẻprỏyạ dulỏủ yẻtỏprẻ atakhu cỏhtwỏ nuỏtỏkyẻ pả. Htuôrỏ vả sidyảhyả ỏluỏ pả nuỏ thỉ ki myảhtye pả.”☆

⁶⁵ Yẻtỏphuỏrỏ bwídukhulỏ yẻtỏprẻ htỏzẻ ạạ rò a hé, “A hẻthủhỏ Cỏmaryạ hỏ. Pẻ cuỏlotuỏpả prẻkhyảthẻ tahe phủtẻ? Myámỏ lahyả, thỉ nỉhuỏ lahyả hỏ a hẻbẻthủ Cỏmaryạ ná thỉnẻ có hỏ. ⁶⁶ Thỉ tanẻ phủtẻ?”

Rỏ ẻthỉ hẻsủ lahyả, “A tỏ thẻ nyảhỏ,” phủnuô.

⁶⁷ Htuõrò èthĩ htuplá lùmèthè, mũ lũ, plú lũ, tahehe rò a plyá lũ. ⁶⁸ Rò èthĩ hé lũ, “Kõ-
Křĩstu, prõ pè myá pè, maũpè mũ nèpè?”

Petru Htébĩkyã Jesũ

(Marko 14:66-72, Luka 22:56-62, Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁹ Bĩnuõakhè Petru onyão dõ lõtarékũ rò prèmetè prèmòphú tòprè hyãtõ dõ lũo rò a
hé lũ, “Nè ma tòmũmũ- tuõprè lũ ná Galileaphú Jesũ nuõtòprè prè vã.”

⁷⁰ Manárò Petru htésũ lõ èthĩ bĩnuõ tahe rò a hé, “Vã otõkuõ to. Prèmò yètòprè hé
yẽnuõma vã thègnèno kuõ to.”

⁷¹ Htuõrò a htecuõ dõ lõkadãhtũ rò prèmetèphú prèmò dõ aruõtòprè myãhtyeke lũ
rò a hé pè ù bĩnuõ tahe, “Yètòprè ma a krwõkuõ ná vĩ Nazarephú Jesũ Křĩstu nuõ tòprè
vã-”

⁷² A htésũ khyèthyá rò a byã ané, “Vã thègnèno lũ to.”

⁷³ Okhyèthyá dõkhyè taplòphú rò kayã ihtò tavítava phũ bĩnuõ tahe hyãtõ Petru rò
a hé lũ, “Nè ma èkhõpacè tòprè málakõ có hó, nè hébè talã nuõ a klwo Galilea talã có.”

⁷⁴ Yètòphuõrò Petru cáhtya byãlyanĩ ané dõ Cómarya nyèhyã rò a hé, “Kayã yètòprè
ma vã thègnèno lũ tòphuõ- to,”

A hétuõhtuõ ná shyèphè i-uhtya. ⁷⁵ Yètòphuõrò Petru tanèhtya tuõbè Byacè Jesũ
héonekyã lũ ngõ, “Bĩ shyèphè i-uhtya tyahító akhè, nè ki htébĩkyã ù ná vã thègnèno è
to thuõphuõ pã,” akhu-akhyè a htecuõ dõ aklõ rò a cuõ nguõthyẽnguõ có.

27

Èthĩ Ècuõ Jesũ Dõ Khwĩ Pilato A O

(Marko 15:1, Luka 23:1-2, Giovanni 18:28-32)

¹ Anotõrõ mõlĩ romũ akhẽnuõ, lõ- bwídukhu tahe ná myècòphú khuklòkhuklyã tahe
okúokyã lõ lũ ná èthĩ ki mèthyè Jesũ. ² Èthĩ cõklõ htuõ Byacè Jesũ rò a cwicuõkyã lũ dõ
Khwĩ Pilato a o rò a cuõdyè tãkyã lũ dõ a takhukũ.

Juda Iscariot Thyèkyã

(Prèdõnyãphú tahe 1:18-19)

³ Bĩ Juda dõ a isètãkyã lũ nuõtòprè myãhtye dõ ù ciryã thyè Byacè Jesũ akhẽnuõ, a
thèplèthèzò nyacò rò a hyã dyédwó khyèthyá rũzyeyè thakha dõ bwídukhu tahe a o ná
Judaphú muõprũmuõprè tahe a o. ⁴ Rò a hé èthĩ, “Vã mèthúhó Cómarya hó, mètèhèrò
vã isèkyãhó kayã dõ a tètũo tãcõ- to yètòprè hó.”

Rò èthĩ hèsũ kãkhyè lũ, “Nè ná nèdũhó pè thègnè tuõkuõ nè to.”

⁵ Èthĩ héphũnuõ rò Juda prõtãkyã rũzyeyè bí tètũtyã hõkũ nuõ rò a htekaqyã. Htuõrò
a htecuõ dõ aruõ tòpho rò a cuõ cõthyèkyã ané.

⁶ Bwídukhu tahe ihtuõ dwókyè rũzye yètahe rò a hé lahyã, “Rũzyeyè pè Juda a
tèthyótèthya o ná a tõkò sunuõtõ ná tètũhõdu arũ to, mètèhèrò rũ yẽnuõma ù dyè
ná lèmethyè kayã prè.” ⁷ Èthĩ belyã lahyã athèplò ná a ki iprĩ ná prèbyápò tòprè
aprè tólè rò èthĩ ki dya pè ná Judaphú mato tahe aluõkhu. ⁸ Phũnuõ akhu-akhyè,
tuõkhõnyã hekhu bĩnuõ tòphonuõ ù è ná thwihekhu. ⁹ Prèprõ Jeremia a tètèone yẽnuõ
a lõhtyabãhtya hó, “Èthĩ phyè rũzye thakha rò Israelphú tahe hé lũ, pè dya lũ angu

báyě ma a kòhó. ¹⁰ Rò èthì ipri rǔzye nuòtahe ná prèbyápò apré tôle phú Byacè nòipri vǎnuò.”✠

Khwí Pilato Sudyǎ Jesǔ

(Marko 15:2-5, Luka 23:3-5, Giovanni 18:33-38)

¹¹ Bínuòakhě Jesǔ ihtò odó Khwí Pilato anyěhyǎ rò a sudyǎ lǔ, “Nè ma Judaphú akhwí tòprè mǎlakó ǎ?”

Rò a hésù khwí, “Ò, a mǎlakó phú nè hénuò hó.”

¹² Bí bwídukhu tahe ná Judaphú muǒprǔmuǒpré dǒ a htwǒ khuklòkhuklyǎ tahe kè lǔ tètǔ akhěnuò, a hé kǎkhyèsù tòmǔ- to. ¹³ Khwí Pilato sudyǎ lǔ, “ǔ kè lǒ nè ná nè mètǔmèplá phúyě phunuòma nè nǐhuǒ to ǎ?” ¹⁴ Manárò Byacè Jesǔ hékǎkhyèsù lǔ ngó tòmǔ- to akhu-akhyě khwí khyéthukhyéthé nyacó.

Èthì Héplúkyǎ Ngó Dǒ A Ki Měthyě Byacè

(Marko 15:6-15, Luka 23:13-26, Giovanni 18:39-19:16)

¹⁵ Khwiyě alékló o ná pwǒnana- təcúotalwópwě dǎ bè hó hénuò, a hé kayǎ bémǔ tahe ki nwóhte kayǎcyě dǒ ǔ dótǎ lǔ dǒ htókǔ nuòtahe tòprè. Rò èthì nwóhte bitě- tòprè bèbè, khwí plwǒhte pé èthì pré. ¹⁶ Bínuòakhě ǔ dótǎ kayǎ mwídu dǒ acyě tókyě rò amwí ná Barabba otòprè. ¹⁷ Rò bí kayǎ bémǔ hyǎopó lǒ lǔ akhě, Khwí Pilato sudwǒ èthì, “Thǐ thézǔ nǒplwǒhte vǎ bitě tòprètě? Ma thǐ thézǔ nǒplwǒhte vǎ dǒ Barabba ǎ? Mátoma Jesǔ dǒ ǔ é lǔ ná Krístu yětòprènuò ǎ?” A sudyǎ èthì phunuò. ¹⁸ Mětèhèrò a thégñě htuǒhó ná təcóbě khuklòkhuklyǎ tahe thékhwénǐkuǒ Jesǔ rò èthì hyǎdyétǎkyǎ Jesǔ dǒ lǔo pré.

¹⁹ Bí Khwí Pilato onyǎo dǒ a lécirya ǔ khuklyáhtyalǒ alǒ akhěnuò, amě nǒhyǎthǔ ǔ tètítěkyǎ tǒcò dǒ avè Khwí Pilato a o rò a hé, “Cuǒmèbè tǎ kayǎ dǒ atètǔ oto yětòprènuò taki- tǎmè ní-, mětèhèrò vǎ omyěmyǎ ryǎ có ari-akya taki- có to.”

²⁰ Manárò bwídukhu tahe ná Judaphú muǒprǔmuǒpré dǒ a htwǒ khuklòkhuklyǎ tahenuò a cuǒ ilǒ kayǎ bémǔ tahe ná a ki kwíhte Barabba rò ki cirya thyěkyǎ Jesǔ.

²¹ Rò Khwí Pilato sudyǎ èthì, “Yéthényě aklě thǐ thézǔ nǒplwǒkyǎ vǎ bitě tòprètě?”

Rò èthì éhtǒhtyasù, “Barabba.”

²² Rò Khwí Pilato sudyǎ èthì, “Ki mephunuòrò Jesǔ dǒ ǔ é lǔ ná Krístu yětòprènuò vǎ bè mē è phútě?”

Rò èthì hésù, “Mǔthyě htyakya è dǒ krusulo nuò,” a hé lahyǎ phunuò.

²³ Rò Khwí Pilato sudyǎ èthì, “Cuǒ mǔthyě htyakya è mètě? A cuǒ mětǔmèplá kryǎ- ítě?”

Rò èthì lé- éhtǒhtyashyo klǒlǒ pǒ, “Mǔthyěhtyakya è dǒ krusulo nuò.”

²⁴ Bí Khwí Pilato myáhtye thégñěhó ná ǔ nǐdǎpǎ lǔ tètéhèbè to, htuǒto kayǎ yétahe ki cáhtya mětǎrǔtapyǎ súśǎ hyǎhó akhu-akhyě a phyě htyékacǔ rò a thǐplǐkyǎ atakhu dǒ kayǎ bémǔ a mètènyě rò a hé, “Kayǎ yětòprè athwinuò a tǎbè tuǒkuǒ pǎ dǒ vǎkhu tohó. Thǐ ná thǐdǔhó.”

²⁵ Rò kayǎ lǒ- plǐ hésù, “Athwi nuò nǒlyǎbèdǔ dǒ pé ná pèphúpèlye tahe akhu nuò.”

²⁶ Rò a plwǒhtekya pé èthì Barabba rò a nǒ klyěphú tahe ki mǔ Byacè Jesǔ ná iplǐrwí, htuǒrò a dyétǎ dǒ klyěphú tahe a khadǎkǔ dǒ a ki cuǒ mǔthyěhtyakya Byacè Jesǔ dǒ krusulo.

✠ 27:10 27:10 Zekaria 11:12-13, Jeremia 19:1-13, 32:6-9

Klyěphú Tahe Mětakhwótakè Byacè Jesű
(Marko 15:16-21, Giovanni 19:2-3)

²⁷ Htuõrò khwí aklyěphú tahe écuõ Byacè Jesű dõ klyěklõ lëo bí khwíhõ tarékũnuõ rò klyěphú zèthuõthyó hyäoplõ tavalõ lũ. ²⁸ Htuõrò èthĩ plwókyä Byacè Jesű açã rò a thyáhtya pè lũ cacwõ lĩlõthõ tõtũ. ²⁹ Htuõrò èthĩ ikhu tava thõshyámõ thyáná khuklwõ nuõrò a klwõhtya pè lũ rò èthĩ hé takhwótakè, mëlavilavõ kano lõ lũ. Èthĩ nõpũ lũ ihtyábõ dõ atakhu cóhtwó tõkyè rò èthĩ dãngũlyä dõ lũnyěhyä rò a hé lavõ kano lõ lũ, “Kõ~ Juda akhwídu, ohtwõprè mõnyè htũdũ ní~!” ³⁰ Èthĩ htuplá lũ ná plĩhtyè, èthĩ phyé ihtyábõ rò mũhtuõ mũthyáthyá có ná lũ khuklõcõ. ³¹ Bí èthĩ mezõmëlè nyěkruõhtuõ lũ nuõ a plwótãkyä khyěthyá cacwõhtũ nuõtõtũ rò a thyáhtya taple pè khyěthyá lũ ná açã nĩdũ nuõtõtũ. Htuõrò a èhtecuõkyä lũ rò a ki cuõ mũthyěhtyakyä lũ dõ krusulo.

Klyěphú Tahe Mũthyěhtya Jesű Dõ Krusulo
(Marko 15:22-32, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)

³² Bí èthĩ htecuõ akhẽnuõ, a myáhtye Cyreneo vĩphẽ dõ amwĩ ná Simonè yětõprè rò klyěphú tahe nõzá tadũ lũ ná Jesű krusu. ³³ Èthĩ cuõ dõ khälè tõtpho dõ ù é ná Goghotha hé yẽnuõtõtpho. (Goghotha angõlasá ma khuklõkrwĩ akhãlè). ³⁴ Bĩnuõ akhẽnuõ, èthĩ dyéõ lũ htyèzã dõ a kluõ silyãtõ ná tẽkhukhè tõtõ dõ ù é, “kõ” rò Jesű puõmyä htuõrò a thẽõto. ³⁵ Bí èthĩ mũthyěhtya htuõhõ Jesű nuõ, èthĩ iběphyé rõlũ Jesű açã tahe. Bí èthĩ ibě tyahĩ lũ to akhẽnuõ, èthĩ bó lahyä tẽbyãbwĩ tõtõ, mètèhèrò a bó tõtprè htuõ tõtprè, rò a tãtõ bítè tõtprè tõ phyé bítè tõtkyètè nuõ, cũ~ dù abwĩ tãtõ prè. ³⁶ Htuõrò èthĩ onyãtã lahyä rò opõmyánĩ Jesű. ³⁷ Dõ a khuklõhtè nuõ, èthĩ rãhtya-o lidyatèthũ tõtclõ, “È ma Jesű, Judaphú tahe akhwĩ.” ³⁸ Û mũthyěhtya tõkuõ lũ ná prèpũphe zéplèphe ù thényè, dõ cóhtwó tõtprè dõ cóci tõtprè. ³⁹ Kayã dõ a cuõphũkaphũ lahyä bí akhãshyé nuõtahe nuõ lahyä akhuklõ, pacyéishyé rò a hé lahyä lũ, ⁴⁰ “Nè hé ná nè ki mètãprõkyä tẽlũhõdu rò thuõnyè akũ nè isõhtya htuõbè khyèprè nè hé vãhé. Mëlwõhtekã nĩdyémõ nènè to. Nè ki málakõ Cómarya aphũkhũ hèrò hĩtãmõ dõ krusulo yẽnuõ to.”

⁴¹ Bwĩdukhu tahe ná prèithyó tètthyótèthya athará tahe ná tẽcóbucõbè a khuklõkhuklyä tahe hétakhwótakè thyákuõ lõ dù lũ phũnuõ, ⁴² “A mëlwõhtekã cyã ù thèhtwõprè tadũrò a mëlwõhtekã cyã nĩdyékuõ anèto vã~. È ma Israel akhwĩ vãhèto. Nõhĩtã mõ è dõ krusulonũ to, rò pè zũe kuõdũ kõ. ⁴³ A zũe Cómarya vãhé. Cómarya ki thèplõnĩ lũ hèrò nõmëlwõhtekã mõ lũ khõnyáyẽnuõ kõkõ? Mètèhèrò a hé dyé anè, ‘Vã ma Cómarya aphũkhũ’ menè.” ⁴⁴ Prèpũphe zéplèphe ù dõ ù mũthyěhtya tõkuõ ná Jesű yèthényẽnuõ a pacyéishyé kuõdũ lũ phũnuõnuõhõ.

Byacè Jesű Thyě
(Marko 15:33-41, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

⁴⁵ Cáhtya bí mõhtuõ córané nuõ rò a tuõhyä dõ mõkwĩlyä thuõmũ akũnuõ kè khítarũ tãlõ có tøkèlè có. ⁴⁶ Tavítava bí mõkwĩlyä thuõmũ akhẽnuõ, Jesű cyèpyrè èhtõtthya, “Éli, Éli, lema sabathani,” angõlasá ma “Vã Cómarya, vã Cómarya, nè vĩkyä vã mètè?”[✠]

⁴⁷ Kayã ihtòo bĩnuõ tahe nĩhuõ lahyä Jesű èhtõtthya phuyè rò èthĩ hé lahyä, “A èhtõtthyahõ Prèpro Elia.”

✠ 27:46 27:46 Li Htuthèhtya 22:1

⁴⁸ Bí èthi aklě nuôtôprè, tôphuôtuô a klyacuôphyé tètôcô dô athyaná phyáplyé rò a cuôcyenuô dô htyěžăshye thőkũ rò a còklôma dô vèlăkhyě rò a dyéhtya nôcwio ná Byacè Jesũ. ⁴⁹ Lõ~ a okyă nuôtahe hé lũ, “A o dũhó phúnuô, pè opômyá kuóré taplôphú pó~, ma pè myáhtye sálé Prèpro Elia hyă mëlwohtekă lũ pã è, ma to è,” a hé lahyă phúnuô.

⁵⁰ Bí Byacè èhtôhtyashyo khyěthyápó tôphuô htuônuô athéplô htwôprè htecuôkyă.

⁵¹ Bínuôakhě ikěbadu dô ù cõtătũbí dô têtũtyă hőkũ nuôtôba lazě kahtyakalya plúkyă nyěkyě. Tanéhtodĩ htuôrò lõ tahe luăyă phélõ. ⁵² Luôkũ tahe kũmôhtya lõ rò prësăsèphú dô a thyěhtuôhó nuôtahe ihtòhtwôprè kăkhyě élä. ⁵³ Èthi o dô luôkũ rò hteka. Htuôrò dô khyě bí Byacè Jesũ Kristu thyě ihtòkăkhyě htuônuô èthi kă kanuô lahyă dô vîsăsè Jerusalem akũ rò ù myáhtye rókúlă èthi. ⁵⁴ Bí Roma klyětôzè khukló yětôprè ná kayă dô a opômanĩ Jesũ yétahe myáhtye tanéhtodĩ ná lõ~ têtwtôhtya ané yétahe akhěnuô, èthi théisè rò a hé lahyă, “È ma Cómarya aphúkhũ málakô nyă hó.”

⁵⁵ Prèmò dô a opô myácuôlõ dô aye tahe oróé kúlă bínuô. Èthi ma prèmò tahe dô a o dô Galilea kè rò a krwôkuô ná Jesũ. Rò èthi myákhwènĩ lahyă tèt dô Byacè lo tahe. ⁵⁶ Dô èthi yétahe aklěnuô Magdalena dôkũmuô Maria, Jakomo ná Jose amuô Maria ná Zebedeo aphú tahe amuô.

*Jesũ A Khôbôthyó Tahe Iluônĩ Lũ
(Marko 15:42-47, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)*

⁵⁷ Bí môhélya hó akhěnuô, kayăphěduzá o dô vî Arimathea rò amwĩ ná Joseph hé yětôprè hyātuô. È ma a htwô htuôhó Byacè Jesũ a khôpacě tôprè. ⁵⁸ A cuô dô Khwĩ Pilato a o rò a cuôkwĩ Jesũ aluôto rò Khwĩ Pilato hétă ù ná ù ki dyé Jesũ aluôto yěnuô ná Joseph. ⁵⁹ Rò Joseph cuôphyétă luôtoyě rò a bobĩ lũ ná ikěbáplĩhtũ tôba. ⁶⁰ Rò ù cuôsunuô lũ dô luôkũthě tókũ. Luôkũthě yěnuôma Joseph atè nĩdũ. A nõikhũkũnuô one ù dô lõkũ. A htulôbí luôkũ yěnuô ná lõdu tòmě htuôrò a kăkyă. ⁶¹ Magdalena dôkũmuô Maria ná Maria dô aruôtôprè onyăo tődě dô luôkũ anyěhyă.

Klyě Opôma Jesũ Aluôkũ Tahe

⁶² Mõnyănyě ma mõnyě dô Judaphú tahe taritaryă one têtõ~ plĩ dô shyéparõ Mõnyěduô nuôtônyě agně. Mõnyănyě htuô shyéparõ Mõnyěduô yě akhěnuô, bwídukhu tahe ná Pharisèophú tahe cuô lahyă dô Khwĩ Pilato a o. ⁶³ Rò èthi cuô hé lũ, “Khwĩ~ pè tõtmanĩ pã ná bí phělahõdu nuôtôprè ohtwôprèpă akhěnuô, a hé, ‘Thuônnyěhtuôpă nuô, vă ki ihtòhtwôprè kăkhyě pã,’ a hé phúnuô. ⁶⁴ Phúnuôrò hétă klyěphú tahe rò nõopôma tătè bã è thuônnyěnuô. Păma a khôpacě tahe hyăphyéhuô nĩdyé lũ rò a cuô hé pè ù ná a ihtòhtwôprè kăkhyě hó~, phúnuôhe. Păma têtahõ dôkhyě yětômũ nuô théisè ná a cyělóklõ ná têtahõ dô aré nuôtômũ he.”

⁶⁵ Khwĩ Pilato hésũ, “Ki mephúnuôrò écuônĩ lahyă prèopô tahe rò cuômõ lahyă, yácú opôma ryă lahyă bá~ thĩ opômabé tadũ nuô.” ⁶⁶ Thyáphú èthi ki mēklòmema ryă luôkũyě rò èthi cuôklěhtya luô a tēmátēdyă tōcô dô luôkũ mătēlō htuôrò a nõopômanĩ ná klyěphú tahe.

28

Byacè Jesũ Htwöprè Kaxhyě (Marko 16:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

¹ Bí Judaphú a Mõnyěduô htuõ anotõrõ mõlĩ romú mõkhiõpã akhěnuô, Magdalena dõkũmuõ Maria ná Maria dõ aruõtõprè hyãmyã lahyã Byacè aluõkũ.

² Rò tanéhtõdĩ shyonyacõ, meťehérõ Byacè a tanéphú tõprè o dõ mõkhu hyãlyã htuõ taphãkyã lõnuô tõmẽ rò a hyã onyãõ dõ lõ nuõtõmẽ akhu. ³ Anéklõ rò a takhẽ thyácõná shyelĩbõ nuô có, htuõrõ acañuô a bũplya thyácõná bũkhu lyã nuô có. ⁴ Prèopõ tahe tanyãtadè lõplĩ có. Èthĩ théisẽ talwõsũlũ rò èthĩ thyã có ná kayãthyě nuô có.

⁵ Rò mõkhu tanéphú hé prèmõ yěthényě, “Théisẽ lahyã tãmẽ, meťehérõ thĩ myápũ Jesũ dõ ù mũthyěhtya lũ dõ krusu alõ nuõtõprè prè nuõma vã thěgně. ⁶ Manárõ a opã býyẽ tohõ. Phú a héone htuõhõ nuô, a ihtõhtwõprè kaxhyě htuõhõ. Hyãmyãmõ a léomyě khãléyě. ⁷ Vã hé thĩ~ kadyãso pè pryãmõ a khõpacẽ nuõtahe, ‘A ihtõhtwõprè kaxhyě hõ khõnyã hõ rò a cuõ one rẹ hõ thĩ dõ Galilea kẹkũ nuô hõ, thĩ ki cuõmyãhtye è bĩnuô pã,’ khõnyã rò vã hėluõ pè thĩ hõ.”

⁸ Phũnuõrõ prèmõ yěthényě o bí luõkũ nuô rò a tapluõtaplyě hteka lahyã. Èthĩ théisẽsẽ, thěkrũkrũ có rò a klyaka dyãso pè lahyã a khõpacẽ tahe. ⁹ Tõphuõtuõ Byacè Jesũ myãhtye tãsũ èthĩ rò a hẽmõheryãsũ èthĩ. Rò èthĩ hyãtõ Byacè rò a hyã pũma lũ khãduô tarã rò cóbucõbẽhtya lũ. ¹⁰ Htuõrõ Byacè hé èthĩ, “Théisẽ tã lahyã tãmẽ. Kãhẽso pè lahyã vãpuõvãvyã, cuõ lahyã dõ Galilea kẹ nuô, thĩ ki cuõmyãhtye vã bĩnuô pã, hẽsopè èthĩ phũnuô ní~.”

Prèopõ Tahe Kãhẽsoluõ Ná Byacè O Pãtohõ

¹¹ Bí prèmõ yětahe ka dõ klyãlõ akhěnuô, prèopõ luõkũ tahe ka kanuõ tuõlõ hõ dõ vĩkũ rò a mekryã~ phũtẽnuô, èthĩ ka hẽsoluõ pè ná bwĩdukhu tahe. ¹² Bí bwĩdukhu tahe myãhtye tãsũ ná Judaphú muõprũmuõprẽ dõ a khuklõkhuklyã tahe akhěnuô, èthĩ bè mẹ lahyã phũtẽ pãnuô a taritaryã lahyã. Htuõrõ èthĩ dyé có klyẽphú tahe rũ tõplutõphè rò a hé èthĩ, ¹³ “Thĩ tõbè hé lahyã phũyě, ‘Bĩ pè omyě sõtapa akhěnuô, a khõpacẽ tahe hyãphyěhuô kaxyã lũ hõ,’ hé lahyã phũyě nuô ní~. ¹⁴ Tèritèkyã yě ki luõcuõtuõ dõ khwĩ o pã hẽrõ thyãphú a ki mepyãmẽsẽ tã thĩ tãmẽnuô, pè myã hẽdũ è pã.” ¹⁵ Phũnuõrõ klyẽphú tahe phyé lahyã rũ yẽnuô rò a hé phũ èthĩ ithyó lũ nuô. Ngõ yětõmũnuô Judaphú tøkělẽ hé nĩdyé lõpã có tuõkhõnyã có.

Byacè Hébè Ná A Khõpacẽ Tahe (Marko 16:14-18, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prèdõnyãphú tahe 1:6-8)

¹⁶ Yětõphuõrõ a khõpacẽ yě shyětõprè cuõ lahyã dõ Galilea sokhu phú Byacè hẽso onekyã èthĩ nuô. ¹⁷ Bí èthĩ myãhtye a Byacè akhěnuô, èthĩ cóbẽhtya lũ tadũrõ tahehe nuô athẽplõ rare pã. ¹⁸ Rò Byacè Jesũ hyã dõ èthĩ o rò a hé èthĩ, “Taryěshyosõ dõ mõkhu bèbè, dõ hekhuyěnuô bèbè, ù dyé lõhõ ná vã hõ. ¹⁹ Mephũnuõrõ, vã hé thĩ~, cuõ lahyã dõ kayã myẽcõ tahe a o rò cuõmẹ htwõhtya èthĩ ná vã khõpacẽ ní~. Cuõ plwõ pè lahyã èthĩ htyě ná phẽ amwĩ, phũkhũ amwĩ ná Thẽ Sãsẽ Byacè amwĩ ní~. ²⁰ Htuõrõ ithyõithya lahyã èthĩ ná a ki cũe krwõmẹ kuõlõ phú vã mekyã thĩ ngõ nuõtahe ní~. Vã ki otõkuõ ná thĩ pwõ~ phuõ có pã, tuõ có dõ hekhu tadũkyã cópã bèbè vã ki okuõdũ ná thĩ pã.”

Marko Gospel Of Mark Tèhébě Rẹ Dõ Nyě

Li tètèkrũmila Marko yètôba ma, a cáhtya hésoluõ rẹ Cómarya aphúkhũ Byacè Jesũ Krístu a tètèkrũmila ari-akyã tahe. Liyě a dyéluõhtya ná Jesũ ma prẹ dõ a mèmátè tòprè rò a o ná a taryěshyosò tòprè. Û myáhtye a taryěshyosò yěnuô a oluõhtya bí a ithyó ù akhě, bí a vèhte khĩné akhě, htuõrò bí a plwõkyã ùtètú tahe akhěnuô. Jesũ hélyã nídyé ané ná è ma prèlukayã aphúkhũ tòprè. Thyáphú a ki plwõkyã prèlukayã tahe a tètútèplá lǒ- plĩ agněnuô, a hyã dyélyakyã athéplòhtwõprè.

Marko rã Byacè Jesũ ari-akyã yěnuô, a dyadu ráklõ Jesũ metè tahe, manárò Jesũ hébě ngó tahe ná a ithyóithya tètaha nuô, a dyadu là to. A rã dyéluõ pè ná Giovanni Baptista a tètphyètème ari-akyã, ná Jesũ plwõhtyè dõ prè Giovanni Baptista a khadákũ ari-akyã, ná khĩnécicyã khuklõ ilo-ilyá lũ tahe ari-akyã. Htuõrò a rãhyã lékyã Jesũ mèsímé kayãwíkayãsè tahe ari-akyã ná a tètithyóithya tahe ari-akyã. Byacè Jesũ a khõpacè tahenuô tòphuótaki tòphuótaki a thègnèplõhyã tó lùrilũkyã, manárò kayã dõ a thèhte Jesũ tahenuô acyěhyã ná acyěhyã. Li Marko Amãdu dõkhyèlõ 11 tuõdõ 16 yètahenuô a hésoluõ pè Jesũ a tètòhtwõprè dõ khyèlõ tòklédã akũ atèmè ané tahe. A hésoluõ éklõ ù mũthyèhtya Jesũ dõ krusulõ ná atètthyè ihtòkakhýè ari-akyã tahe.

Tèhébě tótó ná tótó

Tètèkrũmila akhãshyé 1:1-13

Jesũ metè dõ kayã bémũ aklè dõ Galilea kè 1:14-9:50

Cáhtya dõ Galilea kè tuõdõ vĩ Jerusalem 10:1-52

Dõ khyèlõũkhõ tòklé bí vĩ Jerusalem akũ ná akhãsõkhãshyé tahe 11:1-15:47

Jesũ atètthyè ihtòkakhýè 16:1-8

Jesũ thyèihtòkã htuõ a dyéluõ ù ná a tètakahtya dõ mókhu 16:9-20

Giovanni Baptista Taritaryã Rẹ Klyá

(Matteo 3:1-12, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

¹ Yèma tètèkrũmila akhãshyé dõ a hésoluõ pè Cómarya* aphúkhũ Jesũ Krístu ari-akyã. ² Tètèkrũmila yěnuô ù rã o è dõ Prèprõ Isaiã alikũ, rò Cómarya hé,

“Myámõ, è ma prèthũ pè vã tètítèkyã tòprèhó, thyáphú a ki mèmõ one rẹ pè nèklyá lèhyã agněnuòrò, vã nõhyã rẹhó è dõ nènnyèhyã hó,* ³ kayã tòprè éhtòhtya dõ kèsèhtyèkyã lõtamákhũ rò a hé, “Taritaryã one lahyã klyá dõ Byacè agnè.

Mecómepè lahyã Byacè lèhyãklyá agnè tóbõ ní-.’”*

⁴ Rò prè heso pè ù tètítèkyã yètòprènuô a hyã htuõhó. È ma Giovanni Baptista nuô hó. A htecuõ dõ kèsèhtyèkyã lõtamákhũ rò a hèsodõnyã pè ù ná zã nídu lahyã thĩné rò plwõ lahyã thĩné ná htyè túrò Cómarya plwõkyã thĩ tètú nuòtahe prè. ⁵ Kayã o dõ Juda kèkũ nuòtahe ná vĩ Jerusalem akũ nuòtahe hyãrólã dõ Giovanni a o rò èthĩ hyã ólyãnuòlyã lahyã atètú rò Giovanni plwõ pè èthĩ htyè dõ Jordano htyèklõkũ.

⁶ Giovanni kũthyãhtyanĩ hyecã dõ ù bó ná tathĩbuõdu asũ, rò a ryãhtyanĩ nyãhtóphã.

* 1:1 1:1 Còphrya ✧ 1:2 1:2 Malaki 3:1 ✧ 1:3 1:3 Isaiã 40:3

Rò a epré takí ná vyáhtyě. ⁷ Rò a hésodônyă pë ù rò a hé, “Kayă ki hyă dõ văkhyěkhu pã tôprè nuôma, a taryëproprya shyosõ löklö có ná vă pã. Vă ngõtakò htulyě pë pré è khupháplye pré nuô vă kò ná è to. ⁸ Vă plwõ thĩ ná htyě tadúrò a ki plwõ thĩ ná Thé Săsè Byacè pã,” Giovanni hé phúnuô.

*Jesũ Plwõ Ané Ná Htyě Ari-akyă Ná Tëilo-ilyá Ari-akyă
(Matteo 3:13-17, Luka 3:21-22)*

⁹ Bí Giovanni plwõ pë kayă tahe ná htyě akhënuô, Jesũ o dõ vĩ Nazarè Galilea kè rò a hyă dõ Jordanohtyëklö a o rò Giovanni plwõ pë lũhtyě dõ Jordano htyëklökũ. ¹⁰ Bí a o dõ htyëlë rò a nyăkahtòhtò ná a myáhtye mókhu lumõäyă rò Thé Săsè Byacè dõ athyaná htulwĩ nuô a hyălyă dõ lũlo. ¹¹ Rò Cómarya o dõ mókhu, rò a hébètă lũ, “Nè ma văphúkhũ dõ vă mọ nĩdyé rò a mọmọ vă théplò tôprè,” a hé phúnuô.

(Matteo 4:1-11, Luka 4:1-13)

¹² A héhtuõ phúnuônuô, Thé Săsè Byacè cõcuõ lũ dõ lámısoklë. ¹³ Jesũ o bí lámısoklë nuô anyë lwĩshyě, rò mõnyě lwĩshyě akũ yënuô, khĩnëricyă khuklõ hyă ilo-ilyá lũ. Jesũ otõ ná tephútelye, tēmītemyă tahe bínuô, rò tanéphú tahe myánĩkhwèní dyé lũ.

*Byacè Jesũ A Khõpacë Dõ É Rélõ Tahe
(Matteo 4:12-17, Luka 4:14-15)*

¹⁴ Bí ù pũdõtă Giovanni dõ htökũ akhënuô, Jesũ cuõ dõ Galilea kè rò a hésodônyă pë ù ná Cómarya a tètèkrũmila bínuô. ¹⁵ Rò a hé, “Tèshuõtèkhë hyătuõhõ. Cómarya ahtyëaké phũhtyahõ rò ză nĩdũ lahyă thĩné rò zúkanyăkă mõ lahyă tètèkrũmila yě.”

(Matteo 4:18-22, Luka 5:1-11)

¹⁶ Htuõrò Jesũ cuõ dõ Galilea htyëòduhtũ rò a cuõmyáhtye Simonè ná apuõ Andrea. Rò bínuôakhë èthĩ cõetë ná itavĩ dõ nókũ, mètèhèrò a pũepré lahyă ahóküsè ná tẽ pré. ¹⁷ Rò Jesũ hé èthĩ, “Cuõ~ krwõkuõ văkhyě. Vă ki ithyóithya nĩ thĩ thyáphú thĩ ki éní kayă phú thĩ pũe nĩ tẽyě nuô.” ¹⁸ Rò tôphuõtuõ èthĩ dyakyă a itavĩ rò a krwõkuõ Jesũ akhyě.

¹⁹ Rò èthĩ cuõ plehyă pọ dõ nyě takiphú rò a myáhtye Zebedeo aphúkhũ Jakomo ná apuõ Giovanni iserĩ nĩdyé lahyă a itavĩ dõ thòklyëkũ. ²⁰ Jesũ myáhtyehtyená a é èthĩ rò èthĩ htecuõ krwõkuõ lũkhyě. Rò aphë Zebedeo ná prēmèdakèe tahe okyă nĩdyédũ lahyă bí a thòklyëkũ nuôpré.

*Jesũ Vëhtekyă Khĩnékhĩnõ
(Luka 4:31-37)*

²¹ Htuõrò èthĩ cuõtuõ dõ vĩ Capernaum rò bí Mõnyëduô nuôtõnyënuô, a cuõnuõ dõ təcóbèhõkũ rò a cuõnuõ ithyó pë ù bínuô. ²² Rò kayă tahe khyéthukhyéthé lõplĩ có Jesũ a tètithyóithya yënuõtahe có. A ithyó thyá có ná kayă dõ a o ná a taryëshyosõ nuõtahe ithyó nuô có, htuõto a ithyó khódũ ná prèithyó tètithyótèthya athará nuõtahe có. ²³ Bínuôkhë kayăphë dõ khĩné mębè lũ yètõprènuô, a o dõ təcóbèhõkũ rò a hyáhte khyé. ²⁴ Rò a éhtõhtya, “Kõ~ vĩ Nazarèphú Jesũ~, nè thézũ mę pë phútë? Nè kírë hyă mępyémękyă męthyëmémę kyälõhõ pë pã è? Nè ma ùpë nuõma vă thégnë pré, nè ma Cómarya aphúkhũ săsè tôprè.”

²⁵ Manáro Jesŭ théprwŏ sŭ khinėkhĩnŏ, “Thuôthuô~ o lahyă, htecuôkyămŏ dô kayăphě yětôprê akũnuô.” ²⁶ Rò khinėkhĩnŏ o dô kayăphě yětôprê akũ yětôduônũ, a êhtŏémŏ tanyătapluŏ rŏ a htecuôkyă dô kayăphě nuôtôprê akũ.

²⁷ Lŏ~ kayă obí təcóběhŏkũ nuôtahe khyéthukhyéthé lŏplĩ cŏ rŏ a héhuô nídyé khyělũ, “Yěma ítětě? Yěma tětthyóithya athě ě? Athyaná a o cŏ ná a taryěshyosŏ nuô. A hétă pré angŏ ná a nõhtecuôkyă khiné mũmyáricyă yětahe pré rŏ a níďă cŏ lũngŏngŏ,” êthĩ hé phũnuô. ²⁸ Yětôphuŏrŏ Jesŭ ari-akyă luŏpasĩ cuŏpryă lŏplĩ cŏ dô Galilea kékũ yěnuô pwŏ~ tôphocŏ.

*Jesŭ Męsĩmé Kayă Ęprê Tęsŭí
(Matteo 8:14-17, Luka 4:38-41)*

²⁹ Jesŭ ná a khŏpacě tahe htecuôkyă dô təcóběhŏkũ yě rŏ êthĩ htecuô lahyă dô Simoné ná Andrea ahi. Jakomo ná Giovanni cuŏ tŏkuŏ ná êthĩ. ³⁰ Bĩnuô akhě Simoné a prêprêmŏ thésŭínékũ rŏ omyěotyă pré dô lémýékhu pré, rŏ tôphuŏtuŏ êthĩ hésoluôsũ ná Jesŭ. ³¹ Yětôphuŏrŏ Jesŭ cuŏ dô lũ rŏ a cuŏpũ lŭtakhu rŏ a cwikahtŏ lũ. Rŏ a tęsŭí sĩmékýă rŏ a ihtŏ mę-emeŏsũ pé êthĩ.

³² Bí mŏhémŏtă akhěnuô, kayă bĩnuô tahe éhyăní kayă dô aswíasě tahe ná khinėkhĩnŏ mębè lũ tahe dô Jesŭ a o. ³³ Vĩkũphũ pwŏ~ prê hyă oplŏoplu lŏplĩ lahyă dô kadă khăshyé. ³⁴ Htuŏrŏ tęsŭítēsě ítětě~ bèbè Jesŭ zasĩmé lŏplĩ cŏ. Rŏ a zasĩmé pé ényacŏ kayă tahe a tęsŭítēsě rŏ a vĕhtekýă ényacŏ khinėkhĩnŏ tahe, manáro Jesŭ ma ũpěnuô khinėkhĩnŏ tahe yŏ thĕgně akhu-akhyě, Jesŭ nõhébè êthĩ tŏmũ~ to.

Jesŭ Htecuô Cŏbĕ

³⁵ Bí mŏlĩ romũ mŏkhiŏ păpré akhěnuô, Jesŭ kahtŏ cuŏcŏbĕ dô khălĕ dô ũ o tôprê~ to tôpho. ³⁶ Rŏ Simoné ná kayă dô a otŏkuŏ ná lũ tahe cuŏ myápũ lũ. ³⁷ Bí êthĩ myăhtye hó Jesŭ akhěnuô, êthĩ hé lũ, “Kayă myápũthũ lŏplĩ nĕ,” a hé lũ phũnuô.

³⁸ Rŏ Jesŭ hēsũ êthĩ, “Pĕ ki cuŏ pŏ dô dŏruô dô a o tavítavă lahyă bíyĕ tahe pó~, rŏ vă ki hēsodŏnyă ithyóithya pé êthĩ ná Cŏmarya alăangŏ. Vă hyă bíyĕnuôma tĕritĕkyă yĕhŏ,” a hé êthĩ phũnuô. ³⁹ Rŏ a cuŏlĕ tavalŏ Galilea tŏkĕlĕ rŏ a lĕ hēsodŏnyă, ithyóithya pé ũ ná Cŏmarya alăangŏ dô Galileaphũ tahe a təcóběhŏkũ pwŏ~ tôpho, rŏ a vĕhtekýă pé ũ khinėkhĩnŏ tahe.

*Jesŭ Zasĩmé Kayăphĕ Dŏ A Tęsĕmũmyă O Dŏ Phálo Tôprê
(Matteo 8:1-4, Luka 5:12-16)*

⁴⁰ Htuŏrŏ kayă dô a tęsĕmũmyă o dô phálo† otôprê, rŏ a hyă dăngũlyă dô Jesŭ khăshyé rŏ a kwĩthézŏhtya lũ, “Nĕ ki thĕplŏo zasĩmé pé vă tĕsĕyĕ hĕnuôma nĕ za cyă pré,” a hé lũ phũnuô.

⁴¹ Jesŭ thĕzŏnĩ lũ, htuŏrŏ a zŏhyă atakhu rŏ a tŏbĕhtuŏ lũ rŏ a hé lũ, “Vă thĕplŏo pré,” a hé htuŏrŏ “Tĕsĕ~ sĩmékýămŏ,” a hé pŏ phũnuô. ⁴² Yětôphuŏrŏ tôphuŏtuŏ kayăphĕ yětôprê a tęsĕmũmyă yĕnuô sĩmékhyékýă rŏ apháazyĕ atwŏaryáhtya khyĕthýă.

⁴³ Rŏ Jesŭ plwŏcuôkyă lũ rŏ a metăte cuŏnĩ angŏ, ⁴⁴ “Hĕso pé tă ũ tôprê~ tămé ní~. Cuŏ dyĕluŏmýă nĕnĕ yĕnuô dô bwĩdu nuôtôprê a o nuô, htuŏrŏ thyáphũ kayă lŏplĩ ki myăhtye agnĕnuô, lŭtyăhtyatĕ phũ Mosĕ a tĕthyótĕthya onuô ní,” a mecũnĩ lũ ngŏ

† 1:40 1:40 Tahehe rŏ a ě ná pyĕnu

phúnuô. ⁴⁵ Manárò a htecuó hésoluó pẹ lǒplǐ ù akhu-akhyě, Jesũ cuõnuó luó lǎlíní pǎ dǒ vǐkũ to, a bè cuóo prè dǒ vǐklǒ dǒ khǎlétuokrè tahenuó prè tadúró kayǎ o dǒ khǎlétuokrè pwǒ- tǒpho hyǎtǒ lǒ dǒ lǔo.

2

Jesũ Mesĩmè Kayǎné Thyétokyě (Matteo 9:1-8, Luka 5:17-26)

¹ Ano thuólwĩnyènuó Jesũ kǎkhyě dǒ vǐ Capernaum akũ rò kayǎ tahe nĩhuó lahyǎ ná a o dǒ hi. ² Phúnuôró kayǎ hyǎ tadwítashya ró talwósúlǔ rò bí kadǎklǒ prènuó rò akhǎlétuokrè odǎ pǎ có tǒpho- to. Jesũ hésodónyǎ ithyóithyatǎ pẹ èthĩ ná Cómarya alǎangó tahe. ³ Bínuó akhè prèkhũ thélwĩ záhyǎnĩ kayǎné thyétokyě dǒ Jesũ a o tǒprè. ⁴ Manárò kayǎ yǒ oró talwósúlǔ akhu-akhyě, èthĩ hyǎnuóphúcýǎ pǎ dǒ Jesũ a o to rò a htya meplǒ tǒdè hikhuklwó bí Jesũ onĩ akhunuó rò a cyatǎ kayǎ thyétokyě yétǒprè ná icǒ. ⁵ Bí Jesũ myáhtye èthĩ atèzútènyǎ o phúnuó rò a hé kayǎ swĩ thyétokyě nuótǒprè, “Vǎphú- vǎ plwǒkyǎhó nè tètú hó,” a hé lǔ phúnuó.

⁶ Bínuó akhè prèithyó tètuyótètuya athára tahe onyǎo lahyǎ bínuó rò a tanè lahyǎ dǒ a thèplòkũ, ⁷ “Kayǎ yétǒprè a cuó hétuó phúyè mètè? È hébèthú hó Cómarya hó. Úpè tǒprè ki plwǒkyǎ cyǎ tètú pè? Prè plwǒkyǎ cyǎ tètú ma túprè Cómarya tǒprè prè.”

⁸ Tǒphuótúó Jesũ thègnè èthĩ tètane dǒ thèplòkũ rò a hé èthĩ, “Thĩ cuótane tuó lahyǎ dǒ thĩ thèplòkũ phúnuóma mètè? ⁹ Ki vǎ hé kayǎ thyétokyě yétǒprè, ‘Vǎ plwǒkyǎhó nè tètú hó’ mátorò ‘Kahtò phyéní nè lèmyènuó rò cuó mò’ kihéma azúklǒ bítè tǒcǒtè? ¹⁰ Manárò prèlukayǎ aphúkhũ má vǎyè, thyáphú thĩ ki thègnè lahyǎ ná dǒ hekhu yènuó, vǎ o ná taryèshyosó dǒ vǎ plwǒkyǎbè ù tètútèplá tahenuóró, vǎ ki dyéluó pẹ thĩ,” a hé htuóphúnuóró, a hé prèthyétokyě yétǒprè, ¹¹ “Vǎ hé nè, ihtò talúní nè klólèmyè nuóró kamó dǒ nè hinuó.” ¹² Rò tǒphuótúó a ihtò talúní a klólèmyè rò a htecuó dǒ kayǎ lǒ- plǐ a mètènyè. Kayǎ pwǒ- tǒprè khyéthukhyéthé lǒplǐ rò htuthétuya lahyǎ Cómarya rò a hé lahyǎ, “Tèmè-ané phúyènuó, pẹ myáhtyenó takhyá- to,” a hé lahyǎ phúnuó.

Jesũ É Levi (Matteo 9:9-13, Luka 5:27-32)

¹³ Jesũ htecuó khyéthya dǒ Galilea htyèò khǎshyé rò kayǎ bémuy hyǎ otava lǒ khyè lǔ rò a cáhtya ithyóithya pẹ khyéthya èthĩ bínuó. ¹⁴ Bí a cuó akhènuó, a myáhtye Alphaeo aphú Levi. È ma prèkwĩ amo-arǎ tǒprè. A myáhtye a onyǎo dǒ lèkwĩamo-arǎ hikũ rò Byacè Jesũ hé lǔ, “Krwǒkuó vǎkhyè,” rò Levi kahtò krwǒcuókuó lǔkhyè.

¹⁵ Bí Jesũ ná a khǒpacè edĩ mǒhé dǒ Levi hi akhè, prèkwĩ amo-arǎ tahe ná prèoraphú tahe e ò tǒkuó ná èthĩ, mètèhèró kayǎ dǒ a krwǒ Jesũ akhyè tahenuó, a thyáprè ná èthĩnuó a oparó élá. ¹⁶ Bí Pharisèophú dǒ a ithyó Cómarya a tètuyótètuya nuótahe myáhtye Jesũ etǒótǒ ná prèmethúmèphyetèphú tahe ná prèkwĩ amo-arǎ tahe akhènuó, a sudyǎ Jesũ a khǒpacè tahe, “Mamètèró è cuó etǒótǒ kuótuó ná kayǎ kwĩ amo-arǎ nuótahe ná prèoraphú nuótahe mètè?” A sudyǎ lahyǎ phúnuó.

¹⁷ Bí Jesũ nĩhuó èthĩ sudyǎ phúyè akhènuó, a hékǎkhyèsú èthĩ, “Kayǎ dǒ a oshyopryǎ tahenuó, a lo ná tètukhutháradu to, kayǎ dǒ aswíasè tahenuó túma a lo prè

tèkhutháradu prè. Vă hyă éka kayă dõ acóate nuôtahe máto. Vă hyă ékaprè kayă dõ a tètùtèora odùgnè nuôtahe prè.”

*Ŭ Sudyă Jesŭ Duôesè Ari-akyă
(Matteo 9:14-17, Luka 5:33-39)*

¹⁸ Bínuô akhè Giovanni a khõpacè ná Pharisèophú tahe a duôeduôô lahyă. Rò kayă tahehe hyă sudyă Jesŭ, “Giovanni a khõpacè ná Pharisèophú a khõpacè tahe duôe sèesèò, manàrò nè khõpacè tahenuô a duôe kuõ sèesèò to mètè?” A hyă sudyă lŭ phú nuô.

¹⁹ Byacè Jesŭ hésù èthi ná ngòkhákho tòmŭ rò a hé, “Bí khõmèkhũphè otõkuõpă ná akhõ sîprèsimya akhènuô, a khõsîprè yètahe cuõduôeduôô cyă phútè? Bí khõmèprèkhũ cuõkyă hító, a dă otõkuõpă ná akhõathyó tahe henuô, èthi duôe cyă sèesèò to. ²⁰ Shyé~ ũ écuõ taphăkyăhó khõmèkhũphè hó pă akhènuô, èthi ki duôeduôô lahyă pă.

²¹ “Ŭ isèphè hycalye ná ikèthè dõ a tanuõ hitoyè nuô a o tòprè~ to. Ki isèphè phúnuô henuôma ikèthèyè a ki htótanuõka rò a lé htótazwí lazè cuõlyáryá pò hycalyeyè pă. ²² Ŭ zûnuõ htyèzãthè dõ htyèõphályekũ nuô a o tòprè~ to.* Ŭ ki zûnuõ phúnuô hérò htyèzã yènuô a ki thèphékyă htyèõphálye yètómè pă, rò htyèzã ki lakuõkyă lŭ pă. Htyèzã athè yènuô ũ bè zûnuõ prè lŭ dõ htyèõ athèkũ prè.”

*Jesŭ Ma Mõnyèduô A Byacè
(Matteo 12:1-8, Luka 6:1-5)*

²³ Bí Mõnyèduô nuôtõnyè akhènuô, Jesŭ ná a khõpacè tahe cuõnuõcuõbé ũ buõkũlă prélékhu tahe, rò a khõpacè tahe ipráe cuõ ũ buõkũlăthè. ²⁴ Rò Pharisèophú tahe hé Jesŭ, “Myámõ, tèmè dõ èthi tóbè mènı to dõ Mõnyèduô yètahenuô, èthi cuõmedũ lahyă agnè phúnuô mètè?”

²⁵ Rò a hésù èthi, “Dõ nuõkhè bí Davi ná a khõbóthyó tahe ladyáeladyáõ rò a lobè lélelèõ akhènuòrò, a mekryă~ ítètè nuõma thı hõnó kuõnyă ũ to è? ²⁶ Èthi cuõnuõ lahyă dõ Cómarya ahikũ rò khómũ dõ ũ lŭhtya ná Cómarya tahe nuõma a o bínuô, rò enı prétú prèlŭtyätèphú tahe prè tadúro Davi ná a khõpacè tahe cuõnuõphyée vâhéto? Bínuõkhè nuõma atõ ná Abiathar htwo bwídukhuõ.”

²⁷ Byacè Jesŭ hépõ èthi, “Kayă nuõma Mõnyèduô agnè máto, Mõnyèduô nuõma kayă lŭ~ plı agnè. ²⁸ Prèlu kayă aphúkhũ mädũ vă yènuõma Mõnyèduô a Byacè có tòprèhó,” a hésù èthi phúnuô.

3

*Kayă Takhuthyè
(Matteo 12:9-14, Luka 6:6-11)*

¹ Jesŭ kanuõ khyèthyá dõ tètõbèhõkũ rò bínuô tòphonuô, kayă takhuthyè o tòprè. ² A yõ tõ ná Mõnyèduô akhu-akhyè, Pharisèophú tahehenuô a thézũ pŭ pŭ Byacè Jesŭ atètthú rò a opõ myá lŭ ná Mõnyèduô yènuõma a zasímè kayă dá yètòprè pă è, ma to è phúnuô. ³ Rò Jesŭ hé kayă takhuthyè tókhó yètòprè, “Hyă dõ nyèyè.”

⁴ Htuõrò a sudyă èthi, “Pè tètthyótèthya hé pè ná bí Judaphú a Mõnyèduô akhènuõma, pè tóbè mecwõ ũ è? Mátoma pè tóbè mepyámèsè ũ è? Pè tóbè melwóhteka kayă

* **2:22** 2:22 Htyèõyè nuô ũ mē lŭ ná tètphútèlye aphá.

tôpreprê athéplò htwôpre è? Mátorò pè tòbè męthyě ù è?” Manárò èthi dyátaklwo lõplĩ prê.

⁵ A bèsě Jesũ athéplò, mętěhéro èthi khălèduõ lõplĩ có pwõ- tôpre, tětthézõní ùnuô a o có taki- to akhu-akhyě, Jesũ myá èthi rò a théplòdu talwósúlũ rò a hé kayă takhuthyě tókhó yětôpre, “Zõhte nẹ takhunuô,” rò a zõhte atakhu, rò atakhu ryákakhyě plúõ khyěthyá. ⁶ Pharisěophú tahe htecuõ taphăkyă rò tōphuõtuõ èthi cuõopló tǝná kayă dǝ a krwõkuõ Khwĩ Herodè akhyě nuõtahe rò èthi cuõ okú hébè nĩdyélũ ná tòbè męthyě Jesũ phútě ari-akya.

Kayă Ępre Krwõ Jesũ Akhyě

⁷ Jesũ ná a khõpacě tahe htecuõ taphăkyă dǝ Galilea htyěòdu rò kayă dǝ Galilea kékũ nuõtahe krwõ rǝé- kuõ nyacó èthikhyěcǝ. Tahehe nuõma dǝ Juda kékũ, ⁸ tahehe nuõma dǝ vĩ Jerusalem, tahehe nuõma dǝ Idumea kẹ ná dǝ Jordano htyěklǝ cíhte tǝkyě, tahehe nuõma a o tavítava lahyă bí vĩ Tyre ná vĩ Sido yěnuõtahe lõ- plĩ krwõkuõ lõ èthi akhyě. Lõ- kayă yětahe nuõma kayă dǝ a nĩhuõ lõplĩ Jesũ mę tēprotěprya yětahe rò a krwõcuõkuõ èthikhyě prê. ⁹ Jesũ hé a khõpacě tahe ná thyáphú kayă bémudu yětahe ki hyă tadwítashya tă lũ tǝmé agněnuô, a nõtaritaryă one èthi thòklyě tǝbè. ¹⁰ Jesũ cuõ hétuõ a khõpacě phúyě mętěhéro a yǝ męsimé ényacó hó kayăswikayăšě tahe hó, rò kayă dǝ aswiasě pǝ tahenuô, a yǝ dwĩhyătǝ lũ rò kírě hyă tǝbè lõ lũ akhu-akhyěro a nõmę ù phúnuô prê. ¹¹ Né mębè kayă yětahenuô, a myáhtye Jesũ bikhětě- bėbė, a lakhútǝ dǝ Jesũ a mětħenyě rò a éhtǝ lahyă, “Nẹ ma Cǝmarya aphúkhũ tǝpre,” a hé lahyă phúnuô. ¹² Rò a thēprwǝ khĩné nuõtahe, “Vǝ ma ùpěnuô hėsoluõ pẹ tă ù tǝpre- tǝmé nĩ-.”

Jesũ Nwóhtya A Khõpacě Shyéthényě (Matteo 10:1-4, Luka 6:12-16)

¹³ Htuõrò Jesũ htya dǝ solo rò a éhyă kayă dǝ atǝ lũthéplò nuõtahe dǝ a o rò èthi hyă lahyă dǝ lũ. ¹⁴ Jesũ nwóphyé a khõpacě shyéthényě rò a hé èthi, “Vǝ nwóhtya thĩ ná thĩ tòbè otǝkuõ ná vǝ htuõto vǝ ki nõhtecuõ thĩ pǝ rò thĩ ki cuõhėsodõnyă pẹ ù ná Cǝmarya alǝangǝ pǝ. Rò a é nĩdyé èthi yě shyéthényě amwĩ ná Prədõnyăphú.* ¹⁵ Htuõto vǝ ki dyé thĩ tětaryěshyosǝ dǝ thĩ ki větħekyăbé khĩné nuõtahe pǝ.” ¹⁶ Jesũ nwóhtya a khõpacě shyéthényě yětahe nuõma kryă- ùpě hé rò, Simonè (Dǝ Jesũ éthětapple lǝmwĩ ná Petru) ¹⁷ Zebedeo aphúprèkhũ Jakomo ná apuǝ Giovanni, rò Jesũ éthětapple èthimwĩ ná Boanerge. Angólasá ma shyelya a phúprèkhũ tahe.† ¹⁸ Andrea, Philipu, Bartholomeo, Matteo, Thomazo, Alphaeo aphúkhũ Jakomo, Thaddeo, Simonè dǝ a mǝ nĩdyé ahtyěaké yěnuô tǝpre, ¹⁹ ná Juda Iscariot dǝ a isětǝkyă Jesũ nuõtǝpre.

Jesũ Ná Beelzebul (Matteo 12:22-32, Luka 11:14-23, 12:10)

²⁰ Yětôphuõrò Jesũ ka dǝ hi. Kayă hyă oplu-ophè kuõlǝ khyěthyálũ tuǝ có dǝ èthi eléólé pǝ có sè to. ²¹ Bí a puǝvyămuǝphě nĩhuõ hó tēmę-ané phúyě akhěnuô, èthi htecuõ rò a ki cuõ cwikǝ lũ mętěhéro èthi hé lũzǝ, “A cǝ ná a tamwĩ,” èthi hé lũ phúnuô.

* **3:14** 3:14 Liphálo mú- nukhě tahehenuô, a é nĩdyépǝ èthi yě shyéthényě amwĩ ná Prədõnyăphú, li yětǝklõnuô a rǝtǝ to. † **3:17** 3:17 Prětħiphécýádè tahehe hé, shyelya a phúprèkhũ angólasá ma, èthi yǝ théplǝhtyapryă dǝgně, prětħiphécýádè tahehekuõke rò a hé, èthi dǝ dõnyă pẹ ù hėnuô, a o có ná a taryěshyosǝ có, a hé phúnuô.

²² Htuôrò kayã thégne tethyótethya o dô vj Jerusalem tahe hyãlyã rò a hé lahyã, “Khinékhinò Beelzebul o dô Jesũ akũ, rò a yò nĩbè khiné khuklòdu nuôtahe a taryëproprya túrò a vèhtekyã bé pré khiné nuôtahe pré.”

²³ Rò Jesũ éhyã èthĩ dô a o rò a hé èthĩ ná ngókhákho phúyě, “Khinéricyã khukló cuô vèhtebé cyã khyëthyã khinéricyã khukló phútě? ²⁴ Htyëképhú ná htyëképhú ki sá nĩdyé khyédũ lũ hérò ahtyëaké oklòma plehyã ícũ tocyã pã lũ to. ²⁵ Hiphúphyãphú kiklyékingã nĩdyé khyédũ lũ hérò hiphúphyãphú yě o plehyã tocyã pã lũ to. ²⁶ Phúnuôrò khinéricyã khukló ná khinéricyã khukló ki sá nĩdyé khyëthyádũlũ hérò a taryëshyosõ tahenuô, a oklòma cyãto. A taryëshyosõ tahe ki lamékyã pã. ²⁷ Manárò bí kayã tôpre cuõnuô dô khinéricyã khukló dô athyaná kayashyokayãso tôpre ahikũ akhënuô, a ki nuõ cõklòma rě lũ to kihënuô, a nuõ phyéphenĩ cyã lütätě takhyã to. A cõklòma htuõ lũ túma a phyéphe nĩ cyã lũ tätě pré. ²⁸ Vã hécócó thĩ, lõ- prèlukayã a tethũ tahe ná lõ- a hébè mũmyáricyã Cómarya tahenuô Cómarya ki plwõkyã lõ èthĩ tethũ pré. ²⁹ Manárò kayã dô a pacyëishyë Thé Sãsě Byacè nuô Cómarya plwõkyãbé pã có lütethũ taki to. Atèthũ yënuô a ki omacyã læ tacúpre talèkré hò.”

³⁰ Jesũ cuõhétuõ phúyě metëhéro, “Khinékhinò o dô lükũ,” èthĩ yò hé phúnuô.

*Jesũ Amuõ Ná Apuõvyã Tahe
(Matteo 12:46-50, Luka 8:19-21)*

³¹ Jesũ amuõ ná a puõprekhũ tahe hyã kahtò dô hiklò rò a nõcuóé ù ná Jesũ. ³² Rò kayã épre onyã tava pluphè lõ ná Jesũ. Û hé Jesũ, “Myámõ dô nuô, nẽmuõ ná nẽ puõprekhũ nẽ puõpremo† tahe olõ dô hiklõnuô rò a sudyãthũ lahyã nẽ.”

³³ Rò a hésũ èthĩ, “Vãmuõ ná vã puõprekhũ tahema ùpě?”

³⁴ A myã tavítavanĩ kayã onyãplu tava lũ nuôtahe rò a hé, “Yélé, kayã dô a o býyě tahe nuõma máhõ vãmuõ ná vã puõprekhũ tahehõ. ³⁵ Kayã dô a metõ phú Cómarya a tethëzũ nuõtahema máhõ vãpuõvavyã tahe ná vãmuõ hò,” a hé phúnuô.

4

*Ngókhákho Dõ Û Pruõtã Tèklwĩ Ari-akyã
(Matteo 13:1-9, Luka 8:4-8)*

¹ Jesũ cáhtya ithyó pëpõ ù dô htyëoduhtũ rò kayã hyã tavaplutavaphè lõ è akhu-akhyě a nuõ onyã o dô thòklyěkũ rò lõ- kayã nuôtahe rò a o lahyã dô htyëhtũ. ² Jesũ ithyóithya kho èthĩ ná ngókhákho ényacó. Bí a ithyó èthĩ akhënuô, a hé, ³ “Nĩdã tätě lahyã! Bètõphuõ, kayã o tôpre, a hyãpruõtã tèklwĩtèlwĩ. ⁴ Bí a pruõtã akhě, tèklwĩ tahehenuô, a latätõ dô klyáděkũ rò htu hyãihũtũkyã pré. ⁵ Tèklwĩ tahehenuô a latätõ dô lõklě hephábũkhu rò he yõ phábũ akhu-akhyě, a dyãhtya pryãlépre, ⁶ rò arwĩ yõ sátãzã to akhu-akhyě, bí tamõhtya rò a sákũnó amõ tamadyácě htyayě akhënuô, a thyëkrãkyã pré. ⁷ Tèklwĩ tahehenuô a latätõ dô thòshyãthòprũklě rò thòshyãmõ yëtahe duhtya khyábĩ lõplĩ lũ rò athèhtebé tôplõ- to. ⁸ Tèklwĩ tahehenuô a latätõ dô hezyerizyeryákhu rò a phèhtyaduhtyabé rò athèhte níé pë có aphuõ thuõshyě tahe, aphuõ shyëthuõthyó tahe, aphuõ tôzë tahe có.”

† 3:32 3:32 Liphá mú- nukhě tahehenuô ‘Nẽ puõpremo’ liplòyě a rãnuõpa to.

⁹ Htuô rô a hé, “Kayă dõ a o ná akhălè tahenuô, nõ nĩdă lahyă èthĩ.”

(*Matteo 13:10-17, Luka 8:9-10*)

¹⁰ Bí a o túdũ ná a khõpacẹ shyéthényẹ ná kayă dõ a krwõkuõ lũkhyě tahe akhẽnuô, èthĩ sudyă Jesũ ná ngõkhákho yẽnuô angõlasá. ¹¹ Rò a hêsũ èthĩ, “Còmarya dyéthégnẽplõ pẹhõ thĩ ná a htyělẹkẹkũ a tẹthékhuthégně dõ a dõuõdõbí nĩdyé yẽtahe hó tadũrò kayă dõ aruô tahe agnẽnuô,

¹² ‘Èthĩ myă htuõ myă thyáthyá cõ tadũrò thyáphũ èthĩ myáhtye kuõũ to, èthĩ nĩdă htuõ nĩdă thyáthyá cõ tadũrò thyáphũ èthĩ thégnẽplõ kuõũ to,’ agnẽnuô, vă hé pẹ èthĩ ná ngõkhákho prẹ. Vă ki hébè pẹ èthĩ ná ngõkhákho to hẽnuô,

‘Păma èthĩ shyalyă lahyă athẽplõ rò Còmarya plwõkyă èthĩ tẹthũ he.’”[☆]

(*Matteo 13:18-23, Luka 8:11-15*)

¹³ Rò Jesũ thẽprwõ èthĩ, “Ngõkhákho yẽ, thĩ ki thégnẽplõ to hẽrò, thĩ cuõ thégnẽplõ cyă lõ~ ngõkhákho dõ vă hé yẽnuô tahe phútẹ? ¹⁴ Kayă dõ a pruõtă tẹklwĩ angõlasá mamáhõ kayă dõ a pruõtă Còmarya alăangõ nuô hó. ¹⁵ Kayă tahehenuô, athyaná tẹklwĩ lată dõ klyáděkũ nuõtahe, èthĩ nĩhuõ Còmarya alăangõ ná tũphuõtuõ khĩnėricyă khuklõ hyăphyě taphăpkeyă Còmarya alăangõ dõ èthĩ thẽplõkũ nuõtahe. ¹⁶ Dõ aruô tahehe kuõke rò athyaná ù pruõtă tẹklwĩ dõ lõklě hephábũkhu nuõtahehõ. Èthĩ nĩhuõ tũphuõtuõ a phyésũ ná tẹthėkrũthelõ cõ. ¹⁷ Manárò arwĩ yõ sátăză to akhu-akhyě, a htwõprẹ taplõphũ prẹ. A zũe Còmarya alăangõ tadũrò bí tẹcyětẹcũ tẹmũmyáricyă hyă bè èthĩ akhẽnuô, tũphuõtuõ athẽplõ lụcuõkhókyă rò a lakhũ kăkhyěkyă khyěthyá prẹ. ¹⁸ Tahehenuô athyaná tẹklwĩ latătõ dõ thõshyáthõprũklě nuõtahe hó. Èthĩ nĩhuõ Còmarya alăngõ ¹⁹ manárò èthĩ yõ bẹkúbẹkyă nĩdyé ná a tẹohtwõprẹ htuõ rô a yõ thẽzũ duzăhtyathě lahyă akhu-akhyě, èthĩ atẹthẽzũ yẽnuô a lahõ nĩdyéhõ èthĩ hó. Èthĩ thẽzũ tẹtõcõ htuõ tõcõ rò a tẹthẽzũ yẽtahenuô a iplũkhyábĩkyă lõhõ lũ rò athèaphõ htebẹ pătõhõ. ²⁰ Kayă tahehenuô athyaná tẹklwĩ latătõ dõ hezyerĩzyeryákhu nuõtahehõ. Èthĩ nĩhuõ Còmarya alăangõ rò a zũe rò athèhtebẹ é lõklõ cõ apuõ thuõshyě tahe apuõ shyẽthuõthyó tahe, apuõ tũzẹ tahe phũnuô cõ.”

Hékhákhongõ Ná Mikõ Ari-akyă

(*Luka 8:16-18*)

²¹ Htuõ rô Jesũ hé èthĩ, “Thĩ phyẽnuõ mikõ dõ hidókũ rò thĩ nuõdya è dõ cõlě ẽ? Mátõrò ma thĩ nuõdya è dõ lẹmyerẹ alẹ ẽ? Thĩ dyahtya è dõ mikõrẹkhu nuõ văheto? ²² Lõ~ tẹ meũõmẹbí tahenuô, ù ki phyéhtelũ lõ è pã. Lõ~ tẹ dõ ù thégnẽplõ to khõnyáyě tahenuô, ù ki thégnẽplõ lõ è shyé~ nopã. ²³ Tẹ dõ thĩ nĩhuõ è khõnyă yẽtahenuô thĩ tõ bezũ è.”

²⁴ Htuõ rô a hé põ èthĩ, “Nĩdă tătẹ lahyă vă tẹhébeyě. Nẹ ki nĩdă tătẹ tẹ hẽnuõma, Còmarya ki dyé nẹ tẹthégnẽplõ pã, htuõto a ki nõthégně éhtya lõklõ põ cõ nẹ pã. ²⁵ Kayă dõ atẹone cõhõ bá~ tẹ bèbè, ù lédyé éhtya pẹpõ cõ lũ pã, manárò kayă dõ atẹ o to tũprẽnuô, atẹ oprẹ takiphũprẹ bèbè, ù ki phyépkeyăphe lõ põ lũtẹ pã.”

Hékhákhongõ Ná Tẹklwĩ Dyáhtya Ari-akyă

²⁶ Jesũ hé põ, “Còmarya ahtyěakẽnuô athyaná kayă tũprẹ pruõtă tẹklwĩtẹlwĩ dõ hekhu nuô. ²⁷ Mõkhĩ rò omyě, mõlĩ rò kahtõ, mõkhĩ rò omyě, mõlĩ rò kahtõ, a mẹ prẹ

phúnuô rò tềklwiyě a phéhtya duhtya phútěnuô a thégně tôcô~ to. ²⁸ Hekhu dyéduhtya nidyédû atě prě. Amô tamahtya rěló htuôrò aplyă hteno, rò athè bákòno dố khyělố prě. ²⁹ Athè mĩ hyă hóhóná a hyă ké nidyé atèthètèphố yě ná tacě, mẹtěhèrò kébuố shuốkhě hyātuốhố.”

Hékhákhongố Ná Taplèplò Ari-akyă
(Matteo 13:31-32, Luka 13:18-19)

³⁰ Jesũ hé, “Cómarya ahtyěakế yěnuô pề ki talô byábủ cyạ pề ừ phútế? Mátòrò pề ki talô dyéluố cyạ pề ừ ná ngốkhákhò phútế? ³¹ Cómarya ahtyěakế nuôma athyaná taplèplò nuô. Bí ừ ivítặ taplèplò dố hekhu akhế, dố tềklwítềlwí lố~ plỉ aklếnuô taplèplò ma a patỉố ná akhố có. ³² Manárò ừ pruốtặ htuôrò a dyáhtya hó akhếnuô, dố thòtộmố, ithwídốbyălèmố aklếnuô adulố ừkhố, a phyăduhtya tahuốhtya lốklóná ừ rò htuphúzuốphú tahe hyămẹ lahyă apwỉ dố aphyă tahe alo có.”

(Matteo 13:34-35)

³³ Bí Jesũ hếsodônyă pề ừ ná Cómarya alặangố akhếnuô, a dônỷă nuốtộ pề ừ ná ngốkhákhò tahe. Thyáphú ừ ki thégněplốbế ryá nuôrò étaki a dônỷă pề ừ phúnuô. ³⁴ A hếbề pề kayă tahe ná ngốkhákhò tahe túprế tadúrò bí a o túdũ ná a khốpacế tahe akhếnuô, a hếsoluố pwố pề lố èthỉ lố~ ngốkhákhò angốlasá nuô tahe.

Jesũ Nốokuố Kềlathế
(Matteo 8:23-27, Luka 8:22-25)

³⁵ Bí nuôtônỷề hó, bí mốhémốtặ hó akhếnuô, Jesũ hé èthỉ, “Pề ki cuố dố htyềò bérế tôkhó pố~.” ³⁶ Rò èthỉ htecuố khókyă ná kayă bémụ. Rò Jesũ a khốpacế tahe cuốnuố dố Jesũ onỷăo nidyề hó thòklyề nuôtồbề akủ rò èthỉ htecuốrố lố lủ. Thòklyề dố aruô okuố bínuô tahe. ³⁷ Kềlathế duhyă rò htyềháhó nuố dố thòklyềkủ rò htyề kírế htyabă có ná thòklyề có. ³⁸ Manárò Jesũ omyề ná mwókuố tồmế dố thòipề tồkyề rò èthỉ cuố hturyă ihtò lủ rò a hé lủ, “Kố~ Thará, pề kírế lacúthyề lố cóhó rò mamếtề nệ bezủ kuố pả có pề tôcô~ toto?”

³⁹ A kahtò thềprwốhtuố kềlathế rò a hé htyềháhóyề, “okuố!” A hé rò kềlathế okuốtồphuố okuố có rò htyềháhó pả tôcô~ to.

⁴⁰ A hé èthỉ, “Thỉ thếisế mẹtế? Thỉ tềzútềnyạ o híto vặ?”

⁴¹ Rò èthỉ thếisế talwốsủlủ rò èthỉ hé nidyề khyềlủ, “È ma kayă phútế tồprề tề? Kềlathế ná htyềháhó tahe rò a nỉdă có lũngốngố.”

5

Jesũ Mếsímế Pề Khỉné Mềbề Kayăphế Tôprề
(Matteo 8:28-34, Luka 8:26-39)

¹ Jesũ ná a khốpacế tahe cuốtuố dố htyềòdu bérế Gerasenephú tahe a htyềkếkủ nuô. ² Bí a o dố thòklyềkủ hte akhếnuô, kayăphế dố khỉné mềbề lủ yếtồprềnuô a o dố luốkhu hte rò a htecuố myáhtyesũ ná Jesũ. ³ Kayăphế yếtồprềnuô a cuố prề bí krốkủ ừ lếiluố luố akhălế yěnuô prề. Rò ừ cồklồma pề lủ tồprề~ to, ừ cồklồma có lủ ná suplyếtộhtế rò a pếto. ⁴ Ừ cồklồma tamồtamồ lủtakhu ná suplyếtộhtế tadúrò a htótủkyă. Akhăduô rò ừ cồklồma ná suplyếtộhtếhtế, tadúrò a cwitủkyă prềprề. Rò kayă dố a mềpề lủ nuô, a

o tôprê~ to. ⁵ Bí a o dõ krõkũ luõkhälé akhênuô, ná bí a o dõ sokũ akhênuô, a êhtõémo rò a meçumeçtyã tamõtamo nĩdyé lõ ané ná lõ pwõ~ tôphuõ có.

⁶ Bí a myáhtyecuõlõ pãpré Jesũ akhênuô, a klyahyãtõ dõ lũo rò a hyã dãngũlyã dõ lũnyěhyã. ⁷ Rò a êhtõhtya rò a hé, “Tèdutèhtũ tadũ Cómarya aphúkhũ Jesũ~ nè kírè hyãme kryã~ vã ítě? Vã kwĩthézõ có nè dõ Cómarya a mèthènyě, meçyẽmeçũ tã vã támé ní~.” ⁸ Mẽtèhènuôrò Jesũ héhtuõhó lũ, “Khĩnékhĩnõ, htecuõ taphãkyã dõ prèkhũ nuõtõprè alo,” a héhtuõ lũ phũnuô hó.

⁹ Jesũ sudyã lũ, “Nèmwi ná ùpě?”

Rò a hésũ, “Vãmwĩ ná Legion,* mẽtèhèrò pè oróóé nyacó,” a hésũ phũnuô. ¹⁰ Thyáphũ Jesũ ki vékyã tã èthĩ támé, rò nõhtecuõokyã tã èthĩ dõ kèklõ támènuô, èthĩ kwĩthézõ tadũ có Jesũ có.

¹¹ Bínuõkhě, htyã tômuđu kanúe tavítavaphũ asè bí sorõlõnuô. ¹² Khĩnékhĩnõ nuõtãhe kwĩthézõ Jesũ, “Nõcuõnuõo ré pè dõ htyã nuõtãhe akũ rò plwõnuõ ré pè dõ htyã nuõtãhe akũ ní,” a kwĩthézõ lũ phũnuô. ¹³ Htuõrò Jesũ nõhtecuõ èthĩ, rò èthĩ htecuõkyã dõ kayãphě nuõtõprè anélo rò a cuõnuõokyã dõ htyã nuõtõmu akũ. Htyã nuõtõmu ma a o aduõnyërí rò a pãtã rwó látapri yě alo rò a latãlacũ thyěkyã lõ dõ htyèòdukũ.

¹⁴ Prèkyèhtyã tahe klyakã dyásoluõ cuõpye pèlõ ù dõ vĩkũ ná dõdõdõso tahe akũ ná tètìtèkyã yètahe. Rò a meçryáané phútènuô ù hyãmyã lahyã bínuô. ¹⁵ Rò èthĩ hyã dõ Jesũ a o rò a myáhtye kayãphě dõ khĩné htecuõkyã dõ lũkũ nuõtõprè onyã bínuô rò a kũhtyathyãhtya ryákhyě ahyeçã rò athéplò ryákãkhyě khyěthyã. Kayã tahe myáhtye lũ rò a théisě lõplĩ có lũlé. ¹⁶ Kayã dõ a myáhtye khĩnékhĩnõ htecuõkyã dõ kayãphě nuõtõprè akũ ná htyã nuõtãhe meçryã ané phútě nuô, èthĩ cuõ heso pè lõũ dõ aruô. ¹⁷ Kayã tahe cáhtya kwĩthézõ Jesũ ná a ki htecuõ taphãkyã ná èthĩ kèkũ bínuô.

¹⁸ Bí Jesũ nuõ dõ thòklyèkũ akhênuô, kayãphě dõ khĩné htecuõkyã dõ lũkũ nuõtõprè kwĩthézõ lũ, “Khyáthédõ ékrwõcuõ pèkuõ ré vã.” ¹⁹ Manárò Jesũ ékrwõnĩ lũ to, a hé lũ, “To, kã dõ nè hinuô rò kahésoluõ pèkuõré nè puõvyãmuõphě ná Byacè meçryã pè có nè bá~ tẽnuô ná a tètèzõnĩ nè phútě nuô ní~,” a héhtuõ lũ phũnuôrò, ²⁰ kayã dõ khĩné htecuõkyã dõ lũkũ nuõtõprè htecuõ rò a cáhtya lě heso pè ù pwõtõdõ dõ kètõké ù é ná “Vĩ shyé” akũ rò Jesũ meçé kryã~ è phútènuô ná kayã lõ~ plĩ tapã khyéthukhyéthé lõ kryã~ phútènuô a cuõ dõnyãluõ pè lõũ bínuô.

*Prèmò Dõ A Tèswío Tôprè Ná Pacẽ Prèmòphũ Tôprè Thyě Ari-akyã
(Matteo 9:18-26, Luka 8:40-56)*

²¹ Bí Jesũ kãkhyě khyěthyã dõ htyèòdu bérè tôkyě ná thòklyè akhênuô, kayã bẽmu hyã oplõoplũ róé nyacó dõ htyèòdu htũ nuô. ²² Rò tètõbèhõ khuklõdu tôprè, amwi ná Jairus hyãmyãhtye Jesũ rò a dãngũlyã dõ lũkhãduô shyé. ²³ Rò a kwĩthézõ lũ, “Vã phũprèmòphũ tôprè kírè thyèhó rò thyáphũ atèswi ki sìmékyã rò a ki htwõprè nuô, cuõ dyahtya pèré vã nè takhu dõ alo.” ²⁴ Rò Jesũ krwõkãkuõ lũ.

Kayã tôplutõphè tadwítashya cuõ kuõ lõ Jesũ. ²⁵ Bínuô aklẽ prèmò dõ a khyábè tètèthwitã dõ anyě cóhó shyényẽna nuô a o tôprè. ²⁶ Tèkhuthará éprè myãkhwènĩ lũ tadúró a yakhye to. A za nĩdyé ané rò arũãhtě lõhó tadúró a yakhyehyãtõ lũ to, atèsě

* 5:9 5:9 Legion angólasá ma oróóé

yěnuô taklya ná a meshyohyã ná shyohyã prě. ²⁷ A nĩhuô Jesũ ari-akyã rò a dwĩhyãnuô dô kayã oróòeklě rò a hyãtuô dô Jesũ khyěkhu rò a hyãtô lũ çacwo. ²⁸ A hénĩ ané, “Vã ki tóbè prěbí acacwo yěnuôprě ma vã tèsěthwitã yě a klyá sımé nyã hó,” a hé rò, ²⁹ tũphuôtuô athwihyã okuô rò a thėgně nĩdyé ané ná atèsě yěnuô a lamėkyãhó.

³⁰ Yětũphuôrò Jesũ thėgně nĩdyé ané ná a tẽprõtẽprya htecuókyã dô anėlo. A tarihtõtariŷya ané dô kayã oróòeklě rò, a sudyã ũ, “Maũpě tóbè vã çacwo pě?”

³¹ Rò a khõpacě hėsũ lũ, “Ně myãhtyedũhó ná kayã o tavaplutavaphè tadvítashya lõ nẹ rò mametèrò nẹ cuõsudyã tuô, ‘Maũpě tóbè vã çacwo pě phútě?’ ”

³² Thyáphũ a ki myãhtye kayã dô a hyã tóbè lũ nuôtũprě rò a myákamyáhyã tadũ. ³³ Rò prēmò yětũprẽnuô bí a hyãtóbè lũ çacwo akhě, tẽhtwõhtya-ané ná è phútẽnuô a thėgněŷya nĩdyé ané akhu-akhyě, a thėisě tanyãtadè rò a hyãdãngũŷya dô Jesũ mètħenyě rò a hėsoluô có pẹ lõplĩ Jesũ. ³⁴ Rò Jesũ hé lũ, “Phũmò~, nẹ tẽzũ yěnuô, a zasımėkyãhó nẹ tèsěhó, kamomõ karyáryá dũ ní~, nẹ tèsě yě a lamė lãnyãdũhó.”

³⁵ Bí Jesũ hėbèpãprě akhẽnuô, kayã tahe o dô Jairus dô a htwõ tẽcóběhõ khukló yětũprě ahi hyã, rò a hyãhėsó pẹ Jairus, “Nèphũmò thyěhó. Rò thĩ cuõmedĩdyã tadũpã Thará metě?”

³⁶ Manárò Jesũ nĩdã èthĩ atėhėbè to. A hé tẽcóběhõ khuklódu nuôtũprě, “Bèzò támė, tarú zũe vãnuô ní~.”

³⁷ Htuõrò a ékrwõnĩ prėtũ Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni prě. A énĩ kayã dô aruô tũprẽ~ to. ³⁸ Èthĩ cuõtuô dô tẽcóběhõ khuklódu nuôtũprě ahi rò a myãhtye ũ męprãrũpraté tahe, ũnguõũhè tahe. ³⁹ Bí a nuô dô hidókũ akhě, a hé èthĩ, “Thĩnguõthĩhè mętarũtapyã metě? Pacẽmuõphũ yětũprẽma a thyě mato. A omyėnĩ sõtapa prě.” ⁴⁰ Rò èthĩ nyěkruô lõplĩ Jesũ.

Htuõrò Jesũ vėhtekyã lõ~ kayã nuõtahe dô aklõ rò a énĩ pacẽmuõphũ yětũprě amuõaphě ná a khõpacě thėthuô rò a kanuô dô pacẽphũ nuôtũprě a o. ⁴¹ Rò a pũ pacẽphũ nuôtũprě atakhu rò a hé lũ, “Talĩ thakũmĩ” (Angólasá ma, “Kõ~ pacẽmuõphũ~ vã hé nẹ~ kahtòmõ.”), ⁴² rò tũphuôtuô pacẽmuõphũ shyėnyěna yětũprě kahtocũ rò èthĩ khyéthukhyéthé nyacó lahyã. ⁴³ Rò Jesũ mekyã tãtę èthĩ ngõ, tóbè hėsoluõnĩ pẹ ũ tũprẽ~ to, htuõrò a hé èthĩ, “Dyée pẹ pacẽmuõphũ nuôtũprě lėlėlė tũcũcũ ní~.”

6

Vĩ Nazarèphũ Zũe Jesũ To (Matteo 13:53-58, Luka 4:16-30)

¹ Jesũ htecuókyã bĩnuô rò è ná a khõpacě tahe kãkhyě khyěthyã lahyã dô adõaso nĩdũ vĩ Nazarè nuôtõvĩ. ² Bí Mõnyėduô akhẽnuô, Jesũ cáhtya ithyóithya tẹ dô tẽcóběhõkũ. Kayã ěprě nĩhuô a tẽthyóithya rò a khyéthukhyéthé lõ có rò a hé lahyã,

“A tẽthítẽphě yěnuô ná atẽmę tẽprõtẽprya lõ~ plĩ yětahe nuõma a cuõnĩbè tũ bítětě? A tẽthítẽphě dô a nĩbè yětahe nuõma tẽthítẽphě phútětũcũ tětě? Htuõrò a cuõmę cyã tuô tẽprõtẽprya yětahe nuõma phútětě? ³ È ma prėsócyãhi nuôtũprě vãhė? Rò è ma Maria aphũprẽkhũ vãhė? Apuõ tahe nuõma Jakomo, Jose, Juda, ná Simonė yětahe mã vãhėto? Rò apuõprēmò tahe nuõma a o prě bí dõkũyě prě vãhėto?” Èthĩ hé lahyã phũnuõrò, èthĩ thėhte Jesũ rò ěmõsũ lũ to.

⁴ Rò Jesù hé èthì, “Kayă dõ a dyazũdyanyă nĩdyékuõ prèprò to tahe nuõma túpré adõkũphú nĩdũ, aklwĩalyă nĩdũ ná a hiphúphyăphú nĩdũ tahe pré.” ⁵ Èthì zũe to akhu-akhyě Jesù mecyă pã atẽmẽ tẽprõtẽprya nuõtahe tãcõ~ to, a mecyăkyă prétú a dyahtya atakhu dõ kayă swisẽ nuõtahe alõ pré, rò a mẽ sãmẽ pẽ kayăswíkayăsẽ tahe patĩpré pré. ⁶ Dõphúsophú tahe zũenĩ lũ to akhu-akhyě a khyéthukhyéthé kanõ~ to.

Yětõphuõrò Jesù htecuõlẽ dõ dõ a o tavĩtava bĩnuõ tãdõhtuõttõdõ rò ithyõithya pẽ ù.

Jesù Nõhtecuõ A Khõpacẽ Shyéthényě
(Matteo 10:5-15, Luka 9:1-6)

⁷ Htuõrò a éhya plõlõ a khõpacẽ shyéthényě rò a nõhtecuõ lũ tõmũ ná thényě phũnuõ. Htuõrò thyáphú èthì ki vẽhtekyăbẽ khĩnékhĩnõ agnẽnuõrò, a dyé pẽ èthì taryěshyosõ.

⁸ Jesù mecuõnĩ a khõpacẽ tahe angõ, “Thĩ htecuõklyă rò phyécuõnĩ tã tãcõ~ tãmé ní, phyécuõnĩ tã khõmũ, pyě, ná rũhtõ yẽnuõtahe tãmé ní~. Phýení prétú ihtyábõ nuõ pré ní~. ⁹ Dyácuõnĩ lahyă khuphá nuõ manárõ phyécuõ tã cã nyẽpũ tãmé ní~. ¹⁰ Thĩ ki cuõnuõ o dõ hi tõmẽmẽ akũ hérõ, thĩ dã htecuõ hí dõ dõ nuõtõdõ akũ híto nuõ, tarú o tadũ lahyă bĩnuõ ní~. ¹¹ Dõ tãdõdõ dõ a ki thézũ ésũ thĩ to rò a ki nĩdã thĩngõ to hérõ bí thĩ htecuõkyă akhẽnuõ, thuõtãkyă hemũ dõ thĩ khãduõlõ nuõtahe, thĩ ki mẽphũnuõ héma athyaná thĩ dyéluõkyăhõ tẽmátẽdyă tãcõ dõ Cõmarya ki cirya èthì pã nuõhõ.”

¹² A khõpacẽ tahe htecuõlẽ hẽsodõnyă pẽ kayă tahe ná a tõkõ zã nĩdũ lahyă ané, a lẽ hẽso pẽ ù phũnuõ. ¹³ Èthì vẽhtekyănĩ èlã khĩnékhĩnõ rò a plõrõnĩ é pẽ lã kayăswíkayăsẽ tahe ná htahtyě rò a mẽsãmẽ kãkhyě é pẽ lã èthì.

Giovanni Baptista Atẽthyě Ari-akyă
(Matteo 14:1-12, Luka 9:7-9)

¹⁴ Jesù amwĩ luõhtyẽluõkẽ akhu-akhyě Khwĩ Herodẽ* nĩhuõ lõlõ~ a mẽ tẽ nuõtahe ari-akyă. Htuõto kayă tahehe hé lahyă, “Jesù ma Giovanni Baptista thyẽihtõkãkhyě pré, túrò a mecyă tẽprõtẽprya nuõtahe hõ.”

¹⁵ Taheherò a hé, “È ma Prèprò Elia pré.”

Htuõto tahehe rò a hé, “È ma prèprò khõkedũ tãprẽ dõ athyaná prèprò dõ~ nyẽnu aklẽ tãprèprè pré,” a hé lahyă phũnuõ.

¹⁶ Bí Khwĩ Herodẽ nĩhuõ Jesù mẽ tẽprõtẽprya akhẽnuõ, a hé, “Giovanni dõ vã nõpãtũkyă èkyăbõ ná vã klyẽphú nuõtõprè htwõprè kãkhyě khyěthyá hõ,” a hé phũnuõ.

¹⁷ Dõ arẽkhẽnuõ ma Khwĩ Herodẽ nõcuõpũ cõklõma aklyẽphú tahe ná Giovanni rò a nõdõtãkyă lũ dõ htõkũ nuõma Herodia khukhyě hõ. Herodia ma Khwĩ Herodẽ akhĩ, apuõ Philipu amẽ rò Giovanni hétãtũ tamõmõ Khwĩ Herodẽ ná a tõ phýení apuõ Philipu amẽ to. ¹⁸ Giovanni hé Khwĩ Herodẽ, “Nẽ phyé khyěthyá nẽ khĩnuõ a lũkhókyă hõ ná Cõmarya tẽthyótẽthya hõ.” ¹⁹ Phũnuõ akhu-akhyěrò khwĩ amẽ Herodia yẽnuõ a pũma tadũ Giovanni tẽthũ rò a thézũ mẽthyěkyă lũ tadũrò a mecyă tãcõ~ to. ²⁰ Mẽtẽhèrò Khwĩ Herodẽ yẽnuõ a myádu nĩdyé Giovanni, mẽtẽhèrò a thẽgnẽ ná è ma kayă dõ acóate asãsẽ tãprè akhu-akhyě, a takẽbí nĩdyé lũ. Bí khwĩ nĩhuõ Giovanni hébè akhẽnuõ, a bèzõ nyacõ tadũrò a thézũ nĩhuõ nyãpré lũ hébè pré.

* 6:14 6:14 Khwĩ Herodẽ yětõprè nuõma Khwĩ Herodẽ Antipa.

²¹ Bí Khwí Herodè opacělyā amōnyě hyātuōkhyě akhěnuô, ashuōakhě ryányacó dō Herodia ki mēthyěkyā Giovanni. Khwí mēpwě nidyé a opacělyā amōnyě rò a buōebuōō klyě khuklókhu klyā tahe, htyěké khuklókhu klyā tahe, ná kayā htwō khuklókhu klyā dō Galilea kékū nuōtahe. ²² Bí Khwí Herodè amě Herodia aphúprēmòphú hyānuō ilě akhěnuô, a mē théplòmō théplòmí nī Khwí Herodè ná asíprě lō- plí khukhyě Khwí Herodè hé pacěmuōphú yěnuô tōprě, “Ně thézúthelō ítěnuô heso vā, vā ki dyé nē.” ²³ Htuōrò a ólyā rò a byānī angó ná a tēhébè phúnuô rò “Ně kwí có vā ítě- bèbè vā ki dyé nē pā, nē kwí có vāhtyěvāké taklāmě có bèbè, vā dyébé nē pā,” a ólyā phúnuô.

²⁴ Rò pacěmuōphú nuôtōprě klyachte dō aklō rò htesudyā amuō, “Muō- vā tōbè kwí khwí ítětě?”

“Kwí Giovanni Baptista a khuklónuô” amuō hēsú lū phúnuô.

²⁵ Rò a taplōtaplyě klyakanuō khyěthyā dō khwí o rò “Vā thézú nōdya nuō nē Giovanni Baptista akhuklō dō dībē taēdukū rò hyādyé có vā khōnyāyěnuô” a hé lū phúnuô.

²⁶ Khwíyě a théplòmō pātaki- to tadúrò a yō ólyā htuōhó dō síprě tōplutōphē a mēthēnyě hó akhu-akhyě ngó dō a ólyā htuōhó ná pacěmuōphú yěnuô, a thézú mēpyěkyā to. ²⁷ Phúnuōrò tōphuōtuō a nōcuōphyé aklyěphú prēpōtē nuôtōprě ná Giovanni akhuklō rò aklyěphú yētōprě cuō dō ũ lédóo kayā htōkū rò a cuōpātū ká Giovanni akýābō. ²⁸ Htuōrò a dyanuō Giovanni a khuklōyě dō dībētaēdu akū rò a hyādyé ná pacěmuō nuôtōprě rò pacěmuōyě dyé ná amuō. ²⁹ Giovanni Baptista a khōpacě nīhuō rò èthī hyāphyéka lū nēklō okyāyě rò ká iluōkyā lū dō luōkhu.

Jesū Buōebuōō Kayā Aprēnyāří

(Matteo 14:13-21, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

³⁰ Prēdōnyāphú tahe ká-oplō tavalō Jesū rò èthī heso pēlō lū ná lō- èthī mēhtuōhó tēnuōtahe ari-akyā ná èthī ithyóithya pē ũ nuōtahe ari-akyā. ³¹ Prē hyā dō lūo rò hyā, prēka rò ká orōoè talwósúlū khukhyě Jesū ná a khōpacě tahe léokuō eō ashuōkhěnuô- a opā có to, rò Jesū hé a khōpacě tahe, “Pē cuō rólū dō khālétuōkrē tōpho dō kayā o tōprē- to nuô rò pē ki okuō tabéthéprā taplōphú pó-.”

³² Rò Jesū ná a khōpacě tahe cuōnuō sidyānī thōklyě rò htecuōkyā lahyā túdū dō khālétuōkrē tōpho. ³³ Manárò kayā éprě dō a myáhtye èthī cuō yětahenuô, a thégně tātē lahyā hó ná Jesū ná a khōpacě tahe mányāhó akhu-akhyě, vjphú pwōtōvī klyacuō ná khāduô dō khōkhu rò klyacuōtuō ré dō Jesū ná a khōpacě tahe anyěhyā. ³⁴ Bí Byacē Jesū o dō thōklyěkū hte akhěnuô, a myáhtye kayā bémudu cuō opō one ré lōhó dō nyěhó rò a thézō nidyé nyacó èthī có, mētéhérò kayā yětahenuô athyáná thímí tahe dō prēkyě o lū to nuô akhu-akhyě a cáhtya ithyó épē nyacó èthī.

³⁵ Bínuô akhě mōhélā hó rò Jesū a khōpacě tahe hyā dō lūo rò a hyāhé lū, “Khālē bíyētōpho ma dō ophū tōdō- to, htuōto mōhélā hó. ³⁶ Thyáphú èthī ki cuōlě ipri-epriō nidyé lahyā dū asēsēō agnēnuōrò, nōcuōkyā mō èthī dō dōkūsokū dō a o tavítava bíyē tōpho nuô.”

³⁷ Manárò Jesū hēsú èthī, “Myá dyéedyēō pē èthī tōcōcō nuô.”

Rò èthī sudyā lū, “Pē ki cuōipri pē èthī khómū rò alō krūnyakō ná prēmētēphú tōprē alèkè lēlwīthyó† có kōkō, rŭzye denari o pré tōkoko- tuō pré rò a kírē cuō pōepōō èthī

† 6:37 6:37 Rŭzye denari tōbè ma a krūnyā ná tōnyě atēryā khwókè.

phútě?”

³⁸ Jesů sudyã a khõpacě tahe, “Dõ thĩklěnuô khõmũ o bákłõtě? Cuõmyámyá,” a hé èthĩ phũnuô akhě, èthĩ cuõmyá rò èthĩ myáhtye prě, “Khõmũ nyãklõ ná tẽphũ nyěbè prě,” èthĩ hé lũ phũnuô.

³⁹ Htuõrò Jesů nõonyã oplõ èthĩ tõmũ ná tõmũ dõ mĩthuõlěkhu. ⁴⁰ Rò èthĩ onyãoplõ lũ tõmũ ná aprẽ nyãshyě tahe aprẽ tõzè tahe. ⁴¹ Jesů phyé khõmũ nyãklõ ná tẽ nyěbèyè rò a tũhtya dõ mólě rò a hébwĩhétaryě htuthéhtya Cõmarya rò ibikyě khõmũ. Htuõrò a dyétã dõ a khõpacě tahe a o. Rò a khõpacě tahe zũetã dítũ pè ná kayã nuõtahe. Htuõrò a zókěkhãkwo kuõ tẽphũ nuõnyěbè phũnuõnuô. ⁴² Èthĩ e pòepõõ ekõõbã lõplĩ có pwõ-tõprè có. ⁴³ A khõpacě tahe phyédwõplõ khyěthyá khõmũ ná tẽphũ dõ a ibikyě rò a okyãlõ tahenuô a obã pã có ná krĩnuô shyényẽmẽ có. ⁴⁴ Prěkhũdu dõ a e khõmũ lõplĩ nuõma a o kayã nyãrí.

Jesů Cuõ Dõ Htyěkhu

(Matteo 14:22-33, Giovanni 6:15-21)

⁴⁵ Èthĩ ihtuõplõ htuõhtuõ ná Jesů nõcuõnuõ sidyã lõ a khõpacě tahe dõ thòklyěkũ rò a nõhtecuõ rékyã èthĩ dõ vĩ Bethsaida dõ a o dõ htyěòbèrè nuõtõvĩ. Rò bí a khõpacě htyasidyã thòklyě akhěnuô, è rò a plwõkakyã lõplĩ kayã bẽmũ. ⁴⁶ Htuõrò Jesů htecuõkyã rò a cuõhtya cóbẽ dõ sokhu.

⁴⁷ Bí mõkhĩpalõ hyã hó akhěnuô, a khõpacě thòklyě cuõtuõ hó dõ htyěklãmẽ hó tadũrò Jesů okyã tũdũ prě dõ khõkhu tõprè prě. ⁴⁸ Jesů myáhtye ná kẹlathé yõ htõhyãsũ a khõpacě tahe akhu-akhyě, èthĩ khyãsũ kẹlathé rò a thẽpráladyã lõplĩ. Bí shyěi-utazě mõ kírè lĩbũhó akhěnuô, Byacè Jesů cuõ dõ htyěkhu rò hyãtõ dõ a khõpacě tahe a o. A kírè cuõtalwõ ná a khõpacě tahe. ⁴⁹ Manárò bí a khõpacě tahe myáhtye lũ cuõ dõ htyěkhu akhěnuô, èthĩ tanẽ lũ ná luõtapryã rò a éhtõẽmõ lõplĩ. ⁵⁰ Mẽtẽhèrò èthĩ pwõ-tõprè myáhtye lõplĩ lũ rò théisẽ lõplĩ có.

Tõphuõtuõ Jesů hé èthĩ, “Dyakhũdyahã lahyã thĩ thẽplò. Théisẽ lahyã tãmẽ, yẽma vã prě.” ⁵¹ Htuõrò a htyanuõkuõ dõ a khõpacě tahe a thòklyěkũ rò kẹlathé okuõhyãkyã rò a khõpacě tahe khyéthukhyéthẽ lõplĩ có. ⁵² Mẽtẽhèrò èthĩ yõ khãlẽduõ akhu-akhyě Jesů dyẽluõ pè có èthĩ ná buõẽ ù khõmũ atẽmẽ tẽprõtẽprya yẽ có tadũrò èthĩ thẽgnẽplõ lahyã to.

Jesů Mẽsĩmẽ Pẽ Kayãswĩkayãsẽ Dõ Gennesaret Kẹ

(Matteo 14:34-36)

⁵³ Èthĩ cuõbè hó htyěòduyè rò a cuõtuõ lahyã dõ Gennesaret kẹ rò a cuõ báokuõ lahyã athòklyè bĩnuô. ⁵⁴ Èthĩ hte hó dõ thòklyěkũkũ ná kayã tahe thẽgnètãtẽno lahyã ná Jesů prě. ⁵⁵ Èthĩ klyãhtõklyalyã lõ lahyã rò a cáhtya záhyã lahyã kayãswĩkayãsẽ tahe ná icõ rò záhyãtõ lahyã bí èthĩ nĩhuô ná Jesů o nĩdyé akhãlẽ nuõtõpho. ⁵⁶ Byacè Jesů cuõtõ bítẽ-tõpho bèbè, a cuõ dõ dõkũ bèbè, a cuõ dõ vĩkũ bèbè, a cuõ dõ vĩklõ bèbè, èthĩ dyatã lahyã kayãswĩkayãsẽ tahe dõ klékũ rò èthĩ kwĩthézõ Byacè ná nõtõbè prě nẽ çãhtũ yẽnuô ná prẽswĩ prẽsẽ yẽtahenuô takiphũprẽ. Rò kayã dõ a tõbè lũ çãhtũ tahenuô, a tẽswĩtẽsẽ lamẽ lõplĩ có.

7

*Jesů Ithyó Ů Ná Těmwǒplǐ Ari-akyă Ná Těmwǒplǐ To Ari-akyă
(Matteo 15:1-9)*

¹ Bínuô akhě prèithyó tětthyótětthya athará ná Pharisěophú dǒ a o lahyă dǒ vǐ Jerusalem akǔ hyă tahenuô, a hyă oplóoplu tava lõplǐ dǒ Jesů khăshyé. ² Èthǐ myáhtye Byacè a khǒpacě tahe esè rò a sǐplǐ kuǒũ atakhu to. Angólasá ma èthǐ thézũ hé ná phú təcóbucóbě aléklǒ o ná bí e tyahí sè to akhě tǒbè sǐplǐ rě takhu tadúrò a khǒpacě tahe mękuǒ phúnuô to. ³ (Mętěhénuôrò Pharisěophú tahe ná lõ- Judaphú tahenuô a ki sǐplǐ lahyă atakhu tuǒdǒ takhutară túrò èthǐ phyéeno sèesèǒ prě, èthǐ pǔmanǐ lahyă èthǐ phyěphuǒ lěklǒ tahe. ⁴ Èthǐ ki o dǒ klé ka hérò a ki sǐplǐsǐplěkyă atakhu to hénuô, èthǐ eǒ tǒcǒ- to. Htuǒto èthǐ pǔmanǐ tadúpă lěklǒ dǒ aruô tahenuô a o éłă pă. Kryá-maitě hérò, èthǐ sǐplǐ ryá bělěǒ tahe, diithwípǒ tahe, ná bétalǐ thǐtahe.)

⁵ Htuǒrò Pharisěophú tahe ná prèithyó tětthyótětthya athará tahe sudyă Jesů, “Ně khǒpacě tahe rò a krwǒmę kuǒ phú phyěphuǒ lěklǒ ithyókyă ũ nuô to vă? Bí èthǐ esèǒhtyě akhěnuô, a sǐplǐkyă kuǒ lahyă atakhu to mętě?”

⁶ Jesů hészũ èthǐ, “Prěprǒ Isaiah héone thǐrithǐkyă nuôma a tǒtũ cǒ. Thǐ ma prě cyézǒcǒtę aně tahe. Prěprǒ Isaiah răkyă dǒ nuôkhě rò a hé, Cǒmarya hé, ‘Kayă yětahe bezǔbenyă lahyă vă ná akhău manárò athéplò nuôma a otaphăyę ná vă prě. ⁷ Èthǐ cǒběhtya vă yěnuô angólasá o tǒcǒ- to. Èthǐ ithyóithya prě ũ ná prělukayă aléklǒ tahe prě manárò a hé nǐdyé lahyă ná a ithyóithya cǒ ũ ná Cǒmarya a tětthyótětthya tahecǒ.’[✧]

⁸ “Thǐ dyataphă khókyă Cǒmarya a tětthyótětthya tahe rò thǐ pǔklǒma nǐdyé lahyă prělukayă a lěklǒlěkhya tahe.”

⁹ Htuǒrò a hé èthǐ, “Thyáphú thǐ ki pǔma nǐdyé thǐ lěklǒ tětthyótětthya tahe agněnuôrò, Cǒmarya mekyăngǒ tahenuô, thǐ limyă htésũkyă cyă nyacǒ. ¹⁰ Mosè hé, ‘Bezǔbenyă nęmuǒnẹphě ní,’[✧] rò ‘Kayă dǒ a isǒ amuǒaphě tǒprěprěnuô bẹ męthyěkyă lǔ.’[✧]

¹¹ Manárò thǐ nǒhé ũmuǒũphě, ‘Kǒ- muǒ, Kǒ- phě, rǔhtě dǒ vă kitǒ myákhwè męcwǒ ná thǐnuô a o vă, manárò vă ki nǒe è ná Kǒban,’^{*} thǐ nǒhé ũ ná ũmuǒũphě phúnuô,

¹² htuǒrò thǐ nǒmęcwǒ myákhwènǐ pă èthǐ ná amuǒaphě to. ¹³ Phúnuô akhu-akhyě thǐ mętaphũkyălǒ hó Cǒmarya alăangǒ hékyă yěnuôtahe hó, mętěhérò thǐ pǔklǒmanǐ thǐ lěklǒ rò thǐ dyétă dǐtũ ũ. Thǐ męthyă phúyě dǒ aruô tahenuô a o épă nyacǒ.”

(Matteo 15:10-20)

¹⁴ Rò Byacè Jesů éhyăphũ kayă bémũ dǒ akhăshyé rò a hé èthǐ, “Pwǒ- tǒprě nǐdă lahyă vă hé thǐyě rò yácũ pǔthégně tătę lahyă. ¹⁵ Tẹ dǒ a o dǒ aklǒ rò a hyănuǒ dǒ kayă tǒprěprě akǔ tahenuô a mę taprómũmyă cyă lǔ to, manárò tẹ dǒ a o dǒ kayă théplǒkũ rò a hte tahe nuôma a mę taprómũmyă lǔ prě.” ¹⁶ (“Lǒ- thǐ yětahe, thǐ ki thézũ thégně hérò, thǐ tǒkǒ nǐdă lahyă.”)[†]

¹⁷ Jesů htecuǒ taphăkyă dǒ kayă orǒklě rò bí a cuǒnuǒ dǒ hidókũ akhěnuô, a khǒpacě tahe sudyă lǔ ngǒkhákho angólasá tahe. ¹⁸ Rò a hé pẹ èthǐ, “Thǐ thégně kuǒnyă ũ to ẻ? Thǐ tǒbè thégně, sèe ítětě- bẹbẹ, a o dǒ aklǒ rò a hyănuǒ dǒ kayăkũ tahe nuôma, a mę

[✧] 7:7 7:7 Isaia 29:13 [✧] 7:10 7:10 Li Hteka 20:12, Li Dǒnyă 5:16 [✧] 7:10 7:10 Li Hteka 21:17 ^{*} 7:11 7:11 (Kǒban angólasá ma tẹmẹlũ dǒ pẹ dyé ná Cǒmarya.) [†] 7:16 7:16 Ũ ră liphá dǒ akhăshyékě tahehenuô, a sunuǒpatǒ liyětǒmă to

taprómũmyá cyá lũ to. ¹⁹ Metêhêrò sèe yènuô, a nuô dõ lũ théplòkũ mậto, a nuô dõ phuộkũ rò a bè htecuốkyá dõ dõklõ prê.” (A hé phúyènuôma, a thêzũ hé, sèe ìtêtê~bèbè, e ma a nĩ lờprê.)

²⁰ Htuôrò a hé, “Tê dõ a o dõ kayá théplòkũ rò a hte tahe nuôma a mệ taprómũmyá lũ prê. ²¹ Tê dõ a o dõ kayá théplòkũ hyãhte tahe nuôma mậhõ tètane mũmyáricyá tahe, cuốthũ prèmòprêkhũ, ehuôehí, mệthyê kayá, cuốthũ ùmễũvê, ²² tẻlỗphã kóvêkóp̄ra e nĩdyégnê, tẻthêkháthêhte ù, lahœũ, tẻmệ mũmyáricyá, thêkhwénĩtẻ, pacyêishyéũ, phyédunê, mệtẻ rò tane tặtẻ to. ²³ Lỗ~ tẻ dõ aryáto yẻtahenuô a o dõ kayá théplòkũ hte rò a mệ taprómũmyá kayá prê.”

*Judaphũ Mậto Tôprẻ Zũe Ná Jesũ Ki Mệcwỏ Lũ
(Matteo 15:21-28)*

²⁴ Jesũ htecuốkyá ná khặlẻ bínuôtôpho rò a htecuốtuộ dõ khặlẻ tôpho dõ aphũ ná vĩ Tyre ná vĩ Sido. Htuôrò a cuốnuô dõ hitômẻ akũ rò a thêzũ dyéthẻgnẻ anẻ ná kayá bẻmụ yẻtahe to tadũrò a owóouỏ bícýa to. ²⁵ Prẻmò tôprẻ nĩhuỏ Jesũ ari-akyákyá ná tôphuộtuỏ a hyã dángũcỏbẻlyạ dõ Jesũ khặduỏshyẻ. Rò prẻmò yẻtỏprẻnuô a phúprẻmò patípủ o tôprẻ rò khỉnẻkhỉnỏ mẻbẻ lũ tẻ. ²⁶ Prẻmò yẻtỏprẻ ma Judaphũ mậto, a o dõ Syria kẻmuộ alẻ Phonicia kẻkũ, rò a o nĩdyẻ ná a phúprẻmò tôprẻ. Rò a hyã kwithẻzỏ tadũ Jesũ ná a ki vẻhtekyá pẻ khỉnẻkhỉnỏ dõ a phúprẻmò yẻnuô akũ.

²⁷ Htuôrò Jesũ hé ẻ, “Phũ tahenuô a tẻbẻ ekỏỏbả rẻ, pẻ phýẻ phũ yẻtahe asẻẻ rò buỏekyá ná htwi tahe nuôma a kỏto.” (Jesũ hé ná pacẻphúyẻ angỏlasá ma Judaphũ rò htwi a hé nuôma Judaphũ mậto tahe.)

²⁸ Manárỏ a hẻsũ Jesũ, “A mặlakỏ có Byacẻ, htwi dõ a o dõ dỉrẻ alẻ tahenuô a enỏ kuỏnyảprẻ phũ tahe asẻẻ tặkuộtặvẻ nuỏtahe nyảprẻ.”

²⁹ Jesũ hé lũ, “Nẻ hẻsũ kặkhyẻ tẻyẻ aryá nyacỏ akhu-akhyẻ nẻ kạ dõ hi ma anẻ hó. Khỉnẻkhỉnỏ o dõ nẻ phúprẻmò akũ nuỏtỏduỏ htecuốkyá hó.”

³⁰ A kạ dõ ahi rò a myáhtye ná a phúprẻmò omyẻkhũ o dõ lẻmyẻkhu rò a thẻgnẻ ná khỉnẻkhỉnỏ htekyáhỏ dõ lũkũ hó.

Jesũ Mẻsỉmẻkạ Pẻ Kayá Khặlẻkaỏ Rỏ A Pẻ Tôprẻ

³¹ Htuôrò Jesũ o bí vĩ Tyre tavítavạ nuô rò a nuỏ cuỏplủbẻ vĩ Sido, htuôrò a kặkhyẻ dõ Galilea htyẻỏ. Htyẻỏ yẻnuô a ophũ ná vĩ shyẻ dõ ù ẻ ná Decapoli hé yẻnuô tỏkẻ akũ.

³² Kayá tahe éhyảnẻ kayáphẻ khặlẻkaỏ rò a pẻ uỏáyá hẻbẻ cyá kadákadỏ tôprẻ dõ Jesũ a o rò ẻthỉ kwithẻzỏ tadũ Jesũ dõ a ki dya atakhu dõ lủỏ.

³³ Rỏ Jesũ ẻhte taphặcuỏkhỏkyá túdũ kayáphẻ yẻtỏprẻ dõ kayá orỏklẻ rò kỉnuỏ htuỏ akanỏ dõ kayáphẻ nuỏtỏprẻ a khặlẻkũ rò a htủplỏcỏ aplỉhtyẻ ná akanỏ rò a tỏ ná kayáphẻ nuỏtỏprẻ aplỉ. ³⁴ Htuôrò a tủhtya dõ mỏkhu rò a thẻmuộ, rò a hé lũ, “Éphatha!” Angỏlasá ma “lỉhtyamỏ!” nuỏprẻ. ³⁵ Rỏ kayáphẻ nuỏtỏprẻ khặlẻ lỉkặkhyẻ rò aplỉ cẻ kặkhyẻ rò a hẻbẻ cyá ryá khyẻthyá.

³⁶ Jesũ hé ẻthỉ ná hẻsỏ pẻ tặ ù tỏprẻ~ tặmẻ nẻ~, a hé ẻthỉ phủnuô tadũrò Jesũ nõhẻluỏ to shyỏshyỏ, ẻthỉ lẻ hẻluỏ shyỏshyỏ. ³⁷ Rỏ lỏ~ kayá dõ a nĩhuỏ tahenuô, a khyẻthukhyẻthẻ lahyá kanỏ~ to. Rỏ ẻthỉ hé lahyá, “Lỗ~ ẻ mệtẻ tahe nuôma aryá nyacỏ! Kayá khặlẻkaỏ ma a mẻlỉkặkhyẻ, kayá pẻ ma a mẻhẻbẻ cyá kặkhyẻ pẻ cỏ ù ni,” a hé lahyá phủnuô.

8

Jesů Dyéedyéó Kayă Lwĩrí
(Matteo 15:32-39)

¹ Bínuô akhě kayă bémudu dõ aruô tômu hyăoplóoplu kuõ lõ ke lů rò èthĩ léelěõ lõkyă hõ rò Jesů éhyă a khõpacě tahe dõ a o rò a hé èthĩ, ² “Vă thézõ nídyé nyacõ kayă yětahe, a o kuõ lahyă ná vă bíyě ma a bã hó thuõnyě hó. Èthĩ léelěõ o lahyă tôcõ- to. ³ Vă ki plwõka tavĩtakõ èthĩ dõ ahi hérò, a enõónõ lahyă to rò a ladyáeladyăõ ka lõ dõ klyálo he, metěhéro kayă tahehe ma a o lahyă dõ aye hyă cõ.”

⁴ Rò a khõpacě tahe hésũ lů, “Pě tõbè dyée èthĩ lée ma amávă, manárò dõ lámisoklě phúyěnuô, pě ki cuõmyápũ dyée cyă pě èthĩ phútě?”

⁵ Jesů sudyă èthĩ, “Thĩkhómũ o bákłótě?”

“A o thuõthyótõklõ” èthĩ hésũ lů phúnuô.

⁶ Jesů nõonyătă lõ kayă bémũ yětahe dõ hekhu rò a phyéhtya khómũ yěthuõthyótõklõ rò a hébwihétaryě htuthéhtya Cómarya, rò a ibikyě htuõ khómũ yětaherò a dyé ná a khõpacě tahe rò a nõcuõzũ èthĩ rò a khõpacě tahe cuõzũtă dítũ ná kayă bémũ tahe. ⁷ Èthĩ phyéhyă tuõkuõ tẽphũ tôbè nyěbè rò Jesů hébwihétaryě htuthéhtya Cómarya htuõrò a nõzũtă e ná kayă bémũ yětahe. ⁸ Èthĩ ekõõbă pòepõõ lõplĩ cõ. Rò a khõpacě phyédwókhyě khómũ dõ a okyăpă yětahenuô a bãpă cõ ná krĩnuô thuõthyótõkrĩ cõ. ⁹ Kayă esèe yětahenuô a phũ- o cõ kayă lwĩrí. ¹⁰ Jesů plwõkakyă htuõ kayă bémũ yětahe rò tôphuõtuõ è ná a khõpacě tahe cuõnuõ dõ thòklyěkũ rò htecuõ dõ Dalmanutha kẹ.

Pharisěophú Tahe Kwĩmyă Tèprõtèprya
(Matteo 16:1-4)

¹¹ Pharisěophú tahe hyă dõ Jesů a o rò a hyă cáhtya kryă lů. Jesů yěnuõma a o dõ Cómarya a o hyă mǎ ě, mǎto ě nuô, èthĩ hyăkwĩ khákhomyábyepré lů ná a ki dyéluõ pě èthĩ tèprõtèprya tôcõ. ¹² Jesů thémuõ rò a hé èthĩ, “Kayă yětõhtũ tahe cuõkwĩmyă tuõ vã tẽmẽ tèprõtèprya metě? Vă hécócõ thĩ vã dyéluõ pě thĩ tẽmẽ tèprõtèprya tôcõ- to.” ¹³ A hé rò a htecuõ taphăkyă ná Pharisěophú nuõtahe, rò a ka kanuõkhyě dõ thòklyěkũ rò htecuõkyă htyěòbèrě tũkyě.

Jesů Ithyó Nídyé A Khõpacě Tahe
(Matteo 16:5-12)

¹⁴ Jesů a khõpacě tahe sõtapa phyécuõnĩ lahyă khómũ rò dõ thòklyěkũ yěnuô èthĩ phyécuõnĩ pré khómũ tókłõphũ pré. ¹⁵ Jesů mekyă tãtẽ a khõpacě tahe, “Rõnĩ lahyă thĩnẽ ná Pharisěophú tahe ahuõmũ ná Khwĩ Herodè ahuõmũ yěnuô ní-.”

¹⁶ Èthĩ hé nídyé khyělũ, “Byacè hé pě phúyěnuõma, mǎ dõ pě khómũ o pě lů to nuõhõ.”

¹⁷ Byacè Jesů thěgně ná èthĩ hébè nídyélũ ná khómũ ari-akyă akhu-akhyě, a sudyă èthĩ, “Mamětèrò thĩ cuõdõnyă nídyé khyělũ ná thĩ khómũ oto ari-akyă phútě? Ma thĩ myáhtye thěgněplõ kuõnyă híũ to ě? Thĩ cuõthěgněplõ pě kuõũ to phútětě? ¹⁸ Thĩ mètèplõ o kuõũ rò thĩ myáhtye kuõũ to, thĩkhălè o kuõũ rò thĩ nĩhuõ kuõũ to. ¹⁹ Bí vă ibikyě khómũ nyăklõ rò vă buõe ná kayă nyărí akhěnuô, thĩ phyédwóplõ khyěthyă a okyălõ nuõtaherò a opă bákřítě nuõma thĩ tõnĩdyé pãto ě?”

Èthĩ hésũ lů, “A okyălõ shyényěkrĩ.”

20 “Bí vǎ ibikyě khómũ thuõthyótõklõ rò vǎ buõe ná kayǎ lwĩrĩ akhě, thĩ phyédwóplõ khyěthyá khómũ dõ vǎ ibikyě tahenuõ, a okyǎlõ pǎ bákřítě?”

Èthĩ hēsũ lǔ, “A okyǎlõ pǎ thuõthyó tõkrĩ.”

21 Rò a hé èthĩ, “Thĩ thègně pėkuõnyǎ híũ to ẽ?”

Jesũ Zasĩmė Kayǎphě Mèthèkhĩ Tôprė A Mèthèplõ Dõ Vĩ Bethsaida

22 Jesũ ná a khõpacě tahe cuõtuõ dõ vĩ Bethsaida rò kayǎ tahe éhyǎnĩ kayǎ mèthèkhĩ tôprė rò a hyǎkwĩthězõ Jesũ ná a ki tõe pė kuõ kayǎ yětõprė. 23 Jesũ pũnĩ kayǎ mèthèkhĩ yětõprė atakhu rò a éhte lǔ dõ dõklõ rò a htuplárě lǔ mèthèplõ rò a tõe kayǎphě yětõprė a mèthèplõ rò a sudyǎ lǔ, “Ně myáhtye tẹ tõe tõe ẽ?”

24 A myáhtõmyǎyǎ rò a hé, “Vǎ myáhtye kayǎ tahe tadũrõ athyáná thòmõ rò a cuõka cuõhyǎ phũnuõ prě.”

25 Jesũ tõe khyěthyá kayǎphě mèthèkhĩ yětõprė a mèthèplõ rò kayǎ nuõtõprė yácũ myátǎtẹ khyěthyá rò a mèthèplõ lĩhtya rò a myáhtye ryǎlõ tẹpwõtõcõ. 26 Rò Jesũ hénĩ lǔ, “Kǎ tõphuõka dõ hi ní~, kǎ kanuõ tǎ dõ dõkũ tǎmė ní~.”

Petru Héluõhte Ná Jesũ Ma Prēmewóhtekǎ Dõ Cómarya Nwóhtya È Tôprė (Matteo 16:13-20, Luka 9:18-21)

27 Jesũ ná a khõpacě tahe cuõ lahyǎ dõ dõ o dõ vĩ Caesarea Philipi akhǎsõkhǎshyé tahe rò bí a cuõ dõ klyǎlõ akhẽnuõ, Jesũ sudyǎ èthĩ, “Kayǎ tahe hékryǎ~ vǎ ná vǎ ma kayǎ phútě tôprė pě?”

28 Èthĩ hēsũ lǔ, “Taheherõ a hé ná Giovanni Baptista, tahehe kuõkerõ a hé ná Prẽpro Elia, taheherõ a hé ná prẽpro tomaná prẽpro khódũ dõ aruõ tahe aklě tôprėprė prě,” a hé lahyǎ phũnuõ.

29 Rò a sudyǎ èthĩ, “Thĩ kuõkelé~, thĩ ki hé ke vǎ ná ùpě?” A hé rò Petru hēsũ è, “Ně ma prēmewóhtekǎ ù* dõ Cómarya nwóhtya è nuõtõprė hó.”

30 Phũnuõrõ Jesũ mekyǎ èthĩ, “Vǎ ma prēmewóhtekǎ ù† dõ Cómarya nwóhtya è nuõtõprė hó, thĩ bè cuõ hēsoluõnĩ pė ù phũnuõ tôprė~ to ní~.”

Jesũ Héso-one Rė A Bè Khyácýěkhyácũ Tẹ Ná A Bè Thyě Pǎ Ari-akyǎ (Matteo 16:21-28, Luka 9:22-27)

31 Rò Jesũ cáhtya ithyó a khõpacě tahe, “Vǎ ma prẽlu kayǎ aphúkhũ rò vǎ tõe khyábè ényacõ tẹcyětẹcũ pǎ, rò Judaphũ khuklõkhuklyǎ tahe, bwídukhu tahe ná prèithyó tẹthyótẹthya athárǎ tahe ki thótanǎ thótaphǎkyǎ vǎ pǎ rò èthĩ ki mẹthyěkyǎ vǎ pǎ. Rò vǎ thyětuõpǎ rò thuõnyě pǎnuõ, vǎ ki htwõprė kǎkhyě khyěthyá dõ tẹthyě pǎ.”

32 A héluõ lǎlĩ plõ pělõ cõ èthĩ ná lõ~ tẹyetahe akhu-akhyě Petru écuõ taphǎ cõcẹkyǎ Byacè takiphũ rò a thẽprwõ lǔ.

33 Manárõ Jesũ tarihtõtariyǎ rò a myárě htũõ a khõpacě tahe rò a thẽprwõ kǎkhyēsũ Petru, “Kõ~ khĩnėricyǎ khuklõ, htēcũ taphǎkyǎ ná vǎ, mětěhěrõ nẹ tẹtanẹ tahenuõ athyáná prẽlukayǎ a tẹtanẹ nuõ prě, a thyákuõ ná Cómarya a tẹtanẹ tahenuõ máto.”

34 Htuõrõ Jesũ éhyǎplõtõ lõ kayǎ bėmũ tahe ná a khõpacě tahe dõ a o rò a hé èthĩ, “Kayǎ tôprėprė ki thězũ krwõ vǎkhyě hėnuõ, a tõe mẹ phũ vǎ thězũnõmẹ lǔ nuõtãhe, a mẹ cũ~ dũ athèplõ ma anĩ to. A bè záhtya nĩdyédũ a krusu rò a bè krwõ

* 8:29 8:29 Mewóhtekǎ ma Krĩstuphũ amũ dõ aruõ tahehenuõ a hé, “tēmēsiplėkǎ” mátorõ “Tẹkhyákaphuõka, tẹkaphuõka.” † 8:30 8:30 Mewóhtekǎ-mēsīplėkǎ-khyákaphuõka

văkhyě. ³⁵ Metěhéro kayă dõ a thézũ mēlwóhteka nıdyé a théplòhtwõprè tōprèprè nuô, a théplòhtwõprè ki lamékyă pã. Manáro dõ văkhuvăkhyě rò kayă tōprèprè ki dyélyakyă a théplòhtwõprè ná tětěkrũmila yěnuô dõ vǎgně hénuô, a ki nıbè théhtwõprè tacúprè pã. ³⁶ Kayă tahe ki nıbè lõ có hekhusıba a tēduzǎhtyathě tahe có rò a ki lacúkyă a théhtwõprè tacúprè yě hénuô abwıo dõ lǔgně ítě? ³⁷ Kayă dõ a thézũ nıbè kăkhyě khyěthyá a théhtwõprè tacúprè yě tōprèprènuô tēduzǎhtyathě dõ a ki iprıbè ná a théplòhtwõprè yěnuô a o tōcô~ to. ³⁸ Htũkhě dõ a o shuõshuõpré ná kayă dõ a mēthúmeplátè, kayă dõ a krwõlũmę tõ Cómarya athéplò o pã to yětòhtũ akũyě, kayă tōprèprè dõ a thétarě vǎ htuõto a thétarě vǎlǎvǎngó yětahe tōprèprè nuô, shyé~ prèlukayă aphúkhũ mǎhó vǎyě ki hyǎhó ná vǎphě a taryědutaryěhtũ hópã, rò vǎ hyǎtõhó ná tanémókhuphú sǎsě tahe hópã akhěnuô, vǎ ki thétarě kuõke è pã.”

9

¹ Jesũ hé èthĩ, “Vǎ hé mǎlakõ có thĩ, kayă dõ a ihtòo bí thĩklěyě tahehenuô, bí èthĩ thyě tyahı tokhě, èthĩ ki myǎhtyenó lahyă Cómarya hyǎ põhtyěpõké ná a taryěproprya pã.”

*Jesũ Néklõ Htulyakhókyă
(Matteo 17:1-13, Luka 9:28-36)*

² Mõnyě thuõthyó bãhtuõhõnuô Byacè Jesũ éni Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni rò a cuõhtya dõ sohtyalõ tòmě aļo. Bí a o tũdũ ná èthĩ akhěnuô, Byacè Jesũ anéklõ htulya taklya khólõ dõ èthĩ nyěhyă. ³ A hyeca tahenuô abũplyatakhěhtya lõpli có rò a bũthúlú klõpã có ná ũ ishũõphuõ hyeca dõ hekhuyě nuô có. ⁴ Phũnuõhtuõrò a khõpacě nuô théthuõ myǎhtye Prèpro Elia dõ~ nyenu nuõtõprè ná Mosè oluõhtya rò èthĩ hébè lahyă ná Byacè Jesũ.

⁵ Petru hé Jesũ, “Thará~, khǎlé bıyě tõpho rò atwó moryá lǎ. Pè ki isópé thĩ lěthũ thuõmě, tòmèrò nègně, tòmèrò Mosè agně, tòmèrò Prèpro Elia agně.” ⁶ Èthĩ théisě talwó sũlũ rò Petru tõbè hé phútěnuô a thěgně pǎto akhu-akhyě a héhte phũnuô prè.

⁷ Rò óluõ tõba lapò tǎbíkyă èthĩ rò ngõprahtya dõ óluõkũ rò a hé, “Yětõprè ma vǎphúkhũ dõ vǎ mọ nıdyé è tõprè, rò nıdǎ lahyă angó ní~.”

⁸ O taplõphú rò èthĩ myátarıtava rò myǎhtye prétũ Jesũ tõprè~ tuõ, dõ aruõ thényěnuô myǎhtye pǎto hò.

⁹ Bí èthĩ o dõ solõ hıtǎ akhěnuô, Jesũ mekyă èthĩ ngó, “Lõ~ thĩ myǎhtye yětahenuô hěsoluõ pè tǎ hí ũ tõprè~ tǎmė ní~, prèlukayă aphúkhũ mǎhó vǎyě ihtòhtwõprè kăkhyě hó dõ tět̄hyě pǎ tũrò hěsoluõ pè noprè ũ ní~,” a mekyă èthĩ phũnuô. ¹⁰ Rò èthĩ mephũ Jesũ mekyă èthĩ nuô tadũrò èthĩ dõnyă nıdyé khyělũ tõprè ná tõprè rò a hé lahyă, “Tět̄hyě ihtòhtwõprè kăkhyě angólasá ma ítě ha?” A sudyă nıdyé lõ lũ phũnuô.

¹¹ Èthĩ sudyă Jesũ, “Prèithyó tět̄hyótět̄hya athará tahe hé ná Prèpro Elia bēhyă rēklõ ná Messia dõ a ki mēlwóhteka ũ yěnuô tõprè pã, a cuõhētuõ phũnuô mētě?”

¹² Rò a hěsũ èthĩ, “Prèpro Elia bè hyǎ rēlõpǎ rò a bè hyǎ taritaryă meryá kăkhyě tēlõ~ plĩ nuõma a mǎlakõ có vǎ. Manáro lisǎsě hé ná prèlu kayă aphúkhũyě a tõbè khyábè ényacó tēc̄yětēc̄ũ pǎ rò ũ ki thótanátaphăkyă è pã a cuõhētuõ phũyēmētě? ¹³ Manáro vǎ hé thĩ, Prèpro Elia * hyǎhtuõhó rò kayă tahe mę lũ cú èthĩ théplò thézũ mę lũ nuõprè.

* 9:13 9:13 Jesũ hé “Elia”, angólasá ma Giovanni Baptista

Yěma a htwöhtya hó phú lisăsě räone è ari-akyä nuô hó.”

*Jesů Mešimě Pacěphěphú Dó Khinėkhině Měbè È Tôprě
(Matteo 17:14-20, Luka 9:37-43)*

¹⁴ Bí Jesů ná a khöpacě théthuố cuốtuố dố a khöpacě aruô tahe a o akhěnuô, a myáhtye kayă bémudu hyäoplóoplu tava lố èthi rò prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe hyăkréhyăkryă lahyă ná èthi. ¹⁵ Bí kayă bémụ myáhtye Jesů akhě, tôphuốtuố èthi khyéthukhyéthé lahyă rò èthi klyacuố hébè émosû lahyă Jesů.

¹⁶ Rò Jesů sudyă a khöpacě tahe, “Ma thỉ krékryă lahyă èthi ná tẹritẹkyă ítě?”

¹⁷ Dố kayă bémụ aklěnuô kayăphě o tôprě rò a hésû Jesů, “Thára~ và éhyănĩ và phúprěkhũ dố khinėkhině mepé lủ rò a hébè cyă to tôprě dố nẹo. ¹⁸ Dă khinėkhině mēbè hó è bikhětě~ nuô a bé lakhútă ané dố hekhu rò akyăkũ bóběhte lốplĩ. Htuởò a ătakrũ akhukhyě rò ané pryăhtya lốplĩ. Và kwithézò nẹ khöpacě tahe ki vẹhtekyă pé lủ khinėkhiněyě tadúro èthi vẹhtekyăbế pẹkuố lủ phúnuôto.”

¹⁹ Rò Byacè Jesů hé èthi, “Kayă sődò tẹzũ thỉ~ ma và bè onyẹ tộkuốpă ná thỉ bátě pă? Và tởbè khyáthédố nyẹpẹkuốpă thỉ bátě? Éhyă è dố và oyě.”

²⁰ Rò èthi éhyă pacěphěphú nuôtôprě dố Jesů o. Bí khinėkhině myáhtye Jesů akhě tôphuốtuố a mẹ tanyătapluố htyashyo pacěphěphú yětôprě rò lakhútă dố hekhu rò a htulố taplốtaple ané bínuô rò akyăkũ bóběhte lốplĩ có.

²¹ Rò Jesů sudyă pacěphú nuôtôprě aphě, “A mẹ phúyě nuôma anyělă hó ể?”

Rò a hésû lủ, “A mepă dố a patíkhě nuôpă có. ²² Khinėkhině thézũ mẹthyě lủ rò a mẹ lakhúnuố tamômố lủ dố mikũ, a mẹ latănuố tamômố lủ dố htyěkũ có. Nẹ ki męcya hẻrò thézò rò męcwố péré pẹ to~.”

²³ Rò Jesů hé lủ, “Mẹtởò nẹ cuố hétuố, ‘Nẹ ki męcya,’ phúnuô mẹtở? Kayă tôprẻprẻ dố a zũe Cómarya nuôma a męcya lốplĩ pwố~ tôcô prẻ.”

²⁴ Tôphuốtuố pacě aphě éhtố hé, “Vă zũe, manáro và tẹzũ opatĩlă, thyáphú và tẹzũ kishyokisố agněnuô, męcwố kuố rẹ và!” A éhtố phúnuô.

²⁵ Bí Jesů myáhtye ná kayă bémụ klyahyătởphũ rốélă lủ akhěnuô, a théprwố khinėkhině yěnuô, “Kố~ khinėkhině dố a mềkaố kayă akhălè rò a mepé kayă yětôprẻ, và nỏhtecuố taphăkyă nẹ dố pacěphěphú yětôprẻ akũ hó, nẹ bè kạkhyě nuốnĩ pă tôphuố~ to nỉ,” a hétuố phúnuô rò.

²⁶ Khinėkhiněyě a éhtởhtya rò a mẹ tapluốshyotapluốsố htuố pacěphěphú nuôtôprẻ rò a htecuốkyă dố lủkũ. Rò pacěphěphú yětôprẻnuô, a thyá có ná a thyěnuô có. Rò kayă tahe hé lahyă, “A thyěhố nuố~” a hé lahyă phúnuô. ²⁷ Manáro Jesů cwikahtò lủ rò a kahtòbế khyěthya.

²⁸ Jesů mệhtuố phúnuởò, bí è ná a khöpacě tahe kạkhyě nuố dố hi dố ù o tôprẻ~ to nuôtômể akũ akhěnuô, a khöpacě tahe sudyă lủ, “Pẹ vẹhtekyă békuốũ khinė to mẹtở?”

²⁹ Rò Jesů hé èthi, “Khinėkhině phúyě tahe nuôma thỉ vẹhtekyăbế prẻ è ná tú tẹkwícốbế tôcô prẻ.”

*Jesů Hé Khyěthya Ná Atẹthyě Ari-akyă
(Matteo 17:22-23, Luka 9:43-45)*

³⁰ Jesů ná a khõpacě tahe htecuõkyã htuõ ná khälé bínuô rò èthĩ læcuõrwó Galilea kékũ nuô. Jesů thézũ nõthégně ũ tôprẽ to, ³¹ metěhéro a ithyõithya a khõpacě tahe rò a hé èthĩ, “Prèlukayã aphúkhũ máhó vãyě, ũ ki isě tãkyã è dõ prèlukayã a takhukũ pã rò èthĩ ki męthyě vã pã. Vã thyěhtuõ thuõnyě pã nuô, vã ki htwõprẽ kãkhyě khyěthyã pã.” ³² A khõpacě thégněplõryã a tẹthyõithya èthĩ yě angõlasá to tadũrò èthĩ sudyãbũ lũ tôprẽ to.

Kayã Dõ A Ki Htwõdulõ Ũ Ma Ũpě?
(Matteo 18:1-5, Luka 9:46-48)

³³ Èthĩ cuõtuõ dõ vĩ Capernaum rò bí a o dõ hikũ akhěnuô, a sudyã a khõpacě tahe, “Bĩ thĩ cuõ dõ klyáló akhěnuô, thĩ hébè cuõ kryã lũ ítě?” ³⁴ Bí èthĩ cuõ dõ klyáló akhěnuô, èthĩ yõ krékryãcuõ nõdyělũ ná dõ pěkľě yěnuô, ũpě htwõdulõ ũ pě ari-akyã akhu-akhyě, èthĩ othuõtakrũ lahyã prě, a hé kãkhyěsũ lũ tôcõ to.

³⁵ Jesů onyão rò a éhyã èthĩ dõ akhãshyě rò a hé èthĩ, “Kayã dõ a thézũ htwõdulõ ũ tôprẽ nuõma a tõbè o dõ ũ lělõ rò a bè htwõpě lõ ũ pwõ toprẽ a prēmętẹphũ.”

³⁶ Htuõrò a éhyã pacěphũ tôprẽ rò a nõhyã kahtòo lũ dõ èthĩklě rò a phyãhtya lũ rò a hé èthĩ, ³⁷ “Kayã dõ a myã vãmèthè rò a ki émosũ pacěphũ thyáná yětõprẽ tôprẽprẽnuô a émosũ hó vã hó. Htuõrò kayã dõ a émosũ vã tôprẽprẽnuô athyaná a émosũ hó prě dõ a nõhyã vã býyě nuõtõprẽ hó.”

Kayã Dõ A Mętakè Pẹ To Nuõma A Otõkuõ Ná Pẹ Tõmũtuõ
(Luka 9:49,50)

³⁸ Giovanni hėsoluõ pẹ Jesů, “Thará toprẽ pẹ myãhtye kayã tôprẽ dõ a cuõ vęhtekyã khĩnėkhĩnõ tahe ná nẹmwĩ. A yõ otõkuõ dõ pẹamukũ máto rò pẹ hé tãtũkyã lũ.”

³⁹ Manáro Jesů hėsũ èthĩ, “Hétãtũ tã è tãmé, kayã tôprẽprẽ dõ a mę htwõhtya tẹprõtẹprya tôcõcõ ná vã mwĩnuô dõkhyěpã a pacyéishyě zũnyě pã ná vã to. ⁴⁰ Kayã dõ a thęhte pẹ to tahe nuõma a otõkuõ dõ pẹ tũkyě prě. ⁴¹ Vã hęcócó thĩ, dõ thĩ krwõ vãkhyě akhu-akhyěrò, kayã tôprẽprẽ ki dyěõsũ thĩ htyě tũbě hėnuõma a ki nĩbè málakõ cõ tẹmęnĩkhwókè pã.

Kayã Dõ A Męthũ Pacěphũ
(Matteo 18:6-9, Luka 17:1-2)

⁴² “Kayã tôprẽprẽ ki nõmęthũ kayã patĩlõ dõ a zũe vã yętahe aklě tôprẽprẽ hėnuô, cõ lõdu dõ a kyãbõlõnuô rò tãtũkyã è dõ htyědutavãkũ nuõma aryãklõ pã cõ dõ lũgně cõ.

⁴³ Nẹ takhu ki nõmę nẹ tẹthũ hėrò pãtũkyã ẹnuô. Nẹ takhutũ tũkhó rò nẹ kãkanuõbė dõ mókhu nuô aryãklõ pã cõ ná nẹ takhu opwõlõ nyěkhó cõ. Nẹ kãkanuõ dõ mókhu ná nẹ takhu tũyětũkhó prě yěnuô, aryãklõ pã cõ ná nẹ takhu opwõlõ nyěkhó rò nẹ latã dõ Mórãpõtya kũ dõ mi pĩ cyã pã tũphuõ to yěnuô tũ akũ cõ. ⁴⁴ (Bĩnuô tũpho pãnuô lõ ki e èthĩ zye rò lõ yětãhenuô a thyěpẹto rò mi dõ a ũ èthĩ yěnuô, a pĩpẹ pã tũphuõ to.)† ⁴⁵ Nẹ khãduô ki nõmęthũ nẹ hėrò pãtũkyã è nuô. Nẹ nuõ dõ mókhu ná nẹ khãduô tũyětũkhó prě yěnuô, aryãklõ pã cõ ná nẹ khãduô opwõlõ nyěkhó rò ũ vĩtãkyã nẹ dõ mórãpõtya akũ yěnuô cõ. ⁴⁶ (Bĩnuô tũpho pã nuô, lõ ki e èthĩ zye pã rò lõ yętahe nuô a thyěpẹ tũphuõ to rò mi dõ a ũ èthĩ yěnuô, a pĩpẹ pã tũphuõ to.)‡ ⁴⁷ Nẹmèthè ki nõmę

† 9:44 9:44 Ũ rã liphã mú- nukhě tahehenuô, ũ myãhtye lisãšě yětõmã opatõkuõ to ‡ 9:46 9:46 Ũ rã liphã mú- nukhě tahehenuô, ũ myãhtye lisãšě yětõmã opatõkuõ to

nè tètthú hérò kauhtekyã rò vikyã kyã ènuô. Nèmèthè opré tôkyë rò nè kakanuôbé dõ mókhu nuô aryáklò pã có ná nèmèthè opwõodwõ lõnyëkyë rò ù bè vitãkyã nè dõ Mórápõtã kũ pãnuô có. ⁴⁸ Bínuô tôpho pã nuô,
‘Lò ki e èthĩ zye pã rò lò yètahenuô, a thyëpé tôphuõ~ to. Mi dõ a ù èthĩ yënuô, a pĩpé pã tôphuõ~ to.’

⁴⁹ “Kayã pwõ~ tôprè bè mèmwõplĩthĩplo è ná mi pã. §

⁵⁰ “Ithè nuôma aryá pré tadúro a ki sũhë pãto hénuô mesũhë kãkhyë khyëthyá è nuô anĩ pãto hó. Thĩ bè o nĩdyé lahyã ithè mädü tètthýóbolã nĩ lũ tôprè ná tôprè, htuõto oplóocũ krũklë nĩdyé lũ tôprè ná tôprè yënuô ní~.”

10

Jesũ Ithyóithyatã Û Ná Okyãmë Ari-akyã (Matteo 19:1-12, Luka 16:18)

¹ Htuõrò Jesũ o bínuô rò a htecuõkyã dõ Judaké rò a cuõ dõ Jordano htyëklõ béré tôkyë. Kayã bëmü hyãoplõtava kuõlõ khyëthyá lũ tôplutôphè rò a ithyótã pè ù phú aléklõ ithyó pè ù pwõ~ phuõ nuô.

² Phariséophú tahehenuô a hyã tõkuõ dõ Jesũ a o rò èthĩ thézũ hyã myápũ pũ Byacé Jesũ atèthú rò a hyã sudyã takè lũ, “Kayã tôprèprè okyã amë ma anĩ pré pè tètthýótèthya hényã phúnuô è?”

³ Rò Jesũ sudyã èthĩ, “Mosè hékyã thĩ ngõ phútë?”

⁴ Èthĩ hésũ, “Kayã dõ a okyã amë tahenuô Mosè plwõpré èthĩ dõ a ki rã li-okyãmë a tètãmá tãba rò a dyé ná amë rò a ki okyã amë hénuôma anĩ pré.”*⁵

⁵ Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Mosè rãkyã pè thĩ tètthýótèthya phúyë metèhéro thĩ yõ khuklõpnyë dü thignë nuô. ⁶ Manáro dõ Cómarya byályaľú hekhu ná mókhu akhënuôma ‘Cómarya byályaľú prëmò tôprè ná prèkhũ tôprè pré.’*⁷ ‘Dõ tètthýótèthya yë akhu-akhyë prèkhũ yënuô a bè dyakyã amuõaphè rò a bè cuõ otõkuõ ná amë, ⁸ rò kayã yéthényënuô a htwõhtyahó tôprè~ tuõhó.’* Phúnuôro èthĩ ma kayã thényë mápãtohó. A htwõhtyahó lũ tôprè~ tuõhó. ⁹ Phúnuôro tẽ dõ Cómarya dya-otõ lũnuô, prèlukayã bè htópëkyã nĩ lũ tôprè~ to.”

¹⁰ Bí èthĩ kãtuõ dõ hi akhënuô, a khõpacë tahe sudyãpõ lũ tètthýótèthya yë. ¹¹ Rò a hésũ èthĩ, “Prèkhũ tôprè ki okyã amë rò a ki cuõphyé taple ná prëmò dõ aruõtôprè hénuôma a cuõthúhó amëlye yënuô hó. ¹² Htuõrò prëmò tôprè ki okyã avè rò a ki cuõphyé taple ná prèkhũ dõ aruõtôprè hénuôma a cuõthúhó avèlye yënuô tôprè hó.”

Jesũ Sõrisõbü Pacëphú Tahe (Matteo 19:13-15, Luka 18:15-17)

¹³ Thyáphú Jesũ ki dyahtya atakhu dõ pacëphú yëtahe alo* nuô, kayã tahe éhyã nĩ lahyã pacëphú dõ Jesũ a o. Manáro a khõpacë tahe théprwõsũ kayã cwihyã nĩ pacëphú yënuô tahe. ¹⁴ Jesũ myáhtye èthĩ mephúnuôro a théplõdu èthĩ rò a hé èthĩ, “Plwõhyã pacëphú nuõtahe dõ vã oyë. Metãtũ tã èthĩ tãmé, metèhéro Cómarya ahtyëaké nuõma

§ 9:49 9:49 Kayã tahehenuô a hé ná lisã sã yëtõmã angólasá ma a thézũ hé ná khyábè tèmëcyëmëcũ nuô athyaná mi mèmwõplĩkyã ù lũhtya tètthýótèthya nuô. Manáro tahehenuô a hé ná kayã dõ a shyalyã nĩdyé kuõ atèthú to tahenuô, ù ki ciryakyã è dõ ngarakũ nuô ná mi pã. * 10:4 10:4 Li Dõnyã 24:1,3 * 10:6 10:6 Hekhuhtwõlũ 1:27, 5:2

* 10:8 10:8 Hekhuhtwõlũ 2:24 * 10:13 10:13 Jesũ dyahtya atakhu dõ pacëphú yëtahe alo rò a ki sõrisõbü èthĩ

kayã dö a shyalya athéplò thyáná pacěphú yěnuôtahe atèhó. ¹⁵ Vã hécócó thĩ, thĩ ki nõpõ thĩné ná Cómarya phú pacěphú tahe nõpõnĩ ané nuôto hénuô, thĩ nuõ nĩ cyã dö Cómarya htyělékékũ takhyã- to.” ¹⁶ Htuõrò a phyáhtya pacěphú dö anélo tôprè htuõ tôprè rò a dyahtyahtuõ atakhu dö pacěphú tahe alo rò a sòrisòbũ èthĩ.

*Kayã Duzáhtyathě Tôprè Hébě Ná Jesũ
(Matteo 19:16-30, Luka 18:18-30)*

¹⁷ Bí Jesũ cáhtya htecuõkyãhó akhěnuô, kayã tôprè klyahyã dö lũo rò a hyã dãngũlyã dö lũ mèthènyě rò a sudyã Jesũ, “Kõ- tháráryã- thyáphú vã ki nĩbè kuõũ thěhtwõprè tacúprè talèkré nuòrò, vã tõbè məkryã- maĩtě?”

¹⁸ Jesũ sudyã lũ, “Ně cuõé tuõ vã ná tháráryã mètě? Kayãryã o tôprè- to, a o prétũ Cómarya tôprèprè. ¹⁹ Nè thěgně Cómarya mekyãngõ tahe hé, ‘Měthyě tă kayã tãmé, cuõthũ tă ùphũũmě tãmé, ehuôehĩ tă ùtè tãmé, khyã lahõlahya tă tẹ tãmé, cuõetũõplè tă ùkhu tãmé, bezũnyã nẹmuõnèphě.’”[✠]

²⁰ Rò a hésũ Jesũ, “Thárã- yětahenuô vã tõnĩ htuõlõhó rò vã krwõmẹ htuõlõhó dö vã pacěkhě nuô pã cóhó.”

²¹ Rò Jesũ myã tătã- lũ rò a thězõnĩ lũ rò a hé, “Tẹ dö nẹ lomẹ nuô a opã tôcô, ka isěkyãlõ nẹ tãmuõtãtè nuôtahe rò dyékyã ná kayã sõphásõryaphú nuô. Nẹ ki mephũnuô hérò nẹ ki nĩbè tẹduzãhtyathě dö mókhu pã. Kamẹhtuõ phũnuô rò hyã krwõkuõ vãkhyě.”

²² A yõ duzã tãpõtãpě có akhu-akhyě, bí a nĩhuõ htuõ Byacè Jesũ hé lũ phúyě akhěnuô, a khyě htuõrò a mètèpyé rò a htekaķyã.

²³ Jesũ tarítava myã rò a hé a khõpacě tahe, “Kayã duzãhtyathě tahe kírè nuõ dö Cómarya ahtyěakékũ nuô, apyã nyacò dö èthĩgně có!”

²⁴ A khõpacě tahe nĩhuõ lũ hébě phúyě rò a htetapa lõplĩ có lũ.† Htuõrò a hé khyěpõ èthĩ, “Vãphú thĩ-, ù kírè nuõ dö Cómarya ahtyěakékũ nuõma apyã nyacò-. ²⁵ Tathĩbuõdu tôduõ kírè plyenuõ dö htékhãlĩkũnuô azũ klõpã có ná kayã duzãhtyathě tôprè kírè nuõ dö mókhu htyělékékũ nuô có.”

²⁶ A khõpacě tahe a hte tapa lõplĩ lũ rò èthĩ hé nĩdyélũ, “Ki mephũnuòrò ùpě tôprè kírè nĩbècyãpã tẹmẹlwõhteka pě?”

²⁷ Jesũ myã èthĩ rò a hé èthĩ, “Prèlukayã mẹlwõhteka cyã nĩdyé anéto tadũrò Cómarya yõ męcyãtè pwõ- tôcô akhu-akhyě, a mẹlwõhteka cyã prè.”

²⁸ Petru hé lũ, “Myãmõ, pẹ dyakyã lõ cóhó tẹpwõ- tôcô rò pẹ krwõkuõhó nẹkhyěhó.”

²⁹ Jesũ hé lũ, “Vã hélakõ có thĩ, dö vãgně ná vã tẹthékrũmila agnè rò kayã tôprèprè ki vĩkyã ahi-aphyã ná apuõavyã, amuõaphě, aphúalye, ná apréalyã thĩtahe hénuô, ³⁰ a ohtwõprè yětõhtũrò, a ki nĩbè éhtya lõklõpõ ahi, apuõavyã, amuõaphě, aphúalye, apréalyã thĩtahe dö aphuõ tõe có pã. Manárò ù ki męcyěmęcũ è pã. Nopã tõtũ rò a ki nĩbè thěhtwõprè tacúprè talèkré pã. ³¹ Manárò kayã dö ù tanẹ lũ ná a lodulõ ùtõprènuô, a ki okyã dõkhyělõ ù pã, kayã dö a okyã dõkhyělõ ù tahenuô a ki htwõhtya kayã dö ù lodulõ lũ pã,” Jesũ hé pẹ èthĩ phú nuô.

✠ 10:19 10:19 Li Hteka 20:12-16, Li Dõnyã 5:16-20 † 10:24 10:24 Judaphú tahe tanẹ ná Cómarya sòrisòbũ prèduzãhtyathě rò a cuõ dö mókhu pã

Jesů Hé Pě Ů Ná A Bèthyě Pă Ari-akyă Thuôphuôtphuô
(Matteo 20:17-19, Luka 18:31-34)

³² Jesů ná a khöpacě tahe htya lahyă dö vĭ Jerusalem rò bí a htya dö klyálo akhěnuô, Jesů cuô rê èthĭ dö nyě. Jesů htya pě èthĭ dö vĭ Jerusalem akhu-akhyě, a khöpacě tahe khyéthukhyéthé lòplĭ cò lŭ, rò kayă dö a krwöhtya tōkuô ná lŭ tahenuô, a thěisě lò lahyă. Rò Jesů éplò khyěthya a khöpacě shyéthényě rò a cáhtya hésoluô pě èthĭ ná shyě- èthĭ cuôtuô dö vĭ Jerusalem pãnuô a ki htwöhtya kryá- aně phútě pă nuôtahe ari-akyă. ³³ Rò a hé èthĭ, “Nĭdă tătę lahyă, khönyă rò pě htya dö vĭ Jerusalem. Bĭnuô pãma ũ ki isětăkyă prĕlukayă aphúkhŭ mądû văyěnuô dö bwĭdukhu tahe ná prĕithyó tĕthyótĕthya athará tahe a takhukŭ pă. Rò èthĭ ki théplò tō lŭ dö a ki mĕthyěkyă vă pă. A ki dyětăkyă vă dö Judaphú mătó tahe a takhukŭ pă. ³⁴ Phúnuôrò Judaphú mătó tahe ki hébè lavilavŏ kanĭkano lŏ vă pă, èthĭ ki htupláhtuthĭ lŏ vă pă, a ki plĭ vă pă, rò èthĭ ki mĕthyěkyă vă pă tadúro a bãhtyahó thuönyě pãma vă ihtòhtwöprĕ kăkhyě khyěthya pă.”

Jakomo Ná Giovanni A Tĕkwĭthézò
(Matteo 20:20-28)

³⁵ Zebedeo aphúkhŭ Jakomo ná Giovanni hyăphû dö Jesů a o rò a hé lŭ, “Thará- pĕ kwĭ nĕ ĭtĕtĕ bĕbĕ, pĕ thézŭ dö nĕ ki mĕ pĕ pĕ.”

³⁶ Jesů hésû èthĭ, “Thĭ thézŭ nõmĕ vă ĭtĕtĕ?”

³⁷ Rò èthĭ hésû lŭ, “Bĭ nĕ htya onyăhó dö nĕhtyĕnĕké rò nĕ ohó dö nĕtaryĕduhtŭ akŭ hó pãnuô, dyéonyă pĕkuô pĕ dö nĕ takhu cóhtwó tōkyĕ tōprĕ, ná dö nĕ takhu cóci tōkyĕ tōprĕ pă ní-.”

³⁸ Rò Jesů hésû èthĭ, “Thĭ kwĭ tĕyĕnuô thĭ thégnĕ nĭdyĕ ari-akyă to. Tĕcyĕtĕcŭ ahtyĕbĕ dö vă kĭrĕ ō yĕnuô thĭ ō békuönyă sálĕ pă ě? Htuôrò tĕkhyácŭyĕkhyácŭ dö vă kĭrĕ khyá yĕ pă nuôma thĭ khyábĕkuô sálĕ pă ě?”

³⁹ Rò èthĭ hésû lŭ, “Pĕ khyábĕkuô prĕ.”

Rò Jesů hésû èthĭ, “Htyĕbĕ dö vă kĭrĕ ō yĕnuô thĭ ki ōnókuô pă, htuôrò tĕcyĕtĕcŭ dö vă kĭrĕ khyábĕ yĕnuô thĭ ki khyábĕnó kuôdŭ pă. ⁴⁰ Manáro léonyă akhălĕ dö cóci tōkyĕ nuô bĕbĕ, dö cóhtwó tōkyĕ nuô bĕbĕ, a o dö vă takhukŭ mătó, Cómarya ki dyéonyă khălĕ yĕnuô ná kayă dö a taritaryă one pĕhtuôhó lŭ nuôtahe agně pă.”

⁴¹ Bí a khöpacě dö a okyă prĕshyĕ yĕtahe nĭhuô a sudyă phúyĕ akhĕ nuô, èthĭ théplòdu Jakomo ná Giovanni. ⁴² Phúnuôrò Jesů éhyă plólò èthĭ dö a o rò a hé èthĭ, “Thĭ thégnĕ dŭhó ná Judaphú mătó tahenuô a o ná a khuklòkhuklyă dö a pŏ nĭdyĕ èthĭ tahe. Htuôrò htyĕképhŭ khuklòkhuklyă yĕtahenuô a nõĕ nĭdyĕ lahyă a taryĕshyosŏ yĕnuô dö htyĕphúkĕphŭ tahe akhu. ⁴³ Manáro lŏ- thĭ yĕtahenuô thĭ tōbĕ mĕphúnuô to. Dö thĭklĕnuô, kayă tōprĕprĕ ki thézŭ htwödu hérò a tōbĕ htwŏ thĭ prĕmĕtĕphŭ. ⁴⁴ Dö thĭklĕnuô, kayă tōprĕprĕ ki thézŭ htwŏ kayă dö ũ lodulŏ lŭ kihérò a tōbĕ htwŏ kayă lŏ- plĭ acŭ. ⁴⁵ Mĕtĕhĕrò prĕlu kayă aphúkhŭ mądó văyĕ, vă hyă dö ũ ki mĕpĕ văgnĕ nuô mătó. Vă hyă dö vă ki mĕpĕ ũgnĕ prĕ. Rò thyáphŭ vă ki ihtakaniĭ èthĭ agněnuôrò, vă dyĕlyăkyă vă théplò htwöprĕ dö kayă éprĕ agně.”

Jesů Mĕlĭkă Bartimeo Amèthĕ
(Matteo 20:29-34, Luka 18:35-43)

⁴⁶ Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõtuõ dĩ vỹ Jeriko rò bí èthĩ htecuõkyáhõ ná vỹ Jeriko akhẽnuõ, kayã bẽmũdu bí vỹkũ nuõtahe htecuõ kuõ ná èthĩ. Bí èthĩ htecuõ akhẽnuõ, kayãphẽ mètèkhĩ kwĩesè onyão bí klyáhtũnuõ tõprẽ. Amwĩ ná Bartimeo, è ma Timeo aphúkhũ tõprẽ. ⁴⁷ Bí a nĩhuõ ná vỹ Nazarephũ Jesũ hyã dĩ klyálo akhẽnuõ, a cáhtya èhtõ, “Kõ- Davi aphúkhũ Jesũ- thẽzõnĩ kuõ rẽ vã.”

⁴⁸ Kayã èprẽ thẽprwõ lũ rò a hé lahyã lũ, “Thuõthuõ- omyã-” tadũrõ a lé èhtõhtya shyoshyo, “Kõ- Davi aphúkhũ Jesũ- thẽzõnĩ kuõ rẽ vã ní-.”

⁴⁹ Jesũ okuõ rò a hé, “Cuõèhyã è bíyẽ” rò èthĩ cuõ èhyã lũ rò a hé lũ, “Thẽplẽ tãmẽ, kahtõmõ, Jesũ é hó nẽ.” ⁵⁰ Rò a plwõhte acaklõ rò a phatãkyã. Htuõrõ a pãkahtõ rò a hyã dĩ Jesũ a o.

⁵¹ Jesũ sudyã lũ, “Nẽ thẽzũ nõmẽ vã maĩtẽ?”

Kayã mètèkhĩ yõtõprẽ hẽsũ lũ, “Thárã- vã thẽzũ myãhtye cyã kuõũ.”

⁵² Rò Jesũ hé lũ, “Nẽ kanĩ hó. Nẽ tẽzũ mẽsĩmẽ pẽ nẽ hó.” Bĩnuõ tõphuõtuõ amètè lĩhyã rò a krwõcuõkuõ Jesũ akhyẽ.

11

Jesũ Cuõnuõ Dĩ Vỹ Jerusalem Akũ

(Matteo 21:1-11, Luka 19:28-40, Giovanni 12:12-19)

¹ Bí èthĩ hyãtuõphũ hó ná vỹ Jerusalem bí dĩ Bethphage ná dĩ Bethania dĩhtũ Oliva so khãshyèakhẽnuõ, Jesũ nõhyã rẽ a khõpacẽ thẽnyẽ. ² Rò a hé èthĩ, “Hyãnuõ rẽ lahyã dĩ dĩ nyẽnuõ tõdõ, thĩ hyã nuõnuõ ná thĩ ki myãhtye myãõlyãphũ plyã tõduõ dĩ ù sidyãnyã nõhĩ lũ tõphuõ- to tõduõ pã. Thĩ ki myãhtye ù cõklõ talã-e asè bĩnuõ pã rò ilyè è rò cwĩkã è bíyẽ ní-.” ³ Kayã tõprẽprẽ ki sudyã thĩ, ‘Thĩ cuõ ilyè tuõ myãõlyãphũyẽ mètẽ?’ Hèrõ, ‘Byacè lo nõ lũ nuõ, a nõhtuõ lũ pã rò a thũkapryã khyẽthyã dĩ pã,’ hẽsũ lũ phũnuõ ní-.” Jesũ hé èthĩ phũnuõ.

⁴ Bĩnuõ akhẽ èthĩ cuõmyãhtye myãõlyãphũ dĩ ù cõklõ ophũ è ná hikadã khãshyè rò a kahtõ dĩ klyákũ tõduõ. Rò èthĩ cuõilyè lũplyẽ. ⁵ Kayã kahtõ bí akhãshyè nuõtahe sudyã èthĩ, “Thĩ cuõilyè tuõ myãõlyãphũ plyẽ mètẽ?” ⁶ Rò èthĩ hẽsũ phũ Jesũ nõhé èthĩ nuõ rò kayã nuõtahe plwõcwĩkã èthĩ. ⁷ Èthĩ cwĩkanĩ myãõlyãphũ yẽnuõ dĩ Jesũ a o rò èthĩ idẽhtya lahyã acaklõ dĩ myãõlyã nyãkhu rò Jesũ htyasidyã è. ⁸ Kayã bẽmũ dẽtã lahyã acaklõ tahe dĩ klyádẽkũ htuõrõ dĩ aruõ tahe kuõke rò a pãkanĩ thõphyã dĩ alèõ tahe dĩ nyekhu rò kã-idẽtã dĩ klyádẽkũ. ⁹ Rò kayã cuõ rẽ lahyã dĩ nyẽ tahe, tahe rò a krwõcuõkuõ lahyã dĩkhyẽ rò a èhtõ lahyã,

“Htuthẽhtya lahyã Cõmarya!”

“Kayã dĩ a hyã ná Byacè amwĩ yõtõprẽnuõ, Cõmarya ki sõridũ è ní!”^{*}

¹⁰ “Kayã dĩ a kírẽ hyã põ pẽ thyánã pẽphẽ Khwĩ Davi dĩ- nyẽnu yõtõprẽnuõ, Cõmarya kĩ sõridũ è ní!”

“Htuthẽhtya lahyã Cõmarya dĩ a o dĩ mókhu akhãlẽ htyalõlõ yõtõprẽ!” Èthĩ émosũ lahyã Jesũ phũnuõ.

¹¹ Jesũ cuõtuõ dĩ vỹ Jerusalem akũ akhẽnuõ, a cuõnuõ dĩ tẽlũhõdu lõkũ rò a cuõlẽmyã tavalõ tẽpwõtõcõ. Tamõ kírẽ tãhõ akhu-akhyẽ è ná a khõpacẽ shyèthẽnyẽ htecuõkyã dĩ dĩ Bethania.

^{*} 11:9 11:9 Li Htuthẽhtya 118:25-26

Jesů Isòhăkyă Kadwímô Tômô
(Matteo 21:18-19)

¹² Dôkhyě tonyěnuô bí èthĩ o dô dô Bethania hteka dô klyálo akhě, Jesů thée dĩ. ¹³ Rò a myáhtyecuólô kadwímô dô alè tahuó tômô. Ma athè o ẽ a tane rô a cuóto dô kadwímô o, manáro bí a cuótuô dô kadwímô o akhěnuô, a myáhtye athè tôplò to, ashuóakhě tóthè híto akhu-akhyě a o shuóshuópré alè pré. ¹⁴ Jesů hé kadwímô nuôtômô, “Tôprè-ki enó kuôpă tă nèthè tãmé ní-” a hé phúyěnuô a khôpacě tahe níhuô lahyă.

Jesů Cuó Dô Tèlũhodu

(Matteo 21:12-17, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

¹⁵ Bí èthĩ cuótuô dô vj Jerusalem akhěnuô, Jesů cuónuô dô tẹlũtyă hókũ rô a cuónuô cáhtya vèhtekyă kayă ipri-isètè bínuô tahe rô a nuóhtu laklõtăkyă ũ létulya rũ a dírèhtyalô nuótahe ná khuklyáhtyalô dô ũ léonyă isě ná htulwĩ nuótahe. ¹⁶ Ũ o bí tẹlũhodu vjku nuô rô ũ kírè cồcuókhó útătè dô aruô tôpho akhě Jesů dyécồ cuókhóũ tôprè to. ¹⁷ Htuô rô a ithyóithya èthĩ, “Dô lisăsěkũnuô, Cómarya hé,

‘Văhi ma ũ ki é ná myécôruô pwô- tôcô lécóbucóbě ahi’*
 “Manáro thĩ cuónô htwôhtya lỏhó è ná ‘Prèhuôehĩ léowóo akhălé hó.’ ”

¹⁸ Bwídukhu tahe ná prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe níhuô Jesů hé phúyě rô èthĩ myápũ klyá dô a ki pũmẹthyě Jesů. Kayă bẹmũ tahe yỏ khyéthukhyéthé lỏplĩ Jesů a tẹithyóithya akhu-akhyě, èthĩ htwô khuklòkhuklyă nuótahe théisě lahyă Jesů alé.

¹⁹ Bí mọtă hó akhěnuô, Jesů ná a khôpacě tahe hteka kyă dô vjklô.

Phyénĩ Tẹthyó Tôcô Dô Kadwímô Tômô A O

(Matteo 21:20-22)

²⁰ Shyéparô mólĩromũ akhěnuô, èthĩ htecuó rwókhyě klyá nuôtôbô rô kadwímô dô Jesů isòkyă lũ nuô tômônuô èthĩ myáhtye ná akrălô sımô tuô có dô arwĩ có. ²¹ Rò Petru thènèhtyabè tuô Jesů isòkyă thòmô yěnuô rô a hé lũ, “Thára- myámô dónuô lé, kadwímô dô nè isòkyă lũ nuôtôthò a thyěkrăkyă hó.”

²² Rò Jesů hésũ lũ, “Zũe Cómarya nuô. ²³ Vă hécó có nè, kayă tôprèprè a ki hé soyètômě, ‘Thóthũ cuó taphăkyă dô htyědutava akũnuô,’ rô a ki thèplòrare to rô a ki zũe málakô hénuô, a ki htwôhtya pẹ lũ phú a hé nuô pă. ²⁴ Phúnũ akhu-akhyě vă hé thĩ, thĩ kwítè dô Phẻ Cómarya a o ítětè- bẹbènuô zũe ná thĩ nĩbèhó nuô, rô thĩ ki nĩbè málakô pă. ²⁵ Bí thĩ kahtò kwícóbě akhěnuô, thĩ ki pũo kayă tôprèprè atẹthũ kihérò plwỏkyă ètẹthũnuô. Thĩ ki plwỏkyă túma thĩphẻ o dô mókhu yětôprè ki plwỏkyăkuô thĩ tẹthũ phúnũ pă.” ²⁶ (“Manáro thĩ ki plwỏkyă útẹthũ to kihérò, thĩphẻ o dô mókhu yětôprè plwỏkyăkuô thĩ tẹthũ toto.”)*

Ũ Sudyă Jesů Taryěshyosô Ari-akya

(Matteo 21:23-27, Luka 20:1-8)

²⁷ Jesů ná a khôpacě tahe cuótuô khyěthyă dô vj Jerusalem rô bí Jesů lẹcuó dô tẹlũtyă hókũ akhěnuô, bwídukhu tahe ná prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe, ná Judaphũ khuklòkhuklyă tahe hyă dô lũ, ²⁸ rô èthĩ sudyă Jesů, “Nẹ cuómẹtuô tẹphúyě tahe rỏma nè cuómẹ ná ũpẹ a taryěshyosô pẹ? Nẹ ki mẹtẹ phúyэтаhe agnėnuô ũpẹ nõmẹ nè pẹ?”

* 11:17 11:17 Isaia 56:7 * 11:26 11:26 Li yětômă nuô a o nuótokuô dô li dô ũ ră ná takhu dô kalúlô khėnuô tỏba akũ to.

²⁹ Jesũ hésũ èthĩ, “Vã sudyã kuõ thĩ nõgõ tõmũ, rò hésũ pẽ kuõ vã, rò vã mẽ tẽyẽtahe ná ùpẽ a taryẽshyosõ pẽnuõ vã ki hẽluõ pẽkuõ thĩ pã. ³⁰ Giovanni Baptista plwõ pẽ ù htyẽ yẽnuõma Cõmarya dyé lũ taryẽshyosõ ẽ? Mãtorõ prẽlukayã dyé lũ ẽ? Hẽso pẽ myã vã.”

³¹ Rõ èthĩ kré nõdyélũ, “Pẽ ki hé, ‘Cõmarya dyé lũ’ kihérõ, a klyã sudyã nyã hó pẽ, ‘Kihéphũnuõrõ thĩ zũe lũ to mẽtẽ?’ Phũnuõ hò. ³² Rõ pẽ ki hé è, ‘Prẽlukayã dyé lũ’ kihérõ, pẽ thẽisẽ kayã bẽmũ yẽtahe alélé.” (Mẽtẽhẽrõ kayã pwõ- tõprẽ yõ zũe lõ ná Giovanni ma prẽprõ mãlakõ tõprẽ.)

³³ Phũnuõ akhu-akhyẽ èthĩ hésũ Jesũ, “Pẽ thẽgnẽto.”

Rõ Jesũ hésũ èthĩ, “Kihéphũnuõrõ vã mẽtẽ yẽtahe ná ùpẽ taryẽshyosõ pẽ nuõ vã hẽsoluõ pẽ thĩ toto.”

12

Ngõkhãkho Dõ Kayã Hyã Dakè Thõbĩthẽphẽ Tahe (Matteo 21:33-46, Luka 20:9-19)

¹ Jesũ cáhtya dyã pẽ bwĩdukhu tahe ná prẽithyõ tẽthyõtẽthya athará tahe ná Judaphũ khuklõkhuklyã tahe ná nõgõkhãkho tahe phũyẽ, “Bõtõphuõ, kayã o tõprẽ, a isõiplũ nõdyé a thõbĩthẽmõ tahe dõ aprẽkhu yẽ rò a irãtavãbĩ nõdyé lõ a thõbĩthẽphẽ yẽ, rò a ikhũ nõdyé ahekũ tõkũ dõ a lẽizĩhte ná thõbĩthẽhtyẽ, rò a isõhtyanĩ lẽthũhtyalõ dõ ù lẽopõmyã ná thõbĩthẽphẽ yẽnuõ tõmẽ. Htuõrõ a khyãkyã kuõ ná prẽkhyãe tahe rò a htecuõkyã dõ kẽaruõ tõkẽ. ² Bĩ thõbĩthẽ mĩhõ akhẽnuõ, thõbĩthẽphẽ byacè nõhyã a prẽmẽtẽphũ tõprẽ dõ prẽkhyãe yẽtahe a o rò a nõhyã phýekãkuõ lũ thõbĩthẽ dõ a tõkõ nõbẽkuõ nuõtahe. ³ Prẽkhyãeprẽ yẽtahe pũ lũ rò mũsũpõsũhtuõ lũlulé yẽtõprẽ rò a plwõkã kazuõklĩkyã prẽ lũ prẽ. ⁴ Htuõrõ thõbĩthẽphẽ byacè nõhyã tapleke a prẽmẽtẽphũ dõ aruõ tõprẽ dõ èthĩ a o rò èthĩ mũ lũkhuklõ htuõto mẽtarẽ lõplĩ lũ. ⁵ Thõbĩthẽphẽ byacè nõhyã põ a prẽmẽtẽphũ dõ khyẽ tõprẽ rò èthĩ mẽthyẽkyã lũ. Èthĩ mũpõ ù tahe mẽthyẽkyã ù tahe. Èthĩ mẽ ù phũyẽ nuõma a o ẽ nyacõ hó.

⁶ “Thõbĩthẽphẽ byacè lẽnõhyãpõ ù nuõ a okyã pãprẽtũ aphũkhũ dõ a mõ nõdyé yẽtõprẽ prẽ. Dõkhyẽtadũ rò a tanẽ, ‘Vã ki nõhyã vã phũprẽkhũ ma a bezũbenyã klõpã kõle,’ a tanẽ rò a nõhyã lũ dõ prẽkhyãe yẽtahe a o.

⁷ “Manãrõ prẽkhyãe yẽtahenuõ a hẽbẽdõnyã dyé lũ tõprẽ ná tõprẽ rò a hé lahyã, ‘Kayã yẽtõprẽ ma thõbĩthẽphẽ byacè aphũkhũ dõ a kĩrẽ nõbẽ ucẽtazẽ nuõtõprẽ hó. Cuõ! Cuõmẽthyẽkyã lũ põ-! A ucẽtazẽ tahenuõ a ki htwõlõ pètẽ pã.’ ⁸ A hé lahyã rò èthĩ pũ mẽthyẽkyã thõbĩthẽphẽ byacè aphũkhũyẽ rò a vĩhtekyã lũ dõ thõbĩthẽphẽklõ,” Jesũ hẽkhãkho pẽ èthĩ phũnuõ.

⁹ Htuõrõ Jesũ sudyã èthĩ, “Ki mẽphũnuõrõ thõbĩthẽphẽ byacè yẽtõprẽnuõ a ki mẽ phũtẽ pã? A hyã mẽthyẽkyã prẽkhyãeprẽ nuõtahe rò a ki plwõkhyãe tapleke ná kayã dõ aruõ tahe pã.” ¹⁰ Htuõrõ Jesũ hé khyẽthya èthĩ, “Lisãsẽkũ hé, ‘Kayã mẽhtya hi rò lõ dõ èthĩ vĩkyã lũ nuõtõmẽnuõ a htwõhtya lõ dõ a tahtwõma lõ cõ hitõmẽ cõ. ¹¹ Yẽnuõma Byacè Cõmarya mẽtẽ prẽ, rò a mẽtẽ yẽnuõma a tẽprõtẽprya nyacõ.’[✧]

“Lisãsẽkũ hé phũyẽnuõma thĩ hõnõ kuõ tõphuõ- to ẽ? Thĩ klyã hõnõ nyã prẽ.”

✧ 12:11 12:11 Li Htuthẽhtya 118:22-23

¹² Judaphú khuklókhuklyă tahenuô, a thégně ná Jesú dyá khákho èthĩ ná prèvikyă lõ nuôtômě ma èthĩ hò akhu-akhyě a myápũ lahyă klyá dố a kírẹ pũ Jesú tadúro èthĩ théisě kayă bémụ nuôtahe alé rò èthĩ htecuố taphăkyă pré Jesú khălế.

*Ũ Sudyă Jesú Ná Tồbề Dyé Amo-ară Ě, Ma Tồbề Dyé To Ě Ari-akyă
(Matteo 22:15-22, Luka 20:20-26)*

¹³ Ũ nõhyă Phariseophú tahe ná Khwí Herodè akayă tahe dố Jesú a o dố a ki hyă myápũ pũ lahyă Jesú hébèthungố tahe. ¹⁴ Èthĩ hyă dố Jesú a o rò a hé lahyă lữ, “Thárádu~ pẹ thégně ná nẹ ma kayăcókayăte rò a hébécópré ngố tôprẹ. Nẹ théisě kuốlế tôprẹ~ to, nẹ myádumyápatí kuố tôprẹ~ to. Nẹ đả ithyóithyahố ù tèmátécố hénuôma, nẹ ithyó pẹ có ù phú Cómarya thézũ nõithyó nẹ nuô có. Phunuôro pẹ dyé amo-ară dố Khwí Caesare a o nuôma atố ề? Ma atố to ề? ¹⁵ Pẹ tồkò dyé ề ề? Ma pẹ tồkò dyé to ề? Hésó pemyá pẹ.”

Tadúro èthĩ hyă hébè khobye pré nuô Jesú thégně rò a hésú èthĩ, “Thyáphú thĩ ki pũ pũnị vă tềhèbèthú tahe rò thĩ hyă sudyăkhásudyăkho myábye vă phútế? Hyădyé pẹ myá vă thĩrũzye nuôtôbề,” a hé èthĩ phunuô. ¹⁶ Rò èthĩ hyădyé lữ rũzye denari nuôtôbề rò a sudyă èthĩ, “Yěma ùpě khuklốzạzọ pẹ? A rảo ná ùpě amwipế?”

Rò èthĩ hésú lữ, “Khwí a khuklốzạzọ ná khwí amwị.”

¹⁷ Htuồro Jesú hé èthĩ, “Khwídu Caesare atề kihéro dyé ná khwídu nuô, Cómarya atề kihéro dyé ná Cómarya nuô.” Jesú hé èthĩ phunuô rò èthĩ khyéthukhyéthế lồplĩ có Jesú khălế có.

*Ũ Sudyă Jesú Ná Tềthyế Ihtòhtwồprẹ Kạkhyế
(Matteo 22:23-33, Luka 20:27-40)*

¹⁸ Saducéophú thĩtahe lẹklố hé lahyă ná ù thyếhtuố nuô ù htwồprẹ kạkhyế cyá pả takhyă~ to phunuô. Rò èthĩ hyă dố Jesú a o rò sudyă lữ, ¹⁹ “Thárádu~, Mosè rắkyă tềthyótèthya tồmũ dố pềgně rò a hé, kayă tôprẹprẹ ki thyếkyă amě khălế, rò aphú ki okyă tôprẹ~ to hénuô, thyáphú aklwíalyă ki okyă nuôro, a puốprẹkhũ bẻ phyédwó akhĩ okyăyế, a hé phunuô.* ²⁰ Tôphuônuô puố ná vyá prẹkhũ o thuốthyótôprẹ. A vyáprẹlố tôprẹ phyế amě rò bí a thyếkhènuô aphú okyă tôprẹ~ to. ²¹ Rò apuố ahólềlyạ tôprẹ phyédwó khyếthya akhĩyế rò a thyếkyápố rò aphúalyẹ okyă tôprẹ~ to. Apuố thuốprệtôprẹ nuô a htwồhtya thyá kuốlố phunuô. ²² Puốnávyạ thuốthyótôprẹ yěnuô, a htwồhtya thyá lồplĩ lữ phunuô, rò èthĩ yế thuốthyótôprẹ nịcủ lồplĩ lữ amě tôprẹ~ tuố rò a thyếkyă lồplĩ, aphúokyă lahyă tôprẹ~ to rò dốkhyếtadunuô prèmò yếtôprẹ thyếkyă kuố pố. ²³ Phunuôro shyế~ ù thyếihtòkạkhyế amốnyế pả tồnyěnuô, prèmò yếtôprẹ ki htwồ bítế tôprẹ amě pápế? Mẹtềhéro èthĩ puốnávyạ thuốthyótôprẹ nịcủlố lữ prèmò yếtôprẹ pré nuố~.”

²⁴ Jesú hésú èthĩ, “Thĩ zủethú lồhố, thĩ thégně tặtẹ kuốlố lisăế ná Cómarya a tềprồtềprya meczyá tề tahe to. ²⁵ Mẹtềhéro shyế~ ù thyế ihtòkạkhyế pầnuô ù phyếphúphyémě, ù phyếphúphyévẹ o pătồhố, èthĩ ki thyákuốlố phú mốkhutanéphú nuôtahe pắhố. ²⁶ Mosè rắmắkyă tềhtwồprẹ kạkhyế ari-akyă dố a libakũ bí miủ cắcuố atềdyá nuôtồtồ akũnuô, vă tanẹ ná thĩ hỏnố hỏ. Bí likũnuô, Cómarya hé Mosè phútế héro, ‘Vă ma Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’* Mosè rắkyă

* 12:19 12:19 Li Dồnyă 25:5 * 12:26 12:26 Li Hteka 3:6,15

phúnuô. ²⁷ Cómarya ma kayäthyě tahe a Cómarya máto, kayä htwöprè tahe a Cómarya. Thĩ zũethũ lǎlatakli cǎ,” a hé Saducěophú thĩtahe phúnuô.

Tèmekyängó Dǎ A Lodulǎ Tǎmũ
(Matteo 22:34-40, Luka 10:25-28)

²⁸ Bĩnuôakhě prèithyó tètthyótètthya athára obĩnuô tǎprè rò a nĩhuǎ èthĩ kryá lũ. A myáhtye ná Jesũ hé kǎkhyěsũ cyá nyacó èthĩ akhu-akhyě a sudyá Jesũ, “Tèmekyängó lǎ plĩ aklě nuǎma a lodulǎ ù ma bítě tǎmũtě?”

²⁹ Rò Jesũ hěsũ lũ, “Tèmekyá dǎ a lodulǎ ù ma itě hérò, ‘Kǎ Israelphú thĩ, nĩdǎ lahyá- Byacè o prétũ pè Byacè Cómarya yětǎprè prè. ³⁰ Rò thĩ bè mǎ lǎthulǎthé thĩ Cómarya ná thĩ thěplǎ sĩmǎlǎ, mǎ lǎthulǎthé è ná thĩ tǎhtwǎprè lǎ plĩ, mǎ lǎthulǎthé è ná thĩ tǎtanǎ lǎ plĩ,’* yěnuǎma tèmekyängó arǎlǎ tǎmũ dǎ a lodulǎ ù hó. ³¹ Tèmekyängó nyěmũtǎmũ ma, ‘Thĩ bè mǎ nĩdyé thĩhi khǎsǎkhǎshyě tahe phú thĩ mǎlyá nĩdyé thĩnǎ nuǎ.’* Tèmekyängó dǎ a lodulǎ ná yě dǎ aruǎ nuǎma a o pǎto hó.”

³² Prèithyó tètthyótètthya athára yětǎprè hěsũ Jesũ, “Thára- nǎ hé nuǎma a tǎtũ cǎ, nǎ hé ná Cómarya o prétũ tǎprè- tuǎ, Cómarya dǎ aruǎnuǎ a o pǎ tǎprè- to nǎ hé nuǎma a mǎlakǎ cǎ.* ³³ Pè bè mǎ lǎthulǎthé pè Cómarya ná pè thěplǎ sĩmǎlǎ, ná pè tǎtanǎ lǎ plĩ, pèhǎpèrǎ lǎ plĩ. Htuǎto pè bè mǎnyá kayá dǎ aruǎtahe thyána pè mǎ nĩdyé pènǎ nuǎma aryáklǎ pǎ cǎ ná lǎ pè sũũ mǎlũhtya tǎphũtǎlye sĩduǎ ná mi ná lǎ pè mǎlũhtya tǎ dǎ aruǎ tahe cǎ nuǎma vǎ thěgnǎ,”* a hěsũ lũ phúnuô.

³⁴ Jesũ myáhtye ná kayá yětǎprè hěsũ cyádě nyacó rò a hé lũ, “Nǎ phũ nuǎnĩ talĩ- lǎ hó dǎ Cómarya a htyělǎkǎkũ hó,” a hěhtuǎ lũ rò dǎkhyěnuǎ ù sudyábũ pǎ Jesũ tǎprè- to.

(Matteo 22:41-46, Luka 20:41-44)

³⁵ Bí Jesũ ithyóithya ù dǎ tǎlũtyá hǎkũ akhěnuǎ, a sudyá ù, “Prèithyó tètthyótètthya athára tahe a hé ná Krĩstu dǎ a mǎlwǎhtekǎ ù yětǎprè nuǎma a tǎklwĩtǎlyá kalyá dǎ Khwĩ Davĩ a hé phúnuǎ vǎhétǎ? ³⁶ Mǎtǎhérǎ Khwĩ Davĩ anǎbyacè nĩdũ nuǎ Thě Sǎsǎ Byacè hturyá lũthěplǎ rò a nǎhǎ lũ,

‘Byacè Cómarya hé vǎ Byacè, “Onyǎo dǎ vǎ takhu cǎhtwǎ yětǎkyě, onyǎo tuǎ shyé- vǎ mǎpǎ lǎplĩ hó lǎ kayá dǎ a thěhte nǎ nuǎtahe hyǎcũe ólyá lǎhǎ dǎ nǎ o pǎ nuǎ nĩ.”’*

³⁷ “Davi anǎbyacè nĩdũ a é Krĩstu dǎ a mǎlwǎhtekǎ ù yěnuǎ tǎprè, ‘Byacè’ akhu-akhyě a cuǎ htwǎ cyá Khwĩ Davĩ aphũkhũ phũtǎ?”

Kayá bǎmũ tahe thěkrũthǎlǎ nĩdǎ lahyá Jesũ a tǎithyóithya.

Jesũ Dyérǎdyéryě Kayá Bǎmũdu Tahe Ná Prèithyó Tètthyótètthya Athára Nuǎtahe Ari- akyá

(Matteo 23:1-36, Luka 20:45-47)

³⁸ Bí Jesũ ithyóithya ù akhěnuǎ, a hé, “Rǎnĩ lahyá thĩnǎ ná prèithyó tètthyótètthya athára nuǎtahe nĩ. Èthĩ nuǎtahe ma a phyéduphyéhtyalǎ lahyá anǎ rò a thězũ thyá lahyá cǎcwǎkarǎ tahe rò bí a myáhtye tǎsũ ná ù dǎ klǎkũ akhěnuǎ, a thězũ nǎhǎbè bezũbenyá ù ná anǎ. ³⁹ Htuǎto dǎ tǎcǎbǎhǎkũ nuǎbǎbè, dǎ pwǎkũ nuǎbǎbè, èthĩ thězũ onyǎo lahyá khǎlǎ dǎ ù dyaduzũnyǎnĩ è nuǎtahe prè. ⁴⁰ Thyáphũ èthĩ ki nĩbè

* 12:30 12:30 Li Dǎnyá 6:4-5 * 12:31 12:31 Li Cǎbucǎbǎ 19:18 * 12:32 12:32 Li Dǎnyá 4:35, 6:4, Isaia 45:21

* 12:33 12:33 Li Dǎnyá 6:5, Li Cǎbucǎbǎ 19:18 * 12:36 12:36 Li Htuǎthěhtya 110:1

prëmòokryá tahe ahinuôrò, èthì ilòilyá ù, htuôto thyáphú ù ki níđánì rò ù ki myáhtye pã tá èthì tètthú támé agněnuô, a kwícóběhtü pë ù. Dó èthì mephúnuô akhu-akhyě èthì ki khyábè cyěklóló có ù təciryá pã.”

*Prëmòokryá Tôprè A Tèmelü
(Luka 21:1-4)*

⁴¹ Jesü onyãphû bí ù lébe-opló rűtõ khälé anyěhyã nuô rò a myá kayã tahe hyã sunuõ rű akhě, kayã duzáhtyathě éprè hyã sunuõ ényacó rű có. ⁴² Manárò prëmòokryá dó a sõphásoryã o tôprè rò a hyã sunuõ kuõ rű talili nyěmyé dó angü krũnyã prè ná rű tõpě nuõpré.

⁴³ Rò Jesü épló a khõpacě tahe dó a o rò a hé èthì, “Vã hécócó~ thĩ, lõ~ kayã dó a hyãsunuõ rű dó lésunuõ rűtõkü yěnuô prëmòokryá nuõtõprè sunuõ éklóló có ù hó. ⁴⁴ Mètěhéro lõ~ a hyãsunuõ rű nuõtahema, a tèoľóobã súľú rò a hyãsunuõ prè lahyã atè o kyãsõkyãse kyã nuõtaha prè. Manárò prëmòokryá yětõprè nuõma a sõphásoryã, a tèoľóobã to tadúro a hyãsunuõ lõplúkyã có arű dó a lëbuõe ná a thèplõhtwõprè agně yěnuô có.”

13

*Tèmetãprõkyã Tèľühõdu Ari-akyã
(Matteo 24:1-2, Luka 21:5-6)*

¹ Bí Jesü htecuõkyã dó tèľühõdu vřkü akhěnuô, a khõpacě tôprè hé ľü, “Thará~ nè myámõ ľõdu ná hiduhihtü dó nuõtaha lé, atwõ nyacó!”

² Rò Jesü hésü ľü, “Hiduhihtütwõ dónuô tahenuô, thĩ myáhtye vã hé? Lõ~ ľõdu nuõtahenuô ù ki hyãdò tãprõkyã lõ è pã. Lõ yětahenuô a oícũ pã có ľü tømě~ có to pã.”

*Tèpyátèsě Ná Tèmęcýmęcü
(Matteo 24:3-14, Luka 21:7-19)*

³ Bí Jesü onyão dó Oliva sokhu rò a myácuõ tødě dó tèľühõdu o akhěnuô, Petru, Jakomo, Giovanni, Andrea, hyãhuõnì dó ľüo rò hyãsudyã ľü, ⁴ “Nè hé yětahenuô a ki htwõhtya bíkhětě pã? Bí lõ~ tètětaha kírě htwõhtya htuõplülõhó pãnuô tètõtèprya amáadyã tõtõtõ ki oluõhtya rě pã ẽ?”

⁵ Jesü hé èthì, “Rõnì lahyã thĩnè ná kayã dó a ki hyã ilolahõ thĩ pã nuõtaha ní~. ⁶ Kayã éprè ki klwohyã ané thyáná vã nuô pã rò a ki dákwó lahõ ľyã nídyé lahyã ané, ‘Vã ma Krístu dó a mëlwohteka ù nuõtõprè’ htuõrò a ki ilolahõnì ényacó ù pã. ⁷ Bí thĩ nřhuõ ù sá prãrúprãté ľü dó aphû bėbė, thĩ nřhuõ ù dyá pë thĩ tèsátèpã ari-akyã dó aye tahenuô bėbė, thėisě lahyã támé ní~. Mètěhéro phúyě tahe nuõma a bė htwõhtya nyã pã, manárò yěnuõma hekhu kírě tadú hõnuô máhító. ⁸ Mètěhéro myěcõ tõtõ ná tõtõ, htyěké tøké ná tøké kisákipã ľü pã. Taněhtõdĩ tahe ki ohtyahtõhtyalyã lõplĩ dó hekhyě tõpho htuõ tõpho pã. Kėvřkėkõ ki ohtya pã. Tèhtwõhtya yětaha nuõma mápãprè təcýtècũ a khãshyėkhãryã dó athýáná prëmò kírě phúo hõsěnuô hyãtuõ mópãprè.

⁹ “Thĩ bė rõnì lahyã thĩnè. Dó vãkhuvãkhyě rò ù ki pũ thĩ pã, rò ù ki thũhtya thĩ dó prəciryã khuklõkhuklyã tahe a mètěnyě pã. ù kimũkipõ thĩ dó təcóběhõkü pã. Thĩ bė kahtò dó prèpõtãritè tahe ná khwĩ tahe anyěhyã pã rò a ki ciryã thĩ pã rò thĩ ki

hésodônyã nípe èthĩ ná tètèkrũmila ari-akyã pã. ¹⁰ Manárò bí hekhu tadû tyahíto yě akhẽnuô, thĩ tõbè cuõ hësoluõ pẽ prẽlummyẽ pwõ- tôcô ná tètèkrũmila ari-akyã. ¹¹ Û pũthũhtya thĩ dõ khwĩhi bíkhẽtẽ- bèbè, thĩ tõbè hébè phútẽ phútẽnuô bèzõone ré tã lahyã tãmé ní-. Mètèhéro shuõkhẽ hyãtuõ pã rò thĩ ki hébè túdũ mato, Thé Sãsẽ Byacè ki hëso męcwõ dû thĩ pã.

¹²⁻¹³ “Bínuôakhẽ pãnuô, puõ ki nõmęthyẽ nídyédũ avyã ná ùruô pã, rò vyã ki nõmęthyẽ nídyédũ apuõ ná ùruô pã, phẽ ki nõmęthyẽ nídyũ aphú ná ùruô pã, phú tahe ki vú kakhýesũ nídyédũ amuõaphẽ tahe pã, rò a ki nõmęthyẽ nídyédũ ù ná amuõaphẽ pã. Dõ vãkhuvãkhyẽ rò kayã pwõ- tôprẽ ki thẽhte lõ thĩ pã. Manárò kayã dõ a ihtõtanyã oklõsõma dõ a tẽzũtẽnýã akũ tuõdõ atadũ tahenuô Cómarya ki męlwóhtekã èthĩ pã.”

*Tètãrõthẽ Thẽisẽ Dõ Lẽthẽzõthéryã Tahe
(Matteo 24:15-21, Luka 21:20-24)*

¹⁴ Jesũ héplehyã põ, “Manárò tètõcô dõ Cómarya thẽzõ thẽhte myáhtye è nuô, thĩ ki myáhtye è pã. A tõ o dõ tẽlũtyã hõkũ mato rò a cuõ o bínuô pã. (Kayã hõ li yẽtahe tõbè thẽgnẽplõ lahyã.) Bí thĩ myáhtye a htwõhtya hó phúyẽ akhẽ pãnuô, kayã o dõ Juda kékũ nuõtahe bè klyahya siplẽ lahyã ané dõ sokhu. ¹⁵ Kayã dõ a o dõ hikhu tahenuô, bí a klyatã akhẽ a tõbè nuõphyécuõnĩ a tãmuõtãtẽ dõ hikũ tôcõ- to. ¹⁶ Kayã mętẽ dõ lyãkhu tahenuô a bè klyakã phyénĩ açã dõ hi to. ¹⁷ Bínuôtõnyẽ pãma prẽmò dõ amuõdõ ná muõ dõ a oná aphú dõ a õnú pãprẽ lũ nuõtahe agnẽma shuõkhẽ cyęcũ nyacó dõ èthĩgnẽ pã. ¹⁸ Thyáphú tęcýètęcũ yẽ ki tãtõ tã ná kërõkhẽ tãmé nuô, thĩ tõ kwícóbẽ lahyã Cómarya pwõ- tôprẽ. ¹⁹ Èthĩ tõbè kwícóbẽ lahyã mętèhéro, tęcýètęcũ amõnyẽ yẽtahe pã nuô, cáhtya dõ Cómarya byályalũ tẽ tuõkhõnyã yẽnuô a mẽnó phũnuô tôphuõ- to. Bínuõkhẽpã tęcýètęcũ yẽtahenuô a ki cyẽlõũkhõ pã rò dõkhyẽpã nuô a ki htwõhtyanó pã phũnuô tôphuõ- to pã. ²⁰ Byacè ki męphuô tęcýètęcũ amõnyẽmõthẽ to henuõma ù siplẽbé nuô a o tôprẽ- to. Manárò kayã dõ Cómarya nwóhtya one htuõhó lũ tahe agnẽnuô Byacè ki męphuô pẽ èthĩ amõnyẽmõthẽ pã. ²¹ A htwõhtya phũnuô htuõpãrò kayã tôprẽprẽ ki hé thĩ, ‘Myámõ lahyã, yẽ ma Krĩstu dõ a męlwóhtekã ù nuô tôprẽ hó,’ matorò a ki hé thĩ, ‘Cuõ myámõ lahyã, Krĩstu dõ a męlwóhtekã ù nuôtõprẽ a o dõ nuô,’ a ki hé thĩ phũnuô pã manárò zũe tã lahyã tãmé ní-. ²² Mètèhéro kayã dõ a klwolahõ ané phú Krĩstu dõ a męlwóhtekã ù yõtõprẽ tahenuô ná kayã dõ a klwolahõ ané phú prẽprõ tahenuô, a ki oluõhtya pã. Thyáphú èthĩ ki ilolahõ nítuõ kuõdũ kayã dõ Cómarya nwóhtya htuõhó lũ yẽtahenuô, èthĩ ki męcyã hérò, a ki męluõhtya atẽmẽ tẽprõtẽprya tahe ná atẽmẽ tapã khyéthukhyéthẽ ù nuõtahe pã. ²³ Rõnĩ lahyã thĩnẽ ní-. Bí tẽyẽtahe htwõhtya tyahíto yẽnuô, vã hëso one ré pẽ lõ htuõhó thĩ pwõ- tôcô hó,” Jesũ hékyã phũnuô.

*Prẽlu Kayã Aphúkhũ Ki Hyã Pã
(Matteo 24:29-31, Luka 21:25-28)*

²⁴ Rò Jesũ hé plehyã põ, “Bí tęcýètęcũ amõnyẽmõthẽ tahe cuõ talwóhtuõhó pã nuô, ‘Cómarya ki mę khĩkyã tamõ pã. Lẽ ki lĩ pãtohó. ²⁵ Sè dõ mólẽ tahe ki latãprõkyã lõpã.

Cómarya ki mękazikazuõ lõlõ- mólẽ a tẽprõtẽprya nuõtahe pã.’

²⁶ “Htuõrò èthĩ ki myáhtye lahyã prẽlukayã aphúkhũ mähó vãyẽ ki hyãlyã dõ óluõklẽ pã, rò a ki olõbã có ná a tẽprõtẽprya ná a tẽtaryẽdu taryẽhtũ dõ ashýo-asõ yẽnuõtahe

pă.☆ 27 Htuõrò prèlukayă aphúkhũ máhó vãyě a ki nõhyălyă tanéphú tahe pă rò vă ki nõcuõ èthĩ dõ hekhu lwĩnă pă, èthĩ ki cáhtya cuõ dõ módá khăshyé tuõdõ módá tadũ pă rò èthĩ ki cuõépló kayă dõ Cómarya nwóhtya htuõhó èthĩ nuõtahe pă.

(*Matteo 24:32-35, Luka 21:29-33*)

28 “Phyénĩ lahyă tètthyó dõ kadwímõ onuõ. Bí aphyă tahe dyácèhtya hó rò alè tahe dyácèhte hó akhènuõ, kékúkě phũhyătuõhó, thĩ thégñě lahyă phúnuõ. 29 Phúnuõhó bí thĩ myáhtyehó tàyě tahe htwõhtyahó akhèpănuõ, thégñě lahyă ná prèlukayă aphúkhũ máhó vãyě a* hyăphũtuõhó dõ kadăkũhtũ hó ní. 30 Vă héluõcócó~ có thĩ, lò~ kayă dõ a ohtwõprè khõnyăyètõhtũ tahe thyëlõ tyahító nuõ, tàyětahe ki htwõhtya lõ pă. 31 Mòkhu ná hekhu ki sımékyă pă tadúro vălăvãngõ yětahenuõ a sımékyă pè takhyă~ to.

(*Matteo 24:36-44*)

32 “Manárò tàyětahe ki htwõhtya mõnyëmõthě, matorò ashuõakhě bíkhětě pănuõ ù thégñě tãprè~ to. Tanéphú o dõ mòkhu nuõtahe có bèbè a thégñě to. Aphúkhũ ná ané yètãprè có~ bèbè, a thégñě toto. A thégñě prètũ văphě tãprè~ tuõprè. 33 Otaritaryă lahyă thĩné, rònĩ lahyă thĩné ní~, mètéhérò a ki htwõhtya pă bíkhětě nuõ thĩ thégñě to. 34 Yěma athyaná kayă tãprè dõ a kírè htecuõ klyá dõ htyéké aruõ tóké rò a nõmyánõkhwèkyă ahi ná a prèmètèphú tahe rò a htecuõ. A dyétăkyă khódú èthĩ tãprè ná tãprè atèmè rò a hékyă prèopõ kadă nuõtãprè ná a ki opõ thăklyăsũ phúnuõ.

35 “Hibyacè ki kăkhyě bíkhětě pă nuõ thĩ thégñě to. Ma a kăkhyě shyé~ mõhé pă ě, matorò ma a kăkhyě shyé~ mõnèkhě pă ě, matorò ma a kăkhyě shyé~ shyé i-u pă ě, matorò shyé~ mõlíkhě pă ě nuõ, thĩ thégñě to akhu-akhyě thăklyăsũ lahyă ní. 36 Mètéhérò hibyacè ki kătuõkhyě pă rò thyáphú a ki myáhtye tă thĩ omyénĩ sõtapa tãmé nuõ, o thăklyăsũ lahyă ní. 37 Tè dõ vă hé pè thiyě tahe nuõma, vă hétuõpè kuõlõ ù pwõprè, phúnuõrò ‘Opõ thăklyăsũ lahyă ní.’ ”

14

Ů Kre Mèthyě Jesũ

(*Matteo 26:1-5, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53*)

1 Bí təcũtãlwópwě ná pwěekhómũ sõdõ huõmútapho bè tyahító nyěnyě akhènuõ, bwídukhu tahe ná prèithyó tètthyótèthya athárá tahe myápũ klyá tãbõbõ dõ a ki pũmèthyě huõkyă Jesũ. 2 Mètéhérò èthĩ hé, “Bí pè mepwě akhèyěnuõ pè tã pũnĩ lũ to, pãma kayă bémũ tahe théplòdu rò a mètãrũtapyă lõhe.”

Ů Plõ Jesũ Khukló Dõ Dõ Bethania

(*Matteo 26:6-13, Giovanni 12:1-8*)

3 Bí Byacè Jesũ o dõ dõ Bethania Simonè dõ tèsëmũmyă dõ pháló bènó lũ nuõtãprè ahi rò a onyă esè dõ dírèhtyalõ akhăshyé akhènuõ, prèmò tãprè phyéhyănĩ pyă dõ ù mē è ná lõbũ dõ a obă ná nardú htyěnuõmũ ngudupřidu tashuõryă yěnuõ tãpyă. A hyădõphé pyă akhău yěrò a lyátă dõ Byacè Jesũ khuklõlo.

4 Rò dõ èthĩklě tahehenuõ a théplòdu rò a hé nĩdyélũ, “A cuõ məkýădě lõ htyěnuõmũ phúnuõma mètě? 5 Htyěnuõmũ yětõpyănuõ angũ o có rŷzye denari thuõcwě* lõ có rò,

☆ 13:26 13:26 Danielè 7:13 * 13:29 13:29 Prèthégñě lisăsě dõ aruõ tahe tanę lahyă ná tètéhèyě angólasá ma hekhu tadũ phũhtya hó phúnuõ. * 14:5 14:5 Rŷzye denari tãbè ma a krũnyă ná tãnyě atèryă khwókè.

isěkyä è rò cuódyé ná kayä söphásoryaphú nuôma aryáklö,” èthi héhtuö phúnuô rò èthi dya lahyä prèmò nuôtôprè a tètthú.

⁶ Rò Jesü hé èthi, “Medídyä tä è támé. Thĩ cuó medídyä tătű è meťé? A međú kőkö. A meťwómeryä nyacó hó tẹ dố vǎgně hó. ⁷ Kayä söphásoryaphú tahe otõkuö ná thĩ pwõ-tôphuoố có. Thĩ ki thezű mecwó èthi bíkhětě- nuôma anĩ pré, manárò vǎyěnuô vǎ otõlǎ kuö ná thĩ to. ⁸ Prèmò yětôprènuô bá- a meťé nuô rò a me htuöđhó vǎ hó. A hyä plõ vǎné ná htyěnuómú yěnuôma bí ử iluố tyahí vǎ to yěnuô a taritaryä one rẹ hó tẹ dố vǎgně hó. ⁹ Vǎ hécó- có thĩ, shyé- ử lě hėsodõnyä hó tětthékřũmila yě dố hekhu yětõba bítě-tôpho pǎ bèbè, ử ki tanehtya tuõbèni è pǎ rò ử ki dyáluõni tẹ dố a mehtuöđhó yěnuô pǎ.”

*Juda Théplõtö Dố A Ki Isěkyä Jesü
(Matteo 26:14-16, Luka 22:3-6)*

¹⁰ Dố Byacè Jesü a khõpacě shyéthényě aklě amwi ná Juda Iscariot héyětôprènuô, thyáphú a ki isětǎkyä ní Jesü nuô rò a htecuố dố bwídukhu tahe a o. ¹¹ Bí bwídukhu tahe níhuố tètítěkyä yě akhěnuô, èthi thekřũthelõ ólyasú Juda ná a ki dyé lủ rủ pǎ. Yětôphuođrò a myápũhó klyá dố a ki isětǎkyäni Jesü.

*Jesü Ná A Khõpacě Tahe E Lahyä Tẹcuótalwópwě Asè
(Matteo 26:17-25, Luka 22:7-14, 21-23, Giovanni 13:21-30)*

¹² Bí pwě e khómũ södö huómútapho arélõ tónyě nuô ử meťhyě thímíphú rò ử meľũhtya akhě, Jesü a khõpacě tahe sudyä lủ, “Tẹcuótalwópwě sèesǎsě mǎhé yěnuô, nè thezű nõcuố taritaryä tǎ pẹ bítě tôphotě?”

¹³ Phúnuôrò Jesü nõ a khõpacě thényě rò a hé èthi, “Cuõnuố dố vjũkũnuô rò thĩ ki myáhtyesú ná kayáphě hyädyä cõkahtyě ná thõvi tǎprè pǎ. Rò krwõkaķuö lũkhyě nuô ní-. ¹⁴ Rò krwõkaķanuö kuö è dố a kaķanuö nídyé hi nuôtõmě akũ rò sudyä hıbyacènuô, “Thárá hé, sǎpré hidókũ akhǎlé dố vǎ ná vǎ khõpacě tahe ki eõ tẹcuótalwópwě lée agnènuô a otõ bítě?” Sudyä lủ phúnuô. ¹⁵ Htuõpǎrò a ki zũluố thĩ hidókũ khǎlělyä dố akhu nuôtõtõ dố a olõobǎ có ná tǎmuõttǎtè dố pẹ lo nuõtahe có pǎ. Rò okyá lahyä bínuô rò taritaryä pẹ lahyä pẹ sèesèõ bínuô ní-.”

¹⁶ A khõpacě yéthényě htecuố rò a cuõnuố dố vjũkũ rò èthi cuõmyáhtye mǎlakõ có phú Jesü héone èthi nuô có. Rò èthi cuố taritaryäni lahyä tẹcuótalwópwě sèesǎsě mǎhé agnè bínuô.

¹⁷ Bí mǎkhípálohó akhěnuô, Byacè ná a khõpacě shyéthényě hyātuõkuö bínuô. ¹⁸ Bí èthi onyǎ esè akhěnuô, Jesü hé, “Vǎ hécó có thĩ, dố thĩklě yěnuô, kayä dố a etõõtõ tẹ ná vǎ rò a ki isětǎkyä vǎ pǎnuô a o tǎprè.”

¹⁹ Cáhtya bínuô rò èthi theplòmõ pǎto, rò èthi sudyähyä Jesü tǎprè htuö tǎprè, “Nè hėnuô tǎprèma vǎ mǎto vǎhé?” phúnuô.

²⁰ Jesü hėsü èthi, “Kayä yětôprè nuôma dố thĩ shyéthényě yěaklěnuô pré. È ma kayä dố a bõnuõe tõkuö ná vǎ dố bẻlõkũ nuôtôprè hó. ²¹ Phú lisǎsěkũ héone ná prèlu aphúkhũ mǎđũ vǎyě a bè thyě nyǎpǎ tadúrò kayä dố a ki isětǎkyä prèlu aphúkhũ yětôprènuô, Cómarya ki cirya lủ pǎ. A ki opacělyä to hėnuôma aryáklö pǎ có dố lũgně có.”

*Byacè Sèesǎsě Mǎhé
(Matteo 26:26-30, Luka 22:14-23, Corinthia arélõ tǎba 11:23-25)*

²² Bí èthĩ esè akhènuô, Jesũ phyé khómũ rò hébwíhétaryèhtya Cómarya htuõrò a ibikyè khómũ rò a zútã pé a khõpacè tahe rò a hé, “Phyé rò e lahyã, yèma vã nèklõ.”

²³ Htuõrò a phyé thòbìthèhtyèbè rò a hébwíhétaryè Cómarya htuõrò a zútã pé èthĩ rò èthĩ ò lahyã thòbìthèhtyè dõ békũ yènuô pwõ- tòprè.

²⁴ Rò Jesũ hé èthĩ, “Yèma vãthwi dõ a ki htwílyã pé dõ kayã éprè agnè pã. Yèma tèmátèdyã tôcô dõ a ki mèklòmema pé tètòlyathè agnè hó. ²⁵ Vã hécó pé có- thĩ, cáhtya khõnyáyè tãplehyãnuô vã ònó pã thòbìthèhtyè yè tohó. Vã ki kaõ rókũ khyèthyá thòbìthèhtyè athè ná thĩ dõ Cómarya ahtyèakékũ pã.”

²⁶ Htuõrò èthĩ irõ htuthèhtya Cómarya ali-irõ tótó rò a htecuõhtyakyã dõ Oliva sokhu.

*Jesũ Hésuõ One Rê Petru Ki Htébíkyã Lũ
(Matteo 26:31-35, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)*

²⁷ Jesũ hé èthĩ, “Cómarya hékyã mú- nukhè, “Vã ki mũthyè prèkyèthímí pã, rò thímí tahe ki klyapruõklyapryã lõ pã, * lisäsèkũ hé phúnuô.

“Lõ- thĩ yètahe nuõma athyaná thímí yètahe nuõhó. Thĩ ki hteklya cuõkhókyälõ vã khälé pã. ²⁸ Manárò shyé- vã thyè ihtòkakhýè htuõpãnuô, vã ki cuõ rë thĩ dõ Galilea kékũ nuô pã.”

²⁹ Petru hésũ lũ, “Ūruô ki hteklya cuõkhókyälõ có ná nè tadúró vã klyá hteklya cuõkhó nyã ná nè to.”

³⁰ Rò Jesũ hésũ lũ, “Vã hé málakõ có nè, yètòthè pã bí shyèphè i-uhtya tyahí nyèphuo to nuô, nè ki htésúbíkyã ù ná nè thègnèno vã tonuô, thuõphuo pã.”

³¹ Petru hésũkhyè Jesũ, “Vã tóbè thyè tõkuõ có ná nè bèbè vã thègnèno lũ to nuô vã hécó nyã taki- to hó,” a hésũ sòkadõ có angó ná Jesũ, rò a khõpacè dõ aruô tahenuô, a krwõhé thyákuõlõ phúnuô pwõ- tòprè.

*Jesũ Cuõ Kwícóbè Dõ Gethsemani
(Matteo 26:36-46, Luka 22:39-46)*

³² Èthĩ cuõ dõ khälé tòpho dõ ù é ná Gethsemani rò a hé a khõpacè tahe, “Bí vã cuõkwícóbè akhènuô, onyãokyã lahyã bíyè ní-.” ³³ Rò a ékrwõní Petru, Jakomo ná Giovanni dõ a ki cuõ tõkuõ ná lũ. Rò Jesũ cáhtya bèzòbèthi bèkúbèkyã nyacó. ³⁴ Rò a hé a khõpacè nuô théthuõ, “A cyè nyacó vã théplò hó a tuõ có dõ vã kíré thyè cóhónuô, okyã lahyã bíyè rò otháklyã lahyã ní-.”

³⁵⁻³⁶ A cuõ plehyãpõ dõ nyè takiphú rò a omyè takluõtã dõ hekhu rò a kwícóbè rò a hé, “Tècyètècũ dõ vã bè khyábè khõnyã yènuô, nè ki plwõ talwó cuõkyábè pé vã ki aní héro plwõtalwó cuõkyã pé vã,” a hé phúnuô. Rò a kwícóbè, “Abba, Phè-, nè mcyã tètõ- plĩ, phyé taphãkyã pé vã tètècyètècũ abèlõ yètòbè. Manárò vã thézũ mē cũ- dù vã théplò to. Cũ- dùprè nè théplò ní-.”

³⁷ A cóbè htuõrò a kakhýè khyèthyá rò a kamyáhtye ná a khõpacènuô théthuõ omyèní sõtapa lõ rò a sudyã Petru, “Simonè ma nè omyèní sõtapa hó è, nè thãklyã pré bí tòmũ khälé prénuô ma a bé pã cónyã to è” ³⁸ a hé lahyã èthĩ, “Thyáphú thĩ ki cuõnuõ tõkuõ tã dõ tètò-ilyã akũ tãmènuô, thãklyã rò kwícóbè lahyã ní-. Thĩ théplòshyomē nyacó tè dõ atõ tadúró thĩ nèklõ yènuô a hécèrecè nyacó.”

* 14:27 14:27 Zekaria 13:7

³⁹ Jesũ cuõkhyěthyá tũphũ rò a cuõkwĩcũbě khyěthyá Cũmarya thyáná a cũbě rě nuũ prě. ⁴⁰ Htuõrò a kạ khyěthyá dũ a khõpacě nuõthěthuũ a o rò a kạmyáhtye ná èthĩ omyěsõtapa lõplĩ. Èthĩ thěomyě cyětawósũlũ rò a myáhtebě pạ cũ to. A tũ hěbèsũ lahyá Jesũ phũtěnuũ a thěgně pạ lahyá cũ to.

⁴¹ Bĩ a kạkhyě myá èthĩ bãhũ thuõphũõtũphũõ akhěnuũ, a hé èthĩ, “Thĩ o~ myě tadũpạ lahyá, thĩ okuõ tabéthěprá tadũ pạ cũ lahyá phũtě? Báuõma pò hũ. Nĩdạ myámũ lahyá, shuõkhě dũ ù ki isětạkyá prẽlukayá aphũkhũyě dũ prẽoraphũ tahe a takhũkũnuũ, a hyātuõhũ. ⁴² Ihtò mũ! Pẹ bẻ cuõhũ! Myámũdũnuũ, kayá dũ a isẻ vạ nuũtũprẻ hyātuõhũ!”

Ủ Pủ Jesũ

(Matteo 26:47-56, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)

⁴³ Bĩ Byacẻ Jesũ hẻbẻ pạprẻ akhěnuũ, Juda dũ a otũkuũ dũ lũ khõpacẻ shyéthěnyẻ akẻ yẻtũprẻnuũ a hyātuõ bĩnuũ. Rò kayá krwõ hyảớhyảẻ kuõ nyacỏ ná lũ. Kayá yẻtahenuũ a phyẻhyảnĩ lahyá nẻtahe, imũtahe. Èthĩ yẻtahe nuũma mạprẻ bwĩdukhu nuũtahe ná prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athára nuũtahe ná Judaphũ khũklỏkhũkyá nuũtahe nõhyá lũ nuũtahe prẻ.

⁴⁴ Prẻisẻtạkyá Byacẻ yẻtũprẻnuũ a dyẻthẻgnẻ one rẻ htuõhũ èthĩ, “Kayá dũ vạ nuũmũ è tũprẻ nuũma mạhũ Jesũ dũ pẻ thẻzũpủ è nuũtũprẻ hũ rò hyảpủ lahyá lũ rò opỏma nĩryádyẻdũ è nĩ~.” ⁴⁵ Juda hyātuõtuõ ná a cuõtũ dũ Jesũ o rò a hé lũ, “Thára~” htuõrò a nuũmũ lũ. ⁴⁶ A mẻphũnuũ htuõrò kayá tahe hyảpủ cỏklỏmakyá Jesũ. ⁴⁷ Bĩnuũ akẻ kayá ihtỏ bĩnuũ tũprẻ báhte anẻ rò a pạtủkyá bwĩdukhuỏ a prẻmẻtẻphũ tũprẻ akhẻlẻ tỏkhỏ.

⁴⁸ Jesũ hé èthĩ, “Thĩ lẻ hyảpủ vạ rò thĩ phyẻhyảnĩ lõplĩ cỏ dihtỏnẻkuỏ, imũipỏ a thyácnỏ thĩ lẻ hyảpủ prẻhuỏehĩ nuũ cỏ vạ? Vạ ma kayacyẻ kayảricyạ dũ a cuõpủphezẻplẻ e ỳtẻ tũprẻ nyả ẻ? ⁴⁹ Pwỏnyẻnyẻ~ vạ otũkuũ dũ thĩklẻ rò vạ ithyỏithya thĩ dũ tẻlũtyá hỏkũ rò thĩ pủ vạ toto. Manỏrò thĩ cuõhyảpủ tuõ vạ phũyẻ mẻtẻhẻnuũma a bẻ htwỏhtya phũ lisẻsẻkũ hẻnuũ prẻnuũ.” ⁵⁰ Bĩnuũkhẻ a khõpacẻ tahe hteklya cuõkhỏkyá lõplĩ lũkhẻlẻ.

⁵¹ Prẻkhũ talỏ tũprẻ krwỏkuũ Jesũ akhyẻ rò a kũthyá tũprẻ ikẻbũ rò kayá o bĩnuũ tahe pủ lũ. ⁵² Manỏrò a plwỏtạkyá a ikẻbũyẻ rò a hteklya khẻklỏkyá.

Ủcẻũsudyá Jesũ

(Matteo 26:57-68, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

⁵³ Rò èthĩ ẻcuỏ Jesũ dũ bwĩdukhuỏ tũprẻ a o rò bwĩdukhu tahe, ná Judaphũ a khũklỏkhũkyá tahe ná prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athára tahe hyảoplỏoplỏ lõplĩ lũ bĩnuũ. ⁵⁴ Petru krwỏcuỏ lõ kuỏ prẻ Jesũ dũ khyẻ rò a cuõnuũ tuõkuũ dũ bwĩdukhuỏ yẻtũprẻ ahỏ lỏtarẻkũ rò a cuỏ onyả iswĩ tỏkuũ mi ná kayá opỏtẻ bĩnuũ tahe.

⁵⁵ Bwĩdukhu tahe ná lỏ~ kayá dũ a htwỏduhtwỏkhutahe, thyáphũ èthĩ ki cirya mẻthyẻkyá nĩ Jesũ agnẻnuỏrò, a myápủ lahyá lẻkẻlẻahỏ lẻnẻlahya Jesũ atẻthũ tahe. Manỏrò èthĩ myáhtye lũtẻthũ tỏcỏ~ to. ⁵⁶ Èthĩ kayá ẻprẻ hyảdya bỏbye lahyá Jesũ tẻthũ tadũrò kayá dũ a hyả pủdya lahyá Jesũ atẻthũ yẻtahe a tẻhẻbẻ tahenuũ a thyákhẻlẻ tũprẻ~ to.

⁵⁷ Kayă tahehe ihtò rò kèbòkèbye lǒ lǔtèthú rò a hé lahyă, ⁵⁸ “Pè nǐhuǒ a hé, ‘Vă mẽ tǎpròkyă tètũhòdu dǒ prèlukayă mẽhtya yěnuôtômě rò thuǒnyě akũnuô vǎ ki isòhtya khóke dǒ aruô tòmě, dǒ prèlukayă isòhtya ná atakhu mǎto yěnuô tòmě pǎ,’ a hé phúnuô.” ⁵⁹ Manárò èthĩ dya lǔtèthú yětahenuô a thyákhyělũ tòmũ- to.

⁶⁰ Bwídukhulǒ yětòprè ihtò dǒ ù lǒ- plĩ a mètènyě rò a sudyă Jesũ, “Nè hé kǎkhyēsũ ù hyădya nè tètũ yétahe tòmũ- to mẽtè? Û hyākèhyǎnèlǒ nè tètũ yěnuôma nè nǐhuǒ to ề?” ⁶¹ Manárò Jesũ odyátaklwo pè lǔ prè, a hébè kǎkhyēsũ lũ tòmũ- to.

Rò bwídukhulǒ yětòprè sudyă pǒ khyěthyá lũ, “Nè ma Cómarya dǒ ù htuthéhtyanĩ lũ yětòprè aphúprèkhũ Krístu dǒ a mẽlwóhtekǎ ù nuô tòprè ề?”

⁶² Rò Jesũ hēsũ lũ, “Ò, vǎ hó. Rò thĩ ki myáhtye prèlukayă aphúkũ máhó vǎyě ki onyǎo dǒ Cómarya dǒ ashyo-asǒ yětòprè atakhu cóhtwó nuôtokyě pǎ, rò thĩ ki myáhtye vǎ sidyáhyǎnĩ mòkhu a òlũ pǎ.”*

⁶³ Bwídukhulǒ nuôtòprè htóžěkyă aca† rò a hé, “Pè lopǎ kayă dǒ a ki zũlũ lǔtèthú tòprè- to. ⁶⁴ A hébè radũ nǐdyé có ané phú Cómarya tòprè nuôma thĩ nǐhuǒ lǒdũhó rò ma thĩ tanẹ lahyă phútè?”

A hétuǒ phúnuô rò èthĩ pwótòprè hēsũ lũ ná atèthú o rò tǒbè mẽthyěkyă lũ prè. ⁶⁵ Kayă dǒ aruô tahe cáhtya htuplá lũ, htuǒrò cǒbí lǔmèthè rò plũ lũ. Èthĩ hé lahyă Jesũ, “Pròmýamyá, ùpè plũ nè pè?” Htuǒrò klyèphú dǒ a opǒ tẹ tahe pũcuǒ lũ rò plyá pǒ lũ.

Petru Htébíkyă Jesũ

(Matteo 26:69-75, Luka 22:56-62, Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁶ Bí Petru opǎprè dǒ hikhyěkhu lǒtarèkũ akhènuô, prèmòphú dǒ a mẽ pè bwídukhulǒ nuôtòprè atèmè yětòprènuô a okuǒ bínuô, rò a hyătǒ dǒ lũo. ⁶⁷ Bí a myáhtye Petru iswími akhènuô, a myárètǎtǎ lũ rò a hé lũ, “Nè ma tòmũmũ- tuǒprè lũ ná Nazarèphú Jesũ nuôtòprè prè vǎ.”

⁶⁸ Rò Petru htébíkyă rò a hé, “Nè hé ítènuô vǎ thègnèplǒ nètè to,” a hétuǒrò a htecuǒ otaphǎkyă dǒ lǒkadǎhtũ rò bínuôakhè shyèphè tǒbè i-uhtya.

⁶⁹ Prèmètèphú prèmò pǎnu nuôtòprè myáhtye khyěthyá Petru cuǒo bínuô rò a cuǒhèso pè khyěthyá kayă ihtòo tavítava phú bínuô tahe, “Kayă yětòprè ma tòmũmũ- tuǒ lũ ná dǒ nuôtahe prè meně.” ⁷⁰ Manárò Petru htébisũ khyěthyá.

Okhyěthyá dǒkhyě taplòphú rò kayă ihtòo tavítava phú bínuô tahe hé khyěthyá Petru, “Nè otǒkuǒ dǒ kayă nuôtòmũ aklè mǎlakǒ có, mẽtèhèrò nè ma Galileaphú prè.”

⁷¹ Manárò Petru byǎlyanĩ ané dǒ Cómarya nyěhyă, “Kayă dǒ thĩ hé ari-akyă khǒnyáyè tòprènuô vǎ thègnè lũ to,” a byǎnĩ angó phúnuô.

⁷² A byǎ htuǒhtuǒ ná shyèphè i-uhtya pǒkhyěthyá nyèphuǒtòphuǒ. Bínuôkhè Petru tanẹhtya tuǒbè Byacè Jesũ héonekyă lũ ngó, “Bí shyèphè i-uhtya tyahĩ nyèphuǒtòphuǒ tonuô, nè ki htébíkyă vǎ thuǒphuǒ pǎ” a hé lũ ngó phúnuô akhu-akhyě cí- asèhtya có lǔthèplò rò a nguǒthyènguǒo có.

* 14:62 14:62 Li Htuthéhtya 110:1, Danielè 7:13 † 14:63 14:63 Bwídukhulǒ tòprè htóžě aca phúyěnuôma, Jesũ hémũmyáthũ hó Cómarya hó a tanẹ rò a dyèlũ pè ù phúnuô.

15

Ů Thũcuố Jesũ Dố Khwí Pilato A Mèthènyě

(Matteo 27:1-2, 11-14, Luka 23:1-5, Giovanni 18:28-38)

¹ Bí mỗlĩ tamỗhtyahố akhẽnuô, bwídukhu tahe, Judaphú khuklốkhuklyã tahe, prẽithyố tẽthyótẽthya athára tahe, ná kayã htwố khuklốkhuklyã tahe okúokýã lũ rò èthĩ sukũ héplúkyã lố lũ ngố ná Jesũ ari-akyã. Èthĩ cồklồhtuố Jesũ rò a cwicuốdyékyã lũ dố Khwí Pilato a takhukũ.

² Khwí Pilato sudyã Jesũ, “Nề ma Judaphú akhwí tồprề mắlakố ể?”

Rò a hếsũ khwí, “Ồ, a mắlakố phú nề hếnuô hỏ.”

³ Rò bwídukhu tahe hyãdya élã tềthũ dố Jesũ alo. ⁴ Phúnũôrồ Khwí Pilato sudyã pố Jesũ, “Nề hếsũ kuốũ tồcồ~ to mệtề? Nề myámồ, èthĩ hyã dyaluốhtya ényacố nề tềthũ.”

⁵ Manárồ Jesũ hékạkhyếsũ lũ tồcồ~ to akhu-akhyế Khwí Pilato khyếthukhyếthế nyacố.

(Matteo 27:15-26, Luka 23:13-25, Giovanni 18:39-19:16)

⁶ Khwí Pilato alếklồ o ná pwốnana~ tềcuốtalwốpwế đả bè hỏhếnuô, ử ki kwĩ lũ ná a ki plwốhte pề kayacyế dố ử dốtặ èthĩ dố htốkũ bítề~ tồprề bèbềnuô, a plwốhte pề ử prề. ⁷ Bínũôakhề kayã dố a sásũ mệtarũtapyã lahyã khwí rò a mệthyế kayã tahenuô, ử dốtặo lahyã èthĩ dố htốkũ. Kayã tặ dố htốkũ yếtahe aklếnuô kayã mwị ná Barabba héyếtồprềnuô a opatồkuố bí èthĩklế nuô. ⁸ Rò kayã éprề hyã lahyã dố Khwí Pilato a o rò hyắkwĩ lũ phú alếklồ mềpề htuốhố èthĩ nuô.

⁹ Rò Khwí Pilato sudyãsũ èthĩ, “Vã plwốhte pề thĩ Judaphú akhwídu yếtồprề ma thĩ thềplồ o ể?” ¹⁰ Mệtềhềrồ Khwí Pilato thềgnề ná bwídukhu tahenuô, a thềkhwénĩkuố Jesũ rò èthĩ hyãdyếtặkyã Jesũ dố lũo prề. ¹¹ Manárồ bwídukhu tahenuô a cuốnỗshyo kayã bémụ ki kwĩhtya khwí ná a ki plwốhte pề èthĩ dố Barabba, plwốhte pề tặ pề Jesũ tắmề, a cuốhề lốũ phúnũô.

¹² Khwí Pilato sudyãpố kayã bémụ yếtahe, “Ki mềphúnũôrồ kayã dố thĩ é è ná Judaphú tahe akhwí yếtồprề nuốlế vắ tồbề mề nịdyế lũ phútề?”

¹³ Rò èthĩ èhtồhtya pố lahyã, “Mữthyếhtyakyã è dố krusulồ nuô!”

¹⁴ Rò Khwí Pilato sudyã èthĩ, “Cuố mữthyếhtyakyã è mệtề? A cuố mệthũmềplá kryá~ ítề?” A sudyã èthĩ phúnũô tadúró èthĩ lé~ èhtồhtyashyo klốlố pố, “Mữthyếhtyakyã è dố krusulồ nuô!”

¹⁵ Rò Khwí Pilato thềzũ krwốmềkuố phú kayã bémụ a tềthềzũ nuô rò a plwốhtekyã pề èthĩ Barabba, rò Khwí Pilato nố klyếphú tahe ki cyếpryếplí lahyã Jesũ ná suplyế-iplí, htuốrồ a dyếtặkyã Jesũ dố klyếphú tahe a khadắkũ dố èthĩ ki cuố mữthyếhtyakyã lũ dố krusulồ.

Klyếphú Tahe Mezómềlế Nyếkruố Jesũ

(Matteo 27:27-30, Giovanni 19:2-3)

¹⁶ Klyếphú tahe ếcuố Jesũ dố Khwí Pilato hỏkũ khắlề tồpho. (Khắlề nuôtồpho ma ử é ná Pretorium) htuốrồ èthĩ ếhyắplồ lố pố klyếphú dố aruô tahe. ¹⁷ Èthĩ mezómềlế nyếkruố lahyã Jesũ rò thyáhtya pề lũ cặcwo taphềlồthồ tồpủ. Htuốrồ èthĩ ikhu tava thồshyámồ thyáná khuklwố nuôrồ a klwốhtya pề lũ. ¹⁸ Htuốrồ èthĩ mề lũ phú a bezũbenyắnị lũ nuô rò a hếtake lũ, “Kồ~ Juda akhwídu, ohtwốprề mỗnyế htủdũ ní~!” ¹⁹ Èthĩ mữ lủkhuklồ ná ihtyắbỏ, htuplá lũ, hyã dắngũlyã dố lũnyếhyã tồprề htuố

tôprè, rò a metakè lǔ phú a bezûbenyá lǔ nuô rò a hyácóbě kanikano lǔ tôprè htuõ tôprè. ²⁰ Bí èthĩ mezòmèlě nyěkruõhtuõhó lǔ nuô èthĩ plwótăkyă khyěthyá cacwo taphèlòthõ nuõtôpû rò a thyáhtya taple pè khyěthyá lǔ ná aca nǐdû nuõtôpû. Htuõrò èthĩ èhtecuõkyă lǔ rò a ki cuõ mũthyěhtyakyă lǔ dõ krusulo.

Û Mũthyěhtya Jesũ Dõ Krusulo

(Matteo 27:31-44, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)

²¹ Vĩ Cyreneophú dõ amwĩ ná Simonè nuô a o tôprè, rò Simonè yěnuô, a phúo thényě, tôprè rò amwĩ ná Alexandro, tôprèpă rò amwĩ ná Rufo. Bínuôakhě a o dõ adõaso rò a kírè hyănuõ dõ vǐkũ akhě, a hyă tăsû ná klyěphú tahe rò èthĩ nõzá tadû lǔ ná Jesũ krusu. ²² Èthĩ ècuõ Jesũ dõ ù é ná Golgotha hé yěnuõtôpho. (Golgotha angólasá ma khuklòkrwĩ akhălě). ²³ Bínuô akhěnuô, èthĩ dyéõ Jesũ htyěză dõ a kluõsilyă tǔnă tẹkhu męsímé tẹsěnésěbya* yěnuô tadúro Jesũ õ to. ²⁴ Rò èthĩ mũthyěhtyahtuõ Jesũ dõ krusulo rò èthĩ phyé Jesũ aca tahe rò a bó lahyă tẹbyăbwĩ tǔcô dõ cú- dû a tătõ bítě tôprè tǔphyé bítě tǔkyě phúnuõprè.

²⁵ Bí mǔplyăsěhtya lwĩthyótômũ akhěnuô, èthĩ mũthyěhtya Jesũ dõ krusulo. ²⁶ Rò ù rǎhtya o lidyatèthũ Jesũ, “Judaphú tahe akhwĩ” phúnuô, ²⁷ rò èthĩ mũthyěhtya tǔkuõ ná prèpũphe zéplèphe ù thényě. Èthĩ mũthyěhtya lǔ dõ Jesũ cóhtwó tǔkyě tôprè dõ cóci tǔkyě tôprè. ²⁸ (Phú lisăsěkũ hé, “Û dyathyá è phú prèoraphú nuõprè,” tẹhébè yěnuô a lǔhtyabăhtya hó.)† ²⁹ Kayă dõ a cuõkaphũ lahyă bí akhăshyé nuõtahe nuô lahyă akhukló, pacyěishyé‡ rò a hé lahyă lǔ, “Ò- nẹ hé ná nẹ ki metăpròkyă tẹlũhõdu rò thuõnyě akũ nẹ isõhtya htuõbè khyěprè nẹ hé vǎhé. ³⁰ Phúnuõrò o dõ krusulo yěnuõrò hítă mǔ to rò mǔlwóhtekă nǐdyémǔ nènè to.”

³¹ Htuõrò, bwĩdukhu tahe ná prèithyó tẹthyótèthya athará tahe pacyě thyákuõ Jesũ phúnuô rò èthĩ hé lahyă, “A mǔlwóhtekă cyă ù thèhtwõprè tadúro a mǔlwóhtekă cyă nǐdyékuõ anéto vǎ-. ³² Nẹ hé nǐdyé nènè ná nẹ ma Juda akhwĩ dõ a mǔlwóhtekă ù nuõtôprè vǎhé. Pè ki myáhtye nẹ hítă cyă dõ krusulo khõnyă kihérò pè zũe nẹ,” a héhtuõ phúnuõrò, kayă dõ ù mũthyěhtya tǔkuõ ná Jesũ yěthényěnuô a pacyěishyé kuõdũ Jesũ phúnuõnuõhó.

Jesũ Thyě

(Matteo 27:45-56, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

³³ Cáhtya bí mǔhtuõ córané nuô rò a tuõhyă dõ mǔkwĩlyă thuõmũ akũnuô ké khítarũ tǎlõ có tǔkélě có. ³⁴ Bí mǔkwĩlyă thuõmũ bẻhó akhěnuô, Jesũ cyépryě èhtõhtya, “Éli, Éli, lema sabathani,” angólasá ma “Vǎ Cómarya, vǎ Cómarya, nẹ vǐkyă vǎ metě?”*‡

³⁵ Kayă ihtò bínuô tahe nĩhuõ lahyă Jesũ èhtõhtya phúyě rò èthĩ hé lahyă, “Nǐdă lahyă, a èhtõhtyahó Prèprõ Elia.”

³⁶ Rò dõ èthĩklěnuô kayă o tôprè rò a klyacuóphyé tètôcô dõ athyaná phyáplyé rò a cuõcyenuõ dõ htyězăshye thõkũ rò a cǔklõma dõ vèlăkhyě rò a dyéhtya nõcwĩõ ná Byacè Jesũ rò a hé lahyă, “Pè opõmyámyă kuõrè taplõphú pǔ, ma pè myáhtye sálè Prèprõ Elia ki hyăphyétăkyă è dõ krusulo nuõpă è.”

* **15:23** 15:23 Tẹkhu męsímé tẹsě yěnuõma ù é ná myrra. † **15:28** 15:28 Û rǎ liphá mú- nukhě tahehenuô, ù myáhtye lisăsě yètõmă opatõkuõ to ‡ **15:29** 15:29 Israelphú tahe dǎrithé hó a thèhte ù tôprèprè akhěnuô, èthĩ nuõlahyă khukló ☆ **15:34** 15:34 Li Htuthěhtya 22:1

³⁷ Rò Jesů èhtõ prashyo htuõrò athèplò htwõprè htecuókyä.

³⁸ Rò ikèbadu dõ ù cõtätũbí dõ tètũtyä hõkü nuõtõba lazë kahtyakalya plúkyä nyëkyë.

³⁹ Bí Roma klyètõzè khukló yètõprè ihtòò bí krusu nyëhyä akhënuô, a myáhtye Jesů thyë mephúnuô rò a hé, “Kayä yètõprè ma Cómarya aphúkhũ málakõ nyähó!” A hé phúnuô.

⁴⁰ Prèmò dõ a ihtòò myácuóľò dõ aye yëtahe aklënuô Magdalena dõkũmuõ Maria, ná Jakomo dõ a pacèklõ nuõtõprè ná Jose amuõ Maria, ná Salome otõkuõ bínuô. ⁴¹ Prèmò yëtahe ma bí Jesů o dõ Galilea kè akhënuô, a krwõ Jesů akhyë rò a męcwõmękõ pè tè dõ Jesů lo tahe. Prèmò aruô tahe dõ a o lahyä dõ vř Jerusalem rò a krwõhyä tõkuõ ná Byacè tahenuô a opa ékú kuõľä bínuô.

Ů Iluõ Jesů

(Matteo 27:57-61, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)

⁴² Tëmęhtwõhtya nuõtõnyë ma mõnyänyë. Mõnyë nuõtõnyë ma Judaphú tahe taritaryä sèesèõ bí èthř amõnyëduô bè tyahító nuõtõnyë. ⁴³ Bí mõhélyahó akhënuô, vř Arimatheaphú Joseph yètõprè a bekhũ athèplò rò a cuókwř Jesů aluõto yë dõ Khwř Pilato a o. È ma a opatõkuõ dõ kayä htwõdu aplóamu dõ ù bezũbenyä nř yënuõtõmu aklë tõprè. È ma kayä dõ a opõmyásũ kuõ Cómarya ahtyëakè tõprè hó. ⁴⁴ Jesů thyëhó, Khwř Pilato nřhuõ phúnuô rò a khyéthukhyéthé rò a éhyä klyètõzè akhukló tõprè dõ a o rò “Ma Jesů thyë nyëľähó è?” A sudyä ľũ phúnuô. ⁴⁵ Klyètõzè akhukló yètõprè hësoluõ Khwř Pilato ná Jesů thyëhtuõhó rò Khwř Pilato plwõ Joseph dõ a ki cuõphyétã Jesů aluõto. ⁴⁶ Joseph cuõ ipřinř ikë bápřingudu tõpũ rò a cuõphyétã Jesů dõ krusulo. A bobř ľũ ná ikëbápřř ngudu yètõba rò a cuõ benuõ ľũ dõ ù ikhũ one htuõhó luõkü tõkü akũ. Luõkü yënuõma lõkü dõ a o dõ ľalõ rò a htulõ bíkyä luõkü yënuô ná lõdu tõmë. ⁴⁷ Magdalena dõkũmuõ Maria ná Jose amuõ Maria myátõma nřkyä ù ľedyanuõ Jesů akhãľë yètõpho.

16

Jesů Htwõprè Kakhýë

(Matteo 28:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

¹ Bí Judaphú a Mõnyëduô talwókyä htuõ nuõtõrõnuô, Magdalena dõkũphú Maria, Jakomo amuõ Maria ná Salome ipřinř htyënuõmú rò a křré cuõplõ lahyä ná Byacè Jesů. ² Mõnyë thuõthyótõnyë aklë kalúľõ nuõtõnyë bí mõľřromú mõkhiõpã akhënuô, èthř hyä lahyä dõ luõkhu. ³ Bí èthř hyä dõ klyáľõ akhënuô, èthř hé nřdyë khyëľũ, “Maũpë křré htulõ taphãkyä pè pè lõ dõ ù htulõbí ná luõkü nuõtõmë pè?” Mętëhërò lõnuô tõmë ma adu nyacó.

⁴ Manárò bí èthř myácuõ akhënuô, a myáhtye ná ù htulõcuõtaphã onekyä htuõhó lõdu nuõtõmë hó. ⁵ Bí èthř nuõ dõ luõkü akhënuô, a myáhtye prëkhũphúthè thyánř cacwõbũ tõpũ tõprè onyão dõ luõkü dõ cõtwtõ nuõtõkyë rò èthř khyë ľõplícó.

⁶ Rò a hé èthř, “Khyéthukhyéthé lahyä tãmë~, thř myápřř Nazarèphú Jesů dõ ù mũthyëhtya ľũ dõ krusulo nuõtõprè prë nuõma vã thëgnë. A ihtõhtwõprè kakhýë htuõhó. A opa býyë to. Hyãmyámõ lahyä, yëma akhãľë dõ ù dyanuõ ľũ nuõhó. ⁷ Kadyáso

pé Petru ná Jesů a khõpacě dô aruô nuôtahe ná Jesů cuố one rế hó thỉ dô Galilea kẹkủ nuô hó. Phú a héone htuõhỏ thỉnuô thỉ ki myáhtye dù è bínuô pã.”

⁸ Èthỉ khyế rò anế tanyãtacố lỏplỉ có akhu-akhyế, èthỉ klyahtekyã dô luốkủ. Èthỉ thếisế talwósủlủ rò bí a htecuố akhẽnuô, a hébề pã có ù tởprề to.

Jesů Oluõhtya Pé Anế Ná Magdalena Dỏkủmuố Maria
(Matteo 28:9-10, Giovanni 20:11-18)

⁹ Jesů thyẽihtò htwõprề kạkhyế bí mỗnyế thuõthyótõnyế akủ akalủlố nuôtõnyế* mỗlỉromủ nuôtỏrỏ. Htuõrỏ dỏkhyẽnuô a cuốdyéluố rếlố pé anế ná Magdalena dỏkủmuố Maria. Rỏ Maria yếtỏprề nuôma a má hó prềmỏ dô Jesů vếhtekyã pé lủ khĩnẻkhĩnỏ thuõthyótỏduố dô alo nuôtỏprề hó. ¹⁰ Phúnuỏrỏ, Maria cuốhẻsỏluố pé kayã dô a cuốtỏkẻhẻtỏnỏ ná Jesů nuôtahe ná Jesů oluõhtya pé lủ ari-akyã. Bínuôakhẻ èthỉ thẻplẻnẻbề rò angủahẻ pãprề lahyã prề. ¹¹ Èthỉ nỉhuố Maria hẻsỏ pé èthỉ, “Jesů htwõprề prề, vã myáhtye có è ná vãnẻ có,” a hé pé èthỉ phúnuô tadủrỏ èthỉ zủeto.

Jesů Oluõhtya Pé A Khỏpacě Thẻnyế
(Luka 24:13-35)

¹² Dỏkhyẽnuô a khỏpacě thẻnyế htecuố dỏdỏdỏsỏ akhẻ èthỉ myáhtye Jesů klwỏkhỏ pé lủ anế rò a dyéluố pé èthỉ. ¹³ A khỏpacě yẻthẻnyế kạkhyế hẻsỏ pé a khỏpacě dô aruôtahe tadủrỏ èthỉ zủe lahyã kayã yẻthẻnyế angỏ to.

Jesů Oluõhtya Pé A Khỏpacě Shẻyẻtỏprề
(Matteo 28:16-20, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prẻdỏnyãphủ tahe 1:6-8)

¹⁴ Dỏ khyẻpỏ tỏphuố rò bí a khỏpacě shẻyẻtỏprề esẻ akhẽnuô, a dyéluố pé khyẻthyã èthỉ ná anế. Kayã dô a myáhtye Jesů thyẽihtò htwõprề kạkhyế yẻtahe hẻsỏ pé èthỉ tadủrỏ èthỉ zủe lahyã ửngỏ to akhu-akhyế, Jesů thẻprwỏ èthỉ.

¹⁵ Rỏ a hé èthỉ, “Cuố dô hekhu pwỏtỏba rò cuốlẻ dỏnyãhẻsỏ pẻkuố lỏ ù pwỏ toprề ná tẻthẻkrủmỉla yẻnuô nỉ. ¹⁶ Kayã dô a zủe tẻthẻkrủmỉla yẻ rò a plwỏka anế ná htyế tỏprẻprề nuô a ki nỉbẻ tẻmẻlwỏhtekạ pã. Manárỏ kayã dô a zủe to tahenuô a ki khyábẻ tẻcỉrya pã. ¹⁷ Kayã dô a zủe tahenuô vã ki dyế èthỉ taryẻprỏprỷa dô a ki mẻcyã lahyã tẻprỏtẻprỷa tahe pã. Èthỉ ki vẻhtẻbẻ lahyã khĩnẻkhĩnỏ tahe ná vãmỉ pã, èthỉ ki hébề cyã ngỏaruô nuôtahe pã. ¹⁸ Èthỉ ki pủ có rủmủmyã tahe bẻbẻ, a ki cuốebẻỏbẻ có tẻcủtẻplẻ htyế tahe bẻbẻ, a mẻpyãmẻsẻ ná èthỉ tỏcỏ to. Èthỉ ki dyahtya atakhu dô kayãswỉkayãsẻ tahe alo hẻnuô, èthỉ tẻswỉtẻsẻ ki sỉmẻkyã lỏ pã.”

Cỏmarya Éka Kahtyakyã Jesů Dỏ Mỏkhu
(Luka 24:50-53, Prẻdỏnyãphủ tahe 1:9-11)

¹⁹ Byacẻ Jesů hébẻhtuố ná a khỏpacě tahe rò Cỏmarya éka kahtyakyã lủ dô mỏkhu rò a htya-onyão dô Cỏmarya atakhu cỏhtwỏ tỏkyế. ²⁰ Jesů a khỏpacě tahe cuốlẻ dỏnyãhẻsỏ pé ù ná Cỏmarya alảangỏ dô khảlẻ pwỏ tophỏ. Thyãphủ kayã ki zủẻnyãe kuố lahyã ná tẻthẻkrủmỉla dô èthỉ dỏnyã pé ù yẻnuôma a mảlakỏ có agnẻnuô, Byacẻ dyế pé èthỉ dô a ki mẻcyã lahyã tẻmẻ tẻprỏtẻprỷa tahe ényacỏ.†

* **16:9** 16:9 Mỗnyế thuõthyótõnyế akủ akalủlố nuôtõnyế ma mảhỏ khỏnyã Kristuphủ tahe hé ná Mỗnyẻduô nuôtõnyế hó. † **16:20** 16:20 ù rả liphá mú- nukhẻ dô ù thẻlẻnỉ rỷa è tahe ná liphá dô aruô tahenuô, Marko 16:9-20 yẻ ù myáhtye a opatỏkuố to.

Luka Gospel Of Luke Tèhébě Rě Dǒ Nyě

Li tètèkrǔmila Luka yětôba ma a héluǒ pè pè Jesũ ma a htwǒ prēmēlwóhteka Israelphú tahe a Byacè ná prēmēlwóhteka prēluhekhupú tahe a Byacè nyēmũ lǒ ari-akyă. Luka rāmáradyă ná Thé Săsě Byacè é Byacè Jesũ dǒ a ki phyéhyă pè kayă sǒryasǒpháphú tahe a tètèkrǔmila. Tètèkrǔthélǒ o bí li tètèkrǔmila Luka yětôba akǔyěnuô, myáhtyeluǒ khódú bí ũ héluǒ ná Byacè Jesũ hyăpă akhěnuô, ná bí Byacè Jesũ kăkahtya dǒ mókhu akhěnuô hó. Byacè Jesũ kăkahtya htuǒ dǒ mókhu akhěnuô, Krístuphú a tẹzútěnyă tahe duhtyahtũhtya, luǒhtyěluǒkě, luǒpasĩ cuǒlǒ ari-akyă tahenuô, prěrăli yětôprěnuô, a răluǒ kuǒpǒdú tẹritěkyă yěnuô dǒ Li Prědǒnyăphú tahe akǔnuônuô.

Tẹdyă tahehenuô, myáhtye prétú bí li tètèkrǔmila Luka yětôba akǔ prěnuô a-o tahehe. Pè myáhtye kryă~ maĩtě hérò, pè myáhtye ná mókhu tanéphú tahe irǒnĩ tẹdyă tahe ari-akyă, ná prěkyěthímíphú tahe hyă olě tuǒkuǒ dǒ Jesũ léopacělyă akhălě ari-akyă, Jesũ hyănuô otǒkuǒ dǒ tẹlũtyă hǒkũ phú pacě prěkhũphú tǒprě ari-akyă, htuǒrò tẹdyă khákho Samariaphú dǒ aryă tǒprě ari-akyă ná phúprěkhũ dǒ a cuǒthúklyă nuǒtǒprě ari-akyă. Li tètèkrǔmila yětôba lǒnuô, a dyadu nyacó tẹkwícóbě, Thé Săsě Byacè, prēmò nuǒ mępa tǒkuǒ dǒ Jesũ a tẹphyétěmę akǔ, ná Cǒmarya plwǒkyă ũ tẹmęthũ tahe ari-akyă.

Tèhébě tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébě rě dǒ nyě 1:1-4

Giovanni Baptista ná Byacè Jesũ a tẹopacělyă ari-akyă ná a tẹohtwǒprě dǒ apacěkhě ari-akyă 3:1-2:52

Giovanni Baptista a tẹphyétěmę 3:21-4:13

Byacè Jesũ plwǒhtyě ari-akyă ná khńěricyă khukló ilo-ilyă lũ ari-akyă 3:21-4:13

Byacè Jesũ mętẹ dǒ kayă bémũ aklě dǒ Galilea kékũ 4:14-9:50

Cáhtya dǒ Galilea tuǒdǒ vǐ Jerusalem 9:51-19:27

Tẹhtwǒhtya ané dǒkhyělǒũ tǒklé bí vǐ Jerusalem akǔ 19:28-23:56

Byacè Jesũ thyěihtò kăkhyě, dyěluǒkhyě ũ ná ané, ná a kahtyakhyě dǒ mókhu ari-akyă 24:1-53

¹ Kayă éprě yácú rāmáradyă lahyă tẹ dǒ a htwǒhtya bí pěkľě yětahe ari-akyă. ² Èthĩ krwǒrăkuǒ prě phú kayă dǒ a myáhtye ná ané dǒ kalúkhě rò a hėsodǒnyă luǒ pè ũ ná tẹritěkyă nuǒtahe hėsó dǐtú pè pè nuǒtahe prě. ³ Phúnuô akhu-akhyě, Thárădu Theophilo~, vă myápũ thěgně tătẹ htuǒlǒ hó tẹhtwǒhtya dǒ a khăshyěkhăryă tahehó akhu-akhyě, vă dyalyă hó vă thěplò ná vă ki ră pè nẹ phú a htwǒhtya tǒtǒ htuǒ tǒtǒ hėnuǒma a klyă ryă nyă prě vă tanę phúyě. ⁴ Thyáphú nẹ ki thěgně tătẹ lǒlătakli lǒ tẹritěkyă málakǒ phú nẹ ithyónó htuǒhó nuǒtahe agněnuǒrò, vă ră phúnuô prě.

Tẹdyéthěgně Giovanni Baptista A Tẹopacělyă Ari-akyă

⁵ Bí Khwí Herodè htwõ khwí dõ Juda kékũ akhẽnuô, bwídu dõ amwì ná Zekaria otõprè. Rò ènuô a opatõkuõ dõ prèlũtyã aplõamũ dõ ù é lũmwì ná Abijah mú- nukhẽ nuôtõmũ akũ, rò amẽ mwì ná Elizabeth. È ma aklwĩalyã ícũtõ ná bwídu tahe.* ⁶ Èthĩ thényẽ lò a ohtwõprè cóteryã lò có dõ Cómarya† a mètènyẽ có rò phú Byacè Cómarya a tètthýótètthya ná a tèmekyãngõ tahe héonuô èthĩ cũe mëlõmẽbã lõplĩ có. ⁷ Elizabeth sõphũ akhu-akhyẽ èthĩ phũo kuõ lahyã ù to, htuõto èthĩ thényẽlõ a muõprè lãhõ.

⁸ Tõnyẽnuô, shuõkhẽ tuõhõ dõ Zekaria tõ phyení tèmẽ dõ a lyabè lũ yẽ. A mẽ tèmẽ phú bwídu tõprè dõ tètũhõdu akũ. ⁹ Phú bwídu tahe lèklõ onuô, ù nwõhtya hó è ná a tøbè sũũhtya tẽnuõmũ dõ tètũtyã hõkũ bínũ tõnyẽ akhu-akhyẽ, a cuõnuõ dõ tètũtyã hõkũ. ¹⁰ Bí a sũũhtya tẽnuõmũ akhẽnuô, dõ aklõnuô, ù kwícõbẽrõcõbẽe nyacó.

¹¹ Cómarya tanémõkhuphũ tõprè oluõhtya pẽ dõ Zekaria anyẽhya rò a kahtò o bí lèsũũhtya tẽnuõmũ akhãlẽ dõ cóhtwó nuôtõkyẽ. ¹² Bí Zekaria myãhtye tanémõkhuphũ akhẽnuô, a khyé rò a théisẽ. ¹³ Manárò tanémõkhuphũ hé lũ, “Zekaria- théisẽ tãmẽ! Cómarya nĩhuõ hó nẽ tẽkwícõbẽ akhu-akhyẽ nèmẽ Elizabeth ki phũo pẽ nẽ phúprèkhũ tõprè pã rò nẽ tøbè é amwì ná Giovanni pã. ¹⁴ Shyé- a o pacẽlyã pã ma a ki mẽ thèkrũthèlõ nẽ pã rò kayã ki thèkrũplu thèkrũphè kuõlõ ná nẽ pã. ¹⁵ È ma a ki htwõ du dõ Cómarya a mètènyẽ pã tõprè. Thòbĩthèntyẽzã bèbè, htyèsíprè bèbè a tøbè eõnĩ tãcõ- to. A ki lõbã ná Thè Sãsẽ Byacè dõ a muõhõkũ akhẽ có pã. ¹⁶ Rò a ki thũ kãkhyẽ ényacó Israelfhũ tahe dõ èthĩ Byacè Cómarya a o pã. ¹⁷ A ki hyã rẹ ná Byacè pã, rò athèplò ki hẽshyoresò rò a ki o ná taryẽshyosò phú Prèpro Elia nuô pã. A ki mẽrẽ kãkhyẽ khyẽthyã phẽtahe ná phũtahe pã. A ki buõtarí kãkhyõtõ khyẽthyã kayã nĩdã kuõ nõ to nuõtahe dõ prècõprètẽ tahe a klyádèkũ pã. Thyáphũ kayã tahe ki otaritaryãsũ Byacè atèhya pã yẽnuòrò, a ki taritaryã one pẽ kayã tõmũ dõ Byacè agnẽ pã.”

¹⁸ Zekaria sudyã tanémõkhuphũ, “Yẽnuõma amã ẽ, amãto ẽ nuô, vã ki thègnẽ myálwó cyã phũtẽ? Vã rò vã muõprè lã hõhõ, vã mẽ rò a muõprè lãhõhõ.”

¹⁹ Rò tanémõkhuphũ hèsũ lũ, “Vã ma Gabrielè, vã kahtò dõ Cómarya a mètènyẽ rò a nõhyãlyã vã dõ vã ki hyã heso pẽ nẽ ná tètthèkrũmila yètõcõ nuõprè. ²⁰ Vã hyã heso pẽ nẽ rò nẽ zũeto akhu-akhyẽ, nẽ ki pẽ tuõdõ a htwõhtya phú vã ólyãkyã nẽ nuõtõnyẽ pã. Shyé- ashuõakhẽ bè pãnuô, a ki lõhtyabãhtya dũ phú vã henuô pã.”

²¹ Bínũkhẽ dõ aklõnuô ù opõ ényacó Zekaria rò a cuõnuõ onyẽ nyacó dõ tètũtyã hõkũ mamètè èthĩ tanẽ lahyã phũnuô. ²² Bí a hte tuõdõ aklõ khẽnuô a hébè cyã pã èthĩ to rò èthĩ thègnẽ ná a klyã myãhtye nyã tẽmyãhtyelwó tãcõcõ dõ tètũhõdu akũ nuô hó. A hébè cyã pã ná akhãu tõmũ- to rò a vũvyãluõ prè ná takhukhadã prè.

²³ Rò bí a tẽphyètèmẽ dõ tètũtyã hõkũ htuõhõ akhẽnuô, Zekaria kã dõ ahi. ²⁴ Nyẽtyatonuô amẽ Elizabeth muõdõhtya rò a owóouõ dõ hikũ nyãlẽ khãlẽ có. ²⁵ Rò a hé, “Khõnyãyẽ Byacè mẽcwõ hó vã hó. A phyékyã pẽ hó vã tètthetarẽ dõ ù pacyèishyẽ vã nuõtahe hó.”

Dyéthègnẽ Ná Jesũ Ki O Pacẽlyã Ari-akỹã

²⁶ Bí Elizabeth muõdõ bãhõ lèthuõthyó akhẽnuô, Cómarya nõhyãlyã tanémõkhuphũ Gabrielè dõ vĩ Nazarè dõ a o dõ Galilea kẹ nuõtõvĩ akũ. ²⁷ A phyéhyã nĩpẽ prèmõphũthè

* 1:5 1:5 Elizabeth ma Aròn aklwĩalyã † 1:6 1:6 Cõphrya

dó amwĩ ná Maria yěnuô tôprè a tètítèkyă. Maria yěnuô a ólya htuôhó dó a ki phyé ná prèkhũ dó amwĩ ná Joseph yěnuô tôprè hó. Joseph ma Khwí Davi aklwĩlyă tǎlyă dítú tôprè. ²⁸ Tanémókhupú hyă dó a o rò a hé lǔ, “Cómarya myádu khónídúhó nè hó, rò Byacè ki okuôdú ná nè ní~.”

²⁹ Mòkhutanéphú hyă hésoluô pé Maria tètítèkyă yěnuô, a tanèplö nídyé angólasá to, a tanèpyátanèsě nídyé nyacó. ³⁰ Tanémókhupú hé lǔ, “Maria~ théisě tǎmé ní! Cómarya meḃwímetaryě hó nè hó. ³¹ Nè ki muôdòhtya pǎ rò nè ki phúo nídyé pacě prèkhũphú tôprè pǎ, rò é amwĩ ná Jesú ní~. ³² È ma kayă dó abwídu-ataryěhtú tôprè pǎ rò ù ki é è ná tètutèhtú tadú Cómarya aphúkhũ tôprè pǎ. Byacè Cómarya ki dyé htwò è ná khwí tôprè phú aklwĩalyă Davi nuô pǎ. ³³ Htuôrò a ki htwòhtya Israelphú tahe akhwí pwòtòhtú pwòtaple pǎ rò ahtyèaké nuô atadú pé cyá pǎ có to.”

³⁴ Rò Maria hésú tanémókhupú, “Vă phúthè préyě, vă ki muôdò rò ki phúo cyá phútě?”

³⁵ Rò tanémókhupú hésú è, “Thé Săsě Byacè ki hyălyă dû dó nèlo pǎ rò dó tètutèhtú tadú Cómarya a tètpròtèprya akhu-akhyě pǎ rò pacèphú tôprè ki hyăo pacèlyă pǎ. Dó tètítèkyă yě akhu-akhyèrò pacèsăsě yětòprènuô ù ki é lǔ ná Cómarya aphúkhũ pǎ. ³⁶ Tanètuôdú nè tòpuôbũ Elizabeth nuô, a muôprè lǎhó. Ù hé lǔ ná aphú o cyá pǎto hó tadúrò, khònyáyě a muôdò bãhó lèthuôthyó hó. ³⁷ Cómarya mecyá tètewòtôcô.”

³⁸ Rò Maria hésú, “Vă ma Byacè a lulémuô tôprè pré. A ki htwòhtyadú phú nè hénuô pǎ ní~.” Rò tanémókhupú htecuô taphăkyă ná lǔ.

Maria Cuôolèkuô Elizabeth

³⁹ Nyètyato nuô, Maria otaritaryă ané rò a htetalwò cuô dó vǐ dó a o dó solò nuôtòvǐ, bí Judakékũ nuô. ⁴⁰ A cuônuô dó Zekaria a hidókũ rò a hémohéryá avyă Elizabeth. ⁴¹ Rò bí Elizabeth nǐhuô Maria hémohéryá lǔ akhènuô, pacèphú dó ahókũ yětòprènuô, a kúkǎhtya. Rò Elizabeth yěnuô a lóbǎhtya ná Thé Săsě Byacè. ⁴² Rò a hébèshyo, “Dó prèmò lǎ~ plǐ aklènuô nè ma prèmò dó a nǐbè lǎhó ù tèsòri tôprè hó rò pacèphú dó nè ki phúo nídyé lǔ pǎ yětòprènuô a nǐbè kuôdúhó tèsòri hó. ⁴³ Vă Byacè amuô cuôhyātuô dó vă o metě? Vă cuô nǐbè khódú temyádu vă metě? ⁴⁴ Vă nǐhuô nè hémohéryá vǎvǎ ná pacèphú o dó vǎhókũ yětòprè kúkǎhtya thékrũthélǎ có. ⁴⁵ Nè zǐe ná Byacè a tètítèkyă yě ki hyă lǎhtyabǎhtya mǎlakò dó nègně pǎ akhu-akhyě nè nǐbèhó tèsòri hó!”

Maria Irǎ Htuthéhtya Cómarya

⁴⁶ Maria hé,
 “Vă ki htuthéhtya lǎhtulǎthé vă Byacè. ⁴⁷ Cómarya ma prèmèlwóhteka vă tôprè htuôto è ma vă Byacè tôprè akhu-akhyě vă thékrũthélǎ nyacó. ⁴⁸ Vă ma a lulémuô dó amèthè okuôũ to tôprè manárò a thénèhtyabè tuô vă. Cáhtya khònyáyě tǎplehyănuô myécô pwò~ tóco ki é vă ná prèmò dó a nǐbè tèsòri tôprè pǎ. ⁴⁹ Metèhèrò Cómarya dó ashyo-asò yětòprè dyéo htwòhtya pèhó vă tètacóazǎ tadú yěnuô ná a tètpròtèprya tahe dó vǎgně hó. Amwĩ ma asăsě. ⁵⁰ Aphúalye dó a dyaduzũnyă lǔ tahenuô, a ki thézòklabèní èthĩ tóhtũ htuô tóhtũ pǎ. ⁵¹ Bí a zòhtya atakhu dó ashyo-asò yě akhě, kayă dó a tanèdu nídyé ané tahenuô, a ki lupruôlupryăkyă lǎ pǎ. ⁵² A dyatǎkyă khwí shyosò tahe dó èthĩ akhǎlè rò a

dyahtyalõ tapleke kayã dõ amèthè okuõõ to nuõtahe hó. ⁵³ A dyéekó dyéõbã hó kayã dõ a ovõokõ tahe rò a plwõkã kazuõkyã kayã duzáhtyathè tahe hó. ⁵⁴ A thénéhtya tuõbèhó tè dõ a ólya htuõhó ná pèphyèpèphuõ dõ nyènu nuõtahe rò a hyãmecwõ hó alulé Israelphú tahe hó. ⁵⁵ Thyáphú a ki thézòklabèní Abraham ná aklwíalyã yètahe tõhtũ htuõ tõhtũ agnènuòrò, a thénéhtya nídyé hó.”

⁵⁶ Maria cuõokuõkuõ ná Elizabeth yènuò a phúbã có thuõlè hó rò a kano dõ ahi prè.

Giovanni Baptista A Tèpacèlyã

⁵⁷ Bí Elizabeth ahóathè tõlè hó akhènuò, aphú oní phúpèrèkhũ tõprè. ⁵⁸ Kayã ophúowó ná lũ bínuò tahe ná aklwíalyã phúwó tahe níhuõ ná Byacè dyéluõ hó a tètthèzòní lakõ lũ akhènuò, èthí thékrũthèlõ kuõlõ lũ pwõ tõprè. ⁵⁹ Èthí léklõ o ná ki pacè bãhó agnè lwĩthyó hénuò, ù bè dútalí nípè lũphá. Bí atõ dútalíphá akhènuò, aklwíalyã tahe hyãkuõ lahyã rò èthí thézũ póní lahyã amwĩ ná aphè Zekaria amwĩ nídũ. ⁶⁰ Manárò amuõ hé, “Máto! Tõbè póní lùmwi ná Giovanni.”

⁶¹ Èthí hésù amuõ, “Dõ thĩklwĩthĩlyã aklènuò, amwĩ ná Giovanni nuò a o tõprè to.”

⁶² Aphè thézũ é amwĩ ná ùpènuò èthí thézũ thégnè akhu-akhyè, èthí dyéluõ lahyã a takhukhadã rò sudyã lũ. ⁶³ Aphè kwĩ lõba rò a rãtã, “Amwĩ ma Giovanni.” Rò èthí khyéthukhyéthè lõplí có. ⁶⁴ Bínuò tõphuõtuõ Zekaria hébè cyã kãkhyè rò a htuthéhtya Cómarya. ⁶⁵ Kayã ophúowó bínuò tahe khyéthukhyéthè lõplí có, rò tètwtõhtya phúyènuò a luõpasí cuõlõ có Judaké tõkélè có. ⁶⁶ Byacè a tètprotèprya yõ okuõ ná pacèphú yètòprè akhu-akhyè, lõ kayã dõ a níhuõ tètítèkyã yètahenuò a khyéthukhyéthè rò a hé lahyã, “Pacèphú yètòprènuò a ki htwõhtya ítè pã ha?” phúnuò.

Zekaria A Tèhéprõ-one

⁶⁷ Giovanni aphè Zekaria lõbãhtya ná Thé Sãsè Byacè rò a héprõ one ré Cómarya ari-akyã,

⁶⁸ “Pè ki htuthéhtya rólũ Israel a Byacè Cómarya pó. Mètèhèrò a hyãhó dõ akayã tahe a o hó rò a hyã mëlwohtekã hó akayã hó. ⁶⁹ Dõ Cómarya a prèmetèphú Davi aklwíalyã akũnuò, Cómarya dyéohwtõhtya pè hó pè prèmetèphú Byacè dõ a o ná a taryèshyosõ yètòprè hó. ⁷⁰ Cómarya ólya one htuõhó ná aprèprõ sãsè dõ nuõkhè tahe, ⁷¹ è ki mëlwohtekã pè dõ khura tahe ná kayã dõ a théhte pè nuõtahe a takhukũ pã. ⁷² A hé ná a ki dyéluõ a tètthèzòklabè dõ pèphyèpèphuõ tahe alopã, htuõto a ki thénéhtya bètuõ khyèthyá a tètólya sãsè nuõtahe pã. ⁷³⁻⁷⁵ Pè tètòhtwõprè tõhtũ kayãyè, thyáphú pè ki htwõhtya kayãsãsè, kayãcòkayãtè dõ Cómarya anyèhyã nuò rò, a héklòhéma htuõhó angó ná Abraham hó, rò a ólyanuõlyã htuõhó dõ a ki mëlwohtekã pè ná kayã dõ a théhte pè nuõtahe a takhukũ rò a plwõmè hó a tèmeyè ná pè hó, rò pè ki mètã ná tètataròthè théisè tãmé.” ⁷⁶ Zekaria hé aphú, “Vãphúkhũ, ù ki é nè ná tètutèhtũ tadũ Cómarya aprèprõ tõprè pã, mètèhèrò nè ki hyã taritaryã one ré pè Byacè lèhyãklyá agnè pã. ⁷⁷ Nè ki héso pè Byacè akayã éprè ná Cómarya ki plwõkyã èthí tètthùtèora pã, rò èthí ki níbè tèmèlwóhtekã pã. ⁷⁸ Mètèhèrò pè Cómarya yènuò, a thézòní nyacó ù rò a khyáthédõ nyacó. A nõhyãlyãhó kayã o dõ mókhu tõprè ki hyã mëlwohtekã hó pè, prèmetèlwóhtekã pè yètòprènuò, a thyáhó ná tamõ lĩhtyaré

dõ mõiľbükhě nuôhó. ⁷⁹ Rò tamoyě a htya dõ mõiľě rò a ki ľitakhěťă pě kayă o dõ tětikhítěľò, tětthyě azouô akũ nuôtahe lõ~ plĩ pã, rò a ki zũklyázũklõ cuõ nĩpědũ pě tětõhtwõprě dõ tětakacũkabě aklyákũ pã.”

⁸⁰ Bí Giovanni duhtyahó akhěnuô, Cómarya a Thé Săsě dyé ľũ tětaryěshyosõ. Bí a cáhtya mēľuô tyahí atēmę dõ Israelphú tahe a mětħenyě hĩto akhěnuô, a cuõ prě dõ kēsěhtyěkyă ľõtamákhũ akũ prě.

2

Jesũ Opacěľya (Matteo 1:18-25)

¹ Bĩnuôakhě khwĩ Augusto nõihũto rãmá plólõ kayă mwĩ dõ Romaké tókělě cõ. ² Yěma tětřámá plómwĩ arělõ tũhũ bí Quirino htwõ khwĩdu dõ Syria kě akhěnuô hõ. ³ Rò kayă pwõ~ tõprě kã lahyă dõ adõ, avĩ rò kaşunuõ lahyă amwĩ.

⁴ Joseph o bí vĩ Nazare, Galilea kékũ nuô rò a htecuõkuõ dõ vĩ Bethlehem, Judaké, bí khwĩ Davi ľeopacěľya khălěnuô. Joseph ma Davi aklwĩalyă kalyă dítũ tõprě akhu-akhyě a kaķuõ bĩnuô. ⁵ È ná Maria dõ a dyémá* htuõhó ľũ dõ a ki phyé ľũ nuôtõprě cuõ benuõkuõ amwĩ. Bĩnuôakhě ma Maria ohó ná ahóathé hõ. ⁶ Rò bí ethĩ o pã bí vĩ Bethlehem akhěnuô, Maria ahó tõľě hõ dõ a ki phũo hõ. ⁷ A phũonĩ phũvyăprě prěkhũ tõprě rò a phyáplũ ľũ ná ikě rò a dya omyětă ľũ dõ pũklókũ, mětěhěrò hidõkũ dõ agněnuô a o pã tõtõ to.

Tanémõkhuphũ Ná Prěkyětħímíphũ Tahe

⁸ Khălě tavĩtava bĩnuô tũphonuô, prěkyětħímíphũ o tahe. Ethĩ hyă omyěpõ nĩdyé athímíphũ tahe dõ mĩklě, dõ nyelăkhũ tũpho. ⁹ Bĩnuôakhě Byacè a tanémõkhuphũ tõprě hyă oluõhtya pě ethĩ, rò Byacè Cómarya a tětĩtětakhě tahe ľĩ tava ľõplĩ ethĩ rò ethĩ thěisě taròthé ľõplĩ cõ. ¹⁰ Manárò tanémõkhuphũ hé ethĩ, “Thěisě tãmé! Vă phyéhyănĩ pěhõ thĩ tětěkrũmila dõ a ki mę thěkrũ lakálakõ cõ ũpwõ~ prě pã yěnuôhõ. ¹¹ Yětõthě dõ Davi avĩkũ nuô, prēmēľwõhtekã a Byacè mähó Krĩstu yě hyă o pacěľya hõ. ¹² Thĩ ki myáhtye pacě tõprě pã, rò ũ phyáplũ ľũ ná ikě rò ũ be-omyětă è dõ pũklókũ nuô pã. Thĩ ki myáhtye phũnuõma mähó pacěphũ dõ vã hēsoluõ pě thĩ yěnuô tõprě hõ.”

¹³ Bĩnuôakhě tanémõkhuphũ aklyěphũ tũmũ hyăoluõhtya khyé tõkuõ ná tanémõkhuphũ yětõprě rò ethĩ irõ htuthěhtya Cómarya rò a irõ lahyă,

¹⁴ “Mēľmětakhě htuthěhtya lahyă Cómarya dõ a o dõ khălěhtyalõ tadũľõ ũ dõ mõkhũ yěnuô tõprě põ~. Těpětědwõ ná tětakacũkabě ki ohtya kuõdũ dõ hekhuyě rò a ki otõkuõdũ ná kayă dõ Cómarya thěplõ onĩ ľũ nuôtahe nĩ~.”

¹⁵ Bí tanémõkhuphũ kã kahtya htuõhõ dõ mõkhũ akhěnuô, prěkyětħímĩ tahe hé nĩdyé khyěľũ, “Cuõ~, pě cuõ dõ vĩ Bethlehem rò pě cuõmyăkuõ tětħtwõhtya-ané dõ Byacè hyă dyéthěgněkyă pě tětĩtětkyă yěnuô põ~.”

¹⁶ Rò ethĩ htecuõ tapľũtaplyě lahyă rò cuõmyáhtye Maria ná Joseph, htuõrò ethĩ cuõmyáhtye ũ dya omyětă pacěphũ tõprě dõ pũklókũ. ¹⁷ Bí prěkyětħímíphũ yětahe myáhtye pacěphũ yě ná amũõaphě akhěnuô, a cuõ hēľuõ pě ũ phũ tanémõkhuphũ

* 2:5 2:5 Judaphũ alěklõ o ná “Dyémá htuõhõ ľũ” ma a pũ htuõhõ takhu, manárò a omyětõhĩ ľũ to.

hésoluőkya pë èthi ná pacëphú yëtôprë ari-akya nuôtahe. ¹⁸ Lõ~ kayã dö a nïhuõ prëkyëthímíphú yëtahe hésoluõ pë lü tètítëkyã yëtahenuô a khyéthukhyéthé lõ lahyã có. ¹⁹ Maria tõmaní lõ tètítëkyã yëtahe rò a tanë nídyé ari-akya. ²⁰ Prëkyëthímíphú yëtahe kakhýë khyëthya dö èthi thímí tahe a o. Rò phú tanémókhuphú hésoluõ pë èthi rò èthi nïhuõnó, èthi cuõ myáhtyebèné akhu-akhyë, èthi htuthëhtya Cómarya, htuõto èthi mëlímëtakhëhtya Cómarya.

²¹ Bí pacë yëtôprë bãhtya hó athë lwĩthyó hórò a tõbë dútalí hó phá akhënuô, èthi é nídyé lümwi ná Jesù phú tanémókhuphú pòoneyã pëhó lümwi bí amuõ muõdõ tyahí lü to akhënuô.

Joseph Ná Maria Besäsë Jesù Dõ Tëlütýã Hõkũ

²² Phú Mosè mekyã a tëthyótëhtya ná èthi tõbë mëmwoõplĩthíplo lahyã anënuô, ashuõkhë hyãtuõhó. Rò thyáphú Joseph ná Maria ki besäsëhtya pacëphúyë dö Byacë anyëhyã nuòrò, èthi phyení pacëphúyë rò a cuõ lahyã dö vĩ Jerusalem. ²³ (Phú Byacë tëthyótëhtya tërãmáradyã o, “Lõ~ phúvyáprë prëkhũ tahenuô tõbë besäsëhtya è dö Byacë a mëthënyë.”)✧ ²⁴ Phú Byacë héokya a tëthyótëhtya nuô, èthi tõbë cuõ lütýãhtya kuõ “Htulwĩthõ nyëbè mátorò htulwĩ díkrã nyëbè.”✧

²⁵ Bínuõkhë, dö vĩ Jerusalem akũnuô kayã otôprë, amwi ná Simeonë. È ma kayã cÿe bezũnyã Cómarya tôprë, htuõto Thé Säsë Byacë okuõ ná è. È ma kayã dö a opómyásũ Cómarya ki mëlwoõhteka Israelphú dö tëcyëtëcũ akũ tôprë. ²⁶ Htuõrò Thé Säsë Byacë dyemyáhtyelwó tãtë one hó è, a ki myáhtye tyahí Kristu dö Byacë Cómarya nwóhtya lü yëtôprë híto hénuô, a bèthyëní híto. ²⁷ Thé Säsë Byacë thũ è rò a cuõnuõ dö tëlütýã hõkũ. Bí Jesù amuõaphë phyáhyãní lü, rò a ki hyãmë pë lü phú Cómarya a tëthyótëhtya héonekyã akhënuô, ²⁸ Simeonë phyáhtya pacëphú dö a takhulo rò a htuthëhtya Cómarya rò a hé,

²⁹ “Kõ~ Byacë, phú në héone htuõhó nengó nuô khõnyãrò a lõhtyabãhtya hó, nõthyë kacúkabë moõdũ mõhó nëlulé mã vãyë. ³⁰⁻³¹ Në tëmëlwoõhteka dö në taritaryã one pë në kayã pwõprë agnë yënuô, vã myáhtye shyëklõ cóhó ná vãmèthè hó. ³² È ma tëlĩ tõmë dö a ki dyëluõhtya pë Judaphú máto tahe, htuõto a phyëhyãní pë tësõri dö në myëcõ Israelphú tahe a o.”

³³ Dõ Simeonë hébë tètítëkyã yë akhu-akhyë, pacëphú yëtôprë amuõaphë khyéthukhyéthé nyacó. ³⁴ Simeonë sõri htuõ èthi rò a hékyãní pacëphú amuõ Maria yënuô, “Pacëyë Cómarya nwóhtyahó lü dö a ki mëlwoõhteka Israelphú tahe pã, rò a ki dyadudyahtyalõ kuõke kayã dö aruô tahe pã. È ma Cómarya a tëmátëdyã tóçô, rò kayã éprë ki hébë takhwótakèsũ lü pã. ³⁵ Phúnuòrò kayã éprë tanë döuõdóbí të dö èthi athéplòkũ tahenuô, Cómarya ki bãmõhtyaluõ pã” htuõrò a hé Maria, “Tëthéplënebè dö a htyã thyácóná né nuô a ki prõnuõ në théplò pã.”

³⁶ Prëprõmuõ okryã dö a muõprë nyacó hó o tôprë, amwi ná Anna. È ma Phanuel aphúprëmò, è ma Asher myëcõphú tôprë. A phyëhtuõ avë rò a otõní lü thuõthyótõna prë. ³⁷ Avë thyëkyã lũkhãlé rò a okryãkyã nídü prë. Khõnyãrò ana o hó shyëlwĩthyó ná lwĩna hó. A htecuõ tópho~ to, a oprë bí tëlütýã hõkũnuô prë. A cóbucóbëhtya Cómarya dö tëlütýã hõkũ mõkhíkhí mõsëklëklë có, htuõto a duõe sèsèõ rò a kwícóbë

pwõnyěpwõthě cõ. ³⁸ Bínuõkhě, a hyãtuõ tõtú dõ èthĩ o rò a htuthěhtya Cõmarya. Htuõrò a hěsoluõ pě pacěphú yětõprě ari-akyã ná lõ~ kayã dõ a opõmyásũ Cõmarya ki męlwõhteka vř Jerusalempnú pã nuõtahe.

Joseph Ná Maria Kakhýě Khyěthyá Dõ Vř Nazarè

³⁹ Bí Joseph ná Maria męhtuõlõhõ phú lõ~ Byacè mekyã tětthyótětthya tahe akhěnuõ, èthĩ kakhýě khyěthyá dõ aléo nřdyé vř Nazarè nuõ. Vřyěnuõ a o bí Galilea kěkũ nuõ. ⁴⁰ Pacěyě a duhtya rò a hěshyoresõ hyã, rò a lõbã cõ ná tětthíphé rò Cõmarya sõrisõbũnř lř.

Pacě Jesũ Dõ Tělũtyã Hõkũ

⁴¹ Pwõnana~ bí ũ mępwěmęla nřdyé pwě dõ ũ é ná tęcũõtalwópwě akhěnuõ, Jesũ amuõaphě cuõkuõ dõ vř Jerusalem. ⁴² Bí Jesũ na ohõ shyényęna akhě, amuõaphě yěnuõ, alėklõ cuõ lahyã tęcũõtalwópwě, rò a é cuõnř pacěphú Jesũ. ⁴³ Bí tęcũõtalwópwě htuõhõ akhěnuõ, èthĩ kakhýě dõ adõaso. Bínuõakhě, pacě Jesũ yě a okyã dõ vř Jerusalem akũ, manárò amuõaphě thěgně to. ⁴⁴ Èthĩ tanę ná a ka tõkuõ hó ná kayã dõ a cuõpwěka nuõtahe aklě hó. Bí èthĩ ka htuõhõ tõnyě~ mõhé akhěnuõ, a myápũ sudyãnř no Jesũ dõ aklwřalyã tahe aklě prě. ⁴⁵ Bí èthĩ myápũ rò a myáhtye pě pã to akhěnuõ, èthĩ kakhýě khyěthyá lahyã dõ vř Jerusalem. ⁴⁶ Thuõnyětõnyěnuõ, a cuõ myáhtyeno ná Jesũ cuõ o dõ tělũtyã hõkũ prě. A cuõ onyãõ tõkuõ ná Juda a thárãdu thãmãhtũ tahe rò a cuõnřdãkuõ Cõmarya alãangõ tahe rò a hěbèsudyã kuõũ bínuõ. ⁴⁷ Bí kayã lõ~ plř nřhuõ pacěphú yětõprě a tětthěběhěsũ akhěnuõ, èthĩ khyéthukhyéthě lõplř cõ a tęcýãtèdè ná a tětthěsũ kakhýě ũ nuõtahe cõ. ⁴⁸ Joseph ná Maria cuõmyáhtye lř rò a khyéthukhyéthě nyacõ, rò amuõ hé lř, “Phúkhũ, nẹ cuõ mętuõ phúyě mętě? Vã ná nẹphě kũkyã rò myápũ lakõ nẹ ma tadũ~ kẹ cõ meně.”

⁴⁹ Rò pacě Jesũ hěsũ, “Thř cuõ myápũ vã katě nuõ mętě? Thř thěgně nyã ná vã o dõ vãphě ahikũ to ě.” ⁵⁰ Manárò amuõaphě thěgněplõ lř tětthěbè yě angõlasã to.

⁵¹ Htuõrò pacěphúyě a krwõ kakuõkhyě amuõaphě dõ vř Nazarè rò a cũ muõlãphěngõ pwõ~ tõphuõ. Amuõ tõma oplõlõ lõ~ tětthwõhtya aně yěnuõtahe. ⁵² Jesũ duhtya lõbã ná tětthítèphé rò Cõmarya ná prělukayã myãmõmyãdu nřdyé lř.

3

Giovanni Baptista A Tětthěsodõnyã

(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Giovanni 1:19-28)

¹ Bí Khwřdu Tiberia põtě bãhtya hó shyényã na akhěnuõ, Pontio Pilato htwõhtya khwřdu dõ Judakě. Rò prěpõ Galilea kẹ ma Khwř Herodè. Rò Khwř Herodè apuõ Philipu ma prěpõ Ituraea kẹ ná Trakoniti kẹ. Khwř Lysania rò a põnř ke Abilene kẹ. ² Prělũtyã dulõũ ma Anna ná Caipha hó. Bínuõakhě Zekaria aphúkhũ Giovanni o dõ kěsěhtyěkya lõtamãkhu rò Cõmarya hěsoluõ tãpě alãangõ dõ Giovanni a o. ³ Phũnuõ akhu-akhyě lõ~ dõ ophũ tavřtava bí Jordano lyãmuõ khãshyě tahenuõ, Giovanni cuõlě hěsodõnyã pělõ ũ ná za nřdũ lahyã thřnẹ rò plwõ lahyã thřnẹ ná htyě túrò Cõmarya plwõkyã thř tětthũ nuõtahe prě. ⁴ Phú Cõmarya alãangõ rãone htuõhõ dõ Prěpõ Isaiah a likũnuõ, rò a hé,

“Kayã tõprě ěhtõhtya dõ kěsěhtyěkya lõtamãkhu rò a hé, “Taritaryã one lahyã klyã dõ Byacè agně. Męcõmępě lahyã Byacè lěhyãklyã agně tõbõ nř. ⁵ Lõ~ kětõkũ

tahenuô, bè thõbã lõ. Lõ~ khõmăkhõlõ ná sodusohtũ tahenuô, bè mepe lõ. Meco lõ klyá dõ a takitaka nuõtahe. Rò bè methye lõ klyá dõ a tapritapru nuõtahe. ⁶ Kayã pwõ~ tôpre ki myáhtye lõ Cómarya nwóhtya prêmewóhteka prëlu hekhuphú yënuô tôpre pã.”*

⁷ Kayã tahe kírë hyã plwõ lahyã anë ná htyë rò a hyãrohyãé nyacó dõ Giovanni a o. Rò Giovanni hé èthi, “Rúthithi~! Maupë tôpre dyéròdyéryë thĩ ná thĩ ki siplébë ná Cómarya a təciryá dõ a ki hyãpã yënuô pë?” ⁸ Thĩ ki za nídũ málakõ hó thĩné hó kihérò dyéluõ lahyã thĩ tèohtwõpre tahe ná thĩ tẽdya thĩ théplòthuõhtyë tahe. Héhtõhëlyã tá thĩné, ‘Pë ma Abraham akwĩalyã’ nuõtãmë. Vã hé thĩ, Cómarya mehtwõhtya løyëtahe ná Abraham aphú mã a mecyã pré. ⁹ Kwõ tóbè ohó dõ thòkhăshyéhó rò ù ki ikwõ khúhó thòmõ tahe pã, rò ù ki icõtũ tuõ có dõ arwĩahtwo pã. Thòmõ tòmõmõ dõ athèaphõ twõryá to nuô, ù ki ikwõ khúkyã è pã rò ù ki vĩnuõkyã è dõ mikũ pã.”

¹⁰ Rò kayã épre sudyã Giovanni, “Ki hé phúnuô rô pë tóbè mephútë?”

¹¹ Rò a hésũ èthi, “Kayã dõ açã o nyëpũnuô bè dyé pë kuõ kayã dõ açã o kuõ tôpũ~ to nuõtahe. Htuõrò kayã dõ a léelëõ o tahenuô, ibëebëõ pë kuõ.”

¹² Prëkwĩamo-arã tahe ki plwõ kuõ lahyã anë ná htyë rò a hyã dõ Giovanni a o rò a hyã sudyã lũ, “Thará, pë tóbè mephútë?”

¹³ Rò a hésũ èthi, “Kwĩ lahyã amo-arã phú ù nõkwĩ thĩnuô, kwĩlõkwĩklõ tá ná ù nõkwĩ thĩ nuô tãmë.”

¹⁴ Klyëphú tahe sudyãkuõ lũ, “Pëkuõlé? Pë tóbè mephútë?”

Rò a hésũ èthi, “Bè pũphezëplë ní ùrũũhtë to. Këbõkëbye tá ù tôpre~ tãmë. Théplòmĩ ní lahyã ná khwókè dõ thĩ nĩbè nuõtahe.”

¹⁵ Kayã épre myásũ thëlë rò tanë lahyã Giovanni, “Taryã~ ma Krĩstu dõ Cómarya nwóhtya è dõ a ki hyã mëlwóhteka prëlu hekhuphú hënuõma è có hó kõ~.” ¹⁶ Phúnuô akhu-akhyë Giovanni hé èthi pwõ~ tôpre, “Vã plwõ thĩ ná htyë pré, manárò pre dõ a taryëproprya shyosõ lõklõ có ná vã tôprenuô a ki hyã pã. Vã ilyë pépre è khuphá plyë pré nuõ~ vã kò ná è to. A ki hyã plwõ thĩ ná Thé Săşë Byacè ná mi pã.* ¹⁷ È yënuô athyaná kayã tôpre dõ a ikrésëkyã buõthu ná buõsé nuô. Abuõsé tahenuô a ki kăklõpló dõ acyãkũ pã, tadúro buõthu tahenuô a ki isúũkyã ná mi dõ a pĩpë cyã pã tôphuõ~ to yëtõphë akũ nuô pã.” ¹⁸ Giovanni hésodõnyã pë ù tètèkrũmila dõ klyá èbõ rò a dyéhëdyere nídũ kayã bëmũ nuõtahe.

¹⁹ Manárò Khwĩ Herodè yõ cuõphyë nĩdyë khyëthyádũ akhĩ Herodia akhu-akhyë, Giovanni hé lũ ná a mețë yënuõma a thũ. Htuõto dõ arëkhënuô ma Khwĩ Herodè yõ me tëmũmyáricyã tahe akhu-akhyë a dyapõ lũ tètũ ná nuõnuô. ²⁰ Túyënuô htuõto, Khwĩ Herodè me tëmũmyáricyã dulõpõ tãcõ ma mãhó a dõtãkyã Giovanni dõ htõkũ yënuô hó.

Giovanni Plwõ Pé Jesũ Htyë

(Matteo 3:13-17, Marko 1:9-11)

²¹ Bí kayã bëmũ plwõ htuõlõhó anë ná htyë akhënuô, Byacè Jesũ plwõ kuõ no htyë dõ khyë. Bí a kwícõbë akhënuô, mókhu lumõ äyãhtya. ²² Htuõrò Thé Săşë Byacè klwo

* 3:6 3:6 Isaia 40:3-5 * 3:16 3:16 “Mi” angõlasá ma, təciryá ma amámã tëmewõplĩthĩplo ma amámã.

ané phú htulwí rò a hyă tảo đố lؤل. Bínuôakhê ngóprată đố mókhu rò a hé, “Nè ma văphúkhũ đố vă mọ nıdyé rò atôabè ná vă thêplòthuôhtyě tôprè.”

*Jesũ Aklwıalyă Khăshyékħaryă Tahe
(Matteo 1:1-17)*

²³ Bí Jesũ cáhtya ithyó ử akhênuô, a na phũbă hỏ thuôshyě hỏ. Ừ tanetyă lữ ná Joseph aphú prè.

Joseph ma Heli aphú, ²⁴ Heli apħêma Mathat, Mathat apħêma Levi, Levi apħêma Melchi, Melchi apħêma Jannai, Jannai apħêma Joseph, ²⁵ Joseph apħêma Matathia, Matathia apħêma Amò, Amò apħêma Nahu, Nahu apħêma Esli, Esli apħê ma Naggai, ²⁶ Naggai apħêma Maatha, Maatha apħêma Matathia, Matathia apħêma Semein, Semein apħêma Josech, Josech apħêma Joda, ²⁷ Joda apħêma Joana, Joana apħêma Rhesa, Rhesa apħêma Zerubabe, Zerubabe apħêma Shealtiel, Shealtiel apħêma Neri, ²⁸ Neri apħêma Melchi, Melchi apħêma Addi, Addi apħêma Cosam, Cosam apħêma Elmadam, Elmadam apħêma Er, ²⁹ Er apħêma Joshua, Joshua apħêma Eliezer, Eliezer apħêma Jori, Jori apħêma Mathat, Mathat apħêma Levi, ³⁰ Levi apħêma Simeonè, Simeonè apħêma Juda, Juda apħêma Joseph, Joseph apħêma Jona, Jona apħêma Eliakim, ³¹ Eliakim apħêma Melea, Melea apħêma Menna, Menna apħêma Matatha, Matatha apħêma Natha, Natha apħêma Davi, ³² Davi apħêma Jesse, Jesse apħêma Obed, Obed apħêma Boaz, Boaz apħêma Salmon, Salmon apħêma Nasho, ³³ Nasho apħêma Amminadab, Amminadab apħêma Admin, Admin apħêma Arni, Arni apħêma Hezrò, Hezrò apħêma Perez, Perez apħêma Juda, ³⁴ Juda apħêma Jacob, Jacob apħêma Isaac, Isaac apħê ma Abraham, Abraham apħêma Tera, Tera apħê ma Nahor, ³⁵ Nahor apħêma Serug, Serug apħêma Reo, Reo apħêma Pelè, Pelè apħêma Eber, Eber apħê ma Shela, ³⁶ Shela apħêma Caina, Caina apħêma Arphaxad, Arphaxad apħêma Shêm, Shêm apħêma Noah, Noah apħêma Lamech, ³⁷ Lamech apħêma Methusela, Methusela apħêma Enoch, Enoch apħêma Jare, Jare apħêma Mahalaleel, Mahalaleel apħêma Caina, ³⁸ Caina apħêma Eno, Eno apħêma Sèth, Sèth apħêma Adam mánhó Cómarya aphúkhũ nuôtôprè hỏ.

4

*Khñéricyă Khukló Ilo-ilyă Jesũ
(Matteo 4:1-11, Marko 1:12-13)*

¹ Bí Byacè Jesũ o đố Jordano lyămuộ rò a kạ akhênuô, a lỏbă ná Thê Săsě Byacè. Rò Thê Săsě Byacè okuổ ná lữ rò a thũcuổ lữ đố kêsèhtyěkya lỏtamákhũ. ² Khñéricyă khukló hyă ilo-ilyă lữ athêlwıshyě anyêlwıshyě. Rò anyêlwıshyě athêlwıshyě akũyênuô a esèe tồcô- to akhu-akhyě anyêlwıshyě htuỏrò athéethéỏ hyă.

³ Bínuôakhê khñéricyă khukló hé lữ, “Nè ki má Cómarya aphúkhũ hérò hétă lỏ yênuôtômè rò nỏhtwỏhtya è ná khỏmũ nuô.”

4 Rò Jesũ hésũ è, “Cómarya alǎangó hé, ‘Prèlukayǎ htwöprè túpré ná sèesèò nuô mǎto.’”✠

5 Htuõrò khñericýǎ khukló écuõ Jesũ dõ khǎlèhtyalõ tôpho rò a dyéluõ lõ lǔ ná htyéké dõ a o dõ hekhu yènuô pwõtôba. 6 Khñericýǎ khukló hé è, “Lõ~ taryèpproyǎ yètahe ná tèduzáhtyathè yètahenuô, vǎ ki dyé ná nè pǎ. Lõ~ yètahe nuôma a o lõhõ dõ vǎ khadǎkũ hò, vǎ ki dyépé kayǎ dõ vǎ thézũ dyé lǔ nuôtahe pǎ. 7 Phúnuõrò nè ki cóbèhtya vǎ hénuô, lõ~ yètahenuô vǎ ki dyé lõ ná nè pǎ.”

8 Jesũ hésũ lǔ, “Cómarya alǎangó hé phúyè, ‘Cóbèhtya prètũ nè Byacè Cómarya rò mepretũ ètèmẹ prè ní,’”✠ a hé phúnuô.

9 Htuõrò khñericýǎ khukló écuõ lǔ dõ vǎ Jerusalem rò a nõihtòo lǔ dõ tètũhõdu a khuklwókhu dõ a htyalõlõ tõtõ rò a hé lǔ, “Nè ki mã Cómarya aphúkhũ tôprè hérò pátǎ mǎ! 10 Mètèhèrò, Cómarya alǎangó hé, ‘Cómarya nõ myákhwè takótakèní nè ná a tanémókhuphú tahe pǎ.’

11 “Htuõto a hé pó,

‘Thyáphú nè khǎduô ki bèsè ná lõ tǎmẹ nuô èthĩ ki phyáhtyasũdũ nè pǎ.’”✠

12 Manárò Jesũ hésũ lǔ, “Cómarya alǎangó hé, ‘Nè bè memyánĩ nè Byacè Cómarya to.’”✠

13 Bí khñericýǎ khukló ilo-ilyǎ pwõ htuõlõ hó Byacè Jesũ akhènuô, khñericýǎ khukló htecuõ taphǎkyǎ ná Jesũ taplõphú rò a opõmyǎ põ tuõdõ ashuõakhè ryǎ dõ a ki ilo khyèthyǎ lǔ tôphuõ.

*Jesũ Cáhtya Atèmẹ Dõ Galilea Kékũ
(Matteo 4:12-17, Marko 1:14-15)*

14 Htuõrò Byacè Jesũ kǎkhyè khyèthyǎ dõ Galilea kẹ rò a lõbǎ ná Thé Sǎsè Byacè a tẹpọtèporyǎ. È ari-akyǎ yènuô ù heso pasĩ luõcuõtuõ lõplĩ dõ Galilea kẹ ná dõso ophũ tavítavǎ bínuô tahe. 15 A ithyó pẹ ù dõ təcóbèhõkũ, rò ù htuthénĩ lǔ pwõ~ tôprè có.

*Vĩ Nazarèphú Zũe Jesũ To
(Matteo 13:53-58, Marko 6:1-6)*

16 Byacè Jesũ kǎkhyè dõ vǎ Nazarè bí a lèduhtya nĩdyé nuõtõvĩ. Bí Judaphú Mõnyèduô* akhè, phú aléklõ onuô, a cuõnuõ dõ təcóbèhõkũ. Bí a kírè ihtõhõ Cómarya alǎangó akhènuô, 17 ù dyé lǔ li dõ Prèppõ Isaiah ráokýǎ dõ~ nyènu nuõtõba. A htulyèmõ litalũ yètõklũ rò a myáhtye ù rǎo li tòmǎ dõ a hé,

18 “Cómarya Thé Sǎsè o dõ vǎkũ, mètèhèrò a nwóhtya hó vǎ ná vǎ ki heso pẹ kayǎ sõphásoryaphú tahe ná tètèkrũmila yènuô hó. Kayǎ dõ ù pũ dõtǎ o lǔ dõ htõkũ tahe ki nĩbè tèmèlwóhtekǎ agnè, kayǎ dõ a mètèkhĩ tahe ki mètèlĩ kǎkhyè agnè, ná kayǎ dõ ù męcyèmęcũ lǔ tahe ki nĩbè tèmèlwóhtekǎ agnènuô a nõhyǎ hó vǎ dõ vǎ ki heso pẹ èthĩ hó. 19 Htuõto Cómarya nõhyǎ vǎ dõ vǎ ki hesohtégnè pẹ ù ná Byacè ki mèlwóhtekǎ nĩdyé akayǎ nuô ashuõakhè hyǎtuõhõ.”✠

20 Rò Byacè Jesũ htulũdwó khyèthyǎ litalũ nuõtõklũ rò a dyékǎkhyèdwó khyèthyǎ dõ prēmýákhwèní təcóbèhõ nuõtõprè a takhukũ rò a onyǎtǎ. Lõ~ kayǎ o dõ təcóbèhõkũ nuôtahe myátǎtõ lõplĩ có lǔ. 21 Rò Jesũ hé lahyǎ èthĩ, “Cómarya alǎangó dõ thĩ nĩhuõ vǎ hõ pẹ thĩ yètõmǎ nuôma a lõhtyabǎhtya có hó yètõnyè hó.”

✠ 4:4 4:4 Li Dõnyǎ 8:3 ✠ 4:8 4:8 Li Dõnyǎ 6:13 ✠ 4:11 4:11 Li Htuthéhtya 91:11-12 ✠ 4:12 4:12 Li Dõnyǎ 6:16 * 4:16 4:16 Judaphú a Mõnyèduô ma mǎkatõ ✠ 4:19 4:19 Isaia 61:1-2

²² Lõ- ù nı̄huõ tahenuô, ù htuthénı̄ lõplı̄ có lữ pwõ- tôprè có, rò a tềhébèmo hébèni yěnuô, ù khyéthukhyéthé lõplı̄ có rò èthı̄ hé lahyã, “È ma Joseph aphúprèkhũ prè vãhétó?”

²³ Rò a hésù èthı̄, “Vã zı̄e tãtẽ có ná thı̄ ki hékháhékho vã ná ngóđônyã otômũ dõ a hé, ‘Tềkhuthará- zasımé nı̄dyédũ nènè nuô.’ Htuõrò thı̄ ki hépó vã, ‘Tềmẽ tềprõtèprya dõ pè nı̄huõ nè mẽ dõ vı̄ Capernaum akũ nuõtahenuô, mëlũ pèkuõ myã pè bí nè duhtya nı̄dyé vı̄yẽ tồvı̄ akũyẽ nuõ-’ ” phúnuô pã.

²⁴ Rò Jesũ hé pó, “Vã hécócó thı̄-, Cómarya aprèprò bítẽ- tôprè bèbè, adókũphú nı̄dũ ésũ nı̄dyékuõ lữ tôprè- to. ²⁵ Vã hécócó thı̄- dõ Prèprò Elia ahtũkhẽ nuô, nakla thuõna ná tókwo rò kévı̄kékò cyęcũ ohtya dõ Israelkè tókélẽ có. Bı̄nuô htũkhẽ, dõ Israel kékũ nuô, prèmòokryã oé kú- lã có. ²⁶ Manárò Cómarya nõcuõ tõ Prèprò Elia dõ prèmòokryã nuõtaha a o tôprè- to. Cómarya nõcuõ tõ prè lữ dõ prèmòokryã dõ a o dõ vı̄ Zarepha, Sidokékũ nuõtôprè a o prè. ²⁷ Htuõrò, dõ Israel kékũ, bí Prèprò Elizeo htũkhẽnuô kayã nı̄bè tèsẽmũmyã dõ pháló tahenuô a o ényacó tadúro Cómarya zasımé pè èthı̄ tôprè- to, a zasımé pè túprè Syria kèphú Naama tôprè prè.”

²⁸ Rò lõ- kayã o bí təcóbèhõkũ nuõtaha nı̄huõ Jesũ hébè yětahe akhẽnuô, èthı̄ thèplòdu lữ kanó- to. ²⁹ Èthı̄ ihtò rò cwihtecuõkyã Jesũ dõ vı̄klõ, rò èthı̄ cwihtya lữ dõ èthı̄ léonı̄dyé vı̄ solò látaprı̄ tồpho. Rò èthı̄ tanẽ lẽ shyalatãkyã lữ dõ solẽ, ³⁰ manárò a htecuõkyã bí kayã béklobémũ nuõtaha aklãmèkũ prè.

Kayã Dõ Khı̄nékhı̄nõ Mèbè Lữ Tôprè (Marko 1:21-28)

³¹ Jesũ cuõ dõ vı̄ Capernaum dõ a o bí Galilea kékũ yěnuô rò bí Judaphú Mõnyèduô akhẽnuô, a ithyóithya pè ù bı̄nuô. ³² A tềithyóithya yěnuô a o ná a taryëshyosõ akhuakhyẽ, kayã khyéthukhyéthé ényacó.

³³ Dõ təcóbèhõ akũnuô, khı̄né mũmyáricyã tồduõ mèmè kayãphẽ otôprè rò a cyèpryẽ éhtõémõhtya, ³⁴ “Kõ- vı̄ Nazarèphú Jesũ-, nè thézũ mẽ pè phútẽ? Nè kırı̄e hyã mepyémekyã mèthyèmèmẽ kyãlõhó pè pã ẽ? Nè ma ùpè nuõma vã thègnẽ prè, nè ma Cómarya aphúkhũ sãsẽ tôprè.”

³⁵ Jesũ thèprwõ sũ khı̄nékhı̄nõ, “Thuõthuõ- o lahyã, htecuõkyãmõ dõ kayãphẽ yětôprè akũnuô.” Rò khı̄nékhı̄nõ mëlakhũ tãkyã kayãphẽ yětôprè dõ èthı̄ mèthènyẽ rò a htecuõkyã dõ lũkũ tadúro a mẽ bèsẽ nı̄nã lữ tồcõ- to.

³⁶ Èthı̄ khyéthukhyéthé lõplı̄ có rò èthı̄ hé nı̄dyé khyělũ, “A tềithyóithya yětôkuõrò tềithyóithya có phútẽ tồcõtètè? A hétã prè angó ná a nõhtecuõkyã prè khı̄né rò khı̄né mũmyáricyã yětahe htecuõkyã cócó.” ³⁷ Yětôphuõrò Jesũ mwı̄la yěnuô ù hèsoluõ pası̄cuõ lõ dõ vı̄ Capernaum ná dõo tavıtava bı̄nuô tồpho.

Jesũ Zasımé Kayã Éprè (Matteo 8:14-17, Marko 1:29-34)

³⁸ Jesũ htecuõkyã dõ təcóbèhõkũ rò a cuõ dõ Simonè ahi. Simonè a prèprèmò théswı̄nèkũ htyashyo nyacó rò èthı̄ kwı̄thézò Jesũ ná a ki zasımé pè lữ tèswı̄. ³⁹ Rò Jesũ cuõ okahtò bí kayãswı̄ yětôprè alèmyẽ khãshyẽ rò a hé lữ, “Nè ki omõ kãkhyẽ ryákhyèthya dũnı̄-” a hé rò tồphuõtuõ atèkũ tã rò a ihtò mẽ-emeõsũ pè èthı̄.

⁴⁰ Bí môtã akhënuô, kayã tahe éhyã lõplĩ a khõbõthyó dõ aswiasě amyemyě acõcõ tahe dõ Jesũ a o rò Jesũ dyahtya atakhu dõ èthĩ aļõ tõprẽ htuõ tõprẽ rò a zasiměkyã pẽ lõplĩ èthĩ tẽswítèsě pwõ- tõprẽ. ⁴¹ Bí èthĩ éhyã kayã yẽtahe aklẽnuô, khĩnėkhĩnõ mẽbè lũ tahenuô a opatõ éłã. Rò a htecuõkyã dõ kayã nuõtahe akũ rò a éhtõhtya, “Nẽ ma Cõmarya aphũprẽkhũ” phũnuô. Èthĩ yõ thėgně lahyã ná Jesũ ma Krĩstu dõ Cõmarya nwõhtya lũ rò a ki mẽlwõhteka prẽluhekhuphũ nuõtõprẽ akhu-akhyě, Jesũ thẽprwõ èthĩ rò a nõhébè èthĩ tõmũ- to.

Dõnyã Tẽ Dõ Tẽcõbẽhõ Tahe Akũ

⁴² Bí mõiĩbũ hó akhënuô, Jesũ o dõ vĩkũ rò a htecuõ dõ khãlẽ dõ ù o tõprẽ- to tõpho. Kayã lĩmyápũ ényacõ lũ, rò bí èthĩ myáhtye hó lũ akhënuô, a kwĩthézõ lahyã lũ, htecuõ taphã khõkyã tã ná pẽ tãmé ní-, a hé lũ phũnuô. ⁴³ Manárò, Jesũ hészũ èthĩ, “Vã tõbè cuõ hészodõnyã luõ pẽkuõ kayã o dõ vĩ aruõ tahe ná Cõmarya ahtyěaké a tẽthėkrũmila ari-akya, mẽtėhėrò Byacè Cõmarya nõhyã vã ná vã kibè mẽ tẽmẽ yětõcõ agnẽ hó.” ⁴⁴ Phũnuô akhu-akhyě, a lẽ hészodõnyã pẽ ù ná Cõmarya alãangõ dõ Judaké tẽcõbẽhõ nuõtahe akũ.

5

Jesũ A Khõpacẽ Dõ Arėlõ Tahe (Matteo 4:18-22, Marko 1:16-20)

¹ Tõnyėkhẽ bí Jesũ kahtõ o dõ Gennesaret htyẽõduhtũ akhënuô, kayã tahe thėzũ nĩhuõ lahyã Cõmarya alãangõ rò a hyã tadwítashya rój nyacõ dõ Jesũ a o. ² Jesũ myáhtye thòklyě dõ ù ka báo è dõ htyěhtũ nyěbè. Prẽmẽ-etẽphũ tahe htecuõkyã dõ thòklyěkũ rò èthĩ cuõ ishũoplĩ nĩdyě lahyã a itavĩ. ³ Jesũ cuõhtyanuõ dõ Simonè a thòklyěkũ rò a nõkhyã thõthũnuõ lũ thòklyě yẽnuô dõ htyězã taki, htuõrò Jesũ onyãtã dõ thòklyěkũ rò a ithyõtã kayã bẽmũ nuõtahe.

⁴ Bí a ithyõ htuõhõnuô, a hé Simonè, “Khyãnuõyẽ nẽ thòklyěyě dõ htyězãnuô. Thyáphũ thĩ ki pũnĩ lahyã tẽ agnẽnuõrò, cõtã lahyã thĩ itavĩ nuõtahe.”

⁵ Simonè hészũ lũ, “Thará, pẽ cõtãhtuõhõ tõthẽ- tõthẽ cõhõ rò tẽnĩ tõbè- to, tadũrò phũ nẽ hẽnuô vã ki cõtã põkhyě è-.”

⁶ Èthĩ cõtã itavĩ rò tẽnĩ ényacõ, a tuõ cõ dõ itavĩ phũ lazěkyã cõ. ⁷ Phũnuô akhu-akhyě, èthĩ éhyã põ lahyã akhõ o dõ thòklyěkũ dõ aruõ tõbè tahe ki hyã mẽcwõkuõ èthĩ. Akhõ tahe hyã mẽcwõ kuõ èthĩ rò a pũnuõ lahyã tẽ dõ thòklyěkũ rò a bã cõ ná thòklyě nyěbè, rò tuõ cõ dõ thòklyě yẽnyěbè phũlacũ talĩ cõ.

⁸ Bí Simonè Petru myáhtye tẽmẽ-anẽ phũyě akhẽ, a dãngũlyã dõ Jesũ a khãduõshyě rò a hé, “Byacè, htecuõ taphãkyã ná vã, vã ma kayã tẽthũtẽoraphũ prẽ.” ⁹ È ná akhõ dõ a o kuõ ná lũ tahe pũnĩ ényacõ tẽ akhu-akhyě, èthĩ khyéthukhyéthé lõ lahyã cõ. ¹⁰ Prẽmẽrõkuõ tẽ ná Simonè tahema Zebedeo aphũkhũ, Jakomo ná Giovanni prẽ. Èthĩ ma a khyéthukhyéthé kuõ nyacõ cõ.

Jesũ hé Simonè, “Thėisě tãmé, cáhtya yětõnyě tãplehyã, nẽ ki htwõhtya kayã dõ a cuõéhyã ù dõ Cõmarya a o thyánã nẽ pũtẽ yẽnuô pã.” ¹¹ Èthĩ báokya thòklyě yẽtahe dõ htyěhtũ rò, bekyã lõlõ- tẽ dõ a o ná èthĩ nuõtahe htuõrò èthĩ krwõkuõ Jesũ akhyě. Rò èthĩ htwõhtyakuõ Byacè Jesũ Krĩstu a khõpacẽ tahe.

Jesů Zasímě Kayă Tôprě
(Matteo 8:1-4, Marko 1:40-45)

¹² Tôphuôkhě bí Jesů o dô vřtôvř akhěnuô, prěbè tèsěmũmyă dô phalò o tôprě. Bí a myáhtye Jesů akhěnuô, a dângũlyă dô Jesů a khăduôshyě, rò a kwřthězò lũ, “Byacè~, nè ki théplòo zasímě pě vă tèsěyě hénuôma nè za cyă prě.”

¹³ Jesů zôhyă atakhu rò a tôbèhtuô lũ rò a hé lũ, “Vă théplòo prě,” a hé htuôřò “Tèsě~síměkyămò,” a hé pò phúnuô, rò tôphuôtuô tèsě síměkyă có.

¹⁴ Jesů mekyă lũ ngò, “Hésoluô pě tă ũ tôprě~ tãmé ní~. Cuô dyéluômyă nèně dô bwřdu nuôtôprě a o nuô ní~. Htuôřò nè tèsě síměhó yěnuô, thyáphú a ki khyáluô pěkuô dô kayă éprě a mètěnyě nuôřò lũtyăhtya kuô phú Mosè a tēmekyăngò o nuô ní~.”

¹⁵ A nõhéluô ũ tôprě~ to tadũřò Byacè Jesů ari-akyă yěnuô, kayă lé hěso luôpasřcuô yeklò ná a khălělye nuô có, rò kayă tahe thézũ nřhuô lahyă a tětěbè, htuôřò a thézũ nõhyă zasímě lahyă a tēswhřtēsě rò a hyăřôhyăé nyacó dô lũo có. ¹⁶ Manářò Jesů htecuôkyă tamômò dô kēsěhtyěkyă lôtamákhu rò cuô kwřcóbě bínuô.

Jesů Zasímě Kayă Thyětôkyě
(Matteo 9:1-8, Marko 2:1-12)

¹⁷ Tônyěkhě bí Jesů ithyóithyată ũ akhěnuô, Pharisěophú tahe ná prěithyó tětthyótětthya athára tahe onyăo kuô lahyă bínuô. Èthř yětahe nuôma a o lahyă hó dô lř~ dô o dô Galilea kěkũ, nuôtahe ná lř~ dô o dô Juda kěkũ nuôtahe ná dô vř Jerusalem akũnuô hyă hó. Thyáphú Jesů ki zasímě pě kayăswřkayăšě yětahenuôřò Byacè Cómarya a tètřotětřpyă okuô ná lũ. ¹⁸ Kayă tahe záhyă kayă thyětôkyě tôprě, rò èthř záhyă sřhtě ná lěmyě. Rò thyáphú a ki dyatănř lũ dô Jesů a mètěnyě nuôřò, a yácú cõnuô lũ dô hidókũ. ¹⁹ Manářò kayă yõ orò talwósúlũ akhu-akhyě, èthř zănuô cyă păto. Phúnuôřò èthř záhtya lũ dô hikhuklwó tabyekhu rò htyameplò lahyă hikhuklwó rò cyăřă sřhtělò lěmyěmyě kayăyă dô kayă tôplutôphè aklăměkũ dô Jesů anyěhyă.

²⁰ Bí Jesů myáhtye èthř atězũsõ nyacó akhěnuô, a hé kayă swř nuôtôprě, “Khöbóthyó~ vă plwôkyă hó nè tětthútëora tahe hó.”

²¹ Prěithyó tětthyótětthya athára tahe ná Pharisěophú tahe hé nřdyě khyělũ, “Kayă yětôprě hěbèthú hó Cómarya hó. Ŭpě tôprě ki plwôkyă cyă tětthú pě? Prě plwôkyă cyă tětthú ma túprě Cómarya tôprě prě.”

²² Jesů thégně èthř hé nřdyě khyělũ yětahe rò a sudyă èthř, “Thř cuôtane tuô lahyă dô thř théplòkũ phúnuôma metě? ²³ Ki hé, ‘Plwôkyăhó nè tětthútëora hó,’ mătòřò ‘Kahtò rò cuômò,’ kihéma bítě tôcô azũklò? ²⁴ Manářò prělukayă aphúkhũ mă văyě, thyáphú thř ki thégně lahyă, dô hekhu yěnuô, vă o ná taryěshyosõ dô vă plwôkyăbé ũ tětthútëplă tahenuôřò, vă ki dyéluô pě thř,” a héhtuô phúnuô rò a hé prěthyětôkyě yětôprě, “Vă hé nè, ihtò talũnř nè klolěmyě nuôřò kamò dô nè hinuô.” ²⁵ Tôphuôtuô kayăphě nuôtôprě ihtò talũnř a klolěmyě dô kayă tôplutôphè anyěhyă rò htekaķyă dô ahi rò a htuthěhtya Cómarya. ²⁶ Ŭ khyéthukhyéthé lőlř có pwô~ prě có. Rò èthř htuthěhtya lahyă Cómarya rò a hé lahyă, “Yětôně, pě myáhtyehó tètřotětřpyă tahe hó!”

Jesů Ě Levi
(Matteo 9:9-13, Marko 2:13-17)

²⁷ A mehtuõ phúnuô rò, Jesù htecuõkyä, rò a cuõmyáhtye ná prèkwie amo-arã tôpre dô amwı ná Levi. Rò a onyão dô lèkwı amo-arã hikü. Rò Jesù hé lü, “Krwõkuõ vãkhyë rò htwõ kuõ vã khõpacë.” ²⁸ Levi kahtò rò dyakyä lölö~ tèt dô a o ná lü nuõtahe rò a krwõcuõkuõ Jesù akhyë.

²⁹ Yëtõphuõrò, Levi menı pwëdu tôpwë dô ahi, rò a mewpë pë Jesügnë pré. Rò a mehyãní akhõathyó dô a kwı amo-arã tahe ná sıprësımyä dô aruõtahe, rò a hyãepluhyãephè kuõ lö ná lü. ³⁰ Pharisëophú tahe ná prèithyó tètthyótèthya athará dô èthı aplóamukü tahe dya lö tètthú dô Byacë Jesù a khõpacë tahe akhu rò a hé, “Thı cuõ etõõtõkuõ ná prèkwıamo-arã tahe ná prèoraphú nuõtahe metë?” Èthı sudyä lahyä phúnuô.

³¹ Jesù hésü èthı, “Kayä dô a oshyo-opryä tahenuô a lo ná tètkhutháradu to. Kayä dô aswıasë tahenuô túma a lo pré tètkhutháradu pré. ³² Vã hyä éka kayä dô acóate nuõtahe máto. Thyáphú prèoraphú tahe ki za nıdú lahyä ané nuõrò, vã hyä éka èthı pré.”

*Ů Sudyä Tëduõesè Ari-akyä
(Matteo 9:14-17, Marko 2:18-22)*

³³ Pharisëophú tahe ná prèithyó tètthyótèthya athará tahe hé Jesù, “Giovanni a khõpacë tahe ná Pharisëophú a khõpacë tahe duõe sèesèò rò kwıcóbë tamõtãmõ có tadúro nè khõpacë tahe rò a duõeduõõ kuõ to vã.”

³⁴ Byacë Jesù hésü èthı ná ngõkhákho tõmü rò a hé, “Bı khõmëkhüphë otõkuõpã ná akhõ sıprësımyä akhënuô, ü nõ duõeduõõ cyányä sıprësımyä tahe sè è? ³⁵ Tõnyënyë pãnuô ü ki écuõ taphãkyä khõmëkhüphë pã. Bınuõakhë pãma èthı ki duõeduõõ lahyä pã.”

³⁶ Jesù hé pë põ èthı ná ngõkhákho tõtõ rò a hé, “Ů htózë cãthë rò ü iséphëbí ná cãlye nuõ a o tôpre~ to. Ki mewphúnuô hérò cãthëyënuô a ki lazëpyékyä pã, htuõto ikëtthë ná ikëlye yënuô arëthõrëhtyë pã lü to. ³⁷ Ů zünuõ thõbıthëhtyëzãthë dô htyëõphályekü nuõ a o tôpre~ to. Ů ki zünuõ phúnuô hérò htyëzãthë yënuô a ki thëphëkyä htyëõphálye yëtõmë pã, rò htyëzã ki lakuõkyä lö pã, rò htyëõ ki phëpyékyä pã. ³⁸ Ů tõbë zünuõ pré htyëzãthë dô htyëõpháthë akü pré~. ³⁹ Htuõrò kayä dô a õnó htuõhó htyëzãlye tahenuô a thëzú õ pã htyëzãthë tôpre~ to. ‘Htyëzãlye nuõ a viklö ná athë,’ a hé pë èthı phúnuô.”

6

*Ů Sudyä Judaphú A Mõnyëduõ Ari-akyä
(Matteo 12:1-8, Marko 2:23-28)*

¹ Bı Judaphú Mõnyëduõ tõnyë khënuô, Jesù ná a khõpacë tahe htecuõklyä rò cuõnuõcuõbé ü buõkülä prëlèkhu tahe. Rò a khõpacë tahe prá lahyä ü buõkülä plyä rò ithıplıkyä lö buõküläphá rò a e lahyä. ² Rò Pharisëophú tahe sudyä, “Cómarya tètthyótèthya hé ná Judaphú a Mõnyëduõ yënuô, tẽmë dô thı tõbë menı to tahenuô, thı cuõmëduõ lahyä thıgnë phúnuô metë?”

³ Jesù hésü èthı, “Bı Davı ná a khõbõthyó tahe ladyáeladyáõ akhënuô, a mækryá~ ítëtë nuõma thı hõnó kuõnyä ü to è? ⁴ Èthı cuõnuõ lahyä dô Cómarya ahikü rò a phyée khõmü dô ü lühtya ná Cómarya nuõtahe, khõmü yëtahe nuõma enı prëtú prëlütýätèphú tahe pré tadúro Davı ná a khõpacë tahe cuõnuõphyée vãhëto?” ⁵ Rò Jesù hé pë põ èthı, “Prèlukayä aphúkhü mádu vã yënuõma Mõnyëduõ a Byacë tôprehó.”

Jesů Zasímě Kayă Takhuthyě Tôkhó Tôprè
(Matteo 12:9-14, Marko 3:1-6)

⁶ Bí Judaphú a Mõnyěduô dô aruô tônyě kenuô, Jesů cuõnuô dô təcóběhõkũ rò cuõnuô ithyóithyaní ù bínuô. Bí təcóbě hõkũnuô kayăphě takhuthyě dô cóhtwó tôkhó o tôprè. ⁷ Prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe ná Pharisěophú tahe myápũ lahyă tẹritẹkyă tôcôcô dô a ki pũní lahyă Byacè Jesů a tẹthú. Phúnuô akhu-akhyě èthĩ opõmyá lahyă ná Judaphú a Mõnyěduô yěnuôma a zasímě pẹ ùtẹsě pã è, ma to è, phúnuô. ⁸ Manárò Jesů thěgně èthĩ atẹtanẹ tahe akhu-akhyě a hé kayă takhuthyě tôkhó yětõprè, “Hyăihtò dô ù klãměkũyě,” rò kayă nuõtõprè hyăihtò bínuô.

⁹ Phúnuõhtuõrò Jesů hé èthĩ, “Vă sudyă pọ thĩ ngõ tômũ, pẹ tẹthyótẹthya hé pẹ ná bí Judaphú a Mõnyěduô akhěnuôma, pẹ tõbè mẹ cwọ ù è? Mátòrò pẹ tõbè mepyámẹsě ù è? Pẹ tõbè mẹlwõhtekạ kayă tôprèprè athéplò htwõprè è? Mátoma pẹ tõbè mepyémẹkyă ù è?”

¹⁰ A myá tarítavạ htuõlõ èthĩ rò a hé kayă takhuthyě tôkhó yětõprè, “Zõhte nẹ takhunuô,” rò a krwõmẹ kuõphú Jesů hé lữ nuô, rò atakhu ryákakhyě plũlõ khyěthyá. ¹¹ Manárò prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe ná Pharisěophú tahe théplòdu nyacó Byacè rò èthĩ tõbè mẹ Jesů phútěnuô, èthĩ cuõ okú hébè nĩdyé lữ.

Jesů Nwóhtya Prèdõnyăphú Shyéthényě
(Matteo 10:1-4, Marko 3:13-19)

¹² Bínuõhtuõrò, Jesů kírẹ cuõ kwícóbě rò a cuõhtya dô solọ. Rò a cuõ kwícóběhtya Cómarya bínuô tôthě~ tôthě có. ¹³ Bí mõlĩbũ hó akhěnuô, a éhyăpló lỏ a khõpacẹ tahe dô a o, rò a nwóhtya kayă shyéthényě dô èthĩ aklě, rò èthĩ shyéthényě yěnuô, a éní pẹ lữmwị ná prèdõnyăphú tahe. ¹⁴ Simonè (Dõ Jesů é pẹ pọ lữmwị ná Petru) ná apuõ Andrea, Jakomo ná Giovanni, Philipu ná Bartholomeo, ¹⁵ Matteo ná Thomazo, Alphaeo aphúkhũ Jakomo, ná Simonè (A yõ mõní ahtyěakẹ rò a o dô Zeloto aplóamukũ rò ù é lữ ná Zelotophú.) ¹⁶ Jakomo aphúkhũ Juda, ná Juda Iscariot dô a htwõhtya prèisếtạkyă Jesů nuõtõprè.

Jesů A Tẹthyóithya Ná A Tẹzasímě
(Matteo 4:23-25)

¹⁷ Jesů ná a khõpacẹ tahe o dô sokhu hítạ rò a tặkahtò o lahyă bí kẹpẹkhu tôpho. A khõpacẹ dô aruô tôplutõphè ná kayă o dô Judakẹ sĩkẹlõ tahe ná dô vỹ Jerusalem akũ ná vỹ Tyrephú ná vỹ Sidophú dô a o dô htyědutavạhtũ tahe hyă opõplu-opõphè rẹ lỏplĩ dũ hó bínuô. ¹⁸ Èthĩ thézũ nĩhuõ lahyă Jesů a tẹhébèdõnyă htuõto a thézũ nõzasímě lahyă Jesů ná a tẹswítẹsě rò a hyă lahyă prè. Jesů vẹhtekyă pẹ kayă dô khĩnékhĩnõ mẹbè lữ nuõtahe. ¹⁹ Kayă pwõprè pũ tõbè lỏ lữ, mẹtẹhèrò tẹprõtẹprya o dô lữnẹlọ hte rò a zasímě pẹ lỏplĩ có ù tẹswítẹsě pwõ~ prè có.

Tẹthẹkrũthẻlỏ Ná Tẹthẻplẻthẻzọ
(Matteo 5:1-12)

²⁰ Jesů myátặặ~ dô a khõpacẹ tahe rò a hé èthĩ, “Thĩ dô a sỏphásỏryạ yẻtahenuô, Cómarya ki sỏri mặlakỏ có thĩ hó, mẹtẹhèrò Cómarya htyẻlẻkẻkẻkũ nuõma kayă phúnuõtahe atẻ hó.

21 Thĩ dõ a thêvĩthêe khõnyạ yêtahenuô, Còmarya ki sõri málakõ có thĩ hó, meṭêhêrò Còmarya ki dyé ekõõbã thĩ pã!

Thĩ dõ a nguõhê khõnyạ yêtahenuô, Còmarya ki sõri málakõ có thĩ hó, meṭêhêrò thĩ ki nyêhãno pã!

22 Thĩ yõ zũe prêlukayã aphúkhũ mánhõ vãyê akhu-akhyê rò ù thêhte thĩ, ù êmõsũ thĩ to, ù pacyêishyê thĩ rò ù hé mũmyáricyạ thĩ akhu-akhyê, thĩ ki nĩbê málakõ cóhõ têsõri hó.

23 “Meṭêhêrò êthĩ aphyêaphuõ dõ~ nyênu tahenuô, a mecyêmeçũ htuõlõhõ prêpro tahe phũnuô hó. Bí thĩ myáhtye bêhõ phũnuô pã akhênuô, thêkrũthêlõ lahyã ní~. Thêlõthêlyạ rò pãilê lahyã ní~, meṭêhêrò dõ thĩgnênuô, Còmarya dya-one pêhõ thĩ tẽmẽnĩkhwókê dõ mókhu nuô adu lakálakõ có.

24 Manárò thĩ dõ a duzãhtyathê lahyã yêtõhtũ tahe thĩ, thĩ yõ ohtwõprênõ lahyã hó dõ tẽ aphwĩamõ akũ hó akhu-akhyê, tẽcyêtêcũ ki hyãbê málakõ có thĩ pã.

25 Thĩ dõ a ekõõbã lahyã khõnyáyê tahe thĩ~, tẽcyêtêcũ ki bẽ málakõ có nyã thĩ pã, thĩ ki ovjokõ kuõke pã!

Thĩ dõ a nyêhãtakãno khõnyáyê tahe thĩ, tẽcyêtêcũ ki hyãbê málakõ có thĩ pã, meṭêhêrò shuõkhê ki hyãtuõ dõ thĩ ki thêplẽnebê rò kinguõkihê kuõke pã!

26 “Thĩ dõ kayã pwõprê htuthê nĩdyé hó thĩ yêtahenuô, thĩ ki nĩbê málakõ có tẽcyêtêcũ pã, meṭêhêrò thĩphyêthĩphuõ dõ~ nyênu tahenuô a htuthê nĩdyé htuõdũhõ prêprolahõ prêprolahya tahe phũnuô hó.

*Moñi Kayã Dõ A Thêhte Pê Tahe
(Matteo 5:38-48, 7:12)*

27 “Manárò thĩ ki thêzũ nĩdã hêrò vã thêzũ hêsonĩ pẽ thĩ tẽtahe, moñi lahyã kayã dõ a thêhte thĩ nuõtahe* rò meryásũ kayã dõ a thêhte thĩ nuõtahe ní~. 28 Sõrinĩ kayã dõ a isõ thĩ nuõtahe, rò kwĩcõbê pẽ kayã dõ a mẽ mũmyáricyạ thĩ nuõtahe agnê ní~. 29 Kayã tôprêprê ki plyạ nê khãlĩshyê kihêrò dyé plyạ põ è dõ a okyã nuõtõkyê ní~. Kayã tôprêprê ki phyéphe nê çaklõ kihêrò, nõphyécuõnĩ põ è ná nẽçạ dõ akũ nuõtõpũ ní~. 30 Ûpêpê~ bêbê ki a kwĩ nêtê tôcõcõ hêrò dyépê è rò bí kayã tôprêprê phyê nêtê tôcõcõ akhênuô, kwĩ kãkhyê tã è tãmé ní~. 31 Mepê ù phú thĩ thêzũ nõmẽ ù ná thĩnẽ nuô ní~.

32 “Thĩ ki moñi prêtũ kayã dõ a moñi thĩ nuõtahe prê kihêrò ù htuthênĩ ná thĩ tôprê~ to. Kayã tẽthũtêoraphũ prê tahe rò a mõ kãkhyêsũ thyákuõdũ kayã dõ a moñi lũ nuõtahe phũnuô hó. 33 Rò thĩ ki meryá túprê kayã dõ a meryá thĩ nuõtahe prê kihêrò ù htuthênĩ ná thĩ tôprê~ to. Kayã tẽthũtêoraphũ prê tahe rò a meryá kãkhyêsũ thyákuõdũ kayã dõ a meryá êthĩ nuõtahe phũnuô hó. 34 Rò thĩ ki dyébò túprê thĩ tãtê ná kayã dõ thĩ myásũ dõ thĩ ki nĩbê kãkhyê khyêthyá thĩ tãtê dõ a o nuõtahe prê kihêrò ù htuthênĩ ná thĩ tôprê~ to. Kayã tẽthũtêoraphũ prê tahe~ rò a dyébò pẽ atãtê ná prêoraphũ dõ êthĩ myásũ ná a ki dyé kãkhyê bê bã khyêthyá lũ pãnuô tahe a o, thyákuõdũ phũnuô prê. 35 Tõbê mẽnĩ phũnuô to! Moñi kayã dõ a thêhte thĩ nuõtahe rò meryá êthĩ nuô. Dyébò tẽ rò myásũ nĩbê kãkhyê tã têtõcõ~ tãmé. Thĩ ki mephũnuô hêrò Còmarya ki sõrisõbũ tãpõtãpẽ có thĩ pã, thĩ ki dyébò ù rò thĩ ki myásũ nĩbê kãkhyê khyêthyá tẽ tôcõ~ to hênuõma ù ki myáhtye thĩ ná tẽthũtãdũ Còmarya aphũmòphũkhũ thĩtahe pã,

* 6:27 6:27 Angólasá thyánã “khura” pẽ hé nuõhõ

meṭehérò Cómarya meryásû kayă dö a thégně sũ kuõ ùbwiütaryě to nuõtahe ná kayă dö acyëaricyă dügně nuõtahe. ³⁶ Thĩ bè thézõní kuõũ phú thĩ Phě Cómarya thézõní ù nuõ.

Tèhèbõhébye Ũ, Tètànethúbõ Tanethúbye Ũ
(Matteo 7:1-5)

³⁷ “Hébõhébye ù, tanethúbõtanethúbye tă ù tãmé. Thĩ ki hébõhébye ù, tanethúbõtanethúbye ù to hénuõma Cómarya meryě kaxhyēsũ thĩ to. Betethú tă ù tãmé, túma Cómarya betethú thĩ to. Plwõkyă ütethú ní~, túma Cómarya plwõkyă thĩ tethú pã. ³⁸ Dyépé ù, túma Cómarya ki dyé pé kuõke thĩ pã. Cómarya ki ruõ laklyă rò tõbã cõmõ tãpõtãpẽ sũpé có thĩ pã, meṭehérò, Cómarya ki tõsũ pé thĩ phú thĩ tõ pé ù nuõ pã.”

³⁹ Htuõrò Jesũ hé pé èthĩ ná ngõkhákho tãmũ, rò a hé pé èthĩ, “Kayă mètèkhĩ tõprẽnuõ a thũcuõ cyă pé kayă mètèkhĩ dö aruõtõprẽ klyă to. Ki a thũ hérò èthĩ ki latãlõ dö hekũ thényě pã. ⁴⁰ Khõpacẽnuõ acyãadè lõklõ ná athará takhyã~ to. Manárò, khõpacẽ tõprẽprẽ dö a ithyó plũhtuõ lõhõ dö athará o tõprẽnuõ a ki cyă thyáná athará nuõprẽ.

⁴¹ “Amũamá oprẽ dö thĩ puõvyă prẽzũetẽphú tõprẽ a mètèplõkũ prẽ rò thĩ myáhtye, manárò thõklõ o có dö thĩ mètèplõkũ có rò, thĩ myáhtye nĩdyé kuõũ to meṭě? ⁴² Thĩ cuõhẽtuõ thĩ puõvyă, ‘Puõvyă~ vã takhwó htekyă pẽrẽ nẽ amũamá o dö nẽ mètèplõkũ yẽnuõ,’ thĩ hé phúnuõ tadũrò thõklõ o có dö thĩ mètèplõkũ córò thĩ myáhtye nĩdyé è to. Thĩ cuõhé ù phúnuõ ma anĩ to. Prẽ cyézócõte anẽ thĩ~ phyẽhtekyă rėlõ thõklõ o dö thĩ mètèplõkũ nuõ, túrò thĩ myáhtyeluõryă rò thĩ takhwó htekyă cyă pé amũamá o dö thĩ puõvyă a mètèplõkũ yẽnuõ prẽ.

Thòmõ Tõmõ Ná Athè
(Matteo 7:17-20, 12:34-35)

⁴³ “Thõryă tõmõnuõ athèhte thõthè dö aryáto nuõ a oto. Phúnuõhõ thõryáto tõmõnuõ athèhte cyă thõtheryă to. ⁴⁴ Lélé~ nẽ myáprẽ athè nuõ~ nẽ thégněcyãprẽ amõ prẽ. Ũ cuõba-e kadwìthè dö thõshyámõ aļõ tõprẽ~ to. Phúnuõhõ ù cuõba-e thõbìthè dö cãcuõcãpryãļõ tõprẽ~ to. ⁴⁵ Kayãryă tõprẽnuõ a hébèhte prẽ teryă o dö lũ thẽplõkũ nuõtahe prẽ. Kayãcyëricyă tõprẽnuõ, a hébèhte prẽ tẽmũmyãricyă o dö lũ thẽplõkũ nuõtahe prẽ. Kayă nuõ a thẽplõkũ obã tãpõtãpẽ phũtẽrò akhãu krwõ hébèhte kuõ phúnuõprẽ.

Prẽisõhtya Hi Thényě
(Matteo 7:24-27)

⁴⁶ “Tõmũ~ thĩ nĩdã vãngõ to rò thĩ cuõ étuõ vã ná ‘Byacè~ Byacè,’ phúnuõma meṭě? ⁴⁷ Vã ki zũluõ pé thĩ ná lõ~ kayă dö a hyă dö vã o rò a nĩhuõ vãlãvãngõ, rò a nĩdã krwõmekuõ tahenuõ athyaná ítẽ hénuõma, ⁴⁸ a thyáhõná kayă dö a isõhtya hi rò, a ikhũtã zãzã hekũ rò a byá hikhãshyé ná lõ yẽnuõ tõprẽ hõ. Htyẽduhtya, htyẽlyãhtyẽkhõ hyãsábè hiyě tãmẽ tadũrò ù yõ isõlyă klõmaryă è dö lõļõ akhu-akhyě, a kazuõ pẽto. ⁴⁹ Manárò kayă tõprẽprẽ dö a nĩhuõ vãlãvãngõ rò a nĩdã krwõmekuõ to tõprẽnuõ, athyaná kayă dö a isõhtya ahi rò a byáma kuõ akhãshyé ná lõ to tõprẽ nuõhõ. Bí htyẽduhtya, htyẽlyãhtyẽkhõ hyãsábè hiyě tãmẽ akhẽnuõ, tõphuõtuõ a latãprõkyă rò a lakẽlamũkyă lõ prẽ.”

7

*Jesů Zasímé Roma Klyěkhukló Tôprè Alulé
(Matteo 8:5-13, Giovanni 4:43-54)*

¹ Bí Jesů hé pè htuõlõ hó ù ná lõ- tỳyètahe akhěnuô, a kạkhyě dõ vj Capernaum. ² Bí vjķũnuô Roma klyěkhukló o tôprè, rò alulé phếtôprè dõ a mọnị nyacó lũnuô, a swí rò a phũ kírè thyếtá lã có hó. ³ Bí klyěkhukló yếtôprè nịhuõ Jesů ari-akyã akhěnuô, a nõcuõ Juda muõprũmuõprè dõ a htwõ khuklókhuklyã tahe dõ Jesů a o rò a nõcuõkwithézõ lũ ná a ki hyã zasímé pè lũ lulé yếtôprè. ⁴ Bí èthĩ cuõtuõhó dõ Jesů o akhěnuô, a kwithézõ tadũ có Jesů, “Nè ki męcwõ klyěkhukló yếtôprè henuõma a kò prè. ⁵ Mętèhèrò a mọnị pè myęcõphũ tahe, rò a isõhtya pè pè tęcõbèhõ tømě có ni,” ⁶ rò Jesů krwõcuõkuõ èthĩ.

Bí a cuõtuõ phũ larõlare hó ná ahi akhěnuô, klyěkhukló nuõtôprè nõcuõsũ a khõbõthyó tahe dõ Byacè a o rò a nõcuõhé èthĩ, “Byacè-, hyã thèpráthétuõ, soryasõphá tá nẹnè tãmé, nè hyãnuõprè dõ vã hikũnuô vã kò ná nè to. ⁷ Htuõto vã tanelyã nidyé vãnè ná vã hyãmyáhtyesũ prè nè nuô vã kò ná nè to. Manárò hétã prè nengõ tømũ nuõma, vãlulè tẹswí klyá omọka nyã dũ hó. ⁸ Mamętèrò vã hé phúyě henuõma vã nẹbyacè nídũ vã bè nídã kayã dõ aduklõ ná vã tahe angõ. Phũnuõhó klyěphũ dõ a o dõ vãlè tahenuô a bè nídãkuõdũ vãngõ phũnuõnuô. Ki vã hé klyěphũ tôprèprè, ‘cuõmõ,’ henuõma a bècuõ prè, ki vã hé ke dõ aruõtôprè, ‘hyãmõ,’ henuõma a bè hyã prè. Htuõto vã ki hé vácũ, ‘mẹmõyě,’ henuõma a bè mę prè, klyěkhukló nõhyã hé pè phúyě.”

⁹ Bí Jesů nịhuõ a hé phúyě akhěnuô, a khyéthukhyéthé có. A taritõ kạkhyě ané dõ kayã krwõkuõ lũkhyě tahe a o rò a hé kayã bẹmũ yètahe, “Vã hé pè thĩ, tẹzũ phúyě nuô, vã myáhtyenó hí tõphuõ- to. Dõ Israelphũ tahe aklè cóbèbè, vã myáhtyenó hí tẹzũsõ phúyěnuô híto.” ¹⁰ Bí klyěkhukló akhõ yètahe kạtuõ dõ klyěkhukló yếtôprè ahi akhěnuô, èthĩ myáhtye ná alulé swí yếtôprè omọ-oryã kạkhyě khyéthýã hó.

Jesů Męhtwõprè Kạkhyě Prèmòokryá Tôprè Aphúkhũ

¹¹ Nyetyatorò, Jesů cuõ dõ vj Nain rò a khõpacè tahe ná kayã bẹmũ tahe krwõcuõplu krwõcuõphè kuõlõ lũkhyě. ¹² Bí a kírè cuõtuõhó dõ vj kadãhtũ akhěnuô, a cuõ tặsũ ná kayã tømũ záhyã iluõluõ. Luõ tatõ yenuõma mądũ prèmò dõ a okryá tũdũ ná a phũprèkhũ nuõtôprè thyěkyã phe lũ khãlè. Kayã dõphúsophũ tahe krwõ hyãpluhyãphè kuõlõ ná prèmòokryá yếtôprè. ¹³ Bí Byacè myáhtye prèmòokryá yếtôprè akhěnuô, a thézõ nidyé nyacó lũ rò a hé lũ, “Nguõ tãmé ní-.”

¹⁴ Rò Jesů cuõtõ dõ luõtõ yě a o rò a cuõtõ lõnuô. Bĩnuõakhè kayã dõ a záhyã luõ tahe okuõ. Rò Jesů hé, “Prèkhũphũthè ihtò mõ.” ¹⁵ Rò kayã thyě yếtôprè ihtõnyãõ, rò a hébè khyéthýã. Rò Jesů nõcuõtõkhyě lũ dõ amũ o.

¹⁶ Kayã bẹmũ yètahe khyéthukhyéthé lõplĩ có rò htuthèhtya lahyã Cómarya rò a hé lahyã, “Prèprõdu oluõhtya hó dõ pèklè tôprè hó” rò “Cómarya hyãlyã męcwõ hó akayã hó.” ¹⁷ Kayã hėsoluõ pasĩcuõ lõ Jesů ari-akyãyě dõ Judaké tøkèlè ná dõ o tavítavã bí Judaké khãskhãshýé nuõtahe.

*Giovanni Baptista Aprèthũ Tèritèkyã Tahe
(Matteo 11:1-19)*

18 Giovanni Baptista a khõpacě tahe héso pě Giovanni ná lõ~ tètìtěkya yětahe. 19 Rò Giovanni éhyã dõ a khõpacě aklě yětahe thényě rò a nõcuõ èthĩ dõ Jesũ a o rò a nõcuõsudyã lũ, “Ně ma Messia dõ prěpro tahe héone ná a ki hyã pã nuõtõprě hó ẽ? Mátorò pě tõbè opõmyásũpã dõ aruõtõprě ki hyã pã agně nuõ ẽ? Cuõsudyã phũnuõ ní,” a hécuõ èthĩ phũnuõ.

20 Bí èthĩ hyãtuõ dõ Jesũ o akhẽnuõ, èthĩ hé lũ, “Giovanni Baptista nõhyã pě rò a nõhyãsudyã pě ná nẹriněkya rò a hé hyã pě, ‘Ně ma Messia dõ prěpro tahe héone ná a ki hyã pã nuõtõprě hó ẽ? Mátorò pě tõbè opõmyásũpã dõ aruõtõprě ki hyã pã agně nuõ ẽ? A hé pě phũnuõ.’ ”

21 Bí èthĩ hyã akhẽnuõ, atõ ná Jesũ zasímeka ényacó kayã dõ atěswí o tahe, kayã dõ atěsě o tahe, kayã dõ khĩnėkhĩnõ mębè lũ tahe ná kayã dõ a mětħėkhĩ tahe rò a melĩkakhỹě pě ũ ělã. 22 A hėsũ kakhỹě pě Giovanni nõhyã sudyã èthĩ tètìtěkya yětahe, “Kaheso pě Giovanni ná lõ~ tẹ dõ thĩ myáhtye nĩhuõ yětahenuõ ní~. Kayã mětħėkhĩ tahe myáhtye cyáhó, kayã khãduõdá tahe cuõcyáhó, kayã tẹsēmũmyã dõ pháló tahe sımé kakhỹě lõhó, kayã khãlėkaõ tahe khãlėlĩ lõhó, kayãthyě tahe ihtõhtwõprě kakhỹě khyěthyáhó, kayã soryasõpháphú tahe nĩhuõbè kuõhó tětħėkrũmila hó. 23 Dõ vãkhuvãkhyě rò kayã dõ a thěplõpyé pěto, a zũe tadũ plehyãlã tahenuõ a ki nĩbè málakõ có tẹsõri hó.”

24 Bí Giovanni aprěthũ tètìtěkya tahe hteka htuõhó akhẽnuõ, Byacě Jesũ cáhtya hébè pě kayã bémũ nuõtahe ná Giovanni ari-akyã. Rò a hé pě èthĩ, “Thĩ htecuõ lahyã dõ kėsěhtyěkya lõtamákhũ nuõma, thĩ cuõmyã kryã~ ùpě? Ma thĩ cuõmyã lahyã kėlathė kazuõ põmõ nuõtahe ẽ? 25 Phũnuõ mato kihérò, ma thĩ htecuõmyã kryã~ ítě? Ma thĩ htecuõmyã prě lahyã kayã dõ a kũthyã pě thĩ hyeca takhěplyarashyĩ tõprěprě nuõprě ẽ? Kayã dõ a kũthyã phũnuõ tahema kayã dõ a duzãhtyathě nuõtahe prě, phũnuõ tahe ma nẹ myáhtye cyã prě dõ khwĩhõ tahe akũ prě. 26 Hépemyã vã, thĩ htecuõmyã kryã~ ítětě? Thĩ htecuõmyã prěpro tõprěprě ẽ? Thĩ ki cuõmyã prěpro tõprěprě hėnuõma a mánhó. Vã hé thĩ, kayã dõ aduklõlõ có ná prěprõnuõ, thĩ myáhtye hó lũ hó. 27 Giovanni ma kayã tõprě dõ Cõmarya héone lũrilũkyã, ‘Myámõ ẹ ma prěthũ pě vã tètìtěkya tõprěhó, thyáphú a ki melã one rẹ pě nẹklyã lẹhyã agněnuõrò, vã nõhyã rẹhó ẹ dõ nẹnyěhyã hó.’ ”*

28 Jesũ hé põ, “Vã hé pě thĩ, lõ~ kayã dõ a opacělyã tahe aklẽnuõ, adulõklõ có ná prěplwõhtyě Giovanni a o tõprě~ to. Manárò kayã dõ a patlõũ dõ Cõmarya htyělėkėkũ tõprěnuõ, adulõklõ pã có ná Giovanni có.”

29 Lõ~ kayã yětahe ná prėkwĩamo-arã tahenuõ a yõ plwõrě htuõhó htyě dõ Giovanni o akhũ-akhyě, bí èthĩ nĩhuõ lahyã Jesũ hébè phúyě akhẽnuõ, èthĩ cűe ná Cõmarya a tẹmekyãngõ yětahe nuõma acóate prě. 30 Manárò Cõmarya taze-one pě Pharisěophú ná prěithyó tẹthyótẹthya athárã tahe agně yěnuõ, èthĩ cűe kuõũ to mętěhérò èthĩ plwõ kuõ lahyã anẹ ná htyě dõ Giovanni a khadãkũ to.

31 Jesũ hé põ, “Kayã yětõhtũ tahe ma, a thyádũ ná maĩtě? Vã kírě těrãdũ dyėluõ byábũmyã pėdũ èthĩ ná maĩtě? 32 Èthĩ ma athyanã pacěphú cuõonyã bémũlũ dõ klėdã nuõtahe prě. Rò a ẹhtõemõ cuõ nĩdyé lũ tõprě ná tõprě rò a hé lahyã,

* 7:27 7:27 Malaki 3:1

‘Pè uố pè thĩ tẻlò rỏ thĩ ilẻ toto,
Pẻ irỏihẻ pẻ thĩ luố rỏ, thĩ nguố toto.’

³³ “Giovanni Baptista hyăđuỏe sẻesẻỏ, hyăđuỏỏ thỏbỉthẻhtẻyẻzả rỏ thĩ hẻ lủ, ‘Khỉnẻkhỉnẻ mẻbẻ lủ hỏ.’ ³⁴ Prẻlukayả aphủkhủ mảhỏ vẫy hyảehyảỏ kuỏke rỏ thĩ hẻ, ‘Myảmỏ kayả yẻtỏprẻlẻ, a ỏshyo nyacỏ thỏbỉthẻhtẻyẻzả, a cuỏ bỏthyỏkhẻkhỏ đủgnẻ nả prẻkwỉamo-arả nả prẻoraphủ nuỏtahẻlẻ,’ thĩ hẻ phủnuỏ. ³⁵ Manỏrỏ bỉ kayả tahehe ohtwỏprẻ phủ Cỏmarya a tẻthủphẻ yẻakhẻnuỏ, kayả đỏ aruỏ tahe ki myảhtẻ thẻgnẻhyả nả Cỏmarya a tẻthủphẻ yẻnuỏma a tỏprẻ, phủnuỏ pả.”

Jesủ Cuỏo Đỏ Pharisẻophủ Simonẻ Ahi

³⁶ Pharisẻophủ tỏprẻ hyảẻẻ Jesủ đỉmỏhẻ rỏ Jesủ kạkuỏ đỏ lủhi rỏ kạ-onyả ekuỏ lủ đỏ đỉrẻ khảshẻyẻ. ³⁷ Bỉ vủ nuỏtỏvủ akủnuỏ prẻmỏ đỏ a mẻthủtẻ otỏprẻ. A nủhuỏ nả Jesủ hyảedỉ bỉ Pharisẻophủyẻ ahi rỏ a phẻyẻhyảnủ pyả đỏ ử mẻ nả lỏbủ đỏ a obả nả htyẻnuỏmủ tỏpyả. ³⁸ Rỏ a hyảihtỏo phủtatỏ đỏ Jesủ akhyẻkhu rỏ a nguố rỏ a mẻthẻhtẻyẻ tặcỏ lỏplủ cỏ Byacẻ Jesủ akhảđuỏ. Rỏ a htủthủplủ pẻkyả Byacẻ Jesủ khảđuỏyẻ nả akhuluỏ, rỏ a nuỏmủ lủ khảđuỏ. Htuỏrỏ a lyátả htyẻnuỏmủyẻ đỏ lủ khảđuỏlỏ.

³⁹ Bỉ Pharisẻophủ đỏ a ẻmỏsủ Jesủ yẻtỏprẻ myảhtẻ a mẻphủyẻ akhẻnuỏ, a tane đỏ a thẻplỏkủ, “Kayả yẻtỏprẻnuỏ, a ki mảlakỏ prẻprỏ tỏprẻ kihẻrỏ, prẻmỏ đỏ a tỏbẻ lủ yẻtỏprẻ nuỏma prẻmỏ phủtẻ tỏcỏtẻ, rỏ đỏ arẻano nuỏma a ohtwỏprẻ mẻkryả-phủtẻnuỏ a tỏ thẻgnẻ vả,”

⁴⁰ Rỏ Jesủ hẻ lủ, “Simonẻ, vả thẻzủ hẻ nẻ tẻtỏcỏ.”

Rỏ Simonẻ hẻsủ lủ, “Hẻmỏ Thỏrá, anủ prẻ.”

⁴¹ Jesủ hẻ lủ, “Bẻtỏphuỏ kayả othẻnyẻ, anủasủ o rỏ a tỏbẻ plỏkạkhyẻ kayả đỏ a plwỏbỏ ẻthủ rủ yẻtỏprẻ. Tỏprẻnuỏ asủ-o rủzyẻ nyặcwẻ, rỏ đỏ aruỏ tỏprẻnuỏ asủ-o rủzyẻ hỏkhyả. ⁴² ẻthủ plỏ kạkhyẻbẻ pả asủ tỏprẻ to akhu-akhyẻ rủbyacẻ yẻtỏprẻ dyalwỏkyả pẻ ẻthủsủ yẻtahe. Ki mẻphủnuỏrỏ, bítẻ tỏprẻ ki mỏlỏklỏ lủ pẻ?”

⁴³ Rỏ Simonẻ hẻsủ ẻ, “Vả tane myảma, kayả đỏ a plwỏlwỏkyả ẻ pẻklỏ lủsủ nuỏtỏprẻ mỏnủ ẻklỏ lủ kỏlẻ.”

Rỏ Jesủ hẻsủ lủ, “Nẻ hẻ tỏ prẻ.”

⁴⁴ Htuỏrỏ Byacẻ Jesủ tarủ kạkhyẻtỏ đỏ prẻmỏ yẻtỏprẻ a o rỏ a hẻ Simonẻ, “Nẻ myảhtẻ sỏlẻ prẻmỏ yẻtỏprẻ ẻ? Vả hyảnuỏ cỏ đỏ nẻ hidỏkủ cỏ rỏ, phủ pẻ lẻklỏ o nả nẻ tỏbẻ dyẻ vả htyẻ lẻsủplủ khảđuỏ agnẻnuỏ nẻ dyẻ vả to. Manỏrỏ ẻyẻnuỏ a htủplủ cỏ vả khảđuỏ nả a mẻthẻhtẻyẻ cỏ rỏ a htủthủ cỏ nả akhuluỏ cỏ. ⁴⁵ Nẻ rỏ nẻ nuỏmủsủ vả to, manỏrỏ ẻ rỏ cỏhtẻya bỉ vả hyảnuỏ akhẻ, a nuỏmủ vả khảđuỏnuỏ a okủ cỏ tỏphuỏ to. ⁴⁶ Phủ pẻ lẻklỏlẻkhyả onuỏ, nẻ plỏ pẻkuỏ vả khukỏ nả máhtẻyẻ to, manỏrỏ ẻ rỏ a lyátả cỏ htyẻnuỏmủ đỏ vả khảđuỏlỏ cỏ. ⁴⁷ Phủnuỏrỏ vả hẻ nẻ, prẻmỏ đỏ atẻthủ ẻẻ yẻtỏprẻnuỏ, Cỏmarya plwỏkyả lỏhỏ lủtẻthủ hỏ. Phủnuỏrỏ a khyảluỏ hỏ nả a mỏ nủdyẻ nyacỏ vả hỏ. Manỏrỏ kayả đỏ Cỏmarya plwỏkyả patủ prẻ lủtẻthủ tahenuỏ a ki mỏnủ kạkhyẻsủ patủprẻ Cỏmarya prẻ.”

⁴⁸ Htuỏrỏ Jesủ hẻ prẻmỏ nuỏtỏprẻ, “Vả plwỏkyả lỏhỏ nẻ tẻthủtẻora hỏ.”

⁴⁹ Kayả đỏ a onyảỏ tavỏkuỏ nả Jesủ bỉ lẻedỉrẻ khảshẻyẻ nuỏtahe hẻ nủdyẻlủ, “A cuỏ plwỏkyả cyả cỏ ử tẻthủtẻora cỏ rỏ ẻ ma kayả phủtẻ tỏprẻ cỏtẻ?”

⁵⁰ Manárò Jesù héní prèmò nuôtòprè, “Nè tètùtènyá nuô, a mɛlwóhteká hó nè hó. Kamomom karyáryá dù ní~.”

8

Prèmò Dó A Krwöcuökuö Jesù Akhyë Tahe

¹ Dókhýè nyëtyato nuô, Jesù htecuöklyá rò a cuönuö tôdö htuö tôdö, tôvï htuö tôvï, rò a cuölè hésodönyá pè ù ná Cómarya ahtyëaké a tètèkrũmila ari-akyá. Rò a khöpacë shyéthényë krwöcuökuö lükhýë. ² Htuöto prèmò dó khínékhínö mɛbè lü rò Jesù vèhtekyá pè lü tahe, ná aswiasë lahyá rò Jesù zasímé pè lü tahenuô, a krwöcuö tókuö. Èthi yëtahe nuôma kryá~ ùpè hénuôma, Maria (Dó ù é lü ná Magdalena dôkũmuö), è ma khiné thuöthyótöduö o dó lükü rò Jesù vèhtekyá pè lü nuôtòprè hó rò a krwöcuö tókuö. ³ Htuörò Chuza dó a myákhwèní pè Khwí Herodè a tãmuötätè dó khwí hókũnuô tôprè amë Joanna ná Susanna ná prèmò dó aruô tahe krwöcuö pa ékuölä lü. Prèmò yëtahenuô, thyáphú èthi ki mɛcwómekö ní Jesù ná a prèdönyáphú yëtahenuô, èthi lökyá nídyédü lahyá arüahhtë rò a krwöcuökuö èthi akhyë.

Dyá Khákho Pé Ũ Ná Prèpruötã Tèklwítèlwí Ari-akyá (Matteo 13:1-9, Marko 4:1-9)

⁴ Bí kayá bémü dö a hyá pètö tôvï htuö tôvï tahe hyäoplö tãsulö lü dö Byacè Jesù o akhënuô, Byacè dyákho pè èthi ná ngökhákho tötö rò a hé, ⁵ “Bètöphuö prèmpèréphú o tôprè. Rò tönýèkhë a hyá pruötã tèklwí. Rò bí a pruötã tèklwí dö prékhu akhë, tahehenuô a latã dö klyádèkü, rò ù izítaprö cuö löplí lü, htuöto htuphúzuöphú tahe hyäihutuöekyá lö lü. ⁶ Tahehenuô a latätö dö löklë rò bí a phèhtya akhënuô, hekhu yö caí to akhu-akhyë, amö kráthyë simölö pré. ⁷ Tahehenuô, a latätö dö thòshyáthòprükë rò a duhtya töná thòshyáthòprü akhu-akhyë thòshyáthòprü duhtya khyábí löplí lü. ⁸ Rò tèklwí tahehenuô a latätö dö hezyerizyeryákhu rò a phèhtyaduhtya rò athèhte éklö có aphuö tôzè.”

Htuörò Jesù éhtö rò a hé, “Phúnuô, kayá dö a o ná akhãlè tahenuô, nõ níðã lahyá èthi.”

Dyá Khákho Pé Ũ Ná Tètaze-one Ari-akyá (Matteo 13:10-17, Marko 4:10-12)

⁹ Tèdyá khákho yëtötönuô a thè hé angólasá phútënuô, a khöpacë tahe sudyá lü. ¹⁰ Rò a hé pè èthi, “Cómarya dyéthègnèplö péhó thí ná a htyélékékü a tètèkhuthègnè dö a dóuödóbí tahe hó tadúro kayá dö aruô tahe agnënuô vã hébè pè èthi ná ngökhákho pré.

Èthi myá lahyá tèt dö vã mɛ nuôtahe tadúro thyáphú èthi myáhtye thègnèplö kuöü angólasá to, èthi níðã tadúro thyáphú èthi thègnèplö kuöü to,’ ”* agnënuô, vã hé pè èthi ná ngökhákho pré.

Jesù Dönyáplö Pé Èthi Ná Prèpruötã Tèklwí Atèdyá Khákho Angólasá (Matteo 13:18-23, Marko 4:13-20)

¹¹ “Tèdyá khákho yëtötönuô angólasá hyá phútë hérò, tèklwí angólasá ma Cómarya alãangó hó. ¹² Tèklwí dö a latã cuörwö klyálo angólasá ma mähó kayá dö a nìhuö

* 8:10 8:10 Isaia 6:9-10

lahyã Cómarya alãangó tadúro khñericyã khukló hyãphyé taphãphekyã Cómarya alãangó dõ èthi thèplòkũ. Htuõto thyáphú èthi thèplò ki dídòdídyã dõ tètùtènyã akũ rò ki nĩbè tã tèmèlwóhtekã tãmènuô rò khñericyã khukló hyãme phúnuô pré. ¹³ Tèklwĩ tã dõ lóklè angólasá nuõma máhó kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãangó tahe rò a thèkrũthélò phyésũ lahyã tadúro athyaná tèklwĩ dõ arwĩ sátãzãto nuõ. Èthi zũe lahyã pré taplõtapyáphú pré. Rò bí tèmemyã hyãbè èthi akhẽnuõ, a tètùtènyã lamèkyã pré. ¹⁴ Tèklwĩ latãtõ dõ thòshyáthòprũklè angólasá yẽnuõma máhó kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãangó yẽtahenuõ hó. Manárò, bí a ohtwõprè plehyã akhẽnuõ, tètukũthékyã, tẽduzáhtyathè tahe ná a monĩ yètòhtũ a tètèzũthélò tahe khyábípèkyã lò èthi phú thòshyáthòprũ khyábí nuõ akhu-akhyẽ athèprè bèkuõ pã ù tũphuõ~ to hó. ¹⁵ Tèklwĩ latãtõ dõ hezyerizyeryákhu angólasá ma máhó kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãangó rò a zũe cócũ rò a tũnĩ phyéma dõ a thèplòkũ, htuõto a nĩdã ryã Cómarya ngó rò a khyáthèplòhtũ tuõ có dõ athèhtephõhtecó.

Mikõ Dõ Û Taklwõbí Lũ Ná Cõ
(Marko 4:21-25)

¹⁶ “Û isĩli htuõ mi rò ù taklwõbí lũ ná cõnuõ a o tũprè~ to. Mãtorò ù dya lũ dõ lèmyẽrè alẽnuõ a o tũprè~ to. Thyáphú a ki lĩ pè kayã dõ a hyãnuõ tahe agnè nuõ, ù isĩli htuõ lũ rò ù dyahtya è dõ mikõrèkhu. ¹⁷ Tèpwõ~ tũcõ dõ ù meũ è tahenuõ, Cómarya ki be-oluõhte è pã. Rò tẽpwõ~ tũcõ dõ ù mebí ènuõ, Cómarya ki dyéthègnè hteluõ è pã. ¹⁸ Bí thĩ nĩdã tẽ akhẽnuõ, nĩdã tãtẽ lahyã. Mètèhèrò kayã dõ a thègnè tãtẽ htuõhó Cómarya ahtyèakè tahenuõ, Cómarya ki dyéthègnè èhtya lóklõpó lũ ná a khãlèlye yẽnuõ pã. Manárò kayã dõ a thègnè pré takiphúprè tahenuõ, Cómarya ki phyèphekyã lõphe pò è pã.”

Jesũ Amuõ Ná Apuõvyã Tahe
(Matteo 12:46-50, Marko 3:31-35)

¹⁹ Jesũ amuõ ná a puõprèkhũ tahe hyã dõ lũ, manárò ù yõ orõoé talwósũlũ akhu-akhyẽ èthi hyãnuõ tuõhtwóbé dõ lũ to. ²⁰ Kayã tahe hé lũ, “Nèmuõ ná nè puõprèkhũ tahe hyãihò opò nè dõ aklõnuõ. Èthi thèzũ myãhtye ná nè henuõ.”

²¹ Jesũ hésũ èthi, “Lõ~ kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãangó rò a zũenyãe tahe nuõma vãmuõ ná vãpuõvãvyã lõ~ plĩ hó.”

Jesũ Nõokuõ Kèlathèlalyã
(Matteo 8:23-27, Marko 4:35-41)

²² Tũnyẽnuõ Jesũ ná a khõpacè tahe cuõnuõ dõ thòklyè tũbè akũ rò a hé èthi, “Pè htècuõ dõ htyèòbèrè nuõtũkyè pò~” rò èthi htècuõ lahyã. ²³ Bí èthi htècuõ akhẽnuõ, Jesũ omyèsõtapa, rò bĩnuõ akhẽ, kèlathè lalyã hyãdu, htyèháhó nuõbãlõ dõ thòklyèkũ, rò èthi bèzòbèthi lõplĩ có pwõ~ tũprè.

²⁴ A khõpacè tahe cuõ hturyãkahtò lũ rò a hé lũ, “Kõ~ Thará, Kõ~ Thará! Pè kíré lacũthyè lõhó!”

Jesũ páihò rò a thèprwõ kèlathè ná htyèháhó rò kèlathè okuõkyã rò htyètacó hyã.

²⁵ Rò a hé a khõpacè tahe, “Thĩ tètùtènyã otõ lõkryã bítè?”

Èthi khyéthukhyéthé lõplĩ cò, htuõto èthi théisè lahyã rò a hé nĩdyélũ, “È ma kayã phútè tòprètè? A thèprwõprè kèlathè ná htyèháhó prè rò a nĩdã cò lũ ngóngó-.”

Jesũ Zasĩmè Kayã Dõ Khĩnékhĩnõ Mèbè Lũ Tòprè
(Matteo 8:28-34, Marko 5:1-20)

²⁶ Byacè ná a khõpacè tahe cuõtuõ dõ Gerasene kè. Gerasene kè yènuõma a o bí htyèòdu bérè Galilea kèkũnuõ. ²⁷ Bí Jesũ htyahó dõ khõkhu akhènuõ, a myáhtye tãsũ ná vĩkũphũ dõ khĩné mèbè lũ tòprè bĩnuõ. A okhãklo nyèlãhó, rò a okuõũ dõ hi to, a htecuõ o prè dõ luõkũ dõ ù iluõ nuõo ná luõyènuõ akũ prè. ²⁸ Bí a myáhtye Jesũ akhè, a cyèpryè èhtõ rò a hyã dãngũlyã dõ Jesũ nyèhyã rò a cyèpryè èhtõhébè, “Tèdutèhtũ tadũ Còmarya aphũkhũ Jesũ, nè kírè hyãme kryã- vã ítè? Vã kwĩthézò nè, męcycemęcũ tã vã tãmé ní-.” ²⁹ Jesũ yõ vè htuõhó khĩné yè dõ a ki bè htecuõkyã dõ kayãphè yètòprè alo akhu-akhyè, a hé lũ phũnuõprè. Khĩnékhĩnõ mèbècyè mèbècũ tamómõ cò lũ rò ù cõklõma cò lũtakhu khãduõ ná tõtèplye htuõto ù opõmanĩ cò lũ tadũrò a cwi tũkyã pè prè tõtèplye prè. Rò khĩné nõhtecuõkyã lũ dõ kèsèhtyèkyã lõtamákhũ.

³⁰ Jesũ sudyã lũ, “Nèmwi ná ùpè?”

Rò a hésũ, “Vãmwĩ ná Legion,” mètèhèrò khĩnékhĩnõ yõ hyã nuõo ényacó hó dõ lũkũ hó. ³¹ Thyáphũ Jesũ ki cirya latãkyã tã èthi dõ krõkũdu krõkũzã tókũ tãmènuõrò, khĩné yètahe kwĩthézò lahyã Byacè Jesũ.

³² Bĩnuõkhè, htyã tòmũdu kanúe tavĩtavaphũ asè bí sorõlõnuõ. Rò khĩnékhĩnõ tahe kwĩthézò Jesũ ná a ki nõcuõnuõ o èthi dõ htyã nuõtõmũ akũ. Rò Jesũ nõcuõnuõ okyã èthi bĩnuõ. ³³ Phũnuõrò khĩné yètahe htecuõkyã dõ kayãphè nuõtòprè akũ rò a cuõnuõokyã dõ htyã nuõtõmũ akũ. Yètõphuõrò htyã yètõmũ pátã rwó látapri yè alo rò a latãlacũ thyèkyã lõ dõ nódukũ.

³⁴ Prèkyèhtyã tahe myáhtye tèmèhtwõhtyã anè phúyè rò a klyakã dyásoluõ cuõpye pèlõ ù dõ vĩkũ ná dõdõdõso tahe akũ ná tètètèkyã yètahe. ³⁵ Tèmè-anè phúyè rò kayã tahe htecuõmyã lahyã. Èthi hyãtuõ dõ Jesũ o rò a myáhtye lahyã kayãphè dõ khĩné tahe htecuõkyã dõ lũkũ nuõtòprè thèplõtè kãkhyè hó rò a onyão bí Jesũ khãshyé rò a kũthyãhtyã ryã lõ khyèthyã ahyeçã. Èthi myáhtye lũ rò a théisè lõplĩ cò lũlè. ³⁶ Kayã dõ a myáhtye Jesũ zasĩmè kãkhyè khĩné mèbè lũ yètòprè ná anè rò a mækryã- phútènuõ, a dõnyãplõ pè ù. ³⁷ Tèmèhtuõanè phũnuõrò, lõ- kayã dõ a o tavĩtava bí Gerasene kè htũ nuõtãhe théisè talwósũlũ akhu-akhyè èthi kwĩthézò Jesũ ná a ki htecuõ taphãkyã ná èthi bĩnuõ. Rò Jesũ htecuõhtyanuõ dõ thòklyèkũ rò a htekaçyã dõ Galilea kè.

³⁸ Kayãphè dõ khĩné htecuõkyã htuõhó dõ lũkũ yètòprènuõ a kwĩthézò Jesũ, “Èkrwõcuõ pèkuõrè vã,” manárò Jesũ cũ lũ to, rò a hé kãkhyèsũ lũ, ³⁹ “Còmarya mètèprõtèpryã kryã tẽadu-azã dõ nègnè phútènuõ, kã dõ nẽhi nuõ rò kãhèsoluõ pè kuõ ùruõ tahe ní-.” Rò kayãphè yètòprè kanuõ dõ vĩkũ rò Jesũ mètè pè kryã lũ phútènuõ, a cuõlè dyásoluõ pè lõplĩ ù.

Jairus Aphũprèmò Ná Prèmò Dõ A Tòbè Jesũ Açã Tòprè
(Matteo 9:18-26, Marko 5:21-43)

⁴⁰ Bí Jesũ kãkhyè khyèthyã dõ htyèòdu bérè tókũyè akhènuõ, kayã bémuyè yõ opõmyásũ lõplĩ hó lũ akhu-akhyè, èthi émõsũ lũ. ⁴¹ Htuõrò tètõbèhõ khuklõdu dõ amwĩ ná Jairus hé yètòprè hyãtuõ dõ Jesũ o rò a hyã dãngũlyã dõ lũ khãduõshyé, rò a

kwĩthézò Jesũ ná a ki krwõkakuõ dô lũhi. ⁴² Metêhêrò a phúpřemò oprê tôprê- tuõ rò atè na ohò shyényëna yětôprê kírê thyëtalí lähò akhu-akhyë, a cuõ éka Jesũ dô ahi prê.

Bí Jesũ krwõkakuõ lũ dô klyálo akhë, kayã krwõ tadvítashya pluphëbílò è dǐkhódinyë có. ⁴³ Prëmò dô a khyábè tèsèthwitã dô anyë cóhò shyényëna nuô a o tôprê. Manárò ù zasímébé pè lünuô, a o tôprê- to.* ⁴⁴ A hyãnuõ dô kayã oróóé klë rò a krwõcuõkuõ dô Jesũ khyëkhu, rò a hyã tôbè Jesũ çakyãkhãmí, rò a tèsèthwitã yënuô a okuõ tôphuõ okuõkyã có.

⁴⁵ Jesũ sudyã ù, “Ûpë tôbè vã pë?”

Û othuõtakrú lõplí pwõ- tôprê rò Petru hêsú lũ, “Thárá, ù hyãdwítashya lõ nyã nè nuõ.”

⁴⁶ Manárò Jesũ hêsú, “Kayã hyãtôbèkhò nyãdú vã tôprê, metêhêrò vã tètprotèprya htecuõkyã dô vãlo nuô vã thégñë.”

⁴⁷ Yětôphuõrò prëmò yětôprê thégñéhò ná a o tadvõuõbí cyã pã to akhënuô, a hyãdángũlyã tanyãtadètã dô Jesũ nyëhyã. A cuõhyãtôbè tuõ Jesũ metënuô, a hêsoluõ pëlõ ù dô kayã pwõ- tôprê a mètènyë, htuõto a hêsoluõní pè pò ù ná a tôbèhtuõ lũ rò atèsë símé tôphuõ símé có. ⁴⁸ Rò Jesũ hé lũ, “Phúmò-, nè tètzü yënuô, a zasímé kyãhò nè tèsèhò, kamomõ karyáryá dúní-.”

⁴⁹ Bí Jesũ hébèpãprê akhënuô, kayã tôprê o dô Jairus dô a htwõ tètóbèhò khukló yětôprê ahi hyã, rò a hyãhëso pè Jairus, “Nèphúmò thyéhò, medídyã pã tã Thárá tãmé.”

⁵⁰ Jesũ níhuõ tàyë rò a hé Jairus, “Bèzò tãmé, tarú zÛë vã nuô ní-, nèphúmò ki ryá kakhýë khyëthyá dũ pã.”

⁵¹ Bí a cuõtuõ dô hi akhënuô, a dyënuõ ù dô hidókũ tôprê- to, a énuõní túprê Petru, Giovanni, Jakomo ná pacëmuõ yětôprê amuõaphë prê. ⁵² Kayã o bínuô tahe nguõhè nídyélõ pacëmuõphú yětôprê. Manárò Jesũ hé èthí, “Nguõ lahyã tãmé. Pacëmuõphú yětôprënuô, a thyë máto, a omyëní sõtapa prê!”

⁵³ Èthí thégñë lahyã ná pacëmuõphú yětôprënuô a thyéhò akhu-akhyë, èthí nyëkruõ lõplí lũ. ⁵⁴ Manárò Jesũ pũ pacëmuõphú yětôprê atakhu rò a hé lũ, “Phúmò- ihtò mõ-!”

⁵⁵ A thëhtwõprê kakanuõ khyëthyá rò a ihtò tôphuõ ihtò có. Rò Jesũ hé èthí ná dyée pè lũ sèè tãcãcã nuô. ⁵⁶ Amuõaphë khyëthukhyéthé lõplí có, manárò Jesũ mekyã èthí ngó ná vã mē phúyë nuô cuõ hëso pè tã ù tôprê- tãmé ní-.

9

Jesũ Plwõcuõ Prëdõnyãphú Shyéthényë (Matteo 10:5-15, Marko 6:7-13)

¹ Jesũ éhyã plólò a khõpacë shyéthényë rò thyáphú prëdõnyãphú yëtahe ki vëhtekyãbé lõ khñétahe rò a ki zasímébé lõ tètswítèsë tahe agnënuòrò, a dyé pè èthí tètprotèprya ná tètaryëshyosõ tahe. ² Htuõrò a plwõcuõ èthí dô a ki cuõ hësodõnyã pè ù ná Cõmarya ahtyëaké, rò a ki zasímé pè kayãswíkayãsë tahe. ³ Jesũ hé èthí, “Thí cuõklyá rò phyëcuõní tã tãcã- tãmé ní-, ihtyábõ bèbè, pyë bèbè, sèè bèbè, rũhtë bèbè phyëní tãmé. Phyëcuõlõphyëcuõklõ tã çã tãpũ- tãmé. ⁴ Otadũkuõ bí hi dô a émõsũ thĩ nuõtõmë akũ tuõdõ thĩ htecuõkyã bí vřkũnuô pãní-. ⁵ Û ki émõsũ thĩ tôpho- to hënuô,

* **8:43** 8:43 Liphá mú- nukhë tahehënuô, a rãnuõtõ ní, “Thyáphú atèsë ki lamé agnënuô, a éza tètkhuthárá rò tãtë dô a o ná lũ tahënuô a lõ cóhò.”

thuõťakÿã hemû dĩ thĩ khãduõlo nuõtahe rò htecuõkyã dĩ vjnuõ tõvĩ akũ ní~. Thĩ ki mephũnuõ hema athÿaná thĩ dyelũõkyãhõ tẽmátẽdyã tõcõ dĩ Cõmarya ki cirya èthĩ pã nuõhõ.”⁶ Prẽdõnyãphũ tahe htecuõ rò a cuõnuõ tõdõ htuõ tõdõ rò a cuõ hẽsodõnyã pẽ ù tẽthẽkrũmila, rò a cuõ zasimẽ pẽ ù tẽswitẽsẽ dĩ khãlẽ pwõ~ tõpho.

Jesũ Ma Űpẽ Nuõ Khwĩ Herodẽ Tanẽplõ To
(Matteo 14:1-12, Marko 6:14-29)

⁷ Bĩnuõakhẽ Galilea kẽ a Khwĩ Herodẽ nĩhuõ ná Jesũ meťẽ yẽtahe, rò a súsá lõ lũ thẽplõ, meťẽherõ, kayã tahehe hé ná Giovanni Baptista thyẽihtõkãkhyẽ hõ. ⁸ Tahe kuõke rò a hé ná Elia hyãoluõhtya khyẽthyãhõ, tahehe rò a hé kuõke ná prẽpro dĩ~ nyẽnu aklẽ tõprẽprẽ htwõprẽ kãkhyẽ khyẽthyã hõ. ⁹ Rò Khwĩ Herodẽ hé, “Vã nõpãťũkyã htuõhõ Giovanni akhuklõ hõ rò kayã dĩ vã nĩhuõ ari-akyã yẽtõprẽ nuõma ùpẽpẽ ẽ?” Rò, “Vã ki myãhtye cyã Jesũ phũtẽtẽ,” a tanẽ phũnuõ.

Jesũ Buõebuõõ Kayã Nyãrĩ
(Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Giovanni 6:1-14)

¹⁰ Prẽdõnyãphũ tahe kãkhyẽ rò kãhẽso pẽlõ Jesũ ná lõ~ èthĩ meťũhõ tẽnuõtahe ari-akyã. Jesũ ẽnĩ èthĩ rò a htecuõ tũdũ lahyã dĩ vjĩtõvĩ dĩ ù ẽ ná Bethsaida nuõtõvĩ. ¹¹ Bí kayã bẽmũ nĩhuõ ná Byacẽ Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõhõ dĩ vjĩ nuõtõvĩ akhẽ, èthĩ krwõcuõkuõ lahyã bĩnuõ. Jesũ ẽmosũ èthĩ rò hẽsodõnyã pẽ èthĩ ná Cõmarya ahtyẽakẽ ari-akyã rò a zasimẽ pẽ kayã tahe a tẽswitẽsẽ.

¹² Bí mõ kĩrẽ tã hõ akhẽnuõ, a khõpacẽ shyẽthẽnyẽyẽ hyã dĩ lũo rò a hyãhé lũ, “Thyãphũ èthĩ ki cuõ myãpũe myãpũõ, ki cuõmyãpũ nĩdyẽ lahyã dĩ èthĩ lẽomyẽ khãlẽkhãbya agnẽnuõrõ, nõkãkyã mõ èthĩ dĩ dĩkũsokũ dĩ a o tavĩtava bĩyẽ tõpho nuõ, meťẽherõ khãlẽ bĩyẽtõphoma dĩ ophũ tõdõ~ to.”

¹³ Manãrõ Jesũ hé èthĩ, “Myã dyẽedyẽõ pẽ èthĩ tõcõcõ nuõ.”

Rò èthĩ hẽsũ, “Pẽtẽ o prẽtũ khõmũ nyãklõ ná tẽphũ nyẽbẽ prẽ. Ma nẽ thẽzũ nõ cuõĩprĩ pẽ sẽsẽõ dĩ kayã bẽmũ yẽtahe agnẽ ẽ?” ¹⁴ Dyãshũõshũõprẽ prẽkhũdu yẽtahenuõ a phũ~ õdũ nyãrĩ cõ.

Rò Jesũ hẽtã a khõpacẽ tahe, “Kayã bẽmũ yẽtahenuõ, nõonyã oplõ èthĩ tõmũ ná prẽnyãshyẽ, tõmũ ná prẽnyãshyẽ nuõ.” ¹⁵ A khõpacẽ tahe nõonyãõ kayã bẽmũ phũ a hẽtã èthĩ nuõ. ¹⁶ Rò Jesũ phyẽ khõmũnuõ nyãklõ ná tẽphũnuõ nyẽbẽ rò a tũhtya dĩ mõlẽ rò a hẽbwĩhẽtaryẽhtya Cõmarya. Htuõrõ a ibikyẽ khõmũ ná tẽphũyẽ rò a dyẽtã ná a khõpacẽ nuõtahe. Rò a khõpacẽ tahe zũtãe pẽ ná kayã bẽmũ yẽtahe. ¹⁷ Èthĩ e pòepõõ ekõõbã lõplĩ cõ pwõ~ tõprẽ cõ rò a khõpacẽ tahe phyẽdwõplõ khyẽthyã khõmũ ná tẽphũ dĩ a ibikyẽ rò a okyãlõ tahenuõ a õbã pã cõ ná krĩnuõ shyẽnyẽmẽ cõ.

Petru Hẽhte Ná Jesũ Ma Krĩstu
(Matteo 16:13-19, Marko 8:27-29)

¹⁸ Tõnyẽkhẽ bí Jesũ kwĩcõbẽ tũdũ tõprẽ akhẽnuõ, a khõpacẽ tahe ophũ ná lũ rò Byacẽ sudyã èthĩ, “Kayã bẽmũ tahe hẽkryã lahyã vã ná vã maũpẽ?”

¹⁹ Rò èthĩ hẽsũ, “Taheherõ a hé nẽ ná Giovanni Baptista, tahehe kuõkerõ a hé ná Prẽpro Elia, taheherõ a hé ná prẽpro dĩ~ nyẽnu tahe aklẽ tõprẽprẽ ihtõhtwõprẽ kãkhyẽ prẽ,” a hé lahyã phũnuõ.

²⁰ Rò Jesũ sudyãke èthĩ, rò a hé èthĩ, “Thĩ kuõkelẽ~, thĩ hé vã ná ùpẽ?”

Rò Petru hēsũ lũ, “Nè ma Krístu dõ Cómarya nwóhtya è ná a ki mēlwóhteka prēluhekhu phú yētahe nuôtōprē hò.”

²¹ Rò Jesũ mekyã tãtēkyã angõ rò a hé èthĩ ná thĩ bè cuõ hēsoluõnĩ pē ù tōprē- to ní-.

*Jesũ Hēsuloõ A Tēkhyácýēkhyácũ Ari-akyã Ná Atēthyē Ari-akyã
(Matteo 16:20-28, Marko 8:30-9:1)*

²² Htuõrò a hé pē pō èthĩ, “Prēlu aphúkhũ mã vãyē, a bè khyábè nyã tēcyētēcũ émyēécõ pã, rò Judaphú aplóamu akhukló tahe ná bwídukhu tahe ná prēithyó tēthyótēthya athará tahe ki cũ vã to, a ki thótanákyã vã pã. Û mēthyēkyã vã pã rò thuõnyētōnyē pãnuõ Cómarya ki mēhtwōprē kãkhyē khyēthyá vã pã.”

²³ Htuõrò Jesũ hēsõ pē èthĩ pwõ- tōprē, “Kayã tōprēprē ki thézũ krwõ vãkhyē hēnuõ, a tōbè mē phú vã thézũnõmē lũ nuõtahe, a mē cú- dù athēplò ma anĩ to. A bè záhtya nĩdyédũ a krusu pwõ- tōnyē rò a bè krwõ vãkhyē. ²⁴ Mētehērò kayã dõ a thézũ mēlwóhteka nĩdyē a thēplòhtwōprē tōprēprē nuõ, a thēplòhtwōprē ki lamēkyã pã. Manárò dõ vãkhuvãkhyē rò kayã tōprēprē ki dyélyakyã a thēplòhtwōprē nĩdũ hēnuõ, a ki nĩbè thēhtwōprē tacúprē pã. ²⁵ Kayã tōprēprē ki nĩbè lõ có hekhusĩba a tēduzáhtyathē tahe có tadúrò a ki lacúkyã a thēhtwōprē tacúprē yē hēnuõ abwío dõ lũgnē ítē? ²⁶ Kayã tōprēprē dõ a thētārē vã ná vãlãvãngõ yētahe tōprēprē nuõ, shyē- prēlukayã aphúkhũ mãhó vãyē ki hyähó ná a taryēdutyaryēhtũ ná aphē a taryēdutyaryēhtũ ná tanémókhuphú sãsē tahe a taryēdutyaryēhtũ hópã akhēnuõ, vã ki thētārē kuõke lũ pã. ²⁷ Vã hé mãlakõ có thĩ, kayã dõ a ihtõ bí thĩklēyē tahehēnuõ, bí èthĩ thyē tyahĩ tokhē, èthĩ ki myáhtyenõ lahyã Cómarya hyã pōhtyēpõké pã.”

*Jesũ Nēklõ Htulya Khókyã Ari-akyã
(Matteo 17:1-8, Marko 9:2-8)*

²⁸ Bí Jesũ hébēhtuõ phúyē dõkhyē a phũ bãhõ nyēlwĩthyó akhēnuõ, a éní Petru, Giovanni ná Jakomo rò a cuõhtya dõ so tōmē alõ rò Byacē Jesũ kírē cuõkwícóbē bĩnuõ. ²⁹ Bí a kwícóbē akhēnuõ, amèthē htulyahtya khólõ rò a hyeçã tahēnuõ abũplyatakhyēhtya lõplĩ có. ³⁰ Kayã hyã oluõhtyakyé bĩnuõ thényē rò a hébè ná Jesũ. Èthĩ ma Mosè ná Prēprõ Elia. ³¹ Rò a oluõhtya tõ ná mókhu a tēlītētakhē tahe rò a hébè ná Jesũ. Èthĩ hébè nĩdyélũ ná nyētyato pãnuõ Jesũ ki mēlõmēbãhtya Cómarya a tētaze-one yēnuõ pã, rò a ki thyēkyã bí vĩ Jerusalem akũnuõ pã ari-akyã. ³² Petru ná a khõbõthyó tahe omyēnĩsē tadúrò bí èthĩ thēnēhtya akhēnuõ, a myáhtye Jesũ a taryēdutyaryēhtũ tahe htuõná kayã thényē ihtõ otõkuõ ná lũ. ³³ Bí Mosè ná Prēprõ Elia htecuõkyã hó akhēnuõ, Petru hé Jesũ, “Byacē-, khälē býyē tōpho rò atwõ moryá lã. Pē ki isópé thĩ lēthũ thuõmē, tōmērò nēgnē, tōmērò Mosè agnē, tōmērò Prēprõ Elia agnē.” (A hé phúyē tadúrò a hékryã- ítēnuõ a thēgnē nĩdyē to.)

³⁴ Bí Petru hébè pãprē akhēnuõ, óluõ tōba hyã oluõhtya rò a lapõ tãbíkyã èthĩ. Bí óluõ lapõbí èthĩ akhēnuõ, a khõpacē tahe thēisē lõplĩ có. ³⁵ Rò ngõprahte dõ óluõ akũ rò a hé, “È ma vãphúkhũ dõ vã nwóhtya htuõhó è tōprē. Nĩdã lahyã angõ ní-.” ³⁶ Bí ngõpra okuõhó akhēnuõ, a khõpacē yēthēthuõ myáhtye ná Jesũ okyã túdũprē tōprē prē. Lõ- tēritēkyã dõ èthĩ myáhtye a htwóhtya yētahēnuõ a hēsuloõ pē ù tōprē- to, bĩnuõkhē èthĩ othuõtakrũ nĩdyē lõplĩ prē.

*Jesů Zasímě Pacě Prěkhũphú Dõ Khĩnékhĩnõ Měbè Lũ Tôprě
(Matteo 17:14-18, Marko 9:14-27)*

³⁷ Dõkhyětõnyě, bí èthĩ o dõ sokhu hĩtã akhẽnuô, kayã bẽmũdu hyãmyásũ cõ èthĩ tôplutõphè. ³⁸ Dõ kayã bẽmũ aklẽ tôprẽnuô a èhtõ, “Thára~! Vã kwĩthézõ nẽ, nẽ myámõ vãphũkhũ yělé. Vãphũkhũ oprẽ tôprẽ~ tuõ prẽ. ³⁹ Khĩnékhĩnõ mẽbè lũ rò a èhtõhtyakhýé. Htuõrò a mẽtaryé lũ rò akyãkũ bõbèhte. Khĩnékhĩnõ yětõduõnuô, pwõphũõphũõ~ a mẽbè lũ rò a htecuõ zũnyé to, a mẽcyẽmẽcũ mẽ thépráladyá lõ lũ. ⁴⁰ Vã kwĩthézõ nẽ khõpacẽ tahe ki vễhtekyã pẽ lũ khĩnékhĩnõyẽ tadũrò èthĩ vễhtekyã bẽto.”

⁴¹ Byacè Jesů hé èthĩ, “Thĩ tẽzũtẽnýã oto, thĩ khãlẽduõ nyacõ! Vã bè onyẽ tõkuõpã ná thĩ bátẽ pã? Vã tõbè khyáthẽdõ nyẽpẽkuõpã thĩ bátẽ?” A héhtuõ phũnuõrò a héke kayãphẽ nuõtõprẽ, “Éhyã nẽ phũkhũ biyẽ.”

⁴² Bí pacẽphẽ yětõprẽ hyã akhẽnuô, khĩnékhĩnõ mẽlakhũtã lũ dõ hekhu rò a mẽtaryé lũ. Rò Jesů théprwõ khĩnéyẽ, rò a zasímẽkyã pẽ lũ, rò a dyékaakhyẽ khyẽthyá ná aphẽ. ⁴³ Kayã o bĩnuô pwõ~ tôprẽ khyéthukhyéthé lõplĩ cõ Cómarya a tẽprõtẽprya shyosõ yẽnuô cõ.

*Jesů Hébè Põ Atẽthyẽ Ari-akyã
(Matteo 17:22-23, Marko 9:30-32)*

Bĩ ù pwõ~ tôprẽ khyéthukhyéthé lõpãprẽ lõ~ Jesů mẽ tẽprõtẽprya yẽtahe akhẽnuô, Jesů hẽsoluõ pẽ a khõpacẽ tahe, ⁴⁴ “Nĩdã tãtẽ lahyã ngõ dõ vã ki hẽsoluõ pẽ thĩ khõnyã yẽtahe nĩ~. Prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãyẽ, ù ki isẽ tãkyã è dõ prẽlukayã a takhukũ pã.” ⁴⁵ Manárò a khõpacẽ tahe thẽgnẽplõ lũ tẽhébè yětõmũ angõlasá to. Thyáphũ èthĩ ki thẽgnẽ tãmẽ nuô, ù beuõbẽbĩkyã angõlasá prẽ. Èthĩ sudyãbũ Byacè Jesů tôprẽ~ to.

*Ûpẽ Htwõdulõ Û Pãpẽ?
(Matteo 18:1-5, Marko 9:33-37)*

⁴⁶ Byacè a khõpacẽ tahe krékryã nĩdyélũ ná dõ èthĩ aklẽnuô, ùpẽ ki htwõdulõ ù pãpẽ, phũnuô. ⁴⁷ Jesů thẽgnẽ èthĩ atẽtanẽ dõ a thẽplõkũ tahe akhu-akhyẽ a éhyã pacẽ tôprẽ rò a nõhyã kahtõ lũ dõ akhãshýé, ⁴⁸ rò a hé èthĩ, “Kayã dõ a myã vãmèthè rò a ki émõsũ pacẽphũ thyáná yětõprẽ tôprẽprẽnuô a émõsũ hõ vã hõ. Rò kayã tôprẽprẽ dõ a ésũ vã nuõma a ésũ prẽ dõ a nõhyãlyã vã yětõprẽnuô hõ. Mẽtẽhèrò, kayã dõ a tanẽpatĩ nĩdyélõ anẽ dõ thĩklẽ tôprẽprẽ nuõma kayã dõ a htwõdulõ ù hõ.”

*Kayã Dõ A Htẽsũ Thĩ To Nuõma, Mãhõ Kayã Dõ A Põ Nĩdyé Thĩ Hõ.
(Marko 9:38-40)*

⁴⁹ Giovanni héhte, “Byacè~ pẽ myãhtye kayã tôprẽ dõ a cuõ vễhtekyã khĩnékhĩnõ tahe ná nẽmwĩ. A yõ otõkuõ dõ pẽamũkũ mãto rò pẽ hé tãtũkyã lũ.”

⁵⁰ Manárò Jesů hẽsũ Giovanni, “Cuõpũ mẽtãtũ tã è tãmẽ. Mẽtẽhèrò kayã dõ a htẽsũ thĩ to tahe nuõma kayã dõ a põ nĩdyé thĩ hõ.”

Samaria Dõ Tôdõ Dõ A Émõsũ Jesů To

⁵¹ Bí mõnyẽmõthẽ phũhyãhõ dõ ù ki èhtyahõ Jesů dõ mõkhu akhẽnuô, a belyã athẽplõ ná a ki cuõ dõ vĩ Jerusalem. ⁵² Jesů nõcuõone rẽ prẽthũ tẽritẽkyã tahe dõ nyẽ, rò thyáphũ èthĩ ki taritaryã one pẽ Byacè agnẽ lõ~ plĩ nuõrò, èthĩ htecuõ nuõ okuõlã dõ

Samaria dõtôdõ akũ. ⁵³ Manárò dôphúsophú tahe émosû Jesũ to, metêhéro èthĩ thégne tãtêhó ná è ki cuõ hó dô vĩ Jerusalem hó. ⁵⁴ Bí a khõpacẽ Jakomo ná Giovanni myáhtye èthĩ mephúyẽ rò, èthĩ hé Byacè, “Byacè, pè étã mi dô mókhu rò nõhyãlyã ùkyã lõ èthĩ pã nuõma nẽ thèplò o to ẽ?” ⁵⁵ Jesũ tarĩ kãkhyẽ rò a thèprwõ èthĩ. ⁵⁶ Rò èthĩ htecuõ plehyã khókyã dô aruô tôdõ.

(Matteo 8:19-22)

⁵⁷ Bí èthĩ cuõ dô klyálo akhẽnuô, kayã tôprẽ hé Jesũ, “Nẽ cuõ bitẽ- tôpho bèbè, vã ki krwõcuõkuõ ná nẽ rò vã htwõkuõ nẽ khõpacẽ.”

⁵⁸ Rò Jesũ hésû è, “Htwimĩ tahe o ná akũ, htuphú tahe o ná apwĩ, tadúro prèlukayã aphúkhũ máhó vãyẽ, bí vã léomyẽ kuõ tabéthéprã khãlé agnẽ prènuô a o tôpho- to.”

⁵⁹ A hé kuõke kayã dô aruôtôprẽ, “Krwõkuõ vãkhyẽ rò htwõkuõ vã khõpacẽ.”

Manárò yètôprẽ hésû lũ, “Byacè, dyéré vã ashuõkhẽ dô vã ki kã iluõré kuõré vãphẽ ní-.”

⁶⁰ Jesũ hésû lũ, “Kayãthyẽ yètahenuô, nõiluõ nõidyédũ ná kayã dô a thyẽ lahyã nuõtahe. Manárò nãyẽ, cuõ hésodõnyã péré ù ná Cómãrya htyéké ari-akyã.”

⁶¹ Dõ aruô pòke tôprẽ rò a hé, “Byacè- vã htwõkuõ nẽ khõpacẽ, manárò plwõkã hémõheryã kuõré vã ná vã hiphúphyãphú tahe.”

⁶² Jesũ hésû è, “Kayã tôprẽprẽ dô a pũhtãhtẽ rò a tarĩ kãkhyẽ nuô, abwítaryẽ o dô Cómãrya ahtyèaké agnẽ tôcõ- to.”

10

Jesũ Plwõcuõ Kayã Thuõthyótõshyẽ Ná Thényẽ

¹ Htuõro Byacè Jesũ nwóhtya rójé pójé hó a khõpacẽ dô aruô thuõthyótõshyẽ ná thényẽ* rò a nõcuõ èthĩ tôpho ná thényẽ. Rò a nõ cuõ ré lõ èthĩ dô dô pwõtôdõ akũ, vĩ pwõtôvĩ akũ ná khãlé pwõ- tôpho bí khãlé dô Byacè kíré cuõ yẽnuô tahe. ² A hé pè èthĩ, “Lékébuõ akhãlé oelã, manárò prèkébuõ opatĩ- nyacó. Rò kwĩ lahyã lyãbyacè ná a ki nõhyã prèkébuõ tahe dô alyákhũ yẽnuô ní-. ³ Cuõmõ! Vã plwõcuõ hó thĩ phú ù plwõcuõ thímĩ tahe dô htwimĩ tahe aklẽnuô hó. ⁴ Rũpyẽ bèbè, pyẽhó bèbè, khuphá bèbè, phyécuõnĩ tã tôcõ- tãmé ní-. Bí thĩ cuõ dô klyálo akhẽnuô, cuõ okuõ hémõheryã tã ù tôprẽ- tãmé ní-.

⁵ “Bĩ thĩ cuõnuõ dô hi tômẽmẽ akũ khẽnuô, hérélõ, “Tèthèplò kacúkabé ki o dû dô hiyẽ tômẽ akũ ní-! Hé lahyã phúnuô ní-. ⁶ Kayã dô a mọ tẹpètèdwõ ki o bínuô tôprẽ henuõma, a ki nõbè dû nẽ tẻhémõheryã a tẹpètèdwõ yẽnuô pã. Kayã dô a mọ tẹpètèdwõ ki oto henuô, nẽ tẻhémõheryã tẹpètèdwõ yẽnuô a ki kãkhyẽtõ khyẽthyã dû dô nẽ o pã. ⁷ O bí hinuô tômẽ akũ rò hibyacè dyéedyéõ thĩ ítètẽ- bèbè, tarú e lahyã, metêhéro prèmètèphú tôprẽnuô, a tókò nõbè nyã akhwóakè. Cuõlõomyẽ ùhi tômẽ htuõ tômẽ tãmé ní-.

⁸ “Thĩ cuõnuõ dô vĩ tôvĩvĩ akũ bíkhẽtẽ- bèbè nuô, ù ki émosû thĩ kihéro, ù dyée thĩ ítètẽ- bèbè nuô, tarú e lahyã. ⁹ Zasímé pè kayã dô aswíasẽ bí vĩnuô tôvĩ akũ nuô. Rò heso pè kayã o bínuô tahe, ‘Cómãrya kíré põhtyèpõké amõnyèmõthẽ nuô a hyãtuõphũ hó ná thĩ hó.’ ¹⁰ Manárò bí thĩ cuõnuõ dô vĩ tôvĩvĩ akũ khẽnuô, ù ki émosû thĩ to kihéro, cuõ dô klyádukũnuô, rò cuõ hé, ¹¹ “Thĩ vĩkũ hemũ dô a byãma pè khanyẽlẽ yètahenuô,

* **10:1** 10:1 Liphá mú- nukhẽ tahehenuô, a rã thuõthyótõshyẽ.

pè thuõtăkyă pėhó thĩ hó. Pè thézũ nõthėgně thĩ ná pè dyakyăhó thĩ hó. Manárò tõma lahyă ná Cómarya kírė põhtyěpõkė amõnyěmõthě nuô a hyătuõphũ hó.’ 12 Vă hé thĩ, shyé~ Cómarya cirya prėlukayă pã akhěnuô, è ki thézõnĩ lõklõ pã có vỹ Sodom yěnuô ná a thézõnĩ vỹyě tôvĩnuô pã.

*Vỹ Dõ A Zũeto Tahe
(Matteo 11:20-24)*

13 “Vỹ Chorazinphũ thĩ~, tẹcirya ki hyăbè málakõ có thĩ pã. Thĩ vỹ Bethsaidaphũ tahe bėbè, tẹcirya ki hyăbè kuõ có thĩ pãpã. Tẹprotẹprya dõ vă dyėluõ pė hó thĩ tahenuô, vă ki dyėluõ tõbye dõ vỹ Tyre ná vỹ Sido hénuôma, htyěphúkėphũ bĩnuô tahe klyá onyăo dõ kópħemũkhu rò èthĩ klyá kũthyăhtya hyecaṭapru dõ a dyėluõ ná èthĩ ză nĩdũ khyě anė hó, èthĩ ki mẹ lahyă phuyě nyělăhó. 14 Shyé~ tẹcirya amõnyě hyătuõ pã rò, vỹ Tyrephũ ná vỹ Sidophũ yětahenuô, Cómarya ki thézõnĩklõ ná thĩ pã. 15 Vỹ Capernaumphũ thĩ~, thĩ tanẹ dyé có lahyă thĩnė ná Cómarya dyahtyalõ tuõ có thĩ dõ mókhu ẽ? A dyahtyalõ tuõ ná thĩ to. A ki vĩtăkyă thĩ dõ Mórappõtyă kũ pã!”

16 Jesũ hé a khõpacě shyéthėnyě yětahe, “Kayă dõ a nĩdă thĩngõ tahe nuôma măhó a nĩdă hó văngõ hó. Kayă dõ a htésũkyă thĩ tahe nuôma a htésũkyăhó vă hó. Rò kayă dõ a htésũkyă vă tahe nuôma a htésũkyăhó kayă dõ a nõhyălyă vă yěnuô tôprè hó.”

Kayă Thuõthyótõshyě Ná Thėnyě Kăkhyě Tuõ

17 Kayă thuõthyótõshyě ná thėnyě kăkhyětuõ lahyă ná tẹthėluõphõphũ. Rò èthĩ hé Byacè, “Byacè, bí pè pò ná nẹmwĩ akhěnuô, khĩnėkhĩnõ rò a cữe có pẹngõ có.”

18 Jesũ hėsũ èthĩ, “Vă myăhtye Cómarya mepẹ khĩnėricyă khuklõ rò a o dõ mókhu lată thya có ná shyelibó nuô có. 19 Nĩdă lahyă! Thyáphũ thĩ ki khězĩcuõ dõ rĩtahe ná dămėtahe akhu pã, rò thĩ ki mepėkyă khĩnėricyă khuklõ dõ a thėhte thĩ yětõduõ a tẹprotẹprya tahe lõ~ plĩ agnė pãnuô rò, vă dyéhó thĩ tẹprotẹprya hó. Rò tẹ dõ a ki mẹbèmẹsě thĩ nuô a opă tôcô~ to. 20 Manárò, khĩnėkhĩnõ tahe cữe thĩngõ khukhyěrò thėkrũ lahyă tãmė ní~. Thėkrũ lahyă dõ ù rãmă o hó thĩmwĩ dõ mókhu yěnuô.”

*Jesũ Thėkrũthėlõ
(Matteo 11:25-27, 13:16-17)*

21 Bĩnuõkhě, dõ Thė Săsě Byacè akhu-akhyěrò Jesũ lõbă ná tẹthėkrũthėlõ rò a hé, “Kõ~ mókhu Byacè, hekhu Byacè, vă Phě Cómarya~, vă hébwĩhėtaryě nẹ, tẹ dõ nẹ dya dõudõbĩ pẹ prėthĩphėphũ tahe ná prėpũthėgnětẹphũ tahenuô, nẹ dyėluõhtya pėhó ná kayă dõ a tanėpatĩ nĩdyé anė thyaná pacẹphũ nuõtahehó akhu-akhyě, vă hébwĩhėtaryěhtya nẹ. Kõ~ phě~, nẹ thėplòo thėplõtõ mányăhó ná a kibè htwõhtyanya phuyěhó akhu-akhyě, vă hébwĩhėtaryě nyacó nẹ.

22 “Văphě dyėtălõ hó vă tẹpwõ~ tôcô hó. Phúkũ ma ùpěnuô ù thėgně tôprè~ to. Thėgně túprè phėtõprè prė. Rò phě ma ùpěnuô ù thėgně tôprè~ to, thėgně túprè phúkũ ná kayă dõ phúkũ nwõhtya lũ dõ a ki dyėluõ pė lũ pã nuõtahe prė.”

23 Htuõrò Jesũ tarĩ kăkhyě dõ a khõpacě tahe a o rò a hėsõhuô pẹ èthĩ, “Lõ~ kayă dõ a myăhtye hó tẹdõ thĩ myăhtye hó yětahe tahenuô, èthĩ nĩbėhó tẹsõrisõbũ hó. 24 Vă hé pẹ thĩ, prėprõ éprè ná khwĩ éprè dõ a ohtwõprè dõ~ nyėnu tahenuô, èthĩ thézũ myăhtyekuõ lahyă tẹ dõ thĩ myăhtye yěnuõtahe tadũrò èthĩ myăhtyenó kuõũ to.

Htuôto êthi thézũ nĩhuôkuô lahyã tẹ dỏ thi nĩhuô nuôtahe tadũrò êthi nĩhuôno kuô to.”

Samariaphũ Dỏ Aryã Tôprẹ Atẹdyã Khákhongỏ

²⁵ Prẹithyỏ tẹthyỏtẹthya athára tôprẹ kahtò rỏ a thézũ cemýamemyã Jesũ a tẹcyátẹdẹ tahe rỏ a sudyã Jesũ, “Thára~, thyáphũ vã ki nĩbẹ thẹhtwỏprẹ tacủprẹ nuô, vã tởbẹ mẹ phútẹ?”

²⁶ Jesũ hẻsũ ẻ, “Lisãẻ a tẹthyỏtẹthya hẻ phútẹ? Nẻ hỏbẻnỏ rỏ nẻ thẻgnẻ phútẹ?”

²⁷ Rỏ a hẻsũ, “Thỉ bẻ mỏ lỏthulỏthẻ thỉ Byacẻ Cỏmarya ná thỉ thẻplỏ sỉmẻlỏ, mỏ lỏthulỏthẻ ẻ ná thỉ tẻotwỏprẹ lỏ~ plỉ, mỏ lỏthulỏthẻ ẻ ná thỉhẻthẻire, mỏ lỏthulỏthẻ ẻ ná thỉ tẻtane lỏ~ plỉ.✠ Thỉ bẻ mỏ nỉdyẻ thỉhi khỏsỏkhỏshẻẻ tahe phũ thỉ mỏlyã nỉdyẻ thỉnẻ nuô.”✠

²⁸ Jesũ hẻsũ ẻ, “Nẻ tẻhẻsũ vã nuỏma atỏ hỏ. Ohtwỏprẹ krwỏ thyáná nẻ hẻnuỏ, rỏ nẻ ki nĩbẹ dũ thẹhtwỏprẹ tacủprẹ pã.”

²⁹ Manỏrỏ a thézũ dyẻluỏ anẻ phũ kayã cỏ tôprẻnuỏ akhu-akhyẻ a sudyã Jesũ, “Kayã o dỏ vãhi khỏsỏkhỏshẻẻ tahe rỏ ma ủpẻpẻ?”

³⁰ Jesũ hẻsũ lủ, “Bẻtỏphủỏ, kayã o tôprẻ, a o dỏ vỉ Jerusalem rỏ a cuỏ dỏ vỉ Jeriko. Rỏ bỉ a cuỏ akhẻnuỏ, a cuỏ tặsũ ná prẻpủphe zẻplẻẻ ủ tahe, rỏ êthỉ plwỏkyã lỏ lủ hyeca, mủpỏ lỏ lủ rỏ a phũthyẻ talỉ cỏ rỏ a dya-okyã prẻ lủ phủnuỏ prẻ. ³¹ Bủnuỏakhẻ, prẻlủtyã tôprẻ cuỏrwỏklyã nuỏtỏbỏ rỏ a myáhtye lủ tadũrỏ a cuỏvỏkyã prẻ lủ prẻ. ³² Nyẻtyato rỏ Leviphũ tôprẻ hyátủỏkuỏ bủnuỏ hỏ rỏ a myáhtye lủ tadũrỏ a cuỏvỏkyã kuỏ prẻprẻ. ³³ Manỏrỏ Samariaphũ tôprẻ htecuỏklyã rỏ bỉ a hyátủỏ bỉ kayã bẻpyábẻẻ yẻtỏprẻ a o akhẻnuỏ, a myáhtye lủ rỏ a thẻzỏnỉ lủ. ³⁴ A cuỏ dỏ lủ rỏ a plỏ pẻ lủnẻtyã yẻtahenuỏ ná tẻkhuhtẻẻ, rỏ a bobỉ pẻ lủ. A mẻhtủ phủnuỏrỏ a dyahtyanỉ lủ dỏ a tathỉlỏ, rỏ a cuỏ thủ lủ dỏ sỉprẻlẻỏ hitỏmẻ akủ rỏ a myákhwẻnỉ lủ bủnuỏ. ³⁵ Dỏkhyẻ tỏnyẻnuỏ, a phẻhte rủzyẻ nyẻbẻ† rỏ a dyẻ ná prẻopỏhi yẻtỏprẻ rỏ a hẻ lủ, ‘Myákhwẻnỉ ryã ẻ nỉ~ rỏ shyẻ~ vã kạtủỏ khyẻthýã pã rỏ, alỏ pỏ bá~ tẻ pãnuỏ vã ki dyẻ pỏ dũ nẻ pã.’ ”

³⁶ Rỏ Jesũ mẻtadủkyã atẹdyã rỏ a sudyã prẻithyỏ tẹthyỏtẹthya athára yẻtỏprẻ, “Nẻ tane myámyã kayã yẻthẻthủỏ aklẻ nuỏma, bítẻtỏprẻ rỏ a htwỏ prẻpủphe zẻplẻẻ ủ yẻtahe mủ lủ nuỏtỏprẻ ahi khỏsỏkhỏshẻẻ pẻ?”

³⁷ Rỏ a hẻsũ Jesũ, “Kayã dỏ a thẻzỏ mẻcwỏnỉ lủ nuỏtỏprẻ prẻ.”

Rỏ Jesũ hẻsũ lủ, “Cuỏ mẻkuỏ phủnuỏ nỉ~.”

Jesũ Cuỏolẻ Kuỏ Martha Ná Maria

³⁸ Bỉ Jesũ ná a khỏpacẻ tahe cuỏ plehyã pỏ klyã dỏ nyẻ akhẻnuỏ, êthỉ cuỏnuỏ dỏ dỏtỏdỏ rỏ prẻmỏ dỏ amwỉ ná Martha hẻyẻ tôprẻnuỏ a ẻmỏsũ lủ dỏ a hidỏkủ.

³⁹ Apủỏprẻmỏ dỏ amwỉ ná Maria o tôprẻ. Rỏ a onyỏo bỉ Byacẻ a khỏduỏshẻẻ rỏ a nỉdỏ lủ tẻithyỏithya tahe. ⁴⁰ Martha taneşúsá ná a tẻphyẻtẻmẻ tahe akhu-akhyẻ, a cuỏtỏ dỏ Jesũ a o rỏ a cuỏ hẻ lủ, “Byacẻ~ vã puỏprẻmỏ mẻcwỏkuỏ vã tỏcỏ~ to, vã bẻmẻ lỏ nỉdyẻ tủdủ prẻ tôprẻ prẻ, rỏ nẻ hẻ pẻ kuỏ vã tỏcỏ~ to ẻ? Hẻ pẻ vã rỏ nỏcuỏ mẻcwỏ kuỏ vã to!”

⁴¹ Rỏ Jesũ hẻsũ lủ, “Martha, Martha! Nẻkủnẻkủyã rỏ nẻ thẻplỏ sủsá ná tẻmẻ ẻmyẻẻcỏ cỏ. ⁴² Manỏrỏ tẻ dỏ alỏnuỏ a o prẻ tỏcỏcỏ tuỏ prẻ. Maria nwỏphyẻ htuỏhỏ tẻ dỏ aryáklỏ yẻtỏcỏ hỏ. Ủ phẻpẻkẻyã cyã pã ẻ tôprẻ~ to hỏ.”

✠ 10:27 10:27 Li Dỏnyã 6:5 ✠ 10:27 10:27 Li Cỏbủcỏbẻ 19:18 † 10:35 10:35 Rủzyẻ denari nyẻbẻ

11

Jesů Ithyó Pé Tèkwicóbě Ari-akyã
(Matteo 6:9-13, 7:7-11)

¹ Tônyěkhě Jesů kwicóbě dõ khälě tôpho. Bí a kwicóbě htuõhó akhě, dõ a khõpacě tahe aklě tôprẽnuô a hé lũ, “Byacè, ithyó pé kuõ pè tèkwicóbě phú Giovanni ithyó pé a khõpacě tahenuô.”

² Jesů hé èthĩ, “Bí thĩ kwicóbě akhẽnuô, kwĩ lahyã phúyě ní: ‘Kõ- phẽ- ù ki dyadudyahtũ bezũbenyã nídũ nẽmwĩ sãšẽ yě ní-. Nè ki hyã isóo nídũ nẽhtyẽnèké ní-.

³ Dyépé pè léelěõ dõ pè lobè è tônyě ná tônyě agnẽ yẽnuô tahe ní-.

⁴ Plwõkyã péré pè tẽthũ tahe ní-. Mẽtẽhéro pè plwõkyã htuõhó ù tẽmẽthũ dõ ù mẽthũ pè nuõtahe hó. Nõcuõnuõ tá pè dõ tẽilo-ilyã aklẽnuô tãmé ní-.’ ”

⁵ Htuõrò Jesů hé a khõpacě tahe, “Hékuõrẽ dõ thĩklẽ tôprẽprẽnuô a ki cuõ dõ a khõbõthyó tôprẽ ahi bí mõnẽkhẽ rò a ki cuõhé lũ, ‘Khõbõthyó dyélõkuõrẽ vã nẽkhõmũ thuõklõ. ⁶ Vã khõbõthyó tôprẽ a cuõklyã rò a hyãtuõkuõ vã rò vã lédyéesũ è sèesèõ o pã tôcõ- to hó.’

⁷ “Rò a khõbõthyó o dõ hidõkũ yẽtõprẽ ki hésũ lũ, ‘Mẽsúsã pã tá vã tãmé. Vã mẽ mahó vãkadã hó, rò vã ná vãphũ tahe pè cuõomyẽ lõ hó. Vã kahtò dyé cyã pã nẽ to.’

⁸ Phũnuõrò vã hé thĩ, dõkhyẽ rò akhõ yẽtõprẽ ihtò dyé pè lũ khõmũ, manárò dõ èthĩ yõ mọ nídyé nyacó lũ akhu-akhyẽ yẽnuô mato. A yõ kwĩtadũ lũ akhu-akhyẽ a dyé pè lõ lõ lõ- tẽ dõ a lo nuõtahe prẽ.

⁹ “Phũnuô akhu-akhyẽ vã hé thĩ, kwĩ mõ lahyã, thĩ ki nĩbè pã! Myápũ mõ lahyã, thĩ ki myãhtye pã. Dòmõ lahyã kadãnuô, Cõmarya ki bãmõ pẽdũ thĩ pã. ¹⁰ Mẽtẽhéro lõ- kayã dõ a kwĩtẽ tahenuô, a ki nĩbè pã, rò lõ- kayã dõ a myápũ tẽ tahenuô, a ki myãhtye pã, rò lõ- kayã dõ a dò kadã tahenuô, Cõmarya ki bãmõ pè lũ pã.

¹¹ “Thĩ dõ a htwõ phẽ tahenuô, thĩphũ ki kwĩ thĩ tẽphũ rò, thĩ dyée è ná rũ nuõma a o nyã tôprẽprẽ ẽ? ¹² Matorò thĩphũ ki kwĩ thĩ shyẽdye rò thĩ dyée è ná dãmẽ ẽ? ¹³ Thĩ ma kayã dõ a cyẽricyã taheprẽ tadũrò thĩ thẽgnẽ dyée thĩphũthĩlyẽ tahe ná tẽdõ aryã tahe cõ kihérò, tanẽmyãmõ lahyã thĩphẽ dõ mókhu yẽtõprẽnuô, a ki dyé tãtẽ málakõ pè cõ kayã dõ a kwĩhtya lũ Thẽ Sãšẽ Byacè yẽnuô pã.”

Jesů Ná Beelzebul
(Matteo 12:22-30, Marko 3:20-27)

¹⁴ Jesů vẽhtekyã khĩné dõ a mepé ù nuõtõduõ. Bí khĩné htecuõkyã htuõhó akhẽnuô, kayãpé yẽtõprẽ hébè cyã kãkhyẽ khyẽthyã rò kayã bẽmũ tahe khyẽthukhyéthẽ nyacó.

¹⁵ Manárò kayã tahehe rò a hé, “A vẽhtekyã cyã khĩné tahe phúyě nuõma mãprẽ khĩné khuklõdu Beelzebul dyé lũ tẽtaryẽproprya prẽ.” ¹⁶ Kayã dõ aruô tahe hyãkwĩ khãkhomyãbyẽprẽ Jesů ná a ki dyéluõ pè èthĩ tẽprotẽprya dõ a o dõ mókhu hyã tôcõcõ.

¹⁷ Manárò Byacè Jesů thẽgnẽ èthĩ tẽtane tahe rò a hé èthĩ, “Kẽtõkẽ akũnuô akayã tahe kisãkipã nídyédũ lũ tôprẽ ná tôprẽ kihérò a lũpruõlũpryãkyã pã. Hiphũphyãphũ tômuõ dõ a krũklẽ nídyé lũ to rò a kiklyékingã nídyé lũ hénuô, a ki lũpruõlũpryãkyã lõ lõ pã. ¹⁸ Phũnuô akhu-akhyẽ, khĩnẽricyã khuklõ ahtyẽakẽ ki o ná khĩnẽkhĩnõ dõ a mẽtakhwõtakẽ nídyé khyẽlũ tômũ ná tômũ hénuô, a oklõsõma cyã to. Mamẽtẽ

vã hé phúyě hénuôrò, thì hé ná vã vễhtekyã khĩné tahe nuôma mắpré Beelzebul dyé vã tềpồpryã akhu-akhyé pré, thì hé lahyã phúnuô. ¹⁹ Ki vã vễhtekyã khĩné tahe ná Beelzebul a tềprotềpryã pré hérò, thì khồpacề tahe vễhtekyã khĩnétahe ná ừpě a tềprotềpryã pề? Thì hébè yě athú pré nuô, thì khồpacề tahe ki khyáluồ athé pã. ²⁰ Manárò, vã ki vễhtekyã khĩnékhĩnồ yětahe ná Cómarya a tềprotềpryã kihérò yěnuôma a zựlủồ hó ná Cómarya ki hyã pồhtyềpồkề yěnuô a hyãtuồồ dó thì o hó.

²¹ “Bí kayã hễshyoresồ tồprề opwồodwồ nỉdyé ná a takuồtabề rò a opồ nỉdyé ahi akhěnuô, a tặmuồtặtề tahe lamé cyã to. ²² Manárò, bí kayã hễshyoresồklồ ná è tồprề hyásápékyã è akhěnuô, a ki phyéphekyã lỏ lủ takuồtabề dó a thềlề nỉdyé yětahe rò a tặmuồtặtề yếtahenuô, a ki ibề pề lỏ ná akhồ tahe pã.

²³ “Kayã tồprềprề dó a pồ nỉdyékuồ vã to nuôma, mắhồ kayã dó a htékýã hó vã hó. Kayã tồprềprề dó a ihtuồplồ cwồkuồ vã to nuôma mắhồ kayã dó a mề lựpruồlựpryã tề hó.

Khĩnékhĩnồ A Kạkanuồ Mềbềkhyề Ủ (Matteo 12:43-45)

²⁴ “Bí khĩnékhĩnồ tồduồ htecuồkyã htuồồ dó kayã tồprề akủ akhěnuô, a htecuồ dó khălềkrắkrề tồpho rò a cuồ myápủ akhălề lẹokuồ tabềthềprá tadừrò a ki myáhtye akhălề tồpho~ to hérò, a hẹlyã nỉdyé anề, ‘Vã ki kạkhyề khyềthyá dó vãhi dó vã lẹhtecuồkyã è nuồtồmề héni,’ a hé phúnuô. ²⁵ Rò bí a kạtuồ khyềthyá dó kayã nuồtồprề a o akhěnuô, a kạmyáhtye dó akhălề lỵ yěnuô, aplỉaphuồ rýá, a o tanátashuồ twờryá lỏplỉ có pwồtồcồ. ²⁶ Rò a htecuồ ékanỉ pồ akhồ dó a cyềricyã lỏklồ có ná lủnuô thuồthyóttồduồ có rò èthỉ kạkanuồ o lahyã bínuô. Rò kayã nuồtồprề ki cyề lỏklồ có ná a khălềlyề nuồ có pã.”

Tềsờri Mắlakồ

²⁷ Bí Jesủ hébềhtuồ ngồ phúyề akhěnuô, prềmò tồprề o dó kayã orồoé aklề rò a èhtồcuồ Jesủ, “Prềmò dó a phúo nỉdyé nề rò a dyềónủ nỉdyé nề nuồtồprề nuôma mắhồ prềmò dó a nỉbề tềsờri hó.”

²⁸ Manárò Jesủ hếsủ lủ, “Kayã dó a nỉbề mắlakồ tềsờri nuôma mắhồ kayã dó a nỉhuồ Cómarya alặangồ rò a cựề nuồtahe prề.”

Ủ Kwỉmyã Tềprotềpryã Tôcồ (Matteo 12:38-42, Marko 8:12)

²⁹ Bí kayã bẻmụ hyắplu ná hyắplu dó Jesủ o akhěnuô, Jesủ hé èthỉ, “Kayã yếtồhtủ tahe acyềaricyã nyacồ. Èthỉ cuồkwỉmyã tuồ vã tềmề tềprotềpryã tôcồ manárò vã ki dyềlủ pếtủprề èthỉ tềprotềpryã tôcồ dó athýáná Prềpồ Jona nuồ pã prề. ³⁰ Phủ Jona htwồhtya tềmátèdyã tôcồ dó Ninevephủ tahe agnềnuô, prềlukayã aphủkhủ mắhồ vắyề a ki mắ kuồđủ tềmátèdyã tôcồ dó kayã khồnyáyề tồhtủ tahe agnề pã. ³¹ Tềciryã amồnyề pã tồnyềnuô, kề dó cỉlyã tồkyề akhwỉmuồ Sheba ki ihtò tồkuồ ná kayã dó a htwồprề khồnyáyề tồhtủ tahe pã rò a ki betềthủ dó èthỉ yětahe alọ pã, mềtềhềrò thyáphủ a nỉhuồnồ kuồ Khwỉ Solomo a tềithyóithya dó a lỏbã ná tềthíphề yětahe agnềnuôrò, a o có dó kẹyề dó aruồ tồkề tadừrò a hyã có. Rò vã hé thì, kayã dó aduklỏlỏ có ná Khwỉ Solomo nuồ a o bíyề tồprề. ³² Shyé~ tềciryã amồnyề pã tồnyềnuô, vỉ Ninevephủ tahe

ki ihtò rò betèthú dõ kayã khõnyã yètõhtũ tahe alo pã, metèhèrò bí èthĩ nĩhuõbè Jona hèsodõnyã pè èthĩ akhènuò, èthĩ zã nĩdũ kyälò. Rò vã hé thĩ, kayã dõ aduklòlò ná Jona nuò, a o bíyè tòprè.

Nèklò Atèlĩ

(Matteo 5:15, 6:22-23)

³³ “Û isĩlĩ htuõ mi rò ù dyauõbí lũ takhyã to, kimãtorò ù dya lũ dõ cõlẽ takhyã to. Thyáphú a ki lĩ pè kayã dõ a hyãnuõ tahe agnè rò, ù dyahtya è dõ mikòrèkhu. ³⁴ Thĩ mèthèplò tahe nuòma athyaná mikò tòmè dõ thĩ nèklò agnè yènuòhò. Thĩ mèthèplò ki lĩsèryá hérò, thĩ nèklò sĩprèlò luõlĩphó ryálò hó, manárò thĩ mèthè ki khĩ hérò, thĩ nèklò sĩprèlò a khĩlòplĩ hó. ³⁵ Mèphúnuòrò tèlĩ o dõ thĩkũ yènuò, thyáphú a ki htwo tá tèkhítèlò támènuò, rònĩ lahyã thĩnè ní. ³⁶ Phúnuòrò thĩ nèklò sĩprè ki lõbã ná tèlĩ, rò a ki o dõ tèkhítèlò akũ to hènuò, a ki lĩtakhèrasõ lõ thĩ nèsĩprè thyáná mikò tòmè lĩ takhèrasõhtya dõ thĩgnènuò pã.”

Jesũ Betèthú Dõ Pharisèophú Ná Prèithyó Tèthyótèthya Athára Tahe Alo

(Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 20:45-47)

³⁷ Bí Jesũ hèbèhtuõ akhènuò, Pharisèophú tòprè ée lũ dĩ rò a krwõcuõkuõ dõ lũhi. Èthĩ kíré e lahyã hó dĩ rò a cuõ onyão lahyã dõ dĩré khãshyé. ³⁸ Jesũ kíré esèe akhènuò, a sĩplĩ kuõũ atakhu to rò Pharisèophú dõ a kremyá lũ yètòprènuò, a khyéthukhyéthè kanõ to, metèhèrò Judaphú alèklò o ná bí ù e tyahĩ sè tonuò ù tóbè sĩplĩré takhu.

³⁹ Phúnuò akhu-akhyè Byacè Jesũ hèsũ lũ, “Pharisèophú thĩ, thĩ sĩplĩ ryá nyacó bèlò ná dĩbè dõ aklò nuòtòkyè có. Manárò dõ thĩ thèplòkũnuò, a lõbã có ná tèkòvèkòpra e nĩdyényè ná tèmũmyáricyá thĩtahe có. ⁴⁰ Kayã olóoklò thĩ, Cómarya dõ a byálya tèaklò yètòprènuò, akũ nuòma a byálya, mato è? ⁴¹ Tè dõ a o dõ thĩ bèlòkũ ná thĩ dĩbèkũ nuòtahenuò, dyékyã ná kayã sòphásoryaphú nuò túma tètò plĩ ki mwõplĩ lõ dõ thĩgnè pré.

⁴² “Pharisèophú thĩ, tècirya ki bè málakõ có thĩ pã, metèhèrò thĩ phyé lóvyalè, bòkhèlè ná lõ thòtòbyalè yètahenuòrò thĩ lũtyã ná Cómarya pwishyétòpwĩ. Manárò thĩ myá bèkhtàphuòkyãhò tècótètè ná tèmõ Cómarya tahe hó. Thĩ dyé pwishyétòpwĩ nuòma amá hó. Túnuòhtuõto, thĩ tóbè dyakyãní tècótètè ná tèmõ Cómarya yènuòtahe to.

⁴³ “Pharisèophú thĩ, tècirya ki bè málakõ có thĩ pã, metèhèrò thĩ thézũ onyão lahyã khãlé htyalõ dõ ù bezũbenyã è dõ tècòbèhòkũ nuòtahe, htuõto dõ klèkũ nuòbèbè thĩ thézũ nõhèbè bezũ ní ù ná thĩnè.

⁴⁴ “Tècirya ki bè málakõ có thĩ pã, metèhèrò thĩ thyáná luõkhu dõ ù mèmámedyã lũ to tahe, rò kayã tahe cuõ dõ lũkhu tadúro ù thègnè ná luõkhu mato.”

⁴⁵ Prèithyó tèthyótèthya athára tòprè hé Byacè, “Thára, nè hé ngó yètòmũ nuòma nè hé takhwótakè hé mũmyáricyá pré pè vã.”

⁴⁶ Rò Jesũ hèsũ è, “Prèithyó tèthyótèthya athára thĩ, tècirya ki bè málakõ kuõ có thĩ pãpã, metèhèrò thĩ dyahtya tèthyótèthya dõ ùlò dõ athyaná tèvítèzá dõ ùvíúzã zũ è to tahe, manárò thĩ rò, thĩ ki cõcwó pèkuõũ tèvítèzá yètahe agnènuò, thĩ ki cõhtyacwó kuõ pré ná thĩ kanò tòmè prènuò, thĩ hyätòbè to.

47 “Thĩ bèbè, Cómarya ki cirya málakõ có thĩ pã, meṭehéro thĩ byá pè prèpro dõ thĩphyèthĩphuõ meṭhyè èthĩ mú~ nukhẽ nuõtahe aluõkũ ná lõ nuõ. 48 Phúnuõrò thĩ dyéluõ líphó cóhó thĩné ná thĩ théplò oícũ tõkuõ, thĩ théplò thyákuõhó ná thĩphyèthĩphuõ dõ~ nyénu tahe meṭethũ nuõtahe hó. Meṭehénuõ thĩphyèthĩphuõ tahe rò a yõ meṭhyè prèpro nuõtahe, thĩ rò thĩ yõ byá pè prèpro nuõtahe aluõkũ a yõ meṇuõ. 49 Dõ tètítèkyã yètôcô akhu-akhyè, Cómarya o ná a tètíphé rò a hé, ‘Vã ki nõhyã pè èthĩ prèpro tahe, ná prèdõnyãphú tahe pã, rò èthĩ ki meṭhyèkyã tahehe pã, taheherò èthĩ ki mecyèmecũ lũ pã.’ 50 Phúnuõ akhu-akhyè cáhtya dõ hekhuhtwólú mókhuhtwõthẽ akhẽ, lõ~ kayã dõ a meṭhyè prèpro tahe a tètínuõ, Cómarya ki cirya dõ kayã yètõhtũ yètahe pã. 51 Vã hé thĩ~, cáhtya bí Adam aphú meṭhyè nídyé apuõ Abèlè nuõrò tuõhyã dõ ù meṭhyè Zekaria dõ tètũtyã akhãlé ná tèkhãlésãsẽ aplèkũnuõ, Cómarya ki cirya málakõ có dõ thĩ yètõhtũ tahe pã.

52 “Prèithyó tètíyótètíhya athára thĩ~, tètícirya ki bè málakõ có thĩ pã, meṭehéro thõhti dõ ù lévĩmõ tètíphé ahi akadá yènuõ, thĩ phyécuõkyã. Thĩné nídu rò thĩ nuõ toto, kayã dõ a thèzũ cuõnuõ tahe rò thĩ meṭätũ èthĩ thĩ.”

53 Bí Jesũ htecuõkyã htuõhó èthĩ khãlé akhẽnuõ, prèithyó tètíyótètíhya athára tahe ná Pharisèophú tahenuõ, a meṭakhwótakè nyacó lũ rò pũ sudyãhtõsudyãlyã élä lũ ngó tahe. 54 Thyáphú èthĩ ki pũnĩ lũ tètéhèthũ tahenuõrò, èthĩ opó níđã lũ tètéhè tahe.

12

Tèdyérò Kayã Cyézócòtè Byepréané Tahe Ari-akyã

1 Bínuõkhẽ kayã bému dõ aríkũ hyã oplóoplu bãtapí lõ có, a tuõ có dõ tãprè ná tãprè zĩbè khyè có lũ akhẽnuõ, Jesũ héso-one a khõpacè tahe, “Rõnĩ lahyã thĩné ná Pharisèophú tahe ahuõmũ dõ èthĩ cyézócòtè byepré ané nuõtahe ari-akyã. 2 Lõ~ tẽ dóuõdóbí tahenuõ, Cómarya ki bãmõhtya luõlõ è pã, rò lõ~ tẽmẽhuõmẽthwé tahenuõ, Cómarya ki meṭteluõlõ è pã. 3 Phúnuõ akhu-akhyè ngó dõ nè hébè dõ mõkhí tahenuõ, ù ki nõhuõke è dõ mõsèklẽ pã. Htuõrò ngó dõ nè hébèhuõhèbèthwé è dõ hidókũ tahenuõ, ù ki htya èhtõluõ è dõ hikhuclwókhu pã.

Kayã Dõ Pè Tõbè Thèisè È (Matteo 10:28-31)

4 “Vã khõbõthyó thĩ~, vã hé thĩ, kayã dõ a meṭhyè cyã thĩ nèklõ tadúro dõkhyènuõ, a mecyèmecũ cyã pã thĩ to tahenuõ, thèisè tã è tãmé. 5 Thĩ tõbè thèisè ùpè nuõ, vã ki dyéluõ pèré thĩ. Thèisè lahyã Cómarya dõ a meṭhyè cyã thĩ nèklõ rò dõkhyènuõ a o pã ná a tẽprotèprya dõ a ki vĩtã thĩ dõ Mõrapõtya kũ pã yènuõ tãprè ní~. Vã ki hé pò khyèthya thĩ ná thèisè lahyã è ní~. 6 Htupréphú nyãbènuõ ù isè pré lũ ná rũzye nyãmýé pré vãhéto? Manárò Cómarya sõtapa èthĩ tãbè~ to. 7 Lõ~ thĩ khuluõ dõ thĩ khuklõlõ nuõtahe córò, Cómarya dyábè one htuõlõplĩ cóhó. Thèisè tãmé! Thĩ nguduprĩdu klõlõ có ná htupréphú nuõ tãplutõphè có.

Tèòlyã Phýésũ Ná Tètébísũkhyè Krístu (Matteo 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

8 “Vã hé thĩ, ùpèpè~ bèbè a ki ólyã ná Jesũ Krístu ma vã Byacè dõ kayã èprè a mètènyè hénuõ, prèlu aphúkhũ mãhó vãyè, vã ki ólyãkuõdũ è phúnuõ dõ Cómarya a

tanémókhupú tahe a mètènyě pã. ⁹ Manárò ùpèpě~ bèbè a ki htésúbíkyã* vã ná a zúe vã to dõ kayã éprè a mètènyě hénuô, prèlu aphúkhũ máhó vãyě, vã ki htésúbíkyã kuô è dõ Cómarya a tanémókhupú tahe a mètènyě pã. ¹⁰ Lõ~ kayã dõ a héthú prèlukayã aphúkhũ máhó vã yènuô, Cómarya ki plwõkyã lütèthú prè. Manárò kayã dõ a héthú Thè Sãsě Byacè nuô, Cómarya plwõkyã cyã pã èthĩ tètú to.

¹¹ “Shyé~ ù pũthũcuõ thĩ dõ tètóbèhõkũ pã akhènuô bèbè, dõ khwídu tahe anyèhyã pãnuô bèbè, ná dõ prèpõhtyèpõkè tahe a mètènyě akhèpãnuô bèbè, nè tóbè hébè takèbí nĩdyé nèné phútè rò nè tóbè hésú phútènuô bèkúbèkyã tãmé ní. ¹² Mètèhèrò shyé~ nè tã hébèhò ashuõakhè pãnuô, Thè Sãsě Byacè ki ithyõtã dù nè ná nè tóbè hébè phútè pã nuô pã.”

Tèhèbèkhákhò Kayãduzá Dõ Athèplò Plõphé Kuõũ To Tôprè

¹³ Dõ kayã éprè aklè tôprènuô a hé Byacè Jesũ, “Thará~ hé pékuõ vã vyãprèkhũ ná a ki ibè pékuõ vã ucètazè dõ pèphè bekyã pé pènuô tahe.”

¹⁴ Rò Jesũ hésú è, “Ma ùpè dyahtya vã ná vã ki htwõ pé thĩ prècirya tè, matorò prè ibè pé thĩ ucètazè dõ thĩ thènyè aplèkũ nuô pè.” ¹⁵ Htuõrò a hé pò èthĩ, “Orõoryè lahyã, cuõvò khèwõkyã lahyã tèmýápũ kóvèkópra e nĩdyé dùgnè† nuõtahe ní~, mètèhèrò kayã tôprènuô, a duzáhtyathè cóbátè~ bèbè, a tètduzáhtyathè yènuô a meryã cwõcyã lũ tètõhtwõprè tõtõ~ to.”

¹⁶ Htuõrò Jesũ hé èthĩ ná ngõkhákhò tòmũ, “Bètõphuõnuô kayã duzáhtyathè o tôprè, rò a o nĩdyé ná aprè tólè rò a tèmõtèbõ tahenuô, a thètwtõthèryã nyacó. ¹⁷ Rò a tane nĩdyé ané, ‘Vã lèklõplõ vã thòthèwèphõ yètahe agnènuô, a khälèkhãbya o pã to hó, rò vã bè mę phútè?’

¹⁸ “Yètõphuõrò a hé, ‘Vã ki mephúyè pã hénì, vã ki mepruõkyã vã cyã yètahe rò vã ki isõhtyadu isõhtyalyã taple klõ ná yètahe, rò vã ki klõplõdyaplõ lõ ná vã thòthèwèphõ, vãbuõváhuõ ná vã tãmũõtãtè tahe bínuô pã hénì. ¹⁹ Htuõrò vã ki hélyã nĩdyé vãné, Phèbwíryã, nè dya-oplõ lõ hó tètwtõ~ tõtõ dõ nè ki eõnì nyè nĩdyé có è énaélè có pã. Omyè ná emõ, ekõõbã, okacũkabé mõ.’”

²⁰ “Manárò Cómarya hé lũ, ‘Phèolõoklõ, yètõthè pã ma vã ki phyèhtekyã hó nè thèhtwõprè pã. Phúnuõrò lõ~ tèt dõ nè beplõ one dõ nègnè yètahenuô ùpè tôprè ki nĩbè pã pè?’”

²¹ Rò Jesũ hé, “Kayã tôprèprè dõ a beplõ nĩdyédũ a tètduzáhtyathè dõ agnè, manárò dõ Cómarya a mètènyènuô, a ki sõphásõryã hénuô a ki htwõhtya thyáphú yènuô pã.”

Tètúenì Cómarya (Matteo 6:25-34)

²² Htuõrò Jesũ hé a khõpacè tahe, “Phúnuô akhu-akhyè vã hé thĩ, bèkúbèkyã tã dõ thĩ tètõhtwõprè agnènuô tãmé. Thĩ loe loõ agnè bèbè, thĩ lokũlothyã bínã thĩ nèklõ agnè bèbè, bèkúbèkyã tã lahyã tãmé ní. ²³ Mètèhèrò thĩ tètõhtwõprè nuô a lodulõklõ pã có ná thĩ lèlèlõ có, rò thĩ nèklõ yènuô a lodulõklõ pã có ná thĩ lèkũlèthyã tahe có. ²⁴ Tanemyã lahyã cóvè tahenuô, èthĩ isõiplũ kuõũ tètclwõtèlwí to, a képlõbedwó kuõũ tètètèphõ to. A lèbeplõ lèlèlõ khälé o kuõũ to, a lèbeplõ buõcyã o kuõũ to tadũrò Cómarya buõebuõ èthĩ. Phúnuõrò, thĩ yètahenuô, thĩ ngũduprĩdu lõklõ có ná htu

* **12:9** 12:9 Tahehe nuô a hé ná sumwó † **12:15** 12:15 Kayã tahehe rò a hé ná “lõphã” thyánã myangó nuô. Matorò “Thèlõ ùtè.”

yětahe có. ²⁵ Dó thĩkúthĩkyă akhu-akhyèrò, thĩ cwihtũhyă èhtya cyă nĩdyéklò pò thĩ mòmnyèmòthě takiphú prènuô a o tôprè~ to. ²⁶ Cwihtũhyă pò mòmnyě phúyě takiphú prè rò, thĩ ki męcyáto hénuô thĩ cuố bẹkúbẹkyă tuố tẹ dó aruô tahe mętě?

²⁷ “Tẹphòtẹkĩ nuôtahe a phèhtyaphòhtya lahyă phútěnuô, tanẹ myámò lahyă. Èthĩ erylă kuốũ tồcô~ to, a ihĩ kuốũ taphyă to tadúrò vă hé thĩ~, Khwĩ Solomo dó a o có ná a tẹduzàhtyathě lỏ~ plĩ có yětôprènuô, a hyeçà dó atwọ krũnyalé ná tẹphỏ nuôtôphỏ prènuô a o tôba~ to. ²⁸ Kỏ~ kayă tẹzúpátĩ thĩ~, mịmọ tahenuô, yětónyě a o lahyă dó nyekhu, paröpă ù isúnuốkyă è dó mikũ prè tadúrò Cómarya dyékũdyéthyă è kihérò a ki dyékũdyéthyă ryă lỏklỏ pã có thĩ ná nuô pã. ²⁹ Phúnuô akhu-akhyě, bẹkúbẹkyă bẻzòbẻthi tã lahyă tãmé. Tỏ ekryă pã ítẻ, tỏ ỏkryă pã ítẻnuô, tanẹ tã lahyă tãmé nĩ. ³⁰ Mętěhẻrò, kayă dó a zũenyăe kuốũ Cómarya to tahenuô, akũakyă, a myápũmyávyă lahyă phúnuôhỏ. Tẹ dó thĩ lo tahenuô thĩ phẻ thẻgnẻdũ hó. ³¹ Bẻzòbẻthi tã lahyă phúnuô tãmé! Myápũ lahyă tẹ dó a lodu dó Cómarya ahtyẻakẻkũ nuôtahe rò lỏ~ tẹdỏ thĩ lo yẻtahenuô, Cómarya ki dyẻ kuốpỏdũ thĩ pã.

Tẹduzàhtyathě Dỏ Mỏkhu (Matteo 6:19-21)

³² “Kỏ~ thĩmímụ patiphú thĩ~, thẻisẻ tãmé nĩ~, mętěhẻrò thĩphẻ thẻplỏo dó a ki dyẻ thĩ ná ahtyẻakẻ hó. ³³ Isẻkyă thĩ tặmuốtặtặ tahe rò mẻlũ ná kayă sỏphásỏryaphú nuôtahe. Thĩ ki mẻphúnuô hẻrò thĩ benuố oplỏ lahyă hó thĩ tẹduzàhtyathě dó rửpyẻ dó a lazẻ pẻto yẻnuôtahe akũ hó. Dỏ thĩ dyẻ kayă sỏphásỏryaphú tahe phúnuô khukhyẻ, a ki htwỏhtya pẻ thĩ tẹduzàhtyathě dó mỏkhu pã. Thĩ ki dya-oplỏ dó mỏkhu hénuôma, thĩ tẹduzàhtyathě yẻtahenuô a yokalyă tỏcyă tồphuố~ to, prẻhuỏehĩ tahe ehủocyáto, akrẻahtwo mẻpyẻ cyă to akhu-akhyẻ dya-oplỏ lahyă dó mỏkhunuô. ³⁴ Mętěhẻrò, thĩ tẹduzàhtyathě obítẻ tồphonuô, thĩ thẻplỏ otỏkuố bínuô.

Lulé Dỏ A Thắklyă Tahe (Matteo 24:45-51)

³⁵ “Otaritaryă one lahyă thĩnẻ dó thĩ ki mẻ tẻmẻ agnẻ, rò nyặhtya one lahyă thĩnyặhtỏ, sỉlĩ one lahyă thĩmi tahe. ³⁶ Mẻ lahyă phú hibyacẻ o dó pwẻ kạsỏmẻsỏdya kạ rò alulé tahe opỏsủnỉ lủnuô. Bĩ a kạ dỏnuố kadă akhẻnuô, alulé tahe bảmỏ pẻ lủ kadă tồphuốtuố. ³⁷ Lulé dó abyacẻ kạmyặhtye èthĩ ná a othắklyă, a otaritaryă one lahyă anẻ tahenuô, a nỉbẻ lahyă tẻsỏri. Vă hé mắlakỏ có thĩ, Byacẻ yětôprènuô a ki kũhtyathyặhtya prẻmẻtẻphú ahyeçà rò a ki nỏonyăo èthĩ thyáná sỉprẻ tahenuô pã, rò a ki buỏebuố èthĩ pã. ³⁸ A ki kạ dó mỏnẻkhẻ bẻbẻ, mặtorỏ dó mỏlỉromủ ù omyẻpă akhẻ bẻbẻ, a ki kạmyặhtye ná èthĩ otaritaryă one anẻ hénuôma, èthĩ ki nỉbẻ mắlakỏ có tẻsỏri pã. ³⁹ Manárỏ thẻnẻhtyabẻ lahyă vă ki hé pẻ thĩ yẻnuô nĩ~. Hibyacẻ ki thẻgnẻ ná prẻhuỏ kớẻ hyă ashủỏakhẻ hénuôma a ki opỏsủ rò prẻhuỏ hyănuốbủ to. ⁴⁰ Rỏ thĩ yẻtahenuô bẻbẻ, otaritaryă one kuố lahyă thĩnẻ nĩ~, mętěhẻrò shủỏkhẻ bĩ thĩ tanẻtuố tồ pãnuô, prẻlukayă aphủkhủ mặhỏ vặyẻ ki hyă pã.”

Lulé Dỏ A Thẻplỏcỏ Ná Lulé Dỏ Athẻplỏ Takạ

⁴¹ Petru hé, “Byacẻ~ nẻ hé ngỏkhắkho yẻnuôma dó pẻgnẻ ẻ? Mặtoma, kayă pwỏ~ tồprẻ agnẻ ẻ?”

⁴² Byacè hésù lǔ, “Phúnuôrò, a htwǒ lulékhukló dǒ acó rò a o ná tètíphé tǒprèma ùpě? Lulékhukló dǒ acó yètǒprè nuôma máhǒ kayǎ tǒprè dǒ abyacè ki dyétǎ lò alulé aruôtahe dǒ lǔ takhukǔ rò a ki nõmyánǒkhwèní lǔ ná èthǐ, rò è ki dyéetǒdyéòbè pé ù ashuǒakhě tǒphuǒ ná tǒphuǒ nuôtǒprè pǎ máto ẽ? ⁴³ Abyacè ki kǎmyáhtye ná a lulékhukló yètǒprè me tème kihérò a ki dyé lǔ tèmèñíkhwókè pǎ. ⁴⁴ Vǎ hécócó-có thǐ, Byacè yètǒprè a tǎmuǒtǎtè lǒ- plǐnuô a ki dyétǎlǒ dǒ lǔ khadǎkǔ pǎ rò a ki nõmyánǒkhwè ní ná lǔ pǎ. ⁴⁵ Manárò lulékhukló yètǒprè ki hélyǎ nídyé ané, ‘Phú-ná vǎbyacè kǎkhyéma anyě- lǎ pǎ kǒle,’ a hé rò amǔapòní lulé prèmǒprèkhǔ tahe, htuǒrò a emǔǒprýǎ. ⁴⁶ Rò shuǒkhě bí a tanẹ tuǒto rò a eǒ sǒtapa tǒnyènuô, abyacè ki kǎkhyětǒ bínuô tǒnyě pǎ. Abyacè ki ciryacyě ciryacǔ lǔ pǎ rò a ki dyanuǒ tǒkyǎ lǔ ná kayǎ dǒ a zǔe kuǒ Cómarya to nuôtahe pǎ.

⁴⁷ “Lulékhukló dǒ a thègněhǒ abyacè a tètéhéjú tadúró a ki o taritaryǎ one ané to, htuǒto a ki mǐphú abyacè a tètéhéjúnuô to hénuô, abyacè ki ciryǎ plísě nyacó lǔ pǎ. ⁴⁸ Manárò lulékhukló dǒ a thègně abyacè a tètéhéjú tǒ tǒprènuô, ki a mǐthú tẹ tǒcǒcǒ dǒ a tǒkò plǐ lǔ hénuô, abyacè ki ciryǎ plísě yakhyeklǒ lǔ pǎ. Kayǎ dǒ a níbè ẽ tẹcyátèdè tǒprèprènuô, Cómarya myásǔní lǔ dǒ a ki bème élóklǒ ná ù. Kayǎ dǒ Cómarya zǔenǐ lǔ rò a dyé élóklǒ lǔ tǒprènuô, Cómarya kwǐ éklǒlǒ lǔ pǎ.

*Jesǔ Dyéo Htwǒhtya Tèsipruǒsipryǎ
(Matteo 10:34-36)*

⁴⁹ “Vǎ hyǎ vítǎ tẹciryǎ mi dǒ hekhuyě hó. Vǎ thézú nõũhtya lǎ hó lǔ. ⁵⁰ Manárò tẹplwǒhtyě dǒ vǎ lo plwǒ nuô a opǎ tǒcǒ. Tème yètǒcǒ ki htuǒtalwǒ híto rò vǎ théplò bèkúbèkyǎ nyacó. ⁵¹ Ma thǐ tanẹ ná vǎ phyéhyǎ tẹpètèdwǒ dǒ hekhu yènuô ẽ? Vǎ hé thǐ-, vǎ phyéhyǎ tẹpètèdwǒ máto. Vǎ hyǎlyǎ mǐpruǒmǐprýǎ tẹ pré. ⁵² Cáhtya khǒnyáyě tǎplehyǎ nuô, kayǎ tǒmuǒ rò a ki o thényǎ hénuô thétuǒ rò a ki o tǒkyě pǎ, dǒ yě thègně rò a ki o tǒkyě pǎ rò èthǐ ná èthǐ ki thétethéhǎ nídyé khyédǔ lǔ pǎ. ⁵³ Èthǐ ná èthǐ ki lụ sipruǒsipryǎ lǒ lǔ pǎ. Phě tahe ki thétte nídyé a phúprèkhǔ tahe pǎ, rò phúprèkhǔ tahe ki thétte nídyé aphě tahe pǎ. Muǒ tahe ki thétte nídyé phúmò tahe pǎ, rò phúmò tahe ki thétte nídyé amuǒ tahe pǎ, prèprèmò tahe ki thétte nídyé adya tahe pǎ, rò adya tahe ki thétte nídyé a prèprèmò tahe pǎ.”

*Thègně Tèshuǒtèkhě.
(Matteo 16:2-3, 5:25-26)*

⁵⁴ Jesǔ hé pé kayǎ bémụ tahe, “Bí thǐ myáhtye óluǒtahe htya dǒ cínuǒ tǒkyě akhènuô, tǒphuǒtǔ thǐ hé dǔ, ‘Ké kǐré cǔ hó,’ rò kécǔ mǎlakǒ có. ⁵⁵ Rò bí kélathé hyǎ dǒ cílyǎ tǒkyě akhènuô, thǐ hé, ‘Kékǔ hó pǎ,’ rò kékǔ mǎlakǒ có. ⁵⁶ Prè cyézócǒtẹ byèpré ané thǐ-, thǐ myǎ hekhu ná mǒlě rò tẹ ki htwǒhtya phútě pǎnuô thǐ myǎlwǒ thègněone ré có tadúró Cómarya mǐhtwǒhtya tẹ khǒnyáyě tahe angǒlasánuô, thǐ myǎlwǒ thègněone ré cyǎto mǐtẹ?

Mǐkrǔklě Nèné Ná Prè Dǒ A Thétte Nẹ Tahe

⁵⁷ “Tẹ dǒ a kòmẹ ná a kòmẹto nuô, thǐ bè sudyǎlyǎ nídyédǔ thǐ théplò. ⁵⁸ Bí kayǎ dǒ a thétte nẹ tǒprè éhtya nẹ dǒ pokáhi akhènuô, yácǔ mǐkrǔmǐklě pryǎrelékyǎ ẽ dǒ klyǎlǒnuô. Pǎma a ki éhtya nẹ dǒ pokáhi rò prèciryatè ki dyétǎ dítǔ nẹ dǒ prèmètèphú

a takhukũ pã rò a ki dónuõkyã nẹ dĩ htõkũ pã. ⁵⁹ Vã hé thĩ~, nẹ ki plálĩlõbẹ nẹsu yěnuô to hénuôma, nẹ htebẹ to.”

13

Thĩ Ki Zạ Nị Thĩnẹ Toma Thĩ Thyế Pã

¹ Bínũkhẽ kayã tahe hyã hếsolũ Jesũ ná bí Galileaphú tahe lũtyãhtya akhẽnuô, Roma Khwí Pilato aklyếphú tahe mệthyế èthĩ. ² Rò Jesũ hếsũ èthĩ, “Ủ mệthyế Galileaphú tahe phuyế rò thĩ tanẹ ná èthĩ ma a tẹthútẹora tahe mũmyáricyáklõ ná lõ Galileaphú dĩ aruôtahe phũnuô ể? ³ Vã hé thĩ, èthĩ mũmyáricyáklõ ná thĩ mậto. Thĩ bèbẹ, thĩ ki zạ nĩdũkuõ lahyã thĩnẹ to hénuôma, thĩ ki thyế kuõ lõ pwõ~ tởprẹ pã. ⁴ Bí Siloa hihtyalõ nuôtõmẽ latặprõ thyế kayã shyélwĩthyó akhẽnuô, thĩ tanẹ ná èthĩ ma a tẹthútẹora o éklõ ná lõ~ kayã aruô dĩ a o lahyã dĩ vĩ Jerusalem akũ nuôtahe ể? ⁵ Amậto, vã hé thĩ, thĩ yếtahe bèbẹ, thĩ ki zạ nĩdũ lahyã thĩnẹ to hénuôma, thĩ ki thyếkuõ lõ pwõ~ tởprẹ pã.”

Tẹdõnyã Khákho Kadwímõ Dĩ Athè Kuõũ To Tõmõ Ari-akyã

⁶ Htuõrò Jesũ dõnyã pẹ èthĩ ná ngókhákho tõtõ rò a hé, “Bètõphuõ, kayã o tởprẹ, rò dĩ a thòthèphè lẹkhunuô, a isóo nĩdyế kuõ a kadwímõ tõmõ. Rò a cuõ myápũ ba-e nĩdyế a kadwĩthè, manárò a myáhtye athè o tởplõ~ to. ⁷ Rò, a hé prẹmyákhwẽnĩ thòthèphè yěnuô, ‘Vã hyã myápũ ba-e kadwímõ nuô tởthò athenuô a bãhó thuõna hó tadũrò vã myáhtye athè tởplõ~ to. Ikwõ khũkyã è nuô, a o dĩdyãkyãdẹ prẹ hekhu prẹ.’

⁸ “Manárò prẹmyákhwè thòthèphè yếtởprẹ hếsũ lũ, ‘Byacè~, myá pỏ kuõrẹ prẹ yếtõna nuõprẹ. Vã ivẹ tava rẹ akhãshyế pã rò vã sunũ ná asè pã. ⁹ Nabè pã ma a klyá theryá nyã dĩ pã. A ki thèto hé pã rò vã ikwõkyã dĩ è pã.’”

Jesũ Zasĩmẹ Prẹmõnyãdáchõ Tởprẹ Bí Judaphú Mõnyếduô Akhẽ

¹⁰ Bí Judaphú Mõnyếduô bè tởnyếkhẽnuô, Jesũ ithyóithyatã ù dĩ tẹcỏbẻhõ tõmẽ akũ. ¹¹ Bí tẹcỏbẻhõkũ nuô, prẹmõ dĩ khĩnẹ mẽbẹ lũ rò aswĩ nyãdáchõ otyã o tởprẹ. A khyábẹ phuyếnuô anyẹ cớhó ana shyélwĩthyó cớ hó. ¹² Bí Jesũ myáhtye lũ akhẽ a éhyã lũ dĩ nyế rò a hé lũ, “Mõmuõ~, nẹ tẹsẻ sĩmẹ hó.” ¹³ Rò a dyahtya atakhu dĩ lũlõ rò tởphuõtuõ anyã cớhtyakyế rò a htuthếhtya Cómarya.

¹⁴ Manárò Jesũ zasĩmẹ pẹ ù tẹswítẹsẻ dĩ Judaphú a Mõnyếduô akhu-akhyế tẹcỏbẻhõ khuklõ yếtởprẹ thẻplõdu, rò a hé kayã bẻmụ tahe, “Mõnyếmộthẻ dĩ pẹ tỏkò mẽ tẹphyétẹmẹ nuô, a o nyếthuõthyó cớ. Hyã zasĩmẹ lahyã thĩ tẹswĩ bí mõnyế thuõthyóyế akũnuô. Mõnyếduô rò hyãza tã lahyã thĩnẹ tãmẹ.”

¹⁵ Rò Byacè hếsũ kạkhyế lũ, “Prẹ cyézỏcỏtẹ byeprẹ anẹ thĩ~ thĩ pwõ~ tởprẹ ilyế lahyã thĩ pũplyẹ, mậtorò thĩ tathĩplyẹ dĩ apỏkũ rò thĩ cwihtecuõ buõõ ahtyế bí Judaphú Mõnyếduô akhẽnuô mậto ể? ¹⁶ Khõnyãrò Abraham aklwĩyã mỏmuõ dĩ khĩnẹricyã khuklõ nõcỏklõma khĩnẹkhĩnõ ná lũ yế, a onyẹ cớhó ana shyélwĩthyó nuô a obĩyế tởprẹ. Rò ilyếhte siplẻkyã pẹ è ná khĩnẹricyã khuklõ cỏklõma lũ yế bí Judaphú a Mõnyếduô yěnuôma, a kỏ nyãto ể?”

¹⁷ Bí Jesũ hếsũ ngỏ yếtõmũ akhẽnuô, lõ~ kayã dĩ a pũ lũ tẹthũ nuôtahe thẻtarẻ lya nĩdyế lõplĩ anẹ. Manárò Jesũ mẽ tẹprõtẹprya lõplĩ yế akhu-akhyế, kayã bẻmụ thẻplõmỏ lõplĩ cớ pwõ~ tởprẹ.

Tɛ̀dɔnyǎ Khákho Ná Taplèplò Ari-akyǎ
(Matteo 13:31-33, Marko 4:30-32)

¹⁸ Htuòrò Jesũ hé, “Còmarya htyèlèkékũ nuôma athyáná matě? Vǎ ki talò byábũmyǎ pɛ̀ thĩ ná maĩtě? ¹⁹ Còmarya htyèlèkékũ nuôma athyáná kayǎ tɔprɛ̀ iluõdyǎ taplèplò tɔplò dǔ aprèkhu nuôhó. A phéhtya rò a duhtyahtũhtya thyáná thòmõnuô, rò tuõ cò dǔ htuphúzuõphú tahe hyǎmɛ̀ lahyǎ apwĩ dǔ aphyǎ tahe alɔ cò.”

Tɛ̀dɔnyǎ Khákho Ná Huõmũ Ari-akyǎ

²⁰ Rò Jesũ hé pɔ, “Còmarya htyèlèkékũ nuôma vǎ ki talò byábũmyǎ pɛ̀ thĩ ná maĩtě? ²¹ Còmarya htyèlèkékũ nuôma athyáná prèmò tɔprɛ̀ phyení huõmũ rò a cimũ lwítõ dǔ dĩphé tɔplutòphè aklè rò athě tapho htyalõplĩ dĩphé yẽnuôhó.”

Kadǎ I
(Matteo 7:13-14, 7:21-23)

²² Bí Jesũ cuõ dǔ vĩ Jerusalem akhě, a ithyóithya cuõ rwó ù dǔ klyǎlɔ, tɔvĩ htuõ tɔvĩ, tɔdõhtuõ tɔdõ cò. ²³ Htuòrò kayǎ tɔprɛ̀ sudyǎ lǔ, “Byacè~ kayǎ dǔ a nĩbè tɛ̀mɛ̀lwóhteka tahenuôma, a o patĩprɛ̀ prɛ̀ ɛ̀?”

Rò Jesũ hɛ̀sũ èthĩ, ²⁴ “Yácú cuõpũnuõ lahyǎ dǔ kadǎ a-i nuõtòkũ, mɛ̀tɛ̀hɛ̀rò, kayǎ tahe yácú cuõpũnuõ rɔnyacó tadúró a nuõbé lahyǎ to. ²⁵ Hibyacè ki kahtò mɛ̀bíkyǎphe thĩ kadǎ tɔphuõ pǎ. Bínuôakhě pǎ thĩ ki kahtò o dǔ aklõ pǎ rò thĩ ki dò kadǎ pǎ. Rò thĩ ki hé, ‘Byacè~ bǎmõ pɛ̀kuõrɛ̀ pɛ̀ kadǎ.’

“Rò a ki hɛ̀sũ thĩ, ‘Thĩ ma kayǎ bítɛ̀ nuô, vǎ thɛ̀gnɛ̀nó thĩ to.’

²⁶ “Bínuôakhě, thĩ ki hɛ̀sũ è, ‘Pɛ̀ ɛ̀õtõ htuõhó ná nɛ̀, nɛ̀ ithyóithyatǎ htuõpéhó pɛ̀ dǔ pɛ̀ vĩkũ nuô vǎ.’

²⁷ “Manárò a ki hɛ̀sũ pɔ thĩ, ‘Thĩ ma kayǎ bítɛ̀ nuô vǎ thɛ̀gnɛ̀nó thĩ to. Lõ~ thĩ yɛ̀tahe nuôma kayǎ dǔ a mɛ̀ tɛ̀mũmyǎricyǎ nuõtahe prɛ̀, htecuõ taphǎkyǎ yɛ̀ lahyǎ ná vǎ nuô.’

²⁸ “Dǔ Còmarya htyèlèkékũ nuô, thĩ myǎhtye ná Abraham, Isaac, Jacob ná prɛ̀pɔ lǔ~ plĩ nuõtahe hyǎ nuõlõ bínuô tadúró thĩ nɛ̀byacè nĩdũ rò ù ki vɛ̀htekyǎ thĩ dǔ aklõ pǎ. Tɛ̀khǎlé bí thĩ ki cuõ o yɛ̀tòpho pǎnuô, thĩ ki cuõ nguõplyǎnguõryǎ rò thĩ ki ǎtǎkrũ nĩdyé lǔ cò thĩ khukhyé pǎ. ²⁹ Kayǎ o dǔ cínuõ, cíhte, cíhtya, cílyǎ tahe ki hyǎ pǎ rò èthĩ ki hyǎnuõ onyǎphyé lahyǎ akhǎlé dǔ Còmarya ahtyèkékũ nuô pǎ. ³⁰ Bínuô akhèpǎ nuô, kayǎ o dǔkhyé tahe ki hyǎtuõ rɛ̀lõ dǔ nyé pǎ, rò kayǎ o dǔ nyé tahenuô, a ki hyǎ tǎnokyǎ dǔkhyé pǎ.”

Jesũ Mõnĩ Vĩ Jerusalemphú Tahe
(Matteo 23:37-39)

³¹ Bínuôakhě, Pharisèophú tahe hyǎ dǔ Jesũ o rò a hyǎ hé lǔ, “Nɛ̀ tǔ htecuõ taphǎkyǎ dǔ aruô tɔpho, mɛ̀tɛ̀hɛ̀rò Khwĩ Herodè thɛ̀zũ mɛ̀thyé nɛ̀.”

³² Rò Jesũ hɛ̀sũ èthĩ, “Cuõhɛ̀so pɛ̀ htwimĩnuô, ‘Yɛ̀tɔnyé ná parõ pǎnuô, vǎ ki vɛ̀htekyǎ khĩnèkhĩnõ tahe pǎ, htuòrò vǎ ki zasímɛ̀ tɛ̀swítɛ̀sɛ̀ tahe pǎ. Thuõnyɛ̀tɔnyé pǎnuô, vǎ ki mɛ̀htuõkyǎ vǎ tɛ̀phyétɛ̀mɛ̀ pǎ.’ ³³ Manárò yɛ̀tɔnyé ná parõ ná sǔvĩ pǎnuô, vǎ tǔbè htecuõ plehyǎ tadũpǎ klyǎ. Vǎ mǎhó Còmarya aprɛ̀pɔ yɛ̀ bè cuõthyé nyǎ dǔ vĩ Jerusalem akũnuô pǎ hó, mɛ̀tɛ̀hɛ̀rò khǎlé bínuõtòpho ma khǎlé dǔ ù lɛ̀mɛ̀thyé Còmarya aprɛ̀pɔ tahe hó.

34 “Kõ~ vj Jerusalem, vj Jerusalem~ prèpro dõ ù nõhya èthi dõ nẹo tahenuô, taheherò nẹ męthyękyã èthi, taheherò nẹ tã èthi ná lõ. Phú shyęmuõ takõtakẹbí nidyé aphú dõ adalẹ nuô, vã yácú takõtakẹbí ní tamõmõ có nẹ tadúro nẹ thézú nõtakẹbí ní vã ná nẹné to. 35 Myámõ lahya~ Cómarya ki dya-okryákyã túdú thĩ tẹlühõdu yęnuô pã. Rò vã hé thĩ, thĩ ki myáhtye tadú pré vã ná shyé~ thĩ héhõ, ‘Kayã dõ a hyã dõ Cómarya amwĩkũ yętõprẹnuô, a ki nĩbè dũhõ tẹsõri ní~.’ Thĩ héhtuõhõ phúnuõpãrò thĩ ki myáhtye khyęthyá no vã pã.”*

14

Jesũ Zasimé Kayãswi Tôprẹ

1 Bètõphuõ bí Judaphú Mõnyęduô bè akhẽnuô, Jesũ cuõ dõ Pharisęophú khuklõ tõprẹ ahi. Bí a kírẹ esè akhẽnuô, kayã bínuô tahe myácõhuô lõ. 2 Dõ Jesũ anyęhya nuô kayã yábuõtõhtyę o tõprẹ. 3 Rò Jesũ sudyã prẹithyó tẹthyótẹthya athára tahe ná Pharisęophú tahe rò a hé èthi, “Dõ pẹ lisàsẹ tẹthyótẹthya akũnuô, zasimé kayã bí Judaphú a Mõnyęduô akhẽ nuõma anĩ nyã ẹ? Ma anĩ to ẹ?” 4 Manárò èthi hẹsú lõ tõtõto. Jesũ behtya atakhu dõ kayã yętõprẹ alõ rò a zasimé pẹkyã lõ, rò a plwõ kakyã lõ.

5 Htuõrò Jesũ hé èthi, “Bí Judaphú a Mõnyęduô bè akhẽnuô, thĩ phúkhũ tõprẹprẹ kimátorò thĩ pũ tõduõduõ ki latã dõ htyęklũkũ henuô, thĩ ki cuõphyęhtya có lõ tõphuõphyęhtya có pã ẹ? Ma to ẹ?” 6 Manárò èthi hẹkakyęsũ lõ tõtõto.

Tẹmõsũ Sịprẹ Ná Tẹshyalyathé

7 Bí sịprẹ dõ Pharisęophú khuklõ yętõprẹ ẹhyaè èthi dĩ yętahe hyãnuõ akhẽnuô, a hyãnwóphyé lahya akhãlẹ dõ aryá. Jesũ myáhtye èthi męphúnuõrò a hẹkhonĩ pẹ èthi ná ngõkhákho tõtõ. 8 “Bí ù mehyaemehyãõ nẹ dõ kayã tõprẹprẹ a pwěkhõmẹ akhẽnuô, nwó onyã phyé tã khãlẹ dõ aryá tãmé, mętẹhéro kayã dõ a htwõ khuklõ dõ aduklõ ná nẹ nuô, taryã~ ma ù mehyaẽõ ní cyã kuõ ẹ. 9 Ki ù mehyã tõkuõ ẹ hẹro hıbyacè ki hé nẹ, ‘Dyęonyã pẹré nẹ khãlẹ yęnuô ná ẹyẹ ní,’ rò bínuõkhẽ pã, nẹ bè cuõonyãkyã dõ khãlẹ larũlõ tõpho pã rò nẹ ki thétarękyã pã. 10 Aryálõma, ki ù mehyã nẹ hẹro cuõonyã dõ khãlẹ larũlõ nuõtõpho. Nẹ ki męphúnuô hẹro, hıbyacè ki hyã hé nẹ, ‘Khõbõthyó, htyaonyã dõ akhu nuõtõpho,’ rò bínuõkhẽpã, nẹ ki mètẹho dõ ù pwõtõprẹ anyęhya pã. 11 Mętẹhéro kayã tõprẹprẹ dõ a phyędu anẹnuô, ù ki shyatã ẹ pã, rò kayã tõprẹprẹ dõ a shyalya athé nuô, ù ki dyahtyalõ ẹ pã.”

12 Htuõrò Jesũ hé kuõke hıbyacè, “Bí nẹ taritaryã mõtũtuô sẹsẹõ akhẽ bèbè, kimátorò mõtẹ sẹsẹõ akhẽnuô bèbè, nẹ khõbõthyó tahe bèbè, nẹpuõnẹvyã tahe bèbè, nẹklwĩnẹlyã tahe bèbè, nẹhi khãsõkhãshyé dõ a duzãhtyathẽ tahenuô bèbè, ẹ tã èthi tãmé. Nẹ ki ẹe èthi phúnuô hẹro èthi ki ẹe kakyęsũ ke nẹ pã rò thĩ męlyęmẹkẹ dyé prẹ lõ prẹ. 13 Manárò bí nẹ mępwě akhẽnuô, taritaryã sẹsẹõ rò ẹ pẹ kayã dõ a sõphásorya nuõtãhe, kayãdátarũ nuõtãhe, kayã khãduõdá nuõtãhe ná kayã mètẹkhĩ nuõtãhe ní~. 14 Rò nẹ ki ẹe kayã phúyẹ tahe henuô, nẹ ki nĩbè tẹsõri pã, mętẹhéro èthi ẹe kakyęsũbẹ kuõ nẹ tõtõto. Bí kayãcõtẹ tahe ihtõtwtõprẹ kakyę dõ tẹthyę akhẽ pãnuô, Cómarya ki dyękyę nẹ tẹbwítetaryé pã.”

* 13:35 13:35 Li Htuthęhtya 118:26

*Tèdonyã Khákho Ná Pwěěodu
(Matteo 22:1-10)*

15 Kayã onyão kuõ ná Jesũ bí lée dírèkhăshyě nuôtahe aklě tôprènuô, a nıhuõ tẻhẻbẻyẻ rỏ a hé Jesũ, “Kayã đở a onyã eỏnỏ đở Cỏmarya ahtyẻakẻkủ pả tahenuô, a ki nỉbẻ mảlakỏ cỏ tẻsỏri pả cỏ!”

16 Rỏ Jesũ hé ẻ, “Bẻtỏphuỏ, kayã tôprẻ mẻpweđu rỏ a buỏebuỏỏ ử, rỏ a mehyảehyảỏ ẻnyacỏ kayã cỏ. 17 Bí pwẻẻỏ ashuỏakhẻ hyảtuỏhỏ akhẻnuô, a nỏcuỏhẻsỏ alulẻ tôprẻ ná kayã đở a mehyảehyảỏ htuỏhỏ lủ nuôtahe, rỏ a lulẻyẻ cuỏ hé, ‘Hyảehyảỏ lahyả mỏ hẻnuỏ~, ử taritaryả one lỏplỉ hỏ.’

18 “Manỏrỏ tôprẻ tỏcỏcỏ~ a kẻhtỏkẻlyả nỉdyẻ lỏplỉ ná alẻ to. Arẻlỏ tôprẻ rỏ a hé alulẻ yẻnuô, ‘Vả iprỉ lyả tỏlẻ rỏ vả tỏbẻ cuỏmyả nỉdyẻ ẻ. Rỏ khyảthẻđỏ rẻ vả nỉ~.’

19 “Aruỏ tôprẻ ke rỏ a hé, ‘Vả iprỉ pủ nyảsẻ rỏ vả tỏbẻ cuỏ nỏemyả nỉdyẻ ẻ khỏnyả. Rỏ khyảthẻđỏ rẻ vả nỉ~.’

20 “Đỏ aruỏtỏprẻ rỏ a hẻkuỏke, ‘Vả khỏmẻhtuỏthẻ mỏpảprẻ rỏ vả hyảbẻ to.’

21 “Lulẻ yẻtỏprẻ kạkhyẻ khyẻthyả rỏ a kạhẻsỏ pẻ abyacẻ ná lỏ~ tẻritẻkyả yẻtahe. Rỏ hỉbyacẻ yẻtỏprẻ thẻplỏdu rỏ a hé alulẻ, ‘Htecuỏ prỷprỷả cỏ đở klyảdukủ nuỏ ná đở klyảphủ nuôtahe akủ, rỏ ẻkạ lahyả kayã sỏphỏsỏryảphủ, kayảdỏtarủ, kayả mẻthẻkhỉ, ná kayả khảduỏdỏ nuôtahe nỉ~.’

22 “Alulẻ kạtuỏkhyẻ rỏ a hé abyacẻ, ‘Byacẻ~ vả cuỏmẻhtuỏ lỏhỏ phủ nẻ hẻtả nẻngỏ nuôtahe hỏ, manỏrỏ khảlẻ odảpả tahe.’

23 “Phủnuỏ akhu-akhyẻ Byacẻ hé alulẻ, ‘Cuỏ kuỏke đở đỏphủsỏphủ nuôtahe akủ rỏ nỏhyả obả lỏ đở vả hikủyẻ. 24 Vả hé thỉ, kayã đở vả mehyả ẻ tahenuô, a hyả ẻnỏ kuỏ vả pwẻẻỏduyẻ tôprẻ~ to!’ ”

*Htwỏhtya A Khỏpacẻ Tôprẻ Akhwỏakẻ
(Matteo 10:37-38)*

25 Tỏnyẻ akhẻnuô, kayã krwỏ cuỏrẻẻ kuỏlả Jesũ rỏ a tarỉ myỏakạkhyẻ ẻthỉ rỏ a hé, 26 “Kayã đở a thẻzủ htwỏ vả khỏpacẻ tôprẻprẻnuô, amủỏaphẻ bẻbẻ, aphủamẻ bẻbẻ, apủỏavyả, ná anẻbyacẻ nỉdủ cỏ bẻbẻ, a ki mỏ lỏklỏ cỏ ná a mỏ vả hẻnuỏma a htwỏhtya cyả vả khỏpacẻ to. 27 Kayã tôprẻprẻ đở a krusu rỏ a zỏ nỉdyẻdủ toto, vảkhyẻ rỏ a krwỏ toto tôprẻnuô, a htwỏhtya cyả vả khỏpacẻ to.

28 “Hẻkuỏrẻẻ, đở thỉklẻ tôprẻprẻ nuô, a ki tanẻ-onehỏ ná a ki byảhtya hỉhtyalỏ tỏmẻ kihẻrỏ, a ki lỏ bả~ tẻ pả nuô a bẻ onyả dyỏmyả rẻ. Tuỏđỏ a mẻhtuỏmẻplủ lỏ hi yẻtỏmẻ nuỏma, arủ ki pỏ pả ẻ ma a pỏto ẻ nuô a bẻ thẻgnẻ rẻ. 29 A ki mẻrẻ phủnuỏto, rỏ a ki byảhtyarẻ ahi khảduỏ, rỏ a ki mẻhtya htuỏplủbẻ ahi yẻnuỏ to hẻnuỏ, lỏ~ kayã đở a myảhtye ẻ mẻtarẻhtya okyả ahi yẻtahenuô, a ki nyẻkruỏ lỏ lủ pả. 30 ẻthỉ ki hé lahyả, ‘Kayã yẻtỏprẻ isỏhtya nỉdyẻ ahi rỏ a mẻplủmẻhtuỏbẻ nỉdyẻ to vả.’

31 “Kimỏtorỏ, hẻkuỏrẻẻ, khwỉ tôprẻ ki htecuỏ nỉdyẻ ná aklyẻphủ aprẻ tỏthỏ, rỏ a kỉrẻ cuỏsỏsủ ná khwỉ đở aruỏtỏprẻ đở a o nỉdyẻ ná aklyẻphủ aprẻ nyẻthỏ tôprẻ yẻnuỏ, a ki sỏsủ ná khwỉ yẻtỏprẻ nuỏma, a pẻ dẻ pả ẻ, ma a pẻ dẻ to ẻ nuô, a bẻ onyão tanẻ myỏ kuỏrẻẻ. 32 Ki aryả pẻ dẻ to kihẻrỏ, bí a oye pả ná lủ akhẻnuô, a bẻ nỏcuỏ rẻ akayả tahe đở a ki cuỏ hẻpẻhẻdwỏ rẻ. 33 Phủnuỏ akhu-akhyẻ, lỏ~ tẻ đở a o ná thỉ lỏ~ plỉ tahenuô, thỉ ki dyakyả to kihẻrỏ, thỉ htwỏhtya cyả vả khỏpacẻ tôprẻ~ to.

*Ithè Ngukò**(Matteo 5:13, Marko 9:50)*

³⁴ “Ithè nuôma aryá prè tadúro ithè a tèsũhě yěnuô a ki lamékyă hérò, ù cuố mēsũhě kạkhyě cyá pã è phútě? ³⁵ Ithè dố asũhě pãtonuô, dố hekhu agnè bèbè, dố thòmố lénĩhěñire agnè bèbè, abwítaryě o pã tôcô~ to. Rò ù vĩkyă kyă prè è prè.”

“Kayă dố a o ná akhălè dố a nĩhuố cyá tètahenuô a tồbè nĩdă lahyă.”

15*Thímí Dố A Lamé Tôduố**(Matteo 18:12-14)*

¹ Bètôphuố prèkwĩamo-ară tahe ná prèoraphú tahe hyă oplu tava nĩdă lahyă Jesũ a tètônỹahébè tahe. ² Phariseophú tahe ná prèithyó tètthỹótětthya athára tahe tamwõtallě nĩlồdũ Jesũ zọ, “Kayă yětôprè émosũ prèoraphú tahe, rò a cuố etốtốtốkũ cớ ná èthĩ vă~!”

³ Phunuô akhu-akhyě, Jesũ dyá pè èthĩ ná ngókhákho tồtố rò a hé, ⁴ “Hékuốrè kayă tồprèprè dố thĩklěnuô, athímí o aduố tồzè rò a ki lamékyă pè lũ tôduố henuô, a ki mephútě? A ki dyakyă thímí lwĩthỹótôshỹề ná lwĩthỹó tôduố yěnuô dố asèekhu rò a ki cuốmyápũ a lamé yětôduố htú a myáhtye kạkhyě khyětthỹá è pã mătố ể? ⁵ Bí a myáhtye kạkhyě khyětthỹá hó lũ akhěnuô, a ki thèkrũthélồ rò a ki dyahtya lũ dố aplakhu pã. ⁶ Rò a ki hókạ nĩdyé lũ dố hi pã. Rò a ki mehyă plónĩ a khỗbồthỹó ná ahi khăşỏkhăşhỹề tahe rò a ki hé èthĩ, ‘Vă myáhtye kạkhyě khyětthỹá hó vă thímí dố a lamé yěnuô tôduố hó, rò vă thèkrũ nyacó, rò hyă thèkrũthélồ rốkũ lahyă ná vă.’ ⁷ A thỹá kuốdũ phunuôhố, vă hé thĩ, prèoraphú tồprè zạ nĩdũ khyětthỹá hó ané akhu-akhyě dố mốkhunuô ù ki thèkrũthélồ lốklồ pã cớ ná kayăcốkayătẹ lwĩthỹótôshỹề ná lwĩthỹótồprè dố a lo zạ nĩdũ ané hó to yěnuô tahe cớ.

Rũzye Dố A Lamé Tôbè

⁸ “Tomaná, hékuốrè prèmồ tồprè dố arũzye o abèshỹề rò ki a lamé pèkyă lũ tồbè henuôma a ki mephútě? A ki isĩlĩ mi, htũốrồ a ki dũplĩdũlă ahi, rò a myápũtặ myápũtẹ htú a myáhtye cớ văhétố. ⁹ Bí a myáhtye kạkhyě khyětthỹá hó akhěnuô, a ki mehyăplồ a khỗbồthỹó ná ahi khăşỏkhăşhỹề tahe rò a ki hếsolũ pè èthĩ, ‘Vă myáhtye kạkhyě khyětthỹá hó vărũzye dố a lamékyă yětôbè akhu-akhyě vă thèkrũ nyacó rò hyă thèkrũthélồ rốkũ lahyă ná vă.’ ¹⁰ Phunuôhố, vă hé thĩ~, prèoraphú tồprè zạ nĩ hó akhu-akhyě, Cómalya a tanémốkhuphú tahe thèkrũthélồ nyacó.”

Phúkhũ Dố A Lamé Tôprè

¹¹ Jesũ hé pố, “Bètôphuố kayă otồprè, a phúpřèkhũ o thényě. ¹² Apuố tồprè kạ hé ap्ह, ‘Phề~ ucэтazě dố vă tồbè nĩbè è tahenuô, dyémồhố vă khỏnyă.’ Phunuô akhu-akhyě ap्ह ibэтặ pèkyă apहु yětthényě ucэтazě yэтаhe.

¹³ “Nyěttyato rò apuố yětôprènuô, a phýénĩ lồlồ~ a ucэтazě dố ap्ह dyé è yэтаhe rò a htecũkyă dố kẹyề tồkẹ. Rò a cuố mềlồkyădề lồ arũ ná a tềmũốprỹá, atềlũ prèmồthềmề tahe. ¹⁴ Bí a mề lồkyă lồ hó arũahттě dố a o ná è tahe akhěnuô, tềovĩokồ ohtya dố kẹ bĩnuôtồkẹ akũ, rò tôcô~ opă ná lũ to. ¹⁵ Phunuô akhu-akhyě a cuốkwĩ mềkũ tềmề dố htyềphúkẹphú bĩnuô tồprè a o rò a nốcuốkyě lũ htyá dố a prèlyakhu

tôpho. ¹⁶ Yětôphuõrò a ladyá théethěò rò a tuõ cò dĩ a thézũ e kuõ nyacó kóbĩthè dĩ htyá yětahe e yěnuô tadũrò ù dyée pẹ lũ lée tôprẹ- to.

¹⁷ “Dĩkhyěnuô, a thénelya nĩdyé anẹ rò a hé, ‘Lõ- prẹmetẹphú dĩ vấphẻ ahikũ nuõtahema, a ekóõbả lỏ lahyả, htuõto a olõkyả pluphẻ cò nyả hó, vả rò vả kírẹ cuõ ovĩokỏ thye cò bíyẻ cò hó. ¹⁸ Vả tở ihtò kạkhyẻ khyẻthyá dĩ vấphẻ o rò vả tởbẻ kạ hé vấphẻ, “Phẻ- vả mệthủhỏ Còmarya ná nẹ hó. ¹⁹ Ủ ki ẻ vả ná nẹ phứprẹkhũ tôprẹnuô a kò pả to hó. Dya vả phứ nẹ prẹmetẹphú dĩ a hyădakẻ prẻ dĩ aklẻkũ yěnuô tôprẻ prẻ.”’ ²⁰ Phứnuôrò a ihtòkạ khyẻthyá dĩ aphẻ o.

“Bí aphẻ myáhtyecuõlỏ a phứprẹkhũ o dĩ aye kạ akhẻnuô, a thézõnỉ nyacó lũ rò a klyacuõ phyanuõmũsũ nĩdyẻ aphủ.

²¹ “Aphứprẹkhũ hẻsũ lũ, ‘Phẻ- vả mệthủhỏ Còmarya ná nẹ hó, ù ki ẻ vả ná nẹphủkhũ tôprẻ nuỏ- a kò pả cò to hó.’

²² “Manárò aphẻ hé alulé tahe, ‘Mẹpryảpryả, phyéhyả cạcwỏ dĩ aryálorỏ nuõtôpủ, rỏ thyáhtya pẹ lahyả ná ẻ yẻ, rỏ taplwỏ nuỏ pẹ ẻ cỏtaplwỏ tởmẻ dĩ a kanỏkũnuô, rỏ dyẻ sidyá pẹ ẻ khuphá nuô. ²³ Htuỏrò cuõcwihyả pủphủ dĩ pẹ buỏbủ katủlorỏ nĩdyẻ ẻ nuõtôduỏ rỏ mệthyẻ ẻ nuô. Pẹ ki mẹpwẻmẻla, rỏ takruỏetakruỏỏ rỏlỏ lũ pỏ-. ²⁴ Mệtẻherỏ ẻ ma athyáná vấphủkhũ dĩ a thyehtuỏhỏ tôprẻ, rỏ a htwỏprẻ kạkhyẻ khyẻthyá yẻtỏnyẻ tôprẻnuô hó. ẻ ma athyáná vấphủkhũ dĩ a lamẻ rỏ myáhtye kạkhyẻ khyẻthyá hó ẻ yẻtỏnyẻ tôprẻ nuỏhỏ.’ Phứnuôrò ẻthỉ cáhtya mẹpwẻmẻla, takruỏetakrẻ ẻỏ rỏlỏ lũ.

²⁵ “Bínuỏkhẻ a phứprẹkhũ dĩ adu tôprẻ o dĩ lyảkhu. Rỏ bí a kạphủhỏ ná hi akhẻnuô, a nỉhuỏ ù dĩhtỏdỏmỏ rỏ ilẻprẻilẻmyả prảrủprẻtẻ lỏ dĩ lủhi. ²⁶ Phứnuôrò a ẻ lulẻ tôprẻ rỏ a sudyả lũ, ‘Mamẻtẻrỏ ù cuỏmẻ prảrủprẻtẻ lỏplỉ phứnuô mẻtẻ?’ ²⁷ Rỏ alulé hẻsũ lũ, ‘Nẻ puỏprẻkhũ kạtuỏmỏ kạtuỏryả khyẻ dĩ hi akhu-akhyẻ, nẻphẻ mệthyẻ pẹ ẻ pủphủ dĩ pẹ buỏbủkatủ nĩdyẻ ẻ nuô tỏduỏ nuỏ-.’

²⁸ “Yětôphuõrò a vyảprẻkhũdu yẻtỏprẻ thẻplỏdu rỏ a kạkanuỏ pả dĩ hikũ to. Rỏ aphẻ hte ilỏkanuỏ lũ dĩ hidỏkũ. ²⁹ Manárò a hẻsũ aphẻ, ‘Phẻ- nẻ myámỏ kỏkỏ, vảevảryả pẹ nẻ phứ cũ tôprẻnuô dĩ anana dĩ alẻlẻkũ cỏ, vấhtẻvỏtaảyả sủnỏ ná nẻngỏ tỏmủ- to. Nẻ dyẻnỏ pẹ hó vả mảitẻ? Thyáphủ vả ki mẹpwẻ, vả ki ẻrỏỏrỏ kuỏ ná vả khỏbỏthyỏ tahe agnẻnuô, bí pẻphủ tỏduỏ prẻ- nuô nẻ dyẻ nỏ pẻnáchỉ vả tỏphuỏ- to. ³⁰ Manárò bí nẻphủkhũ yẻtỏprẻ cuỏ mẻlỏ kyădẻ nẻ ucẻtazẻ, cuỏlủ prẻmỏthẻmẻ kạtuỏ khyẻthyá rỏ, nẻ mệthyẻ pẹ cỏ ẻ pủphủ dĩ pẹ buỏbủkatủ nĩdyẻ lũ nuõtôduỏ cỏcỏ!’

³¹ “Rỏ aphẻ hẻsũ lũ, ‘Phủkhủ-, nẻ o dĩ vả khảduỏshyẻ pwỏ- tỏphuỏ rỏ tẻ dĩ a o ná vả lỏ- plỉ tahe nuỏma nẻtẻ lỏ hó. ³² Manárò nẻ puỏprẻkhũ yěnuô athyáná a thyehtuỏhỏ rỏ khỏnyảyẻ a htwỏprẻ kạkhyẻ nuỏhỏ, athyáná a lamẻ rỏ myáhtye kạkhyẻ khyẻthyá ẻ yẻtỏnyẻ nuỏhỏ akhu-akhyẻ, pẻ tởbẻ mẹpwẻmẻla nĩdyẻ ẻ, rỏ pẻ tỏkỏ thẻkrủthẻlỏ ẻrỏỏrỏlủ kỏkỏ.’ ”

16

Prẻmyảkhẻwẻ Tặmuỏtặtẻ Dĩ A Limyả Tôprẻ

¹ Jesũ hé a khỏpacẻ tahe, “Bẻtỏphuỏ kạyả duzảhtyathẻ o tôprẻ. Rỏ a o nĩdyẻ ná prẻmyảkhẻwẻnỉ a tặmuỏtặtẻ tôprẻ. Ủ hẻluỏ pẹ lũ ná a mẻlỏ kyădẻ lỏ abyacẻ tặmuỏtặtẻ

pwõ- tôcô. ² Kayă duzã yětôprè éhyã aprè myákhwè tãmuõtãtè yětôprè rò a hé lű, ‘Nèrinèkyã dõ vã nĩhuõ yěnuõma phútè tôcôtè? Nè bè dyahtyaluõ nè rãmáradyã, nè myákhwèni vã tãmuõtãtè nuõtahe ari-akyã, mețehérò vã nõ htwõ cyã pã nè ná prèmyákhwè vã tãmuõtãtè tãprè pãto hó.’

³ “Prèmyákhwè tãmuõtãtè yětôprè hélyã nĩdyédũ ané, ‘Vãbyacè nõhtekyãhó vã dõ a tẽmekũ hó rò vã bème phútè? Vã ki iphuõivě e hekũ hérò, vãhěvãre lóbbã toto, vã ki kwiesè hérò, vã thétarè lãlã. ⁴ Bí vã tẽme o pã to yěakhěnuõ, thyáphú vã ki o kuõná vã khõbõthyó dõ a ki émosũ kuõ vã dõ èthĩ hikũ pãnuõ rò, khõnyáyě vã tõe mephútè nuõ, vã thègně hó.’

⁵ “Phúnuõ akhu-akhyě, a éhyã lõ- kayã dõ a su-o abyacè nuõtahe tãprè htuõ tãprè. Rò a sudyã a hyã rėlõ nuõtãprè, ‘Nè su-o vãbyacè bátè?’

⁶ “A hésũ lű, ‘Vã su-o lű olivahtyě akõdu tãzè.’

“Rò prèmyákhwè tãmuõtãtè yětôprè hé lű, ‘Phyé nè lirãmáradyã nuõtõba rò onyã rãtã mò, rò rãnuõ prè nyãshyě nuõ.’

⁷ “A sudyã põ dõ aruõtãprè, ‘Nèlé- nẽsu o lű bátè?’

“Rò a hésũ lű, ‘Vãsu o lű buõkũlã akhwótãzè.’ Prèmyákhwè tãmuõtãtè yětôprè hé lű, ‘Phyé nè lirãmáradyã nuõtõba rò rãnuõ prè shyělũĩthyó nuõ.’

⁸ “Prèmyákhwè tãmuõtãtè dõ acóate to yětãprènuõ, abyacè htuthé nĩdyé nyacó lű, mețehérò a mełimyã tẽ. Prèluhekhuphú yětãhenuõ a limyã lahõlahya nĩdyé khyědũ lű, rò a dèlõklõ pã có ná kayã o dõ tẽlikũ nuõtahe có.” ⁹ Htuõrò Jesũ hé, “Phúnuõ akhu-akhyě vã héso thĩ, thyáphú nè ki nĩbè é nèkhõnèthyó tahe dõ a ki htwõ nètè nuõ, nõ nèhekhu tẽduzãhtyathè yětãhenuõ. Phúnuõrò shyé- nè tẽduzãhtyathè lõhõ pãnuõ, ù ki ésũ dũ nè dõ tẽhtwõprè tacũprè dõ mókhu ahtyěakékũ nuõ pã.

¹⁰ “Kayã dõ ù zũenĩ cyã è dõ tẽpatĩphú prè akũ tãprènuõ, tẽadu-azã kũnuõ- ma ù ki zũenĩ cyã è pã. Manárò kayã dõ ù zũenĩ cyã è dõ tẽpatĩphú akũ to tãprènuõ, tẽadu-azã kũnuõ- ma ù zũenĩ cyã lű toto. ¹¹ Ki mephúnuõ hérò, thĩ ki cóte ná tẽmyákhwè hekhu a tẽduzãhtyathè to hérò, mókhu tẽduzãhtyathè málakõ yěnuõ, ù zũe cyã thĩ to. ¹² Rò thĩ ki cóte ná ùruõ tãmuõtãtè to kihérò ù ki dyé thĩ tãtè dõ a ki htwõ nè tẽnuõ a o tãprè- to.

¹³ “Lulé tãprè mecyã tẽme dõ Byacè thényě atẽnõ alẽnuõ a o tãprè- to. A ki thẽhtekyã nĩdyé tãprè pã, rò a ki mọ nĩdyé tãprè pã. Mãtorò a ki thẽplõicũ nĩdyé tãprè pã, rò a ki mețakhwótakè sũkyã nĩdyé tãprè pã. Thĩ mepẽlõ Cómarya agnẽgně, rű agnẽgně nyęcõlõ nuõ, anĩ to.”

Jesũ Hébe Ngõkhákho Tahe

(Matteo 11:12-13, 5:31-32, Marko 10:11-12)

¹⁴ Phariseophú dõ a mõi rũhtè nuõtahe nĩhuõ ngõyě akhěnuõ, a nyěkruõ lahyã Jesũ.

¹⁵ Jesũ hé èthĩ, “Thĩ ma kayã dõ a cyézócõte prè ané dõ kayã a mètènyě nuõtahe prè, manárò Cómarya thègně lõplĩ hó thĩ thẽplõkũ. Mețehérò, tẽ dõ kayã tanẹ ná anguduprĩdulõ ù tahenuõ, dõ Cómarya mètènyě nuõma mã prè tẽmũmyáricyã dõ ù lèthézõtheryã è nuõtahe prè.

¹⁶ “Mosè tẽthyótèthya ná prẽprõ a tẽrãkyã tahenuõ, ù hésodõnyã tuõ tadũ è bí Giovanni Baptista a htũkhě nuõprè. Dõkhyěyě vã hésodõnyã pẽ ù ná Cómarya htyělékékũ tẽthẽkrũmila ari-akyã rò ù yácũ nuõphe lõ có lű pwõ- tãprè có. ¹⁷ Manárò

phũ- ná Cómarya a tètthýótètthya dǒ a patílǒ tǒplǒ kírě pyékyǎ agněnuô, mǒkhu ná hekhu pyékyǎ zǔklǒlǒ pǎ cǒ.

18 “Prěkhũ tǒprěprě dǒ a okyǎ amě rǒ a ki cuǒphyé taple ná prēmǒ dǒ aruô tǒprěprě hěnuôma a cuǒthúhǒ ná prēmǒ nuôtǒprě hǒ. Rǒ prěkhũ tǒprěprě dǒ a phyé prēmǒ dǒ a vẹ okyǎ lǔ yětǒprě nuôma a cuǒthúhǒ ná prēmǒ nuôtǒprě hǒ.

Kayǎ Duzǎhtyathě Tǒprě Ná Lazarú

19 “Bètǒphuǒnuô, kayǎ duzǎhtyathě otǒprě. Akũathyǎ shuǒshuǒ cǒ hyeca dǒ angudulǒ tahe, rǒ a eviǒsũ, mēmǒ nǐdyé ané pwǒ- tǒnyě cǒ. 20 Kayǎ sǒphásǒryaphú otǒprě. Rǒ amwǐ ná Lazarú. Avǎ htelǒ nésǐprě cǒ, rǒ ǔ cǒhyǎ dya omyěkhũ lǔ bí kayǎ duzǎhtyathě yětǒprě a lǒkadǎdu shyé nuô. 21 A opǒ myásũmyátǔ e kuǒ prě kayǎduzǎ yětǒprě asèe tǎkuǒtǎvě dǒ a dǐrělě nuôtahe prě. Htuǒto htwitahe hyǎilye lǒplǐ lǔvǎ nuôtahe.

22 “Bí kayǎ sǒphásǒryaphú yětǒprě thyě akhěnuô, tanémǒkhuphú tahe cǒhtya è dǒ Abraham akhǎshyé. Kayǎ duzǎhtyathě yětǒprěnuô, a thyěkuǒke rǒ ǔ cuǒ iluǒkyǎ lǔ. 23 Bí a khyábè nyacǒ tẹcyě dǒ ngarakũ akhěnuô, a myǎhtya dǒ mǒkhu rǒ a myǎhtye htyacuǒlǒ Abraham, rǒ Lazarú okuǒ dǒ lǔ khǎshyé. 24 Rǒ a éhtǒhtya, ‘Kǒ- Abraham-! Thézǒrě vǎ ní-, nǒcyenuǒrě Lazarú a kanǒkhyě dǒ htyěkũ rǒ nǒcyatǎmě kacǔ péré vǎ pliyě ní-, mětéhérǒ vǎ khyábè tẹ dǒ mikũ yěnuô acyěacǔ nyacǒ vǎ hǒ.’

25 “Manárǒ Abraham hěsũ lǔ, ‘Vǎphúkhũ- tanehtyabè tuǒkhyě bí nẹ ohtwǒprě pǎ ashuǒkhěnuô, nẹ o ná tẹ dǒ a mēmǒmephwǐ nẹ nuôtahe, manárǒ Lazarú yěnuô, a nǐbè lǒplǐ tẹcyětẹcǔ tahe, tadúrǒ khǒnyáyě, è nǐbè kuǒke hǒ tẹomǒ-opě khǎlě bíyě hǒ, rǒ nẹ rǒ nẹ khyábè kuǒke tẹcyětẹcǔ hǒ. 26 Túnuôhtuǒto, pẹ ná thǐ acǒkũ yěnuô, lyǎzǎdu-nyacǒ o tǒbǒ rǒ kayǎ dǒ a o bíyě tahenuô, a thézǔ cuǒ dǒ thǐ o tadúrǒ a cuǒ cyǎ to, htuǒto kayǎ dǒ thǐ o tahenuô, a thézǔ hyǎ bí pẹ o yě tadúrǒ a hyǎ cyǎ to.’

27 “Rǒ kayǎ duzǎhtyathě yětǒprě hěsũ, ‘Ki mephúnuô hérǒ, Abraham-, vǎ kwǐthézǒ nẹ, nǒkarě Lazarú dǒ vǎphě ahi nuô. 28 Vǎ puǒvyǎ prěkhũ okyǎ pǎ cǒ thényǎ cǒ. Thyáphú a ki hyǎtuǒkuǒ tǎ bí tẹcyětẹcǔ akhǎlě yětǒpho tǎmẹ nuô, plwǒka péré vǎ Lazarú nuô, rǒ nǒka dyérǒdyéryě péré ná èthǐ nuôtahe.’

29 “Abraham hěsũ lǔ, ‘Mosè ná prěprǒ tahe one dú hǒ dǒ a ki dyérǒdyéryě pẹ nẹ puǒvyǎ prěkhũ nuôtahe hǒ. Èthǐ tǒkǒ nǐdǎ dúhǒ èthǐngǒ pǎ.’

30 “Rǒ kayǎ duzǎhtyathě yětǒprě hěsũ, ‘Abraham- túyěnuô rǒ a lǒbǎ hǐto. Kayǎthyě tǒprě ki ihtǒhtwǒprě kǎkhyě, rǒ a ki kǎkhyě dyásǒ pẹ èthǐ túma a zǎ nǐ no prě ané prě.’

31 “Manárǒ Abraham hěsũ lǔ, ‘Èthǐ ki krwǒmẹ kuǒ phú Mosè ná prěprǒ rǎkyǎ nuôtahe to hérǒ, kayǎ tǒprěprě ki ihtǒhtwǒprě kǎkhyě pẹ cǒ èthǐ cǒ ma, a zǔe pẹ ná nẹ to.’ ”

17

Tètthú

(Matteo 18:6-7, 21-22, Marko 9:42)

1 Jesũ hé a khǒpacě tahe, “Tẹilo-ilyáthú ǔ tahenuô a bè ohtya nyǎ pǎ tadúrǒ kayǎ dǒ a mẹ-o htwǒhtya tẹilo-ilyá thú ǔ yětǒprěnuô, tẹcyětẹcǔ ki bè nyacǒ lǔ pǎ. 2 Kayǎ phúnuô tǒprěnuô phũ- ná a kírě mẹ-ohtwǒhtya tẹ dǒ kayǎ patílǒ dǒ ũklě tǒprěprě ki mětětthú

phúyě nuòrò, cò lǒdu dǒ a kyăbǒlǒnuò rò tătăkyă è dǒ htyědutavakǔ nuôma aryáklǒ pǎ cǒ dǒ lǔgně cǒ. ³ Rǒnǐ lahyă thǐnế ní~.

“Thǐ puǒvǔyă dǒ a zǔe Jesǔ tôprề ki metềthú héré, bè ithyóithya è. A ki zǎ nǐ hó anế héré plwǒkyă lǔ tềthú ní~. ⁴ Tônyě akǔ, a ki methú nề thuồthyótôphuố héré, a ki hyătǒ khyềthýá nề thuồthyótôphuố rò a ki hyă hé, ‘Vă zǎ nǐdú hó vǎnế’ hénuò, nề bè plwǒkyă lǔ tềthú.”

Tềzúe

⁵ Prềdônyăphú tahe hếso Byacề, “Mềsồhtya pề pề tềzú.”

⁶ Rò Byacề hếsú èthǐ, “Thǐ tềzú ki o tí~ taplềplò tôplò nuòprề tadúró thǐ ki hé thòmộdu yếtômộ, ‘Cúhte nềrwǐnuò, rò cuốisóo nềnế dǒ htyềdutava akǔnuò,’ thǐ ki hé è nuò, a ki cǔe thǐngộ prề.

Tềmelyabề Lulé Tôprề

⁷ “Hékuôrề, kayă dǒ thǐklề tôprềprềnuò, a ki o nǐdyề ná alulé dǒ a hyăhtá prề tôprề, mǎtorò prềkyềthímíphú tôprề hébyenuò. Bí alulé o dǒ prềkhu kǎtuốkhể, tôphuốtuố thǐ éno sǎlế, ‘Hyă onyă eprýă mỗ dĩyề,’ a hé phúyề nuôma a o nyă tôprềprề ề? ⁸ Thǐ ki hé è, ‘Phồe mỗ dĩ, htulya taple mỗ nề hycanúò rò khwóe pề vǎ dĩ rò opộmyákhwề buòebuồnǐ vǎ bíyề, vǎ ehtuồpǎ rò eno dǒkhyề pǎ.’ ⁹ Lulé tôprề mềphú abyacề hé lǔ nuò tadúró abyacề lo hébwíhétaryề lǔ to. ¹⁰ Thǐ bèbề thyáphúnuò hó. Bí thǐ mềhtuồlồhỏ lỏ~ tề dǒ ừ nỏ thǐ nuòtahe akhềnuò, thǐ tǒ hé, ‘Pề ma lulé tahe dǒ a mềhtuồkyă cǒcú prề tềmề dǒ a lyabề pề yềnuòtahe prề.’ ”

Jesǔ Zasímề Kayă Prềshýe Dǒ A Tềswímǔmyă Dǒ Phálo Tahe

¹¹ Bí Jesǔ cuố dǒ vǐ Jerusalem akhềnuò, a cuốrwó bí Samaria kề ná Galilea kề kềkǔplề lǔ nuò. ¹² A cuốnuố dǒ dǒtôdǒ akǔ rò a myáhtye tǎsú ná kayăphể prềshýe dǒ a nǐbề lahyă tềswímǔmyă dǒ phálo tahe. Èthǐ ihtò taphǎyề rò, ¹³ a èhtốcuố, “Kố~ Byacề Jesǔ! Thềzộ kuốrề pề ní~!”

¹⁴ Jesǔ myáhtye èthǐ rò a hé èthǐ, “Cuố dyéluố myă lahyă thǐnế dǒ bwídu tahe a o nuò.” Bí èthǐ cuố dǒ klyálo akhể, èthǐ tềsề sǐmềkyă lồplǐ cǒ.

¹⁵ Dǒ èthǐ aklề tôprềnuò, a myáhtyethềgnề ná Jesǔ zasímềkyă hó è akhu-akhyề, a kǎkhyề rò a èhtồhtuthềhtya Cómarya. ¹⁶ Htuồrò a dǎngủcỏbểlyă dǒ Jesǔ a khǎduòshýe rò a hébwíhétaryềhtya lǔ. È ma Samariaphú tôprề.

¹⁷ Rò Jesǔ hé lǔ, “Kayă dǒ vǎ zasímề pề lǔ tahe nuôma a o prềshýe vǎhétò! Lwǐthyótôprề pǎ lể~ a otố bítề? ¹⁸ Mamềtềrò a kǎkhyề hébwíhétaryề htuthềhtya khyềthýá Cómarya túprề myềcôruòphú yếtôprềprề ròma phútề?” ¹⁹ Htuồrò Jesǔ hé è, “Ihtòcuốmỗ, nề tềzú zasímềkyă pề hó nề tềsề hó.”

Cómarya Htyềkề Ki Hyăisóo Pǎ (Matteo 24:23-28, 24:37-41)

²⁰ Pharisềophú tahe sudyă Jesǔ ná Cómarya ahtyềakề ki hyătủố bíkhểtề pǎ. Rò a hếsú èthǐ, “Cómarya ahtyềakề hyăisóo nuò ừ myáhtye cyă phúnuò mǎto. ²¹ Tôprề~ ma ừ hé, ‘Myámỗ bíyề,’ ‘Myámỗ dổnuò,’ phúnuò tôprề~ to, mềtềhéro Cómarya ahtyềakề yềnuò a hyăisóo hó dǒ thǐ thềplòkǔ nuòhỏ.”

²² Htuõrò Jesũ hé a khõpacẽ tahe, “Prẽlukayã aphúkhũ mãhõ vãyẽ amõnyẽmõthẽ dõ thĩ thẽzũ myãhtye nyacõ yẽnuõ, a ki hyãtuõ tõnyẽnyẽ pã, manárò thĩ myãhtye cyã è to. ²³ Û ki hẽso pẽ thĩ, ‘Myãmõ dõ nuõ’ mãtorò ‘Myãmõ býẽ’ phũnuõ pã! Tadũrò cuõkrwõ zũe kuõ tã èthĩ tãmẽ. ²⁴ Vã cuõhẽtuõ thĩ phũyẽ mẽtẽhẽrò, bí prẽlu aphúkhũ mãhõ vãyẽ ki hyã khyẽthyã pã akhẽnuõ, ù pwõ- tõprẽ ki myãhtye è pã. A ki thyánã shyelĩbõ dõ mólẽ rò a ki sãtakhẽ rasõ cuõ lõ mólẽsĩba pã. ²⁵ Manárò vã ki khyábẽ élóklõ rẽ có tẽcyẽtẽcũ pã, rò kayã yẽtõhtũ zũe vã to.

²⁶ “Prẽlukayã aphúkhũ mãhõ vãyẽ ki hyãpã akhẽnuõ, a ki htwõhtya thyãkuõdũ phú Noah htũkhẽ nuõ pã. ²⁷ Bĩnuõkhẽ kayã tahe eõ lahyã, nĩphũnĩmẽ tuõ lahyã có bí Noah nuõ dõ thòklyẽdukũ nuõtõnyẽ có. Rò htyẽduhtya thyẽkyã lõplĩ kayã okyã dõ aklõ nuõtahe.

²⁸ “Bĩ vã hyã khyẽthyã akhẽpãnuõ, a ki thyánã kayã dõ Abraham aphũdu Lot htũkhẽ nuõ pã. Kayã bĩnuõ tõhtũ tahenuõ, ae-aõ lahyã, iprĩ-isẽ, isóiplũ rò sõ lahyã ahi-aphyã. ²⁹ Manárò bí Lot htecuõ taphãkyã ná vĩ Sodom nuõtõnyẽ akhẽnuõ, Cõmarya nõcũtã kẽ ná mi ná lõmiũ dõ mókhu rò miũ thyẽkyã lõ èthĩ pwõ- tõprẽ.

³⁰ “Shyẽ- prẽlukayã aphúkhũ mãhõ vãyẽ kĩrẽ hyãhõ pã akhẽnuõ, a ki htwõhtya thyãkuõdũ phũyẽnuõ pã. ³¹ Mõnyẽ bĩnuõ tõnyẽ pã ma, kayã o dõ a hikhuklwõ tabyekhu tahenuõ bè hĩtã nuõ phyenĩ a tãmuõdãtẽ tahe dõ hidókũ tõcõ- to! Kayã o dõ lyãkhu tõprẽprẽ nuõ a bè klyã kãkhyẽ phyenĩ atãtẽ dõ ahi to. ³² Tanehtyatuõ bèkhyẽ lahyã dũ Lot amẽ nuõ.* ³³ Mẽtẽhẽrò kayã dõ a thẽzũ mẽlwõhtekã nĩdyẽ a thẽhtwõprẽ tõprẽprẽnuõ, a thẽhtwõprẽ ki sĩmẽkyã pã. Manárò kayã dõ a dyẽlyãkyã a thẽhtwõprẽ dõ vãkhuvãkhyẽ tõprẽprẽnuõ, a ki nĩbẽ thẽhtwõprẽ tacũprẽ pã. ³⁴ Vã hé thĩ, bí nuõtõthẽ pãma, kayã thẽnyẽ ki omyẽtõlũ dõ lẽmyẽkhu tõphotuõ pã. Rò Cõmarya ki ékãkyã pã tõprẽ, tõprẽrò a ki dya-okyã lũ pã. ³⁵ Prẽmò thẽnyẽ ki isãtũsũ lũ buõe pã. Rò Cõmarya ki ékãkyã lũ pã tõprẽ, rò a ki dya-okyã lũ tõprẽ pã. ³⁶ Prẽkhũ o dõ lyãkhu thẽnyẽnuõ, tõprẽrò Cõmarya ki ékãkyã lũ pã, tõprẽnuõ Cõmarya ki dyãkyã lũ pã.”†

³⁷ Jesũ a khõpacẽ tahe sudyã lũ, “Byacẽ, a ki htwõhtya tõ bĩtẽ tõphotẽ pã?”

Rò Jesũ hẽkãkhyẽsũ pẽ èthĩ nõgõ tõmũ, “Tẽthõ otõ bĩtẽ- nuõ, latya ki oplõlũ bĩnuõ pã.”

18

Dyãkhãkho Prẽmõokryã Ná Prẽciryatẽ

¹ Htuõrò Jesũ thẽzũ ná a khõpacẽ tahe ki kwĩcõbẽ lahyã pwõ- tõphuõ, rò èthĩ ki thẽplõpyẽ tã taki- tãmẽ nuõrò, a dyãkhãkho pẽ a khõpacẽ tahe ná nõgõ tõmũ. ² Jesũ dyã pẽ èthĩ phũtẽ hẽrò, “Dõ vĩtõvĩ akũnuõ, prẽciryatẽ otõprẽ. Kayã tõprẽnuõ a thẽisẽ bezũbenyã kuõ Cõmarya toto, a bezũbenyã kuõ prẽlu kayã toto. ³ Bí vĩ nuõtõvĩ akũ nuõprẽ, prẽmõokryã o tõprẽ. Rò a hyã kwĩthẽzõ tamõmõ prẽciryatẽ yẽtõprẽ, ‘Mẽcwõ pẽrẽ vã rò ciryacõcõ pẽrẽ vã ná prẽ dõ a thẽhte vã yẽnuõ.’

⁴ “A cũkuõ prẽmõokryã yẽtõprẽ to tadũrò dõkhyẽnuõ a tãnyã nĩdyẽ anẽ, ‘Vã ma kayã dõ a thẽisẽ kuõ Cõmarya to, bezũbenyã kuõ kayã to tadũrò, ⁵ prẽmõokryã yẽtõprẽnuõ, a yõ hyãmẽsúsã tamõtãmõ vã rò vã ki myã taritaryã pẽkyã è pã. Vã ki

* **17:32** 17:32 Bí Cõmarya cĩryã vĩ Sodom akhẽnuõ, Lot amẽ myãkãkhyẽ dõ vĩkũ rò a htwõhtyãkyã ithẽklõ. † **17:36** 17:36 Û rã lĩphã mú- nukhẽ tahẽhenuõ, ù myãhtye lĩsãẽ yẽtõmã opatõkuõ to.

mephúnuô to héma, a hyă mesúsá tamötamö vă pã rò tadû~ tadû ma vă ladyáladă kyădě prě.’ ”

⁶ Htuôrò Byacè hé, “Thĩ nĩdă myámyá prəciryatè cõteto yětôprè hé ngó yětômũ nuô. ⁷ Kayă dĩ Cómarya nwóhtya è tahenuô, ki a kwĩ tèmecwó pwõnyěpwõthě hénuô, Cómarya ciryá cõtę pę èthĩ toma a ocyá nyă è? Thyáphú a ki mecwó pę ù agně nuôrò a ki mękhõmezõ pã è? ⁸ Vă hé thĩ, Cómarya ki ciryá cõtę pryăpryă pę èthĩ pã. Manárò bí prělu aphúkhũ máhó văyě hyă pã akhěnuô, dĩ hekhuyě pã vă myáhıtye pũ kayă tahe ki opă lahyă ná tẹzútẹnyá pã è?”

Dyákhákhonĩ Pharıséophú Tôprè Ná Prẹkwĩamo-ară Tôprè

⁹ Kayă dĩ a zũe nĩdyé ané ná acóate rò a tanępatĩ úruô tahenuô, Jesũ dyá pę èthĩ ná ngókhákhõ tótó. ¹⁰ “Kayă thényě cuóhtya kwícóbě dĩ tẹlũtyă hõkũ. Tôprè rò Pharıséophú, dĩ aruôtôprè rò prẹkwĩamo-ară. ¹¹ Pharıséophú tôprè cuó ihtòo kwícóbě rò a hé, ‘Kõ~ Cómarya, vă hébwíhétaryě nẹ, mętěhéro phú úruô tahe cuópúphe zéplé e útẹ, lahõlahya ù, cuóthũ ùphúũmě nuô vă mẹnó kuõũ to. Vă thyákuõ ná prẹkwĩe am-ară nuôtôprè to akhu-akhyě vă hébwíhétaryě nyacó nẹ. ¹² Thuõthyótõnyě akũnuô, vă duõe sèesèõ nyěnyě pwõ~ tõphuoó có, htuôrò lõ~ vă nĩbè tẹ tahenuô, vă dyé kăkhyě có nẹ pwĩshyétõpwĩ có.’

¹³ “Manárò prẹkwĩamo-ară yětôprènuô, a cuõkahtòo lõ dĩ aye, rò a tũhtya bú có amèthè dĩ mókhu to. A thẹplě rò a htòlyá nĩdyé ataõ rò a hé, ‘Kõ~ Cómarya~ thézõnĩré vă. Vă ma prèoraphú tôprè.’ ”

¹⁴ Rò Jesũ hé èthĩ, “Vă hé thĩ, kayă dĩ acóate dĩ Cómarya a mětěnyě nuõma Pharıséophú yětôprènuô máto. Prẹkwĩamo-ară yětôprènuô, bí a kạ dĩ ahi akhě, acóate dĩ Cómarya a mětěnyě hõ, mętěhéro kayă dĩ a phyéhtyalõ ané tõprènuô, Cómarya ki shyalyá è pã rò kayă dĩ ashalyá-athé tõprènuô, Cómarya ki dyahtyalõ è pã.”

Jesũ Sõri Pacẹpatĩphú Tahe

(Matteo 19:13-15, Marko 10:13-16)

¹⁵ Kayă tahe éhyă aphúpatĩ tahe dĩ Jesũ a o rò a thézũ nõdyahtya Jesũ takhu dĩ pacẹphú yětahe alo, manárò a khõpacẹ tahe myáhıtye rò a thẹprwõsũ èthĩ. ¹⁶ Manárò Jesũ éhyă pacẹphú thĩtahe dĩ a o rò a hé, “Plwõhyă pacẹphú nuõtahe dĩ văoyě, mętătũ tă èthĩ tãmé, mętěhéro Cómarya ahtyěaké nuõma kayă dĩ a shyalyá athéplò thyáná pacẹphú yěnuõtahe atèhó. ¹⁷ Vă hécócó thĩ, thĩ ki nõpõ thĩnẹ ná Cómarya phú pacẹphú tahe nõpõnĩ ané nuõto hénuô, thĩ nuõ nĩ cyá dĩ Cómarya htyělékékũ takhyá~ to.”

Kayă Duzáhıtyathě Tôprè

(Matteo 19:16-30, Marko 10:17-31)

¹⁸ Kayă htwõ khukló tôprè sudyă Jesũ, “Kõ~ tháráryá~ thyáphú vă ki nĩbè kuõũ thěhtwõprè tacúprè talèkré nuôrò, vă tøbè mękryá~ máitě?”

¹⁹ Jesũ sudyă lũ, “Nẹ cuóé tuõ vă ná tháráryá mętě? Kayáryá o tôprè~ to, a o prétũ Cómarya tõprèprě. ²⁰ Nẹ thěgně Cómarya mekyăngó tahe hé, ‘Cuóthũ tă ùphúũmě tãmé, męthyě tă kayă tãmé, ehuõehĩ tă útẹ tãmé, khyá lahõlahya tă tẹ tãmé, bezũnyá nẹmuõnèphě.’ ”✧

21 Rò kayăphě yětôprě hêsû lů, “Lõ- yětahenuô vă tǝnı̄ htuôlǝhó rò vă krwöme htuôlǝhó dǝ vă pacěkhě nuô pǎ cǝhó.”

22 Bí Jesũ nı̄huô a hé phúyě akhěnuô, a hé lů, “Tě dǝ nẹ lome nuô a opǎ tǝcô, ka isěkyǎlǝ nẹ tǝmuôțǝtẹ nuôtahe rò zútǎ pẹ lõ ná kayă sǝphásoryaphú nuôtahe. Nẹ ki mephúnuô hérò nẹ ki nı̄bè tẹduzǎhtyathě dǝ mókhu pǎ. Kamehtuô phúnuô rò hyă krwökuô vǎkhyě.”

23 Kayăphě yětôprěnuô, a yǝ duzǎ tǝpòtǝpẹ cǝ akhu-akhyě bí a nı̄huô ngǝ yětômũ akhěnuô, a thépłẹ nyacó. 24 Jesũ myátǎtǎ- htuô lů rò a hé, “Kayă duzǎhtyathě tahe kírẹ nuô dǝ Cómarya ahtyěakékũ nuô, apyǎ nyacó dǝ èthı̄gně cǝ! 25 Tathı̄buôđu tǝduô kírẹ plyénuô dǝ htékhǎlıkũnuô azũ klǝpǎ cǝ ná kayă duzǎhtyathě tǝprẹ kírẹ nuô dǝ mókhu htyělékékũ nuô cǝ.”

26 Kayă dǝ a nı̄huô Jesũ tẹhébè yětahenuô, a sudyǎ lů, “Ki mephúnuô rô ıpẹ tǝprẹ kírẹ nı̄bè cyǎpǎ tẹmelwóhteka pẹ?”

27 Rò Jesũ hêsû, “Tẹ dǝ kayă męcyǎtonuô, Cómarya męcyǎ prě.”

28 Petru hé, “Myámǝ, pẹ dyakyǎ lõ cǝ hó pèhipèphyǎ tahe rò pẹ krwökuôhó nẹkhyě hó.”

29 Rò Jesũ hé èthı̄, “Vă hélakǝ cǝ thı̄ cǝ, dǝ Cómarya ahtyěaké agnērò, kayă tǝprẹprẹ ki dyakyǎ ahi-aphyǎ bèbè, aphúamě bèbè, apuǝavyǎ tahe bèbè, amuǝaphě bèbè hénuôma, 30 Cómarya ki dyépludyéphě éłǝklǝ pǎ cǝ thı̄ ná yětòhtũnuô pǎ, htuôto shyé-nopǎ tǝhtũnuô, Cómarya ki dyé lů thétwǝprẹ tacúprẹ talèkré pǎ.”

*Jesũ Héluô Khyěthyá Atẹthyě Ari-akyǎ
(Matteo 20:17-19, Marko 10:32-34)*

31 Jesũ énı̄huô tú prẹdǝnyǎphú shyéthényě, rò a hé èthı̄, “Pẹ ki htya lõ dǝ vı̄ Jerusalem. Rò lõ- tẹritẹkyǎ dǝ prẹpro tahe rǎ onekyǎ prẹlukayǎ aphúkhũ ari-akyǎ yětahenuô, a ki lǝhtyabǎhtya pǎ. 32 Vı̄ Jerusalemphú tahe ki dyétǎkyǎ vă dǝ Judaphú mǎto tahe a takhukũ pǎ, rò èthı̄ ki pacyé nyěkruô lõ vă rò htuplá lõ vă ná plı̄htyě pǎ. 33 Èthı̄ ki plı̄ vă rò męthyě vă pǎ tadúro thuǝnyě tǝnyě pǎ nuô, vă ihtòhtwǝprẹ kǎkhyě khyěthyá pǎ.”

34 Manárò a khǝpacě tahe thėgněplǝ lů tẹhébè yětômũ- to. Tẹhébèyě angǝlasá yěnuô, ũ dya dóuǝdóbı̄ pẹ èthı̄ akhu-akhyě, èthı̄ thėgněplǝ lahyǎ a hé pẹ èthı̄ yěnuô to.

*Jesũ Zasımé Kǎkhyě Pẹ Prẹkwı̄esè Dǝ A Mèthèkhı̄ Tǝprẹ
(Matteo 20:29-34, Marko 10:46-52)*

35 Bí Jesũ hyǎtuǝphúhó ná vı̄ Jeriko akhěnuô, kayă mèthèkhı̄ kwı̄esè onyǎo dǝ klyǎhtũ tǝprẹ. 36 Bí a nı̄huô kayă bémũ cuǝ bí lůkhǎshyé akhěnuô, a sudyǎ ũ, “Ũ mę kryǎ- ítě?”

37 Rò èthı̄ heso pẹ lů, “Vı̄ Nazarèphú Jesũ hyǎnuô cuǝplúrwó bí vı̄kũyě prě.”

38 Rò a éhtǝhtya, “Kǝ- Davi aklwı̄alyǎ Jesũ- thézǝnı̄rẹ vă ní!”

39 Kayă cuǝ rẹ dǝ nyě tahenuô a thėprwǝ lů rò, a nõ thuôthuô- o lů tadúro a lé éhtǝ prǎshyo ryáryǎ, “Kǝ- Davi aphúkhũ Jesũ, thézǝnı̄ kuǝrẹ vă ní-.”

40 Phúnuô akhu-akhyě, Jesũ okuô rò a nõéhyǎ ũ ná kayă mèthèkhı̄ yěnuô tǝprẹ dǝ a o. Bí a hyǎtuǝhó akhěnuô, Jesũ sudyǎ lů, 41 “Nẹ thézũ nõmę vă maıtě?”

Rò a hêsû lů, “Byacé, vă thézũ myǎhtye cyǎ kuǝũ.”

⁴² Jesũ hé è, “Mèthè, lí mò~. Nè tètũ zasímèhó nè hó.” ⁴³ Tôphuõtuõ a myáhtye cyá rò a krwõkuõ Jesũ akhyě, rò a hébwíhétaryě Cómarya. Rò bí kayã bémũ myáhtye tèmèhtwõhtya phúyě akhẽnuõ, a htuthéhtya lõplí có Cómarya pwõ~ tôprè có.

19

Jesũ Ná Zakeũ

¹ Bí Jesũ nuõcuõluplú rwó vř Jeriko akũ akhẽnuõ, ² kayã htwõ prèkwĩamo-arã khukló dõ amwř ná Zakeũ o tôprè, rò a duzá nyacó. ³ Jesũ ma ùpě nuõ a thézũ myáhtye kuõ tadúrò a yõ tapó dûgně, htuõrò kayã yõ oróóesúlũ akhu-akhyě a myáhtyehtwó kuõũ Jesũ to. ⁴ Phúnuõ akhu-akhyě, thyáphú a ki túhtwó kuõũ Jesũ rò, a klyacuõ rě dõ kayã bémũ anyěhyã bí Jesũ lécuõ plehyã klyá yẽnuõ tóbõ rò a cuõhtya dõ kadwímõ tòmõ alõ.

⁵ Bí Jesũ hyãtuõ bí lũkhãshyé akhẽnuõ, a túhtya lũ rò a hé lũ, “Zakeũ, hítãpryã mõ, mètèhèrò yètõnyě pãnuõ, vã bè cuõolëõ kuõ dõ nẽhi pã.” ⁶ Zakeũ hítã tapluõtaplyě rò a thèkrũthèlõ émõsũ có Jesũ.

⁷ Lõ~ kayã dõ a myáhtye Jesũ cuõ kuõ dõ Zakeũ ahi tahenuõ, a tamwõtalě lõ lahyã rò a hé, “Kayã yètõprè cuõolě tõkuõ tuõdõ prèoraphú ahi.”

⁸ Zakeũ ihtò rò a hé Byacè, “Byacè, myámõ, khõnyáyě vã ucètazě dõ a o ná vã taklãmẽnuõ, vã ki dyétãkyã ná kayã sõphásõryaphú tahe. Htuõto ki vã etũõplè ùkhu tõtprèprè kihèrò, vã ki dyékãkhyě khyěthyã è lwřpwř pã.”

⁹ Rò Jesũ hé è, “Yètõnyě, tèmèlwõhtekã hyãtuõ dõ hiyě tòmě akũhõ mètèhèrò kayã yètõprè ma mákuõdũ hó Abraham aklwĩalwř hó! ¹⁰ Mètèhèrò prèlu aphúkhũ máhõ vãyě, vã hyã myápũ mèlwõhtekã kayã dõ a lamé tahe.”

Dõnyã Khákho Htẽba Tahe Ari-akyã (Matteo 25:14-30)

¹¹ Bí kayã éprè nřdã Jesũ tẽhébè yě akhẽnuõ, a hé pè põ èthĩ ná ngõkhákho tòmũ, mètèhèrò Jesũ hyãtuõ phũ hó ná vř Jerusalem hó khukhyě, Cómarya ki cáhtya põ tôphuõ põ cóhõ htyěkè hó, èthĩ tanethũ lõ lahyã phúnuõ. ¹² Phúnuõ akhu-akhyě a dyá pè èthĩ, “Bètõphuõ kayã htwõdu otõprè. Thyáphú ù ki dyahtya lũ ná khwř rò a ki htwõ pè ù khwř dõ ahtyèakékũ nřdũ agnẽnuõrò, a htecuõ dõ htyèruõkèklõ tãba, htuõrò a kãkhyě khyěthyã dõ akè. ¹³ Bí a htecuõ tyahító akhẽnuõ, a éplõ alulé prèshyé, rò a dyé èthĩ htẽba tôprè tãba, rò a hé èthĩ, ‘Bí vã oto yěakhẽnuõ, cuõ mèkuõmèkhã lahyã, mèmeyèhte nřdyé lahyã tuõdõ vã kãkhyě pã nuõ ní,’ a hékyã èthĩ phúnuõ.

¹⁴ “Manárò, a htyèphúkèphú thèhtethã nřdyé lũ rò èthĩ nõcuõ lè prèthũ tẽritèkyã tôprè dõ khwř o, rò a nõhé lũ, ‘Kayã yètõprènuõ, pè thézũ nõhtwõ è ná pèkhwř to.’

¹⁵ “Manárò kayã htwõdu yètõprènuõ, ù nõhtwõ è ná khwř rò a kãtuõ khyěthyã. Thyáphú èthĩ ki hyã dyèluõhtya lahyã ná èthĩ mephúhteé tõ bá~ tẽ agnẽnuõrò, a kãtuõ rò a èhyã alulé dõ a dyékyã èthĩ htẽba yètahe dõ a o.

¹⁶ “Arèlõ tôprè hyã dõ a mètènyě rò a hé lũ, ‘Byacè, dõ vã nõè htẽba dõ nè dyékyã vã yètõba akhu-akhyě vã nřbè èhtyalõpõ hó abashyé hó.’

¹⁷ “Rò a hé lũ, ‘Aryã nyacó! Nè ma lulé dõ aryã tôprè! Nè có ná vã dyé nè tẽpatiphú yètahe akhu-akhyě, vã ki nõpõ nè ná vř avřshyé pã.’

18 “Lulé nyěprè tōprè hyă dǒ a mēthēnyě rò a hé lǔ, ‘Byacè, vǎ nõe htēba dǒ nẹ dyé vǎ yětōba akhu-akhyě, vǎ nǐbè èhtyalǒpǒ hò htěnyǎba hò.’

19 “Rò a hé alulé yětōprè, ‘Vǎ ki nõpǒ nẹ vǐ nyǎvǐ pǎ.’

20 “Rò lulé thuǒprè tōprè hyă dǒ a mēthēnyě rò a hyǎhé lǔ, ‘Byacè, yě lé~ nẹ htēba dǒ nẹ dyékyǎ vǎnuô. Vǎ bedwóuǒ è dǒ zǎkrikǔ. 21 Vǎ théisě nẹlẹ, mētēhéro nẹ ma kayǎ dǒ apyǎ nyacǒ tōprè. Nētè mǎto tahenuô, nẹ cuǒ phyé dǔgně. Htuǒto nẹ isǒiplǔnǒ kuǒũ to rò nẹ cuǒ kékaplǒ dǔ nēgněnuǒ.’

22 “Rò a hé lǔ, ‘Cǔcyěcǔcǔ, vǎ ki cirya nẹ phú nẹ hébèhte nǐdyé nēngǒ yěnuôtahe pǎ. Nẹ thēgněhǒ ná vǎ ma kayǎ dǒ apyǎ nyacǒ tōprè. Vǎtè mǎto tahenuô vǎ cuǒphyé dǔgně. Vǎ isǒiplǔtǎnǒ kuǒũ to rò vǎ cuǒké kǎ dǔgně tōprè vǎhé! 23 Phúnuôrò mamētèrò nẹ cuǒsunuǒ vǎ htēbayě dǒ ǔ lẹbe-oplǒ ǔ lẹplwǒbò rǔ hidukǔ nuô to mētě? Nẹ ki mēphúnuô hérò, shyé~ vǎ katǔǒ khyěthyǎ pǎ nuô, vǎ ki nǐbè kǎkhyěkǔ aphúphú amǔmǔ pǎ kǒkǒ.’

24 “Htuǒrò a hé kayǎ ihtò bínuô tahe, ‘Phyé kǎkhyědwǒ khyěthyǎ htēbanuô rò dyékyǎ ná kayǎ dǒ ahtēba o abashyé yěnuô tōprè.’

25 “Manárò èthǐ hēsù lǔ, ‘Byacè, ahtēba onehtuǒ dǔ hò abashyé hò!’

26 “Rò khwǐ hēsù èthǐ, ‘Vǎ hé thǐ, lǒ~ kayǎ dǒ atèone lǒ cǒhǒ nuôtahe bèbè, ǔ lédyé éhtya pǎpǒ cǒ lǔ pǎ, manárò kayǎ dǒ atè o to tōprènuô, atè opré takiphúpré bèbè, ǔ ki phyéphekyǎphe lǒ pǒ lǔtè pǎ. 27 Htuǒrò, kayǎ dǒ a thēhte vǎ rò a thézǔ nõhtwǒ vǎ khwǐ to tahenuô, éhyǎ lǒ bíyě rò mēthyěkyǎ lǒ èthǐ dǒ vǎ mēthēnyě yěnuô!’ ”

Jesũ Hyǎnuǒ Dǒ Vǐ Jerusalem Akũ

(Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Giovanni 12:12-19)

28 Jesũ héhtuǒ phúnuôrò, a htya dǒ vǐ Jerusalem rò a htecuǒ ré a khǒpacě dǒ nyě. 29 Bí a hyǎphúhǒ ná dǒ Bethphage ná dǒ Bethania dǒ a ophú ná Oliva so yětǒdǒ akhěnuô, Jesũ nõhyǎ ré a khǒpacě thēnyě. 30 Rò a mecuǒnǐ èthǐ ngǒ, “Hyǎnuǒré lahyǎ dǒ dǒ nyěnuô tǒdǒ, thǐ hyǎ nuǒnuǒ ná thǐ ki myǎhtye tathíphú tǒduǒ dǒ ǔ sidyánya nõhǐ lǔ tǒphuǒ~ to tǒduǒ pǎ. Rò thǐ ki myǎhtye ǔ cǒklǒ o è pǎ, rò ilyě è rò cwikǎ è bíyě ní~. 31 Kayǎ tōprèprè ki sudyǎ thǐ, ‘Thǐ cuǒ ilyěkyǎtǔ tathíphú plye mētě?’ A ki hérò, ‘Byacè lo è,’ hēsù è phúnuô ní~.”

32 Èthǐ cuǒ rò a myǎhtye lǒplǐ phú a héone pẹ èthǐnuô tahe. 33 Bí èthǐ ilyě tathíphú plye akhěnuô, anẹbyacè tahe hé èthǐ, “Thǐ cuǒilyě tǔ tathíphúplye mētě?”

34 Rò èthǐ hēsù, “Byacè lo è.”

35 Rò èthǐ cwikanǐ tathíphú yěnuô dǒ Jesũ a o. Htuǒrò èthǐ iděhtya lahyǎ acǎklǒ dǒ tathǐ nyǎkhu rò a nõhtyasidyǎ Jesũ. 36 Bí Jesũ sidyǎ tathíphú rò a htecuǒ akhěnuô, kayǎ tahe dētǎ ré lahyǎ acǎklǒ tahe dǒ klyáděkǔ.

37 Bí a hyǎphúhǒ ná vǐ Jerusalem, bí klyǎ o dǒ Oliva sokhu rò a talwǒtǎ nuǒhǒ dǒ vǐkǔ yě akhěnuô, lǒ~ a khǒpacě dǒ a krwǒ lǒ lǔ nuôtǒmǔ cáhtya éhtǒhtuthé kékǒhtya lǒ Cǒmarya, mētēhéro èthǐ yǒ myǎhtye lǒ tǔprǒtǔpřya tahe akhu-akhyě, a éhtǒ lahyǎ phúnuô. 38 Èthǐ htuthéhtya,

“Cǒmarya ki sǒridũ khwǐ dǒ a hyǎ ná Byacè amwǐ yětōprè ní!✠

✠ 19:38 19:38 Li Htuthéhtya 118:26

Tèpètèdwõ ki o kuõdũ dõ mókhu rò tètaryèdu taryèhtũ ki o kuõdũ ná Cómarya dõ a o dõ mókhu akhălě htyalõlõ yètõprè ní!”

³⁹ Htuõrò Pharisèophú o dõ kayã bémũ aklě nuõtahe hé Jesũ, “Thará, nõothuõkyã nè khõpacě yětahenuõ, nõèhtõ pã tã lahyã èthĩ tãmé.”

⁴⁰ Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Vã hé thĩ, èthĩ ki othuõtakrúkyã hénuõma, lõ tahe ki èhtõhtya kuõke pã.”

Vĩ Jerusalem Akhu-akhyèrò Jesũ Mèthèhtyètã

⁴¹ Bí a hyãphũhó ná vĩ Jerusalem rò a myáhtye vĩyě akhènuõ, a mèthèhtyètã. ⁴² Rò a hé, “Yètõnyě, nè ki thègně bye ná ù phyéhyã pè nè tèpètèdwõ hénuõma aryá nyacó, manárò khõnyáyě nè myáhtye cyã kuõũ to. ⁴³ Tõnyěnyě pãnuõ, shuõkhě ki hyãtuõ dõ prèthéhte nè tahe ki hyã byáhtya bitava lõ nè ná vĩũ htyalõ pã, rò èthĩ ki bõtãtũ tava bí lõ nèklyã pwõ- tãbõ có pã. ⁴⁴ Htuõpãrò èthĩ ki mepýékyã lõ nè ná lõ- kayã o dõ nè vĩkũ nuõtahe pã. Bí lõtõmẽ prè nuõ a ki oícũ ma pã có lõ to pã, mètèhèrò Cómarya ki hyã mëlwóhtekã nè agnènuõ, nè dyathudyathé lõ teshuõtèkhě to akhu-akhyě, a ki mètwhõhtya phũnuõ pã.”

Jesũ Cuõnuõ Dõ Tèlũtyã Hõkũ

(Matteo 21:12-17, Marko 11:15-19, Giovanni 2:13-22)

⁴⁵ Htuõrò Jesũ cuõnuõ dõ tèlũtyã hõkũ rò a cuõnuõ vèhtekyã kayã ipri-isètè bínuõ tahe. ⁴⁶ Rò a hé èthĩ, “Cómarya alãangó hé, ‘Vãhi ma ù ki é è ná tètõbè ahi,’[✧] manárò thĩ cuõnõ htwõhtya lõhó è ná ‘Prèhuõehĩ lèowóo akhălě hó.’ ”

⁴⁷ Jesũ ithyõithyatã ù dõ tèlũtyã hõkũ pwõ- tõnyě có. Bwídukhu tahe, prèithyó tètthýótèthya athará tahe, ná prè htwõ kayã bémũ a khuklõkhuklyã tahe thézũ pũmèthyě lõ. ⁴⁸ Manárò èthĩ tãbè mē lõ phútenuõ, a thègně lahyã aklyãaklõ to, mètèhèrò kayã bémũ tahenuõ a nĩdãthyěnĩdão có lõ tètèbè, rò a plwõ latũ pã có lõ to.

20

Ů Sudyã Jesũ A Taryěshyosõ Ari-akya

(Matteo 21:23-27, Marko 11:27-33)

¹ Tõnyèkhě, Jesũ o dõ tèlũtyã hõkũ rò a ithyõithyatã kayã éprè, rò a hésodõnyã pè ù ná tètèkrũmila. Rò bínuõkhě, prèlũtyã khuklõ tahe ná prèithyó tètthýótèthya athará tahe, ná Judaphú aplóamũ khuklõkhuklyã tahe hyã dõ lõ. ² Rò a hé lõ, “Hésoluõ pè myã pè, nè mètè yètahe nuõma nè cuõmẽ ná ùpè a taryěshyosõ pè? Ùpè nõmẽ nè pè?”

³ Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Ki héphũnuõrò, vã sudyã kuõ thĩ ngó tãmũ, rò hèluõ pè kuõ vã. ⁴ Giovanni Baptista plwõ pè ù htyě yènuõma Cómarya dyé lõ taryěshyosõ è? Mãtorò prèlukayã dyé lõ è?”

⁵ Èthĩ dõnyã nĩdyé khyělũ, “Pè tã hésũ è phútè? Pè ki hé, ‘Cómarya dyé lõ’ kihèrò, a klyã sudyã nyã hó pè, ‘Kihéphũnuõrò thĩ zũe lõ to mètè?’ A klyã hé nyã hó. ⁶ Mãtorò, ‘Prèlukayã dyé lõ,’ pè ki hé rò lõ- kayã bémũ bíyě tahe yõ zũe ná Giovanni ma prèprò tãprè akhu-akhyě, èthĩ ki tãthýè pè ná lõ pã.”

[✧] 19:46 19:46 Isaia 56:7

⁷ Phúnuô rô èthi hésû, “Ûpě dyé Giovanni taryěshyosô dô a ki plwô pě ũ htyě yěnuô, pě thěgněto.”

⁸ Rô Jesû hésû èthi, “Kihéphúnuô rô vâ mětě yětahe ná ũpě taryěshyosô pě nuô vâ hésoluô pě thi toto.”

*Hé Khákho Pé Ná Prěkhyăe Thòbithèphè Tahe Ari-akyă
(Matteo 21:33-46, Marko 12:1-12)*

⁹ Rô Jesû hésoluô pě kayă éprě ná ngòkhákhò tòmũ rô a hé, “Bètòphuo kayă o tòprě, rô apré dô a isòiplũ nidyé ná thòbithémò tahenuô a o tólé rô a plwòkhyăekyă ná prěkhyăepřé tahe. Htuô rô a htecuô onyěkyă dô kéaruô tóké. ¹⁰ Bí thòbithè mĩhò akhěnuô, thyáphú a ki nĩbèkuô thòbithè dô a tókò nĩbèkuô nuòtaherò thòbithèphè byacè yě a nõhyăkuô a prēmētēphú tòprě dô prěkhyăepřé nuòtahe a o. Maná rô prěkhyăepřé yětahenuô, a mũsúpòsũtuô lũlulé yětòprě rô a plwòka kazuòklíkyă přé lũ přé. ¹¹ Phúnuô akhu-akhyě, a nõhyă tapleke alulé dô aruô tòprě tadú rô prěkhyăepřé yětahe mũsú khyěpó lũ, a mětārěkyă htuô lũ rô a plwòka kazuòklí kuòpòkhyě lũlũ. ¹² Htuô rô a plwòhyă pò alulé thuòpřé tòprě, rô prěkhyăe thòbithèphè yětahenuô, a mũtapòlòthò, mũcumũhtyäsú lũ rô vèhtekyă lũ dô přéklò.

¹³ “Rô thòbithèphè byacè hé, ‘Vâ tóbè mē phútě? Vâ ki nõhyă ná vâ phúprěkhũ dô vâ mọ nidyélò lũ yětòprě ma èthi ki dyaduzũnyă klò lũ pã kòle,’ a hé phúnuô.

¹⁴ “Maná rô bí prěkhyăepřé yětahe myáhtye lũ phúprěkhũ hyă akhěnuô, èthi hé nidyé khyělũ, ‘Yětòprě ma přebyacè aphúkhũ dô a tó nĩbè phúucètazě nuòtòprě hó. Cuó! Cuóměthyěkyă lũ pò~! Rô a ucètazě yětahe nuô a ki htwò lò pětě pã!’ ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyě, èthi cwitarũ htekyă lũ dô přéklò rô mětthyěkyă lũ.

“Ki mēphúnuô rô přebyacè ki mē prěkhyăepřé yětahe phútě pã? ¹⁶ A ki hyă mětthyěkyă lũ~ kayă nuòtahe rô a ki plwòkhyăe tapleke thòbithèphè yěnuô ná kayă dô aruô tahe pã.”

Bí kayă éprě nĩhuô tēhébèyě akhěnuô, èthi hé lahyă, “Pě thézũ nõhtwòhtya è phúnuô to!”

¹⁷ Jesû myácuòtò èthi rô a sudyă èthi, “Kihéphúnuô rô lisăsě héone vārivăkyă, ‘Kayă měttya hi rô lò dô èthi vĩkyă lũ nuòtóměnuô, a htwòhtya lò dô a tahtwóma lò có hitómě có,* a hé phúyě rô angólasá ma ítě?’ A sudyă ũ phúnuô.

¹⁸ “Lò~ kayă dô a lată dô lò nuòtómě alò tahenuô, akrwí ki laké přé pã, maná rô lò nuòtómě ki lată dô èthi alò pã nuô, akrwíakrwó ki mũ kapřĩ lò có pã.”

¹⁹ Prěithyó tětthyótětthya athará tahe ná bwídukhu tahe thěgně ná Jesû hékho èthi khukhyě tòphuoũ a thézũ pũ có hó Jesû bínuô hó. Maná rô èthi théisě kayă bémũ nuòtahe alé.

*Û Sudyă Jesû Ná Tókò Dyé Romakhwí Amo-ară Ě? Ma To Ě?
(Matteo 22:15-22, Marko 12:13-17)*

²⁰ Phúnuô akhu-akhyě, thyáphú èthi ki pũnĩ Jesû tēhébèthúngò tahe, htuòto thyáphú èthi ki pũthũcuòkyă lũ dô Romakhwí dô a o ná a taryěshyosô ná a tēprotēprya yětòprě a takhukũ agněnuô, èthi opòmýá shuókhě tătótăbè rô a nõcuô prěhtũmýá tahe ki cyémekho ané phú kayăcócú tahenuô rô èthi ki sudyă kho lahyă Jesû ngò tahe.

* 20:17 20:17 Li Htuthěhtya 118:22

21 Kayã prèhtúmyá yètahe sudyã Jesũ, “Thará~, pè thégne ná nè tètèbèhèsũ tahe ná nè tètithyóithya tahe nuôma acòate, htuôto nè myádumyápatí kuôũ to. Nè ithyóithya ũ phú atõ ná Cómarya aklyáaklõ a tèmátècõ nuôtahe prè. 22 Phúnuôro heso pemyá pè, ma pè tóbè dyé Romakhwí amo-arã è? Ma to è?”

23 Manáro Jesũ yõ thégne ná èthĩ pũpũ lũ tètèbèthũ akhu-akhyè, a hèsũ èthĩ, 24 “Dyélũ pè myá vã thĩrũzye tóbè. Dõ rũzyelo yènuôma ùpè khuklózãzo ná ùpè mwĩ opè?” 25 Rò èthĩ hèsũ lũ, “Roma Khwí Caesare azãzo ná amwĩ o.”

Rò a hèsũ èthĩ, “Ki mephúnuôro, Khwídu Caesare atè hérò dyé ná khwídu nuô, Cómarya atè kihérò dyé ná Cómarya nuô.”

26 Rò èthĩ pũnĩ lũ tètèbèthũ dõ ũ éprè anyèhyã tòmũ~ to. Jesũ hèsũ èthĩ phúyè akhu-akhyè a htetapa lõplĩ có èthĩ rò a o thuòkrúkyã lõ prè.

*Ũ Sudyã Jesũ Ná Tèthyè Ihtòkakhýè Ari-akyã
(Matteo 22:23-33, Marko 12:18-27)*

27 Saducèophú dõ a zũe ná kayãthyè ihtòhtwõprè kakhýè to nuôtahe hyã dõ Jesũ o rò hyã sudyã lũ ngõ tòmũ, 28 “Tháradu~, Mosè rákyã tètithyótèthya tòmũ dõ pègne rò a hé, kayã tòprèprè ki thyèkyã amèlé, rò aphú ki okyã tòprè~ to hénuô, thyáphú aklwĩalyã ki okyã nuôro, a puõprèkhũ bè phyédwó akhĩ okyãye, a hé phúnuô. 29 Khõnyáro puõ ná vyã prèkhũ o thuòthyótòprè. A vyãprèlõ tòprè phyé amè rò dõkhyènuô a thyèkyã amè khálé, rò aphú okyã tòprè~ to akhu-akhyè apuõ dõkhyè tòprè bèphyédwó akhĩ okyã yètòprè. 30 Rò a puõprèkhũ nyèprètòprè phyédwó khyèthya akhýè. 31 Htuôro a puõprèkhũ thuòprètòprè tuõdõ thuòthyótòprè yènuô thyèkyã thyákuõ phúnuô, rò aphú okyã lahyã tòprè~ to. 32 Dõkhyè rò prèmò yètòprè thyèkyã kuõ. 33 Phúnuôro shyé~ thyèihtòkakhýè amõnyè pã tonyènuô, prèmò yètòprè ki htwõ bítè tòprè amè pãpè? Mètèhèro èthĩ puõnavyã thuòthyótòprè nĩcũlõ lũ prèmò yètòprè nuõ~.”

34 Jesũ hèsũ èthĩ, “Yètòhtũnuô, ũ phyéphúphyémè lahyã vã. 35 Manáro kayã dõ Cómarya dyahó èthĩ ná a kò hó dõ a ki thyè ihtòkakhýè shyé~ nopã tòhtũ pã tahenuô, tètphyéphúphyémè opã to hó. 36 Èthĩ ki thyá ná tanémòkhupú nuôtahe pã rò a thyè cyã pã to. Èthĩ ihtò kakhýè dõ tètithyè pã akhu-akhyè, èthĩ ma Cómarya a phúmòphúkhũ tahe hó. 37 Rò Mosè khyã lálálilĩ có athé ná kayã dõ a thyè htuõhó tahenuô, a ki ihtò htwõprè kakhýè pã, mètèhèro Abraham ná Isaac ná Jacob yètahenuô, a thyèhtuõ nyèlãhó tadúro lisásèkũ hé o tótõ ná bí mikyãhtya cãcuõ tócuõ akhènuô, Mosè é Byacè yènuô, ‘Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’* phúnuô. 38 Kayã pwõ~ tòprè ohtwõprè tacúprè lõ dõ Cómarya a mètènyè akhu-akhyè, è ma kayãthyè tahe a Cómarya máto, kayã htwõprè tahe a Cómarya.”

39 Prèithyó tètithyótèthya athará tahe hé põ è, “Thará~ nè hèsũ cyã nyacó có.” 40 Rò èthĩ sudyã plehyã bú pã lũ tóco~ to.

*Ũ Sudyã Krístu Ari-akyã
(Matteo 22:41-46, Marko 12:35-37)*

41 Jesũ sudyã èthĩ, “Ũ cuõ hétuõ ná Krístu ma Davi aklwĩalyã ma phútè? 42 Mètèhèro bí Li Htuthèhtya akũnuô, Davi anébyacè nĩdũ cuõ rátuõ, ‘Byacè hé vã Byacè, “Onyã dõ vã takhu cóhtwó yètòkyè,* 43 onyã tadũ tuõdõ vã

* 20:28 20:28 Li Dõnyã 25:5 * 20:37 20:37 Li Htekã 3:6 * 20:42 20:42 Onyã dõ takhu cóhtwó tókyè angólasá ma kayã dõ ũ bezũnyã è rò a o ná a taryèshyosõ tòprè.

mepékya lólatakli ló hó kayá dõ a thêhte nè nuôtahe pání~. Vã ki nõhtwõ kayá dõ a thêhte nè nuôtahe thyáná nè khãduõ lëzí dõ nè onyão rò nè zítã nídyé yënuõ pã.”’ ☆

44 “Khwí Davi é Krístu ná ‘Byacè’ akhu-akhyë, a cuõ htwõ cyã Khwí Davi aphúkhũ phútë?”

*Jesũ Hé Ũ Ná Rõní Lahyã Prëithyó Tëthyótëthya Athára Tahe
(Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 11:37-54)*

45 Bí kayá éprë níðã Jesũ a tēhébè akhënuõ, a hé a khõpacë tahe, 46 “Rõní lahyã thínë ná prëithyó tēthyótëthya athára nuôtahe ní~. Èthĩ nuôtahema a thézũ thyã lahyã cacwõ karõhtũ rò a cuõkacuõhyã dõ klékũ rò a thézũ nõ hēbēcēhēbēnya sũ ù ná ané. Dõ tēcóbēhõkũ nuóbēbē, dõ pwěkũ nuóbēbē, èthĩ thézũ onyão lahyã khãlë dõ ù dyaduzũnyãní è nuôtahe prë. 47 Èthĩ cuõlahõe lahyaõ lõ prēmòokryã tē pwõ~ tôcõ. Thyáphũ ù ki tanenĩ èthĩ ná èthĩ ma kayásãsë tahe cõ nuõrò, èthĩ kwícóbēhtũ pë ù. Kayã phũnuõ tahenuõ, tēciryã ki bè cyë lõklõ cõ ná ùruõ tahe pã.”

21

*Prēmòokryã A Tēmëlũ
(Marko 12:41-44)*

1 Bí Jesũ myáhtya akhë, a myáhtye kayãduzá tahe hyã sunuõ lahyã a tēmëlũ tahe dõ lēbe-oplõ rũtõkũ dõ tēlũhõdu akũ. 2 Htuõrò a myáhtye prēmòokryã sõphásõryã tôprë hyã sunuõ kuõ rũ talĩli nyemyé. 3 Rò Jesũ hé, “Vã hécócõ~ thĩ, prēmòokryã nuõtõprë sunuõ éklõlõ cõ ná ùruõ tahehõ. 4 Metēhërò lõ~ a hyãsunuõ rũ nuôtahema, a tēolõobã sũlũ rò a hyãsunuõ prë lahyã atë o kyãsókyãse kyã nuôtahe prë. Manárò prēmòokryã yētõprënuõ a sõphásõryã nyacõ tadúró a hyãsunuõ lólatakli cõ lõ~ tē dõ a o ná lũ yënuõ cõ.”

*Jesũ Hénã Tēlũhõdu Ki Tãprõ Pã Ari-akyã
(Matteo 24:1-2, Marko 13:1-2)*

5 Jesũ a khõpacë aklë tahehenuõ, a hēbēdõnyã nídyé khyëlũ ná tēlũhõdu dõ ù taritaryã twõ è ná lõ ngudupridu tahe ná tãtë dõ ù lũhtya ná Cõmaryã nuôtahe akhu-akhyë atwõ nyacõ~ èthĩ dõnyã nídyé lũ phũnuõ tadúró Jesũ hé èthĩ, 6 “Lõ~ tē dõ thĩ myáhtye khõnyáyë tahenuõ, ù ki hyãdò tãprõkyã lõ è pã. Lõ yētahenuõ a oícũ pã cõ lũ tømē~ to pãnuõ, shuõkhë ki hyãtuõ tõnyë pã.”

*Tēpyátēsë Ná Tēmęcyęmęcũ
(Matteo 24:3-14, Marko 13:3-13)*

7 Èthĩ sudyã, “Thará, tē yētahenuõ a ki htwõhtya bíkhëtë pã? Shuõkhë kírë hyãtuõhõ pã nuõ tēprõtēprya amáadyã tôcõcõ ki oluõhtyarë pã ẽ?”

8 Jesũ hēsũ èthĩ, “Thyáphũ ù ki ilolahõ cuõní tã thĩ tãmēnuõ, orõoryë lahyã thínë ní~. Kayã dõ a ki hyã dákwõ lahõ lahyã ané ná vãmwi pãnuõ a o élã pã, rò a ki dákwõ lahõ lyã nídyé lahyã ané, ‘Vã ma Krístu hó,’ rò ‘Shuõkhë phũtuõ hó,’ phũnuõ pã tadúró krwõkuõ tã lahyã èthĩ akhyë tãmé ní~. 9 Bí thĩ níhuõ tēsátēpã ná tētãrũtãpyã ohtya akhënuõ, khyéthukhyéthë tã lahyã tãmé ní~. Metēhërò lõ~ tē yētahenuõ, a bè ohtwõhtya lõrëklõ nyãpã tadúró hekhu tadũ hyãtuõ cõ hõnuõ mãhító.”

¹⁰ Jesũ hé plehyã pã, “Myẽcô tôcô ná tôcô ki thêhtethêhã lũ pã. Htyẽké tôké ná tôké kisákipã lũ pã. ¹¹ Tanéhtôdĩ ki ohtyahtôhtyalyã lõplĩ dõ hekhuyẽ tôpho htuõ tôpho pã. Kévíkékõ ná tèsékérã tahe ki ohtyahtôhtyalyã élä dõ khãlé épho pã. Tètãrõthê thêisê tahe ná tẽamãadyã dõ a tẽprõtẽpryã nyacõ tahe ki oluõhtya dõ mólẽ pã.

¹² “Manárõ bí tẽyẽtahe htwõhtya tyahító akhẽnuõ, dõ vãmwĩ akhu-akhyẽrõ ù ki pũ thĩ ù ki mẽcyẽmẽcũ thĩ pã, ù ki thũcuõ thĩ dõ tẽcõbẽhõkũ pã rò ù ki ciryã thĩ pã, ù ki dõtã thĩ dõ htõkũ pã. Htuõrõ ù ki thũcuõ thĩ dõ khwĩ ná cõphya tahe a mètẽnỹẽ pã. ¹³ Yẽma mähõ thĩ ki nĩbè tẽshuõtẽkhẽ dõ thĩ ki hêsodõnyãní pẽ ù ná vãrivãkyã nuõ hó. ¹⁴ Dyakũdyakyã one rẽ tã thĩ thẽplõ ná thĩ ki hẽbèsiplẽ nĩdyẽ thĩnẽ phútẽphútẽ pã nuõ tãmẽ ní. ¹⁵ Mẽtẽhẽrõ, tẽhẽbècyãhẽbèdè ná tẽthĩtẽphẽ dõ kayã thẽhte thĩtahe ki hé kãkhyẽsũ cyã pã cõ thĩ tãprẽ to tahenuõ, vã ki dyédũ thĩ pã. ¹⁶ Thĩ puõvyã, muõphẽ, klwĩyã, khõthyõ tahe ki isẽthyẽ nĩdyédũ thĩmwĩ pã. Èthĩ ki mẽthyẽ thĩtahe pã. ¹⁷ Dõ vãkhuvãkhyẽ rò kayã pwõ tãprẽ ki thẽhte lõ thĩ pã. ¹⁸ Manárõ bí thĩ khuluõ tãbõ prẽ pãnuõ, a sãmẽkyã pẽ to. ¹⁹ Oklõsõma lahyã rò thĩ ki mẽlwõhtekã nĩdyédũ thĩnẽ pã.

*Jesũ Hénã Û Ki Mẽtãprõkyã Vĩ Jerusalem Pã Ari-akyã
(Matteo 24:15-21, Marko 13:14-19)*

²⁰ “Shyẽ thĩ myãhtyehõ ná klyẽ tahe hyãbõtãvã hó vĩ Jerusalem pã akhẽnuõ, thĩ bè thẽgnẽ ná nyẽtyato pã ma, ù ki mẽpyékyã è hó pã. ²¹ Bĩnuõakhẽ, kayã o dõ Judakẽkũ tahe bè hteklyacuõ o dõ sokhu pã. Kayã o dõ vĩduvĩhtũkũ tahenuõ, a bè htecuõkyã pã, rò kayã o dõ vĩkũ to tahenuõ cuõkanuõ tã dõ vĩkũ tãmẽ ní. ²² Mẽtẽhẽrõ, phũ lisã sã rãone tẽciryã amõnyẽmõthẽ yẽtahe ari-akyã ki lõhtyabãhtya pã agnẽ prẽ. ²³ Mõnyẽmõthẽ bĩnuõkhẽ pã ma, prẽmõ dõ a o ná ahóathẽ tahe ná muõ dõ a o ná phũpatĩ dõ a õnú pã lũ tahenuõ, ù ki thẽzõ nĩdyẽ nyacõ èthĩ pã. Tẽcyẽtẽcũ ki hyã bè htyẽké yẽtõké pã rò Cõmaryã a tẽciryã ki tãbè dõ kayã yẽtõmũ akhu pã. ²⁴ Û ki mẽthyẽ èthĩ tahehe ná nẽ pã, rò tahehenuõ, ù ki pũcwicuõkyã èthĩ dõ kẽpwõtõké dõ hekhu yẽnuõ pã. Judaphũ mãto tahe ki mẽcyẽmẽcũ pẽpẽõ vĩ Jerusalemphũ tahe pã, rò a ki põ tuõdõ èthĩ Judaphũ mãto tahe ashuõakhẽ lõhtyabãhtya hó tãphuõ pã.

*Prẽlukayã Aphũkhũ Ki Hyã Khyẽthyã Ari-akyã
(Matteo 24:29-31, Marko 13:24-27)*

²⁵ “Tẽmãtẽdyã khókhye tahe ki oluõhtyaluõ dõ tamõkũ, lẽkũ, sè thĩtahe akũ pã. Dõ hekhu yẽnuõ, htyẽ dõ htyẽdutãvã akũ tahe yõ háhõ prã tawõtãthũ shyõnyacõ akhu-akhyẽ, htyẽké pwõtõba ki tarõthẽ thêisê lõ rò a ki htetãpã lõplĩ cõ èthĩ pã. ²⁶ Tẽyẽtahe ki htwõhtya lõ cõ hekhu tãbalõ pã, htuõto Cõmaryã ki mẽkazikazuõ lõ lõ mólẽ a tẽprõtẽpryã nuõtahe pã akhu-akhyẽ kayã tahe ki tarõthẽ thêisê lõplĩ cõ pã. ²⁷ Htuõrõ èthĩ ki myãhtye lahyã prẽlukayã aphũkhũ mähõ vãyẽ ki hyãlyã dõ óluõklẽ pã, rò vã ki olõbã cõ ná vã tẽprõtẽpryã ná vã tẽtãryẽdu tãryẽhtũ dõ ashyo-asõ yẽnuõtahe pã. ²⁸ Shyẽ tẽyẽtahe cáhtya mẽhõ akhẽpãnuõ, ihtõ lahyã rò cõhtya lahyã thĩ khuklõ, mẽtẽhẽrõ, nyẽtyato pãma Cõmaryã ki mẽlwõhtekã hó thĩ pã hó.”

*Phyẽní Tẽithyõ Dõ Kadwímõ Tãmõ A O
(Matteo 24:32-35, Marko 13:28-31)*

29 Jesũ hékhákho pè èthĩ, “Tanemyá lahyã kadwímò tòmò ná thòmò ìtètè- bèbè nuô. 30 Thĩ myáhtye ná alè ã dyácèhtyahò hénuô, thĩ thègnè ná kékùkhè phũhyã hó. 31 Phúnuôhò bí thĩ myáhtyehò tàyè tahe htwôhtyahò akhèpãnuô, thègnè lahyã ná Cómarya kírè hyã pòhtyèpòkè phũhtya hó ní-.

32 “Vã héluôcócó- có thĩ, lõ- kayã dõ a ohtwõprè khõnyáyètõtũ tahe thyèlõ tyahító nuô, tàyètahe ki htwôhtya lõ pã. 33 Mókhu ná hekhu ki símèkyã pã tadúro vãlãvãngò yètahenuô a símèkyã pè takhyã- to.

Pè Bè Thãklyã

34 “Rõní lahyã thĩnè ní. Bí thĩ emũòmũ akhè thĩ mebömebye tẹ nuôtahe bèbè, thĩ kũkyã lahyã ná thĩ tẹohtwõprè dõ hekhu yè tõtũ tahenuô bèbè, mełõkyãdè tã thĩ tẹshuõtèkhè ná nuôtahe tãmé ní. Pãma prèlukayã aphúkhũ mähò vãyè ki hyãtuõkhyé dõ thĩ o bí thĩ tanetuõ to nuôtõnyè nuôtõthè pã. 35 Mètèhèro tẹcyètècũ ashuõakhènuô athyaná itavĩ tãbanuô pã, a ki hyãpũnĩ lõlõ- kayã o dõ hekhu yètõba nuôtahe pã. 36 Thyáphũ thĩ ki siplèbé ryáryádèdè kyã ná tẹ kírè htwôhtya yètahe pã, htuõto thyáphũ thĩ ki ihtò dõ prèlukayã aphúkhũ mähò vãyè a mètènyè pã nuòro, thãklyã rò kwícóbè lahyã pwõ- tõphuõ ní-.”

37 Jesũ ithyõithya tã ù dõ tẹlũtyã hõkũ pwõ- tõnyè có. Rò bí mõielyã ashuõakhènuô, a cuõhtya dõ so dõ ù é ná Oliva so yènuõtõmè alo, rò a o bínuô tuõdõ mõi có. 38 Kayã tahe thèhyã nĩdã lahyã a tẹhèsodõnyã tahe rò a hyã romú lõplĩ dõ tẹlũtyã hõkũ.

22

Judaphũ Khuklõkhuklyã Tahe Tanẹ Pũ Lahyã Jesũ

(Matteo 26:1-5,14,16, Marko 14:1-2, 14:10-11, Giovanni 11:45-53)

1 Pwèekhõmũ sõdõ huõmũtapho dõ ù é ná tẹcuõtalwõpwè yènuô, amõnyèmõthè hyãphũ hó. 2 Bwídukhu tahe ná prèithyó tẹthyótèthya athára tahe thèisè kayã bémũ alè akhu-akhyè, a myápũ klyã tãbõbõ dõ a ki mètthyèhuõkyã Jesũ.

Juda Ólyã Dõ A Ki Isèkyã Jesũ

3 Htuõrò Juda dõ ù épõ lũmwĩ ná Iscariot yètõprènuô, khĩnèricyã khuklõ hyãnuõ dõ lũ thèplòkũ. È ma a otõkuõ dõ Byacè Jesũ a khõpacè shyéthènyè aklè tõprèhò. 4 Phúnuô akhu-akhyè, Juda cuõodõnyã ná bwídukhu tahe ná kayã opõ tẹlũhõdu khuklõ tahe. Rò a cuõokúdõnyã ní èthĩ ná a ki isètãkyã Jesũ phútè pãnuô ari-akya. 5 Èthĩ thèkrũthèlõ ólyãsũ Juda ná a ki dyè lũ rũ pã. 6 Juda cũsũ èthĩ. Htuõrò thyáphũ ù ki thègnè tã tõprè- tãmé nuô, a cáhtya myápũ shuõkhètõ shuõkhèbè dõ a ki isètãkyãní Jesũ.

Tẹtaritaryã Tẹcuõtalwõpwè Léelèõ

(Matteo 26:17-25, Marko 14:12-21, Giovanni 13:21-30)

7 Mõnyèmõthè bèhò dõ pwèekhõmũ sõdõ huõmũtapho hyãtuõhò rò Judaphũ tahe mètthyè lahyã thímíphũ dõ kiekiõ ná tẹcuõtalwõpwè agnè. 8 Jesũ nõ Petru ná Giovanni rò a mecũõnĩ èthĩ ngõ, “Cuõ taritaryã one lahyã pè léelèõ tẹcuõtalwõpwè sèesàsè mõiè yènuô ní-.”

9 Èthĩ sudyã lũ, “Nè thèzũ nõtaritaryã tõ pè bítè tõphotè?”

10 Jesũ hé èthĩ, “Nĩdã lahyã, bí thĩ cuõnuõtuõhò dõ vĩkũ akhèpãnuô, thĩ ki myáhtyesũ ná kayãphè hyãdyã cõkahtyè ná thõví tõprè pã. Rò krwõkã nuõkuõ có lũ dõ a kanuõ

nıdyé hitômě akũnuô ní. ¹¹ Rò sudyã hıbyacènuô, ‘Thará sudyã nè, hidókũ dõ sıpré agně dõ vã ná vã khõpacě tahe ki e tẽcuõtalwópwě agně yẽnuõma a o tõbıtě?’ Sudyã lũ phũnuô ní. ¹² Htuõpãrò a ki zũluõ thĩ hidókũ khãlělyã dõ akhu nuõtõtõ dõ a olõobã cõ ná tãmũtãtẽ dõ pẽ lo nuõtahe cõ pã. Rò okyã lahyã bĩnuô rò taritaryã pẽ lahyã pẽ sèsèõ bĩnuô ní.”

¹³ Èthĩ htecuõ rò èthĩ cuõmyãhtye málakõ cõ phú Jesũ héone èthĩ nuô cõ. Rò èthĩ cuõ taritaryãñĩ lahyã tẽcuõtalwópwě sèsãsẽ mõhé agně bĩnuô.

Byacè A Tẽõsãsẽ Mõhé

(Matteo 26:26-30, Marko 14:22-26, Corinthia arěłõ tõba 11:23-25)

¹⁴ Bí shuõkhě hyãtuõhõ dõ tõbè eõ hõ tẽcuõtalwópwě akhẽnuô, Byacè Jesũ ná prẽdõnyãphũ tahe cuõ onyãõ tava rólõ lũ dõ léedıřé akhãshyé. ¹⁵ Rò a hé èthĩ, “Bĩ vã khyábè tyahı tẽcyẽtẽcũ hıto akhẽnuô, vã thẽzũ etõõtõkuõ nyacõ tẽcuõtalwópwě yõtõphuõnuô ná thĩ kanõ- to. ¹⁶ Mẽtẽhèrò, vã hé thĩ, Cõmarya ki hyãıhtaka plũhtuõlõ hí akayã to rò a hyã htwõkhwı rò põñıhı èthĩ tonuô, vã enõkuõ pã tẽcuõtalwópwě sèsèõ yẽnuô ná thĩ to hõ.”

¹⁷ Jesũ phyẽhtya bẽ rò a hébwıhétaryẽhtya Cõmarya htuõrò a hé, “Phyémõ bẽyẽ rò zũtãõ pẽ lũ. ¹⁸ Mẽtẽhèrò vã hé thĩ, cáhtya khõnyãyẽ tãplehyã tuõdõ Cõmarya ki hyã põhtyẽpõké pã tõphuõnuô, vã õnõ kuõpã thõbıthẽhtyẽ yẽ tohõ.”

¹⁹ Htuõrò Jesũ phyé khõmũ rò a hébwıhétaryẽhtya Cõmarya. Htuõrò a ibıkyẽ khõmũ rò a dyõtã ná èthĩ. Rò a hé èthĩ, “Yẽma vã nẽklõ dõ vã dyélyãkyã dõ thıgně nuõhõ. E lahyã yẽ dõ tẽthẽnẽhtya vã akũ ní.”

²⁰ Bí a ehtuõhõ mõhèsèe akhẽnuô, a phyẽhtyake bẽyẽ rò a mẽ thyákuõdũ phú a mẽ khõmũnuô rò a hé, “Yẽma vãthwı dõ a mẽklõmẽma tẽõlyã athẽ rò a htwıtã dõ thıgně yẽnuô hõ. ²¹ Manárò myã lahyã! Kayã dõ a ki isõtãkyã vã yõtõprẽnuô, a otõkuõ ná vã bí léedıřé khãshyé yẽnuô prẽ. ²² Prẽlu aphũkhũ mądũ vãyẽ a ki thyẽ phú Cõmarya a tẽtaze-one nuõpã tadũrò kayã dõ a ki isõtãkyã vã yõtõprẽnuô, a ki khyábè nyacõ tẽcyẽcũ pã!” ²³ Rò èthĩ sudyã nıdyé lũ tõprẽ ná tõprẽ rò a hé lahyã, bıtẽ tõprẽ ki isõtãkyã è pã ha?

Tẽkrékryã Lũ Ná Tẽhtwõdulõ Ari-akyã

²⁴ A khõpacě tahe krékryã nıdyélũ, dõ pẽklě yẽnuõma ùpě ki htwõdulõ ù pã ha? Phũnuô, ²⁵ rò Jesũ hé èthĩ, “Judaphũ mãto tahe a khwıcõphya thĩ tahenuô, a nõe nıdyé lahyã a taryẽshyosõ yẽnuô dõ htyẽphũkẽphũ tahe akhu rò prẽpõtarıtẽ tahenuô, a thẽzũ dõ ù ki é èthĩ, ‘Prẽ mẽbwımẽtaryẽ htyẽphũkẽphũ’ tahe phũnuô. ²⁶ Manárò thĩ yõtãhema thĩ bẽmẽ nı kuõũ phũnuõto. Kayã dõ a htwõdulõ ù dõ thıklě tõprẽprẽnuô, a tõbè htwõ phú kayã dõ a patılõ tõprẽnuô, htuõrò kayã dõ a htwõ khuklõ tõprẽprẽnuô, a tõbè htwõ phú lulé tõprẽnuô. ²⁷ Kayã hekhuphũ tahe tanẽ ná kayã onyãõ esèe dõ đıřé khãshyé nuõma a htwõ dulõũ hõ, rò prẽmẽtẽphũ dõ a buõe kayã dõ a onyã esèe nuõtahe ma a htwõ kayã dõ a patılõũ hõ a tanẽ lahyã phũnuô. Manárò, vãrò vã o dõ thıklě phú lulé dõ a buõebuõũ ù tõprẽ nuõprẽ. ²⁸ Bí vã khyábè tẽpyãtẽsẽ akhẽnuô, thĩ okuõhõ ná vã pwõ- tõphuõ hõ. ²⁹ Phú vãphẽ nõpõ vã nuô, vã nõpõ kuõ thĩ pã. ³⁰ Mẽtẽhèrò thyãphũ thĩ ki eõ tõkuõ ná vã dõ vã đıřé khãshyé dõ vãhtyẽvãkẽkũ pã,

htuõto thyáphú thĩ ki onyão tõnó kuõdũ ná vã dĩ khuklyáhtẽ htyalõ akhu pã rò thĩ ki cirya nĩdũ Israelphú shyényẽmuõ yẽnuõ pã.

Jesũ Hẽluõone Ná Petru Ki Htẽbĩkyã Lũ Pã Ari-akyã
(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Giovanni 13:36-38)

³¹ “Simonẽ, Simonẽ, nĩdã! Khĩnẽricyã khuklõ cuõkwĩtadũ nĩ hó Cõmarya ná a ki plwõhõ khĩnẽricyã khuklõ ki mẽmyã lò thĩ pwõprẽ hó. Rò a ki mẽmyã thĩ phũ prẽmẽ-elyáphú talẽ sẽ nĩdyẽ abuwõ nuõ pã. ³² Manárò, Simonẽ, thyáphú nẽ tẽzũtẽnyã ki pyẽkyã tãmẽ nuõ, vã kwĩcõbẽ pẽ dĩ nẽgnẽ. Htuõrò bí nẽ thẽnẽlyã kãkhyẽ khyẽthyã hó nẽnẽ pãnuõ, nẽ tõbẽ dyẽhẽdyẽrenĩ nẽ puõvyã tahe pã nĩ.”

³³ Simonẽ Petru hẽsũ lũ, “Byacẽ, vã tõbẽ cuõ tũkuõ ná nẽ dĩ ù lẽdõtã kayã a htõkũnuõ có bẽbẽ, matorò vã tõbẽ thyẽ tũkuõ có ná nẽ bẽbẽ, vã otaritaryã one hó vãnẽ hó.”

³⁴ Rò Jesũ hẽsũ lũ, “Petru, vã hẽ nẽ, yẽtõthẽ pã, bí shyẽphẽ i-uhtya tyahĩto akhẽnuõ, nẽ htẽbĩkyã vã thuõphuõ pã.”

Rũhtõ, Pyẽhõ Ná Nẽ

³⁵ Htuõrò Jesũ sudyã a khõpacẽ tahe, “Dĩ arẽkhẽ nuõ, vã nõcuõ thĩ rò vã hẽ thĩ, rũhtõ bẽbẽ, pyẽhõ bẽbẽ, matorò khuphá bẽbẽ phyẽcuõnĩ tã lahyã tãmẽ nĩ, vã hẽ thĩ phũnuõ. Bĩnuõkhẽ thĩ lonó pã nyã tũcũcũ ẽ?”

Rò èthĩ hẽsũ, “Pẽ lonó tũcũ to.”

³⁶ Rò Jesũ hẽsũ èthĩ, “Manárò khõnyãyẽ, ùpẽ bẽbẽ dĩ arũhtõ matorò, apyẽhõ otahenuõ tũ phyẽcuõnĩ lahyã, rò kayã dĩ anẽ oto tahenuõ tũ isẽkyã a cãklõdu rò ipũcuõnĩ lahyã. ³⁷ Vã hẽ phũyẽ mẽtẽhẽnuõma lisã sẽ hẽone vãrivãkyã yẽnuõ, a bẽ lõhtyabãhtya pã. Lisã sẽ hẽ, ‘Ủ dyãnuõ tũkuõ vã dĩ kayãcyẽ kayãricyã tahe aklẽ,’ vã hẽ thĩ yẽnuõ, a kĩrẽ hyã lõhtyabãhtya hò.”*

³⁸ A khõpacẽ tahe hẽ, “Byacẽ, nẽ myãmõ! Nẽ o bĩyẽ nyẽbẽ.”

“Bãnuõ ma anĩ hó,” a hẽsũ phũnuõ.

Jesũ Kwĩcõbẽ Dĩ Oliva sokhu
(Matteo 26:36-46, Marko 14:32-42)

³⁹ Jesũ o dĩ vĩkũ rò htẽcuõ dĩ Oliva sokhu phũ alẽklõ cuõ nĩdyẽ nuõ, rò a khõpacẽ tahe krwõcuõ tũkuõ ná lũ. ⁴⁰ Bí a cuõtuõhõ dĩ sokhu akhẽ, a hẽ èthĩ, “Thyáphú thĩ ki cuõnuõ tũkuõ tã dĩ tẽilo-ilyã akũ tãmẽnuõ, kwĩcõbẽ lahyã nĩ.” ⁴¹ Htuõrò a htẽcuõ taphãyẽ ná èthĩ bá ù vĩcuõyẽ lõ tũmẽ nuõ, rò a cuõdãngũ kwĩcõbẽ bĩnuõ. ⁴² A kwĩcõbẽ rò a hẽ, “Kõ- Phẽ Cõmarya, nẽ ki thẽplò tũ hẽrò, phỹ taphãkyã pẽ vã tẽcyẽtẽcũ abẽlõ yẽtõbẽ, manárò cũ- dũ vã thẽplò a tẽthẽzũ mato, cũ- dũ prẽ nẽ thẽplò nĩ.” ⁴³ Tanẽmõkhuphũ tũprẽ hyã oluõhtya rò, a hyã dyẽhẽdyẽrẽ lũ. ⁴⁴ A thẽplòkũ thẽplòkyã hyãshyo rò, a lẽ kwĩcõbẽ shyolõ pópó. Rò akũthã htwĩtã dĩ hekhu rò a thyã có ná thwĩtãmẽ nuõ có.

⁴⁵ A kwĩcõbẽ htuõrò a kãkhyẽtõ khyẽthyã dĩ a khõpacẽ tahe a o. A khõpacẽ tahe thẽplòkũkyã talwõsũlũ akhu-akhyẽ, Jesũ kãmỹãhtye ná èthĩ omyẽnĩ sõtapa lõplĩ có pwõ- tũprẽ. ⁴⁶ Jesũ hẽ èthĩ, “Thĩ omyẽ sõtapa lõ lahyã phũtẽ? Thyáphú thĩ ki cuõ latãnuõ tã dĩ tẽilo-ilyã akũ tãmẽ nuõ ihtõkwĩcõbẽ lõ mỗ lahyã.”

* 22:37 22:37 Isãia 53:12

Ů Pů Jesů

(Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Giovanni 18:3-11)

⁴⁷ Bí Byacè Jesů hébè pǎpré akhěnuô, kayă bémụ tômụ hyātuô. Juda dǎ a khǎpacě shyéthényě aklě yětôprěnuô, a thũhyă êthĩ dǎ Jesů a o, htuôrò a hyătô Jesů rò a hyănuômú lǎ. ⁴⁸ Manárò Jesů hé lǎ, “Juda~ yěma nẹ isětăkyă hó prělukayă aphúkhũ mǎhó vǎ yěnuô ná nẹ tẹnuômú yěnuô hó ẻ?”

⁴⁹ A khǎpacě dǎ a okuô ná lǎ tahenuô, a thégñěhó ná ũ kírẹ pủ hó Jesů hó akhu-akhyě, êthĩ sudyă lǎ, “Byacè, pẹ tǎbè pǎsũ ná pẹ nẹyě ẻ?” ⁵⁰ Rò dǎ êthĩ aklě tǎprěnuô, a pǎtũkyă bwídukhuló a prẹmetẹphú tǎprẹ akhălè tǎkhó.

⁵¹ Manárò Jesů hé êthĩ, “Okuô lahyă, mepǎ tǎmẹ hó” htuôrò Jesů byáicủ kǎkhyě pẹ khyěthyă kayă yětôprẹ a khălèkuô rò a zarĩ pẹ khyěthyă lǎ.

⁵² Htuôrò prělũtyă khukló nuôtahe ná kayă opộ tẹlũhodu khukló nuôtahe ná Judaphú muộprũmuộprẹ khuklókhuklyă dǎ a hyǎpủ lǎ yětahenuô, Jesů hé êthĩ, “Thĩ hyǎpủ lahyă vǎ tǎkuôrò thĩ hyă có ná nẹ ná imủ thĩtahe có rò vǎ ma kayă cyěřicyă dǎ a cuộpủphezẻplẻ e ụtẹ tǎprẹ nyă ẻ? ⁵³ Vǎ okuô ná thĩ dǎ tẹlũtyă hỏkũ nuô pwo~ tǎnyẻ có rò thĩ pủ vǎ toto, manárò bí khĩnẻricyă khukló a taryeshyosỏ pỏtẹ akhẻyẻ, ashuỏkhẻ bẻhó dǎ thĩ bẻ mẹnỷ hó phúyẻ hó.”

Petru Htẻbĩkyă Jesů

(Matteo 26:57-58, 26:67-75, Marko 14:53-54, 14:66-72, Giovanni 18:12-18, 18:25-27)

⁵⁴ Êthĩ pủ Jesů rò ẻcuỏkyă lǎ dǎ bwídukhuló tǎprẹ ahikũ, rò Petru krwỏcuỏ lỏ kuỏ lǎ dỏkhyẻ. ⁵⁵ Dỏ prẻlũtyădulỏ yětôprẹ ahi vỉklămẻkũnuô, ũ sủkyă o mi bĩnuô tǎphẻ, rò Petru hyăonyătǎ tỏkuỏ ná kayă onyă iswĩmi bĩnuô tahe. ⁵⁶ Prẹmetẹ prẹmỏphú tǎprẹ myǎrẻtǎtǎ Petru onyǎo bí miphẻshyẻ nuôrò a hé lǎ, “Yětôprẹ ma mǎhó a krwỏkuỏ Jesů akhyẻ nuôtỏprẹ vǎ-!”

⁵⁷ Manárò Petru htẻsũ lǎ, “Mỏmuỏ! Vǎ thégñẻnỏ lǎ to.”

⁵⁸ Dỏkhyẻ taplỏphủnuô, prẻkhũ dỏ aruôtỏprẹ myǎhtyeke ẻ rò a hé lǎ, “Nẹ ma tǎmụmụ~ tuỏ prẻ ná êthĩ kayă nuôtahe prẻ vǎ!”

Manárò Petru hẻsũ lǎ, “Khủphẻ, vǎ mǎ náto.”

⁵⁹ Htuôrò dỏkhyẻ ashuỏkhẻ phủnyẻhỏ tỏmủ akhěnuô, kayă dỏ aruôtỏprẹ, hẻsỏkadỏ có, “Kayă yětỏprẹ ma a otỏkuỏ ná Jesů nuôtỏprẹ hó, vǎ hẻyẻ athủ ná taki~ to, mẻtẻhẻrò ẻ ma Galileaphủ tǎprẹ prẻ.”

⁶⁰ Manárò Petru hẻsũ lǎ, “Khủphẻ~, nẹ hẻkryă~ ỉtẻ nuô, vǎ thégñẻ to!” Bí a hébẻ pǎprẻ phúyẻ akhěnuônuô ná shyẻphẻ i-uhtya. ⁶¹ Byacẻ tarĩ myácuỏ tỏdẻ lǎ akhẻ, a tanẻhtya tuỏbẻ Byacẻ Jesů héonekyă lǎ ngỏ, “Yếtỏthẻ pǎ, bí shyẻphẻ i-uhtya tyahító nuô, nẹ htẻbĩkyǎrẻ vǎ thuỏphủ pǎ,” a hé lǎ phủnuô. ⁶² Phủnuôrò a htẻcuỏkyă dỏ aklỏ rò a cuỏ nguỏthyẻnguỏ có.

Ů Pacyẻishyẻ Jesů Rò Ũmủủpỏ Lǎ

⁶³ Kayă dỏ a opỏmyă Jesů tahenuô, a hẻzỏhẻlẻ lǎ rò amủapỏ lỏ lǎ. ⁶⁴ Êthĩ cỏbĩ Jesů mẻthẻ rò sudyă lǎ, “Maủpẻ mủ nẹ pẻ? Prỏ myámyă!” ⁶⁵ Htuôrò êthĩ pacyẻishyẻ hẻmủmyǎricyă lǎ ná ngỏ dỏ aruôtahe nuô a o ẻlǎpǎ.

Ů ẻcuỏ Jesů Dỏ Judaphủ Htwỏdu Tahe A Lẻoplỏ Khălẻ Nyẻhyă

(Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Giovanni 18:19-24)

⁶⁶ Bí mólíbhó akhènuô, kayă htwô Judaphú aplóamu a khuklôkhuklyă tahe, ná bwídukhu, ná prèithyó tètthýótètthya athára tahe hyă oplólô lû tôphotuô, rò èthí éhyă Jesú dô kayă htwôdu tahe anyěhyă. ⁶⁷ Rò èthí hé, “Héso pémýá pè, nè ma Krístu dô Cómarya nwóhtya è dô a ki mēlwóhteka prēlukayă nuôtôprē hó ẽ?”

Rò a hésú èthí, “Vă ki hé pē thĩ- ma thĩ zúe nyă ná vă toto. ⁶⁸ Vă ki sudyă thĩ- ma thĩ hésú ná vă toto. ⁶⁹ Manárò cáhtya khönyáyě tǎplehyă pǎnuô, prēlukayă aphúkhũ máhó vǎyě ũ ki dyéonyăo è dô tètaryědu taryěhtũ a Cómarya takhu cóhtwó nuôtokyě pǎ.”*

⁷⁰ Èthí pwô- tôprē hé, “Ki héphúnuô rò nè ma Cómarya aphúkhũ tôprē hó nuô?”

Rò a hésú èthí, “Ò, a mǎlakô phú thĩ hé nuô hó.”

⁷¹ Rò èthí hé lahyă, “Pè cuô lo pǎ prēkhyáthé phútě? A hé pē pē yěnuô, pē nǐhuô lòdúhó pwô- tôprē hó.”

23

Ŭ Écuô Jesú Dô Khwí Pilato Anyěhyă

(Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Giovanni 18:28-38)

¹ Htuôró lǎ- kayă htwôdu yětahenuô, a ihtò rò a écuô Jesú dô Khwí Pilato anyěhyă.

² Èthí be lahyă tètthú dô Jesú ało rò a hé, “Pè púní kayă yětôprē, mētēhéro a thũthũ éłǎ pē kayă tahe aklyă, rò a hé ná lodyé ná Romakhwí amo-ară to, htuôto a hélyanı pǎ ané ná vă ma Krístu dô a mǎdú khwí tôprē, a hé phúnuô.”

³ Khwí Pilato sudyă lǎ, “Nè ma Judaphú akhwí tôprē mǎlakô ẽ?”

Rò a hésú khwí, “Ò, a mǎlakô phú nè hénuô hó.”

⁴ Htuôró Khwí Pilato hé bwídukhu tahe ná kayă bémũ tahe, “Vă kírē cirya kayă yětôprēnuô, vǎ myáhtye atètthú tôcô- to.”

⁵ Manárò, èthí lé éhtóhtya shyoshyoklô pǎ, “A cuólě mētarũtapyă lò Judaphú tôkéłě ná a tètthýoithya yěnuô. A cáhtya mē dô Galilea kē rò a hyātuôhó bíyě hó.”

Ŭ Thũcuô Jesú Dô Khwí Herodè Anyěhyă

⁶ Bí Khwí Pilato nǐhuô èthí hé ná Galilea kē, rò a sudyă èthí, “Kayă yětôprē ma Galileaphú ẽ?” ⁷ Bí a thégně ná Jesú ma Galileaphú dô a o dô Khwí Herodè atèpó akhǎłé akhènuô, a nõthũkǎkhyě lǎ dô Khwí Herodè a o. Bínuôakhě ma Khwí Herodè o dô vǐ Jerusalem.

⁸ Bí Khwí Herodè myáhtye Jesú akhènuô, a thékrũthéłě nyacó, mētēhéro a nǐhuô htuôhó Jesú ari-akyă rò a thézũ myáhtye lǎ nuô anyěłǎhó. A thézũ myáhtye a ki mē tēprotēprya tôcôcô. ⁹ Phúnuô akhu-akhyě Khwí Herodè sudyă éłǎ Jesú tadúró Jesú hésú lǎ tômũ- to. ¹⁰ Bwídukhu tahe ná prèithyó tètthýótètthya athára dô a ihtò lahyă bínuô tahe, myápũmyávyă pũ dya tadú có Jesú tètthú có. ¹¹ Khwí Herodè ná aklyěphú tahe nyěkruô Jesú, hétakhwótakè lõplĩ Jesú, rò a thyáhtya pē lǎ cǎcwotwó cǎcworyă tôpũ, rò Khwí Herodè nõthũ kǎkhyě èthí dô Khwí Pilato a o. ¹² Bínuôtönyěnuô, Khwí Herodè ná Khwí Pilato htwóhtya khyěłũ khöbóthyó. Dô arékhě nuôma èthí thēhtethěhǎ nǐdyé lǎ.

Ŭ Cirya Jesú Ná A Tǔbèthyě

(Matteo 27:15-26, Marko 15:6-15, Giovanni 18:39-19:16)

* 22:69 22:69 Li Htuthéhtya 110:1

13 Khwí Pilato éplóní bwídukhu tahe ná kayă htwô prèpôtè khuklôkhuklyă tahe ná kayă éprè cò. 14 Rò a hé èthí, “Thí hyăthũ kayă yětôprè dõ vă o, rò thì hé ná a thũthũ kayă bémũ tahe aklyă, thì hé phúnuô. Khõnyáyě vă sudyăcemyă hó è dõ thì mètènyě hó tadúro phũ thì kẹ lũ nuô, vă myáhtye atèthũ tôcô~ to. 15 Khwí Herodè nõthũkăkhyě khyěthyă lũ dõ pẹ o mètèhéro è myáhtye lùtèthũ tôcô~ toto. Kayă yětôprènuô, atèthũ o dõ a tóbè thyènuô a o tôcô~ to. 16 Phúnuô akhu-akhyě, vă ki nõplí ù ná è, htuõrò vă ki plwõhtekăkyă lũ.”

17-18 Kayă bémũ éhtõhtya lõ, “Mẹthyěkyă è, plwõhte pẹ pẹ dõ Barabba nuô.” Dă cuõtalwópwě ashuõakhě hyătuõhó hénuô, pwěyě alẹklõ o ná Khwí Pilato bè plwõhte pẹ èthí kayă dõ ù dõtă lũ dõ htõkũ tahe aklě tởprè.* 19 (Ủ męsúsă dõ vĩkũ akhènuô, Barabba yõ cuõmęsúsă patõkuõũ akhu-akhyě, ù dõtă lũ dõ htõkũ, htuõto ènuô a mẹthyěno kayă tởprèprè.)

20 Khwí Pilato thézũ plwõhtekyă Jesũ rò a hé khyěthyápó ná kayă bémũ tahe, 21 manáro èthí éhtõhtyasũ tadũ, “Mũthyěhtyakyă è dõ krusulo nuô! Mũthyěhtyakyă è dõ krusulo nuô!”

22 Rò Khwí Pilato hépó èthí thuõphuõtõphuõ, “Mamètèrò bè mũthyěhtyakyă lũ? A mệthũ maitě? A mệthũtè dõ a tóbè thyě cò nuô, vă myáhtye tôcô~ to. Vă ki nõmũ ù ná è rò vă ki plwõkăkyă è pă.”

23 A hé phúnuô tadúro èthí lé~ éhtõhtyashyo klõlõ pọ ná ki mũthyěhtyakyă Jesũ dõ krusulo. Rò dõkhyětadũnuô, èthí pẹkyă. 24 Phúnuô akhu-akhyě, Khwí Pilato ciryakyă Jesũ phũ èthí kwĩ lũ nuô prè. 25 Khwí Pilato plwõhte pẹ èthí kayăphě dõ èthí thézũ nõplwõhte lũ nuõtởprè. Kayăphě yětởprè ma a mẹtărũtapyă tẹ, a mệthyě ù rò ù dõo lũ dõ htõkũ. Htuõrò thyáphũ èthí ki mẹ lũ cũ~ dũ èthí thézũ mẹnũ rò a dyétăkyă Jesũ dõ èthí atakhukũ.

Ủ Mũthyěhtya Jesũ Dõ Krusu Alo

(Matteo 27:31-44, Marko 15:21-32, Giovanni 19:17-27)

26 Bí klyěphũ écuõhó Jesũ akhènuô, èthí cuõtăşũ ná kayă tởprè dõ amwĩ ná Simonè. È ma vĩ Cyreneophũ tởprè, rò a o dõ dõ hyă prè rò a hyănuõ dõ vĩkũ. Bí a hyănuõ akhènuô, klyěphũ pũşũ lũ rò èthí dyahtya Jesũ krusu dõ lũplăkhu, rò a nõză lũ rò a nõkrwõcuõ kuõ lũ dõ Jesũ akhyěkhu. 27 Kayă krwõcuõplu krwõcuõphè kuõlõ Jesũ akhyě, rò dõ kayă yětahe aklènuô, prèmò dõ a thèplènebè nyacó tahenuô, a opacuõtõkuõ bínuô, rò a nguõthyěnguõo lahyă cò. 28 Jesũ tarĩcuõ tở èthí rò a hécuõ èthí, “Vĩ Jerusalem phũmò thì~, nguõ tă dõ văgně tămé, nguõ nĩdyédũ lahyă dõ thìgně ná thìphũthĩlye tahe agnènuô. 29 Mètèhéro, tẹcyètẹcũ amõnyèmõthě tahe ki hyătuõ pă rò ù ki hé lahyă, ‘Prèmòşõphũ ná prèmò dõ aphũ onó kuõ lahyă tởphuõ~ to, ná prèmò dõ a dyèõnúno dyé kuõ pacẹ tởphuõ~ to tahe ki nĩbè nyacó tẹşõri!’ Ủ ki hé lahyă phũyě pă. 30 Bínuõkhěpă

‘Ủ ki hé lahyă lăso tahe pă, “Latăprò dõ pẹkhuyě!” Htuõto a ki hé lahyă sophũ tahe, “O tadwõbĩrẹ pẹ ní~!” ’*✱

31 “Vă dõ athyaná thòthĩthuõ yènuô, èthí ki mẹcyěmẹcũ cò vă báyě kihéro, kayă dõ aruõ dõ a thyă lahyă prè ná thòkră tahenuô, èthí ki mẹcyěmẹcũlõ păpă.”

* 23:17-18 23:17-18 Ủ ră o liphă mú~ nukhě tahehenuô amăphũ 18 yě a opa kuõ to. ✱ 23:30 23:30 Hosea 10:8

³² Èthi cwicuóni kuõ kayã dö a methú htyéké a tethyótethya thényëlö dö a ki mũthyëhtya tōkuõ ná Jesũ. ³³ Èthi cuõtuõ dö khälé tōpho dö ù é, “khuklōkrwí” khälé yënuô. Htuõrò èthi mũthyëhtya tōkuõ kayã methú htyéké a tethyótethya yëthényë ná Jesũ dö krusulo. Tôprè rò a mũthyëhtya lũ dö Jesũ cóhtwó tōkyë, tôprè rò a mũthyëhtya lũ dö cóci tōkyë. ³⁴ Jesũ hé, “Phẽ~, plwōkyã èthi tethú ní~, mëtëhéro èthi mëtëphúyënuô, a thëgnë nídyé to.” Rò klyëphú tahe ki ibëphyé nírólũ Jesũ hyeca yënuôrò èthi bó lahyã tëbyäbwí tōcô dö cú~ dü a tãtõ bítë tôprè tō phyé bítë tōkyë tē phúnuôpré.

³⁵ Kayã tahe ihtoomyã lahyã päpré bínuô akhë, kayã dö a htwõ khuklōkhuklyã tahe pacyëishyé nyëkruõ lahyã Jesũ, rò a hé lahyã, “È ma a mëlwóhteka cyã dãdu~ ù ni. È ki málakõ Krístu dö Cómarya nwóhtya è nuôtôpré kihéro, nõmëlwóhteka nídyé kuõmõ anënuô to.”

³⁶ Klyëphú nuôtahe bèbè, a nyëkruõ kuõ lö lũ. Èthi cuõ dö Jesũ a o rò a cuõdyëõ lũ htyëžãtaprè. ³⁷ Rò èthi hé lũ, “Në ki málakõ Judaphú tahe akhwí kihéro mëlwóhteka nídyé kuõmõ nënë nuô to.”

³⁸ Dö a khuklōhtënuô, ù rähtya o, “È ma Judaphú tahe akhwí.”

³⁹ Kayã dö a methú htyéké a tethyótethya rò ù mũthyëhtya tō lũ ná Jesũ yëthényë aklë tôprè nuô a pacyëishyé Jesũ, “Në ma Krístu mato è? Mëlwóhteka nídyé kuõmõ nënënuô, rò mëlwóhteka kuõmõ pë to!”

⁴⁰ Manárò kayã methú htyéké a tethyótethya dö aruôtôpré théprwõ lũ rò a hé lũ, “Në théisë kuõ Cómarya to è? Në ma në níbè thyákuõdũ təciryã thyáná è yënuô pré. ⁴¹ Pë yëthényë níbè təciryã phú pë methúhtuõhó nuôtahe akhu-akhyë akòabè pré. Manárò ènuô, a methú kuõ tōcô~ to.”

⁴² Htuõrò a hé Jesũ, “Kõ~ Jesũ~, bí në hyãpõhó phú khwí tôprè hó akhëpãnuô, thënëhtyabè tuõkuõ vã pä ní~.”

⁴³ Rò Jesũ hésù è, “Vã hécócó~ có në, yëtönyë pãnuô, në ki ka-o tōkuõdũ ná vã dö Paradisũ kékũ pä.”

Jesũ Thyë Ari-akyã

(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Giovanni 19:28-30)

⁴⁴ Bí mõhtuô shyényëmũ phúbèhó akhënuô, tamõ khítarütã tōkélë tuõ có dö mõhélya thuõmũ bè nuô có. ⁴⁵ Rò ikëbadu dö ù cõtãtũbí lũ dö tëlühõdu akũ yëtõbanuô, a lazë kahtyakalyã plúkyã nyëkyë. ⁴⁶ Jesũ cyëpryë éhtõhtyashyo rò a hé, “Kõ~ phẽ~, vã dyélyakyãhó vã théhtwõpré dö në takhukũ hó,”* a hé phúnuô htuõrò a thëtãplúkyã.

⁴⁷ Roma klyëtözè khukló yëtôpré myáhtye tẽmẽ-ané yëtahe rò a htuthéhtya Cómarya rò a hé, “Kayã yëtôpré ma kayãcókayãtë málakõ có nyã hó!” ⁴⁸ Kayã épré dö a hyã opõmyã rò a myáhtye tẽmëhtwõhtya ané yëtahenuô, a théplë lõplí có akhu-akhyë èthi htòlyã nídyé lahyã ataõ rò a ka lahyã dö ahi. ⁴⁹ Lõ~ kayã dö a thëgnë Jesũ tahe ná prëmò dö a o dö Galilea kékũ rò a krwõ hyãkuõ lũ tahenuô, a cuõ ihtò lõtaphãyë rò a myã lahyã lõ~ a htwõhtya yëtahe.

Û Iluõ Jesũ

(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Giovanni 19:38-42)

* 23:46 23:46 Li Htuthéhtya 31:5

⁵⁰⁻⁵¹ Kayă dö amwi ná Joseph o tôprè. A o dö vï Arimathea, Juda kékũ. È ma kayäryá, kayăcócú dö a opõmyású Còmarya ahtyëaké ki hyă pä tôprè. È ma a opatõkuõ dö kayă htwõdu aplóamukũ tôprè tadúro bí ù ólyá lõ ná ù ki cirya Jesũ akhënuô, a ólyá patõ kuõ to. ⁵² A cuõ dö Khwí Pilato a o rò a cuõkwí Jesũ aluõto. ⁵³ Htuõrò a cuõ cõtã Jesũ a luõtoyë dö krusu alõ rò a bobí lũ ná ikëbáplí nguđu tôba htuõrò a cuõdyanuõ lũ dö luõkũ dö ù ikhũkũnuõ o lũ dö sorõlo dö ù iluõnó hí ná luõ tôphuõ híto yënuô tôkũ. ⁵⁴ Mõnyë nuõtõnyë ma mõnyãnyë dö ù taritaryã one lahyã Judaphú a Mõnyëduô agnë. Judaphú a Mõnyëduô phũhyãtuõhõ.

⁵⁵ Prëmò o dö Galilea ké rò a krwõhyãkuõ Jesũ akhyë yëtahenuô, a krwõhyãkuõ ná Joseph rò a myátõma nĩkyã ù lëdyanuõ Jesũ akhãlé yëtõpho. ⁵⁶ Htuõrò èthĩ kãkhyë dö hi rò a kã taritaryã one lahyã htyënuõmú ná myrra dö a ki hyã plõ pë lahyã ná luõtoyë agnë. Manárò bí Judaphú a Mõnyëduô nuõtõnyënuô, Judaphú tahe a tètthyótèthya o ná èthĩ bè okuõ akhu-akhyë, èthĩ okuõ lõ lahyã.

24

Jesũ Krístu Htwõprè Kãkhyë Dõ Tètthyë (Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Giovanni 20:1-10)

¹ Mõnyë thuõthyótõnyë kalúlõ tõnyë bí mõlĩromú akhënuô, prëmò yëtahe phyení htyënuõmú dö èthĩ taritaryã one hõ yëtahe rò a hyã lahyã dö luõkhu. ² Rò lõ dö ù htulõbí lũ ná luõkũ nuõtõmënuô, èthĩ myãhtye ná ù htulõtaphã cuõkyã lũ. ³ Èthĩ nuõmyã tadúro a myãhtye pä Jesũ aluõto to. ⁴ Bí èthĩ ihtò tanë tètityëkyã yëakhënuô, kayă dö a kũthyã hyeçã takhërasõ thényë oluõhtyakyë pë èthĩ rò a hyãihtò dö èthĩ khãshyë. ⁵ Prëmò yëtahe théisë talwósúlũ rò a dãngũlyã rò ngõtaklwí vĩtãlõ amèthè dö hekhu, rò kayă yëthényë hé èthĩ, “Thĩ cuõmyápũ kayă htwõprè dö kayă thyë tahe aklë metë? ⁶ Jesũ opã býyë to hõ, a ihtò htwõprè kãkhyë hõ. Thénèhtya khyëthya lahyã bí a o dö Galilea ké akhë rò a hësokyã htuõhõ thĩ ngõ nuõtahenuô. ⁷ ‘Prëlukayã aphũkhũ máhõ vãyë, ù ki dyëtãkyã vã dö kayă tètthütëoraphú tahe a takhukũ pä. Ù ki mũthyëhtya vã dö krusu alõ pä, rò bí thuõnyëtõnyë pãnuô, vã ki ihtò htwõprè kãkhyë khyëthya pä.’ ” ⁸ Yëtõphuõrò prëmò tahe thénèhtyabè khyë a tètthésonekyã nuõtãhe.

⁹ Rò èthĩ htekaçkyã dö ahi rò a kãhëso pë lõ tètityëkyã yë ná prëdõnyãphú shyëtõprè yënuô ná kayă dö aruô dö a okuõ ná èthĩ lõ- plĩ bínuô tahe. ¹⁰ Prëmò yëtahe ma máhõ Magdalena dõkũmuõ Maria, Joanna ná Jakomo amuõ Maria thĩnuô tahe hõ. Èthĩ yëtahe ná prëmò dö aruô tahe hësoluõ pë prëdõnyãphú tahe ná tètityëkyã yëtahe. ¹¹ Manárò prëdõnyãphú yëtahe tanë lahyã ná prëmò yëtahe hëbõhébye pré akhu-akhyë a zũe kuõ èthĩ to. ¹² Manárò Petru ihtòklyahyã dö luõkhu rò bí a hyãngõmyácõ nuõ akhënuô, a myãhtye tú ikë bápłĩhtũ nuõtõba pré. A hyãmyã htuõ phũnuõrò a kãkhyë khyëthya dö hi. A cuõhtwõhtya tuõ phuyë metë a tanë rò a khyéthukhyéthë nyacõ.

Kayă Tahe Cuõ Dõ Dõ Emmao (Marko 16:12-13)

¹³ Bínuõtõnyë hõ, Jesũ a khõpacë thényë cuõ dö dö Emmao dö a oye ná vï Jerusalem ma a phũ- o thuõthyótõmile. ¹⁴ Rò èthĩ dõnyãcuõ nĩdyélũ ná lõ- tètthëtthwõhtya htuõhõ

ari-akyä yënuôtahe. ¹⁵ Bí èthì hébèdônyä nídyélũ akhënuô, Jesũ hyäphũkuô dô èthì a o rò a cuô takro kuô ná èthì. ¹⁶ Èthì myáhtye lũ tadúro a thégnë lahyä lũ to.

¹⁷ Jesũ hé èthì, “Thì hébèdônyäcuô kryá lũ ná tètítèkyä ítětë?”

Yëtôphuôro èthì ihtòokuô lahyä rò èthì mètènuô, a théplëthézò löplì có. ¹⁸ Bínuô aklë tôprè dô amwi ná Cleopa yëtôprènuô a sudyä lũ, “Dô vï Jerusalem akũ yënuô, kayä htwösiprè ma a onyã prëtú nètôprè nyã hó. Pahéuôhënu rò ù məkryá- maítë nuôma në thégnë kuô nyã ù tôcô- to ẽ?”

¹⁹ Rò Jesũ sudyä lũ, “Û mę kryá- ítë?”

Rò èthì hésũ lũ, “Máho vï Nazarephú Jesũ ari-akyä nuô kôkô-. È ma prèpro tôprè. A tètéhèhësũ ná a tètphyètèmę dô Cómarya ná prèlukayä lö- plì anyëhyä nuô, a o ná tètprotèprya có. ²⁰ Thyáphú pë bwídukhu tahe ná pë kayädu tahe ki cirya thyëkyä lũ agnënuô a dyétäkyä lũ dô Khwí Pilato a khadäkü rò a mũthyëhtyakyä lũ dô krusulo. ²¹ Manáro pë myásũ thélëní è ná a ki męlwóhtekä Israelphú tahe pä. Phúnuôhtuôto, yëtönyëma tēmhtwóhtya ané bãhtyahó thuönyë hó. ²² Prëmò dô pèklë tahenuô, èthì hyä romú lahyä dô luôkhu rò a ka hékhyéhézü löplì pë. ²³ Mëtëhëro èthì hyä rò a hyä myáhtye luôto yënuô to hënuô-. Èthì kakhýë rò a kahé ná èthì myáhtye tanémókhupú tahe oluôhtya pë èthì, rò a hé èthì ná Jesũ htwôprè kakhýë hó, hënuô. ²⁴ Prèkhũ dô pèklë tahehe klyahýämyä lahyä dô luôkhu rò a myáhtye Jesũ luôkü okókhũkyä thyána prëmò nuôtahe hënuôpré hënuô. Rò èthì myáhtye Jesũ to, hënuô.”

²⁵ Phúnuô htuôro Jesũ hé èthì, “Kayä olóoklô thï- prèpro tahe héonekyä ngó tahenuô, thï zúe pyä nyacó vã-! ²⁶ Krístu tóbè khyä tètýètècũ yëtahe htuôro a ki cuônuô dô a tètaryëdu taryëhtũ akũ pä máto ẽ?” ²⁷ Htuôro Jesũ hésodônyäplö pë èthì ná lisäsë héone htuôhó è ari-akyä cáhtya dô Mosè rákyä li nuôtahe ná lö- prèpro rákyäone nuôtahe.

²⁸ Bí èthì cuôtuôphúhó ná dô dô a kírë cuô yëtôdô akhënuô, Jesũ mę phú a kírë cuô talwókyä ná döyënuô. ²⁹ Manáro èthì é tadú lũ rò a hé lũ, “Nuô okuôkuô ná pë býë hó, mő kírë phútähó, päma mőkhi tatilé në he.” Phúnuô akhu-akhyë Jesũ cuônuô okuôkuô ná èthì bínuô.

³⁰ Bí a onyã etôkuôsë ná èthì akhënuô, a phyë khómũ rò a hébwíhétaryëhtya Cómarya htuôro a ibikyë khómũ rò a zúe pë ná èthì. ³¹ Htuôro èthì mètè líhtya rò a thégnë tōmaní khyë Jesũ, rò tôphuôtuô Byacè Jesũ símë pëkyä dô èthì mètènyë. ³² Èthì hé nídyë khyëlũ, “Bí a hébè ná pë dô klyálo akhënuô bèbè, bí a hésodônyäplö pë pë ná lisäsë a tètèso-one thítahe akhënuô bèbè, dô pë théplökũ nuô, a tapúkázó thëkrũthélöhtya có phúnuô vãhéto?”

³³ Tôphuôtuô èthì ihtòka dô vï Jerusalem. Rò èthì kamyáhtye ná prèdônyäphú shyëtôprè ná ùruô tahe opló tölö lũ bínuô. ³⁴ Prèdônyäphú yëtahe hé pë kayä hyätuô mópä yëthényë, “Byacè ihtò htwôprè kakhýë málakó có hó menë. A dyéluô pë htuôhó ané ná Simonè hó!” ³⁵ A héhtuôphúnuô rò kayä yëthényë hësuloô pëkuôke èthì ná bí èthì cuô dô klyálo akhënuô, a məkryá pë èthì phútë, htuôro èthì thégnëno pré Jesũ bí a ibikyë khómũ akhënuô pré, a héluô pëke èthì phúnuô.

Jesũ Dyéluô Pé Ané Ná A Khöpacë Tahe

(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Giovanni 20:19-23, Prèdônyäphú tahe 1:6-8)

³⁶ Bí kayã yěthényě hēsopě èthĩ ná tẹritẹkyã yě akhěnuô, Jesũ anẹ Byacè nĩdũ hyãih̄tò oluôkhyé pẹ dõ èthĩ klãměkũ rò a hé èthĩ, “Tẹthẹplò kacũkabé ki okuôdũ ná thĩ ní~.”

³⁷ Èthĩ tanẹ lahyã ná a myáhtye luôtapryã rò a thěisě khyézũ nyacó. ³⁸ Rò Jesũ hé èthĩ, “Thĩ tanẹ thěisě lỏ lahyã metě? Thĩ thẹplò raròrare lỏ lahyã metě? ³⁹ Thyáphũ thĩ ki myáhtyethégně tặtặ ná vã nẹklỏ o málakỏ agněnuô, myámỏ lahyã vã takhu ná vã khãduôyě, hyãphũmyã lahyã mỏ vãnéyě, metěhẻrò, luôtapryã nuôma, apháazyे akrwĩakrwó okuôũ phũ vã yěnuô to.”

⁴⁰ A héhtuỏ pẹ èthĩ phũnuỏrò a dyéluỏ pẹ èthĩ ná atakhu ná akhãduô. ⁴¹ Èthĩ thẹkrũthẻlỏ lahyã rò a htebĩhtetapa lỏ lahyã lũ akhu-akhyẻ, a zũeryã lahyã hĩto. Htuỏrò Jesũ sudyã èthĩ, “Thĩ sẻsẻỏ o tỏcỏcỏ ẻ?” ⁴² Èthĩ dyẻ lũ tẻisũ tỏkwophũ. ⁴³ Rò a phyẻsũ rò a ehtyaluỏ pẹ dõ èthĩ mẻthẻnyẻ.

⁴⁴ Htuỏrò a hé pẹ èthĩ, “Bĩ vã okuỏpã ná thĩ akhěnuô, lỏ~ ử rỏo htuỏhỏ vãrivãkyã dỏ Mosẻ alikũ nuỏtahe bẻbẻ, prẻprỏ rỏokyã nuỏtahe bẻbẻ, dỏ Li Htuthẻhtya akũ nuỏtahe bẻbẻ, a bẻ lỏbãhtya lỏplĩ pwỏ~ tỏcỏ pãnuỏ, vã hẻsoluỏ pẹ htuỏlỏhỏ thĩ hỏ.”

⁴⁵ Htuỏrò thyáphũ èthĩ ki thẻgnẻplỏphẻryã lisẻsẻ tahe agněnuô, a bảmỏhtya pẻhỏ èthĩ thẻplỏtanẹ tahe hỏ. ⁴⁶ Rò a hé pẹ èthĩ, “Lisẻsẻ hẻone, Kristu ki khyábẻ tẻcyẻtẻcũ pã htuỏrò thuỏnyẻtỏnyẻ pãnuỏ, a ki ihtỏhtwỏprẻ kạkhyẻ dỏ tẻthyẻ pã. ⁴⁷ Htuỏrò dỏ ẻmwĩ akũ rò ử ki hẻsodỏnyã tẻzã nĩ ari-akỹã ná tẻplwỏkyã tẻthủtẻora yẻnuỏtahe ari-akỹã pã. ử ki hẻsodỏnyã ẻ dỏ myẻcỏ pwỏtỏcỏ agnẻ pã, rò ử ki cáhtya hẻsorẻlỏ dỏ vỉ Jerusalem akũ nuỏpã. ⁴⁸ Thĩ ma prẻkhyáthẻ dỏ a htwỏ pẹ tẹritẹkyã yẻtahe agnẻ tahe hỏ. ⁴⁹ Rò vã ki nõhyãlyã pẹ thĩ phũ vãphẻ ỏlyã one htuỏhỏ nuỏtỏcỏ dỏ thỉlỏ pã. Manỏrò thĩ ki nỉbẻ hí tẻtaryẻshyosỏ dỏ a o dỏ mỏkhuyẻ hyãlyã tyahĩ dỏ thỉlỏ to nuỏ, thĩ bẻ opỏtadũ bĩ vỉkũ yẻnuô pã.”

*Cỏ Kạkahtyakyã Jesũ Dỏ Mỏkhu
(Marko 16:19-20, Prẻdỏnyãphũ tahe 1:9-11)*

⁵⁰ Htuỏrò dỏkhyẻnuô, a ẻcuỏ a khỏpacẻ tahe dỏ vỉklỏ, rò a ẻcuỏtuỏ èthĩ dỏ dỏ Bethania akhãshyẻ, rò a zỏhtya atakhu rò a sỏri èthĩ. ⁵¹ Bí a sỏri pãprẻ èthĩ akhěnuô, ử cỏkạkahtya taphãkyã lũ dỏ mỏkhu rò a dya-okỹã kyã a khỏpacẻ tahe. ⁵² Èthĩ cỏbucỏbẻhtya htuỏ lũ rò èthĩ thẹkrũthẻlỏ kạkhyẻ lahyã dỏ vỉ Jerusalem akũ. ⁵³ Htuỏrò èthĩ o dỏ tẻlũtyã hỏkũ pwỏ~ tỏphuỏ rò htuthẻ hẻbwĩhẻtaryẻhtya Cỏmaryã bĩnuỏ.

Giovanni Gospel Of John Tèhébé Ré Dó Nyě

Li tètèkrũmila Giovanni yětôba ma a héluô ná Jesũ Krĩstu ma Cómarya alǎangó tacúprè tòprè. “È hyă htwõ prèlu hekhuphú rò a hyă ohtwõprè dõ pèklè.” (1:14) Phú li yětôba hénĩdũ, ù rǎo liyětôba ma thyáphú prèhõli tahe ki zũe ná Jesũ ma prèmewóhteka ù dõ Cómarya ólyá ná a ki hyă pǎ yěnuô tòprè, htuõto è ma Cómarya aphúkhũ tòprè, rò dõ èthĩ zũe lũ akhu-akhyèrò a ki nĩbè lahyă théhtwõprè, ù rǎo pé èthĩ phúnuô. (20:31)

Bí liyětôba héplõré pé htuõhó ná Jesũ ma Cómarya alǎangó tacúprè tòprè hó htuõnuô, a héluô rélõke tèmè tètòtèprya émyéécò rò tèmè tètòtèprya yěnuô a dyéluô ná Jesũ ma prèmewóhteka ù tòprè hò, htuõto è ma Cómarya aphúkhũ tòprè hò. Htuõrò a héluõplõ pé tèmè tètòtèprya tahe angólasá. Kayă tahehe nuô, a zũkanyáka Jesũ phútè, rò ù krwõ lũkhyè phútè ari-akyañuô, a hésoluô pé bí liyětôba akũ. Htuõrò a rǎluô pé pò ná ù théhte Jesũ rò ù htésũtaáyásũ lũ tahe ari-akya.

Bí ù pũ tyahĩ Byacè Jesũ to nuõtòthè ná ù mũthyèhtya tyahĩ lũ to nuõtòrò ari-akya yěnuô, ù rǎmáradyă o è bí Amădu 13-17 akũ yěnuô. Htuõto è ná a khõpacè tahe a tètòthyóbõlã nĩ lũ, a tètarityă one tahe ná a dyéhèdyére nĩ èthĩ tahe ari-akya yěnuô ù rǎmáradyă o kuõdũ bínuô. Amădu dõ khyèlõ tahenuô a hésoluô pé ná ù pũ Jesũ ná Khwĩ Pilato sudyămyá cemýá lũ ari-akya, ù mũthyèhtya lũ ari-akya ná atèthyè ihtòhtwõprè kakhýè ari-akya, ná a thyèihtò kakhýè htuõ nuô a dyéluô pé ané ná a khõpacè tahe ari-akya.

Giovanni dyadu rǎdũ pé nĩbè dítũ tètwtwõprè tacúprè ashyèzũ nĩkrá yěnuô dõ Krĩstu a o ari-akya. Kayă dõ a zũe ná Jesũ ma klyá, tèmátècò, ná tètwtwõprè tahenuô, théhtwõprè ashyèzũyè a ki htwõhó lütè cáhtya khõnyáyè tǎplehyă acúcũ ahtũhtũ hó. Giovanni a tètýéluõplõ ryá tòmoma máhó bí a thézũ zũluô pé ù ná dõthudõthè ari-akya tahe akhènuô, a nõe talõmyá pé ù ná tǎtè dõ ù léklõ nõe è mòhémõlĩ tahe. Hékuórè, a nõe pé ù ná htyè, khómũ, tèlĩ, prèkyèthímĩ, thímĩ tahe, thòbĩthèmmò, ná thòbĩthè tahe.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dõ nyè 1:1-18

Giovanni Baptista ná Byacè Jesũ a khõpacè arélõ tahe 1:19-51

Jesũ a tètýètèmè 2:1-12:50

Dõ khyèlõ tóklè bí vĩ Jerusalem akũ ná akhãskhãshýè tahe 13:1-19:42

Byacè Jesũ thyèihtò kakhýè, dyéluõkhyè ù ná ané, ná a kahtyakhyè dõ mókhu ari-akya 20:1-31

Jesũ dyéluô pé khyèthyá ané ná ù dõ Galilea ké 21:1-25

Krĩstu Ma Cómarya Alǎangó Tacúprè Tòprè

1 Dó Cómarya* byálya hí hekhu to akhèpãnuô, ù é lù ná tètãtèngó† yètòprènuô, a ohtuôdû hó. Tètãtèngó yènuô a o kuô ná Cómarya rò tètãtèngó yènuôma mậó Cómarya hó. 2 Dó Cómarya byálya hí hekhu to akhèpãnuô è otõkuô ná Cómarya dó kalúkhe pã có.

3 Cómarya nõbyálya dítú lù tètewõtôcô. Tè dó a byálya to nuô a o tôcô~ to. 4 È ma tètewõprè a khãshyèkhãrya rò tètewõprè yènuô a dyé tẽlĩ dó ù pwõ~ tôprè agnẽ. 5 È ma athyáná tẽlĩ rò a lítakhẽ dó tètkhítelò aklẽ rò tètkhítelò mepékya cyá lù to.

6 Cómarya nõhyã kayã tôprè dó amwĩ ná Giovanni Baptista. 7 Thyáphú kayã pwõ~ tôprè ki nĩhuô a tètèhodonyã tahe rò a ki zũenyãe agnẽnuô, a hyã hẽsothègnẽ pẽ ù ná kayã dó Cómarya nõhyãlya lù phú tẽlĩ yènuô tôprè ari-akyã. 8 Giovanni nuôma tẽlĩ mậto. Manárò è ma prè hyã hẽsothègnẽ pẽ ù ná tẽlĩ ari-akyã tôprè. 9 Tẽlĩ mậlakõ yènuô, a kírẽ hyãnuô hó dó hekhuyẽ hó, rò a ki lítakhẽ htyaluô pẽ ù pwõ~ tôprè.

10 A hyã ohtwõprè htuôhó dó hekhuyẽ hó. Rò a byálya nĩdû có hekhuyẽ tadúro è ma kayã phútẽ tôprènuô hekhuphú thègnẽplõ lù to. 11 A hyã dó a htyèphúkèphú nĩdû yètahe a o tadúro akayã nĩdû tahe èsù lù to. 12 Manárò kayã dó a èsù lù tahe rò a zũenyãe lù tahenuô a dyèhtwõhtya èthĩ ná Cómarya a phúmòphúkũ tahe. 13 Èthĩ htwõhtya cyá Cómarya a phúmòphúkũ ná phú kayã lèklõ opacẽlya nĩdyé aphú nuôtahe mậto. Htuôro phú muõphẽ a tètèzũthelõ rò aphú o nĩdyédû nuô mậto. Mậtòkhónuô, èthĩ htwõhtya cyá Cómarya a phúmòphúkũ phú Cómarya athèplò onĩdû nuôprè.

14 Kayã dó ù é è ná tètãtèngó yètòprènuô, a hyãhtwõ phú prèlukayã nuô rò a hyã ohtwõprè hó dó pèklẽ. Pẽ myãhtyehó a tètaryèdu taryèhtũ. Cómarya aphúkũ yõ otú tôprèprè akhu-akhyẽ, è nĩbè lõplĩ có tètaryèdu taryèhtũ yẽ dó afhèò có. È ma kayã dó a lõbã ná tètewítetaryẽ ná tèmậtècò tôprè.

15 Giovanni hẽsothègnẽ è ari-akyã rò a èhtõhtya, “Phú vã hẽso htuõpèhó thĩ è ari-akyã, ‘Kayã dó a ki hyã dó vãkhyèkhu pã tôprènuô a taryèproprya duhtũklõ có ná vã pã, mètèhèrò bí vã opacẽlya híto akhẽnuô, a one htuõdũhó.’ ” 16 Abwĩataryẽ olõobã có akhu-akhyẽ, pẽ lõ~ plĩ nĩbè kuõdũhó tètewítetaryẽ tôcô htuõ tôcô dó lũo hó. 17 Cómarya dyétã tètthyótèthya ná Mosè rò Mosè dyétã dítú ná pẽ, tadúro Jesũ Krĩstu mamã kayã dó a dyétã pẽ pẽ tètewítetaryẽ ná tèmậtècò. 18 Û myãhtyenó Cómarya tôprè~ to tadúro, aphúkũ otú tôprè yènuôma mậó Cómarya hó dó a otõkuô ná a Phẽ yẽ dyèluõhtyahó pẽ ná Cómarya hó.

*Giovanni Baptista Hẽso Pẽ Û Ná Jesũ Ari-akyã
(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Luka 3:15-17)*

19 Bètòphuô Judaphú khuklòkhuklyã dó a o dó vĩ Jerusalem akũ tahe nõcuô bwĩdu ná Leviphú dó a məcwõ tètũhõdu tahe dó Giovanni a o rò a nõsudyã lù, “Nè ma ùpẽ?” Rò Giovanni hẽluô thègnẽ pẽ èthĩ, 20 “Vã ma Messia mậto.” A ólya lãlãlĩlĩ sũpẽ èthĩ phũnuô.

21 Èthĩ sudyã pỏ, “Ki mephũnuôro, nè ma ùpẽ? Nè ma Prèpro Elia ẽ?” Rò Giovanni hẽsũ èthĩ, “mậto.”

* 1:1 1:1 Cỏphrya † 1:1 1:1 Tètãtèngó angólasá ma mậó kayã tôprèprè dó è ma mậ prècyãprèdè rò a dyèluô pẽ pẽ ná Cómarya.

Htuõrò èthì sudyã pọ, “Nè ma prèpro‡ dõ Cómarya ólyã dõ a ki nõhyãlyã lũ pã nuõtõprè è?” Rò a hésù, “máto.”

²² Htuõrò èthì hé, “Thyáphú pè ki kã héluõbé pè kayã dõ a nõcuõ sudyã pè tahe agnènuõ, hésoluõ pè pè ná nè ma ùpè? Nè hé nídyé nènè ná nè ma ùpè?”

²³ Giovanni hésù phú Prèpro Isaiah hénuõ, rò a hésù èthì, “Vã ma kayã tõprè dõ a éhtõhtya dõ kèsèhtyèkyã lõtamákhũ, ‘Mecó one pè lahyã Byacè léhyã klyá agnè ní-,’[✠] a ki éhtõ pè ù nuõtõprè pré.”

²⁴ Pharisèophú tahe nõhyã kayã yètahe dõ Giovanni a o, ²⁵ rò èthì hyã sudyã pọ Giovanni, “Nè ki má Krístu máto, Prèpro Elia máto, prèpro dõ Cómarya ólyã dõ a nõhyã lũ nuõtõprè máto kihérò nè cuõ plwõ pè tuõ ù htyè metè?” Èthì hé lũ phúnuõ,

²⁶ Rò Giovanni hésù èthì, “Vã plwõ pè ù ná htyè tadúro dõ thĩklè nuõ kayã o tõprè manáro thĩ thègnè lũ to. ²⁷ A hyã dõ vãkhyèkhũ pã pré tadúro vã ki ilyèkyã pè pré a khuphápłyè pã prènuõ vã kò ná lũ to.”

²⁸ Lõ- tèmè-ané yètahe nuõma, a htwõhtya bí Jordano htyèlyãmuõ bérè, dõ Bethania, bí Giovanni léplwõ pè ù htyè nuõtõpho.

Cómarya Athímíphú Dõ A Phyécũõkyã Kayã Hekhupú A Tèthú

²⁹ Dõkhyè tónyènuõ, Giovanni myáhtye Jesù hyã dõ a o rò a hé, “Myámõ, Cómarya athímíphú dõ a phyévĩkyã kyã prèlu hekhupú a tètthùtèora tahe yènuõ tõprè. ³⁰ Vã héso htuõhõ thĩ, ‘Kayã tõprè ki hyã dõ vãkhyèkhũ pã pré tadúro a taryèproprya duhtũklõ ná vã pã, metèhèro bí vã opacèlyã tyahíto nuõ, a one htuõrèhõ.’ È ma má kayã dõ vã héso pè thĩ nuõtõprè hõ. ³¹ Kayã dõ vã héso pè thĩ dõ arèkhè tõprè nuõma ùpènuõ vã thègnèto tadúro thyáphú Israelphú ki thègnè tãtè è agnènuõ, vã hyã plwõ pè ù ná htyè pré.”

³² Htuõrò Giovanni hésothègnè pè ù, “Vã myáhtye htuõhõ Thé Sãsè Byacè o dõ mókhu hyãlyã o dõ lũlõ thyáná htulwí nuõhõ. ³³ Dõ arèkhè nuõma vã thègnèhí ná è ma kayã htwõ phúyènuõ tõprè híto tadúro Cómarya dõ a nõ vã dõ vã ki plwõ pè ù ná htyè yètõprènuõ a hé vã, ‘Shyé- nopã nuõ, ki nè myáhtye Thé Sãsè Byacè hyãlyã o dõ kayã tõprè alõ pã hénuõ è ma máhõ kayã dõ a ki plwõ pè ù ná Thé Sãsè Byacè pã nuõtõprè hõ.’ ³⁴ Tèhtwõhtya phúyènuõ, vã myáhtye htuõhõ akhu-akhyè, vã hésocó pèhõ thĩ ná è ma Cómarya aphúkhũ málakõ tõprè hõ.”

Jesù A Khõpacè Arélõ Tahe

³⁵ Ano tónyènuõ Giovanni kahtò orókuõ khyèthyá ná a khõpacè thényè. ³⁶ A myáhtye Jesù cuõ dõ klyálo rò a hé, “Myámõ lahyã, Cómarya athímíphú dõ ù ki lũhtya lũ pã nuõtõprè.”

³⁷ A khõpacè yèthényè nĩhuõ Giovanni hébèngó phúyè rò a krwõcuõkuõ Jesù akhyè. ³⁸ Bí Jesù tarí myákakhyè akhè, a myáhtye èthì krwõcuõkuõ lũ dõ khyè rò a sudyã èthì, “Thĩ myápũ ítè?”

Èthì hésù, “Rabbi, nè omyèotõ hi bítè tòmètè?” (Rabbi angólasá ma Thará)

³⁹ Rò a hésù èthì, “Krwõcuõmyã kuõdũ vã,”

Rò kayä yěthényě krwöcuómyá kuõ lů a lěomyě khälě. Èthĩ cuómyáhtye kuõ lů lěo rò èthĩ okuõ lů bínuô tuõđđ mỗkhípalo. Jesũ é èthĩ akhěnuôma a tỗbĩ mỗkwilya lwĩmũ akhěnuô.

⁴⁰ Èthĩ nĩhuõ htuõ Giovanni Baptista hé, “Myámỗ lahyã, Cómarya athímíphú đố ừ ki lũhtya lủ pã nuôtôprẻ,” phũnuô htuõrò èthĩ krwöcuókuõ Jesũ akhyě. Đố a krwöcuókuõ Jesũ akhyě yěthényě aklěnuô, tỗprẻ ma Simonẻ Petru apuõ Andrea prẻ. ⁴¹ A cuó myápủ rẻlố avyã Simonẻ rò a hẻso pẻ lủ, “Pẻ myáhtyehố Messia hó” (Messia angólasá ma Krĩstu)§ ⁴² yẻtộphuõrò a thũcuõ Simonẻ đố Jesũ a o.

Jesũ myá lủ rò a hé lủ, “Nẻ ma Giovanni aphũkhũ Simonẻ. Ừ ki é nẻ mwị ná Kepha pã,” (Kepha angólasá ma Petru).*

Jesũ Ênị Philipu Ná Nathanael

⁴³ Ano tỗnyě mỗlĩ akhěnuô, Jesũ dyalyã hó athẻplò đố a ki cuó đố Galilea kẻ. A myáhtye Philipu rò a hé lủ, “Cuố! Krwökuõ vãkhyě rò htwõhtyakuõ vã khỏpacẻ ha.”

⁴⁴ Philipu ma vữ Bethsaidaphú, a otỏ thyákuõ hó vữ ná Andrea ná Petru o nĩdyẻ vữnuô tỗvữ hó. ⁴⁵ Philipu myáhtye Nathanael rò a hé lủ, “Pẻ myáhtyehố kayã đố Mosẻ rã lữilũkyã đố li tẻthyótẻthya akũnuô ná prẻprỏ tahe rãkuõ lữilũkyã nuô tỗprẻ hó. È ma Joseph aphũkhũ Jesũ rò è ma vữ Nazarẻphũ.”

⁴⁶ Rò Nathanael sudyã Philipu, “Tẻtwỏtẻryã tỗcỗcỗ ohtya cyã sále nyã đố vữ Nazarẻ akũ ẻ?”

Rò Philipu hẻsủ lủ, “Cuố~, vã cuốzữ nẻ.”

⁴⁷ Bí Jesũ myáhtye Nathanael hyã đố lữo akhěnuô, a hé Nathanael ari-akyã, “È ma Israelphũ mảlakỏ tỗprẻ. A lahỏlahya kuõũ takhyã~ to.”

⁴⁸ Rò Nathanael sudyã lủ, “Nẻ cuố thẻgnẻ cyã vã phứtẻ?”

A hé rò Jesũ hẻsủ lủ, “Bí Philipu é tyahĩ nẻ to akhěnuô, vã myáhtye nẻ o bí kadmỏlẻ nuô.”

⁴⁹ Nathanael hẻsủ lủ, “Rabbi~ nẻ ma Cómarya aphũkhũ mảnyã hó, nẻ ma Israel akhwĩ mảlakỏ cỏ hó.”

⁵⁰ Jesũ hé lủ, “Vã hé nẻ ná vã myáhtye nẻ đố kadmỏlẻ nuôma nẻ zủẻ mảlakỏ vã ná vã ma Cómarya aphũkhũ, Israel akhwĩ tỗprẻnuô ẻ? Nẻ ki myáhtyepỏ tẻprỏtẻprya dukỏlỏ cỏ ná yẻtahenuô pã.” ⁵¹ Htuõrò Jesũ hé èthĩ, “Vã hẻsocỏcỏ thỉ, thỉ ki myáhtye mỏkhu bảmỏ rò Cómarya tanẻphũ tahe ki kahtya kalyã đố prẻlu aphũkhũ mảhỏ vãyẻ alỏnuô pã.”

2

Pwẻkhỏmẻ Đố Vữ Canan Akũ

¹ Thuỏnyẻ tỗnyẻnuô pwẻkhỏmẻ odỏ Galilea kẻ, vữ Canan akũ tỗphu, rò Jesũ amuõ okuõ bínuô. ² Pwẻkhỏmẻ yẻnuô, ừ mehyã tỏkuõ Jesũ ná a khỏpacẻ tahe. ³ Bí thỏbithẻtyẻzã đố sủprẻ tahe agnẻ lỏkyãhỏ akhěnuô, Jesũ amuõ hẻsoluõ Jesũ, “Èthĩ a thỏbithẻtyẻzã lỏhỏ.”

⁴ Rò Jesũ hẻsủ lủ, “Muõ~, nẻ cuốhyã hẻsotuỏ vã mẻtẻ? Shuỏkhẻ tuỏhĩ đố vã ki dyẻluõ vã tẻprỏtẻprya hỏto.”

§ 1:41 1:41 Messia bẻbẻ, Krĩstu bẻbẻ angólasá ma prẻmẻlwỏhtẻkạ ừ tỗprẻ a mwịdumwịhtủ đố Cómarya ólyã nĩdyẻ lủ nuôtỏprẻ. * 1:42 1:42 Kepha ma Aramaic myẻcỗ ngỏ, Petru ma Greek myẻcỗ ngỏ, mwịyẻ nyẻcỗ lỏ angólasá ma “lỏ.”

5 Jesũ amuõ h́eso pr̄m̄et̄ephũ tahe, “Ki a nõ thĩ t̄oc̄oc̄o h́er̄o m̄ep̄e è ní-.”

6 Tavítava b́inuõ t̄ophonuõ th̄odu o m̄e thuõthyó rò t̄om̄enuõ, ù z̄ũnuõ ná htyě h́enuõma a ní pyãdu nuõ 80-120.* Th̄odu ȳetahenuõ, Judaphũ tahe z̄ũnuõ ná htyě rò èthĩ nõe ná a l̄esĩplĩ ná takhu phũ èthĩ t̄ec̄obuc̄ob̄e l̄ekl̄o o agn̄e nuõpr̄e.†

7 Jesũ nõ pr̄m̄et̄ephũ nuõtahe, “Z̄ũnuõ bãl̄õhtyě d̄õ th̄odu nuõtahe akũnuõ.” Rò èthĩ z̄ũnuõ bãl̄õ htuõr̄o,

8 Jesũ hé èthĩ, “Khõnyãȳe d̄ũn̄ĩhtyě t̄ob̄e rò cuõdȳe d̄õ pw̄ekhukl̄odu d̄õ a tari myákhw̄e n̄ĩp̄e lõ ù t̄epw̄õ- t̄oc̄o nuõt̄opr̄e a o,” a hé.

Rò èthĩ d̄ũcuõ p̄e lõ. 9 Pw̄ekhukl̄odu õmyã htyě d̄õ a htwõhtya th̄ob̄ĩth̄ehtȳez̄ã ȳenuõ. Manár̄o th̄ob̄ĩth̄ehtȳez̄ã ȳe a o b̄ít̄e hyãnuõ a th̄égn̄eto. (Pr̄m̄et̄ephũ ȳetahe ȳõ d̄ũhtyě akhu-akhyě, a th̄égn̄e pr̄et̄ú èthĩ ȳetahe pr̄e) rò pw̄ekhukl̄odu ȳet̄opr̄e éhyã pr̄ekhõm̄e pr̄ekhũ, 10 rò a hé lõ, “Û pw̄õ- t̄opr̄e l̄ekl̄o dȳeõr̄e th̄ob̄ĩth̄ehtȳez̄ã d̄õ avi-asũ tahe, htuõr̄o ù th̄eõ bá- t̄e rò ù õ htuõh̄o akh̄enuõ, ù dȳeõke th̄ob̄ĩth̄ehtȳez̄ã pāe tahe. Manár̄o n̄eȳe n̄e be-odw̄o n̄ĩdȳe tuõp̄ã n̄e th̄ob̄ĩth̄ehtȳez̄ã avi-asũ tahe tuõkhõnyã c̄oc̄o.”

11 Jesũ m̄e t̄ep̄rot̄ep̄ryã lú t̄e t̄ophuõma bí v̄ĩ Canan, Galilea k̄e ȳenuõh̄o, rò a dȳelũhtya a t̄el̄it̄et̄akh̄e b́inuõ. Phũnuõr̄o a khõpac̄e tahe z̄ũkanyãkã lõ.

12 Htuõh̄o rò è ná amuõ ná apuõ tahe ná a khõpac̄e tahe lya lahyã d̄õ v̄ĩ Capernaum akũ, rò èthĩ cuõ o lahyã b́inuõ nȳethuõnȳe.

Jesũ Cuõ D̄õ T̄el̄ũh̄odu

(Matteo 21:12-13, Marko 11:15-17, Luka 19:45-46)

13 M̄ã d̄õ Judaphũ t̄ecuõtalw̄opw̄e phũhyãh̄o akhu-akhyě, Jesũ cuõ d̄õ v̄ĩ Jerusalem.‡

14 Bí a hyãtuõ d̄õ t̄el̄ũtyã h̄okũ akh̄enuõ, a myãhtye kayã is̄e p̄ũ, thímí, htulw̄ĩ tahe ná kayã onyã htulya r̄ũ d̄õ d̄ĩr̄e khãshȳe tahe. 15 Phũnuõr̄o a m̄e suplȳe ip̄lĩ rò a v̄eh̄tekyã lõ thímí ná p̄ũ tahe d̄õ t̄el̄ũtyã h̄okũ. Htuõr̄o a htulakl̄okyã lõ ù l̄ehtulya r̄ũ a d̄ĩr̄ehtyalõ nuõtahe rò a m̄e l̄up̄ruõkyã lõplĩ èthĩ r̄ũzye tahe. 16 Htuõr̄o a hé kayã is̄e htulw̄ĩ nuõtahe, “C̄õhte taphãkyã lõ ȳetahe. Nõhtwõhtya tã vãph̄e ahi ȳenuõ ná kl̄e tãm̄e.”

17 A khõpac̄e tahe tan̄htya tuõ lisãs̄ekũ hé, “Vã th̄epl̄õshyo m̄on̄ĩ nyac̄o n̄ehi. Vã t̄eth̄epl̄õshyo m̄on̄ĩ ȳenuõma a ki ù lõkyã c̄o vã thyánã minuõ c̄o pã.”*†

18 D̄õ a m̄e phũȳe akhu-akhyě, Judaphũ khukl̄o tahe sudyã lõ, “Thyãphũ p̄e ki th̄égn̄e ná n̄e n̄ĩb̄e t̄et̄arȳeshyos̄o d̄õ n̄e ki hyãm̄e t̄el̄up̄ruõl̄up̄ryã phũȳe ma an̄ĩ pr̄e agn̄enuõ, n̄e ki dȳelũ p̄e p̄e t̄ep̄rot̄ep̄ryã ãt̄et̄e pã t̄e?”

19 Jesũ h̄esũ, “M̄e tãpr̄õkyã m̄õ t̄el̄ũh̄odu ȳenuõ. Thuõnȳe akũ, vã ki is̄õhtya khȳethyã pã.”

20 Htuõr̄o Judaphũ sudyã lõ, “Thuõnȳe akũ, n̄e k̄ĩr̄e is̄õhtya htuõb̄e khȳethyã nyã pã è? T̄el̄ũh̄odu ȳenuõma ù is̄õhtya ní è ma anȳe c̄o ana l̄w̄ĩshȳe ná thuõthyó c̄o men̄e-.”

21 Manár̄o bí Jesũ hé ná t̄el̄ũh̄odu ari-akyã akh̄enuõ ma a h̄elyã n̄ĩdȳedũ an̄ekl̄o pr̄e.

22 Phũnuõ akhu-akhyě bí Jesũ htwõpr̄e kãkhȳe khȳethyã d̄õ t̄ethȳe akh̄enuõ, a khõpac̄e

* 2:6 2:6 80-120 pyãdu h́enuõma Kũlã ngõ ma litre † 2:6 2:6 Thyãphũ Israelphũ tahe ki m̄et̄o C̄omaryã ath̄epl̄o agn̄enuõ, èthĩ krw̄õ s̄ĩplikuõ phũ t̄ethyót̄ethya o nuõ. ‡ 2:13 2:13 T̄ecuõtalw̄opw̄e ma pw̄e t̄opw̄e d̄õ ù m̄et̄e th̄en̄ehtya khȳethyã bí C̄omaryã m̄elw̄õhtekã Judaphũ tahe d̄õ tan̄ephũ hyãlyã m̄ethȳe ù phũv̄yãpr̄e akh̄enuõ. ✧ 2:17 2:17 Li Htuth̄ehtya 69:9

tahe tanęhtya tuõbè khyěthyá dõ a hébėkyă angõ yěnuô rò èthĩ zũe lisăsě ná è héokya angõ nuõtahe.

Jesũ Thėgně Lõũ Thėplò

²³ Bí Jesũ opă bí vř Jerusalem tẹcuõtalwó pwěkũ akhěnuô, ũ myáhtye a mẹ tẹprotẹprya nuõtahe akhu-akhyě ũ zũe ényacó lũ. ²⁴ Manárò Jesũ zũení èthĩ to, mẹtėhéro a thėgně luplũ lõplĩ hó ũthėplò hó. ²⁵ Ũ lo hėsoluõ pẹ ná Jesũ ná kayă pwõ- tởprẹ ari-akyă to mẹtėhéro Jesũ thėgně htuõdũhó ũ pwõ- tởprẹ athėplò hó.

3

Jesũ Ná Nicodemo

¹ Judaphũ khuklõ dõ amwĩ ná Nicodemo o tởprẹ. È ma a otõkuõ dõ Pharisėophũ aplõamũ tahe akũ. ² Tõthėkhěnuô Nicodemo hyă dõ Jesũ o rò a hé lũ, “Thárá, pẹ thėgně ná nẹ ma mặ Thárá dõ a o dõ Cómarya a ohyă tởprẹ. Pẹ thėgně ná Cómarya ki okuõ ná kayă tởprẹprẹ to hėnuõma a męcya tẹprotẹprya phũ nẹ mẹ yěnuô tởprẹ- to.”

³ Jesũ hėsũ lũ, “Vă hėsocócó nẹ, kayă dõ a opacẹlyă khyěthyá tởphuõ- to tahenuô, a myáhtyebé Cómarya ahtyėaké tởprẹ- to.”

⁴ Nicodemo sudyă lũ, “Kayă duprėhó tởprėnuô a cuõ opacẹlyă cyă khyěthyá phútě? A ka kanuõ khyěthyá dõ a muõhókũ rò a opacẹlyă nyẹphuõ tởphuõ ma a cyă pãnyă ề?”

⁵ Jesũ hėsũ lũ, “Vă hėsocócó nẹ, kayă dõ a opacẹlyă khyěthyá ná htyě ná Cómarya a Thė Săsě to tahenuô a nuõnĩ cyă dõ Cómarya ahtyėakékũ to. ⁶ Prẹlu kayă opacẹlyă nĩdyé khyě prẹlu kayă prẹ. Manárò tẹopacẹlyă ná Thė Săsě Byacè nuô, a dyé ohtwõhtya taple ũ dõthudõthė tởkyě. ⁷ Dõ vă hé pẹ nẹ, ‘Thĩ tởbè opacẹlyă pỏ tởphuõ,’ phũyěnuô akhu-akhyěro, khyéthukhyéthė tãmé. ⁸ Kėlathė nuô a lathėcuõ cũ- dũ atẹ prẹ. Nẹ nũhuõ apră tadũrò a o bítėhyă mátorò a kírė cuõ tở bítė nuô nẹ thėgněto. Lõ- kayă opacẹlyă ná Cómarya a Thė Săsě tahe nuõma a thyáphũ nuõhó.”

⁹ Nicodemo sudyă lũ, “A cuõ htwõhtya cyă phútě?”

¹⁰ Jesũ hėsũ è, “Nẹ htwõ có Israel a thárádu- tởprẹ văhéto, phũyěprẹ rò nẹ cuõ thėgněto mẹtě? ¹¹ Vă hėsocócó nẹ, pẹ hé pẹ ũ tẹ dõ pẹ thėgně tahe, pẹ dõnyă pẹ ũ tẹ dõ pẹ myáhtye tahe tadũrò thĩ phyėsũ pẹ tẹhébè yěnuô tởprẹ- to. ¹² Vă hėsó pẹhtuõhó thĩ ná hekhu ari-akyă yětahe tadũrò thĩ zũe vă to. Vă ki hėsó pẹ pỏ thĩ ná mókhu ari-akyă tahe hėnuõma thĩ kírė zũe cyă vă phútě? ¹³ Kayă htyatuõnó dõ mókhu nuô a o tởprẹ- to. Prẹlu aphúkhũ dõ a o dõ mókhu hyălyă yětởprẹ htyatuõ tũ- dũ prẹ. ¹⁴⁻¹⁵ Thyáphũ kayă pwõ- tởprẹ dõ a zũkanyăkă vă tahe, ki nĩbè thėhtwõprẹ tacủprẹ talèkré agnėnuô, vă dõ a mądũhó prẹlu aphúkhũ yě ũ ki tahtwõhtya kuõdũ vă phũ Mosè mú- nukhě cõhtya rùtalĩbyă zặzặ dõ hihtũlọ rò a tahtwõhtya è dõ kėsěhtyěkyă lỏtamákhu nuô pă.

¹⁶ “Cómarya mọngĩ lõ có prẹlu hekhuphũ lõ- plĩ. Lõ- kayă dõ a zũe aphúkhũ tahenuô, thyáphũ a ki nĩbè thėhtwõprẹ tacủprẹ rò a ki tuõ tặ dõ tẹpyétẹkyă tãmé nuô, a dyélyăkyă aphúkhũ o tũ tởprẹ yěnuô dõ prẹlu hekhuphũ tahe agnė. ¹⁷ Mẹtėhéro, Cómarya nõhyălyă aphúkhũ dõ a ki ciryă kayă hekhuphũ agnėnuô mặto. Mặtòkhõnuô a nõhyă lũ dõ a ki hyă mẹlwõhtekă kayă hekhuphũ agnė nuõprẹ. ¹⁸ Kayă dõ a zũe phũkhũ tahenuô, Cómarya ciryă èthĩ to. Kayă dõ a zũe phũkhũ to tahenuô, Cómarya ciryă èthĩ hó, mẹtėhéro, a yỏ zũe kuõ Cómarya aphúkhũ dõ a o tũ tởprẹ- tuõ yětởprẹ

to akhu-akhyě, a ciryahó èthĩ. ¹⁹ Mětě̀rò èthĩ khyábè tẹ̀cirya hénuôma, Cómarya atẹ̀lĩ hyãnuô dỏ hekhuyě tadú̀rò prẹ̀lu hekhuphú tahe thézũ tẹ̀lĩ yěnuô to mětě̀héro èthĩ yỏ mẹ tẹ̀mũmyáricyá tahe akhu-akhyě, a monĩklỏ dỏ tẹ̀khítẹ̀lỏ. ²⁰ Lỏ~ kayã dỏ a mẹ tẹ̀mũmyáricyá tahenuô, a thේ̀te tẹ̀lĩ rò a hyã dỏ tẹ̀lĩ a o to, mětě̀héro kayã dỏ a mẹ tẹ̀mũmyáricyá tahenuô, a thේ̀isě ná a tẹ̀thútẹ̀ora tahe oluỏhtya rò a hyãtỏ to. ²¹ Manárò kayã dỏ a mẹ tẹ̀cótẹ̀tẹ̀ tahenuô, a hyãtỏ dỏ tẹ̀lĩ a o, mětě̀héro thyáphú ử pwỏ~ tở̀prẹ̀ ki myáhtye luỏryá ná a mẹtẹ̀ tahenuô, atỏ ná Cómarya athéplỏ agnẹ̀nuô, a hyãtỏ dỏ tẹ̀lĩ o.”

Jesũ Ná Giovanni Baptista

²² A héhtuỏ lủ̀ rò, Jesũ ná a khỏpacẹ̀ tahe htecuỏ dỏ Judakẹ̀. Rỏ a cuỏo nyẹ̀rare kuỏ ná a khỏpacẹ̀ tahe bínuô rò a cuỏplwỏ pẹ̀ ử htyě. ²³ Giovanni plwỏ pẹ̀ kuỏpỏ ử htyě bí khãlẹ̀ dỏ ử ẻ ná Aenon nuỏtỏpho. Aenon ma a ophũ ná dỏ Salim htuỏrỏ htyě oẻ. Kayã hyã dỏ lủ̀o rò a plwỏ pẹ̀ èthĩ htyě. ²⁴ (Yẻma bí ử dỏtặ hí Giovanni dỏ htỏkũ híto akhẻnuô) ²⁵ bínuỏakhẻ Giovanni a khỏpacẹ̀ tahe ná Judaphú tở̀prẹ̀ krẻkryá khyẻlủ̀ ná lẻklỏlẻkhyã oná tẹ̀mẹmwỏplĩ phútẻ nuỏ ari-akyã. ²⁶ Èthĩ cuỏ dỏ Giovanni a o rò a hé lủ̀, “Thará~ kayã dỏ a okuỏ ná nẻ bí Jordano htyẻklỏ bẻẻ̀ rò nẻ khyáluỏ pẹ̀ ử ná ẻ ari-akyã nuỏtỏprẹ̀ ní~ khỏnyáyẻ a cuỏplwỏ pẹ̀tuỏ ử htyě rò ử cuỏ lỏplĩ hó dỏ lủ̀o hó.”

²⁷ Rỏ Giovanni hẻsủ lủ̀, “Ủpẻ bẻbẻ Cómarya ki dyẻtặ lủ̀ to nuỏ, a nỉbẻ cyá tẻ tỏcỏto. ²⁸ Vã héhtuỏhỏ thỉ, ‘Vã ma Krỉstu máto tadú̀rỏ Cómarya nỏhyã rẻ vã dỏ ẻnyẻhyã prẻ.’ Vã héhtuỏhỏ akhu-akhyẻ thỉ htwỏhỏ vã prẻkhyáthẻ tahe hó. ²⁹ Vã ma athyáná prẻkrwỏkruỏ khỏmẻ prẻkhủ tở̀prẻnuỏ. Khỏmẻ prẻmỏ ma khỏmẻ prẻkhủ atẻ. Manárò prẻkrwỏkruỏ nuỏtỏprẻ kahtỏ nỉdặ khỏmẻ prẻkhủ hẻbẻ. A nỉhuỏ lũngỏ akhu-akhyẻ, a thẻkrủthẻlỏ nyacỏ. Phủnuỏhỏ vã tẻthẻkrủ yẻnuỏ a lỏhtyabảhtya hó. ³⁰ ẻ ma a tỏbẻ loduklỏ, vã ma a tỏbẻ lo patỉklỏ.

³¹ “Kayã o dỏ mỏkhu hyã yẻtỏprẻnuỏ, aduklỏ ná ử lỏ~ plĩ. Kayã o dỏ hekhu yẻtỏprẻnuỏ a thẻgnẻ hẻbẻ prẻtủ hekhu ari-akyã prẻ. Kayã o dỏ mỏkhu hyã yẻtỏprẻnuỏ aduklỏ ná ử lỏ~ plĩ. ³² A hẻsuluỏ pẹ̀ ử ná lỏ~ a myáhtye nuỏtahe ná lỏ~ a nỉhuỏ nuỏtahe. Manárò a hẻsuluỏ pẹ̀ ử nuỏ ử nỉdặ phẻyẻsủ lủ̀tẻ tở̀prẻ~ to. ³³ Kayã dỏ a nỉdặ phẻyẻsủ lủ̀ tẻhẻsuluỏ tahenuô a zủẻ tặtẻ lahẻ ná Cómarya ma amỏacỏ. ³⁴ Kayã dỏ Cómarya nỏtặ ẻ tỏprẻnuỏ, Cómarya dyẻ lỏbả hó lủ̀ Thẻ Sảẻ Byacẻ akhu-akhyẻ, a hẻbẻprẻ Cómarya alặangỏ tahe prẻ. ³⁵ Phẻ Cómarya monỉ aphủkhủ rò a dyẻtặlỏ lủ̀ tẻpwỏ~ tỏcỏ dỏ a takhukủ hó. ³⁶ Kayã dỏ a zủẻnyẻ phủkhủ yẻtỏprẻ tahenuô, a nỉbẻ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ. Rỏ kayã dỏ a nỉdặ kuỏũ to rò a zủẻnyẻ kuỏũ phủkhủyẻ to tahenuô, a nỉbẻ kuỏũ thẻhtwỏprẻ to. Cómarya a tẹ̀cirya tặ o dỏ kayã nuỏtahe alo.”

4

Jesũ Ná Samaria Muỏ

¹ Pharisẻophủ tahe nỉhuỏ ná Jesũ a khỏpacẹ̀ oẻhtya ná ẻhtya htuỏrỏ a plwỏnỉẻ pẹ̀ klỏ ử htyẻ ná Giovanni. ² Ki hẻlakỏ ma, Jesũ plwỏ pẹ̀ ử htyẻ tỏprẻ~ to, a khỏpacẹ̀ tahe plwỏ shuỏshuỏ pẹ̀ ử prẻ. ³ Bí Jesũ nỉhuỏ ử dyá lủ̀zỏ phủyẻ akhẻ, a htecuỏkyã dỏ Judakẹ̀ htuỏrỏ a kạkhyẻ khyẻthẻyá dỏ Galilea kẻ.

⁴ Bí a cuõ akhènuô, a tõbè cuõbé ná Samaria kẹ. ⁵ Phúnuôrò a cuõtuõ dĩ vỹ Sykar dĩ a o bí Samaria kẹkũnuô. Vỹ yětôvĩnuô a ophũ ná Jacob lẹdyékyã aphúkũ Joseph hekhu khălẹ nuôtôpho. ⁶ Jacob ahtyěklũ o bĩnuô. Rò Jesũ cuõ thẹpráladyá klyá akhu-akhyě a cuõ onyãokuõ bí htyěklũ nuôtò akhãshyě. Bĩnuôkhě nuôma phũ~ mỗhtuô hó.

⁷ Rò Samaria muõ tởprẹ hyãdyãhtyě, rò Jesũ hé lũ, “Dyếõ pẹkuõ vã htyě to~.”

⁸ (Bĩnuôkhě ma a khỏpacẹ htecuõ iprĩ lẹe dĩ vỹkũ.)

⁹ Samaria muõ hếũ lũ, “Nẹ ma Judaphũ, vã ma Samariaphũ, nẹ cuõ kwiõ tuõ vãhtyě.” (A hé phũyě mẹtẻhẻrò Judaphũ ná Samariaphũ nuôma a rẻ lũ to.)*

¹⁰ Jesũ hếũ lũ, “Nẹ ki thẻgnẻbye Cỏmarya a tẻdyẻkrã shyẻzũ htuỏrò prẹ dĩ a kwiõ nẻhtyě yětỏprẹ ma ửpẻ nuô nẹ ki thẻgnẻ pỏbye hẻma, nẹ ki kwiõ vã htyě pã rò vã ki dyếõ nẹ htyě dĩ a dyẻ ử thẻhtwỏprẹ yẻnuô pã.”

¹¹ Prẻmò nuôtỏprẹ hếũ lũ, “Thỏrá~ nẹ cuõ dyãhtya cyã htyě dĩ a dyẻ ử thẻhtwỏprẹ yẻnuô bẻtẻ pã? Nẹ htyẻlẻcỏ rò a o toto, htyẻklũ yětỏnuô a zã nyacỏ tỏkuỏrò. ¹² Pẻphẻ Jacob dĩ~ nyẻnu dyẻkyã pẻ htyẻklũyẻ. Jacob ná aphũalyẻ ná a tẻphũtẻlyẻ tahe dyãỏ htyẻyẻ. Ma nẹ duklỏnyã ná pẻphẻ Jacob ẻ?”

¹³ Jesũ hếũ lũ, “Kayã dĩ a ỏhtyẻ yẻtahenuô, a thẻỏ khyẻthyá pã, ¹⁴ manỏrò kayã dĩ a ki ỏhtyẻ dĩ vã dyếõ ẻ pã yẻnuô, a thẻỏ pã htyẻ tỏphuỏ~ to. Htyẻ dĩ vã ki dyếõ ẻ pã yẻnuô, a ki htwỏhtya htyẻhtekhu dĩ lũkũ pã. Rò a ki dyẻ lũ thẻhtwỏprẹ tacủprẹ talẻkrẻ pã.”

¹⁵ Prẻmò yẻtỏprẹ hếũ lũ, “Thỏrá~, thyáphũ vã ki thẻỏ pã htyẻ tỏphuỏ~ to, htuỏrò thyáphũ vã ki hyã dyãỏnỏ pã tã htyẻ bẻyẻ tẻmẻnuô dyẻmỏ vã htyẻ dĩ nẹ hé yẻnuô.”

¹⁶ Jesũ hếũ lũ, “Kạ ẻhyã nẻvẻ bẻyẻ.”

¹⁷ Rò a hếũ Jesũ, “Vãvẻ oto.”

Jesũ hếũ lũ, “Nẹ hé ná nẻvẻ oto nuôma atỏ prẻ. ¹⁸ Nẻvẻ ohtuỏhỏ nyãhtũ rò prẻkhũ dĩ nẻo nẻdyẻ khỏnyãyẻ tỏprẹ nuôma nẻ vẻ mỏto. Nẹ hẻluỏcỏ hẻluỏtẻ pẻ cỏ vã hó.”

¹⁹ Prẻmỏyẻ hé lũ, “Thỏrá~ vã myãhtye thẻgnẻ tẻtẻhỏ ná nẹ ma prẻprỏ tỏprẹ. ²⁰ Pẻ klwĩlyã Samariaphũ dĩ~ nyẻnu tahenuô, a cỏbẻhtya Cỏmarya bí so yẻnuôtỏmẻ alỏ. Manỏrò thỉ Judaphũ tahenuô thỉ hé ná ử tõbẻ cỏbẻhtya Cỏmarya dĩ vỹ Jerusalem akũ nuô.”

²¹ Jesũ hếũ lũ, “Mỏmuỏ~ zủẻ vãnuô, shuỏkhẻ ki hyãtuỏhỏ dĩ thỉ ki cỏbẻhtya Phẻ Cỏmarya pã. Manỏrò bí so yẻtỏmẻ alỏ nuô bẻbẻ, dĩ vỹ Jerusalem akũ yẻnuô bẻbẻ, ử lo hyãcỏbẻ pã bĩnuô tohỏ. ²² Thỉ Samariaphũ tahenuô, thỉ cỏbẻhtya ửpẻ nuô thỉ thẻgnẻ tẻtẻ nẻdyẻ to. Manỏrò pẻ Judaphũ tahenuô, pẻ cỏbẻhtya ửpẻnuô pẻ thẻgnẻ nẻdyẻ, mẹtẻhẻrò tẻmẻlwỏhtekạ nuô a ohtya dĩ pẻ Judaphũ aklẻ hó. ²³ Manỏrò kayã dĩ a cỏbẻ sảprẻnyacẻ Phẻ Cỏmarya tahenuô, shuỏkhẻ dĩ ẻthỉ ki cỏbẻ dĩthudỏthẻ ná tẻmẻtẻcỏ nuô, a ki hyãtuỏ pã. A hyãtuỏ cỏ hó khỏnyã hó. Mẹtẻhẻrò Phẻ Cỏmarya myápủ kayã dĩ a cỏbẻhtya lũ phũnuô tahe hó. ²⁴ Cỏmarya ma mỏthumỏthẻ rò kayã dĩ a cỏbẻhtya ẻ tahenuô, a tõbẻ cỏbẻhtya ẻ phũ Thẻ Sảẻ Byacẻ zủklyázủklỏ ẻ dĩ tẻmẻtẻcỏ akũ nuô.”

²⁵ A hếũ Jesũ, “Vã thẻgnẻ ná Messia (Dĩ ử ẻ amwĩ ná Krĩstu nuô) ki hyã pã, rò bí a hyãtuỏ pã akhẻnuô, a ki hyãhẻso pẻ pẻ tẻlỏ~ plĩ pã a hé phũnuô.”

²⁶ Jesũ hếũ ẻ, “Kayã dĩ a hẻbẻ ná nẻ khỏnyãyẻ tỏprẹ nuôma mỏ nuôtỏprẹ hó.”

* 4:9 4:9 Ki mỏto ma phũyẻ, Judaphũ nẻe kuỏ Samariaphũ bẻlỏ dĩ a nẻe nẻdyẻ nuỏtahe to.

²⁷ Bínuôakhě, Jesũ a khõpacě tahe kaṭuõ rò a khyéthukhyéthé nyacó dõ a myáhtye Jesũ hébè ná prèmò nuôtõprè. “Prèmò nuôtõprè thézũ ítě?” nuô, èthĩ sudyã lũ tôprè~to, htuõto “Byacè Jesũ cuõhébè tuõ ná prèmò nuôtõprè metě?” nuô, èthĩ sudyã lũ tôprè~toto.

²⁸ Htuõrò prèmò yětõprè bekyã ahtyěõ rò a kaḥeso épelã ù dõ vj̄kũnuô, ²⁹ “Hyã myákuõ lahyã mỗ vã kayã tôprè lé! A hépro lõplĩ có lõ vã meḥtuõhó nuõtahe. È mã Krĩstu có ể?” ³⁰ Phũnuô akhu-akhyě èthĩ o bí vj̄kũ nuô rò a hyã lahyã dõ Jesũ a o.

³¹ Bínuôakhě, a khõpacě tahe kwĩthézõ Jesũ, “Rabbi~, emỗ sèe yě~.”

³² Manárò a hésũ èthĩ, “Vã sèe lée dõ thĩ thégne tuõkuõ vã to nuô a o dũ hỏ.”

³³ Phũnuô akhu-akhyě a khõpacě tahe sudyã nĩdyé lũ tôprè htuõ tôprè, “Kayã tôprèprè hyãdyé htuõhó lũ sèe ể?”

³⁴ Jesũ hé èthĩ, “Vã metõ prè dõ a nõhyã vã yětõprè a tètthézũ rò vã meḥtuõkyã tème dõ a dyé vã yẽnuõma mãhỏ vã sèe hỏ. ³⁵ Thĩ lèklỏ hé nĩdyé lahyã, ‘A bãhỏ lwĩlẻ pã ma shuõkhẻ tỏ kẻhỏ buõ pã.’ Tadũrò vã hé thĩ, myátãtẻ lahyã kayã èprè dõ athyánã lyã yětahenuô, èthĩ ma athyánã buõ mĩbũ tẻkẻ lõplĩ hỏ rò shuõkhẻ bẻhỏ dõ tỏ kẻ có hỏ khõnyãhỏ. ³⁶ Khõnyãyẻ có bẻbẻ, prẻkẻbuõ tôprẻnuô a nĩbẻ akhwỏakẻ rò a dya-oplỏ tẻtẻtẻphỏ tahe dõ a mãhỏ tẻtẻwỏprẻ tacủprẻ agnẻ yẽnuô hỏ. Phũnuõrò prẻisỏbuõ yẻ ná prẻkẻbuõ yẻ thẻnyẻlỏ ki thẻkrủ rỏlỏ lũ pã. ³⁷ Mẻphũnuõrò ngỏdỏnyã hé, ‘Tỏprẻ rỏ isỏ, tôprẻ rỏ kẻ’ nuõma atỏ prẻ. ³⁸ Vã nõcuỏ kẻhỏ thĩ buõ dõ lyãkhu dõ thĩ mẻnỏ ná thĩnẻ tôphuõ~ to yẻtỏlẻ hỏ. Kayã dõ aruô tahe meḥtuõhỏ bínuô rò dõ èthĩ meḥtuõrẻ hỏ akhu-akhyẻ, thĩ cuỏ nĩbẻ kuỏ hỏ tẻbwítẻtaryẻ bínuõhỏ.”

³⁹ Dõ vj̄yẻ tỏvj̄ akũnuô Samariaphũ zũenyãe ka ẻlã Jesũ, metẻhẻrỏ mã dõ prèmò nuôtõprẻ khyãthẻ rò a hé, “A hépro lõplĩ tẻ dõ vã meḥtuõhỏ tahenuô,” akhu-akhyẻ èthĩ zũenyãe ka ẻlã. ⁴⁰ Phũnuô akhu-akhyẻ bí Samariaphũ tahe hyãtuõ dõ Jesũ o akhẻ, a kwĩthézõ lũ ná a ki ka~okuõ ná èthĩ dõ avj̄kũ rò Jesũ ka~okuõ ná èthĩ bínuô nyẻnyẻ. ⁴¹ Ủ hyã nĩdã ẻlã a tẻdỏnyã tahe rỏ ù zũkanyãka rỏlã.

⁴² Èthĩ hé prèmò nuôtõprẻ, “Pẻ zũe Jesũ khõnyãyẻ nuõma mãdỏ nẻ hẻso pẻ pẻ akhu-akhyẻ nuô mãto. Dõ pẻ nĩhuỏ a tẻhẻsỏdỏnyã ná pẻnẻ htuõrỏ pẻ thẻgnẻ ná è ma Krĩstu dõ a mẻlwỏhtẻka hekhuphũ yẽnuô tôprẻ mãlakỏ hỏ, akhu-akhyẻ nuõprẻ.”

*Jesũ Zasĩmẻ Khwĩ A Prẻmetẻphũ Tôprẻ Aphũkhũ
(Matteo 8:5-13, Luka 7:1-10)*

⁴³ Jesũ o bínuô nyẻnyẻ htuõrỏ a htecuỏ dõ Galilea kẻ. ⁴⁴ Jesũ héhtuõ dũ hỏ, “Prẻpro nuô adỏkủphũ nĩdũ dyazũdyanyã nĩdyẻkuỏ lũ to.” ⁴⁵ Bí a cuỏtuõ dõ Galilea kẻ akhẻnuô, Galileaphũ bínuô tahe ẻmỗsũ è, metẻhẻrỏ èthĩ cuỏnỏkuỏ tẻcuỏtalwỏpẻwẻ dõ vj̄ Jerusalem akũ rò a myáhtyenỏ lõ htuõhỏ Byacè Jesũ mẻ tẻprỏtẻprya tẻlỏ~ plĩ bí pwẻkhẻ nuõhỏ.

⁴⁶ Htuõrỏ, Byacè Jesũ kạkhyẻ khyẻthyã dõ vj̄ Canan dõ Galilea kẻkủ bí alẻ meḥtwỏhtya htyẻ ná thỏbĩthẻhtyẻzã nuô. Bí vj̄ Capernaum akũ nuô, kayã htwỏ khwĩ a prẻmetẻphũ khuklỏ otỏprẻ rò a phủprẻkhũ thẻswĩ. ⁴⁷ Bí a nĩhuỏ hỏ ná Jesũ o dõ Judakẻ rò a hyã dõ Galilea kẻ akhẻnuô, a cuỏ dõ lũo rò a kwĩthézõ Jesũ ná a ki krwỏkạkuỏ lũ dõ vj̄ Capernaum rỏ ka zasĩmẻ pẻ lũ phủkhũ dõ a kẻrẻ thẻyẻtalĩ lảnhỏ yẻtỏprẻnuô.

⁴⁸ Jesũ hé è, “Thĩ dãmýáhtye pępǎ tẹprotẹpryǎ ná tẹkhyéthukhyéthé tahe to hérò, thĩ zũe có taki~ to.”

⁴⁹ Htuõrò kayǎ htwõ khuklõdu yětõprẽnuô a hésũ lũ, “Byacè~ kǎ kuõná vǎ khõnyǎ bí vǎphũ thyẽ tyahító akhẽyẽ,” a hé lũ phũnuô.

⁵⁰ Byacè Jesũ hésũ lũ, “Kǎkhyẽ khyẽthyá mỗ. Nẹ phúpřekhũ ki omọ kǎkhyẽ dũ pǎ.”

Rò kayǎ htwõ du yětõprẽ zũe Jesũ a tẹhébè rò a kǎkhyẽ khyẽthyá dõ ahi. ⁵¹ Bí a kǎ dõ klyálo akhẽnuô, a prẹmetẹphũ tahe hyǎ lũsũ è rò a hésò lũ, “Nẹ phúpřekhũ omọ kǎkhyẽ hó.” ⁵² A sudyǎ a prẹmetẹphũ yétahe ná aphũkhũ omọ kǎkhyẽ khyẽthyá bikhẽtè rò èthĩ hésũ lũ, “A tẹkũ tǎ bí pahenu mọkwĩlyǎ tòmũ akhẽnuô.”

⁵³ Aphẽ tanẹhtya tuõbẹkhyẽ aphũ tẹkũ tǎ ashuõkhẽ nuõma, a tõtũ bí Byacè Jesũ hé lũ, “Nẹ phũkhũ ki omọ kǎkhyẽ dũ pǎ shuõkhẽ bĩnuô.” Dõ yẽ akhu-akhyẽ è ná a hiphũphyǎphũ tahe zũkanyǎkǎ lõplĩ Byacè Jesũ.

⁵⁴ Yẽnuõma Byacè Jesũ o dõ Judakẹ rò htecuõ khyẽthyá dõ Galilea kẹ rò a dyéluõ atẹmẹ tẹprotẹpryǎ nyẹphuõtõphuõ yẽnuô hó.

5

Byacè Jesũ Zasĩmẹ Kayǎ Khǎduõdá Tõprẽ

¹ Phũnuõhtuõrò, Jesũ cuõkuõ Judaphũ tahe apwẽ dõ vĩ Jerusalem. ² Dõ vĩ Jerusalem akũnuô htyèò o tồ. Htyèò nuõtò nuô a ophũ ná Thĩmĩlo Kadǎkũ rò Hebreo ngõ nuõma ù é ná Bethesda.* Dõ htyèò khupřĩ alõnuô ù isó tava ná lẹthũ nyǎmẽ. ³ Bí lẹthũ nuõtahe akũnuô kayǎ mètèlẽ, kayǎ khǎduõdá, ná kayǎ thyètõkyẽ tahe hyǎomyẽ ró ékũ lǎ lahyǎ bĩnuô. ⁴ (Èthĩ opõ lahyǎ htyèkazuõ mẹtèhèrò Còmarya a tanéphũ hyǎlyǎ mẹkazuõ tamõmõ htyeyẽ rò bí htyè kazuõ akhẽnuô, kayǎ dõ a cuõnuõ rẹlõ dõ htyèkũ tõprẽprẽ nuô, atẹswĩ sĩmẹkyǎ.)† ⁵ Kayǎ swĩ nyẹhó thuõshyẽ ná nalwĩthyó obĩnuô tõprẽ. ⁶ Jesũ myáhtye a omyèkhũo bĩnuô rò a thẹgnẽ ná aswĩ nyẹhó akhu-akhyẽ a sudyǎ lũ, “Nẹ thézũ nõsĩmẹ nẹ tẹsẽ ẽ?”

⁷ Rò a hésũ Byacè, “Byacè~, bí ù mẹ kazuõ htyèò akhẽnuô, kayǎ dõ a ki cõnuõ vǎ dõ htyèò akũnuô a o tõprẽ~ to. Rò bí vǎ yácũ cuõnuõ akhẽnuô, kayǎ dõ aruõtõprẽ cuõnuõphe rẹkyǎ hó vǎ.”

⁸ Byacè hé è, “Ihtò talũnĩ nẹ klolémyẽ rò cuõmỗ.” ⁹ Atẹswĩ sĩmẹkyǎ có tõphuõtuõ rò a talũnĩ alémyẽ rò a cuõ.

Tẹmẹ-anẹ yẽnuô atõ ná Judaphũ a Mõnyẽduô akhu-akhyẽ, ¹⁰ Judaphũ khuklõkhuklyǎ tahe hé kayǎ dõ atẹsẽ sĩmẹ nuõtõprẽ, “Yětõnyẽ ma Mõnyẽduô. Tẹthyótẹthya o ná nẹ phyácuõnĩ nẹ lẹmyẽ phũnuô ma anĩ to.”

¹¹ Manárò a hésũ èthĩ, “Kayǎ dõ a zasĩmẹ vǎ nuõtõprẽ hé vǎ, ‘Talũnĩ nẹ klolémyẽ nuô rò cuõmỗ,’ a hé vǎ nuõ~.”

¹² Èthĩ sudyǎ lũ, “Kayǎ dõ a nõmẹ nẹ phũyẽ tõprẽnuô ma ùpẽ?”

¹³ Manárò Jesũ ma ùpẽ nuô kayǎ yětõprẽ thẹgnẽto, mẹtèhèrò Byacè Jesũ htecuõ mẹkyǎ dõ kayǎ oróóé aklẽ.

¹⁴ Anonuô, Jesũ myáhtye khyẽthyá è dõ tẹlũhõdu akũ rò a hé lũ, “Nĩdǎ, vǎ hé nẹ, khõnyǎyẽ nẹ tẹswĩ sĩmẹhó. Thyáphũ nẹ ki myáhtyebè pǎ tǎ ná tẹ dõ acyẽ lõklõ có

* **5:2** 5:2 Liphá mú~ nukhẽ tahehenuô, ù é ná Bethzatha, tahehe rò a é ná Bethsaida. † **5:4** 5:4 Liphá dõ ù rǎo mú~ nukhẽ tahe akũnuô, tahehe rò a rǎnuõotõ lisǎsẽ amǎ (4) yětõmǎ. Ètaki rò a rǎnuõ otõ to.

na yě pã tãmẽnuô mepã tã tẽthũ tãmẽ ní~.” 15 Htuõrò a htecuõ hẽso pẽ Judaphũ khuklõkhuklyã tahe na kayã dõ a zasimẽ vã tẽswĩ nuõma amwĩ na Jesũ hẽnuõ~.

16 Phũnuõ akhu-akhyẽ, Jesũ yõ mẽ tẽyẽtahe dõ Mõnyẽduõ khukhyẽ, Judaphũ khuklõkhuklyã tahe cáhtya mẽsúsahyã lũ. 17 Jesũ hẽsũ èthĩ, “Vãphẽ mẽ tẽmẽ pwõ~phuõ, a okuõ tõphuõ~ to rò vã tõbè mẽkuõ phũnuõ.” 18 Dõ Jesũ hẽbè ngõ phũyẽ akhu-akhyẽ Judaphũ khuklõkhuklyã tahe lé yácũ pũmẽthyẽ shyolõklõ põ na dõ arẽkhẽ nuõ. Mã prẽtũ a mẽ talwõtalyẽ tõ okuõ Mõnyẽduõ a tẽthyótẽthya tũdũ yẽnuõ mãto, a yõ hé põ na Cõmarya mamã aphẽ nĩdũ rò a be krũnyanĩ anẽ na Cõmarya akhu-akhyẽ èthĩ pũ mẽthyẽ lũ prẽ.

Jesũ Taryẽshyosõ

19 Phũnuõrò, Jesũ hẽsũ èthĩ, “Vã hẽcócõ thĩ, phũkhũyẽ a mẽ cũ~ dũ phũ a thẽzũmẽ nuõma anĩ to. A mẽprẽ phũ a myãhtye a Phẽ Cõmarya mẽnuõ tahe prẽ. Phẽ mẽtẽ ìtẽ bẽbè, a phũkhũ mẽ kuõdũ phũnuõ. 20 Mẽtẽhẽrò, phẽ mõnĩ aphũkhũ rò a dyẽluõ lũ lõ~tẽ dõ a mẽ na anẽ nuõtahe. Aphẽ ki dyẽluõ lũ tẽmẽ dõ adulõklõ pã cõ na yẽtahe pã rò thĩ ki khyẽthukhyéthẽ nyacõ pã. 21 Phũ vãphẽ mẽhtwõprẽ kãkhyẽ kayã dõ a thỹ rò a dyẽ ù thẽhtwõprẽ nuõ, aphũkhũyẽ a ki dyẽpẽ kuõ thẽhtwõprẽ dõ a thẽplõ thẽzũ dyẽ pẽ ù nuõtahe pã. 22 Phẽ anẽbyacè nĩdũ cĩrya ù tõprẽ~ to. A dyẽtã lõbã lõ tẽcĩrya tahe dõ aphũkhũ khadãkũ hõ. 23 Mẽtẽhẽrò, thyãphũ kayã lõ~ plĩ ki bezũbenyã aphũkhũ phũ ù bezũbenyã phẽnuõ rò a dyẽtã lõ tẽcĩrya dõ lũ khadãkũ. Kayã dõ a bezũbenyã phũkhũ to tahenuõ, mãhõ a bezũbenyã phẽ dõ a nõhyãlyã lũ nuõtõprẽ to hõ.

24 “Vã hẽcócõ thĩ, kayã dõ a nĩhuõ vã lãngõ yẽrò a zũenyãe prẽ dõ a nõhyãlyã vã yẽtõprẽ tahenuõ, a nĩbè thẽhtwõprẽ tacũprẽ hõ. Rò a myãhtye bẽnõpã tẽcĩrya to. A cuõ talwõbè hõ na tẽthyẽ rò a cuõnuõ hõ dõ tẽhtwõprẽ akũ hõ. 25 Vã hẽsocócõ thĩ, shuõkhẽ dõ kayãthyẽ tahe ki nĩhuõ Cõmarya aphũkhũ ngõ, rò kayã dõ a nĩhuõ yẽtahe ki htwõprẽ pã nuõ, a ki hyãtuõ pã. A hyãtuõ cõhõ khõnyã hõ. 26 Phũ vãphẽ odũ na a taryẽshyosõ dõ a dyẽ cyã ù thẽhtwõprẽ nuõ, phẽyẽ a dyẽ kuõhõ aphũkhũyẽ a taryẽshyosõ dõ a dyẽ ù thẽhtwõprẽ hõ. 27 Rò è ma prẽlukayã aphũkhũ akhu-akhyẽ, Cõmarya dyẽtãkuõ hõ è taryẽshyosõ dõ a ki cĩrya kuõ hõ.

28 “Khyẽthukhyéthẽ lahyã tãmẽ, mẽtẽhẽrò shuõkhẽ dõ kayã odõ luõkũ lõ~ plĩ tahe ki nĩhuõ Cõmarya aphũkhũyẽ angõnuõ a ki hyãtuõ pã. 29 Bĩnuõakhẽ pã, kayã o dõ luõkũ tahe ki ihtõhtekã lahyã pã. Kayã dõ a meryã tẽ tahenuõ a ki thỹ ihtõkãkhyẽ rò htwõprẽ tacũprẽ talèkrẽ pã. Kayã dõ a mẽ tẽmũmyã tahenuõ, a ki thỹ ihtõkãkhyẽ htuõpã rò ù ki cĩrya èthĩ pã.”

Prẽ Dõ A Khyãthẽ Ná Jesũ Ari-akyã Tahe

30 Byacè Jesũ hẽplehyã põ, “Vã mẽ cũ~ dũ phũ vã thẽzũ mẽ nuõma anĩ to. Vã cĩrya phũ Phẽ Cõmarya hẽso vã nuõ prẽ. Vã tẽcĩrya nuõma atõ prẽ, mẽtẽhẽrò vã mẽ cũ~ dũ vã thẽplõnuõ mãto. Vã mẽprẽ phũ prẽ dõ a nõhyãlyã vã yẽtõprẽ a tẽthẽzũ o nuõprẽ.

31 “Hẽkuõrẽ, vã ki khyãluõ nĩdyẽdũ vãrivãkyã kihẽrò lẽzũenĩ akhãlẽ o tõcõ~ to. 32 Manãrò kayã dõ a ki khyãluõnĩ pẽ thĩ na vãrivãkyã nuõ, a o tõprẽ. Rò vã thẽgnẽ na a khyãathẽ na vãrivãkyã yẽnuõma a mãlakõ cõ.

³³ “Thĩ nõcuõ thĩkayã dĩ Giovanni a o rò a khyáathé ná vãrivãkyã nuõma amã prẽ.
³⁴ Vã lo ná prẽlukayã ki khyápẽ vãrivãkyã tõprẽ~ to. Manárò thyáphú thĩ ki zũe tẽ dĩ hé nuõtahe rò thĩ ki tuõkuõ dĩ tẽmẽlwõhtekã agnẽnuõrò, vã dyé thẽné kãkhyẽ khyẽthyã thĩ ná Giovanni a hé vãrivãkyã yẽnuõtahe prẽ. ³⁵ Giovanni nuõ a lĩtakhẽhtya thyánã mikõ tõmẽ dĩ a kyãhtya nuõ. Thĩ thẽluõ atẽlĩ taplõtãplyáphú prẽ, angõlasã nuõma, a thẽhé ná thĩ thẽzũ hyã nĩdã a tẽithyõ taplõtãplyáphú prẽ a thẽhé phũnuõ.

³⁶ “Manárò vã tẽkhyáthé dĩ adulõklõ pã có ná Giovanni a tẽkhyáthé yẽnuõ a o tahe. Vãphẽ dyé vã tẽphyètẽmẽ dĩ vã bè mẽhtuõkyã, rò khõnyãyẽ vã mẽ hó tẽmẽ yẽtahe hó. Tẽmẽ yẽtahe nuõma, a khyáluõ hó athé ná vãphẽ nõhyã málakõ hó vã nuõ hó.
³⁷ Rò phẽ dĩ a nõhyã vã yẽtõprẽnuõ, a khyãkuõ athé dĩ vãgnẽ. Thĩ nĩhuõnõ ná atalã to, htuõrò thĩ myãhtyenõ ná amèthẽ tõphuõ~ to. ³⁸ Cómãryã nõhyã có vã tadũrò thĩ zũenĩ kuõ vã to akhu-akhyẽ, Cómãryã alãangõ ohtwõprẽ kuõ dĩ thĩ thẽplõkũ to.
³⁹ Thĩ myápũthẽgnẽ lahyã lisãsẽ tahe mẽtẽhẽrò thĩ tanẽ ná thĩ ki myãhtye thẽhtwõprẽ tacũprẽ bí li yẽnuõtahe akũ pã. Lisãsẽ yẽtahe nuõma a khyáluõ pẽhõ athé ná vãrivãkyã hó. ⁴⁰ Manárò thyáphú thĩ ki nĩbẽ kuõ thẽhtwõprẽ tacũprẽ agnẽnuõ, thĩ thẽzũ hyã kuõ lahyã dĩ vão to.

⁴¹ “Vã myápũ dĩ ù ki htuthẽhtyanĩ vã agnẽnuõ mãto. ⁴² Manárò thĩ ma kayã phũtẽ tahe nuõma vã thẽgnẽ lõhõ rò vã thẽgnẽ, dĩ thĩ thẽplõkũnuõ, thĩ tẽmõ Cómãryã oto.
⁴³ Vã hyãhõ ná vãphẽ amwĩ tadũrò thĩ ẽsũ vã to. Kayã dĩ aruõtõprẽ ki hyã dĩ thĩo ná amwĩ nĩdũ kihẽrò, thĩ ẽsũ mõnĩ ẽ. ⁴⁴ Thĩ thẽzũ htuthẽ nĩdyẽ lũ tõprẽ ná tõprẽ tadũrò tũprẽ Cómãryã tõprẽ ki htuthẽnĩ thĩ agnẽnuõ, thĩ myápũ kuõ lahyã ù to. Thĩ ki htuthẽ nĩdyẽ khyẽdũ lũ phũyẽ kihẽrò thĩ cuõ zũe cyã vã phũtẽ?”

⁴⁵ “Tanẽ tã vã ná kayã tõprẽ dĩ a ki dya thĩ tẽthũ dĩ phẽ a mẽthẽnyẽ nuõpã tãmẽ. Mosè dĩ thĩ myãsũ thẽlẽ nĩdyẽ lũ nuõtõprẽ, ki dya thĩ tẽthũ pã. ⁴⁶ Thĩ ki zũe tãtẽ málakõ Mosè kihẽrò, thĩ ki zũekuõ nyã vã prẽ, mẽtẽhẽrò prẽ dĩ a rã vãrivãkyã ma ẽ hó. ⁴⁷ Manárò, mã dĩ thĩ zũe a tẽrãkyã yẽnuõtahe to akhu-akhyẽ, thĩ cuõ zũe cyã vã tẽhẽbẽ yẽtahe phũtẽ?”

6

Byacè Jesũ Buõe Kayã Nyãrĩ

(Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Luka 9:10-17)

¹ Phũnuõhtuõrò, Jesũ htecuõkyã dĩ Galilea htyẽõdu abẽrẽ tõkyẽ. (Û ẽ ná htyẽõdu Tiberia ma amãmã.) ² Kayã bẽmũ yõ myãhtye htuõhõ tẽprõtẽpryã dĩ Byacè cuõ mẽsimẽ pẽ kayãswĩ kayãsẽ tahe akhu-akhyẽ, ẽthĩ krwõ cuõplucuoõphẽ kuõ lõ lũkhyẽ.
³ Rò Byacè Jesũ htyã dĩ solõ rò ẽ ná a khõpacẽ tahe htyã onyão lahyã bínuõ. ⁴ Bínuõakhẽ Judaphú tẽcuõtalwõpwẽ yẽ a phũ~ bè hó.

⁵ Bí Byacè Jesũ tũmyã rò a myãhtye kayã tõmũdu hyã tõ dĩ lũo akhẽ, a hé Philipu, “Pẽ ki cuõ iprĩ tõpẽ kayã yẽtahe lẽe bítẽ ẽ?” ⁶ A sudyã myãbyẽprẽ Philipu prẽ. A kírẽ mẽpẽ ẽthĩ phũtẽ pãnuõ, a tanẽ one htuõhõ dĩ a thẽplõkũ hó.

⁷ Philipu hẽsũ, “Pẽ iprĩ lõ pẽ có ẽthĩ ná rũzye denari tõko* khãlẽ có ma, ẽthĩ ẽ prẽ tõprẽ tõmũ nuõ~ apõeto.”

* 6:7 6:7 Rũzye denari tõbẽ ma a krũnyã ná tõnyẽ atẽryã khwókẽ.

⁸ A khõpacě dõ aruô tôprè dõ amwì ná Andrea, a mǎdû Simonè Petru apuõ yětôprè hé Byacè, ⁹ “Pacě prèkhũphú o bíyě tôprè. Akhómũ dõ ù mẹ ná buõbalĩnuô a o nyǎklõ ná tẽphú nyẽbè. Manárò a ki pòe pẽ kayǎ báprètě?”

¹⁰ Byacè Jesũ hé, “Nõ onyǎo kayǎ nuõtahe,” a hé phúnuô. Khǎlẽ bĩnuô tôpho ma mĩthuõlẽ duõtwõryǎlǎ. Rò shuõshuõprè lõ- prèkhũdu dõ a onyǎtǎ bĩnuô tahenuô, a phũ- odũ nyǎrí cõ. ¹¹ Byacè Jesũ phyé khómũ yẽtahe rò a hébwĩhétaryẽhtya Cómarya. Htuõrò a dyétǎ ná a khõpacě tahe rò èthĩ zũtǎ pẽlõ ná kayǎ onyǎo bĩnuô tahe. A phyéke tẽphúbĩ yẽnyẽbè rò a mẹ thyákuõ phũ khómũnuô. Rò kayǎ yẽtahe a thée kó cõ bá-tẽnuô a phyée lahyǎ cõ.

¹² Bí èthĩ ekõõbǎ lõhtuõhõ pwõ- tôprè akhẽnuô, Byacè Jesũ hé a khõpacě tahe, “Phyédwõplõ lõkhyẽ sèe olõkyǎ nuõtahe, nõokyǎlõ dẽ tǎmẽ,” a hé èthĩ phũnuô.

¹³ Phũnuõrò a khõpacě tahe phyédwõ khómũ bali nyǎklõ dõ ù e htuõhõ rò a okyǎlõ tahenuô a obǎ pǎ cõ ná krĩnuô shyényẽmẽ cõ.

¹⁴ Bí kayǎ yẽtahe myáhtyehtuõ Byacè Jesũ mẹ tẽprõtẽprya yẽtahe akhẽnuô, èthĩ hé lahyǎ, “Prẽprõ dõ a kírẽ hyǎlyǎ dõ hekhuyẽ pǎ ù hé nuõma a mǎ nyǎ hó è hó,” a hé lahyǎ phũnuô. ¹⁵ Byacè Jesũ thẽgnẽ ná èthĩ kírẽ hyǎnõshyo htyahtwõ lũ ná khwĩ akhu-akhyẽ, a cuõhtya khókyǎ dõ sokhu túdũ tôprè prè.

*Byacè Jesũ Cuõ Dõ Htyẽkhu
(Matteo 14:22-27, Marko 6:45-52)*

¹⁶ Bí mõhélyǎ hó akhẽnuô, a khõpacě tahe tǎkalyǎ cuõ lahyǎ dõ htyẽõduhtũ. ¹⁷ Èthĩ tǎ sidyǎnĩ thòklyẽ bĩnuô rò a htecuõ lahyǎ dõ vĩ Capernaum. Vĩ yẽnuô a o dõ htyẽõ bẽrẽ tũkyẽ. Mõkhĩhõ tadũrò Byacè Jesũ kaũtũ kuõhĩ èthĩ to. ¹⁸ Kẽlathẽ duhyǎ rò htyẽ háhõdu háhõsõ hyǎ. ¹⁹ Bí èthĩ khyǎcuõtuõ hó thuõmile, lwĩmile hó akhẽnuô, èthĩ myáhtye Byacè Jesũ cuõ dõ htyẽkhu rò hyǎphũtõ èthĩ thòklyẽ.† Rò èthĩ thẽisẽ tarõthẽ lõplĩ cõ lũlẽ. ²⁰ Rò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Vǎprẽ! Thẽisẽ lahyǎ tǎmẽ.” ²¹ Yětõphuõrò èthĩ thẽkrũthelõ ésũ lahyǎ Jesũ dõ thòklyẽkũ. Rò tũphuõtuõ, thòklyẽyẽ cuõtuõ gnẽ dõ htyẽhtũ bí èthĩ lẽcuõyẽ tũpho.

Kayǎ Bẽmũ Myápũ Byacè Jesũ

²² Shyẽparõ tũnyẽnuô, kayǎ bẽmũ dõ a okyǎ dõ htyẽõdu bẽrẽ tũkyẽ tahe thẽgnẽ ná dõ pahénukhẽ nuô thòklyẽ okyǎprẽ tũbè prè. Rò Byacè a khõpacě tahe sidyǎnĩ lahyǎ thòklyẽ nuõtõbè rò a htecuõ nĩdyédũ lahyǎ prè. Kayǎ bẽmũ tahe thẽgnẽ ná Byacè Jesũ sidyǎcuõ tũkuõ ná a khõpacě nuõtahe to, èthĩ htecuõ nĩdyédũ lahyǎ prè. ²³ Htuõrò thòklyẽ o dõ vĩ Tiberia rò a hyǎ tahenuô, a hyǎ okuõ phũ lahyǎ bí Byacè lẽ hébwĩhétaryẽ htya Cómarya rò a buõe kayǎ bẽmũ tahe ná khómũ akhǎlẽ nuõtõpho. ²⁴ Bí kayǎ bẽmũ tahe myáhtye pǎ Byacè Jesũ ná a khõpacě tahe bĩnuô to akhẽ, thyáphũ èthĩ ki cuõ myápũ myáhtye Byacè Jesũ agnẽnuô, èthĩ nuõ lahyǎ dõ thòklyẽ tahe akũ rò htecuõ lahyǎ dõ vĩ Capernaum.

Byacè Jesũ Ma Sèe Dõ A Dyé Ũ Tẽhtwõprè

²⁵ Bí èthĩ cuõ myáhtyehõ Jesũ dõ htyẽõdu bẽrẽ akhẽnuô, a sudyǎ lũ, “Rabbi, nẽ hyǎtuõ bíyẽ bókhẽtẽ?”

† 6:19 6:19 Mile ma a krĩnyǎ ná akli 880

²⁶ Byacè Jesũ h́esũ èthĩ, “Vã h́ecócó thĩ, thĩ myáhtye vã mẽ t̀eprot̀epryã r̀ò thĩ pũ vã m̀áto. Thĩ ek̀ò khómũ r̀ò thĩ pũ vã pr̀é. ²⁷ Cyépryẽ ryapé tã s̀èe l̀éelẽõ dõ a nuõtthuõ a thõpyé cyã nuõtaha agnẽ tãmé. Cyépryẽ ryapé s̀èesèõ dõ a ki dyé thĩ thétwõprẽ tacúprẽ yẽtahe agnẽnuõ. Pr̀elukayã aphúkhũyẽ, a ki dyé ù s̀èe phúnũ tahe pã, mẽtèhèrò Phẽ Cómarya dyéluõ hó ná a thèplò hó lũ hó.”

²⁸ Rò èthĩ sudyã lũ, “Ki héphúnũ r̀ò, thyáphú pè ki mẽtõ Cómarya athèplò r̀ò pè bèmẽ kryã- maitẽ?”

²⁹ Rò Byacè Jesũ h́esũ èthĩ, “Zũe lahyã vã dõ Cómarya nõhyã è yẽnuõ.”

³⁰ Phúnũrò èthĩ sudyã lũ, “Thyáphú pè ki myáhtye t̀eprot̀epryã r̀ò pè ki zũe agnẽnuõ, nè ki dyéluõ pè pè t̀eprot̀epryã ítẽtẽ pã? Nè ki mẽpé pè matèpã ẽ? ³¹ Phú lisãsekũ hé, ‘A dyée èthĩ ná s̀èe o dõ m̀ókhu hyãlyã tahe,’* lisãsekũ héphúnũ r̀ò, pèphyèpèphuõ dõ-nyénu tahe e lahyã khómũ dõ ù é ná mãna dõ kèsèhtyẽkyã l̀õtamákhũ nuõ.”

³² Byacè Jesũ h́esũ èthĩ, “Vã h́ecócó thĩ, s̀èe odõ m̀ókhu hyãlyã nuõma, Mosè dyée èthĩ m̀áto. Vãphẽ dyée èthĩ pr̀é. Khõnyãrò a ki dyée hó thĩ s̀èe m̀alakõ dõ a o dõ m̀ókhu hyãlyã yẽnuõ pã. ³³ Mẽtèhèrò Cómarya asèe m̀alakõ ma a o dõ m̀ókhu hyãlyã r̀ò a dyé pè pr̀èlu hekhuphú thétwõprẽ nuõtõprẽ hó,” a hé èthĩ phúnũ.

³⁴ Rò èthĩ hé, “Byacè, pwõ- nyenyẽ- dyé pè pè s̀èe yẽnuõ.”

³⁵ Rò Byacè Jesũ h́esũ èthĩ, “Vã ma s̀èe dõ a dyé ù thétwõprẽ hó. Kayã dõ a hyãtõ dõ vảo nuõ, a thèvĩthée pã t̀õphuõ- to. Kayã dõ a zũe vã nuõ, a thèõpã takhyã- to. ³⁶ Manárò, phú vã héhtuõhõ thĩnuõ, thĩ myáhtye có vã tadúró thĩ zũe vã to. ³⁷ Lõ- kayã dõ vãphẽ dyé vã tahenuõ, a ki hyã dõ vảo pã. Ûpèpẽ- bèbè, a ki hyã dõ vảo nuõ, vã vèhtekyã ná è taki- to. ³⁸ Mẽtèhèrò vã odõ m̀ókhu hyãlyã r̀ò vã hyãmẽ cú- dũ vã thèplò phúnũ m̀áto. Vã hyãmẽ phú pr̀é dõ a nõhyã vã yètõprẽ a tètèzũ nuõprẽ. ³⁹ Tè dõ atõ pr̀é dõ a nõhyã vã yètõprẽ athèplò ma matè h́enuõma, lõ- kayã dõ a dyé vã nuõtaha vã bèplwõ lamékyãní èthĩ to. Shyé- m̀õnyẽ dõ khyètadũlõ t̀õnyẽ pãnuõ, vã bèmẽ ihtòhtwõprẽ kãkhyẽ èthĩ pã. ⁴⁰ Mẽtèhèrò, vãphẽ a tètèzũ ma m̀áhõ lõ- kayã dõ a myáhtye aphúkhũ yẽ r̀ò a zũe tahenuõ, a ki nĩbè thétwõprẽ tacúprẽ, r̀ò vã ki mẽ ihtòhtwõprẽ kãkhyẽ èthĩ shyẽ- m̀õnyẽ dõkhyẽ tadũlõ nuõtõnyẽ pã.”

⁴¹ “Vã ma s̀èe odõ m̀ókhu hyãlyã,” Byacè Jesũ yõ hé phúnũ akhu-akhyẽ, Judaphú tahe tamwõtãlẽ lõplĩ lũ. ⁴² Èthĩ hé lahyã, “È ma Joseph aphúkhũ Jesũ h́enuõ t̀õprẽ pr̀é vãhétõ? Amuõaphẽ ma pè thègnẽ pr̀é vãhè? Mamètèrò a cuõ h́étuõ nĩdyé anẽ, ‘Vã o dõ m̀ókhu hyãlyã’ phútẽ?”

⁴³ Byacè Jesũ h́esũ èthĩ, “Tamwõtãlẽ pã tã lahyã tãmé. ⁴⁴ Ki mã ná vãphẽ dõ a nõhyã vãyè t̀õprẽ ki nõhyã ù dõ vảo to h́enuõ, ù hyãbé dõ vã o t̀õprẽ- to. Kayã dõ a hyã dõ vảo tahenuõ, vã ki mẽ ihtòhtwõprẽ kãkhyẽ èthĩ shyẽ- m̀õnyẽ dõkhyẽ tadũlõ t̀õnyẽ pã. ⁴⁵ Pr̀èprõ tahe rãokyã, ‘Cómarya ki ithyóithya èthĩ lõ- plĩ pã.’* Lõ- kayã dõ a nĩhuõ phẽ a tètithyóithya r̀ò a hyã ithyóithya tẽ dõ lũo tahenuõ, a ki hyã dõ vã o pã. ⁴⁶ Kayã myáhtyenó Phẽ Cómarya t̀õprèprẽ, vã thèzũ hé phúnũ m̀áto. Û myáhtyenó phẽ t̀õprẽ- to, myáhtyenó phẽ ma túprẽ a o dõ Cómarya a o r̀ò a hyãlyã nuõtõprẽ pr̀é. ⁴⁷ Vã h́ecócó thĩ, kayã dõ a zũenyãe vã t̀õprèprẽ nuõ, a ki nĩbèhõ thétwõprẽ tacúprẽ hó. ⁴⁸ Vã ma s̀èe dõ a dyé ù thétwõprẽ. ⁴⁹ Thĩ phyèphuõ dõ-nyénu tahe e khómũ mãna tadúró a

thyěpã lahyã prẽ. ⁵⁰ Manárò, sèe o dõ mókhu hyãlyã vã hé thĩ nuôma, a o bíyẽ. Ûpẽpẽ-
bèbè a ki e sèeyẽ hénuôma, a thyě pãto. ⁵¹ Vã ma sèe dõ a dyé ù thèhtwõprẽ rò a o dõ
mókhu hyãlyã. Ûpẽpẽ- bèbè, a ki e sèe yẽnuô, a ki htwõprẽ tacúprẽ pã. Sèe yẽnuôma
máhõ vãzye yẽnuô hó. Thyáphú prẽlu hekhuphú ki htwõprẽ agnẽnuô vã dyélyakyã vã
nẽklõ yẽ dõ èthĩgnẽ hó.”

⁵² Judaphú tahe kréthyëkréo nĩdyélũ, “A cuõ dyée cyã pè ná azye phútẽ?”

⁵³ Rò Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Vã hécócõ thĩ, thĩ ki e prẽlukayã aphúkhũ yẽ azye to, thĩ
ki õ lũthwi to hénuô, thèhtwõprẽ o dõ thĩkũ to. ⁵⁴ Manárò kayã dõ a e vãzye õ vãthwi
tahenuô, a nĩbè thèhtwõprẽ tacúprẽ, rò shyé- mõnyẽ tadũ dõ khyẽlõ tõnyẽ pãnuô, vã ki
mẽhtwõprẽ ihtòkãkhyẽ lũ pã. ⁵⁵ Mẽtèhèrò vãzye ma lée málakõ, vãthwi ma lèõ málakõ
hó. ⁵⁶ Kayã dõ a e vãzye õ vãthwi tõprẽprẽ nuô, a ohtwõprẽ dõ vãkũ, rò vã ohtwõprẽ dõ
èkũ hó. ⁵⁷ Phú vãphẽ dõ a nõhyã vãyẽ tõprẽ htwõprẽ nuô, dõ èkhuèkhyẽ rò vã htwõprẽ
kuõ. Phúnuòrò kayã dõ a e vãzye tõprẽprẽ nuô, dõ vãkhuvãkhyẽ rò a ki htwõprẽ kuõ
pã. ⁵⁸ Yẽma sèe odõ mókhu hyã hó. Thĩphyéthĩphuõ mú- nukhẽ tahe e khómũmäna
tadúro a thyě lahyã prẽ. Manárò kayã dõ a e sèe dõ vã hé pè thĩ khõnyã yõtahenuô a
ki htwõprẽ tacúprẽ pã.” ⁵⁹ Bí a ithyõtã ù dõ vĩ Capernaum tẽcóbẽ hõkũ akhẽnuô, a hé
ù phúnuô.

A Khõpacẽ Éprẽ Vĩkyã Lũ

⁶⁰ Èthĩ nĩhuõ Byacè Jesũ héphúnuô rò, a khõpacẽ éprẽ hé lahyã, “A tẽithyó yẽ apyã
nyacó. Ûpè tõprẽ kíré zũephyésũ békuõ a tẽithyóyẽ pè?”

⁶¹ A khõpacẽ tahe tamwõtãlẽ lahyã phúyẽnuô a thègnẽ akhu-akhyẽ, a hé èthĩ, “Vã
hé phúyẽ rò thĩ thèplõpyé lõ lahyã ná vã tẽithyó yõtãhe ẽ? ⁶² Ki mephúnuô hérò, thĩ
myáhtye prẽlukayã aphúkhũyẽ ki kãkãhtya khyẽthyã dõ akhãlẽ lèõ pã hérò, thĩ ki tanẽ
lahyã phútẽ pã? ⁶³ Thè Sãsẽ Byacè nuô a dyé thèhtwõprẽ tacúprẽ. Prẽlukayã nuô, a dyé
cyã thèhtwõprẽ tacúprẽ to. Ngõ dõ vã hébè thĩ yõtãhe nuôma, Thè Sãsẽ Byacè a tẽhèbè
tahe rò a dyébè ù thèhtwõprẽ tacúprẽ. ⁶⁴ Manárò dõ thĩklẽ nuô, kayã dõ a zũe kuõũ
tonuô a o tahe.” Mẽtèhèrò Byacè Jesũ thègnẽ pã có dõ akhãshyẽ, dõ èthĩklẽ nuô a zũe
lũ to, rò a ki isètãkyã lũ pãnuô a otõprẽnuô, a thègnẽ rò a hé èthĩ phúnuô prẽ. ⁶⁵ A hé
plehyã põ, “Dõ thĩklẽnuô kayã zũe vã to otahe, túrò vã hé hó thĩ, phẽ ki nõhyã ù dõ vão
to hénuô ù hyãbè dõ vão tõprẽ- to, phúnuô hó.”

⁶⁶ Cáhtya bínuô rò a khõpacẽ tahe kãkyã élä rò krwõkuõ pã lũkhyẽ to.

⁶⁷ Rò a sudyã a khõpacẽ shyéthényẽ yõtãhe, “Thĩlẽ, thĩ thézũ htekaqyã kuõ vãlẽ
phúnuô vãhèto?” A hé èthĩ phúnuô.

⁶⁸ Simonè Petru hé kãkhyèsũ lũ, “Byacè, pè kíré cuõtõ kuõ ùpẽ? Tẽithyóithya dõ a
dyé pè thèhtwõprẽ tacúprẽ nuô a o prètũ dõ nèo prẽ. ⁶⁹ Pè zũe rò pè thègnẽ ná nẽ ma
Cómarya a prẽsãsẽphú tõprẽ, rò a nõhyãlyã nẽ hó.”

⁷⁰ Htuõrò Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Vã nwõhtya htuõhõ thĩ shyéthényẽ, mato ẽ? Manárò,
dõ thĩklẽ nuô, khĩnéricyã khukló otõduõ,” a hé èthĩ phúnuô. ⁷¹ (A hé phúyẽma a
thézũ hé Simonè Iscariot aphúkhũ Juda. È ma a otõkuõ dõ shyéthényẽyẽ aklẽ tadúro
dõkhyẽnuô a isètãkyã Byacè Jesũ.)

7

Byacè Jesũ Ná A Puõprèkhũ Tahe

¹ Byacè Jesũ héhtuõ phúyě rò, a cuõ dõ Galilea kẹ rò, a lẹ tồđồ htuõ tồđồ bínuô. Judaphú khuklòkhuklyã tahe yõ myápũ mệthyě lữ akhu-akhyě, a thềzũ cuõ dõ Juda kẹkũ to. ² Manàrò, bínuôkhể, Judaphú apwě isóléthũ kírẹ bè nuô a phũhyã hó. ³ Phúnuôrò Byacè Jesũ a puõprèkhũ tahe hé lữ, “Thyáphũ nẹ khõpacẹ tahe ki myáhtyekuõ nẹ mẹ tẹprõtẹprya tahe agnẽnuôrò, nẹ tồkò htecuõ khókyã ná biyě rò cuõ dõ Juda kẹkũ nuô. ⁴ Kayã dõ a thềzũ mwị luõhtyẽluõkẹ henuôma, a mệhuômệthwé tẹ tồprẹ~ to. Nẹ ki mẹnỹã hó tẹprõtẹprya phúnuôtahe hérò dyéluõ pẹ kuõũ nẹnẹ ná hekhu tồbalõ nuô kỏkỏ.” ⁵ Mẹtẻhẻrò Byacè a puõprèkhũ nịdyédũ tahecónuô~, a zũe lữ to.

⁶ A hé lữ phúnuô akhu-akhyě, Byacè Jesũ hé ẻthỉ, “Shuõkhẻtỏ shuõkhẻbẻnuô a hyãtuõ dõ vãgnẻ hító. Manàrò dõ thỉgnẻnuô thỉcuõthỉkạ bíkhẻtẻ ma anỉ prẻ. ⁷ Prẻlu hekhuphũ tahe thẻhte cyã thỉ to. Manàrò a thẻhte lahyã vã, mẹtẻhẻrò vã yõ héhteluõ ẻthỉ mẹ tẹmũmyã tahe nuõ~. ⁸ Cuõđũmỏ lahyã dõ pwẻkũ nuô. Vã cuõ hító, mẹtẻhẻrò shuõkhẻtỏ shuõkhẻbẻ hyãtuõ dõ vãgnẻ hító.” A hẻsũ apuõ thỉtahe phúnuô. ⁹ Byacè Jesũ héhtuõ phúyě rò a okyã bí Galilea kẹkũ nuô.

Byacè Jesũ Cuõ Dõ Pwẻ Isóléthũ

¹⁰ Manàrò bí a puõprèkhũ tahe htecuõkyã htuõhỏ akhẻnuô, a hte cuõhuôcuõthwẻ kuõ dỏkhyẻ, a cuõlãcuõlỉ to. ¹¹ Judaphú khuklòkhuklyã tahenuô, “Jesũ otỏ bítẻ?” A myápũ sudyã lahyã lữ phúnuô.

¹² Kayã bẻmụ tahe dỏnyãhuô dỏnyãthwẻ ẻnyacỏ lữrilũkyã. Tahehenuô, a hé lahyã, “È ma kayã ryã prẻ.”

Akhỏruô tahe hẻsũ, “Aryã mặto. A pữ ilolahỏ ử prẻ,” a hé lahyã phúnuô. ¹³ Ử yỏ thẻisẻ lahyã Judaphú khuklòkhuklyã tahe rò ử hẻlặhẻlỉ sủbũ tồprẹ~ to.

¹⁴ Bí ử pwẻ phũ~ klãmẻhỏ akhẻnuô, Byacè Jesũ cuõhtyanuõ dỏ tẻlũtyã hỏkũ rò a cáhtya ithyỏithya ử bínuô. ¹⁵ Judaphú khuklòkhuklyã tahe khyẻthukhyẻthẻ rò a hé lahyã, “A htyadyánỏ kuõũ dõ Judaphú thyỏlihỏ a thárádu tahe a khadãkũ to tadủrò a cuõ thẻgnẻ ẻnyacỏ báyẻ nuôma a cuõ ithyỏnỉtỏ bítẻtẻ?”

¹⁶ Rò Byacè Jesũ hẻsũ ẻthỉ, “Vã ithyỏ ử yẻtahe nuôma vã tẻithyỏithya nỉdũ mặto. Tẻithyỏ yẻtahe nuôma a hyã dỏ Cỏmarya dỏ a nỏhyã vãyẻ tồprẻ a o. ¹⁷ Kayã tồprẻprẻ ki thềzũ lữmẻtỏ Cỏmarya athẻplỏ henuô, tẻithyỏithya yẻtahe nuôma a o dỏ Cỏmarya a ohyã ẻ? Mặtorỏ vã hẻbẻ nịdyédũ ná vã taryẻshyosỏ ẻ, nuô aklyã thẻgnẻ nyã prẻ. ¹⁸ Kayã dõ a hẻbẻ nịdyédũ ná a taryẻshyosỏ tồprẻprẻ nuô, a thềzũ nỏhtuthẻnỉ ử ná anẻ prẻ. Manàrò kayã dõ a thềzũ nỏhtuthẻnỉ ử ná prẻ dõ a nỏhyã lữ yẻtồprẻprẻ nuô, a hẻbẻcỏ prẻ, a lahỏlahya ử to. ¹⁹ Mosẻ dyẻhỏ thỉ tẻthyỏtẻthya vặhẻto? Manàrỏ thỉ lữkrwỏmẹ kuõ tẻthyỏtẻthya tồprẻ~ to. Thỉ pữ mệthyẻ vã mẹtẻ?”

²⁰ “Khỉnẻ mẻbẻ hó nẻ hó. Ửpẻ tồprẻ pữmệthyẻ nẻ pẻ?” Kayã bẻmụ hẻsũ lữ phúnuô.

²¹ Rò Jesũ hẻsũ ẻthỉ, “Dỏ Mỏnyẻduô akhẻnuô, vã mẹ pẻ thỉ tẹprõtẹprya tồcỏ rò thỉ khyẻthukhyẻthẻ lỏ có pwỏ~ tồprẻ vã! ²² Mosẻ mekyã thỉ, lỏ~ thỉ phủprẻkhũ tahenuô thỉ bẻ dủtalỉ lữphã a hé rò thỉ dủtalỉ lahyã aphã bí Mỏnyẻduô nuôtỏnyẻ. Ki hẻklyácỏ rò prẻ dõ a mẹ rẻlỏ yẻnuôma, Mosẻ mặto. Thỉphyẻthỉphuỏ dỏ~ nyẻnu tahe cáhtya mẻrẻlỏ prẻ.

²³ Phúnúô rô thyáphú thĩ ki khétalwócuóotalyẽ tá Mosè a tẹthyótẹthya tǎmẹ nuô, thĩ ki tǒ dútalí lahyǎ thĩ phúprẹkhũ tahe aphá bí Mǒnyěduô akhěnuô, kihérò thĩ dútalí lahyǎ prẹ. Phúnúô rô bí vǎ zasímẹ kayǎswí kayǎsẹ dǒ Mǒnyěduô akhě rò thĩ cuó thẹplòdu vǎ mẹtẹ? ²⁴ Dyatẹthũ tá ỹ phú thĩ myáhtye ỹ dǒ aklǒ nuótahe tǎmẹ. Mátôkhónuô, dyalyacó dyalyatẹ lahyǎ thĩ thẹplò dǒ thĩ ki ciryatǒ ciryabè ỹ nuô ní.”

È Ma Messia È?

²⁵ Jerusalemphú tahehe hé, “Judaphú khuklǒkhuklyǎ pũ mẹthyě lũ nuôma è hó ẽ? ²⁶ Myámólẹ, a hébécó dǒ kayǎ tǒplutòphè anyěhyǎ cǒ rò ỹ hé tǎtũ lũ tǒprẹ to. Khǒnyáyẹ ma pẹ khuklǒkhuklyǎ tahe thẹgně tǎtẹ hyǎnyǎ hó ná è ma Messia tǒprẹ hó, phúnúô ẽ ha? ²⁷ Ỗ hé ná Krístu ki hyǎpǎ nuô, ỹ thẹgně adǒaso tǒprẹ to ỹ hé vǎhé, manárò èyẹ a o tǒ dǒbítẹ nuô pẹ thẹgně prẹyẹ.” Èthĩ hé lahyǎ phúnúô.

²⁸ Bí Byacè Jesũ ithyótǎpǎ ỹ dǒ tẹlũtyǎ hǒkũ akhěnuô, a éhtǒhtya, “Thĩ thẹgně vǎ nuôma amávǎ. Vǎ o tǒ bítẹ hyǎ nuôma thĩ thẹgně mǎlakǒ nyǎ vǎ ni. Vǎ hyǎ cú~ dũ vǎ thẹplò mǎto. Prẹ dǒ a nǒhyǎ vǎ yětǒprẹ nuôma, thĩ thẹgně lũ to. È ma prẹ dǒ acó tǒprẹ. ²⁹ Manárò vǎ thẹgně lũ, mẹtẹhérò vǎ yǒ o dǒ lũo hyǎ prẹ nuǒ~. Prẹ nǒhyǎ vǎ ma è prẹ nuǒ~.”

³⁰ A héhtuǒ phúnúô rô èthĩ pũhtúpũ Byacè Jesũ. Manárò shuǒkhě dǒ ỹ ki pũ mẹthyě lũ agněnuô, a hyǎtuǒ híto akhu-akhyě ỹ pũhĩ lũ tǒprẹ to. ³¹ Manárò ỹ zũeró zũeé pǎnyǎ lũ prẹ. Èthĩ hé lahyǎ, “Shyé~ Krístu ỹ hé nuótǒprẹ hyǎpǎ akhěnuô, a ki mẹtẹprǒtẹprya éklǒpǎ cǒ ná yětǒprẹ pǎ ẽ?” A hé lahyǎ phúnúô.

Judaphú Khuklǒkhuklyǎ Tahe Nǒpũ Ỗ Ná Jesũ

³² Èthĩ hébèhuô hébèthwé nĩdyélũ ná Byacè Jesũ Krístu ari-akya phúyẹ akhěnuô, Phariséophú tahe nĩhuǒ rò èthĩ ná bwídukhu tahe nǒcuópfung Byacè Jesũ ná klyěphú dǒ a opó tẹlũhǒdu nuótahe.

³³ Byacè Jesũ hé, “Vǎ otǒ nyẹkuǒpǎ ná thĩ to. Nyẹtyato pǎma vǎ ki kǎkhyě khyěthya dǒ prènǒhyǎ vǎ yětǒprẹ a o hó. ³⁴ Thĩ ki myápũthũ lahyǎ vǎ pǎ, manárò thĩ myáhtye vǎ to. Dǒ vǎ lẹo akhǎlẹ nuô, thĩ cuó cyǎ kuǒ vǎ tǒprẹ to.”

³⁵ Judaphú khuklǒkhuklyǎ tahe hé nĩdyé lũ tǒprẹ ná tǒprẹ rò a hé lahyǎ, “Pẹ myáhtye cyǎ è to a hé nuôma, a kírẹ tanẹ cuó tǒ bítẹ ha? Ma a kírẹ cuó dǒ pẹ Judaphú cuó kuǒ dǒ Greekphú nuótahe aklẹ rò a kírẹ cuó ithyóke Greekphú bínuótahe ẽ ha? ³⁶ Htuǒ rô a hé, ‘Thĩ ki myápũ vǎ pǎ tadú rô thĩ myáhtye vǎ to,’ a hé phúnúô htuǒ rô, a hé pǒ, ‘Dǒ vǎ lẹo akhǎlẹ nuô, thĩ cuó cyǎ kuǒ vǎ to,’ a hé phúnúôma a thézũ hé ítẹ ha?” A hé nĩdyé lũ tǒprẹ ná tǒprẹ phúnúô.

Htyě Dǒ A Dyéũ Thěhtwǒprẹ

³⁷ Bí pwèdulǒ dǒkhyě tǒnyě akhěnuô, Byacè Jesũ kahtò éhtǒ, “Lǒ~ kayǎ dǒ a thěo htyě tahenuô, nǒhyǎ phyéó lahyǎ htyě dǒ vǎ oyẹ. ³⁸ Ỗpẹpẹ~ bèbè, dǒ a zũenyǎe vǎnuô, phú lisǎsěkũ hé, htyě dǒ a dyé ỹ thěhtwǒprẹ ahtyěklǒ yěnuô, a ki htwíhte dǒ lũkũ pǎ.” ³⁹ Htyě dyé ỹ thěhtwǒprẹ dǒ Byacè Jesũ hé yěnuôma mǎ Thě Sǎsẹ Byacè prẹ. Ỗpẹpẹ~ bèbè dǒ a zũe lũ tahenuô, a ki nĩbè pǎ. Byacè Jesũ nĩbè hí tẹtaryědu taryěhtũ to, mẹtẹhérò a thyě ihtòkǎkhyě rò a kǎ kahtya dǒ mǒkhu híto. Phúnúô rô Cómarya a Thě Sǎsẹ hyǎnuǒo dǒ èthĩ thẹplòkũ tǒprẹ híto.

40 Bí kayã bémụ nịhuô Byacè Jesũ èhtò hé phúyě akhènuô, tahehe rò a hé, “È ma prèprò dõ pè opòmýásũ lũ nuôtòprè mányã hò.” A hé lahyã phúnuô.

41 Tahehe rò a hé, “Messia mányã hò,” manàrò tahehenuô a hé, “Messia o dõ Galilea kẹ rò a ki hyã pã mato. 42 Lisăsèkũ hé, Messia ki hyã ohtya dõ Khwí Davi aklwĩalyákũ pã, a ki hyã opacęlyã dõ Khwí Davi o nĩdyé vĩ Bethlehem akũnuô pã, vǎhéto?” A hé lahyã phúnuô. 43 Dõ Krĩstu akhu-akhyèrò kayã bémụ tahe tane lụkhókhyělũ tòmụ ná tòmụ. 44 Tahehenuô a thézũ pũ lũ, manàrò ù pũ lũ tòprè to.

Judaphú Khuklòkhuklyã Tahe Zũe Jesũ To

45 Bí klyèphú opò tẹlũhõdu tahe kạkhyè khyèthya dõ bwídukhu tahe ná Pharisèophú tahe a o akhènuô, a sudyã èthĩ, “Thĩ pũkanĩ è to mẹtè?” A hé èthĩ phúnuô.

46 Klyèphú opò tẹlũhõdu tahe hésũ èthĩ, “Ũ hébèdõnyã thyáná ènuô a o tòprè to.”

47 Rò Pharisèophú tahe hétakèsũ èthĩ, “Ma a ilo nĩkuõ có hó thĩ kỏ? 48 Pè dõ a htwõ tẹcòbucòbè a khuklòkhuklyã aklè yètahenuô bèbè, Pharisèophú aklè yètahe nuòbèbè, a zũe kuõ lũ nuõma a o nyã tòprèprè è? 49 A o tòprè to. Kayã bémụ nuõtahe ma a thègnè kuõ Mosè a tẹthyótèthya tòmũ to akhu-akhyè, a cuõ zũebõ zũebye dùgnè lahyã prè. Còmalya ki cirya èthĩ pã,” Pharisèophú tahe hétakèsũ èthĩ phúnuô.

50 Kayãmwi ná Nicodemo o tòprè. È ma a otõkuõ dõ Pharisèophú aplóamuklè tòprè. Dõ arèkhè nuõma a hyánó dõ Byacè Jesũ a o. Rò Nicodemo yè sudyã èthĩ, 51 “Kayã tòprè mètũhõ kryã maĩtenuô pè ki nịhuõhĩ a hé to, pè ki myápũthègnè htuõhĩ atèmẹ tahe híto nuô, pè bè ciryanĩ è to pè tẹthyótèthya ophúnuô, vǎhéto?” A sudyã èthĩ phúnuô.

52 Èthĩ hésũ lũ, “Nè ma Galilea kẹphú prèprè. Myápũ rwó kạkhyè khyèthya mỗ lisăsè nuô, nè ki myáhtye thègnè ná prèprò nuôtòprè ohtya dõ Galilea kẹkũ pã mato.”

53 Htuõrò kayã kạkyã lõ dõ ahi pwõ tòprè.

8

Prèmò Cuõthú Prèkhũ Tòprè

1 Manàrò Byacè Jesũ rò a cuõhtyakyã dõ Oliva sokhu. 2 Anotõrõ mỗlĩromú akhènuô, Byacè Jesũ kạkhyè khyèthya dõ tẹlũtyã hòkũ. Kayã pwõ tòprè hyã otava lõplĩ lũ. Htuõrò a onyãtã rò a ithyóithya èthĩ. 3 Prèithyó tẹthyótèthya athará tahe ná Pharisèophú tahenuô a pũhyãní prèmò tòprè dõ Byacè Jesũ a o. Èthĩ myáhtye lénĩ prèmò yètòprè bí a cuõthú prèkhũ akhènuô. Èthĩ nõihtò prèmò yètòprè dõ kayã bémụ a mètènyè. 4 Htuõrò a hé Byacè Jesũ, “Thará, prèmò yètòprè ma pè myáhtye lénĩ có lũ bí a cuõthú prèkhũ akhènuô có. 5 Mosè a tẹthyótèthya akũnuô, a mekyã pè ná prèmò phúyè tahe nuõma tǒbè tǎthyèkyã è ná lõ. Nè kuõkelè-, nè kírè hékuõ phútè?” 6 Thyáphú èthĩ pũnĩ Byacè Jesũ a tẹhèbèthũ ngó tahe agnènuô, a hyápũ sudyã khobyèprè lahyã Jesũ.

Manàrò Byacè Jesũ onyã palotã rò a ngòlyã rã li ná akanõ dõ hemũklè. 7 Èthĩ yõ sudyã htuõhtuõ sudyã thyáthya lũ akhu-akhyè, a ihtò rò a hé èthĩ, “Kayã dõ thĩklè tòprèprè nuô, a ki hé nĩdyé anè ná atèthũ oto hénuô, tǎ rẹlómỗ prèmò yètòprè ná lõ nuô,” a hé phúnuô. 8 Byacè Jesũ onyãtã khyèthya rò a rǎtã khyèthya li ná akanõ dõ hemũklè.

⁹ Bí èthĩ nĩhuõhó Jesũ héphúnuô akhẽ, èthĩ htekaķyã lõ tôprẽ htuõ tôprẽ. A muõprẽ tahe hteka rẹlõ ù. Dõkhyẽ rò prèmò nuõtôprẽ ihtò okyã túkuõdũ ná Jesũ prẽ. ¹⁰ Byacè Jesũ ihtò rò a sudyã lũ, “Mòmũõ, èthĩ cuõtõlõ bítẽ? Û ciryã pã nẹ tôprẽ- to ẽ?”

¹¹ Rò a hésũ lũ, “A opã tôprẽ- to.”

Rò Byacè Jesũ hé lũ, “Vã ma- vã ciryã nẹ toto. Kamõ rò mepã tả tẹthũ támẹ ní-,” a hé lũ phúnuô.

Byacè Jesũ Ma Hekhu Atẹlĩ

¹² Byacè Jesũ hé khyẽthyã kayã nuõtahe, “Vã ma hekhu atẹlĩ. Kayã dõ a krwõ vãkhyẽ tôprẽprẽ nuô, a cuõ pã dõ tẹkhítẹlẹ aklẽ takhyã- to. A ki nĩbè tẹlĩ dõ a dyé lũ thẹhtwõprẽ athẽ yẽnuô pã.”

¹³ Phariseõphú tahe hé lũ, “Nẹ hésuõ nõ nẹrinẹķyã tahenuô lẹzũenĩ akhãlẹ o náto. Mamẹtẹrò pẹ zũenĩ nẹ tẹhébè to hérò nẹ hébè nĩdyé lõdũ prẽ nẹrinẹķyã prẽ,” èthĩ hé lũ phúnuô.

¹⁴ Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Vã hé nĩdyé cõ vãrivãķyã tadúro vã hé yẽtahe nuõma atõ prẽ mẹtẹhéro vã obítẹhyã nuô vã thẹgnẹ nĩdyé, vã kírẹ cuõ bítẽ pã nuô vã thẹgnẹ nĩdyé prẽ. Manáro vã obítẹhyã, tomaná, vã kírẹ cuõtõ bítẽ pãnuô thĩ thẹgnẹ to. ¹⁵ Thĩ dăciryã ù kihéro thĩ ciryã ù phú prẹlu hekhuphú alẹklõ mẹnũ prẽ. Vã rò vã ciryã ù tôprẽ- to. ¹⁶ Manáro vã ki ciryã ù henuô, vã ki ciryã cõcõtẹtẹ ù prẽ, mẹtẹhéro vã ciryã túdũ tôprẽ máto. Vã mẹrõ tõkuõ ná vãphẽ dõ a nõhyã vã yětõprẽ. ¹⁷ Dõ thĩ tẹthyótẹthya akũ nuô, ù rão ná ki kayã thényẽ hébèhte thyálũ henuô, èthĩ tẹhébè tahenuô ù dya ná a tõhõ. ¹⁸ Vã hébè nĩdyé vãrivãķyã vã. Vãphẽ dõ a nõhyã vã yětõprẽnuô, a hésodõnyã nĩkuõdũ vãrivãķyãķyã, phúnuõrò pẹ thẹgnẹ héhte thyálũ prẽ.” A hé èthĩ phúnuô.

¹⁹ “Nẹphẽ otõ bítẽ?” Èthĩ sudyã lũ phúnuô.

Rò a hésũ èthĩ, “Vã rò thĩ thẹgnẹ toto, vãphẽ rò thĩ thẹgnẹ toto. Thĩ ki thẹgnẹ vã kihéro thĩ thẹgnẹ kuõdũ vãphẽ prẽ.” A hésũ èthĩ phúnuô. ²⁰ Bí a ithyó ù dõ tẹlũtyã hõķũ akhẽnuô, a hé èthĩ phúnuô. Akhãlẹ lẹithyó ù dõ tẹlũtyã hõķũ yẽnuõma, a ophũ ná lẹbe-oplõ tẹmẹlũtõ akhãshyẽ. Manáro dõ Cõmaryã taritaryã one pẹ Jesũ dõ ù ki mẹthyẽ lũ agnẽnuô, a yõ tuõ tyahító akhu-akhyẽ, ù pũ lũ tôprẽ- to.

Bí Vã Kírẹ Cuõ Akhãlẹ Nuõ Thĩ Cuõcyãto

²¹ Byacè Jesũ hé pẹ pọ èthĩ, “Vã ki htecuõhó pã, rò thĩ ki pũthũ vã pã. Thĩ ki thyẽ pã tadúro Cõmaryã plwõķyã thĩ tẹthũ yẽtahe to. Bí vã lẹcuõ khãlẹ nuõ thĩ cuõcyãto,” a hé èthĩ phúnuô.

²² Phúnuõrò Judaphú khuklõkhuklyã tahe hé lũ, “A hé ná bí èlẹcuõ akhãlẹ nuô, pẹ cuõcyãto a hé phúnuõma a kírẹ mẹthyẽ nĩdyédũ anẹ pã ẽ ha?” A hé lahyã phúnuô.

²³ Byacè Jesũ hé èthĩ, “Vãrò mókhu a htyẽphúkẹphú tôprẽ, manáro thĩ ma hekhu a htyẽphúkẹphú prẽ. Lõ- thĩ tẹtane tahenuô, a ícũ lõ ná hekhu prẽ. Lõ- vã tẹtane tahenuô, a ícũ ná mókhu. ²⁴ Phúnuõrò, vã hé thĩ ná thĩ ki thyẽ pã tadúro Cõmaryã plwõķyã thĩ tẹthũ yẽtahe to vã hé thĩ nuõma yẽhõ. Vã ma ùpẽnuô vã heso pẹhtuõhõ thĩ rò thĩ ki zũeto henuô, thĩ ki thyẽ pã tadúro Cõmaryã plwõķyã thĩ tẹthũ yẽtahe to.”

²⁵ Èthĩ sudyã lũ, “Nẹ ma ùpẽ?”

Rò Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Vã ma ùpẽnuô, vã héhtuõhõ thĩ dõ kalúkhẽ nuõpã cõ. ²⁶ Vã ki hé thĩrithĩķyã henuõma, a lẹhé oélãpã, htuõto vã lẹdyã thĩ tẹthũ nuô, a oélãpãpã.

Manàrò ngó dố vã hé pẹ prèlu hekhuphú yètahe nuôma máp-ré vã nịhuồ dố prè dố a nõhyã vã yènuồ tồprè a o rồ tề dố a hé tahe nuôma a tồpré,” a hế sủ èthỉ phúnuồ.

²⁷ Byacè Jesũ hé pẹ èthỉ ná apheri-akyã nuồ, èthỉ thềgnẻplồ lahyã to. ²⁸ Dố èthỉ thềgnẻplồto akhu-akhyẻ Byacè Jesũ hé èthỉ, “Shyé- thỉ mữthyẻhtya prèlu apheri-akyã mả vãyẻ dố krusu díkẻ hihtủlồ akhẻpãnuồ, thỉ ki thềgnẻno ná vã ma kayã dố vã hếsoluồ htuồpẻhồ thỉ nuồtồprè pã. Htuồto thỉ ki thềgnẻhyã ná vã mẹ cũ- dủ vã thềplồ mảto, rồ vã hếbẻpré tề dố vãphẻ ithyỏithya vã nuồtahe prè nuồ thỉ thềgnẻdủ pã. ²⁹ Htuồrồ prè dố a nõhyã vã yẻtồprẻnuồ, a okuồ ná vã. Vã mẹtồ lữthẻplồ pwỏ- tồphuồ có akhu-akhyẻ a vỉkyã vã to.” ³⁰ Bí ử nịhuồ a hé phúnẻ akhẻnuồ, ử zủenyẻẻ ényacỏ lữ.

Tẻmảtẻcỏ Ki Plwỏkyã Thỉ Pã

³¹ Byacè Jesũ hé Judaphú dố a zủenyẻẻ lữ nuồtahe, “Ki thỉ cẻẻ pủmanỉ vã tẻithyỏithya yẻtahe hẻnuồma, thỉ htwỏhồ vã khỏpacẻ dố a tặẻ tahe hó. ³² Rồ thỉ ki thềgnẻẻ tẻmảtẻcỏ pã. Rồ tẻmảtẻcỏ ki plwỏhte thỉ pã,” a hé èthỉ phúnuồ.

³³ Èthỉ hế sủ lữ, “Pẻ ma Abraham aklwỉalyẻ tahe, pẻ cuốhtwỏnỏ ná ửcủ tồphuồ- to. Nẻ cuố hé tuỏ ná tẻmảtẻcỏ ki plwỏhte thỉ pã, phúnuồ phứtẻ?” Èthỉ sudyẻ lữ phúnuồ.

³⁴ Rồ Byacè Jesũ hế sủ èthỉ, “Vã hếcỏcỏ thỉ, lỏ- kayã dố a mẹ tẻthủ nuồtahe ma a htwỏhồ tẻthủ acủhồ. ³⁵ Củ hẻnuồma, a ocủ tỏkuồ ná hibyacẻ nuồma anỉ to. Manàrò phứprẻkhủ tồprẻ hẻnuồma, a ocủ tỏkuồ ná hiphủphyẻphủ tacủprẻ. ³⁶ Phúnuồrồ Cỏmarya apheri-akyã mả vãyẻ ki ilyẻ plwỏhtekyẻ hó thỉ ná tẻthủtẻora yẻ hẻnuồ, thỉ nỉbẻhồ tẻpalả mảlakỏ hó. ³⁷ Thỉ htwỏ Abraham aklwỉalyẻ nuồma vã thềgnẻ prẻ. Manàrò vã ithyỏ thỉ rồ thỉ khẻlẻkủ okuồ to akhu-akhyẻ, thỉ pủmẻthyẻ vã. ³⁸ Vã hếsoluồ pẻ thỉ phứ vãphẻ hếsoluồ pẻ vã nuồtahe. Thỉ kuỏke rồ, thỉ mẹ phứ thỉ nịhuồ dố thỉphẻ tahenuồ a o.” A hé èthỉ phúnuồ.

³⁹ Èthỉ hế sủ lữ, “Pẻphẻ ma Abraham.”

Rồ Byacè Jesũ hế sủ èthỉ, “Thỉ ki mảlakỏ Abraham apheri-akyã tahe hẻnuồ, thỉ ki mẹ thyẻphủ ẻ mẹnuồ kỏkỏ. ⁴⁰ Vã hếsoluồ pẻ thỉ ná tẻmảtẻcỏ dố vã nịhuồ vãphẻ hếsolẻ vã nuồtahe tadủrồ thỉ pủmẻthyẻ vã. Abraham mẹnỏ phúnuồ tồphuồ- to. ⁴¹ Thỉ krwỏmẻkuồ phứ thỉphẻ shyẻtỏ mẹnuồ cỏ,” a hé èthỉ phúnuồ.

Rồ èthỉ htẻsủ, “Pẻphẻ otủ Cỏmarya tồprẻ- tuồ. Pẻmủỏpẻphẻ cuốthủcuỏplả lữ rồ apheri-akyã pẻ mảto.” A htẻsủ phúnuồ.

⁴² Rồ Byacè Jesũ hế sủ èthỉ, “Thỉphẻ ki mảlakỏ Cỏmarya hẻrồ thỉ mỏnỉkủ vã kỏkỏ, mẹtẻhẻrồ vã o dố lữo hyẻ rồ khỏnyẻẻ vã hyỏo bíyẻprẻẻ. Vã hyẻ cũ- dủ vã thềplồ mảto, vãphẻ nõhyã vã prẻ. ⁴³ Vã hé pẻ thỉ rồ thỉ cuố thềgnẻplồ có taki- to rồ ma a mẹ cỏ phứtẻ? Thỉ thềgnẻplồ to mảmẻtẻhẻrồ thỉ thẻzủ nỉdả cỏnyẻ vãngỏ taki- to. ⁴⁴ Thỉphẻ ma khỉnẻricyẻ khukỏ dố ử é ná Satan nuồtồduồ hó. Thỉ thẻzủ krwỏmẻkuồ phứ thỉphẻ a tẻthẻzủ nuồprẻ. Thỉphẻ ma a htwỏ prẻmẻthyẻ kayã dố kalủkhẻ pã cỏ. Tẻmảtẻcỏ o dố lủkủ to akhu-akhyẻ, a nỉdả krwỏmẻ kuồ tẻmảtẻcỏ to. Bí a hếbẻ akhẻnuồ, a tẻlahỏlahya tahe nuồma a htwỏ hó lữ lẻklỏ hó. È ma kayã lahỏlahya tồprẻ rồ a htwỏ hó lỏ- tẻlahỏlahya tahe apheri-akyã hó. ⁴⁵ Mẹtẻhẻrồ vã yỏ hếbẻ pẻ thỉ tẻmảtẻcỏ akhu-akhyẻ, thỉ zủẻ to. ⁴⁶ Vã mẹtẻ nuồma a thủprẻ a hé rồ a zủẻ nuồma dố thỉklẻ nuồ a otồprẻprẻẻ? Vã ki hếbẻtẻ dố amảcỏ taheprẻ kihẻrồ mảmẻtẻ rồ thỉ zủẻ vã to. ⁴⁷ Cỏmarya apheri-akyã tahe

nuôma a thekrũthelô nĩdã Còmarya angó. Manárò thĩ ma Còmarya phúmòphúkũ tahe mậto akhu-akhyẽ, thĩ nĩdã lũngó to.”

Byacè Jesũ Ná Abraham

⁴⁸ Phúnuôrò Judaphú tahe hé Byacè Jesũ, “Pẹ hé nẹ, nẹ ma Samariaphú tôprẹ, htuôrò khĩné mebè nẹ, pẹ héphúnuô ma amányãto ẽ?”

⁴⁹ Rò Byacè Jesũ hếsũ ềthĩ, “Khĩné mebè vã mậto, vã bedubehtũ vãphẽ rò thĩ bedubehtũ vã to. ⁵⁰ Vã thezũ nõhtuthẽ ử ná vãnẹ phúnuô mậto. Manárò Còmarya ma prẹ đố a thezũ htuthénĩ vã. Prẹ đố a ki cirya ử pãnuôma ề hó. ⁵¹ Vã hécócó thĩ, kayã tôprẹprẹ ki a cữe nĩdã vãngó hếnuô, a thyẽpã takhyã~ to,” a hé ềthĩ phúnuô.

⁵² Judaphú tahe hé lũ, “Khõnyãrò pẹ thegnẽ tặtệhó ná khĩné mebè nẹ hó. Abraham thyẽhtuỏhó, prẹprọ tahe~ ma a thyẽ htuỏhóhó. Manárò nẹ cuỏhếtuỏ ná kayã tôprẹprẹ ki cữe nĩdã vãngó hếnuô, a thyẽpã takhyã~ to, nẹ hé phúnuô. ⁵³ Ma nẹ duklõnyã ná pẹphẽ Abraham ẽ? Ề thyẽ htuỏhó, prẹprọ tahe~ ma a thyẽ htuỏhóhó. Nẹ tanẹ nĩdyẽ nẹnẹ ná ửpẽ?” Ềthĩ hếsũ lũ phúnuô.

⁵⁴ Rò Byacè Jesũ hếkakhỹếsũ ềthĩ, “Vã ki htuthẽ nĩdyẽ vãnẹ kihérò vã tặhtuthẽ yếnuô, lếzũe thềlệnĩ ná tồcồ~ to. Vãphẽ đố thĩ hé nĩdyẽ ná thĩ Còmarya yếtồprẹnuô, ề ma prẹmềlĩ mệtakhẽ vã hó. ⁵⁵ Thĩ thegnẽ lũ to tadừrò vã thegnẽ lũ. Ki vã hé ná vã thegnẽnó lũ to hếrò, vã htwỏ kayã lahõlahya thyáná thĩnuô hó. Vã thegnẽ tặtệ cồ ề rò vã nĩdã lũngó. ⁵⁶ Thĩphẽ Abraham thềluỏ myáhtye đố vã ki hyã đố hekhu yẽ. A myáhtyehó rò a thekrũthelô hó,” a hếsũ ềthĩ phúnuô.

⁵⁷ Rò Judaphú tahe hé lũ, “Nanyãshỹế~ rò nẹ bã hító rò nẹ cuỏ myáhtyenó Abraham phútế?”

⁵⁸ Rò Byacè Jesũ hếsũ ềthĩ, “Vã hécócó thĩ, Abraham ohító akhẽ, vã one rẹ htuỏđũ hó,” a hếsũ ềthĩ phúnuô. ⁵⁹ Yếtồphuỏrò ềthĩ ihtuô lahyã lỏ rò a kírẹ tặthyẽ lahyã ná Byacè Jesũ. Manárò Byacè Jesũ cuỏ tadwỏũbĩkyã anẹ rò a htecuỏmếkyã bí tặlũtyã hỏkũnuô.

9

Byacè Jesũ Zasĩmếkyã Kayã Phềmềthềkhĩ Tôprẹ

¹ Bí Byacè Jesũ cuỏ đố klyálo akhẽ, a myáhtye kayãphẽ mềthềkhĩ đố a muỏhỏkũ tôprẹ.

² A khỏpacẽ tahe sudyã lũ, “Thárá, kayãphẽ yếtồprẹ cuỏ mềthềkhĩ pã cồ đố a muỏhỏkũ ma, đố ềtệthũ khukhyẽ ề, mậtoròma, đố amuỏaphẽ tặthũ khukhyẽ ề?” A khỏpacẽ tahe sudyã lũ phúnuô.

³ Rò a hếsũ, “A tặthũ mậtoto, amuỏaphẽ tặthũ mậtoto. Manárò thyáphú Còmarya a tặprọtẹprya ki oluỏhtya đố ề tặohtwỏprẹ akũ rò a khĩ prẹ. ⁴ Đã mỏkhĩ hító nuô, pẹ bè mề pẹ prẹ đố a nõhyã vã yếtồprẹ atềmề. Mỏkhĩ rò ử mềcyã pã tôprẹ~ to nuô, a ki hyãtuỏ pã. ⁵ Bí vã opã bí hekhuỹế akhếnuô, vã ma hekhu atềlĩ rò a dyẽ ử tặthềkhuthềgnẽ đốthudốthề tồkyẽ tôprẹ hó,” a hé ềthĩ phúnuô.

⁶ A hếhtuỏ phúnuô rò, a htuplátặ aplĩhtyẽ đố hekhu rò a nícópé he ná aplĩhtyẽ rò a kírẹ đố kayãphẽ yếtồprẹ a mềthềplỏ lỏ. ⁷ Rò a hé kayãphẽ mềthềkhĩ yếtồprẹ, “Cuỏmỏ, cuỏ plềplĩkyã nẹ mềthềyẽ đố Siloa htyềò nuô ní~” (Siloa angólasá ma “nỏcuỏ”). Yếtồphuỏrò kayãphẽ yếtồprẹ cuỏ plềplĩkyã htuỏ amềthề, rò a kạ akhếnuô, a mềthề lĩ hyã.

⁸ Rò ahi khäsòkhăshyè tahe ná kayă dô a myáhtyenó lŭ kwïesè tahenuô, a sudyă nídyé lŭ tôprè htuô tôprè, “Kayăphè mètèkhí onyă kwïesè nuôtôprè ma èhó ẽ?” A hé lahyă phúnuô. ⁹ Rò tahehe nuô, a hé lahyă, “È hónuô.”

Tahehe rò a hé lahyă, “È măto, a cô ná è phúnuôprè,” ũ hé lahyă phúnuô.

Manáro anėbyacè nídu rò, a hé sòkadó nídyé anė, “A kwïesè nuôtôprè ma văhó,” phúnuô.

¹⁰ “Rò nè cuó mètèlŭ kăkhyè cyă khyěthyá phútè?” Èthŭ sudyă lŭ phúnuô.

¹¹ “Jesŭ hé nuôtôprè nícópé hemŭ rò a kírĕ dô vă mètèplòlò. Rò a nõcuó plėplŭkyă vă dô Siloa htyèò. Vă cuó plėplŭkyă htuô rò vă kă akhėnuô, a lŭhyă pė vă,” a hé pė èthŭ phúnuô.

¹² “Khõnyărò kayă nuôtôprè obítè?” Èthŭ sudyă lŭ, rò,

“Vă thėgnėto,” a hėsŭ èthŭ phúnuô.

Pharisėophú Tahe Sudyămyă Kayăphè Mètèlŭ Kăkhyè Khyěthyá Nuôtôprè

¹³ Èthŭ ěcuó kayă mètèkhínó tôphuó nuôtôprè dô Pharisėophú tahe a o. ¹⁴ Bí Byacè Jesŭ nícópé hemŭ rò a mėlŭkă kayăphè mètèkhí nuôtôprè ma a yò tătó ná Mõnyėduô nuôtõnyė. ¹⁵ Rò Pharisėophú tahe cuó sudyăkuó lahyă è ná a cuó mètèlŭ kă phútè nuô ari-akyă. Rò a hé pė Pharisėophú tahe, “A kírĕ paá dô vă mètèplòlò rò bí vă cuó plėplŭkyă htuô lŭ nuô vă mètèlŭ kăkhyè,” a hé phúnuô.

¹⁶ Pharisėophú tahe hé, “È ma a o dô Cómarya a o hyă măto, mėtėhėrò a duô kuó Mõnyėduô to nuô-.”

Manáro tahehenuô a hé lahyă, “Prėoraphú tôprè cuómę cyă tuó tėtprõtėprya phúyè tahe phútè?” Phúnuôrò èthŭ thėplò lŭkhó lőkhyělŭ tòmŭ ná tòmŭ.

¹⁷ Dókhyè rò èthŭ sudyă khyěthyá kayăphè mètèkhínó tôphuó yětôprè, “È mę lŭ kăhó nè mètè hó, phúnuôrò nè ki hé è ná è ma a htwó kayă phútè tôprè tẽ?”

Rò a hėsŭ èthŭ, “È ma prėprò tôprè,” a hėsŭ phúnuô.

¹⁸ È ma mètèkhínó htuóttôphuó rò khõnyáyė a lŭ kăkhyè nuô, Pharisėophú tahe zŭe nyă hí lŭ toto, rò a nõcuó ě ke ũ ná amuõaphè. ¹⁹ Rò èthŭ sudyă amuõaphè, “Yėma thŭphú dô thŭ hé nídyé è ná a mètèkhí pă có dô muõhókŭ nuôtôprè ẽ? Khõnyărò a cuó mètèlŭ kăkhyè cyă phútè?” A sudyă amuõaphè phúnuô.

²⁰ “È ma pėphú mălakó ni. A mètèkhí mălakó pănyă dô muõhókŭ ni. ²¹ Manáro khõnyáyė, a mètè lŭkăkhyè phútè, maŭpė mėlŭ kăkhyè pė lŭ pė nuô pė thėgnėto. Sudyă myádŭ ěnuô. A dutăthėnėtę hó. A hėsŭpló hėsŭphė cyă nídyéhó anėhó,” èthŭ hėsŭ phúnuô. ²² Bínuôkhė nuô, Judaphú khuklókuklyă tahe thėplò sukŭ ló lŭ, kayă tôprèprè dăhėhó ná Jesŭ ma Messia hėnuôma, èthŭ vėhtekyă có kayă dô a hé phúnuô tôprè dô təcóbė hókłó akhu-akhyė, amuõaphè tahe thėisė Judaphú khuklókuklyă tahe alė rò, a hé lahyă ná pė thėgnėkuó to, a hé phúnuô prė. ²³ Túrò amuõaphè hé, “Sudyădŭ lŭ nuô, a dutăthėnėtę hó,” a hé phúnuôma dô tėtřtėkyă yė akhu-akhyė hó.

²⁴ Pharisėophú tahe ěhyă khyěthyá kayă mètèkhínó yětôprè rò èthŭ hé lŭ, “Ólyăcócó dô Cómarya anyėhyă nuô, pė thėgnė ná kayă mėlŭkă nè mètè nuôtôprè ma prėora-othyăphú prė,” a hé lŭ phúnuô.

25 Rò a hésû èthi, “Prèora-othyăphú mã ề, mậto ề nuô vắ thềgnề to. Vắ thềgnề prétú đố arékhề vắ mềthềkhí, khốnyărò vắ mềthềlỉ hó yềnuô prề.” 26 Htuồrò “È mềkryă- pề nề phútề? A mề lỉkạ pề nề phútề?” Èthỉ sudyă khyềthyă lủ phúnúo.

27 “Vắ hé pềhtuồhố thỉ rồ thỉ nỉdắ to. Thỉ thềzủ nỉhuồ khyềthyă mềtề? Thỉ thềzủ htwồkạkuồ a khồpacề ề?” A hésû èthỉ phúnúo.

28 Yếtôphuồrò, èthỉ thềplòdu, hé takhwótakề lủ, “Nề ma èkhồpacề. Pề ma Mosề a khồpacề dủ,” a hé lủ phúnúo. 29 “Cómarya hébề ná Mosề mú- nukhề nuôma pề thềgnề. Manárò kayă yếtôprề, a otồ bítềhyă nuô pề thềgnềnố có taki- to.”

30 Kayăphề yếtôprề hésû kạkhyề pồ èthỉ, “Kayă yếtôprề a mềlỉ kạkhyề cyă có vắ mềthềplò có rồ, a otồ bítềhyă nuô pề thềgnềto thỉ cuồhé tồkuồrò a tapa-ihủ cónyă vắhố. 31 Prềoraphú kwỉ tềmềcwồ nuô, Cómarya nỉdắ to nuôma pề thềgnề. A nỉdắprề tú kayă đố a zủ lủ rồ a mềtồ lủthềplò nuôtahe prề. 32 Ủ mềlỉ kạ cyă kayă mềthềkhí đố muồhốkủ nuô đố hekhu htwồlủ mốkhu htwồthề tuồkhốnyă nuô pề nỉhuồnố tồprề- to. 33 Kayă yếtôprề a odố Cómarya a ohyă kimậto hénuôma, a mềcyă tồcồ- to,” a hé kạkhyềsủ èthỉ phúnúo.

34 Pharisềophú tahe hésû kạkhyề lủ, “Nề tềthútềora dupắ có đố nề opacềlyă akhề rồ nề cuồ ithyó kạkhyề pề pề phútề?” A hé lủ phúnúo rồ a vềhtekyă lủ đố tềcồbề hồklồ.

Kayă Mềthềkhí Đốthudốthề Tahe

35 Bí Jesủ nỉhuồ ná ủ vềhtekyăhố kayă mềthềkhí yếtôprề akhềnuô, Byacề Jesủ cuồpủ myăhtye lủ rồ a hé lủ, “Nề zủe prềlukayă aphúkhủ ề?”

36 Rò a hésủ Jesủ, “Thárá, ề ma ừpề? Thyăphú vắ ki zủe ề rồ héluồ pề vắ,” a hé lủ phúnúo.

37 Byacề Jesủ hé lủ, “Nề myăhtye htuồhố ề hó. Nề hébề lủ khốnyă yếtôprề nuôma ề hó.”

38 Rò kayă yếtôprề hé lủ, “Byacề, vắ zủe hó,” a hé rồ a dắngủlyă cóbềhtya Byacề Jesủ.

39 Rò Byacề Jesủ hé lủ, “Thyăphú prềlu hekhuphú tahe ki myăhtye lyă nỉdyề atềthủ agnềnuồrò, vắ hyălyă đố hekhuýề hó. Kayă đố athyáná kayă mềthềkhí rồ a thềgnềkuồ Cómarya a tềmắttềcồ to tahenuô, vắ ki mềlỉ kạ èthỉ mềthề pắ. Manárò kayă đố a hé lyă nỉdyề anề ná vắ thềgnề htuồhố Cómarya a tềmắttềcồ tahenuô, a ki htwồ thyáná kayă mềthềkhí nuôtahe pắ.”

40 Pharisềophú đố a o lahyă bínúo tahe nỉhuồ a hé phúyề rồ a sudyă Jesủ, “Nề thề hé pề ná pề mềthềkhí kuồ phúnúo ề?”

41 Rò Byacề Jesủ hé èthỉ, “Thỉ ki mềthềkhí kihérò thỉ thềgnề tắttềhỉ tềmắttềcồ to akhu-akhyề thỉ tềthủ oto. Manárò khốnyăyề thỉ hé ná thỉ mềthềlỉ akhu-akhyề, thỉ tềthủo,” a hé èthỉ phúnúo.

10

Tềhềbềkho Prềkyềthímỉ Ari-akyă

1 Byacề Jesủ hékhongồ, “Vắ hęcồcồ thỉ, kayă đố a hyănuồtồ đố thímỉpồ a kadăkủ to tồprềprề, rồ a ki hyăhtya nuồbề đố aruồ tồphopho hénuôma, prềhuồehỉ, prềpủphe zềplềe ủ prề. 2 Manárò kayă đố a hyă nuồtồ đố kadăkủyề tồprềprề nuôma prềkyềthímỉ mã hó. 3 Prềopồ kadăkủ yếtôprềnuô, a ki bắmồsủ pề prềkyềthímỉ yếtôprề kadăkủ pắ.

Thímí tahe níďǎ thégně lũngó. Rò a éhte níďyé athímí tahe tôđuố ná amwị tôcô, tôđuố ná amwị tôcô đố apoklồ rò athímí tahe krwốkuố lố lủkhyế. ⁴ Athímí tahe yố tợní dyé lũngó akhu-akhyế, bí a éhte htuốlồ hó athímí tahe đố apoklồ akhếnuô, è rò a cuố rế đố nyế, athímí tahe rò a krwốkuố lố lủkhyế. ⁵ Thímí yếtahenuô, a krwốkuố kayǎ đố aruôtahe akhyếto, metếherò ethỉ nỉhuốnố lũngó to, a thégnếnố lủ to akhu-akhyế, a klya taphǎkyǎ lố- kayǎ đố aruô tahe alế prế.” ⁶ Byacề Jesũ dồnyǎ pế ethỉ ngốkhákhồ yếtồtồ tadúro ethỉ thégnếplồ lahyǎ angốlasǎ to.

⁷ Phúnúô akhu-akhyế, Jesũ hé khyếthyǎ, “Vǎ hécốcố thỉ, vǎ ma thímípồ a kadǎkủ hó. ⁸ Lố- kayǎ đố a hyǎ rế đố vǎnyếhyǎ nuôtahe ma, prềhuôehí, prềpúphe zếplềe ừ tahe prế. Rò thímí tahe níďǎ ethỉ ngố to. ⁹ Vǎ ma kadǎkủ hó. Lố- kayǎ đố a hyǎnuố đítú ná vǎ đố a mǎđú kadǎkủ yếtahe nuô, a ki nỉbề tềmếlwóhtekǎ pǎ. A ki hyǎhte hyǎnuố rò a ki myǎhtye a lếesề akhǎlế pǎ. ¹⁰ Prềhuônuô a hyǎmếtề hénuôma, thyǎphú a ki hyǎ ehuôehí nỉ, a ki hyǎ mếthyếnỉ ừ, a ki hyǎ mềpyémềkyǎ ừ agnếprế. Vǎ rò thyǎphú ừ ki nỉ tềhtwốprề htuốto thyǎphú ừ tềohtwốprề ki lốbǎ tǎpồtǎpề agnế nuôrò vǎ hyǎ prế.

¹¹ “Vǎ ma prềkyếthímí đố aryǎ tồprề. Prềkyếthímí đố aryǎ tồprềnuô a dyélyǎkyǎ athếplồ htwốprề đố thímí tahe agnế. ¹² Ki dakềkyế thímí ná ừ hénuôma, thímí yếtahenuô atề mǎto akhu-akhyế, bí a myǎhtye htwimỉ hyǎ akhế, a dyǎkyǎ thímí rò a hteklyǎkyǎ prế. Rò htwimỉyế ki hyǎ ǎthyế pủếkyǎ thímí pǎ, rò a hyǎ mề klyapruố klyapryǎkyǎ lố thímí pǎ. ¹³ Prề dakềkyế thímí yếtồprềnuô, a hteklyǎ taphǎkyǎ, metếherò a mồ níďyế thímí yếtahe to.

¹⁴ “Vǎ ma prềkyếthímí đố aryǎ tồprề. Vǎ thégnế vǎ thímí rò vǎ thímí thégnế vǎ. ¹⁵ Athyǎnǎ nuôhố, vǎphế thégnế vǎ rò vǎ thégnế vǎphế, rò vǎ dyélyǎkyǎ vǎ thếplồ đố vǎ thímí tahe agnế. ¹⁶ Vǎ thímí đố aruô đố a o bí apokủ yếtonuô a opǎ tahe. Vǎ bề ékǎ kuố ethỉ pǎ. Ethỉ ki níďǎkuố vǎ ngố pǎ, rò ethỉ ki kǎ htwố tồ lố lủ thímí tồmựtuố, prềkyếthímí a Byacề tồprề- tuố pǎ. ¹⁷ Vǎphế mồnỉ vǎ metếherò thyǎphú vǎ ki htwốprề kǎkhyế khyếthyǎ nuô, vǎ dyélyǎkyǎ vǎ thếplồ htwốprề. ¹⁸ Vǎ ki nồmếthyế ừ ná vǎnế to hénuô, ừ mềthyế cyǎ vǎ tồprề- to. Vǎ dyélyǎkyǎ vǎ thếplồ yếnuôma, ừ nồshyô vǎ tồprề- to, vǎ thếplồ ná vǎ thếplồ dyélyǎ níďyédú prế. Vǎ o ná vǎ tềpồtềporyǎ đố vǎ thếzủ dyélyǎkyǎ vǎthề ma a nỉnỉ, vǎ thếzủ phyédwókhyế è ma- a nỉnỉ prế. Vǎphế mehyǎnỉ vǎ ngố ná vǎ bềmề phúyế,” a hé pế ethỉ phúnúô.

¹⁹ Đố a hébề phúnúô akhu-akhyế, Judaphú tahe lủkhókyǎ khyếlủ nyếmự. ²⁰ Kayǎ épề hé, “È ma khỉnề mềbề lủ rò a tamwỉ prế. Cuố níďǎ tuố lũngó mềtế?”

²¹ Manáro đố aruô tahenuô a hé kuốke, “Khỉnề mềbề kayǎnuô a hébề mềphúyế to. Khỉnề mềlỉkǎ cyǎ nyǎ ừmềthề ế?” A hé lahyǎ phúnúô tahe.

Judaphú Tahe Zừế Jesũ To

²² Bínúôkhế đố vỉ Jerusalem akủnuô, a tồná Judaphú thỉtahe mề pwế tồpwế đố ừ é ná tềthềnếhtya kǎkhyế tềbe sǎsế tềlủhồđu mú- nukhế nuô, a o tồpwế.* ²³ Bínúôkhế a tồná kềrốkhế rò Jesũ o bí tềlủtyǎ hỏkủnuô rò a cuốrwó bí khǎlế tồphồ đố ừ é ná Khwỉ Solomo hidǎkuố nuôtồphồ alế. ²⁴ Judaphú tahe hyǎ oplu tavalồ lủ rò a hé lủ, “Nề ma

* **10:22** 10:22 Bí Krístu hyǎlyǎ híto ana 164 akhếnuô, Syria kềphú tahe hyǎnuố mềtapró mủmyǎvỉgnế tềlủhồđu yế thuốna htuốrò Judaphú tahe mềplímềphúố khyếthyǎ rò a besǎsế taplề kǎkhyế tềlủhồđu yế rò apwế níďyế lahyǎ.

Ûpě nuô nê hésoluôpé pè pè tôphuô~ to, nê nõopó myásũ nyëpó pã có pè bá~ tẽ pã có? Nê ki málakô Krístu hérò hésoluô pè pè,” a hé lũ phúnuô.

²⁵ “Vã héhtuô pè hó thĩ rò thĩ zũeto. Tèprõtèprya dõ vã mẹ ná vãphẽ amwì tahenuô, a hébè pèhó dõ vãgnẽ hó. ²⁶ Manárò thĩ yõ htwõ vã thímí máto akhu-akhyẽ, thĩ zũe vã to. ²⁷ Vã thímí tahe nuôma a nĩdã vã ngó. Vã thègnẽ èthĩ, rò èthĩ krowõ vãkhyẽ. ²⁸ Vã dyé èthĩ thèhtwõprè tacúprè. A ki thye pã tôphuô~ to. Û hyã cwihte cyã pã èthĩ dõ vã takhukũ tôprè~ to. ²⁹ Vãphẽ yënuô aduklõ có ná ù pwõ~ tôprè. Thímí yëtahe nuôma è dyé vã rò ù hyã cwihtekyã cyã pã èthĩ dõ vã phẽ a takhukũ tôprè~ to. ³⁰ Vã ná vãphẽ ma tôprè~ tuõ prè.”

³¹ Judaphú tahe ihuôlyã khyëthyã lahyã lõ rò kírè tậthyẽ lũ. ³² Manárò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Tèmeryã dõ vãphẽ nõmẽ vã tahenuô, vã dyéluô è~ pèlãhó thĩ hó. Manárò thĩ kírè tậtuõ vã ná vã mẹ teryã yëtahe bítẽ tôcôtẽ?” A hé èthĩ phúnuô.

³³ “Dõ nê tèmeryã yëtahe akhu-akhyèrò pè kírè tậ nê ná lõ máto. Nê yõ hébèthũ Cómarya yënuô prè, mètèhèrò nê htwõ prè prèlu hekhuphú tôprèprè rò nê cuõ dákwo lyã nĩdyé có nènè ná Cómarya,” èthĩ hé lũ phúnuô.

³⁴ Rò Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Dõ thĩ tètthyótèthya akũ nuô, a rão tômã, ‘Vã hé ná thĩ ma cómarya tahe,’* a hé phúnuô vãhéto? ³⁵ Cómarya alãangó nuôma atõabè tacúprè có. Û htulya taple cyã lũ tôprè~ to. ³⁶ Phúnuôrò phẽ nwóhtya vã rò a nõhyãlyã vã dõ hekhuyẽ. Rò bí vã hé, ‘Vã ma Cómarya aphúkhũ tôprè’ akhènuô, thĩ cuõ hétuõ vã ná vã héthũ Cómarya phútẽ? ³⁷ Vã ki mètõ phú vãphẽ mệnuô to hérò zũe tã vã tãmé. ³⁸ Manárò ki vã mệhó phú vãphẽ mệnuô hérò thĩ ki zũe lahyã có taki~ to hénuô, patítadũ rò thĩ tókò zũe sálé lahyã tẽ dõ vã mẹ tètprõtèprya nuôtahe. Thĩ ki zũe vã tèmẽ tahe hérò thĩ ki thègnèhyã ná phèo dõ vắkũ rò vã odõ èkũ pã,” a hé èthĩ phúnuô. ³⁹ Èthĩ thézũ pũ lũ tadúro a htecuõ taphãkyã èthilẽ.

⁴⁰ Byacè Jesũ kakhýẽ khyëthyã dõ Jordano htyèklõ bérẽ tôkyẽ, bí Giovanni lèplwõ rėlõ pè ù htyẽ akhãlẽ nuôtôpho, rò a ka-o bínuô. ⁴¹ Kayã hyãróhyãé nyacó dõ lũo. Rò èthĩ hé nĩdyé khyèlũ tôprè htuõ tôprè, “Giovanni mệluõ tètprõtèprya tôcô~ to tadúro lõ~ a hé kayã yëtôprè ari-akyã nuô, atõ lõplícó,” a hé lahyã phúnuô. ⁴² Kayã bínuôtahe zũenyãe ka élã Jesũ.

11

Lazarú Thyẽ

¹ Kayãmwì ná Lazarú hé yëtôprènuô aswí. È ná a vyãprèmò Maria ná Martha ma a o lahyã dõ dõ Bethania. ² Maria yëtôprè ma mặhó a lyátã htyënuômũ dõ Byacè a khãduôlo rò a htúpłĩ ná akhuluô nuôtôprè hó. Lazarú dõ aswí yëtôprè nuôma a puõprèkhũ hó. ³ A vyãprèmò yèthényẽ nõcuõ heso ù ná Jesũ, rò èthĩ cuõ hé Jesũ, “Byacè, nê khõbõthyómõ Lazarú thésuí hó.”

⁴ Bí Jesũ nĩhuõ tètítèkyã yẽ akhènuô, a hé, “Dõ tètswiyẽ akhu-akhyẽ ù ki myãhtye Cómarya alĩ atakhẽ pã. Htuõto dõ tètswiyẽ akhu-akhyèrò ù ki mệlìmètakhẽ kuõdũ Cómarya aphúkhũ yënuô pã.” ⁵ Jesũ mọnĩ lõplĩ Martha ná apuõprèmò, ná a puõprèkhũ Lazarú thèthuõlõ. ⁶ Rò a nĩhuõ ná Lazarú swí tadúro a o tadũ plehyãpã bínuô nyënyẽ.

* 10:34 10:34 Li Htuthéhtya 82:6

7 Htuôrò a hé a khöpacë tahe, “Pè ka dö Judaké pó~.”

8 Manárò a khöpacë tahe hé lü, “Thará, dö pännunu~ hupré rò Judaphú tahe thézú pü tá nê ná lö rò nê kírë kakhýëtö khyëthyá èthi bínuô ò?”

9 Jesü hésü èthi, “Tönyë ma a o shyényëmü ha vähé? Kayä tôprèprè dö a cuöklyá dö mösëklë yënuô, a taphö lakhú náto, metëhéro a yö myáhtye hekhu atëli nuö. 10 Manárò kayä tôprèprè a ki cuö dö mökhí hénuô, a ki taphö lakhú pä, metëhéro a yö khí nuö.”

11 A héthuö phúyë rò, a hé plehyä pó èthi, “Pè khöbóthyó Lazarú omyëni sötapa hó, manárò vä ki cuö hturyä ihtò lü.” A hé èthi phúnuô.

12 “A ki omyëni sötapa pré héro, a omö-oryá hyäkhýë dü pä kökö,” a khöpacë hésü lü phúnuô. 13 Jesü thézú hé angólasá ná Lazarú thyë hó manárò èthi tanèpré ná a omyëni phúnuôpré.

14 Yëtöphuôrò a héluöli pé èthi, “Lazarú thyëhö, 15 manárò, vä okuö ná Lazarú bínuô to rò vä thëkrü pré, metëhéro dö a htwöhtya phúyë akhu-akhyë, thi tètýë vä ki duhtya ná duhtya pä. Tëyëtahe htwöhtya phúyë nuöma, a htwöhtya dö a ki htwöbwihtwötaryë dö thigné pré. Phúnuôrò cuö~, pé cuökuö è pó~.”

16 Thomazo dö ü épö lümwï ná Didymo* yëtöpré hé Jesü a khöpacë tahe, “Pè cuöthyë rókuö ná pé Byacè pó!” A hé phúnuô.

Byacè Jesü O Dö Dö Bethania

17 Bí Byacè Jesü cuötuö dö dö Bethania akhënuô, ü iluö† Lazarú nuô a ohö lwïnyë hó. 18 Dö Bethania yë a oye ná vï Jerusalem a phü~ o nyëmile. 19 Martha ná Maria yë a puöprëkhü thyë akhu-akhyë, ü hyä ilö èthi, ü hyä okruöölë ékuö lä èthi. 20 Bí Martha níhuö ná Byacè Jesü hyähö akhënuô, a htecuö myásü lü. Manárò, Maria rò a okyá dö hi pré.

21 Martha hé Byacè Jesü Krístu, “Byacè, nê ki okuö ná pé býyë hénuöma, vä puöprëkhü thyë cyä ítë. 22 Manárò, khönyáyë có bèbè, vä thégnë ná nê kwï Cómarya ítëtë~ nuô, a ki dyé nê pré.”

23 Jesü hésü lü, “Nëpuö ki htwöprè kakhýë khyëthyá pä.”

24 Rò Martha hésü lü, “Bí ü pwö~ tôprè ihtökakhýë lö dö tètýë dö khyëlö tönyë pänuô, è ki thyëihtö kakuö pänuô vä thégnë pré,” a hésü lü phúnuô.

25 Byacè Jesü hé lü, “Vä ma pré dö a mehtwöprè kakhýë kayäthyë tahe. Vä ma pré dö a dyé ü thëhtwöprè. Kayä dö a züë vä tahenuô, a thyë có tadúro a ki htwöprè kakhýë pä. 26 Metëhéro kayä dö a züë vä tahenuô, a ki níbè thëhtwöprè tacúprè pä, a thyëpä tôphuö~ to. Vä héyë nê züë ë, Martha?”

27 “Ò, vä züë vä, Byacè,” a hésü phúnuô. “Vä züë mälakö có ná nê ma Messia mähö Cómarya a phúprëkhü dö a kírë hyä dö hekhu yëtöprè nuöhö.”

Jesü Nguö

28 Martha héthuö phúnuôrò a ka dö apuö Maria o rò a ka hébèhuô lü, “Thará hyätuö býyë hó, rò a sudyä nídyë nê.” 29 Maria níhuö rò a tapluötapyë htecuötö Byacè Jesü. 30 Manárò bínuô akhënuô, Jesü nuöhí dö dökü to. A opäpré bí Martha lécuö myáhtye täsü lü nuôtöpho pré. 31 Bí Judaphú dö a hyä okruöölë, a hyä ilö Maria thítahe myáhtye

* 11:16 11:16 Didymo angólasá ma odikryë. † 11:17 11:17 Judaphú tahenuô a ikhünuö löükü dö löükü sorölo rò a iluönuö kayäthyë bínuô.

ná Maria ihtò htecuõ tapluõtaplyě akhě, èthi krwõcuõkuõ lůkhyě. Èthi tane ná a kírě hyãnguõ dõ luõkhu.

³² Bí Maria cuõmyáhtye ná Jesũ akhěnuô, a hyãdángũlyã dõ lůkhãduô khãshyě rò a hé lů, “Byacè~ ki nẹ okuõ ná pẹ bíyě hénuôma, vã puõprèkhũ thyě cyã ítě?”

³³ Bí Jesũ myáhtye Maria ná Judaphú dõ a krwõ hyãkuõ lů tahe nguõ akhěnuô, a thépłě, a thémuõ rò a thépłomoto. ³⁴ A sudyã èthi, “Thĩ cuõ iluõtõ lů bítě?”

Rò èthi hésũ lů, “Byacè, hyãmyámõ.”

³⁵ Rò Jesũ nguõ.

³⁶ Rò Judaphú tahe hé lahyã, “Myámõłé, a mọ có lů bá~ tẽnuô.”

³⁷ Manárò tahehe rò a hé, “A mẹ lĩ cyã có ùmèthè vã hé rò a cuõ plwõthyẽtuõ kayã yětõprè phútě?”

Byacè Jesũ Mẽ-ihõtõkãkhyě Lazarú Dõ Tètthyě

³⁸ Jesũ thépłě thémuõ khyěthyã rò a cuõtõ dõ ù lėiluõ nuõ lů dõ lůkũ yẽnuô a o. Luõkũ yẽnuô ù htulõbí lů ná lõdu tõmẽ. ³⁹ Rò a hé ù, “Htulõ taphãkyã lõdu yẽnuô.”

Manárò kayãthyě yětõprè a vyãprèmò Martha hésũ lů, “Byacè, tuõkhõnyã yẽnuô, a thyě bãhó lwĩnyěhó. A ki nuõthõnuõmyã lõhó,” a hé lů phũnuô.

⁴⁰ “Vã héhtuõhó nẹ, nẹ ki zũe rò nẹ ki myáhtye Cõmarya a tẹlõtètakhě pã, vãhétõ?” Byacè Jesũ hé èthi phũnuô.

⁴¹ Phũnuõrò èthi htulõ taphãkyã lõdu nuõtõmẽ. Rò Jesũ tũhtya dõ mólě rò a hé, “Kõ~ Phě, nẹ nĩdã vã tẹkwĩcõbẽ akhu-akhyě, vã hébwĩhétaryě nẹ. ⁴² Vã thėgně ná nẹ nĩdã vã tẹkwĩcõbẽ pwõ~ phuõ. Manárò vã myã dõ a ki htwõbwĩ htwõtaryě pẹ kayã dõ a ihtò bíyě tahe agnẽ, rò thyáphú èthi ki zũe ná nẹ nõhyã vã agnẽnuõrò, vã hé phúyě prě.”

⁴³ Bí Byacè Jesũ kwĩcõbẽ htuõnuô, a éhtõhtya, “Lazarú! Htemõ!” ⁴⁴ Rò kayã thyě yětõprè hte. Atakhu khãduô tahenuô a talũoma lõpã ná ikě bápłĩ rò amèthè nuô a bo tavãbí lõpã ná ikě.

Rò Jesũ hé èthi, “Htulyěkyã pẹ lů rò nõcuõ è nuô.”

Ů Kre Měthyě Jesũ

(Matteo 26:1-5, Marko 14:1-2, Luka 22:1-2)

⁴⁵ Judaphú dõ a hyã olě kuõ Maria tahe myáhtye Jesũ mẽyě akhu-akhyě a zũkanyãkã éłã Jesũ. ⁴⁶ Manárò tahehe nuô a cuõ dõ Pharisěophú tahe a o rò a cuõ hésoluõ pẹ èthi ná Jesũ mẽtèyě. ⁴⁷ Phũnuõrò bwĩdukhu tahe ná Pharisěophú tahe éplõ Judaphú khukłõkhuklyã dõ aruô tahe rò okúokyã nĩdyě lů.

Rò èthi hé, “Pẹ ki mẽphútě yě? Kayã yětõprè mẽluõ pẹ ù tẹprõtèprya éłã hó. ⁴⁸ Pẹ ki dya-o tadũ è phúyě hénuôma, ù zũe kuõlõ lů hó. Htuõpãrò Roma klyěphú tahe ki hyã pã rò hyã mẽpruõkyã lõ pẹ tẹlũhõduhõ, pẹ myēcõphúphú nyęcõlõ pã.”

⁴⁹ Yětõphuõrò dõ èthi aklě nuô, kayãmwĩ ná Caipha otõprè. Bĩnuô tona ma a htwõ bwĩdukhułõ. Rò a héhtya, “Thĩ thėgně lahyã tõcõ~ to. ⁵⁰ Dõ Judaphú myēcõ yětõmuõ tõcõlõ kírěpyékírěkyã lõ agnẽnuô, kayã yětõprè ki thyěkyã dõ Judaphú yětahe agnẽ nuô aryãklõ nuôma, thĩ thėgněto ẽ?”

⁵¹ A hé phúyě nuôma a hé nĩdyédũ ná a tẹcyãtèdè nuõmãto. Cõmarya nõhébè lů prě. Bĩnuô tona akũnuô, è yõ htwõ bwĩdukhułõ rò a héprõ one rẹ ná Jesũ ki thyě dõ Juda myēcõphú tahe agnẽ pã, phũnuõprè. ⁵² Htuõrò a tẹhẽprõ yẽnuô, a tõprétũ Jesũ ki

thyě pě dǝ Judaphú tahe agně nuômáto, a ki thyětuǝ pěkuǝ Cómarya aphúalye dǝ a o lahyǎ dǝ htyěké aruô tahe agněgně. Thyáphú a ki mehtwǝhtya kayǎ yětahe tǝmǝtuǝ pǎ agněnuô, ũ bè mehtyě lǘ pǎ. ⁵³ Phúnuôrò, cáhtya bínuô tǝnyě tǎplehyǎ rò kayǎ htwǝ Judaphú khuklǝkhuklyǎ tahenuô, a pǘ kreměthyě lahyǎ hó Jesũ.

⁵⁴ Phúnuôrò, Jesũ cuǝ nuǝlǎnuǝlǝ pǎ dǝ Judaphú tahe aklě to. A cuǝ okhókyǎ dǝ kěsěhtyěkyǎ lǝtamákhū akhǎshyě khǎlě tǝpho. A cuǝ o nǝdyě dǝ yětǝdǝ nuôma ũ é ná dǝ Ephraim, a cuǝ otǝrǝ kuǝ ná a khǝpacě tahe bínuô.

⁵⁵ Judaphú pwě dǝ ũ é ná tǝcuǝtalwǝ pwěduyě a phúhyǎhó rò, kayǎ dǝphúsophú otavítava bínuô tahe htyarǝ ékú~ lǎ lahyǎ dǝ vǝ Jerusalem. Bí pwě bètyahító akhěnuô, thyáphú èthǝ ki me mwǝplǝrě lahyǎ athéplǝ phú tǝcǝbě léklǝ o nuô rò a cuǝ rě lahyǎ dǝ vǝ Jerusalem pré. ⁵⁶ Èthǝ myápǘ lahyǎ Jesũ. Rò bí èthǝ oplǝ tǝlǘ dǝ tǝlǘtyǎ hǝkǘ akhěnuô, a sudyǎ nǝdyě khyělǘ tǝprě ná tǝprě rò a hé, “Thǝ taně phútě? A hyǎ pwě pǎ vǎhé?” ⁵⁷ Bínuôakhě prělǘtyǎ khuklǝ tahe ná Pharisěophú tahenuô a hétǎ lahyǎ angǝ, thyáphú pě ki pǘnǝ Jesũ nuô rò, kayǎ dǝ a myǎhtye lǘ tǝprěprě nuô, a tǝbě hěsoluǝ pě pě.

12

Jesũ O Dǝ Dǝ Bethania

(Matteo 26:6-13, Marko 14:3-9)

¹ Bí tǝcuǝtalwǝpwě bètya hító anyě thuǝthýǝ akhěnuô, Jesũ cuǝ dǝ Lazarú o nǝdyě dǝ Bethania nuô. Lazarú yětǝprě nuôma máhó Jesũ me ihtǝhtwǝprě kǎkhyě lǘ nuǝtǝprě hó. ² ũ taritaryǎ buǝebuǝǝsũ Byacě Jesũ ná dǝmǝhé rò Martha buǝebuǝǝ kuǝ bínuô. Lazarú onyǎ otǝkuǝ dǝ kayǎ onyǎ e lahyǎ dǝ bí dǝrě khǎshyě aklě nuǝtahe. ³ Bínuôakhě Maria phyéhyǎnǝ htyěnuǝmú dǝ ũ é ná nardú yětǝpyǎ. Htyěnuǝmú yěnuôma angudu nyacǝ rò a phú~ lyahtuô tǝcǝ khǎlě cǝ. A hyǎ lyátǎ dǝ Byacě Jesũ khǎduǝlǝ rò a htúthǘkyǎ ná akhuluǝ. Htyěnuǝmú yěnuô, a nuǝmú cuǝpye lǝ cǝ hi tǝmě cǝ.

⁴⁻⁵ Manárò, dǝ a khǝpacě aklěnuô, amwǝ ná Juda Iscariot héyěnuô a otǝprě. Dǝ khyě rò a isěkyǎ Byacě nuǝtǝprě hó, rò a hé, “Isěkyǎ htyěnuǝmú rò a nǝ rǘ yěnuô cuǝdyě ná kayǎ sǝphǎsǝryaphú nuǝtahe to mehtě? Ně ki isěkyǎ ma a nǝ cǝ rǘzye denari thuǝcǝwě cǝ meně!” ⁶ A thězǝnǝ mǎlakǝ kayǎ sǝphǎsǝryaphú rò a hé phúyěnuô máto, mehtěhéro è ma a htwǝ prěhuô. A bè pǘ pě ũ rǘ, sǎpě ũ rǘpyě rò a bóphyěhuô tamǝmǝ rǘ rò a nǝ nǝdyédú ná agněprě.

⁷ “A o dũ, međidyǎ tǎ è tǎmě” Byacě Jesũ hékǎkhyěsũ phúnuô. “A phyé odwǝ pěhó vǎ htyěnuǝmú dǝ ũ lěiluǝ vǎ pǎ tǝnyě agněhó. ⁸ Kayǎ sǝphǎsǝryaphú tahe otǝkuǝ ná thǝ pwǝ~ tǝphuǝ cǝ, manárò vǎyěnuô vǎ otǝlǎ kuǝ ná thǝ to.”

Ŭ Taně Kreměthyě Lazarú

⁹ Judaphú bǝmǝdu tahe nǝhuǝ ná Byacě Jesũ obǝ dǝ Bethania nuô rò a cuǝ lahyǎ bínuô. Èthǝ thězǝ hyǎmyǎhtye lahyǎ tú Byacě Jesũ nuô máto, èthǝ thězǝ hyǎ myǎhtye tuǝkuǝ Lazarú dǝ Byacě Jesũ mehtwǝprě kǎkhyě lǘ nuǝtǝprěprě. ¹⁰ Phúnuô akhu-akhyě prělǘtyǎ khuklǝ tahe taně kreměthyě tǝkuǝ Lazarú. ¹¹ Mehtěhéro dǝ Lazarú akhu-akhyě, Judaphú éprě vǝkyǎ bwǝdukhu tahe rò htecuǝkhó lahyǎ dǝ Jesũ o rò zǝe lahyǎ Byacě Jesũ akhu-akhyě a taně kreměthyě tǝkuǝ lǘ pré.

*Jesů Cuõnuõ Dõ Vĩ Jerusalem Akũ
(Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Luka 19:28-40)*

¹² Dõkhyẽ tônnyẽnuõ, kayã bẽmũ dõ a hyã tẽcuõtalwópwẽ yẽtahe nĩhuõ lahyã ná Jesů hyã dõ vĩ Jerusalem yẽ dõ klyálo hó phũnuõ. ¹³ Phũnuõrò a pũnĩ lahyã kanõdulè tahe rò a htecuõ myásũ lũ, rò a éhtõ lahyã,

“Htuthéhtya lahyã Cómarya!”

“Cómarya ki sõri è dõ a hyã ná Byacè amwĩ yětõprẽ!”[✧]

“Cómarya ki sõridũ Israel akhwĩ yětõprẽ ní~”

¹⁴ Byacè Jesů phyení myaõlyã talóphũ tõduõ rò a htya sidyání lũ. Rò yẽma a mẽ lõbãhõ lisãsekũ hé,

¹⁵ “Kõ~ Jerusalem* vĩphũ thĩ~! Thẽisẽ tã lahyã tãmé ní! Myámõ lahyã, thĩ khwícõphya dyání myaõlyã talóphũ rò a hyãtõkuõ dõ thĩ hó.”[✧]

¹⁶ Bĩnuõakhẽ a khõpacẽ tahe thẽgnẽplõhĩ tẽmẽtwõhtya angõlasá yẽtahe hĩto. Tẽ yẽtahe nuõma a mẽ lõbãhtyahõ prẽprõ a tẽhẽone mú~ nukhẽ tahehõ. Manárò, bí Byacè Jesů kãkahtya htuõhõ dõ mókhu akhẽnuõ, èthĩ thẽnẽhtyabè nopré ná a mẽ tẽyẽtahenuõ a tõlõ ná prẽprõ a tẽhẽone mú~ nukhẽ tahe. Rò a khõpacẽ tahe thẽnẽhtya tuõbè ná a mẽtõ pẽlõ lũ phú prẽprõ hẽone nuõtahe.

¹⁷ Kayã bẽmũ dõ a myáhtye Jesů éhte Lazarú dõ luõkũ rò mẽhtwõprẽ kãkhyẽ lũ tahenuõ, èthĩ hẽsoluõ plehyã pẽ põ ù phú èthĩ myáhtye nuõ. ¹⁸ Èthĩ nĩhuõ lahyã ná Byacè Jesů mẽ tẽprõtẽprya pẽ ù tẽyẽ akhu-akhyẽ, èthĩ htecuõ myáplumyáphè lũ ná tẽritẽkyã yẽ akhu-akhyẽ hò. ¹⁹ Phũnuõrò Pharisẽophũ tahe hé nĩdyé lũ tõprẽ ná tõprẽ phútẽ hérò, “Myámõlè! Pẽ hẽpẽ pã èthĩ tohõ. Hekhu tõbalõ krwõkuõ lõ lũkhyẽ hó!”

Jesů Héprõ One Rẽ Nĩdyé Atẽthyẽ Ari-akyã

²⁰ Kayã cuõ lahyã tẽcuõtalwó pwẽdu dõ a ki cuõ cõbẽ Cómarya dõ vĩ Jerusalem yẽtahe aklẽnuõ, Greek myẽcõphũ okuõ tahe. ²¹ Greekphũ yẽtahenuõ, a cuõtõ dõ Philipu a o, rò a hé lũ, “Thárá, pẽ thẽ myáhtye kuõlã Byacè Jesů.” Philipu ma vĩ Bethsaida, Galilea kẽphũ tõprẽ. ²² Philipu cuõ hẽso pẽ Andrea rò è ná Andrea cuõ hẽsoluõ pẽ Jesů.

²³ Rò Byacè Jesů hé, “Shuõkhẽ hyãtuõhõ dõ prẽlukayã aphúkhũyẽ ki nĩbèhõ tẽtaryẽdu taryẽhtũ hó. ²⁴ Vã hęcócó thĩ, buõkũlãplõ tõplõnuõ, ù ki iluõtã lũ dõ hekhu to hẽnuõ, a phẽhtya a thẽhtya cyãto. Manárò ù ki iluõtã lũ hẽnuõ, a ki phẽhtya thẽhtya ényacó pã.† ²⁵ Kayã dõ a mọ nĩdyé a thẽhtwõprẽ dõ hekhuyẽ tõprẽprẽ nuõ, a nĩbè thẽhtwõprẽ tacúprẽ to. Manárò kayã dõ a ki thẽlõ nĩdyé a thẽhtwõprẽ dõ hekhuyẽ to tõprẽprẽ nuõ, a ki nĩbè thẽhtwõprẽ tacúprẽ pã. ²⁶ Ûpẽpẽ~ bèbè dõ a mẽ vã tẽmẽ nuõ, a bèkrwõ vãkhyẽ. Túma, vã obítẽ~ tõpho bèbè, è ki okuõ bĩnuõ pã. Vãphẽ ki mẽlĩmẽtakhẽ kayã dõ a mẽ vã tẽmẽ nuõtõprẽ pã.

Jesů Héluõ Pẽ Û Ná Atẽthyẽ Ari-akyã

²⁷ “A cyẽ nyacó vã thẽplõ. Vã tõbè hé phútẽ? ‘Kõ~ vãphẽ thẽdõ, nõkhyábè tã vã ná tẽcyẽtẽcũ yẽ tãmé ní~’ vã tõbè hé phũnuõ ẽ? Vã tõbè hé phũnuõ to. Vã hyãlyã nyã hó dõ tẽyẽnuõ agnẽhõ. ²⁸ Kõ~ phẽ, nẽ taryẽduhtũ cõ bá~ tẽ nuõ, dyẽluõ pẽ ù ní~.”

✧ **12:13** 12:13 Li Htuthéhtya 118:25-26 * **12:15** 12:15 Dõ Greek ngõ ma a hé, “Zion a phúprẽmò” ✧ **12:15** 12:15 Zekaria 9:9 † **12:24** 12:24 Byacè Jesů ma athyaná buõkũlãplõ tõplõ nuõhõ. Thyáphũ ù ki nĩbè thẽhtwõprẽ athẽ agnẽnuõ, a khyáthyẽ hó athẽ dõ krusu díkẽ hihtũlo hó.

Yětôphuõrò ngó o dô mókhu hétã, “Vã dyéluõ htuõhó vã tètaryëdu taryëhtũ hó, vã ki dyéluõ khyëthyã pã.” ²⁹ Kayã bémũ o lahyã bínuô tahe nĩhuõ lahyã aprayë rò tahehe nuô a hé lahyã, mókrõ prarúpraté, tahehe rò a hé, mókhu tanéphú hébètã lũ.

³⁰ “Ngóprahtya yënuôma thĩ lénĩbwí nítaryë agnëpré, vagnë máto,” a hé èthĩ phúnuô.

³¹ “Khõnyárò shuõkhë hyãtuõhó dô ù ki ciryã prëlu hekhuphú hó. Khõnyárò shuõkhë hyãtuõhó dô ù ki vëhtekyã khĩnericyã khukló Satan dô a põ kayã dô a zũeto tahe yënuô tôduõ hó. ³² Manárò shyë~ ù mũthyëhtyalõhó vã dô krusu díkè hihtũlo akhëpãnuô, vã ki éhyã lõ kayã pwõ~ tôprë dô vảo pã.” ³³ A hé phúyë nuôma a thézũ dyéluõ thëgnë pé ù ná a ki thyë phútë pã nuôpré.

³⁴ Kayã bémũ hésũ, “Pë nĩhuõnó tëthyótëthya hé ná Krístunuô a bè ohtwõprë tacúprë vã, rò nè cuõ hétuõ, ‘Ú bè mũthyëhtya prëlukayã aphúkhüyë dô hihtũlo’ phútë? ‘Prëlukayã aphúkhũ’ ma ùpë?” A hé lahyã phúnuô.

³⁵ Yětôphuõrò Byacè Jesũ hélyã nĩdyé ané, “Tëli yënuô a okuõpõ ná thĩ taplõphú pãpré. Bí tẽli okuõpã ná thĩ akhënuô, tarú cuõplehyã lahyã. Tëkhĩ ki hyãtuõ khyë thĩ pã. Kayã cuõ dô tẽkhĩklë tôprënuô, a cuõtõ bítënuô, a thëgnë nĩdyé ané to. ³⁶ Thyáphú thĩ ki htwõhtya tẽlĩphú tahenuô, bí tẽli okuõpã ná thĩ akhëyë, zũe lahyã è ní~.” A hébè htuõ phúnuô rò a htecuõ taphã uõkhókyã ná èthĩ.

Kayã Sõdõ Tëzũtënyã

³⁷ Byacè Jesũ dyéluõ pé có èthĩ lõ tẽmë tẽprotëprya yëtahe dô èthĩ mèthënyë có tadúro a zũe pãnyãhĩ lũ toto. ³⁸ Dõ a zũe phúyë to akhu-akhyë, atõ lõhó Prëprõ Isaiã lëhéone angóyë,

“Kõ~ phë, ùpë zũehó pë hésodõnyã pé ù yënuô tahe pë? Nè dyéluõ péhó nè tẽprotëprya yë ná ùpëhó?”[☆] Prëprõ Isaiã héphúnuô.

³⁹ Mëtëhërò èthĩ zũebé to hénuô, Prëprõ Isaiã hékuõpã,

⁴⁰ “Thyáphú èthĩ ki kakhÿëtõ tã lahyã Byacè tãmë, htuõto thyáphú èthĩ nõzasimë tã lahyã ané ná Byacè tãmë nuôrò, Byacè mëkhĩhó èthĩ mèthë, Byacè mëpryëhó èthĩ thëplò khukhyë èthĩ myáhtye cyã ná amèthè to, èthĩ tanëplõbë lahyã ná athëplò to.”[☆] A hé phúnuô.

⁴¹ Prëprõ Isaiã héphúyë mëtëhërò a myáhtyenó Byacè Jesũ a taryëdutaryëhtũ túro a hé lũrilũkyã phúyë pré.

⁴² Manárò bínuõkhë kayã zũe rólã Byacè Jesũ. Judaphú khuklódu khusuhtũ aklë tahenuô a zũekuõ có lũ có. Manárò thëisë ná Pharisëophú tahe vëhtekyã èthĩ dô tẽcóbë hõklõ rò, èthĩ hësohte luõbũ pé ù ná atëzũ to. ⁴³ Mëtëhërò, èthĩ thézũ nõhtuthëní lahyã ané ná prëlu kayã nuô adu lõklõ có ná a thézũ nõhtuthëní ané ná Cõmarya có.

Byacè Jesũ Alãangó Ki Ciryã Û Pã

⁴⁴ Yětôphuõrò Byacè Jesũ èhtõhtya, “Bí kayã tôprëprë zũe vã akhënuô, a zũe tú vã máto, a zũe tuõkuõhó prë dô a nõhyãlyã vãyë tôprë hó. ⁴⁵ Kayã dô a myáhtye vã nuô, a myáhtye kuõhó prë dô a nõlyã vãyë tôprë hó. ⁴⁶ Thyáphú lõ~ kayã dô a zũe vã tahe ki opã tã dô tẽkhĩklë tãmë nuô vã hyã lítakhëhtya phú tẽli tãmë dô hekhu yënuõhó.

⁴⁷ “Kayă tôprêprê ki nîhuố vắlắvắngố rò a ki zắteto hénuô, vắ cirya lủ to. Mếtêhêrò, vắ hyắlyắ đố hekhu yếnuôma, vắ ki hyắ cirya ừ agnếnuô mắto, vắ ki hyắ mắlwóhteka ừ agnếprê. ⁴⁸ Kayă đố a htếsủ vắ rò a phyếsủ kuố vắlắvắngố to tahenuô, prêcirya êthỉ a otôprê. Mỗnyếmộthể đốkhyếlố tồnyếpắ nuô, ngố đố vắ hébề yếtahe ki htwố êthỉ prêcirya tề pắ. ⁴⁹ Mếtêhêrò, vắ hébề yếnuô, vắ hébề ná vắ taryếshyosố nídủ nuô mắto. Mắtồkhónuô vắ hébề phú vắphể đố a nồhyắ vắyể tôprê nồhềbề vắ nuôprê. ⁵⁰ Vắ thềgnế ná vắphể a tềmekyắngố yếnuô a thứcuố ừ đố tềhtwốprê tacúprê. Phứnuôrò vắ hé phú vắphể nồhề vắ nuôtahe prê.”

13

Byacè Jesũ Sỉplỉ Pế A Khốpacể Tahe Akhắduô

¹ Bí tềcuốtalwópwể bệtya híto akhếnuô, Byacè Jesũ thềgnếhố ná shuốkhể đố a ki bề vắkyắ hekhu rò a bề ka đố aphểo nuô a hyắtuốhố. Rò a mỗnỉ a khốpacể đố a o đố hekhu yếtahe pwố- tồphuố cồ. A mọ tuố cồ êthỉ đố a tadủ cồ.

² Bínuôkhể Byacè Jesũ ná a khốpacể tahe e lahyắ pắ dĩ mộhé. Rò Simonè Iscariot aphúkhủ Juda Iscariot yếtôprênuô, thyáphủ a ki isếtắkyắ Byacè Jesũ agnếnuô, khỉnếricyắ khuklố Satan hébềnuố htuốhố angố đố lủ thềplốkủ hó. ³ Byacè Jesũ thềgnếdủhố ná aphể dyếtắ htuốlốhố lủ tềpproryắ shyosố đố tềlố- plỉ akhu hó. A thềgnế ná a o đố Cồmarya ohyắ rò a ki kắkhyể khyếthyắ đố Cồmarya a o pắ. ⁴ Phứnuôrò a kahtố đố êthỉ lểe đỉrế khắshyế rò a plwókyắ a cắklốhtủ htuốrò a cồma anyắtắ ná khuhtố lểhtủthủ tồba. ⁵ A mềhtuố phứnuôrò, a zủnuố htyể đố bẻlố taểdu kủzắ tồbề akủ rò a cáhtya sỉplỉ pế a khốpacể tahe akhắduô. Rò a htứthủkyắ pế êthỉ ná khuhtố đố a cồ đố a nyắtắkủ nuồtồba.

⁶ A cuốtố đố Simonè Petru a o rò a hếsủ lủ, “Byacè nề kớrế sỉplỉ vắ khắduô ể?”

⁷ Rò Byacè Jesũ hékắkhyếsủ lủ, “Vắ cuốmề tuố phứyể mamếtêhêrò khốnyắyể nề thềgnế híto tadủrò tồnyếnyể pắnuô, nề thềgnếplốdủ pắ.”

⁸ “To~, nề bề sỉplỉnỉ vắ khắduô taki~ to,” Petru hếsủ lủ rò Byacè Jesũ hé lủ, “Vắ ki sỉplỉnỉ nề to hêrò, nề htwố vắ khốpacể mắto.”

⁹ Rò Simonè Petru hé khyể, “Ki mềphứnuôrò, Byacè, sỉplỉ tú tắ vắ khắduô tắmề. Sỉplỉ tuố pềkuố lồdủ vắ takhu ná vắ khuklố yếnuô.”

¹⁰ Rò Byacè Jesũ hếsủ kắkhyể lủ, “Kayă đố a iluố htuốhố htyể tồprênuô, anế tồprêlố a plỉlốhố, a lo sỉplỉ prétủ akhắduô prê. Thỉ thềplố mwốplỉthỉplo lốhố vắ, maná rồ a mwốplỉthỉplo lố pwố- tồprê to.” ¹¹ Mếtêhêrò a thềgnế ná ừ kớrế isếtắkyắ lủ tồprê pắ, túrò a hé ná thỉ mwốplỉthỉplo lố pwố- tồprê to, a hé phứnuô prê.

¹² Bí a sỉplỉ htuốhố êthỉ khắduô akhếnuô, a thyáhtya khyếthyắ acắklố rò a kắkhyể onyắ khyếthyắ đố akhắlế. Rò a sudyắ êthỉ, “Vắ mề pề thỉ phứyể nuôma thỉ thềgnếplố lahyắ ể?” A hé phứnuô. ¹³ “ ‘Thárá,’ tomaná, ‘Byacè,’ thỉ ể lahyắ vắ phứnuôma atố prê, mếtêhêrò vắ htwố mắlakố phú thỉ ể vắ nuônuố~. ¹⁴ Phứnuôrò khốnyắyể vắ htwố thỉ Byacè thỉ Thárá cồ rò vắ ki sỉplỉ pề thỉ khắduô kihêrò thỉ tồ sỉplỉ pềkuố lủ khắduô tồprê ná tồprê ní~. ¹⁵ Vắ mềkyắ pề thỉ lểkrwố mềbyábu yếtồcồ hó. Thỉ tồ krwốmềkuố lahyắ phú vắ mề pề thỉ yếnuô. ¹⁶ Vắ hếcồcồ thỉ, lulénuô aduklố ná abyacè tồprê~ to. Kayă đố ừ nồ lủ yếtôprênuô aduklốlố ná a nồ lủ nuồtồprênuô a o tồprê~ to. ¹⁷ Khốnyắrồ

thĩ thégñě lahyã hó tẹyětahe hó. Thĩ ki ohtwöprẹ krwöme tẹyětahe hénuô, thĩ ki nĩbè tẹsòri.

*Byacè Jesũ Hépro One Ré Dõ Û Ki Isětãkyã Lũ Pã
(Matteo 26:20-25, Marko 14:17-21, Luka 22:21-23)*

18 “Vã thé hé lõplĩ thĩ pwõ~ tôprẹ phúnuô mato. Lõ~ thĩ dõ vã nwóhtya yětahe nuôma vã thégně nĩdyé lõ thĩ pwõ~ tôprẹ. Manárò thyáphú lisăsěkũ héone ki lõbãhtya agněnuô, ‘Kayã dõ a etõõtõkuõ tẹ ná vã yětôprẹ théhte vã rò a tapě kãkhyěkyã hó vã ná akhãnuôkyã hó.’[☆]

19 “Shyé~ a htwóhtyahó pãnuô, thyáphú thĩ ki zũe ná vã ma Messia nuô tôprẹhó nuòrò, vã hésoluôkyã pẹ hó thĩ khõnyã hó. 20 Vã hécócó thĩ, kayã tôprẹprẹ dõ a émõsũ kayã dõ vã nõhyã è yětôprẹ nuôma, a émõsũ hó vã hó. Kayã tôprẹprẹ dõ a émõsũ vã nuôma a émõsũ hó prẹ dõ a nõhyã vãyě nuôtôprẹ hó.”

21 A héhtuõ phúnuòrò, a soryã nyacó lũthéplò rò a héhte luõlĩkyã pẹ èthĩ, “Vã hécócó thĩ, dõ thĩklě yěnuô kayã dõ a ki isětãkyã vã pãnuô a o tôprẹ,” a hélikyã èthĩ phúnuô.

22 A khõpacě tahe myáotyã nĩdyé lõ lũ tôprẹ ná tôprẹ rò a thézũ hé bítě tôprẹ nuô, a tanẹplõ lahyã to, a hte tapã lõplĩ có èthĩ. 23 Dõ a khõpacě aklě dõ a mọ nĩdyé nyacó lũ yětôprẹnuô, a onyãphũ dõ Byacè Jesũ khãshyé tôkyě. 24 Simonè Petru nuôcuõ akhukló dõ a onyãphũ lũ khãshyé nuôtôprẹ rò a hé lũ, “Sudyã è nuô, a thézũ hé maũpě?” A héhuô cuõ lũ phúnuô.

25 A taterě Byacè Jesũ rò a hé lũ, “Byacè, nẹ hé nuôtôprẹ ma ùpě?” A sudyã lũ phúnuô.

26 Byacè Jesũ hé lũ, “Vã tũnuõ khómũ tôkyě dõ ithwĩběkũ rò vã dyérẹ ná lũ nuôtôprẹ ma èhó.” A héhtuõ phúnuô rò a phyé khómũ tôkyě rò a tũnuõ dõ ithwĩběkũ rò a dyécũ ná Simonè aphúkhũ Juda Iscariot. 27 Juda phyéhtuõhtuõ khómũ, khĩnéricyã khukló hyãnuõ dõ lũkũ.

“Nẹ kírẹ mẹ ítenuô, cuõ mẹpryãmõ,” Byacè Jesũ hé lũ phúnuô. 28 Mametěhèrò Byacè Jesũ cuõ hétuõ lũ phúyě mětě~ nuô, èthĩ o bí dírẹ khãshyé nuôtahe thégně tôprẹ~ to. 29 Juda yõ pũ pẹ èthĩrũ khukhyě, èthĩ tahehe nuô, a tanẹ lahyã prẹ ná Byacè Jesũ nõcuõ iprĩ lũ ná tẹ dõ a lo ná pwěduyě agně tomaná a nõcuõ dyé lũ ná kayã soryasõpháphũ tahe tètôcôcô prẹ, a tanẹ lahyã phúnuô. 30 Juda phyéhtuõhtuõ khómũ, a htecuõ có. Bĩnuõkhě ma mọkhĩ hó.

*Byacè Jesũ Hépro One Ré Petru Ná A Ki Htébíkyã Lũ Pã
(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Luka 22:31-34)*

31 Juda htecuõ htũhó akhẽnuô, Byacè Jesũ hé èthĩ, “Khõnyãyě shuõkhě hyãtuõhó dõ prẹlukayã aphúkhũ máhó vãyě ki nĩbèhó tẹtaryědu taryěhtũ hó. Cómarya ki nĩbè dítũ tẹtaryědu taryěhtũ dõ prẹlu kayã aphúkhũyě a o hó. 32 Cómarya ki nĩbè dítũ a tẹtaryědu taryěhtũ dõ è o kihèrò Cómarya ki mẹlĩmetakhě aphúkhũyě ná anẹ nĩdũ pã. A ki mẹlĩmetakhě có lũ khõnyãcó.

33 “Vãphúvãlyẹ thĩ, vã otõ nyěkuõpã ná thĩ tohó. Thĩ ki myápũthũ vã pã. Phũ vã héhtuõhó Judaphũ khuklókhuklyã tahenuô, vã ki hé pẹ pọ thĩ khõnyãyě ná khãlẹ dõ vã kírẹ cuõ yěnuô, thĩ cuõcyãto.

[☆] 13:18 13:18 Li Htuthéhtya 41:9

³⁴ “Phúnuô rô khõnyáyě vǎ ki mekyǎ thĩ ngỏ athẻ tòmũ. Mỏ nĩdyẻ lahyǎ lũ tởprẻ ná tởprẻ ní-. Phủ vǎ mỏ nĩdyẻ thĩnuô, thĩ bẻ mỏ nĩdyẻ lũ tởprẻ ná tởprẻ. ³⁵ Thĩ ki mỏ nĩdyẻ lũ tởprẻ ná tởprẻ hẻnuô, ừ pwỏ- tởprẻ ki thẻgnẻ ná thĩ htwỏ vǎ khỏpacẻ pǎ.”

³⁶ “Byacẻ, nẻ kẻrẻ cuỏ bẻtẻ tởphotẻ pǎ?” Simonẻ Petru sudyǎ lũ phúnuô.

Rỏ Byacẻ Jesũ hẻsủ lũ, “Khǎlẻ đở vǎ kẻrẻ cuỏ yẻtỏphonuô, khõnyǎrỏ nẻ krwỏcuỏ cyǎ kuỏhẻ vǎ to. Manǎrỏ nẻ ki krwỏcuỏ kuỏno vǎ đởkhyẻ pǎ.”

³⁷ “Byacẻ, vǎ ki krwỏcuỏkuỏ nẻ khõnyǎrỏ a cuỏ cyǎtuỏtorỏ mẻtẻ? Vǎ o taritaryǎ onẻhỏ vǎnẻ ná vǎ ki thẻ đở nẻgnẻhỏ yẻ.” A sudyǎ lũ phúnuô.

³⁸ Yẻtỏphuỏrỏ Byacẻ Jesũ hẻsủ lũ, “Nẻ o taritaryǎ one hỏ nẻnẻ ná nẻ ki thẻ đở vǎgnẻ mǎlakỏ hỏ ẻ? Vǎ hẻcỏcỏ nẻ, bẻ shyẻphẻ i-uhtya tyahỏto nuô, nẻ ki htẻbẻkyǎsủ* ừ ná vǎ thẻgnẻnỏ ẻ to thuỏphuỏ cỏ pǎ,” a hẻ lũ phúnuô.

14

Byacẻ Jesũ Ilỏ Thẻplỏ Mỏkyǎ Nẻdyẻ A Khỏpacẻ Tahe

¹ Byacẻ Jesũ hẻ ẻthẻ, “Thẻplỏkủ thẻplỏkyǎ lahyǎ tǎmẻ ní-. Zủẻ lahyǎ Cỏmarya rỏ zủẻkuỏ lahyǎ vǎ ní-. ² Đở vǎphẻ ahikủ nuô, hidỏkủ lẻo akhǎlẻ o ẻnyacỏ. A ki omỏto hẻrỏ, vǎ cuỏ hẻ tuỏ thẻ mẻtẻ? Vǎ kẻrẻ cuỏ taritaryǎ one pẻ hỏ thẻ khǎlẻ tỏphỏ hỏ. ³ Vǎ cuỏ taritaryǎ pẻ htuỏ thẻ khǎlẻ tỏphỏ pǎ rỏ vǎ hyǎ khyẻthyǎ đở thỏ pǎ. Thyǎphủ thẻ ki kǎ otỏkuỏ ná vǎ bẻ vǎ lẻkǎ-o akhǎlẻ yẻpǎnuô rỏ, vǎ hyǎ ẻkǎ khyẻthyǎ đừ thẻ pǎ ní-. ⁴ Klyǎ đở vǎ kẻrẻ cuỏ yẻtỏphonuô, thẻ thẻgnẻprẻ,” a hẻ ẻthẻ phúnuô.

Byacẻ Jesũ Ma Klyǎcuỏ Đở Phẻ A O

⁵ Thomazo hẻ lũ, “Byacẻ, nẻ kẻrẻ cuỏtỏ bẻtẻ tỏphỏ nuô pẻ thẻgnẻto, phúnuỏrỏ pẻ cuỏ thẻgnẻ cyǎ klyǎ phứtẻ?”

⁶ Rỏ Byacẻ Jesũ hẻsủ lũ, “Vǎ ma klyǎ ná tẻmỏtẻcỏ ná tẻhtwỏprẻ hỏ. Vǎ htwỏ pẻhỏ ừ klyǎcuỏ đở phẻ a o akhu-akhyẻ, ừpẻpẻ- bẻbẻ, a ki cuỏ đítủ ná vǎ to hẻnuô, a cuỏtuỏ cyǎ đở phẻ a o tởprẻ- to. ⁷ Thĩ ki thẻgnẻ tẻtẻhỏ vǎ hẻnuô, thẻ thẻgnẻ tuỏkuỏ đừhỏ vǎphẻ hỏ. Cáhtya khõnyáyẻ tẻplehyǎnuô, thẻ klyǎ thẻgnẻ nyǎhỏ vǎphẻ hỏ rỏ thẻ klyǎ myǎhtyenỏ nyǎ hỏ ẻ hỏ.”

⁸ Philipu hẻ lũ, “Byacẻ, nẻ ki dyẻluỏ pẻ tú pẻ ná phẻ hẻnuỏma pỏhỏ.”

⁹ Byacẻ Jesũ hẻsủ lũ, “Philipu, vǎ otỏkuỏ ná thẻ nyẻkủ- lǎ cỏhỏ rỏ ma nẻ thẻgnẻnỏ nyǎ vǎ to ẻ? Kayǎ đở a myǎhtyenỏ vǎ nuô, a myǎhtyenỏhỏ phẻ hỏ. Rỏ, ‘Dyẻluỏ pẻ pẻ ná phẻ,’ nẻ cuỏhẻtuỏ phúnuô mẻtẻ? ¹⁰ Vǎ okủ đở phẻkủ rỏ phẻ okủ đở vǎkủ nuỏma, nẻ zủẻ nyǎto ẻ? Vǎ hẻbẻ thẻ yẻnuỏma, vǎngỏ nẻdyẻđừ mỏto. Vǎ mẻ tẻ yẻtahe nuỏma phẻ đở a o đở vǎkủyẻ tởprẻ mẻnẻ lỏplẻ prẻ. ¹¹ Bẻ vǎ hẻ pẻ thẻ ná vǎ okủ đở phẻkủ rỏ phẻ okủ đở vǎkủ yẻnuỏma, tarủ zủẻ lahyǎ. Thẻ ki- zủẻlẻ vǎ to hẻrỏ, patítadừ rỏ thẻ tỏ myǎ vǎ mẻ tẻprỏtẻprỏ đở vǎ dyẻluỏ htuỏhỏ nuỏtahe rỏ zủẻtẻ đở vǎ hẻ pẻ thẻ yẻtahe nuô. ¹² Vǎ hẻcỏcỏ thẻ, kayǎ đở a zủẻ vǎ tahenuô, a ki mẻtẻ đở vǎ mẻhtuỏhỏ yẻnuỏtahe pǎ. Vǎ kẻrẻ cuỏhỏ đở phẻ a o akhu-akhyẻ, a ki mẻdu mẻlyǎ mẻẻlỏ klỏpǎ cỏ ná yẻtahe pǎ. ¹³ Đở vǎkhủvǎkhyẻ rỏ thyǎphủ ừ ki mẻlẻmẻtẻkẻhẻhtya vǎphẻ agnẻnuô, thẻ kwítẻ ítẻtẻ- bẻbẻ, thẻ ki kwỉ ná vǎmwỉ hẻnuô, vǎ ki dyẻ thẻ pǎ. ¹⁴ Thẻ kwỉ tẻtẻtẻ- bẻbẻ, thẻ ki kwỉ ná vǎmwỉ hẻnuô, vǎ ki mẻpẻ thẻ phú thẻ kwỉnuô pǎ.”

* 13:38 13:38 Tahehe nuỏ a hẻ ná sumwỏ

Jesũ Ólyạ Dổ A Ki Nỗhỹạ Pẹ Èthĩ Thề Sẫsẽ Byacè

¹⁵ “Thĩ ki mọ và hẻrò, thĩ ki nỉdả cữe và tẻmekyảngỏ tahe. ¹⁶ Và ki kwỉhtya phẻ dổ a ki thũtả pẹ thĩ prẻmẻcwỏ thĩ tỏprẻ dổ và khảlẻ yẻnuỏ pả. Rỏ a ki okuỏ nả thĩ tacủprẻ pả. ¹⁷ È ma mảhỏ Thề Sẫsẽ Byacè hỏ. È ki ithyỏithya zủklyázủklỏ thĩ nả tẻmảtẻcỏ yẻnuỏ pả. Prẻlu hekhuphủ tahe myảhtyenỏ lủ toto, thẻgnẻnỏ lủ toto akhu-akhyẻ, a ẻsủ lủ to pả. Manỏrỏ thĩ thẻgnẻhỏ lủ, mẻtẻhẻrỏ a ohtwỏprẻ tỏkuỏ nả thĩ rỏ a ki hyả dổ thĩ thẻplỏkủ pả. ¹⁸ Và dya-okryỏkyả thĩ to. Và ki hyả khyẻthyả dổ thỉỏ pả. ¹⁹ Taplỏphủ akủnuỏ, prẻlu hekhuphủ tahe myảhtye pả và to. Manỏrỏ thỉrỏ, thĩ ki myảhtye và pả. Và htwỏprẻ akhu-akhyẻrỏ thĩ ki htwỏprẻ kuỏ pảpả. ²⁰ Bínủỏtỏnyẻ pảnuỏ, thĩ ki thẻgnẻ nả và o dổ vàphẻ akủ rỏ thĩ o dổ vảkủ rỏ và o dổ thỉkủ pả. ²¹ Kayả tỏprẻprẻ dổ a pủmanỉ và tẻmekyảngỏ yẻtahe, rỏ a krwỏ ohtwỏprẻ tahe nuỏma mảhỏ kayả tỏprẻ dổ a mọ mảhỏ và hỏ. Kayả dổ a mọ và nuỏ vàphẻ ki mỏnỉ lủ pả. Vảrỏ, và ki mỏnỉkuỏ ẻ pả rỏ và ki dyẻluỏ shyẻklỏ cỏ ẻ nả vảnẻ pả.”

²² Yẻtỏphủỏrỏ Juda (Juda Iscariot mảtỏ) hẻ, “Byacè, nẻ thẻzủ dyẻluỏ pẹ pẻ nả nẻnẻ tadủrỏ mamẻtẻrỏ nẻ dyẻluỏ tuỏpẻkuỏ prẻlu hekhuphủ tahe to mẻtẻ?”

²³ Byacè Jesũ hẻsủ kảkhyẻ lủ, “Lỏ kayả dổ a mọ và tahenuỏ, a ki mẻ phủ và hẻ lủ nuỏ pả. Vảphẻ ki mỏnỉ ẻthỉ pả, rỏ pẻ ki hyả dổ ẻthỉ a o pả rỏ pẻ ki hyả isỏ o cỏ pẻhipẻphyả dổ a thẻplỏkủ pả. ²⁴ Kayả tỏprẻprẻ dổ a mọ và to nuỏ, a nỉdả và tẻithyỏithya to. Ngỏ dổ thĩ nỉhuỏ yẻtahe nuỏma vảngỏ nỉdủ mảtỏ. Mảdủ phẻ dổ a nỗhỹạ và yẻtỏprẻ angỏ prẻ.

²⁵ “Bỉ và okủỏpả nả thĩ khỏnyỏkhẻ yẻ, và hẻsủlỏ pẻhỏ thĩ tẻyẻtahe hỏ. ²⁶ Manỏrỏ, phẻ ki nỗhỹạ pẻ thĩ prẻmẻcwỏ thĩ Thề Sẫsẽ Byacè nả vảmwỉ pả. È ki ithyỏithya pẻ thĩ tẻlỏ- plỉ pả, htuỏto lỏ tẻ dổ và hẻhtuỏhỏ thĩ tahenuỏ, a ki dyẻthẻnẻ kảkhyẻ khyẻthyả thĩ pả. ²⁷ Và dyỏkyả pẻ thĩ thẻplỏ a tẻkacủkabẻ hỏ. Rỏ và dyẻ pẻ hỏ thĩ và tẻkacủkabẻ hỏ. Và dyẻ thĩ yẻnuỏma athyỏnỏ prẻlukayả dyẻ thĩ nuỏtahe mảtỏ. Thẻplỏkủ thẻplỏkyả tả lahyả tảmẻ. Thẻisẻ tả lahyả tảmẻmẻ.

²⁸ “Thĩ nỉhuỏ htuỏhỏ và hẻ thĩ, ‘Vả cuỏkyả thỉlẻ pả tadủrỏ và ki kỏtỏkuỏ khyẻthyả thĩ pả.’ Và kỉrẻ cuỏ dổ phẻ a o pả, và hẻ thĩ phủyẻnuỏ, thĩ ki mọ và hẻrỏ thĩ thẻkrủ prẻ, mẻtẻhẻrỏ vàphẻ nuỏ adủklỏ nả và. ²⁹ Shẻyẻ- a htwỏhtyahỏ pảnuỏ, thyỏphủ thĩ ki zủẻ agnẻnuỏrỏ, và hẻsỏ one pẻ cỏhỏ thĩ bí a htwỏhtya tyahítỏ yẻnuỏ hỏ. ³⁰ Và ki hẻbẻ nyẻnyẻ nả thĩ nuỏma ashủỏakhẻ o ẻ pỏtỏhỏ. Khỉnẻricyỏ khủklỏ Satan dổ a pỏ hekhu yẻtỏduỏnuỏ, a kỉrẻ hyảhỏ. A tẻtaryẻshyỏsỏ yẻnuỏ, a mẻ pẻ nả và to. ³¹ Thyỏphủ prẻlu hekhuphủ ki thẻgnẻhỹạ lahyả nả và mọ phẻ agnẻnuỏ, và mẻ tỏtủprẻ phủ phẻ mẻhỹạ và ngỏ nuỏtahe prẻ.

“Cuỏ-! Pẻ htecuỏhỏ pỏ!”

15

Jesũ Ma Thỏbỉthẻmỏ A Mảlakỏ Tỏmỏ

¹ “Vả ma thỏbỉthẻmỏ dổ a mảlakỏ tỏmỏ, vàphẻ ma prẻbyacẻ. ² Thỏbỉthẻphỹạ dổ a ỉcủ nả và rỏ athẻaphỏ hteto tahenuỏ, ẻ ki pảkyả lỏ pả. Aphyả dổ athẻaphỏhte tahenuỏ bẻbẻ, thyỏphủ a ki thẻhte ẻhtyỏpỏ agnẻnuỏ a mẻlỏkyả lỏke aphyả tahe. ³ Thĩ mwỏplỉbủphủỏ hỏ nả vảlảvảngỏ dổ và hẻ pẻ thĩ yẻ akhu-akhyẻ prẻ. ⁴ Oklỏsỏma lahyả dổ vảkủ rỏ và ki oklỏsỏma dổ thỉkủ pả. Thỏbỉthẻphỹạ tỏphỹạphỹạ dổ a osỏícủma nả

vã to nuô, a thèhtya cyã nídyédû ané tôphyã~ to. Phúnuôhó thĩ ki oklòsòma dõ vắkũ to hénuô, thĩ thèhtebé cyã thòthè dõ a mắđû mẹtèryá yènuô tôprè~ to.

⁵ “Vã ma thòbithèmõ, thĩ ma aphyã tahe. Kayã dõ a ki-o kisó dõ vắkũ rò vã ki-o kisó dõ èthĩ akũ tahenuô, èthĩ ki thèhtyaphõhtya ényacó pã. Mẹtèhèrò thĩ ki o ícũ ná vã to hénuô, thĩ mẹtýã tẹ tồcô~ to. ⁶ Kayã tôprèprè dõ a oklòsòma dõ vắkũ to nuô, athyaná thòphyã dõ ù vĩhtekyã è dõ aklõ, rò a nókyákrákyã tahe nuôpré. Thòphyã phúnuô tahenuô, ù ihtuôplõ è rò ù vĩnuõkyã lủ dõ mikũ rò ù isúũkyã è pré. ⁷ Thĩ ki oklòsòma dõ vắkũ, rò vắlắvắngõ ki osóklõma dõ thĩkũ kihèrò thĩ thézũkwĩ ítètẽ~ bèbè nuô, vã ki dyé thĩ pã. ⁸ Dõ thĩ thèhtyaphõhtya é thòthè dõ a mắđó mẹtèryá yètahe akhu-akhyẽ, ù ki mẹtímẹtakhèhtya vắphẽ pã. Dõ thĩ thèhtyaé phúnuô akhu-akhyẽ thĩ dyéluõhó ná thĩ htwõ vã khõpacẽ tahe hõ.

⁹ “Vã mọkũ thĩ phú vắphẽ mọ vã nuô, khõnyàrò oklòsòma lahyã dõ vã tẹmọ akũ yènuô ní~. ¹⁰ Thĩ ki níđã cựa vã tẹmekyắngõ yètahe hénuôma thĩ oklòsòma hó dõ vã tẹmọ akũ hõ. Thĩ ki mẹ phúyẽ hénuôma a thyáhó ná vã níđã vắphẽ angõ rò vã oklòsòma dõ a tẹmọkũ yènuô hõ. ¹¹ Thyáphú thĩ ki thèluõphòphủ thyákuõ phú vã thèluõphòphủ yẽ agnènuô, vã hésoluõ pẹ hó thĩ hó. ¹² Mọ nídyé lủ tôprè ná tôprè phú vã mọ nídyé thĩ yènuô ní~, yéma mắđó vã tẹmekyắngõ hó. ¹³ Tẹmọ dõ aduklõlõ ná kayã tôprèprè dõ a khyáthyẽkyã có athé dõ a khõbõthyó tahe agnènuô a o pã to hó. ¹⁴ Thĩ ki mẹ phú vã mekyã thĩ ngõ yẽ hénuôma, thĩ htwõhó vã khõbõthyó hó. ¹⁵ Vã é pã thĩ ná lulé to hó, mẹtèhèrò lulé hénuôma a thègnẽ nídyé kuõ abyacè atẹmẹ ari-akyã to. Vã ki ékhó hó thĩ ná thĩ ma vã khõbõthyó tahe hó, mẹtèhèrò lỏ~ vã níhuõ tẹ dõ vắphẽ a o tahenuô, vã hésoluõ pẹlõhó thĩ hó. ¹⁶ Thĩ nwóhtya vã mắto. Vã nwóhtya thĩ rò vã dyahtyahó thĩ dõ thĩ ki htecuõ lahyã rò cuõ thèhtyaphõhtya é lahyã. Vã dyahtyahó thĩ ná thĩ ki thèicũmatuõ lahyã dõ atadũ. Thĩ ki mẹpúnuô túma thĩ kwĩ ítètẽ~ bèbè, thĩ ki kwĩ ná vắmwị hénuô, phẽ ki dyé thĩ pã. ¹⁷ Vã tẹmekyắngõ yènuôma mắđó mọ nídyé lủ tôprè ná tôprè yènuôhõ.”

Prèlu Hekhuphú Ki Thèhte Byacè Jesũ A Khõpacẽ Tahe Pã.

¹⁸ “Prèlu hekhuphú tahe ki thèhte thĩ hèrò tanehtya tuõbè lahyã ná a thèhte rẹhtuõhó vã nuô ní~. ¹⁹ Thĩ ki thyáná prèlu hekhuphú yètahe hénuô, a ki mọ nídyé thĩ phú èthĩ kayã níđû nuõtahe pã. Manárò thĩ rò, thĩ khódû ná èthĩ hó. Vã nwóhtekhókyã hó thĩ dõ prèlu hekhuphú tahe aklẽ hó. Èthĩ thèhte thĩ akhãshyékhyã ma mắđó dõ thĩ yõ khódû ná èthĩ hó, htuõto vã yõ nwóhtekhókyã hó thĩ ná èthĩ yẽ akhu-akhyèrò èthĩ thèhtethẽhã hó thĩ hó. ²⁰ Thènéhtyabè lahyã ngõ dõ vã hé pẹ thĩ, ‘Lulé duklõlõ ná abyacè nuô a o tôprè~ to,’ yènuô ní~. Èthĩ mẹtýmẹtý htuõhó vã akhu-akhyẽ, a ki mẹtýmẹtý kuõ ke thĩ pã. Èthĩ ki cựa níđã htuõhó vắngõ hénuô, a ki cựa níđã kuõđũ thĩngõ pã. ²¹ Thĩ htwõ vã khõpacẽ akhu-akhyẽ prèlu hekhuphú tahe ki mẹtý thĩ pã, mẹtèhèrò èthĩ thègnẽ lahyã phẽ dõ a nõhyã vã yènuô tôprè to. ²² Vã ki hyã hésodõnyã pẹ èthĩ to kihènuô, Còmalya dya ná èthĩ tẹthú to. Manárò khõnyáyẽ vã hyã hésodõnyã luõ pẹ èthĩ akhu-akhyẽ, aléhé siplé nídyé angõ ná atẹthú agnènuô a opã tồmũ~ to hó. ²³ Kayã dõ a thèhte vã nuô a thèhte tuõkuõhó vắphẽ hó. ²⁴ Tẹmẹ tẹprõtẹprya dõ ù mẹtýã tôprè~ to yètahenuô, vã ki dyéluõ dõ èthĩ aklẽ to hénuô, èthĩ tẹthú o takhyã~ to.

Manárò, khõnyáyě, èthĩ myáhtye tẹmẹ tẹprõtẹprya yẹtahe rò a thẹhte lõplĩ hó và ná vǎphẻ hó. ²⁵ Manárò yẹnuôma, èthĩ mẹlómẹbǎhtya pẹhỏ phứ lisǎsẻ héo htuỏhỏ, ‘Vǎ mẹ thẹhtethẻhỏnỏ èthĩ ná vǎnẻ tởcỏ~ to tadúrò èthĩ thẹhte và.’✧

²⁶ “Vǎ ki nõhyǎ prẹmẹcwỏtẻ đở a o đở phẻo yẹnuô tởprẻ đở thỉ o pǎ. È ma tẹmátẻcỏ a Thẻ Sǎsẻ Byacẻ đở a o đở phẻ a o hyǎ. Shyé~ a hyǎtuỏ pǎnuô, a ki hẻsoluỏ pẻ thỉ ná vǎrivǎkyǎ pǎ. ²⁷ Thỉ otỏkuỏ ná và đở akhǎshyékhẻ pǎ có akhu-akhyẻ thỉ bẻ hẻso pẻ kuỏnỏ ná vǎrivǎkyǎ ní~.”

16

¹ “Thyáphứ thỉ ki vỉkyǎ tǎ thỉ tẻzủtẻnyǎ tǎmẻ nuô, và hẻsoluỏ lõpẻ htuỏhỏ thỉ tẻyẻtahe hó. ² Ủ ki vẻhtekyǎ thỉ đở tẻcỏbẻhỏ tahe aklỏ pǎ. Kayǎ đở a mẹthyẻ thỉ tahenuô a tanẻ nỉdyẻ anẻ, ‘Pẻ mẹ hó Cỏmarya atẹmẹ hó,’ shuỏkhẻ phứyẻnuô, a ki hyǎtuỏ pǎ. ³ A cuỏ mẹtuỏ lahyǎ phứyẻ mẹtẻhẻrỏ èthĩ thẻgnẻnỏ phẻ tởphuỏ~ to, htuỏrỏ a thẻgnẻnỏ và tởphuỏ~ to. ⁴ Shyé~ tẻshuỏtẻkhẻ hyǎtuỏhỏ pǎ akhẻnuô, thỉ ki khyǎbẻ tẻcyẻtẻcủ tahe pǎ. Thyáphứ thỉ ki thẻnẻhtyabẻ tuỏ tẻ đở và dyẻrỏ one thỉ tẻyẻtahe agnẻnuỏrỏ, và hẻso-one pẻ hó thỉ khõnyáyẻ hó. Đở akhǎshyékhẻ nuôma và yỏ okuỏ ná thỉ akhu-akhyẻ và hẻsoluỏnỏ pẻhỉ thỉ to.”

Thẻ Sǎsẻ Byacẻ Atẹmẹ

⁵ “Khõnyárỏ, và ki kahỏ đở prẻ đở a nõhyǎ và yẻtởprẻ a o hó. ‘Nẻ kỉrẻ cuỏbítẻ tởphotẻ pǎnuô,’ thỉ sudyǎ và tởprẻ~ to. ⁶ Vǎ hẻluỏ pẻ thỉ phứyẻ rò thỉ thẻplẻthẻzỏ lõplĩ có. ⁷ Ki hé lõlỏ~ ngỏ ma, và cuỏkyǎ thỉlẻ ma aryǎ klỏlỏ có đở thỉgnẻcỏ, mẹtẻhẻrỏ và ki cuỏ to hẻnuô, prẹmẹcwỏ mǎhỏ Thẻ Sǎsẻ Byacẻ yẻtởprẻ hyǎ đở thỉo to. Manárò và ki cuỏ hẻnuô, và ki nõhyǎlyǎ ke lủ đở thỉo pǎ. ⁸ Bí Thẻ Sǎsẻ Byacẻ hyǎtuỏhỏ pǎ akhẻnuô, a ki dyẻthẻgnẻ pẻ prẻlu hekhuphứ tahe ná èthĩ mẹ tẻthứ pǎ, htuỏrỏ a ki dyẻthẻgnẻ pẻ pỏ èthĩ ná tẻcỏtẻtẻ aklyǎ pǎ. Htuỏto, a ki dyẻthẻgnẻ pẻkuỏpỏ èthĩ ná Cỏmarya ki cỉrya èthỉ pǎ. ⁹ Đở èthĩ zủẻ và to akhu-akhyẻ, a dyẻthẻgnẻhỏ èthĩ ná èthĩ tẻthứ o hó. ¹⁰ Mẹtẻhẻrỏ, và ki kǎ đở phẻ a o pǎ rò thỉ myáhtye pǎ và to akhu-akhyẻ, Thẻ Sǎsẻ Byacẻ ki dyẻthẻgnẻplỏ pẻ èthĩ ná tẻcỏtẻtẻ aklyǎaklỏ pǎ. ¹¹ Cỏmarya cỉryahỏ khỉnẻrỉcyǎ khuklỏ Satan đở a pỏ hekhủ yẻtỏduỏ hó akhu-akhyẻ, a dyẻ thẻgnẻplỏ pẻhỏ prẻlu hekhuphứ tahe ná Cỏmarya ki cỉrya èthỉ pǎ hó.

¹² “Tẻ đở và thẻzủ hé pẻ pỏ thỉ tahenuô a o ẻlǎpǎ, manárò thỉ thẻgnẻplỏbẻ lõhító. ¹³ Bí Thẻ Sǎsẻ Byacẻ đở a dyẻluỏ tẹmátẻcỏ yẻ hyǎpǎ akhẻnuô, a ki zủklyázủklỏ pẻ thỉ ná lõ tẹmátẻcỏ nuỏtahe pǎ. A ki hẻsoluỏ pẻ thỉ ná a tẻtanẻ nỉdủnuô mǎto. A ki hẻsoluỏ pẻ thỉ phứ a nỉhuỏ hyǎnỉ đở Cỏmarya a o nuỏtahe pǎ. A ki dyẻluỏ pẻ thỉ ná tẻ đở a htwỏhtya hító nuỏtahe pǎ. ¹⁴ Đở a hyǎ hẻsoluỏ pẻ thỉ ná lõ a nỉhuỏ tẻ đở vǎo nuỏtahe akhu-akhyẻ, a ki mẻlỉmẻtakhẻ và pǎ. ¹⁵ Lỏ~ tẻ đở a o ná phẻ tahe nuôma vǎtẻ lõ~ plỉ hó. Túrỏ và hé pẻ thỉ ná Thẻ Sǎsẻ Byacẻ ki hyǎ hẻsoluỏ pẻ thỉ lõ~ a nỉhuỏ tẻ đở và o nuỏtahe pǎ, phứnuô hỏnuỏ.”

Tẻthẻplẻ Htwỏhtya Tẻthẻkrủ

¹⁶ “Nyẻtyato pǎma thỉ myáhtyenỏ pǎ và to hó, manárò nyẻtyato khyẻthya pǎma thỉ myáhtye khyẻthya và pǎ.”

17 A khõpacẽ tahehe nuô, a sudyã nĩdyé lũ tôprè ná tôprè rò a hé lahyã, “A cuố hé tuố, ‘Nyệtyato pãma thĩ myáhtyenố pã vã to hó, manárò nyệtyato khyệthyá pãma thĩ myáhtye khyệthyá vã pã’ a hé phúyẽnuôma a thềhé angólasá phútế?” Htuồrò èthĩ hé lahyã, “ ‘Mệtềhèrò vã kírế cuố đố phề a o hó,’ a hé phúnũôma a thềzũ hé angólasá phútế?” 18 Rò èthĩ ná èthĩ sudyã tadũ nĩdyé pãlũ, “ ‘Nyệtyato pãma,’ a hé yếtômũ nuôma a thềhé ítế? A thềzũ hé matẽnuô, pề thềgnẽplồ htwópãto hó.”

19 Byacè Jesũ thềgnẽ đố èthĩ thềzũ sudyã lũ tềritềkyã yẽ akhu-akhyèrò a hé èthĩ, “Vã hé pế thĩ, ‘Nyệtyato pãma thĩ myáhtyenố pã vã to hó, manárò nyệtyato khyệthyá pãma thĩ myáhtye khyệthyá vã pã,’ yẽnuô vã thề hé angólasá ítẽnuô thĩ sudyã nĩdyé khyềlũ tôprè ná tôprè vãhétò? 20 Vã hécócó thĩ, bí prềlu hekhuphũ tahe ki thềkrũthềlồ tapũlũsũ có pã akhẽnuô, thĩ kinguồkihè lahyã pã. Đố vã khyábè tềcyệtềcũ akhu-akhyề, thĩ ki thềplềnebè nyacó pã, manárò thĩ tềthềplềnebè yẽnuô a ki htwồhtya taplekho pềke thĩ ná thĩ tềthềluồphồphũ pã. 21 Athyaná prềmò phũo hỏsẽ nuô pã. Bí a hỏsẽ akhề, a khyábè tềsỏphásỏryã tadũrò bí aphũohó akhẽnuô, a sỏtapakỹã a tềsỏphásỏryã tahe, mệtềhèrò aphũonĩ pacềphũ tôprè đố hekhuyề akhu-akhyề a thềkrũthềlồ hyã pã. 22 Tề ki htwồhtya thyákuồđũ ná thĩ phúyẽnuô pã. Khỏnyãrò thĩ ki thềplềnebè pã, manárò vã ki myáhtye khyệthyá thĩ pã rò thĩ ki thềkrũthềlồ nyacó pã. Htuồto ù phýekỹã cyã pã có thĩ tềthềkrũthềlồ tôprề~ cóto pã. 23 Bínũotỏnyề pãnuô, thĩ sudyã pã có vã tồcồ~ to hó. Vã hécócó thĩ, thĩ ki kwĩ vãphề ítềtề~ bẻbẻ, thĩ ki kwĩ ná vãmwi hẻnuô, vãphề ki dyé thĩ pã. 24 Tuốkhỏnyã yẽnuô, thĩ kwĩ ná vãmwi tồcồ~ to. Kwĩ lahyã, thĩ ki nỉbẻ pã. Rò thĩ ki nỉbẻ lỏbã có tềthềluồphồphũ pã.

Tềmềpề Hekhu

25 “Vã hẻbẻ pề thĩ tềyềtahe ná ngỏkhákhỏ tahe. Manárò shuốkhề đố vã lo hẻbẻ pã ná ngỏkhákhỏ to nuô, a ki hyãtuố pã. Vã ki hẻluồlĩ pềlồ thĩ ná vãphề ari-akỹã pã. 26 Bínũotỏnyề pãnuô, thĩ kwĩcỏbẻhtya lahyã ná vãmwi pã. Rò vã lokwĩ pề pã đố thỉgnẻ to. 27 Mệtềhèrò vãphề mọnĩ thĩ ná anẻ nỉđũcỏ. Đố thĩ mọnĩ hó vã, thĩ zũenĩ hó vã ná vã o đố phề a o hyã akhu-akhyề, a mọnĩ hó thĩ hó. 28 Vã o đố phềo hyã rò vã hyãlyã đố hekhuyề. Khỏnyãrò vã ki htekakỹã đố hekhuyề rò vã ki kạkhyề khyệthyá đố vãphề a o.”

29 Yếtỏphuồrò a khõpacẽ tahe hé lũ, “Khỏnyã rò nẻ hẻbẻ pã ná ngỏkhákhỏ to rò a plỏryálã. 30 Pề sudyã tyahĩ nẻ tồcồ~ to tadũrò nẻ thềgnẻ lỏrẻđũhỏ tề đố pề kírế sudyã nẻ nuôtahe hỏ. Phúnũôrò khỏnyãy pề thềgnẻ ná nẻ thềgnẻ lỏ tềpwồtồcồ. Đố nẻ thềgnẻ phúyề akhu-akhyề, pề zũẻ ná nẻ o đố Cỏmarya a o hyãlyã mãyã hó.”

31 Rò Byacè Jesũ sudyã èthĩ, “Khỏnyãrò thĩ zũẻ mảlakỏ hó nuồ~? 32 Manárò shuốkhề đố thĩ ki klyapruốklyapryã lỏ pã, rò thĩ ki kạkỹã lahyã đố thĩhi tôprè ná tôprè nuô, a ki hyãtuố pã. Hétãtã~ ma a hyãtuố cóhỏ. Thĩ pwồ~ tôprè ki dya-okỹã tũđũ vã pã. Manárò vã otũđũ mậto, mệtềhèrò vãphề okũỏ ná vã.

33 “Thyáphũ thĩ ki nỉbẻ tềthềplồ kacủkabẻ agnẻnuô, vã hé pề htuồ lỏ hó thĩ lỏ~ yềtahe hó. Đố thĩ htwồhtyahỏ tềtồcồ~ tuố ná vã akhu-akhyề, thĩ nỉbẻhỏ thềplồ a tềkacủkabẻ hó. Đố hekhu yẽnuô, thĩ ki myáhtyebẻ ná tềpyátềsẻ tềcyệtềcũ pã, manárò dyashyodyasỏ lahyã thĩ thềplồ nỉ~. Vã mềpề htuồhỏ hekhunẻkhu a taryẻshyosỏ yềtahe hó.”

17

Byacè Jesũ Kwicóbě Nídyé Agně

¹ Byacè Jesũ héhtuõ phúyě rò a tũhtya dõ mókhu rò a kwicóbě rò a kwĩ phúyě,

“Phě~, shuõkhě hyātuõhó. Thyáphú vã ki mēlmetakhě htyaluõ nenuô, mēlmetakhě mõ vã mǎdũ nē phúkhũyě. ² Mētēhéro thyáphú lõ~ kayã dõ nē dyé vã tahe ki nĩbè thēhtwõprè tacúprè agnenuô, nē dyé htuõlõhó vã tētaryěshyosõ dõ vã ki põ lõ kayã yētahe hó. ³ Cómarya mǎma tú nē tōprèprè, rò kayã dõ a thēgně nē rò a thēgně ná vã ma Jesũ Krĩstu dõ nē plwõhyã lũ tōprè tahe nuõma mǎhó tēthēgně dõ a dyé èthĩ thēhtwõprè tacúprè hó. ⁴ Vã mē pē htuõlõ hó nē tēmē dõ nē nõmē vã nuõtahe akhu-akhyě, vã mēlmetakhě hó nē dõ hekhuyě hó. ⁵ Phě~, phú vã tēlītētakhě otõkuõ ná nē dõ hekhu htwõhtya tyahító pã akhẽnuô, dyékhyẽmõ vã tēlītētakhě yẽnuô dõ nēnyěhyã khõnyáyě to.”

Byacè Jesũ Kwicóbě Pě Dõ A Khõpacě Tahe Agně

⁶ “Kayã dõ nē nwóhtekho èthĩ dõ hekhuyě rò nē dyé ná vã tahenuô vã dyéluõ pēhó èthĩ ná nē hó. Èthĩ tahe nuõma nētē hó. Èthĩ tahenuô, nē dyé ná vã rò èthĩ nĩdã lahyã nēngõ. ⁷ Khõnyáro lõ~ tē dõ vǎhé vǎmē yētahenuô, a o dõ nēo rò a hyã prēnuô èthĩ thēgně hó. ⁸ Mētēhéro, tēritēkyã dõ nē dyé vã nuõtahenuô, vã dyé ná èthĩ rò èthĩ phyésũ htuõhó. Èthĩ thēgně tǎtē hó ná vã o dõ nē o hyã rò èthĩ zũe ná nē nõhyã vã. ⁹ Vã kwicóbě pē dõ èthĩ agnē. Vã kwicóbě pē prēlu hekhuphú nuõtahe agnē mǎto. Manáro kayã dõ nē dyéhó vã tahenuô, nētē akhu-akhyě, vã kwicóbě pē dõ èthĩgně. ¹⁰ Lõ~ a o ná vã tahenuô, nētē hó, rò lõ~ a o ná nē tahenuõma, vǎtē hó. Vã nĩbè dītũ tēlītakhě dõ èthĩ o. ¹¹ Vã o tadũ pã dõ hekhuyě to, manáro èthĩ yētahe ki o tadũpã dõ hekhuyě pã. Vǎrò, vã ki kǎkhyě khyěthyã dõ nē o pã. Kõ~ Phě sǎsě! Thyáphú èthĩ ki olũ ná thēplò tōmẽ~ cũ phú vã ná nē olũ ná thēplò tōmẽ~ cũ akũnuô, takótakē bínĩdũ èthĩ ná nēmwi dõ aprõaprya, nēmwi dõ nē dyé vã yẽnuô ní~. ¹² Bí vã otõkuõ ná èthĩ akhẽnuô, vã takótakēbí nĩdyé èthĩ hó, vã opõ myákhwẽnĩ èthĩ ná mwĩ dõ nē dyé vã nuô hó. A lamékyã ná tōprè~ to. Thyáphú lisǎsě ki lõbǎhyã agnenuô, a lamékyã túprè kayã nuõtōprè dõ ù dya one nyǎhó è dõ a ki pyényã pã nuõtōprè túdũ prè.”

¹³ “Vã hyǎhó dõ nē o khõnyã hó. Thyáphú èthĩ ki olõbã ná tēthēluõphòphũ agnenuô, bí vã opã bí hekhuyě akhě, vã hēluõ pē hó èthĩ ná tēyētahe hó. ¹⁴ Vã dyéthēgně pēhó èthĩ ná nēlǎnēngõ, rò kayã dõ a zũe vã to tahenuô, a thēhtethěhã lõ èthĩ mētēhéro phú vã oícũtõ ná hekhu to nuô, èthĩ thyákuõ hó ná vã akhu-akhyě, ù thēhtethěhã lõ èthĩ. ¹⁵ Vã kwicóbě ná phyēhte taphǎkyã èthĩ ná hekhuyě phũnuô mǎto. Mǎtõkhõnuô, vã kwicóbě ná nē ki takótakē bínĩ èthĩ ná kayacyě kayãricyã dõ ù é lũ ná Satan yẽnuô tōduõ. ¹⁶ Phú vã oícũtõ ná hekhu to nuô, èthĩ thyákuõdũ ná vã hó. ¹⁷ Mēsǎsě khõdũ èthĩ ná nēlǎnēngõ dõ acó yẽnuô ní~. ¹⁸ Phú nē nõhyã vã dõ hekhu yẽnuô, vã nõcuõhó èthĩ dõ hekhuphú yētahe a o hó. ¹⁹ Thyáphú èthĩ ki besǎsě kuõ lahyã athé ná nēlǎnēngõ a tēmǎtēcõ yẽnuô rò, vã dyélya lõlǎtakli htuõhó vã thēhtwõprè dõ èthĩ akhǎlé hó.”

Byacè Jesũ Kwicóbě Dõ Prèzũetèphú Tahe Agně

²⁰ “Vă kwicóbě pě tú vă khöpacě yětahe agněnuô mato. Èthi yětahe cuố khyáthé pã rò kayã dố a nịhuồ rò a zũenyáe kạ kuồ vă pã tahe agněbèbè, vă kwicóbě pě tộkuồ lồ dố èthigněgně. ²¹ Kố~ phề, phú nệ o dố vắkũ, rò vă o dố nệkũ yěnuô, thyáphú èthi lố~ plĩ ki okuồđũ lũ ná thềplò tòmětuồ rò, vă kwĩ thềzòhtya hó nệ hó. Htuồto thyáphú prèlu hekhuphú tahe ki zũe ná nệ nõhyãlyã vă nuôrò, vă kwicóbě ná èthi ki okuồđũ dố pẹkũ ní~. ²² Thyáphú èthi ki olũ ná thềplò tòmẽ~ cũ phú vă ná nệ olũ ná thềplò tòmẽ~ cũ akũnuô rò, vă dyé hó èthi tềlítètakhẽ dố nệ dyé vă yěnuô hó. ²³ Thyáphú èthi ki thềplò ícũryã lũ tòmětuồ agně, htuồto thyáphú prèlu hekhuphú tahe ki thềgněhyã ná nệ nõhyãlyã vă, rò nệ mọnị prề dố a zũe vă tahe phú nệ mọnị vă nuôrò, vă o dố èthi akũ rò nệ o dố vắkũ.”

²⁴ “Kố~ Phề, kayã dố nệ dyé ná vă yětahenuô, vă o bítẽ tồphonuô, vă thềzũ é okuồ èthi bínuô. Vă thềzũ dố èthi ki myáhtye vă tềlítètakhẽ dố nệ dyé vă yětahe, mẹtèhéro, nệ mọ pã vă dố pẹ byãlyã tyahí hekhu to akhẽ pã có.”

²⁵ “Phề dố acóate~, prèlu hekhuphú tahe thềgně nệ to tadũrò vă thềgně nệ, htuồto kayã dố a zũe vă yětahe thềgně ná nệ nõhyã vă. ²⁶ Thyáphú nệ tềmọ vắyẽ ki o dố èthi akũ, htuồto thyáphú vă ki okuồ dố èthi akũ agněnuô, vă dyéthềgně pếhó èthi ná nệ, rò vă ki dyéthềgně plehyã pẹ pọ èthi ná nệ pã,” Byacè Jesũ kwicóbě rò a hé phũnuô.

18

Ũ Isếtãkyã Byacè Jesũ Rò Ũ Pũ Lũ

(Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Luka 22:47-53)

¹ A kwicóbě htuồrò è ná a khöpacě tahe htecuốbẽ Kidro lyãzãkrã nuôtôbồ. Dố lyã bẻrẽ nuô, olivaphè prélé otôlẻ. Rò è ná a khöpacě tahe cuốnuồ lahyã bínuô.

² Byacè Jesũ ná a khöpacě tahe cuố myáhtye tặsũ tamồmồ nịdyẻ lũ bí khãlẻ nuôtôpho akhu-akhyẻ, Juda dố a isếtãkyã Byacè Jesũ yếtôprẻnuô, khãlẻ nuôtôpho ma a thềgnẻ prẻ. ³ Phũnuôrò, Juda cuố dố prẻnuô tồlẻkhu. Rò bwídukhu tahe ná Pharisẻophú tahe nõhyã tộkuồ Roma klyẻphú tahe ná klyẻphú dố a opọ tềlũhồdu nuôtahe ná Juda. Èthi phýehyãnị mikồ thỉtahe, mikyã tarẻbồ tahe ná takuồtabẻ tahe.

⁴ Tẻ kírẻ htwồhtya anẻ ná Jesũ phútẻ nuô, a thềgnẻ lốplĩ akhu-akhyẻ a hyãtồ èthi rò a sudyã èthi, “Thỉ myápũ ửpẻ?”

⁵ Èthi hẻsũ lũ, “Pẻ myápũ vỉ Nazarẻphú Jesũ,”

A hé rò Jesũ hẻsũ èthi, “Vã ma ehỏ.” Rò Juda dố a isếtãkyã lũ nuôtôprẻ ihtò tộkuồ ná èthi bínuô. ⁶ Bí Byacè Jesũ hé èthi, “Vã ma ehỏ,” akhẻnuô, èthi thyẻkãkhyẻ rò a lakhútã lồ dố hekhu.

⁷ Yếtôphuồrò Byacè Jesũ sudyã khyẻthyã èthi, “Thỉ myápũ ửpẻ?”

Rò èthi hẻsũ, “Pẻ myápũ vỉ Nazarẻphú Jesũ,” a hẻsũ lahyã phũnuô.

⁸ “Vã héhtuồhỏ thỉ ná vă ma ehỏ. Thỉ ki myápũ mặ vă hẻrò plwỏkãkyã kayã dố aruồ nuôtahe,” a hẻsũ èthi phũnuô. ⁹ Tẻhẻbẻ yếtômũnuô, a mẻ lốbãhtya ngỏ dố a héhtuồhỏ, “Kayã dố nệ dyẻ vă tahenuô, a lamẻkyãnỏ tồprẻ~ to,” yěnuồhỏ.

¹⁰ Yếtôphuồrò Simonẻ Petru dố a phýehyãnị nẻ tồbẻ yếtôprẻ báhte anẻ rò a pặtũkyã bwídukhuồ a prẻmẹtẻphú tồprẻ a khãlẻkuồ dố cóhtwỏ tồkyẻ. Kayã yếtôprẻnuô amwỉ ná Malko.

¹¹ Rò Byacè Jesù hé Petru, “Ryãnuõ dwókyã nẹ né dõ aklokũ nuô. Tẹcyẹtẹcũ abẹlõ dõ vǎphẹ nõõ vǎyẹ nuôma, vǎ tõ ỏ nyǎ to ẻ?”

Ủ Éhyǎ Byacè Jesù Dõ Anna Anyěhyǎ
(Matteo 26:57,58, Marko 14:53,54, Luka 22:54)

¹² Htuõrò Roma klyěphủ ná èthĩ klyěkhuklõ tởprẹ ná Juda klyěphủ dõ a opõ tẹlũhõdu tahe pủ cõklõma lỏ Jesù. ¹³ Rò a ẻ cuõ rẻlõ lủ dõ Anna ahi. Ẹ ma Caipha aprẻ. Caipha ma bĩnuô tởnakũ a htwõ bwídukhulõ hỏ. ¹⁴ Caipha ma kayǎ tởprẹ dõ a dyẻ thẻgnẻcwỏ pẻ Judaphủ khuklõkhuklyǎ tahe, “Phủ- ná kayǎ lỏ- plĩ ki thyẻlỏ nuô, kayǎ yẻtởprẹ ki thyẻkyǎ nuôma aryáklõ” a hé phủnuô.

Petru Htẻbĩkyǎ Ná Vǎ Thẻgnẻnỏ Jesù To.
(Matteo 26:69-70, Marko 14:66-68, Luka 22:55-57)

¹⁵ Simonẻ Petru ná Jesù a khỏpacẻ dõ aruô tởprẻnuô, a krwỏcuỏkuỏ Byacẻ akhyẻ. A khỏpacẻ dõ aruô yẻtởprẻnuô, bwídukhulõ yẻtởprẻ thẻgnẻ tǎtẻ lủ akhu-akhyẻ a cuõnuỏkuỏ ná Byacẻ Jesù dõ bwídukhulõ yẻtởprẻ ahi vỉkũ. ¹⁶ Manárỏ Petru ihtỏ okyǎ dõ lỏkadǎklỏ prẻ. A khỏpacẻ dõ aruô dõ bwídukhulõ thẻgnẻ lủ yẻtởprẻnuô, a htekhẻ rỏ a htehe prẻopỏ lỏkadǎ prẻmỏphủ yẻtởprẻ rỏ a ẻnuỏ Petru yẻ dõ hivỉkũ.

¹⁷ Prẻmỏphủ opỏ kadǎ yẻtởprẻ hé Petru, “Nẻ ma nẻ otỏkuỏ dõ Jesù hẻnuô tởprẻ a khỏpacẻ nuỏtahe aklẻ tởprẻ hỏ, vǎhẻto?” Rỏ a hẻsủ lủ, “Vǎ mǎto.”

¹⁸ Yỏ kẻrỏ rỏ prẻmẻtẻphủ tahe ná klyěphủ dõ a opỏ tẹlũhõdu tahe ihtỏswỉ tava lỏplĩ mi. Rỏ Petru ihtỏswỉ tỏkuỏ mi ná èthĩ.

Bwídukhulõ Tởprẻ Cẻmyǎ Jesù
(Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Luka 22:66-71)

¹⁹ Bwídukhulõ nuỏtởprẻ sudyǎmyǎ Jesù ná a khỏpacẻ tahe ari-akyǎ ná a tẻithyỏithya tahe ari-akyǎ.

²⁰ Byacẻ Jesù hẻsủ lủ, “Vǎ ithyỏhuô ithyỏthwẻnỏ ná ử to, vǎ ithyỏlỏithyỏlỉ ử dõ kayǎ pwỏ- tởprẻ anyẻhyǎ prẻ. Lỏ- Judaphủ tahe lẻhyǎ myǎhtye tǎsủ nỉ lủ akhǎlẻ dõ tẻcỏbẻ hỏkũ nuô bẻbẻ, dõ tẻlũtyǎ hỏkũnuô bẻbẻ vǎ ithyỏ ử pwỏ- tởphuỏ cỏ. ²¹ Phủnuỏrỏ nẻ cuõ sudyǎtuỏ vǎ mẻtẻ? Sudyǎkuỏ kayǎ dõ a nỉhuỏ vǎ tẻdỏnyǎ nuỏtahe kỏkỏ. Vǎ dỏnyǎ pẻ èthĩ kryǎ- mẻtẻ nuô, a thẻgnẻ lỏplỉ prẻ,” Byacẻ Jesù hẻkỏkhyẻsủ èthĩ phủnuô.

²² Bí Byacẻ Jesù hé phủyẻ akhẻnuô, klyěphủ opỏ tẹlũhõdu dõ a ophủ bí lủkhǎshẻyẻ nuỏtởprẻ plyǎ lủ khǎlỉshẻyẻ rỏ a hé lủ, “Nẻ cuõ hẻsủtuỏ bwídukhulõ yẻtởprẻ phủnuô mẻtẻ?” A hé lủ phủnuô.

²³ Byacẻ Jesù hẻsủ lủ, “Vǎ ki hé thủ hẻrỏ a thủkryǎ- ỉtẻnuô, zủlủ pẻmyǎ vǎ, a ki tỏ hẻrỏ mamẻtẻrỏ nẻ cuõ plyǎtuỏ vǎ khǎlỉshẻyẻ mẻtẻ?” A hẻsủ lủ phủnuô. ²⁴ Htuõrỏ Anna cõklõma pǎprẻ lủ rỏ a nõthủcuỏ ử ná Jesù dõ bwídukhulõ Caipha hé yẻtởprẻ a o.

Petru Htẻbĩkyǎkhyẻ Jesù
(Matteo 26:71-75, Marko 14:69-72, Luka 22:58-62)

²⁵ Simonẻ Petru iswỉlẻ tadủpǎ mi bĩnuô. Rỏ kayǎ dõ aruô tởprẻ hé lủ, “Nẻ ma ẻkhỏpacẻ vǎhẻto?” A sudyǎ lủ.

Rỏ a hé kỏkhyẻsủ, “Vǎ mǎ nỏto.”

²⁶ Bwídukhuố a prèmetèphú dố apuốvỵá ná Petru pătậ lữ khălèkuố nuôtôprè sudyă lữ, “Vă myăhtyenố nệ dố olivaphè tarékủ nuôrò nệ otốkuố ná Jesũ văhétô?” A sudyă lữ phúnuô. ²⁷ Petru htésũ bíkyă khyếthỵá ná vă mậto a héhtuốhtuố ná shyếphế i-uhtỵa.

*Ủ Écuố Byacè Jesũ Dố Khwí Pilato Nyếhỵă
(Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Luka 23:1-5)*

²⁸ Yếtôphuốrò Judaphú tahe o dố Caipha hi rò a écuố lahyă Byacè Jesũ dố Roma Khwí Pilato hőkủ. Èthỉ écuố lữ bí mốlỉ rơmủ akhếnuô. Judaphú tahe thềzủ o mwốplithĩplo lahyă anế phú èthỉ tềcốbế lẹklốlẹkhỵa o nuô. Phúnuôrò èthỉ nuố lahyă dố Khwí Pilato hőkủ to, mệtềhềrò èthỉ ki nuố hénuô, ủ dyée èthỉ tềcuốtalwópwế asề mộhé yếnuô to. ²⁹ Phúnuô akhu-akhyế, Khwí Pilato hte dố hőkủ rò a myăhtye hébềsũ ná èthỉ rò a sudyă èthỉ, “Thỉ cuố dyatệthủ lữ ná ítề akhu-akhyế tể?”

³⁰ Èthỉ hếsũ, “A ki mệthủ tề to rò pề ềhỵă lữ dố nệo takhyă to,” a hếsũ lữ phúnuô.

³¹ Khwí Pilato hếsũ èthỉ, “É cuố nỉdyédũ lahyă rò cirya nỉdyédũ lahyă phú thỉ tềthyótệthỵa onuô.”

Manárò Judaphú tahe hếsũ lữ, “Pề taryếshỵosố dố pề bề cirya thyếkyă kayă nuô, a oto,” a hếsũ phúnuô. ³² A hé lahyă phúyế ma thyáphủ a ki lốbặhtỵa phú Byacè Jesũ héone hékhokỵă ná a kírế thyế phútề tồcô pả nuôhố.

³³ Phúnuôrò Khwí Pilato nuố dố ahőkủ rò a nốếnuố ủ ná Byacè Jesũ rò a sudyă lữ, “Nệ ma Judaphú akhwí tồprề mặlakố ể?” phúnuô.

³⁴ Byacè Jesũ hếsũ lữ, “Yếma nệ tềtane héhte nỉdyédũ ể? Mậtorò kayă tồprềprề hyădyă pề nệ ná vặrikyă ể?” A sudyă kạkhyếsũ lữ phúnuô.

³⁵ Rò Khwí Pilato hé lữ, “Nệ tane vă ná Judaphú ò? Prề dố a thữhỵă nệ dố vảo tahe nuôma nệ myếcồphủ nỉdũ ná nệ bwídukhu nỉdũ nuôtahe prề. Nệ cuốmệthủ kryă-ítềtề?” Khwí Pilato sudyă lữ phúnuô.

³⁶ Byacè Jesũ hếsũ lữ, “Vặhtyếvặkề ma bí hekhuyế mậto. Ki a mặ bí hekhuyế hénuô, thyáphủ vă ki tuốđố Judaphú a khuklốkhuklyă yếtahe a takhukủ tặmề nuô, vặkhố dố a krwốkuố vă tahe ki vứsũ htuốhố èthỉ kố. Phúnuôrò vặhtyếvặkề ma bí hekhuyếnuô mậto.” A hé phúnuô.

³⁷ Khwí Pilato hé lữ, “Ki héphúnuô hềrò nệ htwố khwí tồprề hố nuố?” A sudyă lữ phúnuô.

Byacè Jesũ hếsũ lữ, “Vă ma khwí tồprề mặlakố phú nệ hé nuôhố. Thyáphủ vă ki hếsopề ủ ná tềmặtềcố nuôrò, vă hyă opặcặlyă dố hekhuyế hố. Lố~ kayă okuố dố tềmặtềcố tồkyế tahenuô a ki nỉdặ vặngố pả.” A hé phúnuô.

(Matteo 27:15-31, Marko 15:6-20, Luka 23:13-25)

³⁸ Khwí Pilato sudyă lữ, “Tềmặtềcố ma ítềtề?” phúnuô. Rò Khwí Pilato htetố khyếthỵá dố Judaphú yếtahe a o rò a hé èthỉ, “Vă kírế cirya è agnếnuô vă myăhtye atệthủ tồcồto.” A hé èthỉ phúnuô. ³⁹ “Manárò phú thỉ tềcốbế alẹklố o ná bí thỉ mệhố tềcuốtalwópwế akhếnuô, vă plwốhte pề thỉ kayă tặ dố htốkủ tồprề pwố~ tồphuố. Phúnuôrò ma thỉ thềzủ plwốhtekỵă ‘Judaphú akhwídu yếtôprề’ ể?” A sudyă èthỉ phúnuô.

⁴⁰ Rò èthỉ ềhtồhtỵa lahyă, “Plwốhte to. Plwốhte dố Barabba nuô,” a hé lahyă phúnuô. Barabba ma prềpủphe zềplềe ụtề tồprề.

19

¹ Phúnuô rô Khwí Pilato é Byacè Jesũ rò a nõmũ ù ná suplye iplí. ² Klyěphú tahe ikhu tava thòshyámõ thyáná khuklwõ nuô rô a klwõhtya pẹ ná Jesũ. Rò a thyáhtya pẹ lữ cạcwõ taphèóhtũ dõ athyáná khwí lẹthyá yětõba htuõ rô, ³ a hyătõ lữ rò a hyähé kạkhyěkhyě hyányěnyělũ, “Kõ~ Juda akhwídu, ohtwõprẹ mõnyě htũdũ ní~!” A hé lavilavõ kanikano htuõ lữ phúnuô rô èthĩ plyá lữ khălĩshyé.

⁴ Khwí Pilato hyähte khyěthyá rò a hé Judaphú tahe, “Thyáphú thĩ ki thềgně lahyá ná vã cẹmyá è rò vã myáhtye a mẹ tẹthũ tởcõ~ to agnenuô, vã ki éhtelũ pẹ khyěthyá thĩ bíyě.” ⁵ Byacè Jesũ klwõhtenĩ khuklwõ thòshyá rò thyáhtenĩ cạcwõ taphèóhtũ tõba rò htetõ èthĩ. Rò Khwí Pilato hé èthĩ, “Yělé, è ma kayá nuõtõprẹ hõ.” A hé èthĩ phúnuô.

⁶ Bwídukhu tahe ná klyěphú dõ a opõ tẹlũhõdu tahe myáhtye lũlũ, “Mũthyěhtyakyá è dõ krusu díkè hihtũlo nuô, mũthyěhtyakyá è dõ krusu díkè hihtũlo nuô,” a éhtõhtya lahyá phúnuô.

Maná rô Khwí Pilato hé èthĩ, “Écuõ nĩdyédũ lahyá rò mũthyěhtya nĩdyédũ lahyá dõ hihtũlo nuô. Dõ vãgně rò, tẹthũ dõ vã ki cirya è nuô, vã cẹmyá è rò vã myáhtye tởcõ~ to,” a hé èthĩ phúnuô.

⁷ Judaphú tahe hé tadũ lahyá, “Pẹ tẹthyótẹthya o ná è bẹthyě prẹ, mẹtẹhẹ rô a dákwo lya nĩdyé anẹ ná vã ma Cõmarya aphũkhũ, a hé nĩdyé anẹ phúnuô.” A héhtya tadũ lahyá phúnuô.

⁸ Khwí Pilato nĩhuõ põ ngõphúyě rò a lé théisě hyashyoshyo. ⁹ A kạ kanuõ khyěthyá dõ ahõkũ rò a nuõ sudyá Jesũ, “Nẹ obítě hyá?” Maná rô Jesũ hékạkhyěsũ lữ tởcõ~ to. ¹⁰ Rò a hé Jesũ, “Nẹ hékạkhyěsũ vã tởcõ~ to mẹtẹ? Vã nĩbẹ tẹtaryěshyosõ dõ vã ki plwõkyá nẹ ma a nĩnĩ, mạtõ rô vã ki mũthyěhtyakyá nẹ dõ hihtũlo nuõma a nĩnĩ prẹ nuõma nẹ thềgně to ẽ?” A hé lữ phúnuô.

¹¹ Rò Byacè Jesũ hẹsũ lữ, “Cõmarya ki dyétạ nẹ taryěshyosõ yě tonuô, nẹ nĩbẹ cyá to. Phúnuô rô kayá dõ a dyétạkyá vã dõ nẹ takhukũ yětahenuô, atẹthũ duklõlõ pã có ná nẹ.”

¹² Cáhtya bí a héhtũ phúnuô rô, Khwí Pilato yácũ myápũ klyá dõ a ki plwõhtekyá Jesũ. Maná rô Judaphú tahe éhtõ plehyá tadũpõ, “Nẹ ki plwõhtekyá kayá nuõtõprẹ héma, nẹ ma Khwí Caesare akhõbõthyó mạtõ. Kayá tởprẹprẹ dõ a dákwo lya nĩdyé anẹ ná khwí nuô, mậhõ kayá dõ a htẹsũ Khwí Caesare hõ.”

¹³ Bí Khwí Pilato nĩhuõ èthĩ héphúyě akhẽnuô, a éhte Jesũ rò a onyătạ dõ tẹcirya lẹonyá khălẹ dõ ù é, ù byáthye kayá lẹcuõ ná lẹ. Hebreo ngõ ma a hé, Gabbatha.

¹⁴ Bĩnuô tởnyě ma atõ bí mọhtuõkhẽ ù tari one tẹcuõtalwópwe agnẹ nuõtõnyě.

Rò Khwí Pilato hé Judaphú tahe, “Yělé thĩkhwí,” a hé èthĩ phúnuô.

¹⁵ Maná rô èthĩ éhtõhtya lahyá, “Mẹthyěkyá è, mũthyěhtyakyá lữ dõ krusu díkè hihtũlo nuô.”

Rò Khwí Pilato sudyá èthĩ, “Thĩ thềzũ nõ mũthyěhtyakyá vã ná thĩkhwíyě dõ krusu díkè hihtũlo ẽ?”

Rò bwídukhu tahe hé, “Pẹ khwí oprétũ Khwí Caesare tởprẹ tuõ. Pẹkhwí dõ aruõ ma a o tởprẹ~ to,” èthĩ hé lahyá phúnuô.

¹⁶ Dõkhyětadũ rô Khwí Pilato dyétạkyá Jesũ dõ èthĩ atakhukũ dõ èthĩ ki mũthyěhtyakyá lữ dõ krusu díkè hihtũlo.

*Ů Mŭthyěhtya Byacè Jesŭ Dŏ Krusu Díkè Hihtŭlo.
(Matteo 27:32-44, Marko 15:21-32, Luka 23:26-43)*

Phúnuô rô klyěphú tahe pŭcuôkyă Jesŭ. ¹⁷ Rò a zácuô nídyédŭ a krusu rò a htecuô dŏ khuklókrwí akhălě. Khălě yětôpho ma Hebreo ngŏ hé, “Golgotha.” ¹⁸ Ů mŭthyěhtyakyă lŭ dŏ krusu díkè hihtŭlo bínuô. Ů mŭthyěhtya tŏ lŭ ná kayă thényě, tôkyě ná tôprèprè. Jesŭ rò a o dŏ aklămkŭ.

¹⁹ Khwí Pilato nôră ŭ tĕmátĕdyă aliplò rò a nômmŭthyěhtya ŭ dŏ krusu díkè hihtŭlo. Èthĭ ră liplòyě, “Judaphú tahe akhwí, vĭ Nazarèphú Jesŭ” phúnuô. ²⁰ Ů mŭthyěhtya Jesŭ yĕnuô, a ophŭprĕ ná vĭ akhu-akhyĕ, Judaphú tahe hŏmyă ělă liyĕ. Rò liyĕnuô ŭ răo lŏplĭ ná Hebreo ngŏ dŏ Judaphú hébĕ nídyĕ yĕnuô, ná Latin ngŏ ná Greek myĕcôphú angŏ. ²¹ Prĕlŭtyă khukló tahe hé Khwí Pilato, “‘Judaphú tahe akhwí,’ răphúnuô tămĕ. Ră taple khyĕthyă ná kayă yĕtôprĕ ma a dăkwŏlyă nídyĕ anĕ ná Judaphú tahe akhwí,” ră taple khyĕ phúnuô.

²² Manărò Khwí Pilato hé lŭ, “Tĕ dŏ vă răhtuôhŏ nuôma, a htuoôhŏ.”

²³ Bí klyěphú tahe mŭthyěhtya htuoôhŏ lŭ dŏ hihtŭlo akhĕnuô, klyěphú thĕlwĭ yĕnuô a phyĕ Byacè Jesŭ hyeca tahe rò, a ibĕ nídyĕ lŭ tôprĕ tŏba. Rò èthĭ phyĕ pŏ lŭ cacwŏhtŭ dŏ ŭ bócu tăhtŭplŭ prĕ lŭ rò ŭ lĕisĕhtŭ lŭ oto yĕtôba.

²⁴ Èthĭ tôprĕ ná tôprĕ hé nídyĕlŭ, “Pĕ htôzĕ ě to ha, ŭpĕ tŏ nĭbĕpĕ pănuô, pĕ bó tĕbyăbwĭ tŏcô pŏ!” A hé nídyĕ lŭ phúnuô.

Thyáphú lisăsĕkŭ ki lŏhtyabăhtya rò tĕhtwŏ anĕ phúyĕ prĕ. Lisăsĕkŭ hé, “Èthĭ ibĕ phyĕ nídyĕ lahyă văca tahe hŏ. Thyáphú èthĭ ki phyĕnĭ văca rò a bó lahyă tĕbyăbwĭ hŏ.”✠

Rò klyěphú yĕtahenuô, a mĕ lahyă phúnuô hŏ.

²⁵ Bí Byacè Jesŭ a krusu akhăshyĕnuô, Byacè amuŏ ná Byacè amuŏ apuŏprĕmò, ná Clopa amĕ Maria ná Magdalena dŏkŭmuŏ Maria ihtò o lahyă bínuô. ²⁶ Bí Byacè Jesŭ myăhtye amuŏ ná a khŏpacĕ dŏ a mŏ nídyĕ lŭ yĕtôprĕ ihtò ophŭ ná lŭ akhĕ, a hé cuô amuŏ, “Muŏ~ khŏnyăyĕ kayă yĕtôprĕ ma a htwŏhŏ nĕphú hŏ,” a hé cuô amuŏ phúnuô. ²⁷ Htuô rô a hé kuŏke a khŏpacĕ nuôtôprĕ, “Khŏnyăyĕ vămuŏrò a htwŏhŏ nĕmuŏ hŏ.” Cáhtya bínuô rò a khŏpacĕ yĕtôprĕ ěka-o Byacè amuŏyĕ dŏ ahi.

*Byacè Jesŭ Thyĕ
(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Luka 23:44-49)*

²⁸ A héhtuô phúnuô rò Byacè Jesŭ thĕgnĕ ná a mĕhtuôlŏhŏ tĕpwŏ~ tŏcô hŏ. Rò thyáphú lisăsĕ ki lŏbăhtya agnĕnuô, Byacè Jesŭ hé, “Vă thĕŏ htyĕ” a hé phúnuô. ²⁹ Bínuô tŏphonuô, htyĕzăshye o tŏthŏ. Rò èthĭ klyacuŏphyĕ tĕtôcô dŏ athyána phyápłyĕ rò a cuôcyĕnuô dŏ htyĕzăshye thŏkŭ rò a cŏklŏma dŏ thŏphyă dŏ ŭ ě ná hyssŏphyăyĕ alŏ rò a tŭdyahatyatŏ dŏ Byacè a khăulo. ³⁰ Bí Byacè Jesŭ puŏmyă yĕ akhĕnuô, a hé, “A htuoôhŏ.” Rò a khukló tăngŏkyă, htuoô rô a dyĕlyăkyă athĕplŏ htwŏprĕ dŏ Cŏmarya a takhukŭ.

Ů Sŭ Lŭrŏ Ná Tabyă

³¹ Bínuô tŏnyĕnuô atŏ ná mŏnyĕ dŏ ŭ taritaryă one shyĕparŏ Judaphú a Mŏnyĕduô nuôtŏnyĕ agnĕ. Mŏnyĕduô yĕnuôma mădŭ Mŏnyĕduô dŏ a tătŏ khódŭ bí pwĕ dŏ ŭ ě ná tĕcuŏtalwŏpwĕ akhĕnuô. Phúnuô rô Judaphú khuklódu khushtŭ tahenuô, bí

✠ 19:24 19:24 Li Htuthĕhtya 22:18

Mõnyëduô akhëyë, èthi thézũ dya-o luõto yëtahe nuô dõ krusu díkè hihtũlo to. Thyáphú èthi ki thyëpřyãnuô rò, èthi cuõ kwĩ Khwĩ Pilato dõ a ki nõdòkëkyã ù ná èthi nuõtahe akhapyã rò ki phytãkyã èthi dõ krusu díkè hihtũlo. ³² Phũnuõrò klyëphú tahe hyãdòkë rëlõ ù mũthyëhtya tõná Jesũ yëthényë aklë tõprë. Htuõrò a cuõ dòkë kuõpõke a okyã nuõtõprë. ³³ Manárò bí èthi cuõtuõ dõ Jesũ o akhënuô, èthi myáhtye ná a thyë htuõhõ akhu-akhyë a dòkë lũ khapyã tõkhõ to. ³⁴ Manárò klyëphú yëtahe aklë tõprënuô, a sũ Jesũ rõklë ná tabyã rò tõphuõtuõ thwi ná htyë sátãhte. ³⁵ Kayã dõ a myáhtye a htwõhtya phuyë tõprënuô a hésoluõ pë ù. Rò a héso luõtõ pë ù prë. A thëgnë tãtë nõdyé ná a hé yënuõma acóate prë. Thyáphú thi ki zũe kuõũ nuô, a hésoluõ pë thi prë. ³⁶ Thyáphú lisãšë ki lõbãhtya agnënuô, tëyëtahe htwõhtya hõ. Lisãšëkũ hé, “Akrwĩ ki lakëní tõbõto,”* a hé phũnuô. ³⁷ Lisãšë dõ aruõtõpho hé põ, “Èthi sũ nõdyélũ ná tabyã yëtõprënuô, èthi ki myã lũ pã.”*

Ů Iluõ Jesũ

(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Luka 23:50-56)

³⁸ Htuõrò vř Arimatheaphú Joseph cuõkwĩ Jesũ aluõto yë dõ Khwĩ Pilato a o. Joseph ma Byacë Jesũ a khõpacë tõprë, manárò a yõ thëisë Judaphú tahe alë akhu-akhyë a htwõhuõhtwõthwë prë lũ khõpacë prë. A cuõkwĩ Khwĩ Pilato yënuô, a cũ lũ rò a hyã phyédwó cuõkyã Byacë aluõto yë. ³⁹ Nicodemo krwõcuõkuõ ná è. Kayã dõ a hyã olë kuõ Byacë Jesũ dõ mõkhíkhë dõ arëkhë nuõtõprë ma Nicodemo hõ. A phyéhyãní léplõ nuõmũ nyëcõ dõ ù è, myrra ná alósa. A lyahtuõnuô, a phũ o có nyëshyë ná nyãcwë có. ⁴⁰ Èthi yëthényë phyé Jesũ a luõtoyë rò a bo talũ ná ikë bápłĩ tõba rò a bobí talũ tõ lũ ná tẽnuõmũ nuõtahe. Judaphú alëklõ iluõ luõ nuõma a mę lahyã phũnuô. ⁴¹ Bí ù lëmũthyëhtya Jesũ dõ krusu díkè hihtũlo akhãshyënuô, prë o tõlé. Dõ prë nuõtõlé akũnuô, ù ikhũkũnuõ othë luõkũ tõkũ dõ lõkũ, rò ù iluõnõ hí ná luõtõprë hító. ⁴² Bĩnuô tõnyënuô atõ ná mõnyë dõ ù taritaryã one shyëparõ Judaphú a Mõnyëduô nuõtõnyë, htuõto luõkũ yõ ophũ bĩnuô tõkũ akhu-akhyë, èthi cuõ iluõnuõkyã lũ bĩnuô.

20

Luõkũ Okõkhũkyã

(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Luka 24:1-12)

¹ Judaphú a Mõnyëduô htuõ anotõrõ mõlı řõmũ mõkhíõpã akhënuô, Magdalena dõkũmuõ Maria hyã dõ luõkhu rò a myáhtye ná lõdu dõ ù htulõbí lũ ná luõkũ nuõtõmënuô ù htulõtaphã cuõkyã lũ. ² Rò a klyakã dõ Simonè Petru ná Jesũ a khõpacë dõ a mõ nõdyé lũ dõ aruõtõprë a o rò a héso pë èthi, “Èthi phyëcuõkyãmë hõ Byacë nuõ dõ luõkũ hõ. Èthi cuõdya-otõ lũ bítë nuõ pë thëgnë to.”

³ Yëtõphuõrò Petru ná Byacë a khõpacë dõ aruõ tõprë klyahyã lahyã dõ luõkhu. ⁴ Èthi klyahyã prõ lũ prë tadũrõ Byacë a khõpacë dõ aruõ yëtõprë klyapřyãklõ ná Petru akhu-akhyë, a klyahyã tuõřëklõ lũ dõ luõkhu. ⁵ A hyã ngõmyácõnuõ dõ luõkũ rò a myáhtye ikë bápłĩhtũ yë okyã bĩnuô, manárò a hyãnuõ dõ akũ to. ⁶ Yëtõphuõrò Simonè Petru dõ a klyahyã tãno dõ lõkhyëkhu yëtõprë hyãtuõ rò a hyãnuõ dõ luõkũ. Rò a myáhtye ikë bápłĩhtũ nuõtõba okyã bĩnuô. ⁷ Htuõrò a myáhtye tuõkuõ khuhtõ dõ ù bobí pë

* 19:36 19:36 Li Hteka 12:46, Li Lëmĩklë 9:12 * 19:37 19:37 Zekaria 12:10

ná Byacè Jesù akhukló nuôtôbaba. A khuhtôphú yětôbanuô a otôkuô ná ikě bápłihtũ nuôtôba to. A botalũ kyã khódú tôpho. ⁸ Dókhýě rò a khöpacě dđ a klyahýã tuõrě dđ luõkhu yětôprě hyãnuô dđ akũ. A hyã myáhtye rò a zũe ná Jesù htwõprě kakhýě hó. ⁹ Lisãšě héone cóhó, Byacè Jesù ki thyě ihtòkakhýě pã tadúro, tuõ cóhó bínuôkhènuô, phú lisãšě héone yènuô, a khöpacě tahe thègněpló híto.

¹⁰ Htuõrò èthĩ yèthényě kakhýě lahyã dđ ahi.

*Byacè Jesù Oluõhtya Pé Magdalena Dđkũmuõ Maria
(Marko 16:9-11)*

¹¹ Manárò Maria rò a ihtò okýã bí luõkũhtũnuô rò a nguõ. Bí a nguõ khě, a ngò takò myácõnuô dđ luõkũ. ¹² Rò a myáhtye mókhu tanéphú thyánĩ hyecabũ thényě onyão dđ Jesù luõtõ lèo nuô. Tôprě rò a o dđ a khuklóhtě tôkyě, tôprě rò a o dđ a khãzõ tôkyě.

¹³ Rò èthĩ sudyã Maria, “Mòmuõ, nẹ nguõ mẹtě?”

Rò Maria hé kakhýesũ èthĩ, “Èthĩ phyécuõkyãmé hó vã Byacè hó, èthĩ cuõdya-o tđ lũ bítènuô vã thègněto,” a hésũ phũnuô. ¹⁴ Bí a tarĩ kakhýě akhènuô, a myáhtye Byacè Jesù kahtòo dđ lũkhyěkhu tadúro a thègně ná Byacè Jesù mãto.

¹⁵ “Mòmuõ, nẹ nguõ mẹtě? Nẹ myápũ ùpě?” A sudyã lũ phũnuô.

Maria tanetyã Byacè Jesù ná prèopõ myákhwè taré rò a hé lũ, “Vyã, nẹ ki phyécuõ lũ hérò nẹ cuõdya-o tđ lũ bítě tôphonuô, hélũõ pẹ vã rò vã ki cuõphyékhyě è,” a hé lũ phũnuô.

¹⁶ “Maria,” Byacè Jesù hé lũ phũnuô.

Rò a tarĩ cuõtđ lũ rò a hésũ lũ ná Hebreo ngõ rò a hé, “Rabboni-.” (Angólasá ma Thará)

¹⁷ Rò Byacè Jesù hé lũ, “Pũ tã vã mẹ, mẹtěhérò vã kã dđ vãphě o híto. Cuõ dđ vã puõvyã nuõtahe a o rò cuõhé pẹ èthĩ, ‘Vã ki kãkahtya dđ vãphě ma amámã, thĩ phě ma amámã, vã Cómarya ma amámã, thĩ Cómarya ma amámã yětôprě a opã’ ” a hé lũ phũnuô.

¹⁸ Magdalena dđkũmuõ Maria yě cuõ dyásopẹ a khöpacě tahe ná tètítèkyã yě rò a hé pẹ èthĩ, “Vã myáhtyehó Byacè hó!” Rò a hélũõ pẹ èthĩ ná Byacè hé pẹ lũ nuõtahe.

*Byacè Jesù Oluõhtya Pé A Khöpacě Tahe
(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Luka 24:36-49)*

¹⁹ Bí Judaphú a Mõnyěduô mõkatõ nuôtõnyě htuõ shyéparõ tõnyě mõkhípalõ akhènuô, a khöpacě tahe théisě lahyã Judaphú a khuklódu tahe alé rò a mema lahyã kadã, rò bí èthĩ opló tđlũ dđ hidókũ akhènuô, Byacè Jesù hyãihtò oluõkhyě pẹ dđ èthĩ klãměkũ rò a hé èthĩ, “Tètthèplò kacúkábé ki okuõdũ ná thĩ ní-,” a hé èthĩ phũnuô.

²⁰ A héhtũõ pẹ èthĩ phũnuõrò a dyéluõ pẹ èthĩ ná atakhu ná arõklě. Bí a khöpacě tahe myáhtye lũ akhènuô, a thèkrũthèlõ tapa lahyã có.

²¹ Byacè Jesù hé khyěthyã èthĩ, “Tètthèplò kacúkábé ki odũ ná thĩ ní-! Rò phú vãphě nõhyã vã nuô, vã nõcuõkuõ thĩ.” ²² A héhtũõ phũnuõrò a thècuõ dđ èthĩkhu rò a hé èthĩ, “Phýesũ lahyã Thè Sãšě Byacè yě. ²³ Thĩ ki plwõkyã ùtètthũ tahe hérò ùtètthũ ki plwõkyã pã. Thĩ ki plwõkyã ùtètthũ to hérò, ùtètthũ ki plwõkyã to.”

Byacè Jesù Oluõhtya Pé Thomazo

24 Bí Jesů cuõnuõ oluõ pë a khõpacë dö hikũ akhënuõ, Thomazo dö ù épõ lǔmwı ná Didymo yëtõprë okuõ ná èthı bınuõ to. 25 A khõpacë yëtahe hé Thomazo, “Pë myáhtyehó Byacè hó,” a hé pë lǔ phúnuõ.

Manárò a hésù èthı, “Vã ki myáhtye lipana akhãlë cwëokyã dö a takhukũ to, htuõrò vã ki kaübëñı lipana cwëkhãlë ná vã kanõ to, vã ki phũbëñı arõklë acwë ná vã takhu to hénuõ, vã zũeto.”

26 Dõkhyë thuõthyótõnyënuõ, Byacè Jesů a khõpacë tahe opló tõkhyëlũ dö hinuõ tømë akũ. Bınuõakhë Thomazo otõkuõ ná èthı bınuõ. Èthı mema kadã tadúro Byacè Jesů hyãnuõ ihtõ dö èthı klãmëkũ rò a hé èthı, “Tëthëplò kacúkabë ki okuõdũ ná thı ní~” phúnuõ. 27 Yëtõphuõrò a hé Thomazo, “Hyãmyãmõ vã takhukũyë, hyã rò kaũmyádũ ná në kanõ nuõ. Zõhyã në takhunuõ rò phũmyádũ vã rõklë acwëyë. Thëplò rare tãmë. Tarú zũenuõ.” A hé lǔ phúnuõ.

28 “Vã Byacè, vã Cómarya,” Thomazo hésù lǔ phúnuõ.

29 Htuõrò Byacè Jesů hé lǔ, “Në yõ myáhtye vã khukhyërò në zũe prë. Kayã dö a myáhtye vã to rò a zũe tahenuõ a ki nıbë tèsõri,” a hé lǔ phúnuõ.

Û Rã Li Yëtõba A Tëtaze Myásũ Tahe

30 Byacè Jesů dyëluõ pë tème tẽprõtẽprya dö a khõpacë tahe anyëhyã dö ù rãmãnuõ tõ bí li yëtõba akũ to tahenuõ a oelã pã cõ. 31 Manárò ù rão li yëtõba ma thyáphú thı ki zũe ná Jesů ma Messia, è ma Cómarya aphúkũ tõprë, rò dö thı zũe lǔ akhu-akhyërò, thı ki nıbë thëhtwõprë agnënuõ, ù rã pë thı prë.

21

Byacè Jesů Oluõhtya Pë A Khõpacë Thuõthyótõprë.

1 Dõkhyë nyëtyato nuõ, Byacè Jesů oluõhtya pë a khõpacë tahe dö Tiberia htyëõduhtũ. A oluõhtya pë lǔ phútë hérò, 2 Simonè Petru, Thomazo dö ù épõ lǔmwı ná Didymo,* ná Galilea kë vı Cananphú Nathanael ná Zebedeo aphúprëkhũ thényë ná Jesů a khõpacë dö aruõ thényë cuõ opló rõlõ lǔ. 3 Simonè Petru hé èthı, “Vã cuõpũe tẽ,” a hé rò, èthı hé lǔ, “Pë cuõkuõ ná në,” a hé lǔ phúnuõ. Phúnuõrò èthı sidyãñı thòklyë rò htecuõ pũe lahyã tẽ tadúro tõtãhë~ tõtãhë a nı tõtãhë~ to.

4 Mõlĩbũhó rò Byacè Jesů ihtõ dö htyëhtũ nuõ, manárò a khõpacë tahe thëgnë ná Jesů mãto.

5 A sudyã èthı, “Khõbõthyó thı, tẽ nı sálë è?”

Rò èthı hésù lǔ, “Anı tõtãhë~ to.”

6 Rò Jesů hé èthı, “Vıtã thı itavı dö thı thòklyë cõhtwó nuõtõkyë, tẽ nıdũ pã.” Rò bí èthı mephú a hé akhënuõ, tẽñı ényacó akhu-akhyë, a cwihtya pë nıdyë pã cõ a itavı dö thòklyëkũ to.

7 Yëtõphuõrò Jesů a khõpacë dö a mõ nıdyë yëtõprë hé Petru, “È ma Byacè nuõ~” a hé pë lǔ phúnuõ. Bí Simonè Petru nıhuõ lǔ hé, “È ma Byacè nuõ~,” phúnuõ akhë, tõphuõtuõ a thyáhtya khyëthyã açã dö a plwókyã lǔ nuõtõba htuõrò a pátã dö htyëkũ.

8 A khõbõthyó dö a okyã dö thòklyëkũ yëtahenuõ, a krwõkhyãkã kuõ lǔ. Èthı khyã cwitarú kanı itavı dö a nıbã ná tẽ yënuõtõba dö htyëhtũ. Èthı oyë lã ná htyëhtũ to, a

* 21:2 21:2 Didymo angõlasá ma odikryë.

oye pré aplé nyžè pré. ⁹ Bí èthi kabá ohó athòklyě dố khölkhu akhënuô, èthi myáhtye ù isúe tề dố miklwókhu htuôná khómũ tahe.

¹⁰ Byacè Jesũ Krístu hé èthi, “Phyé hyăpémyá vă tề dố thĩ púnĩ nuôtôkló bíyě tahe.”

¹¹ Rò Simonè Petru cuõhtyanuô dố thòklyěkũ rò a cwitarũhtya itavĩ dố a nĩbă ná tềyě dố khölkhu. Lõ~ tềbèdu dố a nĩ nuôma a o tởzè ná nyăshyě ná thuõbè. Tề nĩ ényacó tadúro itavĩ lazè tởcô~ to. ¹² Byacè Jesũ hé èthi, “Hyă emố lahyă.” Èthi thégnehó lahyă ná è ma Byacè Jesũ akhu-akhyě, “Nè ma ùpě?” Èthi sudyă bũ lahyă lũ tởprè~ to. ¹³ Byacè Jesũ phyénĩ khómũ rò a cuốtố èthi rò a zũe pè èthi. Rò a phyénĩ tề rò a cuố zũe pèkuố èthi phúnũnuô. ¹⁴ Byacè Jesũ thyě ihtòhtwõprè kăkhyě htuõrò a dyéluố pè ané ná a khõpacề tahenuô, yě ma thuõphuốtõphuố hó.

Byacè Jesũ Ná Petru

¹⁵ Èthi e htuõrò, Byacè Jesũ sudyă Simonè Petru, “Giovanni† aphúkhũ Simonè, nè mọkố málakố vă ná kayă yětahe mọ vă nuô ế?” A sudyă lũ.

Rò Simonè hésũ lũ, “Ò, Byacè, vă mọ nè nuôma nè thégnedũ hó,” a hé lũ phúnũ.

Byacè Jesũ hé lũ, “Myá buôenĩ vă thímíphũ nuôtahe ní~.”

¹⁶ Rò Byacè Jesũ sudyă khyěthyá lũ, “Giovanni aphúkhũ Simonè, nè mọ málakố vă ế?” A sudyă lũ.

Rò a hésũ Byacè, “Ò, Byacè, vă mọ nè nuôma nè thégnedũhó.”

Rò Byacè Jesũ hésũ lũ, “Myákhwènĩ vă thímídu nuôtahe ní~.”

¹⁷ Htuõrò a sudyă pọ lũ thuõphuốtõphuố, “Giovanni aphúkhũ Simonè, nè mọ vă ế?”

Byacè Jesũ yố sudyă lũ, “Nè mọ vă ế?” nuô thuõphuốhó akhu-akhyě, a mọ lũthéplò to. Rò a hésũ lũ, “Byacè, nè thégne lố tẹpwõtởcô, vă mọ nè nuôma nè thégne hó,” a hé lũ phúnũ,

Rò Byacè Jesũ hé lũ, “Myá buôebuôonĩ vă thímídu nuôtahe ní~. ¹⁸ Vă hécócó nè, bí nè nacépă akhě, nè nyăhtyabé nĩdyédũ nệnyăhtố, nè thézũcuố bítẽ~ nuô nè cuốbè. Manàrò shyẽ~ nè muốprèhó pãnuô, nè ki zỏhte nè takhu nyẻkhó pã. ù ki cỏklỏma nè takhu rò ù ki cỏcuố nè dố khălẻ dố nè thézũ cuố to nuô pã.” ¹⁹ Byacè Jesũ hé lũ phúyề nuôma, a thề hẻluố lũ ná Petru ki thyề phútẻ pã rò Cỏmarya alĩatakhẻ ki oluốhtya phútẻ pã agnenuô pré. Htuõrò Byacè Jesũ hé lũ, “Krwỏ văkhyě.”

Byacè Jesũ Ná A Khõpacề Dố Aruôtahe

²⁰ Bí Petru myáakăkhyě akhënuô, a myáhtye Byacè Jesũ a khõpacề dố a mọdyề lũ nuôtỏprè krwỏkuố èthĩkhyě. (È ma prè dố a o taterề Byacè Jesũ bí èthi esèe mọhẻ akhẻ nuôtỏprè hó, rò a sudyă lũ, “Byacè, ùpẻ kírẻ isẻtặkyă nè pã pẻ?” nuôtỏprè hó. Yẻma Byacè Jesũ thyẻhítỏ akhẻ) ²¹ bí Petru myáhtye lũ akhënuô, a sudyă Jesũ, “Byacè, ẻkuốlẻ, a ki htwỏhtyakuố phútẻ pã?” A sudyă Jesũ phúnũ.

²² Byacè Jesũ hésũ lũ, “Vă ki thézũ nõohtwõprè tuố lũ dố vă hyăpă kihérò, cú vă pré. Nuôma nè tẻmẻ mắto, nè tẻmẻ ma nè bẻ krwỏkuố vă pré,” a hé lũ phúnũ. ²³ Dố Byacè Jesũ hé phúyề akhu-akhyě, ngỏ luốpasĩcuố bỗbyẻlỏ dố puốvyă prẻzũtẻphũ tahe akẻ ná a khõpacề nuôtỏprè a thyẻto hẻnuố, a hé lahyă phúnũ. Manàrò Byacè Jesũ hé ná a thyẻto phúnũ mắto. A hé, “Vă ki thézũ nõohtwõprè tuố lũ dố vă hyăpă kihenuô rò cú vă pré, nuôma nè tẻmẻ mắto,” a hé phúnũ pré.

† 21:15 21:15 Tahehenuô, a ẻ lũmwỉ ná Bar Jonna.

²⁴ Prè rãmárádyã tẹ yětahe ma vã dĩ a htwõ Byacè Jesũ a khõpacě yětõprẹ prẹ, rò a myáhtye lǎlǎ~ tẹmẹhtwõhtya anẹ yětahe rò a rãmárádyã prẹ. A tẹhésoluõ pẹ yětahe nuõma atõ lǎ prẹ nuõ pẹ thégně.

Tẹhébè Dǎkhyě Tadũ

²⁵ Khõnyáyě, Byacè Jesũ mẹtẹ dĩ aruõ tahenuõ a oéłápã. Ki rãmárádyã lǎlǎ~ a mẹ nuõtahe hénuõma, vã tanẹ ná hekhuyě tǎbalǎ cõnuõ, lẹdyali akhǎlẹ pòpã cõto hó.

Prèdônyăphú Tahe Acts of the Apostles Tèhébě Rế Dỗ Nyế

Prèdônyăphú dổ Li Prèdônyăphú akũ yếtahe nuôma ari-akyă ícũ plehyă ná Li Luka pré. Liyế a rã hếsoluố pế ừ ná Jesũ a khốpacế dổ kalúlố tahenuô, Thế Sắế Byacề zũ pế èthĩ klyá phútế, a dôn्या pasĩcuốluố pế ừ ná Jesũ a tềthếkrũmila ari-akyă rò a cáhtya dôn्या dổ “Vỉ Jerusalem, Judakế, Samaria kế rò a dôn्याpasĩ cuốtuố dổ hekhu tadũ” (1:8) phútế nuôma, liyếtôba atềrã hếsoluố pế ừ tềritềkyă amuốklố ma yếtahe hó. Yếma Krístuphú cáhtya mề tềphyétềmề dổ Judaphú tahe aklế htuồrò Krístuphú a tềzũtềnyă yếtahenuô, a cáhtya cuốnuố lốhố dổ Judaphú tahe aklế hó, rò a oếhtya ná oếhtya lốhố hekhu tôba hó. Prềrãli thềzũ dyéluố tặtề pế pố prềhồli tahe ná Krístuphú yếtahenuô, a kírế mềpyếkyă Roma ahtyếakế mắto, htuồto Krístuphú a tềzũtềnyă yếnuô, a mềlốbắhtya pế lố prề Judaphú tahe a tềcốbucốbế pré.

Ừ dôn्या Jesũ a tềthếkrũmila rò a luốcuốpasĩ lyắhtya ná lyắhtya, htuồto Prèdônyăphú tahe cuố mề-ohťwốhtya pế ừ prềzũtềtềplómũ tahe yếnuô, li yếtôba rắluố pế tềritềkyă a khắshyếkhắryă a khắlếkhắbya thuốpho. Yếthuốcô ma kryă~ maítềhềrò, (1) Jesũ kạ kahtya htuồ dổ mốkhu rò Krístuphú a tềcốbucốbế cáhtya duhtyalắhtya dổ vỉ Jerusalem akũ. (2) Èthĩ cuốlế mề lyắ htya tuốđổ Palestine kế rò (3) èthĩ cuốlế mề plehyă tavítavă tuố lahyă dổ Mềdítarinean htyềòdu akhắshyế rò mề cuốtuố lahyă dổ Romakế.

Li Prèdônyăphú a tềphyétềmề dổ a luốdulố ma mắhố Thế Sắế mềtề yếnuô hó. Bĩ pwế dổ ừ é ná Pentecosto bè rò ừ pwế dổ vỉ Jerusalem akũ nuồtồnyế akhếnuô, Thế Sắế Byacề o ná a taryếshyosố rò a hyắlyă dổ prềzũtềtềphú nuồtahe alồ rò li yếtôba hếso lốplĩ ná Thế Sắế Byacề zũklyázũklố, dyềhềdyềre prềzũtềtề plómũphú tahe ná prềzũtềtềplómũ a khuklốdukhusuhtũ tahe. Krístuphú tahe a tềhếsodôn्या tahe nuôma apropřya shyosố nyacố. Tềmềhtwốhtya anề tồcô htuồ tồcô dổ Li Prèdônyăphú akũ yếtahe nuôma pề myắhtye ná tềpřopřya shyosố yếtahenuô a o dổ prềzũtềnyătềtề tahe a tềohtwốprề tahe akũ, ná prềzũtềtề plómũphú tahe a tềbốhtyốbốlắ nỉ lủ akũ yếnuồprề.

Tềhébě tồtố ná tồtố

Byacề Jesũ a tềmekyắngố dổ khyếlố ná a tềỏlyă. 1:1-14

Kayă dổ a htya Juda khắlế 1:15-26

Tềcuố dôn्याlủ pế ừ dổ vỉ Jerusalem akũ 2:1-8:3

Tềcuố dôn्याlủ pế ừ dổ Judakế ná Samaria kế 8:4-12:25

Paulu a tềphyétềmề 13:1-28:31

A. Htelế cuốmề Cómerya a tềphyétềmề arếlố tồphuố 13:1-14:28

B. Okúokyă myắhtye tặsũ lủ dổ vỉ Jerusalem akũ 15:1-35

C. Cuố mề Cómerya a tềphyétềmề nyềphuốtồphuố 15:36-18:22

D. Cuố mề Cómerya a tềphyétềmề thuốphuốtồphuố 18:23-21:16

E. Ừ dóo Paulu dổ htốkũ dổ vỉ Jerusalem ná vỉ Caesarea ná vỉ Roma tahe avỉkũ 21:17-28:31

1 Thárádu Theophilo, cáhtya bí Byacè Jesũ me Cómarya* atemę nuôtônyě rò a tuõđó Cómarya éka kahtya lũ nuôtônyě ari-akyă ná a têtihyóithya lõ- plĩ tahenuô vă rãmárádyă htuõlõhó đố li arêlõ nuôtôba akũ hó. 2 Bí ù éka kahtya tyahí è đố mókhu híto nuô, đố Thê Săsê Byacè a tẹprotèprya akhu-akhyěrò a mekyă a Prêdônyăphú đố a nwóhtya htuõhó lũ nuôtahe ná èthĩ ki bè metè tahe ari-akyă. 3 A khyáthyěhtuõ anế rò a ihtòhtwõprè kạkhyě đố tètthye htuõrò đốkhyě anyě lwĩshyě akũnuô, a dyéluõ pế anế ná a khõpacề tahe épheuõlă, htuõrò a hêsodônyă pế èthĩ ná Cómarya ahtyěakế ari-akyă. A khõpacề tahe myáhtye è rò athéplò rare pã lahyă to. Èthĩ zũe sãprényacề có ná a htwõprè málakõ có. 4 Tôphuõkhề bí a eõ tộkuõ ná a khõpacề yětahe akhěnuô, a mekyă èthĩ, “Htecuõkyă tă lahyă hí đố Jerusalem vjyě akũnuô tă hímé. Opõtadũ lahyă bínuô tuõđó thĩ nĩbè shyězũ đố vă hêsò-one htuõhó thĩ ná văphě ỏlyă đố a ki dyé thĩ pãnuô ní-.” 5 Htuõto a hépố èthĩ, “Giovanni plwõ pế ù ná htyě, manárò nyetyato pãnuô ù ki plwõ pế thĩ ná Thê Săsê Byacè pã.”

Ủ Éka Kahtyakyă Jesũ Đố Mókhu

6 Bí Prêdônyăphú tahe hyă myáhtye tặsũ khyěthyă lũ đố Jesũ o akhěnuô, a sudyă Jesũ, “Byacè, khõnyáyěma shuõkhề bẻhó đố nệ kírế dyékạkhyě hó Israelpnú tahe ahtyěkế nuô hó ể?”

7 Rò Jesũ hêsũ èthĩ, “Tệshuõtệkhề ná mọngyẻmộthề tahe nuôma a htwõhtyadũ ná pẻ a taryẻshyosỏ prề. A ki htwõhtya bíkhềtề pã nuôma, thĩ lo thẻgnẻ mặto. 8 Manárò bí Thê Săsê Byacè hyălyăhó đố thĩlo pã akhěnuô, thĩ ki lõbă ná tẻshyotẻsỏ pã rò thĩ ki htwõhtya pế vă prẻkhyáthề tahe đố vj Jerusalem akũ, ná Juda tộkề- lẻ, ná Samaria kề htuõto a ki tuộ còđó hekhusỉba lõ có pã,” a héphũnuô.

9 Jesũ hébẻ htuõrò bí a khõpacề tahe tộhtyamyă è akhěnuô, Cómarya éka kahtyakyă lũ đố mókhu. Óluộ tỗba kuõbĩkyă lũ rò èthĩ myáhtye pã lũ to.

10 Bí èthĩ tộhtya sõtapa pã đố mólẻ akhěnuô, kayáthẻnyề kũthyánĩ hyecaủ rò hyăokahtò htyaluõkhyề pế đố èthĩ akhảshyề. 11 Rò a hé èthĩ, “Galileaphũ thĩ- thĩ cuố ihtò tộhtya lahyă đố mólẻ bíyẻ metề? Jesũ đố thĩ myáhtye ù éka kahtyakyă è đố mókhu yẻtỏprẻnuô a ki hyălyă thýá khyěthyă phũ thĩ myáhtye a kạkahtya khõnyáyẻnuô pã.”

12 Htuõrò a khõpacề tahe o đố Oliva sokhu rò a kạkhyề khyěthyă lahyă đố vj Jerusalem. Vj Jerusalem yẻnuôma a oye ná soyẻ aklĩ zẻthuõthyó ná shyẻthuõthyó prề. 13 Èthĩ kạtuộ đố vj Jerusalem akũ rò a cuốhtyanuõ đố hi đố èthĩ lẻcuỏokuố nidyẻ taplộtaplyáphũ yẻnuôtỏmẻ đố akhunuô tộtộ. Rò èthĩ yẻtahema kryă- ỏpẻ hérò Petru, Giovanni, Jakomo, Andrea, Philipu, Thomazo, Bartholomeo, Matteo, Alphaeo aphũkhũ Jakomo, Simonẻ đố a mọ nidyẻ ahtyẻakế yẻtỏprẻ ná Jakomo aphũkhũ Juda thĩtahe prề. 14 Èthĩ yẻtahenuô a hyă myáhtye tặsũ tặplỏ tamỏmỏ ná prẻmỏ đố aruỏtahe ná Jesũ amuộ Maria ná Jesũ a puộprẻkhũ tahe rò èthĩ kwicỏbẻ rỏlỏ lũ bínuô.

Nwóhtya Kayă Đố A Tỏhtya Juda Akhảlẻ

15 Tỏnyẻkhẻnuô, prẻzủetẻphũ đố a phũ- o aprẻ tỏzẻnyẻshyẻ yẻnuô a hyă okúokyă lũ. 16 Rò Petru ihtỏhẻ, “Puộvyă thĩ-, lisảsẻ héone htuõhỏ Juda đố a zũ pế ù klyă rò a nõpủ ù ná Jesũ yẻ ari-akyă. Rò Thê Săsê Byacè nõhẻbẻ Khwĩ Davi ná ẻriẻkyă yẻtahe nuôma

* 1:1 1:1 Cỏphrya

a tǒbè lǒhtyabǎhtya nyǎ prê. ¹⁷ È ma a otǒnókuǒ dǒ pè aplóamukǔ tǒprê rò ù nwóhtya kuǒ è dǒ a ki mêtǒkuǒ tẹ ná pẹ.”

¹⁸ (Rũ dǒ Juda mẹnĩ dǒ tẹmũmyáricyǎ akǔ yěnuô a iprĩ ná prê tǒlẹ rò a latǎthyě hópǒphé dyé bínuô rò aphuǒaprǎ tahe tǎhte lǒ. ¹⁹ Kayǎ o dǒ vǐ Jerusalem tahe nǐhuǒ lahyǎ tẹmẹ-ané yě rò a é lahyǎ khǎlẹ yětǒpho amwĩ ná angó nǐdũ. Rò èthĩ é ná “Akeldama,” angólasá ma a hé ná “Tẹthwi kẹlǎkhu”)

²⁰ “Ủ rǎo dǒ Li Htuthéhtya akũnuô rò a hé,
‘Ahi ki oryákyǎ dũ pǎ ní~ ù ki nuǒo tǎ dǒ hiyě akũnuô tǒprê~ tǎmẹ ní~.’[☆]
“Htuǒrò a hépǒ,
‘Ủ ki nuǒmẹdũ akhǎlẹ tǒprê pǎ ní~.’[☆]

²¹⁻²² “Phúnuôrò kayǎ tǒprêprê tǒbè nuǒ otǒkuǒ ná pè rò a ki khyǎ kuǒ athé ná Byacè Jesũ thyéihǒ htwǒprê kǎkhyeyě ari-akyǎ. Kayǎ dǒ pè kírẹ nwóhtya taple è yětǒprê nuôma, bí Jesũ cuǒtǒkhètǒ kuǒpǎ ná pè bí hekhuyě akhě, htuǒto cáhtya bí Giovanni plwǒ pẹ ù htyě tuǒ hyǎ dǒ Cómarya ékǎ kahtyakyǎ Byacè Jesũ dǒ mǒkhunuô, è ma bínuôkhě a tǒbè mǎdũ kayǎ dǒ a otǒcuǒtǒ kuǒ ná pè pwǒ~ phuǒ tǒprê,” Petru hé phúnuô.

²³ Rò èthĩ hésoluǒhtya kayǎ thényě dǒ amwĩ ná Joseph, kayǎ tahehe é lũ ná Barsabba (Mǎtorò Justo) ná Mathia. ²⁴ Htuǒrò èthĩ kwícóbě lahyǎ, “Kǒ~ Byacè~ nẹ thégñě dũhǒ kayǎ thépłò a tẹtanẹ tahe akhu-akhyě, dǒ kayǎ yéthényě aklěnuô nẹ nwóhtya htuǒhǒ è bítẹ tǒprê, ²⁵ htuǒto kayǎ dǒ nẹ nwóhtya htuǒhǒ è yětǒprê thyáphú a ki phyení Prêdônyâphú Juda dǒ a vǐkyǎ kyǎ a tẹphyétẹmẹ yětǒprê akhǎlẹ nuô, dyéluǒhtya pẹ pẹ khǒnyǎ. Juda ma a thyéhǒ rò a cuǒ dũhǒ klyǎ dǒ a tǒkò cuǒ ná lũ nuôhǒ.” ²⁶ Htuǒrò thyáphú èthĩ ki nwóhtya dǒ yéthényě aklẹ tǒprê nuôrò èthĩ bó lahyǎ tẹbyǎbwĩ tǒcò rò a tǎtǒ dǒ Mathia rò ù sunuǒ tǒkuǒ è dǒ Prêdônyâphú shyétǒprê aplóamuyě akũ.

2

Thé Sǎsě Byacè Hyǎlyǎ

¹ Bí mǒnyě dǒ ù é ná Pentecosto* hyǎtuǒhǒ akhěnuô, èthĩ lǒ~ plĩ hyǎ oplóoplũ rǒlǒ lũ dǒ khǎlẹ tǒphoto. ² Tẹprǎrúprǎtẹ htya khyé dǒ mǒlẹ rò a prǎ thyácóná kẹlathé lalyǎdu hyǎnuôrò a hyǎlyǎ nuǒ dǒ èthĩ onyǎo nǐdyé hinuô tǒmě akũ rò a prǎ lǒ có hitǒmě có. ³ Htuǒrò èthĩ myǎhtye lahyǎ mikyǎhtya thyáná plĩtahe rò a lụsipryǎcuǒ lǒ rò a cuǒ byáo lǒ dǒ èthĩ tǒprê htuǒ tǒprê ałǒ. ⁴ Èthĩ lǒbǎ lǒplĩ ná Thé Sǎsě Byacè pwǒ~ tǒprê rò èthĩ hébèhte lǒ ná ngǒkhókhye phú Thé Sǎsě Byacè nǒhébè èthĩ nuôtahe.

⁵ Bínuôakhě Judaphú dǒ a bedu Cómarya tahe o lahyǎ dǒ htyékẹ pwǒtǒkẹ rò a hyǎ lahyǎ dǒ vǐ Jerusalem rò a hyǎ o lahyǎ bínuô. ⁶ Bí ù nǐhuǒ tẹprǎrúprǎtẹ htyayě akhě, kayǎ tahe hyǎ oplóoplũhè tava lǒplĩ rò èthĩ khyéthukhyéthé lǒplĩ có, mètẹhéro prẹzǔetẹphú tahe hébè ngǒ tahenuô, lǒ~ kayǎ hyǎ bínuô tahe, tǒprê ná tǒprê nǐhuǒ nǐdyé lǒ dũ ná èthĩ angó nǐdũ akhu-akhyě, a khyéthukhyéthé lǒplĩ có. ⁷ Rò èthĩ hé nǐdyé khyělũ, “Kayǎ dǒ a hébè tẹ yétahe nuôma Galileaphú prê vǎhéto? ⁸ Mamètèrò lǒ~ pẹ yétahe cuǒnǐhuǒ tuǒ lǒgně èthĩ hébè lǒ ná pẹ tǒprê ná tǒprê angó phútětẹ?

[☆] **1:20** 1:20 Li Htuthéhtya 69:25   [☆] **1:20** 1:20 Li Htuthéhtya 109:8   * **2:1** 2:1 Pentecosto angólasá ma “mǒnyěnyǎshyě” mètẹhéro atǒ bí ù mẹ htuǒhǒ tẹcuǒtalwǒ pwě rò a bǎhtya mǒnyě nyǎshyě nuǒtǒnyě.

⁹ Pê yêtahenû, tahehe ma Pathiaphú, Medephú, Elamitephú, Mesopotamiaphú, Judaphú, Cappadociaphú, Pontusphú, Asiaphú, ¹⁰ Phrygiaphú, Pamphyliaaphú, Egyptphú, Libyaphú dõ a ophú ná vj Cyreneo, rò pê yêtahehenû a o dõ vj Roma rò a hyă olê. ¹¹ (Pê yêtahe nuôma tahehe rò Judaphú, tahehe rò Judaphú máto tadúró pê nuôkuõ dõ Judaphú a təcóbucóbě akũ.) Kayă dõ aruô pọ tahe nuôma Creta klúphú ná Arabiaphú thítahe. Manáro pê pwõ~ tôprê cuónihuõ tuõ lõ êthi yêtahe hêsodônyă Cómarya ateme tẹprotèprya tahe ná lõ~ pê yêtahe angóngó.” ¹² Êthi khyéthukhyéthé lõplĩ có pwõ~ tôprê rò a tanèplõ pã có lahyă to, rò êthi sudyă nídyé lahyă lũ, “Tê cuõmê htwõhtya tuõ ané phuyě ma angólasá hyă phútětě?” A hé nídyé lũ tôprê ná tôprê phúnuô.

¹³ Manáro kayă dõ aruô tahehenû a nyěkruõ prèzùetèphú yêtahe rò a hé lahyă, “Kayă yêtahe ma a òmũ lahyă htyèsípré pré.”

Petru A Têhêsodônyă

¹⁴ Htuõró Petru dõ a ihtò tõkuõ ná Prêdônyăphú shyétôprê yêtôprènuô a êhtõ hébè shyo pè ù, “Puõvyă Judaphú ná kayă o dõ vj Jerusalem akũ lõ~ plĩ thĩ~ níđă lahyă! Vă ki hêsó pè thĩ tètwtõhtya yě angólasá. ¹⁵ Thĩ tanè lahyă ná kayă yêtahe òmũhtyě manáro amáto, mólĩ lwĩthyótômũ bè mópăpré! ¹⁶ Tètwtõhtya phuyě tahe nuôma a htwõhtyahó phú Prèpro Joel hêsodônyă one htuõhó nuôtahe pré.

¹⁷ ‘Cómarya hé, yěma tẹ dõ vă ki nõhtwtõhtya è bí mõnyě dõ khyětadúlõ pã tahenuô hó, vă ki klõlyă vă Thé Săsě Byacè dõ kayă hekhuphú lõ~ plĩ tahe alõ pã~, thĩ phúmòphúkũ tahe ki hêsoluõ one vă tètítèkyă tahe pã, thĩ prèkhũphúthè tahe ki myáhtyelwó one pã, rò thĩ muõpré tahe ki omyěmyálwó tẹ tahe pã. ¹⁸ Mõnyémõthè hyātuõhó pã nuô, vă ki klõlyă vă Thé Săsě dõ vácũ prèmòprèkhũ lõ~ plĩ tahe alõ pã rò êthi ki hêsoluõ pè thĩ ná vă tètítèkyă tahe pã. ¹⁹ Vă ki dyéluõ tèmètapă khyéthukhyéthé tahe dõ mólè pã, htuõto vă ki dyéluõhtya tèmè tẹprotèprya a tèmátèdyă tahe dõ hekhu yě pãpã, thwi, ná mi, ná mikhuô taóhtya ki ohtya dõ hekhuyěnuô pã. ²⁰ Bí Byacè a mõnyědu dõ a lõbă ná tètaryědu taryěhtũ yě hyātuõ tyahító akhěnuô, tamõ ki khítarũkyă pã, rò lè ki lĩkathwĩkyă phú thwinuô pã. ²¹ Rò bínuôakhě pãnuô kayă dõ a êhtõhtya dõ Byacè a o tôprèprènuô a ki níbèdũ tèmèlwóhtekă pã, ✧ Prèpro Joel hé phúnuô.”

²² Rò Petru hé pọ, “Văkhõ Israelphú thĩ~, níđă lahyă vă tètèbèyě! Bí vj Nazarèphú Jesũ otõkuõ ná thĩ akhěnuô, a dyéluõ êhtuõ pèlăhó thĩ tèmè tẹprotèprya tahe ná tèmètapă khyéthukhyéthé tahe ná tèmè tẹprotèprya a tèmátèdyă dõ Cómarya dyèpròdyèprya lũ yěnuôtahe hó. Yěnuôma a dyéluõhó ná Jesũ ma a o dõ Cómarya a ohyă phúnuô hó. A mē pè htuõlõhó tèmè yêtahe nuôma thĩ thègně htuõdũhó. ²³ Phú Cómarya taritaryă one rò a thègněone htuõdũhó ná ù ki dyé tãkyă Jesũ dõ thĩ takhukũ pã rò thĩ nõmũthyěhtya è ná kayăcyě kayăricyă tahe dõ krusu alõ pã. ²⁴ Manáro Cómarya mēhtwõprè kăkhyě khyěthyă è dõ tètthyě, rò a mèlwóhtekă lũ dõ tètthyě a təcýètècũ alè, mètèhèrò tètthyě amuõphě pũklòmacyă pã lũ to hó. ²⁵ Phuõ Davi hêsó one htuõhó Krĩstu ari-akyă rò a hé,

‘Vă myáhtye Byacè o dõ vă mètènyě pwõ~ tồphuõ có. Cómarya o dõ vă takhu cóhtwó tókyyě akhu-akhyě ù mēpyămesě cyă vă tồcõ~ to. ²⁶ Phúnuôró vă thèplòmõ pwõ~

tôphuố có, rò bí vǎ hébè akhě vǎ hébè shuốshuố có ná tềthềkrữthềlồ có. Htuốto vǎ nềklồ yềnuôbèbè, vǎ ohtwốprề đố tềmyásủ akủ pǎ. ²⁷ Vǎ thềkrữthềlồ nyacó, mềtềhềrò nề vítắkyǎ vǎ thềhtwốprề đố Luốkénédố to. Nề nồthồnlồkyǎ nề kayásǎsể yềtồprề đố luốkủ to. ²⁸ Nề dyềluố htuốhố vǎ klyá đố a thừcuố vǎ đố tềhtwốprề nuồtồbồ hồ, nề okuố ná vǎ akhu-akhyyě vǎ thềkrữthềlồ nyacó,✧ Phuố Davi hé phúnuồ.”

²⁹ Rò Petru hé khyềthya, “Vǎ puốvǎ thỉ~, vǎ ki hếsoluố pề thỉ ná pề Phuố Davi đố~ nyenu tồprề ari-akyǎ. È thyyề rò ừ iluố htuốhố lủ, rò aluốkhunuồ a o tadủ pǎ bíyề tuốkhồnyǎ có. ³⁰ Phuố Davi ma prềprồ tồprề. Cómarya ólyǎ htuốhố lủ ná đố aklwilyǎ aklề tồprềnuồ, Cómarya ki nồhtyahtwố lủ ná khwí đố èkhǎlề yềnuồ pǎnuồ, a thềgnề prề.✧ ³¹ Phuố Davi myáhtye-one ná Cómarya ki mềtề pǎ akhu-akhyyě a hébè one rề Krístu đố Cómarya nwóhtya è ná prềmềlwóhteka ừ yềtồprề a tềthyềihtồ htwốprề kạkhyề ari-akyǎ rò a hé, Cómarya vǐkyǎ kyǎ è đố Luốkénédố to. Htuốto a nồthồnlồkyǎ lủ to.✧ ³² Cómarya mềhtwốprề kạkhyề htuố Jesủ yề đố tềthyề rò lỏ~ pề yềtahe nuồma pề htwố pề lủ prềkhyáthề đố pề ki khyáluố pề ừ ná atềthyề ihtòkạkhyề yề ari-akyǎ. ³³ Cómarya bedubehtủ Jesủ rò a dya-o lủ đố atakhu cóhtwó tồkyề, rò phú a Phề Cómarya ólyǎ htuốhố ná a ki dyề lủ Thề Sǎsể nuồ a dyềhồ lủ hồ. Rò Jesủ klồlyǎlyǎlyǎ hó tề đố nề myáhtye nỉhuốhố khồnyǎyề nuồtahe hó. ³⁴ Phuố Davi anềbyacề nỉdủ htya tuốđố mókhu to tadừrò a hé,

‘Cómarya hé vǎ Byacề, “Onyǎo đố vǎ takhu cóhtwó yềtồkyề. ³⁵ Rò onyǎ tuốđố vǎ dyatǎ prề đố a thềtề nề yềtồprề đố nề khanyềlề đố athyaná nề khǎduồ lềkhềzítǎ yềnuồ pǎ,” ✧ Phuố Davi hé phúnuồ.

³⁶ “Phúnuồ akhu-akhyyề Israel aklwǎlyǎ lỏ~ plỉ thỉ~ thỉ bè thềgnề tặtề ná Jesủ đố thỉ mừthyềhtya è đố krusulo yềtồprềnuồ, Cómarya dyềhtwốhtya hó lủ ná è ma Byacề ma amámǎ, Krístu ma amámǎ hồ,” Petru hé phúnuồ.

³⁷ Bí kayǎ yềtahe nỉhuố Petru hếso pề èthỉ phúyề akhềnuồ, èthỉ thềplồsể nyacó rò a hếkạkhyềsủ Petru ná Prêdônyâphú đố aruồtahe, “Puốvǎ thỉ~, kihềphúnuồrò pề tồbề mềphútề?”

³⁸ Petru hé pề èthỉ, “Thyáphú Cómarya ki plwốkyǎ thỉ tềthủ tahenuồ zǎ nỉdủ lahyǎ thỉnề pwố~ tồprề rò plwố lahyǎ thỉnề ná htyề đố Jesủ Krístu amwỉ akủnuồ, túma Cómarya ki dyề thỉ shyềzủ mǎhồ Thề Sǎsể Byacề yềnuồ pǎ. ³⁹ Cómarya a tềemaklồ yềnuồma, mǎ thỉgnề ná thỉklwíthỉlyǎ đốkhyề tahe agnề, lỏ~ kayǎ đố a o đố htyềkềye tahe agnề ná lỏ~ kayǎ o đố Cómarya éhyǎ lủ đố a o nuồtahe agnề hó.”

⁴⁰ Petru hềrồ one èthỉ émủlǎ, htuốto a dyềhềdyềrề èthỉ, “Mềlwóhteka lahyǎ thỉnề ná tềcirya đố a kírề hyǎbề kayǎ mừmyáricyǎ yềtồhtủ nuồtahe nỉ!” ⁴¹ Kayǎ đố a zừề Petru a tềhềbềdồnyǎ yềtahenuồ a plwốkǎ lahyǎ anề ná htyề, rò bínuồtồnyềnuồ, kayǎ zừềkanyǎkǎ rò a kạkanuố éhtya kuố pồ èthỉ nuồ, a phủ~ o aprề thuốrỉ có.

Prềzừềtềphú Tahe A Tềhtwốprề A Tềbồthyókhềkhồ Khyềlủ

⁴² Èthỉ phyềnỉ lahyǎ tềshuốtềkhề đố a ki ithyó thềgnềhtyanỉ kuố anề đố Prêdônyâphú tahe a o, rò èthỉ bồthyókhềkhồnỉ lủ, eồ rồlủ† rò kwícồbể rồlủ. ⁴³ Prêdônyâphú tahe

✧ **2:28** 2:28 Li Htuthềhtya 16:8-11 ✧ **2:30** 2:30 Li Htuthềhtya 132:11 ✧ **2:31** 2:31 Li Htuthềhtya 16:10 ✧ **2:35** 2:35 Li Htuthềhtya 110:1 † **2:42** 2:42 Bí prềzừềtềphú tahe eồ rồlủ tề akhềnuồ, èthỉ eồ patồkuố ná Byacề a tềsǎsể mồhề kồle.

meluô tètapa khyéthukhyéthé tahe ná tème tètòtèprya a tèmátèdyâ tahe akhu-akhyê ùpwô~ prè théisè beduzûnyâ lõplí Cómarya có. ⁴⁴ Lõ~ prèzùtèphú tahenuô a otòopló lù rò tèt dõ a o ná èthí tahenuô, a zùtã mecwó nidyé lù tòprè ná tòprè. ⁴⁵ Èthí isètãkyâ a ucètazè ná a tãmuôtãtè tahe rò a mecwó pè ná kayã dõ a lorũlohtè tahe. ⁴⁶ Èthí cuô okúokýá rólù dõ tètũhõdu pwô~ tónyè rò èthí thèplòshyo zúezúó pè lù tòprè ná tòprè rò thèkrũthèlõ eróórólù dõ èthí ahidóhiphyâ akũ. ⁴⁷ Èthí htuthéhtya Cómarya rò ùpwô~ prè thèplò okuô èthí. Byacè bepló èhtya pè èthí kayã dõ a nĩbè tèmèlwóhtekã tahe dõ èthí prèzùtèplómũ akũ pwô~ tónyè có.

3

Petru Ná Giovanni Zasímé Kayã Khãduôdá Tôprè

¹ Bètónyè bí mòhélya thuómũ, ù tã kwicóbè ashuókhènuô, Petru ná Giovanni cuóhtya lahyã dõ tètũhõdu. ² Rò ù cõhyã kayã khãduôdá dõ a muòhókũ tòprè rò ù hyã dya-o è bí tètũhõdu kadã akhãshyé nuô. Kadã yènuô ù é è ná “kadãtwó.” Thyáphú a ki kwĩnĩkuô rũ dõ kayã hyãnuô dõ tètũtyã hõkũ nuótahe a o rò pwõnyènyè ù cõhyã dya-o lù bínuô. ³ Bí a myáhtye Petru ná Giovanni kírè nuô dõ tètũtyã hõkũ akhènuô, a kwĩthézò èthí dõ a ki dyé pè lù tèt tãcãcã. ⁴ Rò èthí myátã lù rò Petru hé lù, “Myácuótõ dõ pèoyè!” ⁵ Rò a kírè nĩbè tèt tãcãcã kóle a tanè rò a myácuótõ Petru ná Giovanni.

⁶ Manárò Petru hé lù, “Vãrũvãhtè o tòmýè~ to, manárò tèt dõ a o ná vã yènuô, vã ki dyé nè. Dõ vĩ Nazarèphú Jesũ Krĩstu dõ amwĩ o ná tètòprya shyosõ yètòprè khukhyèrò vã hé nè, kahtò cuómõ!” ⁷ A héhtuô phúnuôrò a pũ lũtakhu cóhtwó rò a cwikahtò lũlũ ná tòphuótũ a khãduólè, akhãduô shyèdye ná akhãduô mètèplò tahe a shyohtyasõhtya lõplí có. ⁸ Rò a pãkahtò rò a kahtò cuókãcuóhyã htuõrò a cuõnuô rókũ ná èthí dõ tètũhõdu akũ rò a cuókãcuóhyã, pãishye-ìprũ rò htuthéhtya Cómarya. ⁹ Lõ~ kayã o bínuô tahe myáhtye lõ a cuócyã yènuô ná a tètòhtuthéhtya Cómarya yènuô tahe. ¹⁰ Rò èthí tòmãní lahyã lù ná è ma kayã onyãkwĩè ùrũ bí tètũhõdu kadãtwó khãshyé nuótòprè prè. Dõ a cuócyã khyèthyã phúyè akhu-akhyê èthí khyéthukhyéthé lõplí có pwô~ tòprè có.

Petru A Tèhésodónyã Dõ Tètũtyã Hõkũ

¹¹ Bí kayã yètòprè pũma taklõ nidyé Petru ná Giovanni bí khãlè tòpho dõ ù é ná Solomo hilákũ akhènuô, kayã bínuô tahe khyéthukhyéthé rò klyahyã lahyã dõ èthí a o. ¹² Petru myáhtye èthí rò a hé èthí, “Vã khõbóthyó Israelphú thĩ~ thĩ cuô khyéthukhyéthé lahyã tème yètãcã alé mètè? Thĩ cuô myáotyã tuõ lõ pè mètè? Kayã yètòprè cuócyã yènuõma thĩ tanè lahyã ná pè mè pè è ná pè tètòtèprya nuô è? Thĩ tanè lahyã ná ma kayã sãsèphú tahe akhu-akhyê phúnuô è? ¹³ Abraham, Isaac ná Jacob tahe a Cómarya ná pè muòphèphyèphũ dõ~ nyènu tahe a Cómarya dyèluô htyahó a tètìtètakhè ná alulé Jesũ yènuô hó. Manárò thĩ dyètãkyã è dõ kayã htwõduhtwõkhu tahe a takhukũ rò bí Khwĩ Pilato cirya htuõhó dõ a ki plwõhtekyã lù akhènuô, thĩ cũkuô lù to. Dõ khwĩ yètòprè a mètènyènuô, thĩ htésũ tapã có ù có.✧ ¹⁴ È ma kayãsãsè, kayãcókayãtè tòprè tadúró thĩ víkyã è. Thĩ kwĩ Khwĩ Pilato, ‘Khyáthédõ rò plwõhte pè pè kayã dõ a mètýè ù nuótòprè.’ ¹⁵ Thĩ mètýèkyãhó kayã dõ a dyé ù thèhtwõprè yènuô tòprè hó, manárò

✧ 3:13 3:13 Li Htekã 3:6,15

Cómarya mehtwôprê kakhÿe khyëthyá è dô tètÿe hó, rò tètÿwôhtya-ané phúyë nuôma pë myáhtye có hó ná pënë hó. ¹⁶ Thÿ myáhtyethégnëhó ná kayá khăduôdá yëtôprê nuôma máđó a zÿe Jesŭ amwÿ akhu-akhyërò a ryákakhÿe pré. Pë thégnë ná yënuôma má đó è zÿe Jesŭ akhu-akhyë, Jesŭ meryá lólátakli lò có lÿ phú thÿ lò- plÿ myáhtye lôđúhó khönyá yënuôhó.

¹⁷ “Puôvyá thÿ-, khönyárò, thÿ ná thÿ khuklôkhuklyá mëthyë Jesŭ nuôma, thÿ yô thégnë angólasá to akhu-akhyërò thÿ mẹ è pré. ¹⁸ Cómarya héone htuôlôhó angó ná prêprô tahe lò- plÿ hó. Rò a héone pë èthÿ ná Krÿstu bè khyábè nyá tÿcyëtÿcÿ pã. Rò a lôhtyabăhtya hó phú a hé yënuô hó. ¹⁹ Thyáphú Cómarya ki plwôkyá thÿ tètÿnúuò rò, zã nÿđũ lahyá thÿnë rò taklyë kakhÿe khyëthyá lahyá đó Cómarya a o. Thÿ ki mephúnuô hérò shyë- shuôkhëtô shuôkhëbè hó pãnuô Byacè Cómarya ki dyéhëdyëre khyë thÿ pã. ²⁰ Rò a ki nõhyălyã pë thÿ Jesŭ máđũ Messia đó Cómarya nwóhtya pë htuôhó đó thÿgnë yënuô tôprê pã. ²¹ Phú Cómarya dyë thégnëone htuôđúhó ná prêprô sãšë mú- nukhë tahe ná Jesŭ yënuô a tóbè o đó mókhu tuôđó Byacè Cómarya mëtë kakhÿe lôhó tÿpwô- tôcô akhënuô pã. ²² Mëtëhërò Mosè hé, ‘Phú Cómarya nõhyă vã nuô, a ki nõhyă prêprô đó thÿ myëcôklë tôprê pã rò thÿ tóbè nÿđã có angó pwô- tômũ có pã.’^{*} ²³ Kayá đó a nÿđãcÿe kuô prêprô nuôtôprê alãangó to tahenuô, Cómarya ki dyataphăkyá èthÿ ná Cómarya aphúalyë khălë pã, htuôto a ki mÿpyëkyá èthÿ pã.’^{*}

²⁴ “Cáhtya đó Samuelè htũkhë tuôđó lò- prêprô đó a hësodönyá Cómarya ari-akyá đó khyë tahe ahtũkhënuô, a hëso-one htuô lò hó tÿ đó a ki htwôhtya htũkhë khönyăkhë yëtahe ari-akyá hó. ²⁵ Cómarya a tÿemaklô đó a nõdyëluôđã đÿtũ prêprô thÿ tahe nuôma thÿgnë hó. Htuôto Cómarya ôlyã htuôhó ná thÿ muôphÿphyëphuô đó- nyënu tahe nuô- ma thÿgnë otôkuô hóhó. Phú Cómarya hëso-one htuôhó Abraham, ‘Vã ki sôri đÿtũ lò hekhuphú yëtahe lò- plÿ ná nÿ klwÿlyã kalyã nuôtôprê akhyë pã.’^{*} ²⁶ Bí Cómarya nwóhtya alulé Jesŭ akhënuô, a nõhyă rë pë lÿ đó thÿ o hó. Thyáphú a ki sôri thÿ rò a nõhyă lÿ phúnuô. Má đó Cómarya a tarikôklôkyá thÿ pwô- tôprê ná tÿmũmyáricyá akhu-akhyë, Cómarya a sôri thÿ.”

4

Ũ Đótã Petru Ná Giovanni Đó Htôkũ

¹ Bí Petru ná Giovanni hébèpã ná kayá yëtahe akhënuô, bwÿdu tahe ná prêopô tÿlũhodu khuklô tôprê ná Saducëophú tahe hyătuô lahyá. ² Prêdônyâphú yëthényë ithyôithya pë ù ná Jesŭ htwôprê kakhÿe đó tètÿe rò a zÿlũplô pë lò ù ná kayáthyë tahe ki htwôprê kakhÿe thyákuôphú yënuô pã akhu-akhyë, èthÿ nuôtahe théplôdu kayá nuôthényë. ³ Rò èthÿ pÿ Prêdônyâphú yëthényë rò a đótã èthÿ đó htôkũ. A pÿ èthÿ akhënuô, yô mốhélăhó akhu-akhyë a đóo tuô èthÿ đó mốlÿ. ⁴ Manárò kayá đó a nÿhuô èthÿ tÿdönyá yëtahenuô, a zÿenyăekã éłã Jesŭ. Dyá shuôshuô pré prêkhũdu đó a zÿe Jesŭ tahenuô a phũ- o có nyări có.

⁵ A pÿhtuô èthÿ anotönyënuô Judaphú a khuklôdu tahe ná muôprũmuôprê đó a htwô khuklôkhuklyá tahe ná prëithyó tÿthyótÿthya athára tahe hyă okú tãstãplô khyëlũ

^{*} 3:22 3:22 Li Dönyá 18:15-16   ^{*} 3:23 3:23 Li Dönyá 18:19, Li Cóbucôbë 23:29   ^{*} 3:25 3:25 Hekhuhtwölú 22:18, 26:4

dó vj Jerusalem akũ. ⁶ Èthĩ hyă okú myáhtyesû ná Caipha, Giovanni, Alexandro, bwídukhuló Anna ná kayă aruô dó aklwíalyă ná bwídukhuló nuôtôprê tahe. ⁷ Èthĩ nõkahtò Prêdônyâphú yêthényê dó èthĩ mêtênýê rò a sudyă èthĩ, “Thĩ meryă kăkhyê khyêthyă kayă khăduôdá nuôtôprê phútê? Thĩ mephúyê nuôma thĩ mę ná ùpê a têtôtêprya pê? Mátorò thĩ cuố nõê ùpê amwị pê?”

⁸ Petru lóbbăhtya ná Thê Săsê Byacê rò a hêsû èthĩ, “Prêhtwöduhtwökhu thĩ~ ná muốprũmuốprê dó a htwö khuklôkhuklyă thĩ~ ⁹ dó pê meryă kăkhyê kayă khăduôdá yêtônyê tôprê akhu-akhyê thĩcê thĩsudyă pê phúnô ã? Pê zalaméka lũ phútê nuôma thĩ thézũ thégne ã? ¹⁰ Lõ~ thĩ yêtahe bèbè, Israel aklwíalyă lõ~ plĩ bèbè, a tở thégne lahyă ná kayă khăduôdá yêtôprê ihtòcuốcyă ryákăkhyê khyêthyă dó thĩ mêtênýê khõnyâyê nuôma mądó vj Nazarêphú Jesũ Krĩstu amwị a têtôtêprya akhu-akhyê prê. Jesũ Krĩstu ma thĩ mũthyêhtya è dó krusulo nuôtôprê hỏ, manárò Cómarya mêtwtwöprê kăkhyê khyêthyă è dó têtýê hỏ. ¹¹ Jesũ ma,

‘A thyáná lõ tômê dó thĩ byáhtya hi rò thĩ tăkyă è manárò dókhyênuô a htwöhtya lõ dó ù nõê è dó hiná dó a lodulố ù tômê.’[✠]

¹² “Kayă dó a mêtwtwöhtekă cyă pê ma túprê Jesũ tôprê prê. Kayă aruô dó Cómarya dyé èthĩ ná a ki mêtwtwöhtekă pê agnênuô, dó hekhu yêtôba lõ có nuô a o tôprê~ to.”

¹³ Judaphú dó a htwöduhtwökhu tahenuô, a myáhtye ná Petru ná Giovanni thêplòkhũhă rò a thégne ná èthĩ ma kayă cyălicyălê mătò htuốto èthĩ ma kayă mốhémốlĩphú prê tahe akhu-akhyê, a khyêthukhyêthê lahyă có. Htuốto èthĩ thégne pố ná Petru ná Giovanni ma kayă dó a krwöbóthyó kuố ná Jesũ tahe. ¹⁴ Manárò èthĩ myáhtye ná kayă dó akhăduô ryákăkhyê nuôtôprê kahtò o bí Petru ná Giovanni akhăshýê akhu-akhyê èthĩ hécýă pă tôcô~ to. ¹⁵ Htuốrò èthĩ nõhtecuố tăphăkyă Petru ná Giovanni dó prêzũtêplòmũ hidóklố rò èthĩ nuôtahe okúokyăkyă tú dyédũ lũ. ¹⁶ Èthĩ sudyă nĩdyélũ, “Pê tởbè mę èthĩ phútê? Èthĩ mêtwtwöhtya têtôtêprya yêtahenuô lõ~ kayă o dó vj Jerusalem akũ yêtahe thégne lõplĩ hỏ akhu-akhyê pê ki hé ná amătò nuô a nĩpătò hỏ. ¹⁷ Manárò, thyáphú têtítêkyă yê ki luốpasícũố pă tă dó kayă éprê aklê tămé nuô, pê bè hé èthĩ ná bè hêsodonyănĩ pê pă ù ná Jesũ amwị tôprê~ to.”

¹⁸ Rò èthĩ ékanuố khyêthyă Petru ná Giovanni rò a hé èthĩ, “Jesũ amwị yênuô, thĩ bè hébênĩ pă toto, thĩ bè ithyóithyanĩ pê pă ù toto.” ¹⁹ Manárò Petru ná Giovanni hêsû èthĩ, “Ma pê tởbè nĩdă thĩngố ã? Mátorò pê tởbè nĩdă Cómarya angố ã nuô, tanelyă nĩdyé lahyă thĩné dó Cómarya a mêtênýê nuô. ²⁰ Mêtêhêrò tê dó pê myáhtye nĩhuố htuốhỏ tahenuô pê ki hêsoluố pê ù to hênuô, pê ocyă to.”

²¹ Phúnôrò Judaphú dó a htwö khuklôkhuklyă tahe lé dyéròdyéryê shyosố hyăklốlố pố èthĩ ná dó aréano nuô có, htuốrò a plwökăkyă èthĩ prê. Èthĩ thégne ná kayă htuthêhtya lõplĩ Cómarya ná èthĩ mêtwtwöhtya têtýetahe akhu-akhyê a ki cirya Petru ná Giovanni phútênuô a tanêplố lahyă to. ²² Kayăphê dó ù zasímê têtôtêprya lũ yêtôprênuô ana ohó lwĩshýelố hỏ.

Prêzũtêphú Tahe Kwícốbê Cómarya Dó A Ki Dyé Lũ Têthêplòkhũhă.

²³ Bí ũ plwöhtehó Petru ná Giovanni yënuônuôná tôphuótuô èthi kakhýë dö a khöbóthyó tahe a o. Rò lö~ bwídukhu tahe ná muöprümüöprë dö a htwö khuklókhuklyä tahe hékryä~ èthi phútë nuô, a kadyáluö pë ná akhö yëtahe. ²⁴ Bí a khöbóthyó tahe nïhuö tètëtyä yë akhënuô, èthi kwícóbë rôlö lö dö théplò tômë~ cű akű dö Cómarya a o rò a hé, “Kö~ byacèdu, në ma prë dö a byáyatëlyä mòkhuhekhu, htyëdutava thítahe ná lö~ tètë dö a o dö tètëtahe akű lö~ plí tôprë! ²⁵ Thé Säsë Byacè nõhébè dítú pë Phuö Davi, máhó nëlulë yënuô,

‘Myëcôruô tahe cuö théplòdu likathwí có lahyä mëtë? Mamëtërò kayä tahe cuökre memümyä lahyä tètë dö a kyädë tahe mëtë? ²⁶ Hekhucóphya tahe taritaryä one lahyä anë dö a ki sá Cómarya ná khwí dö Cómarya nwóhtya lö dö a ki mëlwóhtekä prëlu kayä yëtöprë. Phúnuôhó prëpötartitë tahe okúokyä róni lö dö a ki sátörökuö tètë ná hekhu akhwí tahe.’^{*}

²⁷ “Khönyärò dö vïkű yënuô a htwöhtyahó anë phúnuô hó! Mëtëhërò Khwí Herodè ná Khwí Pöntio Pilato okúokyä täsü ná Judaphú máto tahe ná Judaphú tahe bí vïkűyë. Rò a tane mëtýë rôlü Jesű mádu në lulésäsë dö në dyéhtwö è ná Krístu yënuô tôprë. ²⁸ Dö në tètëpëtëpryä akhu-akhyë ná tètë dö në dyalyä htuöhö në théplò dö a ki htwöhtya pä tahe akhu-akhyë, kayä yëtahe mëtë lahyä hó phú në taritaryä one htuönuô hó. ²⁹ Manárò, Kö~ Byacè~, nídä myámö èthi hé taròthé théisë lahyä pë khönyäyë tahenuô, htuöto thyáphú pë htwö nëlulë yëtahe ki hébëkhühäbù ryákuö nërinëkyä nuôró, mëtewórë pë. ³⁰ Dyéluö në taryëpropryä dö a ki zasímë ũ agnë, ná tème tètëpëtëpryä tahe ná tème tapakhýëthu tahe, rò dö në lulésäsë Jesű yëtöprë amwïkhyë rò nõoluöhtya dü tètëtahe ní~.”

³¹ Bí èthi kwícóbë htuöhö akhënuô, khälë bí èthi léopló tölü nuôtöpho a kazuöruöhtya rò èthi löbä löplí ná Thé Säsë Byacè pwö~ tôprë rò èthi pwö~ tôprë hësodönyä khühühähä pë lahyä ũ ná Cómarya ari-akyä.

Prëzütëphú Tahe Mëlümetyä Mëcwómëkö Khyëlü Ná Tëtë Dö A O Ná Èthi Tahe

³² Prë dö a züenyätë tahenuô èthi olü ná théplò tômë~ cű, tètane tôcö~ tuö. Èthi tãmuötätë tahenuô èthi dákwó nidyë lahyä ná atë tôprë~ to. Tëtë dö a o ná èthi tahenuô èthi eröphyerö khyëlü. ³³ Prëdônyäphú tahe khyáluö pë ũ athë ná Byacè Jesű nyäkahtò htwöprë kakhýë ari-akyä yënuô, a löbä có ná tètëpëtëpryä ashýo-asö htuöto Cómarya klölyaló klölyabä pë có abwíataryë dö èthi lö~ plí alö có. ³⁴ Dö prëzütëphú yëtahe aklënuô, kayä söphásoryä o tôprë~ to, mëtëhërò kayä dö a o ná htyëölyärö, náhináphyä tahenuô, a isëtäkyä rò a phyéhyäní lahyä rű dö a isëtäní yëtahe, ³⁵ rò hyädyëtä lahyä rűyë dö Prëdônyäphú tahe a takhukű rò èthi ibë pë ná kayä dö a lorűlohtë nuötahe.

³⁶ Phúnuô akhu-akhyë kayä mwí ná Joseph o tôprë, è ma Leviphú tôprë rò a o pacëlyä dö Cyprú klúkhu, rò Prëdônyäphú yëtahe é lümwí ná Barnaba (Angólasá ma kayä dö a dyéhëdyere ũ) ³⁷ a isëkyä alyä tölë rò a hyä dyëtä arűyë dö Prëdônyäphú tahe a takhukű.

5

Anania Ná Sapphira

^{*} 4:26 4:26 Li Htuthëhtya 2:1-2

1 Manárò kayä dö amwi ná Anania otôprë. È ná amë Sapphira isëkyä nidyé alyä tôlë.
2 Rũ dö èthi isëni yënuô, amë théplòo thyákuô ná lũ dö èthi ki bekyä èthignë tahe rò a okyä dö aruô yëtahenuô a hyädyé ná Prëdônyäphú nuôtahe.

3 Rò Petru hé lũ, “Anania~ në cuô nõpõtuõ nënë ná khñericýä khukló metë? Në lahõkyähó Thé Säsë Byacë hó. Në cuô bedwó uõkyä tuõlyä ngu dö në isëni è aklë nuôtahe metë? 4 Bí në isëtä tyahí nelyä to akhënuô, lyáyë ma nètë nídú máto è? Në isëhtuõhó rò rũ dö në nìbë tahenuô~ ma nètë préprë. Phúnuô rò në cuô belyatuõ në théplò dö në ki mephúyë metë? Yëma në lahõ kayä máto, në lahõ có hó Cómarya hó.”

5 Anania nìhuõ ngó yënuô ná tôphuõtuõ a lakhúthyëkyä có. Rò lõ~ kayä dö a nìhuõthëgnë lahyä tëmëhtwõhtya anë yëtahenuô a taròthë thëisë lõplí có. 6 Prëkhũ phúdípúthë tahe hyãnuõtuõ rò a talúbí lũ ná ikë, rò èthi cõhtekýä lũ rò cuô iluõkyä lũ.

7 Htuõrò a phũ~ ohó thuõmũ akhënuô, amë hyãnuõ tuõdõ Petru a o. Manárò dö pãnuuô, a mëkryä~ phútënuô a thëgnë kuõũ tôcõ~ to. 8 Petru sudyä Sapphira, “Në hésuõ pë myä vã, lõ~ në ná nèvë isëni ucëtazë angü nuõma rũ báyë nyäprë è?”

Rò a hésû, “Amávã, lõ~ plí nuõma báyë nyäprë hó.”

9 Phúnuõrò Petru hé lũ, “Mamëtëro në ná nèvë cuô memyä tuõ Thé Säsë Byacë metë? Kayä cuõiluõ nèvë tahenuô, a katuõ mópäprë bí kadãhtũ yënuô pré rò èthi ki cõcuõ kuõ pó në pã!”

10 A hé htuõrò tôphuõtuõ Sapphira lakhú thyëtäkyä kuõ bí Petru khãduô khãshyé nuô. Prëkhũ phúdípúthë tahe hyãnuõ rò myãhtye ná a thyëhó akhu-akhyë èthi cõhtecuõiluõ tõkyä lũ ná avë. 11 Lõ~ prëzëtë plómuphú yëtõmulõ ná kayä dö aruô tahe nìhuõthëgnë lahyä tëmëhtwõhtya anë yëtaherò a thëisë lahyä kanõ~ to.

Tëprõtëprya Ná Tëmë Tapakhyéthu Tahe

12 Tëmë tëprõtëprya tahe bèbë, tëmë tapakhyéthu tahe bèbë, Prëdônyäphú tahe mëlúõ pë élä ü. Lõ~ prëzëtëphú tahe hyã myãhtye tãsü lũ dö tëlühõdu khälë tôpho dö ü è ná Khwí Solomo hilákú yënuô akũ. 13 Kayä dö a zũenyäe to tahenuô a hyãnuõ obũ kuõ èthi tôprë~ to tadúro a htuthé nidyé nyacó èthi. 14 Manárò prëmòprëkhũ dö a zũe Byacë tahenuô, a hyãnuõrõ èhtya ná èhtya kuõ dö èthi aplóamü akũ. 15 Prëdônyäphú tahe yõ më tëprõtëprya pë hó ü tàyëtahe akhu-akhyë, bí Petru cuõrwó klyákũ bí èthi khãshyé yë akhënuô, thyáphú a zouô ki tãbë prëswíprësë yëtahe nuõrò, kayä tahe záhyãní lahyä kayãswíkayäsë tahe rò a hyã dëlyä pë èthi alëmyë tahe, klo tahe dö klyádukũ. 16 Kayä bémü dö a o tavítava phũ ná vï Jerusalem nuôtahe záhyãní lahyä kayãswíkayäsë tahe, mátorò kayä dö khñémũmyä mëbë lũ tahe dö èthi a o rò a zasímë pë lõ có ü pwõ~ tôprë.

Prëdônyäphú Tahe Khyábë Tëmëcyëmëcũ

17 Yëtõphuõrò bwídukhulõ tôprë ná lõ~ prë dö a krwõkuõ lũkhyë dö a opanuõ tõkuõ dö Saducëophú aplóamü bínuô tahe, thëkháthëhte tadũ có Prëdônyäphú yëtahe có. 18 Èthi pũ Prëdônyäphú tahe rò dõtäkyä èthi dö htõkũ. 19 Manárò bí nuõtõthënuô, Byacë tanémókhuphú tôprë hyãbãmõ kadã rò a plwõhtekýä Prëdônyäphú yëtahe rò a hé èthi, 20 “Cuõnuõ kahtòo lahyä dö tëlühõdu avĩkũ nuô rò hésodõnyä pë lõũ ná tèohtwõprë athë yë ari-akýä nuô.”

21 Prëdônyăphú tahe nıdă mókhtanéphú nuôtôprë angó rò, bí mólıbü akhënuô, èthı cuõnuô lahyă dö tëlühödu a vıtarëkü rò èthı cáhtya ithyóithyată lö ü bınuô.

Bwıdukhuló tôprë ná kayă dö a krwöhyăkuö lükhyë tahe hyätuö rò hyă épló lö Juda khuklódu tahe ná muöprümüöprë tahe rò èthı okúokya lö lü. Htuöró a nõcuöéhyă Prëdônyăphú o dö htökü nuôtahe dö èthı nyëhyă. 22 Manáro bí Juda klyëkhukló tahe cuõnuô dö ü lédóo èthı akhălë akhënuô, a myáhtye pã Prëdônyăphú yëtahe tôprë~ to akhu-akhyë, èthı kahëso khyë kayă htwö khuklókhuklyă nuôtahe ná muöprümüöprë nuôtahe, rò a hé èthı, 23 “Bı pë cuötuö dö ü lédóo akhălë akhënuô, pë myáhtye ü kama oryálă kadă ná thó. Htuöró lö~ prëopö htö yëtahenuô, a kahtöopöo lahyă bí kadăhtü nuô pwö~ tôprë tadúró pë bãmö kadă rò pë nuömyă dö akü akhënuô, pë myáhtye pã tôprë~ to.” 24 Bí prëopö tëlühödu khukló yëtôprë ná prëlütyă khukló tahe nıhuö tëtítëkyă yë akhënuô, a htetapa löplı lü rò a tanë lahyă ná ma a kırıë htwöhtya kuölö pö kryă~ itë pã a tanë löplı phúnuô.

25 Yëtôphuöró kayă hyănuö tôprë rò a hé èthı, “Nıdă lahyă~ thı dótă kayă dö htökü nuôtahe cuö dö tëlühödu a vıtarëkü nuô rò a ithyóithyată löplı ü bınuô hó.”

26 Phúnuöró prëopö tëlühödu khukló yëtôprë ná a khöpacë tahe htecuö ékăkhyë Prëdônyăphú nuôtahe. Manáro théısë ná ü vı èthı ná lö ró èthı mëshyomesö bú lä ná èthı to.

27 Èthı thücuö Prëdônyăphú yëtahe dö Judaphú khuklókhuklyă yëtahe anyëhyă rò bwıdukhuló yëtôprë sudyă cemýă èthı. 28 A hé èthı, “Pë hétăhëte htuöhó thı ná ithyóithya pã tă ü ná kayă yëtôprë amwı tãmé ní~, rò khönyáyë thı myámyă thı cuö mekryă~ hó itëtë! Thı ithyó pyëcuö löplı hó ü dö vı Jerusalem akü yënuô hó. Kayă nuôtôprë thyë nuöma pë yëtahe akhyë hó, thı thézü dya lahyă pë tëtü phúnuô.”

29 Petru ná Prëdônyăphú tahe hésü, “Phü~ ná kırıë nıdă prëlu kayă angónuô, bè nıdă klö dö Cómarya angó. 30 Thı müthyëhtya htuöhó Jesü dö krusulo rò pëphyëpëphuö a Cómarya yëtôprë mehtwöprë kăkhyë khyëthya è dö tëtthë khălë hó. 31 Thyăphú Cómarya ki dyë pé Israelphú tahe tëza nıdú né ná tëplwökyă tëtthü tahe agnënuô, a dyaohó Jesü dö atakhu cóhtwó tōkyë phú kayă htwöduhtwökhu tôprë ná prëmëlwóhteka ü tôprënuô hó. 32 Pë ma prë dö a khyáluö pë ü thé ná tëtthë tahe ari-akya hó. Phúnuöhó Thé Săsë Byacë yë bèbè, a khyáluö thyăkuö athë phúnuönuô. Thé Săsë Byacë yënuô Cómarya dyëtă pé ná kayă dö a nıdă lüngö nuôtahe agnë pré.”

33 Bí Judaphú khuklódu khusuhtü tahe ná Judaphú muöprümüöprë dö a htwö khuklókhuklyă tahe nıhuö tëtëbëyë akhënuô, a théplödu kanö~ to. Ró a thézü kremëthyëkyă có Prëdônyăphú yëtahe có. 34 Manáro bí èthı aklënuô Pharisëophú dö amwı ná Gamalie otôprë. È ma tëtthýótëtthya athára tôprë, htuöto è ma kayă tôprë dö ü dyaduzünyanı lü. A ihtö dö kayă htwö khukló tahe anyëhyă rò a nõëhte khókyă lö Prëdônyăphú tahe dö aklö taplôphú. 35 Htuöró a hé Judaphú dö a htwö khuklókhuklyă tahe, “Khöböthyó Israelphú thı~, thı kırıë më kayă yëtahe phütënuô, tanë tătë lahyă taki. 36 Tanëhtya tuö lahyă ná dö arëkhë nuöma kayămwı ná Theuda ohtya tôprë. A hélyă nıdyë ané ná vă ma kayă htwödu tôprë. A khöpacë dö a krwökuö lü nuô a phü~ o lwızë có, tadúró bí ü mëthyëkyă htuöhó lü akhënuô, a khöpacë tahe lüpruölüprya lö pré. Htuöró a tëtthýëtëmë tahenuô a pyëkyälö bınuô pré. 37 Dökhyë bí ü ihuöplö

htyëphúkëphú amwı tètãmarădyă akhënuô, Galileaphú dô amwı ná Juda héyënuô tôprë oluôhtya khyëthyá. A cuô ilo-ilyanı êlä kayă tadúro nyëtyatorò ù mëtthyëkyă lû rò a khöpacë tahe lưpruôlưpryăkyă khyëthyá prë. ³⁸ Phúnuôhó tètítëkyă dô a htwôhtya khönyáyë bèbè, vă thézũ hé thĩ ná mệ tá èthĩ tôcô- tãmé. Nôodũ èthĩ phúnuô, mëtëhéro èthĩ tanë mëtë yëtahenuô, ki mậ prë a hyă dô prëlu kayă a tètane kihéro a pyëkyă dû atë pã. ³⁹ Mătòro tèmë yënuô, a o dô Cómarya a ohyă kihënuôma thĩ mệpé ná èthĩ to, thĩ vúsũ prë ná Cómarya prë nuô, thĩ myáhtye shyëkló ná thĩné pã.”

⁴⁰ Prë htwô Judaphú khuklôdukhusutũ tahe cÿe kuô Gamalie a tëdyëtanëcwó yë rò a énuô khyëthyá Prëdônyăphú yëtahe. Htuôro a mũ èthĩ ná iplírwı htuôro a hé èthĩ ná thĩ bè dônýăhësonı pë pã ù ná Jesũ amwı yënuô to, a héhtuô phúnuôro a plwô kăkyă èthĩ.

⁴¹ Prëdônyăphú tahe thëkrũthëlô htecuôkyă dô Judaphú khuklôkhuklyă yëtahe a mètthënyë, mëtëhéro dô Jesũ akhu-akhyëro Cómarya dya-o nyă hó èthĩ ná a bè khyábè ù mëtare èthĩ phúyë nuôma a kò nyă hó phúnuô prë. ⁴² Rò dôkhyënuô, èthĩ okuôkyă to. Dô tëlühödu akũnuô bèbè, dô ùhiũphyă akũnuô bèbè, pwõnyënyë- èthĩ ithyóithya plehyă pë ù, èthĩ hësodônýă plehyă luô pë pó ù ná tètthëkrũmila ari-akýă. Tètthëkrũmila ma mậhó Jesũ ma kayă dô a mëlwóhtekă prëlu hekhuphú lồplĩ tôprë hó.

6

Prëmëcwómekö Ũ Thuôthyótôprë.

¹ Bínuô akhë, prëzÿëtëphú tahe oéhtya ná oéhtya rò Helleniaphú tahe ná Judaphú dô a hébè nıdyédũ angó tahe krékhyëlũ. Helleniaphú tahe hé ná kayă dô a zÿezÿö sësësö tónyë ná tónyë tahenuô a myátăphuô békhukýă èthĩ prëmòokryă tahe, a hé lahyă phúnuô. ² Phúnuôro Prëdônyăphú shyéthënyëyë, a épló lö prëzÿëtëphú tahe rò a hé èthĩ, “Pë ki dya-okuôkyă tètthësodônýă pë ù ná Cómarya alăangó yëtahe rò pë ki ibëtă pë ù sësësö nuôma a tóto. ³ Phúnuô akhu-akhyë puõvyă thĩ-, nwóhtya lahyă kayă thuôthyótôprë dô a lóbă ná Thé Săsë Byacë ná tètthíphé tahe rò pë ki nõmë èthĩ tèmë dô a bè zÿezÿö pë ù sësësö tahe. ⁴ Pë yëtahe kuôke rò pë tóbè dyélya löshuólłkhë ke dô tètkwícóbë ná tètthësodônýă pë ù ná Cómarya alăangó tókýë.”

⁵ Lõ- kayă o dô aplóamukũ yëtahe pwõ- tôprë thëplòtö kuô löplĩ ná Prëdônyăphú hësoluôhtya yëtahe, rò èthĩ nwóhtya Stephano dô a lóbă ná tètthÿtënyă ná Thé Săsë Byacë yëtôprë, htuôro a nwóhtya kuôpó Philipu, Prochorus, Nicano, Timon, Pamena. Htuôro a nwóhtyanı Nicolaita, è ma Judaphú mătò, è ma vı Antiokophú tôprë rò a kanuô kuô dô Juda a tètçóbucóbë akũ. ⁶ Èthĩ aplóamuyë thũhyă kayăyë thuôthyótôprë dô Prëdônyăphú tahe a o. Rò a kwícóbë pë htuô èthĩ rò a dyahtya lahyă atakhu dô èthĩ yëtahe aló.

⁷ Phúnuôro Cómarya alăangóyë a luôpasıcuô ná cuô có. Htuôro dô vı Jerusalem akũ nuô, kayă dô a zÿkănyăkătë tahe oróóéhtya ná htya có. Htuôto bwıdu tahenuô, a zÿkănyăkă é kuô nyacó.

Ũ Pÿ Stephano

⁸ Stephano dô a lóbă ná Cómarya abwıataryë ná a tètprõtëprya yëtôprënuô, a mëlũ pë ù o bínuô tahe ná tèmë tètprõtëprya tahe ná tëmëtapă khyëthukhyéthë tahe bínuô.

⁹ Manárò kayă dö a htésû lû nuô a o tahe. Èthi ma kayă tômu dö a nuõ otõkuõ dö (Phú ù é èthi ná) Judaphú dö a nîbè tẹpală tahe a tẹpòbêhõ aplóamu. Èthi ma a o dö vĩ Cyreneo ná vĩ Alexandria akũ. Èthi yêtahe ná Judaphú dö aruôtahe dö a o dö Cilicia kẹ ná Asia kẹ thì tahenuô, a cáhtya krékryásû Stephano. ¹⁰ Manárò bí Stephano hébètẹ akhênuô, Thê Săsê Byacè dyé lû tẹthíphécýádè tahe akhu-akhyé èthi krékaḵhyésû cyă pã lû tôcôto.

¹¹ Phúnuôrò èthi cuõ ilõhuô kayă dö aruôtahe rò a nõhélahõ èthi, “Pẹ nîhuõnó htuõhó Stephano yê, a htésû, a hébè mũmyáricýă Mosè a tẹthyótẹthya tahe ná Cómarya có.”

¹² Èthi cuõ dö kayă bémũ yêtahe a o, ná Judaphú khuklòkhuklyă tahe, ná prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe a o rò a cuõ ryãmikuõ rò a cuõ nõmesúsáhtya èthi. Rò kayă yêtahe cuõ pũ Stephano rò cwihyă lû dö kayă htwõ khuklòkhuklyă tahe a mètènyé.

¹³ Htuõrò èthi éhyă kayă dö a ki khyálahõnĩ athé ná Stephano ari-akyă tahe. Rò kayă yêtahenuô a hé lahyă, “Kayă yêtòprẹ ma a hépyéhékyă lõpli pẹ tẹlũhõdu săsê ná Mosè a tẹthyótẹthya tahe pwõ- tôphuõ có menê. ¹⁴ Pẹ nîhuõ a hé ná vĩ Nazarèphú Jesũ yê ki mẹtãpròkyă tẹlũhõdu yênuô pã rò a ki htulya taplekyă pẹ lẹklólékhyă dö Mosè dyéokyă htuõhó pẹ yênuôtahe pã” a hé phúnuô.

¹⁵ Lõ- kayă dö a onyăo bí kayă htwõ khuklòkhuklyă akhălẹ yênuô tahe myátãtõ lõ Stephano, rò èthi myáhtye lû mètènuô a thyácóná tanémókhuphú amètè nuô có.

7

Stephano Hébèngó Tahe

¹ Bwídukhulõ yêtòprẹ sudyă Stephano, “Phú kayă yêtahe hé nẹ yênuôma, nẹ hé málakõ nyă ẽ?”

² Rò Stephano dyă pẹ èthi, “Puõvyămuõphẽ thì- nĩdă lahyă vă hé pẹ thì yê! Bí pèphẽ Abraham cuõ tyahí dö vĩ Haran híto, rò a opă prẹ bí Mesopotamia akhênuô, Cómarya dö a lõbă ná tẹtaryèdu taryèhtũ yêtòprẹ oluõhtya pẹ lû dö a mètènyé. ³ Htuõrò a hé lû, ‘Dyakyă nẹhinèphyă, nẹphúnèlye ná nẹhtyènèkẹ nuôtahe rò cuõ o dö kẹ dö vă ki dyéluõ nẹ yênuô pã ní.’*⁴

⁴ “Phúnuôrò Abraham htecuõkyă bí Chaldea kẹkũ nuôrò a htecuõ dö vĩ Haran. Bí aphẽ thyèhtuõ rò dõkhyènuô Cómarya nõcuõ lû dö htyékẹ bí thìo nĩdyé khõnyă yênuôhó. ⁵ Rò Cómarya dyétã nõhĩ Abraham prẹ tólẹ- to, bí tôkyèphú prènuô- a dyé có hí lû to, tadúro Cómarya ólyă lû ná a ki dyé lû kẹtòkẹ pã, rò kẹyènuô, a ki htwõ Abraham ná aklwĩalyă kalyă dítũ yêtahe ahtyèakẹ pã. Bí Cómarya ólyă lû ngóyẽ akhênuô, Abraham aphú o hí tòprẹ- to.*⁶ Cómarya héokyă Abraham, ‘Nẹklwĩnèlyă kalyă dítũ tahenuô a ki cuõhtwõ sĩprẹ dö htyèruòkẹklõ tókẹ pã, rò èthi ki cuõhtwõ cũ bínuô pã, rò ù ki męcýèmęcũ èthi analwĩzẹ akũ pã. ⁷ Manárò vă ki cirya kayă dö a nõhtwõ èthi cũ nuôtahe pã. Rò dõkhyèpãnuô, èthi ki htekaḵyă ná kẹbínuô tókẹ pã rò èthi ki ka còbucòbèhtya vă bí khălẹ nuôtòpho pã,*⁸ Cómarya hé phúnuô. ⁸ Htuõrò Cómarya ólyă angó ná Abraham tòmũ, rò a tẹõlyă a tẹmátèdyă yênuôma mähó Abraham lẹklõ mẹ tẹdútalíphá* yênuô hó. Rò Abraham dútali nĩdyé a phúpřèkhũ Isaac phá bí a opacèlyă

* **7:3** 7:3 Hekhuhtwölú 12:1 * **7:5** 7:5 Hekhuhtwölú 17:8, 48:4 * **7:7** 7:7 Hekhuhtwölú 15:13-14, Li Hteka 3:12 * **7:8** 7:8 Cómarya hétã Abraham ná a bè dútalíphá. Thyáphú è ná aklwĩalyă tã kalyă dítũ tahe ki dyéluõ ná èthi thẹpłòtõkuõ ná Cómarya a tẹõlyayé rò a cűe krwõmẹkuõ phú Cómarya mekyă agnè nuô, a bè dútalíphá, htuõto thyáphú a ki dyéluõ lahyă ná èthi ma Cómarya akayă hó agnènuô, a bè dútalíphá.

htuô a bãhtya athê lwĩthyó akhênuô. Isaac me dítú pèkuô a phúpèrèkhũ Jacob phú aphê mênúô. Htuôrò Jacob me dítú pè kuôpô a phúpèrèkhũ shyéthényê phúnuônuô. Jacob aphúpèrèkhũ shyéthényê yênuôma máhò pè klwĩlyã shyényêmuô yêtahe aphê tahe hó.

⁹ “Jacob aphúpèrèkhũ tahenuô, a thêkhwê nídyé kuô apuô Joseph rò êthĩ isêcuôkyã lũ dó a ki cuôhtwôkyã cú dó Egypt ké. Manárò Cómarya okuô ná è. ¹⁰ Htuôrò bí a sítôbè tẹpyátèsê akhênuô, Cómarya mesiplé lũ pwô- tôphuô có. Bí Joseph cuôtuô dó Egypt ké Khwí Pharao mètènyê akhênuô, Cómarya dyé lũ tẹthítèphé ná Khwí Pharao a tẹmyádu khó nídyédũlũ tahe. Htuôrò Khwí Pharao nõpônĩ lũ ná Egypt ké ná ahi-aphyã ná ahòhtè thítahe.

¹¹ “Bínuôakhê tẹovĩokò ohtya dó Egypt ké ná dó Canan kékũ rò tẹcyètècũdu tadũ tahe ohtwôhtya tuô có dó pẹphyèpèphuô tahe léelèó o pã có to có. ¹² Rò bí Jacob nĩhuô ná buôhuôdĩ o dó Egypt ké akhênuô, a nõcuô iprĩ pèphê dõ- nyénu tahe sèesèó dó Egypt ké aréló tôphuô. ¹³ Bí êthĩ cuôhó nyèphuôtôphuô akhênuô, Joseph dyéthégnè êthĩ ná è ma êthĩ apuô nídũ rò Khwí Pharao thègnèhyã kuôdũ Joseph apuôavyã, amuôaphê yêtahe. ¹⁴ Htuôrò Joseph nõkã éhyã aphê Jacob ná apuôvyã klwĩlyã lõ- plĩ dó Egypt kékũ. Apuôvyã klwĩlyã lõ- plĩ nuô, a o thuôthyótôshyê ná thényã. ¹⁵ Phúnuôrò Jacob ná aphúalye tahe cuôo lahyã dó Egypt ké rò è ná pèphê dõ- nyénu tahe cuôthyèlò bínuô. ¹⁶ Êthĩ luôto tahenuô, ù phyéka è dó vĩ Shekem. Rò ù kã iluô êthĩ bí Abraham iprĩ onekyã nídyé luôkhu nuôtôpho. Luôkhu dó vĩ Shekem yênuô Abraham iprĩ dó Hamor aphú thítahe a o.

¹⁷ “Bí shuôkhê phũhtyahó ná Cómarya ki mëlómèbãhtya a tẹemaklò dó a ólyã htuôhó ná Abraham akhênuô, pè myécôphú dó a o dó Egypt kékũ yètahenuô, a oróhtya ná oróhtya có. ¹⁸ Dókhýènuô, khwí dó a thègnè Joseph ari-akyã to tôprènuô, a htya pônĩ Egypt ké. ¹⁹ Athéplò có dó pè myécôphú yêtahe akhu to. A męcyèmecũ pẹmuôpèphê, pẹphyèpèphuô dõ- nyénu tahe, thyáphú pacèphú othè nuôtahe ki thyékyã agnènuô a nõcuô dyataphãyekeyã tadũ pemyécô phúothê yêtahe ná hi.

²⁰ “Mosè opacèlyã tòkuô bínuôakhê hó. È ma pacèphú dó a phètwôphèthãryã dó Cómarya anyèhyã tôprè. Amuôaphê myákhwè nídyélè lũ dó hidókũ thuólèlè- tuô prè. ²¹ Rò bí ù cuôdya taphãkyã è ná hi akhênuô, Khwí Pharao aphúpèrèmuô myáhtye lũ rò a phyéka buôdu ínidyé lũ phú aphú ná ané nídũ tôprènuô. ²² Ù ithyóithyanĩ Mosè ná Egyptphú a tẹthítèphé pwô- tôcô rò a tẹhébèhèsũ ná a tẹphyètèmę tahenuô, a lóbã ná tẹtaryèshyosò có.

²³ “Bí ana ohó lwĩshyê akhênuô, a belyã athéplò ná a ki cuôolè kuô amyécô Israelphú tahe. ²⁴ A myáhtye Egyptphú tôprè mênũmecã Israelphú tôprè rò a cuô męcwô pèkuô Israelphú yètôprè. A melyèsú kakhýè Egyptphú yètôprè rò a męthyékyã lũ. ²⁵ A tanę ná a myécôphú nídũ tahe thègnè ná Cómarya ki nwóhtya è dó a ki mëlwóhtekanĩ êthĩ dó cúkhälé pã tadúró êthĩ thègnèsũ kuô lũ to. ²⁶ Anotônyènuô, a myáhtye Israelphú ná Israelphú thényê klyé nídyé khyédũ lũ rò a cuô yácú mepèmedwô kakhýè pè êthĩ rò a hé êthĩ, ‘Nídã lahyã khòbóthyó thĩ- thínáthĩ nídũprè rò thĩ cuô vúnidyé lũ mętè?’

²⁷ “Manárò kayã dó a męthúmeplá ré akhò Israelphú nídũ yètôprènuô, a shya taphã cuôkyã Mosè dó ahtũ rò a hé lũ, ‘Maũpè tôprè dyé nè taryèshyosò dó nè kibè pố pè

rò cirya pè nuôpě? ²⁸ Nè thézú mēthyēkuô vā phú nè mēthyē Egyptphú dō pahénu nuôtôprè è? ²⁹ Bí Mosè nīhuô ngó yētômũ akhēnuô, a htekyā cuô dō Midia kē phú htyēruôkēklôphú tôprè, rò a cuô phúní bīnuô thényē.

³⁰ “Mosè cuô bãhó bīnuô analwīshyē hó akhē, dō Sínai so khāshyē, kēsēhtyēkyā lōtamákhū khālē tôphonuô, miũhtya cācuô rô tanémókhuphú tôprè oluôhtya pē lū dō mikũ dō a mēthēnyē. ³¹ Mosè myáhtye rô a khyéthukhyéthé rô a hyāmyáphú tātē lū rô a nīhuô Byacè ngóprahtya, ³² ‘Vā ma nè muôphēphyēphuô dō~ nyēnu tahe a Cómarya. Vā ma Abraham, Isaac, Jacob tahe a Cómarya.’ ³³ Mosè théisē tanyātadē có rô a myábū pā có to.

³³ “Cómarya hé pō lū, ‘Khālē bí nè kahtò nīdyē nuôtôpho ma hekhu dō asāsē akhu-akhyē plwóhtekyā nēkhuphá nuô. ³⁴ Vā myēcôphú khyácýēkhyácū nyacó dō Egypt kékũ nuôma vā myáhtye hó. Vā nīhuôhó èthī tauôtasē rô thyáphú vā ki mēlwóhtekā èthī agnēnuô, vā hyālyā hó. Cuôcómō khōnyā, vā ki nõcuô nè dō Egypt kékũ.’ ³⁵ “Mosè ma kayā tôprè dō amyēcô Israelfhú nīdũ vīkyā lū ná ngó tōmũ dō a hé lū, ‘Maũpě tôprè dyē nè taryēshyosò dō nè ki bēpōnī pē rô cirya pē nuô pě?’ ³⁶ A hé lū phūnuô. Tanéphú oluôhtya pē lū dō cācuôkũ akhu-akhyē, Cómarya anēbyacè nīdũ nõcuô lū dō a ki pōnī a kayā bēmũ rô a ki mēlwóhtekā èthī. ³⁶ Dō Egypt kékũ nuô bēbē, dō Htyēlīdutavā akūnuô bēbē, Mosè dō a èhtekākyā Judaphú tahe dō Egypt kékũ yētôprēnuô, a mēluô pē èthī tēmē tēprotēprya tahe ná tēmētapā khyéthukhyéthé tahe. Htuôto bí èthī kā dō kēsēhtyēkyā lōtamákhū ana lwīshyē akūnuô bēbē, a mēluô pē ũ tēprotēprya yētahehe.

³⁷ “Mosè ma kayā dō a hēsuloô pē Israel aklwīalyā tahe, ‘Cómarya ki nõhyālyā prēpro dō thīo phú a nõhyā vā yēnuô pā, rò è ma thī myēcôphú nīdũ prē.’ ³⁸ Mosè ma kayā tôprè dō a otōopló rōkuô lō ná pēphyēpēphuô dō kēsēhtyēkyā lōtamákhū nuôtôprè hó. A otōkuô ná pē muôphēphyēphuô dō~ nyēnu tahe ná tanémókhuphú dō a hébē nīdyē lū dō Sínai sokhu nuôtôprè hó. Htuôrò è ma kayā tôprè dō a nībē Cómarya alāngó dō a htwōprè yētahe rô a ki dyēlyā dītú pē ná pē yētahe nuô hó.

³⁷ “Mosè ma kayā dō a hēsuloô pē Israel aklwīalyā tahe, ‘Cómarya ki nõhyālyā prēpro dō thīo phú a nõhyā vā yēnuô pā, rò è ma thī myēcôphú nīdũ prē.’ ³⁸ Mosè ma kayā tôprè dō a otōopló rōkuô lō ná pēphyēpēphuô dō kēsēhtyēkyā lōtamákhū nuôtôprè hó. A otōkuô ná pē muôphēphyēphuô dō~ nyēnu tahe ná tanémókhuphú dō a hébē nīdyē lū dō Sínai sokhu nuôtôprè hó. Htuôrò è ma kayā tôprè dō a nībē Cómarya alāngó dō a htwōprè yētahe rô a ki dyēlyā dītú pē ná pē yētahe nuô hó.

³⁹ “Tadúro pē muôphēphyēphuô dō~ nyēnu tahenuô, a nīdā Mosè angó to. Èthī betanākyā lū rô èthī tanē thézú kākhyē dō Egypt kē prē. ⁴⁰ Èthī hé Mosè avyā Aròn, ‘Byá pē pē byacè tahe dō a kipókithũ nī pē tahe! Mosè dō a èhtekā pē dō Egypt kékũ yētôprēnuô, khōnyārò a mēkryā~ anē phútē nuô, pē thégnē pāto hó!’ ⁴¹ Htuôrò bīnuôkhē èthī byá pūphēphú zāzō tōduô rô a lūhtyanī lū rô èthī thēkrũthélō mēpwē eõ nīdyē, rò htuthēhtya nīdyē lahyā tē dō a mē nīdyē lahyā ná atakhu yētahe. ⁴² Phūnuôrò Cómarya tarī kóklōkyā èthī rô a dyéhtwóhtyakyā èthī ná kayā dō a cóbēhtya tamó, lē, sē dō mólē tahe phú ũ rāokyā dō prēpro tahe alikũ nuô rô a hé,

‘Israelfhú thī~! Bí thī o dō kēsēhtyēkyā lōtamákhū analwīshyēkũ akhē, tēphútēlyē dō thī mēthyē rô thī lūtyāhtya tahe nuôma thī lūhtya ná vā mātō. ⁴³ Tē dō thī zācuô nīdyē yēnuôma byacè dō ũ é ná Molo yē aléthũ ná thībyacè dō ũ é ná Repha yē asē prē. Tēnuôtahe ma mápřé prēzō dō thī byá nīdyē ná thī lēcóbēhtya agnēprē.

☆ 7:28 7:28 Li Hteka 2:14 ☆ 7:30 7:30 Li Hteka 3:2 ☆ 7:32 7:32 Li Hteka 3:6 ☆ 7:33 7:33 Li Hteka 3:5 ☆ 7:34 7:34 Li Hteka 3:7-8,10 ☆ 7:35 7:35 Li Hteka 2:14 ☆ 7:37 7:37 Li Dōnyā 18:15 ☆ 7:40 7:40 Li Hteka 32:1,23

Phúnuô rô vǎ ki nôcũoyekyǎ thĩ dǎ htyëruôkékǎ dǎ ayekǎ có ná Babylonia ké yënuô pǎ.*

44 “Bí pè muõphëphyëphũ dǎ nyënu opǎ dǎ kësëhtyëkyǎ lõtamákhu akhënuô, èthĩ isónĩ lahyǎ lëthũ dǎ Cómarya héluõ pé èthĩ nuôtômë.† A isóhtya lëthũduyë phũ Cómarya hésoluõnĩ pëhó Mosè rò a dyéluõ pëhtuõhó lũ nuôpré. 45 Dǎkhyënuô pëklwípèlyǎ yëtahe nĩbèkuõ lëthũduyë dǎ pëmuõpëphë tahe a o rò bí èthĩ cuõkuõ ná Joshua akhënuô, a phyécũ nĩdyé. Bí a nuõphyénĩ hó ké akhënuô, èthĩ phyënuõtõ nĩdyé lëthũdu yënuô dǎ kënuôtõba akũ. Rò Cómarya vëhteré pëkyǎ èthĩ myëcõruôphũ dǎ a o bínũ tahe rò lëthũ yënuô a o bínũ tuõdǎ Davi htũkhë. 46 Cómarya thëplõnĩ Davi rò Davi kwĩthézõ htyanĩ lũ dǎ a ki plwõ isóhtya lũ Jacob a Cómarya léonĩhi agnë tòmë. 47 Manárò kayǎ dǎ a isóhtyanĩ pé Cómarya ahi yëtômë nuõma Davi aphúkhũ Solomo pré.

48 “Manárò Cómarya dǎ adulõ yëtõprënuô hi dǎ prëlukayǎ më ná atakhu nuô a oto. Phũ prëprõ tõprë héone ná 49 Byacè Cómarya hé, ‘Mókhu ma vǎ khǎlé léonyǎ. Hekhu ma vǎ khǎduô lëzĩ dyatǎ tãcõ. Thĩ kírë isóhtya pé vǎ hi phútë tãcõtë pǎ? Vǎ léokhǎlé otõ bítë tãphotë? 50 Lõ- yëtahe ma vǎ mëhtwõhtya ná vǎné nĩdũ máto ẽ?’ ”*

51 Stephano hé põ, “Thĩ thëplõ pryëkadĩ có! Thĩ thëplõnuô a thyácóná kayǎ dǎ a thëgnë Cómarya to tahe nuô có! Cómarya alǎangõ agnë rò thĩ khǎlëkaõ kanõto! Thĩ krwõmë thyácóná thĩ muõphëphyëphũ dǎ nyënu tahe mënuô có, rò thĩ mëdídyǎ tǎtũ Thë Sǎsë pwõ- tãphũ có! 52 Thĩ muõphëphyëphũ dǎ nyënu tahenuô, a mëcyëmecũ lõ prëprõ tahe pwõ- tãphũ có. Cómarya akayǎ dǎ a hyǎ hëso one pé ù ná Cómarya alulé cõtë dǎ a kírë hyǎ pǎ yëtõprë ari-akyǎ tahenuô, thĩ muõphëphyëphũ tahe mëthyëkyǎ htuõ èthĩ hó. Khõnyárò thĩ isëtǎkyǎ Cómarya alulé cõtë yëtõprë hó, htuõto thĩ mëthyëkyǎ hó lũ hó. 53 Thĩ nĩbèhó Mosè a tètthytëthya dǎ Cómarya dyëtǎ dítũ ná mókhtyanéphũ nuõtahe tadúro thĩ nĩdǎ lǔngõ to,” Stephano hé phúnuô.

Û Tǎthyë Stephano Ná Lõ

54 Bí kayǎ htwõ khukló tahe nĩhuõ Stephano a tëtëbèyë akhënuô, èthĩ thëplõdu rò a ǎtakrũ tǎdëcuõ lahyǎ có akhukhyë dǎ lũ. 55 Manárò Stephano rò, a lõbǎ ná Thë Sǎsë Byacè. A tũhtya dǎ mókhu rò a myáhtye Cómarya alǎatakhe, htuõto a myáhtye Jesũ kahtõ dǎ Cómarya atakhu cóhtwó tãkyë. 56 Rò Stephano hé èthĩ, “Myámõlé-! Vǎ myáhtye mókhu omõhtya rò prëlukayǎ aphúkhũ kahtõ dǎ Cómarya atakhu cóhtwó nuôtãkyë.”

57 Yëtõphũõrò kayǎ htwõ khukló tahe èhtõémõ rò tĩbí lahyǎ akhǎlé ná akanõ. Rò tãphũõtuõ a lwõ hyǎtõ dǎ Stephano a o. 58 Rò èthĩ cwihtecuõkyǎ Stephano dǎ vǎklõ rò tǎ lũ ná lõ. Prëkhyáthë thĩtahe dya-okyǎ èthĩ cǎklõ tahe dǎ prëkhũphũthë dǎ amwĩ ná Saulu yëtõprë a o rò a nõopõmyánĩ lũ.

59 Bí èthĩ tǎ Stephano ná lõ akhë, Stephano kwĩcõbëhtya Byacè rò a hé, “Byacè Jesũ-, phyédwókyǎ vǎ thëplõ yë.” 60 A dǎngũlyǎ rò a èhtõhtya, “Kõ- Byacè, plwõkyǎré èthĩ tètthũ ní-” a hé htuõrò a thyëkyǎ.

* 7:43 7:43 Amos 5:25-27 † 7:44 7:44 Lëthũ dǎ a dyéluõ ná Cómarya okuõ ná èthĩ * 7:50 7:50 Isaia 66:1-2

8

¹ Ũ męthyě Stephano yěnuô, Saulu sutô thyákuô athéplò ná prēmęthyě Stephano nuôtahe rò a krwôôlyã thyákuô phúnuô. Cáhtya bínuô tónyě tãplehyã rò kayã dõ a o dõ vj Jerusalem akũ rò a zũenyãe Jesũ tahenuô ũ męcyěmęcũ nyacó èthĩ cõ. Kayã dõ a okyã dõ vj Jerusalem akũ tahe nuôma túpré Prêdônyâphú tahe pré. Rò lõ~ kayã dõ a zũenyãetè tahenuô a hteklya cuõpruõcuõpryã lõplĩ dõ Judaké ná Samaria ké. ² Prê monej nyacó Cómarya nuô a o tahe rò a cuõ iluõ dwókyã Stephano. Rò èthĩ nguõthyěnguõo lahyã cõ. ³ Saulu héyě tãprẽnuô a yácũ pũ mępyémękyã Krĩstu a prẽzũetè plómuphú tahe. A cuõhtya nuõ dõ hitômẽ htuõ tãmẽ akũ, rò a cuõcwi tarũhte prēmòmò, prêkhũkhũ dõ a zũenyãetè tahe rò dõnuõ èthĩ dõ htõkũ.

Philipu Hésodônyã Tèthèkrũmila Dõ Samaria Kékũ

⁴ Prẽzũetèphú dõ a klyacuõpruõcuõpryã kyã lõ lõ tahenuô, a cuõtuõlõ dõ khãlè pwõ~ tãpho rò a cuõlè hésodônyã pè ũ ná Jesũ a tètèkrũmila ari-akyã yětahe. ⁵ Philipu cuõtuõ dõ vjduõ dõ a o dõ Samaria kékũnuô tãvĩ. Rò a cuõ hésodônyã pè kayã o bínuô tahe ná Krĩstu ari-akyã. ⁶ Kayã bémũ tahe nĩhuõnõ htuõhõ Philipu a tètèhésodônyã tahe, htuõrò èthĩ myãhtyenõ htuõhõ lõ tēmę tẽprõtẽpryã tahe akhu-akhyě a nĩdã ryányacó lõ tètèhébè tahe. ⁷ Khĩnékhĩnõ mũmyã tahe èhtõemõ htecuõ taphãkyã dõ kayã tahe aļo nuô a o élã, htuõto a zasimé é pè lã kayã dõ a thyětõkyě tahe ná kayã dõ a khãduõdã tahe. ⁸ Phúnuô akhu-akhyě, vjũphú tahe thèkrũthèlõ nyacó.

⁹ Bí vjũnuô kayã dõ amwĩ ná Simonè o tãpré. A hé nĩdyé ané ná è ma a htwõ khuk-lõdu khusuhtũ tãpré, rò a cuõlè mętapã khyéthukhyéthé htuõ é pè lã hó Samariaphú tahe ná tēmę taple ùmèthè tahe. ¹⁰ Phúnuõrò lõ~ kayã dõ a htwõduhtwõkhu rò a o bí vjũ nuôtahe bèbè, kayã esè ryatèphú o bí vjũ nuôtahe bèbè, a nĩdãthyěnĩdã lõplĩ cõ lũngõ. Èthĩ hé lahyã, “Kayã yětãpré ma Cómarya a tẽprõtẽpryã dõ ũ é ná tẽpropryã dõ adu-azã nyãhõ.” ¹¹ A mę khyéthukhyéthé pè ũ ná atēmę taple ùmèthè bínuô ma anyẽlãhõ akhu-akhyě, ũ nĩdãthyěnĩdã cõ lũngõ. ¹² Manárò bí Philipu hésodônyã pè èthĩ ná Cómarya ahtyèaké ari-akyã ná Jesũ Krĩstu ari-akyã akhẽnuô, prēmòmò, prêkhũkhũ a zũkanyãkã tètèkrũmila rò plwõkã lõ ané ná htyě. ¹³ Simonè anẽbyacè nĩdũ a zũenyãe kuõ Jesũ rò a plwõkãkuõ ané ná htyěhtyě, htuõto a cuõrõkãrõ kuõ cõ ná Philipu pwõ~ tãphuõ. Bí a myãhtye tēmętapã khyéthukhyéthé dõ adu-azã tahe phúyè akhẽnuô, a khyéthukhyéthé nyacó.

¹⁴ Bí Prêdônyâphú dõ vj Jerusalem akũ tahe nĩhuõ ná Samariaphú tahe zũe kuõ lahyã Cómarya alãangõ akhẽnuô, èthĩ nõcuõ Petru ná Giovanni dõ èthĩo. ¹⁵ Bí èthĩ hyãtuõhõ akhẽ, thyãphú Samariaphú tahe ki nĩbèkuõ Thé Sãsẽ Byacè agnẽnuô, a kwicóbè pè èthĩ. ¹⁶ Mętèhèrò Thé Sãsẽ hyãlyã hí dõ èthĩ aļo tãpré~ to. Èthĩ plwõ tũpãpré lahyã ané ná htyě dõ Byacè Jesũ amwĩ akũ pãpré. ¹⁷ Phúnuõrò Petru ná Giovanni behtya atakhu dõ èthĩ aļo, rò èthĩ nĩbè lahyã Thé Sãsẽ Byacè.

¹⁸⁻¹⁹ Bí Prêdônyâphú Petru ná Giovanni behtya atakhu dõ prẽzũetèphú tahe aļo rò èthĩ nĩbè Thé Sãsẽ Byacè akhẽnuô, Simonè myãhtye rò a thézũ dyé Petru ná Giovanni rũ rò a hé èthĩ, “Vã ki behtya kuõ vã takhu dõ ùpè tãpré aļo pã nuô bèbè, thyãphú ũ ki nĩbèkuõ Thé Sãsẽ Byacè agnẽnuõrò, dyépèkuõ vã tẽprõtẽpryã yěnuõtõcõ.”

²⁰ Rò Petru hésû lû, “Cómarya a têtýékră shyěžú yênuô, ipri è ná rû ma aní prê, nè tanę phúnuô akhu-akhyě, nè ná nêrû ki lată tődûlû dđ Mórâpõtýa kû ní~. ²¹ Nê ma kayă dđ a otõkuđ dđ pë têtphyétêmę akû mătô, mêtêhêrò nè thêplò yênuô, acó dđ Cómarya a mêtênýě to. ²² Nê thêplò a têtanę mũmyáricýa yêtahenuô, nè tóbè ză nídû mò è rò kwícóbě Cómarya nuô. Bètòbè~ ma Cómarya plwõkyă cyă pã nè têtanethú yênuô tahe pã. ²³ Mêtêhêrò vă myáhtye ná nè thêplò nuô a bătâpí có ná têtêhtethéhă rò nè têtútëora cõklõma nè thyácóná ù tã dđ htõkû tõtprënuô có.”

²⁴ Simonè hésû Petru ná Giovanni, “Thyáphú lõ~ thĩ héhó yêtahe ki tãbè tã vă tõtô~tãmé nuô rò kwícóbě pë lahyă vă dđ Byacè o.”

²⁵ Bí Petru ná Giovanni hésoluđ pë ù ná têt dđ a thêgně myáhtyenó htuõhó Jesũ Krĩstu ari-akýă nuõtahe rò dõnyăluđ pë htuõ ù ná Byacè alãangõ akhěnuô, èthĩ kăkhyě khyěthyă dđ vĩ Jerusalem. Bí èthĩ kă dđ klyálo akhěnuô, a lëkă dđ Samaria dđ éđđ rò a nuõ tõđđ hte tõđđ rò a lë hésodõnyă luđ kă pë ù têtêkrũmila.

Philipu Ná Kayă Htwõ Ethiopia Kë Khuklódu Tôprë

²⁶ Byacè a tanémõkhuphú tõtprë hé Philipu, “Taritaryă one nënë rò cuõpalyă rwópó klyă cuõ dđ vĩ Jerusalem rò a tãkalyă cuõrwó dđ vĩ Gaza nuõtõbõ. Klyă yênuõma kësěhtýekýa lõtamákhu aklyă.” ²⁷ Phúnuõrò Philipu o taritaryă ané rò a htecuõ. Bí a cuõ dđ klyálo akhěnuô, a myáhtyesû ná Ethiopiaphú dđ aswíkyă a dye tõtprë. È ma a htwõ khukló rò a bè myákhwë põtarinĩ Ethiopia khwímuõ Candace arũhtě lõ~ plĩ tõtprë. A cuõ cõbucóbě htuõ dđ vĩ Jerusalem rò a kăkhyě dđ adđ ná tathílo. ²⁸ Bí a kă dđ klyálo akhěnuô, a hõ li dđ Prêprõ Isaiah rão dđ~ nyénu nuõtahe. ²⁹ Thê Săsě Byacè hëso Philipu, “Cuõ dđ a tathílo khăshýenuô.”

³⁰ Rò Philipu klyacuõ dđ tathílo khăshýe rò bí a nĩhuõ a hõ Prêprõ Isaiah li akhěnuô, a sudyă lû, “Nê hõ liyě nuõma, nè thêgně nĩdyé sálé angólasá ẽ?”

³¹ Rò kayă htwõ khukló yêtõtprë hésû lû, “Û ki hësothêgněplõ pë vă tõtprë~ to hêrò vă cuõ thêgněcyă phútě?” A hé rò a èhtya sidýa pë lû lõ.

³² Kayă dđ aswíkyă adye yêtõtprë hõ lisăsě tõtã dđ a hé, “Ènuô athýaná thímí tõduõ dđ ù cwicuõ rò ù kírë męthyě lû nuô, rò athýaná ù icĩ thímíphú asû dđ a nguõ èhtõémõ kuõũ tõtũ~ to tõduõ, a hésû kuõũ ngõ tõtũ~ to. ³³ Û mętarě lû rò ù ciryacóciryatę pë lû to, kayă dđ a dõnyăcyă pë ù ná a klwíkalyă ari-akýă nuô a o tõtprë~ to, mêtêhêrò ù phyékakýă lû thêplõhtwõprë dđ hekhuyě hõ.”✧

³⁴ Kayă htwõ khukló yêtõtprënuô, a sudyă Philipu, “Hëso pemyă vă prêprõ yêtõtprë hëbè têtýě, ma a hé nĩdyédû prë è ari-akýă prë ẽ? Mătõma a hénĩ ùruô tõtprëprë ari-akýă ẽ?” ³⁵ Phúnuõrò Philipu cáhtya hé pë lû ná lisăsě yêtõtã rò a hésoluõnĩ pë lû ná Jesũ a têtêkrũmila ari-akýă.

³⁶ Rò bí èthĩ yéthényě cuõ plehyă pó dđ nyě akhěnuô, èthĩ cuõtuõ dđ htyěo akhălë tõtpho. Yêtõphuõrò kayă htwõ khukló yêtõtprënuô a hé lû, “Htyě o bíyě vă~! Vă ki thêzũ plwõ vãné ná htyě hënuõma tēmēdýdýă tătũ vāklyă o tõtõcõ ẽ?” ³⁷ (Philipu hésû lû, “Nê ki zũe lõthulõthé málakõ Jesũ Krĩstu hënuõma, nè plwõ nënë ná htyě ma aní prê.” A hé lû rò a hësũkhyě, “Jesũ Krĩstu ma Cómarya aphúkhũ málakõ nuõma vă zũe” a hësũ

phúnuô)* 38 kayă htwõ khuklõkhuklyă yêtôprênuô a é okuõ prêvê tathilõ yêtôprê. Rò Philipu ná kayă htwõ khuklõdu yêthényê lõ hită dĩ htyêkũ, rò Philipu plwõ pê a htwõ khuklõdu yêtôprê ná htyê. 39 Bí êthĩ o dĩ htyêkũ kakahtya akhênuô, Thé Săsê Byacê cõcuõ mékyă Philipu. Kayă htwõ khuklõ yêtôprê myáhtye pã lữ to tadúro a thêkrũthêlõ rò a kạ plehyă lõ dĩ adõ. 40 Philipu thêgnê nĩdyé ané ná a cuõtuõ dĩ vỹ Azoto akũ rò a cuõ plehyăpõ dĩ vỹ Caesarea. Bí a cuõ dĩ klyálo akhênuô, a hêsodônyă pê ù ná Jesũ Krĩstu a têtêkrũmila ari-akyă yê pwõ- tởvỹ cõ.

9

Saulu Htwõhtya Prêzũetêphú Tôprê

1 Bĩnuôakhê Saulu hé thêisê Byacê a khõpacê tahe dĩ a ki mệthyê êthĩ. A cuõ dĩ bwĩdukhu lõ tôprê a o 2 rò a cuõkwĩthêzõ lữ ná a ki rãcuõnĩ likhyáthê tahe rò a ki rãcuõ pê Juda têtõbêhõ dĩ a o dĩ vỹ Damasco akũ nuõtahe a o. Likhyáthê yêtahenuô, a hé cuõ êthĩ ná prêmò bẻbẻ, prêkhũ bẻbẻ, ùpẻpẻ- bẻbẻ, dĩ Saulu myáhtye ná êthĩ krwõmẹkuõ Byacê Jesũ aklyă tahe hênuô, a ki pũ êthĩ pã rò a ki thũkạkyă êthĩ dĩ vỹ Jerusalem pã, a rãcuõ phũnuô. 3 Saulu cuõ dĩ vỹ Damasco rò bí a phũ cuõtuõhõ vỹ akhênuô, têtĩtakhê dĩ mókhu sátakhê tậtava dĩ lữ khăshyê. 4 Rò a lakhũtặ dĩ hekhu rò a nĩhuõ ngõprahtya tởmũ rò a hé lữ, “Saulu, Saulu, nệ mệcyemẹcũ vã mệtẻ?”

5 Rò Saulu sudyăsũ lữ, “Byacê- nệ ma ùpẻ?”

Rò ngõpra yê hêkạkhyêsũ lữ, “Vã ma Jesũ dĩ nệ mệcyemẹcũ è nuõtôprê hõ. 6 Manáro kahtòmõ rò cuõnuõ dĩ vỹkũ nuô. Nệ tở mẹkryă- phũtênuô, ù ki hêsodũ nệ pã.”

7 Kayă dĩ a krwõcuõkuõ ná Saulu yêtahenuô a nĩhuõ ngõpra tadúro a myáhtye kayă tôprê- to akhu-akhyê, tữ-, a okuõ lõ lahyă rò a tanẻplõ hẻbẻ pã tởcõ- to. A htetapa lõplĩ cõ êthĩ. 8 Saulu kahtò rò a yácũ myákalõhte tadúro a myáhtye tởcõ- to akhu-akhyê êthĩ cwicuõ lữ rò a thũnuõ lữ dĩ vỹ Damasco akũ. 9 Rò thuõnyêthuõthẻ akũ a myáhtyecyáto, htuõto ae-aõ tởcõ- to.

10 Dĩ vỹ Damasco akũnuô prêzũetêphú dĩ amwĩ ná Anania o tôprê. A myáhtyelwóré tẻ rò dĩ a tẻmyáhtyelwóré akũyênuô Byacê é è, “Anania!” Rò a tẻ kạkhyêsũ, “Byacê vảo prẻ.”

11 Rò Byacê hé lữ, “O taritaryă mỏ nẻnẻ rò cuõ mỏ dĩ klyă nuõtỏbỏ dĩ ù é amwĩ ná klyácõ hênuô tỏbỏ rò cuõ sudyă mỏ vỹ Tarsophũ dĩ amwĩ ná Saulu dĩ Juda ahikũ nuô. Khõnyárò a kwĩcỏbẻ hỏ tẻ. 12 Rò a myáhtyelwóré hỏ, thyáphũ a ki myáhtye kạkhyê khyẻthyă agnênuô, kayă dĩ amwĩ ná Anania hênuô tôprê hyă dĩ lữo rò a hyă dyahtya atakhu dĩ lữlo.”

13 Anania hêsũ, “Byacê, kayă yêtôprê ari-akyă nuô, vã nĩhuõ ù éprẻ héhtuõpẻ élả hỏ vã, a mệcyemẹcũ nệ kayăsăsẻ o dĩ vỹ Jerusalem akũ nuõtahe, hẻvã. 14 Htuõto, a hyă dĩ vỹ Damasco yênuõma a hyă dĩ a kĩrẻ hyăpũ lõlỏ- kayă dĩ a cỏbẻ nệ nuõtahe prẻ. Bwĩdukhu tahe dyẻ è taryẻshyosỏ menẻ.”

15 Manáro Byacê hé lữ, “Cuõmỏ, mệtẻhẻrỏ vã nwõhtya hỏ è dĩ a ki hêsodônyă pẻ Judaphũ mậto tahe ná khwĩ tahe, ná Israelphũ tahe ná vữrivăkyă pã. 16 Lỏ- tẻcyẻtẻcũ dĩ a tỏbẻ khyă dĩ vãkhuvăkhyẻ tahenuô vã ki dyẻluõ sĩnẻ cỏdũ lữ ná vảnẻ pã.”

* 8:37 8:37 ù rả o liphá dĩ kalũkhẻ tahenuô, tahehenuô limả 8:37 yênuô a opa to

17 Phúnuô rô Anania cuônuô dô hi bí Saulu o nidyé nuôtômě akũ. Htuô rô a nuôdyahya atakhu dô Saulu alo rô a hé lũ, “Puôvyá Saulu, thyáphú nê ki myáhtye kakhýě ryá khyěthyá, htuô rô thyáphú nê ki lóbbáhtya ná Thé Săsě Byacè agnênuô, Byacè Jesũ dô a oluôhtya pè htuôhô nê dô klyálo nuôtôprê, nõhya vâ dô nêo hõ.” 18 Bínuô tôphuôtuô tề dô athyaná tềba o dô lũ mètèplòlo nuô latákyã rô a myáhtye kakhýě khyěthyá. Yếtôphuô rô a kahtò rô a cuô plwô kakhýě ané ná htyě. 19 Ae-ã khyěthyá rô ahêare ohtya khyěthyá.

Saulu Hésodônyã Pè Ủ Dỗ Vĩ Damasco Akũ

Rò a okuô ná prêzùetèphú tahe bí vĩ Damasco akũnuô thuôlwjnyě. 20 Rò tôphuôtuô Saulu htecuô tồđề dô Juda tềcòbêhõ tahe akũ rô a cuôhêsodônyã pè ủ ná Jesũ ma Còmalya aphúkhũ tôprê ari-akyã. 21 Lõ- kayã dô a nĩhuô lũ hébè tahenuô, a htetapa lõplĩ èthĩ rô a hé lahyã, “È ma kayã dô a cuôlũ mệthyě kayã dô a còbê Jesũ dô vĩ Jerusalem akũ nuôtahe tôprê mato ể? A hyã bíyě rô a ki hyápũ kayã prêzùetèphú tahe rô a kírê thũkã ủ dô bwídukhu tahe a o vãhétò?” 22 Saulu a tềhêsodônyã pè ủ yênuô a taryěshyosõ duhyã ná duhyã có rô a khyáluô tặtặ pè ủ ná Jesũ ma Krĩstu málakõ có tôprê akhu-akhyě, tuộ có dô Judaphú o bí vĩ Damasco akũ nuôtahe hêsũkakhýě cyã pã cò lũ tồcô- to.

23 Mõnyêmộthể nyềhyã hó taki rô Judaphú tahe okú tặsũ nidyé lũ rô a tanẹ kremệthyě Saulu. 24 Maná rô ủ hêsoluô thềgně pè lũ ná ủ ki kre mệthyě lũ pã, rô thyáphú ủ ki mệthyệĩ lũ agnênuô ủ opộ bí vĩ kadãduhtũnuô mỗkhĩkhĩ mỗsẻklẻklẻ có. 25 Maná rô bí mỗkhĩ akhênuô, Saulu a khõpacệ tahe sunuô lũ dô thu tômẻ akũ rô a htya cyatặ lũ dô vĩũhtyalỏ kadaphú akũ tồkũ rô a cyatặkyã lũ dô vĩũdu klồtồkyě.

Saulu Kakhýě Khyěthyá Dỗ Vĩ Jerusalem

26 Saulu kã dô vĩ Jerusalem rô a yácũ bớthyókhẻkhỏ ané ná prêzùetèphú tahe tadú rô èthĩ thềisẻ lõplĩ lủlẻ. È htwỏ hó prêzùenyãephú tôprê hó tadú rô èthĩ zủe lũ to. 27 Yếtôphuô rô Barnaba mệcwộ lũ rô a écuỏ lũ dô Prêdônyãphú tahe a o. Rò a dyáluỏ thềgně pè èthĩ ná Saulu myáhtyehỏ Byacè Jesũ bí a cuỏ dô vĩ Damasco akhênuô, htuô rô Byacè hêsoluỏ pè htuôhô lũ ná è ari-akyã tahe. Htuôto Barnaba hêsoluỏ pèkuỏ pộ èthĩ ná Saulu hêsodônyã khũkhũhãhã pè có vĩ Damascophú tahe ná Jesũ ari-akyã. 28 Phúnuô rô Saulu otộ kuỏná èthĩ rô a cuỏ lẻ hêsodônyã khũhã pè có ủ ná Byacè ari-akyã dô vĩ Jerusalem akũ pwỏ- tôpho. 29 A dỏnyãplỏ kakhýěhyãnyẻ sũ ná Helleniaphú tahe tadú rô èthĩ yácũ myápũ klyá dô a ki mệthyě lũ. 30 Bí prêzùetèphú tahe nĩhuỏ tềritềkyã yẻ akhênuô, èthĩ èhte cuỏkyã Saulu dô vĩ Caesarea rô thũcuỏkyã lũ dô vĩ Tarso.

31 Phúnuô rô bínuôakhẻ prêzùetề plómụphú dô a o dô Judakẻ, Galilea kẻ, Samaria kẻ yẻtahe akũ tahe othuôokrẻ nõkuỏ no ủ prẻ. Dỗ Thé Săsě Byacè akhu-akhyẻ prêzùetề plómụphú tahe ahêare shyohtyasỏhtya, èthĩ nĩhẻnẻre, èthĩ orộoẻhtya rô ohtwỏprẻ lahyã dô tềbeduzủnyã Byacè akũ.

Petru Cuỏtuỏ Dỗ Vĩ Lydda Ná Vĩ Joppa Akũ

32 Petru cuỏlẻ lõ khẻlẻ pwỏ- tôpho. Tôphuỏpã rô a cuỏolẻo tồkuỏ prêzùenyãephú dô a o dô vĩ Lydda nuôtahe a o. 33 Rò a cuỏ myáhtye tặsũ ná kayã thyếtồkyẻ dô amwỉ ná Aenea o bínuô tôprê, a omyẻkhũ oprẻ dô lẻmyẻkhu rô a kahtỏbẻto nuô a o hỏ

analwĩthyó hó. ³⁴ Rò Petru hé è, “Aenea- Jesũ Krĩstu zasĩmêhó nê hó. Ihtò mỗ rò kêklyédwó nê lémýënuô” rò Aenea kahtò tapluôtaplyê có. ³⁵ Lỗ- kayă o đố vỹ Lydda akũ ná Sharòn nyekhu tahenuô a myáhtye tẽmẽhtwõhtya phúyê akhu-akhyê a zũkanyăka kuố lỏplĩ Byacè.

³⁶ Bí vỹ Joppa akũnuô prẽmò đố a zũkanyăka Jesũ nuô a o tởprẽ amwĩ ná Tabitha (Greek ngó ma amwĩ ná Dorca, angólasá ma takhyê tôduố) a tẽshuôtẽkhẽ lỏ- plĩ nuô a mẽbwĩmẽtaryê pẽ ừuô htuởrò mẽcwómẽkỗ pẽ kayă sỗphásoryaphú tahe. ³⁷ Bĩnuôkhẽ aswĩ rò a thyẽkyă. Aluốtọ yẽnuô, ừ iluốplĩiluốphuố ryá htuởhó ná htyê rò ừ dya-o lủ đố hidókũ đố akhu tởtọ. ³⁸ Vỹ Lydda yẽnuô, a ophũ ná vỹ Joppa akhu-akhyê, bí prẽzũtẽphú tahe nĩhuố ná Petru o đố vỹ Lydda akhẽnuô, èthĩ nỏcuố kayă thẽnyê đố lủ rò a cuố kwĩthẽzọ lủ, “Khyáthẽđỏ mẽpryăpryă rò hyăpryă đố pẽ o hẽnuố!”

³⁹ Rò Petru taritaryăhtyanĩ anẽ rò a htecuố rỏkuố ná èthĩ. A cuốtuố đố èthĩo akhẽnuô, èthĩ èhtya lủ đố hidókũ đố akhu tởtọ. Rò lỏ- prẽmòokryá tahe o lahyă bĩnuô rò èthĩ kahtò nguố tava lỏplĩ ná Petru rò a dyéluố pẽ Petru ná cạ ná cạklỏ thĩtahe đố Dorca isẽ pẽ èthĩ bí a ohtwởprẽ tỏkuốpă ná èthĩ akhẽ nuôtahe.

⁴⁰ Petru nỏhtekyă lỏ ừ đố aklỏ rò a dángũlyă kwĩcỏbẽ tẽ. Htuởrò a tarĩ myácuố đố Dorca luốtọ lỏnuô rò a hé, “Tabitha- kahtòmỗ” a hé rò Tabitha myákalỏhte rò a myáhtye Petru akhẽ a kahtò onyăo. ⁴¹ Petru zỏhyă atakhu rò a cwikahtò lủ. Htuởrò a ẽnuố khyẽthyá prẽzũtẽphú tahe ná prẽmòokryá tahe rò a dyéluố èthĩ ná prẽmò đố a htwỏprẽ kạkhyê khyẽthyá yẽtỏprẽ. ⁴² Tẽritẽkyă yẽnuô, a luốpasĩcuố tuố lỏ đố vỹ Joppa tỏkẻlẻ rò ừ zũkanyăka ẽkuốlả Byacè. ⁴³ Petru onyẽkuốpỏ ná èthĩ bĩnuô mỏnyẽmỏthẽ nyẽkũkuốpă lả sálẻ đố Simonè hi bí vỹ Joppa akũ nuô. Simonè ma kayă đố a mẽhte tẵmuốtẵtẽ yẽtahenuô ná tẽmĩtẽmyă aphá tởprẽ.

10

Petru Ná Cornelio

¹ Bí vỹ Caesarea akũ nuô klyẽkhuklỏ đố amwĩ ná Cornelio otỏprẽ, è ma Roma klyẽtỏzẻ akhuklỏ đố ừ é ná Itali klyẽklỏ. ² È ma kayă đố a mỏnĩ Cỏmarya tỏprẽ rò è ná lỏ- a hiphũphyăphũ tahenuô a beduzũnyă nyacỏ Cỏmarya. A mẽcwỏ ẽnyacỏ kayă sỗphásoryaphú tahe rò shuốkhẽ đả tỏ kwĩcỏbẽ hó hẽnuô, a kwĩcỏbẽ pwỏ- tỏphuố có. ³ Tỏnyẽkhẽ bí mỏhẻlyă thuốmỗ phũbẻhỏ akhẽnuô, a myáhtyelwỏ one lĩphỏ có Cỏmarya a tanẻmỏkhuphũ tỏprẽ hyănuố oluốkhyẻ đố a hidókũ rò a é lủ, “Cornelio!” phũnuô.

⁴ A myá otyásũ tanẻmỏkhuphũ rò a thẻisẻ kanỏ- to rò “Byacè, nẻ thẻzũ hé vả ítẻ?” A sudyă tanẻmỏkhuphũ phũnuô,

Rò tanẻmỏkhuphũ hẻsũ è, “Cỏmarya thẻplỏohỏ nẻ, mẻtẻhẻrò nẻ tẻkwĩcỏbẽ tahe ná nẻ tẻmẽcwỏ kayă sỗphásoryaphũ tahenuô, a tuốhtyahỏ đố Cỏmarya a o thyáhóná nẻ lủhtya è nuốhỏ. ⁵ Khỏnyăyẻ nỏcuố ẻhyămỗ Simonè Petru ná kayă tahe đố vỹ Joppa akũ nuô. ⁶ A cuố đố Simonè đố a mẻphá nuốtỏprẽ ahi đố a o đố htyẻdutavahtũ nuốtỏprẽ.”

⁷⁻⁸ Tanẻmỏkhuphũ htecuốkyă htuởrò, Cornelio ẻhyă prẻmẻtẽphũ đố a hidókũ thẻnyẻ ná klyẻphũ tỏprẽ đố a dyaduzũnyă Cỏmarya rò a lẻzũẻ nẻdyẻ lủ yẻtỏprẽ, rò a hẻsoluố pẻlỏ èthĩ ná tẻmẽhtwõhtya htuởhỏ anẻ ná è yẻtahe, htuởrò a nỏcuố èthĩ đố vỹ Joppa.

⁹ Dókhÿetônÿe bí êthi cuôtuôphûhó ná vĩ Joppa akhênuô, Petru htya dố hikhuklwó tabye tômê akhu rò a htya kwícóbê. Bínuô akhê ma atố ná mốpû kírê htuôhó. ¹⁰ A théethéô rò ử taritaryă pè lũ sèe akhê a myáhtyelwó tètôcô. ¹¹ A myáhtye mókhu lumôhtya rò tètôcô dố athyáná tahủ lyádu dố aná o lwĩnă tâba rò ử cyată ênuô. ¹² Lỗ- tẹphtỳlỳe dố a khăduôo lwĩkhó nuôtahe ná lổ- tẹphtỳlỳe dố a labácúô nuôtahe ná lổ- htuphúzuôphú dố a zuô dố mólễ tahenuô a o lổplĩ dố tahủdu yếtôba akủ. ¹³ Ngóprahtya rò a hé lũ, “Petru- kahtò mệthyêkyămố tẻyênuôtahe.”

¹⁴ Manárò Petru hésû, “Byacê- vă e cónyă taki- to, tẻ dố ử dyahó è ná a săsêto nuôtahe bèbè, mặtorò a mwồplĩthĩplo to nuôtahe bèbè, vă enố è tôphuố- to.”

¹⁵ Rò ngóprahtya pố, “Tẻ dố Cómarya dăhêhó ná a mwồplĩ prè, rò enĩ prè a hé nuôtahenuô, hé tắ è ná a mủmyă tắmế.”

¹⁶ Tahủdu dố tẹphtỳlỳe o dố lủkủ yếtôbanuô, akuố tắluố bắ pè lũ thuồphuố htuôrò ử cộhtya mệkyă khyê è dố mókhu.

¹⁷ Bí Petru tanemyánĩ Cómarya a tẻdyéluố è tẻmyáhtyelwó yẻ angólasá akhênuô, kayă dố Cornelio nồhyă lũ tahenuô, a hyă sudyă myápủ Simonè ahi rò a hyăkahtòo bí ahinyêhyă lỏkadăhtủnuô. ¹⁸ Rò êthi sudyăhtya, “Kayă mwĩ ná Simonè Petru hénuô tôprè ma a otố bíyẻ ẻ?”

¹⁹ Bí Petru tanenĩpă tẻmyáhtyelwó yẻ akhênuô, Thẻ Săsẻ Byacê hé lũ, “Simonè! Kayă hyămyápủ nẻ thẻthuố. ²⁰ Phúnuô akhu-akhyẻ hítămố dố hilẻ nuô, mề pyázẻpyásẻ tắmế, tarú krwốcuốkuố êthi nuôtahe akhyênuô, mẹtẻhẻrò vă nồhyănyă êthi dố nẻo.” ²¹ Phúnuôrò Petru hítắ dố hilẻ rò a hé êthi, “Vă ma kayă dố thĩ hyă myápủ è nuôtôprẻ hó. Thĩ hyămyápủ vă mẹtẻ?”

²² Rò êthi hésû, “Klyẻkhuklố Cornelio nồhyă pẻ. Ê ma kayăcókayătẻ tôprẻ, htuốto kayă dố a bezủbenyălă Cómarya tôprẻ. Judaphú tahe bezủnyánĩ lổplĩ cố lũ pwồ- tôprẻ cố. Thyáphú a ki nỉhuốnố kuố nẻ tẻhẻbẻhẻsủ tahenuô rò Cómarya a tanémókhuphú hyă hé lũ ná bè cuố êhyă nẻ dố lủhi.” ²³ Rò Petru é omyẻsủ êthi.

Htuôrò parố tởnyẻnuô, Petru taritaryă anẻ rò a krwốcuốkuố êthi. Prẻzủenyăephú dố a o dố vĩ Joppa akủ tahe krwốcuốkuố lũ. ²⁴ Rò dốkhẻ tởnyẻnuô êthi cuôtuố dố vĩ Caesarea bí Cornelio lẻẻplố nỉdyẻ apủvỷă tatò tahe ná akhỏathyó tahe akhălẻ, rò êthi bínuôtahe opỏmyásủ nỉ lahyă Petru. ²⁵ Bí Petru kírẻ nuố dố hidókủ akhênuô, Cornelio émosủ lũ rò a dángủlyă ngỏtaklwítắ dố lũ khăduôshyẻ rò a cóbẻhtya lũ. ²⁶ Manárò Petru nỏkahtỏkhyẻ è rò a hé lũ, “Kahtòmố- vă ma prẻlu kayă thyáná nẻ prẻ.”

²⁷ Bí Petru ná Cornelio hébẻ nánủ dố hidókủ akhênuô, a myáhtye kayă hyăopluphẻ, oplỏone lahyă bínuô. ²⁸ Petru hé êthi, “Thĩ thẻgnẻ dủhó, pẻ Judaphú a tẻthyótẻhtya oná Judaphú tôprẻ kírẻ cuốbỏthyókhẻkhỏ tởnă Judaphú mặto tahe bèbẻ, a kírẻ cuốolẻo kuố prẻ êthi bèbẻ, anĩ to. Manárò Cómarya dyẻluốhó vă ná Judaphú mặto tahe nuôma a mwồplĩ kuố to, mặtorò a săsẻ kuố to hé tắ lahyă tắmế, pẻ tởbẻ bỏthyó lổplĩ êthi, Cómarya dyẻluố vă phúnuô. ²⁹ Phúnuô akhu-akhyẻ bí nẻ êhyă vă akhênuô, vă hésủ pắ tởcô- to, vă hyă tôphuốhyă prẻ. Phúnuôrò khỏnyăyẻ vă thẻzủ sudyă nẻ, nẻ êhyă vă mẹtẻ?” nuôprẻ.

³⁰ Rò Cornelio hé pẻ lũ, “Bí a talwókyă thuốthẻ mộhẻlyă thuốmủ athyáná khỏnyăkhẻ yẻnuôhó, vă kwícóbẻ tẻ. Bínuôakhẻ, kayă kủthyánĩ hyeçă takhẻplyarashyỉ tôprẻ

hyâkahtò khyé dǒ vǎ mètènyě. ³¹ Rò a hé vǎ, ‘Cornelio~ Cómarya nǐhuǒhó nè tètewícóbě hǒ. A thènyetyabè tuǒ hǒ nedyénèzǔ pè kayǎ sǒphásoryaphú nuòtahe hǒ. ³² Nǒcuómǒ kayǎ tahe rò nǒcuóě èthǐ ná kayǎ tǒprè dǒ amwǐ ná Simonè Petru dǒ a o dǒ vǐ Joppa nuòtǒprè. Khǒnyǎrò a cuǒ okuǒkuǒ dǒ amwǐ Simonè ahi hǒ. Simonè yěnuòma ahi o dǒ htyèdutavahtǔ, è ma prēmephá tǒprè.’ ³³ Phúnuòrò vǎ nǒcuóě ù ná nè tǒphuǒtuǒ cǒ, nè hyātuǒkuǒ pè rò aryá nyacó. Thyáphú pè ki nǐhuǒhó kuǒlǒ Cómarya hēsotǎ htuǒhó nè nuòtahe rò khǒnyáyě pè hyǎ lǒplǐ dǒ Cómarya a mètènyěhǒ.”

Petru A Tèhēsodônyǎ

³⁴ Petru cáhtya hébè, “Khǒnyǎrò vǎ thègně ná Cómarya myádumyápatǐ ù tǒprè~ to nuòma a mǎlakǒ cǒ. ³⁵ Kayǎ myécǒ ìtètě~ bèbè, ki a bezǔbenyǎ Cómarya rò a ki mètǒmèbè tẹ hénuòma Cómarya émǒsǔ èthǐ prè. ³⁶ Thǐ thègně htuǒdǔ hǒ tẹritèkyǎ dǒ Cómarya nǒhyǎ pè Jesǔ dǒ Israel aklwǎlyǎ tahe agně rò a hyǎ hēsoluǒ pè èthǐ ná tètèkrǔmila ari-akyǎ yěnuò hǒ. Dǒ Jesǔ Krǐstu dǒ a htwǒ ù pwǒ~ tǒprè a Byacè yètǒprè akhu-akhyèrò pè nǐbèhǒ tẹpètèdwǒ hǒ. ³⁷ Dǒ Judaké tǒkélě akǔnuò, Byacè Jesǔ mēhtuǒhǒ kryǎ~ maítě nuòma thǐ thègně dǔ hǒ. Bí Giovanni hēsodônyǎ htuǒpéhǒ ù ná plwǒhtyě ari-akyǎ akhěnuò, Jesǔ cáhtya mètẹ dǒ Galilea kékǔ. ³⁸ Htuǒrò Cómarya nwóhtya vǐ Nazarèphú Jesǔ rò a dyé lǔ Thé Sǎsě Byacè ná a tẹprǒtẹprya phútě nuò, thǐ thègně htuǒdǔhǒ. Jesǔ lěcuǒ dǒ khǎlě pwǒ~ tǒpho rò cuǒ mēbwímetyaryě pè ù, zasímekǎ kayǎ o dǒ khǐnéricyǎ khuklǒ mēnǔmécǎ lǔ tahe, mètèhèrò Cómarya okuǒ ná è akhu-akhyě a mēhǒ tẹ phúnuò hǒ.

³⁹ “Pè ma kayǎ tahe dǒ a khyáluǒ pè lǒ ù ná lǒ~ Jesǔ mēhtuǒhǒ tẹ dǒ Judaphú tahe o nǐdyé kẹ tahe, ná vǐ Jerusalem akǔ yěnuòtahe ari-akyǎ prè. Htuǒrò èthǐ mǔthyěhtyakyǎ Jesǔ dǒ krusu aǒ. ⁴⁰ Manárò bí thuǒthě tǒthěnuò, Cómarya mēhtwǒprè ihtòkǎkhyě khyěthya lǔ dǒ tẹthyě rò a dyéoluǒhtya khyěthya lǔ. ⁴¹ A oluǒhtya pè ù pwǒ~ tǒprè mǎto. A oluǒhtya pè túprè Cómarya nwóhtyahǒ pè dǒ pè ki htwǒhtya prèkhyáthè yětahe nuòprè. A thyeihtò kǎkhyě htuǒhǒ akhěnuò, pè yětahenuò, pè erǒǒrǒ tǒkuǒ htuǒhǒ ná lǔ hǒ. ⁴² Rò a mekyǎ pǒ pè ná pè ki cuǒ hēsodônyǎ pè ù ná tètèkrǔmila, htuǒrò pè ki cuǒkhyáluǒ pè ù pèthè ná è ma kayǎ tǒprè dǒ Cómarya nwóhtya lǔ rò è ma a ki htwǒ pè kayǎ htwǒprè tahe ná kayǎthye tahe a prèciryatẹ pǎ. ⁴³ Prèprǒ pwǒ~ tǒprè hēsodônyǎ one htuǒhǒ è ari-akyǎ rò èthǐ hé, ‘Lǒ~ kayǎ dǒ a zǔenyǎe lǔ tahenuò Cómarya ki plwǒkyǎ dǐtǔ èthǐ atètǔ ná èmwǐkhyě pǎ,’ ” Petru hé pè èthǐ phúnuò.

Judaphú Mǎto Tahe Nǐbè Thé Sǎsě Byacè

⁴⁴ Bí Petru hébè pǎprè akhěnuò, Thé Sǎsě Byacè hyǎlyǎ dǒ kayǎ dǒ a nǐdǎ tẹritèkyǎ yětahe aǒ pwǒ~ tǒprè. ⁴⁵ Cómarya cuǒ dyélyǎ tuǒkuǒ Thé Sǎsě Byacè dǒ Judaphú mǎto yětahe aǒ akhu-akhyě, Judaphú dǒ a zǔkanyǎkǎ hǒ tẹ rò a o lahyǎ dǒ vǐ Joppa akǔ rò a hyǎ rǒkuǒ ná Petru yětahenuò a khyéthukhyéthè nyacó. ⁴⁶ Mètèhèrò èthǐ nǐhuǒ dǔ kayǎ yětahe hébè ná ngǒkhókhye tahe akhu-akhyě, èthǐ htuthéhtya lahyǎ Cómarya.

Htuǒrò Petru hé, ⁴⁷ “Kayǎ yětahe nǐbèkuǒ Thé Sǎsě Byacè phú pè nǐbè htuǒhǒ yěnuòhǒ. Mephúnuòrò èthǐ ki plwǒ ané ná htyě agněnuò maǔpè tǒprè ki mētǎtǔcyǎ èthǐ pě.” ⁴⁸ Phúnuò akhu-akhyě Petru hétǎngǒ ná èthǐ ki plwǒ ané ná htyě dǒ Jesǔ amwǐ akǔ. Rò èthǐ kwǐthézǒ Petru ná a okuǒpǒ ná èthǐ bínuò nyèthuǒthě.

11

Petru Dyaluôhtyakyě Tèritèkyă Dó Jerusalem Prêzûetèplômü A O

¹ Prêdônyâphú ná prêzûetèphú dõ a o dõ Judaké pwõ- tôpho tahenuô, a nîhuô ná Judaphú mato tahe nîbè kuôhó Cómarya alãangó. ² Phúnuôró bí Petru cuô dõ vî Jerusalem akhênuô, prêzûenyâephú dõ a dútalíphá tahenuô, a dya tètú dõ lûkhu. ³ Rò èthî hé Petru, “Nè cuôolè tuôkuô Judaphú mato dõ a dútalí kuô phá to tahe ahi rò nè cuôecuô tộkuô tuố ná èthî.”

⁴ Rò Petru hêsoluôplõ pèlõ èthî tètítèkyă dõ a cá htwôhtya lú dõ akhâshyé tuố dõ atadû nuôtahe pwõtôcô. ⁵ Rò a hêsoluôplõ pè èthî, “Bí vã o dõ vî Joppa rò vã kwícóbê akhênuô, vã myáhtyelwó tètôcô. Vã temyáhtyelwó yênuô, a o dõ mókhu rò a cyatã pè vã thyáná tahúdu dõ aná o lwĩná tôbanuô. Htuôró a cyatã phútátò bí vã khâshyé. ⁶ Vã myánuô tãtè dõ tahúdu yêakũnuô rò vã myáhtye tephútèlye dõ akhâduô o lwĩkhó tahe, tèmítèmyá tahe ná tephútèlye dõ alabácú tahe ná htuphú dõ a zuô dõ mólè tahe. ⁷ Yêtôphuôró vã nîhuô ngóprahtya rò a hé vã, ‘Petru, ihtò mũthyëkyă mỗ tàyênuôtahe.’

⁸ “Manáro vã hêsû, ‘Byacè- vã e- nyã ná taki- to. Tè dõ ù be è ná a sãsè to tahe ná a mwõplĩ to tahenuô, vã enó ná tôphuô- to.’

⁹ “Rò ngóprahtya dõ mókhu yênuô hé pỏ, ‘Cómarya dãhé ná a mwõplĩ hênuôma, a sãsè to, bè tanẹ nĩ to.’ ¹⁰ Rò a kuốtã bã thuốphuố rò dõkhyêlõ tôphuônuô, ù phyéhtya dwókyă è dõ mókhu.

¹¹ “Ủ phyéhtyakyăkyă ná tôphuôtuố kayã vî Caesareaphú thétuố dõ ù nõhyă èthî yêtahenuô, ló-, a hyátuố bí pè lécuôokuốnĩ hi nuôtômê. ¹² Yêtôphuôró Thê Sãsè Byacè hé vã ná mepýázèpyãsè tãmé, krwôcuố lécuôomỗ èthĩnuô. Rò puốvyã dõ vî Joppa aprêthuốthyó yê krwôcuốkuố ná vã tuố dõ vî Caesarea rò pè nuốkuố dõ Cornelio ahikũ pwõ- tôprè. ¹³ Cornelio hêso pè pè ná a myáhtye tanémókhuphú tôprè hyãkahtòo dõ a hidókũ ari-akyă rò a hé lũ, ‘Nôcuố kayã tôprè dõ vî Joppa rò nõcuốéhyă kayãmwĩ ná Simonè dõ ù é pã lũmwĩ ná Petru nuôtôprè. ¹⁴ A ki hêbètè ná nè pã rò dõ a hêbè thĩ akhu-akhyè nè ná nè hiphúphyãphú lỏ- plĩ ki nîbè tèmèlwóhtekã pã.’

¹⁵ “Rò bí vã cáhtya hêbètè akhênuô, Thê Sãsè Byacè hyãlyã dõ èthî alo phú a hyãlyã htuốhó dõ pèlõ dõ kalúkhê nuôtôphuố nuôhó. ¹⁶ Yêtôphuôró vã thênèhtyabè tuố tètèbè dõ Byacè hékyă, ‘Giovanni plwõ thĩ ná htyè tadúró ù ki plwõ thĩ ná Thê Sãsè Byacè pã nuôtômũ.’ ¹⁷ Mephúnuôró pè zûe Byacè Jesũ Krístu rò Cómarya dyé pè shyézũ, phúnuôhó Judaphú mato dõ a zûe thyákuốná pè yêtahenuô, Cómarya ki dyé thyákuố èthî shyézũ phú a dyé htuốhó pènuô kihêró vã ma kayã tôprè dõ a pũ mêtãtũ Cómarya aklyáaklõ tôprè ẽ?”, Petru hé pè èthî phúnuô.

¹⁸ Bí èthî nîhuô tètítèkyă yê akhênuô, èthî pacyéishyé pã Petru to, rò a htuthéhtya lahyă Cómarya, “Ki a málakõ phúnuôhêró Cómarya dyépèkuốhó Judaphú mato tahe teshuốkheryã dõ a ki zã nídúkuố lahyã ané rò a ki nîbè kuố lahyã thétwõprè hó.”

Prêzûetèplômü Dõ Vî Antioko

¹⁹ Dõ ù mèthyè Stephano akhu-akhyè, cáhtya bínuôró ù mepýemecũ kayã dõ a zúkanyãkã Jesũ tahe phúnuôró èthî lupruốlupryã cuố lỏplĩ. Tahênuô a cuốtuố dõ Phonicia kè, Cyprú klúkhu ná vî Antioko. Èthî hêsodônyã pè túprè Judaphú thĩ tahenuô

ná Cómarya alăangó prê. ²⁰ Manárò Cyprúklúphú ná vĭ Cyreneophú dǒ a zúkanýakate aklê tahehenuô, a cuôtuǒ dǒ vĭ Antioko rò a hésodônyă pé myécôruô Greekphú tahe ná Jesú Krístu a tètêkrǔmila ari-akyă. ²¹ Rò Cómarya a tẹprotèprya o ná èthĭ akhu-akhyě kayă zúkaplukaphè rò athéplò htulya katǒ lahyă dǒ Byacè o.

²² Tèritèkyă yê luôcuôtuǒ dǒ Jerusalem prèzúetèplòmụ a o akhu-akhyě èthĭ thũcuǒ Barnaba dǒ vĭ Antioko. ²³ Rò bí a cuôtuǒ akhê, a cuômyáhtye ná kayă yêtahe nĭbè Cómarya abwíataryě akhu-akhyě a thêkrǔthélǒ nyacó rò thyáphú èthĭ ki ohtwǒprè có plehyă tadû ná Byacè rò, a dyéhêdyére shyakrwǒ kuǒpǒ èthĭ akhyě. ²⁴ Barnaba ma kayă dǒ aryá rò a lǒbă ná Thé Săsê Byacè tǒprê. Rò è ma kayă dǒ a tẻzútènyă sǒ tǒprê. Rò a męcwǒ é pělă ù rò ù zúkanýaka êlă Byacè.

²⁵ Phúnuôhtuǒrò dǒkhyěnuô, Barnaba cuômyápụ Saulu dǒ vĭ Tarso akũ. ²⁶ Bí a myáhtye lũ akhênuô, a ékanĭ lũ dǒ vĭ Antioko. Rò èthĭ yéthényě ka-okú myáhtye tặsủ ná prèzúetè plòmụphú bínuô tahe tǒna~ hyă có. Rò a ithyóithyată nĭé pělă kayă obínuô tahe. Û érelǒ prèzúetèphú tahe ná Krístuphú ma bí vĭ Antioko yěnuô hó.

²⁷ Bínuôakhê, prèprǒ tahe o dǒ vĭ Jerusalem rò a hyă dǒ vĭ Antioko. ²⁸ Dǒ èthĭ aklênuô amwĭ ná Aghabu otǒprê. Dǒ Thé Săsê Byacè a tẹprotèprya akhu-akhyě, a ihtò rò a héprǒ one ngó ná tẻovĭokǒ cyęcũ ki ohtya dǒ hekhusĭba lò pă. (Yěnuôma a htwǒhtya bí Claudio htwǒ khwĭ akhênuô.) ²⁹ Prèzúetèphú pwǒ~ tǒprê belyă lahyă athéplò ná a ki thũcuǒ pé kuǒ tẻmęcwǒ bá èthĭ dyébé nuô, dǒ èthĭ puǒvyă o dǒ Judakékũ nuôtahe. ³⁰ Phúnuôrò a thũcuǒnĭ rỷyě ná Saulu ná Barnaba. Saulu ná Barnaba phyécuǒnĭ rỷyě rò a cuǒ dyétă dĭtú dǒ prèzúetèplòmụ muǒprũmuǒprê dǒ a htwǒ khuklǒkhuklyă tahe a takhukũ.

12

Û Męcymęcũ Shyosǒ Hyătǒ

¹ Bínuôakhê Khwĭ Herodè* cáhtya męcymęcũ prèzúetè plòmụphú tahe. ² Dǒ a hétă angó akhu-akhyě, ù sũthyěkyă Giovanni avyă Jakomo ná né. ³ A myáhtye ná a mẹtè phúyěnuô, atǒ ná Judaphú tahe athéplò akhu-akhyě, a hé tặpǒ angó ná bè pủ pǒ Petru. Tẻmẹ yěnuô a htwǒhtya bí pwêkhómũ sǒdǒ huǒmútapho akhênuô. ⁴ Û pủ htuǒ Petru rò ù dǒtă lũ dǒ htǒkũ. Û dyétă klyèphú lwĭmụ atẻmẹ dǒ èthĭ bè opǒnĭ lũ. Èthĭ opǒ tǒmụ htuǒ tǒmụ. Tǒmụnuô a o thêlwĭ. Bí pwê htuǒhǒ akhênuô, Khwĭ Herodè tanẹ ná a ki cemyă Petru rò a ki cĭrya lũ dǒ kayă bémụ a mètènyě pă.

⁵ Phúnuôrò ù dóo tadû pă Petru dǒ htǒkũ. Manárò prèzúetè plòmụphú tahe thêplòshyo kwĭcǒbê pé nyacó dǒ lǔgnê.

Tanémókhuphú Męsiplékyă Petru Dǒ Htǒkũ

⁶ Bí Khwĭ Herodè éhte tyahĭ Petru dǒ kayă bémụ a mètènyě híto tǒthěnuô, Petru omyěo dǒ klyèphú thényě aplékũ. Û cǒklǒma è ná suplyetǒhté nyěbǒ. Htuǒto klyèphú tahe opǒ olǒ bí lédótă ù htǒ kadăhtũnuô. ⁷ Byacè a tanémókhuphú tǒprê hyă kahtò oluǒkhyé bínuô rò a lĭhtya lǒ bí Petru o nĭdyé a pǒkũnuô. Tanémókhuphú plyă Petru plăkhu rò a hturyăkahtò lũ rò a hé lũ, “kahtǒpryămǒ” tǒphuǒtuǒ suplyetǒhté o dǒ Petru atakhu nyěkholǒ akũ yěnuô a lată plwǒhtekyă lǒ nĭdyédũ ané.

* **12:1** 12:1 Khwĭ Herodè yètǒprê nuôma Khwĭ Herodè Agrippa.

⁸ Htuô rô tanémôkhuphú hé lǔ, “Nyáhtya nè nyáhtó rô dyaní nè khuphânuô.” Rò Petru krwômekũ phú tanémôkhuphú hé è nuô. Rò a hé pò lǔ, “Ihtòhtyaní nè ikènuô rô krwôcuôkuô vâkhyeyě.” ⁹ Rò Petru krwôhte kuô lǔkhyě tuôdô htòklô. Manâro tanémôkhuphú mepe lǔ phú yènuôma a málakô ẽ, mato ẽ nuô Petru thégně tãte to. A tanepre ná a myáhtyelwótè pre. ¹⁰ Èthi cuôtalwóbékyahtuô preopokadã arêlô tôto htuô rô a cuô talwóbé pò nyètôtôto. Dôkhyelô rô a cuôtuô dô kadã dô ù me è ná tôhté nuôtôkũ. Kadãkũ yètôkũnuô ma a cuôluplú nuôtô có dô vǐkũ rô a lumôhtya pè nídyédũ èthi pre, rô èthi htecuôkyã bí kadã yènuôtôkũ. Rò èthi krwôcuôrwô pre vǐkũklyã yètôbô rô tanémôkhuphú lamékhyékyã pè Petru.

¹¹ A laméhtuô pè lǔ túro Petru thégneno pre tètewôhtya-ané ná eyè pre rô a hé, “Khônyáyě vã thégnéhô ná tèmehwôhtya ané phuyènuôma a málakô có. Byacè Cómarya nõhya a tanémôkhuphú rô a hyã mesiplé htekyã vã dô Khwí Herodè a taryeshyosò alè, htuôto a hyã melwóhtekã vã dô Judaphú dô a myásũ dô a ki mecyè vã tahe a takhukũ.” ¹² Bí a thégnèhyáhô ná tèmehwôhtya aneyè ma a málakô có hõ akhènuô, a cuô dô Giovanni dô ù epò amwĩ ná Marko yètôpre amuô Maria ahi, rô bínuôkhènuô, a tôttú ná ù hyã oplóoplu kwícòbè rôlô lǔ bínuô. ¹³ Petru kadò kadãdu dô hinyèhyãnuô tôkũ rô thyáphú èthi ki thégně ná maupè dò kadã pè nuô rô lulé pre mòphú dô amwĩ ná Rhoda hé yètôpre cuômyásũ lǔ. ¹⁴ Rò a thégně Petru talã rô a thèkrũ talwósúlũ rô a sôtapã bãmô pè lǔ kadã rô a klyakanuô heso pè èthi ná Petru kahto dô aklônuô.

¹⁵ “Ma nè tamwĩ ẽ?” Èthi hésũ Rhoda phúnuô, tadúro a málakô có Rhoda hésãpresũ èthi phúnuô. “Petru azo prékô” èthi hésũ kãkhyè lǔ phúnuô.

¹⁶ Bínuôakhè Petru dò plehyã pò kadã rô èthi bãmô kadã rô a myáhtye Petru rô èthi khyéthukhyéthé kanô to. ¹⁷ Petru thézũ nõthuôthuô o èthi rô a vúvyáluô pè èthi ná atakhu. Rò a heso pè èthi ná Byacè Cómarya mesipléhte kryã è dô htòkũ phútè ari-akyã. Rò a hé, “Heso pékuô Jakomo ná lǔ prežuetèphú dô aruô nuôtahe ná tètítèkyã yènuô ní,” Petru héhtuôkyã pè èthi phúnuô rô a htecuôkyã dô aruô tôpho.

¹⁸ Mólĩbũ hó rô preopô htô tahe tanè théplôsúsã nyacó rô a hé nídyé khyè lǔ, “Petru cuôhteplécyã phútètè?” ¹⁹ Khwí Herodè hétã angó, a nõ myápũ khyèthyã aklyèphú tahe ná Petru tadúro èthi myáhtye pã lǔ to. Phúnuô akhu-akhyè a cuô cemýã preopô htô yètahe rô a hétãkyã angó ná methyèkyã preopô htô nuôtahe.

Tètewôhtya-ané phúnuô htuô rô dôkhyènuô Khwí Herodè htecuôkyã bí Judakènuô rô a htecuô okuô dô vǐ Caesarea.

Khwí Herodè Thyèkyã Ari-akyã

²⁰ Khwí Herodè théplòdu nyacó vǐ Tyrephú tahe ná vǐ Sidophú tahe. Phúnuôkhukhyèro thyáphú èthi ki cuômyáhtye hébèní ná Khwí Herodè yènuôro èthi vǐphú tahe cuôrólũ dô Khwí Herodè a o. Arêlô rô èthi cuôhébè plòré ná Blasto dô a ki mecwô pè èthi agnè, metèhéro è ma a htwô prežũklyázũklô cwô khwí rô kayã dô khwí zũenĩ lǔ tôpre. Dôkhyè rô èthi cuôkwĩ tètètèdwô dô khwí a o, metèhéro khwí yètôpre ahtyèakè nuô, a mecwô pè èthi htyèphúkèphú ná sèesè tahe.

²¹ Tônyèkhè bí ù nwóhtya khódũ hó Khwí Herodè akhènuô, akũathyáhtyanĩ khwíhyecã rô a onyã dô khwí a khuklyáhtèhtyalôkhu rô a hébètã kayã bémũ tahe.

22 Rò èthĩ èhtòhtya, “Khwí dǒ a hébè yětôprè ma prèlukayă mǎto. Mǎcǒdũ cǒmarya tǒprè cǒhǒ.” 23 Tǒphuǒtuǒ, Byacè a tanémǒkhuphú tǒprè mǎswímǎsè Khwí Herodè, mǎtǎhèrò a tǒ htuthéhtya Cǒmarya tadúro a cuǒ nõhtuthéhtya anè ná prèlukayă. Rò zǎ ethyékya lǔ.

24 Manáro Cǒmarya alǎangǒnuô, a luǒpasícũ yè plehyǎpǒ dǒ nyè rò ù zǔkanyǎka èhtya ná èhtya cǒ.

25 Rò Barnaba ná Saulu mǎhtuǒ atǎmǎ bí vǐ Jerusalem akũ nuôro a éní Giovanni dǒ ù épǒ lǔmwǐ ná Marko yětôprè rò a htekaǎya.

13

Prèzǔetè Plómuphú Nwóhtya Barnaba Ná Saulu Rò A Nǒcuǒ Èthĩ

1 Prèzǔetèplómũ bí vǐ Antioko akũnuô prèprǒ ná Thára o tahe. Maǔpǎ hénuôma Barnaba, Simeonè (Dǒ ù é lǔ ná kayǎzyelò) ná Lucio (Vǐ Cyreneophú), Menaen (ǔ buô duhtya rǒkuǒ è ná Khwí Herodè)* ná Saulu yétahe hó. 2 Bí èthĩ cǒbucǒbǎhtya Byacè rò duôe sèesèǒ akhènuô, Thè Sǎsè Byacè hé èthĩ, “Nwóhte khókyă pè vǎ Barnaba ná Saulu nuô. Mǎtǎhèrò vǎ nwóhtya one htuǒhǒ èthĩ dǒ a ki bè mǎ vǎ tǎmǎ.” 3 Èthĩ duôe sèesèǒ rò a kwícǒbǎ, htuǒro èthĩ dyahtya atakhu dǒ Saulu ná Barnaba alǒ rò a nõhtecuǒ èthĩ.

Barnaba Ná Saulu Héso Pè ǔ Tèthèkrǔmila Dǒ Cyprú Klúkhu

4 Barnaba ná Saulu cuǒ phú Thè Sǎsè Byacè nõcuǒ èthĩ nuô. Èthĩ tǎlyacuǒ dǒ vǐ Seleucia bí ù lékaǎáo thòklyèdu akhǎlé nuôtôpho rò èthĩ htya sidyanǐ lahyă thòklyèdu bínuô rò htecuǒ dǒ Cyprú klú. 5 Bí èthĩ cuǒtuǒ dǒ vǐ Salami akhènuô, a cuǒ hèsodónyă pè ù ná Cǒmarya alǎangǒ dǒ Judaphú tǎcǒbǎhǒ tahe akũ. Giovanni Marko cuǒ tǒkuǒ ná èthĩ rò a mǎcwǒkuǒ èthĩ.

6 Èthĩ cuǒhtyanuǒ dǒ Cyprú klúkhu rò a cuǒ luplú tuǒdǒ vǐ Papho o dǒ klútheadũ nuôtǒvǐ. Èthĩ myáhtye tǎsú ná Juda prèprǒ lahǒlahyaphú dǒ a cuǒlǎ dyéluǒ pè ù ná tǎmǎtǎpǎ ùmèthè tǒprè. Amwǐ ná Bar-Jesũ. 7 È ma a mǎpǎ khwídu Sergio tǎmǎ. Khwídu Sergio ma kayă dǒ a dè tǒprè. A thézǔ nǐhuǒ Cǒmarya alǎangǒ rò a éhyă Barnaba ná Saulu. 8 Manáro kayă mǎtǎpǎ ù mèthè Elyma yětôprènuô, (Yéma Bar-Jesũ amwǐ ná Greek ngǒ), thyáphú khwídu kizǔkinyă kuǒ tǎmǎ nuôro, a pǔ mǎdídyă tǎtǔ èthĩ. 9 Bínuô Saulu (ǔ thègnǎ kuǒpǒ èmwǐ ná Paulu) yětôprènuô, a lǒbǎ ná Thè Sǎsè Byacè. Rò a myárǎ tǒdǎ kayă mǎtǎpǎ ùmèthè nuôtôprè. 10 Rò a hé lǔ, “Nè ma prè dǒ a mǎ khǎnérícýă khuklǒ atǎmǎ tǒprè. Nè ma kayă dǒ a thèhte lǒ- tǎ dǒ acǒatǎ nuôtahe. Nè lǒbǎ cǒ ná tǎlahǒlahya ná tǎmǎmyárícýă pwǒtǒcǒ, nè pǔ mǎtǎplǒtǎpǎ lahǒ lǒ Byacè a tǎmǎtǎcǒ yènuô pwǒ- tǒphuǒ cǒ. 11 Khǒnyáyǎ Byacè ki cirya nè, nè ki mèthèkhí pǎ, Cǒmarya ki nõlǐkǎkhyè nè to hénuô, nè ki myáhtyeyýă pǎ tǎlǐ tohǒ.”

Rò amèthè óruǒkyă rò a khíkyă tǒphuǒkhí cǒ. Rò akluǒaphũ cuǒprè rò a myápǔ kayă dǒ a ki pǔcwǐthũcuǒ lǔ prè. 12 Bí khwídu yětôprè myáhtye tǎmǎhtwóhtya anè phúyǎ akhènuô, a zǔkanyǎka kuǒ Jesũ. A nǐhuǒ ù ithyó pè lǔ Byacè ari-akyă rò a khyéthukhyéthè nyacǒ.

Cuǒlǎ Héso Tèthèkrǔmila Bí Vǐ Antioko Dǒ Pisidia Kékũ

* 13:1 13:1 Khwí Herodè yětôprè nuôma Khwí Herodè Antipa dǒ a pǒ Galilea nuôtôprè hó.

13 Paulu ná kayã dõ a cuõ tũkuõ ná lũ tahe sidyácũnĩ thòklyẽdu bí vĩ Papho nuôro htecuõ dõ vĩ Perga dõ a o dõ Pamphylia kékũnuô. Cuõtuõ bĩnuô rò Giovanni Marko htecuõ khókyã ná èthĩ rò a kaxhyẽ dõ vĩ Jerusalem. 14 Èthĩ odõ vĩ Perga rò htecuõ lahyã dõ vĩ Antioko o dõ Pisidia kékũnuô tũvĩ. Rò bí Judaphú Mõnyẽduô bè akhẽnuô, èthĩ cuõnuõ onyã dõ tẽcòbẽhõkũ. 15 Bí ù hõhtyahtũõhõ Mosè ali tẽthyótẽthya ná li dõ prẽprõ rãone nuõtahe akhẽnuô, tẽcòbẽhõ khuklõ tahe nõcuõsudyã kayã tũprẽ ná èthĩ rò a hé èthĩ, “Puõvyã thĩ-, thĩ lẽdyéhẽdyere kayã bẽmũ yẽtahe ki o tũmũmũ hérò, pẽ thẽzũ nõdyéhẽdyere thĩ.”

16 Paulu ihtò rò a vũvyãluõ atakhu. Mẽtẽhẽnuôro a thẽzũ nõthuõthuõ- o kayã yẽtahe rò a cáhtya hébè, “Puõvyã Israel aklwĩalyã thĩtahe ná Judaphú mãto rò a còbucòbẽhtya Còmarya bíyẽ thĩtahe lõ- plĩ thĩ-, nĩdã lahyã. 17 Judaphú a Còmarya nwóhtya pẽ muõphẽphyẽphuõ dõ- nyenu tahe rò bí èthĩ cuõokuõlẽ dõ Egypt kẹ akhẽnuô, a dyé htwõhtya èthĩ ná kayã myẽcõdu tũcõ. Còmarya èhtekãkyã èthĩ dõ Egypt kékũ ná a tẽprõtẽprya dõ adu-azã yẽnuô hõ. 18 Rò a bè khyáthẽplõhtũnĩ èthĩ dõ kẹsẽhtyẽkyã lõtamãkhu nuô analwĩshyẽ cõ. 19 Kayã myẽcõphũ thuõthyótũmyẽ dõ a o dõ Canan kékũ tahenuô Còmarya mepékyã pẽ èthĩ, rò a dyé kẹyõtõba ná Israelphũ rò a htwõ hõ èthĩkẹ. 20 Tẽ dõ a ki htwõhtya phũyẽnuô, anyẽ cõ ana lwĩzẽnỹãshyẽ cõ.

“Phũnuô htuõro dõkhyẽnuô, a tuõhyã tyahĩ dõ Prẽprõ Samuelè htwõhtya tyahĩ khuklõdu akhẽ tonuô, Còmarya dyõtã pẽ èthĩ prẽciryatẽ tahe. 21 Htuõro èthĩ kwĩ Samuelè ná a ki nwóhtya pẽ èthĩ khwĩ dõ a ki põnĩ pẽ èthĩ tũprẽ. Rò Còmarya nwóhtya pẽ èthĩ ná Kish aphũkhũ Saulu. È ma Benjamino aklwĩalyã rò a htwõ pẽ èthĩ khwĩ analwĩshyẽ. 22 Dõkhyẽro Còmarya dyatãkyã Saulu dõ khwĩ akhãlẽ rò a nõhtwõhtyake Davi ná èthĩ khwĩ. Davi ari-akyã yẽnuô Còmarya héhtũõhõ, ‘Vã myãhtyehũõhõ Jesse aphũkhũ Davi ma kayã tũprẽ dõ a mẽmõnyacõ vã thẽplõ rò a ki mẽ lõplĩ phũ vã thẽzũ nõmẽ lũ nuô pã.’*[†]

23 “Phũ Còmarya ólyã one htuõhõ ná a ki nõhyãlyã Jesũ phũ prẽmẽlwõhtekã Israel aklwĩalyã thĩtahe agnẽ tũprẽ pã nuô, a ki ohtwõhtya dõ Davi aklwĩalyã tãpalyã dõtũ yẽnuô pã a hé phũnuô. 24 Bí Jesũ hyã tyahĩto nuô, Giovanni hẽsodõnyã pẽlõ Israelphũ tahe ná èthĩ ki zã nĩdũ lahyã anẽ rò a ki plwõkã lahyã anẽ ná htyẽ, phũnuô. 25 Bí Giovanni mẽ atẽmẽ kírẽ phũ htuõhõ akhẽnuô, a hẽso pẽ kayã bẽmũ tahe, “Thĩ tanẽ vã ná ùpẽ? Vã ma kayã dõ thĩ opõmyãsũ aklyã nuõtũprẽ mãto. Nuõtũprẽ ma a ki hyã dõ vãkhyẽkhu pã, rò vã ki htulyẽ pẽprẽ lũ khuphãplyẽ prẽ nuõ- vã kò ná è to.’

26 “Puõvyã Abraham aklwĩalyã thĩtahe ná Judaphú mãto dõ a o bíyẽ rò a còbucòbẽhtya kuõ Còmarya tahe lõ- plĩ thĩ-, tẽmẽlwõhtekã ari-akyã yẽnuô, ù thũhyã pẽ dõ pẽgnẽ prẽ. 27 Mẽtẽhẽro vĩ Jerusalemphũ tahe ná èthĩ akhuklõ tahenuô a thẽgnẽ kuõ lũ ná è ma prẽmẽlwõhtekã a Byacè tũprẽ phũnuõto. Htuõto prẽprõtahe alãangõ dõ ù hõluõhtya è bí Judaphú a Mõnyẽduõ+ pwõ- tũphuõ nuõtahe bèbè, èthĩ thẽgnẽ tãplũ kuõ angõlasã to. Phũnuõro thyãphũ prẽprõ tahe alãangõ ki lõhtyabãhtya agnẽnuô, a nõcirya thyẽkyã hõ Jesũ prẽ. 28 Tẽthũtẽplã dõ a ki cirya thyẽkyã Jesũ agnẽnuõma a myãhtyẽ tũcõ- to tadũro ù nõshyo Khwĩ Pilato dõ a ki ciryathyẽkyã lũ hõ. 29 Bí èthĩ mẽhtũ lõhõ phũ lisã sã héone lũrilũkyã akhẽnuô, èthĩ cuõphyètãkyã lũ dõ krusulo rò

* 13:22 13:22 Li Htuthẽhtya 89:20, Samuelè arẽlõ tũba 13:14 † 13:27 13:27 Judaphú Mõnyẽduô ma bí mõkatõ nuõtũnyẽ.

èthi cuôsunuôkyã lû dô luôkû. ³⁰ Manárò Cómarya mehtwöprê ihtòkakhÿe khyëthyã lû dô tètÿe. ³¹ Htuôrò Byacè Jesù yë a dyélúô mõnyëmòthë nyëkú~ pèlá sálé ané ná kayã dó a cáhtya krwökuô lûkhyë, cáhtya dó Galilea ké tuôdó vï Jerusalem nuôtahe. Khönyárò, èthi htwöhtyahó prëkhyáathé dô lûgnë rò a cuô khyápéhô Israelphú tahe hó.

³² “Khönyárò pè héso pé thì tètèkrÿmila: Tè dô Cómarya ólyã pé htuôhô ná pèphyëpèphuô dô~ nyénu nuôtahe, ³³ khönyárò a mëlôbã péhô pé hó ma dó Cómarya me~ihtò htwöprê kakhÿe khyëthyã hó Jesù dô tètÿe hó. Pè ma pé klwilyã tãkalyã dó pèphyëpèphuô yëtahe a o hó rò a mëlôbã péhô pé hó. Phú ù rảo dô Li Htuthéhtya amãdu nyëtótótó akünuô a hé,

‘Nè ma vãphúkhÿ, yëtönyë, vã htwö hó nèphë hó.’✧

³⁴ “Cómarya me~ihtò htwöprê kakhÿe Krístu dô tètÿe hó rò athòalò cyã pãto hó. Cómarya hé,

‘Vã ki dyé thì tèsòri dô asäsë ná atãate tahe phú vã ólyãnuôlyã htuôhô Davi dô vã ki dyé è pã nuôtahe pã.’✧

³⁵ “Phú prërãli irö htuthéhtya hé pò,

‘Nè nõthõnõlòkyã nè lulésäsë yëtöprê dô luôkû to.’✧

³⁶ “Mëtèhéro Cómarya taze-onekyã pé Davi mú~ nukhë rò Davi mehtuôkyã bí ahtÿkhë nuô, rò dôkhyënuô a thyëkyã. Rò ù iluôtãtõ lû ná aphë dô~ nyénu tahe rò anéklõ thõkyã bínuô. ³⁷ Manárò kayã dó Cómarya dyé htwöprê kakhÿe è tôprënuô athòalò to.

³⁸ “Phúnuô akhu-akhyë, puõvyã lõ~ plï thì~ vã thézÿ nõthëgnë tãtë kuô thì ná ù hësodönyã pé thì tètÿwökyã thì tètÿú nuôma mädó Jesù Krístu akhu-akhyë pré. ³⁹ Dó Jesù mehtuôhô akhu-akhyë, kayã dó a zÿe Jesù pwö~ tôprê nuô Cómarya plwökyã lõhõ lütëtÿú rò a dyacódyatekyã lû hó. Dó thì krwölÿ mekuô Mosè a tètÿyótëtÿya akhu-akhyë, Cómarya plwökyãcyã thì tètÿú nuôtahe taki~ to. ⁴⁰ Phúnuôrò rönï lahyã thinë, mëtèhéro thì ki mehtwöhtya tã thinë phú prëprõ tahe héone htuôhô nuôtahe tãmë.

⁴¹ Prëprõ hé,

‘Thi dô a hébè takhwótakè dûgnë tahe thì~, nïdã lahyã! Khyéthukhyéthé rò thyëkyã lahyã mõ. Mëtèhéro, bí thì htÿkhë yënuô vã ki mepé thì tètôcôcô dô ù héso pé có thì pã manárò thì zÿe kuôõ taki~ to yënuô pã,’✧ prëprõ hé phúnuô.”

⁴² Bí Paulu ná Barnaba htecuôkyã dô tètôbëhõkû akhënuô, kayã bémÿ tahe nõhyãpõ èthi shyë~ Judaphú a Mõnyëduô bè khyëthyã dôkhyë thuôthyótönyë pã rò a nõhësodönyã èhtya pò èthi ná tètìtëkyã thìtahe. ⁴³ Rò bí ù cóbë htuôhô dô tètôbëhõkû akhënuô, Judaphú tahe ná Judaphú mato dô a zÿkanyãkã kuô Judaphú a tètôbucóbë tahenuô, a krwöplukrwöphë kuôlõ Paulu ná Barnaba akhyë. Rò èthi hébè dyéhëdyére shyosöhtya kayã dó a krwökuô lûkhyë nuôtahe ná a ki ohtwöprê thëlë plehyã nïkuô lahyã ané dó Cómarya abwíataryë akü.

⁴⁴ Dókhyë thuôthyótönyë bí Judaphú a Mõnyëduô bè khyëthyã akhënuô, kayã dó a hyã nïdãkuô Byacè Cómarya alãangõ tahenuô a phû~ lõ có tôvïlõ có. ⁴⁵ Bí Judaphú tahe

✧ 13:33 13:33 Li Htuthéhtya 2:7 ✧ 13:34 13:34 Isaia 55:3 ✧ 13:35 13:35 Li Htuthéhtya 16:10 ✧ 13:41 13:41 Habaku 1:5

myáhtye kayă hyărôhyăé akhênuô, êthî thékothékhwé nîkuô nyacó Paulu rò a htésû pacyêishyékyă Paulu a têtéhèhésû tahe.

⁴⁶ Htuôrò Paulu ná Barnaba lé hébè khũhălô pópó có, rò a hé, “Pè tóbè hésodônyă rélô pé thî ná Cómarya alăangô. Manárò thî zÿenyăe pè têtônyă yênuô to akhu-akhyê, thî ciryalyă nîdyédû hó thîné phú kayă dó a kò nîbè kuôũ théhtwôprê tacúprê to nuôtahe hó. Phúnuôrò pè ki dyakyă thî rò pè ki cuô dô Judaphú mătô tahe a o. ⁴⁷ Mêtêhêrò, Byacè mekyă pè angô,

‘Thyáphú hekhusîbalô ki nîbè kuôũ têtêlwôhteka agnênuô, vă nõhtwôhtyahó thî phú têtî tòmê dô Judaphú mătô tahe agnê hó.’ ” Byacè hékyă phúnuô.✧

⁴⁸ Bí Judaphú mătô yêtahe nîhuônó kuô hó têtê akhênuô, êthî thékrÿ rò htuthéhtya Byacè alăangô yêtahe hó. Rò kayă dô Cómarya nwôhtya hó êthî dô a ki nîbèkuô théhtwôprê tacúprê tahenuô, a htwôka lahyă prêzÿetêphú tahe hó.

⁴⁹ Byacè Cómarya alăangô yênuô, ù bè hésodônyă luôpasícúô lô è tókêlê hó. ⁵⁰ Manárò thyáphú ù ki męcýmęcÿ Paulu ná Barnaba yênuôrò Judaphú thî tahenuô, a nõshyo shyakrwô prêmò dô a cóbê Cómarya rò a htwô khuklô tahe, ná prêkhũ dô a htwô khuklô dô vîkũ nuôtahe, rò a nõcuôryă dítú pô kayă yêtahe mikuô. Rò êthî vêtêkyă Paulu ná Barnaba dô êthî kékũ. ⁵¹ Phúnuôrò Prêdônyâphú tahe thuôtăkyă hemû dô a khanyêlê. Yêma a dyêluôkyă vîkũphú bínuô tahe ná têtátêdyă tôcô hó, mêtêhêrò êthî vîkũphú tahenuô, a htésû vêtêkyă êthî, rò êthî htecúôkyă dô vî Iconio. ⁵² Rò prêzÿetêphú o bí Pisidia ké, vî Antioko akũ tahenuô, êthî thékrÿthêlô nyacó rò a lôbă lahyă có ná Thé Săsê Byacè.

14

¹ Phú êthî mêtuhô dô vî Antioko akũnuô, Paulu ná Barnaba cuônuô dô Judaphú tahe têtôbêhökũ dô a o dô vî Iconio akũ nuôtômê. Rò êthî hébèplôphê pé ryányacó ù ná Byacè Jesũ ari-akyă akhu-akhyê Judaphú ná Judaphú mătô tahe zÿkanyăka êkuô êthî kanô to. ² Manárò Judaphú dô a zÿe kuôũ to tahenuô, a ryă Judaphú mătô tahe mikuô dô a ki htésûkyă kayă dô a zÿkanyăka nuôtahe. ³ Prêdônyâphú yêthényê onyê kúlă bínuô. Rò êthî thêlêhtyanî Byacè Jesũ dô a ki męcwô êthî akhu-akhyê, a hésodônyă khũhă pé có ù. Byacè dyé êthî têtęcýă têtapa khyéthukhyéthê thîtahe ná têtprôtêprya a têtátêdyă yêtahe nuôma mătô Byacè khyáluô athé ná têtbwítetaryê ari-akyă dô Prêdônyâphú héso pé ù tahe nuôma a málakôhó nuôprê. ⁴ Vîkũphú bínuô tahe lÿpruôkyă nyêmÿ, tômu rò apónîdyé Judaphú, tômu rò apónîdyé Prêdônyâphú tahe. ⁵ Judaphú mătô tahe ná Judaphú tahe cuôotôkuô ná êthî khuklôdukhusutũ rò hébè plúhtuôkyă rólũ ngô ná ki męcýmęcÿ Prêdônyâphú tahe rò ki tătê thî ná lô pă. ⁶ Bí Prêdônyâphú tahe thêgnêhó ná ù tanê krememÿmyă hó êthî akhênuô, êthî hteklya cuôkyă dô vî Lystra ná vî Derbe dô a o dô Lycaonia ké a têtôalê nuôtahe, ná khălê otavítava bínuôtahe. ⁷ Rò êthî cuôlê hésodônyă plehyă pé pô ù têtêkrÿmila tavítava bínuôtôpho.

Cuôme Tême Dô Vî Lystra Ná Vî Derbe Akũ

⁸ Bí vî Lystra akũnuô kayă khăduôdá pă dô a muôhökũ rò a cuôcyătô o tôprê. ⁹⁻¹⁰ A onyă nîdă Paulu hésodônyătê bínuô. Paulu myátătă lÿ rò a thêgnê ná è o ná a têtÿtênýă

dó a meşimébé lû khăduôdáyě akhu-akhyě, a éhtôhé lû, “kahtômô” rò kayă khăduôdá yětôprë pakahtò cuôkacuôhyă bínuô.

¹¹ Bí kayă bémụ myáhtye Paulu meţèphúyě akhěnuô, èthĩ éhtô hébè lû ná Lycaoniaphú angó rò a hé, “cómarya tahe klwohyălyă ané phú prëlukayă dó pèò hó.” ¹² Èthĩ é Barnaba amwĩ ná Byacè “Zeo” htuôrò a é kuôke Paulu mwĩ ná Byacè “hema”.* Meţèhèrò Paulu yô hébè éklô ná ù akhu-akhyèrò a é lû phúnuô. ¹³ Byacè Zeo a tètũhòdu nuô, a o dó vïklô rò Byacè Zeo a bwídu yětôprënuô, è ná kayă bémụ tahe thézũ hyă lŷtyăhtya Prëdônyâphú tahe akhu-akhyě a cwihyănĩ pŷphě tahe rò a phyéhyănĩ tèphô tahe dó tètũhòdu kadăhtũ.

¹⁴ Bí Barnaba ná Paulu nĩhuô dó ù kírë lŷtyăhtya èthĩ akhěnuô, èthĩ htózě ahyeca rò, èthĩ klyahyănuô dó kayă bémụ tahe aklë rò èthĩ éhtô hé kayă nuôtahe, ¹⁵ “Thĩ cuômephúyě meţé? Pè ma kayă thyáná thĩ prë. Pè hyăhèso pé thĩ tètèkrŷmila ari-akya prë. Pè thézũ hësólú pé thĩ ná còbèpă tă lahyă tề dó angólasá oto nuôtahe tămé. Pè thézũ nòcòbè thĩ ná Cómarya dó a htwôprë yětôprë. È ma Cómarya dó a byălyă mòkhu, hekhu, htyédutava ná tèo dó akũ nuôtahe lò- plĩ tòprë. ¹⁶ Dó nuôkhě ma Cómarya plwô lóũ pwômyèpwôcô ná cú ù thézũ međũ ùtè phúnuô. ¹⁷ Manárò Cómarya dyéluôhtuôhó ù ná a tètkyáthé pwô- tòphuô hó. A tètkyáthé yétahe ma ítè hèrò a meţeryá tahe dó thĩgně akhu-akhyě, yěma mähó a dyéluô ná è o málakô nuôhó. A nòcŷtă pé thĩ ké, a nòthèhte tòshuôtôkhě pé thĩ buôhuôđĩ ná thòthèvèphô tahe, a dyétă lóbbă pé thĩ sèesèò rò a me thélúphòphũ pé thĩ thépłò.” ¹⁸ Prëdônyâphú tahe hësũ có èthĩ báyě tadúró èthĩ kírë meţătũsúbé kayă bémụ dó a kírë lŷtyăhtya tề dó èthĩ o yétahe nuô azũ to.

¹⁹ Htuôrò Judaphú tahehenuô, a o dó vï Antioko ná dó vï Iconio rò a hyă. Thyáphú kayă bémụ yétahe ki thèhtekyă Paulu ná Barnaba, rò a ki thépłò okuô èthĩ tòkyě agnënuô, a cuôilo kayă bémụ tahe. Htuôrò èthĩ tậhtuô Paulu ná ló rò a tane lahyă ná a thyèhó rò èthĩ cwihte vïkyă kyă lû dó vïklô. ²⁰ Manárò bí prëzŷetèphú tahe hyăopótava myá è akhěnuô, a kahtò khyèthyá rò a kăkanuô khyèthyá dó vïkũ. Dókhýě tónyënuô, è ná Barnaba htecuô dó vï Derbe.

Paulu Ná Barnaba Kăkhyě Khyèthyá Dó Èthĩ Prëzŷetèplómụ Akũ

²¹ Paulu ná Barnaba hësodônyă pé ù ná tètèkrŷmila bí vï Derbe akũ nuô, rò ù htwôhtya élä a khòpacě. Htuôrò dókhyënuô, èthĩ kăkhyě khyèthyá dó vï Lystra ná vï Iconio ná vï Antioko dó a o dó Pisidia kékũnuô tahe. ²² Thyáphú prëzŷetèphú tahe ki oklòsôma dó a tètŷtènyă akũ agnënuô, Paulu ná Barnaba dyéhèdyére htyanĩ èthĩ, htuôto shyakrwônĩ èthĩkhyě. Èthĩ ithyóithya pé ù, “Pè kírë cuônũ luplúbé tuôđó Cómarya ahtyèakékũ yënuôma pé bè cuôtalwó élä ná tèpyátèsě thítahe có.” ²³ Dó prëzŷetèplómụ tòmụ ná tòmụ akũnuô, Paulu ná Barnaba nwóhtya pé èthĩ muôprũmuôprë dó a bè htwô khuklòkhuklyă tahe. Rò a kwícòbè pé èthĩ, htuôrò a duôe sèesèò, a meţtuô phúnuôrò a dyétăkyă kayă yétahe dó Byacè dó èthĩ zŷe nidyé yětôprë a takhukũ. ²⁴ Èthĩ cuôplú talwókyă Pisidia ké rò èthĩ cuôtuô dó Pamphylia kékũ. ²⁵ Èthĩ hësodônyă pèhtuôhó ù tètèkrŷmila bí vï Perga akũnuô rò èthĩ cuô đĩtũ pò dó vï Attalia.

* **14:12** 14:12 Byacè Zeo ma Greekphú tahe a Cómarya dó aduló ù tòprë. Htuôrò Byacè Herme ma prèthũ pé Cómarya tahe tètítèkyă.

²⁶ Èthi sidyaní thòklyëdu bí vî Attalia nuô rò kaxhyë khyëthyá lahyã dö vî Antioko. Vî Antioko ma vî dö a dyétã Paulu ná Barnaba dö Cómarya a takhukü dö a kimyákikhwèní èthi dö a təcüölë dôn्या ná Cómarya alãangó yënuô hó. Rò èthi mehtuôhó tẹphyètẹmẹ yëtahe hó. ²⁷ Bí èthi katuõ dö vî Antioko akhënuô, èthi épló prèzütetè plòmuphú tahe rò a hésodôn्या pëlõ èthi ná lõ~ Cómarya metõkuõtè ná èthi nuôtahe rò Judaphú mato tahe ki zükanyáka kuõ agnë nuô, Cómarya bãmõhtya pè èthi kadã. ²⁸ Èthi onyëkuõ nyacó ná prèzütènyãephú thítahe bínuô.

15

Û Sudyã Mosè A Tèthyótèthya

¹ Kayã o dö Judakékü tahe hyãlyã lahyã dö vî Antioko rò hyã ithyóithyatã prèzütènyãephú tahe, “Thi ki dütalí phá phú~ Mosè a tẹthyótèthya okyã nuôto héma thi nîbècyã tẹmëlwohtekã to.” ² Paulu ná Barnaba krékryã sôsü nyacó kayã yëtahe ná tẹritèkyã yëtôcô. Phúnuôro dö tẹritèkyã yë akhu-akhyë, ù nwóhtya Paulu ná Barnaba ná kayã o dö vî Antioko akü tahe, rò èthi tóbè cuõ myáhtyesü ná Prêdônyâphú ná prèzütetèplómü muõprũmuõprè a khuklòkhuklyã dö vî Jerusalem akü nuôtahe. ³ Phúnuôro prèzütetè plòmuphú tahe thũcuõtuõ èthi dö vî Jerusalem rò bí èthi cuõ talwóplúbé hó Phonicia ké ná Samaria ké akhënuô, ù hésoluõ pè èthi ná Judaphú mato tahe zükanyáka kuõhó Cómarya phútënuô ari-akya akhu-akhyë prèzütetèphú tahe thékrũthélõ lõplí có pwõ~ tôprè. ⁴ Bí èthi cuõtuõ dö vî Jerusalem akhënuô, prèzütetè plòmuphú tahe ná Prêdônyâphú tahe ná prèzütetèplómü muõprũmuõprè dö a htwõ khuklòkhuklyã tahe émosü èthi rò héso pè ù ná tẹritèkyã dö Cómarya mẹ dítú tẹ dö èthikü tahe ari-akya.

⁵ Manáro Pharisèophú aplóamü dö a zükanyáka tẹ aklë tahe kahtò hé, “Judaphú mato tahenuô a tóbè dütalí kuõ phá, htuôro ù tóbè hé tõpèkuõ èthi ná èthi tóbè lûkrwõmekuõ Mosè a tẹthyótèthya tahe.”

⁶ Prêdônyâphú tahe ná prè dö a htwõ prèzütetèplómü muõprũmuõprè khuklòkhuklyã tahenuô, èthi okú khyëlü rò èthi tanë rókhyëlü tẹritèkyã yëtôcô. ⁷ Èthi hébedôn्या khyëlü rò anyë kúlãhó nuô Petru kahtò hé èthi, “Vã puõvyã thi~, thyáphú vã ki hésodôn्या pèkuõ Judaphú mato tahe ná tẹthékũmila, htuõto thyáphú èthi ki nîhuõ kuõ rò zükanyáka Jesü agnënuô, Cómarya nwóhtya nyëlãhó vã dö thiklë nuôma thi thégnë dû hó. ⁸ Cómarya ma a myáhtye thégnëlõ ù pwõ~ tôprè athéplò. Dö a dyé pè Judaphú mato tahe Thé Sãsë Byacè akhu-akhyë, a dyéluõ hó ná a théplòohó èthi phú a dyé htuõhó pè Thé Sãsë nuô hó. ⁹ Cómarya a tẹmyáhtye nuôma phútèhéro, Judaphú yëtahe ná Judaphú mato yëtahe nuôma akhóakhye ná lü tôcô~ to. Dö èthi zütènyãe Cómarya akhu-akhyë a plwõkyã èthi tẹthú rò a mèmwõplĩkyã èthi théplò. ¹⁰ Phúnuôro, mametè thi cuõmẹ théplòdu tuõ Cómarya metè? Tèvitèzá dö pè yëtahe ná pè muõphèphyëphuõ dö~ nyënu tahe vipéto tahenuô, thi cuõ thézũ nõvínõzá tuõ ná kayã dö a zütènyãe tẹyëtahe alo metè? ¹¹ Cuõmẹ lahyã tã phúnuô tãmé, dö Byacè Jesü abwíataryë akhu-akhyë pè nîbè tẹmëlwohtekã prè pè züë phúnuô. Èthi~ ma a nîbè thyákuõdũ tẹmëlwohtekã phú pè nîbè nuônuô prè,” Petru hé èthi phúnuô.

¹² Bí Paulu ná Barnaba o dö Judaphú mato tahe aklë akhënuô, Cómarya mẹ dítú tẹprotèprya a tẹmátèdyã ná tẹmetapa khyéthukhyéthé tahe ná èthiyë thényë. Bí Paulu

ná Barnaba héluô pẹ kayă hyăokúokýá yětahe ná tẹritẹkyă yě akhěnuô, thuôkrúkrú- a nídă lahyă cò. ¹³ Bí èthĩ hébèhtuô akhěnuô, Jakomo hé, “Puôvyă thĩ, nídă lahyă vă hésoluô pẹ thĩ, ¹⁴ Simonè Petru hésoplôluô htuôthě pẹ prẹ pẹ ná Còmarya cáhtya dyéluô pẹ hó a tẹmyátẹkhwenĩ yěnuô dỏ Judaphú mato tahe a o hó. Metěhéro dỏ Judaphú mato aklě tahehenuô, thyáphú a ki htwôhtya nĩkuôđđ Còmarya atẹ agněnuôrò, a nõ zúkanyáka hó èthĩ hó. ¹⁵ Yěma a thyácóhó ná prẹprọ tahe dônýă onekýă nuô cóhó, rò lisăsěkũ héone,

¹⁶ ‘Dỏkhyě pãnuô vă ki hyă khyěthyá pã. Vă ki hyă meryă kakhýě khyěthyá Davi ahi dỏ a tặprọkyă yěnuô pã. Vă ki hyă isóthěhtya taple khyěthyá a latặprọ pyékyă yěnuô pã. ¹⁷ Thyáphú lỏ- prẹluhekhuphú dỏ aruô tahe pwỏ- tồprẹ ná Judaphú mato tahe dỏ vă é htuôhó èthĩ ná vămwi dỏ a ki htwôhtya nĩlòđđ vă tẹtahenuô, a ki hyălòđđ dỏ vảo pã. ¹⁸ Byacè dỏ a dyéthégně nyẹ- lảhỏ prẹlukayă ná tẹritẹkyă yětôcô tồprẹnuô, a hékyăđđ phúnúô hó.’ ”

¹⁹ Phúnúô akhu-akhyě, Jakomo hékuô pỏ, “Vă tẹmyáhtye o ná Judaphú mato dỏ a tari kakhýětỏ dỏ Còmarya a o tahenuô pẹ tởbè mệđidyănĩ èthĩ to. ²⁰ Pẹ tỏ rả pẹ èthĩ li, rò pẹ tỏ hétaplẻ- èthĩ ná sềe dỏ ử lữtyáhtya è ná prẹzo tahenuô, a mwỏplỉto akhu-akhyě, pẹ tởbè nỏe èthĩ to, pẹ tởbè nỏcuốthúnĩ èthĩ ná prẹmòprẹkhủ to, htuôrò pẹ tởbè nỏenĩ èthĩ ná tẹphútẹlyẹ dỏ ử cithýẻ è nuôtahe to, htuôrò tẹthwi ítẻẻ- bẻbẻnuô, pẹ tởbẻ nỏenĩ èthĩ to. ²¹ Metěhéro ử hỏ luôhtya Mosè a tẹthyótẹthya nuôma anyẻ- lảhỏ. Judaphú Mỏnyẻđđ pwỏ- phuỏphuỏ- nuô, ử hỏhtya è dỏ tẹcỏbẻhỏkũ. Alặangỏ yẻtahenuô ử hẻsỏdônýă luô è dỏ vặpwỏtỏvỉ akũ,” Jakomo hé èthĩ phúnúô.

Ử RẶCỬO PẸ LI DỎ JUDAPHÚ MATO RỎ A ZÚKANYÁKA JESŨ TAHE A O

²² Htuôrò Prêdônyâphú tahe ná muỏprủmuỏprẻ dỏ a htwỏ khuklỏkhuklyă tahe ná prẻzủtẻtẻ plỏmụphú tỏmụlỏnuô, èthĩ thẻplỏtỏ dỏ a ki nwỏhtya kayă dỏ èthĩklẻ tahe rò nỏcuốtỏ èthĩ ná Paulu ná Barnaba dỏ vỉ Antioko. Èthĩ nwỏhtya kayă dỏ prẻzủtẻtẻphú tahe bezủbenýă nidyẻ nyacỏ lử yẻthẻnyẻ rò amwi ná Sila ná Juda. Juda yẻnuô ử ẻpỏ lửmwi ná Barsabba. ²³ Èthĩ rả liyẻ rò a rẶcủo pẹ prẻzủtẻtẻ plỏmụphú dỏ a htwỏ Judaphú mato tahe, rò a thủcuố ná kayă yẻtahe. Rỏ èthĩ rả lahyă,

Pẹ dỏ a mặđđ thĩ puỏvyă Prêdônyâphú yẻtahe ná prẻzủtẻtẻplỏmụ muỏprủmuỏprẻ dỏ a htwỏ khuklỏkhuklyă yẻtahe thủcuố pẹ thĩ tẻhẻmỏhẻryă tahe.

Pẹ thủcuố pẹ lỏplỉ lỏ- pẻpuỏpẻvyă mặhỏ Judaphú mato dỏ a o dỏ vỉ Antioko, Syria kẻ ná Cilicia kẻ yẻtahe akũ nuôtahe a o.

²⁴ Pẹ nỉhuỏ ná kayă dỏ pẻklẻ tahe cuốnuỏ mệđidyă thĩ, htuôrò hẻkủhẻkyă lỏ thĩ, ử hé phúnúô manárò èthĩ ma kayă dỏ a phyénĩ kuỏ tẻithyỏithya dỏ pẻo nuôtahe mato.

²⁵ Phúnúô akhu-akhyẻ pẹ okú hébẻ khyẻhỏlủ ná tẹritẹkyă yẻ ari-akýă rò pẹ thẻplỏtỏ khyẻhỏlủ ná pẹ ki nwỏhtya kayă dỏ pẻklẻ tahe rò pẹ ki nỏhyă dỏ thĩ o pã. Èthĩ ki cuớrỏkuỏ ná pẹ khỏbỏthyỏ Barnaba ná Paulu dỏ pẹ mỏ nidyẻ nyacỏ yẻnuô thẻnyẻ pã. ²⁶ Èthĩ ma kayă dỏ a dyẻlyăbủ athẻplỏ dỏ Byacẻ Jesủ Krítu agnẻ tahe. ²⁷ Phúnúô akhu-akhyẻ thyáphú Juda ná Sila ki hyă héluỏplỏ tặtẻ pẹ pỏ thĩ ná pẻ rẶcủo pẹ thĩ tẻnuôtahe agnẻnuôrò, pẻ nỏhyă èthĩ prẻ. ²⁸ Thẻ Sặsẻ Byacẻ ná lỏ- pẻ yẻtahe thẻplỏtỏ khyẻlủ ná tẹthyótẹthya dỏ aruô tahenuô pẻ thẻzủ nỏvỉnỏzá thĩ tỏcỏ- to. Pẻ thẻzủ

nôlûkrwõmẹ prè thĩ tẹ dõ a lo krwõmẹ nuôtahe prè. ²⁹ Tẹ dõ a lo krwõmẹ tahe ma kryá- ìtèhéro sèe dõ ù lùhtya ná prèzo tahenuô, e lahyã tãmé, tètwhi nuôma e ní toto, tètphútèlye dõ ù cithyè è nuôma e ní toto, htuõrò cuõthúcuõplá lahyã tã prèmòprèkhũ tãmé. Thĩ ki ròbè lahyã tètètahe hénuôma, a ki ryá dõ thĩgnè pã.

Omo-oryá oshyo-opryã lahyã dû ní-. Èthĩ rãcuõ lahyã phúnuô.

³⁰ Û nõcuõ prèthũ tètítèkyã yètahe dõ vĩ Antioko htuõrò èthĩ cuõ éoplólò prèzúkanyáka tètatahe rò a dyé èthĩ liyètôba. ³¹ Liyè tóbanuô, li dõ a dyéhèdyére èthĩ akhu-akhyè bí èthĩ hõ akhènuô, a thèkrũthéllò lahyã có. ³² Juda ná Sila dõ a mądũ prèprò yèthényènuô, a shyakrwõ dyéhèdyére nyèkú- lã ná prèzúenyãephú bínuô tahe. ³³ Èthĩ onyè bínuô taplòphú htuõrò kayã dõ a zúkanyáka tètatahe plwòkamòkaryá èthĩ dõ ù nõhyã èthĩ tahe a o. ³⁴ Manárò Sila belyã athéplò ná a ki okyã bínuô.* ³⁵ Paulu ná Barnaba oplehyã pò bí vĩ Antioko akũnuô. Èthĩ ná kayã dõ aruô tahe ithyóithya hèsodonyã rólũ ná Byacè alãangó bínuô.

Paulu Cuõpèkyã Ná Barnaba

³⁶ Mõnyèmõthè nyèhyãhó taki rò, Paulu hé Barnaba, “Pè cuõolèkuõ khyèthya prèzúetèphú tahe dõ pè hèsodonyã htuõpèhó èthĩ ná Byacè Cómarya alãangó nuôtahe pwõtòvĩ pò-, èthĩ atèzútènyã Cómarya nuôma a mẹ lòplĩ kryá- hó phútè nuô pè ka myákhyè rólũ pò-.” ³⁷ Barnaba thèzú écuõní kuõ Giovanni dõ ù é lũ ná Marko hé yènuô tòprè.† ³⁸ Manárò Paulu thèzú écuõní kuõ lũ to, mètèhéro a cuõmẹ kuõ htuõhó ná èthĩ tadúro a meplúmèhtuõ tèmẹ to, htuõto a bekyã èthĩ bí Pamphylia ké nuòro a kaphekyã èthilè akhu-akhyè a tókò éníkhyè pã lũ tohó a myáhtye phúnuô. ³⁹ Paulu ná Barnaba krékryã khyèlũ ná Marko khyè yènuôma kanó- to akhu-akhyè èthĩ cuõkhócuõpèkyã lũ. Barnaba éní Marko rò èthĩ cuõdyánĩ thòklyèdu rò htecuõ lahyã dõ Cyprú klú. ⁴⁰ Paulu rò a éní kuõke Sila. Rò prèzúetèphú tahenuô, a dyé tãkyã Paulu ná Sila dõ Cómarya abwíataryè a tèmýátèkhwè akũ rò èthĩ yèthényè htecuõkyã bínuô. ⁴¹ Rò èthĩ yèthényè cuõnuõlè dõ Syria ké ná Cilicia ké rò dyéshyodyésòhtya khyèthya prèzúetè plómuphú bínuô tahe.

16

Timothy Cuõkrwõkuõ Paulu Ná Sila

¹ Paulu cuõ plehyã pò dõ nyè rò a cuõtuõ dõ vĩ Derbe ná vĩ Lystra. Bí vĩ Lystra akũnuô, kayã zúkanyákatè otòprè rò amwĩ ná Timothy. Rò amuõ ma Judaphú dõ a zúenyãetè tòprè, manárò aphè ma Greek myècòphú tòprè. ² Prèzúetèphú dõ a o lahyã bí vĩ Lystra ná vĩ Iconio nuôtahe htuthé nídyé nyacó lũ có. ³ Paulu thèzú ékrwõcuõní Timothy akhu-akhyè, a dútalí pè lũ phá.* A cuõmẹ phúyè mètèhéro, Judaphú dõ a o lahyã bínuôtahe thègnè lòplĩ ná Timothy aphè nuôma Greek myècòphú tòprè akhu-akhyè túro a dútalí pè lũ phá prè. ⁴ Bí èthĩ cuõ nuõtòvĩ htetòvĩ akhènuô, a cuõ ithyóithya htuõkyã pè lò hó prèzúetèphú dõ a o lahyã bí vĩ nuôtahe akũ nuôtahe hó. Rò a ithyóithya pè èthĩ phú Prêdônyâphú ná prèzúetèplómũ muõprũmuõprè khuklòkhuklyã dõ a o lahyã dõ vĩ Jerusalem akũ nuôtahe héklòhéma betãbetè htuõhó

* **15:34** 15:34 Û rã liphá mú- nukhè tahehenuô, ù myáhtye lisàsè yètòmã opatòkuõ to † **15:37** 15:37 Dõ likhãshyé tahe akũnuô Prêdônyâphú Amãdu 15:37 a opato * **16:3** 16:3 Timothy pacèkhènuô, a dútalínó phá to mètèhéro aphè ma myècòruô Greekphú, Judaphú mato.

tëmekyängö nuôtahe hó. ⁵ Phúnuô akhu-akhyë, prëzúetë plómuphú tahe a tètúetënyä ashyo-asö hyätö, htuöto prëzúetëphú tahe oróhtya ná oróhtya có pwö- tónyëcö.

Paulu Myáhtyelwó Të Bí Vĩ Troa Akũ

⁶ Bí Asia kékũ nuô Thé Săsë Byacë nõcuö hësodönyä èthĩ ná Cómarya alǎangö to akhu-akhyë èthĩ cuókhó rò cuóplúbékýä ná Phrygia kẹ ná Galasia kẹ. ⁷ Bí èthĩ cuótuö dö Mysia kékũ akhënuô, èthĩ yácú cuónuö dö Bithynia kékũ tadúro Jesũ a Thé Săsë nõcuónuö èthĩ to. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, èthĩ cuó talwókyä Mysia kẹ rò cuó dö vĩ Troa akũ prë. ⁹ Bínuôtôthë, Paulu myáhtyelwó tètôcö. Rò a myáhtyelwó ná Macedonia képhú tóprë hyäkahtò kwíthézö lű, “Hyänuö męcwö pékuöré pë dö Macedonia kékũyë.” ¹⁰ Paulu myáhtyelwó htuö tẹ yëyë, pë otaritaryä pënë ná pë ki htecuö dö Macedonia kẹ, mętëhërò pë zúe ná Cómarya ẹ pë ná pë ki cuó hësodönyä pékuö Macedonia képhú tahe ná tètëkrũmila ari-akýä.

Lydia Htwöhtya Prëzúetëphú Dö Vĩ Philippi Akũ

¹¹ Pë o bí vĩ Troa nuô rò pë sidýaní thòklyëdu rò pë htecuö tödë cócö dö Samothrace klú onĩ nuôtôpho, parö tónyënuô, pë cuó plehyä pö dö vĩ Neapoli. ¹² Pë o bínuô rò, pë htecuö dítúpö dö vĩ Philippi. Vĩyë tówĩ ma vĩdu tówĩ dö a o dö Macedonia kékũ rò kayä bínuô tahe ma Roma a htyëphúképhú lö pwö- tóprë có. Rò pë o bínuô thuölwĩnyänyë.

¹³ Bí Judaphú Mõnyëduô bëshö akhënuô, pë htecuö dö vĩklö rò pë cuó dítú dö htyëklöhtű. Bínuôma Judaphú tahe lëkwícóbë akhălë oköle pë ne rò pë cuö-, rò prëmò tahe hyäopló one ré lahyä bínuô rò pë onyähébè ná èthĩ. ¹⁴ Prëmò dö a nĩdä pë tètëbè yë aklë tóprënuô, amwĩ ná Lydia, ẹ ma vĩ Thyatiraphú tóprë rò a isë ikë lĩlòthö ngudu tahe. Ẹ ma prëmò tóprë dö a cóbucóbë Cómarya. Rò thyáphú a ki zúekuö Paulu a tэдônyähébè pë ũ yëtahe agnënuôrò, Cómarya bámö pé lűthéplò. ¹⁵ Ẹ ná a hiphúphyäphú ná kayä o lăkuö bí Lydia ahikũ nuôtahe plwö lahyä ané ná htyë. Htuöro a ẹka pë rò a hé, “Thĩ ki dyanyähö vă ná vă ma kayä tóprë dö a zúenyäe tătë tóprë hó hérò thĩ bè ka-olë tuökuö dö văhi,” a hé rò a étadũ pë, rò pë bè kakuö có lű.

Ũ Dótă Paulu Ná Sila Dö Htökö Dö Vĩ Philippi Akũ

¹⁶ Tónyëkhë bí pë cuó dö tẹkwícóbë akhălë tópho akhënuô, pë myáhtye tặsũ ná cũmuö pacëphú tóprë, cũmuöphú yëtóprënuô khĩnékhĩnö o dö lűkũ rò a nõhé lű, tẹshuötëkhë dö a ki hyähtwöhtya dö nyë pă nuôtahe ari-akýä. Dö a hëso pé ũ phúnuô akhu-akhyë abyacë tahe nĩbè ényacó rű ná ẹkhukhyë có. ¹⁷ A krwöcuökuö Paulu ná pë tahe akhyë rò, a ẹhtöhtya, “Prëkhũ yëtahe ma Cómarya dö adu-ahtũ tadũ yëtóprë alulé tahe hó. A hësodönyä luö pé thĩ ná Cómarya męlwóhteka thĩ ari-akýä hó.” ¹⁸ A hé phúnuô mõnyëmöthë nyëhó rò a súsádýä nyacó Paulu athéplò rò a tarĩ kakhýëtö lű rò a hé khĩnékhĩnyë, “Dö Jesũ Krĩstu amwĩ akũnuô, vă nõhtecuökyä nẹ dö prëmò yëtóprë akũ,” a hétuö tóphuötuö khĩnékhĩnö yëtóduö htecuökyä dö lűkũ.

¹⁹ Bí pacëmuöphú yëtóprë abyacë thëgnëhó ná a lénĩbèrű klyá o pătö akhënuô, èthĩ pũ Paulu ná Sila rò cwicuö èthĩ dö khuklódu khusuhtũ tahe lëonĩ akhălë dö klékũ nuô. ²⁰ Èthĩ ẹcuö Paulu ná Sila dö Roma prëciryatë tahe a mětënyë rò a hé èthĩ, “Kayä yëtahe ma Judaphú rò a hyäme tathũtalű löplĩ pë vĩkũ. ²¹ Èthĩ ithyóithyată ngö dö a

khódû ná pè tèt̄hyót̄t̄hya aléklô tahe. Pè ma Roma htyêphúkêphú tahe akhu-akhyê, pè cÿe, krwômêbê kuôcyâ êthi aléklô yêtahe to,” êthi hé lahyâ phúnuô.

²² Lõ~ kayâ bêm̄ yêtahenuô a htésû kuô lõpl̄i Paulu ná Sila. Phúnuô rô prêciryatê tahenuô, a nõhtózãkyâ kayâ yêthényê hyeca, rò a hétã angó ná bêm̄ êthi ná ipl̄irwí. ²³ Û mÿcyemÿcÿ nyacó êthi rò dôkhyenuô, ù dónuô êthi dô htôkÿ, rò ù nõ opôma tãtêkyâ êthi ná prêopô htô akhukló nuôtôprê. ²⁴ Bí ngó hyãtuôhó dô prêopô htô khukló yêtôprê a o akhenuô, a dónuô êthi dô htôkÿ dô akÿ tótô rò a klóma êthi khãduô ná thòbyedu.

²⁵ Bí monekhenuô, Paulu ná Sila kwícóbê rô irô htuthét̄ya Cóm̄arya akhê, kayâ o dô htôkÿ tahe nídã lahyâ êthi têt̄kwícóbê tahe ná êthi irôtê tahe. ²⁶ Yêtôphuô rô tanêhtódĩ htyakhyê rò a htô shyonyacó rô lédó o htô khãshyé yênuô a kazuôtuô lõ cò. Bínuô tôphuôtuô, lédó o htô kadãdu tahe lumôht̄ya nídyé lõdû ané. Htuôto lõ~ suplyetôhtê dô ù cõma ná ù dóo kayâ tahenuô, a lalyê htekyâ nídyédû lõ ané. ²⁷ Bí prêopôhtô khukló yêtôprê thénêht̄ya rò a myáht̄ye ná kayãhtô akadã lumô akhenuô, a tanê ná ù dótã kayâ tahe klyahteplê lõhó rò a báhte ané rò a kírê sũthyêlyã nídyé ná ané. ²⁸ Bínuôkhê Paulu éhtocúo lõ, “Sÿsê dyétã nènê tãmê. Pè o lõpl̄i bíyê prê.”

²⁹ Prêopôhtô khukló nõphyéhyã ù mikô rô a klyanuô dãngûtã tanyãtadê dô Paulu ná Sila a khãduôshyé. ³⁰ A mephúnuô htuô rô a éhte Paulu ná Sila dô aklô rò a sudyã êthi, “Puôvyã thĩ~, thyáphú vã ki nĩbêkuô tèsiplêkã agnenuô, vã tóbê mephútê?”

³¹ Rò êthi hésû lõ, “Zúkanyãkã Byacê Jesũ yênuô, rò nê ná kayâ dô a hyã olãkuô ná nê dô nêhikÿ tahenuô, a ki nĩbê dû tēm̄lwóhtekã pã.” ³² Htuô rô Paulu ná Sila hésodônyã pè è ná lõ~ kayâ o dô lõhikÿ nuôtahe ná Byacê alãangó. ³³ Bí nuôtôthêthê~ tuô prê, prêopôhtô khukló yêtôprênuô a sipl̄ikyã pè êthi acu-aht̄yã tahe, htuô rô tôphuôtuô è ná lõ~ a hiphúphyãphú nuôtahe plwô lõ lahyã ané ná htyê. ³⁴ A ékanĩ Paulu ná Sila dô ahi, htuô rô a dyéedyéõ pè êthi sèesèõ. È ná a hiphúphyãphú tahe a zúkanyãkã lahyã hó Cóm̄arya akhu-akhyê, a thêkrÿthêlô lahyã kanô~ to.

³⁵ Dókhyê tórõnuô, Roma prêciryatê tahe nõcuô klyêopô vĩ tahe dô kayãopôhtô khukló yêtôprê a o. Rò a nõcuôhé prêopôhtô khukló nuôtôprê, “Plwôhtekyã kayâ nuôtahe.” ³⁶ Phúnuô rô, prêopôhtô khukló yêtôprê hésoluô Paulu, “Prêciryatê tahe hétãhó angó ná bèplwôhtekyã nê ná Sila akhu-akhyê, thĩ htecuô ní hó. Cuômomô lahyã ní~.”

³⁷ Maná rô Paulu hésû klyêopô vĩphú tahe, “Pè ma Roma htyêphúkêphú tahe prê. Êthi sudyãcemyã hí pè tôphuô~ to rò a cuômÿcuôpô lõpl̄i pè dô ù tôplutôphê mêt̄hényê, htuôto êthi cuôdótã tuô pè dô htôkÿ cò. Khõnyãrò, êthi thézũ nõhtecuôhuô pè è? Êthi cuôm̄ephúyê ma anĩ to. Roma prêciryatê yêtahe tóbê hyã bíyê rò bêt̄hyãplwôhte pè ná ané.”

³⁸ Klyêopô vĩphú tahe hésoluô kãkhyê pè khyêth̄yã t̄eritêkyã yê dô Roma prêciryatê tahe a o rô bí êthi nĩhuô ná Paulu ná Sila ma Roma htyêphúkêphú tahe prê akhenuô, êthi théisê lahyã. ³⁹ Phúnuô akhu-akhyê, Roma prêciryatê tahe hyã kwĩthézô Paulu ná Sila rò êthi thũhte lõ dô htôklô rò a kwĩthézô êthi ná a ki htecuôthaphã dô vĩkÿ yê. ⁴⁰ Paulu ná Sila o dô htôkÿ hte rô htecuô dô Lydia ahi. Êthi cuôm̄yãht̄ye ná prêzÿetêphú tahe bínuô. Rò êthi dyéhêdyére htuô ù bínuô tahe rò êthi htecuôkyã.

17

Dố Vỉ Thessalonia Akũ

¹ Èthĩ cuốtalwókyă vỉ Amphipoli ná vỉ Apollonia rò a cuốtuố lahyă dố vỉ Thessalonia. Bí vỉnuô tôvỉ akũnuô, Judaphú tềcốbêhố o tômế. ² Phú Paulu lếklố mề nỉdyế nuô, a cuốnuố dố tềcốbêhốkũ. Judaphú a Mỗnyếduô thuốphuố lốnuô a cuố hếbềdônyă krékryă ná kayă bémụ bínuô tahe rò a zũluố pề ừ ná lisăế ari-akyă. ³ Rò a hếso pề èthĩ ná ừ rãone lisăế ari-akyă nuôtahe rò a zũluốplố pề ừ ná Krístu ari-akyă. Rò a hé, Krístu dố Cómarya nwóhtya è ná prềmềlwóhtekă ừ yếtôprề nuôma ừ mềcyếmềcủ lủ htuốpãrò a ki ihtò htwốprề kạkhyế khyếthya dố tềthyyế pã a hếsolố pề ừ phứnuô. Rò a hé, “Jesũ dố vắ hếsoluố pề thỉ khốnyăyế tôprề nuôma mắhố Krístu dố Cómarya nwóhtya lủ dố a ki mềlwóhtekă ừ yếnuô tôprề hó.” ⁴ Dố Judaphú aklế tahehenuô, a zũlềkuố Paulu a tềhếbề rò athềplồ nuốkũ kuốná Paulu ná Sila. Greekphú dố a bezũnyă Cómarya tahenuô a zũkạnyăkạ ékủ kuốlă èthĩ yếthényế, htuốto prềmò dố a mwỉdumwỉhtũ tahenuô, athềplồ okuố èthĩ yếthényế rò a zũkạnyăkạ kanuố ékuố lă èthĩ.

⁵ Manàrò Judaphú tahe thềkháthềhte èthĩ rò a cuốếplố kayăcyế kayăricyă dố a lế dố klếkũ yếtahe rò a nồmề tarũtapyă lố có ừ tôvỉlố có. Thyáphú èthĩ ki pủcwitarủ htenỉ Paulu ná Sila dố kayă bémụ yếtahe a mềthènyếnuô, Judaphú yếtahe ná kayă bémụ yếtahe cuố mềpruốnuố Jason ahi rò nuốmyápủ Paulu ná Sila. ⁶ Manàrò èthĩ myáhtye Paulu ná Sila to akhu-akhyế a cwihte Jason ná apuốvỷă Krístuphú dố aruô tahe rò a écuố èthĩ dố kayă htwố vỉkhuklốkhuklyă tahe a mềthènyế rò a éhtốhtya lahyă, “Kayă yếtahe ma, prềmề tarũtapyă tề dố khắlế pwố~ tôpho có. Rò khốnyăyế èthĩ hyătuốhố dố pề vỉkũ hó. ⁷ Prề émosủ èthĩ dố ahikũ ma Jason hó. Èthĩ hé lahyă ná khwỉdu o dố aruô tôprề, rò amwỉ ná Jesũ akhu-akhyế, èthĩ hếbề talwótalyế hó Khwỉdu Caesare a tềthyótềthya tahe hó.” ⁸ Dố èthĩ hếbề lahyă phúyế akhu-akhyế a mềtarũtapyă súśámahyă htyalồ kayă bémụ ná kayă dố a htwố vỉkhuklốkhuklyă tahe hó. ⁹ Thyáphú Jason ná apuốvỷă Krístuphú dố aruô tahe ki siplế agnềnuô, èthĩ kwỉ Jason ná akhố yếtahe rủ, htuốrò a plwốhtecuốkyă no èthĩ prề.

Dố Vỉ Beroea Akũ

¹⁰ Mốkhihố akhềnuô, prềzũtềphú tahe thừcuốkyă Paulu ná Sila dố vỉ Beroea. Bí a cuốtuố dố vỉkũ akhềnuô, a cuốnuố cócủ có dố Judaphú a tềcốbêhố akũ có. ¹¹ Judaphú o bí vỉ Beroea tahenuô a thềplồhtũ myáhtyeyềklố ná vỉ Thessaloniaphú thỉtahe. Èthĩ nỉdă sắprềsắmyă nyacố tềritềkyă dố tềthềplồshyo akũcó. Htuốrò thyáphú èthĩ ki thềgnế tặtặ ná Paulu a tềhếbề yếnuôma, amắ ế ma mắto ế nuô a pủthềgnế lahyă có lisăế pwốnyếnyế pwốthềthề có. ¹² Èthĩ zũkạnyăkạ élă, htuốrò Greek myềcồphú prềmò dố a mwỉdumwỉhtũ tahe ná Greekphú prềkhũ tahe zũkạnyăkạ kuố élă.

¹³ Rò bí Judaphú dố vỉ Thessalonia tahe nỉhuồhố ná Paulu hếsodônyă pề pồ ừ ná Cómarya alắangố dố vỉ Beroea akũ akhềnuô, èthĩ hyăryă kayă bémụ yếtahe mikuố rò a nồ mềtarũtapyă ừ. ¹⁴ Prềzũtềphú tahe thừcuố tôphuố thừcuốkyă Paulu dố htyếdutavắhtũ, manàrò Sila ná Timothy thềnyềlố okyăpã bí vỉ Beroea akũ nuốprề. ¹⁵ Prề dố a thừcuố Paulu tahenuô, a krwố sidyăcuố tuốkuố lủ thốklyếdu dố vỉ Athenia có. Rò bí èthĩ kạkhyế khyếthya dố vỉ Beroea hó akhềnuô, Paulu krwốmềcuốnỉ èthĩ ngố ná a ki kạhếso nỉpề lủ Sila ná Timothy ki hyắpryăkuố dố lủo.

Dố Vĩ Athenia Akũ

¹⁶ Bí Paulu opố Sila ná Timothy bí vĩ Athenia akhênuô, a myáhtye prêzo tahe ó nyacó bí vĩkũnuô akhu-akhyê a thêplòpyé nyacó. ¹⁷ Phúnuô akhu-akhyê, a hébêdônyã krékryã ná Judaphú ná Greek myêcôphú dố a bezũbenyã Cómarya tahe bí təcóbêhố akũ nuô, htuồto a dônỹakrékryã kuốpố ná kayã dố a o lahyã dố klékũ nuôtahe phúnuô pwốnyenyê- có. ¹⁸ Thára dố ừ é, Epicureaphú ná Stoicphú tahe hébêdônyã krékryã lahyã ná Paulu. Èthĩ aklê tahehenuô, a hé lahyã Paulu, “Kayã tềthégnê okuồũ tôcô- to rò a cuốcyemẹ ané phú prêcyápředè yếtôprêyê a cuố hékryã- ítết?” Tahehe rò a héke, “A thyáná a dônỹa htyêruôkêklồ a cómarya tahe ari-akyã,” a hé phúnuô. Èthĩ cuốhétuố lahyã phúyê mếtêhêrò a tồbĩ Paulu hêsodônỹa pẹ ừ ná Jesũ ari-akyã ná atêthyê ihtò htwồprê kạkhyê ari-akyã akhênuô akhu-akhyê a hé lahyã phúnuô. ¹⁹ Htuồrò èthĩ écuố Paulu dố kayã htwồ khuklồkhuklyã tahe a o rò èthĩ cuố okúokyá lủ bí Areopago khồlồkhunuô, rò èthĩ sudyã Paulu, “Pề thêzũ thêgnê kuố nẹ tềthyóithya athê yếtôcô ari-akyã. ²⁰ Tềritêkyã dố nẹ dônỹa yênuô, akhóakhye nyacó dố pègnê rò angólasá hyã phútênuô pề thêzũ thêgnêkuố,” a hé lủ phúnuô. ²¹ (Mếtêhêrò, Atheniaphú ná htyêruôkêklồphú dố a o lahyã bínuô pwố- prênuô, dã tềritêkyã oluồhtyathê khókhye hó tôcôcô hó hénuôma, a thêzũ dônỹa lahyã, a thêzũ nĩdã rò a mềlồkyãdê lỏ a tềshuồtềkhê ná tềyêtahe ari-akyã prê.)

²² Paulu ihtò dố kayã htwồ khuklồkhuklyã tahe lẹokú lủ bí Areopago khồlồkhu anyêhyã yênuô rò a hé, “Vĩ Atheniaphú lồplĩ thĩ-, bítê tôcôbêbê, vã myáhtye ná thĩ dyaduzũnyã nyacó Cómarya vã-. ²³ Mếtêhêrò, bí vã cuốlê dố thĩ vĩkũ akhê rò vã myá thĩ təcóbucóbê akhălê tahe akhênuô, vã myáhtye tềlũtyã khălê tôpho dố ừ rảo lủ, ‘Cómarya dố ừ thêgnê è to tôprê agnê’ phúnuô. Phúnuô akhu-akhyê, Cómarya dố thĩ thêgnê lủ to rò thĩ cóbucóbêhtya nĩdyé è yếtôprênuô, vã ki hêsodônỹa pẹ thĩ ná è ari-akyã khõnyã.

²⁴ “Cómarya dố a byályatêlyã tamố, sè, lể, hekhu ná tềpwố- tôcô yếtôprê nuôma mókhu ná hekhu a Byacè hó. Rò tềlũhồdu dố kayã mề è ná atakhu tahenuô, Cómarya o bínuôtahe akũ to. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyê prêlukayã ki mềcwómềkố Cómarya agnênuô a lo ná tôcô- to, mếtêhêrò, anébyacè nĩdũ yênuô, a dyé ừ pwố- tôprê thêhtwồprê ná tềthênuồthêhte ná tề dố aruôtahe pwố- tôcô có. ²⁶ Cómarya byályã prê kayã tôprê prê rò a nồhtwồhtya prêluhekhuphú pwốmyêpwốcô rò a nồlồ ừ dố hekhusĩba akũ. Anébyacè nĩdũ taritaryã one tặtề tềshuồtềkhê ná tềkhălêkhăbya dố prêluhekhuphú kiokisó agnê. ²⁷ Thyáphú prêlukayã ki myápũ lủ pã rò taryáma a ki myáhtye lủ pã kồle a tanẹ rò a byályahố èthĩ. Ki héklyácó ma Cómarya ophũnyéprê ná pẹ prê. ²⁸ Phú kayã tôprê héhtuồhố, ‘Dố Cómarya akhu-akhyêrò pề ohtwồprêbê, rò pề kũkáruryãbê,’ a hé phúnuô. Phú thĩ prêrăngóirồ tahe hékyã nuô, ‘Pề ma aphúalyê tahe,’ a rắkyã phúnuô.

²⁹ “Phú pề htwồhố Cómarya aphúalyê tahenuô, Cómarya ma athyaná rủ, hể, mấtorò lỏ tahe pề tồkò tanenĩ phúnuồto, Cómarya ma prêisố byácýãhi tahe, prê htwồ takhucyãdê tahe byá htwồhtya cyã è phú prêzo nuôtahe mấto. ³⁰ Bí ừ thêgnê hí Cómarya to akhênuô, a myá békhutậphuôkyã prêlukayã atêthũ phúnuô tôcô prê. Manárò khõnyãyênuô, a hétặhố angố ná kayã pwố- tôprê dố a o dố khălê bítê- tôphobêbê a tồbê zã lahyã ané rò a tồbê tarĩ kạkhyếtồ khyêthyã dố Cómarya a o pwố- tôprê a héhtuồ phúnuô hó. ³¹ Mếtêhêrò, a beklồbema htuồhố mốnyêmồthê dố a ki

cirya cócótetẹ lỏ có hekhusiba pã. Cómarya nwóhtya htuồhó prêciryatẹ tôprê hó. Rò a dyéluồ pẹ htuồhó ừpwồ- tôprê ná a tẹkhyáthé hó. Rò a tẹkhyáthéyẻ ari-akyã ma mặhó a mẹ-ihò htwồprê kạkhyẻ khyẻthyá kayã nuồtôprê đố tẹthyẻ yẻnuồhó.”

³² Bí ẻthỉ nỉhuồ Paulu hẻsodỏnyã pẹ ẻthỉ ná tẹthyẻ ihtỏkạkhyẻ ari-akyãyẻ akhẻnuồ, tahehe rò a nyẻkruồ lủ, tahehe kerò a hé, “Pẹ thẻzủ nỉhuồ khyẻthyápỏ nẻ hé pẹ pẹ tẻritẻkyã yẻnuồ.” ³³ Yẻtỏphuồrò Paulu htecuồ taphỏkyã. ³⁴ Kayã tahehenuồ a thẻplỏo lủ rò a bóthyó ná lủ rò a zủkanyỏkạ kuồ tẻ. Prẻ đố a zủkanyỏkạtẻ tahe aklẻnuồ, amwỉ ná Dionysio otỏprẻ. Ẹ ma kayã tôprẻ đố a otỏkuồ đố Areopago kayã htwồ khuklỏkhuklyã aplỏamụ tahe aklẻ tôprẻ. Htuồ ná prẻmò đố amwỉ ná Damari ná kayã đố aruồ tahe zủenyỏkạ kuồ tẻ.

18

Đố Vỉ Corinthia Akủ

¹ Tẻhtwỏhtya htuồ phúyẻ rò, Paulu o bí vỉ Athenia nuồ rò a htecuồ đố vỉ Corinthia. ² Rò a cuồ myỏhtye tặsủ ná Judaphú tôprẻ đố amwỉ ná Aquila yẻ bínuồ tỏpho. Aquila yẻnuồ, a o pacẻlyã đố vỉ Pontus rò ẻ ná amẻ Priscilla hyỏtuồthẻ lahyã mỏpỏprẻ bínuồ prẻ. Khwỉdu Claudio hẻtặ angỏ ná lỏ- Judaphú tahenuồ, bẻ htecuỏkyã lỏplỉ bí vỉ Roma akủyẻ. Đố khwỉ hẻtặ angỏ phúyẻ akhu-akhyẻrò Aquila yẻ ná amẻ Priscilla htecuỏkyã đố Itali kẻkủ rò hyỏtuồ lahyã bẻyẻ prẻ. Rò Paulu cuồ myỏhtye tặsủ ná ẻthỉ. ³ Rò Paulu okuồ ná ẻthỉ bínuồ. Rò a mẻrỏkuồ tẻ ná ẻthỉ, mẻtẻhẻrò Paulu nuồ a buỏenỉ prẻ a thẻhtwỏprẻ ná a mẻ lẻthủikẻ thyáná mẻ ná vẻ thẻnyẻyẻ mẻyẻnuồ prẻ. ⁴ Judaphú Mỏnyẻduồ pwồ- phuỏphuỏ- nuồ, Paulu dỏnyỏkrẻkryã ử bí tẻcỏbẻhỏ akủnuồ. Thyỏphú Judaphú ná Greekphú nyẻmủlỏ ki zủkanyỏkạ kuồ Jesủ agnẻnuồ, Paulu yỏcủ hẻbẻ cwinỉhtỏnỉ ẻthỉ thẻplỏ.

⁵ Bí Sila ná Timothy o đố Macedoniakẻ htecuồ rò a hyỏtuồ đố Paulu o akhẻnuồ, Paulu dyẻlyã lỏplỉ a tẻshuỏtẻkhẻ đố a ki hẻsodỏnyã pẹ ử ná tẻthẻkrủmila ari-akyã. Rò a khyỏathẻ rò a hẻsodỏnyã luồ pẹ Judaphú tahe ná Jesủ ma Kristu, ẻ ma prẻ đố Cómarya nwóhtya lủ ná đố a ki mẻlwỏhtekạ prẻlukayã nuồtỏprẻ hó, a hé phúnuồ đố ử pwồ- tôprẻ a mẻthẻnyẻ. ⁶ Manỏrò Judaphú tahe htẻsủ pỏcyẻishẻyẻ Paulu akhu-akhyẻ, Paulu htỏruồ tặkyã hemủ đố a hẻcạlỏ. A htỏruồ tặkyã hemủ phúyẻnuồma a dyẻluồhỏ tẻmátẻdyã tỏcỏ đố ử htẻsủ ẻthỉ phúnuồ. Htuồrò a hẻsủ ẻthỉ, “Thỉ ki tuồđố tẻpyẻtẻkyã hẻnuồma thỉnỏthỉ nỉdủhỏ. Tẻthủtẻplỏ opỏ đố vỏlỏ to hó. Cáhtya khỏnyỏyẻ tẻplehyã nuồ, vả ki cuồ hẻsodỏnyã pẻdủhỏ đố Judaphú mỏto tahe aklẻhỏ.”

⁷ Phúnuồ akhu-akhyẻ, a htecuỏkyã ẻthỉ khẻlẻ rò a cuồ okuồ đố Judaphú mỏto đố amwỉ ná Titio Justo hé yẻnuồ tôprẻ ahi, rò ahi o bí tẻcỏbẻhỏ khỏshẻyẻnuồ. Ẹ ma kayã đố a cỏbủcỏbẻhtya Cómarya tôprẻ. ⁸ Crispu ma kayã htwồ tẻcỏbẻhỏ akhuklỏ bínuồ tôprẻ. Ẹ ná lỏ- kayã đố a hyỏolỏ kuồ lủ bí ahi nuồtahe zủkanyỏkạ lỏplỉ Byacẻ rò kayã aruồ đố a o đố vỉ Corinthia akủ đố a nỉhuồ tẻthẻkrủmila tahenuồ, a zủkanyỏkạ kuồ rò a plwỏkạ kuồ lahyã anẻ ná htyẻ.

⁹ Tỏthẻnuồ, Paulu myỏhtye tẻmyỏlwỏ tỏcỏ rò Byacẻ hẻbẻ lủ, “Thẻisẻ tẻmẻ! Okuỏkyã tẻ nẻ tẻhẻbẻ tẻmẻ! Othuỏtỏkrủ tẻmẻ! ¹⁰ Mẻtẻhẻrò vả okuỏđủ ná nẻ, rò ử mẻpyỏmẻsẻ cyã ná nẻ tôprẻ- to, mẻtẻhẻrò kayã obỉ vẻyẻ tỏvỉ akủ nuồtahema prẻ đố a zủenyỏcẻ vả

nuôma a orôoé lâhó.” ¹¹ Phúnuôrò Paulu obí vĭ Corinthia nuô tâna ná lěthuôthyó rò a ithyóithya pĕ kayă bĕmụ tahe ná Cómarya alăangó.

¹² Bí Gallio htwô Roma khwídu dǒ Akaia kĕ akhĕnuô, Judaphú tahe épló nídyé lǒ lǔ rò a cuốpủ lahyă Paulu rò a thũcuố lǔ dǒ lĕcirya khălé. ¹³ Èthĩ hé, “Kayă yĕtôprĕma, kayă lĕ ilǒilyá lǒ kayă bĕmụ. Rò a nǒcǒbĕhtya ǔ ná Cómarya dǒ a khó ná tĕthyótĕthya nuôtahe.”

¹⁴ Bí Paulu kírĕ hébĕhte akhĕnuô, Khwídu Gallio hé Judaphú thĩtahe, “Judaphú thĩ~, tĕritĕkyă yĕnuô a ki mǎnyăhó tĕ dǒ a talwótalyĕ có htyĕkĕ a tĕthyótĕthya tahe cǒbĕbĕ, vǎ tǒbĕ thĕplòhtǔ níđǎ dũ thĩ tĕdyaluôhtya yĕtahe. ¹⁵ Manárò tĕritĕkyă yĕnuôma a mǎprĕ tĕhĕbĕ krékryă lǔ ngó tahe ná mwĭ tahe, ná thĩ Judaphú tĕthyótĕthya níđũ tahe prĕ akhu-akhyĕ, thĩ tǒbĕ cirya nídyédũ thĩtĕ prĕ. Vǎ ma kayă dǒ a htwô pĕ ǔ prĕcirya tĕritĕkyă phúyĕnuô tahe agnĕnuô mǎto.” ¹⁶ Rò a vĕhtĕkyă Judaphú tahe dǒ lĕcirya khălé yĕnuô aklǒ. ¹⁷ Htuôrò èthĩ pwô~ tôprĕ pǔma tĕcǒbĕhǒ khuklǒ Sostheno yĕ, rò a mǔ lǔ dǒ lĕcirya akhălé yĕnuô anyĕhyă có tadúrò Khwídu Gallio hétǎtǔ mĕtǎtǔ èthĩ tǒcǒ~ to.

Paulu Kăkhyĕ Khyĕthya Dǒ Vĭ Antioko

¹⁸ Paulu oplehyă mǒnyĕmǒthĕ nyĕkú~ lâ pǒ bí vĭ Corinthia akũnuô, htuôrò a htecuốkyă prĕzǔĕtĕphú bínuô tahe alĕ. A sidyánĭ thòklyĕdu rò a htecuố dǒ Syria kĕ. Rò a htecuố tǒná Priscilla ná Aquila. Bí a htya sidyă tyahí thòklyĕdu to nuô, a byă lyanĭ anĕ dǒ Cómarya a mĕthĕnyĕ bí vĭ Cenchrea akũnuô rò a icĭkyă akhuluô. ¹⁹ Èthĩ cuốtuố dǒ vĭ Epheso rò a bekyă Priscilla ná Aquila bínuô. A cuốnuô dǒ tĕcǒbĕhǒkũ rò a cuố hébĕdônyă krékryă ná Judaphú tahe. ²⁰ Judaphú tahe kwĭthézò lǔ ná a ki onyĕ pékuốpǒ èthĩ bínuô tadúrò a cǔto. ²¹ Manárò bí a htecuố hó akhĕnuô, a hékyă èthĩ, “A ki tǒ Cómarya athĕplǒ hérò vǎ kăkhyĕ kuố khyĕthya dǒ thĩ pǎ.” A hé htuôrò a htya sidyă thòklyĕdu bí vĭ Epheso akũnuô rò a htecuốkyă. ²² Bí a cuốtuố dǒ vĭ Caesarea akhĕnuô, a htya dǒ vĭ Jerusalem rò a htya hémohéryákyă prĕzǔĕtĕ plómuphú bínuô tahe, rò a lya dǒ vĭ Antioko.

²³ A lya o bínuô taplǒtaplyáphú rò a htecuốkyă khyĕ. A cuốlĕ bí Galasia kĕ ná Phrygia kĕkũnuô tǒpho htuô tǒpho. Htuôrò a cuố dyĕshyodyésǒhtya pĕ prĕzǔĕtĕphú o bínuô tahe ahĕare.

Apollo Mĕtĕ Dǒ Vĭ Epheso Akũ Ná Vĭ Corinthia Akũ

²⁴ Judaphú dǒ amwĭ ná Apollo otôprĕ. A opacĕlyă dǒ vĭ Alexandria, rò a hyă dǒ vĭ Epheso. È ma kayă hébĕcyăhébĕdĕ lâ tôprĕ. Htuôto lisăĕ a tĕrămărădyă tahe~ ma a thĕgnĕplǒplǔ lǒ có. ²⁵ ǔ ithyóithyanó htuôhó ĕ ná Byacĕ aklyáaklǒ tahe hó. Htuôrò a thĕplòshyo dônypĕ nyacó ǔ, htuôrò a ithyóithya tǎtĕ pĕ nyacó ǔ ná Jesũ ari-akyă tahe. Manárò a thĕgnĕ prĕtũ Giovanni a tĕplwǒhtyĕ ari-akyă tǒcǒtuố prĕ. ²⁶ A cáhtya hébĕkhũhă dǒ tĕcǒbĕhǒ akũ. Bí Priscilla ná Aquila níhuô a tĕhĕbĕ akhĕnuô, a éka lǔ dǒ ahi. Thyáphú ĕ ki thĕgnĕhyă tǎtĕ klǒlǒpǒ ná a khălélyĕ yĕnuôrò, Priscilla ná Aquila hĕluố pĕ pǒ lǔ ná Cómarya aklyáaklǒ tahe.

²⁷ Bí Apollo thĕzǔ cuố dǒ Akaia kĕ akhĕnuô, prĕzǔĕtĕphú bí vĭ Epheso nuôtahe mĕcwó pĕ lǔ ná èthĩ atĕrǎli dǒ a dyĕshyodyésǒhtya prĕzǔĕtĕphú dǒ a o dǒ Akaia kĕkũ nuôtahe. A rǎcuốnĭ pĕ èthĩ li phúyĕ mĕtĕhĕrò thyáphú ǔ ki émǒsũryă Apollo agnĕnuô

prê. A cuõtuõ bínuô rò a htwöbwihtwötaryë pënyacó kayã dö a htwökahó prëzûetëphú dö Cómarya abwiataryë akhu-akhyë prë nuõtahe agnë cõ. ²⁸ Mëtehërò, a tëtëbèdönyã krékryã ù tahenuô a oná tëtëpropyashyosö, htuõto a zûluõbé pë ù lisäsë khyáathë tahe ná Jesù ma Krístu, htuõto Jesù ma prë dö Cómarya nwóhtya lü ná a ki mëlwohtëka prëlukayã akhu-akhyë, a kré pëkyã lö Judaphú tahe dö kayã tôplutôphë a mëtëhënyë.

19

Paulu Cuõ Dõ Vĩ Epheso

¹ Bí Apollo obí vĩ Corinthia akü akhënuô, Paulu cuõtalwókyã Galasia ké ná Pisidia ké, rò a cuõtuõ dö vĩ Epheso akü. A myáhtye ná prëzûetëphú tahe bí vĩ Epheso akünuô.

² Rò a sudyã èthĩ, “Bí thĩ zûenyãetë akhënuô, thĩ nĩbè htuõkuõhó Thé Sãsë Byacè ẽ?”

Rò èthĩ hésû lü, “Pë nĩbè nókuõ híto. Htuõrò Thé Sãsë Byacè o hénuõ~, pë nĩhuõnó kuõ có ù tôphuõ~ to.”

³ Paulu sudyã èthĩ, “Ki mephúnuôrò thĩ plwõnó lahyã htyë phútë tôcôtë?”

Rò èthĩ hésû lü, “Pë plwõnó prë Giovanni plwõ pë nuô prë.”

⁴ Rò Paulu hé pë èthĩ, “Giovanni plwõ pë kayã dö a za nĩdú ané hó nuõtahe agnë prë. A hé kayã nuõtahe ná zûkanyãkã prë dö a kírë hyã dökhýë yënuô tôprë ní~, è ma Jesù hó.” ⁵ Èthĩ nĩhuõ a hé pë èthĩ phúyë rò, èthĩ plwõ lahyã ané ná htyë dö Byacè Jesù amwĩ akü. ⁶ Bí Paulu behtya atakhu dö èthĩlo akhë, Thé Sãsë Byacè hyãlyã dö èthĩlo rò dö Thé Sãsë Byacè akhu-akhyë èthĩ hébèhtengó dö a khókhye tahe rò a hésodönyã pë lahyã ù ná Cómarya alãangó tahe. ⁷ Lõ~ plĩ nuõma a o shyéthënyë prë.

⁸ Paulu cuõnuõ dö tëtëcóbèhökü rò a hébèdönyã khũhã ná kayã bëmü bínuô thuõlë akü. Paulu hébèdönyã krékryã èthĩ, Cómarya ahtyëké ari-akyã rò a htónicwinĩ lä èthĩ athéplò. ⁹ Manárò tahehenuô a khãlèduõ rò zûe kuõũ to. Rò a pacyëishyë lahyã Byacè aklyáaklõ dö ù dyéluõ yënuô dö kayã tôplutôphë mëtëhënyë có. Phúnuô akhu-akhyë, Paulu htecuõ taphãkyã ná èthĩ. Rò a éní a khõpacë tahe rò pwõnyënyë~ è ná a khõpacë tahe cuõ hébèdönyã rólü dö ù é ná Thará Tyranno léithyótë khãlë nuôtôpho. ¹⁰ Rò a cuõ mërõkuõ tëtë bínuô nyëna. Phúnuôrò lõ~ Judaphú ná Judaphú mãto tahe dö a o dö Asia kékü tahe nĩhuõnó kuõ Byacè alãangó.

Sceva Aphúprëkhũ Tahe Vëhtemyãkuõ Khĩnékhĩnõ

¹¹ Cómarya dyë Paulu ki më tëtëprõtëprya dö adu-azã tahe. ¹² Phúnuô akhu-akhyë, Paulu nõe nĩdyë a khuhtõphú tahe ná a ikëphú dö a lécõtãtũbí dö nyë dö a nõenó nĩdyë htuõhó tahenuô, ù ki phyëcuõ dö kayãswíkayã tahe a o, ná khĩnékhĩnõ mëtëbè lü tahe a o hénuô, a tëtëwitësë símëkyã có. Htuõrò khĩnékhĩnõ tahe hteklya taphãkyã lõplĩ có.

¹³ Judaphú dö a lëvëhtekyã khĩnékhĩnõnuô a o tahe. Èthĩ pũ vëhtekyã kuõ khĩnékhĩnõ ná Jesù amwĩ. Èthĩ hé khĩnékhĩnõ tahe, “Jesù, dö Paulu hésodönyãní lümwĩ yëtõprë akünuô, vã nõhtecuõkyã thĩ,” a vëhte kuõ phúnuô. ¹⁴ Judaphú prëlütyã khukló dö amwĩ ná Sceva hé yëtõprënuô, a phúprëkhũ o thuõthyótõprë. Aphú yëtahe nuõma a pũ vëhte lahyã khĩnékhĩnõ phúnuô tahehó. ¹⁵ Manárò khĩnékhĩnõ hésû èthĩ, “Jesù ma vã thëgnë. Paulu ma~ vã thëgnëgnë. Manárò vã thëgnë thĩ to. Thĩ ma ùpë?” ¹⁶ Kayã

dó khînékhîno mebe è yêtoprênuô, a pâhtya dó êthîlo rò a vúpékyá lö êthî. Phúnuôro khîné mebeèsè ényacó êthî rò êthî klyachte khăklö lö lahyá dó hitaklö.

¹⁷ Lö~ Judaphú ná myécôruô Greek myécôphú dó a o bí vî Epheso akü nuôtahe níhuô löplî tèmehtwôhtya ané yêtôcô. Rò êthî théisè löplî có rò êthî beduzúnyá, rò htuthéhtyanî lahyá Byacè Jesü amwî. ¹⁸ Prêzúetêphú tahe hyărôhyăélă dó Paulu o rò êthî hyá ólyanuôlyá lahyá dó kayá tôplutôphè a mèthènyè, htuôro êthî dyéluôhtya lahyá a tèmeşmyáricyá dó êthî mehtuôhó nuôtahe. ¹⁹ Kayá yêtahe aklênuô, tahehe rò a htwô khînékhîno Thára rò a phyéhyănî lahyá ali dó a cuôithyónî kuô tèmeyè dó ùlo ari-akyá nuôtahe rò a hyá isúúkyá ná mi dó kayá tôplutôphè a mèthènyè. Êthî dyámyá lö~ li yêtahe angunuô, a tã rûzye nyăthó khălécó. ²⁰ Dó Cómarya têtprotêprya oluôhtya dó klyá phúyè akhu-akhyè, Cómarya alăangó luôpasî cuôlyáhtya pò rò a duhtyahtühtya plehyá pò dó nyè.

Têsúsá Ohtya Dó Vî Epheso Akü

²¹ Tème-ané phúyêtahe htuôro Paulu dyalyá athêplô ná a ki lëcuôrwó Macedoniaké ná Akaia ké rò a ki cuôtalwó dó vî Jerusalem pã. Htuôro a hé, “Vă cuôhtuô dó vî Jerusalem rò vă bè cuô plehyá pò dó vî Roma pã.” ²² Bí a cuô okuô taplôphú bí Asia ké akhênuô, a nõcuô Timothy ná Erasto dó a mecwó lü yêthényènuô dó Macedoniaké.

²³ Bínuôkhê, dó ù zúe Byacè Jesü aklyáaklö akhu-akhyè, tèpyátèsè du~ tôcô ohtya dó vî Epheso akü. ²⁴ Prêlörû dó amwî ná Demetrio hé yêtoprênuô, alôabyáhtya Byacè muô Artemi* tëlútyâhiphú dó a lö ná rû tahe rò prèmeţêphú tahe níbwínítaryè kuô nyacó ná tèphyétème yè akhu-akhyè có. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyè a épló löplî a prèmeţêphú tahe ná prèmeţêphú dó atème thyáná lü dó aruô tahe rò a hé êthî, “Puôvyá thî~, pè duzáhtyathè prè ná pè tèphyétème yêtôcô akhyè prè nuôma thî thégne dûhó. ²⁶ Paulu héyè tôprênuô a mekryá~ ítè nuôma thî myáhtyenîhuô lödûhó ná thîné hó. A cuô ilo-ilyá pyé lö ù ná cómarya dó kayá byá ná atakhu tahenuô, cómarya mã taki~ to, a hé phúnuô. Rò a ilo-ilyá ní ényacó ù tú kayá obí vî Epheso aküyè tahenuô mato, a phû~ ilo-ilyá nîlö cóhó Asia ké tôkélè cóhó. ²⁷ Phúnuôro, théisè ná pè tèphyétème yè pyékyá. Htuôto vă bèzò ná pãma ù dyaduzúnyá kuô pã byacè muô Artemi a təcóbêhó to. Asia ké tôkélè ná hekhusîbalô cóbêhtya löplî Artemi. Vă bèzò ná byacè muô Artemi amwî luôhtyêluôké yènuô, pãma a şimékyá he.”

²⁸ Prèmeţêphú yêtahe níhuô têhébé yêtahe rò êthî théplôdu kanó~ to, rò êthî êhtôhtya lö, “Epheso Byacè muô Artemi yêtoprê ma a taryêdutaryêhtü nyacó!” ²⁹ Têtathútalü ohtwôhtya rò a pasîcuô lö có tôvîlö có. Kayá bémü pûma Macedoniaphú Gaió ná Aristarko dó a cuô níkhônîthyó kuóná Paulu yêthényè. Rò ù cwicuô êthî dó ù lèdyéluô tëlavlavô akhălè bí vîkünüô. ³⁰ Paulu thézû cuô dyéluô ané dó kayá bémü tahe a mèthènyè tadúro prêzúetêphú tahe dyécúo lü to. ³¹ Paulu a khöbóthyó dó a htwô Asia ké khuklókhuklyá nuôtahe cóbèbé, a nõthÿhyá tètítèkyá dó lüo rò a kwîthézò lü ná nõhyá dyéluô tă ané dó ù lèlavilavô akhălè yènuô tãmé a hêluô cuô kuô lü phúnuônuô.

³² Bínuôakhê, kayá dó a hyáopló lahyá bínuô tahe meşúsîşúsá takruôtakré rò tôprê tôcôcô~ a êhtóémö lö lahyá. Êthî hyá oplóoplulô lahyá bínuô ná tètítèkyá matè~ nuô a

* **19:24** 19:24 Thyáphú Greekphú tahe ki phúoé pã agnênuô, êthî lühtya lahyá Byacè muô Artemi.

thégně nídyé lahyă anéto tahenuô, a phû kíré lõ có pwôprê có. ³³ Judaphú tahehenuô a nõhte Alexandro dõ kayă bémụ a mèthènyě, rò kayă bémụ yětahe hé lữ ná hébè mỗ pè. Rò Alexandro zõhtya atakhu rò a nõothuô èthĩ. Rò a héluõplõ pè kayă bémụ yětahe ná tèmèhtwõhtya ané yětahe. ³⁴ Manárò bí èthĩ thégněhó ná è ma Judaphú tôprêprê akhěnuô, èthĩ èhtõhtya rôlõ lữ rò a hé lahyă, “Epheso Byacè muõ Artemi nuôma ataryědu nyacó! A èhtõhtya yěnuô, anyěnuô a phû- o có nyěmũcó.”

³⁵ Dõkhyě rò vĩ a prêrãli yětôprê nõothuô kayă bémụ yětahe, rò a hé èthĩ, “Vĩ Ephesophú lõ- plĩ thĩ-, ù pwõ- tôprê thégně ná pè vĩ Ephesophú tahema prê dõ amyáakhwè Byacè khwímuõ Artemi tẹlũhõdu ná lõsãsẽ dõ a o dõ mókhu lată nuôtômě nuôma ù thégně lahyă có pwõ- tôprê có. ³⁶ Û htébímẹbí pécýă ná tẹritẹkyă yětahe tôprê- to. Mephúnuôrò, thuõthuô- thĩ tõ o lahyă rò thĩ lo mẹbõmẹbye hító. ³⁷ Kayă dõ thĩ éhyă lữ bíyě tahe nuôma kayă dõ a púphezépléphe ùtẹ dõ tẹlũhõdu akũ nuõtahe ná a pacyéishyě pè byacè muõ nuõtahe mặto. ³⁸ Demetrio ná a prèmètèphú yětahenuô, a ki thézũ be tẹthũ ù tôprêprê hérò anĩ prê. Mètèhéro tẹciryahõ bámõ prê, htuõrò ashuõkhè tõprê ná pręciryatẹ tahe hyã tõ lahyă bíyě prê. Bítě- tòmụ bẹbè, a ki dyahtya ùtẹthũ dõ kayădu-o, rò a ki thézũ hébè ù ná kayădu hénuôma anĩ prê. ³⁹ Manárò tẹciryã dõ aruô ki okhò pòdũ hérò, èthĩ tõbè ciryã bí khwĩ lẹklõ éokú htyěphúkẹphú akhěnuô. ⁴⁰ Tẹhtwõhtyahõ ané yětõnyě akũnuô, pè théisě ná Romaphú tahe betẹthũ dõ pẹlõ rò a ki hé pè ná thĩ mẹduhtya tẹsúsısúsá phúnuô. Tẹsúsısúsá htwõhtyadu phúyěnuôma, pè hébèsiplécýă nídyé pènẹ tồcõ- to. Tẹsúsısúsá htwõhtya ná tẹritẹkyă ítenuô, pè hėsoluõcýă pè ná ù tồcõ- to.” ⁴¹ A héhtuõ phúyě rò, a plwõkakyă lõ kayă bémụ yětahe.

20

Paulu Cuõpõ Dõ Macedoniaké Ná Greece Ké

¹ Bí tẹsúsá othuô htuõhó akhěnuô, Paulu éplõ prẹzũtẹphú tahe rò a dyéhědyére èthĩ, a hémohéryákyă èthĩ htuõrò a htecuõ dõ Macedonia kékũ. ² Bí a cuõrwó dõ o bí klyálo tahe akhěnuô, a dyéhědyére cuõ épẹ lã ù. Htuõrò a cuõ plehyă pò dõ Greece ké. ³ A cuõ bínuô thuõlě htuõrò a o taritaryáhó ané ná a ki htecuõ dõ Syria ké ná thòklyědu tadũrò a thégně ná Judaphú tahe kre mẹthyě lữ akhu-akhyě, a belyă khyěthyá athéplò ná a ki kanuô cuõtalwó khyěthyá Macedoniaké ná akhăduô. ⁴ Vĩ Beroeaphú Pyrrho aphúkhũ Sopater ná vĩ Thessaloniaphú Aristarko ná Secundo, htuõrò vĩ Derbephú Gaio, ná Timothy, ná Asia kẹphú Tykico ná Trophimo tahe krwõcuõ kuõná lữ. ⁵ Èthĩ cuõopõrẹ pè dõ vĩ Troa akũ. ⁶ Pwě khómũ sỏdõ huõmùtapho htuõhóhóná, pè htyasidyánĩ thòklyědu bí vĩ Philippi nuô rò pè hyãmyáhtye ná èthĩ dõ vĩ Troa. Pè hyă dõ klyálo nuô a o có nyãthě có. Rò pè hyă onyě bínuô thuõthyótõnyě.

Paulu Cuõolėkuõ Prẹzũtẹphú Tahe Dõ Vĩ Troa Anolõ Tôphuõ

⁷ Bí mọkatò mọhé akhěnuô, pè oplóotõ khyěthyálũ ná ki ibikyě khómũ agně. Parõpã nuô Paulu kíré htecuõhó akhu-akhyě a hébè tuõ có kayă bémụ yětahenuô dõ mõnẹkhě có. ⁸ Hidókũ dõ akhutõtõ bí pè lẹokúnĩ lữ akhălẹ nuô, ù isĩlĩ élã mi. ⁹ Pacẹ prẹkhũ phũthèphú dõ amwĩ ná Eutyko héyě tôprènuô a onyão dõ kadăphúkhu. Paulu dõnyã nyěnyacó rò Eutyko omyěkhă rò a omyění hyălã. Yětõphuõrò a odõ hikhu thuõtõtõtõ rò a lată tuõdõ hekhu. Bí ù cuõ phyãhtya lữ akhěnuô, a thyěhó. ¹⁰ Rò Paulu hítã dõ hilẹ rò

a ngòtã phyábú lù rò a hé, “Bèzò tãmé. A htwöprèpã prè!” ¹¹ Htuôró a kahtya khyëthyá dõ hidòkũ rò a htya-ibikyë khómũ rò a ki etõõtõkuô tẽ ná prèzûetèphú tahe. A hébènyë tõkuô ná èthĩ tuõdõ mõiĩbũ rò a htecuõkyã no prè. ¹² Èthĩ kãthũ pacẽ prèkhũphúthè Eútychus yë dõ ahi. A htwöprè pãprè akhu-akhyë, a mokyë nyacó èthĩ théplò.

Paulu Odõ Vĩ Troa Rò Htecuõ Dõ Vĩ Mileto

¹³ Paulu mekyã pè ná cuõsidyá thòklyëdu rò htecuõ ré dõ vĩ Asso nuô, rò Paulu ki cuõ sidyá kuõ pè bínuô pã. Mètèhénuô è rò a ki cuõ ná akhãduô dõ khòkhu tôkyë pã. ¹⁴ Pè myáhtyesú lù dõ vĩ Asso, rò pè sidyácuõ rólũ thòklyëdu dõ vĩ Mitylene. ¹⁵ Pè sidyá cuõ thòklyëduyë rò parõ tônýënuô, pè cuõtuõ dõ Chio klú. Dókhyëtõnyë rò pè cuõtuõke dõ Samo klú. Dókhyëtõnyë pò rò pè cuõtuõ dõ vĩ Mileto. ¹⁶ Thyáphú teshuõtèkhè ki lõkyãdè tã bí Asia kèkũ yë tãmènuô, Paulu dyalyã athéplò ná a ki cuõ talwókyã vĩ Epheso. Ki aryánĩ rò Paulu thézũ cuõtuõ pryãlé kuõ Pentecostopwë ashuõakhè bí vĩ Jerusalem akũnuô.

Paulu Hébé Ná Vĩ Epheso Prèzûetèplòmũ Muõprũmuõprè Khuklòkhuklyã Tahe Dókhyèlõ Tôphuõ

¹⁷ Bí Paulu obĩ vĩ Mileto akhènuô, a mehyã prèzûetèplòmũ muõprũmuõprè dõ a htwõ khuklòkhuklyã rò a o lahyã dõ vĩ Epheso akũ nuõtahe dõ a o. Rò a hé èthĩ ná a ki hyã myáhtye tãsú lù bí vĩ Mileto akũyë. ¹⁸ Bí èthĩ hyãtuõhó akhènuô, Paulu hé èthĩ, “Cáhtya bí vã hyãtuõlú dõ Asia kè nuõtõnyë tãplehyãnuô, vã ihtõnyã tõná thĩ phútèphútènuô thĩ thègnè htuõdũhó. ¹⁹ Bí vã myáhtyebè có ná tẽpyátèssè dõ Judaphú tahe kremë mũmyáricyã có vã akhènuô tadúró vã yõ mètè dõ Cómarya agnè akhu-akhyë vã bè mètèhtyë tã có. Htuõto vã bè shyalyã tadú có vã théplò. ²⁰ Thĩ thègnèdũhó ná tẽhésodõnyã tôcôcô dõ a ki htwõhtya tẽmewó dõ thĩgnè hénuô, vã mẽbímeuõkyã ná tôcô- to. Rò dõ kayã bémũ aklè bèbè, dõ thĩhithĩphyã akũ bèbè, vã ithyóithya pè htuõhó thĩ hó. ²¹ Judaphú tahe bèbè, Judaphú máto tahe bèbè, vã hétãssõ nyacó èthĩ nyemulõ, zã nídũ lahyã thĩnè rò zũkanyãkã kuõ lahyã Byacè Jesũ, vã hé pè èthĩ phúnuô nuô.

²² “Khõnyáyë, vã nídã Thé Sãssè Byacè angó rò vã ki cuõ dõ vĩ Jerusalem. Bínuõpãró tẽ kírè mẽ-ané ná vã phútèphútè pãnuô, vã thègnèto. ²³ Vã thègnè prè tôcôcô- tuõ, dõ vĩ pwõtõvĩ akũnuô, Thé Sãssè Byacè dyérò vã ná ù bè cõklõma vã pã, rò prè mẽpyãmẽssè vã tahenuô, a opó onehó vãklyã hó. ²⁴ Manárorò thyáphú vã ki mẽhtuõkyã tẽmẽ dõ Byacè Jesũ dyélyãkyã vãyë agnènuô, vã dyadu thèlõ nídyé pã có vã théplò htwöprè yènuô to hó. Tẽmẽ dõ a nõmẽ vã yètahe nuõma máhó vã bè khyã vãthè ná Cómarya abwíataryë a tètèkrũmila yë ari-akyã yènuô hó.

²⁵ “Khõnyáyë vã thègnèhó ná lõ- thĩ dõ vã hésodõnyã pèhtuõ lõhó ná Cómarya ahtyëaké ari-akyã yètahe nuô, cáhtya khõnyáyë tãplehyã nuô thĩ myáhtye pã vã tõprè- to hó. ²⁶ Phúnuô akhu-akhyë, yètõnyë, vã ki héluõ thègnè tãtèkyã pè thĩ ná lõ- thĩ yètahenuô, thĩ ki thèhtwöprè pyékyã tõprèprè kihènuõma vã tètũ má pãto hó. ²⁷ Mètèhèró lõ- tẽ dõ Cómarya taze-one tahenuô, vã dõuõdõbí ná tôcô- to. Vã hésothègnè pè htuõlõhó thĩ hó. ²⁸ Myákhwè nídyédũ lahyã thĩnè rò myákhwè nídyé lahyã lõ- thímĩ dõ Thé Sãssè dyétãkyã pè thĩ dõ thĩ bè myákhwèní yènuô tahe ní-. Htwõ lahyã prèkyèthímíphú dõ a myákhwèní athímĩ yètahe nuô tahe ní-. Myákhwèní lahyã Cómarya a prèzûetè plòmũphú dõ aphúkhũ iprĩkã htuõhó ná athwi nídũ yènuô ní-.

29 Vă htecuôkyă htuôhó pãnuô, vă thégñě ná kayă dố a thyá ná htwimị dố acyềahă tahe ki hyãnuô dố thĩklě pã, rò a ki nuômẹbèsě lỏ thímí muộmụ yềtahe pã. 30 Rỏ dố thĩklěnuô kayă ki oluộhtya tahehe pã. Rỏ thyáphú ethĩ ki ilỏilyá cuốnị prềzủetềphú tahe agnề nuôrỏ, a ilolahỏ cuố ethĩ pã. 31 Phúnuô akhu-akhyề, rỏryềnị lahyă thĩnề ní. Rỏ vă ithyỏithyanị thĩ mỏkhĩkhĩ mỏsẻklẻklẻ thuỏna akủ có. Htuỏto pwỏ~ phuỏphuỏ~ vă mềthềtyềtặ dố thĩgnề ényacỏnuô thềnềtyabề lahyă dủnị.

32 “Khỏnyáyề, vă dyếtặkyă thĩ dố Cỏmarya a tềmyátềkhwề akủ ná abwίδu-ataryềhtủ a tềritềkyă yềnuô akủ hó. A tềritềkyă yềnuô a mềduhtyahtủhtya cyặ thĩ rò a ki dyề thĩ ucềtazề dố a bedwỏ one pề ná a kayăsảsẻ lỏ~ plỉ yềtahe agnề nuô pã. 33 Rủ bẻbẻ, htẻ bẻbẻ, hyềcặ lẻkủlẻthya bẻbẻ, vă thềzủthẻlỏ nỏkuỏ ná útề tỏprề~ to. 34 Lỏ~ tề dố vă ná vă khỏbỏthyỏ lobề tahenuô, vă mềcwỏ nịdyềdủ ná vảnề nuỏma thĩ thégñě lỏdủhỏ. 35 Thyáphú pề ki mềcwỏ bẻkuỏ kayă dố a hẻcẻrẻcẻ tahenuỏrỏ, vă mề byábủ pẻlỏ htuỏhỏ thĩ pwỏ~ tỏcỏ ná pề tỏbẻ krủekrủrya tề, phúnuô. Rỏ thềnềtyabề lahyă Byacề Jesủ a tềhẻbẻ dố a hé, ‘Dyềtề nuô tềsỏrỉ bẻẻklỏ pã có ná nỉbẻtề có,’ ” Paulu hé pề ethĩ phúnuô.

36 Bỉ Paulu hẻbẻhtuỏhỏ akhềnuô, a dỏngủlyạ tỏkuỏlỏ ná ethĩ pwỏ~ tỏprề rò a kwícỏbẻ. 37 Rỏ ethĩ phỵábủ nuộmủ hẻmỏhẻryákyă Paulu rò a nguỏ lahyă có pwỏ~ tỏprề. 38 Ethĩ thềplẻnẻbẻ lỏmahỏ Paulu hé ethĩ ná thĩ myáhtyenỏ pã vă tỏphuỏ~ to pã, a hé ethĩ yếtỏmủ nuỏhỏ. Rỏ ethĩ thủcuỏ lủ dố ử lẻbáo thỏklyềdu khảlẻ.

21

Paulu Cuố Dố Vỉ Jerusalem

1 Pề hẻmỏhẻryákyăhtuỏ ethĩ bínuô rò pề htekaỷkyă. Pề sidyáhtyanị thỏklyềdu rò pề cuố córanề có dố klủ dố ửẻ ná Co klủ. Parỏ tỏnyềnuô pề cuốtuỏ dố Rhode klủ rò pề cuố plehyă lỏpỏ dố vỉ Patara. 2 Pề myáhtye thỏklyềdu bínuô tỏbẻ dố a kỉrẻ cuố dố Phonicia kẻ rò pề htya sidyánị rò pề htecuỏ. 3 Bỉ pề myáhtyelủhỏ Cyprủ klủ akhềnuô, pề cuố dố cỉlyạ tỏkyề rò pề cuố dố Syria kẻ. Thỏklyềdu ki htedya tặkyă tặmuỏtặtề tahe akhu-akhyề, pề hte-okuỏkyă dố htyềhtủ bí vỉ Tyre nuô. 4 Pề myáhtye prềzủetềphú bínuô tahe rò pề cuố okủkuỏ ethĩ bínuô thuỏthyỏtỏnyề. Rỏ Thề Sảsẻ Byacề hturyặ ethĩ thềplỏ akhu-akhyề, ethĩ hẻsỏ pề Paulu, “Cuố tặ dố vỉ Jerusalem tặmề ní.” 5 Manỏrỏ thuỏthyỏtỏnyề htuỏrỏ pề htecuỏ khyềthya klyá. Lỏ~ prềzủetềphú bínuô tahe ná aphủamẻ tahe thủhte pề dố vỉklỏ rò thủcuỏtuỏ pề dố htyềdutavạhtủ rò ethĩ dỏngủlyạ lỏplỉ bínuô pwỏ~ tỏprề rò kwícỏbẻ lahyă tề. 6 Pề hẻmỏhẻryákyă htuỏ lủ tỏprề ná tỏprề, rò pề htya dố thỏklyềdukủ rò ethĩ kạkhyềkyă lỏ dố ahi.

7 Pề cáhtya dyánị thỏklyềdu bí vỉ Tyre nuỏrỏ pề htecuỏ dố vỉ Ptolemais vỉ. Rỏ pề hẻmỏhẻryánị ethĩ prềzủetềphú bínuỏtahe rò pề okủkuỏ ná ethĩ bínuô tỏthẻ. 8 Dỏkhyề tỏnyềnuô, pề htecuỏ rò pề cuốtuỏ dố vỉ Caesarea. Pề cuố okủkuỏ ná Philipu dố a hẻsỏdỏnyă pề ửẻ ná tềthẻkrủmỉla yếtỏprề ahi. Dố vỉ Jerusalem akủ nuô, ửẻ nwỏhtya kayă thuỏthyỏtỏprề dố a ki mềcwỏ ửẻ aklềnuô, Philipu ma a otỏkuỏ ná kayă bínuô tahe aklẻ tỏprề. 9 A phủprẻmỏ phủthềo thẻlủvỉ. Ethĩ hẻprỏ one pề ửẻ ná Cỏmarya ari-akỷă tahe.

10 Pề o bínuô, mỏnyềmỏthẻ nyềlả sảlẻhỏ akhềnuô, kayă mwị ná Aghabu hẻyề tỏprẻnuô a o dố Judakẻ rò a hyátuỏ bínuô. 11 A hyặ dố pẻo rò a phỵềhte Paulu nyặhtỏ

✧ 21:8 21:8 Prêdônyâphú tahe 6:5

rò a cõlyã nĩdyé khyédû ná atakhu khãduô ná nyãhtó yětôba rò a hé, “Thé Sãsê Byacè hé, ‘Judaphú o bí vĩ Jerusalem akũ nuôtahe ki cõklò nyãhtó Byacè yětôprênuô phúyẽ pã rò a ki dyétãkyã lũ dõ Judaphú mato tahe a takhukũ pã.’ ”

12 Bí pẹ nĩhuõ hó ngóyẽ akhẽnuô, pẹ ná kayã dõ aruô obĩnuô tahe, pẹ kwĩthézò Paulu ná cuõ tã dõ vĩ Jerusalem tãmé ní- pẹ hé lũ phũnuô. 13 Manárò Paulu hêsù pẹ, “Thĩnguõthìhè rò thĩ mẹ thẽplẽthézò vã mètẽ? Vã otaritaryã one hó vãné dõ ù kipũkicõ vã bí vĩ Jerusalem yẽnuô pã túdũ mato, vã taritaryã one pọ cõhó dõ vã ki thyẽ dõ Byacè Jesũ agnẽ cõ.” 14 Pẹ kwĩthézò è rò a nĩpãto akhu-akhyẽ, pẹ hé pã lũ tãcô- to, pẹ hékyã prẽ, “Cũ- dũhó atõ Byacè athẽplò a tètthẽzũ hó kõ?” Pẹ hékyã lũ phũnuô prẽ.

15 Pẹ opọ bĩnuô taplõphú rò, pẹ taritaryãní pẹ tãmuõttãtè rò pẹ htecũ dõ vĩ Jerusalem. 16 Prẽzũetèphú bí vĩ Caesarea akũ tahenuô a cuõkuõ ná pẹ rò a écuõ okuõ pẹ dõ Cyprũklũphú Maso hé yětôprênuô ahi. Maso ma prẽzũetèphú dõ arẽlõ tahe aklẽ tãprẽ hó.

Paulu Cuõlẽkuõ Jakomo

17 Bí pẹ cuõtuõ dõ vĩ Jerusalem akũ akhẽnuô, prẽzũetèphú tahe thẽkrũthélõ émosũ cõ pẹ. 18 Parõ tãnyẽnuô, Paulu cuõkuõ ná pẹ rò pẹ cuõlẽ hébèkuõ ná Jakomo ná prẽzũetèplõmu muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyã bĩnuôtahe pwõ- tãprẽ. 19 Paulu hẽmohéryã htuõ èthĩ rò, a hẽso luõpwõluõdwõ pẹ lõ èthĩ ná tẽritẽkyã dõ Cõmarya mẽhtuõ pẹ lõkryã- hó lũ tẽphyètẽmẹ dõ Judaphú mato tahe aklẽ phútẽ nuôtahe.

20 Èthĩ nĩhuõhtuõ a tẽhébè rò, èthĩ htuthẽhtya lahyã Cõmarya pwõ- tãprẽ. Htuõrò èthĩ hé Paulu, “Puõvyã Paulu-, Judaphú dõ a zũkanyãkatè tahenuô a o cõhó dõ arĩathókũ cõ hó nuõma, nẹ myãhtye hó. Htuõrò èthĩ yětahenuô a bedu lõplĩ cõ Judaphú a tẽthyótèthya tahecó. 21 Manárò nẹ cuõ ithyõithyakyã tuõ Judaphú dõ a cuõ dõ Judaphú mato aklẽ tahe ná nẹ nõ vĩkyã èthĩ ná Mosè a tẽthyótèthya tahe, htuõto nẹ nõ dũtalĩ kuõ èthĩ aphú tahe phá to, htuõto nẹ nõ krwõmẹ kuõpã èthĩ ná Judaphú a lẽklõlẽkhya tahe to, ù hé pẹ èthĩ phũnuô. 22 Nẹ hyãtuõ biyẽ nuõma, èthĩ klyã- nĩhuõ nyã prẽ. Phũnuô akhu-akhyẽ, pẹ tãbè mephútẽ? 23 Rò mephú pẹ hẽso pẹ nẹ yẽnuô. Bĩyẽnuô kayã dõ a byãhtuõhó ané dõ Cõmarya a mètthẽnyẽnuô, a o thẽlwĩ. 24 Cuõ tũkuõ ná èthĩ rò cuõmẽmwõplĩ rọkuõ nènè ná èthĩ nuô. Htuõrò nõklũtaplũ èthĩ khuklõ rò plã pẹ èthĩ akẽnuô.* Nẹ ki mephũnuô hérò nẽrinẽkyã dõ ù hé tahenuô ù pwõ- tãprẽ ki thẽgnẽ lõdũ ná amã tãcô- to pã. Htuõto ù ki thẽgnẽ lõdũ ná nẹ nẽbyacè nĩdũ rò nẹ ohtwõprẽ krwõkuõdũ Mosè a tẽthyótèthya akhyẽnuô pã. 25 Pẹ rãthũcuõhó li tãba dõ Judaphú mato dõ a htwõhtyahó prẽzũetèphú tahe a o rò pẹ hẽsoluõ pẹ hó èthĩ ná pẹ hébèplũ htuõhó ngó ná sèe tãcôcô dõ ù lũtyãhtya è ná prẽzõ bèbè, thwi bèbè, tẽphútèlye dõ ù cithyẽ akýãbõ tahenuô bèbè, e tã è mẹ, htuõrò tãbè cuõthũcuõplãní prẽmòprẽkhũ to.”

26 Phũnuô akhu-akhyẽ, shyẽparõnuô Paulu cuõrọkuõ ná kayãnuô thẽlwĩ rò a cuõmẽmwõplĩ rọkuõ ané ná èthĩ phũ Judaphú lẽklõlẽkhya onuô. Thyáphú a ki hẽsoluõ thẽgnẽ one rẹ pẹ Judaphú a bwĩdu ná tẽmẽmwõplĩ a mõnyeyẽ atadũ bíkhètè pã, htuõrò

* 21:24 21:24 Cáhtya bí Judaphú tahe byãtè akhẽnuô, a ici akhuluô to. Bí a tẽbyãyẽ a lõhtyabãhtya hõnuô, a iklũ taplũno akhuluô rò a lũhtyatyãhtya tẽngũduprĩdu tahe.

èthiyě thêlwĩ ki hyălũhyätyähtya tẹ bikhètẹ pã agnënuô, èthĩ cuômëmwõplĩ htuô ané rò Paulu cuôhtyanuô dõ Judaphú tẹlũtyä hõkũ.

Ũ Pũ Paulu Dõ Tẹlũtyä Hõkũ

²⁷ Bí tẹmëmwõplĩ amõnyě thuõthyótõnyě phũhtuõhó akhënuô, Judaphú o dõ Asia kékũ tahe myähtye Paulu dõ tẹlũtyä hõkũ, rò a cuõryä kayä bémũ tahe mikuõ rò a nõpũ ù ná Paulu. ²⁸ Èthĩ èhtõhtya, “Israelphú thĩ~, męcwõ kuõ mõ pẹ tã! Kayä yětõprẹ ma, a cuõlẹ có khälé pwõ~ tõpho rò a cuõlẹ ithyó pẹ lõ ù pwõ~ tõprẹ. A cuõlẹ ithyóithya pẹ lõ Israelphú tahe rò a ithyóithya khópyé lõ Mosè a tẹthyótẹthya tahe ná tẹlũhõdu yětõmë hó. Khõnyáyě, a éhyä nícóhó Judaphú máto tahe dõ tẹlũtyä hõkũ rò a hyãnuõ mę mũmyáricyã lõ khälé sãsě bíyě hó.” ²⁹ (Èthĩ cuõhétuõ phúyě mętěhèrò a myähtye Ephesophú Trophimo okuõ ná Paulu dõ vĩkũ rò èthĩ tanę lahyä ná Paulu éhyä nuõ lũ dõ tẹlũtyä hõkũ akhu-akhyě a hé lahyä phũnuô.)

³⁰ Rò a súsáhtya lõplĩ có tõvĩlõ có. Rò kayä bémũ tahe klyahyã plulõ dõ Paulu o rò a hyãpũ lũ rò a cwihte lũ dõ tẹlũhõduklõ, rò tõphuõtuõ ù mębĩkyã tẹlũhõdu lõkadãdu tahe. ³¹ Bí kayä bémũ tahe pũmęthyehó Paulu akhënuô, ù thũcuõ tẹritẹkyã dõ Roma klyětõrĩ akhuklõ yětõprẹ a o, rò ù hé lũ ná vĩ Jerusalem tathũtalũhtya lõ cóhó tõvĩlõ có. ³² Tõphuõtuõ klyětõrĩ akhuklõ yětõprẹ éní klyětõzẹ akhuklõ tahe ná klyěphú tahe rò a klyanuõ lahyä dõ kayä bémũ tahe akũ, rò bí kayä bémũ tahe myähtye klyěkhuklõ ná klyěphú yětahe akhënuô, èthĩ be-okuõkyã lõ a tẹmũtẹpõ Paulu yě.

³³ Klyětõrĩ akhuklõ yětõprẹ hyãtõ dõ Paulu o rò a hyãpũ Paulu. Rò a hętã a khõpacẹ tahe rò a nõpũ cóklõ Paulu ná suplyetõhté nyěbõ. Htuõrò a sudyã ù, “È ma ùpě? A cuõmę kryã~ ítětě?” ³⁴ Kayä bémũ tahe èhtõhtya tõprẹ tõmyě tõprẹ tõcõ prẹ, dõ akhõruô tahe rò a èhtõhtya khóke tõcõ. Dõ tẹmę-ané phúyě akhu-akhyě klyětõrĩ akhuklõ yětõprẹ thęgně tãtẹ pępãto akhu-akhyě a nõékãkyã Paulu ná a khõpacẹ tahe dõ klyěphú tahe lẹo akhälé. ³⁵ Bí Paulu ná klyěphú tahe kãtuõ dõ kabõ khãshyě akhënuô, kayä bémũ tahe lé męsúsã shyohyã akhu-akhyě klyěphú tahe cõhtyamó kãkyã lũ. ³⁶ Kayä bémũ yětahe krwõkãkuõ rò “Męthyěkyã lũ,” a èhtõ lahyä phũnuô.

Paulu Hébèsiplénĩ Ané

³⁷ Bí klyěphú tahe kírẹ énuõ Paulu dõ klyěphú lẹo akhënuô, Paulu hé klyětõrĩ akhuklõ yětõprẹ, “Vã hébè ná nẹ ma anĩ sálé ẽ?” A hé.

Rò klyěkhuklõ yětõprẹ sudyã lũ, “Nẹ hébècyã sálé Greek ngõ ẽ? ³⁸ Dõ arékhě anyělã hito nuô, kayä Egyptphú dõ a mę tathũtalũhtya súsã rò a èhtecuõkhókyã kayãcyě kayãricyã aprẹlwĩrĩ dõ kęsěhtyěkyã lõtamãkhu nuõma nẹ hó vãhétõ?”

³⁹ Rò Paulu hēsũ lũ, “Vã ma Judaphú tõprẹ, vã opacẹlyã bí Cilicia kẹ, vĩ Tarso akũ nuõprẹ. Vĩyě tõvĩ nuõma vĩ dõ amwĩ luõhtyěluõkẹ tõvĩ. Vã ma vĩ Tarsophú tõprẹ prẹ. Khyáthédõ dyé vã tẹshuõtẹkhě dõ vã ki hébè ná kayä bémũ yětahe.”

⁴⁰ Rò klyětõrĩ akhuklõ yětõprẹ dyé è tẹshuõtẹkhě akhu-akhyě, Paulu kahtò bí kabõlo nuô, rò a vũvyãcuõ atakhu dõ kayä bémũ yětahe a o. Bí èthĩ othuõhó akhënuô, Paulu hébètã èthĩ ná Hebreo ngõ.

22

¹ Rò Paulu hé pé èthi, “Puõvyá muõphě thĩ~, nĩdã lahyã vã tềhébèsiplé vãné dõ thĩ mềthènyè yè.” ² Bí èthi nĩhuõ a hébè èthi ná Hebreo ngõ akhẽnuô, èthi léothuô ryáklõlõ pãpã.

Rò Paulu hébè plehyã põ, ³ “Vã ma Judaphú tôprè, vã opacẽlyã dõ vĩ Tarso, dõ Cilicia ké a tềpõalẽ, manárò vã duhtya dõ vĩ Jerusalem. Gamalie ma vã Thará rò ù ithyó tặtặ nyacó vã ná tềthyótềthya dõ muõphềphyẽphuõ dõ~ nyenu tahe krwõmekuõ htuõhõ nuõtahe. Vã thềplòshyo mềlòthulòthé nyacó Còmarya a tềphyètèmẹ thyáná thĩ dõ a o bíyè tahe pwõprè thềplòshyo nyacó khõnyã yẽnuõhõ. ⁴ Kayã dõ a krwõkuõ klyá dõ Jesũ Krĩstu dyéluõ yẽnuô, vã mềcyẽmềcũ có èthi bá~ tề hẽnuô, vã mềcyẽmềcũ tuõ có èthi dõ a thyè cõ. Htuõrò vã pũ lõ prèmòprèkhũ tahe rò vã dõtãlõ èthi dõ htõkũ. ⁵ Vã hébècõhébètẹ prè nuõma, bwĩdukulõ yẽnuô ná Judaphú dõ a htwõ khuklõkhuklyã lõ~ plĩ tahe khyábè athé dõ vãgnè prè. Mềtềhèrò, thyáphú vã ki cuõpũ kayã dõ a krwõkuõ Jesũ Krĩstu akhyè nuõtahe rò vã ki cõklõ èthi ná suplyetõtế, htuõpãrò vã ki ékã cirya èthi dõ vĩ Jerusalem pã nuõrò, èthi htwõ khuklõkhuklyã nuõtahe rãcuõnĩ litahe rò a dyécuõ ná vã. Li yếtahenuô, a rãcuõ pé apuõvyã Judaphú dõ a htwõ khuklõkhuklyã rò a o lahyã dõ vĩ Damasco dõ vã kírè cuõ vỹyè tõvĩ akũ nuõtahe a o.”

Paulu Héluõ Pé Û Ná Athèplò Htulyakã Ari-akyã

⁶ “Bí vã hyã phũhõ ná vĩ Damasco bí mỗhtuõhõ akhẽnuô, tềlĩtakhẽ rasõ tõkuô o dõ mókhu hyãlyã lĩtava htyakhyè dõ vã khãshyè. ⁷ Vã lakhútã dõ hekhu rò vã nĩhuõ ngõ prahtya rò a hé vã, ‘Saulu~, Saulu~, mametèrò nè cuõ mềcyẽmềcũ vã mềtề?’

⁸ “Rò vã sudyãsù è, ‘Byacè, nè ma ùpè?’

“Rò a hésũ vã, ‘Vã ma vĩ Nazarephú Jesũ dõ nè mềcyẽmềcũ ènuô tôprè hõ.’ ⁹ Kayã dõ a krwõcuõkuõ ná vã tahe myãhtye tềlĩ nuõtõkuô tadúrò a nĩhuõ lahyã ngõ dõ a hébè ná vã yẽnuô to.

¹⁰ “ ‘Byacè~, vã tỗbè mềphútè?’ Vã sudyãsù è phũnuô.

“Rò Byacè hésũ vã, ‘Ihtò rò cuõnuõ dõ vĩ Damasco akũ nuô. Còmarya taritaryã pềhtuõhõ dõ nềgnè hõ, nè tỗbè mềkryã~ ìtẽnuô, ù ki hẽso pèdũ nè pã.’ ¹¹ Tềlĩtakhẽ nuõtõkuô akhu-akhyèrò vã mềthèkhĩkyã. Vãkhõvãthyó tahe cwĩnuõthũnuõ prè vã dõ vĩ Damasco akũ prè.

¹² “Kayã amwĩ ná Anania o tôprè, è ma kayã tôprè dõ a mõnyacó Còmarya, rò a lĩ krwõmekuõ phũ tềthyótềthya o nuô. Rò Judaphú o bí vĩ Damasco akũ nuõtahe dyaduzũnyã nyacó lũ cõ. ¹³ A hyã ihtò dõ vã khãshyè rò a hé vã, ‘Puõvyã Saulu~, myãhtye kãkhyè khyèthyãmõ,’ a hé rò, vãmèthè lĩkã tồphuõ lĩkãkhyécõ, rò vã myãhtyerè è.

¹⁴ “Rò Anania hé vã, ‘Còmarya dõ pềphè dõ~ nyenu tahe cõbềhtya è tồprènuô, a nwõhtyahó nè dõ nè ki thềgnè tề dõ atõ lũthềplò tahe, htuõrò nè ki myãhtye a prèmètềphũ cõtẹ tôprè, rò nè ki nĩhuõbè dũ ngõ dõ a hébè nĩdũ nè ná ané yẽnuô pã. ¹⁵ Mềtềhèrò nè ki htwõhtya prèkhyáthé tôprè dõ lũgnè pã, rò nè ki hẽso pé ù pwõ~ tôprè ná tề dõ nè myãhtye, nĩhuõbè nuõtahe pã. ¹⁶ Nè mề pyázè nènè mềtề? Ihtòmõ rò plwõkamõ nènè ná htyẽnuô, rò kwĩcõbềhtya mõ è dõ a ki sĩplĩkyã nè tềthũ yẽnuô,’ ” Paulu hé pé èthi phũnuô.

Byacè É Paulu Ná A Ki Cuôhêsodônyã Pê Ũ Dó Judaphú Mátô Tahe Aklě

17 Paulu hé pọ, “Vã kakhÿě khyěthyã dó vĭ Jerusalem rò bí vã kwícóbě dó tètũtyã hõkũ akhěnuô, vã myáhtyelwó tètôcô. 18 Dó vã tẹmyáhtyelwó yěakũnuô, vã myáhtye Byacè rò a hé vã, ‘Htecuôkyã pryãpryamõ dó vĭ Jerusalem yěakũnuô, mẹtěhèrò nẹ khyáluô nẹthé ná vãrivãkyã yětahenuô kayã bẹmụ bíyě tahe nĭdãkuõ nètẹ to.’

19 “Vã hêsũ è, ‘Byacè, èthĩ thėgně tặtặ cớhó ná vã cuõ dó tẹcóběhõkũ tòmě htuõ tòmě rò kayã dó a zũkanyãkã nẹ tahenuô, tahehe rò vãmũvãpọ èthĩ, tahehe rò vã dótặ èthĩ dó htõkũ hó. 20 Rò bí ũ mẹthyě Stephano dó a khyáathé ná nẹrinẹkyã yětõprẹ akhěnuô, vã okuõ bínuô, rò vã krwõpọ nĭdyé kuõ ná kayã dó a mẹthyě lũ nuõtahe tõkyě rò vã opõmyánĭ pẹkuõ kayã dó a mẹthyě lũ nuõtahe açãklõ tahe.’

21 “Byacè hé vã, ‘Cuõmõ! Mẹtěhèrò, vã ki nõcuõ taphãyeķyã nẹ dó Judaphú mátô tahe a o.’”

22 Bí Paulu hẹbè tuõhó bíyě akhěnuô, kayã bẹmụ yětahe nĭdã khyãpãto rò èthĩ cyẹprÿě èhtõhtya lahyã, “Mẹthyěkyã è! A kò ohtwõprẹ pã to hó!”

23 Èthĩ èhtõémọ, vũvyãhtya lõ ahyeca rò pruõhtyamó lõplĩ hemũ. 24 Judaphú yětahe cuõ èhtõémọ lahyã có katéyě rò ma, tẹritẹkyã cóphútětěnuô, Roma klyětõrí akhukló yětõprẹ thézũ thėgně kuõ akhu-akhyě, a hétặ a khõpacẹ tahe ná a ki thũcuõ Paulu dó klyěphú tahe lẹo ahikũ, rò a ki nõặ aklyěphú tahe ki mũ Paulu rò ki cẹmyã lũ pã. 25 Manàrò bí èthĩ cõklọ Paulu dó a ki mũ lũ ná iplĩrwĩ akhěnuô, Paulu hé klyětõzẹ akhukló dó a kahtò obĩnuô tõprẹ, “Roma htyěphúkẹphú tõprẹnuô atẹthũ o ế, ma a oto ế nuô, thĩ ciryã htúcẹmyã htuõhító rò thĩ kírẹ mũ è nuõma atõ sálẹ nyã ná tẹthyótẹthya ế?”

26 Bí klyětõzẹ akhukló yětõprẹ nĭhuõ tẹyě akhěnuô, a cuõ heso dítũ pẹ ná klyětõrí akhukló rò a cuõsudyã klyětõrí akhukló yě, “Nẹ kírẹ mẹ è phútẹ pã? È ma Roma htyěphúkẹphú tõprẹ vã!”

27 Dó tẹritẹkyã yě akhu-akhyèrò, klyětõrí akhukló yětõprẹ cuõ dó Paulu a o rò a cuõ sudyã lũ, “Hépẹmyã vã, nẹ ma Roma htyěphúkẹphú tõprẹ ế?”

Rò Paulu hêsũ lũ, “Ò- amã.”

28 Rò klyětõrí akhukló yětõprẹ hé lũ, “Thyáphú vã htwõnĩkuõ Roma htyěphúkẹphú tõprẹ nuõrò, vã dyébè é nyacó rũ có.”

Manàrò Paulu hêsũ lũ, “Vãmuõvãphě ma Roma htyěphúkẹphú akhu-akhyě, vã rò, vã htwõ Roma htyěphúkẹphú dó vã opacẹlyã akhẹpã có.”

29 Tõphuõtuõ, kayã dó a kírẹ htúcẹmyã lũ tahenuô, a cuõ taphãkyã lõ ná lũ. Htuõrò klyětõrí akhukló yětõprẹnuô, a théisě nĭdyé khyě nyacó, mẹtěhèrò a thėgně hyã ná Paulu ma Roma htyěphúkẹphú tõprẹcó, manàrò a yõ cuõnõ cõklõmathũ htuõhó ũ ná suplyेतõhté tahe akhu-akhyě, a théisě nĭdyé khyě nyacó.

Paulu Cuõtuõ Dó Judaphú Khuklõkhuklyã Tahe A Mèthènyě

30 Judaphú tahe cuõbetuõ tẹthũ dó Paulu aọ mẹtěnuô, klyětõrí akhukló yětõprẹ thézũ thėgně tặtặyã akhu-akhyě, mỗlĩbũrò, a nõcuõ ilyěkyã suplyेतõhté dó Paulu aọ. Htuõrò a dyétặ angó ná a nõokúokyã lõ lõ- kayã dó a htwõ prẹlũtyã khukló tahe ná Judaphú dó a htwõ khuklõkhuklyã nuõtahe. Htuõrò a é Paulu rò a nõihtòo lũ dó èthĩ amèthènyě.

23

¹ Paulu myácuốtồ Judaphú đố a htwồduhtwồkhu yếtahe rò a hé êthỉ, “Vả puốvỵá thỉ~, đố vả thềplòkũnuô a dyéluố vả ná vả tềohtwồprề đố Cómarya a mềthenyếyế, tuốkhỏnyánuô, amwồaplỉ lốbả lốplỉ prề.” ² Bwídukhulố Anania nồplyá Paulu khầu ná kayá đố a kahtòophủ ná lữ nuôtahe. ³ Htuồrồ Paulu hếsu è, “Kố~ đố đố ừ plốbử è~, Cómarya ki plyá nệ pả! Nệ onyáo bínuô ná nệ ki cirya vả phú tềthyótềthya aklyá hyá nuô tadúró đố nệ nồplyá ừ ná vả khầu akhu-akhyế nệ talwóhó tềthyótềthya hó.”

⁴ Kayá đố a ophủ ná Paulu tahe hếsu lữ, “Kố~ nệ cuố hébề mữmyáricyá bứtuố có Cómarya a bwídukhulố yếtôprềprề!”

⁵ Rồ Paulu hếsu, “Vả puốvỵá thỉ~, vả thềgnế ná è ma a htwồ bwídukhulố nuô mậto. Lisắế héone, ‘Kayá htwồ khuklồkhuklyá đố a pốnỉ nệ kayá tahe yếtôprềnuô, nệ tồbề hé mữmyáricyá nỉ lữ to,’”^{*} a hé phúnúô.

⁶ Bí Paulu myáhtye ná kayá obínuô tahe ma tahehe rò Saducếophủ, tahehe rò Pharisếophủ akhu-akhyế, a éhtồhtyaluố pế Judaphú đố a htwồ khuklồ tahe, “Vả puốvỵá thỉ~, vả ma Pharisếophủ tồprề. Vả ma Pharisếophủ tahe a phứprềkhủ ma amámá. Vả myásủ ná kayá đố a thyế tahenuô, a ki ihtồhtwồprề kạkhyế khyếthya pả akhu-akhyếrồ thỉ htúçế vả.” ⁷ Đố a héluốhtya tề phúyế akhu-akhyế, Pharisếophủ ná Saducếophủ tahe krékryá khyếlữ rò êthỉ lựpruốkyá lữ nyếmu. ⁸ (Mềtềhềrồ Saducếophủ tahenuô, a hé lahyá, kayá thyế htuốhó tahenuô, a ihtồhtwồprề kạkhyế pắto. Htuốto tanémốkhupủ bềbề, zồ bềbề, a o tồcồ~ to. Maná rồ Pharisếophủ tahe ke rồ, a zừế lỏ ke ná a olồ thuốcồ.)

⁹ Yếtôphuồrồ ừ lé~ éhtồémồhtya shyoshyo rò đố êthỉ aklếnuô kayá đố a thềgnế Cómarya tềthyótềthya o tahe, êthỉ ma tồmựcủ ná Pharisếophủ yếtahe nuôhó, rò đố êthỉklế tahehenuô, a ihtồ rò a krế kạkhyếsủ, “Pề myáhtye kayá yếtôprề a tềmềthủ tồcồ~ to. Taryáma thềhtwồprề mậtoma tanémốkhupủ nồhềbề lakồ è prề kồle.”

¹⁰ Tềklyếtềngả yế a shyohtya tuố có đố klyếtồrỉ akhuklồ yếtôprề bềzồ ná thềisế ừ htốzắhtómủkyá Paulu akhu-akhyế, a nồếhtekyá Paulu ná aklyếphủ tahe đố êthỉ aklế, rò a thừcuốkyá lữ đố klyếphủ tahe lếonỉ hi nuôtahe akủ.

¹¹ Bí nuồtồthế, Byacề hyá kahtồ đố Paulu khắshyế rò a hé lữ, “Dyashyodyasồ nệ thềplồ nỉ~. Phú nệ khyá htuốhó nềthề ná vầrivắkyá bí vỉ Jerusalem akủ yếnuô, nệ ki khyánỉkuố pồđủ tềritềkyá yếnuô đố vỉ Roma akủ nuồpả.”

Ừ Kre Mềthyế Paulu

¹² Shyéparồ mồlỉbử akhếnuô, Judaphủ tahe hyáokủ hébề lữ rò êthỉ hébề sukủ nỉdyế lữ ngồ rò a byắkhyếlữ, “Pề ki mềthyếnỉ hí Paulu to nuô, pềpềpề tồcồ~ to.” ¹³ Kayá đố a sukủhuô lữ ngồ yếtahenuô, a o kayá lwỉshyế lốcồ. ¹⁴ Htuồrồ êthỉ cuố đố bwídukhulố tahe ná Judaphủ muốprủmuốprề đố a htwồ khuklồkhuklyá tahe a o rò a hé, “Pề byáthyế htuốhó pềnế ná pề ki mềthyếnỉ hí Paulu to hềrồ pềpềpề tồcồ~ to. ¹⁵ Phúnúô akhu-akhyế thỉ ná Judaphú đố a htwồ khuklồkhuklyá tahe rắcuố li tồba đố Roma klyếtồrỉ akhuklồ nuồtồprề a o rò hé lữ, nồthủkạkhyế khyếthya Paulu đố thỉ onuô. Rồ cyếmề lahyá phú thỉ thềzủ thềgnế tắtề éhtyapồ tềritềkyá yếnuô. Rồ bí ừ thừkạkhyếhó lữ đố klyálo akhế pắnuô, pề otaritaryá onedủ pềnế pả rò pề ki mềthyếsủ è pả.”

¹⁶ Maná rồ Paulu apuốvỵá prềmồ a phứprềkhủ nỉhuố ná ừ kírế kremềthyế Paulu rò, a cuốnuố đố klyếphủ tahe lếohiyế akủ rò a cuốnuố hếsoluố pề Paulu ná tềritềkyá yếtồcồ.

17 Yêtôphuôrò Paulu é klyêtôzè a khuklódu tahe aklè tôprè rò a hé lǔ, “Thũcuố pacẽ prèkhũphú yêtôprè dĩ klyêtôrí khukló nuôtôprè a o nuô. Tèritèkyã dĩ a thézũ hésoluố pè lǔ nuô, a o tôcô.” 18 Rò klyêtôzè khukló tôprè thũcuố lǔ dĩ klyêtôrí khukló nuôtôprè a o rò a hé lǔ, “Paulu dĩ ù dónuố lǔ dĩ htòkũ nuôtôprè é vǎ rò a nõthũcuố vǎ ná pacẽ prèkhũphú yêtôprè dĩ nèo. A thézũ hébè nenuô, a o tôcô, a hé phúnuô.”

19 Klyêtôrí khukló cwinĩ lǔtakhu rò a écuố lǔ dĩ khǎlè tadwố tôpho rò a sudyǎhuố lǔ, “Tèritèkyã dĩ nè thézũ hé vǎnuô ma ítẽ?”

20 Rò a hésó pè lǔ, “Judaphú tahe thèplò nuốkũ rỏlỏ lǔ ná shyéparỏ pǎnuô, èthĩ ki cyemẹ ané phú Juda kayǎ htwồdu tahe thézũ thègnè tặtẹ Paulu ari-akyǎ pǎ rò a nõthũhyǎ nè ná Paulu yẻ dĩ Juda kayǎ htwồdu nuôtahe a o pǎ. 21 Manárò cuốnĩdǎ tǎ èthĩngỏ tǎmẻ ní~, mẹtèhẻrỏ kayǎ kírẻ opỏ mẹthyẻhuô énuô a o có kayǎ lwỉshyẻ lỏcỏ. Èthĩ byǎhtuốhỏ lũngỏ tôprè ná tôprè, èthĩ ki mẹthyẻnĩ hí Paulu to hénuô, èthĩ eỏ tẻ tôcô~ to, a hé lahyǎ phúnuô~. Khỏnyǎyẻ èthĩ o taritaryǎ one lỏhỏ ané ná a ki mẹ lahyǎ phúyẻ akhu-akhyẻ, èthĩ opỏ nĩdǎ prẻ nè tẻhẻ kǎkhyẻsủ phútẻ nuôprẻ.”

22 Klyêtôrí akhukló yêtôprè hé lǔ, “Nẻ hésoluố pè vǎ tèritèkyǎ yêtôcô nuô, cuốhẻsỏ pẻ tǎ ù tôprẻ~ tǎmẻ ní~.” A héhtuố phúnuô rò a plwỏkǎkyǎ prèkhũphú yêtôprẻ.

Ủ Thũhtya Paulu Dĩ Khwídu Felice A O

23 Phúnuô htuốrỏ, klyêtôrí khukló éhyǎ klyêtôzè khukló thénẻ rò a hé èthĩ, “Nỏ o taritaryǎ one klyẻphú nyẻzẻ, rò nõcuố tỏkuố ná prẻsidyǎ tathĩ aprẻ thuốthyótỏshyẻ, ná prẻpủ tabyǎ aprẻ nyẻzẻ nuô, rò yêtỏthẻ bí lwỉthyótỏmủ bẻhỏ pǎ akhẻnuô, nõhtecuố èthĩ dĩ vỉ Caesarea pǎ ní~. 24 Taritaryǎ one pẻ tathítahe dĩ Paulu agnẻ pǎ ní~, rò thũcuốtuố mọmoryǎryǎ è dĩ khwídu Felice a o pǎ ní~, rò thũsẻplẻ cuốkyǎryǎ è ná prẻ dĩ a thẻhtẻhẻǎ lǔ nuôtahe a takhukũ ní~.”

25 A hé phúnuô htuốrỏ, klyêtôrí khukló yêtôprẻ rǎnĩ li tôba rò a hécuố phú dĩ alẻ yẻnuô,

26 Prẻrǎliyẻ ma vǎ dĩ amwỉ ná Claudio Lysia. Vǎ rǎcuố pẻ nẻ dĩ a mǎ Byacẻ khwídu Felice. Nẻ ki omỏ-oryǎ dủ ní~.

27 Judaphú tahe pủmanĩ kayǎ yêtôprẻ rò a kírẻ mẹthyẻ lǔ pǎ. Ủ dyẻthẻgnẻ vǎ ná è ma Roma htyẻphúkẻphú tôprẻ akhu-akhyẻ, vǎ éní vǎ klyẻphú tahe rò vǎ cuố mẻlwỏhtekǎkyǎ lǔ. 28 Èthĩ cuốbẻ tẻthủ lǔ ná tèritèkyǎ ítẻnuô, vǎ thézũ thègnẻ akhu-akhyẻ, vǎ thũcuố è dĩ èthĩ Judaphú dĩ a htwồduhtwỏkhu tahe a o. 29 Atẻthủ dĩ a tuố có dĩ a tỏbẻ thẻcỏnuô bẻbẻ, ù tỏbẻ dỏnuố có lǔ dĩ htỏkũ cónuô bẻbẻ, vǎ myǎhtye a o tôcô~ to. Ủ behtya tẻthủ dĩ lỏlỏ khỏnyǎyẻ nuôma, mǎprẻ èthĩ atẻthyótẻthya nĩdyẻdủ nuôtahe prẻ. 30 Bí ù dyẻthẻgnẻhỏ vǎ ná Judaphú tahe cuốokủokyǎ nĩdyẻ lǔ rò èthĩ hébẻ sunuốkũ khyẻlǔ ná èthĩ kírẻ kremẹthyẻ Paulu nuô, vǎ belyǎhỏ vǎ thèplò ná vǎ ki nõthũcuố prýǎkyǎ è dĩ nèo tôphuốtuố có. Rò vǎ hẻdủ kayǎ dĩ a be lǔ tẻthủ yẻnuôtahe ná a ki hyǎdyǎhtyaluố Paulu atẻthủ ari-akyǎ dĩ nẻ mẻthẻnyẻ pǎ.

31 Rò klyẻphú tahe mẻphú ù nõ èthĩ nuô. Rò èthĩ éní Paulu rò a thũcuố tuố có lǔ dĩ vỉ Antipatri bínuô tỏthẻcỏ. 32 Dỏkhyẻ tỏnyẻnuô, klyẻphú dĩ a cuố ná akhǎduô tahenuô a kǎkhyẻ khyẻthya dĩ klyẻphú tahe lẻonĩ akhǎlẻ. Rò thýǎphú prẻsidyǎ tathĩ tahe ki cuố plehyǎ kuỏpỏ ná Paulu dĩ nyẻ tỏkyẻ agnẻnuô, a nõokyǎkyǎ prẻsidyǎ tathĩ tahe bínuô. 33 Èthĩ cuốtuố dĩ vỉ Caesarea rò, a cuốdyẻ li nuôtỏba dĩ khwídu takhukũ rò èthĩ

thũhtyakyã Paulu dõ khwídu yětôprê a o. ³⁴ Khwídu hõmyáhtuõ liyê rò a sudyã Paulu ná a odõ kẹ́bítê tóké hyătê, rò bí a thégñêhõ ná Paulu o dõ Cilicia ké hyã akhênuô, ³⁵ a hé lủ, “Shyé~ kayã dõ a be tẹ́thú nẹ nuôtahe ki hyátuõhõ pã rò và ki nĩdã myámyá nẹ tẹ́hébè pã.” Htuôrò, a hétã angõ dõ klyêphú tahe alọ ná cuõdya Paulu dõ Khwí Herodê mẹhtya nĩdyé ahõ nuôtômê akũnuô, rò opõmanĩ lủ ní~.

24

Judaphú Betẹ́thú Paulu Dõ Khwídu Felice Amèthènyê

¹ Opõ nyãnyê rò, bwídukhuõ Anania ná Judaphú muõprũmuõprê khuklõ-dukhusuhtũ tahe éhyãtõnĩ ná kayã cyáhébè htyéké a tẹ́thyótẹ́thya tởprê dõ amwĩ ná Tertullo, rò a hyãlyã lahyã dõ vỹ Caesarea. Èthĩ hyãnuõ dõ khwídu Felice amèthènyê rò a hyãdyahtya Paulu tẹ́thú. ² Û ênuõhtuõ Paulu rò Tertullo betẹ́thú Paulu rò a hé, “Khwídu Felice, dõ nẹ põtari ryányacó tẹ akhu-akhyê pẹ nĩbè nyẹlãhõ tẹpẹtẹdwõ hó. Htuõto nẹ myáhtye one tẹ dõ nyê akhu-akhyê tẹ dõ a tởkò htulya tahenuô nẹ htulya htuõhõ. ³ Nẹ mẹtè yẹtahe bitètõpho bèbè, atõ lõplĩ pẹ thẹplò pwõ~ tởphuõ có akhu-akhyê, pẹ hébwíhétaryê nyacó nẹ. ⁴ Và thézũ mẹlõ nyê nẹ tẹshuótẹkhẽ to. Manárò và kwíthézõ nẹ ná nẹ ki khyáthédõ nĩdã pẹkuõrê pẹ tẹritẹkyã yê. Và hébèdõnyãhtũ pẹ ná nẹ to.

⁵ “Pẹ thégñê ná kayã yětôprê ma kayã dõ a pũ mẹdídyã ù. Kayã dõ a mẹ-ohtyalõ tẹtarũtapyã dõ Judaphú tahe aklẽ tuõlõ dõ hekhusĩba yẽnuõma èhõ. È ma Nazarèphú aplóamũ akhuklõ tởprê. ⁶ A pũ mẹ mũmyáricyã kuõpõ tẹlũhõdu rò pẹ pũ lủ prê. (Pẹ hétãplũ htuõhõ pẹngõ ná pẹ ki ciryã è phú pẹ tẹ́thyótẹ́thya o nuô hó. ⁷ Manárò, klyètõrí akhuklõ Lysia cyépryê hyã cwihtephekyã lủ dõ pẹ takhukũ. ⁸ Htuõrò Lysia hétã angõ ná pẹ tởbè betẹ́thú Paulu dõ nẹ mèthènyê.)* Nẹ ki sudyã kayã yětôprê hénuõma, lõ~ pẹ behtya tẹ́thú dõ lủlọ tahenuô, nẹ ki thégñêlõ dù pã.”

⁹ Yětõphuõrò, Judaphú tahe~ rò a krwõ bekuõlõ tẹ́thú dõ Paulu alọ phúnuõnuô. Rò èthĩ hé lahyã ná lõ~ a hé yẹtahe nuõma a tởlõ prê.

Paulu Hésiplé Ané Dõ Khwídu Felice Amèthènyê

¹⁰ Bínuõakhẽ khwídu yětôprê zõhtyaluõ atakhu dõ Paulu ki hébè tẹ rò Paulu hésũ, “Nẹ htwõdũhõ pręciryã tẹ dõ kayã yětõmyètõcõ akhu ma ana-alẽ nyẹlãhõ nuõma và thégñê prê. Phúnuô akhu-akhyê, và kírê hébèsiplénĩ vãné dõ nẹ mèthènyê phúyẽnuõma, và thẹkrũ nyacó. ¹¹ Và cuõcóbẽ dõ vỹ Jerusalem nuõma anyẹlõ ná shyényẹthẽ híto. Nẹ ki pũthégñê ná nẹnẹ hénuõma anĩ prê. ¹² Judaphú yẹtahenuô a myáhtyenóná và cuõkrékryã ná kayã dõ tẹlũhõdu akũnuô tởprê~ to, và cuõmẹ tarũtapyã kayã bémũ dõ tẹcóbẽhõkũ hénuô bèbè, khãlẽ dõ aruô dõ vỹkũyẽ nuõbèbè, èthĩ myáhtyenóná tởphuõ~ to. ¹³ Túnuõhtuõto èthĩ betẹ́thú dõ vàlọ khõnyáyẽ tahenuõma, a zũlũõbé ná èthĩ betẹ́thú yẽnuõma a tởprê nuô a o tởcõ~ to. ¹⁴ Manárò, và ólyã ná và cóbucóbẽhtya pẹ muõphẹphyẽphuõ dõ~ nyenu tahe a Cómarya, rò mậ dõ và krwõkuõ klyã dõ Byacè dyéluõ yẽnuõrò èthĩ hé lahyã và ná vàzũvãnyã thũhõ tẹhõ, a hé lahyã phúnuô. Lõ~ Mosè a tẹ́thyótẹ́thya dõ a rãone rẹ tahenuô ná lõ~ prẹprọ ali tahenuô,

* **24:8** 24:8 Û rã liphá mú~ nukhẽ tahehenuô, lisãsẽmã dõ a o dõ klómõklóbĩ akũ yětõmãnuô, ù myáhtye patõkuõ lủ to.

vã zûe kuõlõ prêprê. ¹⁵ Vã tẽmyásũ dõ Cómarya akũ nuõma athyaná èthĩ nuõprêprê. Vã zûe myásũ ná kayãryá bèbè, kayãcyẽ bèbè, a ki nyãkahtò htwõprê kãkhyẽ lõkhyẽ pã. ¹⁶ Thyáphú vã thẽplò a tètaneyẽ a ki mwõplĩ dõ Cómarya ná prẽlukayã a mètẽnẽyẽ nuõ, vã yácũ metẽ aryá tadũ pwõ~ tõphuõ cõ.

¹⁷ “Vã cuõotaphã nyẽ ná vj̄ Jerusalem dõ ana, alẽkũ cõhõ, rò dõkhyẽnuõ, thyáphú vã ki cuõthũ pẽ vã myẽcõphú nĩdũ tahe arũ, htuõto thyáphú vã ki lũhtyatyãhtya tẽ bĩnuõ agnẽ nuõrò, vã kãkhyẽ khyẽthyá bí vj̄ Jerusalem yẽnuõ prê. ¹⁸ Bí vã lũtyãhtya tẽ dõ tẽlũtyã hõkũ akhẽnuõ, èthĩ myãhtye vã. Vã mẽ htuõplũryá tẽmẽmwõplĩhtya vã nẽ phũ tẽcõbucõbẽ lẽklõlẽkhyã o nuõprê. Rò vã mẽmwõplĩ htuõ vã nẽ rò, dõkhyẽnuõ vã mẽ súsisúsá thẽkháthẽhte ù tõtõ~ to. Bí vã khãshyẽnuõ kayã oprẽ tókũtõprẽ prê, kayã bẽmũ o ná to. ¹⁹ Manárò Judaphú dõ a o dõ Asia kẽ tahe hyãnuõ okuõ bĩnuõ tahe. Èthĩ ki thẽzũ dya vã tẽthũ hérò a tõ hyãtõ ná anẽ dõ nẽo, rò a tõ dyaluõhtya tẽritẽkyã nuõtahe. ²⁰ Kimátorò bí vã kahtò dõ Juda kayã htwõduhtwõkhu tahe a mètẽnẽyẽ akhẽnuõ, kayã bíyẽ tahe tókò hẽluõhtya lahyã lõ~ vã tẽthũ dõ a myãhtye nuõtahe. ²¹ Vã tẽthũ ki o hẽnuõma a oprẽtũ vã ihtò dõ èthĩ amètẽnẽyẽ rò vã èhtõhtya, ‘Thĩ cirya vã yõtõnyẽ nuõma mã dõ vã zûe ná kayã dõ a thỹ tahe nyãkahtò htwõprê kãkhyẽ pã, yõtõmũ akhu-akhyẽ prê,’ ” Paulu hé pẽ lũ phũnuõ.

²² Htuõrò khwĩdu Felice dõ a thẽgnẽ htuõ ryáryádèdèhõ klyá dõ Byacè dyẽluõ yẽnuõrò, a be tadũkyã tẽsudyãcẽmyá yẽ rò a hé, “Shyẽ~ klyõtõrĩ khuklõdu Lysia hyãtuõhõ akhẽpãnuõ, vã ki cirya pẽ thĩ tẽritẽkyã yõtõcõ pã,” a hé èthĩ phũnuõ. ²³ Rò a hẽtã angõ dõ klyõtõzẽ khuklõ yẽnuõ tõprẽ a o, opõnĩryá Paulu yẽ ní~, manárò plwõpalã cuõhtõcuõlyã pẽkuõ sálédũ è cũ~ athẽplò thẽzũmẽnuõ tahehe ní~. Akhõathyó tahe ki hyãmyáhyãdyẽ lũ tẽ dõ a lo tahe kihérò plwõmyá pẽ lũ ní~.

Paulu O Dõ Khwĩdu Felice Ná Amẽ Drusilla Mètẽnẽyẽ

²⁴ Dõkhyẽ thuõlwj̄nyẽnuõ, khwĩdu Felice ná amẽ Drusilla mãdũ Judamuõ yõtõprẽ hyã rò a nõcuõẽ ù ná Paulu rò a nĩdãmyá Paulu hébè pẽ lũ ná tẽzũenyãe Jesũ Krĩstu ari-akyã. ²⁵ Rò bí Paulu hébè pẽ põ lũ ná tẽcõtẽ, tẽpõlyanĩ nẽ ná tẽcirya mõnyẽ dõ a ki hyã pã ari-akyã yẽ akhẽnuõ, khwĩdu Felice thẽisẽ rò a hé lũ, “Yõtõhũ rò nẽ kanĩ hõ. Vã tẽshuõtẽkhẽ ki o pã hérò, vã ki éhyãpõ khyẽ nẽ pã.” ²⁶ Phũnuõ akhu-akhyẽ a mehyã tamõtãmõ Paulu dõ a ki hyãhèbè ná lũ, mètẽhèrò a myásũkuõ ná tõnyẽnyẽ pãnuõ, Paulu ki dyẽ lũ rũ pã a tanẽ phũnuõ.

²⁷ A talwó hyãhõ nyẽna htuõrò, Pòki Festo htwõhtya khwĩdu dõ Felice akhãlẽ, rò khwĩdu Felice thẽzũ mètẽhõkuõ dõ Judaphú tahe a mètẽnẽyẽ akhu-akhyẽ a dõtã tadũpã Paulu dõ htõkũ.

25

Paulu Kwĩcuõ Dõ Roma Khwĩdu A O

¹ Khwĩdu Festo hyãtuõ bí kẽ nuõtõba akũ rò a bãhõ thuõnyẽ htuõnuõ, a o bí vj̄ Caesarea nuõ rò a cuõ dõ vj̄ Jerusalem. ² Bwĩdukhu tahe ná Judaphú a khuklõdu tahe hyã dyaluõhtya tẽdyatẽthũ Paulu tahe dõ khwĩdu Festo a o. ³ Èthĩ kwĩthẽzõ khwĩdu Festo ná a ki mẽbwimẽtaryẽ pẽkuõ èthĩ rò èthĩ thẽzũ ná khwĩdu Festo ki nõthũhyã ù ná Paulu rò a ki thũhyã pẽ èthĩ dõ vj̄ Jerusalem, mètẽhèrò èthĩ kírẽ kremẽthyẽ Paulu

dõ klyálo pã. ⁴ Khwídu Festo hésû, “Û dõtã Paulu dĩ vỹ Caesarea, rò nyễtyato pãnuô, vã ki cuố bínuô pã. ⁵ Rò nõcuố tộkuố thĩ kayãdu tahe ná vã dĩ vỹ Caesarea pã ní, rò ki Paulu mẽmãlakố tộthủ dĩ ù tộkò ciryã è pã hẻrò, thĩ kayãdu yẻtahe ki behtyaluố lủ tộthủ pãma anỉ prẻ.”

⁶ Khwídu Festo opố bí Jerusalem vỹnuô anyẻlwỹthyó, mặtorò nyễshyẻ bínuô tộpho rò a lỵã dĩ vỹ Caesarea. Anotỏnyẻ rò a onyão dĩ prẻciryatẻ akhẻlẻ akhu rò a hẻtã angố ná ù ki thủhyãnuố Paulu dĩ a o. ⁷ Bí Paulu hyãtuố akhẻnuô, Judaphủ dĩ a o dĩ vỹ Jerusalem rò a hyã tahenuô a hyã kahtòo tava lỏ Paulu. Rò ethỉ hyãbehtyaẻ lẻã tộthủ dĩ adu-azã tahe tadủrò ethỉ hyã dyahtya lủ tộthủ yẻtahenuô, atỏ tộcỏ to.

⁸ Phúnủrò Paulu hẻsỉplẻ anẻ, “Tộthủ dĩ a mẽpyẻmẻkyã Judaphủ a tộthyóttộthya tahe bẻbẻ, tẻlủhỏdunuô bẻbẻ, htuỏrò Roma akhwídu bẻbẻ vã mẽnỏ tộcỏ to.”

⁹ Khwídu Festo thẻzủ mẻthẻo dĩ Judaphủ tahe a mẻthẻnyẻ akhu-akhyẻrò, a sudyã Paulu, “Ki cuố ciryã pẻ nẻ tẻrítẻkyã yẻ dĩ Jerusalem dĩ vã mẻthẻnyẻ hẻnuôma, nẻ thẻplỏo cuố sảlẻ ẻ?”

¹⁰ Rò Paulu hẻsủ è, “Khỏnyãrò vã ihtỏohỏ dĩ khwídu lẻciryã akhẻlẻ hỏ. Yẻma khẻlẻ dĩ tỏbẻ ciryã sudyãcẻmyã vã hỏ. Phủ nẻ thẻgnẻ tặtẻ htuỏdủhỏ nuô hỏ, vã mẽthủnỏ ná Judaphủ tahe tộcỏ to. ¹¹ Ki vã mẽthủ talwỏtalyẻ hỏ Judaphủ tahe a tộthyóttộthya dĩ a tộkò ná tẻciryã thyẻ vã tộcỏ hẻrò, vã kwithẻzỏ pã ná thỉ dĩ thỉ ki plwỏ htwỏprẻ pỏ vã nuôto. Manỏrò ethỉ atẻdyahtyaluố vã tộthủ yẻtahe nuô, ki a tỏto hẻrò ù dyẻtặcyã vã dĩ Judaphủ tahe a takhukủ tộprẻ to. Thyãphủ ù ki ciryã vã rò vã kwỉcuố ù dĩ ù ki thủcuố vã dĩ Roma khwídu a o.”

¹² Khwídu Festo ná kayã tẻthỉphẻcyãdẻ tahe hẻbẻ sunủokủ rỏkhyẻlủ rò a hẻsủ Paulu, “Nẻ kwỉ ù dĩ ù ki thủcuố nẻ dĩ Khwídu Caesare ohỏ akhu-akhyẻ nẻ ki cuốnỏ dĩ lủo pã.”

Paulu Dĩ Khwídu Agrippa Ná Apủ Bernice Amẻthẻnyẻ

¹³ Dỏkhyẻ thuỏlwỹnyẻ hỏnuô rò khwídu Agrippa ná apủ Bernice hyãtuố dĩ vỹ Caesarea dĩ a kỉrẻ hyã olẻ kuố khwídu Festo rò a ki hyã olẻ dyẻluố lủ ná a tẻhẻmỏhẻryã tahe. ¹⁴ Ethỉ cuốo mỏnyẻmỏthẻ nyẻrare kủ lả bínuô rò khwídu Festo hẻluố pẻ khwídu Agrippa ná Paulu ari-akỹã. Rò a hẻ, “Khwídu Felice dỏtặkyã kayã dĩ htỏkủ tộprẻ. ¹⁵ Rò bí vã hyã dĩ vỹ Jerusalem akhẻnuô, Judaphủ prẻlủtyã khuklỏ tahe ná Judaphủ muốprủmuốprẻ dĩ a htwỏ khuklỏkhuklyã tahe hyã dyaluỏhtya lủ tộthủ rò a nõciryã ná vã.

¹⁶ “Manỏrò vã hẻso ethỉ ná pẻ Romaphủ tahe a lẻklỏlẻkhyã o, bí ù dyẻtặ tyahỉ kayã mẽthủ htyẻkẻ tộthyóttộthya tộprẻprẻ dĩ ù takhukủ hỉtonuô, a tỏbẻ nỉbẻ ashuỏakhẻ dĩ ù ki nỉnuố ù betộthủ dĩ alo, htuỏrò bẻ dyẻ lủ ashuỏakhẻ dĩ a bẻ hẻbẻsỉplẻ nỉdyẻ anẻ ná tộthủ dĩ ù be lủlo yẻnuô tahe. ¹⁷ Phúnủo akhu-akhyẻ, bí ethỉ hyãtuố bí vỹ Caesarea akủ yẻakhẻnuô, vã cwỉhtủ pẻ pã ethỉ mỏnyẻmỏthẻ to. Anotỏnyẻ rò vã onyão dĩ lẻciryã akhẻlẻ rò vã nõẻhyãnuố kayã nuỏtộprẻ dĩ vã mẻthẻnyẻhyã. ¹⁸ Kayã hyã betộthủ Paulu yẻtahe ihtỏ lahyã rò dyahtyaluố lỏplỉ lủtộthủ tahe. Rò ethỉ ki kẻ Paulu tộthủ ná a mẽthủ talwỏtalyẻ htyẻkẻ a tộthyóttộthya o pã ẻ vã tanẻ tadủrò ethỉ kẻ lủ tộthủ tahenuô, a mẽthủ talwỏtalyẻ htyẻkẻ a tộthyóttộthya nuô a opa tộcỏ to. ¹⁹ Ethỉ krẻkryã shuỏshuỏ khyẻdủ lủ ná ethỉ atẻcỏbucỏbẻ nỉdủ nuỏtahe ná kayã dĩ amwỉ ná Jesủ dĩ a thyẻhtuỏhỏ nuỏtộprẻ ari-akỹã prẻ, tadủrò Paulu kuốke rò a hẻ ná a o htwỏprẻ pãprẻ. ²⁰ Thyãphủ

vã ki thêgně éhtyapó tètítèkyã yětahe rò, vã tǒbè mephútěnuô vã héplǒbè pẹ pã èthĩ to akhu-akhyě, vã sudyã Paulu ná ma nẹ thêplòo cuố đố vĩa Jerusalem rò nẹ thêzũ nõsudyã cemyã ù tètítèkyã yětahe ná nèně ể? Vã sudyã lữ phúnũ. ²¹ Manárò Paulu kwĩozyõ kuóré rò a thêzũ nõciryã tètítèkyã yěnuô ná Khwídu Caesare. Phúnũ akhu-akhyě, vã nõtã vã klyěphú tahe ki opó nĩa lữ tuốđố pẹ thũcuố tuốbè hó lữ đố Khwídu Caesare a o pã,” khwídu Festo hé phúnũ.

²² Khwídu Agrippa hếsũ khwídu Festo, “Vã thêzũ nĩhuốkuố kayã yětôprẹ a tềhébèhếsũ ná vãnế nĩdũ.”

Rò khwídu Festo hếsũ lữ, “Ki héphúnũ rò shyéparõ pãnuô nẹ ki nĩhuốnố dũ pã.”

²³ Dốkhyě tǒnyěnuô, khwídu Agrippa ná apuố Bernice hyã rò a kũthyã hyãnĩ hyecatwố hyecaryã đố a plyatakhề tahe rò a hyãnuố rốkuố ná klyěkhuklố ná kayã-dukayãhtũ bí vĩa nuốtahe đố ù lếokúokyã lữ akhãlế tồpho. Khwídu Festo nõếnuố ù ná Paulu đố akũ. ²⁴ Rò khwídu Festo hé, “Khwídu Agrippa ná kayã đố a o bĩyế lố- plĩ thĩ, thĩ myáhtyehố kayã yětôprẹ hó. Lố- Judaphú đố a o bĩyế tahenuô bẻbẻ, a o đố vĩa Jerusalem akũ nuốtahe bẻbẻ, a hyã kwĩthếzồ vã ná kayã yětôprẹ ari-akyã. Èthĩ éhtǒhtya lahyã ná kayã yětôprẹ tǒkò ohtwốprẹ pãto, a hé lahyã phúnũ. ²⁵ Manárò, a mề tềthũ đố tǒkò ciryã thyěkyã ềnuô vã myáhtye tồcồ- to. Anếbyacề nĩdũ kwĩdũ ná a thêzũ nõciryã nĩdũ ná Khwídu Caesare akhu-akhyě, vã belyãhố vã thêplồ ná vã ki thũlyã ề prẹ. ²⁶ Manárò, tètítèkyã đố vã ki rãluốhtya tặtẹ pẹ đố khwídu onuô, a o tồcồ- to. Phúnũ akhu-akhyě vã nõếhyã ù ná ề đố thĩ lố- plĩ a mềthènyế hó. A lodu rếlốma hó vã ki nõhyã lữ đố khwídu Agrippa mặhố nẹyế a mềthènyế hó. Shyế- pẹ sudyã htuốhố ề pã túma vã rãhtyaluố tặtẹno tètítèkyã pã, phúnũoprẹ. ²⁷ Mềtềhềrồ ù đốtã kayã đố htốkũ yětôprềnuô, vã ki hếluốplốhtya tặtẹ khyếthya tềthũ đố ù kẹ lữ yěnuốtahe to hềrồ vã ki nõthũcuố lữ đố khwídu o hếnuô, a cồ- ná atốabẻ to,” khwídu Festo hé phúnũ.

26

Paulu Hébèsiplế Anế Đố Khwídu Agrippa Amềthènyế

¹ Khwídu Agrippa hé Paulu, “Nẹ ki thềhẻbẻ ma anĩa prẹ.” Rò Paulu zốhtya atakhu rò a hẻbẻsiplế nĩdyế anế phuyế: ² Paulu hé khwídu Agrippa, “Khwídu Agrippa, vã nĩbẻ tềshuốtềkhề ryã đố vã tǒbẻ hẻbẻsiplế nĩdyế vãnế đố nẹ mềthènyế phuyế, htuốto vã tồ htếsũ lố- tềthũ đố Judaphú kềlố vã yětahe đố yětǒnyế akũ akhu-akhyě, a mọnyacố vã cồ. ³ Mềtềhềrồ nẹ thêgně tặtẹ lốđũhố Judaphú a lếklốlếkhya tahe ná èthĩ atềklyétềngã yětahe lố- plĩ hó akhu-akhyě a mốlã vã. Phúnũrồ, vã kwĩthếzồ dũ nẹ ná nẹ ki khyãthềplốhtũ nĩdã pẹkuốrẹ vã tềhẻbẻyế nĩa.

⁴ “Cáhtya đố vã pacềkhề, bí vã o nĩdũ đố vã kẹkũ akhề, rò đốkhyếnuô vã cuốo đố vĩa Jerusalem rò vã ohtwốprẹ kryã- phútěnuô, Judaphú tahe thêgnềlố dũhố pwố- tồprẹ. ⁵ Vã ma vã onuốtồkuốđũ đố Pharisềophú aplốamụ đố a pũma sỏnyacố tềcốbucốbẻ a tềthyótềthya tahe tồmụ tồprềnuôma èthĩ thêgně nyềlãhố vã hó. Ki èthĩ thêzũ khyãluố vãrivãkyã hếnuôma a thêgnề lốplĩ cồ. ⁶ Vã yỏ myásũ tề đố Cỏmaryã ólyã one htuốhố pẹ muốphẻphyềphuố đố- nyềnu nuốtahe akhu-akhyě, khỏnyãyế vã bẻ kahtồo bĩyế rò ù bẻ sudyãsucề myãhố vã hó. ⁷ Cỏmaryã a tềólyã yěnuôma mặhố khỏnyãyế Judaphú shyềnyềmụố mề pềhố lữ a tềphyétềmề, rò èthĩ opốmyásũ nĩdyếhố mốhếmốlĩ

dõ athyáná vǎ myásũ yënuô tôcôhó. Phëkhwídu~ dõ vǎ myásũhó yënuô akhu-akhyë, Judaphú tahe pũ kè lòhó vǎ tètú hó. ⁸ Cómarya mehtwöprë kǎkhyëcyǎ kayǎthyë tahenuô, thǐ býë tahe cuótanë tuõ lahyǎ ná a mecyǎ kuõ to phútë?

⁹ “Vǎ nëbyacë nídu có, dõ nuôkhë vǎ tanetyǎ htuõhó bí vǎ mebé tadûnuô, phútëtë~ bèbè vǎ bè pũ htësûmesû ná kayǎ dõ a zûë vǐ Nazarëphú Jesú amwǐ yënuôtahe, vǎ tanë htuõhó phúnuô. ¹⁰ Phúyënuô vǎ mehtuõlõhó dõ vǐ Jerusalem akũ nuôhó. Vǎ phyení tètaryëshyosõ dõ prëlútyǎ khukló tahe a o rò vǎ dõnuõ élä Cómarya akayǎ säse tahe dõ htõkü. Bí ù mehyë èthǐ akhënuô, vǎ thëplòo òlyǎ patõkuõ ná nõmëthyëkyǎ ù. ¹¹ Vǎmũvǎpò, mecyëmecû nó élä èthǐ dõ təcóbèhõ tahe akũ, rò vǎ hésõ èthǐ rò vǎ nõhé èthǐ, ‘Vǎ zûë pǎ Jesú to’ phúnuô, rò vǎ thëplòdu kanõ~ èthǐ to. Tuõ có dõ vǎ ki htecuõ dõ myëcôruôphú o nídyë vǐtahe akũ rò, vǎ ki cuõ mecyëmecû có èthǐ có.”

Paulu Héluõhtya Pë Ũ Ná Athéplò Htulya Kǎkhyë Ari-akyǎ

¹² “Phúnuôrò tônyëkhë, vǎ cuõ dõ vǐ Damasco. Rò vǎ phyëcuõní li tôba dõ bwídukhu tahe dyétǎ vǎ ná a taryëshyosõ tahe tôba. ¹³ Kõ~ phë khwídu Agrippa, tônyërò bí vǎ cuõ dõ klyǎlo rò bí~ mõhtuô córané hó akhënuô, vǎ myáhtye tëlǐ shyosõ tômë rò a takhësõklõ có ná tamõnuô, a o dõ mókhu rò a sátakhëtǎ tava vǎ ná kayǎ dõ a cuõ tõkuõ ná vǎ tahe. ¹⁴ Pë lakhútǎ lõ dõ hekhu pwõ~ tôprë có, rò vǎ níhuõ ngóprahtya ná Hebreo ngó tômũ rò a hé vǎ, ‘Kõ~ Saulu~, Saulu~, në mecyëmecû vǎ metë? Në taphõsë nídyë khyëdû në khãduô ná tamõ dõ athyáná pũ tapë kǎkhyë së nídyë khyëthyádû a nëbyacë iplí nuôprë,’ a hé vǎ ná Hebreo ngó phúnuô.

¹⁵ “Rò vǎ sudyǎ kǎkhyësû è, ‘Byacë~, në ma ùpë?’

“Rò Byacë hésû vǎ, ‘Vǎ ma Jesú dõ në mecyëmecû ènuô tôprëhó,’ a hé vǎ phúnuô. ¹⁶ ‘Manárò tarú ihtò khyëthyámõ, vǎ hyǎ oluõhtya pëhó në ná vǎnë phúyë nuôma máhó dõ vǎ ki nwóhtyahó në ná në ki htwõhtyahó vǎ Prëdônyăphú ná prëkhyáthë tôprë hó. Yëtönyë në myáhtyehó ná vǎ býë ari-akyǎ yëtahe ná tèt dõ vǎ kírë zûluõ pépó në dõkhyë pǎ tahenuô, në bè cuõdyáluõ pëlõ ù pǎ~. ¹⁷ Vǎ ki nõthũcuõ në dõ në myëcônídû tahe ná Judaphú máto tahe aklë pǎ. Rò vǎ ki mešiplëhte në dõ èthǐ nuôtahe a takhukũ pǎ. ¹⁸ Në bè bãmõhtya pë èthǐ tahe amèthè pǎ, htuõrò në nõtarǐ kǎkhyë khyëthyá èthǐ dõ tëkhítëtapǎ alë pǎ, rò në ki thũcuõ èthǐ dõ tëlǐ pǎ, htuõto në ki thũcuõnuõ èthǐ dõ a o dõ khinéricyǎ khukló a taryëshyosõ alë yënuôtahe dõ Cómarya a tètprëtëpřya alë pǎ. Dõ èthǐ zûenyǎe vǎ akhu-akhyë, Cómarya ki plwõkyǎ èthǐ tètú pǎ, htuõto dõ Cómarya nwóhtya nídyë akayǎ nuôtahe léo akhǎlé yënuô, èthǐ ki níbè kuõdû pǎ,’ ” a hé vǎ phúnuô.

Paulu Héluõhtya A Tëphyëtëmë Tahe Ari-akyǎ

¹⁹ “Khwídu Agrippa~ phúnuô akhu-akhyë, vǎ krwõmekuõ phú tëmýáhtyelwó dõ a o dõ mókhu hyǎ yënuôprë. ²⁰ Vǎ cuõlë hésodõnyǎ rëlõ pé ù dõ vǐ Damasco htuõrò dõ vǐ Jerusalem akũ, dõkhyërò vǎ cuõ dõ Judakë pwõ~ tôpho, htuõto vǎ cuõ kuõdû dõ Judaphú máto tahe aklëklë. Rò thyáphú èthǐ ki za nídu lahyǎ a tètú tëtora tahe, htuõrò thyáphú èthǐ ki tarǐ kǎkhyëtõ khyëthyá anë dõ Cómarya a o, htuõto thyáphú a ki dyëluõhtya lahyǎ atëmë dõ aryá tahe ná a za nídu htuõhó anë agnënuô, vǎ hésodõnyǎ pëhó èthǐ hó. ²¹ Dõ tètìtëkyǎ yë akhu-akhyë, bí vǎ o dõ tètútyǎ hõkü akhënuô, Judaphú

tahe pũ vǎ rò a pũ methyě vǎ prê. ²² Manárò, Cómarya mecwó vǎ akhu-akhyě, tuốđ yětônyě vǎ ihtò khyánĩ pępǎ vǎthé ná kayǎ đố a o bíyě pwỏ- tôprê. Kayǎ đố ừ tanêdu lữ bèbè, ừ tanê patĩ lữ bèbè vǎ hêsoluố thyápé lữ lữ. Tèritèkyǎ đố vǎ hé pè èthĩ yěnuôma, tôcôcô- tuố prê lữ ná prêprô tahe ná Mosè hêsó-one htuốhố nuôtahe prê, rò a hé lahyǎ, ²³ Krístu đố Cómarya nwóhtya lữ ná prêmelwóhteka prêluhekhuphú yětôprênuô, a ki khyábè tèmecyemecũ pǎ rò è ma prê đố a ihtò htwỏprê kǎkhyě rếlố ừ đố tệthyě tôprê pǎ, phúnuô akhu-akhyě, a ki hêsodônyǎ tềlĩ pè Judaphú tahe ná Judaphú mǎto tahe pǎ,” Paulu hé pè khwídu Agrippa phúnuô.

²⁴ Bí Paulu hêbèsiplé ané phúyě akhênuô, khwídu Festo cyépryề èhtố lữ, “Paulu-, nê tamwĩ prê. Nê tệthêkhuthégnê đố adu-azǎ tahe metamwĩ lữ nê hó.”

²⁵ Paulu hêsũ lữ, “Phẻ khwídu Festo-, vǎ tamwĩ mǎto. Vǎ hé yêtahe nuôma tèmátêcố prê. ²⁶ Phẻ khwídu Agrippa, vǎ hêbè hǎ đố nệnyěhyǎ phúyě mêtêhêrò, nê thêgnêđũhố tètítèkyǎ yêtahe hó. Mêtêhêrò vǎ zũe tǎtê cố ná nê klyǎ thêgnê htuốnyǎhố tètítèkyǎ yê hó, mêtêhêrò tètítèkyǎ yêtahe nuôma a htwỏ htyahuôhtyathwé mǎto. ²⁷ Phẻ khwídu Agrippa-, ma nê zũe kuố sǎlé prêprô a tềhêbè nuôtahe ể? Nê zũe prê nuôma vǎ thêgnê.”

²⁸ Khwídu Agrippa hêsũ Paulu, “Đố tệtshuốtèkhẻ taplôtaplyáphú akũ yěnuô, nê tane ná nê ki ilônĩ vǎ đố vǎ ki htwỏhtyakuố Krístuphú pǎ tôprênuô ể?”

²⁹ Paulu hêsũ, “Đố taplôphú akũ bèbè, anyề cố bèbè, a lodu náto. Vǎ kwícóbẻ pếtũ nếtôprê agnê mǎto, vǎ kwícóbẻ nípêlố lữ- kayǎ đố a nĩhuố vǎ tềhêbè khỏnyáyể tahe ki htwỏhtyakuố Krístuphú thyáná vǎyể, manárò tề đố vǎ thêzũ nốsitôbêkuố thĩ to nuôma a otúprê phú ừ đốtǎ vǎ đố htốkũ rò ừ cồma vǎ ná suplyetộhté yěnuôprê.”

³⁰ Bínuôkhẻ khwídu Agrippa ná khwĩ Festo ná khwídu Agrippa apuố Bernice ná lữ- kayǎ onyǎ kuốná èthĩ bínuô pwỏ- tôprê ihtòlố. ³¹ Rò èthĩ htecuốkyǎ lữ đố aklố rò a hé nĩdyề khyêlũ tôprê ná tôprê phúyě, “Kayǎ yětôprênuô atệthủ đố bè cirya thyềkyǎ è nuôbèbè, mǎtorò bè đốnuốkyǎ è đố htốkũ nuôbèbè, tệthủ đố a mề talwótalýe phúyềnuô, a o tôcô- to.”

³² Rò khwídu Agrippa hêsó khwídu Festo, “Kayǎ yětôprê ki kwithẻzộ nồcirya ané ná Khwídu Caesare to héma, tồbẻ plwỏhtekyǎ lữ hó.”

27

Paulu Sidyánĩ Thòklyểdu Rò Htecuố Đố Vỉ Roma

¹ Bí ừ héplúhêhtuố hó ngố đố pè bè sidyánĩ thòklyểdu rò bè htecuố đố Italy kẹ akhẻ, Paulu ná kayǎ aruô đố ừ đốtǎ èthĩ đố htốkũ tahenuô, ừ dyếtǎkyǎ èthĩ đố Julius a takhukũ. Julius ma klyếtôzẻ akhuklố tôprê. È ma a o panuốtộ kuố đố Roma klyểphú đố a o aprê tôrĩ tômu, rò ừ é ná “Augusta aklyể bémũdu.” ² Thòklyểdu tồbẻ a o đố vỉ Adramytium rò a hyǎ. Rò a kírẻ htecuố đố vỉ đố a orwó htyêdutavahtũ đố Asia kẹkũ tahe rò pè htya sidyánĩ lữ. Kayǎ mwĩ ná Aristarko đố a o đố vỉ Thessalonia, đố Macedoniakẻ a tẹpỏalẻ otôprê rò a cuố tộkuố ná pè.

³ Shyéparố nuô, pè cuốtuố đố vỉ Sido. Julius thẻzộ nĩdyề Paulu. Rò thyáphú a khỏbỏthyó tahe ki dyépẻ kuố lữ tề đố a lo tahenuô rò a plwỏcuốolẻ kuố lữ đố a khỏbỏthyó tahe a o. ⁴ Pè obínuô htecuố rò kẹlathẻ htỏhyǎsũ pè akhu-akhyě, pè cuố tadvỏbíkyǎ ná Cyprú klủ đố cỉhtố tồkyể. ⁵ Pè cuố talwókyǎ Cilicia kẹ ná Pamphylia kẹ a htyêdutava rò pè cuốtuố đố vỉ Myra, Lycia kẹkũnuô. ⁶ Bínuôkhẻ klyếtôzẻ akhuklố

nuôtôprê myáhtye thòklyèdu o dô vj Alexandria hyă rò a kírê cuố dô Italy kẹ tồbè, rò a nôhtyasidyá cuốkuố pẹ ná thòklyèdu yětôbè. ⁷ A cuốzồ pẹ súlủ pẹ rò mỗnyèmộthể nyễhyăhó rò dốkhyệnuô pẹ cuốtuố pyásenyacó dố khălê tôpho, bí aphủ ná vj Cida nuô. Kẹlathé yố htỗsủ pẹ rò pẹ cuố plehyă cyápăto akhu-akhyế, pẹ cuố tadwốhố dô Crete klủ cilya tôkyế. Crete klủ yệnuô a o tồđềcuố ná Salmone klủ tanồphủ nuôtôklủ. ⁸ Pẹ cuốrwó htyếdutavahtủ yệnuô apyáasế nyacó pẹ. Rò pẹ hyătuố dố khălê tôpho dố ừ é lủ ná Léokuố khălémồ héyệnuô tôpho. Khălê yệnuô a ophủ ná vj Lasea.

⁹ Pẹ cuố yệnuô, mỗnyèmộthể nyễlăhố akhu-akhyế pẹ ki cuố plehyă pồ dô nyế hénuô tẹpýátếsế ohtya cyądè pă, mẹtêhéro, tẹpwốkyă tềthủ pwễyệnuô amỗnyèmộthể talwốkyăhố akhu-akhyế Paulu dyérồdyéryế èthỉ rò a hé, ¹⁰ “Khốbồthyó thỉ~, vă myáhtye ná ki pẹ htecuố hénuô, cáhtya bíyế tặplehyă tuố dô nyế nuốpăma tẹpýétêkyă ki ohtya pă, rò tềlacủlaprồ ki ohtya ényacó pă. Pẹ ki lacủlaprồ túprê thòklyèdu ná tặmuốtặtề o dô thòklyèdukủ yệnuôtahe túđủ mătồ. Pẹ thềplồ htwốprê tahe ki lacủlaprồkyă kuố păpă.” ¹¹ Manărồ klyếtôzề akhuklồ yếtôprệnuô a nỉđăkuố Paulu angố to. A nỉđă prếtủ thòklyèdu a khuklồdu yếtôprê ná thòklyèdu abyacề angố prê. ¹² Shyé~ kẹrốkhề hyătuốpănuô, lếbăokuố thòklyèdu khălê bíyế nuôma a tặtồtặbè to. Èthỉ thềplồtồ éklồ ná ki htecuốkyă bíyế, rò ki yácủ cuốtuốbề dô vj Phoeni hénuô, shyé~ kẹrốkhề părồ ki cuốokuốrề bínuô pă. Vj Phoeni ma mătồ thòklyèdu bí Crete klủ nuôtahe lẹkăbăokuố tadwốryă akhălê. Vjyệnuô, a o tồđềcuố dố cínủ cilya ná cínủ cỉhtya tôkyế.

Kẹlathédu Tặ Dố Htyếdutava Akủ

¹³ Kẹ cáhtya lathé thềđồthềđồ hyă dô cilya tôkyế rò kayă tahe tanề lahyă ná yếtôphuốrồ, ki htecuố ma anỉ hố a tanề lahyă phủnuô, rò èthỉ cúhtyakyă lồ dô ừ lẹcủ okuốma ná thòklyèduyế* rò a plwốkuốcuốkyă thòklyèduyế rwó Crete klủhtủ nuôtôkyế. ¹⁴ Manărồ nyếtyatonuô, kẹlathé hyăsồ dô ừ é lủ ná “Cỉhtya cỉhte kẹlathé” nuô a o dô klủkhu tôkyế rò a hyătồ dố èthỉ o. ¹⁵ Kẹlathé hyăhtồ thòklyèduyế rò èthỉ buốpề nỉdyế pă a thòklyèdu akhuklồ to akhu-akhyế, pẹ plwố htốcuốkyă lủ ná kẹlathé. ¹⁶ Bí pẹ cuốtadwốhố ná Cauda klủphủ akhệnuô, thyáphủ a thòklyếphủ dô thòklyèdu cwicuốnỉ lủ yếtôbè ki phềpyếkyă tặmề nuô, pẹ yácủ-yăre pủcuố nỉdyế khyếthya è dô tẹpýátếsế akủcố. ¹⁷ Èthỉ cwihtya thòklyếphủ yếtôbè dô thòklyèdu akủ, htuốrồ thyáphủ thòklyèdu yếtôbè ki phềkyă tặmềnuô, èthỉ phyế suplyềdu rò a cồtară tavăma ná thòklyèdu. Thềisế ná thòklyèduyế locuố tabồ otyạ dô Syrta hethốkhu nuôrồ, èthỉ htồtặkyă thòklyèdu a ikềbadu lẹplwốhtồ ná kẹlathé yệnuô rò a plwố locuốkyă thòklyèdu yế, cú~ dủhố kẹlathé htốcuố è phủnuô prê. ¹⁸ Kẹlathëshyo lathềsồ pă akhu-akhyế, ano tồnyệnuô èthỉ tặtặkyă tặmuốtặtề dô thòklyèdukủ yếtahe dô htyếkủ. ¹⁹ Dốkhyếpồ tồnyệnuô, èthỉ anềbyacề nỉđủ tặtặkyă kuốpồ thòklyèdu krủkrồ tahe dô htyếkủkủ. ²⁰ Tamồ bẻbẻ, sề bẻbẻ, pẹ myáhtyenồ pă to nuô, mỗnyèmộthể nyễlăhố, kẹlathé lalyă hyăsồpă nyacó rò pẹ myásủ dô pẹ lẹsiplề nuô a o pătồ.

²¹ Bí kayă yếtahe enốonồ pătồ nyễlăhố akhệnuô, Paulu ihtồ dô èthỉ nyễhyă rò a hé èthỉ, “Khốbồthyó thỉ~ bí pẹ o dô Crete klủ akhệnuô, thỉ tồkồ htecuố to vă hé thỉ akhệnuô, thỉ tồkồ nỉđă sălê văngố. Thỉ ki nỉđă văngố hénuôma, thỉ kírêpyếkírêkyă,

* 27:13 27:13 Lẹmề-okuố thòklyèdu

kiré lacúlaprò lõkyã phúyě to. ²² Manárò khõnyáyě vã kwĩthézò thĩ, beshyobesõ lahyã thĩ théplò, thĩ théhtwõprè tóbè lacúkyãní tãprè~ to. A ki pyékyã prétú thòklyědu yětòbè pã prè. ²³ Mètèhèrò, yětòthě, Cómarya dõ vã htwõhó atè rò vã mệhó atèmẹ yětòprè a tanémòkhuphú hyã kahtòo dõ vã khãshyě, ²⁴ rò a hé vã, ‘Paulu~, théisě tãmẹ. Nẹ bẹ hyã kahtòo tuõbè nĩdũ dõ Khwĩdu Caesare a mètènyě pã, rò a ki cirya sudyãsucemyã dũ nẹ pã. Cómarya yõ myã nèmèthè rò a mệbwímẹtaryě nĩdũ nẹ akhu-akhyě, a ki mệsiplé nẹ ná kayã dõ a sidyã tũkuõ thòklyědu ná nẹ yětahe lõ~ plĩ pã.’ ²⁵ Phúnuô akhu-akhyě, khõbõthyó thĩ~, besõ lahyã thĩ théplò ní~, mètèhèrò vã zũenĩdũ Cómarya yětòprè ná a ki mệphú a héhtuõhó vã nuô pã. ²⁶ Phútètè~ bẹbè, kẹlathéyě klyá htõcuõ dyahtya nyã pẹ dõ klũ tòmèmě akhu pã.”

²⁷ Bí shyélwĩthě tõtènuô, kẹlathéduyě a htõcuõ pẹ dõ Adria htyědutava yěnuô akũ. Atõ bí mọ kiré phũnehó akhẽnuô, prèmètèphú dõ thòklyědu akũ yětahe thégñě ná a cô ná a locuõphũhó ná khõkhu tõtphopho hó. ²⁸ Phúnuô akhu-akhyě, èthĩ tẹmyã htyěyě rò a zã akĩ nyěshyě, rò o taplõdu nuô èthĩ tẹmyákyě htyě rò a oprè akĩ shyényã prè. ²⁹ Èthĩ bèzò ná théisě thòklyědu cuõtábè ná lõ rò a cyatã lõ lẹmẹ-okuõ thòklyědu lwĩmẽ dõ htyěkũ rò a kwĩcóbě lahyã ná mọ ki lõ pryã pẹ èthĩ. ³⁰ Prèmètèphú dõ thòklyědukũ tahe pũ lahyã klyá dõ a ki klyaplékyã agnẽ rò èthĩ dyatã thòklyěphú nuõtòbè dõ htyěkũ rò a dyatã kho lahyã lẹmẹ-okuõ thòklyědu yětahe dõ htyěkũ dõ thòklyědu yě anyěhyã. ³¹ Rò Paulu hé klyètòzẹ akhuklõ yětòprè ná klyěphú tahe ná prèmètèphú dõ thòklyědukũ yětahe, “Thĩ ki o lahyã dõ thòklyědu akũ to henuõma thĩ siplécyã tãprè~ to.” ³² Phúnuô akhu-akhyě, klyěphú tahe pătũkyã suplyẹ dõ ù cõma ná thòklyěphú yětòbè tahe rò a plwõ locuõkyã thòklyěphú yě.

³³ Mọ kiré lĩbũhó akhẽnuô, Paulu kwĩthézò tadũ lõplĩ èthĩ ná a kie kiõ khyěthyã lahyã. “Khõnyárò thĩ thãklyã talá có shyélwĩthě cõhó, rò thĩethĩ nõhĩ tãcõ~ to. ³⁴ Phúnuôrò, vã kwĩthézò thĩ ná thĩ kiekiõ lahyã sètõcõcõ. Thyáphú thĩ ki htwõprè lahyã nuô, thĩ loe lahyã sè. Khuluõ prè tãbõ dõ thĩ khuklõlõ prènuô a bẹ lamékyãní tãbõ~ to.” ³⁵ Paulu héhtuõ èthĩ phúyě rò, a phyénĩ khómũ rò a hébwĩhétaryě Cómarya dõ èthĩ lõ~ plĩ a mètènyě. Htuõrò a ibimũ khómũ rò a e lahyã. ³⁶ Phúnuôrò èthĩ théplòshyo théplòsõ kãkhyě lõkhyěthyã rò a ekuõ lõkhyěthyã sè pwõ~ tãprè. ³⁷ Kayã o dõ thòklyědu akũ lõ~ plĩ nuõma a o nyězẹ ná thuõthyótõshyě ná prè thuõthyó. ³⁸ Û ekõõbã htuõlõhó sè pwõ~ tãprè rò thyáphú thòklyědu ki phwĩhyã agnẽ nuô, èthĩ tătãkyãlõ buõkũlã tahe dõ htyědutava akũ.

Thòklyědu Phépyékyã

³⁹ Bí mọlĩbũhó akhẽnuô, èthĩ myáhtye luõhó khõkhu tadúrò èthĩ cuõtuõtõ bítè tãphotě nuô a thégñě lahyã to. Manárò èthĩ myáhtye htyědutava a tanõnuõ otõpho akhu-akhyě, èthĩ ki cuõtuõcyã bínuô henuõma, a thézũcuõ báokuõ lahyã a thòklyědu bínuô. ⁴⁰ Phúnuô akhu-akhyě èthĩ pătũkyã suplyẹ dõ ù cõklõma ná lõ lẹmẹ-okuõ thòklyědu yěnuõtahe htuõrò a plwõ lacú tãkyã lõ lõyětahe dõ htyědutavakũ. Tõphuõtuõ èthĩ ilyěkyã suplyẹ dõ ù cõklõma ná lẹpẹ thòklyědu nuõtahe. Htuõrò èthĩ cõtadyãhtya ikẹbadu dõ thòklyědu nyěhyã tãkyě rò èthĩ plwõhtõcuõ ná kẹlathé dõ htyěhtũ tãkyě. ⁴¹ Manárò thòklyědu htya-otyã dõ hethõkhu tãpho. Thòklyědu akhuklõ sãma nyétaklõ

có rò a kazuõ pèpãto. Dõ thòklyèdu aipè tòkyènuô, htyèháhó plyáshyo talwósúlú rò a phèkyáhó.

⁴² Pãma lõ~ kayã dõ ù dõtã èthĩ dõ htòkũ yètahe izõhte lõ dõ khòkhu rò hteklya plècuõkyã lõ he, klyèphú tahe a tanè rò, èthĩ dyalyã lahyã hó athèplò ná a ki mèthyèkyã lõ èthĩ. ⁴³ Manárò klyètòzè a khuklòyè a thèzũ mèsiplè Paulu akhu-akhyè, hé dídyãtãtũ klyèphú tahe ná a ki mèthyè tã èthĩ tòprè~ tãmé. Phúnuô akhu-akhyè a hétã angó ná kayã dõ a izõcyã htyè tahenuô pãtã rëlómõ dõ htyèkũnuô rò izõhtèrémõ dõ khòkhu nuô. ⁴⁴ Kayã dõ a okyã tahenuô, sidyánĩ thòbye tahe, matorò sidyánĩ lahyã thòklyèdu phè khakĩkhãkwo yètahe rò krwõ izõhte kuõ lahyã. Rò èthĩ mè lõ lahyã phú a hé nuôro èthĩ htetuõ ryáryádèdè lõplĩ dõ khòkhu pwõ~ tòprè.

28

Cuõtuõ Dõ Malta Klú

¹ Bí pè htyatuõ ryáryádèdè htuõdõ khòkhu akhènuô, ù héluõ pè pè ná klú nuôtòklú ma ù é ná Malta klú. ² Kayã o bí klúlo tahenuô, a meryã nyacó pè. Kècũ hyã rò kèrõ nyacó pè akhu-akhyè, èthĩ uõkyãmi rò a éiswĩ lahyã pè mi. ³ Paulu cuõ ihtèka kru tòhtè rò a ka isũnuô dõ mikũ akhènuô, mi thèhtya kũ rùthĩ tóbõ rò a hte iphuõ Paulu rò a oícũ lĩloma dõ lũ takhulo. ⁴ Kayã klúkhuphú bínuô tahe myáhtye rù ícũlĩloma dõ Paulu takhulo rò a hé nĩdyè khyèlũ tòprè ná tòprè phúyè, “Kayã yètòprèma prèmèthyè kayã pré. A siplè ná tètthyè dõ htyèdutavakũ tadúro Byacè dõ ù é ná tètòtètè yètòprè dya ohtwõprè pã lũ to.” ⁵ Manárò Paulu tasí tãnuõkyã rù dõ mikũ, rò a mè lũ tóco~ to. ⁶ Èthĩ opõ myã lahyã ná Paulu klyã nè záhyã nyã pã hò. Èthĩ opõ nyèlãhó tadúro a myáhtye aryã htya lũ tóco~ to akhu-akhyè, èthĩ tanè khókyã Paulu ná è ma cómarya aphú tòprèprè nyã hò.

⁷ Khãlè tavítava phú bínuôtòpho ma, klúbyacè Publio aprè o tólè. Rò a émosũ ryányacó pè, rò pè cuõ htwõ kuõkuõ lũ sĩprè thuõnyèthuõthè. ⁸ Publio aphè nèkũ rò a sèã lũhókũ akhu-akhyè a omyèo dõ lèmyèkhu pré. Rò Paulu nuõ dõ a hidókũ rò, a nuõ kwícóbè pè lũ, rò a dyahtya atakhu dõ lũlo rò a zasímé pè lũ. ⁹ Phúnuô akhu-akhyè, lõ~ kayãswĩkayãsè o bí klúkhu nuòtahe hyã zasímé kuõ lahyã ané dõ lũ. ¹⁰ Èthĩ dyépludyèphè có pè shyèzũ tahe, rò bí pè sidyãhtya thòklyèdu akhènuô, èthĩ dyacuõnĩ pè pè léelèõ dõ klyálo agnè tahe.

Paulu O Dõ Klú Malta Rò Htecuõ Dõ Vĩ Roma

¹¹ Thuõlè bãhtuõ dõkhyènuô, pè sidyãhtya vĩ Alexandria a thòklyèdu tóbè. Dõ thòklyèdu akhuklò nyèhyãnuô byacè dĩkryè azãzo o. Rò thòklyèdu yè a cuõ okuõ plútuõ dõ kèròkhè bí klú nuôtòklú alo. ¹² Pè cuõtuõ dõ vĩ Syracuse rò pè cuõo bínuô thuõnyè. ¹³ Pè o bínuô rò pè htecuõ põ dõ vĩ Rhegio. Htuõrò dõkhyè tònýènuô, kèlathè duhyã dõ cílya tòkyè rò nyènyètònyè nuô pè cuõtuõ dõ vĩ Peteoli. ¹⁴ Pè myáhtyesũ ná prèzũtèphú bínuô tahe, rò èthĩ éokyã kuõpõ pè bínuô thuõthyótònyè. Pè okyã htuõ bínuô rò pè htecuõkyã dõ vĩ Roma. ¹⁵ Pè puõvyã prèzũtèphú dõ a o dõ vĩ Roma akũ tahenuô, a nĩhuõ lahyã pèripèkyã rò a hyã myáhtyesũ tuõ pè dõ vĩ Appio klékũ nuô tahe, taheherò a hyã myáhtyesũ pè dõ sĩprèhi nuô thuõmè akũ. Bí Paulu myáhtye èthĩ akhènuô, a nĩhènrè lã lũ rò a hébwĩhétaryè Cómarya.

Dố Vỉ Roma Akũ

¹⁶ Bí pẹ cuốtuố dố vỉ Roma akũ akhênuô, ừ nồo nỉdyédú Paulu rò ừ cuốkhyăo pẹ lữ hitômể rò klyếphú tôprề opố nỉdyé lữ.

¹⁷ Thuốthể bảhónuô, Paulu éplónỉ Judaphú dố a htwỏ akhuklố bí vỉ Roma nuôtahe. Bí êthỉ hyătuố lỏhố akhênuô, a hé êthỉ, “Vả puốvyă thỉ~, tềmẹ takhwótakêsủ pẹ myếcô tahe bẻbẻ, mặtorò tề dố a khó ná pẹ lếklốlếkhyă dố pẹ nỉbẻ dố pẹ muốphẻphyếphuố dố~ nyénu tahe a o nuô bẻbẻ, vả mẹnố ná tôcô~ to. Manárò ừ pủ vả dố vỉ Jerusalem akũ rò ừ dyếtăkyă vả dố Romaphú tahe a takhukũ. ¹⁸ Êthỉ sudyăcemyă htuốhố vả rò dốkhyếnuô, êthỉ myáhtye vả tềthứ dố atố ná bẻ tềciryă thyếkyănuô a o tôcô~ to akhu-akhyế, êthỉ thềzủ plwỏkyă vả. ¹⁹ Manárò bí Judaphú tahe htêsủ tềyế akhênuô, vả tồbẻ nồciryă vắnẻ ná Khwídu Caesare vả tanẹ phúnuô. Vả dya tềthứ dố vả myếcôphú alo nuô a o ná tôcô~ to. ²⁰ Dố tềritềkyă yế akhu-akhyếrò, vả kwỉ kuố êthỉ dố a ki dyemyáhtye hébẻkuố tề ná thỉ. Kihélakỏma dố thỉ mặhố Judaphú yếtahe a tềmyásủ akhu-akhyếrò ừ bẻ cồklỏmakyă vả ná suplyệtồhtẻ yế hỏ.”

²¹ Rò êthỉ hếsủ lữ, “Pẹ nỉbẻnố ná li o dố Judakẻ hyă rò a hếso pẹ pẹ ná nẻrinẻkyă nuô a o tôba~ to. Pẹ puốvyă Judaphú dố a hyă bítẻ tahenuô, a hénố pẹ ná pẹ ná nẻ mệthủmẻplátẻ ari-akyă tôprẻ~ to. ²² Manárò pẹ thềzủ nỉhuố kuốđú nẻ tềmyáhtye ná nẻ tềtanẹ tahe prẻ, mệtẻhẻrò, pẹ thềgnẻ ná kayă bítẻ~ tôpho bẻbẻ a hé takhwótakẻ lỏplỉ kayă yếtỏmu.”

²³ Phúnuôrò êthỉ hẻo lữ mỏnyẻmỏthẻ dố a ki myáhtye tặsủ khyếthyă ná Paulu rò bí êthỉ hẻo lữ nuốtỏnyếnuô, Judaphú tahe hyă lahyă bí Paulu o nỉdyé hi nuốtỏmẻ akũ, rò êthỉ hyărố éklỏlỏ có ná dố arẻkhẻ nuốtỏhủ có. Rò Paulu cáhtya hếsodỏnyăluố pẹ êthỉ ná Cỏmaryă ahtyẻakẻ ari-akyă rò a khyă nỉdyé athẻyẻ dố mỏlỉ tuố có dố mỏkhi có. Thyáphú êthỉ ki zủẻ Jesủ ari-akyă yẻagnẻnuôrò, a yácủ hếsothẻgnẻplỏ pẹ êthỉ ná Mosẻ a tềthyótẻthya nuôtahe ná prẻprỏ héone nuôtahe. ²⁴ Tahehe rò a zủẻ lahyă ná Paulu hé yếtahe nuỏma a mặlakỏ có, manárò tahehenuô a zủẻ to. ²⁵ Bí êthỉ thềplỏ lụkhỏkhyếlữ rò êthỉ htecuốkyă akhênuô, Paulu hébẻ ngố dốkhyếlỏ tỏmủ, “Thẻ Sắẻ Byacẻ hébẻ dítủ ná Prẻprỏ Isaiah rò a hếsokyă pẹ muốphẻphyếphuố dố~ nyénu tahe nuỏma a tồtủ có. ²⁶ Rò a hé,

‘Cuố dố kayă yẻ tỏmyẻtỏcỏ a o rò hé êthỉ, “Thỉ nỉhuố htuố nỉhuố thyáthyă có tadủrò thỉ thềgnẻplỏto. Thỉ myáhtuốhtuố myáthyáthyă có tadủrò thỉ myáhtyeto.”

²⁷ Mệtẻhẻrò kayă yẻtỏmyẻtỏcỏ nuô, a thềzủ thềgnẻ kuốnyă ừ to. Êthỉ mẻbỉ lahyă a khắlẻkủ, htuốrò a mẻbỉ lahyă a mẻthẻplỏ. Kimátoma, êthỉ ki myáhtye kuố lahyă tề ná a mẻthẻplỏ, rò êthỉ ki nỉhuố kuố lahyă tề ná akhắlẻ, êthỉ ki tanẻplỏ hyăkuố lahyă rò a ki tarỉ kạkhyẻtỏ lahyă anẻ dố vả o, rò vả ki zasỉmẻ khyẻ êthỉ.’ *
A hé phúnuô.

²⁸ Paulu hé pố, “Phúnuô akhu-akhyẻ thỉ tồbẻ thềgnẻ lahyă, Cỏmaryă a tềmẻlwỏhteka ari-akyă nuô, ừ ki thừcuốhố lữ dố Judaphú mặto tahe a o hỏ, rò Judaphú mặto tahe ki nỉdả lữ pả.” ²⁹ (Paulu héhtuố tề phúyẻ rò, Judaphú tahe htecuốkyă rò êthỉ cuố kryáthyẻkryáo nỉdyé khyếlữ.)*

* 28:27 28:27 Isaia 6:9-10 * 28:29 28:29 Ừ rả o liphá dố akhắshyẻlỏ tahe akũ nuô, taheherò limặ 29 yếnuô a opa to.

³⁰ Paulu o bí hi dố a cuố khyă okuốnị yěnuô nyềna rò a émosû lố~ kayă dố a hyă olě kuố lữ nuôtahe. ³¹ Paulu hêsodônyă pẹ ử ná Còmarya ahtyěaké ari-akyă, rò a ithyóithyată pẹ ử ná Byacè Jesŭ Krístu ari-akyă. Htuồrò a hébèkhúhébèhă rò ử metătŭ ènuô a o tôprẹ~ to.

Roma Romans Têhébè Rê Dô Nyě

Paulu răcuõ pẹ liyěnuô dõ vj Roma prèzùetè plòmuphú tahe a o, li yěnuôma mähò a taritaryä dyerò one rê a tètaze-one dõ a ki cuõlõo kuõ vj Roma prèzùetè plòmuphú tahe pã ari-akyä prè. A tètaze-one maĩtè hérò a ki cuõ mètõkuõ tẹ ná Krístuphú bínuõtahe taplõtapyä pã, htuõpãrò èthĩ bínuõtahe ki męcwõ lũ dõ a ki cuõ plehyä pò dõ Spain kẹ. Phú a thègně Krístuphú a tẹzùtẹnyä ná Krístuphú tõ ohtwõprè krwõ mękuõ tahenuô, a ră hėsoluõplõ pẹlõ ù. Paulu dyéluõ pẹ ù Krístuphú a ohtwõprè ari-akyä tahe aklěnuô, liyětõba nuõma alõabã lõũ hõ.

Paulu hémohéryä Roma prèzùetè plòmuphú tahe rò a hėsoluõ pẹ htuõ èthĩ ná a tẹkwicõbè pẹ dõ èthigně tahe htuõhõ yětõphuõrò a hėluõ pẹ èthĩ ná tẹ dõ a thězũ ră liyè a khăshyėkhăryä ari-akyä. Tèritèkyä a khăshyėkhăryä ma mähò “Cómarya dyacódyatẹ hó kayä tahe ná anẹ nĩdũ phútěnuô tètèkrũmila yě dyéluõhtyaluõ hó. Tècótètẹ yěnuõma a cáhtya ná tẹzũ rò a tadũ ná tẹzũ.” (1:17)

Htuõrò Paulu hėsoluõ èhtyapò tẹritèkyä a khăshyėkhăryä yě. Judaphú tahe bėbè, Judaphú mătõ tahe bėbè, Cómarya lo męcómẹtẹ kã lõplĩ èthĩ pwõ- tõprè, mètèhéro kayä pwõ- tõprè o thyälõ lũ dõ tètùtèora a taryěshyosõ alẹ prè. Dõ prèluhekhuphú zũe Krĩstu akhu-akhyèrò Cómarya dyacódyatẹ hó èthĩ. Htuõrò Paulu hėsoluõ pò ná tẹohtwõprè athè dõ pẹ nĩbè yěnuõma mã dõ pẹ htwõhtya tètõcõ- tuõ ná Krĩstu hó akhu-akhyè prè, a hėsoluõ pẹ pò phũnuô. Prèzùetèphú tahenuô, a nĩbè lahyä hó tẹpètèdwõ ná Cómarya hó, htuõto tètù ná tètthye a taryěshyosõ pũma èthĩ yěnuô, Cómarya a Thé Săsè plwõhte palã cuõ hó èthĩ hõ. Bí Amădu 5-8 akũnuô, Paulu hėsoplõ pẹ pò ná Cómarya a tètaze myásũ one a tètthytètthya tahe ari-akyä ná Thé Săsè Byacè a tẹprotèprya shyosõyè htulya taple pẹ ù tẹohtwõprè athè ari-akyä. Htuõto Judaphú tahe agnè bėbè, Judaphú mătõ tahe agnè ná Cómarya taze-one pẹ lõkryä- ù pwõ- tõprè phútěnuô, Paulu hėsoplõ pẹ lõ ù hõ. Thyáphú kayä pwõ- tõprè ki nĩbè dítũ kuõ lahyä Cómarya abwĩdu-ataryěhtũ dõ Jesũ Krĩstu a o agnėnuõrò, Judaphú tahe vĩkyä kyä Byacè Jesũ Krĩstu prè. A mę phúyěnuõma Cómarya a tètaze-one prè. Manárò prèrăliyè zũe ná Judaphú tahenuô, a vĩkyä lã ná Byacè Jesũ to, a héplũkyä angõ phũnuô. Dõkhyè tadũ rò Paulu răluõ pẹ ná Krístuphú tahe tõbè ohtwõprè dya lahyä a thèplõthuõhtyè phútè, htuõto a lodulõ- ma bí èthĩ bóthyóbólã ná kayä dõ aruõ tahe akhè, a tõ dyéluõ lahyä atẹmõ phútěnuô, a răluõplõ pẹ phũnuô. A răluõ ná mę Cómarya a tẹphyètẹmẹ ari-akyä, htuõrò Krístuphú tahe tõbè nĩdã khwícóphya dõ a põhtyéké tahe angõ, rò a tõbè mõi lũ męcwõnĩ lũ tõprè ná tõprè. Rò a mędadũkyä ali yětõba ná a tẹhémohéryä tahe ná a tètthytètthya Cómarya tahe prè.

Têhébè tõtõ ná tõtõ

Têhébè rê dô nyě ná tẹritèkyä akhăshyėkhăryä tahe 1:1-17

Kayä pwõ- tõprè lo tẹmẹlwõhtekã 1:18-3:20

Cómarya a tẹmẹlwõhtekã ù aklyáaklõ 3:21-4:25

Tẹohtwõprè athè dõ Krĩstukũ 5:1-8:39

Cómarya a tètaze-one pẹ Israelfhú tahe 9:1-11:36

Krístuphú a tẹdya thèplòthuòhtyě 12:1-15:13

Tèhébè tadúkyä dǒkhyě ná tẹhémohéryá tahe 15:14-16:27

Paulu A Tẹhémohéryá

¹ Vă ma Paulu. Vă răcuópé thĩ li yětôba. Vă ma Jesũ Krĩstu a prẹmẹtẹphú tǒprẹ. A é vă ná vă ki htwǒhtya Prẹdǒnyăphú tǒprẹ, htuǒrò a nwǒhtya vă ná vă ki hėsodǒnyă pẹ ù ná Cómarya a tẹthẹkrũmila. ² Tẹthẹkrũmila yěnuô, Cómarya ólyă one nyělăhó angó mú- nukhě ná aprẹprọ tahe phú a rǎone htuǒhó dǒ lisăsě akũnuô. ³ Tẹthẹkrũmila yěnuôma a mǎhó aphúkhũ mǎdũ pẹ Byacè Jesũ Krĩstu yě ari-akyă dǒ a hyălyă klwo-anẹ phú prẹlukayă yěnuô tǒprẹ hó, rò a hyă opacẹlyă dǒ khwí Davi aklwĩalyă akũ yěnuô tǒprẹ hó. ⁴ Dǒ Thé Săsě Byacè akhu-akhyěrò bí Cómarya mẹhtwǒprẹ kǎkhyě pẹ Byacè Jesũ Krĩstu dǒ tẹthyě ná a tẹprotẹprya akhěnuô, a dyéluǒ hó lǔ ná è ma Cómarya aphúkhũ tǒprẹ mǎlakǒ hó. ⁵ Dǒ Krĩstu akhu-akhyěrò Cómarya dyétă pẹ a tẹbwítẹtaryě ná tẹshuǒkhě tǒryă dǒ pẹ ki htwǒhtya Prẹdǒnyăphú dǒ Krĩstu agnẹ. Thyáphú lǒ- Judaphú mǎto tahe ki zúkanyăkă kuǒũ Jesũ, rò èthĩ ki nǐdăkuǒ Cómarya ngó agněnuǒrò, a nõhtwǒhtya pẹ prẹ. ⁶ Cómarya é ù dǒ ù ki htwǒhtya Jesũ Krĩstu akayă tahe aklěnuô, thĩ ma thĩ onuǒtǒkuǒ bĩnuǒnuô hó.

⁷ Khǒbǒthyómọ dǒ a o dǒ vǐ Roma akũ thĩ, Cómarya mọ nǐdyé thĩ, htuǒto a é hó thĩ dǒ thĩ ki htwǒhtya akayă nǐdũ hó.

Vă răcuǒ pẹlǒ thĩ liyětôba. Pẹ Phě Cómarya ná pẹ Byacè Jesũ Krĩstu ki dyédũ thĩ tẹbwítẹtaryě ná tẹkacúkabé ní-.

Paulu Kwícǒbě Rò A Hébwihétaryě Cómarya

⁸ Dǒ Jesũ Krĩstu akhu-akhyěrò, vă hébwihétaryě rẹlǒ hó vă Cómarya dǒ thĩ lǒ- plĩ agnẹ hó, mẹtẹhěrò, thĩ tẹzútẹnyă yěnuô, ù nǐhuǒ lǒhó hekhu tǒba hó. ⁹ Bí vă kwícǒbẹhtya Cómarya akhěnuô, vă thénẹhtyabè thĩ pwǒ- tǒphuǒ có. Vă mẹ mǎlakǒ có phúyě nuôma Cómarya thėgně prẹ. Vă mẹ lǒthulǒthé pẹ lǔ tẹmẹ ná vă tẹdǒnyă pẹ aphúkhũ Byacè Jesũ Krĩstu a tẹthẹkrũmila ari-akyă yě akhyě hó. ¹⁰ Vă kwícǒbě nyělăhó Cómarya, a ki théplòo ná vă ki cuǒolě kuǒ thĩ kihérò vă thézũ cuǒolě kuǒlă thĩ.

¹¹ Mẹtẹhěrò thyáphú vă ki hyă dyé pẹkuǒ thĩ Cómarya a Thé Săsě ashyězũ yěnuǒrò, vă thézũ hyă olě kuǒ lă thĩ. Cómarya a Thé Săsě ashyězũ ki dyėshyodyėsǒhtya dũ thĩ théplò ní-. ¹² Vă thézũ hé phútě hérò pẹ dyéhědyére mẹcwǒlyě mẹcwǒkè khyěthyálũ thĩ tẹzũ ná vă tẹzũ phúnuô tǒcǒprẹ. ¹³ Puǒvyă thĩ-, vă thézũ nõthėgně kuǒ thĩ ná vă tètaze-one dǒ vă ki hyă olě kuǒ thĩ pǎ ari-akyă yěnuôma éphuǒ lăhó. Manárò tẹmẹ dídòdídya vă nuô a o tuǒpă có khǒnyă yěnuô có. Phú vă mẹhtuǒhó dǒ Judaphú mǎto tahe aklěnuô, thyáphú kayă o dǒ thĩklě nuǒtahe ki htwǒhtyakuǒ prẹzũtẹphú agněnuǒrò, vă thézũ hyă olě mẹcwǒ pẹ kuǒ kayă nuǒtahe prẹ.

¹⁴ Greek myēcǒphú tahe bẹbẹ, Greek myēcǒphú mǎto tahe bẹbẹ, kayă tẹthítẹphé o bẹbẹ, kayă tẹthítẹphé oto bẹbẹ, tẹmẹ lyăbèhó vă dǒ vă kibè hėsodǒnyă pẹ myēcǒ pwǒ- tǒcǒ ná tẹthẹkrũmila yěhó. ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyě thĩ dǒ a o lahyă dǒ vǐ Roma akũ yětahenuô, vă théplòshyo dǒnyă pẹkuǒ nyacó thĩ ná tẹthẹkrũmila yě ari-akyă có.

Tèthékrũmila A Tèprotèprya

¹⁶ Dó tètèkrũmila yě akhu-akhyě, vã thétarëto, mètèhéro, lõ- kayã dó a zũe tètèkrũmila yětahenuô, Cómarya mëlwóhteka lõ èthĩ ná a tètprotèprya hó. A mëlwóhteka rëló Judaphú tahe, htuôro a mëlwóhteka kuôpó Judaphú mato tahe. ¹⁷ Cómarya dyacódyate hó kayã tahe ná ané nĩdũ phútenuô tètèkrũmila yě dyélũdhtyalũ pè hó. Tècótètè yěnuôma a cáhtya ná tètũ rô a tadũ ná tètũ. Lisãsé hé, “Kayã dó Cómarya dyacódyate è ná atètũ tahenuô, èthĩ ki nĩbè tètõhtwõprè athè málakõ pã.”✧

Kayã Mëlõplĩ Tètũ Pwõ- Tôprè

¹⁸ Cómarya a tètèplòdu oluõhtya dó mókhu. Rò a oluõhtya pè lõ- kayã dó a mètètũtèplá nuõtahe ná kayã dó a mètètũmũyáricyã nuõtahe. Dó èthĩ mètètũmũyáricyã tahe akhu-akhyèro a nõ thègně pã ù ná tèmátècò yěnuô to hó. ¹⁹ Mètèhéro èthĩ lètègněcyã Cómarya ari-akya nuô, a oluõ líphó có dó èthĩgně có, mètèhéro Cómarya anèbyacè nĩdũ dyélũ lãlĩ pè có hó èthĩ có hó. ²⁰ Mètèhéro cáhtya dó Cómarya byályaľú hekhu akhẽnuô, kayã tahe thègněplõ ryáryádèdè có ná Cómarya o ná a taryèproprya tacũprè có, htuõto èthĩ thègně plõplũ có ná è ma Cómarya a málakõ tõtprècò. Cómarya a taryèproprya tacũprè yětahenuô ná è ma Cómarya málakõ tõtprè có yěnuô, èthĩ myáhtyeyã to tadũro èthĩ thègněcyã prè. Èthĩ yõ myáhtye Cómarya byályaťelyã tètètahe akhu-akhyě, èthĩ thègněcyã lahyã Cómarya ari-akya yètahe prè. Phũnuô akhu-akhyě, lõ- tẽdõ èthĩ mètũtũhõ tahenuô, èthĩ héhtõhèlyã cyã pãto.

²¹ Èthĩ thègněhõ Cómarya tadũro èthĩ bezũbenyã kuõ lũ phú Cómarya tõtprè to. A hébwíhétaryě kuõ lũ toto. Phũnuõro èthĩ atètane tahenuô, a htwõhtya lõ tètõlõoklõ. Htuõto èthĩ atètane olõoklõ yětahenuô, tètũhítèlõ mēbĩkyã hó èthĩ hò. ²² Èthĩ hèlyã nĩdyé lahyã ané ná a tètĩtèphé o, tadũro a htwõ lahyã kayã uóyã prè. ²³ Èthĩ tõ cõbèhtya Cómarya dó a o ná a taryèduhtũ rô a thyècyãto yètõprè, manáro a cuõ cõbè taplédũgně prèzoprèkĩ dó ù byã ná takhu tahe. Èthĩ cõbè prèzoprèkĩ dó athyaná kayã dó a thyècyã yěnuõtahe, matorò athyaná htuphũzuõphũ tahe, matorò athyaná tètphũtèlye tahe, tomaná athyaná rũplyã tahté tahe.

²⁴ Phũnuô akhu-akhyě, èthĩ thèplò thèzũ tètapatatõ mũmyáricyã phútenuô, Cómarya plwõmèkyã èthĩ prè. Rò èthĩ mètètarè nĩdyé lõ lũ tõtprè ná tõtprè. ²⁵ A tõ zũe Cómarya a tèmátècò tadũro a htulyã taplekyã rò a cuõ zũe nĩdũ tètãhõlahya. A tõ cõbè shyètòcò Cómarya rò a tõ mepè prètũ prè dó a byálya tèt yètõtprè atèmè prè tadũro a cuõ cõbè rò mepè tuõ tèt dó Cómarya byálya lũ tahe atèmè. Byacè yètõtprènuô ù ki htuthèhtya dũ lũ acũcũ ahtũhtũ ní-. Amèn.

²⁶ Dó èthĩ mètphũnuô akhu-akhyě, Cómarya dyètãkyã èthĩ dó thwihtyě a tètèzũthèlõ dó a mètãrè mũmyã èthĩ yě a khadãkũ. Prèmò tahe có bèbè, a vĩkyã alèklõ bóthyó omyètõ ná prèkhũ rô èthĩ ná èthĩ cuõ bóthyó omyètõ nĩdyé lũ. ²⁷ Prèkhũ tahenuô bèbè a thyáphũnuõhõ. Èthĩ vĩkyã alèklõ omyètõ ná prèmò tahe rò athwihtyě a tètèzũ nuô a thèzũcuõ omyè tõ nĩdyé khyèdũ lũ. Prèkhũ tahenuô a mètètarè nĩdyé khyèdũ lũ tõtprè ná tõtprè. Dó èthĩ mètètũtèora phũyě akhu-akhyě, Cómarya ki cirya hó èthĩ phú a kò ná èthĩnuô hó.

²⁸ Htuõto èthì thègně htuõhó Cómarya ari-akyã tadúro, a phyésû lahyã to, a dya tètôcô~ to akhu-akhyě, Cómarya nõpõkyã èthì ná èthì atètane mũmyáricyã nídû tahe rò a plwõmẹ lahyã èthì ná tẹ dó a kò mẹto nuõtahe hó. ²⁹ Èthì tẹohtwõprẹ yěnuõ a lõbã shuõshuõ có ná tẹcótẹtẹ to, tẹmũmyáricyã, kòvèkõpra enídyé dũgně, htuõro a lõbã có ná tẹthékhwé ù, mẹthyě kayã, vũũ, lahõlahya-e ù, thèkháthéhte ù, dyámwĩhtyẽzõ ù. ³⁰ Htuõro èthì hépyé ùmwĩ, thèhte Cómarya, isõibashyo, phyédu phyéhtyalõ né, htuthé nídyé anẹ. Èthì pũtane éhtyapõ klyá athě tahe dó a ki mẹ éhtya plehyãpõ tẹmũmyáricyã. Èthì nídã lahyã amuõaphě ngõ to. ³¹ Èthì ma kayã uõáyã kayã phuõhtyã, acó kuõ ná angõ to. A tẹmonĩ ùnuõ, a oto, a thézõnĩ ùnuõ a oto. ³² Cómarya a tẹthyótẹthya hé ná kayã dó a ohtwõprẹ phunuõ tahe ma a kòthyě nuõ a thègně prẹ tadúro a mẹ plehyã tadúdúpõ prẹ. Htuõto ù ki mẹkuõ phunuõ hérò èthì thèplòmõ lahyã prẹ.

2

Cómarya A Tẹcirya Ma Akòabè, Acóate

¹ Khõbõthyó, nẹ ki hé ù, “Èthì nuõma kayã ryáto,” tadúro nẹ ma kayã ryáto thyáná èthĩthĩ prẹ. Nẹ cyáhé laplénĩ nènẹ ma anĩ to. Bí nẹ hé ná èthì ma kayãcyẹ rò Cómarya tõ cirya èthì akhěnuõ, nẹ cirya nídyédû hó nènẹ, mètèhéro nẹ rò nẹ mẹ thyákuõ phunuõnuõ prẹ. ² Pẹ thègně ná Cómarya ciryacó ciryate prẹ kayã dó a mẹ tẹthũ phunuõtahe prẹ. ³ Manáro khõbõthyó, kayã mẹ tẹthũ phunuõ tahenuõ, nẹ cuõ pacyéishyé ní ù mètě? Nẹ nẹbyacè nídû rò nẹ mẹ tẹthũ thyáná èthì nuõ prẹprẹ. Phunuõro, nẹ tane nídyé nènẹ ná nẹ ki siplé ná Cómarya a tẹcirya pã phunuõ ẹ? ⁴ Cómarya ryá dó nẹkhu bá~ tẹ, a khyáthédõ pẹ nẹ bá~ tẹ, a khyáthéplõhtũ pẹ nẹ bá~ tẹ nuõ, nẹ dyazũto ẹ? Thyáphũ nẹ ki za nídû nènẹ agněnuõro, Cómarya yácũ dyéluõ pẹ nẹ atẹmõ tẹryá tahe dó nẹkhu nuõma nẹ thègně tãtẹ to ẹ?

⁵ Mètèhéro nẹ ma kayã khuklõpřyěthéplõyõ nyacó tõprẹ, phunuõro, shyé~ Cómarya théplõdu rò a ki ciryatẹ cócótẹtẹ oluõhtyahó pã akhěnuõ, a ki théplõ duklõ nẹ pã rò a ki cirya cyèlõklõ nẹ pã. ⁶ Cómarya ki dyé ù tẹmenĩkhwókè pwõ~ tõprẹ phũ ù ohtwõprẹ mẹhtuõhó tẹnuõ tahe pã. ⁷ Kayã tahehe nuõ, a dyéluõ a tẹthézũ málakõ ná Cómarya ki htuthénĩ èthĩ pã, rò a ki mẹlímetakhě èthĩ pã, htuõto a ki dyé èthì tẹhtwõprẹ dó a thyěcyápãto yěnuõ pã a myásũ lahyã phunuõro èthì yácũ-yáre mẹ plehyã tadũ lahyã tẹryá. Phunuõro Cómarya ki dyé thèhtwõprẹ tacúprẹ yěnuõ ná kayã phunuõtahe pã. ⁸ Manáro kayã dó a molyã nídyédû anẹ nuõtahe, ná a vĩkyã tẹmátẹcõ, rò a krwõmẹkuõ tẹmũmyáricyã tahenuõ, Cómarya ki théplõdu èthĩ pã rò a ki cirya èthĩ pã. ⁹ Lõ~ kayã dó a mẹ tẹmũmyã tahenuõ, a khyábè tẹpyátèsě ná tẹkútẹkyã pã. Judaphũ tahe ki khyábè rẹlõ pã, htuõpãro Judaphũ mato tahe ki khyábèkuõ no dõkhyě pã. ¹⁰ Manáro Cómarya ki dyépẹ kayã dó a mẹ tẹryá lõ~ plĩ nuõtahe, tẹtaryědu taryěhtũ, tẹhtuthénĩ lũ ná tẹthéplõ kacúkabé pã. A ki dyé rẹlõ Judaphũ nuõtahe pã htuõpãro a ki dyéno Judaphũ mato nuõtahe dó khyě pã. ¹¹ Mètèhéro Cómarya ki cirya thyálõ prẹ lũ pã. A myádu myápatĩ ù tõprẹ~ to.

¹² Tẹthyótẹthya dó Cómarya nõrãmáo Mosè tahenuõ Judaphũ mato tahe atẹ o kuõ to tadúro Cómarya ki cirya èthì tẹthũ pã. Judaphũ dó a o ná tẹthyótẹthya yětahenuõ bèbè,

a yõ nıdã lahyã Cómarya a tètthyótètthya to rò a mètthú lahyã tèt akhu-akhyě, Cómarya ki cirya èthı pãpã. ¹³ Cómarya dyacódyate prèlukayã ná a nıhuõnõ tètthyótètthya khukhyěnuõ mato. Cómarya dyacódyate prèlukayã ná a krwõmekuõ phú tètthyótètthya mekyã ngõ nuõtahe prè. ¹⁴ Judaphú mato tahenuõ a nıbèkuõ Cómarya a tètthyótètthya to tadúro tõphuõttõkhyanuõ, èthı thèplò lèklò tanè tètahenuõ a thyákuõ phú tètthyótètthya hénuõ a o tahe. Phúnuõrò dõ èthı athèplòkũ nuõ a dyéluõ ná èthı thègnè tètýá ná tèmũmyã. Phúnuõrò èthı nètbyacè nıdũ yěnuõ a htwõhtya pè hó èthı atètthyótètthya hó. ¹⁵ Èthı atèhébèhèsũ, a tètıhtõnyã thı tahenuõ, a dyéluõ ná Cómarya a tètthyótètthya hébè lũ dõ a thèplòkũ. Èthı thèplò dõ a thègnè nıdũ tètýá ná tèmũmyã yěnuõ a héluõ nıpédũ èthı. Èthı thèplò a tètane yěnuõ, tõphuõphuõ a nẽkãkhyě nıdyé khyěthyálũ ná a thú, tõphuõphuõ rò a tõ, a mę phúnuõ. ¹⁶ Bí Cómarya dyétã a tètprotètprya shyosõ dõ Jesũ Krıstu ki cirya ù lõ~ plı pã tõnyěnuõ, a ki thyá kuõdũ phúnuõ pã. Bınuõakhèpã, lõ~ kayã a tètane dóuõdóbı tahenuõ, Cómarya ki cirya lõ èthı atèdóuõdóbı nuõtahe pã. Yěma tètthèkrũmila dõ vã dõnyã pè ù yěnuõhó.

Judaphú Tahe Ná Tètthyótètthya

¹⁷ Nè dõ a htwõ Judaphú yě kuõkelé~, nè hé nıdyé nènè ná vã ma Judaphú tõprè vãhéto. Nè zũenı Mosè a tètthyótètthya rò nè tanenıdyé nènè ná Cómarya mõnyacõ nè vãhéto. Thı hébè htyamõhtyapho nıdyé thıne, “Cómarya nwóhtya pè Judaphú dõ pè ki htwõhtya nıdũ akayã,” vãhéto. ¹⁸ Cómarya thézũ nõmę kryã~ nè maıtěnuõ nè thègnè hó. Dõ ù ithyóhó nè ná tètthyótètthya tahe akhu-akhyě nè thègnè nwócyã béhõ tètđõ a tõlõ ù tahe hó. ¹⁹ Nè tanè nıdyé nènè ná nè ma kayã tõprè dõ a zũpé Judaphú mato dõ athyaná kayã mètthèkhı tahe aklyá. Nè tanè nıdyé nènè ná nè lıhtya pè kayã o dõ tètkhıtèlò yětahe agnè. ²⁰ Nè tanè nıdyé nènè ná nè zũbé pè kayã uõáyáhtyáphuõ yětahe aklyá rò nè ithyóithyacyã pè kayã dõ athyaná pacè dõ a õnú pã yětahe, mètthèrò tètthyótètthya zũklyázũklò pè lõ hó thı ná thı ki thègnè Cómarya ari-akyã ná tèmátètçó tahe hó. ²¹ Nè ithyó pè ù vã! Mamètěrò nè ithyólyã nıdyé nènè to? Nè hèsodõnyã pè ù ná ehuõehı tã ù tèt tãmé ní~, nè hé phúnuõ tadúro ma nè cuõ ehuõ có ùtè có ẽ? ²² Cuõthú tã ùphúũmè tãmé ní, nè hé phúnuõ tadúro ma nè cuõthú có ùphúũmè có ẽ? Nè thézõthéryã prèzoprèkı tadúro ma nè cuõphyéphe có Judaphú mato tahe a tètnguduprıdu dõ a tètũtyã hõkũ nuõtahe có ẽ? ²³ Nè phyé htyalõhtyamó nınyacõ nènè ná Cómarya dyétã nè atètthyótètthya tadúro dõ nè cũe nıdã kuõ tètthyótètthya to akhu-akhyěrò, ma nè cuõ mę thétarè có hó Cómarya ẽ? ²⁴ “Dõ thı Judaphú tahe akhu-akhyěrò Judaphú mato tahe pacyéıshyé lõ hó Cómarya,”* lisãsèkũ héphúnuõ.

²⁵ Ki thı nıdã tètthyótètthya hérò, thı dútalıphá* nuõma a nguduprıdu lãvã. Manáro thı ki nıdãto hérò dõ Cómarya a mètthenyě nuõ thı thyáprè ná kayã dõ a dútalıphá to nuõtahe prèprè. ²⁶ Phúnuõrò èthı dõ a dútalı kuõ pháto tahenuõ ki a nıdã tètthyótètthya hénuõma Cómarya dyathyá kuõ hó èthı phú kayã dõ a dútalıphá nuõtahe hó. ²⁷ Phúnuõrò Judaphú mato tahe dõ a dútalı kuõ pháto yětahenuõ, ki a nıdã Cómarya a tètthyótètthya hérò a ki zũtaryãtã dũ nè tètthú pã. Nè o ná tètthyótètthya rò nè

* 2:24 2:24 Isaia 52:5 * 2:25 2:25 Tètđútalıphá angõlasá ma Judaphú tahe a tètçóbucóbè aléklò mēmámedyã tóçó. Bí Judaphú prèkhũ tahe opacęlyã bãhtyahó anyě lıwthıyó nuõ, Cómarya nõdũmádũdyã a phúpřèkhũ tahe. Yěma mądũ Cómarya a tètõlyã a tèmátèdyã ná èthı tóçó hó.

dútalı có phá bèbè, nẹ yỏ nỉdã kuỗ tẹthyótẹthya to akhu-akhyẽ, a kizũkinètã nẹ tẹthủ pã.

²⁸ Ki hé lỏlỏngỏ hẻrò, đố pẹ krwỏ ohtwỏprẻ kuỗ phú Judaphủ alẻklỏ nuỏtahe akhu-akhyẻrò pẹ htwỏhtya bẻcyã Judaphủ a mảlakỏ tỏprẻ- to, htuỏto Judaphủ a mảlakỏ tỏprẻ nuỏma a dútalı prẻtủ nẻklỏphỏzye nuỏ mỏto. ²⁹ Judaphủ mảlakỏ tỏprẻ nuỏma a bẻ đứ athẻplỏ đố a mảhỏ Thẻ Sỏsẻ Byacẻ htulya taplekyã lủthẻplỏ yẻnuỏ. Tẹthyótẹthya yẻnuỏ a htulya taplekyã cyã lủthẻplỏ to. Prẻlukayã htuthẻhtya kuỗ kayã đố a đứ athẻplỏ nuỏ tahe to tadủrò Cỏmarya htuthẻhtya nỉdyẻ ẻthỉ.

3

Cỏmarya Mẻphủ A Hẻnuỏ Pwỏ- Tỏphuỏ

¹ Ki hé phủnuỏrò, htwỏ Judaphủ tỏprẻnuỏ abwítaryẻ oítẻ? Judaphủ a tẻdútalıphỏ yẻnuỏma abwítaryẻ otỏcỏcỏ ẻ? ² Htwỏ Judaphủ tỏprẻ nuỏma abwítaryẻ oẻ mảlakỏ có. Tẻđỏ abwítaryẻ olỏủ tỏcỏ nuỏma mảhỏ Cỏmarya zủenỉ pẻ Judaphủ tahe akhu-akhyẻ, a hẻsolủ pẻ pẻngỏ đố a thẻzủ hẻsỏ pẻ ử nuỏtahe hỏ.

³ Judaphủ tahehe ki có nỉdyẻ pã angỏ nỏ Cỏmarya to hẻrò, Cỏmarya a tẻỏlyỏ tahe ki taphủkyã lỏ pã ẻ? ⁴ A taphủkyã nỏ taki- to. Prẻlukayã lỏ- plỉ htwỏlỏ có kayã lahỏlahya có bèbẻ, Cỏmarya có tadủpã nyã nỏ angỏ prẻ. Lisỏsẻkủ hé, “Prẻlukayã ki hé nẻ nỏ hẻbẻ bẻkhẻtẻ- bẻbẻ atỏabẻ lỏ prẻ, ử pủkẻpủnẻ nẻ tẻthủ đố nẻ mẻtẻtỏto bẻkhẻtẻ- bẻbẻ nuỏ, ử lacủkyã nẻ khẻlẻ prẻ.”✧

⁵ Manỏrò pẻ Judaphủ a tẻcỏtẻtẻ to tahenuỏ a ki dyẻluỏ lỉphỏ có Cỏmarya a tẻcỏtẻtẻ kihẻrò pẻ kẻrẻ hẻdyẻ ẻ phủtẻ? Cỏmarya thẻplỏdu rỏ a cỏrya pẻyẻ nuỏma athủ prẻ, pẻ ki hé phủnuỏ ẻ? (Vỏ hẻbẻ phú prẻlukayã lẻklỏ hẻnuỏ prẻ.) ⁶ Ki hẻphủnuỏma a tỏto. Cỏmarya mẻtẻyẻ ki a tỏto hẻrò a ki cỏryatỏ cỏryabẻcyã prẻlu hekhuphủ phủtẻ pã? ⁷ Kayã tahehe ki kryỏsủ, “Vỏ mẻ tẻcỏtẻtẻ to tahenuỏ, a ki dyẻluỏhtya Cỏmarya a tẻmỏtẻcỏ, htuỏto a ki mẻ ẻhtyapỏ Cỏmarya a taryẻdutaryẻhtủ kihẻrò, mamẻtẻrò a cuỏ cỏryatuỏ prẻoraphủ, phú vẫy mẻtẻ?” ⁸ ẻthỉ hẻyẻ a ki tỏ hẻrò, pẻ lohẻkuỏ, “Thyỏphủ ử ki htuthẻhtya Cỏmarya nỏ a mẻtẻ nuỏ a tỏprẻ agẻnuỏ, tarủ mẻ lahyã tẻthủnuỏ,” lohẻkuỏ phủyẻprẻkỏ. Kayã đố a hé phủnuỏ tahema Cỏmarya cỏrya lủ nuỏ a tỏprẻ. Manỏrò kayã tahenuỏ a dyỏ lỏ vỏzỏ nỏ vỏ ithyỏ ử phủnuỏ. Manỏrò vỏ ithyỏ ử phủnuỏ mỏto.

Prẻlu Kayã Cỏtẻ Tỏprẻ- To

⁹ Phủnuỏrò, pẻ ki hé phủtẻ? Pẻ Judaphủ tahe ma pẻ ryỏklỏ nỏ Judaphủ mỏto tahe ẻ? Pẻ ryỏklỏ nỏ taki- to. Pẻ dyẻluỏ htuỏhỏ nỏ Judaphủ bèbẻ, Judaphủ mỏto bèbẻ ẻthỉ olỏplỉ prẻ đố tẻthủtẻora a taryẻshyosỏ alẻ prẻ. ¹⁰ Lisỏsẻkủ hé,

“Kayỏcỏkayỏtẻ o tỏprẻ- to. ¹¹ Kayã đố a o nỏ tẻthẻkhuthẻgẻnẻ hẻnuỏ bèbẻ, kayã đố a myỏpủ Cỏmarya tahe bèbẻ, a o tỏprẻ- to. ¹² Kayã pwỏ- tỏprẻ cuỏ taphỏkyã lỏhỏ nỏ Cỏmarya. ẻthỉ htwỏlỏhỏ kayã olỏokỏ pwỏ- tỏprẻ hỏ. Kayã đố a mẻ tẻryỏ nuỏ a opỏ tỏprẻ- to, bẻ tỏkủ tỏprẻprẻ nuỏ, a oto.✧ ¹³ ẻthỉ tẻhẻbẻ tahenuỏ, lẻthẻzỏthẻryỏ thyỏcỏnỏ nẻ mẻmỏ luỏkủ rỏ a nuỏthỏ hteluỏ nuỏ có. ẻthỉ pủ ilolahỏ ử nỏ a tẻhẻbẻhẻsủ tahe.✧ Athyỏnỏ rủthỉ iphuỏ ử rỏ aryỏ nuỏ, ẻthỉ

mepýémekyã lö ũ ná a tètéhèbè tahe.✠ 14 Èthĩ atètéhèbèhèsũ tahenuô, a lóbã có ná tètisõiba. Èthĩ hébè shuõshuõ ngó dõ taklè nĩhuõ ènuô tahe có.✠ 15 Mètýhë kayã pó~ kihérò èthĩ cuõ taplütaplyë có. 16 Èthĩ cuõ bítë~ tôpho bèbè, a cuõ mepýémekyã ũ, a cuõmë thèplèthézò ũ. 17 Tõ ohtwõprè krũklè pëdwõkuõ ná ũ phútënuô, èthĩ thègnë kuõũ to.✠ 18 Tõbè thèisë Cómarya nuô èthĩ tanë tuõkuõũ tõtô~ to.”✠

19 Pë thègnë ná lö tètýótètýha hëso tahenuô, a hé pë kayã dõ a nĩbè tètýótètýha nuõtahe agnëprè. Thyáphú pë ki hébè siplécyã nĩdyé pã tã pënë ná pë më tètýú akhyë tãmë nuòrò, Cómarya dyétã pë pë tètýótètýha yënuô prè. Htuõto thyáphú Cómarya ki cirya lö~ kayã o dõ hekhu yëtõba pwõ~ tôprè pã nuòrò, a dyétã prè. 20 Mètéhérò, dõ ũ ohtwõprè krwõmekuõ tètýótètýha akhu-akhyë, ũ htwõhtyacyã kayãcókayãtë dõ Cómarya a mètènyë nuô a o tôprè~ to. Thyáphú pë ki thègnëhyã nĩdyé pë tètýú rò Cómarya dyétã pë prè.

Cómarya Mécómëtë Kayã Tahe Ná Èthĩ Atètütètýnyã Akhyë

21 Manárò khõnyáyë, thyáphú prèlukayã ki htwõhtyã kayãcókayãtë dõ Cómarya a mètènyë nuô, a më khódú klyã dõ aruô tóbõ ná ané. Cómarya aklyáyë nuõma dõ pë nĩdã cÿë tètýótètýha akhu-akhyë nuô mato. Mosè ná prèpro tahe rãone htuõhó dõ lisãsekũ mú~ nukhë pã có. 22 Kayã dõ a zÿë ná Jesũ Krĩstu mëtũõ pèhó lÿgnë tahenuô, Cómarya dya hó lÿ phú kayãcókayãtë nuõhó. Yëma klyã dõ Cómarya mepë lö~ kayã dõ a zÿë Jesũ Krĩstu nuõtahe agnë hó. Dõ Cómarya a mètènyënuô akhóakhyë ná lÿ tôprè~ to. 23 Mètéhérò kayã pwõ~ tôprè më tètýútëtora. A lÿ tuõhtyã htwóbé Cómarya dyamá a taryëdutyãhtũ yënuô tôprè~ to. 24 Cómarya yõ thézõnĩ pë akhu-akhyë, a dyacódyatë krãprè pë prè. Dõ Jesũ Krĩstu ihtakã hó pë akhu-akhyë, pëcópëtë prè. 25 Mètéhérò Cómarya dyéluõ lĩphó có ná Krĩstu hyãlyã phyékyã pèhó pë tètýútèplã dõ Cómarya kírë cirya pèyë pã nuô hó. Dõ pë zÿë Jesũ Krĩstu khyáthyë athé dõ hihtũlo rò athwi htwítã dõ pègnë akhu-akhyë, Cómarya dyacódyatë hó pë. Thyáphú Cómarya ki dyë htyaluõ ná a mécómëtë tèt agnënuô, a nõhyã Jesũ Krĩstu hó. Dõ nuõkhë ma, a khyáthédõ pë hekhu-phú tahe a tètýú. A myã talwókyã èthĩ më tètýú nuõtahe rò a cirya èthĩ to. 26 Manárò khõnyáyë a ki dyéluõ ná a më tètýë atõ prè agnënuô a nõhyã Jesũ ná a ki hyã khyáthyë dõ ũ pwõ~ tôprè agnë. Phúnuô akhu-akhyë, Cómarya ané Byacè nĩdú a dyéluõ ná a mécómëtë prè, rò a dyacódyatë kayã dõ a zÿë Jesũ nuõtahe ná ané nĩdú.

27 Kihéphúnuòrò, pë léphyéhtyalõ nĩdyé pënë nuô a o tõtô~ to. Mètéhérò Cómarya dyacódyatë prèlukayã ná a nĩdã cÿë tètýótètýha khukhyë nuô mato. Mátõkhõnuô, prèlukayã yõ zÿë Krĩstu thyë pë dõ èthĩgnë akhu-akhyë, Cómarya dyacódyatë èthĩ prè. 28 Mètéhérò prèlukayã lÿkrwõmë kuõ tètýótètýha akhyë rò Cómarya dyacódyatë èthĩ phúnuô mato. Dõ èthĩ zÿënyãtë khukhyë, a dyacódyatë lÿ prè. 29 Cómarya yënuõma Judaphú a Cómarya túdúprè ë? Ma Judaphú mato tahe a Cómarya mátõkuõ dùto ë? Cómarya yënuõma Judaphú mato tahe agnë~ ma amámã. 30 Mètéhérò Cómarya oprè tôprè~ tuõ prè. Bí Judaphú zÿëhó Krĩstu akhënuô, a ki dyacódyatë lÿ pã. Htuõto, bí Judaphú mato tahe zÿëkuõ Krĩstu akhëpãnuõma~, a dyacódyatë kuõ èthĩ

✠ 3:13 3:13 Li Htuthéhtyã 140:3 ✠ 3:14 3:14 Li Htuthéhtyã 10:7 ✠ 3:17 3:17 Isaiã 59:7-8 ✠ 3:18 3:18 Li Htuthéhtyã 36:1

păpă. ³¹ Cómarya ki dyacódyatę pę ná pę tẹ̀zùtẹ̀nyá khukhyě pré kihérò tẹ̀thyótẹ̀thya yẹ̀tahe nuôma a taphũkyă lõhó kǎ? A taphũkyă to. Thĩ hé tǎ ná a taphũkyă tǎmẹ, a lé mę shyohtyasǎhtya klǎlǎ pǎ taplécó, mẹtẹ̀héro ki pę zűe Jesũ henuô pę lé nĩdǎ ryáhyă klǎlǎ pǎpǎ tẹ̀thyótẹ̀thya cǎ.

4

Cómarya Dyacódyatę Abraham Phútě

¹ Kihéphunuôrò, pę Judaphú tahe apħě Abraham yěnuôlé, pę ki hé nĩdyé lũ phútě? Cómarya dyacódyatę prẹ̀lukayă ná a tẹ̀zùtẹ̀nyá prẹ̀ phunuôrò Abraham cuómyáhtye thégně nó kuõũ tẹ̀cótẹ̀tę phútě? ² Cómarya ki dyacódyatę Abraham ná a meryá tẹ̀ khukhyě kihérò a ki phyéhtyalǎ nĩdyé ané ná a mę tẹ̀ryá yẹ̀tahe khukhyě henuôma anĩ prẹ̀. Manárò dǎ Cómarya a mětẹ̀nyě nuô, a phyéhtyalǎ ná tẹ̀yẹ̀tahe akhu-akhyě nuô anĩ to. ³ Lisăşěkũ hé, “Abraham zűe Cómarya rò dǎ atẹ̀zű akhu-akhyě, Cómarya dyacódyatę lũ prẹ̀.”✠

⁴ Kayă tǎprẹ̀prẹ̀ ki cuórya pę útẹ̀ rò ỳ ki dyé lũ akhwóakẹ̀ henuô, a nĩbẹ̀ akhwóakẹ̀ yěnuôma a nĩbẹ̀kră phũ shyězũnuô mǎ takhyă~ to. A ryatẹ̀ rò a nĩbẹ̀ akhwóakẹ̀ prẹ̀. ⁵ Manárò kayă dǎ a zűe nĩdyé kuõ a tẹ̀meryá yẹ̀tahe to, rò a ki zűenĩ prẹ̀ Cómarya dǎ a męcómętę kǎ kayăcyě kayăricyă yě tǎprẹ̀ prẹ̀ kihérò, Cómarya myáhtye lũ tẹ̀zűyě rò a ki dyacódyatę lũ ná ané nĩdũ pǎ. ⁶ Khwĩ Davi hé thyákuõdũ phunuô dǎ nuôkhě, kayă dǎ a nĩbẹ̀ tẹ̀sǎri tahe nuôma mǎdũ kayă dǎ Cómarya dyacódyatę èthĩ ná a tẹ̀meryátẹ̀ nuôtahe akhyě mǎto. ⁷ Khwĩ Davi hé, “Kayă dǎ Cómarya plwǎkyă hó lütẹ̀thũ rò mębĩkyă lõhó lütẹ̀thũ tahenuô, a nĩbẹ̀hó tẹ̀sǎri hó.

⁸ Kayă dǎ Byacè rǎmǎrǎdyă pǎ lütẹ̀thũ to tahenuô, a nĩbẹ̀hó tẹ̀sǎri hó.”✠

⁹ Tẹ̀sǎri yěnuôma nĩbẹ̀cyă prẹ̀tũ Judaphú dǎ a dútalíphá nuôtahe prẹ̀ ẻ? A nĩbẹ̀ tú èthĩ mǎto. Judaphú mǎto dǎ a dútalí kuõũ phá to nuôtahe ma a opatǎ kuõkuõ. Pę héhtuõdũhó, dǎ Abraham atẹ̀zű akhu-akhyě Cómarya dyacódyatę lũ.✠ ¹⁰ Ki męphunuô hérò bí Cómarya dyacódyatę Abraham akhěnuôma atǎ bíkhětě? Ma arẹ̀ ná a dútalíphá nuô ẻ? Mǎtorò anoklǎ ná nuô ẻ? Anoklǎ ná nuô mǎto, arẹ̀klǎ ná nuô. ¹¹ A dútalíphá nuôma ano dǎ khyě prẹ̀. Bí a dútalí tyahĩ phá to akhěnuô, dǎ atẹ̀zű akhu-akhyě Cómarya dyahó ẻ phũ kayăcókayătę tǎprẹ̀hó, phunuôrò a męmámędyăkyă lũ ná tẹ̀dútalíphá phunuô tǎcô prẹ̀. Phunuôrò kayă dǎ a dútalí kuõ cǎũ phá to tadúró, a zűe Cómarya tahenuô, Abraham htwǎ pę lõ kayă phunuô tahe apħě hó. Phunuô akhu-akhyě Cómarya dyacódyatę kuõhó èthĩ hó. ¹² Htuõnátó, pę Judaphú yětahenuô, pę dútalí cǎ phá tadúró pę ki thẹ̀lẹ̀htyanĩ tẹ̀dútalíphá yě to tahenuô, Abraham ma a htwǎ kuõdũ pẹ̀phẹ̀phẹ̀. Bí pẹ̀phẹ̀ Abraham dútalí tyahĩ phá to khě a tẹ̀zùtẹ̀nyá yěnuô, pę ki krwǎ myábũ kuõdũ ẻ.

Dǎ Tẹ̀zű Akhu-akhyě Nĩbẹ̀ Cómarya A Tẹ̀òlyă

¹³ Cómarya ólyă Abraham ná aklwĩalyă tahe dǎ nuôkhě ná hekhu yětǎbalǎ nuô, a ki htwǎhtya èthítẹ̀ pǎ. Manárò dǎ èthĩ cűe lűkrwǎ mękuõ tẹ̀thyótẹ̀thya akhyě rò a ki

✠ 4:3 4:3 Hekhuhtwǎlũ 15:6 ✠ 4:8 4:8 Li Htuthěhtya 32:1-2 ✠ 4:9 4:9 Hekhuhtwǎlũ 15:6

htwöhtya èthìtè pã, a ólya lű phúnuô mato. Cómarya dyacódyate èthì ná a tẹ̀zútẹ̀nyá akhu-akhyě, a ólya ná a ki dyé èthì pã prè. ¹⁴ Cómarya ki ólya ná kayã dõ a lűkrwöme kuõ tẹ̀thyótẹ̀thya yětahenuô a ki nịbè Cómarya a tẹ̀ólya pã kihèrò tẹ̀zútẹ̀nyá yěnuô abwítaryě o pã to hó. Tẹ̀ólya yěnuô angólasá opã tóô- to hó. ¹⁵ Mẹtèhèrò tẹ̀thyótẹ̀thya ma a mẹ duhtya Cómarya athéplò. Prèlu kayã lűbè tẹ̀thyótẹ̀thya pwõ- tóphuõ to akhu-akhyě, a mẹduhtya Cómarya athéplò rò a ki cirya èthì pã. Tẹ̀thyótẹ̀thya ki oto nuô kayã tóprè- ma a cuótalwó khètalye tẹ̀thyótẹ̀thya to.

¹⁶ Phúnuôrò, pè nịbècyá Cómarya a tẹ̀ólya ná pè tẹ̀zú tóô- tuõ prè. Mẹtèhèrò thyáphú pè ki nịbè kuõ tẹ̀yěnuô ná abwítaryě khukhyě túprè agnenuô, pè bè o ná tẹ̀zú. Htuõto, lỏ- Abraham aklwíalyã tahenuô a ki nịbè lỏ tẹ̀ólya yě pã. Kayã dõ a lűkrwömekuõ Judaphú a tẹ̀thyótẹ̀thya nuõtahe ki nịbè túdú mato, kayã dõ a zúenyáe thyákuõ ná Abraham nuõtahe ki nịbè lỏkuõ pãpã. Abraham ma pè lỏ- plí aphě. ¹⁷ Lisăsěkũ héone, “Vã nõhtwöhtya hó nẹ ná myécò tóplutóphè aphě hó.”✧ È htwõ pè pèphě dõ Cómarya anyěhyã. Cómarya yětóprè nuõma a mähó pèphě Abraham zúenyáe nuõtóprè hó. È ma Cómarya dõ a mẹhtwöprè kakhýě kayáthyě, htuõto a hétã prè angó tómu prè rò tẹ dõ a o híto tahenuô a htwöhtya lỏplí có.

¹⁸ Cómarya hé Abraham, “Nẹ ki htwõ myécò tóplutóphè aphě pã. Nẹklwínelyã ki oróóé thyácóná sè dõ mólẹ nuõtahe pã.” Cómarya hé tẹ̀yěnuô alẹ htwöhtya pè dõ Abraham ki phú oróóéhtya agnenuô azũ pãto tadúró a zúe opó myásũnị dõ a ki htwöhtya.✧ ¹⁹ Abraham thégnyé ané ná ana ohó tózè hó, a muõprè kírè thyéhó, htuõto amě Sara bèbè, a sỏphú tadúró Abraham atẹ̀zú patí kalya tó to. ²⁰ Abraham zúe Cómarya a tẹ̀ólya yěnuô athéplò lụhtólulya taki- to. A tẹ̀zútẹ̀nyá nuô, taklya ná a shyohtyasỏhtya rò a htuthé hébwíhétaryěhtya Cómarya. ²¹ Cómarya ki mẹ phú a ólya nuõpã nuô, a zúe lỏthulỏthé có. ²² Abraham a tẹ̀zútẹ̀nyá yỏ ophúnuô akhu-akhyě, “Cómarya dya è phú kayácókayãtẹ tóprè.”✧ ²³ Rò tẹ̀hébè dõ a hé, “Cómarya dya Abraham phú kayácókayãtẹ tóprè,” yětómũ nuõma, ử rã pétú Abraham tóprè agnenuô mato. ²⁴ Tẹ̀hébè yětómũ nuõma, pègně- ma a onuõtõ sãprè kuõ có. Ki pè zúe ná Cómarya dõ a mẹhtwöprè kakhýě pè Byacè Jesũ dõ tẹ̀thyě yětóprè henuõma a ki dyakuõ pè phú kayácókayãtẹ tahe pã. ²⁵ Dõ pè tẹ̀thùtèora akhu-akhyèrò Cómarya nõmũthyě ử ná a phúprèkhũ. Thyáphú a ki dyacódyate pè agnenuô, a mẹhtwöprè kakhýě hó lű dõ tẹ̀thyě hó.

5

Tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwõ Ná Tẹ̀thékrũthéłõ

¹ Phúnuôrò Cómarya dyacódyate hó pè ná pè tẹ̀zútẹ̀nyá akhyě hó. Rò pè opẹodwõ okrũoklẹ tở khyěthya hó ná Cómarya hỏ. Prẹmẹ htwöhtya pè pè phúyěnuõma mähó pè Byacè Jesũ Krístu hó. ² Dõ pè zúe Byacè Jesũ Krístu akhu-akhyèrò, a nõ ohtwöprè hó pè dõ Cómarya abwítaryě akũ hó. Khỏnyáyě pè ohtwöprè kuõhó dõ abwítaryě akũ hó. Rò pè thékrũ myásũmyátũ kuõ hó Cómarya a taryédutaryěhtũ yěnuô hó. ³ Pè myásũ túprè yěnuô mato, bí pè myáhtye ná tẹ̀cyètẹ̀cũ, tẹ̀pyátèsě akhě nuòbèbè, pè

thékrũthélłò pré, metèhèrò pè thégně ná tẹ yětahenuô a dyé éhtya pẹ pọ pẹ tẹkhyăbé tẹcyětəcũ pré. ⁴ Tẹkhyăbé tẹcyětəcũ nuô a dyé oèhtya tẹmetö Cómarya athéplò, tẹmetö Cómarya athéplò nuô, a dyé ohtwöhtya épọ tẹmyásũ. ⁵ Bí pẹ myásũ ná Cómarya ki mepẹ pẹ akhènuô, pẹ théplòpyé to, metèhèrò, bí Cómarya dyétã pẹ Thé Săşě Byacě akhènuô, a klõlyã lyálya pẹhó pẹ atẹmọ dĩ pẹ théplòkũ hó.

⁶ Metèhèrò, bí pẹ męcwọ lyăbé cyã nídyé pã pènẹ to akhènuô, Jesũ Krĩstu hyăkhyáthyě tōshuōtōkhě pẹ kayăcyě kayăcũ tahe agně. ⁷ Kayă tōprẹ ki khyáthyě pẹ kayăcòkayăte agně tōprẹ hénuôma, akyã nyacó. Manárò kayăryá málakö tōprẹ agně hénuô, taryá~ ma prẹ khyáthyěbũ dĩ agně nuôma a o pré kőle. ⁸ Manárò Cómarya mọ có pẹ bá~ tẹ hèrò, bí pẹ htwöpä có prẹmetětũ tẹoraphú akhě pã có nuôrò, Krĩstu hyăkhyáthyě athé dĩ pẹgně. Yěma Cómarya dyéluđhó pẹ ná atẹmọ pẹ hó.

⁹ Pẹ htwöhó kayăcòkayăte dĩ Cómarya a mètènyě ná Krĩstu athwi khukhyě hó. Phúnuôrò Krĩstu ki mëlwohtekã málakö có pẹ ná Cómarya a tẹciryã yěnuô pã. ¹⁰ Dĩ arékhě nuôma, pẹ htwö kayă dĩ a théhte Cómarya tahe. Dĩ aphúkhũ khyáthyě athé dĩ pẹgně akhu-akhyě, a mẹ krũklě kăkhyě khyěthyá hó pẹ hó. Khõnyáyě pẹ htwöhó akhó bóthyó hó. Pẹ thégně tãte cóhó ná pẹ siplébé pré ná aphúkhũ a tẹohtwöprẹ akhyě pré. ¹¹ Pẹ lẹthékrũthélłò nuô a o túyěnuô mato. Dĩ Byacě Jesũ Krĩstu akhu-akhyèrò pẹ thékrũthélłò bóthyónĩ hó ná Cómarya hó. Prẹ dĩ a mẹ khõbóthyó kăkhyě pẹ khyěthyá pẹ ná Cómarya ma Jesũ Krĩstu yěnuô hó.

Tèthyě Ná Adam, Tèhtwöprẹ Ná Krĩstu

¹² Mephúnuôrò, dĩ kayă tōprẹ níđã Cómarya angó to akhu-akhyèrò, kayă pwö~ tōprẹ mëlłó hó tètũ hó. Tètũtèora yě a dyéhtwöhtya hó tètũyě hó. Phúnuôrò dĩ tètũtèora yě akhu-akhyèrò, kayă pwö~ tōprẹ myáhtye sítòbè lłó ná tètũyě hó. ¹³ Prẹlu kayă meréklö tètũ ná Cómarya dyélya tètũyótètũya yěnuô. Manárò ki tètũyótètũya oto hénuô Cómarya ciryã ná kayă tètũ to. ¹⁴ Cáhtya bí Adam níđã Cómarya angó to ahtũkhènuô, rò a tuõhyã dĩ Mosè ahtũkhě nuô, kayă lł~ plĩ bèthyělłó. Kayă nuôtahe ma, a mètũkuõ phú Adam mètũ nuô mato tadúró èthĩ bèthyě kuõłłó pré. Adam ma athyaná Krĩstu dĩ a kírẹ hyăpã nuôtōprẹ hó.

¹⁵ Manárò Cómarya a tẹdyétã krã shyěžũ yěnuô ná Adam metètũ yěnyęcô nuôma a thyálũ to. Metèhèrò, dĩ kayă tōprẹ níđã Cómarya angó to akhu-akhyèrò, kayă bè thyě ényacó. Manárò Cómarya abwíataryě nuô aduló klõpã có ná nuô có. Htuõto shyěžũ níkrã dĩ a hyã dĩ kayă aruô tōprẹ a o ma mähó Jesũ Krĩstu yěnuôhó. Dĩ è abwíataryě khukhyèrò, a dyé tãpõtãpẹ é pẹ nyacó ù épẹ có. ¹⁶ Vã ki hẹpọ khyěthyá, Cómarya a tẹdyékrã shyěžũ yěnuô, ná kayă tōprẹ metètũ nuôma a thyálũ to. Bí a mẹhó tètũ akhènuô, Cómarya ciryahó lũ phú kayă dĩ a mètũmẹplá tẹ tōprènuô tadúró bí kayă mềéhó tètũ akhènuô, Cómarya dyékrã pẹ èthĩ ná abwíataryě ashyěžũyě akhu-akhyě, a dyacódyate hó èthĩ hó. ¹⁷ Dĩ prẹkhũ Adam mẹ tètũtèplá akhu-akhyě kayă lł~ plĩ bèthyě nuôma atõ pré. Manárò kayă dĩ a théplòo phyésũ Cómarya dyé lũ ná abwídu taryěhtũ yěnuô ná a dyékrã lũ tẹcótètẹ ashyěžũ yětahenuô, a ki ohtwöprẹ lacúlahtũ kuõ ná Jesũ Krĩstu pã, htuõto a ki pő tōkuõ tẹ ná Jesũ Krĩstu pã. Metèhèrò kayă tōprẹ dĩ a mặ Krĩstu yěnuô, a mepẹ htuõhó tẹ dĩ pẹgně hó.

18 Phúnuô rô kayă tôprê máhó Adam yě methútê tôcô akhu-akhyě Cómarya ciryahó kayă pwõ- tôprê hó. Phúnuô hó, kayă tôprê dõ a máhó Jesũ Krĩstu yě a mehô təcótètê tôcô akhu-akhyě, Cómarya dyacódyatê lõhó kayă pwõ- tôprê hó, rò èthĩ ki nĩbè lahyă thèhtwõprê tacúprê pã. 19 Metèhèrò dõ kayă tôprê nĩdã Cómarya angó to akhu-akhyě, kayă pwõ- tôprê htwõlõ hó tètthútèora a phúmòphúkũ tahe hó. Manárò dõ kayă tôprê nĩdã Cómarya angó akhu-akhyě, Cómarya dyacódyatê lõhó kayă pwõ- tôprê hó.

20 Thyáphú kayă lõ- plĩ ki thègně ná èthĩ methú ényacó agnènuô, Cómarya dyétápé hó èthĩ tètthytètthya yènuô hó. Manárò bí èthĩ metèthú èhtya ná èhtya akhènuô, Cómarya a tètthwítètaryě yě a lé oèhtya ná oèhtyahtya có. 21 Mephúnuô rô, phú tètthútèora põtarinĩ lõ kayă lõ- plĩ rò a nõohtwõhtya hó tètthye akhõnuô, khõnyáyě thyáphú pè ki nĩbè dítúkuõ thèhtwõprê tacúprê dõ pè Byacè Jesũ Krĩstu a o rô, Cómarya abwíataryě põtari nĩdyé kuõ hó pè ná təcótètê hó.

6

Dõ Jesũ Krĩstu Akhu-akhyèrò Pè Ohtwõprê

1 Ki mephúnuô hèrò, pè ki hé phútě? Thyáphú Cómarya abwíataryě ki oèhtya ná èhtya agnènuô rô, pè tóbè me plehyă lãpó tètthú ě? 2 Phúnuô máto. Pè ma athyaná kayă dõ a thyě rò a me plehyă cyápã tètthú to yènuô tôprê hó. Phúnuô rô pè cuõ ohtwõprê me plehyă cyápã tètthú phútě? 3 Toròma, thĩ sõtapa nyă hó ě? Bí pè lõ- plĩ plwõ pèné ná htyě akhè nuõma pè dyélũ hó ná pè htwõhtya tôcô- tuõ hó ná Jesũ Krĩstu hó, rò pè thyě tõtũ hó ná lũ nuõma thĩ thègně prè vãhéto? 4 Phúnuô akhu-akhyě bí pè plwõhtyě akhènuô, a thyáhó ná pè thyě tõtũ hó ná Krĩstu hó, rò ù iluõ tãtõtũ hó pè ná Krĩstu dõ luõkũ hó. Dõ pè Phè Cómarya a tètaryèduhtũ proprya akhu-akhyě, phú a mehtwõprê kãkhyě khyèthya Krĩstu dõ tètthye akũnuô, a ki dyé ohtwõprê kuõ pè yètahe ná tètthwõprê athě pã.

5 Ki pè thyě tõtũ hó ná Krĩstu dõ atètthye akũhó kihèrò pè ki thyě ihtòkãkhyě tãtê tõtũ có ná è dõ atètthye ihtòhtwõprê kãkhyě akũ pã. 6 Metèhèrò, thyáphú tètthú a tètprotèprya ashyo-asò yě ki põtari pã tã pè tãmé, htuõto thyáphú pè ki htwõ pã tã tètthú acũ tãmènuô, thĩ thègnèhó ná pè tètòhtwõprê alye yènuô, Cómarya mũthyèhtya tõtũ htuõhó ná Krĩstu hó. 7 Metèhèrò, bí kayă tôprèprê thyě akhènuô, tètthú a tètprotèprya shyosòyě põtari cyápã lũ to hó.

8 Pè thyě tõtũ ná Krĩstu akhu-akhyě, pè zũe ná pè ohtwõprê tõtũ ná è hó. 9 Metèhèrò pè thègně ná Krĩstu ihtòkãkhyě dõ tètthye rò a thyěcyã pãtohó. Tètthye-muõphè põtari cyápã lũ to hó. 10 Dõ a thyě akhu-akhyě, tètthú a tètprotèprya shyosò lacũ lõhó lũkhãlè hó. A thyě tôphuõprê rò ahtuõaplũ lõhó, a lothyě pãtohó. Manárò khõnyáyě a htwõprê rò a ohtwõprê pè dõ Cómarya agnè hó.

11 Thyánanuô hó, thĩ tókò hélyanĩ lahyă thĩné, tètthú atè tahenuô, pè bèdyakyă è phú kayăthyě dõ a mecyápã tètthú to nuô. Manárò thĩ ná Jesũ Krĩstu ma thĩ htwõhtyahó lũ tèt tôcô- tuõ hó akhu-akhyě thĩ tóbè ohtwõprê melĩ metakhèhtya lahyă Cómarya. 12 Phúnuô rô, thyáphú thĩ ki krwõmè kuõ pã tã tètthézũ patápatõ mũmyã tahe tãmènuô, nõpõnĩ pã tã thĩ nèkló dõ a thyěcyã yènuô ná tètthú yènuô tãmé ní-. 13 Dyé tã thĩ nèkló akrũakrõ yènuô dõ tèmũmyáricyã ki nõe lũ ná a takuõtãbè dõ léme tètthú tahe agnènuô

tămé ní~. Cómarya dyéhó nè tètöhtwöprè athè akhu-akhyě, dyé lahyă thì nêklö yënuô dõ a o nuô. Dyétă lö thì nêklö akrûakrö yëtahe lö~ plĩ dõ Cómarya a o nuô, rò phú thì nõe takuôtabě nuô, nõe lahyă thì nêklö krûkrö yënuô dõ thì lẹmẹ təcótẹtẹ agnë ní~. ¹⁴ Thì ohtwöprè dõ tẹthyótẹthya alẹ mã pãtohó, thì ohtwöprè hó dõ Cómarya abwiataryě alẹ hó. Phúnuôrò tẹthú yënuô a htwö pã thĩbyacè mápãtohó.

Təcótẹtẹ Acủ Tahe

¹⁵ Phúnuôrò pẹ ki opã dõ tẹthyótẹthya alẹ to hó, pẹ ohó dõ tẹbwítẹtaryě alẹ hó kihérò, khõnyáyě pẹ mẹtẹthú ma aní prè kõ? Phúnuô mato. ¹⁶ Thì thégñenóto ề? Bí thì dyélya hó thĩnẹ dõ kayă tôprèprè a takhukũ rò thì ki htwö hó lúcủ akhënuô, thì nĩdã ứruô angó ma a nĩpãto hó. Thì bè nĩdã prétủ angó prè, vãhéto? Phúnuôrò bí thì htwö tẹthú acủ akhënuô, a ki thũcuõkyă thì dõ tẹthyě pã. Manárò thì ki nĩdã Cómarya angó hérò a ki nõohtwöprè thì dõ thì ki mẹtõ lũ thếplo pã. ¹⁷ Vã hébwíhétaryě Cómarya, mẹtẹhérò, dõ nuôkhẽ thì htwönó htuõhó tẹthú acủ tôphuõ tadúro khõnyáyě thì nĩdã lõthulõthé hó Cómarya a tẹthyó athè dõ thì nĩbè yënuõtahe hó. ¹⁸ Cómarya ilyě plwõhtecuõkyă hó thì ná tẹthútẹora acủ yënuô hó. Khõnyáyě thì htwõhó təcótẹtẹ acủhó.

¹⁹ Vã hébè pẹ thì ná mọhémõlĩ a tẹhébè tahe, mẹtẹhérò thì ma prẹlu hekhuphú rò, thì thégñeplözũ kuõ Cómarya a tẹtahe to akhu-akhyě, vã hébè pẹ thì phúnuô prè. Dõ nuôkhẽ ma thì nõhtwö thì nêklö akrûakrö yëtahe ná thĩbyacè dõ a mũmyáricyá nuõtahe acủ, thì nõmẹ ềthĩ ná tẹpatápatõ mũmyáricyá tahe rò thì mẹthumẹplá lõ Cómarya a tẹthyótẹthya pwõtôcô. Phúnuôrò khõnyáyě thì nêklö krûkrö yëtahenuô nõhtwö ke è ná Byacè dõ aryá yětôprè acủ yënuô ní~. Thyáphú thì ki htwõhtya kayăsãsẽ agnënuôrò, nõhtwõhtya mỗ thì nêklö krûkrö yëtahe ná təcótẹtẹ yě acủ yënuô ní~. ²⁰ Bí thì htwö tẹthútẹora acủ akhënuô, təcótẹtẹ abyacè põ nĩdyé kuõ thì to. ²¹ Bĩnuôkhẽ nè nĩbè kuõ tẹtwótẹryá tôcô~ to. Dõ nè mẹ phúnuô akhu-akhyě, khõnyárò thì tane thétarẹ nĩdyé hó thĩnẹ hó. Tẹmẹ phúnuõtahe ma a thũcuõ ù dõ tẹthyě tacủprè akhãlẹ prè. ²² Manárò khõnyáyě Cómarya ilyě plwõhtecuõkyă hó thì dõ tẹthútẹora acủ hó. Rò thì htwõhó Cómarya acủ dõ athè tahe hó. Dõ thì htwõhó phúyě akhu-akhyě, a nĩbwínítaryě dõ thĩgně ma mặhó a thũcuõ thì dõ tètöhtwöprè sãsẽ a klyáděkũ yënuô hó. Rò dõ pẹ ohtwöprè sãsẽ hó akhu-akhyě, a nĩbwí hó dõ thĩgně ma mặhó thì nĩbè thétwöprè tacủprè yënuô hó. ²³ Mẹtẹhérò, tẹthú akhwóakè ma tẹthyě. Manárò tẹbwítẹtaryě ashyězủ dõ Cómarya dyétăkră pẹ yënuõma mặhó thétwöprè tacủprè dõ pẹ Byacè Jesũ Krĩstu akũ yënuõhó.

7

Tẹkhõmẹkhõmạ Alẹmyábủ

¹ Puõvyá thì~, lö~ thì yëtahenuô thì yõ thégñě htuõlõhó tẹthyótẹthya akhu-akhyě, tẹ dõ vã kírẹ hé pẹ thì yëtahenuô, thì thégñě tặtẹ htuõ lõdũhó. Kayă tôprè ki thye híto nuô, tẹthyótẹthya tahe põ tadũ nĩdyé pã lũ prè. ² Hékuõrẹ byehó, prèmò dõ a khõmẹ htuõhó tôprènuô, tẹthyótẹthya pũma nĩdyělũ, avè ki thye híto nuô a bè okyănĩ avè to. Manárò ki avè thyehtuõhó hérò a siplékyáhó ná tẹkhõmẹ a tẹthyótẹthya yě hó. ³ Phúnuôrò, bí avè ohtwöprè pã akhënuô, a ki cuõ khõmẹkhõ ná prèkhũ dõ aruô tôprè hérò ù ki hé lũ

na prēmò dĩ a cuốthủ prèkhũ. Manárò, ki avè thyềhtuồhỏ rò a siplékỹả hó ná tềkhồmẽ a tềthyótềthya yềnuô hó. A ki cuốphyề taple cớ avè tồprề bèbè, ừ hé pã lữ phúnũtồ hó.

⁴ Phúnũôrò, vã puốvỹả thĩ, bí Krĩstu thyề dĩ krusulọ akhềnuô, a thyáhỏ ná thĩ thyề tồkuồhỏ ná lữ hó akhu-akhyề, thĩ opã dĩ tềthyótềthya a tềpốtềthũ alễ to hó. Khỏnyáyề thĩ htwồhtyahỏ tồcồ- tuồ ná è dĩ Cómarya mềhtwồprề kạkhyề lữ dĩ tềthyề yềnuô tồprề hó. Dĩ tềmềhtwồhtya hó phúyề akhu-akhyề, thĩ ki thềthyaphồhtya lahyã tề dĩ aryá tahe rò a htwồbwi htwồtaryề pề dĩ Cómarya agnề. ⁵ Mềtềhềnuôrò pề yồ thềgnềhỹả tềthyótềthya hé pề akhu-akhyề, bí pề ohtwồprề phũ prềlu kayã a thwihtyềpházye a tềthềzủthềlỏ akhềnuô, pề tềthềzủthềlỏ mữmyáricyá tahe oếhỹả ná oếhỹả. Rò tề yềtahenuô, a thũcuố pề dĩ ngarakũ tacủprề prề. ⁶ Manárò khỏnyá yềnuô, Cómarya mềsiplề hó pề ná tềthyótềthya hó, mềtềhềrò pề yồ thyề tồhỏnã Krĩstu akhu-akhyề, tềthyótềthya yề cồklỏma thyákuố pề phũ dĩ nuồkhềnuô a nípãto hó. Cómarya mềlwồhteka hó pề ná tềthyótềthya yề, rò Thề Sãsề Byacề mềcwồhỏ pề ná klyá athề yềtồbỏ hó akhu-akhyề, pề mềhỏ atềmề yềhỏ. Pề mề Cómarya a tềphyềtềmề ná dĩ pề nỉdã krwồmềkuố tềthyótềthya aklyá lỵ yềtồbỏ akhu-akhyề nuô mả pãtohỏ.

Tềthyótềthya Ná Tềhủtềora

⁷ Mềphúnũôrò pề ki hé phứtề? Tềthyótềthya ma athủ prề pề ki hé phúnũô ể? Pề hé phúnũôma a tồto. Nề mề phúnũôma athủ tềthyótềthya ki zủluố to hềnuô, tề dĩ vã mềthủ htuồhỏ kryã- ỉtềnuô vã thềgnề kạkhyề nỉdyề lakỏto. Hềkuốrề, “Thềzủthềlỏ tã ừ tề tằmề ní,”[✧] ki tềthyótềthya rãluố phúyề to hềrò, thềzủthềlỏ ừtề nuôma a htwồ tềthủ hó nuô, vã thềgnề to. ⁸ Manárò vã yồ htwồ prềoraphủ akhu-akhyề, tềthyótềthya hé vã ná thềzủthềlỏ tã ừtề tằmề a hềrò, vã lé thềzủthềlỏ shyoshyo. Mềphúnũôrò tềthyótềthya ki oto hềnuô, tềthủ yềnuô a taryềshyosỏ o to, a thyề prề. ⁹ Dĩ arềkhề nuô, vã thềgnề Cómarya a tềthyótềthya to akhu-akhyề, vã ohtwồprề tồ prề Cómarya athềplỏ prề, vã tanề thềplỏmỉ nỉdyề phúnũô. Manárò bí tềmềkyãngỏ hyãtuồhỏ akhềnuô, tềthủ aklyá hyãnuồhỏ dĩ vã tềohtwồprề akũ hó rò vã thyềkỹả hó dĩthudồthề tồkyề hó. ¹⁰ Vã myáhtye ná Cómarya dyềtã tềmềkyãngỏ yềtahenuô, a tồbề thũcuố pề dĩ tềhtwồprề tacủprề aklyá tadủrò tadủ- tadủ nuô alềdã thũcuố vã dĩ tềthyề prề.

¹¹ Mềtềhềrò, tềthủ myáhtyenỉ a khãlềryá dĩ a ki tate htyanỉ tềmềkyãngỏyề akhu-akhyề, a ilolahỏ prề vã, htuồrò a nồe tềmềkyãngỏyề rò a mềthyềkỹả vã prề. ¹² Phúnũôrò, tềthyótềthya ma asãsề. Rò tềmềkyãngỏyề tahe nuôma asãsề, acóatề rò atồabề prề.

Tềsátềpã O Dĩ Pềkũ

¹³ Kihềphúnũôrò, tề atwỏaryá yềnuôma a mề thyềkỹả vã ể? A mềthyềkỹả vã mảto. A mềthyềkỹả vã yềnuôma tềhủtềora prề. A nồe Cómarya a tềthyótềthya dĩ aryá yề rò a ilo mềthyềkỹả vã prề. Mềtềhềrò thyáphủ vã ki thềgnề tãtề ná tề dĩ vã mềhtuồhỏ nuồtahe ma a thủhỏ nuôrò, Cómarya dyềtã tềthyótềthya prề. Phúnũôrò dĩ tềmềkyãngỏ yề akhu-akhyềrò, vã ki myáhtyehỹả ná tềthủyề a mữmyáricyá nyacỏ.

✧ 7:7 7:7 Li Hteka 20:17, Li Dồnyã 5:21

14 Pè thégně ná Cómarya a Thé Săsě dyétă pè tětthyótětthya yětahe tadúrò vă ma prèlu hekhuphú dǎ a thyěcyă tǎprè pré. Vă ma athyaná cǔ dǎ ù isě cuókyă lǔ ná a ki cuóhtwǒ pè tětthútèora Byacè yětǎprè acǔ pré. 15 Mamětèrò vă cuó mētũ tětthú phúyěnuô, vă thégně nǐdyé vǎnè to. Mětèhèrò vă mē phú vă thézǔ mēnuô mǎto. Tè dǎ vă thézǔ mē taki~ to tahenuô vă cuómē tuǒtuǒ. 16 Tè dǎ vă thézǔ mēto tahe rò vă cuómētũ nuôma a dyéluǒhó ná tětthyótětthya yěnuô, aryá pré vă théplòtǒkuǒ phúnuô hó. 17 Phúnuôrò, ki hélakǒma prè dǎ a mē tětthé tǎprè nuôma vă mǎto. Nuôma tětthú dǎ a o dǎ vǎkǔ yěnuô tǎprè mē pré. 18 Dǎ vǎphávǎzye a tětthézǔthélǒ akǔnuô, vă thégně ná tètŕyá o tǒcǒ~ to, mětèhèrò vă thézǔ mētètŕyá tadúrò vă mēbétò. 19 Tètŕyá dǎ vă thézǔ mē ènuô, vă mē è to, vă cuó mē takhátũ dǎ tēmũmyáricyă dǎ vă thézǔ mē è to tahe. 20 Ki vă mē phú vă thézǔ mēnuô to hēnuôma, a mē nuôtǎprè ma vă mǎlakǒ mǎto. Nuôma tětthú dǎ a o dǎ vǎkǔ nuôtǎprè mē pré.

21 Phúnuôrò vă myáhtye ná tětthú dǎ prèlukayă lèklǒmē panuǒ nǐdyé yěnuô a mē dǎ vǎkǔ. Bí vă thézǔ mētètŕyá akhēnuô, vă myáhtye shuǒshuǒ cǒ tēmũmyă o dǎ vǎkǔ cǒ. 22 Dǎ vă théplòkǔ nuô vă mǒ nyacǒ Cómarya a tětthyótětthya cǒ. 23 Manárò vă myáhtye lèklǒ mēpanuǒ tětthú dǎ aruô tǒcǒ dǎ a nǒmē vă nēklǒ akrũakrǒ yětahe ná tēmũmyáricyă tahe. Lèklǒ mēpanuǒ tětthú yěnuô asá-apă ná vă théplò dǎ a thézǔmē tètŕyá yěnuô. Tětthú alèklǒ mēpanuǒ yěnuô, a sápěkyă lǔ rò a nǒhtwǒkyă vă ná tětthú dǎ alèklǒ mēpanuǒ yěnuô acǔ hó. Rò tětthú dǎ alèklǒ mēpanuǒ dyé yěnuô a o dǎ vă nēklǒ krũkrǒ tahe akǔ. 24 Ő~ buǒ uǒ! Vă cuó htwǒ tětthú acǔ phúyě rò acyě nyacǒ vă. Tětthú dǎ a o dǎ vǎkǔyě rò a thũcuǒ vă dǎ tětthé yěnuô, ùpě tǎprè ki mēlwóhtekǎ bē pè vă pě? 25 Vă hébwíhétaryě Cómarya, mětèhèrò dǎ pè Byacè Jesũ Krístu akhu-akhyèrò, a mēlwóhtekǎ hó vă hó.

Phúnuôrò tēmēhtwǒhtya ané ná vă ma phútèhèrò vă théplò yěnuô, a thézǔ mē shuǒshuǒ pré Cómarya a tětthyótětthya tadúrò vǎphávǎzye a tětthézǔthélǒ yěnuô a mē shuǒshuǒprè tē dǎ alèklǒ mēpanuǒ tětthú yěnuôtahe pré.

8

Tèhtwǒprè Dǎ Thé Săsě Byacè Akǔ

1 Phúnuôrò khǒnyáyě, kayă dǎ a htwǒhtyahó tǒcǒ~ tuǒ ná Jesũ Krístu tahenuô, Cómarya cǐrya pǎ lǔ takhyă~ to hó.* 2 Mětèhèrò dǎ pè htwǒhtya hó lǔ tǒcǒ~ tuǒ ná Jesũ Krístu hó akhu-akhyě, Cómarya a Thé Săsě mēpéhó pěklyá dǎ athè tǒbǒ hó. Htuǒrò a mēlwóhtekǎ hó vă ná tětthú alèklǒ mēpanuǒ dǎ a thũcuǒhó vă dǎ tětthé dǎthudóthé yě akǔ nuôhó. 3 Dǎ mǎitě akhu-akhyě hèrò, thyáphú pè ki okuókyă dǎ pè mē tětthú yě agnēnuô, pè nǐdǎ krwǒmēkuǒ cǒ tětthyótětthya yě akhyě cǒ rò, a taryěshyosǒ dǎ a ki mēcwǒ pè pēnuô a oto, mětèhèrò ahēare dǎ a ki mēpěkyă pházye a tětthézǔthélǒ yěnuô a oto. Phúnuôrò Cómarya mē ná ané, a nǒhyǎlyă a phúprèkhǔ rò a hyǎlyă klwo-ané phú hekhuphú thyáná pè dǎ a mē tětthú yětahe. Manárò tětthú alèklǒ mēpanuǒ yě pǒcyă lǔ to. A hyă khyápé pè tětthútèora, rò a mēpyékyă hó tětthú a tēpǒtarí pè yětahe hó.†

* 8:1 8:1 Lisăsě alyekǔ hé pǒ, “Kayă dǎ a ohtwǒprè tǒ phú Thé Săsě Byacè a tětthézǔ rò a ohtwǒprè phú pházye a tětthézǔthélǒ mũmyă nuô mǎto tahe” † 8:3 8:3 Li dǎ ù rá rǎlǒ akhǎshyé mú~ nukhè tahenuô, ù sunuǒlǒ pǒ, “Kayă dǎ a ohtwǒprètǒ phú Thé Săsě Byacè rò a ohtwǒprè phú pházye a tětthézǔthélǒ mǎto tahenuô, Cómarya cǐryapǎ lǔ to.”

⁴ Thyáphú pè ki melóměbă pělł tèthyótèthya atèkwĩ tahenuô, Cómarya mepèhtuôhó dđ pègně hđ. Pè dđ a nĩdă krwómě kuđ pă nẹklđpházye a tètthézũthélł to yětahe, rò pè me phú Thé Săsě Byacě zũklyázũklđ pè yětahe agněnuô, Cómarya me pèhtuđ lđhó pè hđ.

⁵ Kayă dđ a ohtwđprě phú nẹklđpházye a tètthézũ mũmyă tahenuô, a tanę shuđshuđ prě tètthézũthélł dđ a mũmyă tahe prě. Manárđ kayă dđ a ohtwđprě phú Thé Săsě Byacě zũklyázũklđ lũ tahenuô, a tanę shuđshuđprě phú Thé Săsě Byacě a tètthézũ nuđtahe prě.

⁶ Kayă dđ a tanę shuđshuđprě nẹklđpházye a tètthézũthélł mũmyă tahenuô, a ohtwđprě tđnĩkuđ pă ná Cómarya tacúprě to hđ. Manárđ kayă dđ Thé Săsě Byacě pđnĩ lũ tètane tahenuô, a ki nĩbè tẹmọtẹpẹ yětđhtũ pă, htuđto a ki otđkuđ ná Cómarya tacúprě pă.

⁷ Metěhěrđ, kayă dđ a tanę shuđshuđprě nẹklđpházye a tètthézũ mũmyăricyă tahenuô, a htwđhtya prě dđ a thěhte Cómarya. Metěhěrđ a cűe nókuđ Cómarya a tètthyótèthya takhyă~ to. A cűe~ ma a cűe bėkuđ nyă toto. ⁸ Kayă dđ a nđpđ anė ná pházye a tètthézũthélł mũmyă tahenuô, a mětthėkrũ bėkuđ Cómarya takhyă~ to.

⁹ Manárđ, thĩrđ, pházye a tètthézũthélł mũmyă pđnĩkuđ thĩ to. Cómarya a Thé Săsě ki ohtwđprě dđ thĩkũ hěrđ, a Thé Săsě Byacě yěnuđ ki pđnĩ thĩ pă. Űpẹpẹ~ bėbė, dđ a nĩbè kuđđ Krĩstu a Thé Săsě to tahenuđ a htwđ Krĩstu atẹ mătđ. ¹⁰ Manárđ Krĩstu ki ohtwđprě dđ thĩkũ hěrđ, thĩ zđ dđ a o dđ thĩkũ tahenuđ a ki htwđprě tacúprě pă, metěhěrđ Cómarya dyacđdyatẹ htuđđ thĩ hđ. Dđ thĩ tètthũ akhu-akhyěrđ thĩ nẹklđ yěnuđ, a ki thyėkyă pă tadúrđ thĩ ki htwđprě tacúprě pă. ¹¹ Cómarya dđ a mehtwđprě kăkhyě Jesũ Krĩstu dđ tètthye yětđprě a Thé Săsě Byacě ki ohtwđprě dđ thĩkũ hěrđ, thĩ nẹklđyě a ki thyě có pă bėbė, dđ Thé Săsě Byacě ohtwđprě dđ thĩkũ akhu-akhyě, Cómarya ki dyėkuđ thĩ thěhtwđprě pă.

¹² Mephũnuđrđ khđbđthyđ thĩ~, tẹmẹ lyabė pè dđ pè ki ohtwđprě phú Cómarya a Thé Săsě hé pè nuđ. Pè tđbė ohtwđprě nĩ pă phú thwihtyěpházye a tètthézũthélł mũmyă nuđtohđ. ¹³ Metěhěrđ, ki thĩ ohtwđprě phú thĩ pházye a tètthézũthélł mũmyă hėnuđ, thĩ ki thyėkyă pă. Manárđ dđ Cómarya a Thé Săsě mecwđ hđ thĩ rò thĩ ki mětthėkyă nẹklđpházye a tètthézũthélł mũmyăricyă yětahe hėnuđma, thĩ ki htwđprě pă. ¹⁴ Metěhěrđ, kayă dđ a ohtwđprě phú Cómarya a Thé Săsě zũklyázũklđ lũ tahe nuđma mătđ Cómarya a phũmđphũkhũ tahe hđ. ¹⁵ Metěhěrđ Thé Săsě Byacě dđ Cómarya dyė thĩ yěnuđ, a nđtaruđ thĩ, a nđthėisě khyěthya thĩ phú cűnuđ mătđ. Mătđkhđnuđ, Thé Săsě Byacě mehtwđhtya pèhtuđđ thĩ ná thĩ htwđđ Cómarya a phũmđphũkhũ akhu-akhyě, a dya hđ thĩ phú a phũmđphũkhũ tahenuđ hđ. Dđ Thé Săsě Byacě akhu-akhyěrđ, pè ě Cómarya, “Abba, Phě” phú thĩphě sinė tđprě nuđma anĩ hđ. ¹⁶ Thé Săsě Byacě nĩdũ a khyăluđ, hėsoluđ rđtđ pėkuđpđ ná pè thėplđ yě ná pè ma Cómarya a phũmđphũkhũ tahe, phũnuđhđ. ¹⁷ Khđnyăyě pè ki htwđ mătđ aphũalye rò a ki dyė pè a tẹsđri ucėtazě dđ a dya odwđ pė pè nuđtahe pă. A ki dyė tẹsđri dđ aphũalye tahe tđ nĩbė nuđtahe pă. Htuđto ucėtazě dđ a klđma tacúprě yě pè ki nĩbė pđkuđ ná Krĩstu pă. Ki pè khyăcyěkhyăcũ rđtđkuđ ná Krĩstu hěrđ pè ki nĩbė rđtđkuđ tėtaryėduhtũ ná ě pă.

Cómarya Ki Dyė Pè Tėtaryėduhtũ

18 Vă thégně myáhtye ná tẹcyětəcũ dô pẹ khyábè khõnyákhě yěnuô, vǎ ki talômyá ná Cómarya ki mǣlǣmǣtakhě pẹ shyé~ nopǎ tõtũ héré, vǎ dya ná tètôcô~ to. 19 Lõ~ Cómarya byálya thòmǣvèbǔ, tẹphútẹlye ná kayǎ pwǔ~ tôprẹ yěnuô, a théplò shyo oyõ myásũ nyacó ná Cómarya ki dyéluõhtya a phúmòphúkũ tahe pǎ. 20 Lõ~ Cómarya byálya tẹ yětahenuô a bè pyékyǎ lõ pǎ. Èthĩ thézũ tuõdõ tẹpyètẹkyǎ phúnuô to tadúro Cómarya mǣhtwǔlõ èthĩ phú atẹ taritaryǎ one nuôhó. 21 Manáro lõ tẹbèbyá yětahenuô a myásũ pǎná, thyáphú a kithyěkithõ to nuô, Cómarya ki mǣlwóhtekǎ èthĩ pǎ rò a ki dyé èthĩ tẹpalǎ ná tẹtaryěduhtũ dô athyáná aphú yétahe pǎ.

22 Pẹ thégně ná lõ tẹbèbyá yětahenuô, a tauõtasě nĩdyé lõ atèsě dô athyáná prèmò phúo hòsě rò a èhtõ nuô pǎ. A tauõtasě tuõ lahyǎ pǎ có khõnyá. 23 Lõ~ tẹbyálya yétahe tauõtasě túdũ mǣto, pẹ lõ~ pliyě bèbè, pẹ tauõtasě tǔkuõ lõ dùprẹ. Pẹ dô a nĩbè Thé Sǎsě Byacè mǣhó Cómarya dyékrǎ shyézũ dô aréłõ yětahenuô bèbè, pẹ tauõtasě kuõdũ dô théplòkũkũ. Pẹ opomyásũ tauõtasě kuõdũhó Cómarya ná shyé~ a ki hyǎ íhó pẹ ná aphú pǎ tónyě, ná shyé~ a ki hyǎdyéhó pẹ nẹklõ athě pǎ yěnuôhó. 24 Cáhtya bí Cómarya mǣlwóhtekǎ pẹ nuô, pẹ myásũ dô a ki mǣpẹ pẹ yétahe pǎ. Manáro kayǎ tôprẹprẹ ki nĩbè htuõhó tẹ dô a myásũ yěnuô, a lo opomyásũ pǎ ná to hó. Û opomyásũ tẹ dô ù nĩbè htuõhõnuô a o tôprẹ~ to. 25 Manáro pẹ ki myásũ tẹ dô pẹ nĩbèhĩ è to tahenuô, pẹ théplòhtũ opomyásũ prẹ.

26 Phúnuôhó, bí pẹ hěcěrecě akhěnuô, Cómarya a Thé Sǎsě hyǎ mǣcwó pẹ. Pẹ tǔ kwícóbě Cómarya ítenuô pẹ thégněto tadúro Thé Sǎsě Byacè ané nĩdũ kwípé pẹkhǎlé. Bí a kwípé pẹgně akhěnuô, ngó dô pẹ hé hteluõ cyǎto tahenuô a tauõ htyaluõ pé pẹ dô Cómarya o. 27 Htuõrò Cómarya dô a pũ htúcemyá pẹ théplò a tẹtanẹ yětòprẹnuô, a thégně tǣtẹ tẹ dô Thé Sǎsě Byacè thézũ kwípé pẹgně yěnuôtahe, mǣtéhéro Thé Sǎsě Byacè kwípé Cómarya akayǎ sǎsě tahe agně phú Cómarya a tẹthézũo nuôprẹ.

28 Kayǎ dô a mọ Cómarya, rò Cómarya é lũ ná a tẹtaze myásũ one agně tahenuô, tẹmǣhtwóhtya ané ná èthĩ phútětě~ bèbènuô, Cómarya mǣ pẹ tẹryá dô èthĩ agněprẹ nuôma, pẹ thégně prẹ. 29 Mǣtéhéro, kayǎ dô a kírẹ zũe Cómarya tahenuô a thégně one rėdũhó. Htuõto a belyǎ-one nĩhtuõdũhó athéplò mú~ nukhě ná a ki nõhtwóhtya thyákuõ èthĩ ná aphúkũ yěnuô pǎ. Phúnuôrò aphúkũyě htwóhtyahó phúvyǎprẹ tôprẹ dô apuõvyǎ éprẹ yétahe aklě hó. 30 Htuõto, kayǎ dô Cómarya belyǎ one htuõhó athéplò ná èthĩ mú~ nukhě yětahenuô, a éhó èthĩ dô a ki htwóhtyahó akayǎ hó. Htuõrò kayǎ dô a é nĩdyé yětahenuô, a dyacódyatẹ htuõhó èthĩ hó. Htuõto kayǎ dô a dyacódyatẹ htuõhó yětahenuô, a dyéhó èthĩ ná a tẹtaryěduhtũ tahe hó.

Cómarya Atẹmọ

31 Kihéphúnuôrò, lõ~ tẹdõ vǎ hé pẹhó thĩ yětahenuô, pẹ ki tanẹ phútě? Cómarya ki okuõ dô pẹ tókýě kihéro, maũpě tôprẹ ki thékhácýǎpǎ pẹ pě? 32 Cómarya yětòprẹnuô, aphú ná ané nĩdũ có rò a thélõ nĩdyé to rò a dyélyǎkyǎ có aphú dô pẹ lõ~ plĩ tahe agně có. Ki a dyétǣkrǎ có pẹ ná aphúkũ Jesũ Krístu có kihéro, lõ~ tẹ dô a okyǎ dô aruô tahenuô, a ki dyé tǣkrǎpó pẹ pǎ mǣto è? 33 Maũpě tôprẹ kírẹ hyǎ dyacyǎ kayǎ dô Cómarya nwóhtya èthĩ yétahe atẹthũ pě? Prẹ dô a dyacódyatẹ èthĩ ma Cómarya hó. 34 Phúnuôrò, maũpě kírẹ ciryǎ èthĩ pě? Tôprẹ~ ma ù ciryǎ cyǎnĩ èthĩ to. Mǣtéhéro, Jesũ

Krístu ma prè dõ a thyë dõ pè tètthú agnë tôprë, htuõto Cómarya mehtwöprë kakhýë lü dõ tètthýë tôprë. Rò Cómarya dyé lü khälé dõ atakhu cõtthwó tókýë. Thyáphú Cómarya ki mecwó pè nuô Jesü nuõ kwithézò pè hó pè khälé hó. ³⁵ Maupë tôprë htópëkyäcyá Jesü Krístu atëmò pè yënuô pë? Bí pè khyábè có tètpyátèsë akhënuô bèbè, tètcyëtècû akhë nuôbèbè, ù mecyëmecû pè akhënuô bèbè, tètovïokò bèbè, oryákü oryáthyá bèbè, tètataròthé théisë akhënuô bèbè, ù mètthýë mèmé có pè akhë nuôbèbè, ù htópëkyäcyá pè ná Jesü Krístu atëmò pè yënuô tôprë~ to. ³⁶ Lisäsëkü hé,

“Dõ thïkhuthïkhyë rò, pè myáhtyebè ná tètthýë tónyë~ mòhé có. Û tanë pè ná pèyë athýaná thímí dõ ù kírë mètthýë lü nuô,”* a hé phúnuô.

³⁷ Lõ~ tètýetahe htwöhtya tadúro Krístu dõ a moní pè yëtòprë akhu-akhyë, pè ki mepé lölätaklikyá löhö tètýetahe pã. ³⁸ Tètthýë bèbè, tètthwöprë bèbè, tanémókhuphú bèbè, khñékhñö bèbè, tètmehtwöhtya ané khönyáyë tahe bèbè, shyë~ nopã tahe bèbè, tètprotèprya tahe bèbè, vã züë tãtë ná a htópëkyäcyá pè ná Cómarya atëmò to. ³⁹ Tè o dõ mòlë tahe bèbè, a o dõ hekhu tóbayë alë tahenuô bèbè, tètbyálya dõ aruô tahe bèbè, dõ pè Byacè Jesü Krístu mehtuõ pèhó tèt dõ pègnë akhu-akhyë, lõ~ tèt yëtahenuô a htópëkyäcyá pè ná Cómarya atëmò to.

9

Cómarya Ná A Kayä Bémü Tahe

¹ Vã ná Krístu yõ htwöhtya hó lü tóco~ tuõ hó akhu-akhyë, vã hébècòhébètë prè thï prè. Vã lahõ ná thï to. Thé Säse Byacè pöní thüní vã théplòyë, rò vã théplòyë a héklòmawó kuõpó ná vã hébè tètýenuõma atõ prè. ² Vã théplèthézò kanó~ to. Asë vã théplòyë, a lamé pèpã cóto hó. ³ Mètthérò, dõ vã puõvyá Judaphú, mãhó vãmyëcò nídú, vãthwiváhtyë nídú yëtahe agnënuô, Cómarya ki isòhãkyá dõ vãyë ma aní prè, htuõro Cómarya ki htópëkyä vã ná Krístu rò èthï ki ní tètmehtwöhtekã pã kihérò a htópëkyä vã ma aní prè, vã thézú khyápé nyacó dõ èthignë có. ⁴ Èthï ma Israelphú tahe. Cómarya ínïbuõnì hó èthï phú aphúalyë shyëklò nuõhó. Rò a dyéluõ pè hó èthï ná a tètaryëduhtü hó. Cómarya ema htuõhó sè ná èthï rò a dyëtã htuõhó èthï ná a tètthýótèthya hó. Èthï nìbè tètòcòbë aklyáaklò dõ tètlytyã hökü rò a nìbè lahyã Cómarya a tètèmaklò tahe hó. ⁵ Èthï phyëphuõ klwilyã ma Hebreo aklwilyã dõ amwila du mú~ nukhë tahe. Bí Krístu hyálya opacë phú prèlu hekhu-phú akhënuô, a hyã dõ èthï aklwilyã akü. È ma Cómarya dõ a põtãritë lõ~ plí tôprë, rò ù ki htuthéhtyadú è tacúprë talèkré ní~. Amèn.

⁶ Kihéphúnuõro, Cómarya mepyëkyähó a tètèmaklò yënuô ná Judaphú yëtahe hó ẽ? A mepyëkyä ná to. Mètthérò lõ~ Israelphú dõ aklwilyã kalyã dõ Jacob a o tahenuô, a htwölö Cómarya kayã mãlakò pwõ~ tôprë mato. ⁷ Lõ~ aklwilyã tã dõ Abraham a o tahenuô bèbè, a htwö lõ Abraham aphú pwõ~ tôprë mato. Mátòkhónuô, Cómarya hé Abraham, “Vã ki dyanuõ túpré Isaac aklwilyã yënuô dõ nèklwìnèlyã akü pã.”* ⁸ A thézú hé angólasá phútë hérò, prèlukayã phúo rò aklwilyã kalyã dítú dõ Abraham thwihtyë tahenuõma, Cómarya aphúalyë lõ pwõ~ tôprë mato. Kayã dõ a opacëlyã phú Cómarya a tètòlyãnuõlyakýã nuõtahema tú ù ki dya èthï phú Abraham aklwilyã prè.

* 8:36 8:36 Li Htuthéhtya 44:22 * 9:7 9:7 Hekhuhtwölú 21:12

⁹ Mětěhéro, Cómarya ólyā nuôlyakyā angó, “Shyé~ ashuóakhě tătótăbèhó pãnuô, vã ki hyã khyěthyã pã rò Sara ki phúonidyé a phúprèkhũ pã.”✧

¹⁰ Túnuôhtuôto, Rebecca phúo đikryě nidyé htuôhó aprèkhũ thényě hó, rò aphě ma tōprèprè~ tuô prè. Aphě ma mǎhó pèphě Isaac đõ~ nyénu nuôtōprè hó. ¹¹⁻¹² Bí aphú đikryě yěthényě opacelyā tyahító akhě, htuôrò bí aphú yěthényě mẹ tyahí tětthũ ná teryá híto akhěnuô, Cómarya héone ré amuô, “Avyáprè tōprè beryā pé apuô nuôtōprè atēmē pã.”✧ Thyáphú ù ki thégñě ná Cómarya nwóhtya cú~ dù athéplò phú a tètaze-one htuôhó nuôrò, a mēhó phú a tètaze-one yěnuô hó. Đõ kayã tōprèprè mēhtuôhó tètôcôcô akhu-akhyèrò a nwóhtya lũ mǎto. Mátôkhónuô, a o đõ Cómarya a khadăkũ rò a nwóhtya nidyé lũ prè. ¹³ Lisăsěkũ hé, “Vã mọ nidyé Jacob, vã thèhtekyã Esau,”✧ a héphúnuô.

¹⁴ Ki mēphúnuôrò pè bè hé phútě? Cómarya mẹ tē tōkuô, acóto, pè ki hé phúnuô ể? Pè hé phúnuô ma atõ to. ¹⁵ Mětěhéro, tōphuókhě a hé Mosè,

“Vã ki thézònĩ kayã tōprèprè đõ cú~ dù vã théplò lếthézònĩ lũ nuôtōprè pã. Vã ki mēcwókrã kayã tōprèprè đõ cú~ dù vã théplò thézũ mēcwó nuôtōprè pã.”✧

¹⁶ Phúnuôrò pè lếthéłhetya nidyé pè prèlukayã a tětthézũ, mǎtorò, atè yácú-yáre tahe nuôma anĩ to. Tẻlõ~ plĩ đõ pè lếthéłè htyanĩ nuôma túprè Cómarya a tětthézò prè.

¹⁷ Mětěhéro lisăsěkũ hédũ Khwĩ Pharao, “Thyáphú vã ki dyéluô nĩ đĩtũ vã taryèproprya tahe ná nẹ, htuôto thyáphú vǎmwĩ ki luôhtyěluôkẹ lỏ đõ hekhusĩba yěnuôrò, vã nõhtyahtwõ nẹ ná khwĩ prè,”✧ a hé lũ phúnuô. ¹⁸ Mēphúnuôrò Cómarya thézònĩ ù cú~ dù a thézò nuô, a mẹ khuklópnyě kayã đõ cú~ dù a thézũ mēpryèñĩ ù nuôtahe prè.

Cómarya A Tětthéplòdu Ná A Tětthézò

¹⁹ Taryáma đõ thĩklěnuô, a ki sudyã vã, “Ki mēphúnuôrò mamětèrò a cuố dyatadũpã pè tětthũ mětě? Ủpè tōprè ki mětătũ bé lũ thézũmětè yěnuô pế?” ²⁰ Manáro vã ki hé nẹ, nẹ ma prèlu kayã prè. Nẹ lohé pacyé kakhýēsũ Cómarya phúnuôto. Pòhe tòměnuô, ki a hé kakhýēsũ prèbyálũ yětōprè, “Nẹ cuốbyã vã phúyě mětě?”✧ A hé kakhýēsũ phúyě nuôma anĩ to. ²¹ Paá tōbè yěnuô, a o đõ prèbyápòhe yětōprè a takhukũ prè, a ki byápò cú~ dù phú a thézũ byánuô ma anĩ prè. Paá tōbè akũnuô, a ki byápò đõ ù nõè khókhýedũ è bípwebĩla akhè nuôbèbè, mǎtorò a ki byápò đõ ù ki nõè è mọhémọlĩ agñě nuôbèbè, a byã cú~ dù athéplò thézũ byã nuôma anĩ prè.

²² Cómarya thézũ mẹ cú~ dù athéplò nuô, anĩ pwõ~ tōphuó có. A thézũ dyéluô pè ù ná a tětthéplòdu htuôrò a thézũ nõthégñě kuõũ ná a tẹprọtèprya tahe. Manáro kayã đõ a bè khyábè lũ tětthéplòdu pã, rò a bè tuốđõ tẹpyétèkyã pã tahe agñěnuô, a dyéluô taple khópè èthĩ ná a tẹkhyáthédõ, a tẹkhyáthéplòhtũ tahe. ²³ Thyáphú Cómarya ki dyéluónĩ pè kayã đõ a thézò nidyé lũ nuôtahe ná a mẹ tẹprọtèprya pè có èthĩ bá~ těnuô rò, a khyáthéplòhtũ pè nyacò èthĩ có. A nwóhtya one ré hỏ èthĩ hỏrò a ki dyé pè èthĩ ná a taryèduhtũ yěnuô pã. ²⁴ Pè ma kayã đõ Cómarya é có pè tahe hó. A é tú Judaphú tahe aklěnuô mǎto, đõ Judaphú mǎto tahe aklěnuôma, a é nĩ tộkuõ dũdũ. ²⁵ Phú Cómarya nõhè prèpro Hosea,

✧ 9:9 9:9 Hekhuhtwõlũ 18:10,14 ✧ 9:11-12 9:11-12 Li Hteka 25:23 ✧ 9:13 9:13 Malaki 1:2-3 ✧ 9:15 9:15 Li Hteka 33:19 ✧ 9:17 9:17 Li Hteka 9:16 ✧ 9:20 9:20 Isaia 29:16, 45:9

“Dõ nuõkhě èthĩ ma a htwõ vākayã mato, manárò vã ki é èthĩ, ‘vākayã’ pã, htuõto, dõ nuõkhě rò èthĩ ma kayã dõ vã mọ nĩdyé è tahe mato manárò khõnyãy vã ki é èthĩ, ‘Kayã dõ vã mọnĩ è tahe’ pã.”[✧]

26 “Khãlẻ dõ vã héhtuõhỏ thĩ mú~ nukhẻ, ‘Thĩ ma vākayã mato’ nuõtôpho nuõ, khõnyãrò vã ki é èthĩ ná ‘Còmarya dõ a htwõprẻ tởprẻ a phúmòphủkhủ tahe’ hỏ,”[✧] prẻprỏ Hosea hé phúnuõ.

27 Prẻprỏ Isaiah hé Israelphủ tahe ari-akyã,

“Israelphủ tahenuõ, a oẻ thyácóná lỏtamã dõ htyẻdutavã ahtủ nuõ cỏ manárò Còmarya ki mẻlwỏhtekã patẻprẻ èthĩ pã. 28 Mẻtẻhẻrỏ, Còmarya ki cirya tadủ prỹkyã hekhuyẻ pã.”[✧]

29 Phủ Prẻprỏ Isaiah héone htuõhỏ,

“Byacẻ dõ a cyãtẻ lỏ~ plĩ yẻtỏprẻ ki thẻlỏnĩdyẻ pẻklwẻpẻlyã tahe to hénuõma, pẻ ki htwỏhtya thyãkuỏ phủ a cirya plủkyã vỉ Sodom ná vỉ Gomorra nuõ prẻ.”^{✧*}

Israelphủ Ná Tẻthẻkrủmila

30 Ki mẻphúnuõrỏ, pẻ ki hé phủtẻ? Judaphủ mato tahenuõ, a myãpủ kuỏũ klyã dõ Còmarya dyacỏdyate ử yẻnuõtỏbỏ to tadủrỏ èthĩ nẻbẻ hỏ. Dõ èthĩ tẻzủtẻnyã akhu-akhyẻrỏ Còmarya dyacỏdyate hỏ èthĩ hỏ. 31 Manárỏ Judaphủ yẻtahenuõ, thyãphủ a ki nẻbẻ Còmarya a tẻdyacỏdyate èthĩ agnẻnuõrỏ, èthĩ yãcủ lủkrwỏmẻ lahyã tẻthyỏtẻthya tahe tadủrỏ a nẻbẻ cyã takhyã~ to. 32 A cuỏ nẻbẻ tuỏ to mẻtẻhẻrỏ èthĩ yãcủ myãpủ tẻcỏtẻtẻ nuõ, a thẻlẻhtyanĩ kuỏ lahyã tẻzủ to. Mỏtỏkhỏnuõ, èthĩ thẻlẻhtyanĩ lahyã tẻryã dõ èthĩ mẻ nuõtãhe ỏ prẻ. Èthĩ sítakluỏbẻ “Lỏ lẻsítakluỏ tỏmẻ.” 33 Phủ lisãsẻkủ hé Messia ari-akyã,

“Myãmỏ lahyã, vã dya-o lỏ tỏmẻ dõ vỉ Zion akủ pã, rò ử ki sítakluỏ è pã, rò a ki mẻlakhủ ử pã.

Manárỏ kayã dõ a zủẻ lủ tahenuõ, a tuỏ dõ tẻthẻplỏpyẻ akhãlẻ takhyã~ to.”[✧]

10

1 Vã puỏvyã thĩ~, thyãphủ Còmarya ki mẻlwỏhtekã pẻ Israelphủ tahenuõrỏ, vã thẻplỏshyo nyacỏ rò vã kwỏcỏbẻ pẻ nyacỏ dõ èthĩ agnẻ cỏ. 2 Vã thẻgnẻ tặtẻ lỏ èthĩ ari-akyã akhu-akhyẻ, vã ki hẻsỏluỏ pẻ thĩ ná èthĩ ari-akyã hénuõma anẻ prẻ. Èthĩ thẻplỏshyo myãpủ lủkrwỏ mẻtỏ nyacỏ Còmarya thẻplỏ tadủrỏ bẻtỏ lủkrwỏ mẻ phủtẻnuõ èthĩ thẻgnẻ lahyã to. 3 Còmarya dyacỏdyate ử aklyãaklỏ nuõ èthĩ thẻgnẻplỏ to. Mỏtỏkhỏnuõ, èthĩ myãpủ mẻhtya nẻdyẻdủ lahyã ná èthĩklyãèthĩklỏ prẻ. Phúnuõrỏ Còmarya dyacỏdyate ử aklyãaklỏ yẻnuõ èthĩ thẻplỏthẻzủ krwỏmẻ kuỏũ taki~ to. 4 Thyãphủ Còmarya ki dyacỏdyate lỏ kayã dõ a zủẻ Krỏtu nuõtãhe agnẻnuõrỏ, Krỏtu mẻhtuỏkyã plủlỏhỏ tẻthyỏtẻthya a tẻtẻze-one tahe hỏ.

Tẻmẻlwỏhtekã Yẻnuõma Kayã Pwỏ~ Tỏprẻ Agnẻ

5 Mosẻ rã pẻ kayã dõ a lủkrwỏ mẻbẻ tẻthyỏtẻthya rò a htwỏhtya kayãcỏkayãtẻ dõ Còmarya anyẻhyã tahe ari-akyã, rò a rã rò a hé, “Kayã dõ a krwỏlủmẻ lỏbã lỏlỏ~ tẻthyỏtẻthya yẻtahenuõ, a ki htwỏprẻ tacủprẻ pã,”[✧] a rã rò a hé phúnuõ. 6 Manárỏ

✧ 9:25 9:25 Hosea 2:23 ✧ 9:26 9:26 Hosea 1:10 ✧ 9:28 9:28 Isaia 10:22-23 ✧ 9:29 9:29 Isaia 1:9 * 9:29 9:29 Vỉkủphủ tahe mẻ tẻmủmyãricyã akhu-akhyẻ Còmarya mẻpyẻkyã lỏ cỏ nyẻvỉ cỏ. ✧ 9:33 9:33 Isaia 8:14, 28:16 ✧ 10:5 10:5 Li Cỏbucỏbẻ 18:5

kayã dô Cómarya dyacódyatë è ná a tètùtènyá khukhyě tahenuô, a tøbè sudyãní, “Ûpě kírë htya (Ëtã Krístu) dô mókhupě?”✠ phúnuôto. ⁷ Htuôto a bè sudyãní, “Ûpě kírë hıtã dô Luõkénédô (Rò mehtwöprë kaxhyě Krístu dô tètÿyě) pě?”✠ phúnuôto. ⁸ Manárò, Cómarya dyacódyatë ù aklyáaklô nuôma a hé phútě? Rò a hé, “Cómarya alãangó ophû tatò có ná nè có. A o prë bí nè khãuphãlõnuô prë, a o prë bí nè thëplòkũ nuôprë.”✠ Nuôma máhó tètù a tètèkrũmila dô pë dõnyã pë thiyě nuôhó. ⁹ Ki nè ólyã ná nèkhãu rò nè ki hé ná Jesũ ma Byacè tôprë rò nè ki zũe dô nè thëplòkũ ná Cómarya mehtwöprë kaxhyě Jesũ dô tètÿyě kihénuô, nè ki nĩbè tèsiplëkã pã. ¹⁰ Mëtèhërò, kayã dô a zũe dô a thëplòkũ tahenuô, Cómarya ki dyacódyatë lũ. Htuôrò kayã dô a ólyã ná akhãu tahenuô, a nĩbèhó tèsiplëkã hó. ¹¹ Lisãsekũ hé Jesũ ari-akyã, “Ûpě bèbè, dô a zũenyãe lũ tahenuô, a ki tuõdõ tètèplòpyé akhãlë nuô a o takhyã- to.”✠ ¹² Mëtèhërò Judaphú ná Judaphú máto tahenuô a lëkhólëkhye lũnuô, a o ná tãcô- to. Lõ- prë zũetèphú yëtahe nuôma a Byacè orólũ tôprë- tuõ prë. Kayã dô a kwĩhtya lũ tẽmewó tahenuô, a sõri tãpõtãpë pë có èthĩ có. ¹³ Mëtèhërò, phú lisãse hé, “Ûpëpë- bèbè dô a kwĩhtya tẽmewó dô Byacè a o tahenuô, Byacè Cómarya ki mëlwohtekã lũ pã.”✠

¹⁴ Ki mephúnuôrò, èthĩ tètù ki oto hërò a cuõ kwĩhtyacyã tẽmewó dô Byacè Jesũ a o phútě? Ki èthĩ nĩhuõnó to hërò a cuõ zũecyã Byacè Jesũ phútě? Prëdõnyãdyãso pë èthĩ ki oto hërò èthĩ cuõnĩhuõcyã phútě? ¹⁵ Û ki plwõhyã prëdõnyã dyãso pë èthĩ to hërò èthĩ cuõ dõnyã hësocyã pë ù phútě? Lisãsekũ hé, “Kayã dô a phyëhyã pë tètèkrũmila tahe akhãduô nuô atwó nyacó.”✠

¹⁶ Manárò Israelphú tahenuô a phyésũlõ tètèkrũmila pwõ- tôprë to. Mëtèhërò, Prëprõ Isaiah hé, “Kõ- Byacè, maũpë kírë zũekuõ pë tètítëkyã yënuô pë?”✠ ¹⁷ Mephúnuôrò, tètù ma a o dô tènĩhuõ tètítëkyã alõ hyã prë. Dõ ù dõnyãhëso pë Krístu ari-akyã akhu-akhyërò, ù nĩhuõnó kuõ tètítëkyã prë. ¹⁸ Manárò vã ki sudyã, “Ma èthĩ nĩhuõnó kuõ nyãto ẽ?” Vã ki hé, èthĩ nĩhuõnó vã. Lisãsekũ hé, “Èthĩ ngõpra cuõ lõhó dô hekhusĩbalõ hó. Èthĩ alãangó yënuô a cuõtuõ lõhó dô hekhu tadũ hò.”✠

¹⁹ Vã ki sudyã khyëthyã, Israelphú tahe ma a thëgnëplõkuõ nyã ù to ẽ? Kayã dô a hësũ rëlõ ù nuôma Mosè hó rò a hé phúyë,

“Myëcõruô dô thĩ tanëdu kuõ lũ to tahenuô, vã ki sõri èthĩ rò nõthëkhwëkuõ ná thĩ pã. Vã ki sõri myëcõruôphú dô a thëgnëplõbé kuõ vã to tahe rò vã nõthëplõdu ná thĩ pã.”✠

²⁰ Dõkhyë rò Prëprõ Isaiah hékhũhéhã lõpõ có rò a hé,

“Judaphú máto dô a yácú myápũkuõ vã to tahenuô, a myãhtyehó vã hó, rò vã oluõhtya pë Judaphú máto tahe dô a pũ sudyãkuõ vã to tahe hó.”✠

²¹ Manárò, Prëprõ Isaiah rãní Israelphú tahe ari-akyã rò a hé,

“Vã o taritaryã opõmyásũsũ vãkayã ki kaxhyëtõ khyëthyã dô vão tãnyë- mõhé có, manárò èthĩ nĩdã lahyã vãngó to, a khuklõpryë lahyã prë.”✠

✠ **10:6** 10:6 Li Dõnyã 30:12 ✠ **10:7** 10:7 Li Dõnyã 30:13 ✠ **10:8** 10:8 Li Dõnyã 30:14 ✠ **10:11** 10:11 Isaia 28:16

✠ **10:13** 10:13 Joel 2:32 ✠ **10:15** 10:15 Isaia 52:7 ✠ **10:16** 10:16 Isaia 53:1 ✠ **10:18** 10:18 Li Htuthëhtya 19:4

✠ **10:19** 10:19 Li Dõnyã 32:21 ✠ **10:20** 10:20 Isaia 65:1 ✠ **10:21** 10:21 Isaia 65:2

11

Còmarya Thézòní Israelphú Tahe

¹ Phúnuô rô vǎ ki sudyǎ lahyǎ thǎ, ma Còmarya vǎkyǎ kyǎ hó a myécôphú níđú yě hó ẽ? A vǎkyǎ ná èthǎ taki~ to. Tanemyǎ lahyǎ myǎ vǎyě, vǎ ma~ Israelphú tôprèpré kôkô. Vǎ ma Abraham aklwǎlyǎ, Benjamino aklwǎ kalyǎ pré. ² Còmarya vǎkyǎ ná akayǎ dó a nwóhtya htuôhó èthǎ dó kalúkhě nuôtahe to. Lisǎsě hé Prèpro Elia ari-akyǎ nuôma thǎ thégne nyǎ to ẽ? A tauôtasěhtya Còmarya ná amyécô Israelphú tahe ari-akyǎ rò a hé, ³ “Kô~ Byacè~, èthǎ męthyěkyǎ hó prèpro dó nẹ nõhyǎ èthǎ nuôtahe hó. Èthǎ dòpruó tǎllo hó tẹlũtyǎrẹ tahe hó. A okyǎ prétú vǎ tôprè~ tuó pré, tadúro ỹ pũmęthyěpǎ vǎvǎ.”[✧] ⁴ Rò Còmarya hėsú kǎkhyě lũ phútě? Còmarya hėsú lũ, “Nẹ okyǎ túđú tôpré mǎto, vǎ dya-okyǎ kuôpǎ kayǎ thuóthyótôrí. Prèzo dó ỹ é ná Baal yěnuô, èthǎ yětahe dǎngũ cóběhtya kuôũ to.”[✧] ⁵ Khõnyǎyě bèbè a thyǎ phúnuôhó, Còmarya nwóhtya hó pẹ ná abwídu-ataryěhtũ yětahenuô, a okyǎpǎ taki. ⁶ Ki Còmarya męlwóhtekǎ èthǎ ná tẹwítẹtaryě kihéro, angólasǎ ma dó èthǎ mę tẹryǎ akhu-akhyě nuômǎto. Dó èthǎ meryátẹ khukhyě kihéro Còmarya abwíataryě nuô, a mǎ pǎ tẹdyékrǎ shyězũ mǎpǎto hó.

⁷ Phúnuô rô, angólasǎ ma mǎhó tẹ dó Israelphú myápũ níđyě yěnuô, a myáhtye níđyě to. Túpré kayǎ dó Còmarya nwóhtya èthǎ yětahe myáhtye lahyǎ pré. Lõ~ a okyǎ nuôtahe ma Còmarya nõ khuklópřyě lõ nyǎhó èthǎ nuôtahe hó. ⁸ Phú lisǎsěkũ héone, “Còmarya mękhímętapǎkyǎ èthǎ théplò. Èthǎ myákuô lahyǎ manáro a myáhtye thégne kuô lahyǎ ỹ to. A níhuôkuô lahyǎ ỹ manáro a thégneplò kuô lahyǎ ỹ to. Judaphú tahe nuôma a thyǎ lahyǎ ná nuô tuókhõnyǎcô.”[✧]

⁹ Htuô rô Davi hé,

“Èthǎ mę pwě rò a takruôe takruôo níđyě lahyǎ sẹ tahenuô, a ki htwóhtya níđyě khyěthyǎ đú èthǎ dádđ pǎ ní~. Htuô rô a ki htwóhtyadú èthǎ lẹsítakluô lakhú pǎ ní~. Èthǎ tókò níbè lyě kǎkhyěsũ khyěthyǎ bá~ tẹnuô, plí níđyěđú èthǎ ní~.

¹⁰ Thyáphú èthǎ ki myáhtyekuô pǎ tǎ ỹ tẹmǎtẹcó tǎmẹnuô, męlěkyǎ èthǎ mětẹplò nuô ní~. Nõkhyábè nyǎtakúccó èthǎ ná tẹpyátẹsě tacúprẹ yěnuô ní~.”[✧]

¹¹ Phúnuô rô vǎ ki sudyǎ, bí Judaphú tahe sítakluô lakhú akhěnuô, apyéakyǎ lǎ có ẽ? Apyéakyǎ lǎto. Èthǎ yõ męđúgně tẹthú rò, Còmarya męlwóhtekǎ ke Judaphú mǎto tahe, rò a mę thékhwékuô Israelphú tahe ná èthǎ pré. ¹² Dó èthǎ mę tẹthútẹora akhu-akhyě, Còmarya sòri ényacó hó kayǎ o dó hekhu yětôba hó. Dó èthǎ thukyǎ Còmarya a tẹmyádu èthǎ akhu-akhyě, Judaphú mǎto tahe níbè lóbǎkyǎ hó Còmarya a tẹmyáduní èthǎ hó. Phúnuô rô shyé~ lõ~ Judaphú dó Còmarya nwóhtya èthǎ nuôtahe ki zũekǎ lõhó Krístu akhě pǎnuô, Còmarya ki sòrisòbũ lõ có ỹ bá~ tẹ pǎnuô, tanemyǎ lahyǎ mǎ.

Tẹmęlwóhtekǎ Dó Judaphú Mǎto Tahe Agně

¹³ Khõnyǎyě, vǎ hébè ná thǎ Judaphú mǎto tahe. Còmarya nõ vǎ phú Prędõnyǎphú tôpré dó Judaphú mǎto tahe agně akhu-akhyě, tẹmę dó Còmarya dyě vǎ yě vǎ tanędu níđyě nyacó è. ¹⁴ Phú Còmarya meryǎ htuôpéhó thǎ Judaphú mǎto tahe agněnuô, vǎ myásũ ná thyáphú vǎ ki mę thékhwé nípẹ kuôđú vǎkhõ Judaphú níđú tahe agně, htuôto thyáphú vǎ ki ilokǎnǎ kuô èthǎ tahehe ná a ki níbè kuôũ tẹmęlwóhtekǎ agněnuô rô, vǎ

✧ **11:3** 11:3 Khwǎ aréłlô tǎba 19:10,14 ✧ **11:4** 11:4 Khwǎ aréłlô tǎba 19:18 ✧ **11:8** 11:8 Li Dõnyǎ 29:4, Isaia 29:10

✧ **11:10** 11:10 Li Htuthěhtya 69:22-23

tanędu nıdyé nyacó tẹmę dĩ Cómarya dyé vǎ yěnuô có. ¹⁵ Cómarya vıkyǎ èthı akhu-akhyě, lõ~ kayǎ hekhuphú dĩ aruô tahenuô a htwöhtya tapleke hó lǔ khöböthyó hó. Kihéphunuô rò shyé~ Cómarya ẹmọsũ khyěthyá hó Judaphú yětahe akhẹpǎnuô a ki thyáná maıtẹ pǎnuô tanemyámồ lahyǎ. A ki thyácóná kayǎthyě htuõrò a htwöprẹ kǎkhyě khyěthyá nuô có pǎ. ¹⁶ Judaphú ma athyáná ử nıo khómũ huõmũ tóbunuô. Dĩ huõmũ yětóbũ aklẹnuô, huõmũplò aréłó tóplò dĩ ử lǔhtya ná Cómarya yě ki a sǎsẹ hénuô, a ki sǎsẹ lõhó tóbũhó. Judaphú tahenuô a thyákuõ pódũ ná thòmồ tóthò nuõnuôhó. Thòrwıyẹ a ki sǎsẹ hérò amọaphyǎ tahenuô a sǎsẹ kuõ lõ nyǎ dũ hó.

¹⁷ Judaphú yětahe nuõma athyáná ử cuõ zókẹkyǎ olivaphyǎ dĩ ử isódyǎ lǔ dĩ tarékũ yětahe aphyǎ rò ử cuõ zókẹkǎ kuõke olivaphyǎ dĩ a dyánıdũ anẹ dĩ mıklẹ nuõtahe aphyǎ rò ử kǎ pluõhtũ ícũlũ. Thı Judaphú mǎto tahe nuõma athyáná olivamồ dĩ a dyǎ dĩ mıklẹ yětahe nuõhó. Khõnyáyẹ thı nıbẹ kuõhó tẹsõri dĩ Cómarya sõrikyǎ Judaphú phyẹphuõ dĩ nuõkhẹ tahe hó. Thı nıbẹ thyáná thòphyǎ yětahe cwıó nıhẹnıre kuõ thòcyǎhtyẹ dĩ a o dĩ arwıkũ rò a hyǎ yětahe nuõhó. ¹⁸ Manárò thı dĩ a mǎdũ Judaphú mǎto yětahenuô, thı tóbẹ hébẹ htyamõhtyapho rò hétakhwótakẹ nı Judaphú dĩ a mǎdũ thòphyǎ dĩ ử zókẹkyǎ ẹ yěnuõtahe to. Thı ki tanẹ htyalõ nıdyé thıne hérò, thẹnẹhtyabẹ lahyǎ, thı dyéhẹdyére nı thòrwı mǎto. Thòrwı dyéhẹdyére nı thı prẹ. ¹⁹ Thı ki hé, “Thyáphú Cómarya ki pluõhtũ ícũ nı vǎnuô, a zókẹkyǎ thòphyǎ yětahe prẹ.” ²⁰ Thı hé yěnuõma a mǎhó. Manárò dĩ èthı zıe Krıstu to akhu-akhyě, Cómarya zókẹkyǎ thòphyǎ dĩ a mǎ Judaphú yěnuô prẹ. Dĩ thı tẹzũtẹnyǎ akhu-akhyěrò, Cómarya pluõhtũ ícũ thı ná thòmồ yěnuô prẹ. Phunuõrò tanędu nıdyé tǎ lahyǎ thıne tǎmẹ. ²¹ Cómarya ki thẹlõ nıdyé a thòphyǎlyẹ dĩ a mǎ Judaphú thı yětahe to kihérò thı ma~ a thẹlõ nıdyé toto.

²² Phunuõrò tanẹ tǎtẹ lahyǎ. Cómarya nuô, tókyẹma a thézõnı akayǎ, tókyẹ nuô a ci sõsõ nıdyé akayǎ. A cisõ nıdyé akayǎ Judaphú dĩ a cuõ taphǎkyǎ lǔ tahenuô tadũrò a thézõ nıdyé thı dĩ a mǎ Judaphú mǎto yětahe. Manárò thı tõ dyaduzũnyǎ plehyǎ lahyǎ a tẹthézõ nıdyé thı yěnuô. Kimǎtoma a ki pǎtũkyǎ kuõ thı pǎ. ²³ Judaphú ki tarı kǎkhyětõ khyěthyá Cómarya, rò èthı ki zıe khyěthyá lǔ hénuô, a ki pluõhtũ ícũ kǎkhyě khyěthyá èthı ná thòmồ yěnuô pǎ, mẹtẹhérò Cómarya ki pluõhtũ ícũ kǎkhyě khyěthyá phunuô ma a mẹ cyǎprẹ. ²⁴ Thı Judaphú mǎto tahenuô athyáná olivaphyǎ dĩ a dyádũ anẹ dĩ mıklẹ nuõtahe hó, rò ử cuõ ikẹkǎ pluõhtũ ícũlũ ná olivamồ dĩ ử isódyǎ ẹ nuõtahe prẹ. A bẹ mẹhtwõ khódũ thı ná aléklõ mẹdyánı yěnuõtahe. Phunuõrò Cómarya ki mẹicũ kǎkhyě thòphyǎ dĩ a pǎkyǎ dĩ tarékũ nuõtahe hénuõma azũklõ pǎ có ná a mẹhtwõ thı yěnuô có.

Cómarya Ki Mẹlwóhtekǎ Kuõ Judaphú Tahe

²⁵ Puõvyǎ thı~, thyáphú thı ki phyé htyalõhtyamó tǎ thıne tǎmẹ nuô, khõnyáyẹ vǎ thézũ nõthégnẹ tǎtẹ thı ná tẹmǎtẹcó acóazǎ dĩ ử thégnẹplõnó lǔ to yěnuõtõcõ, mẹtẹhérò, Cómarya nõ khuklõpryẹ Judaphú tahe. Manárò a khuklõpryẹ nyẹtadũ tuõprẹ bí Cómarya nwóhtya onehó Judaphú mǎto dĩ a zıe Krıstu tahe akayǎ bǎprẹ hó pǎ bınuô prẹ. ²⁶ Htuõpǎrò, lõ~ Israelphú nuõtahe ki nıbẹ lõ tẹmẹlwóhtekǎ pǎ. A ki htwöhtya phú Prẹprõ Isaiah rǎone nuô pǎ. Rò a hé,

“Prè mɛlwóhtekə Cómarya akayă yětôprènuô a ki o dǒ vǐ Zion rò a hyă pǎ. A ki phyé taphăkyă lǒlǒ~ Jacob aklwǐalyă yétahe a tèmũmyáricyă nuôtahe pǎ.

27 Bí vǎ phyé taphăkyă htuǒlǒhó èthǐ tètthú yétahe akhěpǎnuô, vǎ mɛ lǒbǎhtya hó vǎ tětǒlyă ná èthǐ dǒ nuôkhě nuôtômũ hó.”✠

28 Judaphú tahe yǒ phyésûkuǒ tètthékřũmila yě to akhu-akhyě, èthǐ htwǒhtyakyă prè dǒ a thèhte Cómarya tahe hó. Manárò thǐgně kuǒke rò Cómarya dyékrǎ hó thǐ shyézũ akhu-akhyě a nǐbwínítaryě dǒ thǐ Judaphú mǎto tahe agně hó. Ki myáke dǒ Judaphú tǒkyě hérò Cómarya yǒ nwóhtya htuǒhó èthǐ ná akayă hó akhu-akhyě, a mǒ nǐdyé èthǐ, mɛtéhérò a ólyă one htuǒhó angó ná èthǐ phyěphuǒdu mú~ nukhě tahe hó. 29 Mɛtéhérò Cómarya dyétăkrǎ htuǒhó shyézũ yěnuô ná kayă dǒ a nwóhtya hó lǔ yětahenuô, a hébè taklyé kăkhyě pǎ angó taki~ to hó. 30 A thyáhó ná thǐ dǒ nuôkhě hó nuǒ, dǒ nuôkhě ma thǐ cǔe nǐdǎ kuǒ Cómarya alăangó to tadúrò khǒnyáyě dǒ Judaphú tahe cǔe nǐdǎ kuǒ Cómarya angó to akhu-akhyě Cómarya thézòní hó thǐ Judaphú mǎto yétahe hó. 31 Phúnuôhó, khǒnyáyě Judaphú tahe nǐdǎ pǎ Cómarya angó to. Rò Cómarya yǒ thézòní thǐ akhu-akhyě, tǒnyěnyě pǎnuô Judaphú tahe ki nǐbèkuǒ Cómarya a tètthézò pǎ. 32 Mɛtéhérò thyáphú Cómarya ki thézòní lǒũ pwǒ~ tǒprè nuôrò, a dǒnuǒ othyá lǒplǐ ù pwǒ~ tǒprè dǒ tènǐdǎ ngó to apokũ yěnuô hó.

Tètthéhtya Cómarya

33 Cómarya a tètthézò, a tètthítèphé ná a tètthékhuthégně yětahenuô, adu-ază nyacó. A taritaryă mɛtè yětahenuô, ù thégněhtwó bé cǒ tǒprè~ to. Aklyá tahenuô ù krwǒ thégně bé cǒ tǒprè~ to.

34 Lisăsèkũ hé,

“Maũpě thégněhtwó bénó Cómarya athéplò pě? Maũpě tǒprè zũklyázũklǒ bénókuǒ Cómarya pě? A onó ná tǒprè~ to.”✠

35 “Kayă dǒ a mɛbwímɛtaryě nó éłǎ hó Cómarya rò Cómarya tǒ mɛbwímɛtaryě kăkhyésũ kuǒke lǔ nuôma a o ũpě?”✠

36 Mɛtéhérò, a byályă tètǒ~ plǐ, a myákhwèní tètǒ~ plǐ ná a taryěproprya tahe, rò dǒ a byályă tètǒ~ tǒcô akhu-akhyě ù htuthéhtyanǐ hó Cómarya hó. Kayă pwǒ~ tǒprè ki htuthéhtyadũ Cómarya acúcũ ahtũtũ ní~. Amèn.

12

Dyélyă Tèhtwǒprè Dǒ Cómarya Agně

1 Phúnuôrò, puǒvyă thǐ~, Cómarya a tètthézò pè nuô, adu-ază talwósúlũ cǒ dǒ pègně akhu-akhyě, vǎ kwíthézò thǐ ná thǐ ki dyélyă thǐ nɛklǒ yě dǒ Cómarya a o phú tètũ dǒ a htwǒprè, phú tètũ dǒ a sǎsě ná phú tètũ dǒ atǒ lǔthéplò a tètthézũ nuô ní~. Thǐ tǒ cǒbèhtya Cómarya phúyěnuôma mǎhó klyá dǒ atǒabè tǒbǒ hó. 2 Ohtwǒprè myábũkuǒ tǎ phú kayă dǒ a thégně kuǒ Cómarya to nuôtahe aléklǒ ohtwǒprè nuôtámé ní~. Thyáphú thǐ ki ohtwǒprè khódũ ná èthǐnuô rò, nõhtulyă taplethě khókyă thǐ tètane tahenuô ná Cómarya nuô ní~. Thǐ ki mɛphúnuô túma thǐ thégněhyábé prè tèt dǒ

Cómarya thézũ nõmẹ thĩnuô tahe pré. Túrò thĩ ki thégñehyã tẹryá, tẹmẹmọ Cómarya athéplò, ná tẹthégně lǒbãhyã Cómarya a tẹthézũ tahe pã pré.

³ Dó Cómarya abwíataryě khukhyěrò a dyahtya vã ná vã ki htwõ Prèdõnyãphú tòprè akhu-akhyě, vã hé lõplĩ thĩ pwõ~ tòprè, tanẹdu lõklǒ tã thĩné ná bá thĩ tǒkò tane nĩdyé thĩnenuô tãmé ní~. Mátòkhónuô thĩ tǒbè tanenĩ thĩné bá akòabè nuòprè. Sudyã lyamyã nĩdyé thĩ tẹzũtẹnyã dó Cómarya dyé thĩ nuôma adu bá~ tẹnuô tanethyã lahyã bánuòprè ní~. ⁴ Pènẹ ma tòprè cũ lũ pré tadúrò pènẹklǒ akrũakrǒ tahe nuôma a okhólũ. Akrũakrǒ tǒcô ná tǒcô nuô, a mẹ tẹmẹ thyálũ to. ⁵ Phúnuôhó pẹ oróóé tadúrò pẹ htwõhtyahó lũ nẹtòprè~ tuǒ dó Krĩstu akũhó. Pẹ oícũtǒ lõhó lũ pwõ~ tòprèhó. ⁶ Pẹ ki nõe pẹ shyěžũ dó Cómarya dyébwĩ dyétaryě khólũ tòprè ná tòprè yẹnuô. Cómarya ki nõhésodõnyã kayã tòprèprè ná alãangó kihérò, a tǒbè hėsodõnyã bá Cómarya dyé lũ tẹzũtẹnyã nuòprè. ⁷ Ki Cómarya dyé kayã tòprèprè a tẹcyátèdè dó a nõmẹcwó lũ ná ùruô kihérò, a tǒbè mẹcwó ù. A ki dyé kayã tòprèprè a tẹcyátèdè dó a ki nõithyó lũ ná ù kihérò, a tǒbè ithyó ù. ⁸ Ki Cómarya dyé kayã tòprèprè a tẹcyátèdè dó a bè shyakrwõ ùkhyě kihérò a tǒbè shyakrwõ ù. Ki kayã tòprè a théplòshyo mẹlũmetyã kayã soryasõpháphú tahe ná a tãmuǒtãtè tahe kihérò a tǒbè théplòshyo mẹlũmetyã pédũ ù. Cómarya ki dyé kayã tòprèprè a tẹcyátèdè dó a bè htwõ khuklǒkhuklyã hérò a tǒbè mẹ sãprēsãmyã nĩdũ. Kayã tòprèprè ki a thézò mẹcwónĩ ù kihérò, a tǒbè mẹ dó tẹthéluǒphòphũ akũ.

⁹ Mọkhámọkho tã ù tãmé ní~. Thézòkyã tẹmũmyáricyã ní~. Díklã manĩryã lahyã tẹryá ní~. ¹⁰ Mọ nĩdyé lũ phú puǒvyã tǒmuǒ hókũnuô ní~. Bezũbenyã nĩdyé lũ tòprè ná tòprè ní~. ¹¹ Krũmẹ lahyã Byacè atẹmẹ ní~. Taklě lahyã tãmé ní~. Dã mẹhó Byacè atẹmẹ hó hénuôma dyashyo lahyã thĩ théplò ní~. ¹² Thĩ tẹmyásũ dó Cómarya taritaryã pẹ thĩgně yětahenuô, thėkrũthélǒ lahyã ní~. Bí tẹpyátèsě hyãbè thĩ akhẽnuô, khyáthédõ lahyã, kwícóbě lahyã pwõ~ phuó ní~. ¹³ Cómarya akayã tahe ki soryasõphá hérò, mẹcwómekõ pénĩ kuǒ èthĩ ní~. Myã dyéedyéõsũ lahyã sĩprēsĩmyã ní~. É omyě opé lahyã èthĩ dó thĩ hidókũ ní~.

¹⁴ Sǒrisǒbũ dũ kayã dó a mẹcyẹmẹcũ thĩ nuòtahe ní~. Kwícóbě dó Cómarya ki sǒrinĩ èthĩ nuô ní~, isǒibasũ tã èthĩ tãmé ní~. ¹⁵ Thėkrũthélǒ rǒkuǒ ná kayã dó a thėkrũthélǒ nuòtahe ní~. Thėplẹthézò rǒkuǒ ná kayã dó a thėplẹthézò nuòtahe ní~. ¹⁶ Ohtwǒprè rǒlǒ lũ dó thėplò tǒmẽ~ cũ akũ ní~. Phyéhtyalǒ tã lahyã thĩ thėplò tãmé ní~. Mátòkhónuô, bóthyókhékhõ nĩkuǒ lahyã ná kayã soryasõpháphú nuòtahe ní~. Tanẹdu nĩdyé nènẹ tãmé ní~.

¹⁷ Kayã dó a mẹcyẹ nẹ nuô, mẹcyẹ kạkhyèsũ tã èthĩ tãmé ní~. Tẹmẹ dó ù pwõ~ tòprè tane ná aryã tahenuô, yácũ pũmẹ lahyã tẹmẹ phúnuô tahe ní~. ¹⁸ Yácũ ohtwǒprè krũklě kuǒ lahyã ná ù bá a cyã tadũ ná nẹnuô ní~. ¹⁹ Khǒbóthyó thĩ, ù ki mēsě thĩ hérò, melyě kạkhyèsũ tã ù tãmé ní~. Nǒciryadũ è ná Cómarya pã, mètèhérò lisāsèkũ hé, “Prè dó a melyèsũ kạkhyě kayã dó a mẹ tẹmũmyã nuòtahe ma vã pré. Vã melyě kạkhyèsũdũ ná vãnẹ pã,”✧ Byacè hé phúnuô. ²⁰ Mátòkhónuô, phú lisāsèkũ hé,

“Kayă dõ a thêhte nẹ tahenuô, a ki thêvĩthée hérò, tarú dyée è ní~. A ki ladyá thêõhtyẽ hérò, tarú dyéõ lữ ní, thĩ ki mephúnuô héma, a ki thêtarẽ nĩdyé anẹ thyáná thĩ dyahtya miklwó dõ a khuklókhu nuô pã.”*

²¹ Plwõ mepẹ tă tẹmũmyá ná nẹnẹ tãmé ní~. Mepẹkyă tẹmũmyá yẹnuô ná tẹryá yẹnuô ní~.

13

Krístuphú Tahe Tõ Nĩdã Kayă Dõ A Põ Lữ Tahe Angó

¹ Û pwõ~ tôprẹ tǒbè cữe nĩdã khwícóphya dõ a pǒhtyékẹ tahe angó, mẹtèhéro Cómarya ki nǒpõ èthĩ to hénuô, èthĩ htyahtwǒbé khwĩ to. Kayă dõ a pǒhtyěpókẹ khǒnyáyě tahe nuôma Cómarya dyahtya lõ èthĩ prẹ. ² Phúnuô rò, kayă dõ a sásũ prẹpǒhtyěpókẹ tahe nuôma a sásũhó Cómarya taritaryă dyahtya tẹyẹnuô hó. Htuõto, kayă dõ a mẹ phúyě tahenuô, ù ki cirya èthĩ pã. ³ Kayă dõ a mẹtẹryá tahenuô, a lo théisẽ ná prẹpǒhtyékẹ yětahe alẹ to. Manárò kayă dõ a mẹtèthú tahenuô, a ki théisẽ èthĩ alẹ pã. Phúnuôrò thĩ ki thézũ théisẽ èthĩlẹ to hérò, mẹ tẹryánuô, dõ thĩ mephúnuô akhu-akhyèrò prẹpǒtẹ yětahe ki htuthé nĩdyé thĩ pã. ⁴ Mẹtèhéro, thyáphú a ki htwǒbwĩhtwǒtaryẽ dõ thĩgně rò Cómarya dyahtya pẹhó thĩkhwĩ yětahe hó. Thĩ ki mẹtú hérò thĩ tǒbè théisẽ málakõ nyă hó, mẹtèhéro Cómarya dyé málakõ hó lữ taryěshyosõ dõ a ki ciryanĩ thĩ pã hó. È ma Cómarya a prẹmẹtèphú tôprẹ. Bí a cirya kayă dõ a mẹtútẹ tahe phúyě akhẽnuôma mǎhó a cirya pẹ hó Cómarya akhǎlẹ hó. ⁵ Phúnuôrò, thĩ tǒbè nĩdã kayă dõ a pǒ thĩ tahe angó. Dõ thĩ mẹtú akhu-akhyèrò a ki cirya thĩ pã phúnuô túdũ mǎto, thyáphú thĩ ki thègnělyă nĩdyé kuõ pódũ thĩnẹ ná mephúyě ma aryáryá phúnuô prẹ. ⁶ Phúnuô akhu-akhyèrò, thĩ tǒbè dyépẹ kuõ khwĩ amo-ară, mẹtèhéro èthĩ ma a htwõ Cómarya a prẹmẹtèphú tahe. Htuõrò èthĩ ma a dyélyă athé rò a mẹ lõshuõlǒkhě pẹ ù ná a tẹpǒtarĩ yě agnẹ. ⁷ Phúnuôrò, thĩ lo dyé ù tahenuô, dyé lahyă, ki thĩ lo dyé nĩdyédũ thĩ nẹbyacè amo-ară kihéro dyé lahyă ní~. Thĩ ki lodyé amo-ară dõ aruô tahe hérò tarú dyé lahyă ní~. Thĩ tǒ bezũbenyá ù tahenuô bezũbenyá lahyă ù ní~. Thĩ tǒ mẹlĩmẹtakhě ù tahenuô mẹlĩmẹtakhě lahyă ù ní~.

Tẹmọnĩ Lữ Tôprẹ Ná Tôprẹ

⁸ Plǎlĩlõ thĩnuõthĩsu ní~, nǒokyă tă tǒcõ~ tãmé ní~. Nǒokyă prétú su dõ thĩ lo mọnĩ lữ tôprẹ ná tôprẹ nuôprẹ ní~. Mẹtèhéro kayă dõ a mọnĩ ù nuô, a mẹ lõbǎhó tẹthyótẹthya hó. ⁹ Cómarya a tẹmekyǎngó tahe hé, “Cuõthú tă ùphúũmẽ tãmé ní,” “Mẹthyẽ tă prẹlu kayă tãmé ní,” “Ehuô tă ùtẹ tãmé,” “Thézũthélõ kuõ tă ùtẹ tãmé,” lõ tẹyětahe, ná tẹmekyǎngó dõ aruõtahe betǒlõ prẹ lữ tǒmũ rò a hé, “Mọnĩ kayă dõ a ophũ nẹ khǎsõkhǎshyẽ tahe phú nẹ mọlyă nĩdyé nẹnẹ nuô ní~.”* ¹⁰ Thĩ ki mọnĩ ù nuô thĩ mẹtú pã ù to hó. Phúnuôrò kayă dõ a mọnĩ ù nuô, a krwõ mẹlǒbǎ lõhó tẹthyótẹthya hó.

¹¹ Thĩ bè mọnĩ ù mẹtèhéro khǒnyá yẹnuô thĩ thègně ná shuõkhě dõ a lodu málakõlõ yětõcõnuô a phũ~ kírẹ hyātuõhó. Ihtòmõ lahyă, shuõkhě tǒ omyẽo mǎpǎto hó. Tẹmẹlwõhtekạ pẹ yẹnuô, a hyātuõ phũklõ hó ná dõ pẹ zũe lủ khě nuôhó. ¹² Mỏkhĩ kírẹ cuõtalwókyă hó, mỏ kírẹ bũtalĩ lǎhó. Phúnuôrò pẹ ki dyatǎkyă lõ tẹmẹmũmyá dõ pẹ mẹ dõ tẹkhĩklẽ yẹnuõtahe pỏ~. Rò pẹ ki kũthyáhtya lahyă tẹlĩ acạ tǒhtẹ yětahe

* 12:20 12:20 Prẹthĩphẹ tẹhébè 25:21-22 * 13:9 13:9 Li Hteka 20:13-15,17, Li Cỏbucỏbẽ 19:18, Li Dỏnyă 5:17-19,21

pó~. ¹³ Yětôphuórò, pẹ ohtwöprè thǎryǎ eõ kuõũ phú kayǎ dõ a ohtwöprè dõ mỗsẻkẻ nuõtahe pó~. Mẹ tarútapyǎ pwẻla bẻbẻ, emũõpryǎ bẻbẻ, thwihtyẻ a tẻthẻzủ mửmyǎ tahe bẻbẻ, tẻtane patápatỏ tahe bẻbẻ, tẻklyẻtẻngǎ lủ tahe bẻbẻ, tẻtane thẻkhwẻ lủ tahe bẻbẻ, pẹ mẹpǎto hỏ pó~. ¹⁴ Krywỏ myábủkuỏ Jesủ Krítu a tẻohtwöprẻ yẻnuỏ ní~. Phú thỉ kủthyǎhtya hyeçǎ nuỏ, kủthyǎhtya taple kuỏke dỏ Byacẻ Jesủ Krítu rỏ tane pǎ tǎ lahyǎ tẻlủ mẻmỏ thwihtyẻ a tẻthẻzủthẻlỏ aklyáakỏ tahe tẻmẻ ní~.

14

Dya Pǎ Tǎ Lủ Tôprẻ Ná Tôprẻ Tẻthủ Tẻmẻ

¹ Émỗsủ pẻ Krítuphủ dỏ atẻzủ patípǎ dủgnẻ nuõtahe ní~. Èthỉ atẻtane tahenuỏ, a khó ná nẻ bẻbẻ, kryásủ tǎ èthỉ tẻmẻ ní~. ² Kayǎ tahehenuỏ a zủẻ ná e ítẻ~ ma anỉ prẻ a hé tadúrò kayǎ dỏ atẻzủ patípǎ yẻtỏprẻnuỏ a e prẻtủ thỏtỏbyẻlẻ prẻ. ³ Kayǎ dỏ a e lỏ tẻpwỏ~ tỏcỏ tỏprẻnuỏ, a bẻ tane patínỉ kayǎ dỏ a e kuõũ tẻpwỏ~ tỏcỏ to yẻnuỏ tỏprẻ to. Phủnuỏhỏ kayǎ dỏ a e kuõũ pwỏ~ tỏcỏ to yẻtỏprẻnuỏ, a bẻ dya tẻthủ nỉ kayǎ dỏ a e tẻpwỏ~ tỏcỏ yẻtahenuỏ to, mẻtẻhẻrỏ Cỏmarya émỗsủ kayǎ yẻtỏprẻ. ⁴ Nẻ cuỏ pủ dya tẻthủ tuỏ cỏ ử prẻmẻtẻphủ rỏ ma nẻ ma kayǎ phứtẻ tỏprẻ cỏ? A mẹ htwỏhtya atẻmẻ bẻbẻ, a mẹ htwỏhtya tỏ bẻbẻ, abyacẻ odủ rỏ a ki hé nỉdyẻdủ lủ pǎ kỏkỏ, mẻtẻhẻrỏ Byacẻ Cỏmarya yẻnuỏ, a mẻcwỏ bẻcyǎ pẻ èthỉ akhu-akhyẻ, èthỉ ki mẻhtwỏhtyabẻ pǎ.

⁵ Thyáphủnuỏhỏ, kayǎ tahehenuỏ a tane lahyǎ, mỏnyẻ tahehenuỏ ử dya sẻsẻ khỏdủ è a tane phủnuỏ tadúrò tahehenuỏ a tane ná mỏnyẻ lỏ~ plỉ nuỏ a thyẻlỏ prẻ lủ a tane lahyǎ phủnuỏ. Kayǎ tỏprẻ ná tỏprẻ nuỏ, a bẻ zủẻ klỏma takỏ nỉdyẻdủ a tẻtane prẻ. ⁶ Kayǎ dỏ a tane ná mỏnyẻ tahehenuỏ, ử tỏbẻ dyasẻsẻ khỏdủ è a ki tane hẻrỏ, besẻsẻ mỏnyẻ yẻnuỏ dỏ tẻmẻlẻmẻtakhẻ Byacẻ agnẻnuỏ. Kayǎ dỏ a e tẻpwỏ~ tỏcỏ tahenuỏ, e dỏ tẻmẻlẻmẻtakhẻ Byacẻ agnẻ nuỏ, mẻtẻhẻrỏ a hẻbwiẻhẻtaryẻ htuỏ Cỏmarya rỏ a e tẻ akhu-akhyẻ a mẻlẻmẻtakhẻ Cỏmarya hỏ. Phủnuỏhỏ kayǎ dỏ a duỏesẻ tahenuỏ, a hẻbwiẻhẻtaryẻ kuỏ Cỏmarya rỏ a mẻlẻmẻtakhẻ htyakuỏ Cỏmarya amwỉ akhu-akhyẻ a thyẻlủ prẻ. ⁷ Pẻ ohtwöprẻ nỉtủdủ pẻgnẻ mǎto. Htuỏrỏ pẻ thyẻnỉ tủdủ pẻgnẻ mǎto. ⁸ Pẻ ki htwỏprẻ hẻrỏ, pẻ ohtwöprẻ dỏ Byacẻ agnẻ. Pẻ ki thyẻ hẻrỏ pẻ thyẻ dỏ Byacẻ agnẻ. Phủnuỏrỏ pẻ htwỏprẻ bẻbẻ, pẻ thyẻ bẻbẻ, pẻ ma Byacẻ atẻ tahe.

⁹ Dỏ tẻritẻkyǎ yẻtahe akhu-akhyẻ, thyáphủ Krítu ki htwỏhtya kayǎ htwỏprẻ tahe ná kayǎ thyẻ tahe a Byacẻ rỏ, a thyẻ htuỏrỏ a ihtỏhtwöprẻ kǎkhyẻ khyẻthẻ hỏ dỏ tẻthyẻ hỏ. ¹⁰ Phủnuỏrỏ, nẻ cuỏ pủ dya tẻthủ tuỏ nẻ puỏvyǎ mẻtẻ? Mǎtorỏ, nẻ cuỏ tane patítủ nẻ puỏvyǎ yẻtỏprẻ mẻtẻ? Lỏ~ pẻ yẻtahenuỏ, pẻ bẻ ihtỏlỏ dỏ Cỏmarya lẻciryẻ akhẻlẻ nuỏ anyẻhyǎ pǎ. ¹¹ Mẻtẻhẻrỏ, dỏ lisẻsẻkủ nuỏ, Byacẻ hé, “Phủ vǎ htwỏprẻ mǎlakỏ nuỏ, vǎ ólyẻ thỉ, ửpwỏ~ tỏprẻ ki hyẻ dẻngủ sỏtaklwítǎ lỏ dỏ vǎ nyẻhyǎ pǎ rỏ a ki ólyẻ lahyǎ pwỏ~ tỏprẻ ná vǎ ma Cỏmarya mǎlakỏ tỏprẻ pǎ.”[☆] ¹² Phủnuỏrỏ, pẻ mẻtuỏ kryẻ~ hỏ ítẻnuỏ pẻ bẻ hẻsỏhtyalủ lỏ Cỏmarya pwỏ~ prẻ pǎ.

Dyẻ Htwỏhtya Tẻlakhủlỏ, Tẻthủtẻplỏ Dỏ Ủgnẻ Tẻmẻ

¹³ Phủnuỏrỏ, dya pǎ tǎ lủtẻthủ tỏprẻ ná tỏprẻ tẻmẻ ní~. Tẻ dỏ a ki htwỏhtya tẻlakhủlỏ, tẻthủtẻplỏ dỏ puỏvyǎ tỏprẻprẻ agnẻ hẻnuỏ, nẻ bẻ dyalyẻ khỏkyẻ nẻ thẻplỏ dỏ nẻ ki mẹpǎ tẻnuỏtahe tỏcỏ~ to. ¹⁴ Vǎ yỏ htwỏhtya hỏ ná Byacẻ Jesủ tỏcỏ~ tuỏhỏ

☆ 14:11 14:11 Isaia 45:23

akhu-akhyě, vǎ thégně tǎtẹ ná sèe odû ané rò a mwǒplĩ tonuô a o tǒcô~ to. A mwǒplĩ lõ pré. Manárò ki nẹ zũe ná sèe tahehenuô a mwǒplĩ to kihérò sèeyě a mwǒplĩ dǒ nègně to. ¹⁵ Dǒ nẹ e tètǒcǒcǒ akhu-akhyèrò, nẹ puǒvyǎ tanẹmọ taki~ to kihérò, nẹ mẹ tẹyěnuô dǒ tẹmọ akũ mǎto. Dǒ nẹ esè akhu-akhyèrò cuǒmẹpyékyǎ tǎ nẹ puǒvyǎ dǒ Krístu khyáthyě pẹ htuǒhǒ dǒ agně yěnuô tǒprẹ tǎmẹ. ¹⁶ Vǎ ki mẹ tẹyětǒcǒ ma aryá pré dǒ vǎgně, nẹ tanẹ có tadúrò, ki a htwǒhtya puǒvyǎ Krístuphú tahe a tẹtanethú kihérò mẹ tǎmẹ. Pǎma èthĩ pacyéishyé lõhe. ¹⁷ Mẹtèhèrò, Cómarya ahtyěakékũ nuô, sèesèò ma tẹ dǒ a lodulǒũ mǎto. Tẹ dǒ a lodulǒ ù ma, tẹcótẹtẹ, tẹothuôokrě, ná tẹthèluǒphòphũ dǒ Thè Sǎsě Byacè dyé pẹ yětahe nuǒpré. ¹⁸ Kayǎ dǒ a ohtwǒprẹ krwǒkuǒ phúnuô tahe, rò a mẹ Krístu a tẹphyètẹmẹ tahenuô, Cómarya bèbè prẹlukayǎ bèbè athéplò onĩ hǒ lǔ hó.

¹⁹ Phúnuôrò, pẹ ki yácú-yáre okrũoklě nĩdyé lǔ tǒprẹ ná tǒprẹ htuǒrò pẹ ki phyécwǒmẹcwǒ, dyéhèdyére nĩdyé lǔ tǒprẹ ná tǒprẹ pó~. ²⁰ Mẹpyékyǎ tǎ Cómarya a tẹphyètẹmẹ ná sèesèò akhyě tǎmẹ ní~. Sèe lõ~ plĩ ma a mwǒplĩthĩplo lõ pré tadúrò sèe ìtětě~ bèbè, kayǎ tǒprẹprẹ ki e rò a ki htwǒhtya puǒvyǎ dǒ aruô tǒprẹ a tẹlakhúlǎlǒ hénuôma, è mẹ tẹyěnuôma a thúhǒ. ²¹ E tẹzye bèbè, ǒ htyězǎ bèbè, mẹtẹ tǒcǒcǒ dǒ a htwǒhtya tẹlakhúlǎlǒ dǒ puǒvyǎ agněbèbè, pẹ ki duô ma aryáklǒ.

²² Tẹ yětahenuô, nẹ zũe è phútě bèbè, huôhuô~ dya-o nuô, nẹnẹ nĩdũ ná Cómarya ki thégně ma pòhǒ. Kayǎ tǒprẹ ki thégně ná a mẹ tẹyěnuôma a tǒprẹ, rò a mẹtũrò dǒ a théplòkũ nuô, mọmọ~ a mọ pré, rò athéplò nĩdũ ki cirya lǔ to hénuô, a nĩbè tẹsòri hó. ²³ Manárò a e rò a ki théplò dídòdídyǎ kihénuô Cómarya ki cirya è bí a etẹ akhěnuô pǎ, mẹtèhèrò a e tẹyě nuôma a e ná tẹzútẹnyǎ mǎto. Nẹ mẹ tẹitětě~ bèbè, tẹzũ ki oto hénuô a htwǒ tẹthú hó.

15

Ohtwǒprẹ Lùmẹmọ Pẹ Ũthéplò

¹ Pẹ dǒ a o ná tẹzútẹnyǎ sǒ yětahenuô, pẹ tǒkò khyáthédǒ mẹcwǒ pẹkuǒ kayǎ dǒ a tẹzútẹnyǎ patípǎ rò athéplò larǒlare pǎ dũgně nuôtahe. Pẹ tǒ lùmẹmọ lya nĩdyédũ pènẹ to. ² Thyáphú a ki htwǒbwíhtwǒtaryě pẹ dǒ èthĩ agně, htuǒrò thyáphú èthĩ ki duhtya htũhtya dǒ tẹzútẹnyǎ akũnuô, pẹ tǒ lùmẹmọ pẹ pẹ puǒvyǎ Krístuphú tahe athéplò. ³ Mẹtèhèrò, Krístu anébyacè nĩdũ có rò a lùmẹmọ nĩdyé ané to. Mǎtǒkhónuô, lisǎsèkũ hé, “Tẹ dǒ ù pacyéishyé nẹ tahenuô, a hyǎbè kuǒhǒ vǎ hó.”[✠] ⁴ Mẹtèhèrò, lisǎsě dǒ ù rǎo è mú~ nukhè tahenuô, a rǎ one dǒ a ki ithyóithya pẹ agněhǒ. Thyáphú pẹ ki o ná tẹmyásũ nuô, lisǎsě dyé hó pẹ tẹkhyáthéplòhtũ ná tẹhètẹre tahe hó.

⁵ Vǎ kwícóbě ná Cómarya dǒ a dyé thĩ tẹkhyáthéplòhtũ yě ná tẹhètẹre yětǒprẹnuô, a ki mẹcwǒ nĩdũ thĩ thyáphú thĩ tǒprẹ ná tǒprẹ ki odũ lǔ ná tẹthéplò tǒmẹtuǒ phú thĩ myábũkuǒ Jesũ Krístu a tẹohtwǒprẹ nuôtahe ní~. ⁶ Thĩ ki mẹpúnuô hé túrò thĩ ki htuthéhtya bé lahyǎ pẹ Byacè Jesũ Krístu a Phě Cómarya yěnuô dǒ théplò tǒmě~ cũ akũ ná dǒ tẹhébèhte rǒlũ tǒcǒ~ tuǒ akũ pré.

Tẹthékrũmila Dǒ Judaphú Mǎto Tahe Agně

✠ 15:3 15:3 Li Htuthéhtya 69:8

⁷ Phúnuôro èmosûni lahya lû tôpre ná tôpre ní. Thyáphú ù ki htuthéhtya lahya Cómarya rò èmosû nídyé lû tôpre ná tôpre phú Krístu èmosû htuôhó thĩnuô ní.

⁸ Metêherò, vâ hé thĩ ná Krístu hyalya htwô pèhó Judaphú tahe a prèmetèphú hó, metêherò thyáphú Cómarya ki có ná angó dõ a ólya htuôhó ná èthĩ aphyëaphuô mú-nukhê tahenuôro Krístu hyalya htwô phúnuô. ⁹ Htuôto, thyáphú Judaphú máto tahe ki htuthéhtya kuô Cómarya a tètèzò níkuô èthĩ yê agnènuôro, Krístu hyalya pè tuôkuô èthignègnè. Lisäsèkũ hé,

“Phúnuôro, vâ ki htuthéhtya nè dõ Judaphú máto tahe aklè pã, vâ ki htuthéhtya nè ná vâ tètèro thĩtahe pã.”✠

¹⁰ Rò a hé kuôpó,

“Kõ~ Judaphú máto thĩ, thèkrũthèlò tõkuômò ná Cómarya kayã Judaphú yènuôtahe ní.”✠

¹¹ A hé kuôpãpã,

“Judaphú máto thĩ, htuthéhtya lahya Byacè, htuthéhtya lòplĩ è pwô~ tôpre ní.”✠

¹² Prèpro Isaiah hé pò khyèthya,

“Jesse aklwĩalyã ki hyã oluôhtya tôpre pã, rò a ki põní Judaphú máto tahe pã. Judaphú máto tahe ki myásũ lahya lû pã.”✠

¹³ Bí thĩ zũeni hó Cómarya dõ a męcwó thĩ yê akhènuô, è ma Cómarya tôpre dõ pè lęmyásũ a khãshyèkhãryã akhu-akhyè, a ki męlõbã pędũ thĩ tètèluôphòphũ ná thĩ thèplò a tẹkacũkabé ní. Htuôto thyáphú thĩ tẹmyásũ ki shyohtyasõhtya plehyã kuôpó dõ nyè ná Thé Sãsè Byacè a tètèpõtèprya akhu-akhyè prè nuôro vâ kwicóbè pè dõ thignè.

Paulu A Tèphyétèmę

¹⁴ Puôvyã thĩ, vâ zũe tãtę ní có thĩ ná thĩ ohtwõpre lõbã có ná tètewõteryã, ná tètèkhuthègnè dõ alõabã, rò thĩ ithyóithya cyã nídyé hó lahya lû tôpre ná tôpre hó.

¹⁵ Manáro, Cómarya dyé hó vâ tètewõtèryã dõ vâ ki mę tēmeyè akhu-akhyè, thyáphú thĩ ki thènèhtyabè níkyè ngó dõ vâ ithyóithya thĩ nuôtahe rò, tahehenuô vâ rãlãlĩ pè có thĩ có. ¹⁶ Cómarya abwĩataryè akhu-akhyè a dyé vâ tēmę dõ vâ ki mę Jesũ Krístu atēmę dõ Judaphú máto tahe aklè. Thyáphú Judaphú máto tahe ki htwõhtya tẹlũ tôcô dõ Cómarya ki phyészũ è, htuôro tẹlũ tôcô dõ Thé Sãsè Byacè męsãsè htuôhó lû rò, Cómarya nwóhtya khódũhó vâ ná vâ ki mętę phú bwĩdu dõ a dyásodonyã luôpé ù ná Cómarya a tètèkrũmila nuôtõpre hó.

¹⁷ Phúnuôro, dõ vâ htwõhtya tôcô~ tuôhó ná Jesũ Krístu hó akhu-akhyè, vâ tanędu nídyé nyacó tēmę dõ vâ mępé Cómarya yènuô có. ¹⁸⁻¹⁹ Tẹ ariaruô thĩ tahenuô vâ hébèhtyalõ búkuô ná ù to. Vã hébèhtyalõ búprétũ Krístu atēmę dõ a męcwó vãyè ari-akya prè. Dõ vâ hébè è ari-akya yê akhu-akhyè, htuôro dõ èthĩ myãhtye vã tēmę tahe, htuôto dõ Thé Sãsè Byacè dyé vã atètèpõtèprya yè rò, vã mę luôpé èthĩ tètèpõtèprya yètahe ná tètètapa khyéthukhyéthé nuôtahe akhu-akhyè vã zũklyázũklõ bépèhó Judaphú máto tahe dõ a ki níđã cũehó Cómarya hó. Bí vã lę hėsodonyã pělõ ù ná Krístu a tètèkrũmila akhènuô, vã cuõnuô hėsoluô pè lõhó ù pwô~ tôpre, pwõtõdõ dõ dõ rwó vĩ Jerusalem nuô tuôdõ Illyricum kę nuôtahe hó. ²⁰ Yema mähó tẹ dõ vã

✠ 15:9 15:9 Li Htuthéhtya 18:49, Samuelè nyęba tãba 22:50 ✠ 15:10 15:10 Li Dõnyã 32:43 ✠ 15:11 15:11 Li Htuthéhtya 117:1 ✠ 15:12 15:12 Isaiã 11:10

thézú myásũ me nuôhó. Khälé bítẽ- tôpho bèbè dõ a nĩhuõhĩ Krĩstu ari-akyã to nuô vã dõnyãpé èthĩ ná tètèkrũmila, mețehérò athyáná hitômẽ dõ ù byátã htuõhó akhãduô kyãdè ná lõnuô, vã thézú cuõ isóhtya dítú ná ùkhälé dõ ù byátã htuõhó yẽ a lo náto. ²¹ Mátòkhõnuô, phú lisãsekũ hé, “Kayã dõ ù hénó pèhĩ èthĩ ná è ari-akyã hĩto tahenuô, èthĩ ki myãhtye lũ pã, kayã dõ a nĩhuõnó kuõ hĩto tahenuô èthĩ ki thègnèplõhyã pã,”[✠] a hé phúnuô.

Paulu Taritaryã Dõ A Ki Cuõolẽ Okuõ Krĩstuphú Dõ Vĩ Roma Akũ Nuõtahe

²² Dõ tàyetahe akhu-akhyẽ, vã kírẽ hyã dõ thĩo nuô tẽmẽ didyã tãtũ tamõmõ có vã có. ²³ Manárò, khõnyáyẽ, lõ- khälé tavítava bíyẽ tôphonuô, vã mehtuõ lõhó, vã lẽmẽ khälékhãbya nuô a o pãtohó. Htuõto vã thézú hyã olẽ myãhtye nyacó thĩ có. ²⁴ Phúnuôrò shyẽ- vã cuõ dõ Spain kẹ akhẽpãnuô, vã tãñ thẽcuõolẽ tuõkuõ thĩ pã. Shyẽ- vã cuõ hõ dõ Spain kẹ akhẽpãnuô vã cuõolẽkyã kuõkuõ thĩ bí vĩ Roma akũ nuô pã rò vã ki cuõ bóthyóbólãkyã nĩkuõ ná thĩ taplõtapyáphú pã vã tãñ phúnuô. Htuõrò vã myásũ dõ thĩ ki dyékuõ vã thĩ tẽmewõ dõ vã tẽcuõ plehyã dõ Spain kẹ yẽnuô pã, vã myásũ phúnuô. ²⁵ Manárò, khõnyáyẽ vã cuõ dõ vĩ Jerusalem. Rò vã ki cuõphyẽ rũ dõ ù mełũmetyã tahe bĩnuô pã, rò vã ki mecwõ ná Cómarya akayã bĩnuô tahe pã. ²⁶ Mețehérò, Macedonia kẹphú tahe ná Akaia kẹphú tahenuô, a thẽplõshyo dyecuõ pẹkuõ rũtahe ná Cómarya a prẽsãsẽphú dõ a soryasõphá rò a o lahyã dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtahe. ²⁷ Èthĩ thẽplõshyo mełũ nyacó. Ki hélakõ rò, èthĩ lomewõ nyã Judaphú dõ a zũe kãkuõ yẽnuõtahe hõ. Athyáná èthĩ nuõsu oé hõ Judaphú yẽtahe hõ. Mețehérò Judaphú yẽtahenuô a dyée pẹkuõ dítúdũ hõ Judaphú mato tahe tẽsõri dõthudõthẽ tahe hõ. Phúnuôrò Judaphú mato tahe nuõsu o Judaphú tahe ná a ki bè ibee kãkhyẽ pẹ khyẽthyã èthĩ ná tẽsõri mánhó rũhtẽ ná tãmuõtãtẽ yẽtahe hõ. ²⁸ Phúnuôrò shyẽ- vã dyékyã htuõhó rũ dõ èthĩ takhukũ pãnuô, htuõrò shyẽ- vã thègnè tãtẽhó ná èthĩ nĩbè htuõhó rũ pã akhẽnuô, vã ki htecuõ dõ Spain kẹ pã, rò vã ki nuõ olẽ kuõlãkuõ thĩ bĩnuô pã. ²⁹ Vã thègnè ná shyẽ- vã hyãtuõ dõ thĩ opã nuô, vã ki phyéhyãní Krĩstu a tẽsõri dõ alõabã yẽnuô pã.

³⁰ Puõvyã thĩ-, dõ pẹ Byacè Jesũ Krĩstu ná Thẽ Sãsẽ Byacè atẽmõ akhu-akhyẽ vã kwĩthézõ thĩ ná thĩ ki kwĩcóbẽ rõtõkuõ ná vã pã, rò thĩ ki kwĩcóbẽhtya pẹkuõ vã dõ Cómarya a o pã rò thĩ ki kwĩcóbẽ lõthulõthẽ pẹkuõ dõ vãgnẽ pã ní-. ³¹ Htuõrò, thyáphú Cómarya ki mešiplẽ vã ná kayã dõ a o dõ Juda kẹkũ dõ a zũe kuõ Krĩstu to nuõtahe a takhukũ nuõrò, kwĩcóbẽ pẹkuõ dõ vãgnẽ ní-. Htuõrò kwĩcóbẽ pẽnĩ kuõpõ prẽzũetèphú dõ a o dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtahe ki thẽkrũthelõ phyésũ tẽmẽlũ dõ vã thũcuõ pẹ èthĩ yẽnuõtahe ní-. ³² Ki Cómarya thẽplõo ná vã ki hyã olẽ tuõkuõ thĩ pã hérò, vã ki hyãokuõ tabéthéprã kuõ thĩ pã, rò vã ki hyã thẽluõphòphũ tõkuõ ná thĩ pã. Htuõto vã ki hyã nĩbè tẽdyéhẽdyére vã dõ athẽ tahe pã. ³³ Cómarya a tẽthuõtèkrẽ ki okuõdũ ná thĩ lõ- plĩ ní-. Amèn.

16

Tèhẽmõheryã Tahe

¹ Vă ki hészolũ pę thĩ ná pę puõprẽmò Phoebe ari-akyă. È ma vỹ Cenchrea prẽzũtẽplõmũ khuklõ tõprẽ. ² Shyẽ- a hyãtuõkuõ thĩ pã rò ẽmõsũ è phũ prẽzũkanyãkã Byacè Jesũ dõ athyáná thĩ yẽnuô ní-. Ẽmõsũ è phũ Cõmarya akayã sãsẽ tahe tõkò myákhwẽnĩ ù nuô ní-. A lo kuõ thĩ ítẽtẽ- bèbẽnuô mẽcwõ pẽkuõ è ní-, mẽtẽhẽrò vã bèbè, ùruô tahe bèbè, a mẽcwõmẽkõ ẽlãhõ ù hõ.

³ Vă thũcuõ nĩkuõ vã tẽhẽmõheryá yẽ dõ Aquila ná amẽ Priscilla a o. Èthĩ ma a mẽtõkuõ tẽ ná vã dõ Jesũ Krĩstu agnẽ. ⁴ A thẽgnẽ ná ù ki mẽthyẽ cõ èthĩ tadũrò a khyáthyẽkhyáo cõ lahyã anẽ, rò a mẽlwõhtekã htuõhõ vã menẽ. A mẽbwĩmẽtaryẽ tú vã mậto, a mẽbwĩmẽtaryẽ pẽkuõ lõdũ lõ- prẽzũtẽ plõmũphũ dõ a htwõ Judaphũ mậto nuõtahe akhu-akhyẽ, pẽ hẽbwĩhẽtaryẽ nĩ èthĩ.

⁵ Hẽmõheryá pẽkuõ vã prẽzũtẽ plõmũphũ dõ a hyã cõbucõbẽ kuõ dõ lũ hi nuõtahe ní-.

Hẽmõheryá nĩpẽ kuõ vã khõbõthyómõ Epaeneto ní-. Kayã dõ a zũkã rẽlõ ù Krĩstu dõ Asia kẹkũ nuõma è hõ.

⁶ Vă thũcuõ nĩkuõ vã tẽhẽmõheryá dõ Maria a o. È ma a mẽpẽ nyacõ tẽ dõ thĩgnẽ tõprẽ.

⁷ Thũ cuõ nĩpẽ kuõ vã tẽhẽmõheryá dõ Andronico ná Junia ní-. Èthĩ ma Judaphũ thyáná vã yẽnuô prẽ. ù dõtã rõkuõ èthĩ ná vã dõ htõkũ ni. Èthĩ ma Prẽdõnyãphũ dõ ù dyaduzũnyã nyacõ tahe. Èthĩ krwõrẽklõ Krĩstu akhyẽ ná vã ni.

⁸ Vă thũcuõ nĩkuõ vã tẽhẽmõheryá dõ Ampliato a o, è ma vã mõnĩ nyacõ lũ dõ Byacè akũ ní-.

⁹ Vă thũcuõnĩ vã tẽhẽmõheryá dõ Urbano dõ a mẽ rõkuõ Krĩstu a tẽphyètẽmẽ ná vã yẽnuô tõprẽ ná vã khõbõthyómõ Staky a o.

¹⁰ Thũcuõnĩ pẽkuõ vã tẽhẽmõheryá dõ Apelle a o nuô ní-. È ma prẽmẽtẽphũ dõ a sítõ myáhtyebẽ nõ htuõhõ tẽmẽcyẽmẽcũ tahe rò a thẽplõpyẽ kuõ to tõprẽ khukhyẽ kayã dõ lẹthẽlẽnĩ nyacõ è tõprẽcõ.

Thũcuõnĩ pẽkuõ vã tẽhẽmõheryá yẽnuô dõ Aristobulo ná a hiphũphyãphũ nuõtahe a o ní-.

¹¹ Thũcuõnĩ pẽkuõ vã tẽhẽmõheryá dõ Herodio a o ní-. È ma Judaphũ thyáná vã prẽprẽ.

Thũcuõnĩ pẽ kuõ vã tẽhẽmõheryá dõ puõvyã Krĩstũphũ dõ a o dõ Narcisso ahi nuõtahe ní-.

¹² Hẽmõheryá nĩpẽ vã Tryphaena ná Tryphosa nuõthẽnyẽ ní-. Èthĩ ma prẽmò tahe dõ a mẽ nyacõ tẽ dõ Byacè agnẽ.

Hẽmõheryá nĩpẽ kuõ vãkhõmõ Persi nuô ní-. È ma prẽmò dõ a yácũ mẽnyacõtẽ dõ Byacè agnẽ tõprẽ hõhõ.

¹³ Hẽmõheryá nĩpẽ kuõ vã Rufo nuô ní-. È ma prẽmẽtẽphũ dõ amwĩladu dõ tẽzũtẽnỹã tõkyẽ tõprẽ. Hẽmõheryá nĩpẽ kuõ vã amũ nuõnuô ní-. Amyáakhwè nĩ vã thyácõná aphũ ná anẽ nuô cõ.

¹⁴ Hẽmõheryá nĩpẽ kuõ vã Asycrito, Phlego, Herme, Pataroba, Herma thĩ tahenuô ní-. Htuõrò hẽmõheryá nĩpẽ kuõ vã puõvyã Krĩstũphũ dõ a hyã cõbẽ tuõkuõ ná èthĩ nuõtahe ní-.

¹⁵ Hẽmõheryá nĩpẽkuõ vã Philologo ná amẽ Julia, Nereo ná apuõprẽmò, ná Olympa ná lõ- Cõmarya akayã sãsẽ dõ a hyã cõbẽ tõkuõ ná èthĩ nuõtahe ní-.

16 Bí thĩ myáhtye tāsũ lũ tōprè ná tōprè akhẽnuô, nuômũnuôthyã lũ ná tẽnuômũ dõ a sãsẽ nuô akũ ní~. Krĩstu a prẽzũetẽ plòmuphũ lõ~ plĩ thũhyã pẽ thĩ èthĩ atèhèmohéryã tahe prẽ.

Tẽmekyãngõ Dõ Khyẽ Tadũ Tahe

17 Puõvyã thĩ, vã thẽshyakrwõnĩ thĩkhyẽ, rõnĩ lahyã thĩnẽ ná kayã dõ a hyãnuõmẽ lupruõlupryã tẽ nuõtahe ní~. Èthĩ tẽthyóithya tahenuô a ilo cuõ taphãkyã kayã dõ thĩklẽ tahehe ná Krĩstu pã. Èthĩ tẽthyó tahenuô a lụ khódũ ná Krĩstu ari-akyã dõ ù ithyó htuõhõ thĩ nuõtahe. Otaphãkyã ná èthĩ ní~. 18 Mẽtẽhèrò kayã phũnuô tahe ma a mẽ Byacè Krĩstu atẽmẽ mato. Mátõkhónuô, a lũmẽmõ mẽthẽplòmĩ nĩdyẽ lahyã anẽklõ a tẽthẽzũthẽlõ tahe prẽ. A hẽbèmõ hẽbẽcyã ù, htuthẽnĩ ù rò èthĩ ilolahõnĩ kayã dõ a cũezũ tẽnuõtahe pã. 19 Thĩ cũe nĩdãryã ngõnuô, ù nĩhuõ lõ~ plĩ có pwõ~ tōprè có hó. Dõ thĩ ohtwõprẽ phũnuô akhu-akhyẽ vã thẽkrũ kanõ~ to. Manárò tẽryã ma phũtẽ nuô, vã thẽzũ nõthẽgnẽplõplũ ryã kuõ thĩ. Htuõrò tẽmũmyã ma phũtẽnuô, vã thẽzũ nõ mwõplĩthĩplo ryã thĩ prẽ.

20 Nyẽtyato pãma tẽpõtẽdwõ a Cómãryã yẽ ki nõzĩtaprõ mũkyã khĩnẽricyã khuklõ yõtõduõ dõ thĩ khanyẽlẽ pã.

Byacè Jesũ Krĩstu abwĩataryẽ ki okuõdũ ná èthĩ ní~.

21 Timothy dõ a mẽrõkuõ tẽ ná vã yõtõprẽ thũhyã kuõ a tẽhèmohéryã dõ thĩ o. Htuõrò Lucio, Jason ná Sosipater yẽtahe thũhyãnĩ kuõkuõ. Èthĩ ma Judaphũ tahe thyánã vãyẽ hó.

22 Vã ma Tertio. Liyõtõba ma Paulu nõrã vã prẽ. Rò vã hèmohéryã cuõnĩ thĩ dõ Krĩstu amwĩ akũ.

23 Gaio hèmohéryã cuõnĩ thĩ. A ẽmõsũryã túdũ vã dõ ahi mato, a ẽmõsũnĩ lõdũ prẽzũetẽ plòmuphũ lõ~ plĩ có. A myã ẽsũmoryã nyacó sĩprẽsĩmyã có.

Prẽopõ pẽũ vĩshyẽdõ rũ Erasto yẽ ná pẽ puõvyã Quarto thũhyã pẽkuõ thĩ atèhèmohéryã tahehe. 24 Pẽ Byacè Jesũ Krĩstu abwĩataryẽ ki o kuõdũ ná thĩ lõ~ plĩ ní~. Amèn.*

Tẽhtuthẽhtya A Tẽcõbẽ Dõ Khyẽ Tadũ

25 Dõ vã hẽsodõnyã luõ pẽ ù ná tẽthẽkrũmĩla yẽ ná Jesũ Krĩstu ari-akyãyẽ akhu-akhyẽ, Cómãryã mẽsõhtyabẽ pẽ hó thĩ tẽzũ rò pẽ ki htuthẽhtya è põ~. Jesũ Krĩstu ari-akyã yẽnuõma, ù dyauõdyabĩ è nyẽlãhõ tadũrò khõnyãyẽ ù dyẽluõ htyahõ è hó.

26 Manárò khõnyãyẽ phũ prẽprõ héone htuõhõ nuô, htuõrò phũ Cómãryã dõ a htwõprẽ tacũprẽ yõtõprẽ mekyã one htuõhõ angõ tahe, thyáphũ Judaphũ mato tahe ki zũe Krĩstu rò èthĩ ki nĩdã lũngõ agnẽnuô, ù dyéthẽgnẽ luõpẽ lõhõ èthĩ pwõ~ tōpho hó.

27 Rò Cómãryã dõ a mẽtẽcyã túprẽ è yõtõprẽnuô, dõ Jesũ Krĩstu akhu-akhyẽ ù ki mẽlĩmẽtakhẽ htya dĩtũ è acũcũ ahtũhtũ ní~. Amèn.

* 16:24 16:24 Liphã dõ ù rã rẽlõ lũ mú~ nukhẽ tahenuô amãphũ (24) yẽ a opa to.

Corinthia Aréłó Tôba First Corinthians Tèhébě Ré Dó Nyě

Li Corinthia aréłó yětôba ma Paulu rácuó pẹ Corinthia prèzúetèplómụ dǒ è me-
ohtwǒhtya ná ané yětòmụ a o, Corinthiaphú tahe a tẹohtwǒprè ná a tẹzúètènyá tahenuô
a tătǒtǎbè lahyă to akhu-akhyě a rá héplǒ cuǒ pẹ èthĩ. Bínuôkhě vĩ Corinthia yěnuô
a htwǒ Greek myécôphú vǐduvǐhtǔ tǒvĩ dǒ kayă myécô écô lẹhyăopló tǒlǔ akhălẹ, a
htwǒ Akaia kẹ vǐmuǒ, a o dǒ Roma kẹdu a tẹpǒalẹ. Vĩ yěnuô ù lẹmekuǒmekhá a
khălẹryá, ù lẹphyéhtyalǒ nǐdyě ù lẹklǒlẹkhya twǒmwirinẹ akhălẹ, thẹplǒ a tẹpatápatǒ
lẹthézǒthéryă akhălẹ, tẹcǒbucǒbẹ émyěécô onĩ akhălẹ.

Corinthia prèzúetè plómụphú tahe thẹplǒ lǔkhǒlǔ rò a o khǒlǔ tǒmụ ná tǒmụ,
thẹplǒ a tẹthézú patá mũmyá tahe, tẹsudyă prèmǒprèkhǔ a tẹomyě tǒlǔ tahe ná
tẹphyéphúphyémě tahe ari-akya, ná prèzúetèplómụ a tẹcǒbucǒbẹ a lẹklǒlẹkhya tahe,
Thé Săsě Byacè dyé shyězú tahe ná thye ihtǒhtwǒprè kǎkhyě ari-akya yětahe lǒ-
plĩ nuô, yěma máhǒ tẹpyátèsě dǒ Prèdǒnyăphú Paulu thézú hé tahenuô hó. Paulu dyéluǒ
ná tẹthékřǔmila yěnuô, a hékǎkhyěsúbẹ pẹ tẹsudyă yětahe.

Amădu 13 dǒ a hésoluǒ pẹ ná Cǒmarya dyétă pẹ akayă tahe shyězú tahe aklěnuô
tẹmǒ ma aryálǒú hó yětǒmănuô, taryăma liyětǒba akǔnuôma, ù thégne éłǒ ù hó kǒle.

Tèhébě tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébě ré dǒ nyě 1:1-9

Okhǒlǔ tǒmụ ná tǒmụ dǒ prèzúetèplómụ akǔ 1:10-4:21

Thwihtyě a tẹthézúthélǒ mũmyá tahe ná

Tẹnăhinăpré 5:1-7:40

Krístuphú ná Krístuphú mătǒ tahe 8:1-11:1

Prèzúetè plómụphú tahe a tẹohtwǒprè ná a tẹcǒbucǒbẹ tahe 11:2-14:40

Krístu ná prèzúetèphú tahe atẹthyě ihtǒkǎkhyě 15:1-58

Melǔmetyă pẹ Krístuphú o dǒ Judakẹ tahe 16:1-4

Èriekyă nǐdǔ ná tẹhébetadǔ dǒ khyě 16:5-24

¹ Vă ma Paulu. Cǒmarya thẹplǒo vă rò a nwǒhtya vă ná Jesǔ Krístu a Prèdǒnyăphú
tǒprè. Rò vă ná pẹ puǒvyă Krístuphú Sostheno rácuó pẹ thĩ liyětǒba.

² Pẹ rácuó pẹ liyě dǒ Cǒmarya prèzúetè plómụphú o dǒ vĩ Corinthia akǔ tahe a o, ná
lǒ- kayă dǒ a cǒbẹhtya Byacè Jesǔ Krístu rò a o lahyă dǒ khălẹ pwǒ- tǒpho nuôtahe a
o. Jesǔ yěnuô, pẹ Byacè ma amămă, èthĩ Byacè ma amămă. Dǒ Jesǔ Krístu akhu-akhyě
Cǒmarya mesăsěhǒ thĩ rò a éhǒ thĩ dǒ thĩ ki ohtwǒprè săsě éhtya pǒ agně hó.

³ Pẹ Phě Cǒmarya ná pẹ Byacè Jesǔ Krístu ki dyé dǔ thĩ tẹbwítetaryě ná tẹthẹplǒ
kacǔkabé ní-.

Paulu Hébwíhétaryě Pẹ Corinthia Prèzúetè Plómụphú Tahe Agně

⁴ Dǒ Jesǔ Krístu akhu-akhyěrò Cǒmarya dyétăhǒ thĩ abwíataryě hó. Dǒ a dyé thĩ
phúyě akhu-akhyě, vă hébwíhétaryě pẹ thĩ Cǒmarya pwǒ- tǒphuǒ cǒ. ⁵ Mẹtéhérò, dǒ
thĩ ná Krístu htwǒhtyahǒ lǔ tǒcǒ- tuǒ hó akhu-akhyě, Cǒmarya sǒrisǒbǔ hó thĩ pwǒ-

tôcô hó. Rò lõ~ thĩ tềhébèhêsũ tahenuô bèbè, thĩ tềthékhuthégně tahenuô bèbè, a sòrisòbũ lõplĩ hó thĩ hó. ⁶ Rò pẹ hészũ pẹ thĩ Krístu ari-akyã yětahenuô, a oklòoma tặtặ hó dỏ thĩkũ hó. ⁷ Phúnũ akhu-akhyě, bí thĩ opòmýásũ Byacè Jesũ Krístu ki hyãoluỗhtya pã yěnuô, lõ~ Thế Sãse Byacè ashyềzũ nĩkrã dỏ thĩ lo tahenuô Còmarya dyé lõ hó thĩ hó. ⁸ Shyé~ pẹ Byacè Jesũ Krístu hyã amỏnyề pã tởnyěnuô, thyáphủ ù lẹdya tềthủ dỏ thĩlo ki o pã tằmề agněnuô, Byacè ki pủklỏpủma nĩdũ thĩ tuỗdỏ a tadũ pã. ⁹ Còmarya yếtỏprề ma lẹzủenĩ nyacỏ. È ma prề dỏ a ẻ thĩ rò a thềzủ nỏ bỏthyókhẻkhỏ thĩ ná aphủkhủ mấđũhỏ pẹ Byacè Jesũ Krístu yếtỏprềnuô hó.

Prềzủetề Plỏmủphủ Tahe Thềplỏ Lủkhỏkhyềlũ

¹⁰ Vãpủỏvãvyã thĩ~ khỏnyãyề vã kwithềzỏ shyonýã hó thĩ ná tềtaryềshyosỏ dỏ Byacè Jesũ Krístu dyé vã yěnuôhỏ. Vã thềzủ kwithềzỏ thĩ ma phủtềhẻrỏ, vã thềzủ dỏ thĩ ki krủklẻ lủ, okhỏmẻkhỏlủ tỏmủ ná tỏmủ tằmề. Vã thềzủ shyakrwỏ thĩ ná thĩ tềtane tahe bèbè, thĩ tềtaze-one tahe bèbè, nỏ thyá prề lủ tôcôcỏ~ tuỗ prề nĩ~. ¹¹ Mẻtềhẻrỏ, pủỏvyã thĩ~, Chloe a khỏbỏthyỏ aklẻ tahehe hészũplỏ pẹ vã, thĩklyéthĩngã thĩvủ nĩdyề lõ lủ tỏprề ná tỏprề hé vã~, ¹² thĩklyéthĩvủ kryã~ lủ phủtềhẻrỏ, tỏprề rò a hé, “Vã ma Paulu a khỏpacề” dỏ aruô tỏprề ke rò a hé, “Vã ma Apollo a khỏpacề,” tỏprềke rò a hé pỏ, “Vã ma Cepha a khỏpacề,” dỏ aruô tỏprề pỏ kuỗ ke rò a hé, “Vã ma Krístu a khỏpacề,” phúnũ hé vã.

¹³ Krístu anẻklỏ yěnuôma ù mẻ lủprủ hte lủ tỏmủ ná tỏmủ phúnũma anĩ nyã ẻ? Vã mấđũhỏ Paulu yěnuôma a khyáthyẻnỏ pẹ nyã dỏ thĩgně dỏ krusulo ẻ? Thĩ plwỏ thĩnẻ ná htyề dỏ thĩ ki htwỏhtya vã khỏpacề phúnũ nyã ẻ? ¹⁴ Vã plwỏnỏ prềtủ Gaio ná Crispu thẻnyềprề akhu-akhyề, vã hẻbwihẻtaryề lả Còmarya. ¹⁵ Phúnũrỏ, thĩ cuỏhẻ ná vã plwỏ hó htyề ná Paulu amwỉ hó, phúnũma anĩ tỏprề to nĩ~. ¹⁶ (Kỏ~ a mấlakỏ, vã plwỏ pẹ kuỗpã lakỏ Stephana ná a hiphủphyãphủ tahe. Vã tỏmakyã prềtủ yẻtahe prề. Dỏ aruô ma a opã ẻ, ma a o pã to ẻ nuô vã tỏmanĩ pã to hó.) ¹⁷ Krístu plwỏhyã vã ná vã bẻhyã plwỏ pẹ ù htyề mắto. A plwỏ hyã vã dỏ vã ki hyã hẻsodỏnyã pẹ ù ná tềthẻkrủmĩla ari-akyã prề. Rỏ bí vã hẻsodỏnyã pẹ ù tềthẻkrủmĩla akhẻnuô, vã hẻbẻnỏ ná prẻthĩphẻphủ tahe angỏ to. Mẻtềhẻrỏ vã ki thẻlẻhtyanĩ prẻthĩphẻphủ a tềhẻbẻ tahe hẻrỏ, vã mẻ taphủkyã lõ hó Krístu atẻthyề a tẻprỏtẻprỷa shyosỏ dỏ krusulo yěnuô hó.

Krístu Ma Còmarya A Tẻprỏtẻprỷa Shyosỏ Ná A Tẻthĩphẻcyãdẻ

¹⁸ Kayã tahehe zủề tề to akhu-akhyề, Còmarya ki cỉrya ẻthĩ pã. Kayã phúnũ tahenuô, a tane lahyã ná Krístu thyề dỏ krusulo ari-akyã yěnuôma a olỏoklỏ prề. Manỏrỏ pẹ dỏ a nẻbẻ tẻmẻlwỏhtẻkã yẻtahe agnẻnuô, tẻritẻkyã yẻ a mấđũ Còmarya a tẻprỏtẻprỷa shyosỏ dỏ pẻgnẻ hó. ¹⁹ Còmarya alặangỏ hé, “Vã ki mẻpyẻkyã prẻthĩphẻphủ tahe a tẻthítẻphẻ tahe pã. Vã ki vỉkyã kyã prẻcyãprẻdẻphủ tahe a tềthẻkhuthégně nuỏtahe pã,”✧ a hé phúnũ.

²⁰ Ki mẻphúnũrỏ prẻthĩphẻphủ tahe bèbẻ, prẻcyãprẻdẻphủ tahe bèbẻ, prề dỏ a kryásủcyã ù tahe bèbẻ, pẹ thẻgnẻ ná ẻthĩ tẻthĩphẻ tahenuô, a olỏoklỏ prề. A dyẻluỗplỏ cỏ, hekhu a tềthẻkhuthẻgnẻ yětahenuô a olỏoklỏ prề. ²¹ Còmarya a tẻthítẻphẻ ma adu-azặ mấlakỏ cỏ. Phúnũrỏ prẻlủkayã yẻtahe ki pủthẻgnẻbẻ Còmarya ná ẻthĩ

✧ 1:19 1:19 Isaia 29:14

têthêkhuthêgně tahenuô, a bé takhyá~ to. Mátôkhónuô, Cómarya théplò dô a ki mēlwóhtekā kayā dô a zûe Krístu a têtêkrũmila dô pē hēsodōnyā pē ũ yēnuô tahe pã. Manárò kayā dô a zûe têtêkrũmila yě to tahenuô, a tanethú lahyā ná têtêhēsodōnyā yětahe nuôma a olóoklò prě, a tanē lahyā phúnuô. ²² Judaphú tahenuô, a ki myáhtye Cómarya atēmē tēprotēprya tahe to hérò, a zûe kuô lahyā có ũ têtêkrũmila yēnuô to. Greek myēcôphú tahe agnē kuôke rò, Krístu a têtêkrũmila yě a htwô tēolóoklò dô èthìgně prě, mētēhéro a thézú nīhuô lahyā prě kayā dô a o ná têtêhítēphé rò a hēbēcýáhēbèdè tahe a tēhēbè prě. ²³ Phúnuôrò bí pē hēsodōnyā Krístu thyě dô krusulò akhēnuô, Judaphú tahe tanē théplòsě nyacó. Judaphú mato tahe ke rò a hé ná angólasá o dô èthì agnē tôcô~ to. ²⁴ Manárò kayā dô Cómarya é lű dô a ki zûe têtêkrũmila yětahe agnēnuô, Judaphú tahe bēbè, Judaphú mato tahe bēbè, Krístu thyě dô krusulò yēnuôma mǎhó Cómarya a tēprotēprya shyosó ná a têtêhítēphé hó. ²⁵ Mētēhéro, bí pē hēsodōnyā pē ũ Krístu atēthyě ari-akyā akhēnuô, taheherò a hé lahyā ná Cómarya mētē yēnuô, a olóoklò lő hó, a tanethú lahyā phúnuô. Cómarya mētē yēnuô, acyáadè lóklò pã có ná prēlukayā dô a tēcýátèdè duló ũ tôprè pã có. Cómarya a tēhēcērecē yēnuô, a hēshyoresò lóklò pã có ná prēlu hekhuphú dô a hēshyoresò lő ũ tôprè pã có.

²⁶ Puốvyá thĩ~, tanemyá nĩdyédũ kũ thĩnē bí Cómarya é tyahí thĩ to akhēnuô kőkó. Ki hé ná prēlu hekhuphú a tēmyáhtye hérò, dô thĩklēnuô, prě dô acyáadè tahe bēbè, prě dô a o ná a taryěshyosó tahe bēbè, kayā dô aklwĩalyā duzáhtyathě tahenuô bēbè, a o nuô tộkuố patíprè prě. ²⁷ Thyáphú kayā dô a tanedyé lahyā ané ná kayácýakayádè tahe ki thétarěkyā agnēnuô, Cómarya é takè nyā hó kayā dô ũ tanē èthì ná a olóoklò nuôtahe prě. Thyáphú kayā dô a tanedyé lahyā ané ná a o ná taryěshyosó nuôtahe ki thétarěkyā agnēnuô, Cómarya é takè nyā hó kayā dô ũ tanē èthì ná a taryěshyosó o kuốũ to nuôtahe hó. ²⁸ Thyáphú Cómarya ki mēpyékyā tē dô prēlu hekhuphú tanēdunĩ nuôtahe agnēnuôrò, a é prě kayā dô ũ dyadu èthì to nuôtahe prě, ũ tanēpatí èthì nuôtahe ná ũ dya èthì ná kayā olóoklò nuôtahe prě. ²⁹ Phúnuôrò, dô Cómarya a mēthēnyēnuô, ũ phyéhtyalò cyá ùnē tôprè~ to. ³⁰ Cómarya mēhtwöhtya tộhó thĩ ná Jesũ Krístu tôcô~ tuô hó. A mēhtwö pē hó thĩ tôcô~ tuô ná Krístu yēnuô, a ki htwöhtya hó pē têtêhítēphé hó. Dô Krístu akhu-akhyèrò Cómarya dya hó pē phú kayácókayáte tahenuô hó. Htuôto pē htwöhtya hó Cómarya akayā sāsè rò Krístu plwöhte palá hó pē dô têtêhú acũ akhălè hó. ³¹ Mēphúnuôrò, phú lisāsěkũ hé, “Kayā dô a thézú phyéhtyalò ané tahenuô, a tőkò phyéhtyalò prētú lő Byacè mēhtuố pē hó lű nuôtahe prě.”✧

2

Krístu Khyáthyě Ané Dô Krusulò Ari-akyā

¹ Vã khöbóthyó thĩ, bí vã hyā dōnyā pē hó thĩ ná Cómarya alǎangó akhēnuô, lipłò dô ũ thégñěhtwó to tadúro kayā tanēdu lya nĩdyé lahyā ané tahe nõe è tahenuô, vã hēbèno pē thĩ tôphuô~ to. ² Mētēhéro, vã dyalyā htuôhó vã théplò ná vã ki hēsodōnyā prētú Jesũ Krístu yětôprè ari-akyā ná atēthyě dô krusulò ari-akyā yēnuô prě. ³ Bí vã hyā kuố dô thĩ o bínuô tôphuố akhēnuô, vã thégñě nĩdyé vã tēhēcērecē rò vã théisě tanyátadè có. ⁴ Htuôto bí vã hēsodōnyā pē thĩ akhēnuô, vã hēbè ilő-ilyánó thĩ ná prēlu

hekhuphú a tēcyátèdè tōphuō~ to. Manárò thǐ zŭe lahyǎ tē dō vǎ hēsó pē thǐ yēnuō tahe, mētēhērò Cómarya a Thē Sǎsē yēnuō a pōp̄p̄ryashyosò rò a dyéthégnēplō pē thǐ rò thǐ zŭe hó. ⁵ Phúnuōrò, thǐ tēzŭtēnyǎ yētahenuō, a thēlēt̄h̄tyaní dō prēlu hekhuphú a tēcyátèdè tahe alo nuō mǎto. A thēlēt̄h̄tyaní dō Cómarya a tēp̄rotēp̄rya shyosò yē alo hó.

Cómarya A Tēthítēphē Dō Adu-azǎ

⁶ Kayǎ dō a tēzŭsò tahenuō, vǎ ithyó pē èthǐ ná tēthítēphē ari-akyǎ tahe. Tēthítēphē yētahenuō, a hyǎ dō prēlukayǎ a o mǎto. A hyǎ dō prēlukayǎ dō a o ná a taryēshyosò nuōtahe a o mǎtoto. Mētēhērò tēyētahenuō a ki pyékyǎ lō pǎ. ⁷ Vǎ hēsodōnyǎ pē ũ ná Cómarya a tēthítēphē dō acóazǎ tahe. Dōnudótha khēnuō, Cómarya dyéluō pē hí ũ ná tēthítēphē yētahe hí to. Dō~ Cómarya byálya tyahí hekhu to akhē pǎnuō, a taze-one pē htuōhó dō a ki mē pē pē tēlītētakhē yētahe hó. ⁸ Tēthítēphē yēnuō, kayǎ dō a htwō khuklōkhuklyǎ dō hekhu yētahe thēgnē tōprē~ to. Èthǐ ki thēgnē yē hērò, èthǐ mŭthyēhtya ná Byacè dō a o ná a tēlītētakhē yētōprē dō krusulo takhyǎ~ to. ⁹ Phú lisǎsē hékyǎ dō nuōkhē,

“Tē dō Cómarya taritaryǎ one dō a ki mē pē kayǎ dō a mōnǐ lŭ tahe agnēnuō, ũ myáhtyenó tōprē~ hí to, ũ nĭhuōnó tōprē~ hí to, ũ tanēt̄uōnó è tōprē~ hí to.”✧

¹⁰ Manárò, Cómarya dyéthégnē dītú pē pē tēyētahe ná Thē Sǎsē Byacè.

Thē Sǎsē Byacè yēnuō a thēgnē lō tēpwōtōcō. A thēgnē tuō lō có Cómarya a tētane dō acóazǎ tahe có. ¹¹ Phúnuōhó, kayǎ tōprē a tētane lōplǐ tahenuō, è ná è thēgnē nĭdyédú prē. Tōprē~ ũ thēgnēhtwó kuō lŭ to. A thyákuōdú phúnuōhó, túpré Thē Sǎsē Byacè thēgnē lōlō~ Cómarya a tētane tahe. Kayǎ dō aruō tahe thēgnēhtwó tuō tōprē~ to.

¹² Cómarya dyé pē a Thē Sǎsē, rò Thē Sǎsē Byacè yēnuō, a hyǎ dō prēlukayǎ a o nuō mǎto. Thyáphú pē ki thēgnēplō lō tē dō Cómarya dyé tǎkrǎ pē yētahe agnēnuō, pē nĭbēhó Thē Sǎsē Byacè dō a hyǎ dō Cómarya a o yēnuō hó. ¹³ Phúnuōrò, bí pē ithyó pē kayǎ dō Thē Sǎsē Byacè o dō lŭkŭ tahe akhēnuō, pē nōe prēlu hekhuphú dō a cyǎ hébè tahe a tēhébè tōmŭ~ to. Pē hébè phú Thē Sǎsē Byacè ithyóithya pē nuōpré. Pē héplō pē kayǎ yētahe ná tēmátēcó phú Thē Sǎsē Byacè ithyó pē nuōpré. ¹⁴ Manárò ũpēpē~ bēbè, dō a nĭbè kuōŭ Thē Sǎsē Byacè dō a thēplōkŭ to tahenuō, a phyésú kuōŭ Thē Sǎsē Byacè a tēithyóithya to. Kayǎ phúnuō tahenuō, a thēgnēplōbē kuōŭ angólasá to, a tane lahyǎ pré ná a olōoklō pré, mētēhērò, prē dō a héplōbē pē èthǐ nuōma túpré Thē Sǎsē Byacè tōpré pré. ¹⁵ Lō~ kayǎ dō a nĭbè Thē Sǎsē Byacè yētahenuō, a thēgnē luplú ré lō htuōhó tēithyóithya yētahe hó. Manárò kayǎ dō a nĭbè kuōŭ Thē Sǎsē Byacè to tahenuō, a thēgnēplōbē kuōŭ kayǎ dō a o ná Thē Sǎsē Byacè tahe a tētane tahe to.

¹⁶ Phú lisǎsēkŭ hé,

“Ŭpē tōpré thēgnēhtwóbé Byacè athēplō pē? Kayǎ dō a dyéthégnēcwóbé pē kuō Byacè ná a tētane tahe nuōma a o tōprēpré ě?”

¹⁶ Phú lisǎsēkŭ hé,

“Ŭpē tōpré thēgnēhtwóbé Byacè athēplō pē? Kayǎ dō a dyéthégnēcwóbé pē kuō Byacè ná a tētane tahe nuōma a o tōprēpré ě?”

Manárò pē yētahenuō, pē nĭbè htuōhó Krístu athēplō a tētane tahe hó.✧

3

Cómarya A Prēmētēphú Tahe

1 Puoŷvya thi~, vã otôkuo ná thi dõ arékhẽ nuôma, vã ithyó pẽ thi phú vã ithyó pẽ kayã dõ a cÿe nĩdã Thẽ Sãsẽ Byacè angõ tahe nuôma anĩ hí to. Vã bè ithyó pẽ thi phú prèluhekhu phú dõ a lûkrwõ mẽ pãprẽ a tètthézũthélõ tahe nuôtahe prẽ. Matèhèrò thi tètũe Krĩstu nuô ashyo-asò hĩto akhu-akhyẽ thi thyápãprẽ ná pacẽphú dõ a ònúpã nuôtahe prẽ. 2 Thi esè dõ apryẽazwõ tahe nuôma anĩ híto akhu-akhyẽ, vã bè dyé õ prẽ thi pũ nuõhtyẽ thyáná pacẽphú tãprẽnuô prẽ. Tuõkhõnyáyẽ có bèbè a thyá pãprẽ ná thi e sèe a pryẽ rò a nĩhĩto nuô. Vã ki ithyó thi ná tẽ dõ acóazã tahe hère thi thègnẽplõ hí to. 3 Mètèhèrò thi ohtwõprẽ thyá pãprẽ ná prèlu hekhuphú dõ a krwõlũ mẽ pãprẽ lahyã phú a tètthézũthélõ o nuôtahe prẽ. Thi thèkhwẽ nĩdyé khyèlũ tãprẽ ná tãprẽ, thĩklyéthĩngã nĩdyé khyèlũ nuôma a dyèluõhtyahõ ná thi thyá pãprẽ ná prèlu hekhuphú nuôtahe prẽ vãhèto? Thi mẽthyá pãprẽ ná kayã dõ a zũe kuõũ Krĩstu to nuôtahe prẽ. 4 Bí thi hé nĩdyé khyèlũ, vã ma Paulu a khõpacẽ, vã ma Apollo a khõpacẽ akhẽ nuôma, thi mẽ thyá pãprẽ phú prèlu hekhuphú aléklõ mẽnũ prẽ vãhèto?

5 Kihèlõlõ rò, Apollo ma ùpẽ? Paulu ma ùpẽ? Pẽ ma kayã mõhémõlĩphú dõ a mẽ Cómarya atèmẽ tahe prẽ. Dõ pẽ hèsodõnyãluõ pẽ thi akhu-akhyẽ thi zũenyãe ka lahyã Byacè Jesũ Krĩstu. Phú Cómarya dyètã pẽ tèmẽ tãprẽ ná tãprẽ nuô, pẽ mẽ nĩdũ phú a nõmẽ pẽ yẽnuô prẽ. 6 Vã ma prèluõtã tẽklwĩ. Apollo ma prèzũhtyẽ. Manárò prè dõ a nõphèhtyaduhtya tẽklwĩtèlwĩ nuôma Cómarya prẽ. 7 Prèluõtã tẽklwĩtèlwĩ ná prèzũhtyẽ yẽnuôma a lodu lã mato. A lodulõ ù ma prè dõ a nõphèhtyaduhtya tẽklwĩ yètãprẽnuô hó. 8 Prè dõ a iluõtã tẽklwĩ yẽ ná prè dõ a zũhtyẽ yẽ thényẽ lõ nuô, a tètaze myásũ one tahe nuôma a thyálũ prẽ, aduklõ ná lũ to. Phú èthĩ tãprẽ ná tãprẽ yácũ-yãre mẽhtuõhõ tètahenuô Cómarya ki dyé èthĩ teryã nĩkhwókè pã. 9 Pẽ ma prèmerõlũtè dõ Cómarya agnẽ tahe prẽ. Thi ma athyáná Cómarya a tarètara dõ pẽ lèmẽ-e akhãlẽ. Htuõto thi ma athyáná hi dõ Cómarya isõhtya è tãmẽ.

10 Vã kuõke rò athyáná prèisõhtya hi dõ acyãadè tãprẽnuô. Mètèhèrò, Cómarya dyé vã shyèzũ nĩkrã rò vã idè lya hihtũ kyãdè khãshyẽ ná lõ tahe. Rò kayã dõ aruõ tahenuô, a hyã isõhtya dítũ kuõke hihtũkyãdè khãshyẽ dõ vã dèlyã htuõhõ ná lõyẽ nuô aļ. Manárò, èthĩ tãbè isõhtya phútẽ nuô, a bè mẽ tãtẽ lahyã. 11 Hihtũkyãdè khãshyẽ dõ vã dèlyã htuõhõ ná lõ mãhõ Jesũ Krĩstu yẽnuô ma a o prẽ tãphotuõ. Tè dõ pẽ tãkõ zũenĩ nuôma a mã prètũ Jesũ Krĩstu yètãprẽ prẽ. Ù dèlyã khõ dõ aruõ nuô a o pã tãpho~ to. 12 Kayã tahehe dõ a ithyó tãtẽ ù ná tèmãtècõ tahenuô, a thyáhõ ná a hyã isõhtya dítũ hihtũ kyãdè khãshyẽ dõ ù dèlyã ná lõ yẽ aļ nuô hó. A thyáhõ ná a isõhtya dítũ hó ná htẽ, rũ, matorò lõnguduprĩdu tahenuô hó. Manárò dõ aruõ tahe kuõke rò, a hyã isõhtya dítũ ná thò, mĩmõ matorò buõpũ tahe dõ aļ yẽnuô hó. 13 Kayã tãprẽ ná tãprẽ a tẽisõhtya hi a tẽcyãtèdè yẽnuô, a ki oluõhtya shyẽ~ Byacè Krĩstu hyã amõnyẽ nuõtõnyẽ pã. Kayã pwõ~ tãprẽ mẽ tẽ tahenuô, ù ki memyã è ná mi pã. Tãprẽ ná tãprẽ a tẽcyãtèdè atèmẽ yẽnuô, mi ki láũ myã lõ pã rò a ki dyé hteluõ lõ pã. 14 Tãtè dõ ù hyã isõhtya è dõ hihtũ kyãdè khãshyẽ yẽ aļ tahenuô, a ki khyãbè milãũ hère a tẽisõhtya hi yẽnuô a ki nĩbè teryã nĩkhwókè pã. 15 Manárò, mi ki ùkyã atèmẽ yètahe pã kihèrò, a ki lacũkyã pã. Manárò, anèbyacè nĩdũ yẽnuô a ki nĩbè tèmèlwõhtekã pã. Rò a ki siplèkyã ná mi thyáná kayã tãprèprè siplèhtekyã ná mikyãũtã hi nuô pã.

16 Thi ma Cómarya a tẽlũhõdu rò Thẽ Sãsẽ Byacè dõ a o dõ Cómarya a o yètãprẽ hyã

nuõ ohtwöprè dö thĩkũ nuõma thĩ thėgně nyã to ẽ? ¹⁷ Kayã tôprèprè dö a mepyékyã Cómarya a tẹlũhõdu yěnuõ, Cómarya ki mepyékyã lũ pã. Mẹtėhéro Cómarya a tẹlũhõdu ma a sãsě rò thĩ nẹbyacè nĩdũ nuõma mǎhó Cómarya lėonĩ a tẹlũhõdu hó.

¹⁸ Lahõlyã nĩdyé tã thĩnẹ tôprè- tǎmẹ. Kayã tôprèprè ki tanẹlyã nĩdyé anẹ ná vã ma prėthĩphėphũ tôprè hėnuõ, a bė htwõhtya kayã olõoklõ tôprè. Vã thėzũ hėnuõma phũtėhéro, ẹ ki tanẹ nĩdyé anẹ ná vã ma prėthĩphėphũ tôprè yěnuõ athyaná kayã dö a thėgně kuõũ Cómarya to tahe a tėtane nuõ hó. Thyáphũ a ki htwõhtya prėthĩphėphũ mǎlakõ dö Cómarya anyėhyã tôprėnuõ, a bė htwõhtya kayã olõoklõ tôprè dö prėlu hekhuphũ tahe a mėtėnyě. ¹⁹ Prėlu hekhuphũ tahe tanẹ ná yěma tėtĩphė hó tahenuõ, dö Cómarya agně nuõma a mǎ prė tẹolõoklõ prė. Lisăsěkũ hé, “Prėthĩphėphũ tahe tanẹ nĩdyé lahyã anẹ ná pẹ dè lǎ hó tadũro Cómarya pũnĩkyã hó ẹthĩ ná ẹthĩ atėcyadė adápã yěnuõhó. Ẽthĩ atėmėcyámėdė tahe nuõma mǎprė dápã prė.”[☆] ²⁰ Lisăsě dö aruõ tòmã hé pó, “Cómarya thėgně ná prėthĩphėphũ tahe a tėtaze-one tahenuõ, angõlasá o to.”[☆] ²¹ Phũnuõrò, thĩ krwõkuõ ná ùpėpě- bėbė, thĩ tõ phyėhtyalõ nĩ thĩnẹ tôprè- to. Ki hé tǎtǎ rò, tẹlõ- plĩ nuõma thĩ tẹ prė. ²² Paulu bėbė, Apollo bėbė, Petru bėbė, hekhusĩba lõ cõ bėbė, tẹthyě ná tẹhtwöprè bėbė, htũkhě khõnyǎkhě yėbėbė, shyé- nopã tõtũ bėbė, Cómarya dyėtǎ lõ tẹyėtahe dö a ki htwöbwĩhtwõtaryě dö thĩgně prė. ²³ Thĩ ma Krĩstu atẹ, rò Krĩstu ma Cómarya atẹ.

4

Krĩstu A Prėdõnyǎphũ Tahe

¹ Thĩ tõ dya lahyã pẹ phũ Jesũ Krĩstu a prėmėtėphũ tahenuõ. Thĩ tõ dya lahyã pẹ phũ prėmėtėphũ tahe dö a ithyõithya hėsoplõ pẹ ù ná tēmátęcõ dö ù thėgnėnõ hĩto dö nuõkhě tahe. Rò Cómarya dyėtǎhó pẹ tēmẹ dö pẹ ki mẹ yě agně hó. ² Kayã dö ù dyėtǎ lũ tēmẹ tahenuõ, a tǔbė cõ ná atēmẹ. ³ Thĩ ki hēcõ vã ná Paulu tõkuõroma ryázũe nĩcyǎ ẹ ẹ, ma ryá zũenĩ to ẹ cõ bėbė, a lėhéo náto. Kayã dö aruõ tahe ki hé vã bėbė, a lėhéo nátoto, mėtėhéro vã nẹbyacè nĩdũ cõ rò vã hėlyã nĩdyénõ vǎnẹ phũ thĩ hé vã nuõ tũphuõ- to. ⁴ Vã thėplõ yěnuõ mòmõ a mõ prė, vã thėplõ yě a dya kǎkhyě ná vã tẹthũ tũcũ- to. Vã thėplõ yě a hé vã phũtėtě- bėbė, alėhé o tũcũ- to. Vã mėtẹ yěnuõ athũ ẹ, ma atõ ẹ nuõ, prė dö a thėgně vǎrivǎkyã rò a ki cemyá vã pã tôprėnuõma tũprė Byacè tôprė prė. ⁵ Phũnuõrò tẹciryã ashuõakhě hyã bė tyahĩto nuõ, cuõ ciryã tǎ ù tôprè- tǎmẹ. Opõ tuõ lahyã dö Byacè hyã ciryã ù pã tũphuõ nuõ. Tẹouõobĩ dö tẹkhítẹlõ akũ tahenuõ, a ki dyėhtyaluõ pã. Rò prėlukayã a tėtane dõuõdõbĩ dö a nõmẹ lũ tahenuõ, Cómarya ki dyėluõ thėgně pã. Bĩnuõkhě pã rò, phũ kayã tôprè ná tôprè mẹ tẹ nuõ, Cómarya ki htuthėnĩ ẹthĩ pã.

⁶ Vã puõvyǎ thĩ, thyáphũ a ki htwöbwĩhtwõtaryě dö thĩgně rò vã hėsoluõ pẹ thĩ ná vǎrivǎkyã ná Apollo ari-akyã phũ tẹ dyėluõbyábũ tũcũ nuõ hó. Tẹ dö vã thėzũ hé pẹ thĩ angõlasá nuõma phũyě: “Mẹ talwólõ tǎ lahyã phũ lisăsě rǎ o nuõ tǎmẹ.” Phũnuõrò yėtõprè rò aryǎklõ ná dö nuõtõprè, cuõ htuthė nĩdyé lahyã ù phũnuõ tũprè- tǎmẹ. ⁷ Maũpě tôprè hé nẹ ná nẹcyǎnėdė khóklõ dũ ná ù phũnuõ tũprè pě? Lõ- tẹ dö a o

☆ 3:19 3:19 Joba 5:13 ☆ 3:20 3:20 Li Htuthėhtya 94:11

ná thġtahe nuôma Cômarya dyé thġ mătô ề? Phúnuôrò, thġ cuốcyế htyalồhtyamó nġdyé thġnế thyácóná Cômarya dyétặ kră thġ mătô nuô phútếtế?

⁸ Thġ tanẹ ná lỏ~ tề đố thġ lo tahenuô a o lỏplġ hó, lỏ~ Cômarya ólyạkyă tahenuô thġ nġbề lỏplġ hó, thġ tanẹ lahyă phúnuô. Thġ tanẹ nġdyé lahyă ná thġ htwố cόδù hó khwġ đố Cômarya ahtyếakếkữ cớhố ni, manárò pẹ rồ pẹ htwốbề kuố hí ừ khwġ to. Thyáphú pẹ ki htwố tộkuố khwġ ná thġ rồ, vắ thềzứ nồhtwố kuố lắ hó thġ khwġ hó. ⁹ Vắ hé phúyế mệtềhềrồ, a cô ná pẹ Prềdồnyăphú tahenuô, Cômarya dya patġklồ pẹ a tộ ná ừruô tahe. Htuồto athyáná kayă tặ đố htốkữ tahe đố ừ kġrế mệthyế hó ềthġ đố kayă tồplutồphề a mềthềnyế nuô. Rồ athyáná lỏ~ mốkhu tanéphú tahe ná prềlu hekhuphú tahe myá hyă tặtộ lỏ pẹ nuô. ¹⁰ Mệtềhềrồ đố pẹ krwố Krġstu akhyế akhu-akhyềrồ ừ hé pẹ ná kayă tamwġ. Manárò thġ kuốke rồ, thġ htwốhtya hó tề tồcồ~ tuố ná Krġstu hó akhu-akhyế, thġ tanẹ nġdyé cớ lahyă thġnế ná prềcyáprềdềphú tahe hó. Pẹ rồ pẹ hềcềrecề dừ pềgnề prề, thġ rồ thġ hềshyoresố nyacố đắdu~ ni. Ừ tanẹ patġ dủgnề pẹ prề. Thġ rồ ừ mềlġmệtakhề cớ dừ đắdu~ thġ ni. ¹¹ Tuốkhồnyărồ pẹ ovġokố, pẹ ovġồhtyế, pềkủpềthya dủgnề prề hyecazề hyecamừ prề. Pẹ khyábề dừ pềgnề ừmừpồnġ pẹ. Pẹ sồdồhi sồdồprề dừ pềgnề prề. ¹² Thyáphú pẹ ki ebềồhtwố agnềnuô, pẹ bề cyềpryềcyềlġ eryạ dủgnề tề. Bí ừ isồ pẹ akhềnuô, pẹ sồri kạkhyếsừ ừ. Bí ừ mềcyềmềcừ pẹ akhềnuô, pẹ khyáthềplồhtừ sừ prề ừ prề. ¹³ Bí ừ hé takhwótakề pẹ akhềnuô, pẹ hé kạkhyếsừ ryá prề ừ prề. Tuốkhồnyáyế, pẹ ma a thyá tadừ pắdủgnề prề ná ừ cuố vġkyă thồthwġthồđồ tahe ná hekhu paápáo nuôtahe prề.

¹⁴ Vắ thềzứ nồthềtarề thġ rồ vắ rắ cuố pẹ thġ li yềnuô mătô. Vắ mọnġ thġ phú vắphú ná vắnế nuô rồ vắ ithyóithya cuố nġdyé thġ prề. ¹⁵ Thárá đố a ithyóithya thġ nuô a o cớ aprề tồthố tadừrồ thġphề ma a o prề tồprềprề~ tuố prề. Bí vắ hếsodồnyă pẹ thġ tềthềkrừmila rồ thġ zừệhyă hó Krġstu akhềnuô, vắ htwốhố thġphề hó. ¹⁶ Phúnuôrồ vắ kwġthềzộ thġ ná thġ ki krwố myábừ kuố vắ tềồhtwốprề yế. ¹⁷ Đố tềritềkyă yế akhu-akhyềrồ vắ nồhyă hó Timothy đố thġ o hó. Ề ma athyáná vắphú ná vắnế đố vắ mọ nġdyé rồ acố ná angố đố Byacề akừ tồprề. Kayă đố a krwố Krġstu akhyế tahenuô, a tồkồ ohtwốprề lahyă phútềnuô, a ki dyé thềnềhtya khyế thġ phú vắ ohtwốprề hó yềnuô pắ. Yềnuôma tề đố vắ ithyó pẹ kayă đố a zừkạnyạkạ Jesừ Krġstu tahe đố khắlề pwố~ tồpho tahenuô hó.

¹⁸ Thġ tanẹ lahyă ná vắ hyă olề kuố pắ đố thġ to akhu-akhyế, đố thġklề tahehenuô a phyềhtyalồ lahyă anề. ¹⁹ Manárò ki Byacề thềplồo vắ đố vắ ki bề cuốolề kuố thġ hềrồ vắ ki hyă olề lề kuố thġ pắ. Shyề~ vắ hyătuốkuố thġ pắ rồ, kayă đố a phyềhtyalồ anề nuôtahe a mềkryá~ ỉtềnuô vắ ki hyă pựthềgnề tồđừ ná vắnế pắ. Ma ềthġ nġbề mắlakố tềtaryềpropryạ đố Cômarya a o ề, mătórồ a o byềprề akhầu tabề a tềhềbề prề ề nuô vắ hyă pựthềgnề tồđừ ná vắnế pắ. ²⁰ Kayă đố a o đố Cômarya ahtyếakếkữ tahenuôma, a o prềtứ khầu tồbề a tềhềbề mătô. Cômarya htulya taplekyă htuồlồhố ềthġ atềdyathudyathề tahe ná a tềprồtềpryạ hó. ²¹ Thġ ki vġkyă thġ tềmề đố a mừmyáricyạ yềtahe to hềnuôma, vắ ki hyăthềprwố sồ nyă hó thġ hó. Thġ ki vġkyă hềrồ vắ ki hyă hềbềcềhềbềnyạ prề thġ pắ rồ vắ ki mọ nġdyé thġ pắ. Phúnuôrồ, thġ thềzứ klồ lahyă bítề tồcồtề?

Tècuõthú Prèmòprèkhũ Ohtya Dõ Prèzùetèplòmũ Akũ

¹ Khõnyàrò, ù héluõ pè vã, dõ thĩklẽ nuõ kayã cuõthú prèmò rò a cuõthú nĩdyé khyédũ ná amuõno o tãprè vã nĩhuõ ù hé pè vã phũnuõ. Kayã dõ a zũe Krĩstu to tahe có rò tètũ phũyẽnuõ a mẽnó lahyã to. ² Ki mephũnuõrò, thĩ cuõ phyéhtyalõcyã nĩdyé thĩnẽ phútẽ? Phũ~ ná thĩ phyéhtyalõ thĩnẽ nuõ, thĩ tã thẽplẽthẽzò thyẽkyã có thĩnẽ có. Kayã dõ a cuõthú phũyẽ tãprèprè nuõ, thĩ tã vèhtekyã lũ dõ thĩ aplóamũ akũ. ³ Vã nẽklõ oye có ná thĩ tadúro vã thẽplò ícũ ná thĩ prè. Kayã dõ a metèthũ adu-azã phũyẽ nuõtahenuõ, vã cirya hó è dõ Jesũ amwĩ akũ phũ vã otõkuõ ná thĩ nuõ hó. ⁴ Bí thĩ okú myáhtye tãsũ rólõ lũ akhẽpãnuõ, vã thẽzũ nõmẽ lõ thĩ pwõ~ tãcõ dõ athyaná vã otõkuõ hó ná thĩ phũnuõ. ⁵ Thyáphũ ù ki mepýeyã kayã yètõprè a thwihtyẽpházye a tètèzũthẽlõ agnẽnuõ, thĩ bè dyétãkyã kayã yètõprè dõ khĩnẽricyã khuklõ a takhukũ. Thyáphũ kayã yètõprè a thẽplõhtwõprè ki nĩbè tẽmẽlwõhtekã shyẽ~ Byacè a mõnyẽ pã tõnyẽ agnẽnuõ, thĩ bè mẽ phũnuõ. Metèhèrò thĩ nĩbèhõ Byacè a taryẽshyosõ ná a tẽprõtẽpryã hó akhu-akhyẽ mẽ lahyã phũnuõ.

⁶ Thĩ cuõ hébè htyalõ tuõ thĩngõ phũnuõma amã to. Thẽnẽhtya lahyã ngõ tãmũ dõ a hé, “Huõmũ takiphũ prè rò a metapho lõ khómũ tãklõ,” ù hé nuõma thĩ thẽgnẽ vãhé. Phũnuõrò kayã yètõprè a tètũnuõ, a dyèhtwõhtya tuõkuõ lõ hó thĩ tãmũlõ atètũ hó. ⁷ Thyáphũ thĩ ki mwõplĩ lãtakli lõ agnẽnuõ, thĩ bè phyèhtekyã huõmũ lye atètũ yẽnuõ, túrò thĩ htwõhtya thyaná khómũ thẽ dõ huõmũtapho otõto yẽnuõ pã. Vã thẽgnẽ tãtẽ có ná thĩ ma kayã mwõplĩthĩplo htuõhõ tahe, metèhèrò Krĩstu ma pè tẽcuõtalwõpwẽ athímĩ dõ a khyáthyẽ htuõ pè hó dõ pègnẽ rò a plwõkyã pè tètũ tãprè. ⁸ Phũnuõrò pè eõ rólũ tẽcuõtalwõpwẽ yẽnuõ põ~. Khómũ dõ a osilyã tõ ná huõmũtapho yẽnuõ, pè tãkò e è to. Huõmũtapho yẽnuõ, a mẽ duhtya èhtya tètũ ná tẽmũmyãricyã tahe prè. Pè ki eõ rólũ khómũ dõ huõmũtapho otõsilyã to yẽnuõ, ná khómũ dõ a mwõplĩthĩplo yẽnuõ ná tẽmãtècõ yẽnuõ tahe põ~!

⁹ Vã rã pè thĩ li dõ arèkhẽ tãba nuõma, vã hé thĩ ná bõthyókhèkhõ tã ná kayã dõ a cuõthú prèmòprèkhũ nuõtahe tãmẽ, vã rã hécuõ pè thĩ phũnuõ. ¹⁰ Manárò vã hé phũyẽ nuõma, vã thẽzũ hé ná bè bõthyónĩ ná kayã dõ a zũe kuõũ Jesũ Krĩstu to nuõtahe tãmẽ phũnuõ mato. Dõ èthĩ aklẽ tahehenuõ kayã dõ a cuõthú prèmòprèkhũ, a kóvèkõpra e nĩdyédũ agnẽ, a ehuõehĩ, a cóbẽ lahyã prèzõ thĩ tahenuõ a o akhu-akhyẽ vã thẽzũ hé kayã phũnuõ tahe mato. Kayã dõ a zũe kuõũ Cõmarya to tahenuõ thĩ bè bõthyónĩ èthĩ to kihèrò, thĩ bè htecuõ taphãkyã plũlã hó ná hekhu yẽnuõ hó. ¹¹ Vã thẽzũ hẽnuõma phútèhèrò kayã dõ a hẽlyã nĩdyé lahyã anẽ ná prèzùetèphũ tahe tadúro a ki cuõthú prèmòprèkhũ, a pũ kóvèkõpra enĩdyédũ agnẽ, a cóbẽ prèzõ, dyãmwihtyẽzõ ù, emũõpryã matorò ehuõehĩ thĩ tahenuõ bõthyó tã èthĩ tãmẽ. Bí etõõtõ prè ná kayã phũnuõ tahe prè nuõ etõõtõ tãmẽ mẽ.

¹²⁻¹³ Hètãtã~ ma, cirya kayã o dõ prèzùetèplòmũ aklõ nuõtahe ma vã tẽmẽ mato. Kayã phũnuõ tahe ma Cõmarya cirya dũ èthĩ pã. Manárò thĩ tãkò cirya nĩdyédũ thĩ prèzùetèplòmũphũ tahe nuõma mato è? Lisãsèkũ hé, “Vèhtekyã kayã mũmyã dõ thĩklẽ nuõ,”^{*} rò thĩ bè mẽ kuõ phũnuõ.

^{*} 5:12-13 5:12-13 Li Dõnyã 17:7

6

Puõvyä Krístuphú Ná Krístuphú Èhtya Lũ Dõ Kayädu Hi

¹ Thĩ ki klyélüngälũ hérò thĩ cuõ éhtya cirya tuõ lũ tôprè ná tôprè dõ kayädu dõ a zũe Krístu to tahe ahi mëtë? Thĩ ná thĩ é hébèplõ nıdyé lũ rò thĩ nõcirya ná Cómarya akayä tahe to mëtë? ² Cómarya akayä tahenuô, a ki cirya prëlu hekhuphú pãnuôma thĩ thégnë to ẽ? Thĩ ma kayä tahe dõ a bè cirya có prëlu hekhuphú o dõ hekhu yëtôba lõ có pã akhu-akhyë, tètëkyä phúbõphúbí yëtahe prë rò thĩ tõe hébèplõ pë nyä ù to ẽ? ³ Dõ mókhu pã nuô, pë bè cirya có mókhu tanéphú có pã tahe nuôma thĩ thégnë to ẽ? Phúnuôro hekhunëkhu a tøklyélüngälũ phúyë tahe prë rò pë cuõ ciryanı to mëtë? ⁴ Tøklyélüngälũ phúyë ki ohtwõhtya rò, thĩ cuõ tõ kayä dõ a htwõ kuõ prëzütetë plómuphú to tahe a o rò thĩ cuõ nõcirya tuõ èthĩ mëtë? ⁵ Thétarë tadũ- ké có. Dõ thĩ prëzütetë plómuphú aklë nıdũ nuô kayä dõ a o ná tètancya rò a hébè ciryacyä pë Krístuphú yëtahe a tøklyéngä lũ yë bí aplëkũ nuô patıtadũ tôprè nuôma aklyä o nyä prë. ⁶ Thĩ cuõ mę khódũ lahyä thıgnë phútë. Thĩ ná thĩ cuõ éhtya tuõ lũ dõ kayädu hi rò cuõ nõcirya tuõ ná kayä dõ a zũe kuõ Krístu to yëtahe vã!

⁷ Dõ thĩ ná thĩ cuõ éhtya hébè lũ dõ kayädu hi akhu-akhyë, a dyélũ hó ná thĩ lacũkyä lõlátakli hó. Phũ- ná thĩ mephúnuô rò thĩ khyáthéplõhtũ pëkyä thĩ puõvyä dõ a mëtë thĩ yënuôma aryáklõ to ẽ? Phũ- ná thĩ éhtya thĩ puõvyä Krístuphú dõ kayädu ahi nuô, thĩ plwõ thukyä thĩ tãmuõtätë tahe nuôma aryáklõ pã có. ⁸ Phúyënuôro thĩ mę to. Thĩ cuõ mëtë nıdyé khyëlũ tôprè ná tôprè. Htuõto thĩ cuõ pũphezëplëphe nıdyé khyëlũ tôprè ná tôprè. Thĩ Krístuphú ná Krístuphú cuõmë nıdyédũ lũ phútë.

⁹ Kayähã kayäkäkë, kayä mũmyáricyã tahenuô a htwõ nı kuõ Cómarya a htyëphúkëphú dõ lũhtyëlükëkũ to pã nuôma thĩ thégnë to ẽ? Thyáphú thĩ ki mëtë tã lahyä tãmë nuô, tanë tãtã lahyä vã hé thĩ yënuô. Kayä dõ a lükřwõmë tètëzũ patápatõ tahe, kayä dõ a cóbë prëzo tahe, kayä dõ a cuõthũ ùphúũmë tahe, prëkhũ ná prëkhũ cuõthũ khyëlũ nuõtahe, ¹⁰ htuõto kayä ehuõehı tahe, kayä dõ a pũ kóvëkópra e nıdyé dũgnë tahe, kayä emũõpryã tahe, kayä dõ a dyámwıhtyëzo ù, ná kayä dõ a lahõ ù rũ tahenuô a htwõ nı cyã kuõ Cómarya a htyëphúkëphú dõ lũhtyëlükëkũ to. ¹¹ Dõ thĩklë tahehe nuô, dõ nuõkhë ma a htwõ htuõhó kayäcyë kayäricyã thyáná nuõhó tadũro Cómarya siplyã htuõhó thĩ tëtũ hó. Rò khõnyáyë thĩ htwõ hó Cómarya atë hó. Dõ Byacë Jesũ Krístu ná Cómarya a Thé Sãsë akhu-akhyëro khõnyáyë, Cómarya dyahó thĩ phũ kayäcõkayãtë tahenuô hó.

Dyënoë Thĩ Nékłõ Yënuô Dõ Cómarya Alıatakhe Agnë

¹² Dõ thĩklë tahehenuô, a hé, “Vã mę itëtë- ma anı prë,” a hé phúnuô ma a mähó tadũro itëtë- ma aryã lõ dõ thıgnë mätõ. Vã mę itëtë- ma anı prë tadũro vã plwõhtwõ vãnë ná lõ- tẽ dõ vã thëzũ mę nuõtahe acũ to. ¹³ “Sëe ma hókũ agnë, hókũ ma sëe agnë,” kayä tahehe ki hé phúnuô. Amávã, manáro yënyëcõnuô Cómarya ki mępyëkyä lõ pã. Nékłõ yëma lënë ná tẽpatápatõ agnë mätõ. Mádũ lënë ná Byacë a tètëzũ nõmë pë tahe agnë prë. Dõ Byacë yë akhu-akhyëro, shyë- nopã a ki mę ihtòkakhýë khyëthyä pë nékłõ yënuô pã. ¹⁴ Cómarya dõ a męhtwõprë kakhýë Byacë dõ tëtthýë yëtõprënuô, a ki męhtwõprë kakhýë kuõ pë dõ tëtthýë ná a tẽprõtëprya shyosõ yënuô pã. ¹⁵ Thĩ nékłõ

yěnuôma a mǎdû Krístu anéklô krûkrô tahe nuôma thi thégně to ề? Vả phyé Krístu akrûakrô yě rò vả nõomyě tộ ná himyáphèmuộ ma a kò nyǎ ề? Ki mệphúnuôma aní taki~ to. ¹⁶ Kayǎ tôprèprè dố a omyě tộ ná himyáphèmuộ nuô, a htwöhtya hó tộthwituố tôzyetuố ná himyáphèmuộ yě hó nuôma thi thégně to ề? “Èthi yě thényě nuôma a htwöhtya hó lữ tộthwituố tôzyetuố hó”✧ lisăsěkũ hé phúnuô. ¹⁷ Manárò kayǎ dố a htwöhtya hó tộcô~ tuố ná Byacè tahenuô, a htwöhtya hó tộcô~ tuố ná Byacè dốthudốthé tộkyě hó.

¹⁸ Cuố taphǎkyǎ lahyǎ ná tộcuốthủ prèmòprèkhũ nuôtahe ní~. Tộthủ dố aruô ítétě~ bèbè nuô a mệbè sể tộ ná kayǎ anéklô phú cuốthủ prèmòprèkhũ atộthủ yěnuô to. Kayǎ dố a cuốthủ prèmòprèkhũ tahenuô a mệthủ lya nỉdyédû cồ anéklô cồ hó. ¹⁹⁻²⁰ Thi nẹklô yěnuôma Thé Sǎsể Byacè dố Cómarya dyélya pẹ thi yětôprè aléo a tộlũhồdu nuôma thi thégně to ề? Mệtềhèrò Cómarya ipri ngudungusí htuốhố thi akhu-akhyě, thi nẹklô yěnuô thi tệnỉdû má pǎ to hó. A htwöhtya hó Cómarya atề hó. Phúnuôrò nõe lahyǎ thi nẹklô yěnuô dố Cómarya aliatakể agnenuô ní~.

7

Tềsudyǎ Tềphyémềphyévề Ari-akyǎ

¹ Khõnyǎrò, vǎ ki rǎdõnyǎplố kǎkhyěsủ pẹ thi ná thi sudyǎ vǎ dố thi likũ nuôtahe. Thi sudyǎ vǎ ná ki phyémềphyévề to ma aryáklô kỏ thi hé phúnuô. Prèkhũ ki phyé amě to ma aryáklồ. ² Manárò kayǎ dố a cuốthủ ứphủũmể, a cuốthủ prèmòprèkhũ tahe yỏ oé talwósủlũ akhu-akhyě, prèkhũ pwỏ~ tôprè tỏkò phyé lahyǎ amě, rò prèmò pwỏ~ tôprè tỏkò phyé lahyǎ avề. ³ Prèkhũ tỏbề omyě tộ ná amě. Bí vẹ thềzủ omyếtộ ná amě akhẽnuô, mể tỏ yo nỉdyé to, phúnuôhố, bí mể thềzủ omyếtộ ná a vẹ akhẽnuô, vẹ tỏ yo nỉdyé toto. ⁴ Mể anéklô yěnuôma atề túdũ mǎto, vẹ atềnỉ kuố dủdủ. Phúnuôhố vẹ anéklô yěnuô a tộtủdũ mǎto, mể atềnỉ kuố dủdủ prề. ⁵ Mể ná vẹ a tộthềzủthéllồ tôprè ná tôprè nuô, bè yo nỉdyé lữ to. Manárò bí thi thềzủ kwícỏbể thuôkrủthuôkrề túdũ akhẽnuô, thi ki thềplồtỏ lữ dố thi ki omyě taphǎ kỏ nyểlǎ lữ to kihẽnuôma aní prề. Manárò thi kwícỏbể htuốnuô, thi bè omyếtộ khyểlũ, mệtềhèrò ki thi khỏpẹ dyé thi thềplồ to hẽnuô, khĩnérícya khuklồ ki ilo-ilyánỉ thi pǎ. ⁶ Vǎ hé thi phúyẽnuôma vǎ nõshyo thi mǎto. Mǎdũ vǎ dyéthềgně cwỏ thi prề. ⁷ Ki hélakỏma vǎ thềzủ nõopalǎ kuố lỏ thi phú vǎyể. Manárò Cómarya dyétǎ tôprè ná tôprè nuôma a thyǎlũ to. Yếtôprè rò a dyétǎ lữ shyềzủ yếtôcô dố nuôtôprè rò a dyétǎ kỏlũ shyềzủ dố aruô tộcô ke a mệ phúnuô.

⁸ Phúnuôrò kayǎ dố a o ná hi ná prề to thi tahe, ná prèmòokryǎ thi tahenuô, aryáma opalǎ plehyǎ lǎ kuố lahyǎ phú vǎ yěnuô hó. ⁹ Manárò thi ki khỏpẹ nỉdyé thi thềplồ to hèrò, tarú phyé lahyǎ phúmềphủvề nuô. O ná hi ná prề ma aryáklồ pǎ cồ ná thềplồ tanẹ patápatỏ mủmyǎ nuôtahe cồ.

¹⁰ Kayǎ dố a onǎ phúmềphủvề tahenuô, vǎ thềzủ ithyótǎkyǎ èthi ngỏ tộmủ. Tệithyó yěnuôma vǎ tệithyó mǎto, Byacè ithyókyǎ ná anế cồ. Rò a hé ná mể bè okyǎnỉ avề to. ¹¹ Manárò a ki okyǎ hèrò a bèphyé taple nỉpǎ avề to. A ki o túdũ ma aní prề, mǎtorò a ki hẻbẻplồ khyểthyǎ ná a vẹ rò a ki kǎ otỏkuố khyểthyǎ ná lữ hẽnuôma aní prề. Vẹ ma a bè okyǎnỉ amě toto.

✧ 6:16 6:16 Hekhuhtwólủ 2:24

12 Vã thêzũ hé pẹ pọ kayă dĩ aruô dĩ thĩklẽ nuôtahe. (Manárò, yẽma Byacè hékyă mậto.) Vã tẹithyó nĩdũ prẽ. Vã thêzũ ithyókyă vẹ dĩ a ki htwõhó Krístuphú rò amẽ ki zũe kuõhĩ Krĩstu to tadũrò amẽ yẽ ki thêzũ oplehyă tỗkuõpă ná avẹ henuô, avẹ bè okyănĩ amẽ to. 13 Phũnuôhó mẽ dĩ a htwõhó Krístuphú rò a vẹ ki zũenyăe kuõ hí Jesũ Krĩstu to tadũrò avẹ ki thêzũ oplehyă tỗkuõpă ná lũ henuô, a bè okyănĩ avẹ to. 14 Mẹtêhêrò, thĩ dĩ a zũe pẹ Byacè Jesũ tahenuô, thĩmẽ bèbè, mậtorò thĩvẹ bèbè, a ki zũe kuõ hí pẹ Byacè Jesũ to kihêrò, dĩ thĩ yõ zũe tẹ akhu-akhyẽ, Cómarya ki sỏri êthĩ pă. Rò a ki sỏri tỗkuõ thĩphũthĩlye tahe pă. Cómarya ki sỏri thĩphũ tahe to henuô, thĩ phũ tahenuô a ki thyákuõ lõ ná kayă dĩ a zũe Byacè to nuôtahe aphũalye nuôtahe pă.

15 Manárò mẽ bèbè, vẹ bèbè dĩ a zũe Krĩstu to yếtôprẽnuô a ki thêzũ okyărẽ hêrò a okyă dũ. A ki mẹpũnuô hêrò, kayă dĩ a zũe Krĩstu yếtôprẽnuô a tỗbè otõnĩ ná kayă dĩ a zũe Krĩstu to yẽnuô tỗprẽ to. Mẹtêhêrò Cómarya êhó thĩ dĩ thĩ ki olũ ná tẹpệtèdwõ prẽ. 16 Mẽ dĩ a htwõhó prẽzũetèphũ tahe thĩ, dĩ thĩkhuthĩkhyẽ rò vẹ htwõhtyacyă prẽzũetèphũ to thĩ hécyă to. Phũnuôhó vẹ dĩ a htwõhó prẽzũetèphũ tahe thĩ, dĩ thĩkhuthĩkhyẽ rò thĩmẽ htwõhtyacyă prẽzũetèphũ to thĩ hécyă to.

Ohtwõprẽ Phũ Cómarya Ê Nẹ Nuô

17 Thĩ pwõ~ tỗprẽ tỗkò ohtwõprẽ plehyă lahyă phũ Cómarya dyétặ thĩ bí a ê thĩ akhẽnuô. A mẹ one htuõ lõ nyă hó dĩ pẹ ki ohtwõprẽ phũyẽ nuô nyă hó. Tẹithyóithya phũyẽnuô, vã ithyótặ lõ htuõhó dĩ prẽzũetèplõmũ akũ pwõ~ tỗpho hó. 18 Kayă dĩ a dũtalĩ htuõhó phá rò Cómarya ki ê lũ tahenuô, a tỗbè mẹpĩmẽkyă nĩ a tẹdũtalĩphá a tẹmátedyă yẽnuô to. Kayă dĩ a dũtalĩ kuõ phá to tahenuô, Cómarya ki ê êthĩ hêrò a lo dũtalĩ pă phá to. 19 Mẹtêhêrò, dũtalĩphá bèbè, dũtalĩphá to bèbè a lodu lă mậto. Tẹ dĩ a lodulõ ù tỗcõma tẹnĩdă Cómarya mekyăngỏ tahe yẽnuô hó. 20 Bí Cómarya ê kayă tỗprẽprẽ akhẽnuô, è htwõ kayă phũtẽ tỗprẽnuô a tỗkò ohtwõprẽ plehyă lă phũnuô. 21 Bí Cómarya ê nẹ akhẽnuô, nẹ htwõ có cũ bèbè, a lẹhéo ná to. Manárò nẹbyacè ki hé nẹ ná thêzũ cuõ bítẽ ma anĩ hó a ki hé rò htecuõ nuô. 22 Mẹtêhêrò nẹ htwõ cũ tadũrò, bí nẹ zũehó Byacè Jesũ akhẽnuô, a dyahó nẹ phũ kayă tỗprẽ dĩ a nĩ hó tẹpală nuô hó. Phũnuôhó kayă dĩ a htwõnó cũ to tỗprẽnuô, bí a zũehó Byacè Jesũ Krĩstu akhẽnuô, è htwõhó Byacè Jesũ Krĩstu acũ hó. 23 Cómarya iprĩ ngũdungũsí nyacó thĩ akhu-akhyẽ, cuõ htwõ pă tặ lahyă prẹlukayă acũ tặmẽ. 24 Phũnuôrò puõvyă thĩ, bí Cómarya ê nẹ akhẽnuô, nẹ htwõ kayă phũtẽ, nẹ mẹ tẹmẽ ãtẽnuô, tarũ ohtwõprẽ, bỗthyó plehyă lă hó Cómarya ná nẹ tẹmẽ yẽnuô hó.

Tẹsudyă Kayă Dĩ A o Ná Hi Ná Prẽ Hító Tahe Ná Prẽmòokryă Tahe Ari-akyă

25 Khõnyărò vã ki hẻsodõnyăplõ pẹ thĩ ná kayă o ná hináprẽ hito tahe ari-akyă. Tẹritẹkyă yẽnuõma, Byacè mekyănó ngỏ to. Manárò vã thêzũ dyéthẻgnẻ pẹ thĩ ná vã tẹmyáhtye. Mẹtêhêrò Cómarya thẻzõnĩ vã akhu-akhyẽ, zũenĩ lahyă vã nuô. 26 Mẹtêhêrò, pẹ htũkhẻ khõnyăyẻ, tẹpyátẻsẻ, tẹmẻcyẻmẻcủ o ná prẽzũetèphũ tahe akhu-akhyẽ, kayă dĩ a o ná hináprẽ hito tahenuô, oplehyă lă lahyă phũnuõma aryáklõ vã tanẻ phũnuô. 27 Thĩmẻ o ẻ? A ki o hêrò tanẻ dĩ ki dyakyă è tặmẻ. Thĩ phũthẻ lahyă ẻ? Thĩ ki phũthẻ pă lahyă hêrò pũphyẻ tặ lahyă thĩmẻthẻvẻ tặmẻ nĩ. 28 Manárò thĩ ki phẻyẻ thĩmẻthẻvẻ hêrò thĩ mẻthũ tẻ mậto. Prẻmỏ opală tỗprẽ ki phẻyẻ avẹ hêrò a

methú tẹ mato. Manárò phú mênávẹ bè myáhtyebè ná tẹpyátèsě dỏ a tẹotwõprẹ akủ tahenuô, vã thézủ nỏmyáhtye thỉ to.

²⁹ Khỏbỏthyó thỉ~, vã thézủ hé thỉ ma phúyẻ: mỏnyẻ tadủ phủhtya hó. Cáhtya khỏnyáyẻ tặplehyả, kayả dỏ amẻo avẹ o tahenuô, a tỏkỏ ohtwõprẹ lahyả phú kayả dỏ amẻ oto avẹ oto tahenuô. ³⁰ Kayả dỏ anguõahẻ tahenuô, a tỏ mẹ lahyả phú ẻthỉ nguõ to nuô. Kayả dỏ a thẻkrủ tahenuô, a tỏ mẹ lahyả phú ẻthỉ thẻkrủ to nuô. Htuỏto kayả dỏ a iprỉ tẹ tahenuô, athẻplỏ tỏbẻ ícủnỉ ná tặtẻ dỏ a iprỉ yẻtahe to. ³¹ Kayả dỏ a nẻ tặmuỏtặtẻ dỏ hekhu yẻtahenuô, a bè tanẻdu nỉdyẻ tặtẻ dỏ hekhu yẻtahe to. Mẻtẻhẻrỏ lỏ~ tẹ dỏ a o dỏ hekhu yẻ tahenuô, a okỏma nyẻ tacủprẹ mato akhu-akhyẻ, vã hé thỉ phúyẻ prẻ.

³² Hekhu a tặmuỏtặtẻ yẻtahenuô, vã thézủ nỏkủnỏkyả thỉ to. Kayả dỏ amẻ o to tỏprẻnuô, a thézủ krwỏlủ mẻtỏ Byacẻ athẻplỏ akhu-akhyẻ, a be sảsẻ a tẻtanẻ tahe dỏ Byacẻ agnẻ. ³³ Manárò, kayả dỏ amẻ o tỏprẻnuô, akủakyả ná hekhu a tẻphyẻtẻmẻ tahe agnẻ. Mẻtẻhẻrỏ a thézủ krwỏlủ mẻtỏ prẻ amẻ thẻplỏ. ³⁴ Phủnuỏrỏ, kayả dỏ amẻ o tỏprẻnuô, athẻplỏ o nyẻmẻ. Prẻmỏ dỏ avẹ onỏ tỏphuỏ~ to tỏprẻ, mỏtorỏ prẻmỏokryả tỏprẻnuô, a be sảsẻ a tẻtanẻ tahe dỏ Byacẻ a tẻphyẻtẻmẻ tahe agnẻ. Mẻtẻhẻrỏ a thézủ dyẻlyả lỏ anẻklỏ ná athẻplỏ nyẻcỏlỏ dỏ Cỏmarya agnẻ. Manárò prẻmỏ dỏ avẹ o tỏprẻnuô, a bẻkủbẻkyả ná hekhunẻkhu a tẻphyẻtẻmẻ tahe. Mẻtẻhẻrỏ a thézủ krwỏlủ mẻtỏ avẻ thẻplỏ. ³⁵ Thyáphủ a ki htwỏbwỉhtwỏtaryẻ dỏ thỉgnẻ rỏ vã hé phúyẻ prẻ. Vã pủ mẻdỉdyả tặtủ thỉ mato. Thyáphủ thỉ ki ohtwõprẻ tặtỏtặbẻ lahyả, htuỏto thyáphủ thỉ ki dyẻlyả lỏthulỏthẻ lahyả thỉnẻ dỏ Byacẻ a tẻphyẻtẻmẻ agnẻnuỏrỏ, vã thézủ mẻcwỏ thỉ phủnuỏ prẻ.

³⁶ Hẻkủỏrẻ, prẻmỏ dỏ nẻ hyảsudyả htuỏhỏ ẻ yẻtỏprẻnuô, nẻ thẻzủshyỏ nyacỏ lủ rỏ nẻ tanẻ shuỏshủ prẻ ná nẻ ki phẻ ná lủ kihẻrỏ, phẻkyả ẻ nuô. Nẻ ki mẻphủnuỏma tẻthủ o to. ³⁷ Manárò prẻkhủ yẻtỏprẻ ki dyalyả htuỏhỏ athẻplỏ ná a ki phẻ pả prẻmỏ yẻtỏprẻ to, htuỏrỏ a ki khỏpẻ nỉdyẻ athẻplỏ hó kihẻrỏ, a ki phẻpả amẻ to rỏ a ki-o hó phủnuỏ hẻnuỏma aryả prẻ. ³⁸ Phủnuỏ akhu-akhyẻ, prẻkhủ dỏ a phẻ amẻ nuỏ aryả nyacỏ, manárò prẻkhủ dỏ a phẻ amẻ to nuỏ aryả lỏklỏ pả cỏ.

³⁹ Prẻmỏ tỏprẻnuô, avẻ ki thẻhỏto hẻrỏ a ki phẻ taple avẻ hẻnuỏma anỉ to. Manárò avẻ ki thẻ htuỏhỏ kihẻrỏ a ki thẻzủ phẻ taple prẻkhủ dỏ aruỏtỏprẻ hẻnuỏma anỉ hó. Manárò a tỏbẻ phẻ prẻ prẻkhủ dỏ a zủẻ Byacẻ Jesủ Krủtu nuỏ prẻ. ⁴⁰ Manárò a ki phẻ pả avẻ to hẻnuỏ, a mỏklỏ lủ. Yẻma mỏhỏ vã tẻmyáhtye ná vã tẻtanẻ tahe. Vã tẻhẻbẻ yẻnuỏ, vã zủẻ ná Thẻ Sảsẻ Byacẻ dyẻluỏ vã prẻ.

8

Sẻ Dỏ Ủ Buỏhtya Ná Prẻzỏ Tahe Ari-akyả

¹ Khỏnyỏrỏ vã thẻzủ rỏcuỏ pẻ thỉ sẻ dỏ ủ buỏhtya ná prẻzỏ nuỏtahe ari-akyả. Thỉ hé ná prẻzỏ tahe nuỏma a tẻprỏtẻprỏ shyỏsỏ dỏ a lẻmẻpẻ pẻ nuỏ a o to nuỏ pẻ thẻgnẻ, thỉ hé phủnuỏ ma amỏ vã. Thỉ tẻthẻgnẻ yẻnuỏ, a nỏphẻhtyalỏ thỉ ná thỉ nẻ manárò tẻmỏ nuỏ a mẻcwỏmẻkỏ mỏlakỏ cỏ ủ cỏ. ² Kayả dỏ a tanẻ nỉdyẻ anẻ ná vã thẻgnẻ ẻlả hó tahenuô, tẻ dỏ a tỏkỏ thẻgnẻ tahenuô, a thẻgnẻ hí tỏcỏ~ to. ³ Manárò kayả tỏprẻprẻ dỏ a mỏ Cỏmarya nuỏ, Cỏmarya thẻgnẻ lủ ná ẻ ma akayả hó.

4 Phúnuô akhu-akhyě, esèe dõ ù buôhtya ná prèzo tahenuô, pè thégne ná prèzo yěnuôma a kyădě prè, angólasá o tôcô~ to. Pè thégne kuô pò dú ná Cómarya nuôma a o prè tôprè~ tuô. 5 Cómarya máto dõ kayă cóbê lû tahe nuôma a o ényacó. Rò èthi hé lahyă, cómarya yětahe nuôma a o dõ mókhu, mátorò a o bí hekhu yě, phúnuô. Rò cómarya máto yětahenuô èthi cóbêhtya nidyé lû phú èthi cómarya, èthi byacè tahenuô. 6 Manárò pè thégne ná Cómarya ma a opré tôprèprè~ tuô prè. È ma pèphě, è ma a byálya tẹpwõ~ tôcô rò pè ohtwõprè pè dõ lüğne. Byacè ma a opré tôprèprè~ tuô prè, è ma Jesú Krístu hó. Cómarya nõbyátă dítú tẹpwõ~ tôcô ná Jesú Krístu. Prè dõ a dyé pè thèhtwõprè ma má è hó.

7 Manárò, pè puõvyă Krístuphú tahehe dõ a thégne tătè kuô lõ hí tètègne dõ vă ră pè thĩ khõnyáyě to nuô a o tahe. Bí èthi zũe tyahí Jesú to akhěnuô, èthi tanę ná prèzo yětahe nuôma a taryěshyosõ o akhu-akhyě èthi kírè vıkyă a tètane yětahenuô, apyáasě nyacó dõ èthi agně có. Rò bí èthi esèe dõ ù lűtyăhtya ná prèzo yětahe akhěnuô, a mọ lűthéplò to, rò a mệthú hó tẹ hó a tanę lahyă phúnuô. 8 Sèesèõ yěnuô a meryáhtyatọ pè tẹbóthyókhékhõ ná Cómarya taki~ to. Pè e bèbè, pè e to bèbè, a lẹhtwõbwí htwõtaryě tọ dõ pègne tôcô~ to.

9 Thĩ thézũ e tẹ ítětẽ~ nuô thĩ eni prè tadúró, rònĩ lahyă thĩné ní~. Mệtèhèrò thĩ mẹ tẹ tahenuô, nõhtwõhtya tă tẹlakhúlalõ dõ kayă a tẹzũtènyă patí tahe agně tãmé. 10 Hékuórè, kayă dõ atèzũ patí tôprèprè ki myáhtye thĩ cuõ phyé esè dõ ù lűhtya ná prèzo yě, hébyenuô. Thĩ thégne ná prèzo yěnuôma a kyădě prè, angólasá o tôcô~ to tadúró kayă dõ a thégne kuõ to yètòprènuô a myábũ kuõ thĩ rò a ki cuõphyée kuõ pã. A phyée rò a mọ lűthéplò to, tadúró a ki phyée pã. 11 Phúnuôrò thĩ puõvyă dõ atèzũ patí yètòprènuô, thĩ tóbè thégne ná Krístu khyáthyě pè tọkuõ dõ ègne. Mệtèhèrò dõ thĩ thégne tẹyě ná thĩ mẹtè yě akhu-akhyèrò thĩ mepyámèsě hó thĩ puõvyă yě hó. 12 Dõ thĩ mephúnuô akhu-akhyě thĩ mệthúhó thĩ puõvyă yětahe hó. Mệtèhèrò atèzũ patí rò a krwõ myábũ mẹkuõ thĩ rò athéplò mọ nidyé to akhu-akhyě, a thyá hó ná thĩ mệthúhó Krístu nuô hó. 13 Mephúnuôrò, dõ vă e tẹzye khukhyèrò a ki dyéhtwõhtya puõvyă Krístuphú tôprèprè a tẹlakhúlalõ kihénuô, vă e pã tẹzye tôphuõ~ to. Mệtèhèrò vă thézũ nõhtwõhtya tẹlakhúlalõ dõ vă puõvyă Krístuphú yětahe agně to akhu-akhyě, vă e pã to prè.

9

Prèdõnyăphú Tahe A Tẹphyétèmẹ Ná A Tẹtaryěshyosõ Tahe

1 Vă ma prèpalăphú tôprè máto ẻ? Vă ma Prèdõnyăphú tôprè máto ẻ? Ma vă myáhtyenó kuõ nyă hí pè Byacè Jesú Krístu to ẻ? Vă krũmẹ Byacè atèmẹ akhu-akhyě, thĩ zũkanyăkă hó Krístu hó nuôma amáto ẻ? 2 Kayă aruô tahe dyakuõ vă phú Prèdõnyăphú tôprè to tadúró thĩ rò thĩ tóbè dya vă phú Prèdõnyăphú tôprènuô. Mệtèhèrò thĩ ná Krístu htwõhtya hó lű tôcô~ tuõ akhu-akhyě, thĩ dyéluõ tătè hó ná vă ma Prèdõnyăphú a málakõ có hó tôprè hó.

3 Kayă tahe ki pũ sudyă vă ná vă mẹtè yě ari-akyă kihèrò vă ki hésũ èthi, 4 vă mẹ tèmeyě rò vă tókò nịbè nyă ù tẹbuôebuõ vă to ẻ? 5 Vă phyé kuõ vămẽ dõ a zũe Krístu rò vă ékrwõcuõnĩ kuõ è ná klyá phú Prèdõnyăphú dõ aruô tahe mệnuô bèbè, phú Byacè

a puõprêkhũ thĩ nuõtahe mẽ nuõ bèbè, phũ Petru mẽ nuõ bèbè, vã mẽ kuõ phũnuõ ma anĩ nyã to ẽ? ⁶ Tanemyã mò lahyã. Pè mẽtè phũyẽ rò ù kò mẽcwõ kuõ nyã pè to ẽ? Túnyã prè vã ná Barnaba bè pũepũrya buõelya nĩdyé nyã dũ hó pènè phũyẽ nyã prè hó ẽ?

⁷ Hékuõrè, klyèphũ tahenuõ, a mẽ klyè atèmè rò a lõkyã nĩdyédũ arũ nuõma a onó nyã ẽ? Prèisó thòbĩthèmõ tôprènuõ, a enó nĩdyé kuõ a thòbĩthè to nuõma a onó nyã ẽ? Kayã dõ a kyè pũpanè tôprènuõ, a tőkò nĩbè nyã akhwóakè to ẽ? ⁸ Vã hé pè thĩ yẽnuõma prèlukayã a tètane túdũ nyã prè ẽ? Còmarya a tètthyótèthya hé kuõ nyã phũnuõ to ẽ? ⁹ “Thĩ nõzĩtãthyè pũ ná buõ akhẽnuõ, taklwõbí tã akyãkũ tãmé”✧ Mosè a tètthyótèthya hé phũnuõ. Còmarya hé phũyẽnuõma thĩ tane ná a hé pè prètũ pũ agnè prè ẽ? ¹⁰ A hé pè pègnè mato ẽ? Yẽma a hé málakõ pè có hó pègnè hó. Kayã dõ a hyã htá pè ù lyã ná kayã dõ a hyã ké pè ù buõ tahenuõma, a myásũ nyã hó dõ a ki nĩbè lahyã akhwóakè tahe dõ a léelèõ agnè hó. ¹¹ Phũnuõhó, pè hèsodõnyã pè thĩ ná Còmarya alãangõ dõ athyaná kayã dõ a pruõtã tètclwĩtèlwĩ tahenuõ hó. Pè tã myásũ kée nĩdyé khyè thĩ tèmecwõ dõ thĩ o nuõma a kònyã to ẽ? ¹² Kayã dõ aruõ tahe hyã hèsodõnyã pè thĩ rò thĩ ki mẽcwõmekõ èthĩ hénuõ, pè rò thĩ tőkò mẽcwõmekõ nyacó pè mato ẽ? Pè kwĩ thĩ tèmecwõ ma a kò prè tadũrò pè kwĩnó ná thĩ tãcõ to. Thyáphũ pè ki mẽ dídòdídyã tã Krĩstu a tètthèkrũmila tèmenuõ, pè yácũ khyáthèplòhtũ có tèpwõ tãcõ có. ¹³ Thĩ thègnè tãtè dũ hó ná kayã dõ a mẽ tèphyètèmè dõ tètũtyã hõkũ tahenuõ, a e lahyã prè sèesèõ dõ a o dõ tètũtyã hõkũ nuõtahe prè. Kayã dõ alũatyãhtya pè ù yètahenuõ, èthĩ e nĩdyé khyè lahyã prè tẽzye dõ ù hyã lũhtya yẽnuõ tahe prè ma thĩ thègnè to ẽ? ¹⁴ Phũnuõhó kayã dõ a dõnyã tètthèkrũmila tahenuõ, dõ a mẽ tèmeyè akhu-akhyè, ù tã buõ èthĩ, Byacè hékyã phũnuõ.

¹⁵ A kò dõ vã tőkwi có thĩ tèmecwõ có tadũrò vã kwĩ thĩ tãcõ to. Htuõto vã thèzũ nõmewõ thĩ ná vãnè rò vã rã pè thĩ liyenuõ mato. Vã thèzũ mēdídyã tètthèkrũmila taki to. Phũ ná vã mẽphũnuõrò, vã thyèkyã nuõ ma a mōklò pã có. ¹⁶ Vã lèphyèhtyalõ nĩdyé vãnè ná vã dõnyãhèsõ pè ù tètthèkrũmila yẽnuõ akhãlè o ná tãphõ to, mẽtèhèrò Byacè mekyã nyã ná vã bè dõnyãhèsõ pè ù tètthèkrũmila. Vã ki dõnyãhèsõ pè ù tètthèkrũmila yè to hénuõ, a kicyèkicũ nyacó vã bá tẽ pã. ¹⁷ Tèmè yẽnuõ vã ki nwóphyénwómè nĩdyédũ prè kihèrò, vã phyè akhwóakè ma a kò prè. Manárò vã nwóphyénwómè nĩdyédũ mato. Còmarya nwóhtya vã rò a dyètãkyã tèmeyè dõ vã khadãkũ akhu-akhyè, vã bè mẽ phũ a dyètã vã, a nõmè vã nuõprè. ¹⁸ Kihèphũnuõrò, vã kírè nĩbè kuõ akhwóakè ítè pã? Akhwóakè dõ vã nĩbè nuõma mähó vã dõnyã pè ù tètthèkrũmila yẽnuõ hó, a kò có dõ vã tã kwĩ kuõ tèmecwõ tadũrò vã phyè kuõ akhwóakè to yẽnuõ hó.

¹⁹ Vã ma prèpalãphũ tôprè rò ù mẽcwõmekõ nó vã to akhu-akhyè, vã lo nĩdã èthĩngõ to. Manárò thyáphũ ù ki zũkanyãkã é Byacè Jesũ agnènuõ, vã thèzũ htwo pè có kayã pwõ tôprè acũ có. ²⁰ Thyáphũ Judaphũ tahe ki zũkanyãkã kuõ Byacè Jesũ Krĩstu agnènuõ, bí vã o kuõ dõ èthĩklè akhè, vã mẽ thyákuõ phũ Judaphũ tahe mẽ nuõ. Vã o dõ Mosè a tètthyótèthya alè mato tadũrò thyáphũ èthĩ ki zũenyãe kã kuõ Byacè Jesũ agnènuõ, vã bè lũkrwõ mẽkuõ tètthyótèthya phũ èthĩ mẽ nuõ prè. ²¹ Thyáphũ kayã

✧ 9:9 9:9 Li Dõnyã 25:4

dó a thégně kuõ Mosè a tẹthyótẹthya to tahe ki zũkanyáka kuõ Byacè Jesũ Krĩstu agněnuô, bí vã o kuõ dó èthĩklě akhě, vã mẹphú pẹ Judaphú aléklõ mẹnũ to, vã mẹ thyákuõ phú èthĩ mẹnũ prě. Manárò vã krwõlũ mẹ kuõ Cómarya a tẹthyótẹthya to, vã hé phũnuô mato. Ki hétãtãma vã ma kayã tởprẻ dó a lũkrwõ mẹ nyacó Krĩstu a tẹthyótẹthya tởprẻ cõ. ²² Thyáphú kayã dó ù mẹcyẻ èthĩ, pẹpẻỏ èthĩ tahe ki zũkanyáka kuõ Byacè Jesũ agněnuô, bí vã otỏkuõ dó èthĩklě akhě, vã ohtwỏprẻ thyákuõ phú èthĩ nuô. Thyáphú kayã tahehe ki nĩbẻ kuõ tẻmẻlwỏhtekã agněnuô, vã myápũ ohtwỏprẻ tãtỏtãbẻ kuõ pwỏ- tởcỏ phú èthĩ pwỏ- tởprẻ ohtwỏprẻ nuô cõ. ²³ Vã mẹ tẻtẻtẻ- bẻbẻ nuô, vã mẹ dó tẻthẻkrũmila agně prẻ. Thyáphú vã ki nĩbẻ kuõ tẻthẻkrũmila a tẻsỏri tahenuô, vã mẹ hỏ phũnuô.

²⁴ ù klyã dẻcẻ lũ nuõma, ù klyapluklyaphẻ cỏ tadũrò a klyã pẻ lỏ ù nuõma a o prẻ tởprẻ prẻ, rỏ ù dyẻ tẻklyã nĩkhwỏkẻ tú è tởprẻ prẻ nuõma thĩ thẻgnẻdũ hó! Shyẻ- nopã, thyáphú thĩ ki nĩbẻ kuõ tẻsỏri dó Cómarya a o nuô rỏ thĩ tỏ yácủ-yẻre, cyẻprẻcyẻlẻ krwỏkuõ lahyã Cómarya akhyẻ thyánã kayã klyadẻcẻ dó a thẻzủ klyã pẻ ù rỏ a thẻzủ nĩbẻ tẻklyã nĩkhwỏkẻ yẻnuô tahe cyẻprẻcyẻlẻ klyã nuô. ²⁵ Lỏ- kayã dó a klyadẻcẻ tahenuô, a bẻ khỏnẻdyẻ athẻplỏ, a bẻ ithyỏlyã nẻdyẻ lahyã athẻplỏ a tẻthẻzủthẻlỏ tahe. Thyáphú a ki nĩbẻ ù ki mẻlẻmẻtakhẻ èthĩ ná khuklwỏ dó anỏakã, apẻyẻakyỏcyỏ yẻtahe agněnuô prẻ rỏ, a khỏ nẻdyẻ lahyã anẻ phũnuô. Manárò pẻ dó a zủe Jesũ Krĩstu tahenuô, pẻ ki nĩbẻ ù ki mẻlẻmẻtakhẻ pẻ ná khuklwỏ dó anỏakỏcyỏ to tahe pã. ²⁶ Phũnuỏrỏ, thyáphú vã ki nĩbẻ kuõ tẻyẻ agněnuô, vã thyácỏhỏ ná kayã klyadẻcẻ tẻ tởprẻ dó a klyã tỏdẻ hyã cỏranẻ cỏ dó mỏbỏ a o nuô tởprẻ cõ. Vã thyácỏhỏ ná prẻplủtẻ dó a plủthủplủbẻ dủgnẻ ù tởprẻnuô mato. ²⁷ Phũnuỏrỏ vã khỏ, vã khyã nẻdyẻ vã thẻplỏ a tẻthẻzủthẻlỏ tahe rỏ vã ithyỏcyẻ ithyỏcủ lỳã nẻdyẻ vãnẻ. Vã yỏ hẻsodỏnyã pẻ htủỏhỏ ù akhu-akhyẻ, vã thẻzủ htwỏ kayã dó a lacủkyã ù khẻlẻ to, vã thẻzủ htwỏ phú vã tỏkỏ htwỏ nuô.

10

Tẻdyẻrỏdyẻryẻ Tẻcỏbẻ Prẻzỏ Tahe Ari-akyã

¹ Vã khỏbỏthyỏ thĩ-! Vã thẻzủ nõthẻgnẻ kuõ thĩ ná pẻphyẻpẻphuỏ dó Mosẻ thủka lũ dó nuỏkhẻ tahe ari-akyã. Ólủ dó a dyẻlủ ná Cómarya hyỏlyã otỏkuỏ ná èthĩ yẻtỏba nuô, a zỏỏkã pẻ dó èthĩkhu. Htủỏrỏ èthĩ kỏcuỏ talwỏbẻ ryỏryỏdẻdẻ lỏplẻ ná htyẻdutavã dó ù ẻ ná htyẻlẻdu yẻnuô tỏbỏ cõ. ² Lỏ- èthĩ yẻtahenuô a thyáhỏ ná èthĩ plwỏ lahyã lỏplẻ hó htyẻ dó ólủ yẻtỏba akủ ná dó htyẻdutavã yẻ akủnuô hó, rỏ èthĩ htwỏ kỏlỏ hó Mosẻ a khỏpacẻ dó a krwỏ lủkhyẻ tahe hó. ³ Èthĩ ẻrỏ lỏplẻ lủ khỏmủ dó Cómarya dyẻtã èthĩ yẻnuô pwỏ- tởprẻ hó. ⁴ Htủỏrỏ èthĩ ỏrỏ lỏplẻ lủ htyẻ dó Cómarya dyẻ èthĩ yẻnuô hó. Htyẻ dó èthĩ ỏ yẻnuõma a o dó lỏkủ hte. Lỏ yẻnuõma mỏhỏ Jesũ Krĩstu hó. Èthĩ cuỏ bẻtẻ- tỏphỏ bẻbẻ nuô, Jesũ cuỏ tỏkuỏ ná èthĩ. ⁵ Cómarya mẻcwỏmẻkỏ pẻ cỏ èthĩ bánũ cỏ tadũrỏ dó èthĩklẻ tahehenuô a mẹ tỏ Cómarya athẻplỏ to nuô a ẻ nyacỏ. Phũnuỏrỏ èthĩ thyẻkyã lỏ dó kẻsẻhtẻkyã lỏtamỏkhu.

⁶ Pẻphyẻpẻphuỏ yẻtahe lũkrwỏmẻ a tẻthẻzủ mủmyỏricỏyỏ tahe akhu-akhyẻ a htwỏhtya hó phũnuô hó. Thyáphú pẻ ki myỏbủ krwỏmẻkuỏ tã phú èthĩ mẹnũ tẻmẻ nuô, a htwỏhtya hó tẻithyỏ tởcỏ dó pẻgnẻ hó. ⁷ Pẻ bẻ cỏbẻnẻkuỏ prẻzỏ phú èthĩ nuô

to. Metêhêrò lisăsêkũ hé, “Èthĩ onyã takruõtakrê emũômũ lahyã rò ilêprêilêmyã nĩdyé lỏ lahyã.”✠ 8 Pê bè cuốthũ nĩkuỗ prêmòprêkhũ phú đố èthĩ aklê tahehe cuố thũ nuô to. Đố èthĩ cuốthũ prêmòprêkhũ akhu-akhyê, tonyê akũ pré nuô, èthĩ thyêkyã kayã nyêthỏ ná thuớĩ cỏ.✠ 9 Byacê tôkuô~ rò ma acỏ ná a tẻỏlyã ẻ, ma acỏ to ẻ phúnũma pê bè hémyámemyã nĩ Byacê phú èthĩ tahe hémyámemyã nuô to. Pêphyêpêphuỗ tahenuô a memyã lahyã phúnũ akhu-akhyê, rự tahe iphuỗ thyêkyã élả èthĩ.✠ 10 Pê bè tamwõtalenĩ phú èthĩ tahehe tamwõtallẻ nuô to. Pêphyêpêphuỗ đố nuôkhẻ tahe tamwõtallẻ lahyã akhu-akhyê, mỏkhu tanéphũ methyêkyã èthĩ.

11 Tẻyêtahe cuố htwỏhtya tuỗ lỏplỉ phúnũ metêhêrò thyáphũ kayã đố aruô tahe ki krwỏ myábũ mẻkuỗ tả phúnũ tằmẻ nuô, a dyêluỗ pẻ ử pré. Thyáphũ ử ki dyêrỏdyéryẻ one pẻ pẻ đố a ohtwỏprẻ đố khyẻlỏ ử yẻtỏhtử tahe agnẻnuỏrỏ, ử rảmảrảdyã okyã pẻ đố lisăsêkũ yẻprẻ. 12 Phúnũrỏ nẻ ki tane nĩdyẻ nẻnẻ ná vả tẻzủtẻnyã sỏ nyacỏ hó kihẻrỏ, orỏoryẻ nĩdyẻ nẻnẻ ní~, pảma nẻ mẻthũ kuỗ he. 13 Lỏ tẻilo-ilyã đố nẻ myáhtye hyảbẻnỏ tahe nuôma a thyã pré ná prẻlu hekhuphũ đố aruô tahe myáhtye hyảbẻnỏ nuôtahe pré. Manảrỏ Cỏmarya nuô acỏ ná angỏ, metêhêrỏ tẻilo-ilyã đố ashyo-asỏ đố nẻ khyábẻ to tahenuô, a nỏkhyã nẻ to. Bĩ tẻmẻmyã hyảbẻ nẻ akhẻnuô, thyáphũ nẻ ki khyáthẻplỏhtủẻẻ ẻ, htuỗto thyáphũ nẻ ki siplẻẻẻ ná tẻilo-ilyã yẻ agnẻnuô, Cỏmarya ki bảmỏ pẻ nẻ klyã pả.

14 Vả khỏbỏthyỏmỏ thỉ, cỏbẻ tả lahyã prẻỏ taki~ tằmẻ ní~. 15 Thỉ ma kayã đố acyãadẻ tahe. Phúnũrỏ vả hé pẻ thỉ khỏnyáyẻ nuôma athủ ẻ ma atỏ ẻ nuô tane tặẻ nĩdũ lahyã ní~. 16 Bĩ pẻ ẻ rỏlủ Byacẻ tẻẻ sảẻ mỏhẻ akhẻ rò pẻ kwỉhtya Cỏmarya ná a ki sỏrisỏbủ thỏbỉthẻhtyẻẻẻ yẻ akhẻnuô, a dyêluỗ hó ná đố Krỉstu athwi akhu-akhyẻ, pẻ htwỏhtya tỏcỏcỏ~ tuỏ lủ ná ẻ hó mảto ẻ? Phúnũhỏ bĩ pẻ ibiphẻ khỏmủ rò pẻ e ẻ akhẻnuô, a dyêluỗ hó ná pẻ htwỏhtya tỏcỏcỏ~ tuỏ lủ ná Krỉstu anẻklỏ hó, mảto ẻ? 17 Pẻ ecủỏcủ rỏ lỏplỉ lủ khỏmủ tỏklỏtuỗ. Phúnũrỏ pẻ orỏỏẻ tadủrỏ pẻ ma nẻ tỏprẻprẻ~ tuỏ lủ pré.

18 Tanẻmyámỏ lahyã Judaphũ đố a e lahyã tẻzyẻ đố ử lủtyảhtya ná Cỏmarya tahenuô. Đố èthĩ e tẻlủtyảhtya yẻtahe akhu-akhyẻ, èthĩ cỏbẻhtya lỏplỉ hó Cỏmarya yẻnuô hó. 19 Ma vả thẻzủ hé ná prẻỏ đố kayã cỏbẻ nĩdyẻ ẻ yẻnuôma a o ná a taryẻshyosỏ phúnũ ẻ? Torỏma vả thẻzủ hé ná tẻẻtẻỏ đố ử lủhtya ná prẻỏ yẻnuôma a lodu klỏ, vả thẻzủ hé phúnũ ẻ? 20 Vả thẻzủ hé phúnũ mả taki~ to. Vả thẻzủ hé ná tẻ đố ử lủhtya ná prẻỏ tahe nuôma a lủhtya lahyã pré khỉnẻkhỉnỏ pré, a lủhtya lahyã Cỏmarya mảto. Phúnũrỏ vả thẻzủ nỏ bỏthyỏbỏlả thỉ ná khỉnẻkhỉnỏ to.✠ 21 Byacẻ tẻẻsảẻ mỏhẻ rò thỉ cuố nuỏenuỏỏ kuỗ ử, kayã đố a cỏbẻ prẻỏ tahe buỏ nĩdyẻ asẻesẻỏ ná khỉnẻkhỉnỏ tahenuô rò thỉ cuốnuỗ etỏỏtỏkuỗ ử, thỉ cuố mẻphúnũ ma, anỉ to. Metêhêrỏ, nẻ ki cuố nuỏenuỏỏ tỏkuỗ phúnũ hénuôma athyáná nẻ bỏthyỏ hó ná khỉnẻkhỉnỏ hó. 22 Pẻ thẻzủ nỏ thẻplỏdu Cỏmarya ná pẻnẻ ẻ? Ma pẻ hẻshyoresỏklỏ nyã ná Cỏmarya ẻ?

23 Đố thỉklẻ tahehenuô a hé lahyã, “Pẻ mẻ ítẻtẻ~ ma anỉ pré,” phúnũ. A hé phúnũma amảvả tadủrỏ ítẻtẻ ma a htwỏbwỉhtwỏtaryẻ lỏ mảto. “Pẻ mẻ ítẻtẻ ma anỉ pré,” tadủrỏ ítẻtẻ~ bẻẻẻ nuô, a dyẻshyodyẻsỏhtya cyã ử tẻzủtẻnyã to. 24 Tẻ đố a nỉbwỉnỉtaryẻ prẻtủ thỉ tỏprẻ agnẻ nĩdũ nuô, thỉ tỏ myápủ mẻnỉ tỏprẻ~ to. Mảtỏkhỏnuô, thỉ tỏ myápủ mẻpẻ kuỗ tẻ đố a nỉbwỉnỉtaryẻ đố ửruỏ agnẻnuô tahe.

²⁵ Dó klékũ nuô, ù isě e tẹzye ítětě~ bèbè, thĩ enĩ lỏplĩ prẻ. Thyáphủ thĩ ki thẻplòmọ agnẻnuô, tẹzye yẻma ù buô htuỏhỏ ná prẻzọ ẻ, ma to ẻ sudyả tá ù tẻmẻ. ²⁶ Vả hé phủyẻ mẻtẻhẻrò, “Hekhu ná tẻ dó a o dó hekhu aloyẻ pwỏ~ tỏcỏ nuỏma Cỏmarya atẻ lỏ~ plĩ prẻ,” lisảsẻkũ hé phủnuô.✧

²⁷ Krítủphủ mỏto tỏprẻ ki ẻ e nẻ dĩ rỏ nẻ ki dya hỏ nẻ thẻplỏ ná nẻ ki cuỏ e hẻnuô, ù taritaryả dyatảsủ pẻ nẻ ítětẻ~ bèbẻ nuô, tarủ e ẻ. Thyáphủ nẻ thẻplòmọ agnẻnuô, tẹzye yẻnuỏma ù buô htuỏhỏ ná prẻzọ ẻ ma ù buô htuỏ hỏto ẻ nuô, sudyả pả tá ù mẻ, tarủ enuô. ²⁸ Manỏrỏ kayả tỏprẻprẻ ki hé thĩ, “Tẹzye yẻnuô ù buỏhtya htuỏhỏ ná prẻzọ hỏ menẻ,” a ki hé thĩ rỏ, thyáphủ thĩ ki mẻcyẻ tá kayả dó a hé thĩ yẻtỏprẻ athẻplỏ tẻmẻ nuô, tanẻ pẻ kuỏ ẻgnẻ rỏ e tẻmẻ. ²⁹ Thĩ thẻgnẻ ná thĩ e tẹzye ma anỉ prẻ akhu-akhyẻ, thĩ thẻplòmọ prẻ. Manỏrỏ vả bẻzỏ pẻ kayả dó aruỏ tahe agnẻ. Hẻkuỏrẻ, dó thỉklẻ tỏprẻprẻ ki sudyả, “Vả ki mẻ ítếtẻ~ ma anỉ prẻ, mamẻtẻrỏ vả bẻcuỏ krwỏlủmẻ tuỏ pẻ kuỏpả kayả dó a tanẻmỏ to yẻtỏprẻ agnẻ phủtẻ?” A ki hé phủnuô. ³⁰ Tomanỏ, dó thỉklẻ dó aruỏ tỏprẻprẻ ke rỏ a ki sudyảke, “Sẻsẻỏ dó vả ki e yẻnuô, vả ki hẻbwỉhẻtaryẻhtya Cỏmarya rỏ vả ki e hẻnuô, tẻtẻỏ phủnuô tỏklỏma tẻthủ o prẻ kayả tahehe cuỏ hé tuỏ phủnuô rỏ mẻtẻ?”

³¹ Phủnuỏrỏ, vả ki hẻsủplỏ pẻ ẻthỉ, thĩ mẻ ítếtẻ~ bèbẻ, thỉethỉỏ ítếtẻ~ bèbẻ, mẻ dó ù ki htuthẻhtya lahyả Cỏmarya agnẻ nuô. ³² Dỏ Judaphủ tahe agnẻ bèbẻ, Judaphủ mỏto tahe agnẻ bèbẻ, Cỏmarya a prẻzủtẻ plỏmủphủ tahe bèbẻ, thĩ mẻ tẻ ítếtẻ~ nuô nỏhtwỏhtya tá tẻlakhủlalỏ dó ẻthỉ agnẻ tẻmẻ. ³³ Mẻkuỏ lahyả phủ vả mẻ nuô. Thyáphủ ù ki nỉbẻ tẻmẻlwỏhtekỏ agnẻnuô, vả mẻ ítếtẻ~ bèbẻ, vả yỏcủ lủmẻỏ pẻ ù thẻplỏ a tẻthẻzủ tahe. Vả tanẻ mẻ prẻ tẻ dó vả thẻzủ mẻ nuỏtahe ná tẻ dó aryỏ dó vả tỏprẻ agnẻ nỉdủ nuỏtahe mỏto. Vả pủ mẻpẻ tẻ dó aryỏ dó kayả pwỏ~ tỏprẻ agnẻ nuỏtahe prẻ.

11

¹ Phủnuỏrỏ, myỏbủkuỏ lahyả vả phủ vả myỏbủ Krítủ nuô.

Bỉ Cỏbẻ Akhẻ Rỏnỉ Lahyả Thỉ Tẻdya Thẻplỏthuỏhtyẻ Tahe

² Thỉ thẻnẻhtyabẻ tuỏ vả pwỏ~ phuỏ, htuỏto thỉ krwỏmẻ phủ ù ithyỏkyả vả rỏ vả ithyỏ dĩtủ pẻ thỉ nuỏtahe akhu-akhyẻ vả htuthẻ nỉdyẻ nyỏcỏ thỉ.

³ Manỏrỏ vả thẻzủ nỏ thẻgnẻplỏ ryỏ kuỏ pỏ thỉ ná Krítủ ma prẻkhủ tahe akhủklỏ. Rỏ vẻ ma a htwỏ mẻ akhủklỏ, rỏ Cỏmarya ma a htwỏ Krítủ akhủklỏ. ⁴ Phủnuô akhu-akhyẻ, ki prẻkhủ tỏprẻprẻ thẻzủ kwỉcỏbẻ dó tẻcỏbẻhỏkủ bèbẻ mỏtorỏ a ki thẻzủ hẻsỏdỏnyả lủ pẻ ù ná ngỏ dó Cỏmarya nỏhẻlủ lủ yẻtahe dó tẻcỏbẻhỏkủ nuô bèbẻ, a ki kẻkuỏ bỉnỉ akhủklỏ hẻnuô, a thỏ hỏ ná a bẻzủbẻnyỏ Krítủ to nuô hỏ. ⁵ Prẻmỏ tahe agnẻ kuỏke rỏ, a ki kwỉcỏbẻ dó tẻcỏbẻhỏkủ bèbẻ mỏtorỏ a ki hẻsỏdỏnyả pẻ ù ná ngỏ dó Cỏmarya nỏhẻlủ lủ nuỏtahe dó tẻcỏbẻhỏkủ bèbẻ, a ki kẻkuỏ bỉnỉ akhủklỏ to hẻnuô, a thỏ hỏ ná a bẻzủbẻnyỏ avẻ to hỏ. Htuỏto a thỏhỏ ná prẻmỏ dó a icỉ taklủ akhủlủ tỏprẻ rỏ a htwỏhtya tẻthẻtarẻ nuô hỏ. ⁶ Prẻmỏ dó a thẻzủ kẻkuỏ bỉ a khủklỏ to tỏprẻprẻ nuô, a tỏ icỉ taklủkyả akhủlủ ma aryỏklỏ. Manỏrỏ icỉ taklủkyả rỏ thẻtarẻ prẻ a kihẻrỏ, kẻkuỏ bỉkyả akhủklỏ ma aryỏklỏ. ⁷ Manỏrỏ prẻkhủ kuỏke rỏ bỉ a cỏbủcỏbẻ tỏ ná ù akhẻnuô, a tỏ kẻkuỏ bỉnỉ akhủklỏ to. Mẻtẻhẻrỏ Cỏmarya byỏtỏ prẻkhủ yẻnuô

✧ 10:26 10:26 Li Htuthẻhtya 24:1

thyáná ané akhu-akhyě, prèkhũ ma Cómarya a taryëdutyëhtũ, manárò prèmò ma prèkhũ a taryëdutyëhtũ. ⁸ Mètèhèrò bí Cómarya byátă prèkhũ akhënuô, a phyé prèmò akrũakrõ rò a byátă lũ máto. Manárò bí a byátă prèmò akhënuô, a phyé prèkhũ akrũakrõ rò a byá lũ. ⁹ Phúnuôrò dõ prèmò akhu-akhyèrò Cómarya byátă prèkhũ máto. Manárò thyáphú prèkhũ ki níkhõníthyó agnënuôrò, a byátă prèmò prè. ¹⁰ Thyáphú tanémókhuphú tahe ki thégně ná prèmò tahe o lahyă ná a taryëshyosõ agnënuô, a tókò kěkuõ bí lahyă akhukló. Èthĩ kěkuõ bí akhukló yënuôma a dyéluõ tèmátèdyă tôcô dõ a kwícóbě bèbè, a hésodõnyă Cómarya alãngõ bèbè, a o ná a taryëshyosõ phúnuô.

¹¹ Phútètè~ bèbè, lõ~ kayă dõ a htwõhtya hó tètôcô~ tuõ ná Byacè tahenuô, prèkhũ bèbè, prèmò bèbè, a lo ní nyă lũ tôprè ná tôprè. ¹² Pè lo ní lũ tôprè ná tôprè nuôma a málakõ có. Mètèhèrò Cómarya phyé prèkhũ akrũakrõ rò a byátă ná prèmò. Manárò prèkhũ nuô, a opacëlyă kuõ prè dõ prèmò ahókũ pwõ~ tôprè prè. Prè dõ a nõhtwõhtya lõ tètewõ~ tôcô yètôprè nuôma Cómarya prè. ¹³ Thĩ tanemyámõ, prèmò tôprè hyă cóbè dõ təcóběhõkũ rò a ki kěkuõ bínĩ akhukló to hénuô, aryáto nuôma thĩ thégnèdũ hó. ¹⁴ Û lèklõ hé, prèkhũ dõ a dyahtũ akhuluô nuô, a htwõ tètètarè dõ lüğně, ¹⁵ manárò prèmò dõ a dyahtũ akhuluô nuô, atwõaryă dõ lüğně, ù hé phúnuô vâhéto? ¹⁶ Manárò, vâ hé phuyě rò dõ thĩklě nuô, kayă dõ athéplò tõ kuõ to nuô a o tahe. Tè dõ vâ thézũ hé èthĩ nuôma phútèhèrò, pè Prèdõnyăphú tahe ithyókhó pé ù ná lèklõlèkhyă dõ aruõnuô a o tôcô~ to. Htuõto prèzũetèphú dõ a o dõ vĩ bítè~ tôvĩ akũ tahenuô bèbè, bí èthĩ cóbè akhè, a mèthyă kuõ lõ phúnuô prè.

Bí Corinthiaphú Tahe Eõ Lahyă Byacè Tèeõ Săsè Mõhé Akhè, A Mèthú Lahyă Tè

¹⁷ Htuõrò vâ thézũ ithyó pé pò thĩ nuô a o pã tahe. Vã kírè ithyó pé pò thĩ yënuô, vã ki htuthé nídyé thĩ mètè yètahenuô a o tôcô~ to, mètèhèrò bí thĩ cóbucóbě rólũ akhënuô, thĩ tòmè tè dõ aryáklõ tahe tadúro thĩ lé mètè dõ a mũmyă klõ tahehe. ¹⁸ Arêlô tôcô ma mähó thĩ hyă cóbucóbě tõlũ bíkhètè~ bèbè nuô, thĩ thèplò lùkhókyèlũ, ù hé pé vã phúnuô. Phú ù hé pé vã nuô vã zũe ná tahehe ma atõ nyă prè. ¹⁹ Thyáphú ù ki myáhtye thégně ná kayă tahe ma a zũe mã ẽ, máto ẽ nuô, tètèplò lùkhólũ yënuô a bè ohtya nyă prè. ²⁰ Bí thĩ hyă eõ rólũ Byacè tõeõ săsè mõhé akhënuô, thĩ eõ thyápã có ná ù eõ Byacè tõeõ săsè mõhé to. ²¹ Mètèhèrò, thĩ hyă eõ Byacè tõeõ săsè mõhé bíkhètè~ bèbè nuô, thĩ hyă ekóõbã nídyé rëlõ sèesèõ tahe, thĩ dyakyă pé kuõũ to. Kayă ovĩe nuô a o tahe. Kayă dõ a emũõpryă nuô a o tahe. ²² Thĩ e lahyă dõ thĩhi toma thĩhi o nyă to ẽ? Ma thĩ thézũ mèmwpĩhtyèthĩ takè nyă hó lõ~ prèzũetèphú yètahe amwĩ nyă hó ẽ? Ma thĩ thézũ mètètarèkyă kayă sõphásõryă nuõtahe ẽ? Vã kírè hé pã thĩ phútè? Vã tóbè htuthé nídyé thĩ ẽ? Lèhtuthé nídyé thĩ nuô a o tôcô~ to.

²³ Mètèhèrò, tè dõ thĩ mètè tahenuô, athyaná phú Byacè Jesũ ithyókyă pé vã nuõtahe to. Tè dõ a ithyókyă pé vã tahenuôma, vã ithyó pé kuõ lõ htuõhó thĩ hó. Vã ithyó pé thĩ, bí ù isètãkyă hó Byacè Jesũ nuõtôhé akhënuô, a phyéhtya khómũ, ²⁴ rò a hébwihétaryèhtya Cómarya, htuõrò a ibiphékyè khómũ rò a hé, “Yè ma vã nèklõ dõ a dyélyakyă dõ thĩgně. Thyáphú thĩ ki thènèhtyabè tuõ vã pwõ~ tõphuõ nuõrò, mètè lahyă phuyě pwõ~ tõphuõ ní~.” ²⁵ Èthĩ ehtuõ khómũ rò, a phyéhtyake thòbĩthèhtyèbè rò a mètèthyă kuõ phú a mètè nuô, rò a hé, “Thòbĩthèhtyè yënuôma mähó Cómarya tẽõlyă athè a tèmátèdyă tôcô. Cómarya mèklòmèma tãtèkyă htuõhó tẽõlyă yënuô ná vãthwi dõ a htwítă dõ thĩgně

yěnuô hó. Thĩ ỏ thòbĩthèhtyě yě bíkhětě~ bèbènuô, thyáphú thĩ ki théněhtyabè tuố vắ pwỏ~ tôphuố nuôrò, mẹ lahyă phúyě nuô ní~.” ²⁶ Thĩ e khómũ rò thĩ ỏ thòbĩthèhtyě đố bẻkũyě bíkhětě~ bèbè nuô, thĩ hẻsoluốhtya hó Byacẻ atẻthyẻ ari-akyă tuố hó đố a hyă khyẻthyă pắ tôphuố nuô hó.

²⁷ Phúnuôrò, ừpẻpẻ~ bèbẻ đố a e khómũyẻ rò a ỏ Byacẻ ahtyẻbẻ đố tẻbezủbenyă lủ akủ to tahenuô, a mẻthủ hó Byacẻ anẻklỏ ná athwi yěnuô hó. ²⁸ Phúnuôrò nẻ tỏ sudyălyă myánỉrẻ dyẻdủ nẻnẻ, rò nẻ tỏ eno khómũ, ỏno thòbĩthèhtyẻ đố bẻkũ yěnuô. ²⁹ Bí thĩ e khómũ, thĩ ỏ thòbĩthèhtyẻ yẻ akhẻnuô, thĩ bẻ tanẻ tặtẻ tuố Krítu anẻklỏ angỏlasá yěnuô. Thĩ ki tanẻ tặtẻ to hẻnuô, Cỏmarya ki plĩ thĩ pắ. ³⁰ Đố thĩ tanẻ tặtẻ lahyă phúnuô to akhu-akhyẻ, đố thĩklẻ nuô, kayăswíkayăsẻ tahe ma a o ẻẻ, kayă hẻẻẻrẻẻẻ tahe ma a oplu-ophẻphẻ, kayăthyẻ ma a o tahehe. ³¹ Thĩ ki sudyălyă myárẻlỏ nỉdủ thỉnẻ hẻnuôma, Cỏmarya plĩ thĩ to. ³² Shyẻ~ Cỏmarya cirya kayă đố a zủẻ lủ to nuỏtahe akhẻpắnuô, thyáphú a ki cirya pắ tỏkuố pẻ ná ẻthĩ tắmẻ nuô, a ithyỏ nỉdyẻ pẻ, a plĩ nỉdyẻ pẻ phúyẻ nuỏprẻ.

³³ Phúnuôrò, vắ khỏbỏthyỏ thĩ~ bí thĩ hyăoplỏ lủ đố thĩ ki erỏỏrỏlủ Byacẻ tẻẻ sắẻ mỏhẻ akhẻnuô, oyỏopỏ kỉrẻ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ rò erỏỏrỏlủ. ³⁴ Manárò bí thĩ ẻỏ Byacẻ tẻẻ sắẻ mỏhẻ akhẻ, đố thĩklẻ nuô, kayă tỏprẻprẻ ki thẻethẻỏ lắẻ hó kihẻrò thyáphú Cỏmarya ki plĩ thĩ to nuô, thĩ tỏkỏ ẻỏ hyă rẻ lahyă đố thĩhi.

Tẻ đố vắ lo hẻ ithyỏithya thĩ nuô a o pắ tahe, manárò vắ ki hẻ pẻ thĩ shyẻ~ vắ hyătuố đố thĩ o pắ.

12

Thẻ Sắẻ Byacẻ Ashyẻzủ Nỉkrắ Tahe

¹ Puỏvỷă thĩ~, khỏnyăyẻ, vắ thẻzủ đỏnyăplỏ pẻ thĩ ná shyẻzủ nỉkrắ đố Thẻ Sắẻ Byacẻ dyẻ thĩ tỏprẻ ná tỏprẻ nuỏtahe ari-akyă. ² Bí thĩ zủkanyăkạ tyahỉ Byacẻ Jesủ to akhẻnuô, thĩ krwỏcuốthủ kuố lỏ prẻzỏ đố a hẻbẻcyăto nuỏtahe akhyẻ, rò a thủcuốthủ lỏ thĩ klyă. ³ Vắ thẻzủ nỏthẻgnẻplỏ kuố thĩ ná kayă đố a isỏ mũmyă Jesủ takhyă~ to nuỏtahe ma, túprẻ kayă đố Thẻ Sắẻ Byacẻ zủklyázủklỏ lủ nuỏtahe prẻ. Thẻ Sắẻ Byacẻ ki zủklyázủklỏ kayă tỏprẻprẻ to hẻnuô, a ỏlyăbẻ lahyă ná Jesủ ma Byacẻ tỏprẻ, phúnuô tỏprẻ~ to.

⁴ Shyẻzủ nỉkrắ đố Thẻ Sắẻ Byacẻ dyẻyẻ tahenuô, a thyălủ tỏcỏ~ to, a o amyẻmyẻ acỏcỏ tadủrò a hyă a khắshyẻkhắryă ma tỏphophỏ~ tuố prẻ. A khắshyẻkhắryă ma a hyă đố Thẻ Sắẻ Byacẻ yẻ a o hó. ⁵ Tẻmẻ đố pẻ ki mẻpẻ prẻzủtẻphủ đố aruỏ tahe agnẻnuô a o ẻlắ tadủrò tẻmẻ yẻtahenuô a khỏlủ. Manárò Byacẻ đố pẻ mẻpẻ lủ tẻmẻ yẻtỏprẻ nuỏma tỏprẻprẻ~ tuố lủ prẻ. ⁶ Tẻcyătẻdẻ đố a o ná pẻ đố pẻ ki mẻpẻ Cỏmarya a tẻphyẻtẻmẻ agnẻnuô, a o ẻlắ tadủrò tẻcyătẻdẻ yẻtahenuô a khỏlủ. Manárò prẻ đố a dyẻtắ pẻ tẻcyătẻdẻ tỏprẻ ná tỏprẻ đố pẻ ki mẻ Cỏmarya atẻmẻ yẻtahe agnẻ nuỏma, Cỏmarya tỏprẻprẻ~ tuố prẻ.

⁷ Thyáphủ pẻ ki mẻcwỏ pẻ kuố pẻ puỏvỷă Krítuphủ đố aruỏ tahe agnẻnuô, Cỏmarya dyẻluố ná Thẻ Sắẻ Byacẻ o đố pẻ pwỏ~ tỏprẻ akủ hó. ⁸ Đố pẻklẻ tahehenuô, Thẻ Sắẻ Byacẻ dyẻtắ ẻthĩ tẻritẻkyă đố acỏazắ tahe, tahehenuô a dyẻtắ ẻthĩ tẻritẻkyă đố a lỏbắ ná tẻthẻkhuthẻgnẻ tahe. ⁹ Tahehenuô Thẻ Sắẻ Byacẻ dyẻtắ lủ tẻzủsỏ, tahehenuô a dyẻtắ

lũ tẹprotèprya dố a mesimé pè ù tèswítèsè tahe. ¹⁰ Tahehenuô Thè Săsè Byacè dyétã lũ tẹprotèprya dố a meluôcyã tẹprotèprya tahe. Tahehenuô Thè Săsè Byacè dyé èthĩ tẹcyátèdè dố a ki htwôhtya prèpro tahe, tahehenuô a dyétã lũ tẹcyátèdè dố a thègněcyã tẹ dố ù hébè tahe rò ù hébè tẹ yětahe nuôma a o dố Thè Săsè Byacè a o hyã mã ẽ, ma amáto ẽ phúnuô. Tahehenuô a dyétã lũ tẹhébècyã ngókhókhye tahe. Tahehenuô a hélũôplô kạkhyěcyã pè khyě ù ná kayáhébè ngókhókhye dố ù thègněhtwó to yětahe angólasá. ¹¹ Prè dố a dyétã lỏ~ shyềzủ yětahe nuôma Thè Săsè Byacè tồprềprề~ tuổ prề. Rò shyềzủ nỉkrã yěnuô, a dyétã pè lỏ prềzủtèphủ pwỏ~ tồprề. A dyétã pè ù củ~ dủ phú a thềzủ dyétã ù nuô prề.

Nẹklô Akrủakrỏ Oẻlã Tadủrò Nẹ Oẻủ Lủ Tồprềprề~ Tuổ Prề

¹² Prèlukayã anẻklô yěnuô akrủakrỏ oẻ nyacó tadủrò nẻklô oẻủprề lủ tồprềprề~ tuổ prề. Thyáphủnuôhỏ pè dố a zủe Jesủ Krủtu yětahenuô, a orỏ oẻ nyacó tadủrò pè htwỏ củprề lủ nẹ tồprềprề~ tuổ prề. ¹³ Phủnuôhỏ, dố pẻklẻ nuô, tahehe ma Judaphủ, tahehe ma Judaphủ máto, tahehe ma củ, tahehe ma prề palảphủ. Manárò dố Thè Săsè Byacè yếtồprềprề~ tuổ củprề lủ akhu-akhyề, pẻ plwỏ rỏ lỏplỉ lủ htyề dố Krủtu anẻklô tồprề~ tuổ akủ prề. Pẻ nỉbẻ thyá lỏplỉ lủ Thè Săsè Byacè tồprềprề~ tuổ prề.

¹⁴ Metẻherò, kayã anẻklô nuô, akrủakrỏ o prề tồcỏ máto. A o ẻnyacó. ¹⁵ Hẻkuỏrẻ, khảduô ki hé, “Vã ma takhu máto, phủnuôrò vã ma nẻklô akrủakrỏ máto,” a ki hé phủnuô tadủrò, a htwỏ tadủpã nyã prề nẻklô akrủakrỏ prề. ¹⁶ Htuỏrò ki khảlẻkuỏ hé, “Vã ma mẻthẻplỏ máto, phủnuôrò vã ma nẻklô akrủakrỏ máto,” a ki hé phủnuô tadủrò a htwỏ tadủpã nyã prề nẻklô akrủakrỏ prề. ¹⁷ Pẻ nẻklỏyẻ a ki o shuỏshuỏ prề mẻthẻplỏ hẻrò, pẻ ki cuỏ nỉhuỏcyã phútẻ? Pẻ nẻklỏyẻ a ki o shuỏshuỏ prề khảlẻkuỏ hẻrò, pẻ kỉrẻ cuỏnuỏthyãcyã phútẻ? ¹⁸ Manárò nẻklô akrủakrỏ tồcỏ ná tồcỏ nuô, Cỏmarya dyatãdủ hó lủ akhảlẻ ná akhảlẻ rò a dyatã củ~ dủ phú atỏ lủthẻplỏ nuô hó. ¹⁹ Nẻklô krủkrỏ khảlẻ pwỏ~ tồphỏ nuô, a ki o shuỏshuỏ prề mẻthẻplỏ, mátorò a ki o shuỏshuỏ prề khảlẻkuỏ kihẻrò nẻklô o pã to hó. ²⁰ Phủnuô akhu-akhyề, nẻklô krủkrỏ oẻ tadủrò nẹ oẻủ prề lủ tồprề~ tuổ prề.

²¹ Phủnuôrò, “Vã lo nẻ to,” mẻthẻplỏ bẻ hẻnỉ takhu to. Phủnuôhỏ, “Vã lo nẻ to,” khukỏ bẻ hẻnỉ khảduô toto. ²² Ki hẻtãtã rò, nẻklô krủkrỏ dố a lodu to, ù tanẻpatỉ lủ tahenuô, ù lodu klỏlỏ cỏ lủ taplẻ cỏ. ²³ Nẻklô krủkrỏ dố a lodu to pẻ tanẻ nỉdyẻ lủ tahenuô, pẻ lé dyadu nỉdyẻ èthĩ. Nẻklô krủkrỏ dố ù myãhtye rò atwỏmwừrẻnẻ to tahenuô, pẻ bẻ mẻbỉmẻuỏ nỉryãdyẻ klỏ cỏ lủ. ²⁴ Nẻklô krủkrỏ dố ù myãhtye rò a lẻhẻoto tahenuô, pẻ lo tari kủbỉthyábỉryã nỉdyẻ ẻ to. Manárò, bí Cỏmarya byã pẻnẻklỏ akhẻ, tẻ dố pẻ tanẻ ná a lodu to yětahenuô, ẻ dyadu ryányacó. ²⁵ Thyáphủ thỉ thẻplỏ ki lủkhỏ tã lủ tồprề ná tồprề~ tằmẻ nuô, Cỏmarya mẻ-ohtyanỉ Krủtu anẻklỏ phủnuô hó. Phủnuôrò, khỏnyãyẻ, nẻklô krủkrỏ tồcỏ ná tồcỏ yẻ ki bẻ mẻrỏlủ tẻ rò ki mẻcwỏmẻkỏ nỉkhyẻ lủ tồprề ná tồprề. ²⁶ Akrủakrỏ tồcỏ ki khyábẻ tẹpyátẻsẻ hẻrò akrủakrỏ lỏ~ plỉ ki khyã tỏkuỏ ná lủ. ù ki htuthẻnỉ akrủakrỏ tồcỏ hẻrò, akrủakrỏ lỏ~ plỉ ki thẻkrủ rỏkuỏ lỏ lủ.

²⁷ Khỏnyãyẻ, lỏ~ thỉ yětahe nuôma, thỉ htwỏ rỏlỏ lủ Krủtu anẻklỏ tồcỏ~ tuổ. Rò thỉ tồprề ná tồprề nuôma máhỏ anẻklô krủkrỏ tồcỏ~ tuổ hó. ²⁸ Dố prềzủtẻplỏmủ akủ nuô, Cỏmarya dyahtya rẻlỏ Prẻdỏnyãphủ tahe, nyẻtỏtỏtỏ ma prềpro tahe, thuỏtỏtỏtỏ ma

Thará tahe, dôkhyêrò kayă dô a meluô têtprotêtprya tahe, kayă dô a nîbè têtaryêproprya dô a zasímecyá pè ù tèsè tahe, kayă dô a mecwómekô ù tahe, kayă dô a züklyázüklö pè ù tahe, ná kayă dô a hébècyá ngòkhókhye tahe yènuô tahe hó. ²⁹ Kayă pwô~ tôprè htwô lõ Prêdônyăphú mătô. Kayă pwô~ tôprè htwô lõ prêprô mătô. Kayă pwô~ tôprè htwô lõ Thará mătô. Kayă pwô~ tôprè nîbè lõ têtaryêproprya dô a ki meluô pè ù têtprotêtprya tahenuô mătô. ³⁰ Kayă pwô~ tôprè zasímecyá pè lõ ù tèswitèsè mătô, kayă pwô~ tôprè hébècyá lõ ngòkhókhye tahe mătô, kayă pwô~ tôprè htwô lõ prê dô a héluôplöcyá pè ù ná ngòkhókhye tahe angólasá mătô. ³¹ Vă thézû dô thĩ ki théplòshyo thézû kuô lahyă shyêzû dô aryálô ù dô a mecwómekô málakô có ù nuô tahe. Manárò dô têtòplĩ yêtahe aklènuô, aryálô ù nuô a o pã tôcô. Nuôtôcôma mánhô monejĩ lữ tôprè ná tôprè yènuô hó.

13

Têmo

¹ Vă ki hébècyá lõ có prêlukayă angó tahe ná lõ~ mókhu tanéphú tahe angó có tadúro vă ki monejĩ ù to hénuô, vă htwô prê mọ ná cắcẹ dô apra tawótathũ kaõkaáyá kyăđe yènuôtahe prê. ² Vă ki nîbè có têtcyátètè dô vă ki hésodônyă cyá pè có ù ná Cómarya alăangó tahe có bèbè, vă ki thégně lõlátakli có tẹ acóază tahe ná lõ~ tètèkhuthégně tahenuô có bèbè, vă nîbè có têtzû dô a nõthóthũ cuõkyăbè có so tahe bèbè, vă ki monejĩ ù to hénuô, vă ma kayă olóoklö tôprè prê. ³ Lõ tẹ dô a o ná vă tahenuô, vă ki dyé lõkyă có ná kayă sỏphásorya tahe cóbèbè, htuõto vă ki lữhtyakyă có vãnẹ dô ù ki súũkyă có vă ná mi bèbè, vă ki monejĩ ù to hénuô, a nîbwínítaryê dô vǎgně tôcô~ to.

⁴ Pè ki monejĩ ù hérò, pè khyáthéplòhtúbé, pè thézònĩ ù, pè thèkhwé kuõũ tẹ to, pè hébèhtyalõ pèngó to, pè phyédu phyéhtyalõ pènẹ to. ⁵ Pè ki monejĩ ù hérò tẹ dô akòabè to tahenuô pèhépepe ù to. Pè myápũmyávyă nĩdyédũ pègně to. Pè ki monejĩ ù hénuô pè théplòdu zũnyé ù to. Pè pũma ùtètũ to. ⁶ Pè ki monejĩ ù hérò, bí ù mẹ tèmũmyáricyá akhènuô, pè thèkrũthéłõ to, manárò ù ki hécómecó tẹ hénuô, pè thèkrũthéłõ nyacó. ⁷ Pè ki monejĩ ù hénuô, pè théplò pyé pè tôphuõ~ to. Pè zũe plehyă tadũ ná ù ki ryă hyă pã, pè myásũ plehyă tadũ ná Cómarya ki meryă hyă ù pã, htuõto pè khyáthéplòhtúbé tètewõtôcô.

⁸ Tèmõnuô atadũ cyáto, a oklõma tacúprè. Prêprô tahe a tètèbè tahe bèbè, tètèbècyá ngòkhókhye tahe bèbè, tètègněplòphé tahe bèbè, a o klõma tacúprè mătô, a ki lamékyă lõ pã. ⁹ Pè tètèkhuthégně khõnyăkhě yêtahenuô bèbè, pè tètèprô one Cómarya alăangó tahenuô bèbè alóabă hí to. ¹⁰ Manárò shyé~ nopă bí Cómarya dyé hó pè tètèkhuthégně dô alóabăhó yě akhèpãnuô, tẹ dô alóabă to tahenuô a ki símékyă lõ pã. ¹¹ Bí vă pacẹ pã akhènuô, vă tètèbè bèbè, vă tètèdya vă théplòthuõhtyê tahenuô bèbè, vă tètètanẹ tahenuô bèbè, athyaná pacẹ tôprènuô prê. Manárò bí vă duprè hyă hó akhènuô, vă vĩkyă lõ pacẹ aléklõ tahe. ¹² Thyáphúnuôhó tẹ dô pè thégně khõnyáyê tahe nuõma a thyáprè ná pè myá mǎduô dô a luõ óruõ tôbè nuô prê. Manárò dô khyê pãnuô mõnyèmõthè dô pè ki myáhtye tặsũ shyéklõ có Cómarya ná pènẹ pã nuô, a ki hyátuõ pã, rò pè ki thégněplõ lõ pwô~ tôcô có pã. Khõnyàrò pè thégněplõ lõ hí Cómarya to tadúro bínuõkhě pã nuô, pè ki thégně tặtẹ lõ phú Cómarya thégně tặtẹ lõ pè nuô pã.

¹³ Manárò khõnyă yènuô, tètzû, tèmýásũ ná tèmõ okyă pã thuõcô. Dõ yě thuõcô aklènuô adulo ù ma tèmõ hó.

14

Shyëžú Dó Aryálô Tahe Nuôma Shyëžú Dó A Mëcwómëkô Ũ

¹ Thĩ tókò cyëpryëcyëli yácú moní kuõ. Htuõrò théžú nĩbè kuõ lahyã ũ shyëžú dó Thé Sãšë Byacè dyétãkrã yënuô tahe. Shyëžú nĩkrã dó aryálô ũ ma máhó hësodônyã cyã pé ũ ná Cómarya alãangó phú prëprò tôprë nuôhó. ² Mëtehërò kayã tôprëprë ki hébè ngókhókhye dó ũ thégnëhtwó to yëtahe hënuô, a hébè ná prëlukayã tahenuô máto, a hébè ná Cómarya prë. Ũ thégnëplô kuõ lũ tètôprë to. È yõ hébè ná Thé Sãšë Byacè a tètôprëprë rò a hébè ngó yëtahenuô acóazã akhu-akhyë, ũ thégnëhtwó kuõ lũ to. ³ Ki myáke klyá dó aruô tóbò hérò, kayã dó a hësodônyã pé ũ ná Cómarya alãangó tahenuôma, a hébè ná prëlukayã tahe hó, rò a htwó tëmëcwó dó prëlukayã tahe agnë, a dyéhëdyere prëlukayã, rò a mëmòhtya khyëthyá prëlukayã tahe athëplò. ⁴ Kayã dó a hébè ngókhókhye yëtahenuô a mëcwólya nĩdyé túdú anë prë. Manárò kayã dó a hësodônyã pé ũ ná Cómarya alãangó tahenuô, a mëcwó ló prëžutëtë plómuphú pwõ-tôprë. ⁵ Vã théžú dó thĩ pwõ-tôprë ki nĩbè ló ngókhókhye ashyëžú tahe tadúro vã théžúklô dó thĩ pwõ-tôprë ki hësodônyã pé ũ ná Cómarya alãangó tahe. Mëtehërò kayã dó a nĩbè shyëžú dó a hësodônyã pé ũ ná Cómarya alãangó phú prëprò tahenuô, a loduklô rò a nĩbwínítaryë klô ná kayã dó a nĩbè ngókhókhye ashyëžú yëtahe. Manárò kayã dó a hébè ngókhókhye yëtahe tôprënuô, kayã tôprëprë dó a ki hësohte luõplô pé ũ ná è hébè ngókhókhye yë angólasá ki o túma, a nĩbwínítaryë pé dó prëžutëtë plómuphú tahe agnë prë.

⁶ Phúnuôro vã khöbóthyó thĩ, vã ki hyã hébè pé thĩ ná ngókhókhye yë kihéro a ki nĩbwínítaryë dó thĩgnë phútë? Manárò, vã ki phyëhyãní pé thĩ tètítëkyã dó Cómarya dyëluõ pé vã tahenuô bëtë, tètëkhuthëgnë tahenuô bëtë, tètëpröhëprya one tahenuô bëtë, ná tètithyóithya tahenuô bëtë, kihënuô, a ki htwöbwíhtwótaryë dó thĩgnë pä. ⁷ Myá kuóré lahyã tètòtëuó a tãmuõttätë dó a söðó théplò yëtahenuô, kayã tôprë ki uóttéló, mátorò ki a dòti manárò a dòpra atalã yënuô a ki pra rë to kihéro a théžú dòpra kryã-phútënuô, a khöbóthyó tahe cuó thégnëplöcyã lũ tètòpra atalã prařëprãní yënuô phútë? ⁸ A thyá phúnuôhó, hékuóré, klyëphú tôprë ki théžú dyéthëgnë akhó tahe ná èthĩ tó htyasátë hó rò a ki uóprahtya pé èthĩ kwó, manárò a uó dyéthëgnë ũ yënuô, a ki uó praplô ryá kwó to kihéro ùpë tôprë cuó thégnëcyã a tetyéthëgnë ũ yënuô ná ũ bè htyasátë phútë? ⁹ Phúnuôhó në ki hébè ũ ná ngókhókhye dó ũ thégnë angólasá to yënuô hérò ũ cuó thégnëcyã angólasá phútë? Në ki hébè phúnuô hérò, a thyáprë ná në hébè ló kyädë në këlathë prë. ¹⁰ Dó hekhu yënuô, ngókhólũ nuô a o ényacó tadúro tóco ná tóco nuô angólasá o khódú atë. ¹¹ Manárò kayã tôprëprë ki hébè vã rò vã ki thégnë lüngó to hérò, ènuô a thyákyã hó ná htyëkëruôphú tôprë dó vägnë hó, rò vãnuô, a thyákuódú hó htyëkëruôphú tôprë dó ègnë hòhó. ¹² Thĩ ki théžú málakó Thé Sãšë Byacè dyëkrã shyëžú yë hënuô, nwóphyë lahyã shyëžú dó a ki më duhtyahtühtya cwó prëžutëtëplómü nuôtahenuô.

¹³ Phúnuôro kayã dó a hébëcyã ngókhókhye yëtôprënuô, a tóbè kwĩ Cómarya ná a ki dyë lũ tetyátëtë dó a ki hësoplô kãkhyë pé khyë ũ ná a tètëhébé tahe. ¹⁴ Mëtehërò, vã ki kwícóbë ná ngókhókhye yë hérò, vã théplò yënuô a thégnë ná vã kwícóbë Cómarya tadúro vã tanëplô nĩdyé angólasá to. ¹⁵ Ki héphúnuôro, vã kibë më phútë? Vã ki

kwicóbě phú Thé Săsě Byacè zŭklyázŭklô vǎ théplò nuô pré, htuôto vǎ ki kwicóbě dû ná ngó dǒ ũ thégně kuô vǎ nuôtahe pré. Bí vǎ irô akhěnuô, vǎ ki irô phú Thé Săsě Byacè zŭklyázŭklô vǎ théplò nuô pré, htuôto vǎ ki irôdû ná ngó dǒ ũ thégně kuô vǎ nuôtahe pré. ¹⁶ Hékuórě, nẹ ki hébwíhétaryě htuthéhtya túpré Cómarya ná ngókhókhye yě kihérò, kayǎ dǒ a hyácóbě kuô nẹ yětahe aklě tôprèprè yô thégně kuô nẹngó to akhu-akhyě, a krwô hébwíhétaryěhtya cyǎ kuô nẹ Cómarya to. ¹⁷ Nẹ tẹkwicóbě htuthéhtya Cómarya yěnuô, aryálǎ có hó tadúrò a htwöbwíhtwötaryě dǒ ũgně tôcô~ to.

¹⁸ Tèhébé ngókhókhye yětahenuô, vǎ yô hébécyǎ lóklô ná thǐ akhu-akhyě vǎ hébwíhétaryě Cómarya. ¹⁹ Manárò dǒ prèzŭetèplòmŭ akũnuô, vǎ hébé ná ngókhókhye yětahe to. Mètèhérò, phũ~ ná vǎ hébé ũ ná ngókhókhye yě amŭ tôthó nuô, vǎ ithyó pré ũ ná ngó dǒ ũ thégněcyǎ yě nyāmŭ pré nuô aryáklô pǎ có dǒ vǎgně có.

²⁰ Vǎ khöbóthyó thǐ, tanẹ lahyǎ tǎ phú pacèphú tahe tanẹ nuô tǎmé. Manárò túpré tèmŭmyáricyǎ yětôcô nuô pré rò htwöhtya thyǎ lahyǎ ná pacèphú othé dǒ a thégně kuô tèmŭmyáricyǎ to nuôtahe ní~. Manárò tẹ dǒ vǎ rǎ pẹ thǐ yětahenuô, tanẹ lahyǎ phú kayǎduprè hó tôprè a tètane nuô. ²¹ Lisăsěkŭ hé,

“Vǎ ki nõhyǎ htyěruôkékłôphú tahe ki hyǎ hébé vǎkayǎ tahe ná htyěruôkékłô angó tahe pǎ. Vǎ ki hébé có èthǐ phúnuô pǎ manárò èthǐ nǐdǎ vǎ ngó to pǎ,”[✠] Byacè hé phúnuô.

²² Phúnuô akhu-akhyě, ngókhókhye yětahe nuôma tèmátèdyǎ dǒ prèzŭetèphú tahe agněnuô máto. Ngókhókhye yětahe nuôma a dyéluô ná Cómarya kírě cirya kayǎ dǒ a zŭenyǎe kuô to nuôtahe agně pré. Manárò tẹhépro Cómarya alǎangó tahenuô a dyéluô ná Cómarya théplòonǐ prèzŭetèphú tahe pré. Tẹhépro one yěnuôma prè dǒ a zŭe kuô to tahe agněnuô máto. ²³ Hékuórě, thǐ hyǎ cóbucóbě rólô lŭ rò thǐ ki hébé ná ngókhókhye yětahe pwô~ tôprè kihénuô, kayǎ dǒ aruô tahe, mátorò kayǎ dǒ a zŭekuô hí ũ Krístu to tahe ki hyácóbě tǒkuô thǐ hérò èthǐ ki nǐhuônó kuô ngó yětahe tôphuô~ to kihénuô èthǐ ki hé lahyǎ thǐ ná kayǎ tamwǐ pǎ. ²⁴ Manárò, hékuórě, kayǎ aruô dǒ a nǐhuônó kuô ngó yětahe tôphuô~ to tahe, mátorò kayǎ dǒ a zŭe kuô hí Krístu to tahe ki hyácóbě tǒkuô thǐ hérò thǐ ki hépro Cómarya alǎangó pwô~ tôprè henuô, èthǐ ki thégnělyǎ nǐdyé lahyǎ ané ná èthǐ ma prèoraphú tahe pǎ. Dǒ thǐ hépro yě akhu-akhyèrò èthǐ ki thézŭ zǎ lahyǎ ané pǎ. ²⁵ Yětôphuórò, tẹ dǒ èthǐ thégnětwóto dǒ a théplòkŭ tahenuô, a ki tanèplöhte pǎ, rò a ki dǎngŭlyǎ cóbèhtya Cómarya rò a ki hé, “Cómarya a taryèproprya shyosô omákuô lakô ná kayǎ yětahe hó,” a ki hé lahyǎ phúnuô pǎ.

Paulu Ithyóithya Ũ Ná Cóbucóbě Rólŭ Ari-akya

²⁶ Vǎ khöbóthyó thǐ, phúnuôrò bí thǐ hyácóbě rólŭ akhěnuô, thǐ tǒ mẹ phútě? Tahehenuô a ki irô htuthéhtya Cómarya, tahehenuô a ki ithyóithya ũ ná Cómarya alǎangó, tahehenuô a ki héluöhte pẹ ũ ná Cómarya dyéluô lŭ tahe, tahehe kuôke rò a ki hébé ná ngókhókhye tahe, tahehe ké rò a ki héplöhte pẹ ũ ngókhókhye yětahe angólasá. Thǐ mẹ lahyǎ phúyě ma aryǎ vǎ. Manárò thǐ mẹ tètètè~ bèbé nuô, nõ nǐhèñire, nõ htwöbwíhtwötaryě pẹ prè dǒ a nǐhuô tẹ tahe agně nuô. ²⁷ Kayǎ tôprèprè ki thézŭ hébé ná ngókhókhye yětahe kihérò, a tǒ hébé éló ná thényě tomaná théthuo to. Manárò èthǐ tǒbè hébé tôprè htuô tôprè. Rò dǒ èthǐ aklě tôprènuô, a tǒ thégněplö angólasá rò

[✠] 14:21 14:21 Isaia 28:11-12

a tǒbè héso kaḡhyě plǒ pɛ khyěthyá pɛ ũ. ²⁸ Manárò, kayă dö a hébè ná ngókhókhye yětahenuô, prèhèsohtepłǒ luǒ pɛ lǔ angólasá ki o tǒprè~ to hérò, nõothuôkyă èthĩ dö thĩ prèzǔetèplǒmũ akũnuô, rò nõkwícóbè huô nídyédũ è ná Cómarya nuôprè.

²⁹ Phúnuôhó, kayă dö a héprǒ Cómarya alǎangǒ tahenuô, a tǒ héprǒ prè thényě tomaná thèthuǒ prè. Èthĩ héprǒ yětahe nuôma Cómarya nõhéprǒ mã èthĩ ẽ, máto ẽ nuô, kayă dö a okyă tahe tǒbè níďă rò tanemyá tǎtɛ lahyă èthĩ atèhéprǒ yětahe.

³⁰ Manárò, dö kayă onyănídă tɛ aklè tahenuô, kayă tǒprèprè ki nĩbè ngǒ dö Cómarya o tǒmũmũ kihérò, kayă dö a héprǒtè nuôtǒprè tǒbè okuókyă, kayă yètǒprè bè hébè kuóke. ³¹ Phúnuôhó, thyáphú ũ pwǒ~ tǒprè ki nĩbè kuó tètèkhuthégně ná tètètère agnènuô, lǒ~ kayă dö a héprǒ tɛ tahenuô, a tǒbè héprǒ tǒprè htuǒ tǒprè.

³² Kayă dö a thézǔ héprǒ tɛ tahenuô, a héprǒ bèbè, a héprǒto bèbè, a tǒ khǒbécya dyé lahyă ané. ³³ Mɛtèhérò, bí thĩ hyă cóbucóbè rǒlǔ akhènuô, thĩ héprǒ prarúpraté prǒ lǒ lǔ tǒphuótuǒ phúnuô rò Cómarya thèplǒ o to. Cómarya thézǔ dö thĩ ki hé thĩ ki mɛ lahyă ná aklyáaklǒ tǒprè htuǒ tǒprè phúnuô.

³⁴ Bí prèzǔetè plǒmũphú okúokya lǔ akhènuô, èthĩ lèklǒ o ná dö prèzǔtè plǒmũ akũ yènuô, prèmò tahe tǒbè othuókrè. Èthĩ tǒbè hébèní to. Manárò phú Judaphú tètthyótèthya o nuô, ũ tǒbè dyaduzǔnyă èthĩ. ³⁵ èthĩ ki thézǔ thégně tètǒcǒcǒ hérò, a bè ka sudyă prè avè dö hi. Dö prèzǔetèplǒmũ akũnuô, prèmò tǒprèprè ki hébèkuǒ tɛ hènuô a htwǒhtya tɛ thétarè tǒcǒ.

³⁶ Cómarya alǎangǒ a khăshyékħarya ma a o nyă prétú dö thĩ Corinthia prèzǔetèplǒmũ akũ rò a hyă nyă prè ẽ? Mátorò a hyă pɛ prétú nyă dö thĩ yětahe a o prè ẽ? ³⁷ Kayă tǒprèprè ki tane nídyé ané, vǎ ma prè dö a héprǒ pɛ Cómarya a tɛritèkyă tǒprè, mátorò vǎ ma kayă dö a nĩbè shyézǔ dóthudóthé tǒkyè tǒprè kihérò vǎ rǎ tɛ yětahenuô Byacè a tètèkyă prè nuô a bè thégně prè. ³⁸ Manárò lǒ~ vǎ hé lǔ yětahenuô, a ki bezǔbenyă to hérò bezǔbenyă tǎ è tǒprè~ tǎmɛ.

³⁹ Mɛphúnuôrò, vǎ khǒbóthyó thĩ, dyaícũ lahyă thĩ thèplǒ ná tètèhéprǒ yětahe. Manárò cuǒ nõokuó tǎ kayă dö a hébè ná ngókhókhye nuôtahe tǎmɛ. ⁴⁰ Thĩ mɛ ítètè~ bèbè nuô, thĩ tǒbè mɛ tǎtǒtǎbè è rò tǒbè cuǒ ná aklyáaklǒ.

15

Krístu Thyě Ihtòkəḡhyě

¹ Vǎ khǒbóthyó thĩ, khǒnyarò vǎ thézǔ dyé thénɛhtyabè khyěthyá thĩ ná tètèkrǔ ari-akyă dö vǎ hèsodónyă pɛ htuǒhó thĩ rò thĩ nĩbè htuǒhó rò thĩ dyashyodyasǒ htyahó thĩ tètètènyă dö alo yènuô ari-akyă prè. ² Yènuôma tètèkrǔ ari-akyă dö vǎ hèsodónyă pɛ htuǒhó thĩ nuô hó. Thĩ ki zúe rò thĩ ki pǔklǒma ryă tètèkrǔmila ari-akyă yètǒcǒ hènuôma, thĩ nĩbèhó thĩ tɛmɛlwóhtekə hó. Thĩ ki mɛ phúnuôto hérò, thĩ tètè yětahe nuôma tètè dö a mǎlakǒ máto.

³ Tɛritèkyă dö a lodulǒ ũ dö vǎ nĩbè rò vǎ dyétǎ dítú pɛ thĩ yènuôma mǎhó, thyáphú pɛ ki siplé ná tɛcirya pɛ tètèthú yènuôrò, Krístu khyáthyě hó athé hó, lisăsèkũ hé phúnuô.

⁴ Htuǒto lisăsèkũ hé pǒ, ũ iluóhtuǒ Krístu rò thuónyě tǒnyènuô a ihtòhtwǒprè kaḡhyě dö tètèhyě. ⁵ A htwǒprè kaḡhyě htuǒrò a oluóhtya pɛ Petru, htuǒrò a oluóhtya pɛ Prèdónyáphú shyéthényě. ⁶ Htuǒrò dókhyènuô, a oluóhtya pɛ pǒ a khǒpacè nyǎzè

tôphuôtuô. Rò kayă dö a myáhtye lű yětahenuô, tahehe ma a thyěhtuôhó manárò tahehenuô, a ohtwöprè tuöpä khönyăkhě yěnuô a o éklö pă có ná a thyěhtuô nuôtahe có. ⁷ Htuôrò a oluôhtya pèhtuô Jakomo rò a cuố oluôhtya pèke lö~ Prèdönyăphú nuôtahe. ⁸ Dökhylö rò a oluôhtya pè kuôke vă dö athyaná pacèphú dö a o bälë kuôũ to yětöprè.

⁹ Dö Prèdönyăphú lö~ plĩ aklènuô, vă ma kayă dö akòabè kuôũ phú Prèdönyăphú dö aruô nuôtahe taki~ to tôprè hó, mețèhèrò bí vă zűe tyahí Jesũ Krĩstu to akhènuô, vă mecyëmecü kayă dö a zűe Jesũ Krĩstu tahe akhu-akhyě, ù ki é kuô vă ná Prèdönyăphú tôprèprènuô~ a kòcò taki~ to. ¹⁰ Manárò, dö Byacè abwĩataryě akhu-akhyě, khönyărò vă htwöhtyahó Prèdönyăphú tôprèhó. Tèbwítètaryě dö Còmarya dyétă vă yěnuô a kyădè to. Mețèhèrò vă yácú htòhèhtòre me klö có ná Prèdönyăphú dö aruô tahe có. Vă mebě phúyě nuôma văhěväre nĩdũ mătò. Còmarya abwĩataryě me tộkuô ná vă akhu-akhyě, vă mebě phúyě nuôprè. ¹¹ Phúnuôrò, vă hèsodönyă pè thĩ yětahenuô bèbè, èthĩ hèsodönyă pè thĩ tahenuô bèbè, thĩ zűe thyălö hó lű phúnuô hó.

Pè Ihtò Htwöprèkạ Dö Tèthyě

¹² Pè hèsodönyăhtuô pè hó thĩ ná Krĩstu ihtòhtwöprè kạkhyě dö tètthyě tadúrò dö thĩklë tahehenuô, “Kayă thyěhtuôhó tôkuôrò a ihtòhtwöprè kạkhyěcyă pă takhyă~to,” a cuốhé lahyă phúnuôma mețè? ¹³ Phú thĩ hènuô a ki málakö hèrò, Krĩstunuô, a thyě ihtòhtwöprè kạkhyě to, angólasá hyă phúnuô hónuô. ¹⁴ Krĩstu ki thyě ihtòkạkhyě málakö to kihèrò, pè hèsodönyă pè thĩ yěnuôma a nĩbwínítaryě to. Thĩ zűe nuô~ ma a nĩbwínítaryě toto. ¹⁵ Túyěnuô mătò, thĩ hé ná kayă thyěhtuônuô a htwöprè kạkhyě cyăpătò yěnuô a ki málakö hèrò, a tặ ná thĩ hé hó ná Còmarya mehtwöprè kạkhyě khyěthyá Krĩstu mătò phúnuô hónuô. A ki málakö phúnuô hèrò, pè ma kayă dö a cuố dönyă lahölahya pèlö hó ù ná Còmarya ari-akyă tahe hó, mețèhèrò pè yö hèsodönyă pè ù ná Còmarya mehtwöprè kạkhyě khyěthyá hó Krĩstu phúnuô nuô~. Manárò thĩ hé yétahe nuôma atö tôcô~ to. ¹⁶ Kayă thyě tahe ki ihtòhtwöprè kạkhyě to kihèrò, Krĩstu nuô~ ma Còmarya me ihtòhtwöprè kạkhyě lű dö tètthyě mătò to. ¹⁷ Krĩstu ki thyě ihtòkạkhyě dö tètthyě to kihèrò, thĩ zűe Krĩstu nuô a kyădè lö hó. Htuôto tètthú tahe cöklöma păprè thĩ prè, a plwökyă hí thĩ to. ¹⁸ Thĩ héyě a ki tở hèrò, kayă dö a zűe Krĩstu rò a thyěhtuôhó tahenuô, a tuölö hó dö tẹpyètèkyă hó. ¹⁹ Pè dö a zűe Krĩstu rò a ohtwöprè pă khönyăyě tahenuô, pè zűe Krĩstu rò pè ki myásũ prétú yětòhtũ agnè prè, pè myásũ dö a ki mełwóhtekạ pè shyé~ nopă tôhtũ agnènuô a ki oto hèrò, dö hekhu yěnuô, tở thézölö ná kayă phú pè yétahe nuôma a o pă to hó.

²⁰ Manárò, Krĩstu thyě ihtòkạkhyě yěnuôma a málakö có. Dö è thyě ihtòkạkhyě rẹlö ù dö tètthyě akhu-akhyě, a dyéluô thègně tặtè pè có hó pè ná kayă dö a thyě talwóhtuôhó tahenuô, a ki ihtòhtwöprè kạkhyě lökhyě dö tètthyě pă. ²¹ Dö kayă tôprèprè mặhó pè Adam mețèthú akhu-akhyèrò, prèlu hekhuphú pwö~ tôprè bè thyě lö. Phúnuôhó, dö kayă tôprèprè mặhó Jesũ yě me tề akhu-akhyèrò, lö~ kayă thyě tahe ki ihtòhtwöprè kạkhyě lö khyěthyá dö tètthyě pă. ²² Prèlukayă pwö~ tôprè aklwĩalyă tặ kalyă dítú dö pè Adam a o akhu-akhyě, kayă pwö~ tôprè bè thyě lö prè. Phúnuôhó, kayă dö a htwö hó tôcô~ tuô ná Krĩstu tahenuô, Krĩstu ki mehtwöprè kạkhyě lű pă. ²³ Manárò tètthòhtwöprè kạkhyě yěnuô a ki htwöhtya tôcôhtuô tôcô pă. Pè pwö~ tôprè tồbè

opô tuôđđ môngyě tồ ihtò nuôtônyě pã. Byacè Jesũ ihtò htwöprè rëlô pã. Htuôđđ shyé~ Byacè Jesũ Krístu hyãlyã khyěthyã pã nuô a ki mę ihtòhtwöprè kãkhyě kayã đố a zũe lũ nuôtahe pã. ²⁴ Htuôđđ pãđ, hekhu ki tadũkyã pã. Bĩnuôkhẽ pã, Krístu ki mępẽkyã lỏlỏ~ prẽpôtẽ tahe, tẽtaryẽppropyã tahe ná tẽtaryẽshyosỏ nuôtahe pã. Rò a ki dyếtãkyã htyẽkẽyẽ đố Phẽ Cỏmarya a takhukũ pã. ²⁵ Mẽtẽhẻrỏ Krístu bẻ pỏ tuố tẻ shyé~ Cỏmarya mępẻ lỏlỏtakli htuôđđ hó prẻ đố a thẻhte Krístu yẻtahenuô, rò a dyatã lỏ hó ẻthĩ đố Krístu a khãduôlẻ hó pã. ²⁶ Tẻshyotẻsỏ đố khyẻlỏ ử tỏcỏ đố Cỏmarya ki bẻ mępyẻkyã ẻ nuôma mặhỏ tẻthyẻ yẻnuô hó. ²⁷ “Cỏmarya ki dyatã lỏ tẻpwỏ~ tỏcỏ đố akhãduôlẻ pã,”* lisãsẻkũ hẻphũnuô. Manỏrỏ ngỏ yẻtỏmũnuô ma, a thẻzũ hẻ ná Cỏmarya o đố Krístu a taryẻppropyã shyosỏ alẻ phũnuô mặto, mẽtẽhẻrỏ, prẻ đố a nỏpỏ Jesũ Krístu ma Cỏmarya prẻ. ²⁸ Thyáphũ Cỏmarya ki pỏ lỏlỏtakli tẻpwỏ~ tỏcỏ agnẻnuô, shyé~ Jesũ Krístu pỏ hó tẻlỏ~ plĩ pã akhẻnuô, a ki nĩđã a Phẽ Cỏmarya đố a nỏpỏ lũ yẻtỏprẻ angỏ pã.

²⁹ Vã thẻzũ hẻ pẻ pỏ thĩ tỏcỏ. Kayã thyẻhtuỏ tahenuô a ki htwöprẻ kãkhyẻ pãto hó kihẻrỏ kayã tahehe cuố plwỏ pẻ tuố htyẻ đố kayã thyẻ tahe agnẻ rò a nĩbwĩnĩtaryẻ đố ẻthĩgnẻ phứtẻ? Kayã thyẻhtuỏhỏ tahenuô, a ki htwöprẻ kãkhyẻ cyã pãto hó kihẻrỏ, kayã nuôtahe cuố plwỏ pẻ tuố ẻthĩ htyẻ mẻtẻ? ³⁰ Pẻ kuỏkelẻ~, kayã thyẻhtuỏhỏ tahe ki ihtòhtwöprẻ kãkhyẻ pãto kihẻrỏ, pẻ cuố khyã tuố tẻcyẻtẻcủ yẻtahe pwỏ~ tỏnyẻ mẻtẻ? ³¹ Vã khỏbỏthyỏ thĩ~, vã myáhtyebẻ ná tẻthyẻ pwỏ~ tỏnyẻ cỏ. Đố thĩ zũe Byacè Jesũ Krístu akhu-akhyẻ, thĩ mẻthẻkrũ nyacỏ vã nuôma Cỏmarya thẻgnẻ prẻ. Htuỏto, vã khyábẻ nyacỏ tẻcyẻtẻcủ nuôma Cỏmarya thẻgnẻ kuỏđũ prẻ. ³² Bĩ vỉ Epheso akũ yẻnuô, vã khyábẻ nyacỏ tẻcyẻtẻcủ cỏ, mẻtẽhẻrỏ kayã đố a thẻhtethẻhã vã tahenuô a thẻzũ e vãzyẻ nuôma a thyácỏnã tẻmĩtẻmyã tahenuô cỏ. Phũnuôđđ, vã ki zũe ná kayã thyẻhtuỏ tahe ki htwöprẻ kãkhyẻ pãto kihẻrỏ, vã cuố khyáthẻplỏhtũ, khyácỷkhyácủ katẻ~ yẻ mẻtẻ? Ki ử thyẻ ihtỏkãkhyẻ pã to kihẻrỏ, aryãlỏ ma pẻ ki mẻmỏmẻphwĩ pẻnẻ rò pẻ ki hẻ kuỏ phũ ử hẻo ngỏ tỏmũ,

“Parỏpã ma pẻ thyẻ hó pã ẻ~, rò pẻpẻđỏ pỏ~, mẻmỏmẻphwĩ nĩdyẻ lahyã pẻnẻ pỏ~.”* Ngỏ đỏnyã o phũnuô.

³³ Zũe tã kayã đố a hẻ phũnuô tahe tằmẻ. Phũ ử hẻ, “Thĩ ki bỏthyỏ thĩ khỏbỏthyỏ đố a mẻ tẻmũmyáricyã tahe rò a tanẻ tẻmũmyáricyã tahenuô, a ki rẻnĩ thĩ pã rò thĩ ki htwỏhtya thyákuỏ kayã mũmyáricyã phũ ẻthĩ nuô pã.” ³⁴ Tanẻ tặtặtặbẻ khyẻthyã lahyã thĩ thẻplỏ rò vỉkyã kyã thĩ mẻtẻthủ nuô tahe. Mẻtẽhẻrỏ đố thĩklẻ tahehenuô tuốkhỏnyã a thẻgnẻ tặtặ kuỏ hí ử Cỏmarya ari-akỹã to. Tẻhtwỏhtya phũyẻ nuôma thĩ tỏkỏ thẻtarẻ nyacỏ.

Pẻ Thyẻ Ihtỏkãkhyẻ Pã Nuô Pẻ Nẻklỏyẻ A Ki Thyã Phứtẻ Pã

³⁵ Hẻkuỏrẻ, kayã tỏprẻprẻ ki sudyã, “Kayã thyẻhtuỏnuô, a cuố htwöprẻ kãkhyẻ cyã phứtẻ? A ki htwöprẻ kãkhyẻ hẻrỏ, anẻklỏ yẻ a ki htwỏhtya nẻklỏ phứtẻ tỏcỏtẻ pã?” A ki sudyã phũnuô pã. ³⁶ Kayã olỏ thĩ~ thĩ iluỏtặ tẻklwĩ nuô, a ki phákrỏthỏrẻ to hẻrỏ a phẻhtya cyãto. ³⁷ Buỏkũlã plỏ bẻbẻ, tẻklwĩ ỉtẻtẻ~ bẻbẻ, amỏ đố a kỉrẻ phẻhtya yẻ pã nuô a zặzặặkỉ ki thyánã tẻklwĩ aplỏ yẻnuô pã mặto. ³⁸ Tẻklwĩ tỏcỏ ná tỏcỏ nuô a tỏbẻ plỏhte mẻ phứtẻ nuô, Cỏmarya tari one htuỏlỏđũ hó củ athẻplỏ thẻzũ mẻnuô hó. Tẻklwĩ tỏcỏ ná tỏcỏ nuô, amỏ tỏbẻ mẻkhỏđũ phứtẻ nuô, Cỏmarya tari one lỏ htuỏhỏ

phú a thézú mēnuô hó. ³⁹ Phúnuôhó, Cómarya byátă thêhtwöprê tahe anêklô pházye tôcô ná tôcô nuô a thyálũ to. Kayă tahe anêklô pházye bèbè, tètphútèlye tahe anêklô pházye bèbè, htũ tahe anêklô pházye bèbè, tèt tahe anêklô pházye bèbè, tôcô ná tôcô nuô a khólũ. ⁴⁰ Phúnuôrò nêklôpházye dõ mókhu agnēnuô a khódũ, dõ hekhu agnēnuô a khódũ. Mókhu anêklô pházye a tètwtèryá yēnuô atwó khòdũ tômyě, hekhnêkhu anêklô pházye a tètwtèryá yēnuô atwó khòdũ tôcô. ⁴¹ Tamó a tètwtèryá bèbè, lě a tètwtèryá bèbè, sè a tètwtèryá bèbè, tôcô ná tôcô nuô, atwó khódũ lũ. Sè tòmě ná tòmě a tètwtó prê nuô a khódũ lũ.

⁴² Phúnuôhó shyé~ ù thyě ihtòka pã tōnyēnuô, pēnêklô yě a khódũ ná pēnêklô khōnyá yēnuô pã. Kayă thyě tōprê anêklô nuô a ki thòkyă pã tadúro shyé~ a thyěihtòka pã tōnyēnuô, anêklô yēnuô a thyěcyá pãto hó, a thòcyá pãto hó. ⁴³ Bí kayă tōprê ohtwöprê pã akhēnuô, anêklô pházye yě a dyēhtwöhtya lũ tètthèplòpyé ná tètthècèrecè tahe prê. Manáro shyé~ a thyě ihtòkakhýě pã tōnyēnuô, anêklô pházye yě a ki lóbă ná tètłitètakhè ná tètaryēshyosò pã. ⁴⁴ Pè hekhnêkhu anêklô yēnuô, ù ki iluó tãkyă è pã. Manáro shyé~ pè thyě ihtòkakhýě hó pã nuô pè ki nĩbè khódũ nêklô athè dõ a ki ohtwöprê bécýá dõ mókhu rò a ki thyěcyá pãto yēnuô pã.

Phú pè o ná nêklô dõ a ohtwöprê bécýá dõ hekhu yēnuô, pè ki o ná nêklô dõ a ohtwöprê bécýá dõ mókhu nuô pãpã. ⁴⁵ “Prèlukayă arêlô tōprê dõ ù é lũ ná Adam yēnuô Cómarya dyé lũ thêhtwöprê,”* lisăsèkũ héphúnuô. Manáro Jesũ Krístu dõ ù é lũ ná Adam dõ khyěló yētōprēnuô, a dyétă dítú hó prèlukayă tahe a tètōhtwöprê athè ná Thè Săsè Byacè hó. ⁴⁶ Pēnêklô dõ a thyěcyá yēnuô a hyă rēklô, htũrò pè thêhtwöprê anêklô yēnuô a hyăno dõ khyě prê. ⁴⁷ Prèlukayă Adam arêlô tōprēnuô, ù byá lũ ná hemũ prê. Manáro Jesũ Krístu dõ ù é lũ ná Adam nyēprê tōprê yētōprēnuô a o có dõ mókhu hyălyá. ⁴⁸ Prèlukayă lō~ plĩ nuô a o ná anêklô dõ athýáná prèlukayă arêlô dõ ù byátă lũ ná hemũ nuô tōprê hó. Manáro kayă dõ a krwö Jesũ Krístu akhyě tahenuô, shyé~ mókhu pã, anêklô ki thyáná kayă o dõ mókhu hyălyá nuôtōprê pã. ⁴⁹ Pè pwö~ tōprê pè o ná pēnêklô dõ athýáná Adam anêklô nuô. Manáro dõ khyě pã pēnêklô yēnuô a ki thyáná Krístu dõ a hyălyá dõ mókhu yēnuô tōprê anêklô pã.

⁵⁰ Khöbóthyó thĩ~, khōnyáyě vã thézú hé pè thĩ ná pēnêklô pházye dõ a o ná thwi ná htyě yēnuô a cuōnuó ohtwöprēcýá dõ Cómarya ahtyěakékũ to. Mètthérò pēnêklô dõ athòapyékyă cyá tacúprê yēnuô, a ohtwöprê khyănyěbè tacúprê to. ⁵¹ Khōnyáyě vã thézú hé pè thĩ tèt dõ ù thègně híto nuôtahe. Pè ki thyě lō pwö~ tōprê pãnuô mato. Manáro pēnêklô yēnuô a ki htulya taplekyă lō pwö~ tōprê pã. ⁵² Shyé~ a htwöhtya hó pãnuô, apryă nyacó pã, a ki pryăklô pã có ná pè bòklé pēmèthè nuô pã có. Mōnyédókhýě tadúhó pã tōnyēnuô, pè ki nĩhuó kwö prãhtya pã. Bí kwö prãhtya akhēnuô, thyáphú kayă dõ a thyě tahe ki htwöprê kakhýě lahyă tacúprê pã agnēnuôrò, èthĩ ihtòka dõ tètthýě pã. Manáro kayă dõ a ohtwöprê tuöppã bínuôtōnyě pã tahenuô, anêklô tahe ki htulya taple kälö pã. ⁵³ Pēnêklô dõ a thòpyécýá yēnuô, a bè htulya taplekyă ná nêklô dõ a thòpyécýáto yēnuô pã. Pēnêklô dõ a thyěcyá yēnuô, a bè htulya taplekyă ná nêklô dõ a thyěcyáto yēnuô pã. ⁵⁴ Shyé~ pēnêklô htulya taplekyă hó ná

* 15:45 15:45 Hekhuhtwölú 2:7

néklô dô a thyěcyáto yě pã akhěnuô, a ki lóhtyabãhtya thyáná lisăsěkũ hé, “Těthyě lacúkyã hó, ũ mepě plúlã hó lũ hó.”✠

55 “Kõ- tětthyě, nè mepěcyá pã ũ to. Nè takuôtabě ashyo-asõ dô a ki mepýamesě ũ tahenuô a otõ bítě?”✠

56 Tětthyě a taryěshyosõ dô a ki mepýamesě ũ nuôma a nĩbè dô tětthútèora aļò rò tětthútèora a taryěshyosõ yěnuôma a nĩbè dô tětthyótětthya aļò prě. 57 Manárò pè hébwíhétaryě Cómarya kanõ- to, dô Byacè Jesũ Krĩstu mepě htuõhõ tề dô pègně akhu-akhyě, Cómarya dyé hó pè tèmepě tětthũ a taryěshyosõ ná tětthyě a taryěshyosõ yětahe hó.

58 Phúnuôrò, vã khõbõthyó thĩ, khõnyárò ihtò tanyãryá lahyã rò oklõsõma lahyã dô thĩ tềzũ akũnuô ní-. Mě shyoshyo lahyã Cómarya atèmě pwõ- tôphuõ ní-, mètèhèrò thĩ mề Byacè atèmě nuô a kyãdè dô thĩgně to.

16

Ihtuô Tèmělũmetyã Dõ Cómarya Akayã Tahe agně

1 Khõnyãyě, vã thềzũ hé thĩ ná thĩ ihtuôplõ rũ tèmělũ dô thĩ ki mềcwõ ná prềzũtềphũ dô a sõryasõphã rò a o dô Judakékũ nuõtahe ari-akyã. Vã thềzũ hé thĩ ná krwõmềkuõ phũ vã hékyã Galasia prềzũtề plòmuphũ nuõtahe bèmề nuô. 2 Pwõ- phuõphuõ bí Mõnyěduô* bè hó nuô, thĩ tồprề ná tồprề tồ dya oplõkyãkhó thĩ rũ nuõ tồklé ná tồklé akũ nuô. Thĩ ki dya oplõ tồ lõ lũ phúnuô hèrò shyé- vã hyãtuõhõ akhěpãnuô, thĩ locuõ lữ ihtuôplõ pãto hó. 3 Shyé- vã hyãtuõ pã nuô, thĩ tồkò nwóhtya kayã tahe dô a ki bè cuõthũ pề ũ rũ dô vĩ Jerusalem pã. Rò thyáphũ kayã dô a ki phyésũ rũyě pã tahe ki thềgně ná ũ dyé rũ yěnuô ná tềritěkỹã ítě agněnuô, vã ki rãcuõnĩ pề prềphyésũ rũ nuõtahe li tôba pã, rò vã nõphyécuõnĩ ná èthĩ pã. 4 Bínuõkhě pã, vã lo tồ cuõ tồkuõná èthĩ pã kihèrò èthĩ ki cuõrõkuõ ná vã pãma anĩ prềprề.

Paulu A Tètaze-one

5 Vã lo cuõnuõrề dô Macedoniaké akhu-akhyě, shyé- vã cuõnuõ htuõhõ dô Macedoniaké pã nuô, vã ki hyã dítũ dô thĩ o pã. 6 Vã ki hyã olě nyề kuõ thĩ taki pã kõle. Taryã- ma vã oplũ talwõ kuõ thĩ ná kërõkhě yě pã kõle. Htuõpãrò, vã ki cuõ plehyã pỏ klyá pã. Rò vã ki cuõ plehyã pỏ klyá bítě- tôpho pãnuô bèbè, vã myásũ ná thĩ ki mềcwõbè vã prề. 7 Hyã olě prề taplõphũ rò vã thềzũ hyã olě to. Byacè ki thềplòo hèrò, vã thềzũ hyã olě nyề kuõ thĩ taki. 8 Vã ki cuõ o bí vĩ Epheso akũ nuô pã rò vã ki o tuõdõ pwě dô ũ é ná Pentecosto htuõ nuô pã. 9 Kayã dô a thềhtethěhã vã tahenuô a o ényacó tadúro vã cuõ o bí vĩ Epheso akũ yěnuô a nguduprĩdu nyacó dô vãgně cõ, mètèhèrò kayã dô a thềzũ nĩhuõ Cómarya alãangõ tahenuô a o é nyapãcõ.

10 Shyé- Timothy hyã tồkuõ thĩ pã akhěnuô, myãkhwè ryã è ní-, mètèhèrò è ma Byacè a prèmètềphũ tồprề dô a thyákuõdũ ná vã yěnuô hó. 11 Thĩ bè tanề patĩnĩ lũ tồprề- to. Thyáphũ a ki kãtuõbè khyě dô vã o, htuõto thyáphũ a ki cuõ plehyã mòmõ ryãryã pỏ klyá dô nyề tồkyě agněnuô, thĩ bè mềcwõ lũ, mètèhèrò vã opõmyásũ è ná akhõ puõvyã Krĩstuphũ dô aruõ tahe ki kãtuõ rõlõ lũ dô vã o.

✠ 15:54 15:54 Isaia 25:8 ✠ 15:55 15:55 Hosea 13:14

* 16:2 16:2 Judaphũ a Mõnyěduô ma mỏkatõ. Byacè

thyěihtõkã amõnyě ma mỏkatõ htuõ nuõtõnyě

¹² Apollo ma pè puõvyă Krístuphú tôprè. È kuõke rò vă nõshyo nyacó lǔ dǔ a ki cuõlě kuõ thĩ rò a ki krwõcuõkuõ ná pè puõvyă Krístuphú dǔ a cuõlě kuõ thĩ nuõtahe tadûrò a hé ná khõnyarò a thèzũ cuõlě hí to, shyé- ashuõkhě o pã rò a cuõlě kuõ no thĩ pã a hé phúnuô.

Tèhébè Dǔkhyělǔ Tahe

¹³ Vă puõvyă thĩ-, othăklyă lahyă thĩné pwõ- tôphuõ ní-, ihtò tanyăma lahyă dǔ thĩ tẹzũe Krístu yě akũnuô ní-, dya khũhă kuõ lahyă thĩ thèplò ní-, dyashyodyasǔ lahyă thĩ thèplò dǔ tẹzũ akũnuô ní-. ¹⁴ Thĩ mẹ tẹitětè- bèbè, mǔnĩ ù rò mẹ lahyă ní-.

¹⁵ Stephana ná a hiphúphyăphú ari-akyă nuõma thĩ thègně lǔdũ hó. Dǔ Akaia kékũ nuõma, prè dǔ a zũenyăe kạ rėlǔ ù Krístu ma èthĩ nuõtahe hó. Rò èthĩ mecwǔ Cómarya akayă nuõtahe pwõ- tôphuõ có. ¹⁶ Vă puõvyă thĩ-, vă kwĩthézò thĩ-, kayă dǔ a htwǔ khuklǔkhuklyă thyáná Stephana ná akhõ prèmẹtǔ lǔ tẹ tahe hé thĩ rò nĩdă lahyă èthĩ nuõtahe angó ní-. ¹⁷ Thĩkhõ dǔkũphú Stephana, Fortunato ná Akaicu tahe hyătuǔ rò vă thékrũ nyacó. Thĩ oye rò thĩ hyă myáhtyebé vă to tadûrò khõnyâyě èthĩ hyă myáhtye hémõhéryábé vă akhu-akhyě, a thyáhó ná thĩ hyă myáhtyesũ hémõhéryá vă hó. ¹⁸ Phú èthĩ mẹ thékrũthélǔ thĩ nuô, èthĩ mẹ thékrũthélǔ nyacó vă. Rò dyaduzũnyă lahyă kayă phúnuô tahe ní-.

¹⁹ Prèzũetè plómũphú dǔ a o dǔ Asia kékũ yětahe thũhyă pè thĩ atèhémõhéryá tahe. Aquila ná amě Priscilla ná prèzũetè plómũphú dǔ a hyăcǔbě dǔ lǔhi tahe thũhyă pèkuõ thĩ èthĩ atè hémõhéryá dǔ Krístu akũ. ²⁰ Pè puõvyă Krístuphú dǔ a o bíyě lǔ- plĩ tahenuô bèbè, a thũhyă pèkuõ thĩ atè hémõhéryá tahe. Thĩ o lahyă bínuô tahe bèbè, hémõhéryá nĩdyé lǔ tôprè ná tôprè rò dyéluõ lahyă thĩ tẹmǔnĩ lǔ tôprè ná tôprè nuô ní-.

²¹ Vă máhó Paulu yě, vă rǔcuǔ pè thĩ litôklǔ ná vǔnẹ nĩdũ có. Vă rǔcuǔ pè thĩ rò vă hé phúyě, “Hémõhéryá thĩ pwõ- tôprè,” vă rǔ phúnuô.

²² Ûpèpè- bèbè, dǔ a mǔnĩ Byacè to nuô, tẹisǔhă ki bèdũ lǔ ní-. “Maranátha” Kǔ- pè Byacè-! Hyămǔ ní-.

²³ Byacè Jesũ abwíataryě ki o kuõdũ ná thĩ ní-.

²⁴ Lǔ- kayă dǔ a zũe Krístu rò a htwǔhó tǔcǔ- tuǔ ná lǔ tahenuô, vă tẹmǔ ki okuõdũ ná èthĩ ní-.

Corinthia Nyëba Tôba Second Corinthians Tèhébé Ré Dó Nyě

Bí Paulu bóthyóbólá ná Corinthia prèzùetè plómuphú rò, apyá nyacó dó lùgnè akhènuô, a rãcuô Li Corinthia nyëba tôba yě dó Corinthia prèzùetè plómuphú tahe a o. Corinthiaphú aklě tahehenuô, a hétakhwótakè, pacyécyě pacyécù nyacó Paulu, manárò Paulu dyéluô ná a thézù okrũklě ná èthĩ, rò bí tèkrũtèklě o khyěthyá hó akhènuô, a thékrũ kanó~ to a hésoluô pè èthĩ phúnuô.

Bí Paulu rã liyětôba dó akhãshyé khènuô, a rãdonyãré ná a tètòthyóbólá ná Corinthia prèzùetè plómuphú tahe, rò a hésoplò pè èthĩ ná mametèrò a hé kàkhyèsù sòtaklò có kayá o bí prèzùetèplómù kũ, dó a hétakhwótakè pacyécyě pacyécù nyacó lũ nuôtahe, htuôto bí a hé kàkhyèsù kayá nuôtahe phúnuô akhě èthĩ zà nídù lahyã khyěthyá ané rò a okrũoklě kàkhyě khyěthyá ná ù akhènuô, a thékrũ nyacó a héplò pè èthĩ phúnuô. Htuôrò a kwĩthézònĩ Corinthia prèzùetè plómuphú tahe ki dyé pékuô Krístuphú soryaşöphá dó a o dó Judaké nuôtahe tèmèlũ. Lisãsě Amădu okyã dó khyě yětahenuô, Paulu rãluô pò ná dó Corinthia prèzùetèplómù akũnuô, kayá o nyěthuôprè rò a hé lahyã Paulu, Paulu ma Prèdonyãphú a málakô tôprè máto, èthĩ ma a málakô có a hé lahyã phúnuô rò Paulu héplò kàkhyèsù èthĩ ná è ma Prèdonyãphú tôprè málakô, phúnuô.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dó nyě 1:1-11

Paulu ná Corinthia prèzùetè plómuphú tahe 1:12-7:16

Melùmetyã Krístuphú odó Judaké tahe 8:1-9:15

Paulu héplò kàkhyèsù ù ná è nĩbèhó tètaryěshyosó

Dó a bè htwo Prèdonyãphú tôprè 10:1-13:10

Tèhébé tadũkyã dó khyě 13:11-13

Paulu A Tèhémohéryá

¹ Vã ma Paulu. Cómarya théplò tódúhó dó a ki nwóhtyahó vã ná Byacè Jesũ Krístu a Prèdonyãphú tôprè hó. Vã ná pè puõvyã Timothy rãcuópé liyě dó thĩ vĩ Corinthiaphú dó a zũe Cómarya tahe a o. Htuôto pè rãcuõtõ pékuôdũ kayá dó a zũe Cómarya dó a o dó Akaia kékũ nuôtahe a o.

² Pè Phě Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyétădũ thĩ tètawítetaryě ná tètacúkabé ní~.

Paulu Hébwihétaryě Htuthéhtya Cómarya

³ Pè ki hébwihétaryě htuthéhtya rólũ pè Byacè Jesũ Krístu a Phě Cómarya yě pó~. È ma phě dó a thézò ù tôprè, rò lò~ tèmèmo tèmecwó tahe nuôma a o dó lũo hyã pré.

⁴ Bí pè myáhtye sítòbè ná tètapyátèsè lò~ plĩ tahe akhènuô, è mèmò məcwo pè. Dó è mèmò məcwo pè phúyě akhu-akhyě, pè mèmò məcwobé pè kuô ũruô dó a myáhtye sítòbè ná tètapyátèsè pwõmyěpwõcô tahe. Tèmèmò məcwo dó pè mèmò məcwo ù yétahe nuôma, a thyápré ná Cómarya mèmò məcwo pè nuôtahe pré. ⁵ Dó Krístu akhu-akhyèrò

pê khyábè ényacó tẹcyětẹcû, manárò dõ Jesũ Krĩstu akhu-akhyèrò Còmarya mèmọ męcwọ ékuõ nyacó pẹ. ⁶ Thyáphú thĩ ki nĩbè tẹmẹmọ męcwọ ná thẹhtwõprẹ tacúprẹ agnẹnuô, Còmarya nõkhyábè pẹ tẹpyátẹsẹ phúyẹnuô prẹ. Rò thyáphú thĩ ki nĩbèkuõ tẹmẹmọ męcwọ agnẹnuô, Còmarya mèmọ męcwọ hó pẹ. Pẹ tẹmẹmọ męcwọ thĩ yẹnuô, a dyéhtwõhtya hó thĩ tẹkhyáthéplòhtũ thyáhóná pẹ khyábè htuõhó nuõtahe hó. ⁷ Phúnuô akhu-akhyě, pẹ zũenĩ nyacó thĩ, mẹtẹhèrò bí thĩ khyábè thyákuõ tẹcyětẹcû phú pẹ khyábè tahe akhẹnuô, Còmarya ki mèmọ męcwọ kuõ thĩ phú a mèmọ męcwọ hó pẹ yẹnuô pã.

⁸ Puõvyá thĩ~, pẹ thézũ dyé thégněluõ pékuõ thĩ ná bí pẹ o dõ Asia ké dukũ akhẹnuô, pẹ khyábè nyacó tẹcyětẹcû tahe ari-akya. Tẹcyětẹcû dõ pẹ khyábè yẹnuô, acyẹacû talwósúlũ có akhu-akhyě pẹ thyécóhó pãkõ~ pẹ tanẹ có phúnuô. ⁹ Rò pẹ dya ná pẹ thyě có hó mametèrò pẹ bècuõ khyácýẹkhyácû tuõ phúyě mẹtẹhèrò, thyáphú pẹ ki zũelya nĩdyé tã pènẹ tãmé, rò pẹ ki zũe prètũ Còmarya dõ a mẹ htwõprẹka ù dõ tẹthyě yẹnuô tởprẹ agnẹnuô, pẹ bè khyábènyã tẹ phúyě prẹ. ¹⁰ Rò Còmarya mẹlwóhteka hó pẹ dõ tẹthyě a tẹtaròthé théisè dõ adu-azã akũ yẹnuô hó. Pẹ zũenĩ ná Còmarya klyá mẹlwóhteka plehyã tadúpọ nyã pẹ prẹ. ¹¹ Thyáphú Còmarya ki mẹlwóhteka pẹ ná tẹphúyě tahe agnẹnuô, pẹ lo dõ thĩ ki męcwọkuõ pẹ ná thĩ tẹkwícòbè. Thyáphú kayã éprẹ ki htuthé hébwíhétaryěhtya Còmarya pã agnẹnuô, Còmarya ki nĩdã thĩ tẹkwícòbè tahe pã rò a ki mẹlwóhteka pẹ dõ tẹthyě ná abwídu ataryěhtũ pã.

Paulu Htulya Khókyã Atẹ Taritaryã

¹² Mametèrò pẹ hébèhtyalõ bú pẹngọ hérò, dõ pẹ théplòkũyě pẹ thégně tãtẹ ná pẹ mẹthúmeplá, pẹ héthúhéphyenó ù tởprẹ~ to, htuõto pẹ dya cócúprẹ pẹ théplòthuõhtyě dõ thĩkhu prẹ. Pẹ mẹphúyě nuõma mặ dõ Còmarya abwíataryě a tẹprotẹprya akhu-akhyě prẹ, mặdõ prẹlu hekhuphú a tẹthítẹphé akhu-akhyě nuô mặto. ¹³ Pẹ rácuõ pẹ thĩ li tahenuõma, pẹ hé córané có thĩ có, pẹ dóuõdóbí angólasá tởcõ~ to. ¹⁴ Khõnyárò thĩ thégněplõ pwọ lỏ hí pẹripẹkyã to, manárò dõkhyěpãnuô pẹ myásũ ná thĩ ki thégněplõ lỏlatakli lỏ có pẹripẹkyã pã. Phúnuôrò, bí Byacè Jesũ hyákyěthyã pã tởnyẹnuô, dõ pẹkhupẹkhyě rò thĩ ki thékrũthélỏ phú pẹ thékrũthélỏ dõ thĩkhuthĩkhyě nuô pã.

¹⁵ Vã thégnětãtẹ hó ná pẹ klyá thékrũthélỏ lahyã nyã phúnuô pã prẹ. Phúnuôrò thyáphú thĩ ki nĩbè tẹsõri nyẹphuo agnẹnuô, vã dyalya htuõhó vã théplò ná vã thézũ hyã olẹ kuõ thĩ nyẹphuo có. ¹⁶ Phúnuôrò vã dyalya htuõhó vã théplò ná shyé~ vã cuõ dõ Macedoniaké akhẹpãnuô vã ki cuõnuõolẹ kuõlã kuõ thĩ pã. Htuõrò shyé~ vã o dõ Macedoniaké ka akhẹpãnuô, thyáphú thĩ ki męcwọkuõ vã dõ vã kírẹ cuópọ dõ Judaké yěagnẹnuôrò, vã ki kanuõ olẹkuõlã kuõ pọ thĩ pãpã, vã tanẹ phúnuô. ¹⁷ Vã taritaryã htuõhó phúnuô tadúro a htwõto. Taryáma thĩ tanẹ lỏ lahyã vã ná a hétõ kuõ angó to, a héhtóhẹlyã dúgně vã, phúnuô kỏle. Prẹlu hekhuphú tahe a tẹtaritaryã tahenuõma, shyépã rò a hé, “ò,” shyépã rò a hé, “to,” a mẹ lahyã phúnuô. Vã tẹtaritaryã yẹnuõma a thyã phúnuô mặto.

¹⁸ Phú Còmarya hébècọ tẹ nuô, vã hébècọ thyákuõdũ phú è nuõprẹ. Shyépã rò “ò,” shyépã rò “to,” vã hé kuõ phúnuô takhyã~ to. ¹⁹ Mẹtẹhèrò vã ná Sila* ná Timothy hèsodõnyã pẹhó thĩ ná Jesũ Krĩstu ari-akya hó. È ma Còmarya aphúkhũ tởprẹ, a

* 1:19 1:19 Silvano

hébécóhébetë pwõ- tôphuõ có, a héhtöhélya kuõũ tôphuõ- to. ²⁰ Byacè Jesù mëlómëbã pë lõ hó lõ- Còmarya a tètölyã nuôtahe hó. È mëlómëbã pë Còmarya a tètölyã yënuôma, pë théplõtö kuõ prè rò pë ki hé, “Amèn” angólasá ma “A málakö có” rò pë ki htuthéhtya Còmarya phúnuô. ²¹ Prè dö a meklòmëma tanyãní pë ryá pë tètúení Krístu yënuôma máhó Còmarya anébyacè nídü yë hó. Thyáphú pë ki htwõhtya akayã agnënuô, a nwóhtya hó pë hó. ²² Htuõto, Còmarya mëmámëdyã pë yënuô, a dyéluõ hó ná pë htwõ hó akayã hó. A dyétã pë Thé Sãsë Byacè yënuôma a mëmámëdyã hó pë hó. Htuõrò Thé Sãsë Byacè yënuô, a hyãnuõ ohtwõprè dö pë théplökü rò a hécwõ pëkuõ pë ná Còmarya ki mëlómëbãhtya pë lõ pë a tètölyã nuôtahe pã.

²³ Vã thétaklë hyã théprwõthéli thĩ rò vã hyãhtwõ pë dö vï Corinthia to. Vã hé phúyë rò vã lahõ thĩ to nuôma Còmarya thëgnë lõplĩ prè. ²⁴ Pë thézũ metätũ ná thĩ tètũ to. Thĩ tètütënyã sòkadõ có nuôma pë thëgnë hó. Thyáphú thĩ ki thékrũthélö éhtyapó agnënuô, pë thézũ hyã mecwómekõ kuõ thĩ phúnuô prè.

2

¹ Vã ki hyã théprwõ thĩ phúnuô hérò, vã thëgnë nyã hó ná vã ki hyã mëthéplë thĩ pã akhu-akhyë vã dyalyakyã hó vã théplò ná vã hyã pãto hõnuõ. ² Vã ki mëthéplë thĩ hérò maüpë ki mëthékrũke vã pã pë? Prëmëthékrũ vã ma a o prëtũ thĩ dö vã mëthéplë thĩ yënuôtahe prè. ³ Phúnuõrò, phũ- ná vã kírë hyã dö thĩ o nuô, vã rãcuõ ré pëkyã hó thĩ li dö arékhë nuôtõba hó nuõ-. Bínuõkhë vã ki hyã olë kuõ thĩ hënuô, vã thëgnë ná thĩ ki mëthéplë nyã vã prè. Manárò thĩ ma kayã tahe dö a tókò mëthékrũ nyacó vã tahe. Vã thëgnë ná bí vã thékrũthélö akhënuô, thĩ klyã- thékrũ kuõnyã pã prè. ⁴ Bí vã rãcuõ pë thĩ li nuôtõba akhënuô, vã théplòmõ có taki- to, akũakyã nyacó vã. Htuõto vã mëthèhtyë bãtapĩ- có. Manárò vã thézũ mëthéplë thĩ phúnuô mato, vã thézũ nõthëgnë thĩ ná vã mõ có thĩ bá- tẽ phúnuõprè.

Plwõkyã Prëoraphú A Tètũ

⁵ Khõnyárò, ki hé kayã mëthútë dö thĩklë nuôtõprè nuô, a mëthéplë tú vã mato, a mëthéplë tuõkuõ lõhó thĩ pwõ- tôprè hó. Manárò vã thézũ hélõhéklö náto, vã ki hé ná a phũ- mëthéplë lõ có thĩ pwõ- tôprè có. ⁶ Prëmëthútë yëtõprënuô, thĩ tôplutõphë mezahó lũ bánuôma a pòhó. ⁷ Manárò, khõnyáyë thĩ ki cuõ plwõkyã lũ tètũ hënuôma aryáklö dö thĩgnë. Rò cuõ dyéhëdyére khyëthyá è nuô. Pãma a théplõpyé rò a théplëthézò talwósúlũ he. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, vã kwĩthézò thĩ. Cuõ dyéluõ khyëthyá è ná thĩ mọtadũ pãprè è phúnuô ní-. ⁹ Vã rã pë thĩ li dö arékhë tôbanuô ma, vã thézũ nõmeza thĩ ná kayã níđã kuõũ ngõ to nuôtõprè hó. Phúnuõrò vã thézũ thëgnë tãtë ná thĩ krwõmekuõ phũ vã ithyócuõ thĩ nuô è, ma thĩ krwõmë to è phúnuõprè. ¹⁰ Khõnyáyë thĩ ki plwõkyã kayã dö thĩ meza lũ nuôtõprè atètũ kihérò vã- ma vã plwõkyã kuõ ètètũ prèprè. Hékuõré, tẽ dö vã tókò plwõkyã ki o hérò, thyáphú a ki htwõbwihtwõtaryë dö thĩgnënuô vã ki plwõkyã kuõ ètètũ pã. Krístu ki myãhtye kuõdũ vã plwõkyã atètũ yënuô pã. ¹¹ Thyáphú khĩnëricyã khukló ki mepëkyã tã pë tãmënuô, pë bè plwõkyã ù tètũ phúnuô. Mëtëhërò khĩnëricyã khukló a tètaze-one tahenuô pë thëgnë lõplĩ dũ hó.

Paulu Théplòkú Théplòkyă Dó Vĩ Troa Akũ

¹² Bí vǎ cuốtuố hó dố vĩ Troa akũ rò vǎ ki hésodônyǎ pẹ ừ ná Krístu a tẹthékrũmila akhẽnuô, vǎ myáhtye ná Byacè bǎmỗ one pẹ htuồhỏ vǎ kadǎkũ rò vǎ myáhtye ná a thézũ nõmẹ hó vǎ tẹmẹ bí vĩ nuôtôvĩ akũ. ¹³ Manárò vǎ thẹplòkú thẹplòkyă kanố~ to, mẹtẹhéro vǎ myáhtye pẹ puốvỷ Tito to. Phúnuôrò vǎ hémohéryákyă kayǎ o bí vĩ Troa nuôtahe rò vǎ htecuốkyă dố Macedonia kẹ.

Dố Krístu Akhu-akhyẽrò Pẹ Mẹpétẹ

¹⁴ Manárò, vǎ hébwíhétaryẽ htuthéhtya tẹ dố Cómarya mẹpé hó pẹ yẹtahe, mẹtẹhéro dố pẹ yỏ htwồhtyahỏ tẹtôcô tộná Krístu akhu-akhyẽ, Cómarya cuố rẹ dố pẹnyẽhyǎ rò pẹ krwồcuốkuồ lủ dố khyẽkhu dố athyáná ừ dốtặ Krístu akayǎ dố htòkũ nuôtahe hó. Cómarya dyéluỏ hó pẹ ná ừ pwỏ~ tôprẹ hó. Cómarya nõdítú hó pẹ dố pẹ ki lẹdyéthẻgnẻ pẹ ừ ná Krístu ari-akyă dố athyáná tẹnuômũnuỗsủ yẻnuô pwỏ~ tôpho hó. ¹⁵ Pẹ tẹohtwỏprẹ ná pẹ tẹhésodônyǎ pẹ ừ yẻtahenuô athyáná tẹnuômũnuỗsủ dố a nuômú pasỉ cuốtuố lỏhỏ dố kayǎ pwỏ~ tôprẹ a o. A nuômú cuốtuố lỏhỏ dố kayǎ dố a nỉbẻhỏ tẹmẻlwỏhtekǎ tahe a o ná kayǎ dố a ki tuố hó dố tẹpyétẹkyǎ pǎ tahe a o hó. ¹⁶ Pẹ tẹohtwỏprẹ yẻ ná pẹ tẹhésodônyǎ pẹ ừ Krístu ari-akyă dố a thũcuố ừ dố thẹhtwỏprẹ tacủprẹ yẻtahenuô, athyáná tẹnuômũnuỗsủ tahe rò a nuômúvi pẹnyacó kayǎ dố a nỉbẻhỏ tẹmẻlwỏhtekǎ yẻtahe agnẻ hó. Manárò kayǎ dố a ki tuốdố tẹpyétẹkyǎ pǎ tahe agnẻnuô, a nuộthỏnuộ ừ ethỉ thyáná luộthỏ nuôprẹ. Dố ethỉ zủe kuồ to akhu-akhyẽ, a ki thũcuố ethỉ dố tẹcirya tacủprẹ akhǎlẻ yẻnuô hó. Pẹ tẹmẹ yẻnuôma adu-azǎ nyacó, phúnuôrò maủpẻ tôprẹ ki mẻbẻ lakỏ tẹmẹ phúyẻ tôcô nuô pẻ? ¹⁷ Kayǎ mẻ lahyǎ Cómarya atẹmẹ rò a ithyóithya pẹ ừ nuô a o ẻlǎ tadúrò pẹ myábủ mẻkuỏ phú ethỉ mẻnuô to. Mẹtẹhéro, thyáphú ethỉ ki nỉbẻ lahyǎ rủ rò ethỉ hésodônyǎ pẹ ừ ná Cómarya alǎangỏ prẹ. Manárò pẹ yẻtahenuô, Cómarya nõcuố hésodônyǎ pẹ ná Krístu ari-akyă, pẹ hésodônyǎ pẹ ừ yẻnuô Cómarya myáhtye, pẹ htwỏhỏ tẹtôcô~ tuố ná Krístu hó rò pẹ ma Prẻdônyǎphú dố a thẹplòcỏcủ tahe hó.

3

Pẹ Ma Prẻdônyǎphú Dố A Hésodônyǎ Pẹ Ừ Ná Tẻỏlyǎ Athẻ

¹ Vǎ hé phúyẻ rò a cô ná vǎ hébẻ htyalỏ khyẻthyǎ vǎnẻ phúnuô ẻ? Ma pẹ lo phyẻhyǎnỉ pẹ likhyáthẻ tahe dố a ki hẻluỏ pẻ thỉ ná pẹ ma Prẻdônyǎphú tahe mǎlakỏ phú ừruô tahehe phyẻhyǎnỉ nuô ẻ? Mǎtorò pẹ lo phyẻcuốnỉ likhyáthẻ tahe dố thỉ ki rǎ pẹ pẹ agnẻnuô ẻ? ² Manárò pẹ yẻtahenuô, pẹ lokuỏ phúnuô to. Pẹ thẻgnẻ ná thỉ ma pẹ likhyáthẻ tahe hó rò pẹ thẹplỏ ícủnǎ thỉ pwỏ~ tôphuỏ có. Dố thỉ krwỏ hó Krístu akhyẽ akhu-akhyẽ kayǎ pwỏ~ tôprẹ ki thẻgnẻ dítú kuồdủ ná pẹ mẹtẹ yẻnuôma aryǎ prẻ phúnuô pǎ. ³ Thỉ yẻtahe nuôma, a thyáhóná li dố Krístu rǎ rò a thũhyǎ dítú ná pẹ yẻtahenuô hó. Manárò a rǎ ná libỏ ná libỏhtyẻ yẻnuô mǎto, htuồto a rǎ o dố lỏbalỏ phú Mosẻ alỏba nuô mǎtoto. Krístu nõrǎ dítú hó liplỏyẻ dố thỉ thẹplỏ tahe alỏ ná a Thẻ Sǎsẻ Byacẻ hó. Cómarya dố a htwỏprẹ yẻtỏprẹ nõhyǎ Thẻ Sǎsẻ Byacẻ ki hyǎ ohtwỏprẹ dố thỉkũ hó.✠

⁴ Jesũ Krĩstu ohtwöprè dö pèkũ ná thĩkũ akhu-akhyě, pè hébũ ná pè mę tẹme yětahenuô, Còmarya thèplòo prè. ⁵ Pè thèlẹtỵa nĩdyé pè tẹcyátẹdè tahenuô mato. Pè o ná tẹcyátẹdè dö pè mebéhó tẹme yétahe nuôma a o dö Còmarya a o hyă prè. ⁶ Thyáphũ pè ki ithyó donyăplöbè pè ỹ tẹõlyă athèyě agnenuô, prè dö a dyétă pè tẹcyátẹdè yenuôma Còmarya yètöprè hó. Tẹõlyă athè dö a dyétă yenuôma athyaná ỹ rá o Mosè a tẹthyótẹthya nuô mato. Tẹõlyă athè yenuôma a tate thèlẹtỵanĩ Thé Săsě Byacè mẹtè dö pè thèplòkũ yenuô prè. Pè ki thèlẹtỵanĩ tẹthyótẹthya dö ỹ rảo yenuô henuôrò pè ki nĩbè tẹthyě pã, manárò Thé Săsě Byacè yenuô a phyéhyănĩ pè pè thèhtwöprè tacúprè hó.

⁷ Dö nuôkhě bí Còmarya rá tẹthyótẹthya yétahe dö lỏbalọ rò a dyétă ná Mosè akhenuô, Còmarya a tẹprotẹprya yenuô a lítakhě htyaluõ. Rò tẹlítakhě tặ dö Mosè amèthèlọ yenuô, a takhěsỗ pè nyacó dö Israelphũ tahe agnè akhu-akhyě èthĩ myábũ có lủmèthè to. Manárò tẹtakhě yenuô a lítadũ to, a lamé khyě prè. ⁸ Tẹthyótẹthya yě a ki hyă có ná a tẹlítakhě shyosỗ báyě có kihèrò tẹõlyă athè yenuô a ki lítakhě shyosỗklỏlỏ nyă hó ná tẹthyótẹthya yenuô hó. Tẹõlyă athè yenuô a dyéhó pè Thé Săsě Byacè dö a dyé pè tẹhtwöprè yenuô tởprè hó. ⁹ Tẹõlyă alyẹ dö a phyéhyă prè tẹthyě yenuô, a ki o ná alĩatakhě shyosỗ kihèrò, tẹõlyă athè dö a mecómẹtẹ hó pè dö Còmarya anyèhyă yenuô, a tẹlítẹtakhě shyosỗ ki dulỏklỏ cónyă hó ná nuô hó. ¹⁰ Tẹõlyă athè khõnyáyě tỏmũ a tẹprotẹprya yenuô alĩsỗ talwósủlủ rò alĩ pẹkyă tẹthyótẹthya yě akhu-akhyě, a cô ná tẹthyótẹthya yě a lítakhě lamékyă phũnuô. ¹¹ Tẹthyótẹthya atwỏaryă nyacó tadũrò a lítadũ pã to, a lĩ lamékyă prè. Manárò tẹõlyă athè dö a oklỏma tacúprè yě, a ki o ná a tẹlítẹtakhě shyosỗ dö adulỏklỏ cónyă hó ná tẹthyótẹthya yenuô hó.

¹² Pè thẻgnẻ tặtặ hó ná tẹõlyă athèyě a ki oklỏoma tacúprè pã akhu-akhyě, pè ki hẻsodonyă pẹ ỹ ná Còmarya alặangỏ nuô pè hé hủbũ hó. ¹³ Pè ma athyaná Mosè nuô mato. Thyáphũ Israelphũ tahe ki myátỏdẻhyă tặ Mosè mẻthẻ dö a lítakhẻ cẻkalyă ná kalyă yẻ tặmẻ nuô, Mosẻ huỏbỉ nĩdyẻ amẻthẻ. ¹⁴ Bĩnuỏkhẻ Israelphũ tahenuô, a htebĩhtetapa lỏ lủ thẻplỏ. Tuỏkhỏnyă có bẻbẻ, bí ỹ hỏ htyaluõ Mosẻ a tẹthyótẹthya dö lisăsẻkũ yẻ akhẻnuô, èthĩ thẻgnẻplỏ tỏcỏ to. Èthĩ ki zủẻ Byacẻ Jesũ Krĩstu tủma athẻplỏ bítapa yẻnuô ki omỏhtya rò thẻgnẻplỏhyă bẻno prẻ. ¹⁵ Tuỏkhỏnyáyẻ có bẻbẻ, èthĩ thẻgnẻplỏ lahyă hí to. Mẻtẻhẻrò bí èthĩ hỏ Mosẻ a tẹthyótẹthya akhẻnuô, èthĩ thẻplỏ yỏ bítapa pặprẻ akhu-akhyẻ, a thẻgnẻplỏbẻ lahyă to. ¹⁶ Manárò, bí kayă dö athẻplỏ bítapa yẻtỏprẻ zủẻnyặe kạ hò Byacẻ akhẻnuô, tẻ dö a mẻkhỉmẻtapa lủthẻplỏ tahenuô ỹ ki phẻmỏkyă pã. ¹⁷ Byacẻ dö vặ rá ari-akყă yẻtỏprẻ nuôma Thé Săsẻ Byacẻ hó. Lỏ- kayă dö a nẻbẻhỏ Thé Săsẻ Byacẻ tahenuô, Thé Săsẻ plwỏhtepală cuỏ lả lủ hó. ¹⁸ Khỏnyáyẻ tẻ dö a huỏ tặtặ bí lỏ- pẻ dö a zủẻ Jesũ yẻtahe amẻthẻ nuô a o pã tỏcỏ to. Phũnuỏrò, khỏnyáyẻ pẻ myáhtye plehyă lả hó Byacẻ a tẹlítẹtakhẻ rò pẻ htwỏhtya thyáhỏnỏ mặduô dö a lĩsátakhẻ kạkhyẻ Byacẻ a tẹlítẹtakhẻ tahenuô hó. Pẻ myáhtye plehyă lả hó Byacẻ alĩatakhẻ, rò Thé Săsẻ Byacẻ mẻpẻ hó pẻ dö pẻ ki thyáhyă ná thyáhyă, thyáhỏ ná pẻ Byacẻ dö a taryẻduhtỹ yẻtỏprẻnuô hó.

4

¹ Phúnuôro pè théplòpyé to, metèhéro dô Cómarya abwiataryě akhu-akhyě, a dyétã pè tème dô pè ki hésodônyã pé ù ná tẽôlyã athè yënuô hó. ² Tẽilo lahõ ù, tème dôudóbí ítětẽ~ tahe nuòbèbè, tème dô a htwõhtya tètétarẽ ítětẽ~ tahenuô bèbè, pè mepã taki~ to hó. Bí pè hésodônyã pé ù ná Cómarya alãangó akhënuô, pè hébè ilolahõ ù to, pè ithyólahõ panuõtõ ngó dô aruôtahe to. Dô Cómarya a mètènyě, pè hébè ítětẽ~ bèbè, pè metè ítětẽ~ bèbè nuô, atõ lõplí prè. Thyáphú èthí pwõ~ tôprè ki thégně lahyã ná èthí zũení pè agnënuôro, pè hésocó, pè męcó hó tẽ phúnuô hó. ³ Metèhéro, tètèkrũmila dô pè dônyãhéso pé ù yënuô, a ki ouõobí hénuôma, a ouõobí pé prè kayã dô a ki tuõdõ tẽpyétèkyã tahe agnè prè. ⁴ Khñericýã khukló dô a póní hekhu yëtõduõnuô, a mękhí mętapakyã èthí mètè akhu-akhyě, èthí myáhtye kuõũ tètèkrũmila atèlì yënuô to. Thyáphú prèlu hekhuphú tahe ki thégněplõ tã Krístu a tètèkrũmila dô a hésoluõ pé ù ná Krístu a tẽlítètakhè ari-akyã yě tãmé nuô, a mętapã uóáyákyã èthí phúnuô hó. Prè dô a dyéluõ tãtè pè ná Cómarya ma Krístu hó. ⁵ Pè lè hésodônyã nídyé pèripèkyã mato. Manáro pè lè hésodônyã luõ pé ù ná Jesũ Krístu ma Byacè tôprè ari-akyã. Phúnuôro dô Krístu akhu-akhyě, pè htwõpè thĩ prèmetèphú tahe hó. ⁶ Bí Cómarya byálya tẽlõ~ plí akhënuô, a hé, “Tèkhí ki thóthũ taphã cuõkyã rò tẽlì ki oluõhtya dû ní~,” a hé phúnuô. Cómarya męhtuõ pé kuõdũ hó pè phúnuô hó. Bí pè thégně hí Krístu to akhënuô, pè théplò yě a khítapã prè tadúro Cómarya melikã pé pè théplò hó. Thyáphú pè ki thégněplõryã Cómarya a tẽlítètakhè dô a dyéluõhtya dítú ná Krístu yětahenuô, è ma prè dô a isĩlĩhtya pé pè théplò a tètãtã tahe tôprè hó.

⁷ Manáro pè dô a hésodônyã pé ù yětahenuô, a cô prè ná põhe dô ù sunuõobã è ná tẽnguduprĩdu dô akũ tòmè nuôhó. Tẽnguduprĩdu yënuôma mähó mę tètèkrũmila yënuô hó. A męphúyě metèhéro thyáphú Cómarya ki dyéluõ ná tẽpropyashyosõ yënuôma a o dô pèkũ hte mato, a o dô lũo hyã prè. ⁸ Pè myáhtyebè ényacó ná tẽpyátèsẽ tadúro a mępénó ná pè takhyã~ to. Tôphuõphuõnuô pè tõbè męphútẽ nuô pè thégně pã có tãcõ~ to tadúro pè théplòpyé nõ kuõũ takhyã~ to. ⁹ Ù męcýmęcũ pè tadúro Cómarya vĩkyã ná pè to vã. Èthí mũlakhú pè tadúro pè ihtò khyèthyã rò pè mę plehyã tadúpã prè tème vã. ¹⁰ Pè cuõ bítẽ~ tãpho bèbè, pè bèkhyábè tẽcyètècũ pwõ~ tôphuõ thyácónã pè myáhtyebè có ná tètèhyè nuô có. Pè ohtwõprè thyácónã Krístu dô a ohtwõprè bí hekhuýě akhënuô có. Thyáphú ù ki myáhtye ná Krístu ohtwõprè dô pèkũ rò a męcwó pè pwõ~ tôphuõ có agnënuô, tẽyètahe htwõhtya prè. ¹¹ Pè tẽohtwõprè yëtõhtũ kayã nuô, pè yõ krwõ Jesũ khyè akhu-akhyě, pè bè myáhtyebè ná tètãròthé théisẽ dô ù ki męthyè có pè có. Thyáphú ù ki myáhtye ná Krístu ohtwõprè dô pènèklõ dô tãnyèkhè pã a thyècyáyě akũnuô, pè bè myáhtyebè phúyè prè. ¹² Dô pè hésodônyã pé ù tètèkrũmila akhu-akhyě pè myáhtye tamõmõ cóná ù kíré męthyè pè. Manáro dô pè myáhtye phúyè akhu-akhyě, thĩ nĩbè tẽhtwõprè hó.

¹³ Lisàsèkũ hé, “Vã zũe Cómarya, rò vã ki hésoluõ pé ù pã,” a thyáphúnuôhó, pè zũe Cómarya akhu-akhyě, pè ki hésoluõ pé kuõũ ná Krístu a tètèkrũmila ari-akyã pã.✠
¹⁴ Pè yõ htwõhtya hó tètãcõ~ tuõ ná Byacè Jesũ hó akhu-akhyě, pè thégně ná Cómarya dô a męhtwõprè kakhýè pè Byacè Jesũ yëtõprënuô, a ki męhtwõprè kakhýè kuõ pè pã. Htuõto a ki męhtwõprè kakhýè tõkuõ thĩ ná pè dô tètèhyè pã rò a ki ékã otõrõlõ pè dô a

✠ 4:13 4:13 Li Htuthèhtya 116:10

mèthènyě pã. ¹⁵ Thyáphú a ki nĩbwínítaryě dõ thĩgně rò, lõ~ tẹcyětẹcũ yětahenuô, pẹ khyáthèplòhtũ lõplĩ cõ pwõ~ tởcõ rò pẹ hẻsodonyã pẹ ù ná tẹthẻkrũmila. Shyẻ~ kayã ẻprẻ myáhtye hyábẻ ẻ hó Cỏmarya abwíataryẻ akhẻpãnuô, kayã dỏ a ki hẻbwíhẻtaryẻ Cỏmarya tahe ki o ẻhyã pã, rò kayã lõ~ plĩ ki htuthẻhtya Cỏmarya pã.

Ohtwỏprẻ Ná Tẻzũ

¹⁶ Dỏ yẻtahe akhu-akhyẻrỏ pẹ thẻplỏpyẻ taki~ to. Pẻnẻklỏ ahẻare tỏphuỏtỏki, tỏphuỏtỏki a hẻẻcẻcẻ hyã tadủrỏ pẹ thẻplỏ yẻnuô, tỏnyẻ ná tỏnyẻ a hẻshyohẻsỏhtya prẻ. ¹⁷ Mẻtẻhẻrỏ tẻpyátẻsẻ dỏ pẹ khyábẻ ẻ bí hekhuyẻ yẻtahe nuỏma taplỏtaplyáphủ prẻ. Pẹ ki talỏmyã ná tẻtwỏtẻryã dỏ pẹ ki nẻbẻ ẻ shyẻ~ nopã tỏhtũ pã tahe hẻnuỏma, amã ná tởcõ~ hí to. Bí hekhuyẻ pẹ khyábẻ cỏ tẻpyátẻsẻ yẻtahe tadủrỏ dỏ mỏkhu pãnuô tẻlítẻtakhẻ tacủprẻ dỏ atwỏaryã klỏ, rò adu-ahtuô klỏlỏ cỏ ná tẻpyátẻsẻ dỏ pẹ khyábẻ dỏ hekhuyẻ yẻnuô, pẹ ki nẻbẻ pã. ¹⁸ Phủnuỏrỏ, tẻpyátẻsẻ dỏ vã myáhtyebẻ yẻtahenuô, vã dyazũ ná ẻ tởcõ~ to. Tẻ dỏ a o ẻcũma lỏ dỏ vã thẻplỏkũ tỏcỏnuỏma mỏhỏ tẻtwỏtẻryã dỏ Cỏmarya ki dyẻ vã pã yẻnuô prẻ. Tẻ dỏ pẹ myáhtyecyã tahenuô, a ki onyẻ prẻ taplỏphủ prẻ, manárỏ tẻ dỏ pẹ myáhtyecyãto tahenuô, a ki onyẻ cỏ tacủprẻ pã.

5

¹ Pẻnẻklỏ dỏ athyánã hi dỏ pẹ o nẻdyẻ ẻ dỏ hekhuyẻ yẻtỏmẻ nuô, shyẻ~ ù mẻpruỏkyã hó ẻ pã, a thẻ hé hó shyẻ~ pẹ thyẻ pãma, pẹ thẻgnẻ ná Cỏmarya ki mẻ-opẻ hó pẻhithẻ mỏhỏ pẻnẻklỏ athẻ yẻnuô dỏ mỏkhu nuô hó. A ki mẻ ná anẻ rò hithẻ mỏhỏ pẻnẻklỏ athẻ yẻnuô, a thyẻcyã pã to, a ki oklỏma tacủprẻ pã. ² Manárỏ, pẹ yỏ myásũ thẻzũ ka-o lỏhỏ hi dỏ mỏkhu yẻtỏmẻ akhu-akhyẻ, bí pẻ opã dỏ hi dỏ hekhuyẻ tỏmẻkũ akhẻnuô, pẹ nethuô thẻmuỏkruỏhã nyacỏ. ³ Thyáphủ pẻnẻklỏ yẻ a ki o tadủlã agnẻnuô, Cỏmarya ki dyẻ taple pẻnẻklỏ athẻ yẻnuô dỏ mỏkhu pã. ⁴ Bí pẻ opã dỏ hi mỏhỏ pẻnẻklỏ dỏ hekhuyẻ tỏmẻkũ akhẻnuô, pẹ myáhtyebẻ ná tẻpyátẻsẻ akhu-akhyẻ, pẹ tauỏtasẻ thẻmuỏkruỏhã cỏ. Vã hé ná pẹ thẻzũ otaphỏkyã lỏ hó ná pẻnẻklỏ hó phủnuô mỏto. Vã thẻzũ hé, thyáphủ pẻnẻklỏ dỏ a thyẻcyãyẻ, a ki htulya taplekyã ná pẻnẻklỏ dỏ a htwỏprẻ tacủprẻ pã agnẻ yẻnuô, pẹ thẻzũ ka-o lỏ hó dỏ nẻklỏ athẻ yẻnuô akũ hó, phủnuô prẻ. ⁵ Prẻ dỏ a tarítaryã one pẻ hó pẻ dỏ pẹ ki nẻbẻ nẻklỏ athẻ yẻtỏprẻ nuỏma Cỏmarya yẻnuô hó. Htuỏto a dyẻtã pẻ kuỏpỏ pẻ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ yẻnuỏma a thyáhỏnã tẻmỏtẻdyã dỏ aklỏama tởcõ rò a mẻlỏmẻbã pẻ hó pẻ lõ~ a ólyã nuỏtahe hó.

⁶ Phủnuô akhu-akhyẻ pẻ zủẻ tặtẻ nẻ hó tẻyẻtahe hó. Pẻ dỏ o pỏprẻ bí pẻnẻklỏ yẻtahe akũ prẻ hẻnuỏma, pẻ cuỏ o hí dỏ khẻlẻ bí Byacẻ Jesủ o nuô mỏ híto. ⁷ Mẻtẻhẻrỏ pẻ ohtwỏprẻ ná tẻ dỏ pẻ zủẻnẻ ẻ tahe prẻ, pẻ ohtwỏprẻ ná tẻ dỏ pẻ myáhtye ẻ nuỏtahe mỏto. ⁸ Vã ki hé, pẻ zủẻnẻ Byacẻ yẻnuô ashypo-asỏ rò pẻ thẻzũ htẻcuỏkyã lỏ hó ná pẻnẻklỏ yẻ rò pẻ thẻzủcuỏ otỏkuỏ lỏ hó ná Byacẻ dỏ mỏkhu hó. ⁹ Manárỏ, pẻ o bítẻ~ tỏphỏ bẻbẻ, pẻ o pỏprẻ bẻyẻ bẻbẻ, pẻ cuỏ o hó dỏ himỏkhu hó pã bẻbẻ, pẻ thẻzủ mẻtỏ prẻ Cỏmarya athẻplỏ prẻ. ¹⁰ Mẻtẻhẻrỏ, shyẻ~ nopãma pẻ pwõ~ tỏprẻ bẻhyã o lõ dỏ Krítủ lẻcẻryã khuklyáhtẻ htỳalỏ anyẻhyã pã. Bí pẻ o dỏ hekhuyẻ akhẻ, lõ~ pẻ mẻhtuỏhỏ tẻ dỏ aryã tahenuô bẻbẻ, tẻ dỏ athủ tahenuô bẻbẻ, pẻ ki nẻbẻ dyẻkhyẻ tẻmẻnẻkhwỏkẻ pẻ ẻ, ma pẻ nẻbẻ to ẻ nuô, a ki cẻmyã lõ pẻ pwõ~ tỏprẻ pã.

Dó Krístu Akhu-akhyë̀rò Pẹ Htwöhtya Cómarya A Khöbóthyó

¹¹ Metëhé̀rò pẹ̀ thégne ná shyé~ nopă nuô, Byacè ki cemyá lỏ prẹ̀lukayă tahe atẹ̀mẹ̀ phúnuô pă akhu-akhyë̀, pẹ̀ ki théisě bezűbenyá nyacó lủ pă. Phúnuồrò thyáphú ử ki zűenyăe ka Byacè Jesű agněnuô, pẹ̀ thẹ̀plòshyo hėsodönyă pẹ̀ ử hó. Kryá~ maítě o dó pẹ̀ thẹ̀plòkű nuô Cómarya thégne lỏplỉ ná ané pré. Phúnuôhó, pẹ̀ ma kayă phútě tahenuô, vă myásủ ná thỉ klyá thégnehyă nyă pă pré. ¹² Tanẹ̀ tá lahyă ná pẹ̀ thézű hébè htyamóhtyapho nỉ khyěthyá pẹ̀nẹ̀ phúnuô tămẹ̀. Pẹ̀ hé thỉ phúnuô metëhé̀rò thyáphú thỉ ki hé kăkhyěsủ cyă kuổ kayă dó a pacyěishyě pẹ̀ nuôtahe agněnuô, pẹ̀ thézű nõthégne tặtặ kuổ thỉ ná pẹ̀ mẹ̀kryá~ ítětě phúnuô pré. Kayă nuôtahe ma a dyadu phyéhtyalỏ nỉdũgně pré tẹ̀cyátẹ̀dè dó a oluổ dó aklỏ nuôtahe pré, a dyadu kuổ tẹ̀ dó a o dó kayă tởprẹ̀prẹ̀ a thẹ̀plòkű nuôtahe to. ¹³ Ử ki hé pẹ̀ ná kayă tamwỉ kihérò, lẹ̀héo ná to, lỏ~ pẹ̀ mẹ̀ yětahe nuôma Cómarya agně pré. Ử ki hé pẹ̀ ná pẹ̀ metẹ̀ tỏ kihérò, a mặhó, pẹ̀ mẹ̀ mặ pẹ̀ nyă dó a ki nỉbwínítaryě dó thỉgněnuổ. ¹⁴ Krístu atẹ̀mẹ̀ mẹ̀pẹ̀kyă hó pẹ̀ akhu-akhyë̀, pẹ̀ ohtwöprẹ̀ pẹ̀ dó Cómarya agně phúyě hó. Pẹ̀ thégne ná Krístu thyě pẹ̀ dó kayă pwỏ~ tởprẹ̀ agně. Angólasá ma mặhó kayă pwỏ~ tởprẹ̀ thyě tỏkuổ hó ná Krístu hó. ¹⁵ Pẹ̀ dó a htwöprẹ̀ yětahenuô, thyáphú pẹ̀ ki krwỏ ohtwöprẹ̀ plehyă pă tá phú pẹ̀ thẹ̀plò a tẹ̀thézűthẻlỏ nuôtahe tămẹ̀, thyáphú pẹ̀ ki krwỏ ohtwöprẹ̀ plehyă kuổ phú prẹ̀ dó a khyáthyě htuổpẻhó dó pẻgně rò a ihtòhtwöprẹ̀ kăkhyě htuổhó yětởprẹ̀ agněnuô, Byacè khyáthyě pẹ̀ hó dó pẹ̀ pwỏ~ tởprẹ̀ agně hó.

¹⁶ Phúnuồrò khönyáyě pẹ̀ htwöhtya hó tẹtỏcỏ~ tuổ ná Krístu hó akhu-akhyë̀, phú kayă dó a zűe Krístu to tahe dyadu tẻoluổ dó aklỏ tahenuô, pẹ̀ dyadukuổ pă phúnuôto hó. Dỏ nuôkhẻ pẹ̀ tanẻthútyă Krístu phúnuôhó tadú̀rò khönyáyě pẹ̀ tanẻthú pă è phúnuô to hó. ¹⁷ Kayă tởprẹ̀prẹ̀ dó a htwöhtya hó tỏcỏ~ tuổ ná Krístu nuô, a htwöhtya hó kayă tởprẹ̀ dó Cómarya byálya taple thẻ lủ hó. A vỉkyă kyă a tẻohtwöprẹ̀ alyẹ tahe rò a ohtwöprẹ̀ taplekyă dó athẻ hó. ¹⁸ Lỏ tẻyětahe nuôma Cómarya mẹ̀ lỏplỉ pré. Dỏ Krístu hyă mẹ̀pẹ̀ pẹ̀ akhu-akhyë̀, pẹ̀ htwöhtya hó Cómarya a khöbóthyó hó. Rò a dyétăkuổ hó pẹ̀ tẻphyétẹ̀mẹ̀ dó pẹ̀ ki cuổ hėsodönyă pẹ̀ kuổ ná Krístu mẹ̀htwöhtya kăkhyě khyěthyá pẹ̀ ná Cómarya a khöbóthyó hó, phúnuô pré. ¹⁹ Pẹ̀ thézű hénuôma phútěhé̀rò, dó Krístu akhu-akhyë̀rò Cómarya mẹ̀htwöhtya hó prẹ̀lukayă pwỏ~ tởprẹ̀ ná a khöbóthyó hó. Cómarya dya pă prẹ̀lukayă tahe a tẹ̀mẹ̀thủ to hó. Rò a dyétăkyă hó pẹ̀ tẹ̀mẹ̀yě dó pẹ̀ ki cuổ hėsodönyă luổ pẹ̀ ử ná Cómarya mẹ̀htwöakhyě khyěthyá hó prẹ̀lukayă tahe ná a khöbóthyó hó. ²⁰ Phúnuồrò, khönyáyě pẹ̀ htwỏ pẹ̀ prẻhẻbẻtẻ dó Krístu akhẻlẻ. Cómarya anẻbyacè nỉdũ nõkwẻthẻzỏ dỉtủ pẹ̀ ná thỉ dó thỉ ki nỉdả pẹ̀ tẻhėsodönyă thỉ yẻ. Pẹ̀ kwẻthẻzỏ thỉ dó Krístu akhẻlẻ ná plwỏ Krístu ki mẹ̀htwöhtya khyě thỉ ná Cómarya a khöbóthyó tahe. ²¹ Krístunuô atẻthủ o tỏcỏ~ to. Manárò, thyáphú a ki plảlỉkyă pẹ̀ pẹ̀ tẻthủ anuỏasụ tahe agněnuô, Cómarya nõkhyáthyẻ lủ dó pẹ̀ tẻthủ agně. Dỏ Krístu mẹ̀pẹ̀ hó pẹ̀ phúnuô akhu-akhyë̀, pẹ̀ ki htwöhtya hó tẹtỏcỏ~ tuổ ná Krístu hó rò, Cómarya ki dyacỏdyatẹ̀ hó pẹ̀ dó anyẻhyă pă.

6

¹ Pẹ̀ ma prẻmẻrỏtẻ ná Cómarya tahe akhu-akhyë̀, pẹ̀ shyakrwỏ thỉ ná thỉ ki ohtwöprẹ̀ phú Cómarya thézű nõohtwöprẹ̀ thỉnuô. Thỉ ma kayă dó a nỉbẻ htuổhó Cómarya

abwíataryě tahe hó akhu-akhyě, thĩ bè ohtwöprè lahyă phúnuô. ² Metëhéro Cómarya hé,

“Bí shuókhě hyătuóhó dǒ vǎ tǒbè myádu thĩ nuôtônyěnuô, vǎ nǐdǎhó thĩ tẹkwícóbě hó, bí shuókhě hyătuóhó dǒ vǎ tǒbè mɛlwóhtekǎ thĩ nuôtônyěnuô, vǎ mɛcwó hó thĩ hó.”☆

Phúnuôrò, vǎ hé thĩ, nǐdǎ lahyă, yětônyě ma mǒnyě dǒ Cómarya myádunǐ thĩ amǒnyě hó. Yětônyě ma tɛmɛlwóhtekǎ thĩ amǒnyě hó.

³ Pè dǒnyǎ pé ù ná Jesũ Krístu ari-akyǎ yě thyáphú ù ki htésũkyǎ tǎmɛ nuôrò, tɛmɛ dǒ a htwóhtya èthĩ tɛpacyéishyě tahenuô pé mɛ tǒcô~ to. ⁴ Pè mɛ tɛ ítétè~ bèbè, thyáphú ù ki myáhtye ná pé ma Cómarya a prɛmɛtèphú tahe agnènuô, pé dyéluǒ pé ù ná pé khyáthéplòhtũ tɛcyètɛcũ tahe, ná pé khyá sǒphásoryǎ tɛtahe ná pé khyábè tɛpyátèsè thĩtahe hó. ⁵ Ûmũùpò có pé. Û dótǎ pé dǒ htókũ. Û mɛ tarũtapyǎ pé rò ù véhtecuókyǎ pé, pé erylá thépráladýǎ pwǒnyèpwǒthě có, tǒthě~ tǒthě omyènòto nuô a o athě é lǎ, htuôrò enóónó to nuôma a oo. ⁶ Dǒ pé htwó máhó Cómarya a prɛmɛtèphú tahe akhu-akhyě, pé dyéluǒ pé ù ná pé théplò mwǒplĩthĩplo, pé tètèkhuthégně, pé tètèplòhtũ, pé tètèzǒnǐ ù yétahe hó. Thé Sǎsě Byacè o dǒ pèkũ rò pé mɔ lǒthulóthé có ù có. ⁷ Pè ithyó pé ù Cómarya alángó dǒ acóate tahe, rò Cómarya a tɛprotèpɾyǎ ashyo-asǒ yě mɛcwó pé. Phúnuô akhu-akhyě pé yétahenuô Cómarya dyéluǒplǒ có hó ná pé htwó èprɛmɛtèphú tahe hó. Pè o ná katya dǒ létadyǎ tǎtũ yěnuô ná pènè máhó tɛcótètɛ dǒ Cómarya dyé pé yétahe, rò a thyáhó ná klyèphú tǒprè nõe nǐdyé a takuòtabě dǒ a ki sátè agnè yěnuô hó. ⁸ Prè htuthé pé ma a oo, prè pacyé pé ma a oo. Prè hébèryǎ pé ma a oo, prè hémũmyǎ pé ma a oo. Prè hé pé ná kayǎlahó tahe nuôma a oo, manáro pé ma kayǎ dǒ a hébécó tɛ tahe pré. ⁹ Kayǎ dǒ a tanɛpatí pé nuô a o tahe tadúro pèripèkyǎ nuô, Cómarya thègně lǒ pré. Pè kírɛ phũthyě tamǒmǒ có tadúro pé ohtwöprè tuǒpǎ khǒnyǎ. Ûmũùpò có pé tadúro pé thyě hí toto. ¹⁰ Pè myáhtye ényacó tɛpyátèsè tadúro pé thèluǒphòphũ pwǒ~ tǒphuó có. A cô ná pé sǒryasǒphá nyacó tadúro dǒ pé ithyóithya pé ù akhu-akhyèrò ù duzǎhtyathě dǒthudóthé tǒkyě nuô a o ényacó hó. A cô ná pètè o kuǒũ tǒcô~ to tadúro pé nǐbè lǒhó tɛpwǒ~ tǒcô hó.

¹¹ Khǒbóthyómɔ vǐ Corinthiaphú thĩ~, lǒ~ tɛ dǒ a o dǒ pé théplòkũ tahenuô, pé hésoluǒ pé lǒ có thĩ hó. Pè mɔkanó~ thĩ to. ¹² Pè ma kayǎ dǒ a phyékǎkhyě atɛmɔ tahe mǎto. Kayǎ dǒ a phyékǎkhyě atɛmɔ tahe nuôma thĩ hó. ¹³ Khǒnyǎrò vǎ ki hé thĩ phú vǎphúvǎlye ná vǎnè nuô. Mɔkhyèthyǎ pé phú pé mɔ thĩ nuô.

Thĩ Ma Cómarya Dǒ A Htwöprè Tôprè A Tèlũhõdu

¹⁴ Puǒvyǎ thĩ, zácũ tǒ tǎ izá ná kayǎ dǒ a zũekuǒ pé Byacè Jesũ to nuôtahe tǎmɛ ní~. Metëhéro acó ná atakǎ nuô a dǒngǎma ícũcyǎ lũ to. A lĩ ná a khĩ nuô bèbè, a otǒcyǎ lũ toto. ¹⁵ Krístu ná khĩnéricyǎ khukló cuó théplò tǎtǒtǎbè cyǎ lũ phútè? Phúnuôhó Krístu aphúalye tǒprè ná khĩnéricyǎ khukló aphúalye tǒprènuô a cuó théplò ícũcyǎ lũ tǒmètuô phútè? ¹⁶ Cómarya a tɛlũhõdu nuô a otǒcyǎ nyǎ ná prèzɔ ẽ. Phúnuôhó, pé yétahe nuôma Cómarya dǒ a htwöprè yètôprè a tɛlũhõdu. Cómarya hé, “Vǎ ki hyǎo dǒ vǎkayǎ tahe a théplòkũ pǎ rò vǎ ki cuó tǒkuǒ ná èthĩ pǎ. Rò vǎ ki htwó èthĩ Cómarya pǎ, rò èthĩ ki htwó vǎkayǎ tahe pǎ.”☆ ¹⁷ Htuóto Cómarya hé pǒ,

☆ 6:2 6:2 Isaia 49:8 ☆ 6:16 6:16 Li Cóbucóbě 26:12, Ezekielè 37:27

“Htecuố taphăkyă dố èthĩ aklènuô rò cuốo khókyă ná èthĩ nuô. Tề dố a mwồplĩthĩplo to tahenuô tôbè tă è tôcô~ tấmế, thĩ ki mềphúnuô túma vấ ếsủ thĩ pấ prế.✠ 18 Rồ vấ ki htwồ thĩphề pấ. Rồ thĩ ki htwồ vấphúvấlyẹ tahe pấ,”✠ Byacề dố aprồaprya tôprề hé phúnuô.

7

1 Khốbốthyó thĩ~ lồ Cómarya ólyạ tahe nuôma pềgnề lồ hó. Phúnuôrồ, pề ki cuố taphăkyă ná pềnềklồ a tềthềzủ mữmyáricyạ tahe ná pề thềplồ a tềtane mữmyáricyạ yềnuô tahe pồ~. Rồ dố pề thềisề dyaduzủnyạ Cómarya yề akhu-akhyềrồ pề ki htwồhtya lahyă dủ kayă dố a sắsề tahe pồ~.

Paulu A Tềthềkrủthềlồ

2 Puốvyạ thĩ~, dyềluồkuố lahyă thĩ tềmọ pề to~. Pề mềthứmềplánồ ná ử tôprề~ to. Pề mềpyámềsềnồ ná ử tôprề~ toto. Pề cuốetủồplề nồ ná ứkhu tôprề~ toto. 3 Vấ hé phúyề rồ vấ thềzủ dya thĩ tềthủ phúnuô mắto. Mềtềhềrồ phú vấ héhtuồhồ thĩ nuô, thĩ ma kayă dố pề mọ nỉdyề è tahe. Phúnuôrồ pề thyyề cồbềbề, pề htwồprề bềbề, pề mồtadủ nyắ thĩ prề. 4 Vấ zủề tắtề nỉdyề nyacồ thĩ rồ vấ htuthề nỉdyề nyacồ thĩ pwồ~ tôphuồ cồ menề. Phúnuô akhu-akhyề pề myắhtyebề ềnyacồ ná tềpyátềsề tadừrồ pề thềkrủthềlồ prề, htuồto pề thềplòmọ prề.

5 Bí pề hyắtuồhồ dố Macedoniakề akhềnuô, tềpyátềsề yề a krwồtadủ kuồpắ ná pề, a okuồto, mềtềhềrồ bínuồkhề kayă dố a thềhte pề tahenuô a hyắklyềhyắngắ pề rồ pề thềplồkủ thềplồkyắ nyacồ. 6 Manárồ Cómarya dố a dyềshyodyềsồhtya kayă dố a thềplồpyề tahe yềtồprềnuô, a dyềhềdyềrề hó pề hó, mềtềhềrồ Tito hyắtuồkuố hó pề hó. 7 Tito hyắtuồ rồ pề thềkrủ túdủnuô mắto, a hếso pề pề ná thĩ dyềhềdyềrề lủ phútề nuô akhu-akhyề a mềthềkrủ kuố nyacồ pề. A hếsoluồ pề pề ná thĩ nethuô myắhtye kanồ vấ to, htuồrồ thĩ tanềthềplề nỉdyề thĩ tềmềthủ tahe, htuồto thĩ o taritaryắ onehồ dố thĩ ki hếbề takềbínỉ pề vấ, a hếsoluồnỉ pề vấ phúyề akhu-akhyề, khốnyáừrồ vấ lé thềkrủlồ pắpắ.

8 Li dố vấ rắcuố pề thĩ dố arềkhề tôbanuôma, a ki mềthềplề nyacồ thĩ tadừrồ vấ tanềkủ ná to, vấ dya ná aryắ prề. Vấ thừcuố lủ pề thĩ li akhềnuô, vấ myắhtye ná a mềthềplề thĩ akhu-akhyề, vấ tanềkủ nỉdyề, manárồ a mềthềplề prề thĩ taplồphú prề. 9 Manárồ khốnyáyề, vấ thềkrủ hó. Thĩ thềplềthềzồ akhu-akhyềrồ vấ thềkrủ phúnuô mắto. Thĩ tềthềplềthềzồ yềnuô, a dyềhtwồhtya hó thĩ tềzạ lỵanỉdủ thĩnề hó akhu-akhyềrồ vấ thềkrủ prề. Cómarya thềzủhồ kayă dố a thềplềthềzồ phúnuô tahe hó. Phúnuô akhu-akhyề pề mềpyámềsề thĩ tôcô~ to. 10 Mềtềhềrồ, tềthềplềthềzồ dố Cómarya dyềhtwồhtya yềnuôma, a nồ htulya taplekyắ pề thềplồ dố pề ki nỉbề tềmềlwồhtekạ agnề prề akhu-akhyề, pề lo tanềkủ pề ná tềthềplềthềzồ dố Cómarya dyềhtwồhtya yềnuôtahe to. Manárồ prềlukayắ alềklồ thềplềthềzồ tahenuô, a dyềohtya prề tềthyề prề.

11 Dố thĩ thềplềthềzồ akhu-akhyềrồ Cómarya mềpề thĩ phútề nuô, myámồ lahyắ! Thĩ thềplồshyồ mềhyắhồ lahyắ tềcồtềtề tahe hó, thĩ thềplồshyồ dyềluồ hó thĩ mềtề dố atồ tahe hó. Thĩ thềplồdu hyắhồ kayă mềtềthủ dố thĩklề tahenuô hó, thĩ thềisề hyắhồ ná

Cómarya ki cirya thì pã hó. Thì thézũ myáhtye khyëthyá pè hó. Thì théplòshyo níđáhó ngó rò thì ki ciryahó kayã dõ a mệthútè nuôtahe hó. Dõ thì mệ lahyã hó phúyë akhu-akhyë, thì dyéluõ hó ná khõnyáyë thì tètthú o pãto hó. ¹² Phúnuôrò, li dõ và rãcuõpè thì dõ arékhè tôbanuô ma, và rãcuõ pè kayã dõ a mệthútè nuôtôprè ná kayã nuôtôprè mệthúũ nuôtahe akhu-akhyë túđũ máto, thyáphú thì ki thégñè ná thì dyélya có thĩthè dõ pègnè bá~ tẽnuô, và rãcuõ tỗkuõđũ phúnuô. Thì mọ pè bá~ tẽnuô Cómarya thégñè tặtặ lỏplỉ có. ¹³ Phúnuô akhu-akhyë, pè thèplòmọ thyëkyã có.

Htuõto thì mệthèkrũ nyacó Tito akhu-akhyë, pè myáhtye a thèkrũthèlõ rò pè lé thèkrũthèlõ hyãshyoshylõ pọ có. ¹⁴ Bí Tito cuõ tyahí dõ thì o híto nuô, và htuthé nídyé thì dõ Tito anyëhyã có menë. Thì mệ mặlakõ có hó phú và htuthé nídyé thì nuô hó. Thì mệtarẽnó và tồphuõ~ to. Phú và hébècòhébète thì pwõ~ tồphuõ nuô, pè hé pè Tito ná thĩrithĩkyã nuôma pè hébècòhébète prèprè. ¹⁵ Phúnuôrò, bí a thèñhtya tuõbè khyëthyá thì o taritaryã one thĩnè ná thì níđã a tètthyóithya htuõto thì émọsũ lũ ná tètthéisè, tanyặtadè có akhẽnuô, a lé mọhyã shyolõklõ pọ có thì có. ¹⁶ Và zũe lỏlặkathe nỉ có thì rò và thèkrũ nyacó.

8

Corinthiaphú Atèdyé Tèlũtètyã Tahe

¹ Pè khõbõthyó thì~, pè thézũ hèsoluõ pè thì ná Cómarya dyétặ pè tẹbwítètaryë dõ prèzũtètè plòmuphú dõ a o lahyã dõ Macedonia kẹkũ nuôtahe ari-akya. ² Prèzũtètè plòmuphú bínũtahe ma, a khyábè nyacó tẹpyátèsè dõ acyếacũ tadũ nyacó tahe tadúrò èthĩ thèluõphòphũ lahyã kanõ~ to. Èthĩ sỏphásorya nyacó tadúrò a thèplòshyo mệlũmetyã mệcwómekõ pè nyacó prèzũtètèphú dõ vỉ Jerusalem akũ nuôtahe kanõ~ to. ³ Bá èthĩ dyébẽnuô èthĩ dyé có, htuõto a dyélõklõ pã có ná bá a dyébẽnuô có, rò èthĩ thèplòshyo dyé níđũ lahyã prè nuôma và hébũ prè. ⁴ Èthĩ thèplòshyo mệlũ lahyã rò a kwĩthézọ pè dõ pè ki plwõ èthĩ dõ a ki mệcwọ nỉkuõ Cómarya akayã tahe. ⁵ Èthĩ mệtè yẽnuôma, aduklõ pã có ná pè tẹmyásũ tahe có. Phú Cómarya thézũ nõmè èthĩ nuô, aréłõ rò èthĩ besàsè athé dõ Byacè agnè, htuõrò èthĩ besàsè lahyã athé dõ pègnè. ⁶ Phúnuô akhu-akhyë, thyáphú Tito ki mệhtuõplũ cwọ thì tètthèplòshyo mệcwọ ù yẽtahe agnẽnuô pè shyakrwõ hó è hó. Mệtèhèrò prè dõ a cáhtya dyéhèdyére rẹlõ thì ná thì ki mệcwọ pè kuõ prèzũtètèphú dõ a o lahyã dõ vỉ Jerusalem akũ nuôtahe tồprè nuôma Tito hó. ⁷ Thì lỏbã có ná tẹpwõ~ tồcô có. Thì tẹzũtẹnyã ma asõ, thì hébècyã hébèdè, thì lỏbã ná tètthèkhuthégñè, thì thèplòshyo mệcwọ ù, htuõto thì mọnyacó pè. Phúnuô akhu-akhyë, pè thézũ kuõ pọ dõ thì ki lỏbã ná tètthèplòshyo mệcwọ ù tahe.

⁸ Và hé phúyë rò và nõshyo thì phúnuô máto. Thyáphú thì ki krwõmyábũ kuõ kayã dõ aruõtahe thèplòshyo mệcwọ ù nuôrò, và thézũ dyéthégñè pè kuõ thì phúnuô prè. Dõ và dyéluõ thì phúyë akhu-akhyèrò thì mọ mặlakõ ù è, thì mọ máto è nuô, và ki thégñèhyã pã phúnuô prè. ⁹ Pè Byacè Jesũ Krĩstu yẽnuô abwĩdu ataryèhtũ có bá~ tẽnuô, thì thégñèđũ hó. A o dõ mỏkhu akhẽnuô, a duzặhtyathè nyacó tadúrò bí a hyã klwo anè phú prèlu hekhuphú tồprè akhẽnuô, a bèhyã htwõ có kayã sỏphásoryaphú tồprè dõ pègnè có. Thyáphú thì ki duzặhtyathè kuõ agnẽnuôrò, a bèhyã htwõ có kayã sỏphásoryaphú tồprè phúnuô có.

¹⁰ Phúnuô rô vǎ tètane ma phúyě, vǎ myáhtye ná tẹmẹ dǎ thǐ cáhtya mẹ dǎ nahénu tahenuô, thǐ ki męhtuôkyǎ khǒnyáyě hénuôma aryáklǎ dǎ thǐgně. Thǐ ma kayǎ tǎmụ dǎ cáhtya ihtuôplǎ rǎlǎ tẹmẹlǎ rô a ki męcwǎ pẹ ná kayǎ o dǎ vǐ Jerusalem akǔ nuôtahe pǎ túnuô máto, thǐ ma kayǎ tǎmụ dǎ thǎplǎshyo mǎlǎmętyǎ nyacǎ tẹ tahe. ¹¹ Phúnuô akhu-akhyě, męhtuǎ plúkyǎ tẹ dǎ thǐ cáhtya mẹ yě tǎcǎnuô. Thǐ cáhtya ihtuôplǎ lǎ tẹmẹlǎ akhěnuô, thǐ thǎplǎshyo męcwǎ nyacǎ ǔ. Phúnuô rô khǒnyáyě thǐ tǎkǎ thǎplǎshyo męhtuǎ plúkyǎ thǐ tẹmẹ yěnuô. Thǐ tǎkǎ dyé lahyǎ bá thǐ dyébé nuô pwǎ- tǎprẹ. ¹² Thǐ ki thǎplǎshyo dyé nǐdyédǎ mǎlakǎ hérǎ Cǎmarya thǎzǔ phúnuô hó. Thǐ dyébé bá- tẹ bá- tẹ nuô, a lodu lǎ máto. Cǎmarya thǎzǔ nǎdyé thǐ bá thǐ dyébé nuôprẹ. Tẹ dǎ thǐ dyébéto nuô a kwǐ ná thǐ taki- to.

¹³ Vǎ pǔ męphwǐ pẹ kayǎ dǎ aruô tahe a tẹvítězǎ rô vǎ dyahtyahtuôke dǎ thǐlo phúnuô máto. Vǎ thǎzǔ dǎ thǐ ki cyě rô cyěrolǎ, thǐ ki mọ rô mọrolǎ phúnuô tǎcǎprẹ. ¹⁴ Mętǎhéré, khǒnyáyě thǐ duzáhtyathě hó akhu-akhyě, thǐ tǎkǎ męcwǎ pẹkuǎ prẹzǔetẹphú dǎ sǎphásoryǎ nuôtahe. Shyé- nopǎ thǐ ki loke kihéré èthǐ ki męcwǎ kuôke thǐ pǎ. Thǐ ki męcwǎlyě męcwǎkẹ lǎ phúnuô hérǎ, dǎ thǐklě nuô prẹ dǎ apyásě tahenuô a o pǎ to. ¹⁵ Lisăsěkǔ hé, “Kayǎ dǎ a dya- oplǎ ényacǎ a lẹlẹǎ tahenuô atẹ oé talwǎ lǎ náto. Kayǎ dǎ a dya oplǎ patíphúprẹ a lẹlẹǎ tahenuô, a o patí talwǎ lǎ náto.”✧

Tito Ná A Khǒbǎthyó Tahe

¹⁶ Cǎmarya dyé thǎplǎshyo Tito dǎ a męcwǎ thǐ phú pẹ thǎplǎshyo męcwǎ thǐ nuô akhu-akhyě, pẹ hébwíhétaryě nyacǎ Cǎmarya. ¹⁷ Bí pẹ kwǐthézǎ lǎ ná a ki cuǎmyǎ thǐ akhěnuô, a cũ pẹngǎ rô a thǎkrǔthélǎ cuǎmyǎ có thǐ. Hǎlǎlǎ rô anẹbyacẹ nǐdǎ thǎzǔ cuǎmyáhtye nyǎdǎ hó thǐ hó. ¹⁸ Pẹ plwǎcuǎ tǎkuǎ puǎvyǎ tǎprẹ ná è. Prẹzǔetẹplǎmụ pwǎtǎmụ htuthé nǐdyé nyacǎ lǎ ni, mętǎhéré è ma prẹmẹ Cǎmarya atẹmẹ dǎ a lẹ hǎsodǎnyǎ pẹ ǔ ná tẹthǎkrǔmila ari-akya tǎprẹ. ¹⁹ Túyěnuô máto, è ma prẹzǔetẹ plǎmụphú bíyě tahe dyahtya htuthǎ lǎ ná a ki cuǎ tǎkuǎ ná pẹ hó. Shyé- pẹ hyǎphyé tẹmẹlǎ dǎ thǐ thǎplǎshyo męcwǎ ǔ yětahe rô pẹ ki cuǎ zǔtǎ pẹ ná kayǎ sǎryasǎpháphú dǎ vǐ Jerusalem akǔ nuôtahe akhěpǎnuô, è ki cuǎ tǎkuǎ ná pẹ pǎ. Thyáphú ǔ ki htuthéhtya lahyǎ Jesǔ Krǐstu, htuthǎ thyáphú ǔ ki myáhtye lahyǎ ná pẹ thǎplǎshyo męcwǎ mǎlakǎ èthǐ agnėnuô, pẹ ki cuǎlě zǔpẹ ǔ tẹmęcwǎ yěnuô pǎ. ²⁰ Thyáphú ǔ ki dya tǎ pẹ tẹthú tǎmẹ nuô, pẹ cuǎrolǎ phúyě prẹ. Tẹmẹlǎ dǎ ǔ thǎplǎshyo dyé yětahenuô, pẹ bè mętǎmęte nǐ ryǎ pẹ có ǔ có. ²¹ Pẹ dya ná pẹ ki męcǎ prẹtǔ bí Cǎmarya a męthėnyě yěnuô máto, dǎ prẹlukayǎ agnė nuôma pẹ bè męcǎmętẹte.

²² Phúnuô rô pẹ nǎhyǎ tǎkuǎ pǎ kayǎ dǎ aruǎtǎprẹ ná pẹ puǎvyǎ yě thǎgně. Pẹ myáhtye thǎgně ná è ma kayǎ tǎprẹ dǎ lẹzǔenǐ nyacǎ è dǎ Cǎmarya a tẹphyétẹmẹ akǔ tǎprẹ có. Khǒnyǎrǎ a zǔenǐ nyacǎ thǐ akhu-akhyě a lé- thǎplǎshyo męcwǎ lǎpǎ pǎ có thǐthǐ có. ²³ Tito ma prẹ dǎ a mę tǎkuǎ tẹ ná vǎ rô a męcwǎ thǐ tǎprẹ. Pẹ puǎvyǎ dǎ a krwǎhyǎkuǎ lǎ nuô thǎgně ma, prẹzǔetẹ plǎmụphú bíyě tahe nǎhyǎ èthǐ prẹ. Èthǐ ma kayǎ tahe dǎ a dyadzǔnyǎ nyacǎ Krǐstu tahe có. ²⁴ Thyáphú prẹzǔetẹphú dǎ a o dǎ prẹzǔetẹplǎmụ akǔ pwǎtǎmụ nuôtahe ki thǎgně tǎtẹ ná thǐ mọ mǎlakǎ ǔ agnėnuô, dyéluǎ lahyǎ thǐ tẹmǎnǐ èthǐ yětahenuô ní-. Htuthǎ thyáphú èthǐ ki thǎgně lahyǎ ná pẹ htuthėnǐ thǐ yětahenuô atǎ mǎlakǎ có agnėnuô, mę lahyǎ phúnuô ní-.

9

Kristuphú Tôprè Ná Tôprè A Tèphyécwó Męcwó Lũ

¹ Thĩ tở męcwó Cómarya akayã dỏ a sỏphásorya dỏ a o dỏ vị Jerusalem akũ nuỏtahe ari-akyã nuỏ, vã lo rã plehyã pẹ pỏ pã ná thĩ to. ² Mẹtẻhẻrỏ thĩ thẻplỏshyo męcwó ẻthĩ bá- tẻ nuỏ, vã thẻgnẻ. Vã htuthẻnỉ pẹ pẻ khỏbỏthyỏ dỏ Macedonia kẻkũ nuỏtahe ná thỉrithỉkyã tahe hỏ. Vã hẻ pẻ ẻthĩ ná thĩ prẻzủtẻphủ dỏ Akaia kẻkũ yẻtahenuỏ, a taritaryã one rử dỏ nahẻnu pã cỏ. Thĩ tẻthẻplỏshyo yẻnuỏ, a hturyãhtya ẻnyacỏ Macedonia kẻphủ tahe athẻplỏ dỏ a ki męcwó kuỏủ phủnuỏ pã hỏ. ³ Thyáphủ thĩ ki taritaryã one lahyã thĩ tẻmẻlủ phủ vã hẻluỏhtuỏ pẻ hỏ ẻthĩ nuỏ, htủỏto pẻ htuthẻnỉ pẻ ử ná thỉrikyã tahenuỏ, thyáphủ a ki htwỏhtya tã tẻhtuthẻ dyálahỏ tẻmẻ nuỏrỏ, vã nỏhyãhỏ pẻ puỏvyã yẻtahe dỏ thỉo hỏ. ⁴ Phủnuỏrỏ bí vã hyã pã akhẻnuỏ, pẻ puỏvyã Kristuphủ dỏ Macedoniakẻ tahe krwỏhyãkuỏ ná vã pã kỏle. Vã thẻzủ nỏmyãhtye ẻthĩ ná thĩ taritaryã one htủỏlỏ hỏ rử tẻmẻlủ nuỏtahe. Thĩ ki taritaryã one tỏcỏ- to hẻnuỏ, tẻ dỏ vã zủenỉ thĩ tahenuỏ a ki htwỏhtya nyãhỏ tẻthẻtarẻ dỏ vãgnẻ ná thỉgnẻ pã hỏ. ⁵ Phủnuỏrỏ, vã dyalyã hỏ vã thẻplỏ dỏ vã lo nỏhyã rẻ pẻ puỏvyã tahe dỏ thỉo rỏ a ki męcwó tẻhtủỏplỏ tẻmẻlủ dỏ thĩ ólyã ná thĩ ki męcwó ử nuỏtahe. Ki mẻphủnuỏ tủrỏ shyẻ- vã hyãtuỏ pãnuỏ, thĩ ki taritaryã one htủỏlỏhỏ thĩ tẻmẻlủ yẻtahe hỏ. Pẻ ki mẻphủnuỏrỏ ử ki myãhtye ná ử nỏshyo thĩ tỏprẻ- mỏto, thĩ thẻplỏshyo mẻ nỉdyẻdủ prẻ phủnuỏ pã.

⁶ Tanẻmyã lahyã kayã dỏ a prủỏtã patỉprẻ tẻklwỉ tỏprẻnuỏ a ki nỉbẻ kạkhyẻ patỉ khyẻthya prẻ tẻthẻtẻphỏ pã. Manỏrỏ kayã dỏ a prủỏtã ẻ tẻklwỉ tỏprẻnuỏ, a ki nỉbẻ kạkhyẻ ẻ khyẻthya tẻthẻtẻphỏ pã. ⁷ Phủnuỏrỏ, ửpẻpẻ- bẻbẻ, a tỏbẻ dyẻ phủ a belyã htủỏhỏ athẻplỏ dỏ a kỉrẻ dyẻ bá- tẻ akhunuỏ prẻ. A bẻ thẻlỏ kạkhyẻ nỉdyẻ to. A bẻ dyanỉ athẻplỏ ná a tẻbẻhỏ lủkhu rỏ a tỏbẻ dyẻhỏ phủnuỏ nỉ to, mẹtẻhẻrỏ Cómarya mỏnỉ kayã dỏ a thẻkrủthẻlỏ dyẻủ nuỏtahe prẻ. ⁸ Thyáphủ thĩ ki nỉbẻ lỏbã lỏlỏ- tẻ dỏ thĩ lo nuỏtahe, htủỏto thyáphủ thĩ tẻ ki o lỏbã tẻpỏtẻpẻ dỏ thĩ ki dyẻpẻkuỏ dỉtủ ná kayã dỏ arủtahe agnẻnuỏ, Cómarya ki sỏrỉ ẻ lỏklỏpã cỏ ná lỏ- thĩ lo tahe nuỏma a mẻcyã prẻ. ⁹ Lisãsẻkủ hẻ,

“Prẻcỏprẻtẻ tỏprẻ thẻplỏshyo męcwó hỏ kayã sỏphásorya tahe hỏ, rỏ a tẻcỏtẻtẻ yẻnuỏ, a oklỏma hỏ tacủprẻ hỏ.”✧

¹⁰ Mẹtẻhẻrỏ prẻ dỏ a dyẻtã pẻ prẻhẻmẻprẻphủ tahe tẻklwỉtẻlủwỉ dỏ a ki isỏiplủ agnẻ ná lẻẻlẻỏ agnẻ tahe nuỏma Cómarya hỏ. Phủnuỏhỏ, Cómarya ki dyẻ thĩ lỏ- tẻklwỉ dỏ thĩ lo tahenuỏ pã. Tẻklwỉ yẻnuỏma a mỏlakỏ hỏ lỏ- thĩ lo mẻryã ử nuỏtahe hỏ. Cómarya ki nỏ thẻhtyaphỏhtya ẻhtya ná ẻhtya kuỏpỏdủ thĩ tẻthẻtẻphỏ pã. Thĩ tẻthẻtẻphỏ yẻnuỏma mỏhỏ lỏ- tẻryã dỏ a hyã dỏ thĩ tẻthẻplỏshyo dyẻủ yẻtahe a o nuỏ hỏ.✧ ¹¹ Thyáphủ thĩ ki thẻplỏshyo dyẻbẻ pẻ kuỏủ pwỏ- tỏphuỏ, htủỏto thyáphủ kayã dỏ a nỉbẻ thĩ tẻmẻlủ dỏ pẻo yẻtahe ki hẻbwỉhẻtaryẻ Cómarya agnẻnuỏ Cómarya ki dyẻ duzãhtyathẻ lỏbãdủ thĩ pwỏ- tỏphuỏ pã.

¹² Mẹtẻhẻrỏ tẻmẻlủmẻtyã yẻnuỏ a męcwó pẻ Cómarya kayã dỏ a sỏphásorya yẻnuỏtahe tủdủ mỏto, a hturyãhtya tuỏ cỏ ửthẻplỏ dỏ ử ki hẻbwỉhẻtaryẻ htuthẻhtya

✧ 9:9 9:9 Li Htuthẻhtya 112:9 ✧ 9:10 9:10 Isaia 55:10-11, Hosea 10:12

lahyã Cómarya có. ¹³ Thĩ tèmecwọ yënuô a khyáluô ná thĩ zũe málakö Byacè Jesũ hó. Dó thĩ yõ zũe krwõmekuô phú Krístu a tètèkrũmila hénuô akhu-akhyẽ ù ki htuthéhtya ényacó Cómarya pã. Mètèhèrò dó thĩ thèplòshyo mecwọ pè èthĩ ná ù pwõ~ tòprè akhu-akhyẽ, kayã éprè ki htuthéhtya lahyã Cómarya phúnuô pã. ¹⁴ Phúnuôrò Cómarya tètewítètaryẽ dó a taklíkhódũ yënuô, a dyéluô pè thĩ rò thĩ dyéluô dítú pè èthĩ akhu-akhyẽ, èthĩ ki kwícóbè pè dó thĩgnè pã, htuôto èthĩ ki nethuô myáhtye lakö có thĩ pã. ¹⁵ Pè ki htuthéhtya rólũ Cómarya dó a dyétã pè shyèzũ mähó aphúkhũ dó a nguduprĩdu nyacó rò pè hécyã akhálè opã có to yënuô tòprè pó~.

10

Paulu Hébe Takè Tãtũbí Nĩdyé A Tèphyétème

¹ Tahehenuô a hé lahyã vã ná bí vã hébèsũ ná thĩ akhè, vã taruô pré tadúró bí vã rá ná li akhènuô, vã hébèshyohébèsò nyacó, a hé lahyã vã phúnuô. Manáró vã nẹbyacè nĩdũ vã kwíthézò tadú có thĩ ná tètèhdóthénga, tètèkhyáthédò phú Krístu dyéluô pè htuôhó pè yënuô tahe có. ² Shyé~ vã hyã kuô khyèthya thĩ pã akhènuô, thyáphú vã ki hébèshyohébèsò tá thĩ támé nuôró, vã kwíthézò tadú thèplò có thĩ ná htulya taplekyã lö thĩ tẹdya thĩ thèplòthuôhtyè nuôtahe ní~. Dó thĩklè tahehenuô a hé lahyã pè ná pè krwólũ pré prèlu hekhuphú aléklö thézũ nuôtahe pré. Kayã dó a hé pè phúnuô tahenuô, vã ki hébèsò taklò có èthĩ pã kóle. ³ Pè ma prèlu hekhuphú tahe pré nuôma amávã, manáró pè sásũ tẹ yënuô, pè sá phú prèlu hekhuphú tahe sánuô mato. ⁴ Tẹsá a takuôtabè dó pè nõe yètahe nuôma prèlu hekhuphú a takuôtabè mato. Pè nõe Cómarya a takuôtabè dó aproapryã rò a mètãprò pyékyábè löplĩ có vjũdu tahe ná tètèkrékryã lũ dó athũ nuôtahe có. ⁵ Pè mètãpròkyã lölõ~ tètèphyéduphyéhtyalõ né dó a mēdídyã tãtũsũ tètèhégnè Cómarya nuôtahe. Lö~ kayã a tètane tahenuô pè pũdóo lö è rò pè nõe cje nĩdã è ná Krístu angó.

⁶ Bí thĩ dyéluô hó ná thĩ nĩdã krwõmè lölátakli htuôlõhó tẹ akhènuô, pè o taritaryã one hó dó pè ki cirya kayã dó a nĩdã krwõmè kuõũ to nuôtahe hó.

⁷ Thĩ myá lahyã pré tẹoluô dó aklö tahe pré. Dó thĩklè tahehenuô a héthũ lahyã ná kayã dó a htwõ Krístu a prēmētèphú ma tú pè pré. Nõthégnè tuõkuô èthĩ ná pè ma pè htwõ kuõdũ Krístu a prēmētèphú tahe vã. ⁸ Taryèshyosó dó Byacè dyé vã yënuô, a cô ná vã hébè htuthé sũlũ có vãné taki è? Manáró vã thétarè náto. Tètaryèshyosó yënuô, a ki mē duhtyahtũhtya thĩ agnè pré, a mēpyémekyã thĩ agnènuô mato. ⁹ Vã pũ rá théisè cuõ pè thĩ ná li tahe phúnuô mato. ¹⁰ Mètèhèrò tahehenuô, a hé lahyã, “Paulu rá lakö li tókuôró ashyo-asó talwósũlũ có. Bí a okuô ná pè akhènuô, a taruô pré, a dõnyã ma a nĩ kuõũ toto,” a hé lahyã vã phúnuô. ¹¹ Kayã dó a hé phúnuô tahenuô, a tóbè thégnè ná pè oye ná thĩ bèbè, pè otõ ná thĩ bèbè, pè ki mē tãtè málakö có phú pè héo dó likũ yënuô pã.

¹² Pè taruô málakö dũ pègnè ni. Kayã dó a tane htyalõ nĩdyé lahyã ané ná èthĩ ma acyãade klõlõ ù tahenuô pè tẽradũ bú kuõ ná pènè ná èthĩ to. Èthĩ tòprè ná tòprè tẽradũ nĩdyé lahyã ané akhu-akhyẽ, èthĩ ma kayã olõoklõ málakö có tahe.

¹³ Manáró, pè rò, pè hébèhtyalõ talwó ná bá pè tókò hébè htyalõ nuô to. Pè hébè htyalõ prètũ tēmè dó Cómarya dyétã hó pè yètahe nuôprè. Yënuôma a otõkuõlõ hó

na pè metè dĩ thĩklẽ yètahenuô hó. ¹⁴ Pè cuố mẽ talwó na khãlẽ dĩ Còmarya nõmẽ pè yènuô to. Còmarya dyé pè tèmẽ dĩ pè kibè hyã dĩ thĩ o rò pè ma prè dĩ a hyã hèsoluố rėlõ pè thĩ tètèkrũmila tahe hó. ¹⁵ Phũnuôrò pè hẻbẻhtuthẻ nĩdyẻ kuố na pẻnẻ na tẻmẻ dĩ ừruô mẽhtwỏhtya rẻhtuỏhỏ nuỏtahe ari-akyã to. Mặtkhỏnuô pẻ myásủ khỏdủ na thĩ tẻzủ ki sỏhtya htuỏto pẻ hyãmẻ tẻmẻ dĩ thĩklẽ yẻ ki duhtyahtủhtya na htủhtya pỏ dĩ nyẻ tỏkhỏ agnẻ nuỏprẻ. ¹⁶ Htuỏpỏrò pẻ ki cuố plehyã talwó pỏ dĩ dĩ oye dĩ ừ cuố hẻsoluỏnỏ pẻ hí ethỉ na tètèkrũmila tỏphuỏ- hỏto nuỏtahe a o pỏ. Rò pẻ ki cuố hẻsodỏnyã luố pẻ ethỉ na Jesủ a tètèkrũmila ari-akyã pỏ. Mẻtẻhẻrỏ pẻ thẻzủ hẻbẻhtyalỏ nĩdyẻkuố pẻnẻ na tẻmẻ dĩ ừruô mẽhtuỏ hó nuỏtahe to. ¹⁷ Mẻtẻhẻrỏ, lisẻsẻkủ hẻ, “Kayã tỏprẻprẻ dĩ a thẻzủ hẻbẻhtyalỏ anẻ nuỏ, a tỏkỏ hẻbẻhtyalỏ prẻtủ tẻ dĩ Byacẻ mẽpẻ htuỏhỏ tẻ nuỏtahe ari-akyã prẻ.”[☆] ¹⁸ Mẻtẻhẻrỏ, kayã dĩ a htuthẻ nĩdyẻdủ anẻ tahenuô, Byacẻ thẻplỏo lủ to, Byacẻ thẻplỏo prẻtủ kayã dĩ Byacẻ htuthẻ nĩdyẻdủ lủ na anẻ nuỏtahe prẻ.

11

Paulu Nả Prẻdỏnyỏphủ Dĩ A Lahỏ Tahe

¹ Vả rỏcuố pẻ thĩ li khỏnyỏyẻ tahenuô, vả rỏ pẻhtwỏ cỏ kayã tamwỉ tỏprẻ akhu-akhyẻ, khyỏthẻdỏ khyỏthẻplỏhtủ rẻ vả nỉ. ² Mẻtẻhẻrỏ vả thẻplỏshyo nyacỏ dĩ thĩ ki thẻplỏcỏ tadủ na Krỉtu. Thỉ tahenuô a thỏcỏnỏ prẻmỏphủthẻ dĩ athẻplỏ mwỏplỉthỉplo tỏprẻ dĩ vả ólyỏ htuỏhỏ vẻngỏ na vả ki dwỏ pẻ na prẻkhủ pỏ tỏprẻ dĩ a mặhỏ tủ Krỉtu yẻ pỏnuỏ tỏprẻ hó. ³ Phủ khỉnẻricyỏ khukỏ klwo anẻ thỏnỏ rủ rò a hyã ilolahỏ Eva nuỏ, vả bẻzỏ one na pỏma ừ hyã ilolahỏ kuỏdủ hó thỉ phũnuỏ pỏ hó, htuỏto pỏma ừ hyã mẽpyẻmẻkyỏ lỏdủhỏ thỉ thẻplỏ a tẻtẻnẻ tahe rò thỉ vỉkyỏdủ hó thỉ tẻthẻzủ mỏnỉ lỏthulỏthẻ Krỉtu na thỉ tẻthẻzủmỏ cỏcủ Krỉtu yẻnuỏ pỏ hó vả bẻzỏ nyacỏ dĩ thỉgnẻ phũnuỏ. ⁴ Mẻtẻhẻrỏ ừpẻ tỏprẻ bẻbẻ, a dỏhyỏnuỏ hẻsodỏnyã pẻ hó thỉ na Jesủ ari-akyã dĩ a khỏdủ na pẻ hẻsỏ pẻ thỉ yẻnuỏ hẻrỏ thỉ thẻkrủthẻlỏ ẻsủ cỏ lủ. Rò thỉ phỏyẻsủ zủnyẻ- hu cỏ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ dĩ a khỏdủ na thỉ phỏyẻsủ htuỏhỏ nuỏ tỏprẻ, htuỏto thỉ zủezủnyẻ prẻ tẻthẻkrũmila dĩ a khỏdủ na pẻ hẻsodỏnyã pẻ htuỏhỏ thỉ nuỏtahe hó. ⁵ Thỉ dĩ ẻ nĩdyẻ ethỉ, “Prẻdỏnyỏphủ thỏrỏdu” nuỏtahenuô, a tỏ htỏalỏklỏ nỏnỏ vả to. ⁶ Vả hẻbẻcyỏ hẻbẻdẻ kuố na ừ to tadủrỏ vả thẻgnẻ tẻtẻ lỏplỉ cỏ Còmarya a tẻmặtcỏ tahe vả. Pẻ o na tẻthẻgnẻ Còmarya a tẻmặtcỏ yẻnuỏma pẻ dyẻluố tẻtẻ pẻ hó thỉ pwỏ- tỏphuỏ hó.

⁷ Bỉ vả hẻsodỏnyã pẻ thỉ na tẻthẻkrũmila akhẻnuỏ, vả kwỉnỏ na thỉ akhwỏakẻ tỏmyẻ- to. Thỏphủ thỉ ki nỉbẻ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ agnẻnuỏ, vả shỏyỏyỏ vẻnẻ phũnuỏ prẻ. Vả mẽphủyẻrỏ ma athủ ẻ? ⁸ Bỉ vả mẽtẻ dĩ thĩklẽ akhẻnuỏ, tẻlỏtẻkyỏ tahe nuỏma prẻzủtẻplỏmủ dĩ arủo tahe dyẻ vả rủ prẻ mẻnẻ. Thỏphủ vả ki mẽbẻtẻ dĩ thỉgnẻnuỏ, a thỏcỏhỏ na vả cuố pủpẻhẻzẻplẻphe cỏ prẻzủtẻplỏmủ dĩ arủo tahe phũnuỏ cỏ mẻnẻ. ⁹ Bỉ vả okủ na thỉ akhẻ, vả ki lorủ hẻnuỏ, vả kwỉnỏ na thỉ tỏprẻ- to, mẽtẻhẻrỏ lỏ- tẻ dĩ vả lo tahenuô, pẻ puỏvyỏ dĩ Macedoniakẻ tahe hyã mẽcwỏ lỏplỉ vả prẻ. Dĩ arẻano nuỏma vả kwỉnỏ na thỉ tẻmẻcwỏ tỏphuỏ- to, khỏnyỏyẻ tẻplehyỏ nuỏma- vả mẽkủmẻkyỏ, mẽhtuỏmẻnyẻ na thỉ toto. ¹⁰ Vả hẻbẻhtuthẻ nĩdyẻ prẻzủtẻ plỏmủphủ

☆ 10:17 10:17 Jeremia 9:24

dõ aruô dô a o kuõ bí Akaia kékũ yëtahe ari-akyã yënuô, vã nílã htuthé okuõ vinyã to. Mëtëhërò Krístu a tèmátècò o dô vãkũ akhu-akhyë, vã hé pë thĩ khõnyã yëtahenuô, thĩ klyã thëgnëtãtë bényã prë. ¹¹ Vã hé phúyërò vã mọ thĩ to phúnuô ẽ? Vã mọ thĩ nuôma Cómarya thëgnë. ¹² Thyáphú kayã dô a hé ná èthĩ tèmë tahe nuôma athyaná pë tèmë prë nuôtahe ki hébèhtuthé nıcyã dyépã tã anë phúnuô tãmë nuô, vã ki mę plehyã lã pọ phú vã mę khõnyã yënuô. ¹³ Èthĩ nuôtahe ma Prëdõnyãphú a málakõ máto. Èthĩ ma Prëdõnyãphú dô a lahõ tahe prë. Èthĩ cuõ hélahõ pë ù ná atëmë tahe rò a cyëmë lahyã anë phú Krístu a Prëdõnyãphú málakõ tahenuô prë. ¹⁴ Èthĩ mephúnuô rò vã khyéthukhyéthé ná tãcõ- to. Khĩnëricyã khuklõ klwolahõ có anë phú tanémókhuphú dô a takhë tahenuô ma- a męcyã prë. ¹⁵ Phúnuôrò, khĩnëricyã khuklõ a prëmëtèphú tahe klwo lahõcyã thyákuõ anë phú Cómarya a prëmëtèphú dô acóatë tahe nuôma lëkhyéthukhyéthé ná tãcõ- to. Dõ khyëtadũ pã, phú èthĩ męthú htuõhõnuô, èthĩ ki khyábè təcırya phú a kò ná èthĩ nuô pã.

Paulu Hébéhtuthé Nıdyé A Khyábè Tëcyëtècũ Tahe

¹⁶ Vã ki hé khyëthyã, thĩ tã tanenı lahyã vã ná kayã tamwı tãprë- to. Manárò thĩ ki tanë lahyã vã hérò vã htwõ kuõrë kayã tamwı rò vã hébèhtuthé nı kuõrë takiphú. ¹⁷ Vã hébèhtuthé khõnyãyë nuôma vã hébè phú Byacè thézũ nõhébè vãnuô máto. Vã hébè phú kayã tamwı tãprë nuôprë. ¹⁸ Û yõ hébèhtuthé élä lahyã ùnë phú prëlu hekhuphú lëklõ hébèhtuthé nı nuôtahe akhu-akhyë, vã ki hébèhtuthé nıdyé kuõ vãñë prë. ¹⁹ Dãdũ- vanini, thĩ yõ o lahyã ná təcýátèdè rò thĩ khyáthéplõhtübé rò thĩ thëkrũthélõ nıdã pë lahyã kayã tamwı nuôtahe a tẹhébè dãdu ni. ²⁰ Kayã dô a nõhtwõ dô thıccũ nuôtahe, ná a ilolahõ enıdyé thĩ nuôtahe, ná a etũõplè nıdyé thıkhũ nuõtahenuô, thĩ dã- yõ thëplõhtũ nıdyé kuõ lahyã dũ hõhõ. Thĩ nõphyé htyamóhtyapho nıdyé lahyã anë rò thĩ plwõ pacyé nıdyé lahyã èthĩ ná thınenë.

²¹ Pë mębũkuõ dãdũ- phú èthĩ mę thĩ nuô to, pë taruô thyëkyã códũ gnëni, htuõrò pë thëtarë dũgnë ni. Manárò èthĩ ki hébèhtuthé bú phúnuô hérò vã ki hébèhtuthé kuõ phú kayã tamwı tãprë hébèhtuthé nuô hérò vã hébèbé prëprë kõ. ²² Èthĩ ma Hebreophú tahe ẽ? Vã ma Hebreophú tãprëprë vã. Èthĩ ma Israelphú tahe ẽ? Vã ma Israelphú tãprëprë vã. Èthĩ ma Abraham aklwıalyã tahe ẽ? Vã ma Abraham aklwıalyã tãprëprë vã. ²³ Èthĩ ma Krístu a prëmëtèphú tahe ẽ? Vã mę lõklõ có kũ ná èthĩ nuôtahe có kõkõ. Vã hé phúyë rò a cõ ná vã tamwıthërë. Vã yácũ mę lõklõ có kũ ná èthĩ męnuô có kõkõ, ù dõtã éklõ vã dô htõkũ ná èthĩ có kõkõ. Û mũ vã ná iplırwı nuô a o ényacó, vã phú- kırı thyécõnuô vã myáhtye sítõbè tamõmõ có. ²⁴ Judaphú tahe dãmũ hó vã tãphũnuô a bëmũ vã thuõshyë ná lwıthyótõplı, rò vã myáhtyebè nó phúnuô nyãphuõ có. ²⁵ Romaphú tahe mũ vã ná iplırwı thuõphuõ, kayã tahe tã vã ná lõ rò èthĩ tã htũ- a tãthyë có vã có, rò èthĩ tanë lahyã hó ná vã thyëhõnuô, a o tãphuõ. Thõklyëdu phë nó pë vã dô htyëdutavakũ thuõbè rò vã locuõ dô htyëdutava akũnuô tãnyë ná tãthë. ²⁶ Dõ vã cuõ klyã éphuõ akũnuô vã myáhtye sítõbè ényacó ná tëtarõthé thëisë tahe. Vã myáhtye sítõbè nó htyëdu tãtũbí vãklyã, vã myáhtye sítõbè nó ná prëpũphe zëplëphe ùtë tahe, vã myáhtye sítõbè nó ná vãmyëcõ Judaphú nıdũ tahe ná Judaphú máto tahe thëhtethã pũmëthyë vã. Bí vã cuõnuõ dô vıduvıhtũ akũ bëtë, bí vã cuõ dô kayã o tãprë- to akhãlë nuô bëtë, vã myáhtye sítõbè nó ényacó ná tëtarõthé thëisë tahe.

Htuôto dô htyëdutava akũ bèbè, vã myáhtye sítôbè nó élä tètãròthé théisè tahe. Puõvyã Krístuphú dô a lahõ tahe a tèmepýamesè nuõma vã sítôbè élä lä. Lõ- tètãròthé théisè yètãhenuõ, vã myáhtyebè nó lõplĩ có. ²⁷ Vã bè eryã thépráthétuõ rò vã bè cyèpryècyèli rya ladyáladã có vãné. Vã omyèní to nuõma tamõmõ có. Vã tuõbécó dô tètãdyáe ladyáõ ma a oo. Ekõõbã to tamõmõ có. Vã hyeçã lèkũlèthyá o lõbãto rò vã bè khyábè kèrõkèswĩ có. ²⁸ Túyènuõ mato, pwõnyenyẽ- vã bèkũbèkyã pè lõ- prèzütètè plómuphú tahe ari-akyã có. ²⁹ Kayã tãprèprè ki hécèrecè hérò vã tanè thézò nídyé lũ. Kayã tãprèprè ki metètú henuõ vã théplòdu nyacó kayã dô a ilocuõ lũ dô tètú akũ nuõ tãprè.

³⁰ Ki vã lo hébèhtuthé hérò vã ki hébèhtuthé prètú tètã dô a dyéluõ vã tètècèrecè tahe ari-akyã prè. ³¹ Byacè Jesũ Krístu a Phè Cómãrya yè a thégnè ná vã hébè lahõ mato. Û ki htuthéhtyadũ amwĩ tacúprè talèkrè ní-. ³² Bí vã o dô vĩ Damasco akũ akhènuõ, khwídu Areta ahóllyã khwĩ nyèprètãprè dyatã opõ aklyèphú tahe dô vĩ kadãduhtũ rò a nõopõ pũ èthĩ ná vã. ³³ Manárò, ù sunuõ vã dô thu tãmè akũ, rò dô vỹũdu alo nuõ kadãphú o tókũ rò ù cyatã vã dô ùdu kadãphúyè aklõ rò vã siplèkyã dô khwĩ nuõtãprè a takhukũ.

12

Paulu A Tèmýáhtyelwó One Tahe Ná Tèdyéluõ Lũ Tahe

¹ Tètèbèhtuthé yènuõ a nĩbwínĩtaryè dô ùgnè tãprè- to tadũrò vã tãbè hébèhtuthé prè. Manárò khõnyáyè vã ki hésoluõ pè thĩ ná Byacè dyemyáhtyelwó one vã tahe ná a dyéluõ pè vã tètãtahe ari-akyã. ² Dõ arèkhè shyélwĩna akhènuõ, ù éka kahtya kayãphè dô a zũe Krístu tãprè dô mòkhu thuõtõ tõtõ tãpho. (Anèklõ opahtyatõ kuõ è, ma a opahtyatõ to è nuõ, vã thégnè to. Thégnè prètú Cómãrya tãprè prè.) ³ Phú vã héhtuõnuõhó, kayãphè nuõtãprè nuõ, bínuõkhè anèklõ opahtyatõ kuõ è ma a opahtyatõ to è nuõ thégnè prètú Cómãrya tãprè prè. ⁴ Manárò Byacè éka kahtya tuõkuõ è dô aléõ nídyé mòkhu khälé htyalõlõ nuõtãpho ma vã thégnè. Bí è htya o bínuõ akhè a nĩhuõ ù hébè lũ ngõtahe dô a hésoluõ kãkhyècyã pè pã có ù ná prèlukayã angõ to, htuõto Cómãrya nõ hésoluõ nyã lũ toto. ⁵ Vã ki hébèhtuthé nídyé tèmèhtwõhtya hó anè yètahe. Manárò vã hébèhtuthé nídyé ná vãné to. Vã ki hébè htuthénĩ prètú vã tètècèrecè yètahe prè. ⁶ Manárò vã ki thézũ hébèhtuthé nídyé kuõ vãné pã henuõma anĩ prè, vã htwõ ná kayã tamwĩ mato, metèhèrò vã hébèhtuthé nídyé vãngõ yètahe nuõma acóatè prè. Manárò thyáphú vã ki hébè htuthé nídyé vãné to nuõ, vã khõnídyé vãné. Vã thézũ nõtanè ù bá ù myáhtye vã metètahe ná bá ù nĩhuõ vã tètĩthyóithya tahe nuõprè. Vã thézũ nõ tanèduklõ ù ná bá vã mènũ to.

⁷ Thyáphú vã ki hébè htuthé nídyé tã vãné ná vã myáhtye teryã dô mòkhu nuõtahe tãmènuõ, Cómãrya dyé hó vã dô vã ki khyábè tètècètècũ tãcõ dô a cõ ná thòshyã kĩshyã takhuõ otyã dô vã phälènuõ. Khñèricyã khuklõ nõhyã a tanéphú tãduõ dô a ki hyã mètècètècũ vã ná tètècètècũ yètãcõ hó. Dõ tètècètècè yè akhu-akhyèrò vã phyèhtyalõcyã pã vãné to hó. ⁸ Thyáphú Cómãrya ki phyè taphãkyã pè vã tètècètècũ yènuõ, vã kwĩthèzò lũ thuõphuõ có. ⁹ Manárò a hésũ vã, “Lõ nè lobè tètã dô vã o tahe ná nè tètècètècũ yètahe agnè nuõma túprè vãbwívãtaryè dô a mètècètècũ nè yènuõ prè. Bí nè

hěcêrecê phúnuô akhě, vã tẹprotèprya shyosò ki oluôhtya dỏ nẹkũ pã.” Phúnuô akhu-akhyě thyáphú ù ki myáhtye plehyã tadũ pỏ Krístu a tẹproprya shyosò o dỏ vắkũ yěnuô, vã ki hébè htuthé nĩdyé vã tẹhěcêrecê ari-akyã yětahe pã. Vã ki hébè htuthé nĩdyé vãné phúnuôrò vã thẹkrũthẻlỏ prẻ. ¹⁰ Phúnuôrò vã o ná tẹhěcêrecê tahe, vã myáhtye sítòbẻ ná tẹcyệtẹcũ tahe, ù pacyẻishyẻ vã tahe, ù mẹcyẹmẹcũ vã tahe, vã myáhtye sítòbẻ ná tẹpyátẻsẻ thỉ tahe, lỏ- tẻ dỏ vã myáhtye sítòbẻ yẻtahe nuôma Krístu agnẻ prẻ, manárò vã thẻplòmỉ thẻplòmỏ prẻ. Mẹtẻhẻrò bí vã hẹcêrecê akhẻnuô, túma vã hẻshyoresỏ* prẻ.

Paulu Bẻzỏbẻthỉ Pẻ Corinthia Prẻzủtẻ Plỏmủphủ Tahe Agnẻ

¹¹ Vã hébẻ htuthẻnỉ vắngỏ akhu-akhyẻ vã cô cỏ ná kayã tamwỉ tỏprẻ. Manárò thỉ mẹtamwỉ vã prẻ. Thỉ tỏ htwỏ kayã tahe dỏ a tỏ htuthẻ nĩdyẻ vã. Phủ kayã tahehe hé lahyã vã, vã ma kayã olỏoklỏ tỏprẻ prẻ tadủrò vã tỏ larủ klỏnỏ a htwỏ lahyã thỏrádu máhỏ Prẻdỏnyỏphủ nuỏtahe taki- to. ¹² Bí vã otỏkuỏ ná thỉ akhẻnuô, thỉ myáhtye tặtẻ lỏdủ hó ná vã ma Prẻdỏnyỏphủ mỏlakỏ tỏprẻ hó, mẹtẻhẻrò tẻ dỏ vã mẻtuỏhỏ tahenuô, vã khyáthẻplỏhtủ mẻ nyacỏ, htuỏto vã dyẻluỏ pẻ htuỏhỏ thỉ tẻmátẻdyã tahe ná tẹprotèprya tahe hó, rỏ vã mẻluỏ pẻ htuỏẻlỏ hó thỉ tẻtạpỏ khyẻthukhyẻthẻ tahe hó. ¹³ Prẻzủtẻ plỏmủphủ dỏ aruỏ tahe rỏ vã myádukhỏklỏ lủ, thỉ rỏ vã myỏ tặphuỏbẻkhu kyã thỉ phúnuôẻ? A o prẻ tỏcỏ dỏ vã kwỉkuỏ thỉ tẻmẹcwỏ to nuỏprẻ kỏkỏ. Vã kwỉkuỏ thỉ tẻmẹcwỏ to yẻnuỏrỏ khyáthẻdỏ rỏ plwỏkyẻrẻ vã tẻthủ nỉ-

¹⁴ Vã tari one dỏ vã ki hyỏ olẻ kuỏ thỉ thuỏphuỏtỏphuỏ hó. Manárò vã hyắkwỉnyỏ ná thỉ rủ taki- to. Vã kwỉ prẻtủ thỉ ki mỏ vã prẻ, mẹtẻhẻrò phủ tỏ buỏe muỏphẻ máto, muỏphẻ tỏ buỏe phủ prẻ. ¹⁵ Vẻlỏvỏkyỏ vẻrủvẻhtẻ, vẻhẻvẻrẻ, tẻpwỏ- tỏcỏ dỏ thỉgnẻ nuỏ, vã thẹkrũthẻlỏ prẻ. Vã mỏ cỏ thỉ báyẻ cỏ tadủrỏ thỉ tẻmỏ vã nuỏ a cô ná apatỉ kalyỏ tỏbye phủtẻ?

¹⁶ Phúnuôrỏ vã mẻkủmẻkyỏ thỉ to nuỏma thỉ klyỏ thẻgnẻnyỏ prẻ. Manárò kayã tahehe hé lahyã vã ná vã hyỏ ilo-ilyỏ thỉ, vã hyỏ lahỏlahya e thỉrủ, a hé lahyã phúnuô. ¹⁷ Vã lahỏe lahyaỏ nó thỉẻ? Kayã dỏ vã nỏhyỏẻ dỏ thỉ o tahe nuỏma a hyỏẻ tẻủỏplẻ nó thỉkhu rỏ a kỏdyẻ lahyã vã rủ nuỏma a o tỏprẻprẻẻ? ¹⁸ Bí vã kwỉthẻzỏ Tito dỏ a ki hyỏẻ dỏ thỉ o, rỏ vã plwỏhyỏẻ tỏkuỏ prẻzủtẻphủ tỏprẻ náẻ akhẻ nuỏma, Tito hyỏmẻẻnyỏ thỉkhuẻ? A hyỏẻ mẻẻ thỉkhu tỏcỏ- to. A tẻihtỏonyỏ, atẻdya a thẻplỏthuỏhtyẻ tahe nuỏma athyỏnỏ vã prẻ vẻhẻtỏ?

¹⁹ Lỏ- pẻ rỏ pẻ thỉ yẻtahe nuỏma, thỉ tanẻ lahyã ná pẻ hébẻ takẻbỉ nĩdyẻ lỏ pẻnẻ phúnuỏ kỏle. Phúnuỏ máto, pẻ hébẻprẻ phủ Krístu nỏhẻbẻ pẻ nuỏ prẻ nuỏma Cỏmarya myáhtye thẻgnẻdủ hó. Khỏbỏthyỏmỏ thỉ-, lỏ- pẻ mẹtẻ yẻtahe nuỏma pẻ mẻ dỏ a ki htwỏbwỉhtwỏtaryẻẻ dỏ thỉgnẻ prẻ. ²⁰ Shyẻ- vã hyỏtuỏkuỏẻ dỏ thỉ o khẻpỏnuỏ, pỏma vã hyỏ myáhtye dủhỏ thỉ tẻdyathudyathẻ tahe dỏ a khỏdủ ná phủ vã thẻzủ myáhtye nuỏtahe pã hó, htuỏrỏ thỉ ki myáhtye dủhỏ vã tẻdyathudyathẻ tahe dỏ a khỏdủ phủ thỉ thẻzủ myáhtye vã nuỏ pã hó, vã bẻzỏone phúnuỏ. Vã bẻzỏẻ dủhỏ ná pỏma vã hyỏmyáhtye thỉklyẻthỉngỏ lủ, thỉ thẻkhwẻkhyẻlủ, thỉ thẻplỏdu thuỏhtyẻhtủ lủ, thỉ okhỏlủ tỏmủ ná tỏmủ, pacyẻishyẻẻ, dyỏmwỉhtyẻzỏẻ, phẻyẻduphyẻhtyalỏẻ, mẻsủsỏ

* **12:10** 12:10 Pẻ zủnỉ Cỏmarya akhu-akhyẻ Cỏmarya dyẻ vã tẻhẻshyoresỏ dỏthudỏthẻ tỏkyẻ.

tarûtapyã tẹ, phúnuô tahe hó. ²¹ Dõ thĩ tẹihtòonyã mẹ lahyã phúnuô akhu-akhyẽ, và ki hyã olẽ kuõ thĩ yětôphuõ pãnuô, pãma và myáhtyebè dù hó ná tẹthétarẹ dõ Cómarya a mètènyẽ pã hó và tanẹ théisẽ phúnuô. Mẹtèhéro, dõ aréano nuôma kayã dõ a cuóthú prèmòprèkhũ tahe, tanẹ patápatò tahe ná a cuóthú ùphúúmẽ tahenuô, a zã nĩ lahyã hí anẹ to. Phúnuôrò dõ kayã yétahe akhu-akhyẽ và ki nguõbèhèsí có dõ èthignè pã cókò và bèzò phúnuô.

13

Tẹdyéròdyéryẹ Ná Tẹhémohéryá Dõ Khyétadũ

¹ Và kírẹ hyã olẽ kuõ thĩ yětôphuõ nuôma thuõphuõtôphuõ hó. Phú lisäsèkũ hé, “Kayã tòprèprè ki dya a khõbóthyó tòprèprè atèthú kihéro, patítadũ kayã thègnè mátorò thèthuõ bè khyábé athé ná kayã yětòprè dya a khõbóthyó tètthú yènuôma atõ lakõ phúnuô.”[✧] ² Bí và hyã olẽ kuõ thĩ nyèphuõtôphuõ akhẽnuô, và dyérò one htuõhó kayã dõ a mètútẹ dõ aréano nuôtahe ná lỏ- kayã dõ aruô nuôtahe hó. Khõnyàrò và otaphãzye ná thĩ rò và dyérò khyèthyá thĩ. Rò shyé- và hyã khyèthyá yětôphuõ pãnuô và nĩlá thèlõthézò nĩdyé pãnyã ná thĩ tòprè- to hó. ³ Và ki mẹ phú và héhtuõhó nuô pã, mẹtèhéro Krístu nõhébè dítú và ná thĩ mặ ề ma amáto ề nuô, thĩ kwishyo hó và dõ và ki hé pẹ thĩ hó. Krístu ki ithyóryákã thĩ pãma, a théisẽ pẹ ná thĩ taki- to, a ki ithyóryákã thĩ ná a taryëshyosõ có pã. ⁴ Dõ tẹhécèrecè akhu-akhyẽ Krístu khyáthyẽ athé dõ krusu alo. Manárò khõnyáyẽ dõ Cómarya a tẹpròtèprya shyosõ akhu-akhyẽ a htwõprè hó. Phúnuôhó pẹ ma pẹ hécèrecè thyákuõdũ phúnuô tadúro bí pẹ ki hé hó thĩ pã akhẽnuô, pẹ ki dyéluõ pẹ thĩ ná Cómarya a tẹproprya shyosõ pã, mẹtèhéro pẹ yõ htwõ hó tètôcò- tuõ ná Krístu dõ pẹ tẹohtwõprèkũ hó akhu-akhyẽ, pẹ ki mephúnuô pã.

⁵ Thyáphú thĩ ki thègnè nĩdyé lahyã thĩnẹ ná thĩ có ná thĩ tẹzũ ề, thĩ có to ề nuô, sudyã lya nĩdyé lahyã thĩnẹ nuô. Krístu ohtwõprè dõ thĩkũ nuôma thĩ thègnè to ề? Manárò thĩ ki myáhtye ná thĩ có ná thĩ tẹzũ to héro, Jesũ Krístu ohtwõprè dõ thĩkũ to. ⁶ Rò và zũe ná pẹ ma Krístu a Prèdõnyãphú tahe málakõ có nuôma, thĩ ki thègnèhyã nyádũ pã. ⁷ Pẹ kwícóbè ná thĩ ki mẹ plehyã pã tã tètthú tãmé, mẹtèhéro thyáphú ù ki thègnè ná pẹ ma Krístu a Prèdõnyãphú málakõ tahe agnẽnuôrò, pẹ kwícóbè phúnuô mậto. Thĩ ki tanẹ lahyã pẹ ná pẹ ma Prèdõnyãphú dõ a málakõ tahe bèbè, a málakõ to tahe bèbè, a lèhéó ná tởcò- to, tẹ dõ pẹ thézũ málakõ nuôma ítè héro thĩ ki mẹtèryá henuôma pò hó. ⁸ Mẹtèhéro pẹ sásũhtésũ tèmátècò nuôma anĩ to, pẹ bèkrwõ pỏ tarwó nĩdyékuõ dõ tèmátècò tởkyẽ. ⁹ Pẹ ki lo ithyóryákã thĩ to henuô, pẹ nõecyã pẹ taryëshyosõ to, phúnuôrò ù tanẹ lahyã pẹ ná pẹ hécèrecè prè tadúro thĩ ki mẹ plehyã pã tètthú to henuô, thĩ htwõhtya kayã dõ a hëshyoresõ tahe hó akhu-akhyẽ pẹ thékrũthèlõ nyacó. Pẹ kwícóbè pẹ thĩ ná thĩ ki ohtwõprè ryáhyã dõ nyẽ tởkyẽ rò thĩ ki mẹ pã tã lahyã tètthú tãmé, phúnuô prè. ¹⁰ Shyé- và hyátuõkuõ thĩ pã rò thyáphú và ki hyã nõe sỏ tã và taryëshyosõ dõ Byacè dyé và yènuô tãmènuô, bí và oye ná thĩ akhẽ, và thézũ rãcuõ ré pẹ thĩ liyẽ prè. Thyáphú và ki mệduhtyahtũhtya thĩ tẹzũtènyã agnẽnuô, Byacè dyé và taryëshyosõ yènuô prè. A dyé và taryëshyosõ dõ và ki mẹpýémekyã thĩ agnẽnuô mậto.

✧ 13:1 13:1 Li Dõnyã 19:15

11 Khöbóthyó thĩ, vǎ thézũ hé thĩ dô khyetadũ, thélũphòphũ lahyǎ ní. Meryáakhyě lahyǎ thĩ tẽohwõprẽ ní. Nĩdǎ lahyǎ vǎ tẽkwĩthézõ thĩ yẽnuô tahe ní. Oplóocũ, opẽodwõ nídyédũ lũ ní. Thĩ ki mephũnuô hérò Cómarya dô a mǎdũ tẽmõ ná tẽpõtẽdwõ a khǎshyékhyǎ yẽtõprẽ ki o kuõdũ ná thĩ pǎ.

12 Dyéluõ thĩ tẽmõ nídyélũ yẽnuô ná thĩ tẽhémohéryá lũ tõprẽ ná tõprẽ ní.

13 Prẽzũtẽphũ dô a o lahyǎ bíyě pwõ tõprẽ thũhyǎ pẽ kuõ thĩ èthĩ atẽhémohéryá tahe.

14 Pẽ Byacè Jesũ Krĩstu abwĩataryě, Phẽ Cómarya atẽmõ ná Thé Sǎsẽ Byacè a tẽbóthyóbólǎ yẽnuô, a ki o kuõ dũ ná thĩ pwõ tõprẽ ní.

Galasia Galatians Tèhébě Rẹ Dó Nyě

Û lě hēsodōnyă Jesũ a tètèkrĩmila rò Judaphú mǎto tahe zũenyăeka kuố tahe. Phúnuôrò thyáphú kayă tôprèprè ki htwõhtya mǎlakõ Krístuphú tôprènuô a bè krwõlũ mekuố Mosè a tètthyótèthya ẽ, ma a bè krwõlũ me to ẽ nuô, ngõsudyă ohtya phúnuô tahe. Rò Paulu kryásũ ná lo krwõlũ mekuố to. Tèhtwõprè dõ Krístu akũ yẽnuô, a lodulõ ù ma túprè tẹzũ prè rò Cómarya dyacódyate lũ ná atẹzũ prè. Manárò kayă o dõ Galasia ké, Romaké a tẹpõlẹ, Asia Minor kẹdukũ prẹzũetẹplómũ tahe aklẽ tahehenuô a htésũ Paulu rò a hé lahyă ná thyáphú Cómarya ki dyacódyate kayă tôprè agnẽnuô, a bè krwõlũme tuốkuố pọ Mosè a tètthyótèthya tahe.

Thyáphú Galasiaphú dõ a krwõzũthũ kuố ù ithyóithya thũ lũ nuôtahe ki zũ kạkhyětõ kạkhyèbè khyèthya agnẽnuô, Paulu rǎcuố pẹ Galasiaphú tahe li yètõba prè. A cáhtya héplõ pérélõ ù ná Cómarya ẽ mǎlakõ lũ ná Jesũ Krístu a Prèdōnyăphú tôprè. Prèlu hekhuphú dõ a o ná a taryěshyosõ tôprèprè ẽ vǎ mǎto, Cómarya ẽ vǎ dõ vǎ ki htwõhtya Prèdōnyăphú tôprè rò a ẽ khódũ vǎ dõ vǎ ki bème dõ Judaphú mǎto tahe aklẽ a héluõplõ pẹ ù phúnuô. Yètõphuõrò a hé ná Cómarya dyacódyate prèlu kayă ná a tẹzũe tōcō tú prè, a cyépryẹ kryásũ ù phúnuô. Li Galasia Amădu dõ khyělõũ tahenuô, Paulu dyéluố ná bí pẹ zũehõ Krístu akhẽnuô, pẹ ki mọ Cómarya ná kayă dõ aruôtahe. Rò bí pẹ mọhõ Cómarya ná kayă dõ aruô tahe akhẽnuô, pẹ Krístuphú a tẹdyathudyathẽ tahenuô a ki ryáhyă pǎ.

Tèhébě tótó ná tótó

Tèhébě rẹ dõ nyě 1:1-10

Paulu nĩbè tẹtaryěshyosõ dõ a htwõ hõ Prèdōnyăphú tôprè 1:11-2:21

Cómarya abwídu taryèhtũ a tètèkrĩmila 3:1-4:31

Krístuphú nĩbè tẹpală ná a tẹphyétèmẹ 5:1-6:10

Tèhébě dõ khyě tadũ 6:11-18

¹⁻² Vǎ ma Paulu, liyètõba ma vǎ rǎ prè. Vǎ ma Prèdōnyăphú tôprè. Kayă tòmũmũ nõhtwõhtya vǎ ná Prèdōnyăphú mǎto. Htuốto, vǎ htwõhtya Prèdōnyăphú dõ kayă tôprèprè a takhukũ mǎto to. Jesũ Krístu ná Phẽ Cómarya dõ a mehtwõprè kạkhyě Jesũ Krístu dõ tètthye nuôtôprè nõhtwõhtya vǎ ná Prèdōnyăphú tôprè prè. Htuõrò puốvyă Krístuphú lõ plĩ dõ a o kuố ná vǎ bíyẽ tahe, thũhyă pẹ a tẹhémọheryă yètahe dõ Galasia ké prẹzũetẹ plómũphú tahe a o.

³ Pẹ Phẽ Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyédũ thĩ tẹbwídu tẹtaryèhtũ ná thèplò a tẹkacúkabé ní. ⁴ Thyáphú Krístu ki mełwõhteka pẹ ná yètõhtũ a tẹmũmyáricyă tahe agnẽnuô, a dyélyakya hó a thèhtwõprè dõ pẹ tètthùtèora ki plwõkyă agnẽ hó. Phú a Phẽ Cómarya thèzũ nõmẹ lũ tahenuô, a mehtuõhõ. ⁵ Pẹ ki mełmẹtakhèhtya Cómarya acúcũ ahtũhtũ pọ. Amèn.

Tètèkrĩmila Otũ Tōcōtuố

⁶ Dõ thĩkhuthĩkhyě rò vã khyéthukhyéthé nyacó, mețehérò, anyě~ rò anyě tyahító rò, thĩ dyakyăkhyě Cómarya dõ a é thĩ ná Krĩstu abwiataryě yětòprè. Rò thĩ phyésũ tèt̃hyóithya aruô tôcô dõ thĩ tane ná tèt̃hèkrũmila yěnuô. ⁷ Ki hélakõ ma tèt̃hèkrũmila dõ aruô nuô a o pã tôcô~ to hó, manárò kayã dõ a međídòdídyã thĩ thèplò rò a thèzũ buõt̃aple khókyã Krĩstu a tèt̃hèkrũmila nuô a o tahe. ⁸ Manárò pè bèbè, tanémókhuphũ tòprèprè bèbè, ki hèsodònyã tèt̃hèkrũmila dõ a ki khódũ ná pè hèsodònyã htuõpèhó thĩnuô tahe hénuôma Cómarya ki cirya dũ è pã ní~. ⁹ Dõ arèkhě nuôma pè héhtuõhó thĩ hó rò khõnyáyě vã hé khyěthyá thĩ, kayã tòprèprè dõ a ki hèsodònyã pè thĩ tèt̃hèkrũmila dõ a khódũ ná thĩ phyésũ htuõhónuô hénuôma, Cómarya ki ciryadũ è pã ní~.

¹⁰ Vã hé phúyě nuôma athyaná vã yácũ krwõlũ kuõ prèlukayã athèplò phúnũ è? Vã thèzũ krwõlũ kuõ prèlukayã athèplò phúnũ mato. Vã thèzũ krwõlũkuõ phũ Cómarya athèplò nuòprè. Vã ki yácũ lùmemo tadũpã prè prèlukayã tahe athèplò prè hénuôma, vã ma Krĩstu a prèmetèphũ tòprè mato.

Paulu Htwõhtya Prèdònyãphũ Tôprè Ari-akyã

¹¹ Puõvyãthĩ, vã thèzũ nõthègněkuõ thĩ ná tèt̃hèkrũmila dõ vã hèsodònyã pè thĩ yěnuô, tèt̃hèkrũmila yěnuôma prèlukayã mehtwõhtya è mato. ¹² Vã nĩbè dõ prèlukayã a o nuô mato. Û ithyó pè vã tòprè~ to. Prè dõ a dyèluõhtya pè vã yěnuôma mádũ Jesũ Krĩstu prè.

¹³ Bí vã lũkrwõkuõ Judaphũ tahe a tèt̃cóbucóbě akhěnuô, vã ohtwõprè phútě nuôma thĩ thègně htuõdũhó. Vã mecyẽmecũ kayã dõ a zũe Jesũ Krĩstu tahe, rò vã yácũ pũ mepyémekyã có èthĩ có. ¹⁴ Htuõrò phũ Judaphũ tahe a tèt̃cóbucóbě lèklõlèkhyã onuô, vã pũthègně cyãdèklõ ná Judaphũ dõ ana krũnyã ná vã nuõtahe dõ nyècò, htuõto dõ vã muõphěphyěphuõ mähó Judaphũ alèklõ tahe agněnuô, vã thèplòshyo nyacócó. ¹⁵ Manárò, bí vã opacẽlyã tyahító akhěnuô, Cómarya nwóhtya htuõhó vã ná abwĩdu-ataryěhtũ hó, rò a é hó vã dõ vã ki me pè lũ tẽmẽ hó. ¹⁶ Thyáphũ vã ki hèsodònyã pè Judaphũ mato tahe ná Krĩstu a tèt̃hèkrũmila agněnuô, Cómarya thèplò ná a ki dyèluõhtya pè vã ná aphũkhũ. Bĩnuõkhě, vã kwĩ ná kayã a tẽdyéthègně zũklyázũklõ cwõ vã tòprè~ to. ¹⁷ Vã cuõ myáhtyenõ Prèdònyãphũ dõ a htwõhtya rẹ ná vã dõ a o lahyã dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtahe tòphuõ~ to. Mátõkhónuô, vã cuõ tòphuõcuõ dõ~ Arabia kẹ htuõrò vã kăkhyě khyěthyá dõ vĩ Damasco akũ prè.

¹⁸ Thuõna htuõrò vã htya dõ vĩ Jerusalem. Thyáphũ vã ki cuõlě bóthyó thègněkuõ ná Petru rò vã cuõ prè. Rò vã cuõ okũ ná è bĩnuô shyényãnyě prè. ¹⁹ Vã myáhtye Prèdònyãphũ dõ aruô tòprè~ to. Vã myáhtye túprè Byacè apuõ Jakomo prè. ²⁰ Lõ~ vã rã pè thĩ yětahe nuôma atõ prè. Vã lahõ to nuôma Cómarya thègně prè. ²¹ Dõkhyě nuô vã cuõ dõ Syria kẹ ná Cilicia kẹkũ. ²² Bĩnuõakhě, prèzũetè plòmũphũ dõ Juda kẹkũ nuõtahe thègněhĩ vã to. ²³ Èthĩ nĩhuõ prè ù hé pè èthĩ, “Kayã dõ a mecyẽmecũ htuõhó pè dõ nuõkhě tòprènuô, khõnyárò a hèsodònyã pè kuõ hó ù ná tèt̃zũtẽnyã dõ a pũ mepyémekyã dõ~ nuõkhě nuõtõkuô hó.” ²⁴ Dõ vãkhuvăkhyě rò èthĩ htuthéhtya lahyã hó Cómarya hó.

2

Paulu Ná Prèdônyăphú Dõ Aruô Tahe

¹ Dõ khyě shyélwına htuõnuô vă ná Barnaba kăkhyě khyěthyá dõ vı Jerusalem rò vă ékanı tǝkuõ pǝ ná Tito. ² Cómarya dyéluõhtya vă ná vă tǝbè cuõ bínuô akhu-akhyèrò vă cuõ pré. Bí vă o bínuô akhè, vă myáhtyehuõnı ná kayă dõ ù dya èthı ná prèzùetèplómu khuklókhuolyă tahe rò vă hésoplõnı pè èthı ná tètèkrǝmila phú vă hésodõnyă pè ù pwǝ- phuõ dõ Judaphú mǝto tahe aklè nuõpré. Vă tètèhósodõnyă dõ a talwókyă htuõnuô tahe bèbè, khõnyáyě tahenuô bèbè, vă thézù nõhtwõhtya kyădè to. ³ Tito dõ a okuõ ná vă yètõprè nuõma myécõruô Greekphú có tǝprè tadúro tètùtalıphá nuô, ù nõshyo ná è tǝprè- to. ⁴ Manáro kayă tahehenuô a thézù nõdùtalı Tito phá. Èthı nuõtahe ma kayă dõ a klwolahõ ané phú puõvyă nuõtahe pré. Thyáphú èthı ki nuõpǝ htúhuõnı pè nı htuõhó tèpală dõ Jesũ Krıstu akũ yènuõrò èthı hyãnuõhuô dõ pèklè pré. Rò èthı thézù nõhtwõhtya pè ná Judaphú tahe a tètthyótèthya acú pré. ⁵ Manáro thyáphú tètèkrǝmila amáacó yè ki oklõoma dõ thıkũ agnènuõrò, pè nıdă kuõ ná èthı tètèbè taki- to.

⁶ Rò kayă dõ ù nõhtwõ èthı ná khuklókhuolyă dõ prèzùetèplómu akũ tahe nuõma a nõsunuõlõ sunuõklõ pǝ ná vă tètèhósodõnyă yènuõtahe tǝcõ- to. Ù hé ná èthı ma khuklókhuolyă dõ amwiladu có tahe tadúro vă thègnè ná Cómarya nuô a myádu myápatı ná ù tǝprè- to. ⁷ Kayă htwõ khuklókhuolyă nuõtahe hélõhèklõ ná vă tètèhósodõnyă tǝcõ- to. A hé taplé- pǝ có vă, èthı myáhtye dõ Cómarya dyé vă tètphyètèmè dõ vă ki lè hésodõnyă pè ù ná tètèkrǝmila dõ Judaphú mǝto tahe a o phú a dyétă htuõhó Petru tèmè mǝdú tèmè dõ a bè hésodõnyă pè ù tètèkrǝmila dõ Judaphú tahe aklè nuô hó. ⁸ Mètèhèrò Cómarya dyétă dıtú hó a taryèpǝpǝryă ná Petru dõ a ki mè tèmè phú Prèdõnyăphú tǝprènuô dõ Judaphú tahe agnèhó. A thyá phúnuõhó Cómarya dyétă dıtú kuõhó vă ná vă ki mèkuõphú Prèdõnyăphú tǝprènuô dõ Judaphú mǝto tahe agnè hóhó. ⁹ Jakomo ná Petru ná Giovanni dõ ù dya hó èthı ná khuklókhuolyă yètahenuô, a thègnèplõ lahyă ná tètèwıtètaryè yènuõma Cómarya dyé vă pré, a myáhtye lahyă phúnuô. Dõ tètèyè akhu-akhyè, èthı myáhtye ná Barnaba ná vă nuõma prèmèrõlütè ná èthı phúnuô pré. Èthı thèplõsutõ thuõhtyèsubè hó ná pè ki mètè dõ Judaphú mǝto tahe aklèhó, rò èthı kuõke rò a ki mè ke dõ Judaphú tahe aklè phúnuô pré. ¹⁰ Tú tètècõ dõ èthı thézù nõmè pè nuõma mǝprétú pè ki sõtapa mècwõ tǝ kayă sǝphásõryă tahe tǝmè nuõpré. Yènuõma tètècõ dõ vă thèplõshyo mènýă dũhó nuõpré.

Paulu Ithyó Petru Dõ Vı Antioko Akũ

¹¹ Manáro bí Petru o dõ vı Antioko akhènuô, a yõ mètètõto akhu-akhyè vă hé è dõ kayă zùe Krıstu tahe a mètènyè có. ¹² Mètèhèrò bí Jakomo nõhyă akayă Judaphú dõ a zùenyætè tahe hyãtuõ tyahıto akhènuô, Petru etǝõtǝkuõ ná Judaphú mǝto dõ a zùenyæe Krıstu tahe. A etǝõtǝ phúyènuõma atõ pré. Manáro dõkhyè, bí Jakomo nõhyă akayă yètahe hyãtuõhó akhènuô, a thóthú taphă cuõkyă rò a etǝõtǝkuõ pǝ ná èthı nuõtahe to, mètèhèrò Jakomo a khõbóthyó Judaphú yètahenuô, a thézù nõdùtalı dũgnè Judaphú mǝto tahe aphá akhu-akhyè, a thèisè èthılé rò a thóthú taphă cuõkyă pré. ¹³ Judaphú dõ a zùe Krıstu dõ aruô tahenuô a thègnè ná Petru mè yènuõma a

tõto tadúro a krwõmekuõ phú Petru menuõnuõ. Barnaba krwõmekuõ dũhõ phú ethĩ cyékhácýékho menuõ hõhõ.

¹⁴ Bí vã myáhtye dõ ethĩ cuõtõ pã ná tètèkrũmila a tèmátècõ aklyáaklõ to akhẽnuõ, vã hé Petru dõ ethĩ mètènyẽ, “Nè ma Judaphú tõprè tadúro nè ohtwõprè phú Judaphú mato tõprè nuõma aní hõ. Phú Judaphú tõprè aléklõ menuõ, nè tõ lokrwõ mekuõ pãtohõ, metèhèrò khõnyáyẽ nè zũe htuõhõ Krístu hõ. Mephũnuõrò khõnyáyẽ nè cuõ nõshyo Judaphú mato dõ a zũe Krístu tahe ná a ki krwõmekuõ phú Judaphú aléklõ nuõma aní nyã ẽ?”

Judaphú Ná Judaphú Mato Tahe A Tèzũtènyã Khukhyẽ, Èthĩ Nĩbè Tèmèlwõhteka

¹⁵ Vã hé plehyãpõ Petru, “Pè rò pè opacèlyã phú Judaphú dõ a thègnè Cómarya a tètthýótèthya yètahenuõ. Pè ma athyaná Judaphú mato dõ a thègnè kuõ tètthýótèthya to nuõtahe mato. Htuõrò kayã phũnuõ tahe ma pè é ethĩ ná prèoraphú. ¹⁶ Manárò pè Judaphú dõ a zũe Krístu yètahe nuõma, pè thègnè ná Cómarya dyacódyatè kayã tõprènuõma a dyacódyatè lũ ná a lũkrwõ mekuõ tètthýótèthya akhyẽnuõ mato. Mápèré tú a zũenyãe Jesũ Krístu yẽnuõ prè. Pè yètahenuõ bèbè, thyáphú Cómarya ki dyacódyatè kuõ pè ná pè tètthýótènyã Krístu yè akhyẽ nuõrò, pè zũenyãe kuõhõ Jesũ Krístu hõ. Mã dõ pè krwõmekuõ tètthýótèthya akhyẽnuõ mato, metèhèrò dõ ù lũkrwõ mebé tètthýótèthya akhyẽ rò ù htwõhtyabé kayãcókayãtè nuõ a o tõprè~ to.

¹⁷ “Bí pè yácú myápũ ná Cómarya ki dyacódyatè pè dõ Krístu khukhyẽ akhẽnuõ, ù myáhtye prè pè phú pè htwõ prèoraphú thyáná Judaphú mato nuõtahe prè. Ki a htwõprè phũnuõprè hèrò, Krístu ma prè dõ a nõshyo pè ná pè bè metèthũ phũnuõ ẽ? A nõshyo pè phũnuõ mato. ¹⁸ Manárò ki vã taklyé hé kakhýèkhõ khyèthyã vãngõ ná Cómarya dyacódyatè kayã dõ a lũkrwõmè kuõ tètthýótèthya nuõtahe prè kihèrò vã ki htwõ pãprè prèora-othyãphú tõprè prè. ¹⁹ Bí vã yácú lũkrwõmè tètthýótèthya akhẽnuõ, vã lũ metõ bécyã Cómarya athèplò tõphuõ~ to. Phũnuõrò thyáphú vã ki ohtwõprèbè pè dõ Cómarya agnènuõrò, vã thyèkyãhõ dõ tètthýótèthya akũ hõ.* ²⁰ Yẽnuõma a thyáhõ ná vã thyè tõkuõ ná Krístu dõ krusu alõ hõ. Vã ohtwõprè mápãto hõ tadúro Krístu ohtwõprè hõ dõ vãkũ hõ. Tèhtwõprè dõ vã ohtwõprè khõnyã yẽnuõma mápèré vã ohtwõprè dõ tètthýótèthya akhyẽ rò thĩ nĩbè Thé Sãsè Byacè ẽ? Kimãtorò dõ thĩ nĩhuõ tètthýótèthya akhyẽ rò thĩ nĩbè Thé Sãsè Byacè phũnuõ ẽ? ²¹ Vã vĩkyã Cómarya abwíataryẽ to, metèhèrò kayã tõprèprè ki htwõhtya bécyã kayãcókayãtè ná lũkrwõmè tètthýótèthya akhyẽ prè kihèrò, Krístu khyáthyẽ athè yẽnuõma a kyãdè lõhõ.”

3

Yácú Krwõlũkuõ Juda A Tètthýótèthya Matorò Ohtwõprè Ná Tètthýótèthya Dõ Krístu Akũ

¹ Galasiaphú dõ a uóyã thĩ~ thyáphú thĩ thèzũ nĩdã krwõmekuõ khyèthyã Mosè a tètthýótèthya yẽnuõ rò ùpè hyã ilolahõ thĩ pè? Vã dõnyãplõphè pèhtuõhõ thĩ ná Jesũ Krístu khyáthyẽ ané dõ krusulo nuõhõ vãhè~. ² Hé pemyã vã tú yètõcõcõ~ nuõprè. Dõ thĩ krwõmekuõ tètthýótèthya akhyẽ rò thĩ nĩbè Thé Sãsè Byacè ẽ? Kimãtorò dõ thĩ nĩhuõ tètthýótèthya akhyẽ rò thĩ nĩbè Thé Sãsè Byacè phũnuõ ẽ? ³ Taki~

* **2:19** 2:19 Vã thyèkyãhõ dõ tètthýótèthya akũ hõ angõlasá ma vã opã dõ tètthýótèthya a tètthýótèthya to hõ.

rò thì tanepłõ có to metě? Bí thì cáhtya zŭelú Krístu akhěnuô, thì thèlèñí htuõhó Thé Săsě Byacè hó tadúro khõnyáyěro ma thì cyépryě ohtwõprè thèlèhtya nıdyédú nyáhó thıne phúnuô ẽ? ⁴ Thì khyácýěkhyácû htuõhó tềcô dõ tềthékrũmila agně hó tadúro khõnyáyě a htwõ kyädě lõ hó ẽ? Hétätă~ ma thì khyácýěkhyácû tềyě nuõma abwıataryě o málakõ có meně. ⁵ Phúnuõrò dõ thì krwõmekuõ tềthyótèthya akhyě rò Cómarya dyé thì Thé Săsě Byacè rò a mề tềprotèprya dõ thìklẽ phúnuô ẽ? Phúnuô mátõ. Dõ thì nıhuõ tềthékrũmila rò thì zŭe akhu-akhyèro a dyé prè thì prè. Dõ thì lŭkrwõmề kuõ tềthyótèthya yě akhyě nuõ mátõ.

⁶ Tanemyámõ lahyă, lisăsěkũ hé, Abraham a tềohtwõprè yěnuô, “A zŭe Cómarya rò dõ a tềzŭtènyă akhu-akhyě, Cómarya dya hó ẽ phú kayăcókayăte tồprè nuõhó.”^{*} ⁷ Mephúnuõrò thì tồ thègně ná kayă dõ a zŭenyăe Cómarya tahe nuõma Abraham aklwıalwı málakõ hó. ⁸ Lisăsě héone htuõdú hó múnúmúthakhě pă, Cómarya ki dyacódyate Judaphú mátõ tahenuô ná èthı atềzŭtènyă akhyě pă, a héone phúnuô. Cómarya alăangõ dyé thègnèrè tềthékrũmila ari-akyă dõ Abraham a o rò a hé, “Dõ nèkhunèkhyě rò, vă ki sõrită dıtú lõlõ~ myécõ tahe ná nề pă,”^{*} a hé lŭ phúnuô. ⁹ Phú Abraham zŭe Cómarya rò a nıbè tềsõri nuõ, lõ~ kayă dõ a zŭe tề tahenuô a ki nıbè kuõ tềsõri phú ẽ nuõ pă.

¹⁰ Manárõ kayă dõ a thèlèhtya nıdú tềthyótèthya dõ a ki nıbè tềcótète agně tahenuô, Cómarya ki cirya èthı pă. Mètèhenuõrò lisăsěkũ hé, “Kayă tồprèprè dõ a ohtwõprè krwõlŭmề kuõ tềthyótèthya akhyě pwõtõmă to tồprènuô, Cómarya ki cirya ẽ pă,”^{*} a hé phúnuô. ¹¹ Pề thègně lıphó có ná kayă dõ a yácú krwõlŭmề kuõ tềthyótèthya akhyě tahenuô, Cómarya dyacódyate èthı tồprè~ to. Mètèhenuõrò lisăsěkũ hé, “Kayăcókayăte tồprè dõ a nıbè thèhtwõprè nuõma mądõ a tềzŭtènyă akhu-akhyě prè.”^{*} ¹² Manárõ kayă dõ a thèlèhtya nıdyé a krwõlŭ mềbè tềthyótèthya akhyě tahenuô, a thèlèhtya nıcyă dõ tềzŭ alõ to. A zŭe nıdyélõ prè lõ~ a mềbè nuõtahe prè. Lisăsěkũ hé, “Kayă tồprèprè dõ a lŭkrwõmề lõlõ~ tềthyótèthya o tahenuô, a ki htwõprè málakõ pă,”^{*} a hé phúnuô. ¹³ Lõ~ tềthyótèthya tahenuô, ũ lŭkrwõ mềbè tồprè~ to akhu-akhyě, Cómarya ki cirya lõ ũpwõ~ tồprè pă, tadúro Krístu ihtakă hó pề hó. Dõ a khyápè pề tềcirya dõ krusulõ yě akhu-akhyèro a hyănuõ khyápèhó pề tềcirya dõ a ki hyăbè pề pă yěnuô akhălè hó. Mètèhèro lisăsěkũ hé, “Kayă tồprèprè dõ ũ mŭthyèhtya ẽ dõ krusu alõ nuõ, tềcirya bèhó ẽ hó,”^{*} a hé phúnuô. ¹⁴ Thyáphú Judaphú mátõ tahe ki nıbè kuõdú tềsõrisõbũ nuõrò, Jesũ Krístu hyăihtakă htuõ lõ pề hó pề hó. Tềsõri yěnuô, a thyáhó ná Cómarya ólyăkyă Abraham mú~ nukhě nuõ hó. Htuõto Cómarya ólyă htuõhó ná a ki dyétă pề Thé Săsě Byacè pă. Thyáphú kayă dõ a zŭe Jesũ tahe ki nıbè Thé Săsě Byacè pãnuõrò, Jesũ hyă ihtakă pề prè.

Tềthyótèthya Ná Tềemaklõ

¹⁵ Puõvyă thì~, vă ki hèsoluõ pề thì ná tề dõ ũ lèklõ mề nıdyé ẽ mọhémõlĩ tồcõ. Bí kayă thényě ema htuõhó lŭsè akhěnuô, ũpèpè~ bèbè, a ki hyă mềpyékyă mátorò a ki hyă mềkhókyă henuô, anı pă to hó. ¹⁶ Phúnuõhó Cómarya dyétă a tềõlyă ná Abraham ná aklwıalwı aklẽ tồprè prè. “Dõ aklwıalwı tahe,” Cómarya hé phúnuô mátõ. Angólasá ma

^{*} 3:6 3:6 Hekhuhtwõlú 15:6   ^{*} 3:8 3:8 Hekhuhtwõlú 12:3, 18:18   ^{*} 3:10 3:10 Li Dõnyă 27:26   ^{*} 3:11 3:11 Habaku 2:4   ^{*} 3:12 3:12 Li Cóbucóbẽ 18:5   ^{*} 3:13 3:13 Li Dõnyă 21:23

kayã o é mato. Mátôkhónuô, a hé, “Dó nêklwĩnêlwí aklêtôprê,”[☆] a hé phúnuô khukhyě angólasá ma a héluô prê tú tôprê prê. A thêzú hé yěnuôma Krístu yěnuô hó. ¹⁷ Têđố vã thêzú hénuôma phútê hénuôrò, Cómarya ólyã htuôhó ná Abraham rò dốkhyě ana lwĩzê ná thuôshyě nuô a dyétãno prê têttyótêttyha dố Mosè a o prê. Têttyótêttyha yěnuôma, a mẹ taphũkyãcyã ná Cómarya a tềólyã to. ¹⁸ Dố pè lủkrwố mẹ têttyótêttyha akhu-akhyě, pè ki nủbècyã Cómarya a tềsởri ucếtazê kihérò tềsởri yêtahe nuôma a hyã málakố dố Cómarya a tềólyã yěnuô a o mato. Manárò Cómarya yố ólyã htuôhó tềsởri ucếtazê yěnuô ná Abraham akhu-akhyě, a dyé htuôhó tềsởri ucếtazê yěnuô ná lủ hó.

¹⁹ Cómarya cuôdyétã tuố pè têttyótêttyha metê? Kayã yố metêthú akhu-akhyě, a dyétã pè prê. Têttyótêttyha yěnuô, a oklòoma gnê tuốđố Abraham aklwĩalwí hyãtuốnuô. Abraham aklwĩalwí dố Cómarya ólyãkyã nuôtôprê ma mắhó Jesũ Krístu yěnuôhó. Cómarya dyétã têttyótêttyha yě dố tanémókhuphú a takhukũ. Rò tanémókhuphú dyétã đítú dố Mosè rò Mosè dyétã đítú dố kayã a o. Mosè ma prêmẹtê dố aklãmêkũ tôprê prê. ²⁰ Prêmẹtê dố aklãmêkũ tôprêma a oícũ lỏ nyềkhónyềkyê. Cómarya dyétã a tềólyã dố Abraham a o nuô, a lo ná prêmẹtê dố aklãmêkũ tôprê to. Cómarya ólyã tũđũ tôprê prê.

Têttyótêttyha A Têtaze-one

²¹ Mephúnuôrò têttyótêttyha yěnuô a metakhwótakè sủ Cómarya a tềólyã yêtahe nuô ể? A metakhwótakè sủ tôcô to. Metêhêrò têttyótêttyha yě, a ki dyéohtyacyã pè tềohtwốprê athê kihérò Cómarya dyacódyatê pè ná pè krwố cữekũ têttyótêttyha yêtahe akhyě prê. ²² Manárò lisăsêkũ hé, hekhu yếtôba lỏnuô, a o lỏ dố têtthútềora a tềpốalể prê. Phúnuô akhu-akhyě Cómarya a tềsởri yěnuô a ólyã ná pè ki zủe Jesũ túma a dyé pè pã prê. Thêhtwốprê tacủprê yěnuô a dyétủprê kayã dố a zủe Jesũ Krístu nuôtahe prê.

²³ Bí tềzútềnyã yě hyãtuố tyahító akhênuô, têttyótêttyha dóoma tadủpã pè thyáná kayã o dố htòkũ nuôtahe hó. Pè o tadủ bí htòkũnuô tuốđố Cómarya dyéluôhtya tềzútềnyã tồphuố pã nuô pã. ²⁴ Phúnuô akhu-akhyě, têttyótêttyha yěnuô athyaná prê opốmanỉ pè tồprênuô hó. Htuôrò thyáphú Cómarya ki dyacódyatê pè ná pè tềzútềnyã Krístu akhyě nuô rò têttyótêttyha yěnuô a thũcuôhó pè dố Krístu a o hó. ²⁵ Khỏnyá rồ pè dya hó pè tềzútềnyã dố Jesũ Krístu akũ akhu-akhyě, têttyótêttyha yěnuô a opốmanỉ pã pè to, htuôto a zủklyázủklỏ nỉ pã pè to hó.

²⁶ Dố tềzútềnyã akhu-akhyě, thỉ lỏ pỉ htwốlỏhó tềtôcô tuố ná Krístu hó rò thỉ htwốlỏhó Cómarya aphúalye tahe hó. ²⁷ Metêhêrò kayã dố a plwốhó ané ná htyê tahenuô, a htwốhtyahó tềtôcô tuố ná Krístu hó tahe nuôma mắhó a kũhtyathyáhtyahó Krístu thyáná a kũhtyathyáhtya hyeçã dố athê nuôtahe hó. ²⁸ Judaphú ná myềcôruô Greekphú tahe, củphú ná prê nủbè tềpaláphú tahe, prêkhũ ná prêmò, lỏ tề yêtahe nuôma akhóakhye ná lủ to, metêhêrò lỏ thỉ yêtahe nuôma thỉ htwốhtya lỏ hó tềtôcô tuố ná Krístu hó. ²⁹ Thỉ ki htwốhó Krístu atê hêrò thỉ htwố mắhó Abraham aklwĩalwí tahehó. Rò thỉ ki nủbè tềsởri tahe dố Cómarya ólyãkyã Abraham nuôtahe pã.

[☆] 3:16 3:16 Hekhuhtwốlủ 12:7

4

¹ Tề dố vǎ thềzũ hé ẽhtya pọ nuoma phútẽherò, hékuoré, phúpřekhũ tồprè dố a tồbè nỉbè apher ucetazẽ tadúrò bí a pacẽpǎ akhẽnuô, ẽ ma a thyá pǎprè ná cũ tồprẽnuô prè. Manárò ẽ ma kayǎ tồprè dố a tồbè nỉbè lỏ mǎlakỏ có ucetazẽ lỏ- plĩ yẽnuô pǎ tồprè hó. ² Phúpřekhũ yẽtồprè nuoma a tồbè opỏ tadũ tuỏpǎ dố ù buõdu myákhwè nỉ lủ ná ù zũklyázũklỏ nỉ lủ alẽ, rò a tồbè opỏ tuỏdỏ shuỏkhẽtỏ shuỏkhẽbè hó dố apher taritaryǎ dyétǎ lủ yẽnuô pǎ. ³ Pẹ yẽtahe nuoma athyáná nuohỏ. Bí Krĩstu hyǎ tyahító akhẽnuô, pẹ htwỏ hekhunẻkhu a tẹthyótẹthya ná a lẻklỏlẻkhyta tahe acủ. ⁴ Manárò bí shuỏkhẽtỏ shuỏkhẽbè hyǎtuỏhỏ akhẽnuô, Cỏmarya nõhyǎlyǎ apherkhũ rò a hyǎ opacẻlyǎ dố prẻmỏ tồprè a o, rò a hyǎ ohtwỏprè dố Juda a tẹthyótẹthya alẽ. ⁵ Mẹtẻherò, thyáphủ a ki hyǎ ihtakǎ kayǎ ohtwỏprè dố tẹthyótẹthya alẽ nuotahe, htuỏto thyáphủ pẹ ki htwỏhtya Cỏmarya apherlye tahe agnẻnuô a nõhyǎ apherkhũ prè. ⁶ Thĩ yỏ htwỏhỏ Cỏmarya apherlye tahe akhu-akhyẻ, dố pẹ thẻplỏkũ yẽnuô, Cỏmarya sunuỏhỏ apherkhũ a Thẻ Sǎsẻ dố a ẻhtỏhtya, “Abba, phẻ” phủnuô ma a nỉ hó yẽnuỏhỏ. ⁷ Mẻphủnuỏrò nẻ ma cũ tồprè mǎpǎto hó. Nẻ htwỏ hó phủ tồprè hó. Nẻ htwỏ hó Cỏmarya apher tồprè akhu-akhyẻ, khỏnyǎyẻ lỏ- ucetazẽ dố nẻ tỏ nỉbẻ tahenuô, Cỏmarya ki dyẻlỏ ná nẻ pǎ.

Paulu Thẻplỏ Kủkyǎ Dỏ Galasiaphủ Thẻtahe Agnẻ

⁸ Shuỏkhẻ dố a talwỏ htuỏ tahenuô, thẻ thẻgnẻ Cỏmarya to akhu-akhyẻ, thẻ htwỏhỏ cũ dố cỏmarya mǎto tahe alẻ hó. ⁹ Manárò khỏnyǎyẻ thẻ thẻgnẻhỏ Cỏmarya hó. Vǎ ki hé lakỏ có thẻ ná Cỏmarya thẻgnẻhỏ thẻ hó. Mẻmẻtẻrò thẻ thẻzũ taklyẻ kǎkhyẻ pǎ dố hekhunẻkhu a tẹthyótẹthya tahe ná alẻklỏ lẻkhyta tahe dố a hẻcẻrecẻ rò abwíataryẻ oto yẽtahe alẻ nuô mẻtẻ? Ma thẻ thẻzũ htwỏhtya khyẻthya ẻthỉ acủ ẻ? ¹⁰ Mẻmẻtẻrò thẻ cuỏ yácủ lủkrwỏ mẻmỏtuỏ Cỏmarya athẻplỏ ná thẻ dyadu khỏkhyedũ mỏnyẻtahe, nalẻ tahe ná shuỏkhẻ tahe mẻtẻ? ¹¹ Dỏ thẻ mẻphủnuỏ akhu-akhyẻ vǎ thẻplỏkủ thẻplỏkyǎ nyacỏ dố thẻgnẻ có. Pǎma lỏ- tẻmẻ dố vǎ mẻ pẻhtuỏhỏ dố thẻgnẻ nuotahe, htwỏhtya kyǎdẻ lỏdũ hó pǎ hó.

¹² Puỏvyǎ thẻ-, vǎ kwỉthẻzỏ thẻ ná thẻ ki myǎbủ krwỏmẻ kuỏdũ phủ vǎ mẻ yẽnuô, mẻtẻherò vǎ htwỏhtyahỏ Judaphủ mǎto dỏ athyáná thẻ dố a htwỏ pǎ tẹthyótẹthya acủ to tồprè nuohỏ. Dỏ arẻano nuoma thẻ mẻthủnỏ ná vǎ tỏcỏ- to. ¹³ Bí vǎ otỏkuỏ ná thẻ rò vǎ hẻsodỏnyǎ pẻnỏ thẻ ná tẻthẻkrủmila arẻlỏ tồphuỏnuoma vǎ yỏ thẻswỉ nuoma thẻ thẻgnẻ lỏdũ hó. ¹⁴ Vǎ nẻklỏ a tẻswítẻsẻ yẻ a htwỏhtya nyacỏ tẻpyátẻsẻ dố thẻgnẻ tadúrò thẻ thẻhte thẻtakhỏnỏ ná vǎ tồphuỏ- to. Thẻ lẻ ẻmỏsủ ryǎ taplẻ- pǎ có vǎ thyácỏnǎ vǎ htwỏ Cỏmarya a tanẻphủ tồprẻnuô có, htuỏto thẻ ẻmỏsủ vǎ yẽnuô, a thyáhỏ ná thẻ ẻmỏsủ Jesủ Krĩstu anẻbyacẻ nuô có hó. ¹⁵ Thẻ thẻkrủ htuỏhỏ, manárò khỏnyǎyẻ thẻ cuỏmẻ thẻnẻ phứtẻ? Vǎ hẻcỏcỏ- thẻ, dỏ arẻkhẻ nuoma thẻ mỏ vǎ bá- tẻnuô thẻ ki kǎũhtecyǎ thẻ mẻthẻplỏ hẻnuoma thẻ kǎũhte rò thẻ ki dyẻkyǎ có ná vǎ có kỏle. ¹⁶ Manárò khỏnyǎyẻ dố vǎ hẻsỏ pẻ thẻ tẻmǎtẻcỏ akhu-akhyẻrỏma vǎ cuỏ htwỏhtya tyácỏhỏ thẻ lẻthẻhtẻthẻhǎ vǎ ẻ?

¹⁷ Kayǎ dố a thẻzũ krwỏmẻkuỏ Judaphủ a tẹthyótẹthya tahenuô ẻthỉ thẻzũ nõkrwỏkuỏ nyacỏ thẻ tadúrò tẻyẻnuoma aryátỏ. Thyáphủ thẻ ki thẻplỏ cuỏnuỏtỏ kuỏ dố ẻthỉ aklẻnuô rò, ẻthỉ thẻzũ mẻ sipruỏsipryǎkyǎ vǎ ná thẻ prè. ¹⁸ Thẻ ki thẻplỏshyo thẻzũ mẻ

málakõ tẹryá hénuõma aryá hó. Yácú me lahyã pwõ~ tôphuõ ní~. Yácú me prétú bí vã otõkuõ ná thĩ akhẽnuõ tãmé ní~. ¹⁹ Vãphú dõ vã mọní thĩ~ vã thèplòshyo nyacó dõ thĩ ki duhtyaprẹhtya kuõ dõthudõthé tōkyẽ thyákuõdũ ná Krístu nuõ cõ. Vã tẹthèplòshyo yẽnuõ, a dyékúdyékyã nyacó vã thèplò cõ. Vã thèplò a tẹkútẹkyã yẽnuõ, a thyácóhó ná muõ dõ a kírẹ phúo rò ahòsẽ yẽnuõ cõ. ²⁰ Khõnyárò vã thézũ otõkuõ ná thĩ rò vã thézũ hébècèhébènya hyátõklõ vãngõ mẹtèhèrò vã tanèplõ dyé pã thĩ to hó.

Hagar Ná Sara Ari-akyã

²¹ Thĩ dõ a thézũ nõhtwõhtya tẹthyótẹthya yẽnuõ ná thĩbyacè tahe thĩ~ tẹthyótẹthya hé phútẽnuõma thĩ nĩhuõnó kuõ to ẽ? Héso pemyá vã. ²² Lisăsèkũ hé, Abraham phúpřèkhũ o thègně. Tôprè ma cùprèmò phúo nĩdyé lũ, dõ aruõtôprè ma cùprèmò mato tōprè phúo nĩdyé lũ. ²³ Cùprèmò yětōprènuõ aphúo phú prèlukayã alèklõ o nĩdyé nuõ. Manárò cù prèmò mato yětōprènuõ, Còmarya yõ ólyã one htuõhó Abraham akhu-akhyẽ, aphúo phú Còmarya ólyã one htuõhó lũ nuõpré.

²⁴ Prèmò yèthényẽnuõ a dyéluõ kho pèhõ ù lèthègnèplõhyã agnè prè, mẹtèhèrò prèmò yè thényẽ nuõ a dyéluõhtya Còmarya a tẹólyã nyècõ. Tẹólyã mádũ tẹthyótẹthya yẽnuõma Còmarya dyétã ná Mosè dõ Sínai sokhu. Yẽnuõma a dyéluõ kho prè cùprèmò Hagar prè. Tèemaklõ yẽnuõ, aphúo nĩdyé kayã dõ a htwõ tẹthyótẹthya acũ nuõtahe hó. ²⁵ Phúnuõhó, Hagar yẽnuõ a thyáhó ná Sínai so dõ Arabia kẹ bí~ Còmarya dyétã ù tẹthyótẹthya so nuõtómě hó. Hagar ná aphú tahenuõ a htwõ cù thyáhóná Jerusalemphú dõ a htwõ tẹthyótẹthya acũ nuõtahe hó. ²⁶ Manárò cùprèmò mato Sara yẽnuõma a thyáhó ná vĩ Jerusalem dõ mókhu akhu-akhyẽ, aphú tahenuõ a htwõ cù to. È ma pemuõ hó. ²⁷ Mẹtèhèrò lisăsè hédũ phúyẽ,

“Prèmò sõphũ~ dõ a khyábè nó kuõ phúohòsẽ tōphuõ~ to tōprè, thèkrũ rò éhtõ thèluõphòphũ mõ~. Mẹtèhèrò prèmò sõphũ dõ avè dyakyã è yětōprè ki phú orõ lõklõ cõ ná prèmò dõ avè onó nuõtahe cõ pã.”[✧]

²⁸ Puõvyã thĩ~, khõnyáyẽ thĩ thyáná Isaac nuõ hó. È yẽnuõ a opacẹlyã ná Còmarya a tẹólyã. Còmarya a tẹólyã akhu-akhyẽ, a dya hó thĩ phú Abraham aphúmòphúkhũ tahenuõ hó. ²⁹ Bínuõkhẽ phúpřèkhũ dõ a opacẹlyã phú prèlukayã alèklõ o nĩdyé yětōprènuõ, a męcyẽmecũ phúpřèkhũ dõ a opacẹlyã ná Thé Săsè Byacè a tẹproprya shyosõ yẽnuõ tōprè. Khõnyárò, a htwõhtya kuõ dũhó ané phúnuõ hó. ³⁰ Manárò lisăsèkũ hé, “Vèhtekyã cùprèmò ná a phúkhũ nuõ, mẹtèhèrò cùprèmò aphúkhũ ki nĩbè tõkuõ phúucẽyẽ ná cùprèmò mato yè aphúkhũ nuõma anĩ to.”[✧] ³¹ Mephúnuõrò puõvyã thĩ~, pè ma cùprèmò nuõ tōprè aphú mato. Pè ma cùprèmò mato nuõ tōprè aphú tahe hó.

5

Tèpalã Dõ Jesũ Krístu Akũ

¹ Thyáphú pè ki nĩbè kuõ tèpalã yè agnẽnuõ, Jesũ Krístu męlwóhtekã hó pè dõ pè htwõ tẹthyótẹthya acũ yè alẽ hó. Phúnuõrò oklõsõma lahyã rò tarĩ kakhỹẽ htwõ pã tã lahyã cù yẽnuõ tãmé ní~.

✧ 4:22 4:22 Hekhuhtwõlú 16:15, Hekhuhtwõlú 21:2 ✧ 4:27 4:27 Isaia 54:1 ✧ 4:30 4:30 Hekhuhtwõlú 21:10

² Níďǎ kuõrě vǎ mǎhó Paulu yě ki hé pẹ thǐ yě, thǐ ki krwõmẹ kuõ tẹdútalíphá hénuõma, Krístu khyáthyě dǎ thǐgně nuõ, a htwõbwihtwõtaryě pǎ dǎ thǐgně tǎcõ~ to hó. ³ Vǎ dyérò khyěthyá thǐ ná kayǎ tǎprèprè dǎ a ki cǔe tẹdútalíphá yěhénuõ a tǔbè lǔkrwõmẹ lǎ tẹthyótẹthya pwõ~ tǔmǎ. ⁴ Dǎ thǐklě tahehenuõ, a tanethú lahyǎ ná ethǐ ki lǔkrwõ mẹ tẹthyótẹthya hénuõma Cómarya ki dyacódyate lǔ pǎ, phúnuõ. Thǐ ki tane lahyǎ phúnuõ hérò thǐ bóthyóbólǎ pǎ thǐné ná Krístu to hó. Thǐ htópě taphǎkyǎhó thǐné ná Cómarya abwiataryě yěnuõhó. ⁵ Manárò dǎ Thé Sǎsě Byacè akhu-akhyèrò, pẹ zǔenidyé pèně ná Cómarya ki dyacódyate pẹ, metèhèrò pẹ zǔení Jesũ Krístu. Pẹ opómýásũ mǎlakõ có tẹyenuõ hó. ⁶ Metèhèrò bí thǐ htwõhtyahó tẹtǎcõ~ tuõ ná Jesũ Krístu akhěnuõ, tẹdútalíphá bèbè, tẹdútalíphá to bèbè, a htwõbwihtwõtaryě tǎcõ~ to. Tẹ dǎ a htwõbwihtwõtaryě lǔkhó nuõma, tẹzútènyǎ dǎ a dyéluõ tẹmọ Cómarya ná ǔruõ yěnuõ prè.

⁷ Thǐ klyá ryáryádèdè htuõhó tadúró maǔpě tǎprè nõokuõ thǐ dǎ thǐ ki níďǎ tǎ tẹmǎtẹcǎ tǎmẹ yěnuõ pẹ? ⁸ Cómarya dǎ a é thǐ yètǎprè nuõma, a nõokuõ ná thǐ to. ⁹ “Huõmũ takiphú prènuõ a mẹ taphohtya écyǎ khómũ tǎbúlǎ có.” ¹⁰ Manárò dǎ pẹ htwõhtyahó tẹtǎcõ~ tuõ ná Byacè hó akhu-akhyě, vǎ zǔe ná thǐ tẹmyáhtye yěnuõma a lǔcuõkhó ná vǎ to. ǔpě bèbè dǎ a mǎdídyǎ thǐ tǎprèprènuõ, Cómarya ki cirya dú lǔ pǎ. ¹¹ Puõvyǎ thǐ~, vǎ ki hēsodõnyǎ pẹ thǐ ná Judaphú aléklǎ dǔtalíphá nuõma tẹ dǎ a lodu mǎto. Dǎ Jesũ akhu-akhyě, Judaphú tahe mǎcyēmecũ tadũpǎ vǎ prè. Vǎ ki hēsodõnyǎ pẹ thǐ ná thǐ bè dǔtalíphá kihénuõma, Judaphú tahe klyá thǎplòmọ nyǎ prè. Manárò vǎ dõnyǎ phúnuõto. Vǎ dõnyǎ prè ná Krístu krusu dǎ Judaphú tahe thǎplò mọ nídyé toyě ari-akyǎ prè. ¹² Kayǎ dǎ a mǎcyě mǎsúsá thǐ thǎplò ná tẹdútalíphá ari-akyǎ tahenuõ, vǎ thézũ nõswíkyǎnǐ lǔpó có a dye nuõ có.

¹³ Vǎ puõvyǎ thǐ~, thýáphú thǐ ki nǐbè tẹpalǎ agnėnuõrò, Cómarya éhó thǐ hó. Manárò dǎ thǐ nǐbè tẹpalǎyě akhu-akhyèrò, nõpǎ tǎ thǐné ná thǐ thwihtyěpházye a tẹthézũthélǎ nuõtahe tǎmẹ ní~. Mǎtǎkhónuõ, thǐ tǎ mọ nídyéklǎ lǔ tǎprè ná tǎprè, thǐ tǎ mǎcwómekõ nídyé klǎ lǔ tǎprè ná tǎprè. ¹⁴ Metèhèrò lǎ~ tẹthyótẹthya tahenuõ ki dya-oplǎtǎ lǎ lǔ tǎmũprè hénuõma, a ki hé, “Mõnǐ kayǎ dǎ a o phũ tavítava ná nẹ nuõtahe thýáná nẹ mọlyǎ nídyé nèně nuõ ní,” a ki hé nyǎ phúyě prè.✱ ¹⁵ Manárò thǐ ki cyé thǐné phũ tẹmítemyǎ rò thǐ ki enidyé khyělũ tǎprè ná tǎprè hénuõma rǎnǐ lahyǎ thǐné ní~, metèhèrò pǎma thǐ mǎpyémekyǎ nídyé lǔkhyě thǐné tǎprè ná tǎprè he.

Ohtwõprè Ná Thé Sǎsě Byacè

¹⁶ Phúnuõrò vǎ hé thǐ, ohtwõprè lahyǎ phũ Thé Sǎsě Byacè zǔklyázũklǎ nǐ thǐ nuõ ní~. Thǐ ki mǎphúnuõ túró thǐ lǔkrwõ mẹ pǎ thǐ thwihtyěpházye a tẹthézũthélǎ to hó. ¹⁷ Metèhèrò thwihtyěpházye a tẹthézũthélǎ yěnuõma, a lǔcuõ khókyǎ ná Thé Sǎsě Byacè a tẹthézũthélǎ. Rò Thé Sǎsě Byacè a tẹthézũthélǎ yěnuõ a lǔcuõ khókyǎ khyěthyádũ ná nǎklǎpházye a tẹthézũthélǎ. Tẹyě nyēcõnuõ a rẹ lǔ to akhu-akhyě, phũ thǐ thézũ mẹ nuõ thǐ mǎcyǎ pǎ to hó. ¹⁸ Thé Sǎsě Byacè ki thũ thǐ hérò, thǐ o pǎ dǎ tẹthyótẹthya alě to hó.

¹⁹ Thwihtyěpházye atẹmẹ nuõtahema a oluõlǐphó có phútě hénuõrò a cuõthũ prèmòprèkhũ, a ohtwõprè thézǎtheryǎ, athéplò patápatǎ, ²⁰ a cóbě lahyǎ prèzoprèkǐ,

✱ 5:14 5:14 Li Cóbucóbě 19:18

a mẹ lahyă khĩnėkhĩnŏ tẹmẹ tahe, a thẹhtethėhă nĩdyé lŭ, a krėkryă khyėlŭ, thėkhwė khyėlŭ, thėplŏdukrŭ lŭ, thėzŭ mwŭ luŏhtyėluŏkė, thėplŏ nuŏkŭ lŭ to, thėhtekyă Krĩstuphŭ aplŏamŭ đŏ aruŏ tahe. ²¹ Pŭmẹ-e ũkhu, tẹmŭŏpryă, mẹpwė đŏ a lakhŭ lalŏ nă tẹmẹ aruŏ đŏ athyană yėnuŏtahe. Phŭ vă dyėrŏdyėryė htuŏhŏ thĩ đŏ arėkhė nuŏ hŏ, vă dyėrŏ pŏkhyėthyă thĩ khŏnyăyė. Kayă đŏ a ohtwŏprė phŭyė tahenuŏ, a nĩbė kuŏ Cŏmarya htyėlėkėkŭ a tẹsŏrisŏbŭ to.

²² Manărŏ Thė Săşė Byacė nuŏma a dyėohtya tẹmŏ, tẹthėkrŭthėlŏ, tẹpėtėdwŏ, tẹkhyăthėdŏ, tẹthėzŏklabė, tẹtwŏtėryă, tẹcŭlăphyėngŏ, ²³ tẹthėdŏthėngă nă tẹkhŏpėdyė thėplŏ thĩ tahenuŏ hŏ. Thĩ ki mẹphŭyė hėnuŏma, athŭ hŏ tẹthyŏtėthya hėnŏ phŭnuŏ tŏmă- to. ²⁴ Kayă đŏ a htwŏ Jesŭ Krĩstu atė tahe nuŏma a thwihtyėpházye a tẹthėzŭthėlŏ pŏtarŭ pă lŭ to hŏ. A mŭthyėthyakyă hŏ a thwihtyėpházye a tẹthėzŭthėlŏ lŏ- plĩ đŏ krusu alŏ hŏ. ²⁵ Pė ohtwŏprė hŏ nă Thė Săşė Byacė akhu-akhyė pė bė krwŏmẹ phŭ Thė Săşė Byacė zŭklyázŭklŏ pė nuŏ. ²⁶ Pė bė phyėdunŭ pėnė to. Mẹthėplŏdu nĩdyė tă lŭ tŏprė nă tŏprė tămė. Thėkhwė nĩdyė khyėlŭ tŏprė nă tŏprė tămė nĩ-

6

Víză Rŏlŭ Tŏprė Nă Tŏprė A Tėvítėză

¹ Puŏvyă thĩ-, thĩ ki myăhtye kayă tŏprėprė đŏ a mẹthŭ tẹ tŏcŏcŏ hėnuŏ, thĩ đŏ a ohtwŏprė phŭ Thė Săşė Byacė zŭklyázŭklŏ nĩ thĩ yė tahenuŏ, thĩ lo cuŏ ithyŏithya kăkhyė ě. Thĩ bė ilŏ thėdŏthėngă ě htuŏrŏ thyăphŭ thĩ ki krwŏcuŏkuŏ tă đŏ tẹilo-ilyă akŭ tămė nuŏ, rŏnŭ lahyă thĩnė nĩ-. ² Víză rŏlŭ tŏprė nă tŏprė a tẹvítėză tahe nĩ-. Thĩ ki mẹphŭnuŏ hėnuŏma thĩ mẹ hŏ phŭ Jesŭ Krĩstu ithyŏithyakyă nuŏhŏ. ³ Kayă tŏprėprė đŏ a hé nĩdyė anė, vă ma kayă đŏ ũ lodunŭklŏ tŏprė a hé tadŭrŏ a ki mă phŭnuŏ mătŏ hėnuŏma a lahŏ lya nĩdyėdŭ anė prė. ⁴ Kayă pwŏ- tŏprė tŏ sudyălya nĩdyėdŭ anė. Rŏ a tŏbė dŭcėnŭ anė nă kayă đŏ aruŏ tahe to. Tẹmẹ đŏ a mẹhtuŏhŏ tahenuŏ a ki ryă hėrŏ đŏ a tẹmėyė akhu-akhyė, a ki thėkrŭ ma anŭ prė. ⁵ Mẹtėhėrŏ kayă pwŏ- tŏprė bėvĩbėză nĩdyėdŭ a tẹphyėtẹmẹ tahe.

⁶ Kayă đŏ a ithyŏithya thĩ nă Cŏmarya alăangŏ tahe nuŏma thĩ tŏkŏ dyė pė ěthĩ tẹtwŏtėryă pwŏtŏcŏ.

⁷ Lahŏlya nĩdyė tă thĩnė tămė nĩ-. Tanẹ tă nă nẹ ki mėtadwŏ mẹuŏmėbŭ bėcyă đŏ Cŏmarya a mètħenyė tămė nĩ-. Nė iluŏtă phŭtėnuŏ, nẹ ki kėbėnŏ nĩdyė khyėthyădŭ pă. ⁸ Mėtėhėrŏ kayă đŏ a iluŏtă thwihtyėpházye a tẹthėzŭthėlŏ tahenuŏ, a ki kė kăkhyė bėnŏ nĩdyė khyėthyădŭ tẹpyėtėkyă nuŏtahe pă. Manărŏ kayă đŏ a iluŏtă tẹkrwŏmėkuŏ phŭ Thė Săşė Byacė a tẹzŭklyázŭklŏ lŭ tahenuŏ, a ki kėbėnŏ dyėkhyėthyădŭ thėhtwŏprė tacŭprė pă. ⁹ Mėtėryănuŏ thėplŏpyė lahyă tămė nĩ-. Pė ki thėplŏpyėtŏ hėrŏ, shyė- shuŏkhė bė pănuŏ, pė ki kėbėnŏ khyėthyădŭ tẹthėtėphŏ pă. ¹⁰ Phŭnuŏ akhu-akhyė bŭkhėtė- bėbė, bŭ pė nĩbė tẹshuŏtėkhė ryă akhėnuŏ, pė bė meryă pė ũ pwŏ- tŏprė. Manărŏ thĩ mėtėryănuŏ myădurėlŏ khŏpėdŭ prėzŭtėphŭ nuŏtahe nĩ-

Tėdyėrŏ Nă Tėhėmŏhėryă Dŏkhyė Tadŭ

¹¹ Khŏnyăyė, myă lahyă mŏ! Liplŏdu yėtahe nuŏma vă ră nŭdŭ nă vănė prė.

¹² Kayă đŏ a nŏshyo thĩ nă bė đŭtalŭphă nuŏtahema a thėzŭ nŏhtuthėnŭ ũ nă anė prė. Mėtėhėrŏ kayă nuŏtahema a ki hėsodŏnyă tŭprė Krĩstu atėthyė đŏ krusulo prė

kihérò a théisě ů mecyěmecû lůnuõ. ¹³ Èthĩ dõ a dũtalĩ cõphá nuõtahe có rò a cűe kuõũ tẹthyótẹthya to. Manárò thyáphú èthĩ ki behtyalõ lahyã athéplò ná thĩ krwõ dũtalĩ pẹ kuõ lũ phá yě akhyě nuõrò, èthĩ thézũ nõdũtalĩ kuõ thĩphá pré. ¹⁴ Vã ki hébèhtyalõ kuõ phú èthĩnuõ kihérò, vã ki hébèhtyalõ pré dõ vã dõnyã pẹ Byacè Jesũ Krĩstu a krusu ari-akyã yěnuõ pré. Jesũ thyě dõ krusulo hó akhu-akhyě, tẹpwõ- tõtõ dõ a ícũ ná hekhu yětahenuõ, a thyěkyã pẹlõhó dõ vãgněhó, phũnuõhó, vã rò vã thyěkyã pẹlõhó tẹdõ a ícũ ná hekhu yěnuõtahe hõhõ.* ¹⁵ Kayã dũtalĩphá tahe bèbè, a dũtalĩ kuõũ to tahe bèbè a lodu ná tõtõ- to. Tẹdõ a lodulõ nuõma htwõhtya Cõmarya akayã yěnuõ pré. ¹⁶ Cõmarya a tẹpẹtẹdwõ ná a tẹthézõklabè ki o kuõdũ ná kayã dõ a cűe tẹithyóithya yěnuõ tahe alo ná Cõmarya akayã málakõ nĩdũ nuõtahe alo ní-.

¹⁷ Tãplehyã khõnyã yěnuõ, nõ mesúsámahyã pã tã vã théplò ná ů tõtprè- tãmé ní-, metěhérò tẹacwě dõ a o dõ vãnẹlõ yětahe nuõma, a dyéluõ ná vã ma Jesũ Krĩstu acũ tõtprè málakõ hó.

¹⁸ Puõvyã thĩ-, Byacè Jesũ Krĩstu ki sunuõdũ abwĩataryě dõ thĩ lõ- plĩ a théplòkũ ní-. Amèn.

---

* **6:14** 6:14 Angólasá ma a thézũ hé phúyě: Jesũ thyě dõ krusulo hó akhu-akhyě, tẹ dõ hekhu-phú thézũthéłõ tahenuõ, vã dyadu pã tõtõ- to hó. Rò hekhu-phú dõ aruõ tahenuõ, a tanędu pã vã tõtprè- to hó.

Epheso Ephesians Tèhébě Rẹ Dõ Nyě

Paulu rã cuõ pẹ Ephesophú tahe ali yětôba aküyěnuô, aréló rò a dyéluõ pẹ èthi, “Shyé~ shuõkhè tătõtăbè hó pãnuô, Cómarya ki mëlómẹbă a tètarityă one yětahe pã. Lõ~ tètđ a o dõ mókhu nuôtahe bèbè, lõ~ a o dõ hekhu yětahe nuôbèbè, a ki mēplómecũ tộlồ lữ dõ a khuklódulõ Krístu yětôprẹ alẹ pã.” (1:10). Htuõto a kwithézò kuõ pọ Cómarya akayă tahe ná a ki oplóocũ tộlữ dõ Cómarya a tètaze-one dõ adu-ază yě alẹ pã rò èthi ki o dítú lahyă ná thèplò tòmẽ~ cũ dõ Krístu akũ pã.

Li Epheso aréló tókwonuô, prẹrãli yětôprẹ hésoluõ èhtya pẹ pọ tẹpłótęcũ ari-akyă. A hé pẹ ná Cómarya nwóhtyaní akayă tahe phútě, htuõrò dõ aphúkhũ Jesũ Krístu akhu-akhyèrò Cómarya plwõkyă hó èthi tètthú phútě, rò a plwõhte pală cuõkyă hó èthi phútě, htuõrò Thè Săsě Byacè thèplòsukũcwọ kuõ Cómarya a tẹólyă dõ adu-ază yěnuô, phútěnuô, prẹrãli hélúõhtya phúnuô. Nyěkwo tókwo kuõke rò thyáphú prẹhõli tahe ki krwõ ohtwõprẹ rộlữ tètôcô~ tuõ dõ Krístu akũ tởprẹ ná tởprẹ agnẽnuôrò, a kwithézòní prẹhõli tahe.

Cómarya akayă tahenuô, a htwõhtya hó tètôcô~ tuõ hó ná Krístu phútěnuô a dyáluõ pẹ ná ngókhákho tahe. A hé ná prẹzùetẹ plómuphú tahenuô athyaná kayă tởprẹ anẹkló, Krístu rò athyaná kayă nuôtỏprẹ akhukló, matorò prẹzùetẹplómũ rò athyaná hi tòmẽ, Krístu rò athyaná lỏ dõ a lodulõ ù tòmẽ dõ ù isólyă lữ dõ hihtúnă, matorò prẹzùetẹplómũ rò athyaná mẽ, Krístu rò athyaná vẹ a héklwo ngọ phúnuô. Paulu dõnyă pẹ ù ná Cómarya abwídu-ataryěhtũ dõ Krístu akũ yěnuôtahe ari-akyă. Lõ~ Krístu a tẹmọ ná Krístu a tẹkhyáthyě anẹ dõ krusulọ ná a tẹpłwõkyă tẹmẹthú ná Krístu abwídu-ataryěhtũ ná a tẹmwõplĩbũphuo yětahe lõ~ plĩ nuô, Paulu hésoluõ pẹ lõ èthi ná tẹritẹkyă yětahe.

Tèhébě tởtỏ ná tởtỏ

Tèhébě rẹ dõ nyě 1:1-2

Krístu ná prẹzùetẹ plómuphú 1:3-3:21

Tẹohtwõprẹ dõ Krístukũ 4:1-6:20

Tèhébě tadũ dõ khyě 6:21-24

¹ Vă ma Paulu. Cómarya thèplò dõ vă ki htwõ Jesũ Krístu a Prẹdõnyăphú tởprẹ.

Vă rãcuõpẹ liyětôba dõ Cómarya akayă dõ a o lahyă dõ vĩ Epheso akũ nuôtahe a o. Thĩ ma kayă tahe dõ a htwõhtya hó tởcô~ tuõ ná Krístu hó rò, thĩ vĩkyă thĩ tẹzùe Jesũ Krístu to.

² Pẹ Phẽ Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyédũ thĩ tẹbwítẹtaryě ná tẹkacũkabé ní~.

A Tẹsõri Dõthudõthé Tỏkyě Dõ Krístu Akũ

³ Pẹ ki htuthéhtya rộlữ pẹ Byacè Jesũ Krístu a Phẽ Cómarya yětỏprẹ pỏ~. A dyétăhó pẹ tẹsõri pwõ~ tởcô dõ a o dõ mókhu hyăyě rò a ki męcwọ pẹ dõthudõthé tỏkyě atẹlo nuôtahe pã. Bí pẹ yětahe ná Krístu htwõhtya hó lữ tởcô~ tuõ akhẽnuô, a dyétă lỏhó pẹ nuôtahe hó. ⁴ Mẹtèhèrò, dõ Cómarya a mètènyě pãnuô, thyáphú pẹ ki săsě rò ù ki

dyacyá pã tá pè tètthú tôcô- tãmé agnënuô, a nwóhtyapã pè dõ Krístu akũ, dõ a byálya tyahí hekhu khëto pã có. ⁵ Cómarya yõ monej pè akhu-akhyë, dõ- a byálya tyahí hekhu akhëto pã có a belya htuõhó athéplò ná a kiikibuô hó pè phú a phúalye ná anënuô pã, dõ a ki mę phúyë agnënuô, a ki nõmę dítú ná Jesũ Krístu pã. A mę phúyënuôma mädüpré cú- athéplò thézũ menidyédú ná a tètaze-one nidyédú pré. ⁶ A dyétãkrã pè pè shyëzũ máhó a phúprëkhũ dõ a mọ nidyé yëtôprë akhu-akhyë, pè htuthëhtya rôlũ Cómarya abwídu-ataryëhtũ yënuô pó-. ⁷ Dõ Krístu khyáthyë ané rò athwi htwílya akhu-akhyë, Cómarya ihtakã hó pè, rò a plwõkyã lõhó pè tètthú hó. Cómarya abwíataryë yënuô adu-azã nyacó dõ pëgnë có. ⁸ Cómarya klõlyalyálya tãpõtãpë pè có pè abwídu-ataryëhtũ rò, a dyé pè lõ- a tètthíphé cyádè tahe ná a tètthëkhuthëgnë pwõ- tôcô có. ⁹ Rò a dyéluõ hó pè ná a tètarihuô tarithwé yënuôhó. A dyalya htuõhó athéplò dõ a ki mëlómëbãhtya a tètarihuô tarithwé yënuô ná Krístu hó. Yëma máhó dõ a thézũ dyéluõ pè pè ná a tètarihuô tarithwé yënuôhó. ¹⁰ Shyé- shuõkhë tãtõtãbè hó pãnuô, Cómarya ki mëlómëbãhtya a tètaritaryã one yëtahe pã. Lõ- tèt dõ a o dõ mókhu nuôtahe bèbè, lõ- a o dõ hekhu yëtahe nuôbèbè, a ki męplómecũ tõlõ lũ dõ a khuklòdulõũ Krístu yëtôprë alë pã.

¹¹ Dõ Krístu khukhyëro, Cómarya nwóhtyahó pè ná pè ki htwõhtya akayã hó.* A dyalya htuõhó athéplò akhu-akhyë, a mę hó phúnuô hó. A męhtwõhtya lõhó tępwõ- tôcô phú a thézũ męnuô hó. ¹² Thyáphú pè ki dyakuõ pè temyásũ dõ Krístu akũnuô rò, a mę pëhó pè phúnuôhó. Pè Judaphú tahe ma kayã dõ a myásũ rëlõũ Krístu tahehó. Dõ pè myásũ phúnuô akhu-akhyë, ù ki htuthë kuõ Cómarya a tędutëhtũ tadũ yëtahe pã. ¹³ Thĩ rò, bí thĩ nĩhuõ kuõ tēmátëcó, tètthëkrũmila dõ a męlwóhtekã thĩ ari-akyã akhënuô, thĩ zũe rò thĩ htwõhtya tètôcô- tuõ ná Krístu hó. Dõ thĩ zũe Krístu akhu-akhyë, a dyélya thĩ Thé Sãsë Byacè dõ a ólya one htuõhó yënuô hó. Thé Sãsë Byacè yënuô a thyáhó ná tēmátëdyã tôcô dõ a dyéluõ ná thĩ htwõhó Cómarya akayã hó. ¹⁴ Thé Sãsë Byacè yënuô athyaná tẽólya aklòama tôcô dõ a dyéluõ ná lõ- Cómarya ólya dõ a ki dyé pè pã tahenuô, pè ki nĩbè pã. Shyé- Cómarya a tēihtakã pè a tēphyétēmę yë aplúahuõ lõhó pã akhënuô, a ki dyé pè ucëtazë nuôtahe pã. Phúnuôrò ù ki htuthëhtya kuõ Cómarya a tędutëhtũ tadũ yëtahe pã.

Paulu Kwícóbë Pë Krístuphú Dõ Vĩ Epheso Akũ Nuôtahe Agnë

¹⁵ Cómarya sõrihó pè phúnuô akhu-akhyë, cáhtya bí vã nĩhuõ ná thĩ zũe Byacè Jesũ Krístu rò thĩ monej Cómarya akayã akhënuô, ¹⁶ vã hébwíhétaryë Cómarya dõ thĩgnënuô a latũpépã có tõphuõ- to. Vã kwícóbë bíkhëtë- bèbënuô, vã thënëhtyabè tuõ thĩ. ¹⁷ Vã kwícóbë tadũpã dõ pè Byacè Jesũ Krístu a Cómarya, máhó pèphë dõ ataryëdu ataryëhtũ aprõapryã yëtôprë a o. Rò thyáphú thĩ ki thëgnëhyã tãtë ryáklõpõ Cómarya agnënuô, vã kwícóbë ná Cómarya a Thé Sãsë ki dyé thĩ tètthítëphé, rò a ki dyéluõ pè thĩ ná Cómarya pã. ¹⁸ Thyáphú thĩ ki thëgnëplõryã kuõũ tēmę tępřõtëpřya dõ a ólya pëhtuõ hó akayã dõ a é nidyé lũ nuôtahe agnënuô, vã kwícóbë dõ a ki dyéthëgnëplõ pè thĩ pré. Cómarya dyé kryá- hó akayã yëtahe ucëtazë dõ angudupřidu, atwóaryã tahe kryá- itëhónuô, vã thézũ nõthëgnë tãtë kuõ thĩ. ¹⁹ Htuõto a tępřõtëpřya dõ a ki męcwó pè kayã dõ a zũe lũ yëtahenuô, aducó bá- tēnuô, vã thézũ nõthëgnë kuõ thĩ rò vã kwícóbë

* **1:11** 1:11 Pè htwõhtyahó Cómarya a ucëtazë.

pé dõ thigně prě. Tèprõtèprya yěnuôma a taryěshyosò thyácóná, ²⁰ tèprõtèprya dõ Cómarya mehtwöprè kakhýě khyěthyá Krístu dõ tètýě nuôtôcô ná tèprõtèprya dõ a nõonyăo lũ dõ mókhu dõ atakhu cóhtwó nuôtôkyě yěnuôhó. ²¹ Lõ- prèpõtè dõ mókhu tahe, lõ- mókhu a taryěshyosò tahe, lõ- mókhu a tèprõtèprya tahe ná mólě abyacè yětahe lõ- plĩ akhunuô, Krístu htwöduklõ lõ- plĩ dõ èthĩkhu hó. A mwĩdumwĩhtũ yěnuô a htyalõ lõklõ cóhó ná mwĩ dõ ù ki pòhtya è yětòhtũ nuôbèbè, dõkhyětòhtũ pã nuôbèbè có hó. ²² Cómarya nõo lõhó tẹpwõ- tôcô dõ Krístu a tẹpõalẽ hó. Cómarya nwóhtya hó lũ dõ a ki htwõlõ tẹpwõ- tôcô akhuklõ dõ prèzũetèplòmũ agnẽ hó. ²³ Prèzũetèplòmũ ma Krístu anéklõ. Prèzũetèplòmũ yěnuôma alõabãhtya cyá prě ná Krístu a tèohtwöprè prě. Prè dõ a mëlõbãcyá tẹpwõ- tôcô ná khãlẽ pwõ- tôpho nuôma túprè Krístu prě.

2

Cómarya Mèlwóhtekã Pè Ná Abwíataryě

¹ Dõ arékhè nuôma, thĩ yõ nĩdã cũe kuõũ Cómarya angó to, thĩ mę tètũ akhu-akhyě, dõthudõthé tókyěnuô, thĩ thyáná kayã thyěhtuõhó nuôtahe hó. ² Bínuôakhè, thĩ krwõmekuõ hekhu a tèmũmyáricyá tahe. Thĩ nĩdã cũe kuõ prě khĩnéricyá khuklõ dõ a põnĩ khĩnèkhĩnõ dõ mólě tahe angó. Khĩnéricyá khuklõ yěnuô, a põnĩpã kayã dõ a nĩdã kuõũ Cómarya angó to nuôtahe. ³ Dõ- arékhè nuôma, pè ohtwöprè thyáná èthĩ nuôhó. Pè ohtwöprè phú pè théplò lèklõ thézũ metètũ nuôtahe prě. Pè lùmemo pènè ná pènèklõ thwihtyě lèklõ thézũ mũmyá nuôtahe ná tètane mũmyá tahe. Cómarya tókò cirya kuõ có pè phú èthĩ nuô có. ⁴ Pè thyáphúnuô prè tadúro, Cómarya dõ a lõbã ná tètèzè yětòprènuô a mọ nyacó pè có. ⁵ Bínuôkhè pè cũe kuõ có angó to, pè thyácóná kayãthyě nuô có tadúro a dyé tõkuõ hó pè tèohtwöprè athè ná Krístu hó. Cómarya abwídu-ataryěhtũ akhu-akhyèrò, pè nĩbèhó tèsiplèkã hó. ⁶ Pè yõ htwõhó tètôcô- tuõ ná Krístu hó akhu-akhyě, Cómarya mehtwöprè kakhýě tõkuõ hó pè ná Krístu hó. Pè ná Krístu htwõhtyahó lũ tètôcô- tuõ akhu-akhyě, a dyé põtari tõkuõ hó pè ná Krístu dõ mókhu ahtyèakékũ hó. ⁷ Cómarya yěnuô aryá nyacó dõ pè htwõ lũkayã yětahe akhu. Krístu mepè htuõhó tẽ dõ pègnè akhu-akhyě, Cómarya dyéluõtã hó a tèmemomeryá pè yětahe hó. Thyáphú Cómarya ki dyéluõ pè prèlukayã shyé- nopã tòhtũ tahe ná abwídu-ataryěhtũ yětahe pãnuô rò, a mę pè dõ pègnè phúyè prě. ⁸ Metèhèrò, dõ thĩ zũe Krístu ná Cómarya abwíataryěduhtũ nyacó dõ thĩkhuyě akhu-akhyě, a mëlwóhtekã hó thĩ hó. Dõ thĩ nẹbyacè nĩdũ yõ yácũ-yáre khukhyè rò thĩ nĩbè tèlwóhtekã mato. Yěma Cómarya dyétãkrã prè thĩ prě. ⁹ Dõ thĩ mę teryá nuôtahe akhu-akhyèrò Cómarya mëlwóhtekã thĩ mato. Phúnuôrò, thĩ lèhtuthé phyéhtyalõ nĩdyé thĩnènuô, akhãlẽ o tôcô- to. ¹⁰ Khõnyãrò pè htwõhtya phúyè nuôma, Cómarya mepè pè prě. Dõ pè htwõhtya tôcô- tuõ hó ná Jesũ Krístu akhu-akhyě Cómarya dyé pè tèohtwöprè athè hó. Thyáphú pè ki metèryá agnènuôrò, a dyé hó pè hó. Pè ki mę teryá yětahe agnènuô, a taritaryã one nyè- pèlãhó dõ pègnè hó.

Dõ Krístu Akhu-akhyě Cómarya Mècũ Tõkhyěthyá Hó Judaphú Tahe Ná Judaphú Mato Tahe

¹¹ Phúnuôrò, thènèhtyabèní lahyã thĩnè ná dõ nuôkhè nuô, thĩ opacẽlyã dõ Judaphú mato tahe aklẽ. Rò Judaphú dõ a è nĩdyé anè ná kayã dútalípháphú tahenuôma, a dú

lahyã prẽ nẽklõ pházye prẽ, rò prẽlukayã dú pẽ èthĩ prẽ. Rò èthĩ nuõtãhe ma a é lahyã thĩ, “Kayã dútalípháphú máto tahe,” phúnuô.* ¹² Tanẽ kãkhyẽ nídyẽ lahyã thĩnẽ dõ nuõkhẽ nuõtãhe, bínuõkhẽ ma thĩ thẽgnẽ kuõhiũ Krĩstu to, rò thĩ otõkuõ dõ Israelphú nuõtãhe aklẽ híto. Dõ Cómãryã ná akayã tahe eklõema lũngõ rò a ólyã nídyẽ akayã tahe aklẽnuõtãma, thĩ otõkuõ híto. Thĩ ohtwõprẽ dõ hekhuyẽ nuõ, thĩ ohtwõprẽ sõdõ Cómãryã, thĩ ohtwõprẽ sõdõ tẽmyásũ lahyã prẽ. ¹³ Dõ arẽkhẽ nuõtãma, thĩ otapházye ná Cómãryã tadúro khõnyáyẽ thĩ ná Jesũ Krĩstu yõ htwõhõ lũ tõtõ- tuõ rò Krĩstu yõ sipĩ htuõhõ thĩ ná athwi akhu-akhyẽ Cómãryã éka phũhõ thĩ dõ akhãshyẽ hó.

¹⁴ Mẽtẽhẽrõ, Krĩstu anẽ Byacẽ nídu yẽnuõtãma prẽ dõ a mẽpẽmẽdwõkã tẽ dõ pẽplẽkũ tõtprẽ. Dõ arẽkhẽnuõtã, Judaphú ná Judaphú máto tahe nuõtãma a thẽhtethẽhã lũ thyánã dõ dõ a o tãtũ pẽ yẽnuõtã hó. Khõnyáyẽ a mẽ lamẽkyã tẽthẽhtethẽhã lũ yẽ, rò kayã yẽnyẽmũnuõtã a mẽhtwõhtyã khyẽthyã hó lũ tõtũhõ. ¹⁵ Judaphú tahe a tẽthyótẽthyã aklẽnuõtãma a tẽthyótẽthyã aphúphyã tahe a o ényacõ tadúro dõ Krĩstu thyẽ akhu-akhyẽ a mẽ tadũ htuõkyã plũlõhõ èthĩ tẽ nuõtãhe hó. A tẽtãze-one ma mãhõ, thyáphú kayã yẽnyẽmũ ki htwõhtyãdũ kayã athẽ tõtũcũ dõ Krĩstu akũ rò, a mẽ taple nídu ná anẽ hó. Phúnuõtãrõ a mẽpẽmẽdwõ kãkhyẽ khyẽthyã èthĩ hó. ¹⁶ A khyáthyẽ athẽ dõ krusulõ akhu-akhyẽ, kayã yẽnyẽmũnuõtã a mẽcũ kãkhyẽ khyẽthyãlũ tõtũcũ hó, rò a mẽkrũmẽklẽ kãkhyẽ khyẽthyã èthĩ ná Cómãryã hó. Phúnuõtãrõ èthĩ tõtprẽ ná tõtprẽ thẽhtethẽhã pã lũ to hó. ¹⁷ Phúnuõtãrõ Judaphú máto dõ a o taphãyẽ ná Cómãryã tahe bèbẽ, Judaphú dõ a ophũ ná Cómãryã tahe bèbẽ, Krĩstu hyãlyã dõtũyãhẽso pẽhõ èthĩ ná tẽpõtẽdwõ a tẽthẽkrũmĩla hó. ¹⁸ Dõ Krĩstu mẽ pẽ htuõhõ dõ pẽgnẽ rò Thẽ Sãsẽ Byacẽ tõtprẽ- tuõ mẽcwõ pẽ dítũ pẽ akhu-akhyẽ, lõ- pẽ Judaphú tahe bèbẽ, Judaphú máto tahe bèbẽ, pẽ hyãnuõtã hó dõ Cómãryã anyẽhyã hó.

¹⁹ Ki mẽphúnuõtãrõ, thĩ Judaphú máto yõtãhenuõtã, thĩ htwõpã htyẽruõtãkẽklõphú tahe mápãto hó, mápãtorõ thĩ htwõpã siprẽ tahe mápãto hó. Khõnyáyẽ thĩ htwõtõ thyãkuõhõ Cómãryã a htyẽphúkẽphú thyánã akayã yẽnuõtãhe hó. Htuõtõ thĩ ma Cómãryã a hiphúphyãphú tahe hó. ²⁰ Thĩ ma athyánã hi dõ ù byã a khãduõtãkhãshyẽ ná lõ yõtõtẽ nuõtãhõ. Prẽdõtũyãphú ná prẽprõ tahe nuõtãma athyánã ù byã hihtũ a khãduõtãkhãshyẽ yõtãhenuõtã hó. Rò Byacẽ Jesũ Krĩstu anẽbyacẽ nídu yẽnuõtãma athyánã hiyẽ tõtẽ kĩklõkĩma agnẽnuõtã è ma a htwõ prẽtahtwõ klõma pẽ ù tẽ dõ a lodulõ ù tõtprẽ hó. ²¹ Byacẽ ma prẽ dõ a pũmacwĩma tõtũlõnĩ lõ hikrũhikrõ yõtõtẽ rò a mẽduhtyã ná duhtyã ní hi yõtõtẽ rò dõkhyẽtãdũnuõtã, a htwõhtyã tẽlũhõdusãsẽ dõ Byacẽ lẽonĩdyẽ agnẽ tõtẽ hó. ²² Dõ thĩ ná Krĩstu htwõhtyã hó lũ tõtõtõ- tuõ akhu-akhyẽ, Krĩstu dyãplõtõ kuõhõ thĩ ná Juda Krĩstuphú tahe hó. Htuõtãrõ dõ Thẽ Sãsẽ Byacẽ a tẽprõtẽpryã akhu-akhyẽ, thĩ dõ a htwõkuõ Judaphú máto yõtãhenuõtã, ù isõhtyã tõtũkuõ hó thĩ ná Judaphú dõ Cómãryã ahĩkũ yẽnuõtãhõ.

3

Cómãryã Nõ Paulu Ná A Ki Dõtũyã Pẽ Judaphú Máto Tahe

¹ Phúnuõtãrõ, dõ vã mẽ Krĩstu a tẽphyõtẽmẽ rò vã dõtũyã pẽ Judaphú máto tahe ná tẽthẽkrũmĩla yẽ akhu-akhyẽrõ, vã mãdũ hó Paulu yẽ, ù bè dõtãkyã hó vã dõ htõkũ.

* **2:11** 2:11 A cuõétũtõ thĩ phúnuõtã mẽtẽhẽrõ èthĩ dútalĩ lahyã aphã rò a tanẽ nídyẽ lahyã anẽ ná pẽ ma Cómãryã akayã.

2 Cómarya abwíataryě akhu-akhyě̀rò, a dyélya vǎ tẹ̀mẹ̀ dǎ vǎ ki mẹ̀cwó pẹ̀ thǎ yě̀nuôma, vǎ zǔe ná thǎ nǐhuỗ htuỗđũhỗ. 3 Cómarya dyéluỗ pẹ̀ vǎ ná tẹ̀cỏazǎ dǎ ừ thẹ̀gnẹ̀htwó to yě̀nuô, vǎ rǎluỗ thẹ̀gnẹ̀cuỗ pẹ̀ htuỗhỗ thǎ dǎ liyếtỏba akũnuô takỏtakiphủ hỗ. 4 Shyé~ thǎ hỏ vǎliyě pǎ akhẹ̀nuô, thǎ ki thẹ̀gnẹ̀hyǎ ná vǎ thẹ̀gnẹ̀plỏbẻ tẹ̀cỏzǎ rỏ tẹ̀cỏzǎ yě̀nuôma mǎhỗ Krístu ari-akyǎ yě̀nuô hỗ. 5 Tẹ̀cỏzǎ yě̀nuô, Cómarya dyéluỗ pẹ̀kuỗ kayǎ mú~ nukhẻ nuôtahe to. Manárò khỏnyáyẻ dỏ Thẻ Sǎsẻ Byacẻ akhu-akhyě̀rò a dyéluỗ pẹ̀ hỏ a Prẻđỏnyǎphủ dỏ a sǎsẻ yẻtahe ná aprẻprỏ sǎsẻ yẻtahe hỏ. 6 Cómarya a tẹ̀cỏtẻzǎ dỏ ừ thẹ̀gnẹ̀htwó to yě̀nuôma mǎhỗ Cómarya dyẻtẻ pẻhỏ Judaphủ tẻsỏri hỏ. Rỏ tẻsỏri yẻtahenuô, thǎ Judaphủ mǎto tahe nủbẻ rỏthyákuỗhỏ ná ẻthǎ yě̀nuôhỗ. Judaphủ mǎto tahe ná Judaphủ yẻtahenuô, a htwỗhỗ lủ nẻ tỏprẻcủ hỏ. Lỏ~ Cómarya ỏlyákyǎ akayǎ tahenuô, thǎ Judaphủ mǎto tahe ki nủbẻ rỏkuỗhỏ ná ẻthǎ hỏ. Dỏ thǎ zǔe tẻthẻkrủmỉla rỏ thǎ htwỗhtyahỏ tỏcỏ~ tuỗ ná Jesủ Krístu akhu-akhyẻ, thǎ nủbẻkuỗ lỏhỏ tẻsỏri nuôtahe hỏ.

7 Cómarya abwíataryẻ a tẻdyẻkrǎ yẻ ná a tẻprỏtẻprỏya akhu-akhyě̀rò a dyélya hỏ vǎ tẻmẻyẻ dỏ vǎ ki bẻ dỏnyǎ pẹ̀ ừ ná tẻthẻkrủmỉla yě̀nuô hỏ. 8 Dỏ Cómarya kayǎ yẻtahe aklẻnuô, vǎ ma kayǎ dỏ atỏakỏ kuỗ cỏ ừ taki~ to tỏprẻ. Phủnuô cỏ tadủrỏ Cómarya dyẻtẻ vǎ tẻbwítẻtaryẻ yẻ ná vǎ ki bẻ hẻsỏluỗ pẹ̀ Judaphủ mǎto tahe ná Krístu a tẻngủduprỏdu dỏ pủthẻgnẻ bẻ cỏ ari-akyǎ to yẻtahe. 9 Cómarya ki mẻlỏbǎhyǎ a tẻtarítaryǎ one tẻ acỏazǎ yẻtỏcỏ phủtẻ pǎnuô, a dyẻtẻhỏ vǎ tẻmẹ̀ dỏ vǎ bẻ cuỗ hẻsỏplỏ pẹ̀ ừ tẻyẻnuô hỏ. Na dỏ a talwỏ htuỗtahe nuô, Cómarya dỏ a byǎlyǎ tẻ lỏ~ plỏ yẻtỏprẻnuô, a dyéluỗ pẹ̀ ừ tẻyẻ hỏ. 10 Khỏnyǎrỏ thyáphủ prẻpỏtẻ dỏ mỏkhu ná mỏkhu a taryẻshyosỏ tahe ki myǎhtye thẻgnẻ Cómarya onǎ a tẻcyátẻdẻ bǎ~ tẻ, rỏ a dyéluỗ pẹ̀ ẻthǎ ná a mẻhtwỏ ỉcủ tỏhỏ Judaphủ dỏ a htwỏ Krístuphủ tahe ná Judaphủ mǎto rỏ a htwỏ Krístuphủ tahenuô a mẻhtwỗhỏ lủ tỏmủtuỗ phủ a prẻzủtẻplỏmủ tỏmủcủlủ nuôhỏ. 11 Cómarya dyalyǎ htuỗhỏ athẻplỏ dỏ a ki mẻ phủyẻ nuôma dỏ a byǎlyǎ tyahǎ hekhuto akhẻ pǎ cỏ. Khỏnyáyẻ dỏ pẻ Byacẻ Jesủ Krístu mẻplủmẻhtuỗkyǎ pẻ lỏhỏ pẻ akhu-akhyẻ, Cómarya mẻlỏmẻbǎ pẻhỏ a tẻtari one yě̀nuôhỏ. 12 Dỏ pẻ zǔe Krístu, htuỗrỏ dỏ pẻ htwỗhtyahỏ tẻtỏcỏ tỏ ná lủ akhu-akhyẻ, khỏnyáyẻ pẻ ki hyǎnuỗ dỏ Cómarya a o ná tẻzủe nủdyẻnẻ ná tẻkhủtẻhǎ nuôma anủ hỏ. 13 Mẻphủnuôrỏ, vǎ kwithẻzỏ thǎ, dỏ vǎ khyábẻ tẻcyẻtẻcủ dỏ thỉgnẻ yě̀nuô, thẻplỏpyẻ tǎ lahyǎ tǎmẻ nỉ~. Vǎ khyábẻ phủyẻ nuôma thǎ lẻnủbwỉ nítaryẻ agnẻprẻ.

Paulu Kwícỏbẻ Pẻ Khyẻthyǎ Ephesophủ Tahe Agnẻ

14 Dỏ tẻrítẻkyǎ yẻ akhu-akhyě̀rỏ, vǎ dǎngủ kwícỏbẻ pẹ̀ thǎ dỏ vǎphẻ a mẻthẻnyẻ cỏ. 15 Lỏ~ mỏkhu a hiphủphyǎphủ tahenuô bẻbẻ, lỏ~ hekhủ a hiphủphyǎphủ tahenuô bẻbẻ, Cómarya yě̀nuôma ẻthǎ aphẻ mǎlakỏ tỏprẻ. 16 Cómarya a tẻsỏrisỏbủ oplủ-ophẻ cỏ. Phủnuô akhu-akhyẻ, vǎ kwỉhtya ẻ dỏ a ki nỏ Thẻ Sǎsẻ Byacẻ ki dyẻtẻ dỉtủ pẹ̀ thǎ atẻtaryẻshyosỏ yẻ rỏ a ki mẻshyomẻsỏhtya khyẻthyǎ thǎ thẻplỏ pǎ. 17 Htuỗtỏ dỏ thǎ tẻzủtẻnyǎ akhu-akhyě̀rỏ, thyáphủ Krístu ki hyǎ oklỏsỏma dỏ thǎ thẻplỏkủ agnẻnuôrỏ, vǎ kwícỏbẻ pẹ̀ dỏ thỉgnẻ. Vǎ kwícỏbẻ ná thǎ ki mỏhyǎ ná mỏhyǎ nủ Cómarya, htuỗrỏ thǎ ki mỏhyǎ ná mỏhyǎ nủdyẻ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ. Thǎ ki mẻphủnuô hẻrỏ phủ thỏrủ sǎtẻzẻzẻ nuô, thǎ tẻmỏ ki cuỗzẻkuỗ phủnuô pǎ, htuỗrỏ phủ ừ byǎlyǎ klỏmaryǎ hi tỏmẻ

akħashyenuô, thi tẹmọ ki klòmarya thyákuôdũ phunuô pã. ¹⁸ Htuôrò Krístu mọ có thi bá- tẹnuô, vã kwícóbè dõ thi ná Cómarya akayã sãsẽ tahe ki thẹgněhyã tặ tẹ bẻlồ pã. Atẹmọ pẹ yẹnuô adu-azã nyacó, htuôto a tadũcyã pã có to. ¹⁹ Ủ thẹgněhtwó Krístu atẹmọ tởprẻ- to manárò thyáphủ thi ki thẹgnẻ kuỗ nuôrò, vã kwícóbẻ dõ thỉgnẻ. Bí thi thẹgnẻhyãhỏ atẹmọ akhẻnuô, thi ki nỉbẻ lỏbã lỏlỏ- Cómarya alẻklỏ nuôtahe pã.

²⁰ Htuthẻhtya lahyã Cómarya. Dõ a tẹprỏtẻprya adu-azã yẻ mẹtẻ dõ pẻkủ akhu-akhyẻ, a ki mẻbẻ lỏklỏ pẻ có pẻ ná pẻ kwỉhtya ẻ nuôtahe pã có. Mátỏrò, a ki mẻbẻ lỏklỏ pẻ có pẻ ná pẻ tane onepã prẻ nuôtahe pã có. ²¹ Dõ Jesũ akhu-akhyẻrò ửpwỏ- tởprẻ ki htuthẻhtya lỏdũ Cómarya ní-. Kayã tởhtủ htuỏ tởhtủ dõ a zủe Jesũ Krístu tahenuô, a ki htuthẻhtya dũ Cómarya acủcủ ahtủhtủ ní-. Amẻn.

4

Tẻhtwỏhtya Tỏcỏ- Tuỏ Hỏ Lũ Dỏ Krístu Akủ

¹ Phunuô akhu-akhyẻ, vã kwỉthẻzỏnỉ thi thyáná ử dỏtặ kayã dỏ htỏkủ dỏ Byacẻ agnẻ tởprẻnuô. Cómarya ẻhỏ thi dỏ thi ki htwỏhtya prẻzủtẻtẻphủ tahe akhu-akhyẻ vã kwỉthẻzỏ thi ná thi ki ohtwỏprẻ dyaryákuỏ thi thẻplỏ phủ prẻzủtẻtẻphủ tahe tỏkỏ ohtwỏprẻ nuô. ² Dỏ thi mẹtẻ lỏ- plỉ aklẻnuô, thi tỏbẻ htwỏ lahyã kayã dỏ a shyalyã athẻplỏ rỏ a thẻdỏthẻngạ tahe. Htuôrỏ khyáthẻplỏhtủ nỉdyẻ lahyã lủ tởprẻ ná tởprẻ dỏ tẹmọ nỉdyẻlủ akủ nuô ní-. ³ Thẻ Sãsẻ Byacẻ mẻplỏmẻcủ hỏ thi hỏ. Thyáphủ thi ki oplỏocủ tadũ tỏlủ agnẻnuô, yácủ ohtwỏprẻ lahyã dỏ tẻpẻtẻdwỏ akủ ní-. ⁴ Pẻ yẻtahe ma pẻnẻklỏ ocủtỏlủ tởprẻ- tuỏ prẻ, pẻ nỉbẻ củrỏlủ Thẻ Sãsẻ Byacẻ tởprẻ- tuỏ prẻ. Phunuôhỏ, bí Cómarya ẻ pẻ akhẻnuô, a ólyã ná a ki dyẻno pẻ tẻryã yẻ dỏkhyẻ pã. Phunuôrỏ pẻ lỏ- plỉ myásủ rỏlỏ lủ tẻyẻ tỏcỏ- tuỏ prẻ. ⁵ Pẻ Byacẻ củ lủ tởprẻ- tuỏ prẻ, pẻ tẻzủtẻnyã ma tỏcỏ- tuỏ prẻ lủ, htuôto pẻ plwỏ rỏlủ htyẻ tỏcỏ- tuỏ prẻ. ⁶ Pẻ Cómarya củ lủ tởprẻ- tuỏ prẻ. ẻ ma pẻ lỏ- plỉ aphẻ thyálủ prẻ. A pỏ thyã lỏplỉ pẻ, rỏ a mẻ dỉtủ tẻ dỏ pẻ lỏ- plỉ akủ. A okủ dỏ pẻ lỏ- plỉ akủ.

⁷ Manárỏ Krístu dyẻtặ khỏlủ pẻ tẻcyátẻdẻ tởprẻ ná tởprẻ dỏ pẻ ki mẻkhỏlủ a tẻphyẻtẻmẻ tahe. Krístu ibẻtặ pẻ pẻ tẻcyátẻdẻ yẹnuô, a thẻlỏ nỉdyẻ to. ⁸ Lisẻsẻ rảone nuỏma a hẻ phủyẻ hỏ. Rỏ a hẻ,

“Bỉ a kạ kahtyahỏ dỏ khẻlẻhtyalỏ akhẻnuô, a pủcủonỉ prẻthẻhte ẻ dỏ a lacủkyã lủkhẻlẻ nuôtahe. Rỏ a dyẻhỏ akayã tahe shyẻzủ hỏ.”✧

⁹ “A kạ kahtya,” angỏlasá ma ítẻ? “A kạ kahtya,” angỏlasá ma a thẻ hẻ ná Krístu hyẻlyã htuỏhỏ dỏ hekhủlẻ dỏ a zặlỏ ử yẹnuô tởprẻ hỏ. ¹⁰ Kayã dỏ a hyẻlyã htuỏhỏ dỏ hekhủ yẻtỏprẻnuô, tởprẻ- tuỏ prẻ lủ ná a kạ kahtya dỏ khẻlẻhtyalỏ lỏklỏ ná mỏkhu tahe nuỏtỏprẻ hỏ. Dỏ mỏkhu bẻbẻ, dỏ mỏlẻ bẻbẻ, dỏ hekhủ khẻlẻ bítẻ- tỏphỏ bẻbẻ, thyáphủ a ki olỏ khẻlẻ pwỏ- tỏphonuô rỏ, a kạ kahtya dỏ mỏkhu prẻ. ¹¹ Thyáphủ ử ki htwỏ Prẻdỏnyáphủ tahe, ử ki htwỏ prẻprỏ tahe, ử ki htwỏ prẻdỏnyã tẻthẻkrủmỉla tahe, ử ki htwỏ prẻzủtẻtẻplỏmủ Thárá tahe, ử ki htwỏ prẻithẻyỏ lisẻsẻ athárá tahenuôrỏ, prẻ dỏ a dyẻtặ ử tẻcyátẻdẻ dỏ a khỏkhyẻdủ lủ tahe yẻtỏprẻ nuỏma mặhỏ Krístu hỏ. ¹² Thyáphủ Cómarya akayã tahe ki o taritaryã anẻ ná a ki mẻ pẻ lủ tẻmẻ agnẻ, htuôto thyáphủ a ki dyẻshẻyỏdyẻsỏhtya prẻzủtẻtẻ plỏmủphủ dỏ a mặ Krístu anẻklỏyẻ agnẻnuôrỏ, a dyẻtặ

dũhó phúnuôhó. ¹³ Rò Krístu anéklõyě a ki shyohtyasõhtya tuõđđ pẹ lỏ~ plĩ ki olũ ná tẹzũ tởcỏ~ tuõ ná tẹthẻgnẻhyả Cỏmarya aphủkhủ tởcỏ~ tuõ pả. Htuõto pẹ ki htwõhtya prẻzủtẻphủ đở a đuprẻ tặte tahe pả. Tẻđuprẻ tặte yẻnuỏma mảhỏ pẹ htwõhtyahỏ kayả đở a lỏbả thyaná Krístu đở alỏabả yẻtỏprẻ nuỏhỏ.

¹⁴ Phúnuỏrỏ pẹ ma athyaná pacẻphủ đở a ỏnủpả nuỏtahe mảpỏto hỏ. Kayỏka đở a ithyỏlahỏ tẻ tahenuỏ, a ilolahỏ cyả pả pẹ to, rỏ pẹ zủethủ cyỏkuỏ pả ẻthỉ atẻithyỏithya to hỏ. Pẻ thyỏpả ná thỏklyẻ đở kẻlathẻdu rỏ a plyả lủhtỏlủlyả ẻ tỏbenuỏ mả pỏtohỏ. ¹⁵ Mỏtỏkhỏnuỏ, pẻ tỏ hẻbẻklỏ đở tẻcỏtẻtẻ ná tẻmỏ yẻtahe. Htuỏrỏ đở pẻ mẻ tẻpỏwỏ~ tởcỏ akủnuỏ pẻ bẻ htwõhtya thyỏkuỏđủ ná pẻ Byacẻ Krístu đở a htwỏ pẻ khukỏ yẻnuỏ tỏprẻ hỏ. ¹⁶ Krístu pủma oplỏcủ tỏlỏ akayả thỉtahe đở athyaná kayả rwỉhtwo ná akrwỉakrwỏ đở acủma ícủ nỉtỏ lỏ nẻklỏ krủkrỏ đở a khỏlủ yẻnuỏtahe hỏ. Ki nẻklỏ krủkrỏ tởcỏ ná tởcỏ ki mẻđủ atẻmẻ đở a tỏ mẻ tahe hẻnuỏma, nẻklỏ sỉprẻlỏ ki duhtya rỏ sỏhtya ná sỏhtya pả. Prẻzủtẻplỏmủ nuỏma a thya phúnuỏ hỏhỏ. Prẻzủtẻ plỏmủphủ đở atẻmẻ khỏlủ yẻtahenuỏ, a ki mỏ nỉđyẻlủ tỏprẻ ná tỏprẻ rỏ a ki mẻ nỉđyẻđủ tỏprẻ ná tỏprẻ atẻmẻ hẻnuỏma, prẻzủtẻplỏmủ yẻ ki duhtya lỏbả đỉtủ đủ ná Krístu a tẻprotẻprya akhyẻ pả.

Tẻohtwỏprẻ Athẻ Đở Krístu Akủ

¹⁷ Phúnuỏrỏ, đở Krístu amwỉ akủ rỏ vả bẻ hẻsỏsỏ nyả thỉ ná ohtwỏprẻ lahyả tả phủ kayả đở a thẻgnẻ Cỏmarya to nuỏtahe ohtwỏprẻ nuỏ tẻmẻ. ẻthỉ atẻtẻnẻ tahe nuỏma abwỉataryẻ o tởcỏ~ to. ¹⁸ ẻthỉ nuỏtahe ma a thẻgnẻplỏ bẻ kuỏũ tẻmỏtẻcỏ to. Đở ẻthỉ khukỏlỏprẻ akhu-akhyẻ, a thẻgnẻ kuỏ lahyả ử Cỏmarya aklyỏakỏ to, đở ẻthỉ thẻgnẻkuỏ lahyả ử Cỏmarya aklyỏakỏ to akhu-akhyẻrỏ, ẻthỉ nỉbẻ kuỏũ thẻhtwỏprẻ athẻ đở Cỏmarya dyẻ yẻnuỏ to. ¹⁹ Bỉ ẻthỉ mẻthủ cỏ tẻ akhẻnuỏ, a tẻnẻ thẻtarẻ nỉđyẻ kuỏpả cỏ anẻ to. ẻthỉ lủmẻ phủ anẻklỏ phỏzyẻ a tẻthẻzủthẻlỏ kwỉ ẻthỉnuỏ, ẻthỉ dyẻlyỏkyả anẻklỏ đở thwỉtyẻphỏzyẻ a tẻthẻzủ mủmyỏ patỏpatỏ đở a ki mẻlỏ lỏ~ ẻthỉ thẻplỏ a tẻtẻnẻ mủmyỏricyỏ nuỏtahe cỏ. Rỏ a thẻzủ mẻ plehyả tadủpỏ lahyả cỏ.

²⁰ Thỉ rỏ, bỉ thỉ thẻgnẻhyả hỏ Krístu akhẻnuỏ, ử ithyỏnỏ thỉ ná thỉ ki ohtwỏprẻ phúnuỏ tỏprẻ~ to. ²¹ Thỉ đở a htwõhtya tởcỏ~ tuõ ná Krístu hỏ tahenuỏ, vả zủẻ ná thỉ nỉhuỏ tặte htuỏhỏ Krístu ari-akỷ hỏ. Htuỏrỏ ử ithyỏ htuỏ pẻ hỏ thỉ tẻithyỏ đở acỏate đở Jesủ ithyỏ htuỏhỏ nuỏtahe hỏ. ²² ử ithyỏhỏ thỉ ná thỉ tỏbẻ plwỏtỏkyả thỉ tẻohtwỏprẻ alyẻ-alwỏ tahe. Bỉ thỉ ohtwỏprẻ đở tẻohtwỏprẻ alyẻ-alwỏ kủyẻ akhẻnuỏ, thỉ thẻplỏ a tẻthẻzủ mủmyỏ tahenuỏ a ilopyẻilỏkyả thỉ rỏ a mẻ mủmyỏricyỏ lỏ thỉ thẻplỏ. ²³ ử ithyỏhỏ thỉ ná mẻthẻhtya thỉ thẻplỏ a tẻtẻnẻ dyathudyathẻ nuỏtahe. ²⁴ Rỏ kủhtyathẻyỏhtya lahyả tẻohtwỏprẻ athẻ phủ Cỏmarya byỏtỏ thyỏkuỏ htuỏhỏ thỉ ná anẻklỏ đở tẻcỏtẻtẻ mỏlakỏ ná tẻsẻsẻ mỏlakỏ akủ nuỏtahe nỉ~.

²⁵ Phúnuỏrỏ lahỏ pả tả ử tỏprẻ~ tẻmẻ nỉ~. Hẻbẻcỏhẻbẻtẻ lahyả ử pỏwỏ~ tỏprẻ nỉ~, mẻtẻhẻrỏ pẻ ma athyaná nẻklỏ tỏprẻ~ tuõ lủ, manỏrỏ akrủakrỏ khỏlủ phúnuỏprẻ. ✨ ²⁶ Thỉ ki thẻplỏdu rỏ mẻthủ tả tẻ tẻmẻ nỉ~. Mỏtỏ tyahỏto nuỏ, thỉ bẻ thẻplỏ swỉẻ khyẻthẻyỏ nỉ~. ✨ ²⁷ Thyỏphủ khỉnẻricyỏ khukỏ ki cwỉnuỏnỉ tả thỉ đở tẻthủ akủ tẻmẻnuỏ, plwỏmỏpẻ tả ẻkỷỏ tẻmẻ nỉ~. Phúnuỏrỏ thẻplỏdu tadủ tả lahyả tẻmẻ. ²⁸ Kayả đở a

htwöprè ehuô tôprènuô, ehuô plehyă pă tãmé ní~. Thyáphú a ki zúezúö bépèkuö kayă söphásöryaphú tahenuô, a bè krÿekrÿrya nÿkuödü terya dö a cócú tahe.

²⁹ Ngó dö a htwöbwihtwötaryë dö ùgnè to nuô, nõhteplé tă dö thÿ kyăkü tòmũ~ tãmé ní~. Thyáphú a ki nÿhènÿre pè kayă dö a nÿhuö tè tahe agnènuô, hébè lahyă pré ngó dö a htwöbwihtwötaryë rò a ki mecwö ù tèduhtyahtÿhtya nuôtahe pré ní~. Hébéprè lahyă ngó dö ù lo è nuôtahe pré ní~. ³⁰ Mèthéplè tă Cómarya a Thé Săsè tãmé. Cómarya dyé thÿ Thé Săsè Byacè yènuôma, a thyáhó ná tèmátèdyă tôcô dö thÿ ma Cómarya atè hó. Thé Săsè Byacè yènuô, a ki otö ná thÿ tuödü Cómarya hyă mełwóhteka thÿ pă nuôtönyë pä. ³¹ Vÿkyă kyă tètèplòsè, tètèplòdu, tètelyé èhtöémö lÿ, tèdyámwÿhtyèzö, tètèkhá mÿmyáricyă ù pwötôcö yètahe ní~. ³² Mèmòmeryă nÿdyé lÿ rò thézö nÿdyé lÿ tôprè ná tôprè ní~. Dö Krÿstu akhu-akhyèrò, Cómarya plwökyă hó thÿ tètú akhu-akhyë, plwökyă nÿdyé kuö lÿ tètú tôprè ná tôprè phúnuô ní~.

5

Ohtwöprè Dö Tèlÿ Akü

¹ Thÿ ma Cómarya aphúalyë dö a mọ nÿdyé thÿtahe akhu-akhyë, ohtwöprè myábũ thyákuö lahyă phú ènuô ní~. ² Thÿ tő ohtwöprè lahyă phútè hénuôma, mọnÿ lahyă ùruô pwö~ tönyë thyána Krÿstu mọ nÿdyé pè rò a khyáthyë athé dö pègnè nuô ní~. Htuöto Krÿstu lÿhtya a thèhtwöprè dö Cómarya a mètènyë thyána tènuômúnuôsũ dö atö Cómarya athéplò yènuô hó.

³ Thÿ htwöhó Cómarya akayă săsè tahe akhu-akhyë, tècuöthú prèmòprèkhÿ, tèmè tarè nÿdyéné ná thwihtyèpházye a tètèzÿ mÿmyáricyă pwötôcö, tomaná tètökòvèkópna e nÿdyé dügnè tahenuô, a tóbè onÿ dö thÿklè taki~ to. ⁴ Tèhébé dö ù thézöthèryă, tèhébé dö angólasá oto tahe, tèhébé patápatö tahenuô, akòabè to akhu-akhyë hébé lahyă tãmé ní~. Phũ~ ná thÿ kÿré hétè phúnuô tahenuô hébwihétaryë htyaré dö Cómarya nuô. ⁵ Thÿ thégnè tètèhó ná kayă dö a cuöthú prèmòprèkhÿ, kayă dö a mețarè nÿdyé ané ná thwihtyèpházye a tètèzÿ mÿmyáricyă tahe, ná tètökòvèkópna e nÿdyédügnè tahenuô, a nÿbècyă kuö ù ucètazè dö Krÿstu ná Cómarya ahtyèakékü nuô tôprè~ to. Kayă dö a kòvèkópna e nÿdyédügnè tahe nuôma athyána cóbèhtya prèzoprèkÿ nuöhó. ⁶ Nõilo-ilyánÿ tă thÿné ná kayă dö a hébélahö rò angólasá oto tahenuô tãmé ní~. Kayă dö a me tèmÿmyáricyă phúnuô tahe, rò a nÿdă kuö ù Cómarya angó to tahenuô, Cómarya ki thèplòdu èthÿ pă rò a ki cÿrya èthÿ pă. ⁷ Phúnuôrò, cuönuö krwöbóthyó tötüö tă ná kayă mețèthú phúnuô tahe tãmé ní~.

⁸ Thÿ nébyacè nÿdü có rò thÿ ohtwöprè htuöhó dö tèkhítèlò aklè hó. Maná rò khönyáyè thÿ htwöhó Byacè akayă rò thÿ ohó dö tèlÿ akü hó. Phúnuôrò ohtwöprè thyákuö lahyă phú tèlÿphú tahenuô ní~. ⁹ Mețèhèrò, tèlÿ a tètètèphö tahe nuôma máhó lÿ~ tètewötèryă, tètötètè ná tètèplò cócú yètahe nuöhó. ¹⁰ Rò myápÿ thégnè lahyă tè dö atö Cómarya athéplò nuôtahe ní~. ¹¹ Tèkhítèlò atèmè tahenuô cuönuökrwö mețökuö tãmé ní~. Èthÿ tèmè nuôtahe ma abwítaryë o tôcô~ to. Mătòkhónuô, tè yètahenuô a dyéthègnè pè ù ná aryáto. ¹² Tèmè dö kayă nÿdă kuö Cómarya angó to tahe mehuômèthwé nÿdyé tahenuô, hébedönyă kuö pré atèmè ari-akyă prènuô tő hébé có to có. Tènuôtahe ma léthètarè akhálè pré. ¹³ ù phyèhtelüö lÿ tèlÿ~ plÿ dö alÿklè nuô, lÿ~

tèyëtahe, athyaná itënuô ù myáhtye luõlphó lõplícó. ¹⁴ Tè dó a dyé myáhtyeluõ thégne tãtë ryá ù ma túpré tẽlĩ pré. Phúnuôró ù hé,

“Phě omyëshyo, thénëkuõ mỗ ù, ihtòka kuõmỗ dó tètthýe a khäléyë nuô. Krístu a tẽllyë ki takhëtã dó nẹlọ pã.”

¹⁵ Phúnuôró, thĩ bè ohtwõpré phútënuô, rònĩ lahyã thĩné ní~. Ohtwõpré lahyã tả phú kayã dó a tanẽplõ tanẽphé kuõ to nuõtahe tãmé ní~. Ohtwõpré lahyã phú kayã dó a tanẽplõ tanẽphé nuõtahe ní~. ¹⁶ Bikhëtẽ~ bèbè, bí nẹ nĩbè tẹshuõtèkhè ryá dó nẹ ki bèmẹ tẹryá akhënuô, tarú mẹ è ní~, mẹtèhéro mõnyëmõthẽ khõnyã yëtahe nuõma mõnyëmõthẽ dó ù mẹ tẹmũmyáricyã tahe pré. ¹⁷ Phúnuôró o uõáyã lahyã tãmé ní~. Byacè thẽplòo kryã~ phútënuô myápũ thégnekuõ lahyã ní~. ¹⁸ Emũõpryã lahyã thĩné ná htyesípré tãmé ní~, mẹtèhéro tẹmũõpryã nuô a mepyé ù tẹohtwõpré. Phúnuôró plwõ Thè Sãsẽ Byacè ki olõobã dù dó nẹkũ ní~. ¹⁹ Thĩ tõpré ná tõpré irõ nídyélũ ná Cómarya ali-irõ tahe ná li-irõ htuthèhtya nuõtahe ní~. Hõ irõ lahyã rò irõ htuthèhtya lahyã dó thĩ thẽplòkũ nuô. ²⁰ Itètẽ~ agnè bèbè, dó pẹ Byacè Jesũ Krístu amwĩ akhu-akhyë, tarú hébwihétaryë pẹ Phě Cómarya pwõ~ tõphuõ ní~.

Mě Ná Vẹ Tahe

²¹ Thĩ yõ bezũbenyã Krístu akhu-akhyë, cữe khyèlũ ngó tõpré ná tõpré ní~. ²² Měthĩ~, phú thĩ cữe Byacè angó nuô, cữe kuõ thĩ vẹtahe angó ní~. ²³ Mẹtèhéro, phú Krístu mądũ prẹzũetèplòmũ akhukló nuô, vẹ ma a mặ dũhõ mẽ akhukló. Prẹzũetèplòmũ ma mặ Krístu anékló hó. Pré dó a ihtaka a prẹzũetèplòmũ yënuõma èhó. ²⁴ Phúnuôró, khõnyãy phũ prẹzũetè plòmũphũ cữe Krístu angónuô, thĩ tõbè cữekuõ thĩvẹ tahe angó dó tẹlõ~ plĩ akũ.

²⁵ Vẹthĩ~, phú Krístu mọ nídyé a prẹzũetèplòmũ rò a dyélyakyã có athé dó prẹzũetè plòmũphũ tahe agnënuô, mõnĩ lahyã thĩmẽ ní~. ²⁶ Thyáphũ a ki męsäsëní a prẹzũetè plòmũphũ tahenuô, a thyëkyã pẹ có dó èthĩ agnè, rò a sĩplĩkyãhó èthĩ ná htyë ná è alãangó yënuõhó. ²⁷ Thyáphũ a prẹzũetè plòmũphũ ki twó ki thãryã ki lĩtakhèryã dó a mètthènyë pãnuô, a khyáthýe pẹ dó èthĩ agnè, rò a thézũ dó a prẹzũetè plòmũphũ, bèvibèrwõ nĩ to. Bè tanĩtanuõ nĩ to, bè mũmyáricyã nĩ ná tẹ dó aruõ tahe to. Mátõkhónuô, a thézũ dó a bè sãsẽ rò ù bè dyanĩ tẹthũ dó alọ to. ²⁸ Phúnuôró, phú~ vẹ tahe mọlyã nídyé anékló nuô, èthĩ tõbè mọ nídyé amě phúnuô. Kayã dó a mọ nídyé amě nuô a mọ nídyé hó anéhó. ²⁹ ù thèhte lya nídyé ùné tõpré~ to. Mátõkhónuô, ù buõebuõõ myákhwè lya nídyé ùné pwõ~ tõpré. Krístu ané níđũ a buõebuõõ myákhwè lyanĩ dyé anékló dó amặ a prẹzũetè plòmũphũ yëtahe phúnuõhó. ³⁰ Pẹ ma anékló krũkrõ tahe akhu-akhyë a myákhwè lya nídyé pẹ. ³¹ Lisäsëkũ hé, “Dó tẹritèkyã yë akhu-akhyëro, prèkhũ ki cuõ taphãkyã ná amũõaphẽ rò a ki cuõotõ ná amě. Rò èthĩ thégne yënuô a ki htwõhtya hó lũ tõpré~ tuõ hó.”✧ ³² Ngó yënuõma acóazã dó ù thégnehtwó to, tadũrò ngó yënuõma a thézũ hédũ Krístu ná a prẹzũetè plòmũphũ tahe pré. ³³ Manárò, thĩ bèbè, thĩ bè mọlyã nídyé thĩmẽ phú thĩ mọlyã nídyé thĩnënuô pwõ~ tõpré. Htuõró mẽ bèbè, a bè bezũbenyã nĩ avẹ pwõ~ tõpré.

6

Phú Ná Muốphề Tahe

¹ Phúlyethĩ, thì htwöhtyahó tètôcô~ tuố ná Byacè hó akhu-akhyě, nídã lahyã thĩmuốthĩphề angố ní~, mệtềhéro nídã muốphềngố ma tề đố atôabè. ² “Bezűbenyã lahyã thĩmuố ná thĩphề ní~.”✧ Ngómekyã yěnuôma Cómarya mekyã rếlố angố tồmũ đố a otồkuồđũ ná a tềòlyã hó. ³ A tềòlyã yěnuôma kryã~ ítề héro, thì ki bezű thĩmuốthĩphề hénuô, thì ki nịbè tềsòri pã, htuồto thì ki ohtwồprề mớnyemốthềhtũ đố hekhuyề pã.✧

⁴ Phềthĩ, mệthềplồdu tã thĩphú tằmề ní~. Mặtkhónuô, buôebuồ ithyóithya duhtyaprềhtya nị ethĩ ná Byacè Cómarya alặangố nuô, htuồto zựklyázựklónị ethĩ ná Byacè Cómarya thềzű nồmề pề nuôtahe ní~.

Củ Ná Abyacè

⁵ Củthĩ, nídã lahyã thì hekhunékhu Byacè yếtahe angố ní~. Thềisế ethĩ rò bezűbenyã ethĩ ní~. Phú~ thì nídã Krístu angố nuô, nídã lồthulồthề ethĩ angố ní~. ⁶ Thyáphú a ki htuthénị thì rò thì nídãprề ethingố túprề bí a opốmyã thì akhềnuô tằmề ní~. Mệtềhéro thì ma Krístu acủ tahe akhu-akhyě, mề lồthulồthề pề ethĩ phú Cómarya thềzű nồmề thì nuô ní~. ⁷ Mề sãprềnyacề pề ethĩ thyáná thì mềpề mớkhu Byacè atềmề nuô ní~, cuố tanề tã ná thì mềpề hekhu Byacè atềmề tahenuô tằmề ní~. ⁸ Mệtềhéro thì thềgnềhố, kayã htwốcủ tahe bẻbẻ, kayã opalã tahe bẻbẻ, ki a mề tềryã héro Cómarya ki dyề è tềmenịkhwốkề pã.

⁹ Phúnuồhố, củbyacè thì~, mềryákuồ lahyã thĩcủ tahe phúnuô ní~. Hé tarồthề thềisế tã ethĩ tằmề ní~. Thì bẻbẻ, ethĩ bẻbẻ, thì Byacè ocủ prề lữ tồprề~ tuố đố mớkhu prềnuô, thềgnềđũ lahyã ní~. Thĩbyacè đố mớkhu yěnuôma, a myádu myápatì to.

Paulu Hésopề Prềzűtềphú Tahe Đố A Ki Bề Sásủ Khñéricyã Khuklố Phútề

¹⁰ Đốkhuyề tadũnuô, vã thềzű hé thì phúyề, thyáphú thì kishyokisồhtya nuô, phyé lahyã Byacè a tềprồtềprya shyosồ yếtahe ní~. A tềprồtềprya yếtahe nuôma ashyo-asồ nyacố. ¹¹ Thyáná klyềphú tahe kủthyáhtya a takuồtabề nuô, kủthyáhtya lồ lahyã takuồtabề đố Cómarya dyề thì yěnuô ní~. Thyáphú thì ki mềtặtủ sủbềđũ khñéricyã khuklố a tềilo-ilyã lahồ tahenuô, kủthyáhtya lahyã phúnuô ní~. ¹² Mệtềhéro, pề sásủ ná kayã đố a o ná apháazye athwi-ahtyề tahenuô mặto. Pề sásủ ná khñékhñồ đố a pồtề tahe, ná khñé đố a o ná a taryềshyosồ tahe ná khñé shyosồ đố a pố hekhu a tềkhítềlồ nuôtahe, ná khñé mỷmyã đố a o đố mớlề nuôtahe. ¹³ Phúnuồrồ, shyề~ tềpyátềsế amớnyề hyãtuồhố pã akhềnuô, thyáphú thì ki ihtò tanyã sủryã kuồ, htuồto shyề~ thì sáplứsáhtuồhố pãnuô, thì ki thukyã tằmềnuô rò kủthyáhtya lồ lahyã Cómarya a takuồtabề yěnuô tahe. ¹⁴ Phúnuô akhu-akhyề ihtò tanyã sủryã lahyã thñề. Nyáhtyama Cómarya a tềmặtềcố yề đố athyáná thì nyáhtyamanyáhtố đố thì nyátặ akũnuô ní~. Kủthyáhtya tềcồtềtề yề phú thì kủthyáhtya cặtồhtề đố a ki takềbínị thñề yěnuô ní~. ¹⁵ Thyáná klyềphú taritaryã dyáhtya one lahyã a khuphá suhtồ đố a ki htecuố agnềnuô, taritaryã one lahyã thñề ná tềthềkrừmila đố a dyề thì tềthuồtềkrề tềpềtềdwồ yěnuô ní~. ¹⁶ Htuồto, athyáná thì pủklồma katya đố lếtadyã tặtứsủ yěnuô, tarú pủklồma nị ryã

lahyã thĩ tẹ̀zùtẹ̀nyá dǎ a ki mẹ̀pĩ sũkyã khĩné aplẹ̀ miũ dǎ a khé hyãtǎ thĩ nuôtahe ní~. ¹⁷ Thégne tặ̀tẹ̀ lahyã tẹ̀mẹ̀lwóhtekã ari-akyã dǎ Cómarya mẹ̀pẹ̀ htuồhó thĩ dǎ athyáná thĩ klwỏhtya khuklwỏtỏhté dǎ a ki takẹ̀ tặ̀tũnĩ pẹ̀ thĩ yẻnuô, htuồto pụ̀ma Thẻ Sặ̀sẻ Byacẻ anẻ dǎ a mặ̀dũ Cómarya alặ̀angỏ yẻnuô ní~. ¹⁸ Kwĩcỏbẻ Cómarya rò kwĩthẻzỏ nĩ lũ dǎ a ki mẹ̀cwỏ thĩ tẹ̀pwỏ~ tởcỏ ní~. Kwĩcỏbẻ lahyã phũ Thẻ Sặ̀sẻ Byacẻ zủklyázủklỏ thĩ nuô pwỏ~ tởphuỏ ní~. Rỏ bí thĩ kwĩcỏbẻ phũnuô akhẻ, othặ̀klyã rò rỏnĩ lahyã thĩnẻ ní~. Kwĩcỏbẻ nĩpẻlỏ lỏ~ Cómarya akayã nuôtahe pwỏ~ tởphuỏ ní~.

¹⁹ Thyáphủ Cómarya ki nỏhẻbẻ vặ̀ ngỏ dǎ a tỏkỏ hẻbẻ nuôtahe agnẻnuôrỏ, bí vặ̀ kớẻ cáhtya hẻ pẻ ù akhẻ, kwĩcỏbẻ nĩpẻkuỏ dǎ vặ̀gnẻ ní~. Htuồto thyáphủ vặ̀ ki hẻsodỏnyã hặ̀hặ̀ pẻkuỏũ ná Cómarya a tẻthẻkrủmỉla dǎ a ouỏobỉ nyẻ~ lặ̀hỏyẻ agnẻnuô, kwĩcỏbẻ nĩpẻ kuỏpỏ dǎ vặ̀gnẻ ní~. ²⁰ Dỏ Krĩstu nwohtya hó vặ̀ ná a pẻhẻsỏ tẻritẻkyã tỏpẻrẻ dǎ vặ̀ ki hẻsodỏnyã pẻ ù ná tẻthẻkrủmỉla yẻ akhu-akhyẻ, khỏnyáyẻ vặ̀ tặ̀hỏ dǎ htỏkủ hó. Tẻ dǎ vặ̀ tỏbẻ dỏnyã pẻ ù tahenuô, thyáphủ vặ̀ ki dỏnyã hặ̀hặ̀ pẻ ù agnẻnuôrỏ, kwĩcỏbẻ pẻ kuỏ dǎ vặ̀gnẻ ní~.

Paulu A Tẻhẻmỏhẻryá Dỏ Khyẻ Tadủ

²¹ Tykico ma pẻ puỏvyặ̀ dỏ pẻ mỏ nĩdyẻ nyacỏ lũ tỏpẻrẻ, htuồto ẻ ma puỏvyặ̀ dỏ acỏ ná Byacẻ tẻmẻ. Thyáphủ thĩ ki thẻgnẻ ná vặ̀ omỏ-oryá ẻ, ma to ẻ, htuồto vặ̀ mẻkryặ̀-ítẻtẻnuô, a ki hyặ̀ hẻsoluỏ pẻlỏ thĩ pặ̀. ²² Tẻritẻkyã a khặ̀shẻkhặ̀ryặ̀ dỏ vặ̀ thẻzủ thủhyặ̀ ẻ dỏ thỉo nuỏma mặ̀hỏ, thyáphủ thĩ ki thẻgnẻ ná pẻ omỏ-oryá ẻ, ma to ẻ, htuồto thyáphủ a ki hyặ̀ dyẻshỏdyẻsỏhtya pẻ thĩ thẻplỏ agnẻ pẻrẻ.

²³ Phẻ Cómarya ná pẻ Byacẻ Jesủ Krĩstu ki dyẻdủ puỏvyặ̀ Krĩstuphủ tahe ná tẻpẻtẻdwỏ, tẻmỏnĩ lũ tỏpẻrẻ ná tỏpẻrẻ, ná tẻzủ Krĩstu yẻtahe ní~. ²⁴ Cómarya ki dyẻluỏ pẻdủ abwỉataryẻ ná kayặ̀ dǎ a mỏ Byacẻ Jesủ Krĩstu nuôtahe ná atẻmỏ dỏ atadủ cyặ̀to yẻnuô ní~.

Philippi Philippians Tèhébě Rě Dō Nyě

Li Philippi yětôba ma Paulu ră bí a cuõmę ohtwõhtya rěłó hó prě̀zùetèplómũ tòmũ dõ a o dõ Europe kẹ̀dukũ, Roma kẹ̀muõ a tẹ̀põalẹ̀, Macedonia kẹ̀phúkũ. Li yěnuõ a ră bí ù dõnuõ lũ dõ htòkũ akhě. Kayă mę Cómarya a tẹ̀phyétẹ̀mę dõ aruõ tahe hétakhwótakẹ̀ pacyẹ̀ishyẹ̀ lũ, htuõrò kayă o bí vỹ Philippi prě̀zùetẹ̀ plómũkũ tahehenuõ, a ithyóithya thú ù a o tahe, bínuõkhě a ră cuõ pẹ̀ èthĩ liyětôba. Manárò dõ Paulu a tẹ̀zùsõ Jesũ Krístu akhu-akhyě, a dyéoluõhtya tẹ̀théluõphòphũ ná tẹ̀lézùenĩ li yětôba.

Bí Paulu lorũ akhě Philippi Krístuphú tahe thũhyă pẹ̀ lũ tẹ̀mẹcwõ tahe akhu-akhyě a thézũ ră hébwíhétaryě cuõpẹ̀ èthĩ prẹ̀. Paulu ná lõ~ Philippi Krístuphú tahe khyábẹ̀ tẹ̀mẹcyẹ̀mẹcũ. Phúnuõrò èthĩ thẹ̀plò khũhãhtya, èthĩ zũe plehyă lã pọ̀, rò Paulu myáhtyehó tẹ̀shuõtẹ̀khě ryáhóyě akhu-akhyě, a dyéshyodyésõ hyă pọ̀ èthĩ thẹ̀plò. A kwíthézọ̀ èthĩ, a ki shyalayă lahyă athẹ̀plò thyáná Krístunuõ, htuõrò a ki pũkóvẹ̀kópra-e nídyẹ̀ túdũ gně tãmẹ̀, a ki phyédu phyéhtyalõ tá lahyă anẹ̀ tãmẹ̀. A dyé thénẹ̀htyabẹ̀ khyěhtyă èthĩ ná èthĩ tẹ̀ohtwõprẹ̀ dõ a htwõhtya hó tõtprẹ̀~ cũ ná Krístu phúyěnuõma máhó dõ èthĩ zũe Krístu khukhyěrò èthĩ nĩbèhó Cómarya abwídu-ataryěhtũ ashyězũ yětôcô hó, dõ èthĩ cũe krwõmę kuõ Judaphú a tẹ̀thyótẹ̀htya tahe akhyěnuõ máto, rò a ră ná kayă dõ a htwõhtya hó tõtprẹ̀~ cũ ná Krístu tahenuõ, Cómarya dyé hó èthĩ tẹ̀théluõphòphũ ná tẹ̀kacúkabẹ̀ hó.

Dõ~ Krístuphú tahe a tẹ̀zùtẹ̀nyă tahe ná a tẹ̀ohtwõprẹ̀ tahe akũnuõ, a o lahyă ná tẹ̀théluõphòphũ, tẹ̀zùelya nídyẹ̀ nẹ̀, tẹ̀plótẹ̀cũ ná tẹ̀mẹayamẹ̀khyă tahe. Liyětôba thézũ ră duló ma yětahe hó. Htuõto a dyéluõ ná Paulu mọ̀nĩ nyacó Philippi prě̀zùetẹ̀ plómũphú yěnuõtahe cõ.

Tèhébě tõtọ̀ ná tõtọ̀

Tèhébě rẹ̀ dõ nyě 1:1-11

Paulu myáhtye sítòbẹ̀ tẹ̀ tahe 1:12-26

Tẹ̀ohtwõprẹ̀ dõ Krístu akũ 1:27-2:18

Tẹ̀taze-one pẹ̀ Timothy ná Epaphrodito 2:19-30

Tẹ̀dyéròdyéryẹ̀ one prẹ̀ dõ a thẹ̀hte Krístuphú tahe ná

Tẹ̀taròthé thěisě tahe 3:1-4:9

Paulu ná akhõ vỹ Philippihú tahe 4:10-20

Tèhébě tadũ dõ khyě 4:21-23

¹ Pẹ̀ ma Paulu ná Timothy. Pẹ̀ ma Jesũ Krístu a prẹ̀mẹtẹ̀phú tahe. Pẹ̀ răcuõ pẹ̀ li yětôba ná Cómarya akayă dõ a htwõhtya hó tẹ̀tôcô~ tuõ ná Jesũ Krístu rò a o lahyă dõ vỹ Philippi akũ nuõtahe a o. Pẹ̀ răcuõpatõ pẹ̀kuõná prě̀zùetẹ̀plómũ khuklókuklyă tahe ná prẹ̀mẹcwõ prě̀zùetẹ̀ plómũphú tahe. ² Pẹ̀ Phě Cómarya ná Byacẹ̀ Jesũ Krístu ki dyédũ thĩ tẹ̀bwítẹ̀taryě ná tẹ̀kacúkabẹ̀ ní~.

Paulu Kwĩcòbě Dõ Kayă Philippihú Dõ A Zũe Krístu Tahe Agně

³ Vă thénéhtyabè tuõ thĩ bíkhětě~ bèbè nuô, vă hébwihétaryě vă Cómarya. ⁴ Vă kwícóbě pẹ dõ thĩgně bíkhětě~ bèbè nuô, vă thèkrũthèlõ pwõ~ tôphuõ cõ. ⁵ Mẹtéhérò, vă mẹ tètèkrũmila yěnuô, thĩ yõ mẹtõkuõ hó ná vă dõ kalúkhe tuõkhõnyá cõ hó. ⁶ Cómarya dõ a cáhtya htulya ryáka htuõhõ thĩ thèplò yětõprènuô, vă zũe tặtặ cõ ná a ki meryá plehyá plũlã tuõdõ Jesũ Krĩstu amõnyě hyãtuõ pãnuô tôphuõ pã.

⁷ Vă yõ mọ nyacõ thĩ akhu-akhyě, vă tanẹ thĩrithĩkyã phúyěnuõma atõ pré. Bí vă opã dõ htõkũ akhèyěnuô bèbè, bí vă tõ hébè takẹ tặtặ sũbí nĩdyé vă tètèkrũmila rò vă tõ hébè klõma sũ nĩdyé vă tètèkrũmila akhèyěnuô bèbè, Cómarya meryá nyacõ pẹ rò a dyétặ khõdũ pẹ tẹmẹ dõ pẹ ki meryólũ tẹ rò lẹ hèsodõnyã pẹ ù ná tètèkrũmila. ⁸ Vă nethuô myãhtye nyacõ thĩ rò vă mọ nĩdyé thĩ pwõ~ tôprè ná tẹmọ dõ Jesũ Krĩstu dyé vă yěnuõma Cómarya thègně pré.

⁹ Thyáphú thĩ tẹmọ nĩdyé lũ tôprè ná tôprè yě, a ki shyohtya ná shyohtya, htuõto thyáphú thĩ ki thègněhyã éhtya ná éhtya pọ lahyã htuõto thyáphú thĩ ki thègně ibèphécýá lahyã tẹ dõ athũ ná atõ tahe agnènuõrò, vă kwícóbě pẹ dõ thĩgně pré. ¹⁰ Thyáphú thĩ ki thègněplõ tặtặ ryá tẹ dõ aryálõ rò thĩ ki thèplò mwõplĩthĩplo, htuõto tuõ shyé~ Krĩstu hyã khyěthyã amõnyě pã tõnyěnuô, ù ki dyacyá pã tã tètũ dõ thĩlõ tãmé nuô, vă kwícóbě pẹ dõ thĩgně. ¹¹ Htuõto vă kwícóbě pẹ dõ thĩgně, dõ Jesũ Krĩstu a tẹprõtèprya khukhyèrò, thĩ ki thèhte dĩtũ kuõ lahyã tẹcõtẹtẹ athè tahe. Mẹtéhérò bí ù myãhtye thĩ thèhte tẹmátẹcõ athè yètahe akhènuô, ù ki beduzũnyã Cómarya, rò ù ki htuthéhtyanĩ lũ pã.

Vă Ohtwõprèyě Vă Thèlètũ Krĩstu Pré

¹² Vă puõvyá thĩ, lõ~ tẹmèhtwõhtya anẹ ná vă yètahe nuõma mặ pré a mẹcwọ pẹ tètèkrũmila ki duhtya htũhtya agnèpré nuõma vă thézũ nõthégně kuõ thĩ. ¹³ Dõ vă zũe Krĩstu akhu-akhyèrò ù dõo vă dõ htõkũ pré nuõma lõ~ klyèphú opọ khwĩhõhtě yěnuõtahe bèbè, lõ~ kayã dõ aruô nuõtahe bèbè, a thègně lõ pré. ¹⁴ Dõ ù dõtặ vă dõ htõkũ akhu-akhyèrò, puõvyá Krĩstuphú éprè a tẹzũenĩ Byacè yěnuô a shyohtyasõhtya tọ lahyã rò a hèsodõnyã hã hyã pẹ hó ù ná Cómarya alặangó, rò èthĩ thèisè pã lahyã tồcõ~ to hó.

¹⁵ Kayã tahehenuô a thèkhwé kuõ lahyã vă, a thézũ dĩcể lahyã vă rò a hèsodõnyã pẹkuõ ù ná Krĩstu a tètèkrũmila pré. Manárò tahehe ma a dyacódyatẹ lahyã pré athèplò rò a hèsodõnyã pẹ ù pré. ¹⁶ Èthĩ mọnĩ vă rò a mẹ lahyã pré, mẹtéhérò tồbè hébètakẹbí tặtặnĩ tètèkrũmila atẹmẹ yěnuõma Cómarya dyé vă pré nuô èthĩ thègně lahyã pré. ¹⁷ Kayã thèkhwé vă nuõtahe ma a hèsodõnyã lahyã Krĩstu ari-akyã ná tètèplòcõ thèplõtẹ to. Èthĩ nuõtahe ma a thè dĩcể lahyã vă pré. Vă yõ o dõ htõkũ akhu-akhyè èthĩ mẹ phúyěnuõma a thézũ nõkhyábè cyèklõ pọ vă tẹpyátẹsè pré. ¹⁸ Kayã tahehenuô, a ki hèsodõnyã pẹ ù ná a tẹdyathudyathé dõ athũ cõ bèbè, taheherò a ki hèsodõnyã pẹ ù ná a tẹdyathudyathé dõ atõ cõbèbè, a mẹ lahyã bítè tồcõ bèbè, a lẹhéo ná tồcõ~ to. Tẹ dõ a lodulõ tồcõ ma mặ hó èthĩ hèsodõnyã pẹ ù ná Krĩstu ari-akyã yěnuõhõ. Kayã nyẹmũlõ a hèsodõnyã lahyã Krĩstu ari-akyã akhu-akhyè vă thèkrũthèlõ pré.

Vă ki thêkrũ plehyă tadũ pónyă pã pré, ¹⁹ mețêhêrò, dõ thĩ kwicóbě khukhyě, ná Jesũ Krĩstu a Thê Săsě ki mecwó pé vã pã khukhyěrò, vã ki siplêhte dõ htòkũ pãnuô vã thêgně pré. ²⁰ Vã têtêzũ ná vã temyásũ ma ítě hêrò, dõ Krĩstu a mêtênyě pãnuô, vã klyá thêtãrẽnó nyă pã taki~ to hó. Vã htwöprè bèbè, vã thyě bèbè, thyáphú ù ki htuthéhtyanĩ Krĩstu agnênuôrò, vã thêzũ ohtwöprè lõbã có ná têtêplòkhũhã phú vã khũhyă nĩdyé pwõ~ tôphuõ nuôpré. ²¹ Tèohwöprè dõ vãgně ma ítě hêrò, vã thêzũ ohtwöprè pêtũpré dõ Krĩstu agnê pré, rò vã ki thyě hênuôma têtewítetaryě oé lõklõ có dõ vãgně có. ²² Vã ki ohtwöprè plehyãnĩpó hêrò, vã ki me tẽ dõ abwiátaryě o nuôtahe pã. Manárò vã ki nwóphyé bítẽ tãcõtẽ nuô vã thêgně tãtẽ hí to. ²³ Vã tã nwóphyé bítẽ tãcõtẽ nuô vã thêgně to, apyã nyacó dõ vãgně có. Vã thêzũ bekyă vã têtewöprè yêtôhtũ rò vã thêzũ ka-o tũkuõ hó ná Krĩstu hó, phuyẽnuôma tẽdõ aryálõhó dõ vãgně hó. ²⁴ Manárò, tẽ dõ a lodulõ tãcõma vã tãbè ohtwöprè pẽ kuõpã dõ thĩgně yẽnuôhó. ²⁵ Vã thêgně tãtẽ hó ná vã tãbè ohtwöprè pẽ kuõpã dõ thĩgně rò vã ki otũkuõ ná thĩ pã. Thyáphú thĩ tẽzũtẽnỹã kishyokisõ hyãtõ, htuõto dõ thĩ zũe Krĩstu khukhyěrò thĩ ki thêkrũthelõ hyãshyo tũpó pã nuôrò vã ki mecwó thĩ pã. ²⁶ Thyáphú thĩ ki htuthênĩ Jesũ Krĩstu mepẽ tẽdõ vãgně yêtahenuôrò vã ki ka otũkuõ khyěthyá ná thĩ pã.

²⁷⁻²⁸ A htwöhtya phútẽ bèbè, thĩ tã ohtwöprè lahyă phú Krĩstu a têtêkrũmila hêso pẽ thĩnuô ní~. Thĩ ki mephũnuô hêrò vã hyãmyãhtye thĩ bèbè, vã otaphãzye ná thĩ rò vã nĩhuõ pré thĩrithĩkyă bèbè, vã ki thêgně nyãdũhó ná thĩ thêplò ícũhó lũ rò thĩ ihtõsãsũ tanyãrõhó lũ dõ têtêkrũmila a tẽzũtẽnỹã agnêhó, htuõto thĩ thêisẽ pã kayã dõ a thêhtethã thĩ nuôtahe alẽ tohó. Thĩ ki mephũnuô hêrò thĩ khyãluõ pẽhó èthĩ ná Cõmarya ki mepyékyă èthĩ pã, rò Cõmarya ki mełwóhteka ke thĩ ná anẽ nĩdũ pã. ²⁹ Mețêhêrò, Cõmarya dyé tũpré thĩ tẽsõri dõ thĩ ki zũe Krĩstu yẽnuô mãto, a thêplò kuõdũ ná thĩ ki khyãkuõ tẽmeczyemecũ dõ Krĩstu agnêgně. ³⁰ Tẽsã dõ thĩ sã yẽnuôma athyánã vã sã htuõhó nuôtahe pré. Vã khyábè tẽ dõ arẽano nuôtahema thĩ myãhtye htuõdũ hó. Htuõrò phú thĩ nĩhuõ hó nuô, vã sã tadũ tuõ pã có khõnyãyẽnuô có.

2

¹ Thĩ tẽohwöprè dõ Krĩstu akũ yẽnuôma, a nĩhẽnĩre sálẽ thĩ ẽ? Atẽmõ yẽnuôma a meẽmõ sálẽ thĩ thêplò ẽ? Thĩ bóthyóbõlã kuõ sálẽ lahyă ná Thê Săsě Byacè ẽ? Krĩstu yêtõprè nuôma a meỹã nĩdyé thĩ, a thêzõ nĩdyé sálẽ thĩ ẽ? ² Htuõrò, o lahyă ná têtãne tãcõ~ tuõ, tẽmõnĩ lũ tãcõ~ tuõ, thêplò tãmẽtuõ ná têtãze-one tãcõ~ tuõ ní~. Thĩ ki mephũnuô hênuôma thĩ mełõmebã pẽ hó vã têtêkrũthelõ hó. ³ Bí thĩ mețẽ akhẽnuô, myãdu nĩdyédũ tũ thĩ tãprè agnê tãmẽ ní, phyéduphyéhtyalõ tã thĩnẽ tãmẽ, mãtõkhõnuô shyalyãnĩ lahyă thĩ thêplò dõ tãprè ná tãprè alẽ ní~, rò tanẽdu lõklõ ùruô ná thĩnẽ nĩdũ ní~. ⁴ Myãpũ nĩdyé tũdũpré thĩ tẽlo tahe agnênuô tãmẽ ní, tanẽ tuõ pẽ kuõ tãprè ná tãprè agnê ní~.

⁵ Thĩ tã dya thyá lahyă thĩ thêplò phú Krĩstunuô.

⁶ Krĩstu o ná Cõmarya alẽklõ thyánã Cõmarya nuõhó manárò a tanẽ dyakrũnyã nĩdyékuõ anẽ ná Cõmarya to. ⁷ Mãtõkhõnuô, a vĩkyă a tẽprõtẽprya ná Cõmarya akhãlẽ tahe, a vĩkyă tẽpwõtõcõ, rò a hyãlyã htwõ anẽ thyánã cũ tãprè, htuõto a hyãlyã klwo anẽ phú prẽlukayã tãprẽnuô. ⁸ Rò a hyã dyẽluõ hó anẽ phú

prələkayă nuôhó, htuôrò, a shyalya ané dõ ùlẹ. A nídă Cómarya angó, a thyěkyă có rò a dya tẹ tôcô~ to. Tuốđó a tởbè thyě có dõ krusulo có rò a cữe prẹ. ⁹ Phúnuôrò Cómarya bedubehtũ nídýe lữ rò a dyahtya lữ dõ akhălẹ htyalólồũ rò a dyé lữ mwị dõ aduklồố có ná ùmwị pwỏ~ tôprẹ. ¹⁰⁻¹¹ Bí ù éhtya Jesũ amwị pãnuô tẹbèbyá lỏ~ plỉ dõ a o dõ mỏkhu tahenuô bẻbẻ, dõ hekhu tahenuô bẻbẻ, dõ Luốkẻnẻđỏ tahenuô bẻbẻ, thyáphủ kayă pwỏ~ tôprẹ ki hyă dảngũlyạ bezủbenyạ lỏ lahyă dõ Jesũ anyẻhyă pả, htuốto thyáphủ kayă pwỏ~ tôprẹ ki ólyạ lỏ lahyă ná Jesũ Krítu ma Byacẻ tôprẹ pả htuốto thyáphủ ẻthỉ ki mẻlỉmetakhẻ lahyă Phẻ Cómarya ná ẻthỉ atẻólyạ phúnuô pả agnẻnuôrò, Cómarya dyadudyahtũ nídýẻhỏ Jesũ phúnuô hỏ.

Dõ Hekhu Yẻnuô Thỉ Ki Lỉhtya Phủ Tẻlỉ Tahenuô Pả

¹² Phúnuôrò, khỏbỏthyómỏ thỉ~ bí vả otỏkuỏ ná thỉ akhẻnuô, thỉ nídă vả ngỏ, khỏnyáyẻ vả oye ná thỉ akhu-akhyẻ, thỉ tởbẻ nídă lỏklỏ pả có vảngỏ có. Thyáphủ thỉ ki mẻlỏbảhtya tẻmẻlwỏhtekạ thỉ agnẻnuô, yácủ mẻ lahyă tẻ dõ tẻdyazủdyanyạ Cómarya akủ, rò mẻ tỏkuỏđủ ná tẻthẻisẻ tanyạtadẻ có ẻnuô ní~. ¹³ Metẻhẻrỏ, thyáphủ thỉ ki thẻplỏshyo thẻzủ nídă krwỏmẻ kuỏ phủ Cómarya a tẻthẻzủ dõ aryạ tahe agnẻnuô, a mẻ pẻhỏ tẻ dõ thỉkủ pwỏ~ tôphuỏ có hỏ.

¹⁴⁻¹⁵ Thyáphủ thỉ ki htwỏhtya kayă mwỏplỉthỉplo rò ù lẻdya tẻthủ dõ thỉlỏ ki o pả tằmẻ, htuốto thyáphủ thỉ ki htwỏđủ Cómarya a phủmỏphủkhủ dõ atẻthủ o to tahe, rò bí thỉ ohtwỏprẻ dõ kayă mủmyạ cỏtẻto yẻtahe akẻ yẻakhẻ, thyáphủ thỉ ki lỉtakhẻhtya pẻ ù phủ sẻtahe dõ hekhusỉba yẻanyẻnuô, thỉ mẻtẻ ítẻtẻ~ bẻbẻ, tamwỏtalẻ krẻkryạ tả lahyă tằmẻ ní~. ¹⁶ Hẻsodỏnyạ pẻkuỏ lahyă ù tẻhtwỏprẻ ari-akýạ yẻnuô ní~. Thỉ ki mẻphúnuô hẻrỏ bí Krítu hyảlyạ khyẻthyạ amỏnyẻ pả tỏnyẻnuô, lỏ~ vả tẻyácủ tahe ná vả tẻphyẻtẻmẻ yẻtahenuô a htwỏhtya kyăđẻ pảtohỏ akhu-akhyẻ, dõ thỉkhuthỉkhyẻ rò vả ki phẻyẻhtyalỏ nídýẻ vảnẻ pả. ¹⁷ Dỏ vả dỏnyạ tẻthẻkrủmỉla akhu-akhyẻrỏ taryáma vả thyẻ có pả ẻ. Bí thỉ zủẻ tẻthẻkrủmỉla akhẻnuô, thỉ dyẻlyạ hó thỉ thẻplỏhtwỏprẻ dõ Cómarya a o thyácỏhỏnỏ bwỉdu lủhtya tẻphủtẻlyẻ dõ Cómarya a o nuô hỏ. ù ki mẻthyẻ vả hẻrỏ, vảthwi ki htwítả thyácỏnỏ bwỉdu tôprẻ zủtả htyẻzả dõ hekhu dõ athýánỏ ù lủhtya tẻlủtẻtẻyả nuôhỏ. A ki htwỏhtya phúnuô hẻrỏ vả ki thẻkrủthẻlỏ, thẻluỏphỏphủ tỏkuỏ lỏ ná thỉ pwỏ~ tôprẻ prẻ. ¹⁸ Thỉ bẻbẻ, thỉ tỏkỏ thẻkrủthẻlỏ, thẻluỏphỏphủ tỏkuỏ lahyă ná vảvả.

Timothy Ná Epaphrodito

¹⁹ Thyáphủ vả ki thẻgnẻ thỉrithỉkyạ rò a ki dyẻhẻdyẻẻ mẻmỏhtyatỏ pỏ vả thẻplỏ pả agnẻnuô, a ki tỏ Byacẻ Jesũ athẻplỏ hẻrỏ vả ki nỏhyạ prýạ pẻ thỉ Timothy dõ thỉ o pả rò a ki kạ hẻsuluỏ pẻ vả pả. ²⁰ Athẻplỏ o mảlakỏ có thỉ có. Lỏ~ kayă dõ a o kuỏ ná vả bẻyẻ tahe dõ athýánỏ lủnuô vả myảhtyenỏ tôprẻ~ to. ²¹ Kayă dõ aruỏ lỏ~ plỉ tahe nuỏma a myápủ mẻnỉ lahyă prẻtủ tẻ dõ a htwỏbwỉhtwỏtaryẻ dõ ẻthỉ agnẻ nídủ nuỏtahe prẻ. A myápủ mẻ pẻ lahyă Jesũ Krítu agnẻ to. ²² Thỉ thẻgnẻđủhỏ, Timothy ma kayă ngủduprỉdu tôprẻ. A mẻtỏkuỏ hó tẻ ná vả dõ tẻthẻkrủmỉla ki duhtyahtủhtya agnẻ yẻnuỏma a thyácỏhỏ ná phủ ná phẻ nuôhỏ. ²³ Phúnuôrỏ shyẻ~ vả thẻgnẻhỏ ná tẻ ki htwỏhtya hó anẻ ná vả bẻyẻ phủtẻ pả akhẻnuô, vả myásủ dõ vả ki nỏhyảlyạ lẻprýạ

Timothy dõ thi o pã. ²⁴ Nyëtyato pãnuô, vã zũenĩ ná Byacè ki męcwó vã pã rò vã nębyacè nĩdũ, vã ki hyãtuõbè kuõ dõ thi o pã.

²⁵ Vã tõkò nõkãkhyë pë thi Epaphrodito dõ thi o vã tanę phũnuô. È ma vã puõvyã tôprë, è ma kayã dõ a metõ htuõhó tẹ ná vã rò a sá rõtõkuõ htuõhó tẹ ná vã hó. È ma kayã dõ a thũ pë thi li nuõtôprë hò rò thyáphú a ki męcwó pë vã tẹlo tahenuô rò thi nõhyã lũ dõ vã o nuõtôprë hó. ²⁶ Mametërò thi nĩhuõ ná Epaphrodito omõ-oryã to akhu-akhyë a nethuô myáhtye nyacó thi pwõ- tôprë có, rò a tanękũ tanękyã pë nyacó dõ thĩgnë có, phũnuôrò vã nõkãkhyë khyëthyã è dõ thi o. ²⁷ A thésuí málakõ có ni, a kírë phũthyë talí có hó. Manárò Cómarya thézõnĩ pã è, rò a thézõnĩ tú è mato, a thézõnĩ kuõtuõ pã vã. Metëhërò a ki thyëbye hénuôma, vã ki théplënebè lõklõ pọ có nyã ná yë hó. ²⁸ Phũnuôrò, shyë- thi myáhtye è pã rò, thyáphú thi ki thékrũthélõ khyëthyã pã, htuõto thyáphú vã ki théplòkũ yakhye hyãtópã agnënuôrò, vã lé théplò shyolõklõ pọ ná vã ki nõkãkhyë è dõ thi o pã. ²⁹ Phũnuô akhu-akhyë, émõsũryã lahyã è phũ puõvyã dõ a zũe Byacè tôprënuô ní-. Émõsũ è ná tètèluõphõphũ rò dyazũdyanyã kayã dõ athyaná ènuô tahe ní-. ³⁰ Metëhërò, thi yõ męcwó bè vã to akhu-akhyë, thyáphú a ki męcwó vã agnënuô, dõ Krĩstu a tẹphyètẹmę agnë rò, a ophũ có ná tẹthyë có.

3

Tęcótẹtẹ Málakõ

¹ Vã puõvyã thi, dõkhyëlõnuô, vã thézũ hé thi, dõ thi htwõhtya hó tètõcõ- tuõ ná Byacè Krĩstu hó yënuô, thékrũthélõ lahyã ní-. Vã rácuõ pë khyëthyã thi li dõ athyaná arékhë tahenuô pré tadúro a dídòdídyã ná vã tõtõ- to. Vã rá yëtahe nuôma thyáphú a ki takótakèbí nĩpë thĩgnëprë.

² Rõnĩ lahyã thĩnë ná kayã mę tẹmũmyáricyã dõ athyaná htwi nuõtahe ní-. Kayã nuõtahe ma thi bè dũtalíphá a nõshyo lõ ù phũnuô. ³ Pë ma Cómarya akayã málakõ tahe hó, èthĩ nuõtahe ma a málakõ mato, metëhërò dõ Cómarya a Thé Sãsë akhu-akhyë pë cóbucóbèhtya hó Cómarya rò pë hébèhtuthé nĩdyé tẹdõ Jesũ Krĩstu mępë htuõhó pë yëtahe hó. Thyáphú pë ki nĩbè tẹmęlwõhtekã agnënuô, pë thélèhtya nĩdyé kuõ tẹdõ pë mę hó è yënuõtahe alo to. ⁴ Phũ ù zũe nĩdyé lahyã ùnënuô, vã lészũelyã nĩdyékuõ vãnë kũ- a o kőkõ.

Kayã tahehe ki tanęke ná tẹritẹkyã dõ a zũelyã nĩdyé anënuô a o tahe a ki tanę phũnuõhërò tẹritẹkyã dõ vã lészũelyã nĩdyé kuõ vãnënuô a o élõklõ pã có ná nuô có kőkõ. ⁵ Bí vã opacęlyã bãhtya hó nyělwĩthyó akhënuô, ù dũtalí pë vãphá. Vã htwõ Israelphú dõ vã opacęlyã khënuô pã có. Vãklwĩvãlyã tã dõ Benjamino tõmuõtõtõ, vã ma Hebreophú málakõ tôprë. Vã ma Pharisëophú dõ a nĩdã krwõmękuõ Judaphú a tẹthyótẹthya tôprë. ⁶ Metëhërò vã théplòshyo dyadudyahtũ nyacó Cómarya atẹmę akhu-akhyë vã męcyëmęcũ kayã dõ a zũe Krĩstu tahe. Ki héke ná cũe tẹthyótẹthya a tẹmęyãngó tahe túro htwõhtya béprë kayácókayãtẹ pré kihërò, vã htwõ htuõhó kayã tôprë dõ ù pũ dyacó vã tẹthũ nuô, a ocóto tôprë hó.

⁷ Tõphuõkhë tẹ dõ vã dya è ná angudupřidu nyacó dõ vãgnë tahenuô, khõnyãrò dõ vã zũe hó Krĩstu akhu-akhyë, lõ- tẹ yëtahenuô vã dyakyã è phũ tẹolõoklõ dõ vãgnë nuõprë. ⁸ Túnuõhtuõto, khõnyãyë vã yõ thęgnëhyãhó ná thęgnëhó vã Byacè Jesũ Krĩstu

yěnuô a ngudupridu lóklõpã có ná tẽlõ~ plĩ akhu-akhyě, lõ~ tẽ yětahenuô, vã dyakya è phú tẽolõoklõ tahenuô prẽ. Dõ Krĩstu agnẽ akhu-akhyě, vã vikya lõhõ pwõ~ tõtõ hó. Thyáphú vã ki nĩbẽ Krĩstu rò vã ki htwõhtya tẽ tõtõ~ tuõ ná Krĩstu agnẽnuô, lõ~ tẽ yětahenuô, vã tanekya è phú thòthwĩ tahenuô prẽ. ⁹ Vã tẽcõtẽtẽ yěnuô, vã thèlèhtyanĩ pã dõ vã nĩdã krwõmẽ kuõ tẽthyótẽthya akhu yěnuô mápãtohõ. Mátõkhõnuô, vã yõ zũehõ Krĩstu hó akhu-akhyẽrò vã nĩbẽhõ tẽcõtẽtẽ hó. Tẽcõtẽtẽ dõ Cómarya dyé yěnuõma a thèlèhtyanĩ dõ tẽzũtẽnyã alo prẽ. ¹⁰ Lõ~ tẽ dõ vã thézũ thègnẽ tahe nuõma mã prẽtũ Krĩstu ná atẽthyẽ ihtòhtwõprẽ kãkhyẽ a tẽprõtẽprya yěnuô prẽ, rò vã thézũ khyácỹkhyácũ tõtõkuõná è, rò vã thézũ htwõhtya thyákuõ ná è khyáthyẽ anẽ yěnuô prẽ. ¹¹ Vã thézũ htwõhtya thyákuõ phũnuô mètẽhèrò thyáphú Cómarya ki mètwtõprẽ kãkhyẽkuõ vã dõ tẽthyẽ thyánã yěnuô pã prẽ.

¹² Tẽyětahenuô vã nĩbẽ htuõhõ vã hénó ná phũnuõto, htuõrò vã tẽohtwõprẽ yěnuô, a lõbã lõhõ vã hénó ná phũnuô toto. Manárò thyáphú vã ki thègnẽ Krĩstu rò vã ki htwõhtya plehya thyákuõná è agnẽnuô, vã yácũ-yãre nyacõ. Krĩstu nwõhtya hó vã ná tẽritẽkyã yětahe akhyẽhõ. ¹³ Puõvyã thĩ~, yětahe nuõma, vã nĩbẽ htuõhõ vã tanẽ tuõnõ ná phũnuô hí to. Manárò vã mẽprẽ tõtõprẽ. Vã mẽ yètõtõ nuõma mãhõ vã sõtapaqyã tẽ dõ a htuõhõ nuõtahe, rò htũ~ vã hyátuõ dõ ù dya-o tẽmẽpẽmábõ nuõtõtõ a o agnẽnuô, vã cyẽpryẽ yácũ-yãre nyacõ. ¹⁴ Dõ Jesũ Krĩstu mẽpẽ htuõhõ dõ vãgnẽ akhu-akhyẽ Cómarya ẽnuõ hó vã dõ mókhu rò vã yácũ-yãre plehya tuõdõ vã ki nĩbẽ tẽmẽnĩkhwókè dõ mókhu yěnuô pã. Vã thyáhõná kayã klyadicẽ tõtõprẽ dõ a ki nĩbẽ kuõũ tẽmẽnĩkhwókè rò a klyã plehya tuõdõ atadũ nuõtõtõprẽ hó.

¹⁵ Lõ~ pẽ dõ a dutãthénẽtẽ lahyã hó dõthudõthẽ tõtõkyẽ yětahenuô, pẽ tókò dya thyálũ pẽ thèplòthuõhtyẽ phú vã hèpẽhõ thĩ yěnuô. Manárò dõ thĩklẽ tahehe nuõ, a ki dya khódũ a thèplòthuõhtyẽ kihèrò, Cómarya ki dyé thègnẽplõryã dũ thĩ tẽtanẽ dõ atõ nuõtahe pã. ¹⁶ Phútẽtẽ~ bèbè, pẽ ki cuõ rólũ dõ nyẽ phú pẽ thègnẽ htuõhõ nuõtahe põ~.

¹⁷ Vã puõvyã thĩ, myábũ kuõ lahyã vãyẽ, krwõ myátõma kuõ kayã dõ a krwõ ohtwõprẽ kuõ phú pẽ ohtwõprẽ luõkyã pẽ thĩ nuõ tahenuô. ¹⁸ Dõ arèkhẽnuô ma, vã hẽso tamõmõ pẽlã hó thĩ hó. Khõnyãyẽ vã hé pẽ põ khyẽthyã thĩ ná mètèhtyẽ. Kayã dõ a dya lahyã a thèplòthuõhtyẽ ná a thèhtethẽhã Krĩstu atẽthyẽ angõlasã dõ krusulo tahenuô a o ẽnyacõ. ¹⁹ Èthĩ aklyã yěnuô a ki tadũkyã bí tẽpyètẽkyã mãdũhõ ngarakũ nuõ pã. Èthĩ byacẽ ma anèklõ a tẽthézũthèlõ yěnuô tahe hó. Tẽdõ èthĩ tõ thètarẽ nĩdyẽ có nuõtahe rò a phyẽhtyalõ nĩdyẽ lahyã pã có anẽ. Htuõto èthĩ tanẽ shuõshuõ prẽ tẽ dõ prèluhekhuphũ tanẽdunĩ nuõtahe prẽ. ²⁰ Manárò pèyẽ tahe nuõma mókhu a htyẽphúkẽphũ rò pẽ thèplòshyo opõmyásũ nĩdyẽ pẽ Byacẽ Jesũ Krĩstu dõ a mẽlwõhtekã pèyẽ ki o dõ mókhu hyãlyã pã yěnuô tõtõprẽ hó. ²¹ Jesũ Krĩstu ki htulyakya pènèklõ dõ a hẽcèrecẽ rò a thyẽcyã yěnuô ná a tẽprõtẽprya pã, rò a ki mètwtõhtyakhyẽ pènèklõ yěnuô phú anèklõ nĩdũ dõ a o ná a taryẽduhtũ yěnuô pã. A prõpryãshyosõ dõ a mẽcwõ lũ dõ a ki põbẽ lõ tẽlõ~ plĩ yěnuô, a ki htulyã taplekya lõ pènèklõ yětahe pã.

4

¹ Phũnuô akhu-akhyẽ, vã puõvyã thĩ~, thĩ ma kayã dõ vã mõ nĩdyẽ tahe rò vã nethuô

nidyé nyacó tahe, thì ma prè dĩ a mẹ thêkrũthêlồ nyacó vắ rồ vắ phyéhtyalồmọ nidyé nyacó vắ nế ná thĩkhyế cồ. Khốbồthyómọ thĩ- yế ma máhồ thĩ tồ oklỗsỏma lahyắ dĩ Byacề akũ phútếnuồ hồ.

² Euodia ná Syntyche thĩ-, thì puốnávyắ hồ lủ dĩ Krĩstu akũ akhu-akhyế, vắ kwĩthếzồ thĩ ná thĩ ki thềplồtồ khyếlủ tồprề ná tồprề. ³ Nế ma kayắ dĩ a mẹrồ tề ná vắ dĩ acố ná angố tồprề hồ, rồ vắ thềzủ kwĩkuố nế tềmếcwồ tồcồ, thyáphủ prềmòyế thềgnế ki krũklế khyếlủ agnếnuồ, mếcwồ pềrề ethĩ ní-. Mềtềhềrồ ethĩ yếthềnyế nuỏma a yắcủ htồhềtồrề mềrồkuố tềpruốtắ tềthềkrũmĩla atềmề ná vắ ni. Ethĩ mềrồkuố ná Clemente ná vắkhồ dĩ pề mềrồlủ tề dĩ aruồ nuỏtahe, rồ lỏ- ethĩ nuỏtahe amwỉ ma a o lỏhồ dĩ Byacề a lihtwồprề akũ nuỏhồ.

⁴ Thềkrũthêlồ lahyắ dĩ Byacề akũ pwồ- tồphuố ní-, rồ vắ hế khyếthýá thĩ, thềkrũthêlồ lahyắ ní-. ⁵ Nế thềplồ thềdồthềngắ yếnuồ nồmyắhtye lỏ ná ừpwồ- tồprề ní-. Byacề kớrề hyắnuồ aphủlắhồ. ⁶ Bềzồ tắ lahyắ tồcồ- tắmề ní-. Manáro dĩ tềlỏ- plĩ akũnuồ, kwĩcồbề rồ kwỉ lahyắ tề dĩ thĩ lo nuỏtahe, rồ kwỉ lahyắ ná tềhềbwĩhétaryế Cỏmarya ní-. ⁷ Cỏmarya ki dyế thĩ atềkacủkábề dĩ prềlu hekhupủ tanề htwồto yếnuồ pắ. Dĩ thĩ htwồhtya hồ tềtồcồ- tuố ná Jesũ Krĩstu hồ akhu-akhyế, Cỏmarya a tềkacủkábề ki opồma nĩdũ thĩ thềplồthuồhtyế ná thĩ tềtanề tahe pắ.

⁸ Puốvyắthĩ, nĩdắ lahyắ vắ tềhềbề dĩkhyế tadủlồ yếtahe ní-. Dĩ thĩ thềplồkủ nuồ thĩ tồ tanề kryắ- phútềhềrồ, thĩ tồ tanề tồprề tềdồ amắacố tahe, tềdồ ừ bezủbennyắ è tahe, tềdồ atồabề tahe, tềdồ a mwồplĩthĩplo tahe, tềdồ ừ thềzủmồnỉ tahe, tềdyathudyathề dĩ atwỏaryắ tahe, tềdồ aryắ nyacố tahe, tềdồ ừ tồkồ htuthềhtya tahe nuỏprề ní-. ⁹ Lỏ- thĩ ithyỏphyềnỉ htuốhồ rồ thĩ myắhtye nỉhuố htuốhồ vắ tềhềbềhềsủ tahe ná vắ tềphyếtềmề dĩ vắ o tahenuồ, ohtwồprề krwồmề kuố lahyắ phủnuồ rồ tềkacủkábề a Cỏmarya ki o kuốdũ ná thĩ pắ.

Paulu Hềbwĩhétaryế Shyếzủ Dĩ A Nỉbềkrắ Tahe

¹⁰ Vắ hềbwĩhétaryế nyacố Byacề rồ vắ htuthềnỉ nyacố lủ, mềtềhềrồ dĩ khyế tadủlồ yếnuồ, thĩ thũhyắ pề khyế vắ tềmếcwồ yếnuỏma thĩ dyềluố khyếthýá hồ thĩ tềryắ tahe dĩ vắkhu hồ. Vắ thềgnế ná thĩ ryắnyacố dĩ vắkhu pwồ- tồphuố cồ tadừrồ thĩ kớrề dyềluố khyếthýá thĩ tềthềplồonỉ vắ yếtahủnuồ, thĩ myắhtye hí tềshuốtềkhề ryắ dĩ thĩgnế hító rồ thĩ thũhyắlề pềhỉ vắ to phủnuồprề. ¹¹ Vắ hế phýyế rồ atồ ná vắ lorủ phủnuồ máto, mềtềhềrồ vắ myắhtyebề cồ tềmề-anề ná vắ phútềtề- bềbề, Cỏmarya ithyỏ htuốhồ vắ ná vắ ki dyamỉcyắ vắ thềplồ prề. ¹² Vắ ohtwồprề sồdồ tắtề bềbề, vắ tề oplu-ophề cồ bềbề, vắ ohtwồprềhyắ bènồ lỏplĩ hồ. Vắ lềlềlồ o tắpồtắpề cồbềbề, a o talítaki prề bềbề, vắ tắtề oplu-ophề cồ bềbề, a o patỉ prề bềbề, vắ ithyỏ hyắnỉ lỏ htuốhồ vắ nế ná tềhtwồhtya ná vắ phútềtề- bềbềnuồ, vắ ohtwồprề thềplòmỉcyắ prề. ¹³ Jesũ Krĩstu dĩ a dyế vắ tềhềtềrề yếtồprề mềcwồ vắ akhu-akhyế, vắ mềbềlồ hồ tềpwồ- tồcồ hồ.

¹⁴ Manáro thĩ yếtahenuồ, thĩ mềryắ nyacố vắ cồ. Bỉ vắ myắhtye sítồbề ná tềpyắtềsế akhềnuồ, thĩ mềcwồmềkồ vắ. ¹⁵ Vỉ Philippiphủ thĩ-. Bỉ vắ cuố hềsodỏnyắ lủ pề thĩ tềthềkrũmĩla rồ vắ htecuốkyắ dĩ Macedonia kềkủ akhềnuồ, prề dĩ a mềcwồ vắ ná rủ nuỏma tồprề thĩ prềzủtềplồmự yếtồmự prề nuỏma thĩ thềgnế tắtề lỏdũ hồ. ¹⁶ Bỉ vắ o

dố vỹ Thessalonia akũ akhẽnuô có bèbè, vã lobè tèmecwọ rồ thì thũlyanó pẹ vã tèmecwọ nyẽthuõphuổ có. ¹⁷ Vã myápũ dố ỹ ki dyékrã vã shyẽzũ phũnuô mậto. Thyáphủ Cómarya ki dyé thì tèmẽnĩkhwókè nuôrò vã thẽplòshyo thẽzũ myáhtye klõtaplẽ- dố thì ki mẹ ẽhtyapọ tẹryá tahe phủ thì mẹ htuỗhố nuõtahe cótaplẽ. ¹⁸ Lỗ- thì thũhyã pẹ vã tahenuô vã nĩbè lổ hó, rồ a lổbã talwósũlũ có dố vãgnẽ có. Lỗ- thì dyé tahenuô Epaphrodito phyéhyã pẹ hó vã rồ khõnyáyẽ lổ- vã lobè tahenuô a o lổplĩ hó. Tẹdyé yẽtahenuô, athyaná tẹlũnuõmũ dố ỹ lũhtya dố Cómarya o nuõhố, tẹlũ dố atỗ Cómarya athẽplò, rồ a mẹmọ lũ thẽplò nuõtahe hó. ¹⁹ Dố Jesũ Krĩstu akhu-akhyẽrò Cómarya ki męcwọ pẹ lổ thì lổ- thì lo nuõtahe pã. Phủ a duzãhtyathẽ lổbã tãpõtãpẽ hécýã pã cóto yẽnuô, a ki męcwọ kuỗdũ thì phũnuô pã.

²⁰ Ỗ ki mẹlĩmẹtakhẽ dũ pẹ Phẽ Cómarya tacủprẽ talèkrẽ ní-. Amèn.

Tẹhẹmọhẹryá Dốkhyẽ Tadũ

²¹ Vã hẹmọhẹryá cuổ nĩdũ Cómarya akayã pwỏ- tồprẽ dố a zũe Jesũ Krĩstu tahe. Puỏvyã Krĩstuphủ dố a o kuỗ ná vã bĩyẽ tahe thũlyã pẹkuỗ a tẹhẹmọhẹryá tahe dố thĩo. ²² Lỗ- Cómarya akayã bĩyẽ tahe thũlyã pẹkuỗ lổ a tẹhẹmọhẹryá tahe dố thĩo. Lổ- mahố puỏvyã dố a mẹ tẹmẹ dố khwĩdu hỏkũ nuõtahe hẹmọhẹryá cuổnĩ pẹkuỗ có thì có.

²³ Byacè Jesũ Krĩstu abwĩataryẽ ki okuỗdũ ná thì lổ- plĩ ní-. Amèn.

Colossae Colossians Tèhébě Rế Dỗ Nyế

Li Colossae yětôba ma Paulu rãcuố pẹ prẹzùetèplòmụ o dổ vỉ Colossae. Vỉ yětôvỉnuô a o dổ kẹbadu tôba dổ ừ é ná Asia Minor, vỉ Epheso cíhte tôkyế. Ừ hếsoluố pẹ Paulu ná Thára dổ a ithyóithya thú ừ o dổ Colossae prẹzùetè plómukù tahenuô, a ithyó sỏkadổ có ná thyáphủ ki thềgnế Cómarya rò ki nỉbề tặterýá tẹmẹlwóhtekạ nuô bẻ cỏbẻ “Zọ dổ a pỏnỉ ừ rò a o ná a taryếshyosỏ yěnuôtahe.” Htuồto Thára yếtahenuô a hé pỏ ná bẻ lụkrwỏmẹ kuố pỏ tẹdútalíphá, duôe sềsềỏ tahe ná tẹ dổ aruô tahe a ithyó pỏ ừ phúnuô.

Thyáphủ Paulu hé kạkhyế sủnỉ tẹithyóithya dổ ừ ithyóithya thú ừ yếtahe agnềnuôrò, a rảnỉ Krístuphủ a tẹithyóithya dổ acóate atỏabẻ yếtahe rò a thừcuố pẹ ná Colossae prẹzùetè plómuphủ yếtahe. Paulu a tẹhếsủ ừ yěnuôma a hé ná Jesủ Krístu dyếbẻ lỏbả lỏplỉ có tẹmẹlwóhtekạ yế rò tẹzùtẹnyạ khó dổ aruô tahe ná tẹlụkrwỏmẹkhỏ dổ aruô tahe nuôma a thừtaphả cuốkhỏkyả ừ ná Krístu. Cómarya nỏbyátặ dítủ hekhuyế ná Krístu rò a nỏphyếkạ dítủ hekhuphủ yếtahe ná Jesủ Krístu dổ a o. Prẹluhekhuphủ lẹmyásủ tẹmẹlwóhtekạ agnề ma a o prétủ bẻ htwỏhtya tẹtỏcỏ- tuố ná Krístu prế. Yếtôphuỏrò Paulu dỏnyảplỏ pẹ prẹzùetèphủ tahe a bẻ ohtwỏprề lahyả phủ tẹithyóithya yěnuô phútế nuôprế.

Tykico ma prề cuốthủ pẹ Paulu li dổ Colossae prẹzùetèplòmụ a o rò è ékrwỏcuónỉ ná Onesimo. Onesimo ma a htwỏ Philomena acủ rò Paulu bẻ rãcuố pẹ Philomena li dổ Onesimo akhảlế.

Tèhébě tỏtỏ ná tỏtỏ

Tèhébě rế dổ nyế 1:1-8

Krístu ná a tẹphyétẹmẹ ari-akyả 1:9-2:19

Tẹohtwỏprề athế dổ Krístu akủ 2:20-4:6

Tèhébě tadủ dổ khyế 4:7-18

¹ Vả ma Paulu, vả ná pẹ puốvyạ Krístuphủ Timothy rả pẹ thỉ li yětôba. Cómarya thềplỏonỉ vả ná vả ki htwỏhtya Jesủ Krístu a Prẹdỏnyáphủ tỏprề.

² Vả rả cuónỉ pẹ pẹ puốvyạ Krístuphủ dổ a sảsẻ rò acỏ ná angỏ rò a o lahyả dổ vỉ Colossae akủ nuôtahe a o. Pẹ Phẻ Cómarya abwídu ataryếhtủ ná a tẹpệtẹdwỏ ki okuồdủ ná thỉ nỉ-.

Tèhébwíhétaryế Ná Tẹkwícỏbẻ

³ Bí pẹ kwícỏbẻ tẹ dổ thỉgnế akhềnuô, pẹ hébwíhétaryế pẹ Byacẻ Jesủ Krístu a Phẻ Cómarya pwỏ- tỏphuố có. ⁴ Metềrò pẹ hébwíhétaryế henuôma, thỉ zủenỉ Jesủ Krístu rò thỉ mọ nỉdyế Cómarya akayả sảsẻ lỏ- plỉ tahenuôma, pẹ nỉhuố htuồlỏhỏ. ⁵ Bí thỉ nỉhuố lủ tẹthẻkrủmila dổ amáacỏ yế akhềnuô, thỉ nỉhuố htuồdủhỏ tẹmyásủ dổ tẹthẻkrủmila dyế thỉ yěnuô hỏ. Dổ tẹmyásủ yế akhu-akhyế, thỉ zủe Cómarya, htuồrò thỉ mỏnỉ ừrủ. Cómarya dyadwỏdyaplỏ pẹ hó thỉ tẹmyásủ yěnuô dổ mỏkhu hó. ⁶ Tẹthẻkrủmila yế a phýếhyảnỉ tẹsỏri rò a luỏpasỉcuố lỏhỏ dổ hekhusỉba hó. A luỏpasỉcuố rò a phýếhyảnỉ tẹsỏri thyáná a phýếhyảnỉ pẻhỏ thỉ bí thỉ nỉhuố rò thỉ thềgnẻplỏhyả hó tẹmátẹcỏ mậdủ

Cómarya abwíataryě ari-akyã yěnuô hó. ⁷ Epaphra ma kayã dõ a hēsodônyã luõ rěló pẹ thĩ ná Cómarya a tẹbwítẹtaryě tọprẹ hó. È ma Jesũ Krístu a prẹmetẹphú dõ a metọ tẹ ná pẹ rò pẹ mọ nıdyé lữ tọprẹ. È ma Krístu a prẹmetẹphú dõ acó ná angọ tọprẹ. Rò a mẹ phúyěnuôma a mẹ pẹ pẹ khǎlẹ hó. ⁸ A hēsoluõ pẹ pẹ ná Thẹ Sǎsẹ Byacè hturyã thĩ dõ thĩ ki mọnı ù.

⁹ Phúnuôrò, cáhtya bí pẹ nıhuõbè thĩrithĩkyã nuô tónyěnuô, pẹ dya-okuõkyãno pẹ tẹkwícóbě dõ thĩgně tọphuõ- to. Pẹ kwícóbě Cómarya dõ a ki dyétã lǎbã lǎplĩ thĩ tẹcyátèdè dõthudõthé tọkyé ná tẹthékhuthégně dõthudõthé tọkyé rò dõ yětahe akhu-akhyě pẹ kwícóbě Cómarya ná a ki dyéthégně lǎlǎbãbã pẹ thĩ ná thĩ ki metẹ phú atõ lữthéplò nuôtahe. ¹⁰ Thyáphú thĩ ki ohtwõprẹ ki kò ná Byacè htuõrò thyáphú thĩ ki mọmọ lữ théplò agněnuô, pẹ kwícóbě Cómarya phúnuô. Htuõto thyáphú thĩ ki meteryá pwõtôcô, rò thĩ ki thèhtyaryá rò thĩ ki duhtyadũ dõ tẹthégně Cómarya akũ agněnuô, pẹ kwícóbě pẹ pọ dõ thĩgně. ¹¹ Thyáphú thĩ ki thékrũthélò khyácýěkhyácũbé khyáthédóbé tẹpyátèsě yěnuô rò, pẹ kwícóbě ná lǎ- Cómarya a tẹprọtẹprya shyosõ tahe ki dyéhědyére lǎ dũ thĩ théplò. ¹² Thĩ ki hébwíhétaryě dũ Phě Cómarya dõ a dyé htwõ htuõhó thĩ ná akayã rò thĩ ki nıbè tọkuõdũ a ucétazě yětahenuô ná akayã sǎsẹ tahe dõ ahtyěaké dõ a lıtakhě akũ yěnuôdũ pǎ ní-. ¹³ A mẹlwóhteka pẹ dõ khĩnericyá khukló a tẹshyotèsõ dõ a pónı tẹkhítèlò yětòduõ alě rò a thũnuõ pẹ dõ aphúkhũ dõ a mọ nıdyé yětòprẹyě ahtyěkékũ hó. ¹⁴ Dõ phúkhũyě akhu-akhyèrò, Cómarya ihtaka hó pẹ, htuõto a plwõkyã lǎhó pẹ tẹthũ tahe.

Krístu Ná Atẹmẹ

¹⁵ Jesũ Krístu dõ pẹ myáhtyecyá è yětòprẹnuô a dyéluõ tǎtǎtẹtẹ dũ hó pẹ ná Cómarya dõ pẹ myáhtyecyá è to yětòprẹ hó. È ma Cómarya aphúkhũ vyáprẹ dõ aproaprya, ashyo-asõ a duklõhtũlõ ná tẹbèbyá pwõ- tótcô tọprẹ hó. ¹⁶ Metèhèrò, lǎ- tẹdõ a o dõ mókhu nuôtahe bèbè, dõ hekhu tahe bèbè, tẹ dõ pẹ myáhtyecyá è tahe ná pẹ myáhtyecyá è to tahe bèbè, kayã dõ a o ná a tẹprọtẹprya tahe bèbè, a o ná a tẹshyotèsõ tahe bèbè, prẹpõtáritẹ lǎ- plĩ nuôtahe bèbè, Cómarya nõbyálya dítũ ná Krístu prẹ. Htuõrò lǎ- tẹ yětahenuô a byátã ná ané nıdũ rò a byátã ná agnẹ prẹ. ¹⁷ Krístu one rẹ htuõdũhó ná tẹ lǎ- plĩ, rò thyáphú tẹyetahe ki cuõ tǎtõtǎbè agněnuô, a pũklõma nı lǎplĩ. ¹⁸ Lǎ- kayã dõ a zũe Krístu tahenuô, Krístu põtárinı èthĩ rò a zũklyázũklõ èthĩ thyána khukló zũklyázũklõ nı nẹklõ nuô, rò kayã dõ a zũe lữ tahenuô athyána nẹklõ yěnuô hó. Htuõto è ma a dyépẹ prẹ dõ a zũenyáetẹ tahe a thèhtwõprẹ tọprẹ hó. Htuõrò thyáphú a ki htwõhtya tẹlǎ- plĩ akhukló agněnuô, Cómarya mẹ ihtòhtwõprẹ kǎkhyě rẹló hó è hó. ¹⁹ Metèhèrò, lǎ- Cómarya o ná a tẹlõtèbã tahenuô, a thézũ nõokuõ dõ Krístu akũ. ²⁰ Lǎ- tẹ dõ a o dõ mókhu nuôtahe bèbè, dõ hekhyěnuô tahe bèbè, Cómarya nõmẹrẹ kǎkhyě lǎ dítũ khyěthyá lǎplĩ ná Krístu hó. A nõhya khyáthyě aphúkhũ dõ krusu alọ rò athwi bè htwılyakya dõ pẹgně akhu-akhyě a mepẹmẹdwõ kǎkhyě khyěthyá lǎplĩ hó tẹpwõ- tótcô phúnuôhó.

²¹ Dõ nuõkhè bí thĩ zũe tyahı Jesũ Krístu to akhěnuô, thĩ ma kayã dõ a cuõ khókyã ná Cómarya. Thĩ tẹtanẹ tahenuô a lụkhó ná Cómarya, htuõto thĩ tẹmẹ tahenuô a mũmyáricyá. ²² Manárò khõnyáyě, Krístu anẹbyacè nıdũ hyã khyáthyě athé akhu-akhyě, Cómarya mẹrẹkǎkhyě khyěthyá hó thĩ ná anẹklõ nıdũ có hó. Dõ Cómarya a

mèthènyě pãnuô, thyáphú thĩ ki sãşě rò thĩ ki lwó ná tètthú, htuôto ù ki dyacyá pã tá tètthú dõ thĩlo tôprẽ- tãmé nuô, Cómarya meryě kakhýě khyěthyáhó thĩ phúnuô hó. ²³ Thyáphú thĩmèthè ki o kuôdú dõ Cómarya a mèthènyě nuôrò, tarú zúe plehyã lãpó lahyã phúnuôhó. Zúeshyo zúesõ lahyã, rò oklòsoma lahyã dõ thĩ tètthú akũ ní-. Bí thĩ nĩhuõ lú tètthèkrũmila akhẽnuô, thĩ nĩbè htuôhó temyású hó. Rò thèplò luhõtölulyã tá lahyã dõ thĩ temyású yě akũ nuô tãmé ní-. Tètthèkrũmila dõ Cómarya meryã kakhýě khyěthyã kayã tahe ná ané nĩdú yẽnuô, ù dõnyã cuõhó lũ dõ kayã pwõ- tôprẽ a o, ná dõ hekhu sĩa a o hó. Vã mãhó Paulu yě, vã dõnyã kuõ tètthèkrũmila yẽnuô hóhó.

Paulu Meryã Phú Prẽmeryãphú Tôprẽ Dõ Prẽzũetèplòmũ Akũ

²⁴ Thyáphú thĩ ki nĩbwínĩtaryě agnẽnuô khõnyáyě vã khyábètè dõ thĩgně phúyẽnuôma vã thèkrũ prẽ. Phú Krĩstu khyã pẽ hó kayã dõ a zúe lũ dõ a thyádú ná anéklò tahenuô, vã thèplòshyo dõ vã nẽklòpházye yě ki khyã pẽkuõ lõdú lõ- kayã dõ a zúe lũ nuõtahe agnẽgně. ²⁵ Thyáphú vã ki hèsodõnyã lõbã pẽ thĩ ná Cómarya a tètthèkyã agnẽnuô, Cómarya dyélya hó vã tètthèyètèmẽ yě dõ thĩgněhó, htuôto a nõhtwõhtya hó vã ná lõ- prẽzũe Krĩstu nuõtahe a prẽmeryãphú tôprẽ hó. ²⁶ Kayã ohtwõprẽ dõ arètõtthũ tahe lõ- plĩnuô, Cómarya nõtanẽplò hí èthĩ ná tètthèkrũmila yě ari-akyã híto. Tètthèkrũmila yẽnuô, Cómarya bè dyauõdyabĩ pã lũ prẽ, manárò khõnyáyě a dyéluõ htyahó dõ akayã tahe a o hó. ²⁷ Cómarya thèplò dõ a ki beluõhtya pẽ akayã tahe ná a tẽdyauõdyabĩ yètõcò. A tẽdyauõdyabĩ yẽnuõma Judaphú mãto tahe agnẽ nuõma amãmã. Tẽdyauõdyabĩ yẽnuõma a nguduprĩdu, aliatakhe nyacó. Tẽdyauõdyabĩ yẽnuõma mãhó Krĩstu dõ a o dõ thĩkũ yẽnuôhó, rò angõlasá ma mãhó thĩ ki nĩbè kuõdú Cómarya a lĩtakhe pã, yẽnuôhó.

²⁸ Thyáphú pẽ ki thũnuõ kayã pwõ- tôprẽ dõ Cómarya mèthènyě phú kayã dõ a htwõhtya hó tètõcò- tuõ ná Krĩstu rò a duprẽ tãtẽ hó dõthudõthè tõkyě tahe agnẽnuô, pẽ hèsodõnyã pẽ hó ù pwõ- tôprẽ ná Krĩstu ari-akyã hó, htuôto pẽ dyérõdyéryě hó ù pwõ- tôprẽ, rò pẽ ithyóithya pẽ hó ù pwõ- tôprẽ ná lõ- tètthĩphécýádè yẽnuõtahe hó. ²⁹ Krĩstu a tẽpropryã yě a meryõmesõ nyacó dõ vãkũ. Vã thèlè htyaní a tẽpropryã shyosõ yě rò vã htòhèhtõrè rò vã krũmehò Cómarya atèmẽ yètahe hò.

2

¹ Vã thèzũ dyéthègně pẽ thĩ ná vã yácú mẽ lõthulõthè pẽ nyacó dõ thĩgně ná kayã odõ vĩ Laodicea akũ nuõtahe agnẽ ná kayã dõ a thègně myáhtye nõhĩ vã to nuõtahe agnẽ bá- tẽ nuõprẽ. ² Thyáphú vã ki dyéhèdyerenĩ èthĩ rò vã meryũyě prẽ. Thyáphú èthĩ thèplò ki icũ nĩdyé lũ tôprẽ ná tôprẽ dõ tẽmõ akũ htuôto thyáphú èthĩ ki nĩbè lõlatakli tãtèlõ tètthègně, phúnuôrò èthĩ thègnèplõhyáhó Cómarya atẽdya ouõobĩ mãhó Krĩstu yẽnuô rò vã yácú mẽ lõthulõthè phúnuô prẽ. ³ Tẽcyádè ná tètthèkhuthègně lõ- plĩ mãdũhó tèsõri nguduprĩdu yẽnuô, a ouõobĩ dõ Krĩstu akũ. ⁴ Thyáphú ù ki ilolahõ cuõ tá thĩ ná ù tètthiyóithya dõ athũ nuõtahe tãmé nuôrò vã hé thĩ phúyẽ nuõprẽ. Tètthiyóithya yètahenuô, a cò có ná atõ bèbè, zúe tãmé ní-. ⁵ Meryèhèrò, vã nẽklò otõkuõ ná thĩ to tadúrò vã thèplò icũ ná thĩ rò vã nĩhuõ dõ thĩ olũ ná thèplò tòmètuõ, htuôto thĩ pũklòmãni tètthètènýã dõ Krĩstu akũ akhu-akhyě, vã thèkrũthèlõ nyacó.

⁶ Phú thì zúe htuôhó Jesů Krístu phú thì Byacè tôprènuô, ohtwöprè plehyă lahyă phú Byacè thézú nõohtwöprè thì nuô. ⁷ Isótă zăză lahyă thì tẹzú đố Jesů Krístu akũ phú thòrwí sótăză nuô. Rò duhtya lahyă đố Jesů Krístu akũ ní. Thì zúe yènuô a bè shyosòhyă ná sòhyă plehyă phú ử ithyó htuôhó thì nuô, rò lỏ Cómarya mepè htuôhó thì tahenuô, htuthé hébwíhétaryě htya lahyă lử ní.

⁸ Ròní lahyă thíné ní. Nõilo-ilyá nỉ tá thíné ná kayă đố a ithyóithyathú dũgně tẹnuôtahe tôprè- tằmé ní. Tẹnuôtahe ma a kyăđé pré. Tẹithyóithya phúnúô tahema mápé kayă hekhuphú aléklô dyétă đítú khyělũ tôhtũ htuô tôhtũ nuôtahe pré. Rò nuôtahe ma a hyă đố khĩnékhĩnỗ mũmyă đố a pỏ hekhusĩba nuôtahe a o pré. Tẹithyó phúnúô tahema a hyă đố Jesů Krístu a o mậto.

⁹ Mẹtèhèrò Jesů Krístu hyă klwohtya anéklô phú kayă nuô tadúrò, a lỏbă lỏ có ná Cómarya aléklô tahe lỏ- plỉ có. ¹⁰ Rò đố thì ná Krístu htwöhó lử tôcô- tuổ akhu-akhyě, đóthudóthé tôkyě atẹlo lỏ- plỉ tahenuô, thì nỉbè lỏbă htuồlỏplỉ hó. Krístu ma lỏ- khĩnékhĩnỗ a tẹshyotẹsỗ nuôtahe ná hekhunékhu a taryěshyosỗ tahe akhuklô hó. ¹¹ Thì o đố Krístu akũ akhu-akhyě a thyáhó ná thì dútalıphá hó. Tẹdútalıphá yènuô kayă dú thì mậto. Bí Krístu phyéhtekyă hó thì thẹpò a tẹthézúthelỗ mũmyáricyă tahe akhènuô, a dútalı thìphá hó. ¹² Bí thì plwỏ thíné ná htyě akhě, thì lẹklô mũmyă tahenuô, thì iluốtă tộkuổ htuôhó ná Krístu hó, rò thì lẹklỏthềlẹklỏtwỏ tahenuô, Cómarya mệhtwöprè kạkhyě tộkuổ hó ná Krístu hó. Đố thì zúenỉ Cómarya a tẹprọtèprya đố a mệ ihtòhtwöprè kạkhyě khyěthya Krístu đố tẹthyě yě akhu-akhyě, a htwöhtya htuồlỏ hó phúnúô hó.

¹³ Bí thì zúe hí Jesů Krístu to akhènuô, đố thì tẹthú akhu-akhyèrò, thì thyáná kayă đố a thyě đóthudóthé nuôtahe hó. Htuồto thì sipléhtebé ná thì lẹklỏ mẹtèthú a pròpryashyosỗ yènuô to. Manárò khõnyáyě Cómarya mệ ihtòhtwöprè kạkhyě tộkuổ hó thì ná Krístu hó. Cómarya plwỏkyă lỏhó pẹ tẹthú lỏ- plỉ hó. ¹⁴ A htúplỉkyă lỏ hó tẹrămáradyă đố a kírẹ cirya pẹ nuôtahe hó. Bí ử mặthyěhtya Krístu đố krusulo akhènuô, Cómarya htózạhtómũkyă htuổ lỏhó tẹrămáradyă nuôtahe hó. ¹⁵ Bí Jesů thyě đố krusulo akhènuô, lỏ- khĩnékhĩnỗ đố a o ná a taryěshyosỗ tahenuô, Cómarya púphekyă lỏplỉ hó èthỉ atẹtaryěshyosỗ nuôtahe rò a dyéluồhtya pẹ hó kayă pwỏ- tôprè ná a mẹpékyă hó èthỉ hó.

¹⁶ Phúnúôrò, kayă đố a dya thì tẹthú ná thì tẹtẹò ari-akya tahenuô, nỉđă tá èthĩngó tằmé ní. Pwỏnana- thì ki mẹpwẻmẻla pẹkuổ èthỉ mọngyě sặsẻ to, đă lẻbă hỏrò thì ki mẹpwẻmẻla pẹkuổ èthỉ to hénuô, èthỉ thézú dya thì tẹthú. Manárò nỉđă tá èthỉ angó tằmé ní. ¹⁷ Mẹtèhèrò, mú- nukhènuô, Cómarya dyétă tẹthyótẹthya, tẹmẹpwẻmẻla yẻtahe rò lỏ- tẹ yẻtahe nuôma athyaná tẹzouô đố a dyéluổ ná tẹ kírẹ htwöhtya đố nyề phútẻ pả nuôpré. Anébyacẻ mảlakỏ ma Krístu pré. ¹⁸ Kayă đố a nõshyo thì ná thì bè shyalya thì thẹpò rò a nõcỏbẻhtya kuổ thì ná mỏkhutanéphú tahe phú èthỉ cỏbẻhtya yènuô tahenuô, krwỏmẻ kuổ tá èthỉ tằmé ní. Thì ki krwỏkuổ èthỉ atẹithyóithya tahe hénuôma, tẹmẻnỉkhwỏkẻ đố Cómarya ólyă htuôhó thì ná a ki dyé thì nuôtahe pảnuô, thì nỉbẻ pả to. Kayă phúnúôtahe ma a hé nỉdyẻ lahyă có anẻ ná pẹ myáhtye tẹmyálwỏ đố Cómarya a o akhu-akhyě, pẹ nỉbẻ khódủ tẹthẻkhuthẻgnẻ đố Cómarya a o, a hé lahyă phúnúô. Èthỉ phyéhtyalỏ nỉdyẻ nyacỏ a tẹtane yẻtahe ná a tẹdyáhtelỏhteklỏ yènuôtahe

có. ¹⁹ Kayã nuôtahe ma a pũklòpũma pã Krĩstu to hó. Krĩstu ma athyáná khukló rò lõ-kayã dõ a zũe lũ tahe nuôma a htwõ lũ nẽklõ. Khukló yẽnuô a dyéhẽdyere pẽ nẽklõ rò a nõmãhtũ ná rwĩhtwo ki pũma ícũní rólũ nẽklõ rò a nẽklõ yẽnuô a duhtya phú Cómarya nõduhtya lũ nuôprẽ.

Thyẽ Tõkuõ Ná Krĩstu, Htwõprẽ Tõkuõ Ná Krĩstu

²⁰ Thĩ thyẽ tõkuõ ná Jesũ Krĩstu hó rò a mẽlwóhteka hó thĩ ná khĩnékhĩnõ dõ a põní hekhũsĩba yẽnuôtahe a takhukũ hó. Thĩ cuõ ohtwõprẽ pã lahyã phú kayã dõ a thyápã ná hekhuphũ yẽtahenuô phútẽ? Rò thĩ cuõ nĩdã krwõmẽkuõ pã tẽduõtẽdwó tahe mẽtẽ? ²¹ Tẽthyótẽthya ná tẽduõtẽdwó yẽtahe hé, “Yẽtõcõnuô pũkrá tã è tãmé,” “Dõnuõtõcõ rò ilyemyá tã è tãmé,” “Dõ nuõtõcõ kuõke rò tãbè tã è tãmé.” ²² Yẽtahe nuôma a ithyóithya prẽ tẽdõ a oluõ taplõtapyáphũ nuôtahe prẽ. Pẽ nõe nĩhtuõ è rò pẽ bè vĩkyã khyẽthya è prẽ. Tẽthyótẽthya ná tẽthyóithya yẽtahe nuôma kayã dyé ohtwõhtyanĩ è prẽ. ²³ Dõ tẽthyótẽthya yẽ akhu-akhyẽ kayã tahehenuô a cyẽ cõbẽbye prẽ lahyã Cómarya, a cyẽ shyalã byepřẽ lahyã athẽplò rò a męcýmęcũ lyã nĩdyé lahyã anẽ. Tẽthyótẽthya yẽtahenuô a thyácóná a-o ná tęcýátẽdè nyacó tadũrò amá náto. Thyáphũ ù ki khõbè ùthẽplò a tẽthẽzũthẽlõ mũmyã tahe agnẽnuô, tẽthyótẽthya yẽtahe męcwõbè ná ù to.

3

Tẽohtwõprẽ Alye Ná Athẽ

¹ Phú Cómarya mẽ ihtõtewõprẽ kãkhyẽ Krĩstu dõ tẽthyẽ nuô, Cómarya mẽ ihtõtewõprẽ kãkhyẽ kuõhó thĩ dõ tẽthyẽ hó rò a dyé tõkuõ hó thĩ thẽhtwõprẽ athẽ yẽnuô ná Krĩstu hó. Phũnuõrò lõ- thĩ thẽplò a tẽthẽzũ tahenuô dya-o lahyã dõ mókhu bí Krĩstu lẽonyã nĩdyé akhãlẽ dõ Cómarya atakhu cõtówó nuõtõkyẽ ní-. ² Tanẽ lahyã mókhu a tẽngudupřĩdu ní-. Hekhu atãtẽ tahenuô, tanẽ tã lahyã tãmé. ³ Mẽtẽhẽrò, thĩ thyẽtõ htuõhó ná Krĩstu hó rò khõnyãyẽ thĩ nĩbè tõkuõhó thẽhtwõprẽ athẽ ná Krĩstu hó, htuõto thĩ htwõhtya hó tẽtõcõ- tuõ hó ná Cómarya hó. Kayã tahenuô a thẽgnẽplõ kuõhĩ thẽhtwõprẽ athẽyẽ híto. ⁴ Krĩstu ma prẽ dõ a dyé thĩ thẽhtwõprẽ tõprẽ rò shyẽ- a hyãlyã khyẽthya pã nuô, a ki o ná a taryẽdutyaryẽhtũ pã. Bĩnuô akhẽpãnuô, thĩ ki oluõhtya tõkuõ ná a taryẽdutyaryẽhtũ yẽnuô pã.

⁵ Phũnuô akhu-akhyẽ, vĩkyã thĩ tẽohtwõprẽ lye a tẽthẽzũthẽlõ mądũ, tẽcuõthũ prẽmõprẽkhũ, tẽohtwõprẽ dõ a mwõplĩ to tahe, thẽplò patápatõ, tẽthẽzũthẽlõ mũmyáricyã, ná thẽzũ nĩbè éhtya põ tẽduzãhtyathẽ tahe. Tẽthẽzũnĩbè éhtyapõ tẽduzãhtyathẽ ma athyáná cõbẽ prẽzõ hó. ⁶ Kayã dõ a mẽ mũmyáricyã tẽphũnuô tahenuô, a ki sítõbè ná Cómarya a tẽthẽplòdu pã. ⁷ Tõphuõkhẽnuô, thĩ ohtwõprẽ thũ htuõlõ hó phú thĩ thẽplò a tẽthẽzũ nõ thĩ nuôtahe hó. ⁸ Manárò khõnyãyẽ vĩkyã kyã tẽthẽplòdu, tẽthẽplòhtya, tẽthẽhte, tẽhẽpyé ùmwĩ, htuõrò tẽhẽbè mũmyã dõ a kò héto nuôtahe. ⁹ Hẽbè lahõlahya pã tã lũ tõprẽ ná tõprẽ- tãmé, mẽtẽhẽrò thĩ vĩkyãhó thĩ tẽohtwõprẽ alye dõ thĩ lẽklõ mẽnũ tahehó. ¹⁰ Rò thĩ kũthyãhtyahó tẽohtwõprẽ athẽ dõ Cómarya byátaplẽthẽ yẽnuô hó. Thyáphũ thĩ ki thẽgnẽ tãteryã agnẽnuô, Cómarya mẽhtwõhtya thyáhyã hó thĩ ná anẽ hó. ¹¹ Dõ tẽohtwõprẽ athẽkũ nuô, Judaphũ tahe ná Judaphũ mąto tahenuô bèbè, kayã dũtalíphá ná dũtalíphátõ tahenuô bèbè,

htyěkéruphú tahe bèbè, kayãmi tahe bèbè, cùphú ná kayã palãphú tahenuô bèbè, pè tøbè tanę pã ná a khólũ taki~ to. Kayã dõ a zũe Krístu pwõ~ tôprè nuô, Krístu ohtwõprè hó dõ lũkũ hó. Phúnuô akhu-akhyě, Krístu ma tề dõ a lodulõ ù hó.

¹² Thĩ ma Cómarya akayã dõ a mwõplĩ rò a mọ nĩdyé tahe, rò a nwóhtya nĩdyé hó thĩ hó. Phúnuôrò kũthyáhtya lahyã tềthézòklabè, tềmeryátè, tềshyalyã thèplò, tềthédõthéngã ná tềkhyáthédõ thĩnuô tahe ní~. ¹³ Khyáthédõ pè kayã dõ a męcyě nẹ thèplò nuôtahe ní~. Kayã tôprèprè ki mệthũ nẹ hẹrò plwõkyã lũtềthũ ní~. Plwõkyã khyělũ tềthũ tôprè ná tôprè phũ Byacè plwõkyãhó thĩ tềthũ yěnuô ní~. ¹⁴ Dõ tềlõ~ plĩ yětahe aklẽnuô, tề dõ a lodulõũ tồcôma, mọ nĩdyé khyělũ tôprè ná tôprè yěnuôhó. Thĩ ki mephúnuô héma, thĩ otõoplõ rộhó lũ dõ tềtồcô~ tuõ akũ hó.

¹⁵ Lõ~ thĩyě tahe nuôma thĩ htwõ lõhó Krístu anẹklõ rò Cómarya nwóhtya hó thĩ dõ thĩ kikrũkiklẽ khyělũ tôprè ná tôprè hó. Mephúnuôrò nõpõnĩ thĩ thèplò ná Krístu a tềpètèdwõ, rò hébwíhétaryě lahyã Cómarya ní~. ¹⁶ Nõ oklõsõma lõbã kuõdũ Krístu alãangõ dõ thĩ thèplòkũ ní~. Thĩ ki ithyóithya khyělũ tôprè ná tôprè, rò thĩ ki dyéròdyéryě khyělũ tôprè ná tôprè bá tẹcyã o ná thĩ nuô ní~. Irõhtuthéhtya lahyã Cómarya ná thĩ tềhébwíhétaryě lũ dõ thĩ thèplòkũ ní~. Irõhtuthéhtya lahyã Cómarya ná ali-irõ nuôtahe lõ~ plĩ ní~. ¹⁷ Thĩ hébè bèbè, thĩ mẹtè ítètẽ~ bèbè, myá Byacè Jesũ Krístu amèthè rò mẹ lahyã ní~. Dõ Byacè Jesũ Krístu akhu-akhyèrò hébwíhétaryě htuthéhtya lahyã Cómarya ní~.

Paulu Zũklyázũklõkyã Hiphúphyãphũ Tahe

¹⁸ Měthĩ~ cũe thĩvẹ angõ, mẹtèhẹrò thĩ ma prèzũetèphũ tahe akhu-akhyě, thĩ tồkò mẹ lahyã phúnuô.

¹⁹ Vẹthĩ~ mọnĩ lahyã thĩmẽ rò thèprwõthélij, mępyãmesě tã èthĩ tãmé.

²⁰ Phũthĩ~ nĩdã lahyã muõphẽ angõ dõ tềpwõ~ tồcô akũ ní~, mẹtèhẹrò, nĩdã muõphẽ ngõ ma atõabè ná Byacè athèplò.

²¹ Phẻthĩ~ mesě tã thĩphũthĩlye athèplò tãmé ní~, mẹtèhẹrò shyépãma èthĩ thèplòpyé he.

²² Cũthĩ~ nĩdã lahyã thĩbyacè tahe angõ dõ tềlõ~ plĩ akũ ní~. Thĩ thézũ nĩbè a tềhtuthé thĩ rò thĩ meryá lahyã prétũ bí a mệthènyè prè. Mẹ lahyã phúnuô tãmé ní~. Meryá lahyã pwõ~ tồphuõ dõ tềthèplòcõ thèplòtẹ akũ ní~. Mẹtèhẹrò dõ thĩ yõ dyazũdyanyã lahyã Cómarya akhu-akhyě, tarú meryá lahyã ní~. ²³ Thĩ mẹ tềitètẽ~ bèbè, dya lahyã thĩ thèplò phũ thĩ mẹ Byacè atẹmẹ nuô, rò mẹ sãprėsãmyã lahyã. Tanę lahyã tã phũ thĩ mẹ pẹ prèlukayã atẹmẹ nuô tãmé ní~. ²⁴ Meryá lahyã thĩ tẹmẹ ní~, mẹtèhẹrò thĩ thègně ná Byacè ki dyé thĩ ucètazẽ phũ thĩ mẹnũ pã. Byacè dõ thĩ mẹ pẹ lũ yètôprè nuôma Byacè Krístu yěnuôhó. ²⁵ Cómarya ki cirya kayã dõ a mệthũtề nuôtahe pã. Cómarya cirya tẹnuô a myádu myápatĩ to.

4

¹ Cũ Byacè thĩ~ meryá lahyã thĩcũ ní~, dyacódyatẹ lahyã thèplò dõ èthĩ akhu ní~, myádumyápatĩ tã ù tãmé ní~, mẹtèhẹrò thĩ thègně kuõdũ hó ná thĩ Byacè o dõ mókhu hó.

Tềthyóithya Tahe

² Kwícóbě sǎprě lahyă Cómarya rò théně kwícóběhtya krŭkrŭ è ní~. Othǎklyă lahyă, rò o lahyă ná tēhēbwihétaryě htya è ní~. ³ Dó nuôkhēma kayă tahe thēgně Krístu ari-akyă to. Cómarya dóuódóbí níđú Krístu ari-akyăyě. Manárò khõnyáyě tēdóuódóbí yēnuô a oluõhtya hó. Thyáphú Cómarya ki bámõ nípe pěklyă dó pē ki hēsodõnyă nípe ũ ná Krístu ari-akyă yēnuôró, kwícóbě pékuõ lahyă dó pēgně ní~. Mú~ nukhēma tēdóuõ yēnuô, a oluõhtya híto, tadúró khõnyáyě a oluõhtya hó. Dó vǎ dõnyă pé ũ ná Krístu ari-akyă akhu-akhyě, ũ dõtǎ vǎ dó htókŭ pré. ⁴ Phú vǎ tókò dõnyă pēnyǎhó ũ nuô, thyáphú vǎ ki dõnyă plõphéryá pé dó ũ agně nuôró, kwícóbě pékuõ lahyă dó vǎgně ní~. ⁵ Cyátanē limyă lahyă rò cyéthǎryă thíně dó kayă dó a zŭehí Krístu to tahe anyēhyă ní~. Bíkhētě~ bēbē, bí thĩ níbē tēshuõtēkhě ryá dó thĩ ki mē tēryá akhēnuô, tarú meryá lahyă pwõ~ tôphuõ ní~. ⁶ Thyáphú thĩ ki thēgně kuõ lahyă ná thĩ tõ hēsú kǎkhyěcyá pé ũ pwõ~ tôprě phútēphútē agněnuô, hēbēcēhēbēnyă, hēbē htónícwiní kuõ lahyă ũ thēplò ní~.

Tēhēmohéryá Dõkhyě Tadú

⁷ Tykico ki hēsó lõpě thĩ ná vǎrivǎkyă pǎ. È ma puõvyá dó ũ mõní lŭ tôprě, htuõto è ma kayă tôprě dó acó ná Cómarya atēmē, rò a mē Byacē atēmē rò a mē tõkuõ tē ná pē tôprě. ⁸ Thyáphú a ki hēsoluõ pé thĩ ná pēripěklyă lõ~ plĩ, htuõto thyáphú a ki dyéhēdyére mēmõní thĩ thēplò agněnuô, vǎ thŭlyă hó è dó thĩ o hó. ⁹ Onesimo ki hyǎlyă tõkuõ ná lŭ pǎ. È ma kayă dó acó ná angõ rò ũ mõ nídyé lŭ tôprě. È ma thĩ dõkŭphú níđú pré. Èthĩ ki hēsó pé lõ thĩ ná lõ~ tētŭwõhtya ané býyě nuõtahe pǎ.

¹⁰ Aristarko dó ũ dõtǎ tõkuõ è ná vǎ yētõprě thŭhyă pékuõ thĩ atēhēmohéryá, htuõró Barnaba tôpuõbŭ Marko thŭhyă pékuõ thĩ atēhēmohéryá dó thĩ oo~. (Thĩ níbē htuõhó li dó ũ rǎluõ pé thĩ ná Marko ari-akyă yēnuõhó. A ki hyǎtuõkuõ dó thĩ o pǎ rò émõsŭryá lŭ ní~.) ¹¹ Jesŭ dó ũ é è ná Justo yētõprě thŭlyăkuõ a tēhēmohéryá dó thĩ oo. Judaphú dó a zŭe Krístu tahe aklēnuô, prě dó a mērõ kuõ tē ná vǎ dó Cómarya ahtyěaké agněnuô ma a opré thēthuõthuõ~ tuõ pré. Èthĩ ma a mēmõ nyacó vǎ thēplò. ¹² Epaphra ma thĩ dõkŭphú tôprēprē. È ma a htŭwõ Krístu a prēmētēphú tôprē. A hēmohéryá hyǎní thĩ. A thēplòshyo rò a kwícóbě tamõmõ pé có dó thĩgně có. Thyáphú thĩ ki oklõsõma dó thĩ tēzŭtēnyă akŭ rò thĩ ki duhtyabé lahyă dóthudóthé tõkyě, htuõto thyáphú thĩ ki zŭe thēgněhyă tǎtēpõ Cómarya a tēthézŭ pwõ~ tōcõ agněnuôró, a kwícóbě pé dó thĩgně. ¹³ Vǎ khyá vǎthé dó ègně ná è ma kayă tôprě dó a yácú nyacó dó thĩgně ná vŭ Laodiceaphú tahe agně ná vŭ Hierapoliphú tahe agně có. ¹⁴ Tēkhuthárádu Luka dó pē mõ nídyé è yētõprě ná Dema yě, thŭlyă níkuõdú a tēhēmohéryá dó thĩ oo~. ¹⁵ Khyáthédõ thŭcuõpě pé tēhēmohéryá yēnuô dó pē puõvyá vŭ Laodiceaphú tahe ná pē puõvyá Nympha ná prēzŭetē plómŭphú odõ lŭhikŭ nuõtahe ní~.

¹⁶ Shyē~ thĩ Colossae prēzŭetē plómŭphú tahe hõhtuõhó pēliyě pǎnuôró, dyéhó pékuõ Laodicea prēzŭetē plómŭphú nuõtahe pǎ ní~. Htuõró hõkuõ lahyă vǎli dó vǎ thŭlyă pé èthĩ yēnuô pǎ ní~.

¹⁷ Hēsó pékuõ Arkippo, “Tēphyétēmē dó Byacē dyélyă hó nē yēnuô, mēhtuõkyă è,” hé è phúnũ ní. ¹⁸ Vǎ ma Paulu rò tēhēmohéryá yēnuõma, vǎ rácuõpě thĩ ná vǎ takhu níđú pré. Vǎ yõ o dó a htókŭyě akhu-akhyě, sõtapa tǎ vǎ tǎmē ní~. Cómarya abwíataryě ki okuõdú ná thĩ ní~.

Thessalonía Aréłó Tôba First Thessalonians Tèhébé Rẹ Dõ Nyě

Vĩ Thessalonía ma a htwõ vjmuõ tõvĩ dĩ Macedonia képhú, Romakédu a tẹpóalẹ tõvĩ. Paulu htecuõ htuõ dĩ vj Philippi rò a cuõ me-ohtya ke prẹzụetẹplómụ tõmụ dĩ Thessalonía vj. Manárò Paulu hésodõnyã pẹ ù Krístu ari-akyã dĩ Judaphú mato tahe aklẹ rò ù zụenyãekã ékuõlã lữ akhu-akhyě, Judaphú dĩ a thékhwé kuõ Paulu atẹme yětahe thékhatẹhte Paulu. Paulu bè htecuõkyã bí vj Thessalonía yěnuò rò a bè cuõkyã dĩ vj Beroea. Dõkhyě bí a cuõtuõ hó dĩ vj Corinthia akũ akhẽnuò, Paulu ná a khõbõthyó Timothy dĩ a mẹrõlũ tẹ yětõprẹ héluõ pẹ Paulu ná Thessalonía prẹzụetẹ plómụphú tahe a tẹhtõnyã ari-akyã.

Paulu rácuõ rẹ Li Thessalonía yětõba ma a rá dyéhědyére, dyéshyodyésõhtya cuõ pẹ khyěthyá Thessalonía prẹzụetẹ plómụphú tahe. È hébwíhétaryě cuõpẹ khyěthyá èthĩ atẹzụtẹnyã ná èthĩ atẹmọ tahe. È rá dyéthénẹhtya khyěthyá èthĩ ná bí è otõkuõ ná èthĩ akhẽ a ohtwõprẹ mẹkryã~ phútẹ ari-akyã prẹ. Htuõrò prẹzụetẹ plómụphú tahe sudyã lahyã ná Krístu ki hyã khyěthyá nyẹphuoõtõphuoõ ari-akyã. Rò èthĩ hé lahyã ná Krístuphú dĩ a thyéré ná Krístu hyãlyã pã tahenuò, thẹhtwõprẹ tacụprẹ dĩ Krístu ki hyã dyé yěpãnuò ma èthĩ nĩbè kuõ pã ẹ? Krístu ki hyãkhyě bíkhẹtẹ pã? Tẹsudyã phúyě tahenuò, Paulu hésoluõ pẹ èthĩ. Paulu phyénĩ ashuõakhẽ rò a hé pẹ èthĩ, bí èthĩ opõo Krístu ki hyã khyěthyá pã yěakhẽnuò, èthĩ tõ mẹ plehyã lã tẹmẹ dĩ tẹthuõtẹkrẹ akũ, a hé èthĩ phúnuò.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé rẹ dĩ nyě 1:1

Tèhébwíhétaryě ná tẹhtuthẹhtya 1:2-3:13

Dyéhědyére Krístuphú tahe atẹdya thẹplõthuõhtyě tahe 4:1-12

Ithyóithya ù ná Krístu ki hyã khyěthyá nyẹphuoõtõphuoõ ari-akyã 4:13-5:11

Tẹdyéhědyére dĩ khyě 5:12-22

Tèhébé dĩ khyě 5:23-28

¹ Pẹ ma Paulu, Sila,* ná Timothy. Pẹ rácuõ rólũ liyětõba dĩ thĩ Thessalonía prẹzụetẹ plómụphú tahe a o.

Thĩ Thessalonía prẹzụetẹ plómụphú tahe ma Phě Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu akayã tahe hó. Tẹbwítẹtaryě ná tẹkacụkabé ki okuõdũ ná thĩ ní~.

Thessalonía Prẹzụetẹ Plómụphú Tahe A Tẹohtwõprẹ Ná A Tẹzụtẹnyã

² Bí pẹ kwícóbẹ dĩ thĩ lõ~ plĩ gně akhẽnuò, pẹ hébwíhétaryě Cómarya pwõ~ tõphuoõ có. ³ Dõ thĩ tẹzụtẹnyã akhu-akhyě, thĩ metẹ ahtwõahte, dĩ thĩ tẹmonĩ ù akhu-akhyě, thĩ krụmẹ tẹ, rò dĩ thĩ o ná tẹmyásũ dĩ pẹ Byacè Jesũ Krístu alọ akhu-akhyě, thĩ khyáthẹplõhtúbé tẹmẹcyẹmẹcụ thĩ tahe. Bí pẹ kwícóbẹ dĩ pẹ Phě Cómarya o akhẽnuò, lõ~ thĩ metẹ yětahenuò, pẹ sõtapa pẹpã có to có.

* **1:1** 1:1 Dõ Greek ngó ma a hé ná “Silvano”

4 Puõvyá dõ Cõmarya mõnı̄ thı̄, pẹ̄ thégñě ná thı̄ ma kayá dõ Cõmarya nwóhtyanı̄ thıtahé hò. 5 Mẹtéhérò pẹ̄ phyéhyá pẹ̄ thı̄ tẹ̄thékřmı̄la yěnuõma túpré pẹ̄ khǎu a tẹ̄hébè nuõmáto. Tẹ̄thékřmı̄la yěnuõma, a o ná a taryěshyosõ, a o ná Thé Sǎsě Byacè, a o ná tẹ̄zũe lǒlǎtakli tẹ̄thékřmı̄la a tẹ̄cõtẹ̄tẹ̄ yětahe. Rò bí pẹ̄ okuõ ná thı̄ akhěnuõ, pẹ̄ ma kayá phútě tahenuõma, thı̄ thégñě htuõdũhó. Yěnuõma pẹ̄ ohtwõpré pẹ̄ dõ thı̄ lénı̄bwı̄ nıtaryě agñě pré. 6 Thı̄ myábũ pẹ̄ ná Byacè rò ù męcýěmęcũ nyacó thı̄, manárò thı̄ thékrũthéłõ phyésũpǎ tẹ̄thékřmı̄la. Bí thı̄ phyésũ tẹ̄thékřmı̄la akhěnuõ, Thé Sǎsě Byacè mẹ̄ thékrũthéłõ pẹ̄ thı̄ hó. 7 Phúnuõrò thı̄ htwõhtya pẹ̄hó kayá dõ a zũkanyáka Krı̄stu dõ a o dõ Macedonia kẹ̄kũ nuõtahe ná Akaia kẹ̄kũ nuõtahe alẹ̄myábũ hó. 8 Mẹtéhérò Byacè a tẹ̄thékřmı̄la dõ thı̄ hėsodõnyǎ pẹ̄ ù yěnuõ, a luõ cuõtuõ túpré dõ Macedoniaké ná Akaia kẹ̄kũ nuõmáto. Thı̄mwı̄la dõ thı̄ zũenyǎe Cõmarya ari-akyǎ yěnuõ, a luõpası̄ cuõtuõ kuõłõ cõhó dõ khǎlé pwõ- tõpho hó. Phúnuõrò thı̄ tẹ̄zũ ari-akyǎ yěnuõ pẹ̄ lo dõnyǎ luõpépǎ ù tõpré- to hó. 9 Bí pẹ̄ hyǎ olě kuõ thı̄ akhěnuõ, thı̄ émosũ lahyǎ pẹ̄ phútěnuõ, lǒ- kayá o bı̄nuõ tahe dõnyǎ pẹ̄ lǒplı̄ hó pẹ̄. A dõnyǎ pẹ̄ pẹ̄ ná thyáphú thı̄ ki mẹ̄kuõ Cõmarya dõ a htwõpré rò acóate mǎlakõ yětõpré a tẹ̄menuõ, thı̄ vı̄kyǎ kyǎ lǒ cõ thı̄ tẹ̄cõbě prẹ̄zõ tahe cõ. 10 Htuõrò Cõmarya aphúkhũ Jesũ dõ apહે mẹ̄ kahtõ htwõpré kǎkhyě khyěthyá lũ dõ tẹ̄thyě yětõpré ki hyǎlyǎ khyěthyá dõ mókhu pǎnuõ thı̄ opõmyásũ lahyǎ phútě nuõ èthı̄ hé lǒplı̄ pẹ̄ pẹ̄. Jesũ ma prẹ̄mẹ̄lwõhteka hó pẹ̄ ná Cõmarya a tẹ̄théplõdu dõ a ki cı̄rya ù pǎ yěnuõ tõpré a takhukũ hó.

2

Paulu Mẹtè Dõ Vı̄ Thessalonía Akũ

1 Puõvyáthı̄, pẹ̄ cuõolě kuõ thı̄ nuõ, a lǒkyǎdě ashuõakhě mǎto. Abwıtaryě opré nuõma thı̄ thégñě dũhó. 2 Phú thı̄ thégñě htuõhõnuõhó, bí pẹ̄ hyǎ tyakuõhı̄ dõ thı̄ oto akhěnuõ, vı̄ Philippı̄phú tahe męcýěmęcũ pẹ̄, htuõrò mětétarẹ̄ lǒ pẹ̄. Û mẹ̄ takhwótaké dídyǎ tǎtũ cõ pẹ̄ tadũrò thyáphú pẹ̄ ki hėsodõnyǎ nı̄pẹ̄ thı̄ ná Cõmarya a tẹ̄thékřmı̄la nuõrò, pẹ̄ Cõmarya dyéhó pẹ̄ tẹ̄khũhǎ hó. 3 Pẹ̄ dyéhědyére thı̄ ná thı̄ ki zũe tẹ̄thékřmı̄la phúyěnuõma athú náto. Pẹ̄ tẹ̄tanẹ̄ ma a mwõplı̄thı̄plo dõ thı̄khu pré, pẹ̄ cuõ pũ lahõ kuõ ná ù tõpré- to. 4 Pẹ̄ hébè pré phú atõ Cõmarya athéplõ nuõpré, mẹtéhérò pẹ̄ myáhtye bènõ htuõhó tẹ̄cyětẹ̄cũ rò pẹ̄ théplõ pyépé to akhu-akhyě, a zũe thélẹ̄nı̄ pẹ̄ rò a dyétǎhó tẹ̄thékřmı̄la yě dõ pẹ̄ takhukũ hó. Pẹ̄ pũ hé phú atõ kayá théplõ nuõmáto. Pẹ̄ pũ hé phú atõ Cõmarya dõ a cemyǎ pẹ̄ théplõyě tõpré a tẹ̄thézũ nuõpré. 5 Phú thı̄ thégñě htuõhõnuõhó, pẹ̄ hyǎ hébèhtuthé lahõnó ná thı̄ tõphuõ- to. Pẹ̄ thézũ lǒphǎe nı̄rũnı̄htě rò pẹ̄ hyǎ cyẹ̄khocyẹ̄khá nó ná pẹ̄nẹ̄ tõphuõ- to. Pẹ̄ mẹnókuõ ná phúyě to nuõma Cõmarya zũbẹ̄ pré. 6 Thı̄ bẹ̄bẹ̄, kayá dõ aruõ tahenuõ bẹ̄bẹ̄, thyáphú a ki htuthé nı̄kuõ rò pẹ̄ pũmẹ̄ phúnuõ mǎto.

7 Pẹ̄ ma Krı̄stu a Prẹ̄dõnyǎphú tahe akhu-akhyě, pẹ̄ ki kwı̄shyo tẹ̄ dõ thı̄o nuõma akòabè pré, manárò pẹ̄ mephúnuõto. Bí pẹ̄ okuõ ná thı̄ akhěnuõ, pẹ̄ hébécẹ̄hébènyǎ pré thı̄, thyáná muõtõpré myánı̄khwèñı̄ dyé aphú tahe nuõpré. 8 Pẹ̄ yõ mọ̄ nı̄dyé nyacó thı̄, htuõrò thı̄ htwõ pẹ̄ khõbõthyó dõ a mõnyacó pẹ̄ tahe akhu-akhyě, pẹ̄ tarı̄taryǎ one pẹ̄nẹ̄ dõ pẹ̄ ki dyásõ thégñě túpépré thı̄ ná Cõmarya a tẹ̄thékřmı̄la yě ari-akyǎ nuõmáto, pẹ̄ o tarı̄taryǎ one pọ̄ cõ pẹ̄nẹ̄ ná pẹ̄ ki otõkuõ ná thı̄ rò, phyécwõmęcwõ

kuõpó có thĩ. ⁹ Puõvyáthĩ, pẹ krũerya nyacó tẹ nuõma thĩ klyá tõnĩpá pré. Bí pẹ h́esodõnyá pẹ thĩ ná Cómarya a tẹthékrũmila akhẽnuõ, thyáphú pẹ ki buõe nĩdyé pẹ hókũsè, htuõto thyáphú pẹ ki mehtuõmenyé tá thĩ támé nuõrò, pẹ ryatè mọkhíkhi mọsèklèklè có.

¹⁰ Bí pẹ otõkuõ ná thĩ prèzũetèphú tahe akhẽnuõ, pẹ ohtwõprè sàsè, pẹ ocóotẹ, htuõrò pẹ metèthú to nuõ thĩ thègnèdũhó. Pẹ ma kayá phútè tahenuõma, thĩ ná Cómarya ki khyáluõdũhó thĩthé hó. ¹¹ Pẹ myákhwèní thĩ yẽnuõ, a thyácóná phẽ tóprè myákhwè nĩdyé aphú có nuõma thĩ thègnèdũhó. ¹² Metèhèrò thyáphú thĩ ki ohtwõprètõ ohtwõprèbè phú Cómarya athèplònuõ rò pẹ dyéhèdyére thĩ, pẹ hébèmhébéryá thĩ, pẹ shyakrwõ thĩkhyè pwõ- tóprè có. Cómarya ma prè dõ a ẽnuõ thĩ dõ ahtyèakèkũ ná a taryèduhtũ akũ tóprèhó.

¹³ Bí thĩ nĩhuõ Cómarya alãangó dõ pẹ h́eso pẹ thĩyè akhẽnuõ, thĩ phyésũ è phú a o dõ kayá a o rò a hyãnuõ mato, thĩ phyésũ có è phú a o dõ Cómarya a o rò a hyã nuõ có. Phúnuõ akhu-akhyè, pẹ hébwihétaryè Cómarya pwõ- tóphuõ có. Rò tẹritèkyá yẽnuõma Cómarya a tẹritèkyá málakõ có. Rò dõ tẹritèkyá yè akhu-akhyè, Cómarya nõohtwõprè hó thĩ phú atõ lũthéplò nuõhó. ¹⁴ Puõvyáthĩ, tẹcuõhtwõhtya tuõané ná thĩ phúyètahe metèhenuõma a thyáhó ná tẹmehtwõhtya htuõhó ané dõ Cómarya a prèzũetè plómuphú dõ a o dõ Judakèkũ nuõtahe hó. Èthĩ yõ htwõ Jesũ Krĩstu akayá tahe akhu-akhyèrò a htwõhtya pré. Thĩ myècòphú mecyèmecũ nĩdyé khyèdũ thĩ yẽnuõ a thyácóhó ná Judaphú tahe mecyèmecũ nĩdyé khyèthyádũ prèzũetèphú dõ a o dõ Judakèkũ nuõtahe có hó. ¹⁵ Judaphú tahe ma prèmèthyè Byacè Jesũ ná prèprò tahe, htuõto a vèhtekyá pẹ. A metõ Cómarya thèplò to, htuõrò, a thèhtethèhã lõ có ùpwõ- tóprè có. ¹⁶ Thyáphú Judaphú mato tahe ki nĩbè kuõ tẹmèlwóhteka agnẽnuõrò, pẹ h́esodõnyá luõ pèkuõ hó èthĩ ná tẹthékrũmila hó. Bínuõakhè Judaphú tahe pũ mēdídyá tātũ pẹ. Phúnuõrò èthĩ metè tahenuõ, a dyabãhtyacõmõ nĩdyé lõplĩ có a tẹthùtèora nuõtahe tuõ códõ lèdyahya akhãlè opã cóto hó. Khõnyáyè Cómarya a tẹthéplòdu a tẹcirya dõ khyèlõ yẽnuõ a ki hyãtuõhó dõ èthĩ o hó.

Paulu Thézũ Cuõolèo Kuõ Thessalonía Prèzũetè Plómuphú Tahe

¹⁷ Manárò puõvyáthĩ, bí tẹmècyèmecũ me sipruõsipryákyá pènèklõ ná thĩ nèklõyè taplõtapyáphú akhèyẽnuõ, pẹ nethuõ nyacó thĩ có. Pẹ thézũ myáhtye thĩ rò pẹ cyèpryècyèlĩ nyacó. Pènèklõ oyè ná thĩ tadúró pẹ tètane tahe nuõma a ophũnyé ná thĩ pré. ¹⁸ Pẹ thézũ hyãolè kuõpólã thĩ. Vã mádũ Paulu yè, vã yácũ hyã tamõmõ kuõpó có dõ thĩo tadúró khĩnèricyá khuklõ mēdídyá tātũ pèklyá. ¹⁹ Mamètèrò pẹ thézũ cuõolè kuõpó nyacó thĩ henuõma, thĩ yõ o ná thĩ tẹzũ dõ ashyo-asõ akhu-akhyè, pẹ o ná tẹmyásũ, pẹ o ná tẹthèluõphòphũ, rò bí Byacè Jesũ Krĩstu hyã tònypãnuõ, thĩ htwõhó pẹ lèphyèhtyalõnĩ pẹ thèplò dõ anyèhyá pã hó. ²⁰ Thĩ ma pẹ lèphyèhtyalõ pẹ thèplò ná pẹ tẹthèluõphòphũ tahe hó.

3

¹ Dõkhyè tadũnuõ pẹ khyábé pã cóto akhu-akhyè, pẹ ki okyáhó bí vĩ Athenia akũ yè hó pẹ belyákyá pẹ thèplò phúnuõ. ² Rò pẹ thũlya Timothy dõ thĩo, è ma pẹ puõvyá tóprè rò a htwõ Cómarya prèmètèphú tóprè. A metõkuõtè ná pẹ, rò a h́esodõnyá pẹ ù

ná Krístu a tètèkrũmila ari-akya. Thyáphú a ki dyéhědyérení thĩ rò a ki shyakrwõní thĩ tètùtènyá akhyě nuòrò, pè thũlyá è dõ thĩo. ³ Û yõ męcycęmęcũ thĩ akhu-akhyěrò thyáphú thĩ ki vĩkyá tã thĩ tètùtènyá tõprè- tãménuô, pè nõhyã Timothy dõ thĩo. Thĩ thěgně ryáryádèdè hó ná Cómarya taze-one dõ pè bè khyábè tēmęcycęmęcũ phúyě tahe nuôhó. ⁴ Mětěhěrò bí pè okuõpã ná thĩ akhěnuô, pè hé tamõmõ pè htuõhó thĩ ná pè ki khyábè tēmęcycęmęcũ phúyě nuô pã. A hyã htwõhtya kryá- ná thĩ phútěnuô thĩ myáhtyebè málakõ cóhó. ⁵ Vã okhyã pãto akhu-akhyě, thyáphú Timothy ki thěgně ná thĩ oklòsómãpã dõ thĩ tètù ẽ, ma thĩ oma pã to ẽ nuô, vã thũlyá lũ dõ thĩ o. Vã bèzò ná khĩnéricyá khuklò klyá ilo-ilyá nyã thĩ hó. Htuõrò lõ- tẹphyétẹmẹ dõ pè męhtuõ lõhó tahenuô, a ki kyãdě lõnyãhó, vã bèzò phúnuô.

⁶ Manárò khõnyáyě Timothy o dõ thĩo rò a kațuõ khyěthyáhó dõ pèò hó. Rò a ka dõnyã pè pè ná tètítẹkyã dõ a mọ tahe. A héluô pè pè ná thĩ tètùtènyá ná thĩ tẹmọ tahe ari-akya. Htuõto a héluõ pè pè ná thĩ théněhtyabè pè pwõ- tõphuõ có, rò thĩ o ná tètèluõphòphũ, htuõto thĩ nethuô myáhtyekuõ nyacó pè phú pè nethuô myáhtye thĩnuô, a dõnyãluõ pè pè phúnuô. ⁷ Phúnuòrò puõvyáthĩ, bí pè khyábè có tẹpyátèsě dõ adu-azã ná tẹcyětẹcũ lõ- plĩ yětahe akhě cónuòrò, thĩ zũe thělèní pã Krístu akhu-akhyě, a nĩhěĩre nyacó dõ pègně có. ⁸ Mětěhěrò, dõ thĩ ihtò klõma dõ Byacè akũ akhu-akhyě, pè ohtwõprè khõnyá yěnuô, phwĩ- aphwĩamõhyã khyěthyá có pè hó. ⁹ Dõ thĩ khukhyěrò, pè hébwihétaryě nyacó pè Cómarya rò pè thěkrũthélõ lakálakõ có dõ a mètènyě có. Rò pè thěkrũthélõ hébwihétaryě Cómarya yěnuô, a kó pè pã có to. ¹⁰ Thyáphú pè ki myáhtye tāsúbé khyěthyá ná thĩ rò pè ki męcwõ éhtyapó thĩ tètù dõ a lo tahenuòrò, pè kwicóbě mőkikhĩ mõsěklèklè có.

¹¹ Thyáphú pè ki hyãnó khyěthyá dõ thĩo nuô, pè Cómarya dõ a mặ pèphě sĩnẹ nĩdũ yětõprè ná pè Byacè Jesũ yě ki taritaryã plõhyã pèdũ pèklyá pã ní-. ¹² Byacè ki męhtya pèdũ thĩ tẹmõnĩ lũ rò, thĩ ki mọ lõthulõthé nĩdyélũ tõprè ná tõprè, htuõrò thĩ ki mọhtya nĩkuõpó kayã dõ aruô tahe thyáná pè mõnĩ thĩnuô ní-. ¹³ Bí pè Byacè Jesũ hyãlyá tộ ná akayã sãsě tahe lõplĩ pã akhěnuô, thyáphú ù lẹdya thĩ tètù ki o pã tãmẹ, htuõto thyáphú thĩ ki sãsě dõ pè Cómarya ná pèphě nĩdũ yětõprè anyěhyã pãnuô, a ki dyéshyodyésõ nĩdyédũ thĩ théplò ahěare ní-.

4

Tẹhtwõprè Dõ Atõ Cómarya Théplò

¹ Puõvyá thĩ, dõ khyělõnuô, thĩ tõbè ohtwõprè tõ ná Cómarya athéplò phútěnuô, pè ithyó htuõhó thĩ hó. Rò khõnyáyě thĩ ohtwõprè nuõma a mặhó. Khõnyáyě pè kwĩthézò thĩ rò pè shyakrwõnĩ thĩkhyě dõ Byacè Jesũ akhãlẹ, thĩ ki mẹ plehyã éhtyaéhtya pó phúnuô. ² Tẹ dõ pè hé htuõhó thĩ ná thĩ tõbè mẹ tahenuô, thĩ thěgněhó. Tẹ yětahe nuõma Byacè Jesũ dyatã tẹmẹ dõ pèkhu dõ pè tõbè heso pè thĩ prě.

³ Cómarya thézũ ná thĩ tẹkahtõnyã thĩtahe ki mwõplĩthĩplo rò bè cuõthúnĩ prèmòprèkhũ taki- to. ⁴ Thĩ pwõ- tõprè tõbè põtãrilyã nĩdyédũ thĩnẹ ná tẹhtwõprè sãsě dõ ù ki bezũnĩ thĩ tahe. ⁵ Nõpõ lyanĩ tã thĩnẹ ná tẹlũmẹmõnĩ nẹtahe ná tẹpatápatõ a tètèzũthélõ phú kayã dõ a thěgně kuõ Cómarya to nuõtahe tãmẹ ní-. ⁶ Thĩ tõbè mětũnĩ thĩ puõvyá Krístuphú tahe ná tẹ phúnuõtahe tõprè- to. Thĩ tõbè taklyé lahõenĩ

dõ thì puõvỵá Krístuphú tahe akhu tôprê~ to. Kayã dĩ a mephúnuô tahenuô, Byacè ki cirya èthĩ pã. Phúyẽ tahenuô pè hèsodõnyãluô pè htuõlõhõ thì, pè dyèrõdyèryẽ htuõlõhõ thì hõ. ⁷ Metèhèrò Cómarya é pè dĩ pè ki bè ohtwõprè methú prèmòprèkhũ agnènuô máto. Thyáphú pè tẹkahtõnyã thĩtahe ki mwõplithĩplo agnènuôrò, a é pè prè. ⁸ Phúnuô akhu-akhyẽ, kayã tôprèprè dĩ a htésũ tẹithyóithya yènuõma, a htésũ prèlukayã máto. A htésũhõ Cómarya dĩ a dyé thì Thè Sãsẽ Byacè yètòprè nuõhõ.

⁹ Tèmõnĩ puõvỵá dĩ a zũkanyãka tẹ tahe ari-akya nuô, pè lo rã pèpã ná thì to hõ. Metèhèrò tẹ dĩ bè mọ nĩdyé lũ tôprè ná tôprè nuô thì nẹbyacè nĩdũ, Cómarya ithyóithya htuõdũhõ thì hõ. ¹⁰ Kihèlakõma thì mọ nĩdyé lõplĩ thìpuõthĩvyã dĩ a o dĩ Macedoniaké yè tøkèlẽ nuõtahe có. Manárò pè shyakrwõ kuõpõ thì ná thì ki mọ éhtya lõklõ põ có ná yènuô ní.

¹¹ Yácũ ohtwõprè krũklẽ pẹdwõ lahyã ná ù dĩ tẹpwõ~ tởcõ akũ ní~. Nè tẹritẹkyã máto tahenuô, cuõnuô męsúsá kuõ tã ù tãmé ní~. Phú pè hèsõ htuõhõ thì nuô, pũepũryã rò buõelyã nĩdyédũ lahyã thĩnè ní~. ¹² Thyáphú kayã dĩ a zũenyãe kuõhĩ Cómarya to tahe ki myáhtye thì tẹohtwõprè rò èthĩ ki bezũ thì, htuõto tẹ dĩ thì loe lõ tahenuô, thyáphú thì ki thèlèhtyanĩ tã ùruô tãmènuô, mẹ lahyã phú pè hé thì nuô ní~.

Byacè Atèhyã Khyèthyã

¹³ Puõvỵáthĩ, pè thézũ nõthègnèkuõ thì ná kayã dĩ a zũenyãetè rò a thyè htuõhõ nuõtahe ari-akya. Phú kayã dĩ a tẹmyásũ okuõũ to nuõtahe thèplẽnebè nuô, pè thézũ nõhtwõ kuõ thì phúnuõto. ¹⁴ Pè zũe ná Jesũ thyèhtuõ rò a htwõprè kakhỹ hõ. Phúnuõrò pè zũe ná shyé~ Jesũ hyãlyã khyèthyã pãnuô, Cómarya ki éka otõkuõ khyèthyã kayã dĩ a zũe Jesũ rò a thyè htuõhõ nuõtahe ná lũ pã.* ¹⁵ Tẹ dĩ pè kírè hé pè põ thìyẽ tahenuõma, Byacè ithyóithya ná anè nĩdũcó. A hé, shyé~ Byacè Jesũ hyã khyèthyã akhèpãnuô, pè dĩ a ohtwõprè pã yètahenuô, pè ka kahtyaré ná kayã dĩ a zũe rò a thyè htuõhõ nuõtahe máto. ¹⁶ Metèhèrò Byacè anèbyacè nĩdũ ki o dĩ mókhu rò hyãlyã pã, rò a ki éhtõtã angõ tòmũ pã. Htuõrò tanémókhuphú a khuklõdulõ tôprè ki éhtõ hébètã pã. Htuõrò ù ki nĩhuõ Cómarya akwõ prahtya pã rò kayã dĩ a zũe Krístu rò a thyè htuõhõ tahenuô, a ki ihtõ karèlõ ù pã. ¹⁷ Htuõrò pè dĩ a ohtwõprèpã yètahenuô, thyáphú pè ki cuõ myáhtyesũ kuõ ná Byacè dĩ mólẽ pãnuõrò, Cómarya ki cõhtya tõkuõ pè ná èthĩ dĩ óluõklẽ pã. Htuõpãrò pè ki cuõ otõkuõ ná Byacè tacúprè talèkrè pã. ¹⁸ Phúnuô akhu-akhyẽ, dõnyã mọ nĩdyé khyè lahyã thì thèplõ ná tẹritẹkyã yè tôprè ná tôprè ní~.

5

O Taritaryã One Thĩnè Ná Byacè Atèhyã Amõnyẽ

¹ Puõvỵáthĩ, Byacè ki hyãtõ ana-alẽ ashuõakhẽ bíkhètè pãnuô pè lo rã hèsoluõ pè ná thì to. ² Metèhèrò thì thègnè tãtẹ htuõdũhõ ná Byacè hyã amõnyẽ pãnuô, athyaná prèehuô hyã dĩ mọkhĩkhẽ nuô pã. ³ Bí ù hé, “Kèthuõkèkrè hõ, tẹbèzòbèthi o pã tohõ” ù hé hõ phúyẽ akhèpãnuô, tẹpyètẹkyã ki hyãtuõkhyé pè èthĩ thyáná prèmò phúohõsẽ nuõpã rò èthĩ siplèbè tôprè~ to pã.

* **4:14** 4:14 Angólasá dĩ aruõ ma dĩ Jesũ akhu-akhyẽ Cómarya ki éka kayã dĩ a thyè htuõhõ tõná Jesũ nuõprè.

4 Manárò, puõvyá thĩ, thĩ o dõ tèkhítèlò alě mato akhu-akhyě, Byacè hyã amõnyě yěnuò, thĩ khyé tanyãtadè có phú prèhuò hyãtuõkhyé kuõ thĩ nuò to. 5 Lõ~ thĩyě tahe nuòma tẹlĩ aphúkhũ ná mỗsẻklẻ aphúkhũ tahe. Pẹ ma kayã mỗkhímõnephú mátoto, tèkhítèlòphú mátoto. 6 Phúnuòrò pẹ kò omyě sõtapa nĩkuõ phú ùruò tahe omyě sõtapa nuòto. Pẹ tỗbẻ othãklyã rò põtari nĩdyédũ pẻnẻ. 7 Mẻtẻhẻrò kayã dõ a omyẻo tahenuò a omyẻo dõ mỗkhíkẻ, kayã dõ a emũõpryã tahe nuòma a emũõpryã dõ mỗkhíkẻ. 8 Manárò pẹ ma mỗsẻklẻphú tahe akhu-akhyě, pẹ bẻ põtari nĩdyédũ pẻnẻ. Pẹ tỗkò zũe plehyãlã Jesũ rò pẹ tỗkò mọ plehyã lãnĩ ù. Pẹ ki mẻphunuò hẻrò athyaná pẹ kũthyãhtya nĩ hó pẹ cạtỏhtẻ dõ a takẻbínĩ pẻnẻ yẻnuòhỏ, htuỏrò pẹ tẻmyásũ dõ Cỏmarya ki mẻlwỏhtekã pẹ yẻnuòma athyaná pẹ klwỏhtya khuklwỏ tỏhtẻ dõ a takẻbĩ nĩdyẻ pẹ khuklỏ yẻnuòhỏ. 9 Cỏmarya nwỏhtya pẹ ná pẹ ki khyábẻ a tẻthẻplỏdu a tẻciryã yẻnuò mato. Dõ pẹ Byacẻ Jesũ Krĩstu khukhyẻrò, a nwỏhtya pẹ ná pẹ ki nẻbẻ lãhỏ tẻmẻlwỏhtekã yẻnuòprẻ. 10 Pẹ thyẻ bẻbẻ, pẹ htwỏprẻ bẻbẻ, thyáphủ pẹ ki otỏkuõ ná ẻnuòrò, a khyáthyẻ pẻhỏ dõ pẻgnẻ hó. 11 Phúnuòrò, dyẻhẻdyẻre khyẻlũ tỏprẻ ná tỏprẻ rò mẻcwỏlyẻ mẻcwỏkẻ khyẻlũ tỏprẻ ná tỏprẻ phú thĩ mẻ hó khỏnyã yẻnuò nĩ~.

Tẻithyỏ Zũklyázũklỏ Ná Tẻhẻmỏhẻryã Dỏkhyẻ Tadũ

12 Puõvyãthĩ, kayã dõ a htwỏ thĩ khuklỏkhuklyã dõ Byacẻ akũ rò a krũmẻ tẻ, a dyẻrỏdyẻryẻ one pẻ thĩklyã tahenuò pẹ kwithẻzỏ thĩ ná dyaduzũnyã lahyã kayã phunuò tahe nĩ~. 13 Dõ ẻthĩ mẻ lahyã phũyẻ akhu-akhyẻ, dyaduzũnyã sãprẻ ẻthĩ rò mọ lỏthulỏthẻnĩ ẻthĩ nĩ~. Okrũokẻ nĩdyẻ lũ tỏprẻ ná tỏprẻ nĩ~. 14 Puõvyãthĩ, pẹ kwithẻzỏ khyẻthya pỏ thĩ, dyẻrỏdyẻryẻ nĩdũ kayã takẻlẻlẻbyã nuòtahe nĩ~. Htuỏrò dyẻhẻdyẻre pẻ kayã dõ a taruò dũgnẻ nuòtahe rò mẻcwỏ pẻkuõ kayã dõ a hẻcẻrecẻ nuòtahe, htuỏrò khyáthẻplỏhtũ pẻ ù pwỏ~ tỏprẻ nĩ~. 15 Nỏmẻlyẻ kãkhyẻsủ tã kayã dõ ù mẻthủ lũ nuòtahe tãmẻ nĩ~. Mátỏkhỏnuò, yácủ mẻryã nĩdyẻ lũ tỏprẻ ná tỏprẻ pwỏ~ tỏphuỏ rò yácủ mẻryã nẻpẻkuõ kayã dõ aruò tahe nĩ~.

16 Thẻluỏphỏphủ lahyã pwỏ~ phuỏnĩ~.

17 Kwĩcỏbẻ lahyã pwỏ~ tỏphuỏ nĩ~.

18 A htwỏhtya phứtẻtẻ~ bẻbẻ, tarủ hẻbwĩhẻtaryẻ lahyã Cỏmarya pwỏ~ tỏphuỏ nĩ~. Mẻtẻhẻrò, Cỏmarya thẻplỏo dõ thĩ tỏmẻ phunuò dõ Jesũ Krĩstu akũ.

19 Mẻpỉ tã Thẻ Sẻsẻ Byacẻ a tẻkủkỏrủryã tahe tãmẻ nĩ~. 20 Tanẻ patĩ tã prẻprỏ a tẻhẻprỏ one nuòtahe tãmẻ nĩ~. 21 Cẻmyã htuỏlỏ tẻpwỏ~ tỏcỏ rò phẻyẻsủkuỏ tẻ dõ aryã nuòtahe nĩ~. 22 Cuỏvỏ khẻvỏkyã lahyã tẻmũmyảricyã pwỏ~ tỏcỏ nĩ~.

Paulu Kwĩcỏbẻ Ná Cỏmarya Ki Sỏri Thessalonía Prẻzủtẻ Plỏmủphủ Tahe

23 Cỏmarya dõ a dyẻ pẻ tẻthuỏtẻkrẻ yẻtỏprẻ anẻbyacẻ nĩdũ ki mẻsẻsẻ lỏbãhtya dũ thĩ nĩ~. Htuỏto shyẻ~ pẻ Byacẻ Jesũ Krĩstu ki hyã khyẻthya pãnuò, thyáphủ ù ki dyacyápã tã thĩ tẻthủ tãmẻ nuòrò, Cỏmarya ki myãkhwẻnĩ lỏkuỏ pỏdũ thĩ nẻklỏ ná thĩthẻ ná thĩ thẻhtwỏprẻ pã nĩ~. 24 Cỏmarya dõ a ẻ thĩ yẻtỏprẻnuò, a ki mẻ mảlakỏ pẻdũ thĩ phunuò pã, mẻtẻhẻrò ẻ ma Cỏmarya dõ acỏ ná angỏ tỏprẻ.

25 Puõvyãthĩ, kwĩcỏbẻ tuỏ pẻkuỏ lahyã pẻgnẻ nĩ~. 26 Hẻmỏhẻryã lỏlỏ~ puõvyã dõ a zũkanyãkatẻ nuòtahe rò nuỏmũnĩ lũ tỏprẻ ná tỏprẻ dõ tẻnuỏmũ sẻsẻ akũnuò nĩ~. 27 Dõ

Byacè amwĭ akŭ, vǎ nŏtǎ thĭ ná thĭ ki hŏluŏ pĕ vǎ liyĕtŏba dŏ puŏvyǎ dŏ a zŭkanyǎkǎtĕ
pwŏ~ tŏprĕ a mĕthĕnyĕ ní~.

²⁸ Byacè Jesŭ Krĭstu abwĭataryĕ ki okuŏdŭ ná thĭ ní~.

Thessalonia Nyëba Tôba Second Thessalonians Tèhébé Rë Dõ Nyë

Thessalonia prèzùetè plómuphú tahe théplò súsisúsá mahómahyã tadû pã ná èthí myásũ Krístu kírè hyãkhyë nyëphuótôphuõ ari-akyã. Paulu rã Li Thessalonia nyëba yëtôba ma a rã cuõ pè Thessalonia phú dõ a zùe lahyã ná Byacè Jesũ kírè hyã nyëphuótôphuõ yënuô a hyã htuõhó a zùe nuôtahe agnë. Paulu dônýäplõ pè khyë èthí rò a héluõ pè èthí ná Krístu hyãtyahíto nuô, kayã tôprè dõ ù é lũ, “Kayã cyëricyã,” dõ a metakhwótakèsũ Krístu yëtôprè ki ohtyaré rò a plwõ mę ù tèmũmyãricyã yëpãnuô a tuõ cõ dõ tètèzõtèryã tadû cõ pã.

Prèdônýäphú Paulu yë, a dyadu rã dyéthègnëcuõ pè Thessaloniaphú tahe ná a khyábè tèpyátèsë, tèmecyëmecû tahe tadúrò èthí tókò oklòsóma kuõ lahyã dõ tètùtènyã akũ, rò èthí tókò püepÿryã buòelyã nıdyé kuõ lahyãdû ané, htuõto èthí tã mękhyãmęyaya lahyã tèmeryã tahe agnënuòrò, a rã cuõ pè èthí prè.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé rë dõ nyë 1:1-2

Tèhtuthéhtya 1:3-12

Krístu kírè hyã khyëthyã a tètithyóithya ari-akyã 2:1-17

Tèdyéhèdyére ná Krístuphú a tètìtònyã tahe 3:1-15

Tèhébé dõ khyë 3:16-18

¹ Pè ma Paulu, Sila,* ná Timothy. Pè rácuõ rólũ liyëtôba dõ thĩ Thessalonia prèzùetè plómuphú tahe a o. Thĩ ma pè Phë Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu akayã tahe. ² Phë Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyédũ thĩ tètùwítetaryë ná tètëkacúkábé ní~.

Paulu A Tèhébwíhétaryëhtya Cómarya Ná A Tèkwícóbë

³ Puõvyã Krístuphú thĩ~, pè thénèhtyabè thĩ bíkhëtë~ bèbé nuô, pè bè hébwíhétaryë cõ Cómarya dõ thĩgnë pwõ~ tôphuõ cõ, mëtèhèrò thĩ tètùtènyã ná thĩ tèmõnı lũ tôprè ná tôprè nuô, a duhtya ná duhtya akhu-akhyë, pè tóbè hébwíhétaryë nyã hó.

⁴ Phúnuô akhu-akhyë, pè nębyacè nıdũ pè hësodónýã luõpé prèzùetèplómũ dõ aruô tahe ná thĩrithıkyã. Bí thĩ khyábè tèmecyëmecû ná tèpyátèsë tahe akhënuô, thĩ khyáthéplòhtübé rò thĩ oklòsóma dõ thĩ tètùtènyã akũ akhu-akhyë, pè phyéhtyalõ mọ nıdyé nyacó pè théplò.

⁵ Lõ~ tètýetahe khyã athé ná Cómarya cirya tẹ nuôma acóatę prè. Phúnuô akhu-akhyë, Cómarya ki dyakòdyabè hó thĩ ná ahtyëakékũ pã. Thĩ khyábè tęcýètęcû khõnyáyë nuôma dõ Cómarya htyëké agnë prè. ⁶ Cómarya mę tẹ nuôma atõabè prè. Kayã dõ a męcýëmecû thĩ tahenuô, Cómarya ki dyélyë kakhýësũ khyëthyádũ èthí tęcýètęcû pã. ⁷ Manárò thĩ ná pè khyábè tęcýètęcû yëtahenuô, Cómarya ki mëmọ kakhýë khyëthyã khyédũ pè pã. Shyé~ Byacè Jesũ oluõhtya akhëpãnuô, a ki mëmõhtya khyëthyã pè pã. A ki hyã dõ mikyãrahtõ akũ pã. A ki hyãtõ ná a tanéphú dõ a oná a tètprõtèprya yënuô tahe pã. ⁸ A ki cirya kayã dõ a thègnë kuõ Cómarya to nuôtahe ná kayã dõ a cÿe kuõ pè

* **1:1** 1:1 Dõ Greek ngó ma a hé ná “Silvano”

Byacè Jesù a tètèkrũmila to nuôtahe pã. ⁹ Èthĩ ki khyábè tẹpyètẹkyã tacúprè a tẹcirya yěnuô pã. Htuôrò Byacè ki dyataphãkyã èthĩ dõ a mètènyě ná a tẹtaryěduhtũ dõ aproaprya yětahe anyěhyã pã. ¹⁰ Shyé~ Byacè Jesũ hyãkhyěthyá amõnyě tõnyě pãnuô, a ki htwõhtya dû phúnuô pã. Bí nuôtõnyě pãnuô, akayã sàsè tahe ki mēlímētakhè lũ pã rò kayã dõ a zũe lũ tahenuô, a ki khyéthukhyéthé lỏ lũ pã. Phúnuôrò thỹyě tahehe bèbè, thĩ ki htuthéhtya tỗkuỗ dõ èthĩklẻ pã, mētèhèrò thĩ yỏ zũe htuỗhỏ tètèkrũmila dõ pẹ hēsodõnyã htuỗpẻ hó thĩ nuôtahe hó.

¹¹ Phúnuôrò thyáphú Cómarya ki męcwỏ thĩ rò thĩ ki ohtwõprẻ tỗbèkuỗ ná atẻ thĩ agnẽnuô, pẹ kwícỏbẻ pẻ dõ thĩgnẻ pwỏ~ tồphuoỏ có. Pẻ kwícỏbẻ pẻ pỏ dõ thĩgnẻ ná Cómarya ki mẻlỏbả pẻ thĩ lỏ~ thĩ tẻmeryá dõ thĩ thẻzũmẻ nuôtahe, ná tẻmẻ dõ thĩ mẻ ná tẻzũ nuôtahe. Rỏ Cómarya ki mẻpẻdũ thĩ ná a tẻprotẻprya pã. ¹² Pẻ kwícỏbẻ phuyẻ nuôma thyáphú pẻ Byacè Jesũ ki nủbẻ tẻlítẻtakhẻ dõ thĩ o rò thĩ ki nủbẻ kuỗke tẻlítẻtakhẻ dõ a o pã agnẻ nuôprẻ. Dõ pẻ Cómarya ná pẻ Byacè Jesũ Krĩstu abwĩataryẻ akhu-akhyẻrò a ki htwõhtya dû phuyẻ pã ní~.

2

Kayã Cyẻricyã Tôprẻ

¹ Puỏvyã Krĩstuphũ thĩ~, vã thẻzũ hẻsoluỗ pẻ thĩ ná shyẻ~ Byacè Jesũ Krĩstu hyã akhẻ pã ari-akyã ná pẻ ki kạ-oplỏ tỗkhyẻlũ dõ a o pã ari-akyã yěnuô prẻ. ² Kayã tồprẻprẻ ki hé thĩ ná Byacè amõnyẻ hyãtuỗ htuỗhỏ hẻnuôma pẻ kwithẻzỏ thĩ~, khyẻzũ zũnyẻ lahyã tằmẻ ní~, tarỏthẻ thẻisẻ lahyã tằmẻ ní~. A ki hé pẻ có thĩ, Cómarya nõhẻpỏ one vã kimãtorỏ ù hẻso thẻgnẻluỗ pẻ vã phúnuô a hẻcỏ bèbẻ, kimãtorỏ a ki hé lahyã ná li hyãtuỗ dõ pẻ o tồba, a ki hẻcỏ phúnuô bèbẻ zũe lahyã tằmẻ ní~. ³ Nỏilo-ilyánỉ tã thĩnẻ tằmẻ ní~. Byacè Jesũ Krĩstu hyã tyahító nuô, kayã tahe ki sásũ Cómarya pã rò kayã dõ a htẻsũkyã Cómarya ná Cómarya a tẻthyótẻthya nuôtỏprẻ ki oluỗhtya pã. Tẻyẻtahe ki htwõhtyarẻ htuỗpảrỏ Byacè Jesũ Krĩstu hyã khyẻthyá pã amõnyẻ yěnuô a ki hyã htwõhtya no pã. Htuỗrỏ Cómarya ki mẻpyẻplũkyã kayãcyẻricyã nuôtỏprẻ dõ ngarakũ pã. ⁴ Lỏ~ tẻdỏ ù é ná Cómarya, mãtorỏ, lỏ~ tẻdỏ kayã cỏbẻhtya è tahenuô, kayã cyẻricyã yẻtỏprẻ kihtẻkitaãyã sũkyã pã rò a ki phẻyẻhtyalỏ anẻ ná aduklỏlỏ có ná lỏ~ tẻyẻtahe phúnuô có pã. Phúnuô akhu-akhyẻ, a ki hyãnuỗ o nyão dõ Cómarya tẻlũhỏdu akũ pã rò a ki dỏkwỏlyã nỉdyẻ có anẻ ná vã ma Cómarya tồprẻ phúnuô có pã.

⁵ Ma thĩ tỏnỉ pãnyã to ẻ? Bí vã o kuỗpả ná thĩ akhẻnuô, vã hẻsodõnyã luỗ pẻlỏ htuỗhỏ thĩ hó, vãhẻto? ⁶ Khỏnyáyẻ tẻdỏ a mẻdỉdyã tặtử pã kayã cyẻricyã yẻtỏprẻ aklyãnuô a o rò maỉtẻ nuôma thĩ thẻgnẻdũhỏ. Phúnuôrỏ shyẻ~ ashuỗakhẻ hyãtuỗhỏ pãnuô ma kayãricyã nuôtỏprẻ ki oluỗhtya pã. ⁷ Tẻouỏobỉ dõ a mảhỏ tẻmũmyảricyã yẻtahenuô, a mẻhỏ tẻdỏ hekhuyẻ hó. Manỏrỏ kayã dõ a mẻdỉdyã tặtử tẻmũmyảricyã yẻtỏprẻnuô, a ki mẻdỉdyã tặtử plehyã tuỗdỏ Cómarya phẻyẻtaphãkyã è yěnuô pã. ⁸ Htuỗrỏ kayã cyẻricyã yẻtỏprẻ ki oluỗhtya pã tadủrỏ bí Byacè Jesũ Krĩstu hyã pã akhẻnuô, a ki mẻthyẻkyã lũ ná a tẻthẻhte dõ akyãkũ yěnuô pã, rò a ki hyã mẻpyẻkyã lũ ná a tẻtaryẻduhtũ yěnuô pã. ⁹ Kayã cyẻricyã yẻtỏprẻnuô a ki nủbẻ khỉnẻricyã khuklỏ a tẻprotẻprya rò a ki dyẻluỗ lahỏlahya pẻ lỏ ù ná tẻprotẻprya pwỏtỏcỏ, tẻmátẻdyã pwỏ~ tỏcỏ ná tẻtapã khyéthukhyéthẻ tahe pwỏ~ tỏcỏ pã. ¹⁰ Thyáphú a ki lahỏlahyanỉ kayã

dó a kíré thyë dôthudóthé tahe agněnuô, a ki nõe nıdyé a tẹmũmyáricyá nuôtahe pwõ-
tôcô pã. Èthĩ thẹkrũthelõ phyésũ kuõũ tẹmátęcó to akhu-akhyë, a ki thyë lahyã pã. Èthĩ
ki phyésũ hérò a ki nıbè lahyã tẹsipléka pã. ¹¹⁻¹² Phúnuôró thyáphú èthĩ ki zũe kuõũ
tẹlahõlahya yë pã, htuõto thyáphú Cómarya ki ciryakyã kayã dó a zũe kuõũ tẹmátęcó
to rò a cuõ thẹkrũthelõ zũe dũgně tẹmũmyáricyá nuôtahe agněnuô, Cómarya plwõhyã
khó pényã hó èthĩ tẹlahõcyádè ashyo-asõ yětôcô hó.

Prë Zũkanyáka Tẹphú Tahe Tõkò Ihtò Klòsõma Plehyã Tadũ Dõ A Tẹzũtẹnyã Akũ

¹³ Puõvyáthĩ~, thĩ ma kayã dó Byacè mọnı thĩtahe rò pẹ bẹ hébwihétaryë Cómarya
dõ thĩgně pwõ- tọphuõ cõ, mẹtẹhéro thyáphú thĩ ki nıbè kuõ tẹmẹlwóhteka agněnuô,
Cómarya nwóhtya one htuõhó thĩ dó kalúkhě pãnuô cõ hó. Dõ Thẹ Sãsě Byacè męsăsě
hó thĩ ná thĩ zũe tẹmátęcó akhu-akhyë, Cómarya mẹlwóhteka thĩ hó. ¹⁴ Dõ pẹ héso
pẹ thĩ tẹthẹkrũmila yë khukhyërò Cómarya é hó thĩ phúnuô hó. Mẹtẹhéro thyáphú
thĩ ki nıbè kuõ Byacè Jesũ Krıstũ a lıtakhě rò a é hó thĩ hó. ¹⁵ Phúnuôró puõvyá thĩ~,
pẹ ithyóithya hėsodõnyã htuõpéhó thĩ ná pẹ khãukhãphè nuôtahe bẹbè, matorò pẹ
ithyóithya htuõpéhó thĩ ná li dó pẹ rã cuõ pẹ thĩ yétahe akũnuô bẹbè, oklòsõma kuõ
lahyã ù rò pũma nı ryá kuõ lahyã ù ní~.

¹⁶⁻¹⁷ Pẹ Phě Cómarya abwıataryë khukhyërò a dyétã hó pẹ a tẹdyéhědyére tacúprè
ná tẹmyásũ dó atãatę yětahenuô hó. Pẹ Byacè Jesũ Krıstũ ná pẹ Phě Cómarya dó a mọnı
pẹ yětõprè ki dyéhědyére dũ thĩ ní~. Htuõto thyáphú lõ~ thĩ tẹphyétẹmẹ nuôtahe ná
lõ~ thĩ tẹhébèhészũ tahe ki ryá agněnuô, a ki dyéshyodyésõhtya dũ thĩ thẹplò ní~.

3

Kwıcóbě Pédõ Pègně

¹ Pẹ puõvyá thĩ~, pẹ thézũ hėsokya thĩ dó khyë tadũ, thyáphú Byacè a tẹthẹkrũmila
ki luõpasıcuõ pryãpryã agněnuô, kwıcóbě pẹ kuõ dó pègně ní~. Htuõto phú thĩ
phyésũ htuõhó tẹthẹkrũmila yěnuô ná dó tẹbezũbenyã akũnuô thyáphú ù ki phyésũ
thyákuõdũ phú thĩ phyésũ yěnuôró, kwıcóbě pẹ kuõ pọ lahyã dó pègně ní~. ² Kwıcóbě
pẹkuõ pọ pẹ ná Byacè ki męsıplé pẹ ná dó kayáricyá nuôtahe ná kayácyë nuôtahe a
takhukũ ní~. Mẹtẹhéro Cómarya a tẹthẹkrũmila yěnuô ù zũe lõ pwõ- tõprè mato.
³ Manáro Byacè yěnuô acó ná angõ rò a ki dyéshyohtya thĩ thé ahèare pã, rò a ki
takótakè tãtũ pėnı thĩ ná kayáricyá nuôtõprè pã. ⁴ Dõ pẹ zũenı Byacè akhu-akhyërò, pẹ
thėgně ná thĩ klyã- krwõmẹ plehyã tadũ pọ nyã phú pẹ mekyã thĩ yěnuô hó. ⁵ Byacè ki
thũcuõ dũ thĩ dó Cómarya tẹmọ akũ ná Krıstũ a tẹkhyáthẹplòhtũ akũ yěnuô pã ní~.

Tẹmẹ Lyabè Dõ Bèmẹ Tẹphyétẹmẹ Agně

⁶ Puõvyá Krıstũphú thĩ~, dó Byacè Jesũ Krıstũ amwı akũ, pẹ mekyã thĩ ngó, lõ-
puõvyá dó a taklělěbyá rò a krwõmẹ kuõũ phú pẹ lẹklõmẹ dó pẹ dyékyã thĩ yěnuô
to tahenuô cuõ bõthyó tã ná èthĩ tãmé ní~. ⁷ Thĩ nẹbyacè nıdũ thĩ tõ krwõmyábũ
mẹkuõ pẹ phútěnuô thĩ thėgně tãtę htuõdũhó. Mẹtẹhéro bí pẹ otõkuõ ná thĩ akhěnuô,
pẹ taklělěbyá ná to. ⁸ Ù lõkyã pėnó ná pẹ lẹlělě agně to. Mátõkhõnuô, thyáphú a
ki htwõhtya tã tẹvıtězã dó thĩgně tõprè- tãmé nuô, pẹ yácúe yácúrya kanõ- to. ⁹ Pẹ
ki kwımęcwó thĩ ná pẹ lẹlělě ná lẹolészó hėnuõma a kò prè. Manáro thyáphú pẹ ki

htwöhtya thĩ lĕmyábũ rò thĩ ki krwömekuõ phú pĕ meyĕ agněnuô, pĕ bè krĕkrĕrya nĩdyé nyacó. ¹⁰ Bí pĕ okuõpă ná thĩ akhĕnuô, pĕ ithyókyă thĩ, “Kayă dõ a taklĕ dûgnĕ tôprĕnuô, ũ tõbĕ dyéení lŭ tâcô~ to.”

¹¹ Pĕ cuõhétuõ phúyĕ mĕtĕhĕnuôma, pĕ nĩhuõ ná dõ thĩklĕnuô kayă taklĕ rò ae-arya kuõ tâcô~ to nuô a o tahe. Rò a cuõnuõ meşúsá kuõlõ ũruô a tĕritĕkyă nuô a o tahe, pĕ nĩhuõ phúnuô. ¹² Dõ Byacĕ Jesũ Krĩstu akũ, pĕ mekyă pĕngó yĕnuô ná kayă taklĕlĕbyă yĕtahe agně. Thyáphú ĕthĩ ki ohtwõprĕ tătõtăbĕ kuõ, htuõto a kiekiryă kuõ lahyă ũ rò a ki buôelyanı dyĕkuõ lahyă dû a thĕplòhtwõprĕ agněnuô, pĕ hĕshyohésòkyă nyă hó ĕthĩ hó. ¹³ Manárò, puõvyă Krĩstuphú thĩ~, bí thĩ mĕ tĕryă akhĕnuô, thĕplòpyĕ tă lahyă tãmĕ ní~. Tarú mĕ plehyă tadúlă lahyă phúnuô ní~.

¹⁴ Kayă tôprĕprĕ ki cŭĕ kuõ li dõ pĕ thŭpĕ thĩ yĕtôba a tĕithyóithya to hĕnuôma myátòmakyă ĕ ní~. Thyáphú a ki thĕtarĕ lya nĩdyédú anĕ pãnuô rò, bóthyó tă lahyă ĕ tãmĕ ní~. ¹⁵ Manárò thĕhtethĕhă tă ĕ tãmĕ ní~, mătôkhónuô dyéròdyéryĕ ĕ phú nĕ dyéròdyéryĕ nĕ puõvyă Krĩstuphú tôprĕnuô prĕ ní~.

Tĕhĕbĕ Dõkhyĕlõ

¹⁶ Tĕkacúkabĕ a Byacĕ ki dyĕtă dû thĩ tĕkacúkabĕ pwõ~ tôphuõ dõ klyă pwõ~ tôbõ akũ ní~. Byacĕ ki okuõ dû ná thĩ pwõ~ tôprĕ ní~.

¹⁷ Vă ma Paulu rò vă ră tĕhĕmõhĕryă yĕnuô ná vă takhu nĩdũ. Li pwõ~ tôba dõ vă ră htuõhó rò dõ atadũ nuô, vă ră mĕmámĕdyăkyă khódũ phúnuô. Vă ră mĕmámĕdyăkyă phúnuô pwõ~ tôphuõ có.

¹⁸ Pĕ Byacĕ Jesũ Krĩstu abwíataryĕ ki o kuõdũ ná thĩ pwõ~ tôprĕ ní~.

Timothy Aréló Tôba First Timothy Tèhébé Ré Dó Nyě

Timothy ma Krístuphú tôprè, a nacépã prè, a o dõ Asia Minor kékũ. Amuõ ma Judaphú rò a phè ma Greekphú. A krwõkuõ Paulu rò a htwõhtya prèmecwõ Paulu a tẹphyètẹmẹ. Paulu rã Li Timothy aréló yětõba a rã tẹritẹkyã akhãshyékhyã o thuõcõ.

Aréló rò a dyéròdyéryẹnì tẹthyóithya dõ ù ithyóthú è dõ prẹzùetẹ plómukũ nuõtahe. Tẹthyóithya thú yěnuõma a ohtwõhtya dõ Judaphú tahe a tẹtane tahe ná Judaphú máto tahe a tẹtane tahe mesilyã tólũ nuõprè. A zùenyãe lahyã ná hekhunékhu yěnuõ a mũmyáricyã nyacó khukhyě, thyáphú kayã tôprèprè ki nìbè kuõ tẹmẹlwõhteka agnènuõ, a bè oná tẹthégně dõ a dóuõ khókhye tahe rò a bè nídã krwõmẹ tẹduõtèdwó máhódũ bè duõesè tahe ná bè phyénì phúmě to nuõtahe. Liyětõba akũnuõ, a ithyóithya nuõtõnì kuõ pò ná tẹpõtari prẹzùetẹplómũ ari-akyã ná tẹcóbucóbě aklyáaklõ tahe, htuõrò a hésoluõnì pẹ prèhtwõ prẹzùetẹplómũ khuklõkhuklyã tahe ná prèmecwõ tẹokú tahe a tókò ohtwõprè lahyã phútě ari-akyã. Dõ khyě rò Paulu dyéthégně pẹ Timothy ná Jesũ Krístu a prèmètẹphú tôprè ma a bè ohtwõprè phútě, htuõrò bè myákhwè nídũ Krístuphú aplòamũ khólũ yětahenuõ phútě ari-akyã.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dõ nyě 1:1-2

Ithyóithyatã pẹ prẹzùetẹ plómuphú tahe ná prẹzùetẹ plómuphú dõ a htwõ khuklõdu khusuhtũ tahe 1:3-3:16

Ithyóithyatã pẹ Timothy a tẹphyètẹmẹ tahe 4:1-6:21

¹ Vã ma Paulu. Vã rácuõ nìpẹ thĩ liyětõba. Cómarya dõ a mẹlwõhteka pẹ yětõprè ná Jesũ Krístu dõ pẹ tẹmyásũ thèlẹ nídýe è yětõprènuõ, èthĩ hétã htuõhó angó ná a nõhtwõhtyahó vã ná Jesũ Krístu a Prèdõnyãphú tôprè. ² Vã rácuõ pẹ liyě dõ Timothy dõ athyaná vã phúpřekhũ shyètõ dõ tẹzùtẹnyã akũ tôprè a o.

Phè Cómarya ná pẹ Byacè Jesũ Krístu ki dyélyadũ è tẹbwítẹtaryě ná tẹthézò ná tẹkacúkábé ní~.

Tẹdyéròdyéryě Sũ Prẹthyóithya Thú Tẹ Tahe

³ Bí vã htecuõkyã dõ Macedoniaké akhě, phú vã nõo tadũ htuõhó nẹ bí vj Epheso akũnuõ, rò o tadũ plehyãpõ kíré bínuõ ní~. Kayã o bí nuõtahe yõ ithyóithya ù tẹthyóithya dõ aruõ rò athú tahe akhu-akhyě, nẹ bè hétãsó nẹngó ná nõokuõkyã èthĩ atẹthyóithya nuõtahe. ⁴ Hésonì èthĩ ná a ki mẹlõ kyãdě tã tẹshuõtèkhě ná tẹdyã kanikano mú~ nukhě nuõtahe ná tẹdyáklwidyalyã dõ ahtũ nuõtahe tãmẹ. Tẹnuõtahe ma a dyeohtya prè tẹkrékryã lũ, htuõto a mẹdídyã tãtũ tõkuõpódũ Cómarya atẹmẹ dõ pẹ meryã túprè è ná tẹzùtẹnyã yěnuõnuõ. ⁵ Tẹhétã ngóyě a tẹtaze myásũ ma thyáphú a ki hturyãhtya tẹmõ agně nuõprè. Tẹmõ yěnuõma a hyãhte dõ kayã théplò mwõplĩ nuõtahe akũ. Htuõrò a hyãhte dõ kayã o ná tẹthégně tẹryã ná tẹmũmyã rò a nwóphyé tẹ dõ aryã nuõtahe akũ, htuõto a hyãhte dõ kayã o ná tẹzùtẹnyã málakõ nuõtahe akũ.

⁶ Kayă tahehe nuô, a tarí kòklòkyă ané ná tàyetahe rò èthi cuôhébedônyă rókhyělũ ngó dõ a kyädě nuôtahe hò. ⁷ Èthi thézũ htwöhtya lahyă Cómarya a prèithyó tètthýótètthya athará tahe tadúro èthi atèhébé nídú nuôtahe bèbé, èthi hékryá- ítenuô a thégne kakhýe nidyé lahyă to. Tèritèkyă tahe dõ èthi hébé pryèkadí dõ ari-akyănuô bèbé, èthi thégneplõ nidyé tôcô- to.

⁸ Pè nõe tètthýótètthya yě bí a kò nõe akhènuô, pè thégne ná aryá pré. ⁹ Pè thégne ná tètthýótètthya yètahenuô, ù dyéohya è dõ kayácókayăte tahe agnènuô mato. Mátòkhónuô, ù dyéohya pé kayă dõ a mètthú tètthýótètthya tahe ná kayă dõ a nídă kuõũ to tahe, htuõrò kayă dõ a bezúbenyă kuõũ Cómarya to tahe, ná kayă dõ a mē tètthútèplá tahe, ná a còbě kuõũ Cómarya to tahe, ná a tanē kuõũ Cómarya to tahe, ná a mēthyě aphě kimátorò amuõ tahe, ná a mēthyě kayă tahe, ¹⁰ kayă dõ a cuóthú prēmòprèkhũ tahe, kayă dõ a thèplòka dõ aphúamèkhu tahe, prèkhũ ná prèkhũ thúkhyělũ, kayă púisèe ù ná rũ tahe, kayă dõ a lahõtè tahe ná kayă dõ a cuó khyábòkhyábye athé tahe, kimátorò a mētè dõ aruô tôcôcô dõ a lùkhó ná tètthýóithya acóate tahe agnè pré. ¹¹ Tètthýóithya dõ acóate yènuôma, myáhtye pré dõ tètthèkrũmila akũ yènuô pré. Cómarya zúení vă rò a dyé vă tètthèkrũmila yě dõ vă ki bè pruõtă agnè nuôpré. Tètthýóithya acóate yènuôma a hyă dõ tèsòri a Cómarya du dõ ù htuthéhtya lũ yètòprè a o.

Dõ Byacè A Tètthézò Akhu-akhyě Paulu Hébwihétaryě Lũ

¹² Pè Byacè Jesũ Krístu dyé hó vă tètthètèrè dõ vă ki mē atēmē agnè akhu-akhyě, vă hébwihétaryě è. Htuõto a dya vă phú kayă dõ acó ná angó tòprè rò a nwóhtya vă dõ vă ki mēpè ètēmē akhu-akhyě, hébwihétaryě è. ¹³ Dõ- arèkhě nuôma, vă hé mũmyáricyă Jesũ Krístu, vă mēcyēmecũ è, vă pacyeishyè è tadúro Byacè thézõnı vă, mētèhèrò vă yõ zúenyăe kuõhı to, rò vă mētè yètahenuô, vă yõ thégne híto akhu-akhyě, a thézõnı vă pré. ¹⁴ Rò pè Byacè klõlyă lyálya ényacó hó abwíataryě dõ vălo rò a dyéhó vă tètthútènyă ná tēmõ dõ a o dõ Jesũ Krístu akũ nuôtahe hó.

¹⁵ Thyáphú Jesũ Krístu ki hyă mēlwóhtekă kayă tètthútèoraphú tahe rò, a hyálya dõ hekhu yě hó. Tèhébé yènuôma acóate rò kayă lõ- plı tókò phyésũ lõthulòthé è. Prēmētthútèphú lõ- plı aklènuôma vă ma kayă dõ a mētthú dulõũ tòprè hó. ¹⁶ Manáro thyáphú Cómarya ki dyéluõhtya Byacè Jesũ Krístu a tètthýáthédõ alóabă dõ vălo agnènuô, a thézõnı vă. Mētèhèrò vă ma kayă dõ a mētèthú dulõũkhõ tòprè hó. Thyáphú vă ki htwöhtya pé ù lémýábũ dõ prèzúe è dõkhyě tahe agnè, htuõrò thyáphú èthi ki nıbèkuõ thèhtwòprè tacúprè talèkré agnè nuòrò Cómarya thézõnı vă pré. ¹⁷ Kayă pwõ- tòprè ki htuthéhtya dû khwı dõ a põtáritè tacúprè talèkré rò a thyécýáto yètòprè ní-. È ma Cómarya dõ ù myáhtyecyă lũ to. Cómarya mamátú è tòprè pré. Kayă pwõ- tòprè ki dyadudyahtúdú è, ù ki mēlímētakhě htyadú è pwõtòhtũ ní-. Amèn.

¹⁸ Văphúkhũ Timothy, tètthõ vă nõmē nē khõnyă yètahe nuôma, a krwõmē kuõpré kayă tahe a tètthébé one hò nèrinèkyă tahe nuôpré. Thyáphú nē ki saryá tē agnènuô, nõe Cómarya a tètthébé one yètahe phú ù nõe takuõtábě tahenuô ní-. ¹⁹ Rò pũmanı nē tètthútènyă ná nē thèplò a tèttanē mwõplı nuôtahe ní-. Kayă tahehenuô, a plwõkyă lahyă atē yètahe akhu-akhyě a tètthútènyă pyékyă lõ pré. ²⁰ Kayă dõ a tètthútènyă pyékyă phunuôtahe ma máhó Hymenaeo ná Alexandro hó. Thyáphú a ki htwö tètthýó dõ

èthigně rò a ki okuõkyă a tềhébèthú Cómarya nuõtahe agnënuô, vă dyétăkyă hó èthi dõ khñéricyă khuklõ a takhukũ hó.

2

Prèzùetèplòmũ A Tềcòbucòbề

¹ Dõ tềlõ~ plĩ aklënuô tềdõ a lodulõ dõ vă thézũ dyéhědyére thĩ nuõma mặhõ thĩ ki kwícòbề pề dõ ùgně pwõ~ tôprề, rò kwĩnĩ pề kuõ ùruô atèlo tahe, htuõrò hébwíhétaryěhtya pề Cómarya dõ kayă lõ~ plĩ agně. ² Còbề lahyă phúnũ dõ khwĩ tahe agně ná khwícòphya lõ~ plĩ tahe agně. Thyáphú pề ki ohtwõprề othuòokrě kacủkabé dõ tềdyazũdyanyă Cómarya rò ohtwõprề tătõtặbề kuõ ná ù dõ tềpwõ~ tồcõ akũ nuõrò, kwícòbề lahyă phúnũ ní~. ³ Yěma tềdõ aryă rò a mệthếkrũ pề Cómarya dõ a mệlwóhtekạ pề yếtôprề athéplò. ⁴ Cómarya thềplò dõ kayă pwõ~ tôprề ki nủbề tềmệlwóhtekạ rò a ki thềgně lahyă tềmátềcõ. ⁵ Mệthếhèrò Cómarya otũ tôprề~ tuõ. Htuõrò kayă dõ a mệpệmệdwõ pề khyěthya Cómarya ná prềlukayă nuô a o tôprề. È ma prềlukayă Jesũ Krĩstu yěnuõhõ. ⁶ Thyáphú a ki ihta kạkhyề prềlu hekhuphũ lõ~ plĩ agnënuô a dyélyăkyă a thềhtwõprề. È ma prềkhyáthề dõ a hyă tồshuõtõkhề tôprề. ⁷ Dõ tềritềkyă yề agně, ù nõhtwõhõ vă phú prềhếso dõnyătề tôprề ná Prềdõnyáphũ tôprề ná Thará dõ a ki ithyópề Judaphũ mặto tahe ná tềzũtềnyă dõ a mặlakõyề ari-akyă tôprềhõ. Vă hé lahõlahya náto. Vă hécó prề.

⁸ Phúnũ akhu-akhyề dõ khălề pwõ~ tôphonũ vă thézũ ná lõ~ prềkhũ tahe ki zõhtya atakhu sặsề rò kwícòbềtề. Rò dõ a tềkwícòbề akũnuô, tềkrếtềkryă, tề thềplòdu thuõhtyềhtũ tahenuô a tồbề onĩ to.

⁹ Vă thézũkuõ ná lõ prềmò tahe ki dyathudyathề lahyă a tềkũhyethyáçạ tahe. Kũthyă lahyă tề dõ atõabề nuõtahe, tari susénề rò ithye-ikĩ tặ khuluộ tặmề, kalặhtya tặ kalặhtề ná lộthềlồprồ tahe tặmề, rò kũthyáhtya tặ hyeçạ dõ angudungusĩ nuõtahe tặmề. ¹⁰ Mặtõkhõnuô, prềmò ma tồkò tari susề mệtwỏ anề ná tềmề dõ aryă tahe. Prềmò dõ a ỏlyạ ná a ki dyaduzũnyă Cómarya tahenuô, a tồkò mề lahyă tềryă phúnũtahe.

¹¹ Bĩ prềmò tahe ithyó pữthềgně lahyă anề akhënuô, èthĩ tồkò ithyó pữthềgně dõ tềothuòokrě akũ ná dõ tềnĩdặ lõ ngỏ akũ. ¹² A ki phyénĩ shuõkhề dõ èthĩ ki ithyó prềkhũ tahe bềbề, nõnĩ a taryěshyosõ dõ prềkhũ tahe akhu bềbề, vă plwõmề èthĩ to. Èthĩ bề othuòokrě prề. ¹³ Mệthếhèrò Cómarya byályạ rếlõ Adam. Rò Eva nuõma, Cómarya byályạ no è dõkhyề prề. ¹⁴ Rò khñéricyă khuklõ ilolahõ Adam mặto. Khñéricyă khuklõ ilolahõ è rò a mệtềthũ nuõma prềmò prề. ¹⁵ Manárò prềmò tahehe nuô, a ki oklõsõma lahyă dõ a tềzũtềnyă ná atềmỏ, ná a tềsặsề akũ rò a ki o lahyă ná a tềdyathudyathề sặprề anề hënuõma, Cómarya ki mệlwóhtekạ èthĩ bĩ èthĩ phúo akhënuô pặ.

3

Prèzùetèplòmũ Khuklõkhuklyă Tahe

¹ Tềhébề yěnuõma acóatề rò kayă tôprềprề ki thézũ htwõ prềzùetèplòmũ khuklõkhuklyă hënuô, tềmề dõ a thézũmề yěnuõma tềmề dõ aryă tồcõ hó. ² Kayă dõ a htwõ prềzùetèplòmũ khuklõkhuklyă tôprềnuô, ù dya tềthũ dõ lủlỏ nuô a bề onĩ to, a

bè mẽopré tôprè~ tuõ, a bè cyéthãrysãpré ané, a bè pôlyacyá nıdyé ané, a bè ihtònyã tãtõtãbèryá, a tõbè émõsũ sĩprėsĩmyã dõ ahi, a tõbè ithyóithyacyá tẹ. ³ Htuõrò a tõbè emũõpryá nı to, a tõbè thèplòphuô nı to, mậtkhónuô a tõbè mậ kayã dõ a thèdõthéngã, kayã dõ akréakryá kuõ to, a bèmõnı rũttẽ to. ⁴ A tõbè mậ kayã dõ a poryacyá nıdyé a hiphúphyãphú tahe htuõrò a tõbè buôdu ithyóhtya nıdyé aphú tahe dõ a ki nıdã lũ ngó rò a ki dyaduzũnyánı lũ dõ tẹlõ~ plı akũ. ⁵ Mẹtèhèrò kayã tôprèprè dõ a tốpóthũnı a hiphúphyãphú tahe phútẽ phútẽnuô, a ki thégñẽ to hèrò a myákhwè nıcyá Cómarya a prèzũtẹ plómuphú to. ⁶ Thyáphú a ki dyahtyalõ tã athèplò tãmé, htuõrò thyáphú Cómarya ki cirya tã è thyáná a cirya khĩnérıcyá khukló nuõtãmé nuôrò, a bè htwõnı kayã dõ a zũethẽ mópãpré nuôto. ⁷ Kayã dõ a zũekuõ Jesũ to tahe ki bezũbenyá lũ agñẽnuô, a tẹihtònyã hébèhésũ tahe tõbè ryá pwõ~ tồphuó có. Kayã dõ a zũekuõ Jesũ to tahe ki bezũbenyá lũ phúnuôto hénuô, a ki mẹtãrẽ lũ pã, htuõto a ki nıkyã khĩnérıcyá khukló adádõ pã.

Prèmecwó Prèzũtẹ Plómukũ Tahe

⁸ Thyáphúnũhò kayã htwõ khuklòkhuklyã dõ a mẽcwó prèzũtẹplómũ tahenuô, ù pwõ~ tôpré tõbè dyadu èthĩ, rò èthĩ tõbè hébècò ngó, èthĩ tõbè õ talwótalyenı thòbĩthèhtyẽzã to, htuõrò a tõbè lahõ kóvèkópã enı rũ dõ ùkhu to. ⁹ Tèzũtènyá dõ acóatẹ adu-azã yẽnuô, èthĩ tõbè pũmanı ryá è ná tẹthèplò mwõplĩthĩplo. ¹⁰ Ù tõbè mẽmyáré èthĩ. Èthĩ ki khyãbé tèmemyáyẽ, htuõrò ù lédya tẹthũ dõ lũlõ ki oto hèrò plwõmẽnõ èthĩ ná prèmecwó tẹdõ prèzũtẹplómũ akũnuô.

¹¹ Èthĩ amẽ tahenuô bebè, ù pwõ~ tôpré tõbè dyadudyahtũ èthĩ, èthĩ tõbè dyánı ùzõ to, èthĩ bècyé thãrysãpré ané rò èthĩ tõbè mậ kayã dõ acó ná angó dõ tẹlõ~ plı akũ.

¹² Prèmecwó prèzũtẹplómũ tôprènuô amẽ tõbè opré tôprè~ tuõ, a tõbè pocyá nıdyé ryá a hiphúphyãphú. ¹³ Prèmecwótẹ yètahe dõ a mẽryá tẹphyètèmẹ yètahenuô, ù ki bedubehtũ èthĩ pã, rò bí èthĩ ithyó pẹ ù ná a tẹzũenyãenı Byacè Jesũ Krıstu yè akhèpãnuô, a ki thèplòkhũhã hyã rò zũehyã nıdyé ané pã.

Pẹ Tècóbucóbẽ Acóazã

¹⁴ Timothy~, bí vã rã pẹ nẹ li yètõba akhẽnuô, vã myásũ ná nyetyato pãnuô, vã ki hyã myáhtye pryálé ná nẹ pã. ¹⁵ Manárò vã ki hyã pyázèlã hèrò pẹ tókò ohtwõpré dõ Cómarya a hidókókũ agñẽ phútẽ nuô, vã liyẽ ki dyéthégñẽ nẹ pã. Hiyẽ nuõma mậ hó Cómarya dõ a htwõpré tôpré a prèzũtẹplómũ yẽnuõhõ. Prèzũtẹplómũ yẽnuõma a dyé sõhtya tẹcótẹtẹ a tẹithyó tahe dõ athyaná hihtũ ná hikyãryã dõ a tahtwó manı hiyẽ tòmẽ nuõhõ. ¹⁶ Pẹ tẹcóbucóbẽ acóazãyẽ adu-azã có bá~ tẽ bá~ tẽnuô ù htébıkyã nıcyá è tôprè~ to.

Krıstu oluõhtya hó phú prèlu hekhuphú tôpré, rò Thè Sãsẽ Byacè khyáhó athé ná Krıstu yẽnuô a mẹtõ Cómarya athèplò, rò mókhu tanéphú tahe myáhtyebè hó è. Htuõrò è ari-akyã yẽnuô, ù hèsodõnyã hó è dõ myècõruõphú tahe aklèhõ. Kayã o dõ hekhuyẽ tahehe nuô a zũkãnyãkã kuõ hó è hó. Cómarya cõhtyahó è dõ mókhu dõ tẹlĩtètakhẽ akũhõ.

4

1 Thé Săsě Byacě hěso tătę hó ná shyé~ mõnyě dőkhyě tahe akũ pãnuô, kayã tahehe ki vïkyã lahyã a tẹzútẹnyã pã rò èthi ki nĩdã khĩné dố a lahõ dũgně nuôtahe pã, rò a ki krwõkuõ khĩné dố a lahõlahya tahe a tẹithyóithya tahe pã. 2 Tẹithyóithya yětahe nuôma a hyã dố kayã lahõlahya tahe a o. Bí èthi mệthúcótẹ akhẽnuô, a tanẹ ná a mệthútẹ taki~ to. 3 Èthi ithyóthũ ù ná nõphyé ùmẽũvẹ to, htuõrò sèesèõ tahehenuô a nõduõeduõ ù. Manárò Cómarya byálya pẹ sẹe yětahe dố prẹzũenyãetẹ tahe agně. Kayã dố a zũenyãetẹ tahe ná kayã dố a thẻgně tẹmátẹcố tahe agněnuô, a ki hébwihétaryěhtya Cómarya rò a phyée sẹe dố Cómarya byálya yětahe henuôma anĩ prẹ. 4 Mệtẻhẻrò lỏ~ Cómarya byálya tẹ tahe nuôma aryã lỏplĩ pwỏ~ tởcỏ prẹ. Ki nẹ phyésũcyã tẹpwỏ~ tởcỏ ná tẻhébwihétaryě henuôma tở vïkyã è tởcỏ~ to. 5 Mệtẻhẻrò mặ dố Cómarya alẫangố ná pẹ tẹkwicỏbẻ akhu-akhyě, Cómarya cũhỏ dố a ki phyésũ tẹyětahe hó.

Jesũ Krĩstu A Prẹmẹtẻphủ Dố Aryã Tỏprẻ

6 Nẹ ki ithyópẹ puỏvyã Krĩstuphủ tahe ná tẹyětahe henuôma nẹ ki htwõdũ Jesũ Krĩstu a prẹmẹtẻphủ dố aryã tỏprẻ pã. Bí nẹ mẹphũnuô akhẻ, nẹ ki buõduhtya nĩ kuõdũ nẹnẹ ná tẹmátẹcố dố tẹzútẹnyã akũ nuôtahe ná tẹithyóithya aryã dố nẹ krwỏ mẻhỏ nuôtahe pã. 7 Manárò tẹdyã dố~ nyenu dố a tặtặbẻ kuõ ná cómarya mặto nuôtahe, tẹdyã dố abwĩataryě okuõũto nuõtahenuô, cuỏvỏ khẻvỏkyã lahyã ní~. Mặtỏkhỏnuô thyáphủ nẹ ki ohtwỏprẻ phủ Cómarya a tẻthẻzũ agněnuô ithyó cyãhtya nĩkhyě nẹnẹ pwỏ~ tỏphuỏ ní~. 8 Tẹithyó cyãhtya nịnẹ dố nẻklỏpházye tỏkyě nuôma, abwĩataryě o tahe. Manárò ithyó cyãhtya nĩ nẹnẹ phủ Cómarya thẻzũ nõ ohtwỏprẻ nẹ nuôma abwĩataryě o lỏplĩ cố. Pẹ cuỏithyỏ cyãhtya nĩtuỏ pẻnẹ phủ Cómarya a tẻthẻzũ nuô mẻtẻhẻrỏ, tẹyẻnuô a ki htwỏbwĩhtwỏtaryě mặlakỏ tũyẻ tỏhtũ agněnuô mặto, shyé~ nopã tỏhtũ agně bẻbẻ, a htwỏbwĩhtwỏtaryě mặlakỏ cố pã.

9 Tẻhẻbẻ yẻnuôma acóate rò kayã lỏ~ plĩ tỏkỏ phyésũ lỏthulỏthẻ è, 10 mặdỏ yẻ akhu-akhyě, pẹ cyẻprẻcyẻlĩ mẻnyacố tẹ, mẻtẻhẻrỏ pẹ dya pẹ tẻmyásũ dố Cómarya dố a htwỏprẻ yẻtỏprẻ alo. È ma prẻmẻlwỏhtekã kayã lỏ~ plĩ, manárò kayã dố a zũkanyãka è tahe agněnuô, è ma prẻmẻlwỏhtekã dố a tătẹ lỏũkhỏ tỏprẻhỏ.

11 Mẻkyã èthi ngỏ rò ithyóithya èthi ná tẻyẻ tahe ní~. 12 Nẹ ma kayã duhtyabyavi akhu-akhyě nõtane patĩ tã ù ná nẹnẹ tằmẻ ní~. Mặtỏkhỏnuô, nẹ tẻhẻbẻhẻsũ tahe bẻbẻ, nẹ mẻtẻ ítẻtẻ~ bẻbẻ, nẹ tẻmỏ bẻbẻ, nẹ tẹzútẹnyã bẻbẻ, nẻ thẻplỏ a tẻmwỏplĩhẻplo tahe bẻbẻ, htwỏhtya pẹ ù lẻmyábủ dố aryã dố kayã zũetẹ tahe agně ní~. 13 Dyẻ nẹ tẻshuỏtẻkhẻ rò yácủ hỏ pẹ ù lisặ dố ù mẻthẻnyẻ ní~, hẻsỏdỏnyã luỏ pẹ ù rò, ithyóithya tuỏ pẹ ù shyé~ vặ hyãtuỏkuỏ nẻ pãnuô ní~. 14 Myátặbẻkyã tặ Thé Săsě Byacẻ ashẻzũ dố Cómarya dyẻhtuỏhỏ nẻnuô tằmẻ ní~. Bí prẻzũetẻplỏmụ muỏprủmuỏprẻ dố a htwỏ khukỏkhuklyã tahe behtya hó atakhu dố nẻlỏ akhẻ, nẻ nẻbẻ dỉtủhỏ shyẻzũ yẻnuô dố kayã hẻprỏ one nẻrinẻkyã nuôtahe a o hó.

15 Thyáphủ ù lỏplĩ ki myãhtye nẹ tẻduhtyahtũhtya yẻ agněnuô, dyẻlya nẻ thẻplỏ dố tẻyẻtahe agně rò mẻ è pwỏ~ tỏphuỏ ní~. 16 Nẹ hẻbẻhẻsũ bẻbẻ, nẻ mẻtẻ ítẻtẻ~ bẻbẻ, nẻ ithyóithya ù tahenuô bẻbẻ, rỏnẻdyẻ è ní~. Oklỏsỏma dố tẻyẻtahe akũ pwỏ~ tỏphuỏ ní~, mẻtẻhẻrỏ, nẻ ki mẹphũnuô hẻrỏ nẻ ki mẻlwỏhtekã nẻtủdũ nẹnẹ mặto, nẻ ki mẻlwỏhtekã tuỏ pẻkuỏ kayã dố a nẻhuỏkuỏ nẻ nuôtahe pã.

5

Tèdyakhu Dô Kayă Zûkanyâka Tahe Agnê

¹ Thêprwô tă prêkhû muôprê tãmé ní~, manárò kwithézò hébè dyaduzûnyâ è phú nè kwithézò nêphê nuô ní~. Prêkhû dô anacê tahenuô dya è phú nêpuô ná nènê nuô ní~. ² Bezûnyâ lahyă prêmò muôprê tahe phú nêmuô nuô ní~. Htuôrò prêmò dô anacê tahenuô, bezûnyâ êthî rò tane mwôplithîplo êthî phú nè puôprêmò nuô ní~.

³ Prêmòokryâ dô ù prêmecwô lû oto tahenuô, dyaduzûnyâ êthî rò myákhwemecwô ní êthî ní~. ⁴ Manárò prêmòokryâ tôprênuô a ki phúo, matorò alye tahe ki o hénuô, aphúalye thítahe tóbè myákhwênî rédyé a muôokryâ a phyêokryâ yê phú Krístuphú lèklô mênúô. Phúnuô akhu-akhyê mēbwímētaryê khyê muôphêphyêphuô tahe ná klyá phúyê ní~, mētêhêrò mētêphúyê tahe nuôma atô Cómarya athéplò. ⁵ Prêmò tôprê dô a okryâ málakô rò ù prêmýáprêkhwê lû oto tôprênuô, a myásû a tēmecwô dô Cómarya a o. Htuôrò mōkhíkhí mōsêklêklê a kwícóbê tamômô có. Htuôto a kwithézò Cómarya ná a ki mēcwô lû. ⁶ Manárò prêmòokryâ tôprê dô a myápûnî a têtêzûthêlô a tēmēmolya nídyé anê tôprênuô, a htwôprê tadúrò a thyê htuôhó. ⁷ Thyáphú ù ki dya tă êthî têtú tēmênúô, ithyóithya tănípé kayă dô a zûe Jesû tahe ki mē lahyă phúnuô ní~. ⁸ Kayă tôprêprê ki a myánîkhwênî dyékuô aklwíalyă to hénuô, a htékyâhó Krístuphú a têtithyóithya hó rò è ma kayă dô a cyêlôklô pã có ná kayă dô a zûekuô Krístu to tôprê có. A cyêlô ma kayă dô a myánî dyékuô a hiphúphyăphú aphúamê to nuôtahe hó.

⁹ Prêmòokryâ tôprêprê dô ana ki bãhtyahí shyêthuôthyó tonuô, dya tă è dô prêmòokryâ a lirámá akû tãmé ní, htuôto a tóbè vèonó prê tôphuô prê. ¹⁰ Htuôrò a bè mádú prêmò dô amwîla luôryá ná a mētèryá tahe akhyê. A bè má prêmò tôprê dô a myákhwê duhtya ní ryáhtuô dûhó aphúalye tahe, a bè émosû sîprê tahe dô a hidókókû, a bè má prêmò tôprê dô a sîplî Cómarya akayă tahe akhăduô,* a bè mēcwô kayă bèpyábèsê tahe htuôrò a bè má prêmò tôprê dô a dyélya athé dô a mētèryá tahe agnê.

¹¹ Manárò, prêmòokryâ dô ana cêpă tahenuô, benuô tă êthî dô prêmòokryâ a lirámá akû tãmé. Mētêhêrò bí êthî thwihtyêpházye a têtêzûthêlô mēpékyă hó atēmô Krístu akhênuô, êthî thézû taple khyêthyá lahyă avê prê. ¹² Dô êthî mēpyékyă a têtôlya rénuô tòmû akhu-akhyê, Cómarya ki cirya êthî pã. ¹³ Htuôto êthî htwôhtya kayă taklêlêbyá, mēlô shuôkhê, rò cuólê htyahi tômê htuô tômê. Tú a taklê yênuô mato, êthî okô dyáúzô, pôûmwî, nuômesúsá dídyă tuôkuô dô úruô têtítèkyă akû rò hébè ngô dô a kò héto tahe. ¹⁴ Phúnuôrò vă thézû ná prêmòokryâ dô anacêpă tahe ki phyé lahyă avê. Htuôrò phúolyeô lahyă, rò myákhwênî lahyă hiphyă nuôma túrò kayă dô a myápû pè têtú dô a ki hémûmyáricyá pè tahenuô, a myáhtypă aléhé pè tahe to hó. ¹⁵ Mētêhêrò prêmòokryâ tahehe nuô, a taríkoklôkyă hó anê ná Krístu hó, rò a krwôcuôkuô lahyă khînéricyá khukló akhyê hó.

¹⁶ Prêmò dô a htwô Krístuphú tahenuô, dô a klwílyă aklênuô, prêmòokryâ ki o tôprêprê hérò êthî bè myákhwênî lû. Behtya tă têtívèzá yênuô dô prèzûetèplômû alô tãmé, mētêhêrò thyáphú prèzûetèplômû ki myá mēcwô prétú prêmòokryâ dô prêmecwô lû oto tahe agnênuôrò, myákhwênî lahyă êthî ní~.

* **5:10** 5:10 A bè má prêmò tôprê dô a mē Cómarya atēmê dô têtshyalya thé akû.

17 Muõprũmuõprẽ dô a htwõ khuklõkhuklyã dô a meryátè tahenuô, thì tõbè bezũbenyã èthĩ, htuõto èthĩ tõkò nĩbè pòepòò lèkhwólèkè.† Muõprũmuõprẽ dô a htwõ khuklõkhuklyã dô a krũmẽ Còmarya atèmẽ tahe, rò a hèsodõnyã pè ù ná Còmarya alãangõ rò a ithyóithya pè ù ná Còmarya alãangõ tahenuô, thì tõbè bezũbenyã èthĩ, dyépòepòò pè lakõ có èthĩ lèkhwólèkè có. 18 Metèhèrò lisàsèkũ hé, “Pũ dô thì nõizĩ tãthuõè ná buõnuô, thì tõbè ùbí akyãkũ to,” htuõrò “Prèmètèphú tòprènuô a tõbè nĩbè akhwóakè.”✧ 19 Kayã tòprèprè ki dya tètthú dô muõprũmuõprẽ dô a htwõ khuklõkhuklyã aklẽ tòprèprè kihèrò patítadũ prèkhyáthé ki o thègnè tomaná thèthuõ to henuõma nĩdã kuõ tã lahyã angõ tãmé ní. 20 Èthĩ ki mẽ tètthú kihèrò, thèprwõ èthĩ rò ithyó ryá kakhýè èthĩ dô kayã tòplutòphè a mètènyè nuô ní. Thyáphú kayã dô aruô tahe ki théisè agnènuô tarú mẽ lahyã phúnuô ní.

21 Dõ Còmarya ná Jesũ Krístu ná tanéphú sàsè tahe a mètènyè nuô, vã hétãngõ dô a klõma tòmũ ná nè ki cũe tètthyóithya dô akhu yètahe rò nè mètè ìtètè- bèbè, myábékhu tãphuô tã ù tòprè- tãmé ní. Htuõto myádu myápatí tã ù tòprè- tãmé ní.

22 Cuõ dyahtyapryã tã thì takhu dô ùlò tòprèprè dô a ki mẽ Còmarya a tèphyétèmẽ agnènuô tãmé ní. Cuõnuõ kuõ tã dô ù mẽ tètthútèplá aklènuô tãmé ní, osàsèdũ nètè ní.

23 Òtúhtýè tãmé, òsilyã tòná thòbìthèhtýè‡ takitaki ní. Nè swí tamõmõ dùgnè akhu- akhyè a ki meryácwókuõ nẹhókũ atèsè yènuô pã.

24 Kayã tahehe a tètthútèplá nuô a oluõ lálĩ ryácó, rò ù pwõ- tòprè myáhtye thègnè lõplĩ èthĩ tètthú yènuô ná Còmarya ki cirya èthĩ pã tadúrò kayã dô aruô tahehe a tètthútèplá nuô, khõnyákhèyè ù myáhtyeyã è to. Manárò ù ki myáhtyeno è dõkhyè pã. 25 Phúnuõhó tèmeryá dô pè myáhtye luõ lõphó có è nuô a o tahe. Tèmeryá dô ù myáhtyeluõ lálĩcyã cóhĩ è to tahe bèbè, ù ki myáhtye tãtèno è dõkhyè pã.

6

1 Thyáphú Còmarya amwĩ ki bè tèpacyéishyè tãmé, htuõrò thyáphú ù ki dyá tã pè tètthyóithya yètahe azò tòprè- tãmé nuô, lõ- kayã htwõcũ tahenuô, a tõbè dya lahyã athèplò ná a kò dyazũnyã abyacè tahe. 2 Cũ dô a o ná abyacè dô a zũkanyáka htuõhó Krístu tahenuô, vãbyacè ma prèzũtèphú prè tanè rò tã mètakhwótakè nĩ abyacè to. Mátòkhónuô, a bè meryá lõklõ có tè ná nuô có, mètèhèrò abyacè dô èthĩ mepè lũ a tèphyétèmẽ yètòprè nuõma kayã dô a zũenyãe Jesũ Krístu rò cũtahe mọ nĩdyè lũ akhu- akhyè, èthĩ tõbè meryá lõcó. Thĩbè ithyó èthĩ rò nõshyo èthĩ dô a ki bè krwõmẽ phúnuô.

3 Kayã tahehe nuô a ithyóithya thũ lahyã ù. Èthĩ atètthyóithya yènuô, atõ kuõ ná pè Byacè Jesũ Krístu a tètthyóithya dô amáacó yènuô to. Tètthyóithya dô a ki məcwó pè kuõ phú Còmarya thézũ nõ ohtwõprè ù tahenuô èthĩ ithyó pè kuõ toto. 4 Phúnuõrò kayã yètahenuô, a phyèdu phyéhtyalõ talwósúlũ lahyã có athèplò rò a thègnè lahyã tãcõ- to. Èthĩ thèplòshyo talwósúlũ dô a ki krékryã ù ná liplò tãplò ná tãplò angõlasá tahe akhu-akhyè, tàyètahenuô, a nõohtya tètthékhá lũ, tètthýètèngã, tèpacyéishyè, ná tètthànèthũ khyèlũ tahe prè. 5 Htuõto, a nõohtya tètthékryã ù pwõ- tòphuõ. Kayã dô

† 5:17 5:17 Lisàsè dô aruô tahehenuô, “Thĩ tõbè bezũbenyã èthĩ, htuõto èthĩ tõkò nĩbè pòepòò lèkhwólèkè” a hé kuõ phúnuô to, a hé, “Èthĩ tõkò nĩbè khwókè nyèphuõ khálè” phúnuô ✧ 5:18 5:18 Li Dõnyã 25:4, Luka 10:7
‡ 5:23 5:23 Thòbìthèhtýè ma athyaná htyèzã nuõhõ.

a krékryá ù yětahe a tètane nuôma a mũmyáricyá rò tèmátécó opá có dõ èthikũ to. Tècóbucòbè nuôma klyá dõ ù ki duzáhtyathè agnè tóbõ èthi tane lahyá phúnuô prè.

⁶ Manárò, kayá dõ a ki cűezűe Cómarya tòprèprè kihénuô a o ná tèthéplòmĩ. Túró teryá dõthudóthé tahenuô a ki melómebă pè lű tètòhtwöprè tahe pã. ⁷ Bí pè hyá opacělyá dõ hekhuyě akhènuô, pè phyéhyăní tètòcôcô è? Pè phyéhyăní tètòcô to. Pè ki phyékaní cyákhyě tètòcô hekhu yéma a o itě? Pè phyéka nícyákhyě tètòcô to. ⁸ Manárò, pè léelěó ná pè tètűtèthyá tahe ki-ohó nuô, pè théplò mĩhó. ⁹ Manárò kayá dõ a thézű duzáhtyathè tahenuô, a latănuôhó dõ tètòilo-ilyá akűhó, htuôto a lată nuôhó dõ tètèzűthélò dõ a kyădè yěnuô tahe akű ná tètèzűthélò dõ a mebèsě kăkhyě nídyé khyě lű yěnuô akű hó. A tètèzűthélò yěnuô a còklòmahó lű ná suplye hó. Rò tètèzűthélò yěnuô a shyatăhó èthi dõ tètèyètèkyá ná tètăpròtăřě akű yěnuôhó. ¹⁰ Metěhèrò tètèzűthélò rű nuôma tèmũmyáricyá lű plĩ arwíahtwo hó. Kayá tahehe nuô, a théplòshyo thézű talwósúlű rű khukhyě, èthi cuó taphăkyá ná tètűtènyá rò tètèplènebè écò mecumètyá lű èthi théplòhó.

Tèmekyăngó Dõ Timothy Agnè

¹¹ Manárò nè rò nè htwöhhó Cómarya akayá hò akhu-akhyě, klyacuó taphăkyá ná lű tàyè tahe ní. Thyáphú nè ki o ná tètòtètè, tètűe Cómarya, tètűtènyá, tètòtèklě, tètèkhyábètè, tètèhdòthénga thĩ tahenuô rò yácű krwölűpű tètèyetahe ní. ¹² Tètűtènyá a tètətèpă nuô tarú yácű sá è dõ aryá tadű ní, rò pűmaní ryá dyé tètòhtwöprè tacűprè yěnuô ní. Bí nè ólyá nè tètűtènyá yěnuô dõ ù éprè a mètènyě akhènuô, Cómarya è nè dõ nè nűbèhó thèhtwöprè tacűprè yěnuô hó. ¹³ Dõ Cómarya dõ a mehtwöprè tètèwötòcô yètòprè ná Jesű Krístu dõ a ólyá còcűprè angó dõ Khwí Pòntio Pilato a mètènyě yètòprè amètènyènuô, vă ki mekyá nengó. ¹⁴ Rò vă ki mekyá nè phúyě, cűe còcòtètè ngómekyá dõ vă dyéhtuôhó nènuô tahe. Nèrò nõdya tă tètű ná ù tãmé. Tarú mephúnuô tuóđõ Byacè Jesű Krístu hyăoluôhtya khyěthyá tòphuó pã nuô ní. ¹⁵ Cómaryadu dõ kayá htuthéhtyaní lű yètòprè ná túprè è tòprè dõ a pò tèt lű plĩ yěnuô, ná khwí tahe a Khwí, Byacè tahe a Byacè yètòprènuô, a ki nõhyă oluôhtya dű Jesű Krístu bí ashuókhě tătòtăbè hó nuô pã. ¹⁶ Cómarya dõ a thyěcyáto nuôma túprè è tòprè prè. A htwöprè dõ tètĩ, dõ ù hyăphúcýá dõ lűo tòprè to yěnuô akű. ù myáhtyenó è tòprè to htuôrò ù myáhtyecýá è tòprè to. Tètèbeduzűnyá ná tètèpròtèprya tacűprè talèkré ki o kuóđű ná è ní Amèn.

¹⁷ Mekyá nengó ná kayá duzáhtyathè dõ hekhu yětahenuô, rò hé èthi ná phyédu-phyéhtyaluó tă thínè tãmé, thèlèhtya ní tă thĩ tètòduzáhtyathè nuôtahe tãmé. Tètòduzáhtyathè yětahenuô, a oluó prè taplòphú pã rò a ki lamékýá pã hé èthi phúnuô ní. Manárò èthi tóbè myásűhtya dõ Cómarya a o. Thyáphú pè ki thèkrűthélò agnènuô, Cómarya dyé tătòtăpè pè có pè pwö tòphuó có. ¹⁸ Mekyá nengó ná kayá duzá nuôtahe nuô, rò hé èthi ná nõduzá kuó lahyá èthi dõ tètèmyá nuô tòkyě ní. Meé lahyá teryá phúnuô túma htwómăhó kayăduzá hó. Rò nõ thèkrűthélò zútă pèkuó ù, hé èthi ná nõmecwómekó éé pèkuó ná ũruô tahe ní. ¹⁹ Ki èthi mephúnuô hèrò, a thyáhó ná èthi dya-oplò ní hó a tètòduzáhtyathè dõ a byápřyěbyányéryá hó akhăshyeyě shyé nopă tòhtű agnènuôhó. Htuôrò èthi ki pűma níđű thèhtwöprè dõ a málakó yěnuô pã.

²⁰ Timothy~ púma rò takèbíní ryá tẹ dǒ Cómarya zúení nẹ dǒ nẹ ki myákhwè ní ryá tẹnuòtahe ní~. Cuǒvò khè̀vòkyá kayá dǒ a dyazúdyanyá kuǒ Cómarya to nuòtahe a tẹdònyá ná a tẹkrékryá kyǎdě lǔ dǒ kayá tahehe tanethú cyá có ná “tẹthégně” nuòtahe ní~. ²¹ Kayá tahehe zúe nídyé a tẹthékhuthégně yètahe akhu-akhyě, a cuǒpěkyá ná tẹzútènyá málakǒ yènuò hò. Cómarya abwíataryě okuǒdũ ná thǐ lǒ~ plǐ ní~.

Timothy Nyëba Tôba Second Timothy Tèhébé Rë Dõ Nyë

Li Timothy nyëbatôba yënuô, Paulu dyéthégnëplöcwó pë Timothy phú prëmerólütè dõ anacé pã tôprë ná prëmecwó lü ahólë tôprë. A thézù ithyóithya lü ari-akyã a khăshyëkhăryã ma tÛkhyáthëplòhtü ari-akyã yënuô hó. Paulu dyéthégnëcwó lü rò dyéhëdyére lü ná a ki hésodönyã plehyã pë lä ù ná Jesü Krístu ari-akyã. Htuõto a sítòbè cò ná tëmëcyëmëcû lü ná tëmëtakhwótakè lü yëtahe còbèbè, a ki pûma ní ryá tÛthëkrûmila a tÛthyóithya dõ atòabè yënuô ná lisăsë alyë yënuôtôba. Rò a ki më nídü atëmë máhò Thará atëmë yënuô ná prë hésodönyã pë ù ná Krístu a tÛthëkrûmila ari-akyã yënuô.

Htuõrò Paulu dyéròdyéryë nípó lü ná a ki cuõnuõ opatõkuõ tã dõ kayã sòdò tètane rò krékryã nídyë lü nuõtahe akü tãmë, kayã phúnuõtahe ma a mÛtwõhtya ryá ù máto, a dyëhtwõhtya shuõshuõ kayã dõ a níhuõ tÛtahe kipyékikyã agnë pré.

Paulu dyéhëdyérení Timothy ná a ki myábü kuõdü lü tÛhtwõprë tahe ná lü tÛtaze-one tahe, ná lü tÛzù tahe, ná lü tÛthëplòhtü tahe, ná lü tëmõ tahe, ná lü tÛkhyáthëplòhtü tahe, ná a tÛkhyácýëkhyácû dü ù mÛcyëmëcû lü yënuô tahe.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé rë dõ nyë 1:1-2

TÛtuthëhtya ná tÛdyéhëdyére tÛ 1:3-2:13

TÛdyéthégnëplöcwó ná tÛdyéròdyéryë 2:14-4:5

Paulu ari-akyã nídü tahe 4:6-18

Tèhébé dõ khyë 4:19-22

¹ Vã ma Paulu. Vã rãcuõ nípé thï liyëtôba. Cómarya théplò vã dõ vã ki htwõhtya Jesü Krístu a Prëdönyãphú tôprë, htuõrò Cómarya ólyã htuõhó ná a ki dyë pë thëhtwõprë dõ Jesü Krístu akü pã ari-akyã yënuô vã héso lõpéhó ù pwõ- tôprë hó.

² Vã rãcuõ pë vãphúkhü dõthudõthë Timothy dõ vã mõ nídyë è yëtôprë a o. Phë Cómarya ná pë Byacè Jesü Krístu ki dyélyadü nè tÛbwítëtyë, tÛthëzòklabè, ná tÛkacükabé ní-.

Tèhébwíhétaryë Ná TÛdyéhëdyére

³ Vã hébwíhétaryë Cómarya dõ nègnë. È ma Cómarya tôprë dõ vã mÛ atë ná vã théplò a tÛtane mwõplí phú vã muõphëphyëphuõ dõ- nyënu tahe mÛtuõhó nuõhó. Bí vã thënëhtyabè nè pwõ- tÛphuõ akhënuô, vã hébwíhétaryë Cómarya rò vã kwícóbë dõ nègnë mòkhíkhí mòsëklëklë cò. ⁴ Bí vã thënëhtyabè nè mÛthëhtyëlyã akhënuô, vã thézù myáhtye nyacó nè, mÛtëhërò thyáphú vã ki thëkrü lólóbăbă agnënuôrò, vã thézù myáhtye nè pré. ⁵ Vã thënëhtyabè nè tÛzütënyã dõ a tãtë htuõrò dõ a mã tÛcô- tuõ lü ná NÛphyë Loi ná nÛmuõ Eunice zÛë htuõhó nuõtahe. Vã zÛë sãprënyacë cò ná èthï tÛzù yënuô a okuõdü dõ nèkü pré. ⁶ Dõ nè zÛënyãë tãtëryã akhu-akhyë, vã dyë thënëhtya nè ná nè ki nõë plehyälã nè shyëzù yënuô. Bí vã behtya vã takhu dõ nèlò akhënuô, Cómarya dyëhtuõhó nè shyëzù hó. ⁷ MÛtëhërò, Thé Săsë Byacè dõ Cómarya

dyélya htuôhó pè yënuô, a nõhtwöhtya pã pè ná kayã dö a théisë tètahenuô mápãtohó. Mátôkhónuô Thè Säsë Byacè meבּאַנוֹ פֶּהֹּ pè thèplò ná tètaryëshyosò ná tèmọ ná tètópłya cyá nı́dyédú pèné yënuôhó.

⁸ Phúnuô, nè kırı khyá nèthé dö pè Byacè agnënuô thétarë tãmé, dö Byacè akhu-akhyèrò, ù dõtã vã dö htòkũ yënuô bèbè, thétarë tãmémé. Mátôkhónuô khyárokũ tèsòphásorya ná vã dö tètèkrũmila agnë phú Cómarya dyé nè tètèrè nuô. ⁹ Thyáphú pè ki htwöhtya Cómarya a prësäsèphú nı́dú tahe agnënuô, a mëlwohtekã hó pè hó, rò a é hó pè hó, dö pè mehtuôhó tètphyètème nuôtahe akhu-akhyèrò, a é pè nuô mato. Yëma mädú a tètaze-one ná abwıtaryë nı́dú prè. Bí a byálya tyahı́ hekhu tonuô a dyélya pè tètewıtètaryë yënuô dö Jesũ Krı́stu akũ yënuôhó. ¹⁰ Manárò khönyáyë pè Byacè Jesũ Krı́stu dö a mëlwohtekã pè yètòprè hyáhó akhu-akhyë, a dyélũ pèhó pè tètewıtètaryë yënuôhó. È mepyékyáhó tètthyë a taryëshyosò dö a péepéö pè yëtahe hó. Htuôrò dö tètèkrũmila akhu-akhyë, a dyélũ htuôhó thèhtwöprè dö a thye cyáto yënuôhó. ¹¹ Cómarya nwóhtyahó vã phú prèhèsodönyã pè ù tètòprè nuôhó, htuôrò a nwóhtyahó vã phú Prèdönyáphú tètòprè ná Thára dö a ithyó tètèkrũmila tètòprè nuôhó. ¹² Mephúnuôrò dö tètètahe akhu-akhyë vã khyábèhó tètè tahe hó. Manárò vã thétarë to, metèhèrò, vã thègnèhó prè dö vã zũkanyãkã è yètòprè hó, htuôrò vã zũehó ná tèt dö a dyélya dö vã takhukũ yètahenuô, è ki opöma nı́tuödyédú dö mõnyë tadúpã nuôtönyë pã.

¹³ Phú nè ithyó nı́htuôhó dö vãlọ tahenuô, pũma rò krwömyábũ me kuödú ní. Rò nè tókò zũe plehyãní Krı́stu rò nè tókò mõnı́ kayã dö aruô tahe. Nè ná Jesũ Krı́stu htwöhtya hó lũ tókò- tuö akhu-akhyë nè mebetè prè. ¹⁴ Opömanı́ tèt aryá dö Cómarya dyélya htuôhó nè yètòcönuô ní. Thè Säsë Byacè dö a ohtwöprè dö nèkũ nuôtòprè a taryëshyosò khukhyèrò pũklöma nı́dú tètèyã yètòcö ní.

¹⁵ Nè thègnè ná lö- kayã o dö Asia kékũ tahenuô èthı́ tarı́ cuókhókyã löplı́hó vã khälé hó rò dö èthı́ nuôtahe aklënuöma, Phukelu ná Hermogene otökuödú bí nuô.

¹⁶ Byacè Cómarya ki thézö nı́dú Onesiphoro ná a hiphúphyãphú ná kayã aruô dö a okũ ná è lö- plı́ nuôtahe ní. Metèhèrò, Onesiphoro ma a mẽmọ krũlã hó vã thèplò hó, htuôrò ù dönuô có vã dö htòkũ tadúrò dö vãkhuvãkhyë rò a thétarë to. ¹⁷ Bí a hyätuö dö vı́ Roma akũ akhënuô, htú- a myáhtye vã a tanẹ rò a cyèpryëcyèlı́ myápũ tadú có vã có. ¹⁸ Byacè hyã amönyë tönyë pãnuô Byacè ki dyé myáhtye dü lũ ná a tètèzö pãní. A mẽcwó vã dö vı́ Epheso akũ bá- tẽ nuô, nè thègnè tãtè dühó.

2

Jesũ Krı́stu Aklyëphú Dö A Thèplòcó Tètòprè

¹ Phúnuô akhu-akhyë vãphúkhũ- beshyobesò nè thèplò ná tètewıtètaryë dö a o dö Jesũ Krı́stu akũyë nuô ní. ² Phyéni tètthyó dö nè nı́huö htuôhó dö vã hèsopé htuôhó nè dö prèkhyáthé èprè a mètènyë nuôtahe ní, rò dyétã dıtú tèt yètahenuô ná kayã dö atãatè léthèlèni è rò a ithyócyã dıtú pè ù nuôtahe a takhukũ ní. ³ Khyárokũ tètpyátèsë ná Krı́stuphú dö aruô tahe phú Jesũ Krı́stu aklyëphú dö aryá tètòprènuô ní. ⁴ Klyëphú dö a o dö tètphyètème akũ tètòprènuô, a yö thézũ mẽtømmө a klyëkhukló athèplò akhu-akhyë, a tồ mẽ sívyädı́dyã ní ané ná tètphyètème dö aruô tahe to. ⁵ Kayã dö a dícé

tè tôprènuô, ki a nĩdã mekrwõkuõ tètíçě a tèt̃hyót̃t̃ethya to hénuôma a nĩbècyá kuõũ tètíçě akhwóakě to. ⁶ Kayã hyãelyá dõ akrũ tôprènuô, a tõ nĩbè rėlõ thòthèvèphõ tahe prè. ⁷ Tane tãte lahyã tẽ dõ vã héyènuô, mețehérò Byacè ki dyéthègnèplõ nĩlõdũ nẽ tẽpwõ- tóçõ pã.

⁸ Thènéhtya lahyã Jesũ Krĩstu dõ Cómarya mehtwõprè kakhýẽ è dõ tèt̃hyẽ yènuô tôprè. È ma a máhõ Davi aklwĩalyã hó. Tèt̃hèkrũmila dõ vã hésodõnyã pè thĩ yènuôma Jesũ yẽ ari-akyã hó. ⁹ Vã yõ hésodõnyã pè ù tèt̃hèkrũmila akhu-akhyèrò, vã khyábèhõ tẽcyètècũ rò ù còklõma có vã ná suplyèt̃t̃é thyáná kayã mehtũ tèt̃hyót̃t̃ethya tôprè có. Manárò Cómarya alãangõ nuô ù còklõmacyá ná è to. ¹⁰ Phũnuòrò thyáphú kayã dõ Cómarya nwóhtya lũ tahe ki nĩbèkuõ tẽmelwóhtekã ná tẽlĩt̃t̃akhẽ tacũprè dõ Jesũ Krĩstu akũ yènuô rò, vã khyáthèplòhtũ pè èthĩ prè.

¹¹ Tèhébè o,

“Pè ki thyèt̃õkuõ hó ná Krĩstu rò pè ki htwõprè t̃õkuõ ná è pã.

¹² Pè ki khyáthèplòhtũ tẽ hérò pè ki p̃õ t̃õkuõ tẽ ná è pã,

Pè ki htékyã è rò è ki htékyãkuõ pè pã.

¹³ Pè ki có ná è to manárò acõ- tadũdũ pã ná pè pã, mețehérò a htébĩ lyanĩ cyádyékuõ anèto.”

Tèhébè yètahe ma acóate prè.

Prèmetèphú Dõ Atõ Cómarya Athèplò Tôprè

¹⁴ Dyé thènéhtya khyèthyá lõ- prèz̃t̃t̃èphú nuòtahe ná tẽyètahe ní-, rò thyáphú èthĩ kíkrekikryá nĩdyé khyèlũ ná ngòhèbè yètahe tãmènuô nõrõnõryẽ sãprè èthĩ dõ Byacè a mèt̃hènyẽ nuô ní-. Tènuòtahe ma a meryá tẽ máto. Mátõkhónuô a mepýemèkyã prè kayã dõ a hyã nĩhuõ èthĩ krékryá nĩdyé khyèlũ ná ngõ nuòtahe prè. ¹⁵ Thyáphú nẽ ki mețõmèbè phũ Cómarya a tèt̃hèz̃ũ nuô, htuõto thyáphú nẽ ki thyáná prèmetèphú tôprè dõ a thètarẽ nĩdyé a tẽphyèt̃emẽ to, htuõto thyáphú nẽ ki htwõdũ kayã dõ a ithyót̃õ ithyóbè pè ù ná Cómarya alãangõ a tẽmátècõ tôprè agnènuô, yácũ meryáryá có ní-. ¹⁶ Cuõvõ khèvõkyã tẽhébè dõ a bezũbenyã Cómarya to nuòtahe ní-, mețehérò tẽhébè phũnuô tahe ma taklya ná a thũ taphã yecuõ yecuõkyã ù ná tẽdyazũdyanyã Cómarya nuòprè. ¹⁷ Tẽ dõ kayã yètahe dõnyã nuòma, athyaná tẽcutèt̃htyã dõ a e tãprõkyã pházye nuòtahe prè. Kayã o thègnè dõ a mețè phýyẽ nuòma máhõ Hymenaeo ná Philetò. ¹⁸ Èthĩ cuõ taphãkyã tẽmátècõ aklyá rò èthĩ hé lahyã, tèt̃hyẽ ihtò htwõprè kakhýẽ nuòma a htwóhtya htuõhõ a hé lahyã phũnuô akhu-akhyẽ, a mepýékyã lõ kayã tahe a tẽz̃t̃t̃enyã. ¹⁹ Manárò ù mẽ kazuõcyá ná Cómarya a tẽkhãshýé klõma yènuô to. Dõ tẽkhãshýé yẽ alõnuô ù rão, “Byacè thègnè nĩdyédũ akayã”^{*} rò “Kayã pwõ- tôprè dõ a hé ná vã ma Byacè akayã tahenuòma, a tõbè tarĩ cuõkhókyã anè ná tèt̃hũ yènuô.”

²⁰ Dõ kayã duzá hitõmẽ akũnuô d̃pòd̃d̃õ o amyemyẽ acõcõ có. Tahehe nuô ù mẽ è ná rũhtẽ, tahehe nuô ù mẽ è ná thò, tahehenuô ù mẽ è ná he. Tahehe rò ù nõè è bí ù lodu khódũ è ashuõkhẽ, tahehe nuô, ù dya ná lènõè è mõiémõlĩ agnè prè. ²¹ Kayã tôprèprè ki mẽ mwõplĩ htyakhyẽ anè ná tẽ dõ a ví lũ nuòtahe hénuô, a htwóhtya d̃pòd̃d̃õ tóçõ dõ ù nõè è bí ù lodu khódũ è akhènuô hó. A besãšẽ anè akhu-akhyèrò, a htwõbwĩhtwõtaryẽ dõ a Byacè agnè. Htuõrò a o taritaryã anè ná a kířè meryá

^{*} 2:19 2:19 Li Lẽmĩklẽ 16:5

tè lǒ~ plǐ agnè hó. ²² Cuố taphăkyă ná phúthè a tètèzùthélǒ ryáto nuôtahe ní~, rò lǔ lahyă tètótètè, tètùtènyă, tèmọ ná tètăcúkabé, rò otǒkuǒ ná kayă dǒ a èhtǒhtya Byacè ná athéplò dǒ a mwǒplǐthǐplo nuôtahe ní~. ²³ Cuố taphăkyă ná tètəkryă kyădè dǒ angǒlasá oto nuôtahe ní~. Nè thégñè ná tèt yètahenuô dǒkhyè tadù păma a dyéo htwǒhtya tètκlyètèngă khyèlǔ prè. ²⁴ Byacè alulé tǒprè hénuôma a tǒ béklyébèngă ní ù to, mătǒkhónuô, a tǒ hébè thédǒthéngă dǒ ù lǒplǐ akhu, htuǒrò a tǒbè mǎ Thára dǒ aryá rò khyáthédǒ tèt tǒprè. ²⁵ Bí a ithyó ryá kăkhyè kayă dǒ a htésù è tahe akhènuô, a tǒ hébè thédǒthéngă ù. Taryă~ ma, Cómarya ki dyénǐ pè èthǐ ashuǒakhè ryá dǒ a ki ză nǐdùkhyè ané pǎ rò a ki thégñè htyakhyè tèmátècǒ pǎ. ²⁶ Rò èthǐ ki thégñèhtya nǐkhyè ané pǎ rò a ki mǐlwóhtekă nǐdyé ané ná khǐnérícýă khuklǒ adápă yè akǔ pǎ. Mamètèhèrò khǐnérícýă khuklǒ pǔnǐ hó èthǐ rò a nǒmè hó èthǐ phú atǒ lǔthéplò nuô hó.

3

Tèmũmyáricýă Shyé~ Mǒnyè Dǒkhyè Tadùpă Tahe

¹ Manárò shyé~ mǒnyè dǒkhyè tadùpă tahenuô thǐ tǒbè thégñè ná tètshuótèkhè apýásè ki ohtya pǎ. ² Bínuô akhèpănuô, kayă tahehe nuô, a ki mǒlyă nǐdyédù ané, a ki mǒnǐ rǔ, a phyédu ané, a ki dyahtyalǒ athéplò pǎ. Èthǐ ma kayă dǒ a pacyéishyè tèt, cǔlăphyénǐ muǒngǒphèngǒ to, thégñè ùbwiütaryè to, thégñè tètăsè to. ³ Èthǐ ma kayă dǒ a mǒnǐ kuǒ to, a plwǒkyă kuǒ tètthú to, hépyé ùmwǐla, pǒcyă nǐryádyé anéto, kayăhăkayăkăkè, èthǐ ma kayă dǒ a thétte tètýă tahe pǎ. ⁴ Èthǐ ki mǎ kayă dǒ a isèe ùmwǐ, a isèe ùnè rò mǐbǒmǐbye ané, cyé htyamǒhtyapho ané, thézù mèmọ tapa shuǒphă có ané yènuô aduklǒlǒ cóná tèmǒnǐ Cómarya pǎ. ⁵ Èthǐ cyé krwǒmǐkuǒbye prè pè tètóbucóbè aléklǒ lèkhyă pǎ. Manárò èthǐ ki htésúkyă tètóbucóbè a taryèshyosǒ dǒ a mǎlakǒ yènuôtahe pǎ. Cuố taphăkyă ná kayă phúnuôtahe alénĩ~.

⁶ Èthǐ tahèhenuô, a cuố nuǒkhánuǒkho dǒ ù hidǒkǒkǔ rò èthǐ pǒtarǐ pǔmanǐ prèmò dǒ a cǔezǔnyé nuôtahe. Prèmò yètahe nuôma prèmò dǒ a o ná a tètthútèora a tètítèzà rò a krwǒkuǒ tètèzùthélǒ amyèmyè acôcô akhyè nuôtahe prè. ⁷ Prèmò nuôtahe ma a ithyó tamǒtamǒ kuǒ htuǒhǒ tèt tadúrò a thégñè bèhtya pè kuǒ Cómarya a tèmátècǒ tǒphuǒ~ to nuôtahe hó. ⁸ A mǐ thyáphú Janne ná Jambres mǐ takhwótakèsù Mosè nuô hó.✠ Kayă nuôtahema a htésù tèmátècǒ. Èthǐ ma kayă dǒ a tanè mũmyáricýă tèt tahe, rò a tètùtènyă pyékyă dǔgnè nuôtahe prè. ⁹ Manárò èthǐ tèmè yènuô nyètýato pǎma a lamékyă prè. ù pwǒ~ tǒprè ki myáhtye ná èthǐ théplò nuôma a bǒbye prè. Tètphúyè tahe nuôma a htwǒhtya htuǒhǒ dǒ Janne ná Jambres ahtǔkhè nuôhǒ.

Tètthyóithya Timothy Dǒkhyélǒ

¹⁰ Manárò nèke rò, nè krwǒkuǒhǒ vǎ tètthyóithya akhyè, ná vǎ tètòhtwǒprè aklyáaklǒ nuôtahe, ná vǎ tètòhtwǒprè a tètaze-one nuôtahe hó. Nè myáhtyehǒ vǎ tètùtènyă, vǎ tètκhyáthédǒ, vǎ tèmọ, vǎ tètκhyáthéplǒhtǔ tahéhǒ, ¹¹ htuǒrò vǎ khyábèné ù mǐcyémǐcǔ vǎ yènuô, ná vǎ sítòbè ná tètýátètè yètahe dǒ vǐ Antioko, vǐ Iconio ná vǐ Lystra akǔ nuôma, a mǐkryă ané ná vǎ phútènuô nè thégñè htuǒdúhǒ. Vǎ khyábè ù mǐcyémǐcǔ vǎ tadúrò lǒ~ tèt yètahe nuôma, Byacè mǐlwóhtekă pè lǒplǐ vǎ prè. ¹² Kayă

✠ 3:8 3:8 Li Htekă 7:11

pwõ- tôprè dõ a thézũ ohtwõprè tõ phú Cómarya athéplò a tètéhézü dõ Jesũ Krĩstu akũ tahenuô, ù ki męcyęmęcũ málakõ cõ èthĩ pã. ¹³ Kayã mũmyáricyã ná kayã lahõlahya ù tahenuô, nyęshyoshyo acyęhyã shyoshyo pã. Rò a ki ilolahõ ùruô tahe pã, rò ù ki ilolahõ lahyã kuõkedũ èthĩ pã. ¹⁴ Manárò nęyę, tarú cuõplehyã lã põ dõ tēmátęcó dõ nę ithyó htuõhó, rò nę zũenyãe klõma htuõhó nuõtahe ní-, mętéhérò nę thęgnędũhó ná Thará dõ a ithyó nę tahe nuõma Thará dõ atõabè tahe akhu-akhyę, tarú cuõplehyã lã phúnuô ní-. ¹⁵ Dõ nę pacękhę nuô, ù ithyó htuõhó nę ná lisãsę yęnuô hó. Thyáphú nę ki zũe Byacè Jesũ Krĩstu rò nę ki nĩbè Cómarya a tēmęlwõhtekã nę agnėnuô, lisãsęyę dyęhtuõhó nę tětĩphé hó. ¹⁶ Lisãsę lõ- plĩ nuõma Cómarya a Thé Sãsę dyę pę, rò a o ná abwíataryę dõ a ithyó tēmátęcó tahe, a ithyóithya ryákakhyę tẹzũethũ tahe, a męryá tõbè kakhýę khyęthyá tēmę dõ athũ tahe, ná tětĩthyó dõ a thũ kayã dõ tẹohtwõprè acõate tahe agnė hó, ¹⁷ mętéhérò thyáphú Cómarya akayã ki lõhtyabãhtya rò ki o taritaryã ané ná a ki mętę aryá pwõ- tõi cõ agnėnuõrò, a ithyó pę ù hó.

4

Hésodõnyã Pę Ũ Tětéhękrũmila

¹ Shyę- Jesũ Krĩstu hyãpõhó phú khwĩ tôprè akhępãnuô, a ki hyã cirya kayã htwõprè tahe ná kayãthyę tahe nyęcõlõ pã. Phúnuõrò dõ Cómarya ná Jesũ Krĩstu a męthęnyę nuô vã thézũ héklõmakyã vãngõ ná nę phúyę, ² hėsodõnyã lahyã tětéhękrũmila ní-. Shuõkhę ryá bębè, shuõkhę ryáto bębè, tarú dõnyã plehyã tadũ lãpõ tětéhękrũmila yęnuô ní-, htuõrò thęprwõnĩ èthĩ ní-, ithyóithya ryákakhyę èthĩ ní-, rò dyéhędyére èthĩ, ithyóithya èthĩ ná tẹkhyáthédõ nuô ní-. ³ Tẹshuõtẹkhę dõ kayã nĩdãpã tětĩthyóithya amãacó yętonuô a ki hyãtuõ pã. Rò èthĩ thęplò tapũkazõ lahyã dõ a ki beplõ orõhtyaé nĩdũ athará tahe dõ a hėsodõnyã pę èthĩ phú èthĩ thęplò tapũkazõ thézũ nĩdãnuô tahe pã. ⁴ Èthĩ ki tarĩ cuõkhókyã ané ná tẽnĩdã tēmátęcó pã, rò èthĩ ki thézũ nĩdã lahyã prę kayã dõ ù dyámõdyánĩ pę èthĩ ná tẹdyá kanĩkano nuõtahe pã. ⁵ Manárò nę kuõkerò, põtarínĩ nęnė dõ tẹpwõ- tõi cõ akũnuô ní-, khyáthęplõhtũ tẹcyętęcũ rò męprę prędõnyã tětéhękrũmila a tẹphyýtẹmę rò męlõbã lõlõ- tẹphyýtẹmę dõ Cómarya nõmę nę yęnuô prę ní-.

⁶ Mętéhérò, shuõkhę tuõhó dõ vã ki htecuõkyã ná hekhuyę hó. Tẹshuõtẹkhę hyãtuõhó dõ vã ki dyakyã vã tẹohtwõprè yęhó. ⁷ Tẹsá dõ aryálõ nuô vã sãhtuõhó. Tẹklyá dícě nuô vã klyá htuõhó. Vã pũma nĩ ryá hó vã tẹzũ tuõdõ atadũhó. ⁸ Khõnyárò Cómarya bedwó pėhó vã tęcótẹtẹ a khuklwõhtę dõ a mähó tēmęnĩkhwókè yętõmę nuõhó. Htuõrò shyę- mõnyę tadũ pãnuô, pręciryacõtẹ a Byacè yętõprę ki dyélya vã pã tadũrò yęnuõma vãgnę túdũ mato. Lõ- kayã dõ a opõmyásũkuõ Byacè ki hyã oluõhtya khyę pã nuõtahe agnėma a otõkuõ pãpã.

Paulu Nõhyã Timothy Dõ A O

⁹ Yácũ cyępryę hyálę pryãpryã dõ vã o ní-. ¹⁰ Mętéhérò, Dema mõnĩ tẹ pwõ- tõi cõ dõ hekhuyę akhu-akhyę, a cuõ taphãkyã hó ná vã hó, rò a cuõhó dõ vĩ Thessalonia hó. Crescen rò a cuõhó dõ Galasia kẹ rò Tito rò a cuõke dõ Dalmatia kẹ hó. ¹¹ Kayã okyãkuõ ná vã ma túprę Luka tôpręprę. Cuõ éhyã nĩkuõ Marko ní-. Mętéhérò a tēmęcwõ vã tahenuô, a htwõbwihtwõtaryę nyacó dõ vã tẹphyýtẹmę agnė cõ. ¹² Vã nõhyãlya hó

Tykico dõ vj Epheso akũ hó. ¹³ Shyé~ nè hyã pã rò phyéhyãñj pè vã caḡlõdu nuô ní~. Vã be-okyã è bí vj Troa dõ Carpo a o nuô. Phyéhyã ñjkuõ litalũ nuôtahe. A lodulõ ma liphá nuôtahe hó.

¹⁴ Prẽdã talĩ Alexandro nuôtõprẽ ma, a me mũmyáricyã nyacó vã có. Lõ~ a mehtuõhó vã tahenuô Byacè ki cirya kuõke dû lũ phũnuô pã. ¹⁵ Orõoryẽ ñidyé kuõ nẽnẽ ná ènuô ní~, meṭehérò a thèhtethéhã meṭätũ sõnyacó pè tètèkrũmila có.

¹⁶ Bí vã hébè takè bĩñidyé vãnẽ ná ù cirya vã arélõ tõphuõ akhẽnuô, ù okuõ dõ vã khãshyé tõprẽ~ to. Û klyã taphãkyã lõplĩ vãlẽ. Kõ~ Cõmarya, dya tã tètũ dõ èthĩ alo tõprẽ~ tãmẽ ní~. ¹⁷ Manárò thyáphũ Judaphũ máto tahe ki ñjhuõnó kuõ tètèkrũmila agnẽnuõrò, Byacè okuõ ná vã rò a dyé vã tètètèrè rò vã hèsoluõ lõbã pèhtuõhó èthĩ hó. Phũnuõrò vã siplẽ htekyãhó yẽnuõma a thyácóná vã siplẽ htekyã dõ phuõkhĩ kyãkũ có. ¹⁸ Byacè ki meṣiplẽ vã ná tẽmũmyáricyã lõplĩ yẽtahe pã, htuõto a ki phyéka vã pã rò a ki takótakè ñidyé vã dõ mòkhu a htyëlèkèkũ pã. Tèlítètakhẽ ki lyabè dû Byacè yẽ tacũprẽ talèkrẽ ní~. Amèn.

Tèhémõhéryá Dõkhyẽlõ

¹⁹ Vã thũhyã pè vã tètèhémõhéryá yẽtahe dõ Priscilla, Aquila ná Onesiphoro a hiphũphyãphũ tahe a o. ²⁰ Erasto rò a okyã bí vj Corinthia akũnuô. Htuõrò Trophimo rò a omõ-orĩ ryátáto akhu-akhyẽ, vã bekyã lũ dõ vj Mileto akũnuô. ²¹ Bí~ kèrõkhẽ hyãtuõ tyahító yẽnuô, yácũ hyãlẽ pryã dõ vã o ní~, Eubulo, Pudens, Lino ná Claudia thũhyã kuõ a tètèhémõhéryá tahe. Htuõrò puõvyã Krístuphũ dõ aruô tahe thũhyã ñjkuõ a tètèhémõhéryá tahe phũnuõnuô.

²² Byacè ki okuõdũ ná nè ní~. Tèbwítètaryẽ ki okuõdũ ná thĩ lõ~ plĩ ní~.

Tito Titus Tèhébè Ré Dõ Nyě

Tito ma Judaphú máto tôprè. È htwõkà kuõ Krístuphú rò a mẹnọkuõ tẹ ná Paulu. Rò a htwõhtya kayã tôprè dõ a mẹnọ Paulu a tẹphyètẹmẹ tôprè. Li Tito yětôba ma Paulu rãcuõ pẹ prẹmẹnọ lữ Tito dõ anacẹ pã tôprè dõ a cuõ dya-okyã lữ dõ Crete klú rò a nõmyákhwè põtariní lữ ná prẹ̀tẹ̀plómụ a tẹphyètẹmẹ bínuô tôprè a o. Li yětôba ma a rãluõ ari-akyã a khãshyékħarya thuõmã.

Arẹlõ tòmã ma a dyéthénhtya khyěthya Tito ná kayã dõ a htwõ prẹ̀tẹ̀plómụ khuklõdu tahe ma a tóbè ohtwõprè lahyã phútě, htuõrò nyẹmãtòmã ke rò a dyé thégñěplõ cwõ lữ ná a tóbè ithyóithyaní kayã aplóamụ khólũ dõ prẹ̀tẹ̀plómụkũ nuõtahe phútě, htuõto a tóbè ithyóithyaní prẹ̀khũ muõprẹ, prẹ̀mò muõprẹ tahe (Ithyó htuõ prẹ̀mò muõprẹ tahe rò ithyóno prẹ̀mò nacẹ tahe), ná prẹ̀khũ nacẹ tahe, ná cũ tahe phútěnuô ari-akyã. Dõ khyělõ tòmã rò Paulu dyéthégñěcwõ pẹ Tito ná Krístuphú a tẹohtwõprè dyathudyathé tahe ari-akyã. A thézũ hékhólõ madũhó Krístuphú tahe ki o lữ ná tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwõ, tẹ̀moní lữ, bè thẹ̀tethěhã nidyé lữ to, klyéngã lữ to, lupruõlupryã lữ to yěnuô hó.

Tèhébè tõtó ná tõtó

Tèhébè ré dõ nyě 1:1-4

Prẹ̀htwõ prẹ̀tẹ̀plómụ khuklõkhuklyã tahe 1:5-16

Kayã tòmụ ná tòmụ a tẹphyètẹmẹ khólũ dõ prẹ̀tẹ̀plómụ akũ 2:1-15

Tẹ̀tahtwõtashya krwõ ù ná tẹ̀dyéròdyéryě 3:1-11

Tèhébè dõ khyě 3:12-15

¹ Vã ma Paulu, vã rãcuõ pẹ nẹ li yětôba. Vã ma Còmarya a prẹ̀metẹ̀phú ná Jesũ Krístu a Prẹ̀dõnyãphú tôprè. Còmarya nwóhtya vã rò a nõcuõ mẹnọhõ vã ná kayã dõ a nwóhtyahó lữ nuõtahe a tẹ̀zũtẹ̀nyã ná a tẹ̀mátẹ̀cò a tẹ̀thékhuthégně tahe hó. Tẹ̀mátẹ̀cò yěnuõma máhó a mẹnọhó èthĩ dõ a ki ohtwõprè tõ ná Còmarya athéplò yěnuõtahe hó.

² Tẹ̀mátẹ̀cò yěnuô a dyé èthĩ tẹ̀myásũ dõ èthĩ ki nĩbè thẹ̀htwõprè tacúprè talèkré agně hó. Bí hekhu ohtwõhtya tyahító akhěnuô, Còmarya dõ a lahõnó takhyã~ to yětõprẹnuô, a ólyã one htuõhó ná a ki dyé pẹ tẹ̀htwõprè yěnuô hó. ³ Còmarya dõ a mẹnọhõ pẹ yětõprè dyéthégně pẹ pẹ tẹ̀ritẹ̀kyã yěnuõma, a tõshuõtõkhě rò a zũení vã rò a nõtã vã dõ vã ki dyéthégně pẹ thĩ ná tẹ̀ritẹ̀kyã yěnuô hó.

⁴ Tito~, vã rãcuõ li yětôba dõ nẹ. Nẹ tẹ̀zũtẹ̀nyã yõ thyácóná pẹ tóco~ tuõ akhu-akhyě, nẹnuô a thyácóná vãphú tatò ná vãné cò.

Phě Còmarya ná prẹ̀mẹnọhõ pẹ Jesũ Krístu yě ki dyédũ nẹ tẹ̀bwítẹ̀taryě ná tẹ̀kacũkabé ní~.

Tito Tẹ̀mẹ Bí Crete Klú

⁵ Vã dyakyã hó nẹ bí Crete klú yěnuõma thyáphú nẹ ki cuõ tari mẹnọmẹbè htuõplũkyã lữ tẹ dõ a lomẹpã dõ vjyě pwõtõvĩ akũ nuõtahe prẹ. Rò nẹ ki dyahtya prẹ̀tẹ̀plómụ muõprũmuõprẹ tahe phú vã zũklyázũklõ htuõhó nẹ nuô ní~. ⁶ Prẹ̀tẹ̀plómụ

khuklòkhuklyã tahe nuôma èthĩ bè mǎdũ kayã dõ ù lédya tètthũ dõ èthĩ alõnuô a tǒbè onĩ to. Amě bè opré tǒprè~ tuõ, aphũ tahe nuôma a bè mǎ kayã dõ a zũkanyákaṭè rò èthĩ mwĩla bè luõnĩ ná kayã mũmyáricyã to, tomaná a bè khǎlèduõ nĩ to, htuõrò a bè mǎ kayã dõ a nĩdǎ ngótahe. ⁷ Mětěhéro, prèzũetèplòmũ khuklòkhuklyã tǒprènuô, tèmè lyabè è dõ a tǒbè mę Cómarya a tẹphyétèmè akhu-akhyě, ù lédya è tètthũ ma a tǒbè onĩ to, khuklópřyě ná thèplò duhtyapřyã tahenuô a tǒbè onĩ to, bè emũõpřyã nĩ to, bèmũbèpõnĩ ũruô to, bè pũenĩ rũ dõ ùkhu to. ⁸ Mǎtòkhónuô, a tǒbè mǎ kayã dõ a émosũ sǐprésĩmyã, a tǒbè mǎ kayã dõ a mọ tẹ dõ aryá, a tǒbè khǒbécýã ané, a tǒbè o ná tẹcótètè ná tèsàsè ná tẹrò bènĩ ané, ⁹ thyáphũ a ki dyéhèdyérebé ù ná tẹithyóithya dõ atõ tahe, htuõto thyáphũ a ki ithyóithya kǎkhyèsũcyã khyě kayã dõ a hé takhwótakèsũ tẹritèkyã yětahe agnènuô, a tǒbè zũe pũklòma nĩ ryã tẹritèkyã dõ ù zũenĩ è rò phũ ù ithyó htuõhó lũ nuõtahe.

¹⁰ Mětěhéro kayã dõ a hé takhwótakèsũ tẹ tahenuô a o ényacó. Èthĩ nuõtahema, a hébè tẹ dõ angólasá oto tahe, rò a hébè lahõlahya lõ ù. Kayã phũnuô tahema, étaki, pẹ myáhtyecýã èthĩ bítě héro, èthĩ nuõtahema, a hébè sòkadó lahyã ná thyáphũ ù ki nĩbè tẹlwóhtekã agnènuô, ù bè dútalíphá, a hé lahyã phũnuô tahe aklě nuõhó. ¹¹ Tǒbè nõothuõkyã èthĩ tẹhébè nuõtahe, mětěhéro tẹithyóithya dõ a tǒkò ithyó to tahenuô èthĩ cuõithyó ù akhu-akhyě, èthĩ cuõ męsúsá sǐvyádídýã lõ ù hiphũphyãphũ pwõ~ tǒprè a tẹzũtènyã. Èthĩ thézũ nĩbè lahyã rũ rò a lěithyó ù pré. ¹² Èthĩ Creta klũphũ prèprõ nĩdũ aklě tǒprènuô a hé, “Creta klũphũ tahema kayãlahõ pwõ~ tǒphuõ, èthĩ ma athyáná tẹmĩtemyã dõ a hǎricýã tahe htuõrò èthĩ ma kayã taklělěbyáphũ dõ a etalwó õtalye tahe.” ¹³ A hé tẹ yětahe nuõma a tǒpré akhu-akhyě, thyáphũ èthĩ ki ocóote dõ tẹzũtènyã akũnuô thèprwõsõ èthĩ ní~. ¹⁴ Htuõrò thyáphũ èthĩ ki vĩkyã Judaphũ atẹdyã kanĩkano dõ~ nyénu nuõtahe, htuõrò thyáphũ èthĩ ki vĩkyã tẹmekyãngó dõ kayã htésũkyã tẹmátècó nuõtahe hékyãngó nuõtahe agnènuô, thèprwõsõ èthĩ nuõ. ¹⁵ Kayã tǒprèprè dõ a mwõplĩ hó dõ Cómarya a mètènyě nuõ, tẹlõ~ plĩ mwõplĩ lõ hó dõ ègně hó. Manárò kayã dõ a mwõplĩ kuõũ to rò a zũenyãe kuõũ to nuõtahenuô, dõ ègnènuô a mwõplĩ tǒcõ~ to. Èthĩ tètthũ tahenuô a mę taprómũmyã lõ nĩkhyèdũ èthĩ atètane ná athèplò dõ a thègně nĩdũ tẹryã ná tẹmũmyã yěnuõhó. ¹⁶ Èthĩ hé ná a thègně Cómarya tadúrò tèmè dõ èthĩ mę tahenuô a oluõhtya ná èthĩ thègně Cómarya taki~ to. Èthĩ nuõtahema lẹthézõthéryã, htuõrò kayã dõ a nĩdǎ kuõũ ngó to tahe, èthĩ kírè mètè aryã tǒcõcõnuô a mębè kuõũ to.

2

Bèphyébèmè Nĩlõ Muõpré Ná Pacě Tahe Agně

¹ Manárò Tito, nẹ rò ithyótõithyóbè pẹ ù ná tẹithyóithya dõ acóate nuõtahe ní~. ² Thyáphũ muõprè prèkhũ tahe ki cyé thǎryãsǎprè kuõ lahyã ané, thyáphũ ù ki dyaduzũnyã kuõ èthĩ, rò thyáphũ èthĩ ki khòpédýe lahyã athèplò nuõrò, ithyóithya lahyã èthĩ ní~. Èthĩ tǒbè o ná a tẹzũtènyã dõ ashyo-asõ, èthĩ tǒbè lõbã ná tẹmonĩũ, èthĩ tǒbè khyácýèkhyácũ khyáthèplòhtũbè lahyã.

³ Phũnuõhó, thyáphũ prèmò muõprè tahe ki dyathudyathé kuõ a tẹõhtwõprè dõ a tǒkò ohtwõprè rò dyasàsè kuõ lahyã athé dõ Cómarya a o agnènuõrò, ithyóithya lahyã

èthí ní~. Htuõrò èthí tõbè dyání ùzọ to, a tõbè htwõní htyèsípré acú to. Û tõbè metèryá phútèphútè nuô, èthí tõbè ithyó ù. ⁴ Èthí ki mephúnuô túma prèmò muõpré yètahenuô, a ithyócyá pèkuõ prèmò nacé tahe ná èthí tõbè mọ nıdyé lahyá avè ná aphúalye tahe phútè pré. ⁵ Thyáphú ù ki pacyéishyé tá Cómarya aláangó tãmènuô, prèmò muõpré yètahenuô, a bè ithyópé prèmò nacé tahe. Rò a bè ithyó èthí ná èthí bè htwõ prèmò tahe dõ a khõpé nıdyé athéplò, èthí théplò bè mwõplíthíplo, èthí bè htwõ mē dõ a myákhwè ní ryá ahi-aphyá, èthí bè metè dõ aryá, rò a bè cùe avè ngó.

⁶ Phúnuôhó, dyéhèdyére pèkuõ prèkhú nacé tahenuô ná a ki khõbé nıcyá dyékuõ lahyá athéplò. ⁷ Nè kuõkerò, nè metè ìtètè~ bèbè, thyáphú prèkhú nacé tahe ki myábũkuõ nènuô rò, mē pré teryá nuõtahe ní~. Bí nè ithyóithya ù akhènuô, dyacócú nè théplò htuõrò cyé sãprèsãmyá nènè ní~. ⁸ Bí nè ithyóithya ù akhènuô, thyáphú ù ki pũ dyacyá pã tá nè tètú tãmènuô, hébècócó~ nèngó ní~. Nè ki mephúnuô hérò èthí lèhé mũmyáricyá pèripèkyá a o pã to akhu-akhyè, èthí ki thétarèkyá pré.

⁹ Kayá dõ a htwõ prèmètèphú tahenuô a mē ìtètè~ bèbè, a tõbè dyépõ ané ná abyacè rò èthí bè metè abyacè tahe athéplò. Èthí bè klyésù htésùnı abyacè to, ¹⁰ èthí tõbè ehuòehínı abyacè atè to, mătòkhónuô, thyáphú abyacè ki zúe tãte nıcyá èthí agnènuô, èthí tõbè ohtwõpré luõryá pé abyacè. Ki mephúnuô hérò ù ki htuthénı lõ Cómarya dõ a mēlwõhtekã pè yètòpré a tètithyóithya yè dõ tètewõ~ tãcô akũ pã.

¹¹ Mètèhèrò thyáphú Cómarya ki mēlwõhtekã prèlukayá lõ~ plı agnènuô, a dyéluõhó abwıataryè hó. ¹² Cómarya abwıataryèyè, a ithyó pè ná pè ki vıkyá klyá dõ a mũmyá tahe ná hekhu a tètèzùthélõ tahe. Khõnyárò Cómarya abwıataryè ithyó pè ná pè tõbè khõ tõbè khyábé nıcyádyé pè théplò rò pè tõbè ohtwõpré cócótetè, htuõto pè tõbè ohtwõpré phú atõ Cómarya athéplò nuô. ¹³ Bí pè opomyásù hó tèsõri amõnyè mądúhó shyé~ pè Phè Cómarya du ná prēmēlwõhtekã pè Jesù Krıstu a lítakhè ki hyá oluõhtya hó pã akhènuô, pè bè ohtwõpré phú a hé pè yènuô tahe. ¹⁴ Thyáphú a ki mēlwõhtekã pè dõ tēmũmyáricyá lõ~ plı tahe akũ, htuõto thyáphú a ki mē mwõplíthíplo kã pè rò pè ki htwõhtya akayá htuõto pè ki théplòshyo metè dõ aryá tahe agnènuô, a khyáthyè pé hó athé dõ pègnè hó.

¹⁵ Ithyóithya pèkuõ lahyá èthí yènuõtahe. Dyéhèdyére pé èthınuô. Théprwõ lahyá èthí rò nõe lõ nè taryèshyosõ nuô ní~. Nõtanepatı tá ù ná nènè tãmé ní~.

3

Mē Tè Dõ Aryá

¹ Thyáphú prèzùtèphú tahe ki nõpõ nıdyé kuõ lahyá ané ná khwícóphyá tahe rò a ki cùe kuõ lahyá èthí angó, htuõto thyáphú èthí ki o taritaryá lahyá ané dõ a ki metèryá pwõ~ tãcô agnènuô, dyé thénèhtya khyèhtya èthí ní~. ² Dyé thénèhtya pókhyèhtya èthí ná nõpacyéishyé tá ù tòprè~ tãmé ní~. Nõrõnı lahyá èthí ná tètlyélüngälü nuõtahe ní~. Htuõrò nõo lahyá èthí ná théplò thédõthénga, rò nõdyéluõ pé ù ná èthí atèkhyáthédõ a tètshyalyá athéplò málakõ nuõtahe ná ùpwõ~ tòprè ní~.

³ Mètèhèrò dõ nuõkhè pè tahe ma kayábõbye kayá cùe kuõõ ngó to tahe. Pè ma kayá dõ a krwõthúkuõ kayá lahõ tahe akhyè. Pè htwõ htuõhó kayá dõ a thézùthélõ mēmọ nıdyé nè tahe acú hó. Pè ohtwõpré mēlõkyá shuõkhè ná pè mē tēmũmyáricyá

ná tètèkháthèhte ù tahe hó. Htuõto ù thèhte pè rò pè thèhtesù ù. ⁴ Manárò bí Cómarya dõ a mēlwóhteka pè yětòprè a tètèzò ná atēmō pè oluõhtya hó akhēnuô, a mēlwóhteka hó pè. ⁵ Tèdõ a mēlwóhteka pè yēnuôma mádõ pè nēbyacè nídú mē tètótètè akhyē nuô máto, mádõ a thézò nídú pè khukhyē a mēlwóhteka pè prè. Dõ Thé Sāsē Byacè a tètòtètèrya akhu-akhyērò a siplíkyá pè, htuõrò a dyé pè tètòpacēlyá athē ná tètòhtwõprè athē tahe. ⁶ Jesù Krístu dõ a mēlwóhteka pè yětòprè akhu-akhyērò, Cómarya thèplòshyo klõlyá zũnyéprè a Thé Sāsē dõ pèlò prè. ⁷ Cómarya dyacódyatè pè ná abwídu-ataryēhtũ khukhyē hó. Phúnuôrò khõnyáyē pè nībèhó pè tēmýásũ dõ a mádú thèhtwõprè ucètazè tacúprè talèkré yēnuô hó. ⁸ Tèhébè yēnuôma acóatè. Thyáphú kayá dõ a zúkanyáka Cómarya tahe ki dyathudyathé rò dyélyakuõ lahyá athé dõ a ki mē tètýá tahe agnēnuô, vã thézũ dõ nē ki dyathudyathé ithyó tătè ù ná tètítèkyá yētahe. Tètýetahe ma aryá nyacó rò a htwõbwíhtwõtaryē nyacó dõ ù pwõ- tòprè agnè cõ.

⁹ Manárò rònĩ lahyá thínè ná tètèbè krékryá kyädè khyělũ nuôtahe ná tètýáklwídyá-lyá dõ ahtũ tahe. Htuõrò rònĩ lahyá tètèkrékryá lupruólupryá khyělũ ná tètèthyótèthya akhyē nuôtahe ní-, mētèhèrò tètè yētahe nuôma abwítaryē o tóç- to. A kyädè prè. ¹⁰ Kayá tòprèprè dõ a dyé ohtya tètìpruósipryá tahenuô, dyérò è nyēphuõ htuõrò dõ khyē nuô bóthyó pã tá ná è tãmé ní-. ¹¹ Nè thégñè tătè hó ná kayá phúnuô tahe ma kayá dõ a buõtáplekyá tēmátècò rò a mē plehyá tadũ lahyá tètũ prè. Htuõto atètũ tahenuô a khyáluõ nípè hó lũ ná è ma kayá tètũ tòprèhó.

Tètèthyóithya Dõkhyē Tadũlõ Tahe

¹² Shyè- vã nõhyálya Artema mátorò Tykico dõ nètò pã akhēnuô, yácú cyépryē hyá rē dõ vão dõ vĩ Nicopoli nuô pã ní-, mētèhèrò vã dyalyá htuõhó vã thèplò ná kèròkhè yēpãnuô, vã ki cuõó bínuô pã. ¹³ Yácú htòhèhtóre mēcwómekõ pèkuõrè prècirya tètè Zena ná Apollo a tètucõtèka agnè yēnuô ní-. Htuõto myá taritaryá pè pò tètè dõ èthĩ lo nuôtahe ní-. ¹⁴ Thyáphú pè Crete Krístuphú yētahe ki nõcyá kuõũ ashuõakhè dõ a ki mē tètýá tahe agnēnuô, tóbè ithyó pèkuõ èthĩ htuõrò thyáphú a ki mēcwóbè pèkuõ kayá dõ a lo málakõ nuôtahe, htuõto thyáphú èthĩ ki ohtwõprè kyädè tá ná tètè dõ abwítaryē oto nuôtahe agnè tãmènuô, tóbè ithyó pèkuõ èthĩthĩ.

¹⁵ Kayá dõ a okuõ ná vã lõ- plĩ bíyè tahe thũhyá pèkuõ nètè atèhémohéryá. Rò thũcuõ pèkuõ dítúdú pè tètèhémohéryá yēnuô dõ prèzùtètèphú dõ a mōnĩ pè nuôtahe a o ní-.

Tètèbwítètaryē ki o kuõdũ ná thĩ ní-.

Philomena Philemon Tèhébé Ré Dõ Nyě

Philomena ma Krístuphú dõ amwì luõhtyěluõké tõprè. Taryáma è ma Colossae prèzùetè plòmuphú tõprè kõle. È ma a htwõ Onesimo acù Byacè tõprè. Onesimo klya htecuõ taphãkyã ná abyacè Philomena rò a cuõ myáhtye tãsù ná Paulu dõ ù dõtã lũ dõ htõkũ yětõprè. Dõ Paulu akhu-akhyèrò Onesimo htwõhtyakyã Krístuphú. Paulu rã Li Philomena yětõba nuõma a rã kwìthézò cuõ Philomena ná a ki rě kãkhyě khyěthyá ná acù Onesimo dõ Paulu thũ kãkhyě khyěthyá dõ lũo yětõprè. Rò a rã kwìthézò lũ ná a ki èmõsùryá phú cù dõ è plwõkyã hó lũ tètthú tõprè túnuõ mato a ki èmõsùryá lũ phú puõvyã Krístuphú tõprènuõ.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé rě dõ nyě 1-3

Htuthèní Philomena 4-7

Kwìthézò pè Onesimo yětõprè agnè 8-22

Tèhébé dõ khyě 23-25

1-2 Vã ma Paulu. Vã ná pè puõvyã dõ Krístu akũ Timothy yětõprè rãcuõpè Philomena liyětõba. Dõ vã mepè Jesũ Krístu atèmè akhu-akhyě, ù dõtã vã dõ htõkũ.

Pè rãcuõpè liyè dõ pè khõbõthyó Philomena dõ a mè tõkuõtè ná pè yětõprè a o, ná pè puõvyã Krístuphú prèmò Apphia, ná pè puõvyã Krístuphú Arkippo dõ athyaná klyèphú tõprè yètahe a o, ná prèzùetè plòmuphú o dõ Philomena ahikũ nuõtahe a o.

³ Pè Phè Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyélyađù thĩ tètwtètaryè ná tøkacúkabé ní~.

Philomena Atèmõ Ná A Tèzùtènyã

⁴ Philomena~, bí vã kwìcòbè akhènuõ, vã tanèhtyabè tuõ nè pwõ~ tõphuõ rò vã hébwíhétaryè vã Cómarya. ⁵ Mètèhèrò, vã nìhuõ ná nè zùe málakõ hó Byacè Jesũ htuõrò nè mõi lõplĩ kayã zùe málakõ Cómarya nuõtahe akhu-akhyè, vã hébwíhétaryè vã Cómarya. ⁶ Thyáphú nè tètõthyóbólã ná prèzùetèphú dõ aruõtahe ki məcwõ dítú nè dõ nè ki thègnè lóbãlõ teryá pwõ~ tõtõ dõ pè nìbè dõ Krístu akũ tahe agnènuõ vã kwìcòbè pè dõ nègnè.* ⁷ Khõbõthyó mõ, nè tèmõ nuõ, a mè thèkrũthélõ nyacó vã rò a dyé sõhtya nyacó vãhèvãre. Dõ matè akhu-akhyè hérò nè mèmõ htuõhó lõ~ kayã zùe Cómarya nuõtahe athèplò hó.

Tèkwìthézò Dõ Onesimo Agnè

⁸ Dõ tàyè akhu-akhyè, vã thèzù kwĩ nè tèməcwõ tõtõ. Krístu dyé cõ vã tètaryèshyosõ dõ vã ki bè hétã khũhã cõ vãngõ ná vã bè nõmè nè tèt dõ aryá phú nè tøkò mènũ cõ tadúró, ⁹ pè yõ mõ nìdyè khyèhólũ tõprè ná tõprè akhu-akhyè, vã kwìthézòprè nè prè. Khõnyárò vã mähó Paulu yè, vã muõprèhó, htuõto dõ Jesũ Krístu akhu-akhyèrò ù yõ~ dõtãpã vã dõ htõkũ rò vã kwìthézò nè prè. ¹⁰ Vã kwìthézò nè dõ Onesimo akhãlè prè. È

* **1:6** 1:6 Liyè tãmãnuõ, pè ki hõ, “Vã kwìcòbè dõ nè ki hèsodõnyã pè ù ná nè tètztènyã,” phùyènuõma aní prèprè. Tomaná pè ki hõ, “Vã kwìcòbè dõ pè tètõthyóbólã ná nè phú prèzùetèphú tõprè yènuõ,” phùyènuõma a nìní.

ma a thyácóná vǎ phúprèkhǔ tôprè có. Bí vǎ tǎ dǒ htòkǔ akhě, è htwöhtyahó vǎphúkǔ dǒ Krístu akǔ tôprèhó. ¹¹ Dǒ arékhě nuôma a htwöbwihtwötaryě dǒ nègně to tadúro khönyáyě a ki htwöbwihtwötaryě dǒ nègně ná vǎgně hó.

¹² È ma kayǎ tôprè dǒ vǎ mọ nǐdyé nyacó lǔ rò vǎ thǔkǎkhyě tǒkhyěthyá è dǒ nẹo. ¹³ Dǒ tẹthékrǔmila akhu-akhyèrò ù dǒopǎ vǎ dǒ htòkǔ yěakhěnuô, thyáphú a ki męcwó vǎ dǒ nẹ khǎlẹ agněnuôrò, vǎ thézǔ é o tadúpǎ è dǒ vǎ khǎshyé. ¹⁴ Manárò nẹ yǒ thégñě hí lǔrikyǎ to, htuôrò nẹ yǒ ólyǎ hí vǎ tôcô~ to akhu-akhyě, vǎ thézǔ mệhító. Vǎ thézǔ nõshyo ná nẹ toto. Cǔ~ dǔ nẹ théplò thézǔ męcwó vǎ pré. ¹⁵ Taryáma tẹritẹkyǎ dǒ a htecuó taphǎkyǎ ná nẹ taplọtaplyáphú yěnuôma thyáphú nẹ ki mẹnǐ kǎkhyě khyěthyá è tacúprè agnẹ nuôpré kǒle. ¹⁶ Rò nẹ nǐbè kǎkhyě khyěthyá Onesimo yěnuôma a mǎpǎ phú cǔ tôprè to, aryá lǒklǒ có ná cǔ, a htwó có hó phú~ puốvyǎ dǒ Krístu akǔ tôprè nuôhó. È ma athyaná puốvyǎ dǒ vǎ mọnǐ lǔ tadúro nẹ ki mọklǒlǒ có lǔ ná vǎ pǎ, mẹtèhèrò nẹ nǐbè kǎkhyě khyěthyá è phú cǔ tôprè ná puốvyǎ dǒ Byacè akǔ nyęcô lǒhó.

¹⁷ Phúnuô akhu-akhyě, nẹ ki dya vǎ phú prẹmẹrǒlǔtẹ tôprè kihèrò émọsǔ khyěthyá è phú nẹ émọsǔ vǎ pǎ nuô ní~. ¹⁸ Hékuóré, a ki mệthú htuôhó nẹ ki o tahe, tomaná anuốasu ki o nẹ tahe kihèrò dya è phú vǎnuốvǎsu nuô ní~. ¹⁹ Khönyárò vǎ mǎhó Paulu cáhtya rǎnǐ liyě ná vǎ takhu nǐdúcó. Ki a mệthú htuôhó nẹ ki o tahe, kimátorò a loplá nẹ ki o tahe hèrò dya è phú vǎnuốvǎsu nuô, rò vǎ ki plǎlǐ kǎkhyě khyěthyá dǔ nẹ pǎ. Manárò dǒ vǎkhuvǎkhyě rò, nẹ nǐbè tẹhtwöprè athè dǒ Krístu akǔ hó akhu-akhyě, nẹ nẹbyacè nǐdú nẹ lodyé vǎ nuô, vǎ lodyé thẹnẹhtyapǎ ná nẹ tohó. ²⁰ Phúnuôrò, vǎ puốvyǎ Philomena~ pẹ yǒ zǔenǐ Byacè Jesǔ akhu-akhyě, khyáthédǒ mẹbwímẹtaryě pẹré vǎ yětôcô ní~. Khyáthédǒ mẹmọhtya kuóré vǎ théplò dǒ Krístu akǔ ní~. ²¹ Vǎ rǎ li dǒ nẹo yěnuô, vǎ zǔe dǒ nẹ ki cǔe vǎlǎvǎngó rò vǎ thégñě dǒ nẹ ki mẹéklǒlǒ có ná vǎ kwǐ nẹ yěnuô pǎ.

²² Rò a opǎ tôcô: khyáthédǒ taritaryǎ one pẹré vǎgně hidókǔ tǒtǒ ní~, mẹtèhèrò vǎ myásǔ dǒ Cómarya ki nǐdǎ thǐ tẹkwícóbbè rò a ki thǔkǎkhyě vǎ dǒ thǐ o pǎ.

Tẹhémọhéryá Dǒ Khyělǒ

²³ Dǒ Jesǔ Krístu akhu-akhyèrò, Epaphra tǎtǒkuố htòkǔ ná vǎ, rò a thǔhyǎ tẹhémọhéryá dǒ thǐo. ²⁴ Phúnuôhó prẹmẹtǒtẹ ná vǎ Marko, Aristarko, Dema ná Luka thǐtahe thǔhyǎ kuốsǎlẹ a tẹhémọhéryá tahe dǒ thǐo.

²⁵ Byacè Jesǔ Krístu abwíataryě ki okuốdǔ ná thǐ lǒ~ plǐ ní~.

Hebreo Hebrews Tèhébé Ré Dó Nyě

Li Hebreo yětôba ma ù rãcuõ pẹ Krístuphú dó a myáhtye sítôbè ná tẹmẹcyẹmẹcù èthí cyěhyã ná cyěhyã rò tuõ cò dó a kírẹ víkyã kyã cò èthí atẹzútẹnyã tahe a o. Dó a dyéluõ hó ná Byacè Jesũ Krístu yěnuôma Còmarya nõhyã oluõhtya no málakõ ló lù tọprẹ hó akhu-akhyě, prẹrãli yě rã dyéhědyére nípẹ èthí dó èthí zúe tẹyě akũ hó. È mẹ phúyě rò a dyéluõhtya pẹ tẹ dó a lodu thuõcô. (1) Jesũ ma Còmarya aphúkhũ tacúprẹ málakõ tọprẹ hó. Dó Jesũ Krístu khyáthéplòhtúbé ù mẹcyẹmẹcù lù tahe akhu-akhyě, a ithyóthégně hyãní hó tẹcũe málakõ hó aphě ngó hó. È yõ htwõ Còmarya aphúkhũ akhu-akhyě adu-ahtũklõ ná prẹprõ dó lisàsẹlyẹ nuõtôba akũ nuõtaha ná mókhu tanéphú nuõtaha ná Mosè. (2) Còmarya hésoluõ ù ná Jesũ ma bwídu tacúprẹ tọprẹ, rò adu lóklõ cò ná bwídu dó lisàsẹlyẹ nuõtôba akũ nuõtaha. (3) Còmarya mẹlwóhtekã dítú prẹzútẹphú tahe dó tẹthú, tẹtaróthé théisě, tẹthyě yětahe akũ ná Jesũ akhyě prẹ. Htuòrò Jesũ ma bwídukhulõ tọprẹ, rò a mẹcwõ pẹ ù tẹmẹlwóhtekã dó a málakõ.

Amãdu 11 yě akũnuô, prẹrãli dyéluõ byábũ pẹ ù ná Israelphú dó amwíladu tahe a tẹzútẹnyã tahe akhu-akhyě, prẹrãli kwíthézò prẹhóli tahe ná a ki oklòsóma lahyã dó atẹzú akũ. Amãdu 12 akũ ke rò a shyakrwõ ke prẹhóli tahe ná a ki myáhyã tódě lahyã prẹ dó Jesũ a o, rò a ki zúe plehyã tuõ lahyã dó atadú htuõto a shyakrwõcwõ kuõ pọ èthí ná tẹcyětẹcù ná tẹmẹcyẹmẹcù ki hyábè èthí phútě bèbè nuô, a ki khyáthéplòhtũ lahyã. Prẹrãli mẹtadũkyã liyě ná a tẹdyéthégněplõcwõ tahe ná tẹdyéroryě one tahe.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dó nyě. Krístu mẹlóbã pẹ Còmarya a tẹdyéluõhtya tahe 1:1-3

Krístu a tẹduhtũ prọprya yěnuô adulõ ná mókhu tanéphú tahe 1:4-2:18

Krístu a tẹduhtũ prọprya yěnuô adulõ ná Mosè ná Joshua 3:1-4:13

Krístu htwõ prẹlũtyã tẹ dó aduhtũ prọpryalõũ tọprẹ 4:14-7:28

Krístu a tẹõlyã ma adulõ ù 8:1-9:22

Krístu a tẹlũhtya ané yěnuôma aduhtũ prọprya tadú cò 9:23-10:39

Tẹzútẹnyã a tẹlodu tahe 11:1-12:29

Tẹmẹtõ Còmarya athéplò 13:1-19

Tẹkwícóbě dókhyě tadú 13:20-21

Tèhébé dó khyě 13:22-25

Còmarya Hébéta Dítú Ná Aphúkhũ

¹ Còmarya hébé tãkrũlã pẹphyẹpẹphuõ dónudóthakhě tahe ná dó klyá ébõ lã. Rò a nõhébé dítú ná prẹprõ tahe. ² Manárò mọnyě dó khyě tadú yětahenuô, a hébéta dítú pẹ ná a phúprẹkhũ hò. Còmarya nõbyátã dítú aphúkhũ ná hekhu mókhu ná tẹlõ~ plí. Dó khyě tadú pãnuô, lõ~ tẹyětahe thyáphú a ki htwõ lõ lùtẹ pã nuòrò Còmarya nwóhtyahó lù hó. ³ Ù ki myáhtye dítú Còmarya a tẹtaryěduhtũ dó èkũ pã. È ma a thyá lólátakli cò ná Còmarya hó. Thyáphú hekhu ná mókhu ná tẹbèbyá lõ~ plí tahe ki o plehyã tadú pọ nuô, a pũma cwõkuõ tẹbèbyá lõ~ plí yěnuô ná angó dó aprọprya shyosõ yětahe. Bí

a meplúmehtuõ htuõhó tẽplwõkyã löllõ~ prẽlukayã atẽthú tahe akhẽnuô, a ka kahtya dõ mòkhu rò a htya-onyão dõ Cómarya dõ aproapryã adu-ahtũ tadũ yẽtõprẽ atakhu cõhtwó tõkyẽ.

Cómarya Aphúkhũ Duklõ Ná Mòkhu Tanéphú Tahe

⁴ Cómarya aphúkhũyẽ a htwõhtyahó prẽ dõ adu-ahtũ klõlõ có ná tanéphú o dõ mòkhu nuõtahe có. Yẽnuõma a thyáhó ná a dyé aphúkhũ amwĩ dõ aduhtũ klõlõ có ná mòkhu tanéphú nuõtahe amwĩ có hó.

⁵ Lisãsẽkũ rão ná Cómarya hé aphúkhũ phúyẽ,
“Nẽ ma vãphúkhũ, yẽtõnyẽrò, vã htwõ hó nẽphẽ hó,”* a hé phúnuô. Manárò Cómarya hénõkuõ mòkhu tanéphú phúnuô tõprẽ~ to.

Lisãsẽ rão pã dõ aruô tãmã rò a hé,

“Vã ki htwõ aphẽ pã, rò è ki htwõ vãphú pã,”* nõ phúyẽnuô a hénõkuõ mòkhu tanéphú tõprẽ toto.

⁶ Bí Cómarya nõhítãhó aphúkhũ vyãprẽ* dõ hekhu akhẽnuô, a hé,

“Cómarya a tanéphú lõ~ plĩ bè cõbẽhtya phúkhũyẽ,”* a hé phúnuô.

⁷ Manárò Cómarya héke mòkhu tanéphú tahe ari-akyã,

“Cómarya nõhtwõhtya a tanéphú tahe phú kẹlathé nuô. Èthĩ tahe nuõma Cómarya prẽmẽtẽphú tahe rò a nõhtwõhtya èthĩ phú mikyãrahtõ nuô,”* a hé phúnuô.

⁸ Manárò, bí a héke aphúkhũ ari-akyã akhẽnuô,

“Kõ~ Cómarya nẽhtyẽnèkẽ nuô, a ki onyẽdũ tacúprẽ talèkrẽ pã~. Nẽ ki põtari nĩdũ nẽ kayã tahe ná tẽcõtètẽ pã~. ⁹ Nẽ mõi tẽ dõ atõ tahe rò nẽ thẽhtenĩ tẽ dõ athũ tahe. Dõ yẽ akhu-akhyẽrò Cómarya dõ a mã nẽ Cómarya yẽ nwóhtya hó nẽ rò a nõ duklõhtũlõklõ cóhó nẽ ná nẽkhõnẽthyó tahe hó. A dyadudyahtũ hó nẽ, a dyéhó nẽ tẽthẽluõphòphũ hó,”* a hé lũ phúnuô.

¹⁰ Htuõrò a hékuõ põ aphúkhũ,

“Kõ~ Byacẽ, dõ tõtõ~ ohtwõhtya tyahító akhẽnuô, nẽ byálya nĩdũ hekhu, nẽ tẽlya nĩdũ mólẽ tahe ná nẽ takhu. ¹¹ Hekhu ná mólẽ tahe ki pyékyã lõ pã manárò nẽ ki oplehyã tadũ tacúprẽ pã. Hekhu ná mólẽ tahe ki lazẽlamũkyã phú hyecałye hyecałwõ nuõtahe pã. ¹² Nẽ ki kẹklyédwókyã èthĩ tahe phú caklõdu nuô pã. Nẽ ki htulya taple khókyã lõ hekhu ná mólẽ tahe phú kayã tõprẽ htulya taplekyã ahyeca nuô pã. Manárò nẽ ki dya nẽ thẽplò khãlẽlẽ~ prẽ pã. Nẽ mõi yẽnuô, a lõpẽ cyãto,”* a hẽpõ phúnuô.

¹³ “Onyão dõ vã takhu cõhtwó yẽtõkyẽ, rò onyã tuõdõ vã nõpõhó nẽ ná prẽ dõ a thẽhte nẽ yẽtahe hyã cõbẽhtya tuõ nẽ dõ nẽ khãduô khãshyẽ pã,”* Cómarya hénõ amókhu tanéphú tahe phúyẽnuô tãmũ~ to.

¹⁴ Kihéphúnuõrò, mòkhu tanéphú tahe ma ùpẽ? Èthĩ ma thẽhtwõprẽ dõ a mẽpẽ Cómarya atẽmẽ tahe. Cómarya nõmẽcwõ pẽ èthĩ ná kayã dõ a ki nĩbẽ tẽmẽlwóhteka pã tahe agnẽ prẽ.

* 1:5 1:5 Li Htuthẽhtya 2:7 * 1:5 1:5 Samuelè nyẽba tõba 7:14 * 1:6 1:6 Judaphú alẽklõ o ná phúvyãprẽ ma a nĩbẽ khódũ tẽdyaduzũnyã lũ ná ucẽtazẽ tahe. * 1:6 1:6 Li Dõnyã 32:43 * 1:7 1:7 Li Htuthẽhtya 104:4 * 1:9 1:9 Li Htuthẽhtya 45:6-7 * 1:12 1:12 Li Htuthẽhtya 102:25-27 * 1:13 1:13 Li Htuthẽhtya 110:1

2

Təmɛlwóhtekə Dó Adu

¹ Dó pè thègněhó ná Cómarya aphúkhũ ma adu-azã phúnuô akhu-akhyě, thyáphú pè ki cuöpfěkyã tèmátècò dó pè nĩhuỗ htuỗhó yěnuô tãmé agněnuô, pè bè dyazũklỗ è. ² Cómarya dyétã pèphyěpèphuỗ dố nuôkhě tahe tẹritẹkyã tôcô.* Rò a hébètã dítú ná mókhu tanéphú tahe. Rò kayã dố a nĩhuỗ tẹritẹkyã yětahenuô, a bè nĩdã krwõmẹ è. Kayã dố a nĩdã krwõmẹ kuỗ to tahenuô, Cómarya ciryakyã htuỗhó èthĩ phú a kò ná èthĩ nuôhó. ³ Phúnuôrò, khõnyáyě pè ki dyazũ kuỗ tèmɛlwóhtekə adu-azã yě to hérò Cómarya ki ciryã málakỗ có pè pã. Cómarya a tèmɛlwóhtekə aklyáaklỗ yěnuô, Byacè anéklỗ nĩdũ hėsodõnyã luỗ rėlỗ pè ù hỏ. Rò kayã dố a nĩhuỗ lũ héyě tahenuô a hélũoplỗ pè dítú pè ná tèmɛlwóhtekə tẹritẹkyã yětahe nuôma a málakỗ có phúnuô. ⁴ Cómarya hélũoplỗ pèkuỗpỗ ù ná dố tèmɛlwóhtekə tẹritẹkyã yěnuôma atỗ málakỗ có. Dố tèmemámedyã, atèmẹ tẹprotẹprya tahe ná atèmẹ tapakhyéthũ tahe akhu-akhyě, a dyéluỗplỗ pẻhỏ ù ná tèmɛlwóhtekə tẹritẹkyã yěnuôma a tởhỏ. Htuỗto, cú- dũ atỗ Cómarya athéplò rò a dyétã krã pè ù tẹcyátèdè shyẻzũ tahe. Rò a dyétã dítú ná Thé Sãsẻ Byacẻ. Dố Thé Sãsẻ Byacẻ shyẻzũyẻ tahe akhu-akhyẻ, Cómarya dyéluỗplỗ pẻhỏ ù ná tẹritẹkyã yěnuôma a tởhỏ.

Kayã Dố A Thũcuỗ Pẻ Dố Tèmɛlwóhtekə Tôprẻ

⁵ Pẻ hé pẻ thĩ ná hekhuthẻ ki ohtya shyẻ- nopã ari-akyáyẻ nuôma, Cómarya nwóhtya tỗkuỗ mókhu tanéphú tahe dố a ki bè pỏtarĩ kuỗ tẻagnẻ nuôto. ⁶ A nwóhtya taple khỏke dố prẻlukayã tôkyẻhỏ, mẻtẻhẻrò tẻhẻbẻ odỗ lisãsẻkũ tỏtỏ rò a hé, “Kỏ- Cómarya, nẻ cuỗ sỏtapa pẻpã có prẻlukayã tahe to rỏma, èthĩ rò kayãcỏ phứtẻ tahe cỏtẻtẻ? Èthĩ ma kayã dố angũ-aprĩ okuỗ to taheprẻ rò nẻ cuỗ myákhwẻ nĩdyẻ có èthĩ bá- yẻcỏ rỏmamẻtẻ? ⁷ Nẻ dyẻ prẻlukayã tahe a taryẻshyosỗ dố acẻklỗ ná mókhu tanéphú tahe taplỏphú manárò dỏkhyẻ nuô, nẻ dyẻ khyẻthyã èthĩ taryẻdutaryẻhtũ, rò nẻ mẻlĩmẻtakhẻ khyẻthyã èthĩ yẻtahe, rò ⁸ nẻ nỏpỏtarĩnĩ èthĩ lỏ- plĩ,”* a hé phúnuô.

Bĩ Cómarya nỏpỏhỏ tẻlỏ- plĩ ná èthĩ akhẻpãnuô, tẻdỏ a pỏtỏto nuô a o kyã pã tôcỏ- to hỏ. Manárò khõnyákhẻ yěnuô pẻ myáhtyehĩ prẻlu hekhuphú pỏlỏhĩ tẻlỏ- plĩ hỏto. ⁹ Manárò, tẹritẹkyã dố pẻ thègnẻ málakỗ nuôma mảhỏ Jesũ yěnuôhỏ. Bĩ è hyảlyã dố hekhuyẻ akhẻnuô, a nẻbẻ tẻtaryẻshyosỗ dố acẻklỗ ná mókhu tanéphú tahe taplỏphú, mẻtẻhẻrò, dố Cómarya abwĩataryẻ akhu-akhyẻ, Jesũ bè khyáthyẻ pẻ dố pẻ lỏ- plĩ agně. Dố Jesũ khyáthyẻ akhu-akhyẻ, khõnyáyẻ pẻ thègnẻ ná Cómarya nỏ mẻlĩmẻtakhẻ, dyadudyahũ ù ná Jesũ hỏ.

¹⁰ Lỏ- tẻtahe nuôma Cómarya agně lỏ- plĩ prẻ rò a byátã nĩdyẻ lỏhỏ tẻ pwỏ- tôcỏ hỏ. Thyáphú Cómarya ki dyẻ pẻkuỗ prẻlu kayã éprẻ ná a tẻtaryẻdu taryẻhtũ tahe agněnuôrò, a mẻlỏmẻbảhtya hỏ Byacẻ Jesũ ná a nỏ khyácẻkhyácũ lũ yěnuô hỏ. Cómarya mẻ tẻ phúyẻ nuôma atỗ prẻ. Rò Byacẻ Jesũ ki htwỏ pẻ pẻ prẻthũ klyã dố a ki mẻlwóhtekə pẻ tôprẻ pã. ¹¹ Jesũ mẻ mwỏplĩthĩplo kạ prẻluhekhuphú tahe a tẻmẻthũ tahe. Prẻluhekhuphú dố Jesũ mẻ mwỏplĩkạ èthĩtẻthũ nuỏtahe ná Jesũ yěnuôma, apẻhẻ

* 2:2 2:2 Tẹritẹkyã yẻtỏcỏ nuôma tẻthỳótẻthya dố Cómarya dyétã Mosẻ nuôhỏ. ✧ 2:8 2:8 Li Htuthẻhtya 8:4-6

cũlũ tôprèprè~ tuõ prè akhu-akhyě, Jesũ é èthĩ ná puõvyã nuô a thétarẽ to. ¹² Rò Jesũ hé Còmarya,

“Vã ki héluõ pè vã puõvyã tahe ná nèmwi pã. Dõ ù cõbucõbẽ plõ lũ aklãmèkũ nuô, vã ki htuthèhtya nè pã.”✧

¹³ A hé kuõpõ,

“Vã ki thèlè zũehtyanĩ Còmarya.”✧

Rò a hé kuõpõ,

“Vã otõkuõ ná phùmòphúkũ dĩ Còmarya dyètã vã tahe bíyẽ.”✧

¹⁴ Phùmòphúkũ a é lũ yètahenuô, a o ná anèklõ thwihtyẽ dĩ a thyěcyáyẽ akhu-akhyě, Byacè Jesũ hyãlyã phyénĩ kuõdũ prèlu hekhuphũ anèklõ dĩ a thyákuõ dũ ná èthĩnuô. È htwõhtya thyánã prèlukayã akhu-akhyě, a thyě cyã. Thyáphũ Jesũ ki mepýékyã khñericýã khuklõ dĩ ù é ná Satan dĩ a o ná a tètprõtèprya shyosõ dĩ a ki põtárinĩ tètthyě yètõduõ agnenuô, a khyáthyěkyã athé. ¹⁵ Htuõto dĩ a khyáthyě hó akhu-akhyě a plwõhte palãkyã lõhõ kayã dĩ a théisẽ tètthyě alè nuõtahe hó. Èthĩ yètahenuô a thyáhõ ná a htwõ tètthyě acũ tahe hó, rò cáhtya dĩ a opacèlyalũ akhẽpã a théisẽ lahyã tètthyě alè. ¹⁶ Pè thègnèplõplũ có hó ná Byacè Jesũ məcwoõkuõ mókhu tanéphũ tahe to. A məcwoõ taple pè dĩ Abraham aklwĩalyã tahe. ¹⁷ Phũnuô akhu-akhyě thyáphũ Byacè Jesũ ki htwõdũ prè dĩ a mẹ Còmarya a tètphyètèmẹ phũ bwídukhuõ dĩ acõ ná angõ rò a thézocyã ù tôprè, htuõto thyáphũ a ki khyáthyèpè dĩ kayã tahe a tèmèthũ tahe ki plwõkyã agnenuô, a hyãlyã phyé prèlukayã alèklõ thyánã apuõavyã yènuõtahe hó. ¹⁸ Rò khõnyáyẽ, anè Byacè nĩdũ yõ myáhtyesítõ hyã bènõ htuõhõ tètthyěkyãkhyácũ tahe, tètlo-ilyã tahe akhu-akhyě kayã dĩ a myáhtye sítõbè ná tètlo-ilyã tahenuô a məcwoõbè ù prè.

3

Jesũ Htwõ Pè Prèlũtyã Khuklõ

¹ Phũnuô akhu-akhyě, puõvyã Krístuphũ dĩ Còmarya é thĩ yètahe~ tanẹ myámõ lahyã Jesũ dĩ Còmarya nõhyã htwõ lũ ná prèhèsodõnyã Còmarya alãangõ ná bwídukhuõ yètõprènuô. ² Phũ Mosè có ná atèmẹ dĩ Còmarya a hiphúphyãphũ tahe agnenuô, Byacè Jesũ yẽ, acõ ná Còmarya dĩ a dyahtya lũ rò a nõmẹ lũ ná atèmẹ yènuô tôprè. ³ Kayã dĩ a isõ hi yètõmẽ tôprènuô, ù dyadudyahtũklõ è ná hiyẽ tòmẽ. Phũnuõhõ Jesũ nuô ù tõ dyadudyahtũklõ è ná Mosè. ⁴ Hi pwõtõmẽ nuô ù prèisõhtya è a onyã tôprèprè nuô amávã. Manárõ prè dĩ a isõhtya tètpwõ~ tõtõ nuõma Còmarya prè. ⁵ Mosè yènuô acõ ná atèmẹ dĩ Còmarya a hiphúphyãphũ tahe agnè phũ prèmètèphũ tôprè nuõhõ. Rò atèmẹ tahenuô, a dyèluõ byábũ one rẹ tèmátècõ tahe dĩ Còmarya ki dyèluõ ù shyé~ nopã tahe agnè pã. ⁶ Manárõ, Krístu yènuõma athyanã Mosè dĩ a htwõ prèmètèphũ dĩ Còmarya ahikũ nuõtõprè mato. È ma Còmarya aphúkũ tôprè. È ma acõ ná atèmẹ rò a myákhwènĩ a Phè Còmarya a hiphúphyãphũ tahe. Pè ki krwõ khũkhũhãhã plehyãlã Krístu tuõdõ atadũ htuõto tèt dĩ Còmarya ki dyé pè yènuô, pè ki myásũ plehyãlã tuõdõ atadũ hénuõma, pè ma Còmarya ahiphúphyãphũ hó.

Tèokuõ Tabéthéprá Dõ Cómarya Akayã Tahe Agně

⁷ Phúnuô rô Thè Săsě Byacè hé,

“Yětónyě, thĩ ki nĩhuõ Cómarya angóprahtya hérò, ⁸ khuklópryě lahyã tá phú thĩ-phyěthĩphuõ nuõtahe támé ní~. Bí thĩphyěthĩphuõ tahe o dõ kēsěhtyěkyã lõtamákhũ akhěnuô, a htésũ Cómarya rò a nĩdã lahyã lũngó to. A memyá lahyã Cómarya. ⁹ Na lwĩshyě akũ, vã mepé kryá~ èthĩ ítě nuô, èthĩ myáhtye htuõhó tadúró a pũ memyá lahyã pã vã prě. ¹⁰ Phúnuô rô vã théplòdu èthĩ rò vã hé èthĩ, ‘Èthĩ ma kayã dõ athéplò có kuõ lahyã ná vã to tahe. Èthĩ thégněplõ lahyã tẹ dõ vã nõmẹ èthĩ nuõtahe to,’ vã hé èthĩ phúnuô. ¹¹ Phúnuô rô vã théplòdu èthĩ rò vã hétãkyã èthĩ ngó tòmũ, ‘Htyěké dõ vã ólyã ná vã ki dyépé ná èthĩ léokuõ tabéthéprá yěnuõtôpho nuô, èthĩ nuõnõ pãto hó,’ vã isõ tãkyã èthĩ phúnuô.”[✧]

¹² Vã puõvyã thĩ~, rò nĩdyédũ lahyã thĩnẹ ní~. Dya mũmyáricyã lahyã tá thĩ théplò támé, thĩ dya thĩ théplò ná thĩ zũe kuõ Cómarya dõ a htwõprẹ yětõprẹ to, thĩ cuõ taphãkyã dũ thĩgně phúnuô tahenuô mẹ tá lahyã tá tõprẹ~ támé ní~. ¹³ Mátôkhõnuô, khõnyáyě tẹmewóhtekã dõ Cómarya dyé pẹ yě thyáphú tẹthũ ki ilolahõ tá thĩ tõprẹ~ támé, thyáphú thĩ ki khuklópryě tá lahyã tõprẹ~ támé agněnuô, pwõnyěnyě~ dyéhědyére męcwókyělũ tõprẹ ná tõprẹ ní~. ¹⁴ Mětěhéro, pẹ tẹzũe Cómarya dõ kalúkhě nuô, pẹ ki pũmaryánĩ è tuõdõ atadũ hérò, pẹ htwõhó prẹmętõtẹ ná Krĩstu hó. ¹⁵ Túró lisăsěkũ hé,

“Thĩ ki nĩhuõ Cómarya angóprahtya yětónyě henuô khuklópryě tá lahyã phú thĩ-phyěthĩphuõ khuklópryě rò htésũ Cómarya rò nĩdã lũngó to nuõtahe męnuõ támé ní~,”[✧] a hé phúnuô.

¹⁶ Kayã dõ a nĩhuõ htuõhó lahyã Cómarya angóprahtya tadúró a htésũ Cómarya, a nĩdã lũngó to tahe nuõma ùpě? Kayã nuõtahe ma máhó Mosè éhtekã èthĩ dõ Egypt kékũ nuô tahehó. ¹⁷ Cómarya théplòdu có èthĩ analwĩshyě nuõtahe ma ùpě? Kayã dõ a męthũ Cómarya rò a nõthyěkyã èthĩ dõ kēsěhtyěkyã lõtamákhũ nuõtahe máto ề? ¹⁸ Bí Cómarya hétãkyã èthĩ, htyěké dõ vã dyé èthĩ ná a léokuõ tabéthéprá agně nuõtôpho ma a nuõ nĩnõ pãto a hé lũ nuõtahe ma ùpě? A hétãkyã ngóyě nuõma, a héhó kayã dõ a nĩdã lũngó to nuõtahe hó. ¹⁹ Phúnuô rô dõ èthĩ zũeto akhu-akhyě, èthĩ nuõnĩ pã ké nuõtõba to nuõma pẹ thégněplõ lõ dũhó.

4

Léokuõ Tabéthéprá Dõ Cómarya Akayã Tahe Agně

¹ Cómarya ólyã tadũpã pẹ tuõkhõnyã ná pẹ ki nuõnĩ dõ léokuõ tabéthéprá akhãlé yěnuô pã. Thyáphú thĩ pwõ~ tõprẹ ki nuõnĩ kuõ dõ léokuõ tabéthéprá dõ Cómarya ólyã yě agněnuô, pẹ bẹrõnĩ lahyã pẹnẹ. ² Mětěhéro pẹ nĩhuõnõ kuõhó tẹthékrũmila phú pẹphyěpẹphuõ tahe nĩhuõnõ htuõhó nuõhó. Mětě henuô èthĩ nĩhuõnõ tadúró, a yõ phyésũ kuõ lahyã ù tẹthékrũmila yě ná tẹzũ to akhu-akhyě, a htwõbwĩhtwõtaryě dõ èthĩgně to. ³ Manáro pẹ dõ a zũe yětahenuô, léokuõ tabéthéprá dõ Cómarya ólyã yěnuô pẹ nuõnĩbé hó. Kayã dõ a zũe kuõ Cómarya to yětahe agněnuô, Cómarya hé èthĩ,

[✧] 3:11 3:11 Li Htuthéhtya 95:7-11   [✧] 3:15 3:15 Li Htuthéhtya 95:7-8

“Vã théplòdu èthì rò vã hétã plúkyã hó èthì, ‘Htyèké dõ vã ki dyé èthì léokuõ tabéthéprá agnè yètõba nuõ, èthì nuõnõ pãto hó,’ ”* a hé phúnuõ.

Manárò léokuõ tabéthéprá dõ Cómarya ólyã ná a ki dyé ù pã yènuõ, a mẽ htuõpã cóhó dõ a byálya hekhu akhè nuõpã có. ⁴ Mètèhèrò thuõthyótõnyè nuõtõnyè ari-akyã nuõma lisàsèkũ héo tõtõ, “Nyèthuõthyó akũnuõ Cómarya mẽtuõ lõ atèmẽ rò bí thuõthyótõnyè nuõtõnyènuõ a okuõ,”* a hé phúnuõ. ⁵ A hé thyákhyèlũ a o tõtõ, “Htyèké dõ vã ki dyé èthì léokuõ tabéthéprá agnènuõ, èthì nuõnõ pãtohõ” a hé khyèthyápõ phúnuõ.

⁶ Kayã dõ a nuõnípã dõ Cómarya a léokuõ tabéthéprá yènuõ, a okyãpã tahehe. Manárò kayã mú~ nukhè tahe dõ a nĩhuõ htuõhó tètèkrũmila tahenuõ, a yõ níđãkuõ lahyã Cómarya angõ to akhu-akhyè, a nĩbè kuõpã ù léokuõ tabéthéprá yènuõ to hó. ⁷ Phúnuõrò mõnyè shuõkhè dõ ù ki nuõ dõ Cómarya léokuõ tabéthéprá yènuõ, a dya okhòdũ mõnyè dõ aruõ tõnyè. A dya okhòpã mõnyè dõ aruõ tõnyè nuõma yètõnyè hó. Dõkhyè nanyèllyèhõ nuõ, Cómarya hésoluõ dítũ pè angóyè tòmũ ná Davi phú vã rão htuõhó nuõ rò a hé,

“Yètõnyè thĩ ki nĩhuõ Cómarya angõprahtya hérò khuklõpryè lahyã tãmé ní~”* a hé phúnuõ.

⁸ Joshua thũnuõ ù dõ Canan kèkũ yènuõ, a ki málakõ kè dõ Cómarya ólyãkyã léokuõ tabéthéprá akhãlè yè tókè kihèrò, Cómarya hékhó tõpã mõnyè dõ aruõ tõnyè takhyã~to. ⁹ Phúnuõrò, athyaná Cómarya mẽtuõ atèmẽ nyèthuõthyó rò a okuõ dõ mõnyè thuõthyótõnyè nuõtõnyè nuõhõ, Cómarya akayã tahe ki kanuõ okuõ tabéthéprá kuõ ná Cómarya pã. ¹⁰ Mètèhèrò, phú Cómarya okuõ dõ atèmẽ akũnuõ, kayã dõ a nuõní dõ léokuõ tabéthéprá dõ Cómarya ólyã yètahenuõ, a ki okuõ lahyã dõ atèmẽ pã. ¹¹ Pè phyèphuõ dõ~ nyènu tahenuõ, a yõ níđãkuõ Cómarya angõ to akhu-akhyè, a nuõní kuõ dõ Cómarya léokuõ tabéthéprá akhãlè yènuõ to. Thyáphú pè ki krwõmyábũ kuõ tã pèphyèpèphuõ tõprè~ tãmé, htuõto thyáphú pè ki nuõní kuõ dõ léokuõ tabéthéprá akhãlè yè agnènuõ, pè tõprè ná tõprè ki yácú ryá tadũ rólũ pó~.

¹² Cómarya alãangõ nuõ, a htwõprè rò a mẽcyã tẽ. A htyã klõpã có ná né dõ a htyãlõ nyèkhónyèkyè tóbè. A nuõ ibèphé tuõ có dõ thèhtwõprè ná théplò léo tólũ akhãlè nuõ, htuõrò a nuõ ibèphé tuõdõ htwo ná krwíkĩkũ léo khãlè nuõtõpho có. A dyéhteluõ pè kayã théplò a tètãtã tahe ná a tètèzũ dõ aryá ná a mũmyã tahe. ¹³ Lõ tètèbyá tahenuõ, a owóuõbí cyã ná Cómarya to. Dõ anyèhyãnuõ, athyaná pè okhãklõ lõplĩ pwõ~ tõprè pré. Pè mẽtuõhõ tètãtã nuõ, ná pè tãtã htuõhõ tètãtã nuõ, è myãhtye thègnè lõ~ plĩ có. Pè bè hyã dyáso htyaluõ lõ è pwõ~ tõtõ pã.

Jesũ Ma Bwídukhulõ Tõprè

¹⁴ Phúnuõrò, pè pũklõpũma ryá lahyã pè tètũtènyã dõ pè ólyã htuõdyéhõ yènuõ pó~, mètèhèrò, pè o nídyé ná pè bwídukhulõ yètõprè, rò a cuõnuõ pèhõ dõ pègnè dõ mòkhu hó. È ma Cómarya a phúprèkhũ Jesũ yènuõhõ. ¹⁵ Pè bwídukhulõ yètõprènuõ, a thègnè pè tètècèrecè tahe rò a thèzò nídyé pè. Mètèhèrò a myãhtye sítòbè nõhõ ná tètõlo-ilyã pwõ~ tõtõ phú pè myãhtye sítòbè yènuõ tadũrò a mètũkuõ tẽ to. ¹⁶ Phúnuõrò, pè lobè tètèbìkhetè~ bèbènuõ, pè tã hyãnuõ hãhã dõ pè Cómarya dõ a thèzõnĩ ù yètõprè a léonyã

* 4:3 4:3 Li Htuthéhtya 95:11 * 4:4 4:4 Hekhuhtwõlũ 2:2 * 4:7 4:7 Li Htuthéhtya 95:7-8

anyěhyä nuô. Rò pè ki nı̀bè a tètèzò pã rò pè ki myáhtyebè abwı̀du-ataryěhtü dõ a ki mecwõ pè yěnuô pã.

5

¹ Bwı̀dukhułõ pwõ~ prèprè~ nuô, ù nwóhtya è dõ prèlukayã tahe aklè pré rò ù dyahtya è dõ a ki mepé Cómarya ateme dõ kayã lõ~ plı́ akhálé. È kilükityáhtya pé ù tètaha, htuõto thyáphú kayã tahe tètú ki plwõkyã agněnuô, a ki lühtya pé ù tèphútelye tahe dõ Cómarya a o pã. ² Èthı́ yõ htwõprè prèlukayã akhu-akhyě, a methúmeplá lahyã pré. Phúnuôró kayã dõ a thègně tãtè kuõũ tèmátècõ to rò a methúmeplá tè tahe agněnuô, èthı́ tane thézocyã pékuõũ to. ³ Htuõró èthı́ nébyacè nı́dú nuô, a methúmeplá tè akhu-akhyě, èthı́ bè lühtya pé túpré kayã yètahe atètú tahenuô máto, èthı́ bè lühtya nı́dyé kuõũ èthı́ tètúthú.

⁴ Tôprè~ ma ù dyahtyacyã nı́dyédú ùné ná ù ki htwõhtya bwı̀dukhułõ nuô tôprè~ to. Phú Cómarya dyahtya Aròn ná a ki htwõ bwı̀dukhułõ tôprènuô, kayã dõ a ki htwõ bwı̀dukhułõ tôprè nuôma, a ki má prétú Cómarya tôprè bè nwóhtya è nuôprè.

⁵ Phúnuôhó, thyáphú Krı́stu ki htwõ bwı̀dukhułõ yěnuô, a dyahtya nı́dyédú ané máto, a mełı́metakhě nı́dyédú ané máto, Cómarya dyahtya lü pré. Rò Cómarya hé lü, “Nè ma vãphúkhũ, yětõnyèró, vã htwõ hó nèphě hó,”* a hé lü phúnuô.

⁶ Cómarya hépõ dõ aruô tòmũ,

“Nè htwõ bwı̀du tacúprè dõ athyaná bwı̀du Melchizedè dõ nuõkhě tôprè,”* a hé põ lü phúnuô.

⁷ Bí Jesũ ohtwõprè bí hekhuyě akhěnuô, a kwı́cõbè lõthulõthé htya Cómarya dõ a mesı́plécyã lü dõ tètuyěyè tôprè, rò a éhtõhtya mètèhtyě tã có. A shyalyã athéplò rò a théplòshyo nı́dã Cómarya ngõ akhu-akhyě, Cómarya nı́dã lü tøkwícõbè. ⁸ Jesũ htwõ có Cómarya aphúkhũ tôprè có tadúró bí a khyábè tēcýètècũ akhěnuô, a pũ phyení dıtúpã tènı́dã ngõ dõ Cómarya a o. ⁹ Bí Krı́stu nı́dã htuõłõhó Cómarya angõ pwõ~ tãcõ akhěnuô, è htwõhtya péhõ lõ~ kayã dõ a nı́dã lüngõ nuõtahe a tèmewóhtekã acúcũ ahtũhtũ a khăshyékħãryã hó. ¹⁰ Rò Cómarya dyahtya lü ná bwı̀dukhułõ dõ athyaná bwı̀du Melchizedè metè dõ nuõkhě tôprè nuôhó.

Dyérõdyéryě One Ná Ů Ki Vı́kyã Tã Tèzũ Tãmé

¹¹ Lo hé pé põ thı́ ná tèritèkyã yěnuô a o éłã pã. Thı́ yõ thègnèplõ pyázé dũ thı́gně akhu-akhyě, vã dõnyãplõ pé thı́ rò apyálã. ¹² Khõnyãró thı́ tõ htwõkuõhó lahyã Thará tahehó. Manáró thı́ cuõ lopã dũgně lahyã pré ù bè ithyó kakhı́yè thı́ ná Cómarya alãangõ dõ akhăshyè prévã. Thı́ tõ ekuõ hó ù sèepryě hó tadúró thı́ cuõ õpã dũgně pré lahyã nuõhtyè prévã. ¹³ Kayã tôprèprè dõ a õpã dũgnèprè nuõhtyè nuôma a thyáprè ná pacè dõ a õnúpã nuôprè. Tècõtètè ari-akyã nuô, a thègně ékuõłã hí ù to. ¹⁴ Manáró, sèe a pryè nuôma kayã duprè dõ a ithyó thègněhyã bèno htuõhó ané dõ a ki iběphě thègněcyã teryã ná tèmũmyã nuõtahe agně pré.

6

¹ Phúnuôró pè dya-okyã lõ pè tètı́hyóıhtya pé ù Krı́stu ari-akyã dõ a khăshyékħãryã nuõtahe rò pè cuõ plehyã kuõpõ ù dõ nyè rò pũ ithyó thègně kuõpõ ù dõ kayã duprègně

* 5:5 5:5 Li Htuthéhtya 2:7 * 5:6 5:6 Li Htuthéhtya 110:4

a tètíthýó yětahe pó~. Kạkhyě hyănyěnyě~ ù ithýó pẹ pẹ tètíthýóithya a khăshyékăhărya dô a hé, thĩ bè vĩkyă tẹmẹ dô abwí oto nuôtahe, rò thĩ bè zűe Cómarya, tètíthýó phúyě tahenuô, pẹ ki pũthégně kạkhyě hyănyě pătó, pẹ ki cuố plehyă kuốpố ù dô nyě pó~. ² Tẹplwôhtyě ari-akyă, dyahtya takhu dô ùlọ tahe, tẹthyě ihtòkạkhyě, tẹcirya tacúprẹ ari-akyă yětahenuô, pẹ lo pũ ithýó thégně tadû pã pẹnẹ to. ³ Ki Cómarya plwöcuố plehyă pẹ hẻrò pẹ ki myápũ thégněhyă rọ pọ lữ tètíthýóithya dô acóază tahe dô nyě tòkyě pã.

⁴ Kayă dô a vĩkyă atẹzủ tahenuô èthĩ zạ nỉdủ kạkhyě cyă pã anẹ takhyă~ to. Dỏ nuôkhě, èthĩ thégně htuồhỏ Cómarya a tẹmátẹcỏ tahe hỏ. Èthĩ myáhtye thégněhyăbẻnỏ htuồhỏ Cómarya ashyezủ rò a nỉbẻrọ kuồhtuồhỏ Thẻ Săse Byacẻ ná kayă dô aruôtahe hỏ. ⁵ Cómarya alặangỏ nuô, aryă nyacỏ nuôma èthĩ thégněhyă htuồhỏ. Èthĩ myáhtyehyăbẻ nỏkuồ htuồhỏ Cómarya a tẹprọtẹprya shyosỏ dô a ki oluồhtya pẹ ù shyẻ~ nopă tồhtủ nuôtahe hỏ. ⁶ Èthĩ ki myáhtyehyă bẻnỏ htuồhỏ tẹyẻtahe rò a ki tarỉ cuốkhỏkyă ná Cómarya hẻnuô, a zạ nỉ kạkhyě cyă pã anẹ takhyă~ to. Yẻnuôma a thyáhỏ ná èthĩ mủthyẻhtya khyẻthya Cómarya aphủkhủ dô krusulọ rò a mẹ thẻtarẻkyă Byacẻ Jesủ dô ù tồplutồphẻ anyẻhyă hỏ.

⁷ Prẻzủtẹphủ dô athyaná hekhu dô a cwíỏ tamỏmỏ kẻcủhtyẻ rò a nỏthẻhty-atwỏ thẻhtyaryă pẹ prẻmẹ-eprẻ mẹ-elyápủ agnẻ tahenuô, Cómarya ki sỏri èthĩ pã. ⁸ Manárỏ hekhuyẻ a ki nỏdyáhtya prẻ thỏshyámỏ ná cặcuốcặpryamỏ taheprẻ hẻnuôma, abwí o tồcỏ~ to. Nyẻtyato nuô Cómarya ki cirya èthĩ rò a ki sủủkyă èthĩ ná mi pã.*

⁹ Manárỏ khỏbỏthýó thĩ~, pẹ hẻcỏ phúyẻ tadủrỏ pẹ zủenỉ thĩ prẻ. Pẹ zủenỉ mặlakỏ cỏ ná thĩ ki mẹ prẻ tẻryă tahe pã. Tẻryă yětahenuô, a hyă dô thĩ nỉbẻhỏ tẹmẻlwỏhteka yẻnuô a o prẻ. ¹⁰ Cómarya ma a mẹ tẹcỏ prẻ. Tẹmẻryă dô thĩ mẻhtuồhỏ tahenuô a sỏtapạ to. Tẹmỏ dô thĩ dyẻluồ htuồhỏ dô lữgnẻ ná thĩ mẻcwỏ akayă tahe rò thĩ mẻcwỏ plehyă tadủpã èthĩ yẻnuô a sỏtapạ pẻtỏ. ¹¹ Pẹ tẻthẻzủ ma phúyẻ: thyáphủ tẻryă dô thĩ thẻplỏhtủ opỏmyásủ tahe ki lỏhtyabặhtya pẹ thĩ agnẻnuô, pẹ thẻzủ dô thĩ pwỏ~ tồprẻ ki thẻplỏshyỏ mẻtuỏ lahyă dô atadủ phủ thĩ mẻhtuồhỏ yẻnuô. ¹² Pẹ thẻzủ nỏhtwỏ thĩ kayă takẻ to. Mặtỏkhỏnuô pẹ thẻzủ nỏ thyákuồ thĩ phủ kayă dô a zűe rò a khyáthẻdỏ tẻ khỏnyă yẻnuôtahe prẻ. Rỏ dô kayă yẻtahe mẻphủnuô akhu-akhyẻ, èthĩ ki nỉbẻ lahyă Cómarya a tẻỏlyạ nuôtahe pã.

Cómarya A Tẻỏlyạ Ma A Tặtẻ

¹³ Bí Cómarya ólyạ angỏ tồmủ ná Abraham akhẻnuô, a byă htuồhỏ angỏ ná a ki mẹ phủ a ólyạ nuô. Kayă dô adukỏ ná lữ nuô a o tồprẻ~ to akhu-akhyẻ bí a byặlyạ angỏ akhẻ, a pọ nỉdyẻdủ amwỉ prẻ. ¹⁴ Cómarya hé lữ, “Vặ ólyạ nẻ ná vặ ki sỏri nẻ, vặ ki nỏ orỏóẻ nẻklwỉnẻlyă tahe pã,”* a hé lữ phủnuô. ¹⁵ Abraham opỏ thẻplỏhtủnỉ, rò dỏkhyẻnuô a nỉbẻ Cómarya ólyạ lữngỏ nuôtỏmủ.

¹⁶ Bí kayă tồprẻprẻ thẻzủ dyẻthẻgnẻ pẹ ù ná a tẻhẻbẻ yẻnuôma a tỏprẻ akhẻnuô, a byă nuỏnỉ a tẻhẻbẻ ngỏ yẻnuô ná kayă dô a o ná aprỏapryạ shyosỏ tồprẻprẻ amwỉ. Mẻtẻhẻrỏ, a ki byă phủnuô hẻrỏ, a mẹ okuỏkyă tẻklyẻngặ lữ. ¹⁷ Kayă dô a nỉbẻhỏ

* **6:8** 6:8 Phủnuồhỏ, Cómarya ki cirya kayă dô athyaná hekhuyẻ nuôtahe pã. ✨ **6:14** 6:14 Hekhuhwỏlủ 22:17

Cómarya a tẹólya tahenuô, Cómarya thézũ nõthégně tặtẹ èthĩ ná phú Cómarya ólya htuõhò èthĩnuô, a ki mẹ lỏbả phúnuô pả, a htulya taplekhó pặto akhu-akhyẻ, đố a tẹólya akũnuô, a byả nuõpanĩ angố bĩnuô. ¹⁸ Phúnuôrò Cómarya dyẻ lỏhó pẹ a tẹólya ná a tẹbyảyanĩ angốyẻ nyẻcỏlỏ hỏ. Cómarya lahỏcyặto akhu-akhyẻ, yẻnyẻcỏ nuô a htulya taple khỏcyặ toto. Pẹ đố a klya tadwỏ owóouỏbĩ hỏ đố Cómarya a o tahenuô, đố Cómarya htulya taple khỏcyặ pả a tẹólya to akhu-akhyẻ, pẹ thẻplỏmỏ thẻplỏsỏhtya nyacỏ. Đố pẹ thẻplỏmỏ thẻplỏsỏ akhu-akhyẻ, tẻmyásủ đố Cómarya dyẻ pẻyẻ nuô, pẹ pủma plehyả tadủ tuỏbẻhỏ đố atadủ hỏ. ¹⁹ Pẹ tẻmyásủ yẻnuô athyáná lỏđu đố a cwi okuỏma thỏklyẻđu đố pẹ thẻhtwỏprẻ agnẻ yẻtỏmẻ nuỏhỏ. Phú bwídukhulỏ nuỏtỏprẻ nuỏcuỏ talwỏbẻ ná ikẻ badu đố ừ cỏtặtủbĩ è đố tẻlủtyả hỏkủ nuỏtỏba, rỏ phú è nuỏ tuỏhỏ đố tẻkhẻlẻ sỏsẻ akủ yẻnuô, pẹ tẻmyásủ yẻ a klỏma, a tặtẹ, rỏ a thủnuỏ tuỏkuỏđủhỏ pẹ đố Cómarya anyẻhyả phúnuỏhỏ. ²⁰ Jesủ cuỏnuỏrẻ pẻhỏ pẻkhẻlẻ đố nyẻ hỏ. A htwỏ pẻhỏ pẹ bwídukhulỏ đố a o khyảnyẻ tacủprẻ yẻnuỏhỏ. È yẻnuô a thyáhỏ ná bwídu Melchizedẻ đố nuỏkhẻ tỏprẻhỏ.

7

Prẻlủtyả Khuklỏ Melchizedẻ

¹ Melchizedẻ ma vỉ Salem akhwỉ tỏprẻ, rỏ a htwỏ Cómarya đố adulo yẻtỏprẻ a bwídu tỏprẻ. Bĩ Abraham cuỏsápẻ htuỏhỏ khwỉ thẻlwỉ rỏ a kạ đố klyỏlo akhẻnuô, Melchizedẻ cuỏ myásủ lủ rỏ sỏrisỏbủ lủ. ² Rỏ Abraham dyẻpẻ lủ lỏ- tặtẹ đố a nỉkạ nuỏtahe pwỉshyẻtỏpwỉ. Melchizedẻ amwỉ angỏlasá arẻlỏ tỏmủ ma mặđủ “Tẻcỏtẻtẻ akhwỉ.” Htuỏrỏ Salem angỏlasá ma thẻplỏ kacủkabẻ akhu-akhyẻ amwỉ o pỏkuỏ đủ, “Tẻthẻplỏ kacủkabẻ akhwỉ.”[☆] ³ Melchizedẻ aphẻ bẻbẻ, amủ bẻbẻ, aphyẻphuỏ klwỉlyả tahe bẻbẻ, ừ rỏmỏrỏdyả okyả kuỏ è tỏcỏ- to. A tẻpacẻlyả ná atẻthyẻ ari-akyả tahenuô bẻbẻ, ừ rỏmỏrỏdyả okyả kuỏ lủ toto. È ma athyáná Cómarya aphủkhủ tỏprẻ. A htwỏ bwídu tacủprẻ.

⁴ È yẻ, a htwỏ ducỏ bá- tẻnuô tanẻmyả lahyả mỏ. Pẻphẻ Abraham đố amwỉ lủhỏtyẻluỏkẻ cỏ yẻtỏprẻnuô- a dyẻpẻ cỏ lủ pwỉshyẻtỏpwỉ ná tẻ đố a cuỏ sápẻ rỏ a phẻkạnỉ nuỏtahe cỏ. ⁵ Khỏnyỏrỏ tẻthyỏtẻthya hé Levi aklwỉalyả đố a htwỏ bwídu yẻtahe, èthĩ ki kwỉ pwỉshyẻtỏpwỉ đố apủỏvyả Israelphủ nỉđủ tahe a o. Israelphủ yẻtahe nuỏma, Abraham aklwỉalyả tặkalyả đítủ nỉđủ cỏ tadủrỏ Levi aklwỉalyả yẻtahe bẻ kwỉ èthĩ prẻ. ⁶ Melchizedẻ ma aklwỉalyả tặ đố Levi mặto tadủrỏ a phẻ pwỉshyẻtỏpwỉ đố Abraham a o. Rỏ a sỏri Abraham. Abraham ma prẻ đố a nỉbẻhỏ Cómarya a tẹólya tỏprẻ hỏ. ⁷ Kayả đố a sỏri ừ yẻtỏprẻnuô adukỏ ná kayả đố a nỉbẻ tẻsỏri yẻtỏprẻ nuỏma lẻthẻplỏ rare akhẻlẻ oto. ⁸ Judaphủ prẻlủtyảtẻphủ đố aklwỉalyả tặkalyả đố Leviphủ o yẻtahenuô, a phẻsủ pwỉshyẻtỏpwỉ yẻnuô đố kayả đố a ki thẻ pả yẻtahe a o prẻ. Manỏrỏ Melchizedẻ yẻnuô, pẹ thẻgnẻđủ Cómarya alặangố hé ná athyáná a ohtwỏprẻ pỏprẻ. ⁹ Htuỏto pẹ hébẻ, Levi aklwỉalyả đố a kwỉ pwỉshyẻtỏpwỉ yẻtahenuô a dyẻ ná Abraham rỏ Abraham dyẻ đítủ ná Melchizedẻ hỏ. ¹⁰ Mẻtẻhẻrỏ, bĩ Abraham myỏhtyesủ ná Melchizedẻ akhẻnuô, Levi hé yẻtỏprẻnuô, a opacẻlyả hỏto. A opỏprẻ đố aphyẻphuỏ Abraham anẻklỏ phỏzyẻ akủ prẻ.

☆ 7:2 7:2 Hekhuhtwỏlủ 14:18-20

¹¹ Bí Cómarya dyé Judaphú tahe tětthyótětthya akhěnuô, a dyahtya prëlüttyätèphú dõ aklwĩalyä tã dõ Leviphú nuôtahe a o. Èthĩ bè lüttyähtya pè ù phú tětthyótětthya tahe o nuô. Leviphú prëlüttyäphú yětahe mę atēmę yětahe tadúro thyáphú ù ki htwõhtya kayăcókayäte agněnuô, èthĩ męcyáto. Phúnuôro Cómarya bè nõhyăkhò tapledú prëlüttyä dõ aruô tôprè. Prëlüttyä yětôprènuô aklwĩalyä tã dõ Leviphú dõ aklwĩalyä tã dítú dõ Aròn a o yěnuô mătó. Bwídu yětôprènuô, athyaná Melchizedè nuôhó. ¹² Mętěhéro bí ù htulya taple hó prëlüttyä aklwĩalyä akhěnuô, ù bè htulya taple tuõkuõ tětthyótětthya tahe. ¹³ Byacè Jesũ Krĩstu dõ pè hé nĩdyé lürilũkyä yětôprè nuôma, a hyănuõkyä hó bwídu dõ arėkhě nuôtahe akhălė hó. È ma Levi aklwĩalyä mătó. Aklwĩalyä tã khódú dõ aruô tômuõ dõ ù é ná Juda aklwĩalyä phú prëlüttyätèphú tôprè mę tē dõ tětürė akhăshyē nuô, aklwĩalyä yěnuô, a męnó kuõ prëlüttyä tēmę tôprè~ to. ¹⁴ Û thėgně tătęcó ná pè Byacè Jesũ Krĩstu yěnuô, aklwĩalyä kalyä dõ Juda tômuõtôcô a o. Dõ nuôkhě ma, Juda aklwĩalyä ki htwõhtya prëlüttyätèphú tahe pã nuô, Mosè hénó tôphuõ~ to.

Byacè Jesũ Ma Athyaná Melchizedè

¹⁵ Bí prëlüttyä dõ aruôtôprè dõ athyaná Melchizedè dõ nuôkhě tôprè hyātuõhó akhěnuô, ù thėgněplõ hyătóklõhó tē dõ pè hé yěnuôtahe hó. ¹⁶ Tětthyótětthya hé o ná kayä dõ a htwõhtya bwídu nuô, a bè klwĩlyä tãkalyä dõ tômuõmuõ tōcōcō akũ a hé phúnuô, tadúro Jesũ hyă htwõhó bwídu yěnuô, atõ phú tětthyótětthya héonuô mătó. Mătókhonuô, a htwõhtya bwídu yěnuô ná a tēohtwõprè propryä shyosõ dõ a htwõprè tacúprè talėkrė yěnuôhó. ¹⁷ Mętěhéro lisăsėkũ hé, “Ně ki htwõ bwídu tacúprè dõ athyaná Melchizedè nuô pã”✧ a hé phúnuô.

¹⁸ Phúnuô akhu-akhyě, tětthyótětthya alyę yěnuô, ù dyataphăkyä è mętěhéro a hěcėrecė rò a męcwóbė pè to. ¹⁹ Mosè a tětthyótětthya nuô a męcómętę cyä ù tôprè~ to. Manáro khõnyáyě pè tēmýásũ klyá athě tōbõ dõ aryáklõ pã cõ ná tětthyótětthya yěnuô a o hó. Rò pè hyănuõphũhó dõ Cómarya a o ná klyá athě yětōbõ ma anĩ hó.

²⁰ Cómarya byătã htuõhó angõ ná Jesũ ki htwõ bwídu tacúprè pã. Manáro bí Levi klwĩlyäphú tahe htwõ bwídu akhěnuô, a byä tãkuõ angõ ná èthĩ phúnuô tōmũ~ to.

²¹ Manáro, Cómarya hé Jesũ,

“Byacè byătãhtuõ angõ rò a hékhó pãto, rò a hé, ‘Ně ki htwõhtya prëlüttyätèphú tacúprè pã,’”✧

Bí Jesũ htya htwõ bwídu akhě, Cómarya hé lũ phúnuô. ²² Tětõlyangõ athě dõ Cómarya męhtwõhtya pėhó pè dõ pè ki nĩbè tēpală agně yětōmũ nuô, aryá klõpã cõ ná tětõlyangõ dõ alyę nuôtōmũ cõ. Mętěhéro, Cómarya byălyä htuõhó angõ phúnuô akhu-akhyě, Jesũ ma mähó prè dõ a ki mēlõbă tătę pę pę tětõlyä athěyě tōmũ tôprè hó.

²³ Tē dõ a khó pã lũ dõ aruô tōcô ma mähó bwídu dõ nuôkhě tahenuô, a thyě lahyä akhu-akhyě ù prè htya dítú èthĩ akhălė nuô a o élă. ²⁴ Manáro Jesũ yěnuô, a ohtwõprè tacúprè akhu-akhyě, a dyėtã dítú pã prëlüttyä atēmę yěnuô dõ ù khadăkũ tôprè~ to.

²⁵ Phúnuôro kayä dõ a hyă dõ Cómarya a o rò a hyănuõ dítú dõ Jesũ a o tahenuô, Jesũ ki mēlwõhtekabė èthĩ khõnyáyě tãplehyä acúcũ ahtũhtũ cõ pã, mętěhéro thyáphú è ki nuõ kwĩthězòbė pę kayä phúnuô tahe agně dõ Cómarya a o nuô, a bè htwõprè tacúprè.

²⁶ Phúnuôrò, Jesũ ma bwídukhulõ tãprẽ dô a mëlõbã pẽ lãlõ~ pẽ tẽlo tahe. È ma a sãsẽ, atẽthũ oto, athẽplõ mwõplĩhĩplo. Cãmarya dya-okhò taphã khódũ lũ ná prẽoraphũ tahe, rò a dyéohó lũ dô khãlé htyalõlõũ tãpho hó. ²⁷ È ma athyaná bwídukhulõ dô aruô nuõtahe mato. Pwõnyẽnyẽ~ a lo lũhtya rẽlõ nĩdyédũ atẽthũ tahe htuõrò a lũhtya no pẽ kayã dô aruô tahe atẽthũ tahe phúnuô mato. Bí a lũhtya anẽ dô krusulo akhẽnuô, a lũhtya prẽ tãphuõ rò a htuõplũ lã tacũprẽ hó. ²⁸ Bwídu tahenuô, a tẽthũtẽplá o prẽ lahyã tadũrò tẽthyótẽthya yõ o akhu-akhyẽ, ù bè dyahtya èthĩ prẽ. Manárò bí Cãmarya dyètãhtuõ hó tẽthyótẽthya yẽ dôkhyẽ anyẽlãhó nuô, a ólyã khòkhyẽpõ tãmũ rò a byãnuõ tõnĩ angõ bínuô. A byãtã hó angõ ná a dyahtya hó a phúprẽkhũ dô atẽthũ oto, a lãbã yẽtãprẽ ná a ki htwõhtya bwídukhulõ tacũprẽ hó.

8

Jesũ Ma Pẽ Bwídukhulõ Tãprẽ

¹ Khõnyáyẽ, tẽ dô a lodulõ ù tãcõ dô vã thẽzũ nõthẽgnẽplõ thĩ nuõma mãhó pẽ bwídukhulõ yẽtãprẽ hó. È ma Jesũ hó. Khõnyáyẽ a onyão dô mókhu rò a onyão dô Cãmarya dô alĩatakhẽ, aproapryã yẽtãprẽ léonyão acõhtwó nuõtõkyẽ hó. ² Khõnyáyẽ a mẽhó bwídukhulõyẽ atẽmẽ, rò a mẽ hó dô tẽkhãlé sãsẽ tãpho akũ hó. Lẽthũdu sãsẽ mãlakõ yẽnuô ù mẽ ná prẽlukayã atakhu mato. Byacẽ isõhtyanĩ ná anẽ nĩdũcõ.

³ Bwídukhulõ pwõ~ tãprẽ nuô, ù dyahtya è ná a bè lũtyãtẽ htuõrò a bè lũtyãhtya ná tẽphútẽlyẽ tahe dô Cãmarya a o. Phúnuôrò, pẽ bwídu dô adulõ yẽtãprẽnuô, a bè lũtyãhtya kuõ tẽ tãcõcõ. ⁴ Manárò Jesũ dô a htwõ bwídukhulõ yẽtãprẽnuô, bí a opã bí hekhuyẽ akhẽ, bwídu dô a bèlũbetyãhtya phú tẽthyótẽthya onuô, a yõ odũhó akhu-akhyẽ, a htwõnĩ kuõũ bwídu to. ⁵ Lẽthũdu sãsẽ dô prẽlũtyãtẽphũ tahe nuõmẽ nĩdyẽ lũ dô hekhu yẽtãmẽ nuõma, a myã byábũkuõ Cãmarya a tẽlũhõdu mãlakõ dô mókhu nuõtãmẽ prẽ. Lẽthũdu yẽtãmẽ nuô a mãlakõ mato, mãprẽ dô mókhu a mãlakõ nuõtãmẽ a zãzõzãkĩ prẽ. Mẽtẽhẽrò, bí Cãmarya nõisõhtya Mosè lẽthũdu dô hekhuyẽ akhẽnuô, a hé lũ, “Krwõmẽ byábũ tãtẽryã thyãkuõlõ phú ù dyẽluõ htuõhó nẽ mókhu tẽlũhõdu azãzõ dô sokhukhẽ nuõnĩ,”* Cãmarya hé lũ phúnuô. ⁶ Jesũ mẽtẽ phú bwídu tãprẽnuô, aryã klõpã có ná prẽlũtyãtẽphũ dô hekhu yẽtahe mẽnuô có. Phúnuõhó, Cãmarya a tẽõlyã athẽ dô Jesũ phyẽhyãnĩ yẽnuõma aryãklõ pã có ná tẽõlyã alyẽ yẽnuô có. Tẽõlyã athẽ yẽnuô, a tate thẽlẽhtyanĩ tẽõlyã dô aryãklõ tahe alo.

⁷ Tẽõlyã rẽ nuõtãmũnuô, a ki lãbãhó hẽrò pẽ lo pã tẽõlyã ano yẽtãmũ ki hyãnuõ plũtaple pã lũ khãlẽto hó. ⁸ Manárò Cãmarya dya tẽthũ dô akayã tahe alo rò a hé, “Shuõkhẽ dô vã ki mẽ tẽõlyã athẽ ná Israelphũ tahe bèbè, Judaphũ tahe bèbè a ki hyãtuõpã,” a hé phúnuô.

⁹ “Bí vã cwihte èthĩ ná vã takhu rò vã èhtekã èthĩ phyẽphuõ dô Egypt kẽ akhẽnuô, vã õlyã htuõhó vãngõ ná èthĩnuô a o manárò tẽõlyã khõnyáyẽnuô, a khódũ ná nuô. Èthĩ cóná vã tẽõlyã yẽnuô to akhu-akhyẽ, vã tarĩ cuõkhókyã vãmèthè ná èthĩ hó, Byacẽ héphũnuô.

¹⁰ Phúnuôrò, Byacẽ hé ná tẽõlyã athẽ dô vã ki õlyã ná Israelphũ thĩ tahenuô, vã ki hé èthĩ phúyẽ pã, vã ki sunuõ vã tẽthyótẽthya tahe dô èthĩ athẽplõ tẽtanẽ akũ pã.

* 8:5 8:5 Li Htekã 25:40

Vă ki rãmáradyão vã tèt̃hyót̃t̃hya tahe dõ èthĩ thèplòkũ pã. Vã ki htwõ èthĩ a Cómarya pã rò èthĩ ki htwõ vãkayã pã.

¹¹ Bínuôakhẽ pãnuô, èthĩ amyècôphú thyálũ tahe bèbè, apuõavyáklẽ tahe bèbè, a lopã ù ithyóithya èthĩ, ‘Thègnẽ lahyã Byacè ní~’ phúnuô pãtohó. Mèt̃hèrò cáhtya dõ ù tanẽ patĩlõ lũ tôprẽ tuõdõ ù tanẽdulõ lũ tôprẽnuô, a ki thègnẽ lõhó vã pã.

¹² Vã ki thézõní èthĩ pã rò vã ki plwõkyã lõ èthĩ atẽmũmyáricyã tahe pã rò vã ki sõtapaqyã lõ èthĩ tèt̃hũ tahe pã.”✠

¹³ Cómarya hé ná yẽ ma tẽõlyã athẽ tãcôhó akhu-akhyẽ, a nõhtwõhtyakyã tẽõlyã alyẽ yẽnuô ná a lo pãtohó. Alyẽ-alwõ hó, ù lopã lũ tohó, rò nyẽtyato pãma, a ki lamékyã hó.

9

Tẽõlyã Alyẽ

¹ Khõnyãrò tẽõlyã arẽ tãmũ dõ Cómarya ólyakyã akayã tahenuô, a o ná a tẽcóbucóbẽ a tèt̃hyót̃t̃hya lèklõlèkhyã tahe ná lècóbẽ lèthũdu sãsẽ dõ prẽlu kayã isóhtya ènuô tãmẽ

² Lèthũdu yẽnuô a o nyètõ. Arẽ tãtõnuô ù dya-o ná mikõrẽ tãkhu, ðĩrẽ htyalõ tãkhu ná khómũ sãsẽ dõ ù dyahtya o lũ dõ ðĩrẽ htyalõkhu tahe. Yètõtõ nuõma ù é ná tẽsãsẽ khãlẽ. ³ Lèthũdu a kadãkũ lènuõ yẽnuô ù cõ tãtũbí ná ikẽ tãba. Ikẽ opã tãba dõ ù cõbí tãtũkyã dõ nyẽ tãtõ dõ ù é ná tẽkhãlẽ sãsẽlõ yẽnuô tãtõ. ⁴ Khãlẽ yètõtõ akũnuô, tèt̃lũrẽhtẽ dõ ù lèsũũhtya ná tẽnuõmũnuõsũ tahenuô a o tãkhu, htuõrò tẽõlyã tõsãsẽ dõ ù lõbí lũ ná htẽ nuô a o tãmẽ. Dõ tõi yẽ akũnuô, ù dyanuõo ná thõbyáphũ tãmẽ rò ù sunuõo ná khómũmãna, ná Aròn ihtyábõ dõ alẽ dyácẽhtya nuõtõbõ, ná tẽmekyãngõ amũshyẽ a tẽõlyã lõba nuô nyẽba. ⁵ Dõ tõsãsẽyẽ akhunuô, ù byáo mókhu tanéphũ dõ ù é ná cherubim aplyã takhẽyẽ nyẽprẽ o rò a huõbítã adá dõ tõsãsẽ akhudõ dõ Cómarya lèplwõkyã ù tèt̃hũ yẽ alõnuô. Lédõnyãplõ pẽ thĩ nuô a o é~ lõpã akhu-akhyẽ, khõnyãrò hẽpwõhédwõ lõ pẽ thĩ to.

⁶ Bí ù taritaryã dya tãtõtãbè htuõlõhó tẽyẽtahe dõ akhãlẽ ná akhãlẽ akhẽnuô, pwõnyẽnyẽ~ bwĩdu tahe nuõ dõ lèthũdukũ arẽlõ tãtõ rò a nuõmẽ lahyã a tẽphyètẽmẽ.

⁷ Manárò dõ tẽsãsẽ lõyẽ tãtõ akũnuô, a nuõní prètũ bwĩdukulõ nuõtõprẽ prẽ. Tõnanuô a nuõprẽ tãphuõ rò a bè phyẽnuõní thwi dõ a ki lũhtya nídyédũ atèt̃hũ agnẽ yẽnuô, ná kayã dõ a tanẽ tuõto rò a mèt̃hũ tãtyã tahe atèt̃hũ agnẽ. ⁸ Dõ tẽyẽ akhu-akhyẽ Thè Sãsẽ Byacè dyéluõ pẽ pẽ, ki ù nõ nõ nídyẽ tadũpã lèthũdu alyẽ yètõmẽ hẽrò klyálẽnuõ dõ lèthũ málakõ yètõmẽ akũnuô, a lumõ híto. ⁹ Tẽyẽtahe ma a thézũ dyéluõkhohó pẽ tẽmátẽdyã dõ pẽ htũkhẽ khõnyãkhẽ yẽtahe hó. A thézũ zũluõhó pẽ ná tèt̃lũtẽtyã yẽtahe ná tẽphútẽlyẽ dõ ù lũhtya è yẽtahenuô, a mẽ mwõplĩphuõcyã pẽ prẽ hyã cõbucóbẽhtya tẽyẽ tahe athèplò to. ¹⁰ Tèt̃lũtẽtyã yẽtahenuô, a tate thèlèhtyanĩ prẽ tẽcóbucóbẽ a lèklõlèkhyã tahe dõ a hé ná yẽma enĩ, yẽma õnĩ to, tõbè sĩplĩsĩplẽ nẽ phuyẽ phúnuô, a hé yẽnuõtahe hó. Tèt̃hyót̃t̃hya yẽnuõma dõ nẽklõ pházye tãkyẽ, prẽlukayã bè krwõmẽ tuõdõ Cómarya mẽtaple pẽ èthĩ klyã athẽ tõbõ.

Tẽõlyã Athẽ

¹¹ Manárò khõnyãyẽ Krĩstu hyã htwõhó phũ prẽlũtyã khuklõ dõ adulõ ù tôprẽ nuõhó. A phyehyãní pẽ pẽ tèt̃wõt̃eryã dõ a o ná pẽ khõnyãyẽ tahe hó. A cuõnuõ htuõhó dõ

léthûdu dô aduklô, a lóbăklô ná kayă mēnuô tômě akühô. Léthûdu yēnuô, kayă isô ná atakhu tôprê~ mătô, ù byálya lŭ mătoto, a o dô hekhu yēnuô mătoto. ¹² Bí a cuônuô lŭtyähtyatê dô tēkhälé säsê lŭŭ yētôtô akhēnuô, a phyēnuônĭ pē tahe athwi, pŭphĕ tahe athwi nuômătô. A ki nuô lŭtyähtyatê agnēnuô, a phyēnuô nĭdyédû ná athwi akhu-akhyĕ, a hyănuô prē tôphuô rô ahtuôaplŭ lâhó, rô a mēlwóhtekă pē tacúprē hó. ¹³ Dô pē tēthyótēthya alyeyĕ akūnuô, pē tahe ná pŭphĕlô tahe athwi yĕ ná pŭphŭ dô ù súŭ htwôlô lŭ ná kôphē yĕtahenuô, ù bè pruô ná kayă dô a taprómŭmyávĭ ná təcóbucóbĕ aléklô yēnuô tôprē alo, mētĕhĕrò thyáphŭ anéklô ki mwöplĭthĭplo dô aklô tôkyĕ agnēnuôrò, èthĭ mēmwöplĭ lŭ phúnuô. ¹⁴ Phúnuôrò, tanĕ myámô lahyă Krĭstu athwi yēnuô, a ki mĕ mwöplĭ bŭphuôklôlô có pē ná tĕyĕtahe pă có. Dô Cómarya a Thĕ Säsê ohtwöprē tacúprē akhu-akhyĕ, Krĭstu lŭhtyahó anéklô dô atĕthŭ o tôcô~ to yĕ dô Cómarya a o hó. Thyáphŭ pē ki mĕpĕ Cómarya dô a htwöprē yĕtôprē atĕmĕ agnēnuô, Krĭstu ki síplĭkyă pē thĕplò yĕtahe ná pē tĕmĕ dô abwĭataryĕ okuôŭ to yĕtahe ná athwi pă.

¹⁵ Dô tĕritĕkyă yĕ akhu-akhyĕ, tĕsôri tacúprē dô Cómarya ólyăkyă pē htuôhó kayă dô a é lŭ tahe ki nĭbĕpă agnēnuô, Krĭstu phyĕhyănĭ pē hó Cómarya akayă tahe tĕôlyă athĕ yĕtôcô dô Cómarya a o hó. Thyáphŭ Krĭstu ki ihtakă rô plwôhte pală cuôkyă kayă o dô tĕôlyă alyĕ alĕ nuôtahe agnēnuô, a bè khyáthyĕkyă athĕ. Dô a khyáthyĕ athĕ akhu-akhyĕ, èthĭ nĭbĕ békuôhó ucĕtazĕ, a tĕsôrisôbŭ tacúprē dô Cómarya ólyă htuôhó yĕtahenuô hó.

¹⁶ Hékuôrĕ li tôba dô kayă tôprĕprĕ ki răokŷă ná kayă yĕtôprĕ ki bĕnĭ kayăthyĕ nuôtôprĕ a ucĕtazĕ hénuôma, thyáphŭ a ki nĭbĕ ucĕtazĕ yēnuô, a bè dyéluô ná kayă răkyă liyĕ tôprĕ ma a bè thyĕ htuôhó, phúnuô. ¹⁷ Kayă dô a răkyă lithyĕ yĕtôba tôprĕnuô, a ki ohtwöprĕ păprĕ hĕrò, liyĕtôba mĕcyă tôcô~ to. Manárò shyĕ~ a thyĕ htuôhó păma túrò kayă nuôtôprĕ phyĕnĭ no kayăthyĕ nuôtôprĕ a ucĕtazĕ prĕ. ¹⁸ Phúnuô akhu-akhyĕ, thyáphŭ tĕôlyă arĕ nuôtômŭ ki cáhtya mĕtĕ agnēnuô, a lo tĕphútĕlyĕ dô ù lŭhtya lŭ yēnuô athwi. ¹⁹ Bí Mosè héluô pē htuôlôhó kayă pwô~ tôprĕ ná lŭ~ Cómarya mekyă a tēthyótēthya tahe akhēnuô, a phyĕ pŭphŭ tahe athwi ná pē tahe athwi rô a kluô sílyătô ná htyĕ, htuôrò a phyĕ thĭmísŭlĭ rô a boma ná thòphyă dô ù é ná hyssóphyăphŭ yĕtôphyă akhyĕ rô a tasí ná li dô ù răo ná Cómarya a tēthyótēthya a tĕmekyăngóyĕ tôba, htuôto a tasínĭ lŭ ná kayă pwô~ tôprĕ. ²⁰ Mosè hé kayă tahe, “Thwi yēnuôma a mĕklòmĕma hó Cómarya tĕôlyă dô Cómarya mekyă dô thĭ ki krwômĕkuô agnĕ nuôhó”* a hé èthĭ phúnuô. ²¹ Htuôrò léthûdu säsê yĕtômě ná lŭ tămuôttătĕ dô ù nôĕ è ná təcóbucóbĕ agnĕ tahenuô, a tasí kuô lŭ ná thwi phúnuônuô. ²² Ki hé tătă~ ma, tēthyótēthya hé, tătĕ dô ù nôĕ è ná təcóbucóbĕ agnĕ tahenuô, ù bè mēmwöplĭ lŭ ná thwi nuô a phŭ kĭrĕ lŭ có pwôtôcô. Thwi ki htwítă to nuô, Cómarya plwôkyăbé tĕthŭ tôcô~ to.

Krĭstu Lŭhtya Anĕ Khukhyĕ Cómarya Plwôkyă Tĕthŭ

²³ Léthûdu säsĕyĕ ná tămuôttătĕ dô ù nôĕ è ná təcóbucóbĕ agnĕ tahenuô, ù mĕ byábŭkuô mókhuĕ a tămuôttătĕ tahe prĕ. Tămuôttătĕ odô akŭ pwô~ tôcô nuô ù bè mĕ mwöplĭ lŭ è ná tĕphútĕlyĕ athwi phúnuô. Manárò mókhu atătĕ málakô tahenuô, ù ki

* 9:20 9:20 Li Htekă 24:8

me mwöplí è ná tẹ̀lũhtya dǒ aryálǒ klǒpǎ cǒ ná tẹ̀phútẹ̀lye athwiyě nuô cǒ. ²⁴ Metěhéro lẹ̀thũdu sǎsě dǒ ỹ me ná kayǎ takhu rò ỹ myábũ mekuǒ pré amuǒklǒ mǎlakǒ yětômě akũ nuô, Krĩstu cuǒnuǒ bĩnuô mǎto. A cuǒnuǒ nĩdũ dǒ mǒkhu rò khǒnyáyě a kwĩthézò pẹ̀ pẹ̀ dǒ Cǒmarya anyěhyǎ. ²⁵ Bwĩdukhuǒ yětòprènuô, a bè phyení tẹ̀phútẹ̀lye athwi rò a nuǒ dǒ tẹ̀khǎlẹ̀ sǎsě̀lǒ nuôtòtò pwǒnana~ cǒ tadúro Krĩstu yěnuô a nuǒ lũhtya ané tǒphuǒ htuǒ tǒphuǒ phũnuô mǎto. ²⁶ Ki Krĩstu lonuǒ tamǒmǒ kuǒ phũnuô kihéro, a tǒbè khyáthyě tamǒmǒ kuǒ athé dǒ hekhu htwǒhtyalú akhě pǎ cǒ kǒkǒ. A lo khyáthyě phũnuôto. Khǒnyáyě bí hekhu kírẹ̀ phũ~ tadúhǒ akhěnuô, a hyǎ khyáthyě pré tǒphuǒ rò a htuǒplú lǎhǒ. Dǒ a lũhtyanĩ anéklǒ ná anéyě akhu-akhyě, a phyécũ taphǎkyǎ prèlu kayǎ tahe atẹ̀thú tahe hó. ²⁷ Kayǎ pwǒ~ tǒprè bè thyě pré tǒphuǒpré. Rò a thyěhtuǒ pǎnuô, Cǒmarya ki cĩrya èthĩ pǎ. ²⁸ Phũnuôhǒ thyáphú Krĩstu ki phyécũ taphǎkyǎ lǒ kayǎ éprè atẹ̀thú tahenuô rò a khyáthyě pré tǒphuǒ pré. A hyǎ khyěthyá pǎ tadúro a ki hyǎ phyécũ taphǎkyǎ pẹ̀ pẹ̀ tẹ̀thú pǎnuô mǎto. A ki hyǎ mełwóhteka kayǎ dǒ a opǒmyásũ lũ nuótahe pǎ pré.

10

¹ Khǒnyáyě pẹ̀ thégneplǒ hó ná tẹ̀thyótẹ̀thya dǒ Mosè dyakyǎ yěnuôma mǎpré tẹ̀zǎzò tẹ̀mátẹ̀dyǎ tǒcǒpré. Tẹ̀mǎlakǒ dǒ tẹ̀thyótẹ̀thya thézũ zũluǒ yěnuôma mǎhǒ lǒ~ tẹ̀twótẹ̀ryǎ dǒ a hyǎ dĩtú dǒ Krĩstu a o yětahenuô hó. Tẹ̀thyótẹ̀thya yěnuô a hé, pwǒnana~ tǒbè lũhtya tẹ̀phútẹ̀lye yě akhu-akhyě, mełmẹ̀bǎhtya cyǎ pẹ̀ prèlu kayǎ to. ² Tẹ̀lũhtya tẹ̀phútẹ̀lye yěnuô, a ki memwǒplí kayǎ dǒ a cǒběhtya Cǒmarya tahe atẹ̀thú tǒphuǒ pré rò a htuǒplú lǎhǒ kihéro, èthĩ tǒ tanẹ̀ nĩdyé kuǒ pǎ ané ná atẹ̀thú o pǎ to hó kǒkǒ. Kihéphũnuô rò èthĩ tǒ okuǒkyǎkũ lǒ a tẹ̀lũtyǎhtya nuótahe kǒkǒ. ³ Manáro èthĩ atẹ̀lũtyǎhtya yětahenuô, pwǒnana~ a dyé thénẹ̀htyabè khyě èthĩ ná a tẹ̀thúo phũnuô pré. ⁴ Metěhéro pũphẹ̀lǒ athwi, pẹ̀ athwi yětahenuô a phyé taphǎkyǎ cyǎ tẹ̀thú taki-to.

⁵ Phũnuô akhu-akhyě bí Krĩstu hyǎlyǎ dǒ hekhu yě akhěnuô, a hé Cǒmarya, “Ũ lũtyǎhtya pẹ̀ nẹ̀ tẹ̀phútẹ̀lye thĩtahe ná tẹ̀lũtẹ̀tyǎ thĩ tahenuô, nẹ̀ thézũ to. Manáro nẹ̀ taritaryǎ onehǒ vǎ nẹ̀klǒ dǒ vǎ ki bè lũhtya è agnẹ̀hǒ.

⁶ Ũ sũ lũhtya sĩduǒ cǒ tẹ̀phútẹ̀lye tahe dǒ tẹ̀lũ rẹ̀khu bèbè, tẹ̀plwǒkyǎ tẹ̀thú a tẹ̀lũtẹ̀tyǎ yě bèbè, nẹ̀ thẹ̀plò okuǒtoto.

⁷ Phũnuôrò, vǎ hé, ‘Phú ỹ rǎo vǎrivǎkyǎ dǒ lisǎsě akũnuô, vǎ hé Cǒmarya, vǎ o pré, Kǒ~ Cǒmarya, thyáphú vǎ ki hyǎ me pẹ̀ nẹ̀ phú nẹ̀ thézũ nǒmẹ̀ vǎ nuótahe agnẹ̀nuôrò, vǎ hyǎtuǒhǒ,’ * Krĩstu hé Cǒmarya phũnuô.

⁸ Byacè Krĩstu héré, “Lũtyǎhtya tẹ̀phútẹ̀lye yě bèbè, lũtyǎhtya thòthè vèphǒ tahe bèbè, sũ lũtyǎhtya tẹ̀phútẹ̀lye tahe bèbè, lũtyǎhtya tẹ̀lũ dǒ a ki plwǒkyǎ pẹ̀ tẹ̀thú tahenuô bèbè nẹ̀ thẹ̀plòoto,” (Èthĩ lũhtya tẹ̀lũtẹ̀tyǎ yětahe phú Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya onuô tadúro Byacè Krĩstu hé kuǒdũ phũnuô.) ⁹ Phũnuôrò a hé pǒ khyěthyá, “Thyáphú vǎ ki hyǎ me pẹ̀ nẹ̀ phú nẹ̀ tẹ̀thézũ o nuôrò, myámǒ~ vǎ hyǎtuǒhǒ,” a hé khyěthyá phũnuô. Phũnuôrò Cǒmarya dya taphǎkyǎ tẹ̀lũtẹ̀tyǎ dǒ alye~alwǒ nuótahe ná tẹ̀lũtyǎhtya tẹ̀phútẹ̀lye dǒ alye~alwǒ yětahe rò a htulya taplekhókyǎ ná klyá dǒ athé tǒbǒ. ¹⁰ Jesũ

* 10:7 10:7 Li Htuthéhtya 40:6-8

Krístu yõ mepe phú Cómarya a tètéhézi onuô, htuôto dô a lũhtya anéklô tôphuôpré rò a htuôplú lâhô akhu-akhyě, a me sãsě hó pẹ.

¹¹ Bwídu pwõ- tôpre nuô, a bè ihtò me təcóbucóbě a léklólékhyta tahe pwõnyenyě- có. Khălélé- èthi bè lũtyãhtya tôphuôhtuô tôphuô. Tělütetyã yětahenuô a phyé taphãkyã cyã kayã tètú tôcô- to. ¹² Manárò Krístu lũhtya pẹ pẹ tètú agně yětahenuô, a lũhtya tôphuôpré rò a htuô plúlã tacúpre hó. Rò a ka onyão hó dô Cómarya atakhu cóhtwó tôkyě hó. ¹³ Khõnyãrò Jesũ ki opõ tuõ shyé- Cómarya pũma pẹ hó lũ kayã dô a thẽhte lũ nuôtahe* pã, rò a ki dya-o pẹhó lũ dô akhãduô lézi alě nuô pã. ¹⁴ Dô Krístu lũhtya pré ané tôphuô akhu-akhyě, kayã dô è memwõpli htuôhó èthi tètú tahenuô, a mecomete hó èthi tacúpre hó.

¹⁵ Pẹ thégne ná tètébè ngó yětõmũnuô atõ pré. Metéhérò, dô lisãsě akũnuô, Thé Sãsě Byacè hé thyákuôdũ phũnuô, rò a hé,

¹⁶ “Yẽma tẽõlyã athě dô vã ki hébè taple ná vãkayã tahe shyé- nopã agně yẽnuô hó, Byacè hé phũnuô. Vã ki sunuô vã tẹthyótẹthya dô èthi athépløkũ pã, rò vã ki rãmáradyã o tẹthyótẹthya yẽnuô dô èthi athéplò a tẹtanẹ alo pã.”*

¹⁷ Htuôrò a hé põ,

“Vã ki sõtapaqyã lõ èthi tètú nuôtahe pã, ná tẽmũmyáricyã dô èthi me nuôtahe pã.”*

¹⁸ Phũnuôrò khõnyãyě Cómarya plwõkyãhó tètú yětahe akhu-akhyě, lũhtya tẹlütetyã dô a ki plwõkyã pẹ tètú tahenuô a lo pãtohó.

Zúe Plehyã Tadũni Cómarya

¹⁹ Phũnuôrò, vã puõvyã thi-. Dô Jesũ athwi akhu-akhyě, pẹ hyãnuô ná tètéplò khũhã dô tẹkhălě sãsě lõ yětõpho ma aní hó. ²⁰ Byacè Jesũ khyáthyě athě dô pẹgne akhu-akhyě, è bãmõ pẹ hó pẹklyã athě dô a dyé pẹ thẽhtwõpre yětõbõ. Klyã yětõbõnuô, a cuõnuõplú talwó bẽhó ná ù cõtãtũ ikě badu dô a mähó Krístu anéklô yětõbanuô hó rò a cuõtuõhó dô Cómarya a o hó. ²¹ Prẽlũtyã khuklô dô aduloũ rò a myákhwèni Cómarya ahi yětõprenuô, pẹ nĩbèhó è hó. ²² Phũnuôrò pẹ hyãphũ lahyã dô Cómarya a o põ-. Pẹ ki hyã ná pẹ théplò dô acóate, ná pẹ tẽzũ dô atãate yětahe põ-. Metéhérò, pẹ théplò a tẹtanẹ mũmyáyě, thyáphũ a ki mwõplĩthĩplo agněnuô, ù sĩplĩkyã htuôhó pẹ ná Krístu athwi hó. Htuôto pènéklô yẽnuô, ù sĩplĩ htuôhó ná htyesé yẽnuôhó. ²³ Pẹ ki pũma nĩryáyé pẹ tẽmyásũ dô pẹ hé pẹ htuôhó ù yẽnuôtahe põ-, metéhérò pẹ thégne ná Cómarya nuô acó ná a tẽõlyã rò a mephũ a hénuô pwõ- tôphuô có. ²⁴ Pẹ tẽmõ nĩdyé lũ tôpre ná tôpre yě, thyáphũ a ki o éhtya ná o éhtya rò, thyáphũ pẹ ki metè dô aryã tahe agněnuô, pẹ ki tanẹ pẹkuõ ù dô pẹ ki dyéhědyére nĩdyé lũ tôpre ná tôpre phútě ari-akyã yětahenuô pré põ-. ²⁵ Kayã tahehe nuô, a vĩkyã təcóbě tõrõlũ tahe, manárò pẹ rò, vĩkyã kuõ tã ù pẹ léklô cóbě tõlũyě phú èthi nuôtahe vĩkyã nuô tãmé ní-. Mátõkhõnuô, pẹ ki dyéhědyére rólũ tôpre ná tôpre põ-. Byacè kíre hyãkhyě mõnyẽmõthě yẽnuô a phũhtyahó akhu-akhyě, pẹ lé dyéhědyére shyoklõ nĩdyé klõlõ põ có lũ tôpre ná tôpre põ-.

²⁶ Pẹ nĩbè htuôhó tẽmãtécó a tètéhkhuthégně rò pẹ ki me takè plehyã tadũpã tètú kihérò tẹlütetyã dô a ki plwõkyã pẹ tètú agněnuô a o pã to. ²⁷ A okyã prétũ tôcô

* **10:13** 10:13 Angólasá thyáná “khura” pẹ hé nuôhó ✨ **10:16** 10:16 Jeremia 31:33 ✨ **10:17** 10:17 Jeremia 31:34

dó pè ki opòpré Cómarya a təciryá ná mikyă rahtõdu dó a ki ũthyěkyă lõ~ kayă dó a thèhte Cómarya yětahenuô pã. ²⁸ Mú~ nukhěnuô kayă dó a mệthú Mosè a tẹthyótẹthya tôprèprè nuô, kayă thégne kimátorò thèthuõ ki zũluõbé málakõ lũ tẹthú henuô, ũ bè mệ thyěkyă lũ, rò ũ bè thézò nĩ lũ tôprè~ to. ²⁹ Phúnuôrò thĩ tanẹ myámò kayă dó a hé takhwótakè Cómarya aphúkũ yètahe, rò a vĩkyă lũ tahenuô, Cómarya ki ciryá cyěklõnyă èthĩ pã. Htuõrò Krístu khyáthyě athé rò a dyé htwõhtya hó Cómarya a tẹõlyá athè yěnuôhó rò Krístu sĩplĩkyă hó pè ná athwi hó. Phúnuôrò kayă dó a dya ngũduprĩdu kuõ Krístu athwi to tahenuô, Cómarya ki ciryá cyěklõ èthĩ pã. Htuõto kayă yětahenuô a hé mũmyáricyă Thè Sãsè Byacè dó a dyé èthĩ tẹbwítẹtaryě yětòprè akhu-akhyě, Cómarya ki ciryacyě klõlõ có èthĩ ná kayă dó a mệthú Mosè a tẹthyótẹthya nuõtahe pã. ³⁰ Mệtẹhèrò, pè thégneđũ hó ná Cómarya hé, “Vã melyě kạkhyesũ èthĩ pã. Vã ki dyelyě kạkhyesũ èthĩ phú èthĩ mệthú htuõhó nuõtahe pã,”* htuõrò a hé kuõ pọ, “Byacè ki ciryá nĩdyédũ akayă pã,” a hé phúnuô.* ³¹ Kayă dó a tặtõ dó Cómarya dó a htwõprè yětòprè təciryá aklè tôprèprènuô, a taròthè théisè nyacó.

³² Tanẹhtya tuõbè khyěthyá lahyă mú~ nukhě bí thĩ nĩbè htuõthèmópã pré Cómarya atẹlĩ akhěnuô, thĩ myáhtyebè ẻlã tẹcyětẹcũ tadũrò thĩ khyáthẻplõhtũbé lahyă pré. ³³ Tôphuõphuõ nuô ũ mệ takhwótakè thĩ, ũ mệcyẹmẹcũ thĩ dó kayă tôplutõphè anyěhyă, tôphuõphuõnuô thĩ cuõ mệcwómẹkõ tặpẹkuõ kayă dó ũ mệcyẹmẹcũ èthĩ phúnuô tahe. ³⁴ Thĩ thézònĩ kayă dó ũ dótặ lũ dó htõkũ nuõtahe. ũ pẹepẹõ púphe cuõkyă lõ thĩ tặmuõtặtè có tadũrò, thĩ dya thẻkrũ lahyă pré thĩ thẻplò, mệtẹhèrò thĩ thégne ná thĩ tặmuõtặtè dó aryáklõ rò a oklõma tacũprè yěnuô a o ẻlặpã dó mỏkhu akhu-akhyě, thĩ thẻkrũthẻlõ lahyă pré,

³⁵ Phúnuôrò dyashyo lahyă thĩ thẻplò. Thĩ ki nĩbè tẹmẻnĩkhwókè dó adu-azặ tahe pã. ³⁶ Thyáphủ thĩ ki mệtõ phú Cómarya thẻzũ nõmệ thĩ nuô, htuõrò thyáphủ thĩ ki nĩbè a tẹõlyá dó a ólyá htuõhó thĩ tahe agněnuô, thĩ bẻkhyáthẻplõhtũ lahyă. ³⁷ Mệtẹhèrò, lisặsẻkũ hé,

“Nyẹtyato pặnuô, prè dó a kírẻ hyặyẻ tôprè ki hyặlẻ pã, a mẻkhỏmẻzỏ pặto.

³⁸ Vã kayăcỏkayặtẹ thĩ tahenuô, dó a zũenyặe vặ akhu-akhyě, a ki htwõprè lahyă pã. Manárò kayă dó a cuõ tặphặkhỏkyă ná vặ tahenuô, atỏ vặ thẻplò to,”* lisặsẻkũ hé phúnuô.

³⁹ Pẹ ma kayă dó a cuõ tặphặ khỏkyă tahe, rò a cuõtuõ dó tẹpyẻtẹkyă pặ nuõtahe mặto. Pẹ ma kayă dó a zũẻ tẹ tahe rò a ki nĩbè tẹmẻlwỏhtekặ pặ tahe hó.

11

Tẻzũ

¹ Tẻzũ angólasá ma tẹ dó pẹ myásũ lũ tahenuô, pẹ zũẻ klõma nĩđũhó ná pẹ ki nĩbè hó. Htuõto tẻzũ angólasá ma tẹđỏ pẹ myáhtyecyă híto tahenuô, pẹ zũẻ klõma tadũ nặpã ná pẹ ki nĩbè pặnuôhó. ² Cómarya htuthẻnĩ kayă mú~ nukhě tahe ma mặđỏ a o lahyă ná tẻzũtẻnyă phuyẻnuô hó.

³ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyě pẹ̀ thégne ná Cómarya byátă mólẹ̀ akrûakrò ná angó pré. Phúnuôró tẹ̀ dó pẹ̀ myáhtyeyá khõnyákhě yětahe nuôma a o dó tẹ̀dó pẹ̀ myáhtye cyáto tahe a o hyă pré.

⁴ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyě, Abèlè lǔhtya Cómarya nuô aryáklò ná Caino atẹ̀lǔ. Cómarya phyésù Abèlè a tẹ̀lǔtyáhtya. Phúnuôró, dó Abèlè atẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, Cómarya dyahó lǔ phú kayácókayáte tǔprè nuôhó. Dó Abèlè atẹ̀zụ́ khukhyě, a thyě htuôhó tadúró a hébèpă pẹ̀ ná atẹ̀zụ́ ari-akya.

⁵ Enoch yěnuô bèbè, dó atẹ̀zụ́ akhu-akhyě, a sítôbèno kuôǔ ná tẹ̀thyě to, Cómarya éka kahtya htwǔprè lǔ dó mókhu. Cómarya éka mékya lǔ akhu-akhyě, ǔ myáhtyeyá pă lǔ to. Mẹtèhèrò bí Cómarya éka kahtya tyahí Enoch to akhènuô, è ma kayă dó a mètò Cómarya athéplò tǔprè, lisăsèkǔ héphúnuô.* ⁶ Tẹ̀zụ́ ki oto nuô, tǔprè~ ma ǔ mètòbé Cómarya athéplò to, mẹtèhèrò, lǔ~ kayă dó a hyă dó Cómarya a o tahenuô, a bè zǔe ná Cómarya nuô a ohtwǔprè rò kayă dó a théplòshyo myápǔ lǔ tahenuô a bè zǔe ná Cómarya ki dyé èthí tẹ̀meníkhwókè pă phúnuô.

⁷ Dó Noah atẹ̀zụ́ akhu-akhyě, Cómarya dyérò one lǔ tẹ̀dó a myáhtye thégne híto dó a ki htwǔhtya shyé~ nopă nuôtahe. A bezǔbenyá Cómarya, a níďă lǔngó rò a isóhtya thòklyědu dó a ki mẹ̀lwóhteka ná a hiphúphyáphú agne tǔbè. Dó Noah tẹ̀zụ́ akhu-akhyě, a dyéluô ná Cómarya ki cirya prèlu hekhuphú tahe pă. Rò dó atẹ̀zụ́ khukhyě, Cómarya dyahó è phú kayácókayáte tǔprè hó.

⁸ Bí Cómarya é Abraham rò a nõhtecuó lǔ dó kétékè dó a ki dyé ná lǔ pă akhènuô, a tǔ htecuó tǔ bité tǔphonuô a thégne to tadúró dó atẹ̀zụ́ akhu-akhyě a níďă rò a htecuó.

⁹ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyě a cuóo dó ǔruóhtyě ǔruókè dó Cómarya ólya hó ná a ki dyé lǔ nuôtóba. A cuóo thyáná myécòruôphú tǔprè rò a cuó isóoní aléthú dó adèuô nídyé ná ikè tahe rò a cuóo pré dó lèthúkǔ. Rò a phúprèkhǔ Isaac ná alye Jacob dó a nǔbè thyákuó tẹ̀olya dó Cómarya a o yě thégne nuô, a isóo thyákuó dú aléthú bínúnuô. ¹⁰ Abraham mẹ̀ phú Cómarya hé lǔ nuô, mẹtèhèrò a opó myásǔnǔ vǔ dó akhăshyé klòma tacǔprè yěnuô tǔvǔ. Vǔ yětǔvǔnuô, Cómarya taritaryă one htuôhó rò a isóhtya nǔhtuôdú hó ná ané.

¹¹ Abraham muǔprè lăhó, htuóto amě Sara ma a sǔphúphú tadúró dó atẹ̀zụ́ akhu-akhyě, aphú obépă rò a htwǔhtyabépă phě tǔprè. A zǔe ná Cómarya nuô acó ná a tẹ̀olya. ¹² Abraham muǔprè kírè thyécóhó tadúró dó è tǔprèprè rò aphúalye tahenuô a oróoé thyácóná sè dó mólẹ̀, a oplu-ophè thyácóná lǔtamámú dó htyědutava htǔ dó ǔ dyálò pẹ̀ cyápă có to nuôtahecó.

¹³ Lǔ~ kayă dó Cómarya ólya dó a ki dyé lǔ yětahenuô a zǔe tadúní Cómarya tuó có bí a thyě lahyă nuôtónyě có. Tẹ̀ dó Cómarya ólyakya lǔ dó a ki dyé èthí yětahenuô, a nǔbè híto, tadúró èthí myáhtye one ré nyě~ lăhó rò a thékřǔ phyésù one réhó tẹ̀olya yětahe hó. Èthí ólya lahyă ná èthí ma a cuó htwǔ sǔprè dó ǔhtyěúkè pré, rò èthí hyă okuólákuó bí hekhuyě taplǔtaplyáphú pré, a hé lahyă phúnuô. ¹⁴ Kayă dó a hé lahyă phuyě tahenuô a dyéluô lálícóhó ná èthí myápǔ nídyé lahyă dúhó ahtyékè níďú hó. ¹⁵ Vǔ dó Abraham ná kayă yětahe htecuókya yěnuô, èthí tané ná vǔ málakó dó èthígně mǔto. Mẹtèhèrò, ki a málakó hénuô, èthí kanuókhyě nuôma anǔ nyă pré. ¹⁶ Manáro èthí

* 11:5 11:5 Hekhuhtwólú 5:24

myásũ nethuô nyacó mókhu htyéké dô a mọkło yěnuô tôba. Phúnuôrò èthĩ é Cómarya ná èthĩ Cómarya nuô, Cómarya thétaręto. Dó Cómarya taritaryă one pęhó èthĩ vjyě akhu-akhyě, a dyéluô hó ná èthĩ tahe ki é Cómarya ná èthĩ Cómarya nuô a thétarę lahyă to.

17 Bí Cómarya memyá Abraham akhěnuô, dô atęzũ akhu-akhyě a lũhtya aphúkhũ Isaac. È nĩbè Cómarya a tẹólya tadúro a o taritaryă one dô a ki lũtyăhtya aphúkhũ dô a otú tóprę- tuô yěnuô tóprę. 18 Cómarya hécó lũ, “Vă ólya ná nęklwĩnelyă tahenuô a ki hyătă dítú dô Isaac a o pă.”* Tadúro Abraham o taritaryă dô a ki lũhtya aphúkhũ dô a o prę tóprę- tuô yěnuô tóprę. 19 Abraham tane htuôhó ná Cómarya ki mehtwöprę kałkyě bėnyă prę Isaac phúnuô. Ki hé tătă ma a thyáhó ná a nĩbè kałkyě aphúkhũyě dô tẹthyě akũ hó, meťehéro Cómarya ki hé tătũ lũ to hėnuô, a ki meťhyě mąnyă prę aphúkhũ prę.

20 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, Isaac sóri one aphú Jacob ná Esau ná tẹsóri dô a ki nĩbè dôkhyě pă tahe.

21 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, bí Jacob kírę phũthyě hó akhěnuô, a sóri onekyăré alye máhó Joseph aphú thęgně. A pũma taterę prę a ihtyábökhýě prę rò a cóběhtya Cómarya.*

22 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, bí Joseph kírę thyě akhěnuô, a hékyă ná shyé- nopă nuô, Israelphú tahe ki htekałyă bí Egypt kėkũ yěnuô pă. Rò a mekyă angó ná shyé- thĩ htekałó pąnuô, phyékałi lahyă văkrwi pání-, a hékyă phúnuô.

23 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, bí Mosè opacęlyahuô akhěnuô, amuõaphě myáhtye ná pacęphú yětópręnuô, atwó thétacá khódũ akhu-akhyě, èthĩ beuó nĩdyé lũ thuólě. Khwí hétă có angó ná a ki meťhyě ló Judaphú a phúprękhũ pacęphú tahe pă tadúro èthĩ théisě pă có khwí a tẹhébè tąngó yěnuô to.

24 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, bí Mosè phúthè duhtya akhěnuô, ũ é có lũ ná Khwí Pharao aphúprēmò aphúkhũ córo, a nõ é ũ phúnuô tóprę- to. 25 Mosè dyalya athéplò, phũ- ná a kírę lũ tẹmọ taplõtapyáphú dô a ki dyé htwöhtya tẹthũ yěnuô, a ki khyátókuó tẹcyětęcũ ná Cómarya akayă tahenuôma, a mọkło pă có a thézũ phúnuô. 26 Mosè dyalya hó athéplò, khyábè tẹpacyéishýé dô Krístu agněnuô, angudupřidu klõpă có ná Egypt ké a tẹduzáhtyathě tahe có, meťehéro a opómyásũ ná Cómarya ki dyé lũ a tẹmenĩkhwókè shyé- nopă. 27 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, a htecuó dô Egypt kėkũ. Khwí théplòdu có lũ tadúro a théisě to. Meťehéro a myáhtyehó Cómarya dô ũ myáhtyecyă lũ to yětóprę akhu-akhyě, a khyáthéplòhtũ plehyă lăpó có. 28 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, a me-ohtya pę ũ pwě dô ũ é ná tẹcuótalwópwě. Thyáphú tanéphú dô a meťhyě phúvyăpręyě ki hyă meťhyě tă Israelphú vyăprę tahe tămé nuô, a nõ plóló ũ thímíthwi dô kadălo.

29 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, Israelphú tahe kałanuô cuótalwóbėkyă Htyělđutava yětôo dô a thyácóná klyá cuó dô khólłkhukră yěnuô có. Manáro bí Egyptphú tahe krwõnuó kuó akhěnuô, èthĩ lacú thyěkyă lőlł có.

30 Dó tẹzũ akhu-akhyěro, bí Israelphú tahe cuó tava htuôhó vj Jeriko thuóthyótõnyě akhěnuô, vjũ htyaló latăprókya.

* 11:18 11:18 Li Htuthěhtya 21:12 * 11:21 11:21 Hekhuhtwölú 47:31

³¹ Dõ vĩ Jeriko akũnuô, himyáphèmuõ dĩ amwĩ ná Rahab otôprè. A yõ zũe Còmarya akhu-akhyẽ, bí ù mệthyẽ kayã dĩ a zũe Còmarya to tahe akhẽnuô, ù mệthyẽ tuõkuõ lũ to. Mệtêhèrò a yõ émosũ Israelphũ dĩ a nuõ htũmyá kẹbĩnuô tókẹ akũ nuõtahe dĩ ahikũ akhu-akhyẽ, ù mệthyẽ tuõ lũ to.

³² Vã lo hẹluõ pẹ pọ thĩ matẽ? Vã ki hẹluõ pẹ pọ thĩ ná Gideon, Barak, Samsone, Jephtha, Davi, Samuelè ná prèprọ tahe ari-akyã hèrò ashuõakhẽ o pã to. ³³ Dõ tẹzũ akhu-akhyèrò, èthĩ yětahenuô, a sápẹ htyèkẹ tahe. Èthĩ põtẹ còcòtẹtẹ rò a nĩbè tẹ dĩ Còmarya ólyã èthĩ nuõtahe. A mẹpẹ lahyã äyãthĩ rò äyãthĩ tahenuô a a èthĩ to. ³⁴ Èthĩ mẹpĩbẹ lahyã mikyã rahtõdu tahe. Èthĩ siplébẹ lahyã ná ù sũthyẽ èthĩ ná dihtónékuõ tahe. Èthĩ hęcérecẹ prè tadúrò èthĩ htwõhtya kayã dĩ ashyo-asõ nyacó tahe. Èthĩ nĩbè tẹtaryëshyosõ dĩ tẹsátẹpã agnè rò a mẹpẹkyã htyèruô kẹklòphũ dĩ a thèhtethèhã èthĩ tahe. ³⁵ Dõ tẹzũ akhu-akhyẽ, prèmò tahehenuô, aklwĩalyã tahe thyẽ htuõhó tadúrò a nĩbè kakhỹ khyèthya èthĩ dĩ tẹthyẽ akũ. Prèzũetèphũ tahehenuô, ù mẹcyèmecũ èthĩ. Ù hé èthĩ ná èthĩ ki vĩkyã lahyã atẹzũ hèrò, ù ki plwõhte palã cuõkyã èthĩ tadúrò a cũsũ ù to. Dõ èthĩ mẹphũnuô akhu-akhyẽ, ù mẹcyèmecũthyẽ èthĩ. Manárò, shyè- èthĩ thyẽ ihtòkakhỹ hó pã tónyenuô, thyáphũ èthĩ ki nĩbè lahyã tẹohtwõprè dĩ a mọlõ ná yètõhtũ agnènuòrò, èthĩ mẹ lahyã phũnuô prè. ³⁶ Tahehenuô, ù mẹ thétarẹ lõplĩ èthĩ, ù pacyèishyè lõplĩ èthĩ, rò ù mũ èthĩ ná suplye-iplĩ, tahehenuô ù còklò èthĩ ná suplyetõhtè, rò ù dónuõ èthĩ dĩ htòkũ. ³⁷ Tahehe nuô ù tặthyẽ èthĩ ná lõ, ù dũtũ khăkwo èthĩ ná htédúbadu, ù sũthyẽ èthĩ ná dihtó nékuõ. Èthĩ lẹcuõ lahyã rò a kũthyã lahyã prè thímíphã, pẹphã tahe, èthĩ soryaşõphã nyacó, ù mẹcyèmecũ èthĩ. Ù pẹepẹõ lõ èthĩ tahe. ³⁸ Kayã yětahenuô aryã talwósũlũ cò rò a kò pã cò ná hekhuyẽ to. Èthĩ ohtwõprè bí hekhũ yẽnuô, a bè cuõlẽ tava thyánã kayã dĩ a sòdõhi sòdõprè tahe, èthĩ bè cuõo prè khălẹ dĩ kayã cuõotuõ tởprè- to tahe akhălẹ prè.

³⁹ Dõ èthĩ tẹzũ akhu-akhyèrò, lõ- kayã yětahenuô, Còmarya myámọ nĩdyè nyacó èthĩ. Manárò lõ- Còmarya ólyakyã tahenuô, èthĩ nĩbè kuõũ to. ⁴⁰ Mệtêhèrò tẹ dĩ aryáklõ ná yětahenuô, Còmarya taze-one pẹ htuõhó dĩ pẹgnè rò a ki dyè ná pẹ pã. Còmarya dyalyã htuõhó athéplò ná pẹ tởbè nuõ opa tuõkuõ ná kayã mú- nukhè tahe. A tẹtaze-one nuõma máhó pẹ ki mẹlõmẹbã tởrõkuõ ná èthĩ yẽnuõhó.

12

Pẹ Phè Còmarya

¹ Phũnuòrò, kayã dĩ a dyéluõnĩ pẹ pẹ ná a tẹzũtẹnyã yětahenuô, a o tavaplutavaphè cò ná pẹ. Phũnuô akhu-akhyẽ, pẹ ki vĩkyã kyã tẹpwõ- tởcô dĩ a mẹ dídyã tặtũ pẹ tahe ná tẹthũ dĩ a mẹ taphuô lakhũkyã pẹ yètahe pó-! Rò pẹ myárolũ ù dyè pẹ pẹ mábõ dĩ pẹnyehyã yè rò pẹ ki khyáthéplòhtũ klyahyãtuõ dĩ a o nuô pó-. ² Athyanã kayã klyã tahe myátõdè hyãtõ túprè tèmepémábõ yẽnuõhó, phũnuòrò pẹ ki myátõdè hyã prétũ Jesũ pó-. Mệtêhèrò è ma pẹ tẹzũtẹnyã a khăshyèkhãryã tởprè. Htuõto, è ma prè dĩ a mẹlõmẹbã pẹ hó pẹ tẹzũtẹnyã tởprè. A khyáthyẽ htuõpãma, a thègnè one htuõhó ná a ki nĩbè tẹthéluõphòphũ pã akhu-akhyẽ, a tởbè khyáthyẽ cò dĩ krusulọ cò tadúrò a thétarẹ tởcô- to. Khõnyárò a onyão hó dĩ Còmarya a lẹonyã htyalõ dĩ còhtwó nuõtõkyè hó. ³ Thyáphũ thĩ mẹ tẹryã rò thĩ ki thèpráladyã tãmé, rò thĩ ki thèplòpyèkyã tãmé

agněnuô, taněmyá lahyãmô Byacè Jesũ ari-akyã yěnuô, prèoraphú tahe thèhtethétakhô lũ mětakhwótakè nyacô lũ tadúro a khyáthéplòhtũ nyacô dõ èthĩkhu.

⁴ Thĩ sásũ ná tètthùtèora yètahe tadúro thĩ khyábè təcýětəcũ tuõ có dõ ù bèmethyè thĩnuô, a o hí tòprè~ to. ⁵ Cómarya dyéhědyére thĩ phú aphú ná ané nuôma thĩ sòtapa hó ẽ? A hé thĩ,

“Kõ~ vǎphú thĩ~ bí Byacè thèprwõ ithyóithya ryáka thĩ akhěnuô, dyazũ è tètthèprwõ ithyóryá thĩ yěnuô ní~. Bí a thèprwõ thĩ akhěnuô, thèplòpyé tǎ lahyã tǎmè ní~.

⁶ Mětěhéro, Cómarya thèprwõ ithyóryáka kayã dõ a mọ nĩdyé nuôtahe. Rò lõ~ kayã dõ Cómarya dya hó èthĩ ná aphú nuôtahenuô, a plĩ nĩdyé lũ.”☆

⁷ Thĩ khyábè tètahenuô, khyáthéplòhtũ rò dya è phú Phě Cómarya ithyóryáka nĩdyé thĩ prè nuô ní~. Cómarya thèprwõ ithyóryáka nĩdyé aphú ná ané nuôtahe prè. Phě dõ a thèprwõ ithyó ryákanĩ dyékuõ aphú tahe to nuôma a o nyã tòprèprè ẽ? ⁸ Cómarya ithyóithya ryáka nĩdyé lõ aphú pwõ~ tòprè. Ki a thèprwõ ithyóryáka nĩdyé kuõ thĩ to hénuô, thĩ htwõ mǎlakô hí aphú mǎto. Thĩ mǎprè phú dõ a sòdõ éphě nuôtahe prè.

⁹ Pè o ná pèmuõpèphě dõ hekhuyě tahe rò a thèprwõ ithyóithya ryáka nĩdyé pè rò pè bezũ nĩdyé èthĩ. A thyá phúnuôhó pè o ná pèphě dõ mókhu yètòprè akhu-akhyě, pè tõ shyalyanĩ lóklõpǎ có pè thèplò dõ èlě yěnuô có. Rò pè ki nĩbè tètthwõprè pǎ. ¹⁰ Pèphě dõ hekhuyètahe thèprwõ ithyóithya ryáka pè ana-alě amõnyèmõthè thĩ tahenuô, a nyěto, taplòphúprè rò a dya lahyã ná a mę tẹ yěnuôma aryá prè a tanę rò a ithyó pè prè. Thyáphú pè ki sǎsě thyákuõ phú pè Phě Cómarya yěnuôro, a thèprwõ ithyóithya ryáka nĩdyé pè tẹ dõ a ki htwõbwihtwõtaryě nĩdyédũ dõ pègně yěnuôtahe prè. ¹¹ Bí Cómarya thèprwõ ithyó ryáka nĩdyé pè akhěnuô, a cô ná thèplèthézò lǎ nuô, a cô ná tètthèkrũthélõ o tóco~ to. Manáro kayã dõ a khyábèno ù thèprwõ ithyóithya ryáka nĩdyé hó lũ yètahenuô dõkhyěpǎ rò a ki nĩbè ke khwókè pǎnuôma mǎhó tètthwõprè dõ acóate rò a ki nĩbè thèplò kacúkabé pǎ.

Tètthýóithya Tahe Ná Tètthýéròdyéryě Tahe

¹² Phúnuôro, mēsõhtya khyě thĩ takhu dõ a tazě lǎlǎ yěnuô tahe, rò mēsyohtya khyěthyá thĩkhamǎ dõ a tanyǎtadè yěnuôtahe. ¹³ Tarú krwõplehyã tadũkuõ tèmǎtəcó aklyá yěnuô ní~. Kayã dõ atězũ patĩ tahenuô athyaná kayã khǎduôdá nuôtahe hó. Thyáphú kayã dõ a khǎduôdá yètahe ki sítakuõ tǎmè, htuõro thyáphú èthĩ khǎduô ki ryákakhyě agněnuô, tarú krwõ plehyã tadũlǎ kuõpõ lahyã ní~.☆

Tètthýéròdyéryě Pè Û Ná Tètthari Cuõkhókyã Cómarya Ari-akyã

¹⁴ Yácũ okrũoklě kuõ ná ù pwõ~ tòprè ní~. Yácũ ohtwõprè sǎsě lahyã ní~. Mětěhéro tètthwõprè sǎsě ki oto hénuô, ù myáhtyeyǎ Byacè tòprè~ to. ¹⁵ Thyáphú thĩ pwõ~ tòprè ki nĩbè kuõ lahyã Cómarya abwíataryě yěnuôro, rònĩ lahyã thĩné ní~. Nõhtwõhtya tǎ lahyã thĩné phú thòmõ dõ ù e è rò a mũthyěcyǎ ù nuôtahe tòprè~ tǎmè ní~. Kayã dõ athyaná thòmõ dõ a mę mũthyěcyǎ ù yètahenuô a ki dyáhtya dõ thĩklě rò a ki mepyámesě ù éprè ná a tèmũthyě yěnuô pǎ. ¹⁶ Nõhtwõhtya tǎ lahyã thĩ nẹklõ yěnuô ná kayã dõ a cuõthũ prèmòprèkhũ nuôtahe tǎmè ní~. Htwõhtya thyá lahyã tǎ phú Esau dõ a be zũ kuõ Cómarya angõ to rò a isě nĩdyékyã avyǎprè ucětazě ná ithwĩ

tôbê nuôtôprê~ tãmé ní~. ¹⁷ Phú thì thégñě htuõđũ nuôhó, dõkhyě rò bí a thézũ hyã phyékuõ tẽsõri dõ aphẽ o akhẽnuô, aphẽ dyé pã lũ to. A myápũ cõ tẽsõri ná amèthèhtyẽ cõ tadúrò, dõ a isẽe htuõhó phúvyáprẽ a ucẽtazẽ yẽ akhu-akhyẽ, a htulya taple khócyã pãto.

¹⁸⁻¹⁹ Thì hyãphũ hõ dõ Cómarya a o yẽnuôma, athyáná Israelphũ dõ nuôkhẽ tahe hyã dõ Sínai so a o nuô mato. Èthĩ hyãtõ dõ Sínai so dõ ù myáhtyecyã lũ, ù phũbè cyã lũ yẽnuôtômẽ a o, miyãhtya dõ soyètômẽ alo, óluõ khítarũ tãbícó, kẹlathé lalyãduhyã, kwõ prahtya rò Cómarya angóprahtya dõ soyẽ nuôtômẽ akũ. Israelphũ tahe nĩhuõ ngóprahtya rò a théisẽ talwósũlũ akhu-akhyẽ, èthĩ kwĩthézõ Cómarya ná a ki hébè pòhó. ²⁰ Mẹtèhèrò, ngóprahtya rò a hé, “Tèphútelyẽ cõ bèbè a ki hyã mębè soyètômẽ hénuô, bè tãthyẽkyã è ná lõ,”* ngó prahtã yètômũnuô èthĩ khyápé pã cõto cõ. ²¹ Èthĩ myáhtye lahyã tè htwõhtya phúyẽ dõ èthĩ nyẽhyã rò, èthĩ théisẽ nyacó akhu-akhyẽ, “Vã théisẽ tanyãtadè cõ”* Mosè hé phũnuô.

²² Manárò, thì kuõke rò thì hyãtuõhó dõ Zion so hó. So yètômẽnuô ma mähó Cómarya dõ a htwõprẽ yètõprẽ avĩ tõtũ dõ ù è ná vĩ Jerusalem dõ mókhu yẽnuô tõtũ hó. Cómarya amókhu tanéphũ dõ a o cõ dõ athĩ ná athĩkũ tahe hyãopló thèluõphòphũ rọkuõ lõ lũ bínũ. Rò thì hyã otõkuõ ná amókhu tanéphũ yètahe hó. ²³ Thì hyãtuõhó dõ Cómarya a phúvyáprẽ* tahe lèhyã opló tõtũ akhãlẽ yẽnuôhó. Û rãnuõmã ohó èthĩmwĩ dõ mókhu hó. Thì hyãtuõ lahyã hó dõ Cómarya dõ a ki cirya nĩđũ ù pwõ~ tõprẽ ná anẽ yètõprẽ anyẽhyã hó. Thì hyãtuõhó dõ kayãcõkayãtẽ dõ nuôkhẽ tahe a thèhtwõprẽ dõ Cómarya mëlõbã htuõhó lũ yètahe a o hó. ²⁴ Thì hyãtuõhó dõ Jesũ a o hó. Tèõlyã athẽ dõ prèlukayã ná Cómarya aplèkũ yẽnuô è htwõ pẽ hó prèmètẽ dõ aplèkũ tõprẽ hó. Htuõto thì hyãtuõhó dõ Byacè Jesũ athwi lèhtwĩtã akhãlẽ dõ aryã lõklõ pã cõ ná Abèlè athwiyẽ nuô a o hó.

²⁵ Phũnuôrò, thyáphũ thì ki htwõ tã kayã dõ a nĩhuõ Cómarya angóprahtya rò a htésũkyã Cómarya nuõtahe tãmẽnuô, rònĩ lahyã thĩnẽ ní~. Bí Israelphũ tahe nĩhuõ tẽdyèrõ èthĩ dõ hekhuyẽ akhẽnuô, èthĩ nĩđã lahyã lũngõ to. Phũnuôrò a klyã siplébè lahyã ná tẽcirya to. Ki mephũnuôrò ki pẽ htésũkyã dõ mókhu yètõprẽ dyèrõ pèyẽ kihèrò, tanemyámõ, thì klyã siplè bécyã pã cõnyã ná Cómarya a tẽcirya taki~ cõ nyãtohó. ²⁶ Bínũakhẽ Cómarya angó yẽnuô aprã kazuõ lõ cõ hekhu tõba cõ. Manárò khõnyãrò a ólyã, “Vã ki mẽ kazuõ põ khyẽthyã pã tõphuõ, rò vã mẽ kazuõ tú hekhu yẽnuô to, vã mẽ kazuõtõ kuõpõ lõ cõ mólẽ tahe pã,”* a hé phũnuô. ²⁷ A hé, “Põkhyẽthyã pã,” angólasá ma, a hèluõplõ cõhó ná Cómarya ki mẽ kazuõhtya lõlõ~ tẽbèbyã nuõtahe pã, rò a ki lamèkyãlã lõ pã. A kazuõ cyãto tahe ki okyã túđũprẽ agnẽnuô, Cómarya mẽkazuõ phũnuõprẽ.

²⁸ Phũnuôrò, pẽ hébwĩhétaryẽ rọlũ Cómarya põ~, mẹtèhèrò pẽ nĩbèhó htyèké dõ a kazuõ cyãto yètõkèhó. Pẽ ki cõbèhtya Cómarya ná tẽcõbè dõ atõ ná lũthèplò ná tètèisẽ dyadudyahtũ lũ akũ yẽnuô põ~. ²⁹ Mẹtèhèrò pẽ Cómarya ma athyáná miyãrahtõ dõ a ùthyẽkyã ù yẽnuôhó.

* 12:20 12:20 Li Hteka 19:12-13 * 12:21 12:21 Li Dõnyã 9:19 * 12:23 12:23 Judaphũ alèklõ o ná phúvyáprẽ ma a nĩbè khódũ tẽdyaduzũnyã lũ ná ucẽtazẽ tahe. * 12:26 12:26 Haggai 2:6

13

Tèmetõ Còmarya Athéplò

¹ Moplehyã nıdyé lahyã lũ tãprè ná tãprè phú Krıstuphú tãbè mọ nıdyé lũ tãprè ná tãprè nuô ní~. ² Sõtapa  sũ tã lahyã sıpr sımya tãm  ní~. Kayã tahehenuô  thĩ  sũ lahyã sıpr  r  d  a t tane t t  akũnuô, a  sũ tãt  m khu tanéphú tahe. ³ Th n  m cw  t p ku  kayã tã d  ht kũ tahe r  dyaku  n  th pl  phú n  tãt ku  ná  thĩ d  ht kũ phũnuô ní~. Th n  m cw  t p ku  kayã d  a khyacy khyacũ t  tahe r  dyaku  n  th pl  phú n  khyáb  t ku  t  ná  thĩ phũnuô ní~.

⁴ L ~ kayã d  a o hó náhinápr  tahe agn ku ke r , d  a o hó ná aphúam  y  akhu-akhy , a b  dyaduz nyã nıdy  lahyã a o hó ná hinápr  y nuô. M  ná v  nuô b  kanı l khu to, b  c  dy  lũ tãpr  ná tãpr . Kayã d  ath pl  patá m myã nu tahe ná kayã d  a cu th   ph um  tahenuô Còmarya ki cirya  thĩ pã. ⁵ Otaphã lahyã ná t monı r  tahe ní~. Th pl mı th pl bıph  nıdy  lahyã ná t  d  a o ná n nuô tahe, m t h r  Còmarya hé,
“Vã dya-okyãkyã ná n  taki~ to, vã vıkyã ná n  takhyã~ to,”* a hé phũnuô.

⁶ Phũnu r ,

“Còmarya ma pr  d  a m cw  vã.   m c  vã ph t t ~ b b , vã th is  to,”* p  hé lahyã ph y  nu ma anı pr .

⁷ Th n htyab  t ku  lahyã kayã d  a htw  htu h  thı khukl khuklyã r  a h sod nyãn  p  htu h  thı ná Còmarya alãang  nu tahe ní~. Tan myã lahyã  thı at ohtw pr  d  aryã nu tahe, r  krw myábũ ku  lahyã  thı at z  y nuô tahe ní~. ⁸ Jesũ Krıstu y nuô, pah nu b b , y t ny  b b , par pã b b , a taklyacyã to, khãl l  pr .

⁹ N ilo-ilyã cu th  tã thı ná l ~ t thy ithya d  a khókhye nu tahe tãm  ní~. Krw cu ku  tãm  ní~. Thı th pl  y nuô, a t  h shyores htya ná Còmarya abwıatary  akhy  pr . D  thı nıdã krw m ku  s s s  a t thy t thya tahe akhy  r  thı th pl  h shyores htya t  phũnuô mãto. Thı nıdã krw m ku  t thy t thya akhy  y nuô, a nıbwınıtary  d  thıgn  t c ~ to. ¹⁰ P  d  a z e Krıstu tahe agn nuô, p  o hó ná p  t l r . Manãr  Judaphú bwıdu d  a l tyãhtya t  r  a m t  d  l thıdu akũ tahenuô, t l tyã d  p  e r  anı nuô  thı enı ku  to.

¹¹ Judaphú bwıdukhu  t pr nuô, a phy nı t ph t ly  athwi r  a cu nu  d  t khãl  sãs l  y t t  r  a nu  l htya p    t l tyã d  a ki plw kyã   t th  y nu tahe. Manãr  t ph t ly  an kl  tahenuô   b  cu  súũkyã l    d  t l h du kl . ¹² Phũnu r  thyáphú Jesũ ki m  sãs  nıp  pr lu hekhuphú y tahe ná athwi nıd  agn nuô a b cu  khyáthy  an  d  vıkl  t pho. ¹³ Phũnu r  p  ki cu  khyár ku  t pacy ishy  ná   d  vıkl  y nu  p ~. * ¹⁴ M t h r  vı d  p gn  d  a okl ma tac pr  d  hekhu y nu  a o t vı to. P  myáp  vı d  a kırıe hyã pã y nu  t vı.

¹⁵ Phũnu r , d  p  Byac  Jesũ Krıstu a t m cw  p  akhu-akhy , p  ki l htya p  t htuth htya a t l tyãy  d  Còmarya a o pw ~ t phu  d  a mãh  Jesũ ma p  Byac , p 

* 13:5 13:5 Li D nyã 31:6,8 * 13:6 13:6 Li Htuth htya 118:6-7 * 13:13 13:13 P  ki cu khyár ku  t pacy ishy  ná   ang lasã ma, p  z e krw m  ku  pã Judaphú a t l t tyã tahe ná a t c buc b  al kl  tahe pãtoh . Mãt kh nu , p  ki z e t pr  Jesũ pr . P  ki krw   khy  r  p  z e   akhu-akhy r    ki pacy ishy  p  tad r  p  th is  pãto hó.

ólya phúyě nuô pó~. ¹⁶ Mětèryá tahe bèbè, tèmecwómekõ lũ tôprè ná tôprè tahenuô bèbè sõtapa lahyã tãmé ní~, mětèhèrò yètahe nuôma tètütetyã dõ atõ Cómarya athéplò. ¹⁷ Nídã lahyã thĩ təcóbucóbě a khuklòkhuklyã tahe angó rò krwõmekuõ phú èthĩ hétã nuô ní~. Èthĩ opõ myákhwèní thĩ théhtwõprè rò tẹ dõ èthĩ mẹ tahenuô, a bè héluõ kạkhyě khyěthyá Cómarya pã. Thĩ ki nídã to hèrò a ki mẹ ná tẹthépléthézò pã. Rò a htwõbwihtwõtaryě dõ thĩgně tôcô~ to.

¹⁸ Kwícóbě pẹ pọ lahyã dõ pègně. Pẹ thègně tặtẹ có ná dõ pẹ théplòkũ yěnuô mòmõ~ a mọ prè, a dya tẹthú ná pẹ tôcô~ to. Htuõrò pẹ mẹtẹ ítếtẽ~ bèbè, pẹ thézũ mেশuõshuõprè tẹ dõ atõ tahe pwõ~ tôphuõ có. ¹⁹ Rò thĩ kwícóbě akhẽnuô, vã kwĩthézò tadũ có nyãhõ thĩ ná thyáphú Cómarya ki thũkạkhyě lẹkhyěthyá vã dõ thĩo nuòrò, kwĩ cóbëshyoshyo pẹ pọ lahyã dõ vãgně ní~.

Tẹkwícóbě Dõ Khyě Tadũ

²⁰⁻²¹ Thyáphú thĩ ki mètõmèbè pèdũ tẹpètèdwõ a Cómarya yètôprè athéplò nuòrò, lõ~ tẹryá dõ thĩ lobè tahenuô, a ki dyé lỏlátakli dũ thĩ ní~. Dõ Jesũ Krĩstu akhu-akhyě, Cómarya ki mẹtũtẹ dõ pèkũ phú a tởdũ ná lũthéplò nuòtahe ní~. Cómarya mệhtwõprè kạkhyě htuõhõ pẹ Byacè Jesũ dõ tẹthyě hó. Rò dõ Byacè Jesũ khyáthyě athè rò athwi bè htwĩlyã akhu-akhyě, è mẹklòmẹmakyã htuõhõ Cómarya a tẹõlyã athè dõ a o tacủprè yěnuôtômũ hó. Dõ a mệhõ phũnuô akhu-akhyě Jesũ htwõ hó pẹ prẹkyếthĩmĩ dõ adulõũ tôprè hó. Pẹ ma èthĩmĩ tahe hó. Ủ ki mẹlĩmètakhẽ dũ Jesũ Krĩstu acủcủ ahtũhtũ ní~.

Ngõ Dõ Khyẽlõ

²² Vã khõbõthyó thĩ, li dõ vã rã dyéhèdyére thĩ yěnuô a htũlã náto. Htuõrò vã kwĩthézò thĩ dõ thĩ ki khyáthéplòhtũ rò nídã vã tẹdyéhèdyére thĩ yěnuô ní~.

²³ Vã thézũ dyéthègně pẹ thĩ ná ù plwõhtehó pẹ puõvyã Timothy dõ htõkũ hó. A ki hyãtuõ lẹkuõ vã pã hèrò shyẽ~ vã hyã olẽ kuõ thĩ pã nuô, vã ki éhyãní lũ pã.

²⁴ Dyáso luõcuõ nípèkuõ pẹ tẹhèmọhéryá yètahenuô ná thĩ khuklòkhuklyã lõ~ plĩ ná lõ~ Cómarya akayã nuòtahe ní~. Htuõrò pẹ puõvyã Krĩstuphú dõ Italy kẹ nuòtahe thũhyã pẹkuõ thĩ atẹhèmọhéryá tahe.

²⁵ Cómarya abwĩataryě ki okuõdũ ná thĩ lõplĩ ní~.

Jakomo James Tèhébé Ré Dõ Nyě

Li Jakomo yětòbanuô a räplóratõ élä tètìthyóithya dõ tóbè krwõmẹ è tahe. Rò a rã cuõ pẹ lõ~ Còmarya akayã dõ a cuõ o pasì lõ dõ hekhu yětòba akũ. Thyáphú prèràliyè ki dyéluõ plõryá pẹ ù ná tètìthyóithya mähó tètìhíphécýádè, tètìklyázũklõ pẹ Krístuphú atèdya thèplòthuòhtyě ná a tètìhtòonyã yètahe ari-akyã, htuõrò a nõè élä ngòkhákho tahe. Htuõrò kayãduzá ná kayãsórya, tètìlo-ilyá, tètìdyaryá thèplòthuòhtyě, tètìmyádumyápatí, tètìú ná tètìmẹ, tètìhébéhésũ, tètìhíphé, tètìklyétèngã, tètìphyéduné ná tètìshyalya thèplò, pũcirya ù, hébéhtuthé, tètìthèplòhtũ ná tètìkwícóbè thĩ tahenuô, a hèsoluõ pẹ Krístuphú tahe a tètìhtwõprè ari-akyã.

Li yětòbanuô a ithyósò pẹ nyacó ù, Krístuphú a tètìcóbucóbè yě, tètìmẹ tahe nuôma mähó tètìú tètìnyá athèaphõ hõ.

Tèhébé tõtò ná tõtò

Tèhébé ré dõ nyě 1:1

Tètìú ná tètìhíphé 1:2-8

Kayãduzá ná kayãsórya 1:9-11

Tètìmemyá ná tètìlo-ilyá 1:13-18

Nĩhuõ rò krwõmẹ kuõ phú nĩhuõ nuô 1:19-27

Tètìdyérõnì tètìmyádu myápatí 1:1-13

Tètìú ná tètìmẹ 2:14-26

Krístuphú ná plì 3:1-18

Krístuphú ná hekhu 4:1-5:6

Tètìthyóithya écò tahe 5:7-20

¹ Vã ma Jakomo, vã htwõ Còmarya ná Byacè Jesũ Krístu a prèmetèphú tõtprè. Vã hémohéryá cuõ pẹ Còmarya akayã klwilyã shyényemuõ dõ a cuõopasì sipryã lahyã dõ khálè pwõ~ tòpho tahe a o.

Tètìú tètìnyá Ná Tètìhíphé

² Vã puõvyá thĩ~, bí thĩ myáhtye sítòbè ná tètìpyátèsè tètìlo-ilyá pwõ~ tótò hyábè thĩ akhènuô, be è phú tètìhèkrũ adu tótò dõ thĩgnè nuô ní~. ³ Mètèhèrò, bí thĩ myáhtye sítòbè ná tètìpyátèsè tètìlo-ilyá memyá thĩ tètìú tètìnyá yèakhènuô, a dyéohitya éklólópò thĩ tètìkhyáthèplòhtũ tahe prènuô thĩ thègnèdũ hõ. ⁴ Thyáphú thĩ tètìkahtòonyã yètahe ki yokalya tò tã taki~ tãmé, thyáphú a kitòkibè ná Còmarya athèplò, htuõto thĩ ki duhtya lóbãkuõdũ ná tètìpwõ~ tótò agnènuô, thĩ tòkò cyèpryè khyáthèplòhtũ tuõ lahyã dõ a tadũ ní~. ⁵ Manárò dõ thĩklè nuô, kayã tõtprèprè ki lobè tètìtanecýádè kihèrò, a tòkò kwĩhtya dõ Còmarya a o rò Còmarya ki dyétã dù è pã mètèhèrò, Còmarya thèprwõsũ kayã dõ a kwĩhtya lũ nuô a otõtprè~ to. A thèzõnì ù pwõ~ tõtprè, rò a thèzũ dyé pẹ ù pwõ~ tõtprè cò. ⁶ Manárò, bí thĩ kwícóbè akhènuô, thĩ bè o ná tètìú, rò thĩ tõ thèplòrarenì taki~ to. Kayã dõ a thèplòrare tahenuô, athyaná kèlathé hyã rò htyèháhó dõ htyèdutava akũ nuòtahe prè. ⁷⁻⁸ Kayã dõ athyaná htyèháhó yètahenuô, a ki nĩbè tètì tótòcò dõ Byacè a o pã nuô, a

tõ tanę nı to, mețehérò a mețè itètë~ nuô, athéplò oé rò athéplò luhtölulya akhu-akhyě, a nıbè tẹ tồcô~ to.

Kayă Sõphásorya Ná Kayă Duzáhtyathě

⁹ Krıstuphú dõ a sõphásorya tồprènuô, Cómarya ki dyahtyalõ è pã, phúnuôrò a bè thèkrũthèlõ. ¹⁰ Kayă duzáhtyathě dõ Cómarya shyatã è tồprènuô, a tồbè thèkrũthèlõ pré, mețehérò kayă duzáhtyathě tahenuô a ki kuõtãthyěkyã thyáná mıthèvēphõ nuôtahe pã. ¹¹ Tamõhtya rò akũlwókrã thyěkyã mıthè tahe akhu-akhyě, aphõ tahe tãthyěkyã lõ, rò a tètewótèryá tahe sımékyã lõ pré. Phúnuôhó bí kayă duzáhtyathě tahe cuõ mekuõmekhá tẹ akhèpãnuô, a ki thyěkyã kuõdũ phúnuô pã.

Tẹcemyá Ná Tẹilo-ilyá

¹² Kayă dõ a khyáthéplòhtũ tahenuô, shyé~ a myáhtye sítòbè ná tẹpyátèsě tẹilo-ilyá akhèpãnuô, a ki nıbè tẹsõri pã, mețehérò bí èthĩ mepékyã htuõhó tẹpyátèsě tẹilo-ilyá phúyě akhènuô, Cómarya ki dyé èthĩ tẹhtwõprè tacúprè ashyězũ dõ a ólyã ná a ki dyé kayă dõ a mõnı lũ nuôtahe pã.

¹³ Kayă dõ a myáhtye sítòbè tẹilo-ilyá phúyě tahenuô, a tồbè hénı, “Tẹyěma a o dõ Cómarya a o hyã pré,” a bè hénı phúnuô to. Tẹilo-ilyá mũmyáricyã nuô a ilohtócwibé pé ná Cómarya to. Htuõto Cómarya anébyacè nıdũnuô, a ilo-ilyá ná ù tồprè~ to. ¹⁴ Manárò bí kayă pwõ~ tồprè myáhtye sítòbè ná tẹilo-ilyá akhènuô, anéklõ a tẹthézũ mũmyá nıdũ nuôtahe cwinıhtónı dyédũ lũ pré. ¹⁵ Dõkhyèrò bí kayă yètõprè mehó a tẹthézũ mũmyá yěakhènuô, a dyéhtwõhtya lũ tẹthũ, yètõphuõrò tẹthũ yě põtarinı lõplı hó lũthéplò rò aphúolya nıdyéhó tẹthyě tacúprè hó.

¹⁶ Vã puõvyã dõ vã mõnı thĩ~, tẹ dõ a tồto tahenuô, cuõzũe tă lahyã tãmé ní~. ¹⁷ Lõ~ shyězũ dõ aryá rò a lõbã nuõma Cómarya dõ a byályã tamõ ná sè ná lě yětahe tồprè dyétã pré. Cómarya aléklõ htulya taplekhókyã kuõ phú tẹlĩ zouô htulya khókyã nuôto. ¹⁸ Dõ pẹ nıhuõ tẹthèkrũmila tẹmátècõ akhu-akhyèrò Cómarya dyéhtwõhtya hó pẹ ná aphú cũ~ dũ phú athéplò nıdũ nuôhó. Thyáphú pẹ ki htwõhtya thòthè dõ athè rẹlõ ù tahe dõ tẹbyályã lõ~ plı yětahe aklẽ nuõrò, a dyéhtwõhtya hó pẹ ná aphú pré.

Tẹnıdã Ná Tẹcũe

¹⁹ Vã puõvyã dõ vã mõnı thĩ~, tõnı lahyã ngõ yètõmũ ní~. Kayă pwõ~ tồprè tồbè nıdã tãtẹ, a tồbè tanehébè lahyã rò a tồbè théplòduhtya pryã nı to. ²⁰ Mețehérò, kayă dõ théplòdu thuõhtyěhtũ tahenuô, a dyéhtwõhtya cyã tẹohtwõprè acóate dõ Cómarya thézũ nõohtwõprè yěnuô takhyã~ to. ²¹ Phúnuôrò vıkyã lõplı tẹthézõthéryã dõ thĩ me tamõmõ ènuôtahe ná lõ~ thĩ lẹklõ dõ a mũmyáricyã nuôtahe. Rò shyalyã lahyã thĩ théplò rò nıdã zũe kuõ lahyã Cómarya alãangõ dõ a isõiplũtã dõ thĩ théplòkũ yěnuôtahe. Alãangõ yěnuõma a mełwóhtekã bécyã thĩ.

²² Thĩ nıdã prétũ Cómarya alãangõ rò thĩ ki cũe krwõmekuõ phú a hénuô to hénuõma thĩ lahõ lyã nıdyédũ hó thĩnè hó. Thĩ tồbè nıdã krwõmẽ kuõ phú Cómarya alãangõ hénuô. ²³ Kayă dõ a nıdã cócũ pré Cómarya angõ rò a krwõmẽ kuõ to tahe nuõma athyaná kayă dõ a dõmyá nıdyé amèthè ná mặduô tahe nuõpré. ²⁴ A myá nıdyé htuõ ané ná mặduô rò a htecuõ taphãkyã akhẽ, lõ~ a myáhtye dõ mặduõkũ nuôtahe, a sõtapa kyã tồphuõ sõtapa pré. ²⁵ Tẹthèkrũmila ma Cómarya a tẹthyótèthya

dõ alõabã rò a melwóhteka kayã dõ tètùtèora akũ. Kayã tôprèprè dõ a pùthègnè tãtèryã tètèkrũmila yè rò a sõtapaqyã tètìthyóithya yè to tahe, htuòto a nĩdã krwõmè tètìthyóithya yètòprènuô, Cómarya ki sõri atèmè yènuô pã.

²⁶ Kayã tôprèprè dõ a tanelya nĩdyé ané ná è ma kayã cóbucóbè ryã nyacó tètè tôprè, tadúrò a ki rònĩdyé a tètèbè to hénuô, a cóbucóbè ryã tètè yènuô, anguduprĩdu pã tôcô- to, rò è htwõ pré kayã dõ a lahõlahya lya nĩdyé ané tôprè pré. ²⁷ Tètècóbucóbè dõ Phè Cómarya dya hó ná tètè dõ a mwõplĩ lólõbãbã tahe nuõma máhó tèmýákhwenĩ phúokryáohtũ tahe ná prèmòokryã dõ a tuõbè ná tètèpyátèsè tahe, htuòto kayã dõ a khõpè nĩdyé ané rò a otaphãyebè ná hekhu a tèmũmyáricyã thĩ nuõtahe hó.

2

¹ Vã puõvyã thĩ-, thĩ ma kayã dõ a zũenyãe Byacè Jesũ Krĩstu dõ a o ná tètìtètakhè tôprè tahe. Phúnuô akhu-akhyè, thĩ tóbè myádu myápatĩ nĩ ù tôprè- to. ² Hékuõré bí thĩ hyã cóbucóbè pló lũ akhè, kayã thényè ki hyãnuõ dõ thĩklè, rò tôprè rò a kũthyã hyeca dõ anguduprĩdu, a taplwónĩ taplwóhtè tahe, dõ aruô tôprè kuõke rò, a sõphásõryã rò a kũthyã nĩ pré hyecazè pré. ³ Kayã duzá tôprè rò thĩ ésũ bezũbenyã lũ, htuòto dõ thĩklè tôprènuô a hé lũ, “Onyã dõ khuklyáhtyalõ ryã akhuyè” rò a hé kuõke kayã sõphásõryã nuõtòprè, “Kahtò obĩnuô,” matorò “Onyã bí twõkhu bí vã khãduô khãshyèyè,” a hé phúnuô. ⁴ Thĩ məkryã- ìtè nuõma thĩ thègnè nĩdyé to è? Kayã dõ thĩklè yètahenuô, thĩ myáhtye khó èthĩ rò thĩ htwõhtya prècirya ù dõ a oná tètane mũmyáricyã thĩtahe hó.

⁵ Puõvyãmõ thĩ-, nĩdã lahyã. Kayã dõ a sõphásõryã dõ hekhu yètahe nuõma, thyáphú èthĩ tètèzũtènyã kishyokisõhtya rò èthĩ ki mənĩ htyèkè dõ Cómarya ólyã one pé kayã dõ a mōnĩ lũ nuõtahe agnènuòrò, Cómarya nwóhtya èthĩ hó nuõma thĩ thègnè tãtè dũ hó. ⁶ Manárò kayã sõphásõryaphú tahenuô thĩ bezũbenyã nĩ kuõ èthĩ to. Kayã dõ a pèpèõ męcymęcũ thĩ nuõma kayã duzáhtyathèphú tahenuô pré. Prè dõ a cwihyã thĩ dõ prèciryatèphú tahe a mètènyè nuõma èthĩ nuõtahe hó. ⁷ Kayã dõ a pacyéishyè pyélõ Krĩstu mwõtómwĩryã dõ ù dyé htuõhó thĩ yènuõma má èthĩ nuõtahe hó.

⁸ Lisàsèkũ hé, “Mōnĩ ùruô phú nè mōlyã nĩdyé nènè nuô,”* a hé phúnuô. Thĩ ki cũe málakõ Cómarya ahtyèkè atètìthyótètèthya yè hénuõma thĩ mètõhó tètè hó. ⁹ Manárò thĩ ki myádu myápatĩ ù hénuõma, thĩ mètõ tètèthú rò tètìthyótètèthya cirya hó thĩ phú kayã mètõ tètìthyótètèthya tôprènuô hó. ¹⁰ Ûpè- tôprè bèbè a ki mètõ tètèmekyãngó tòmũ hénuô, a mètõ lõhó tètèmekyãngó lõ- plĩ hó. ¹¹ Cómarya hé, “Cuõthú tã prèmòprèkhũ tãmè” a hé phúnuô. Htuòrò a hékuô pò, “Mètìhyè tã kayã tãmè” a hé pò phúnuô. Phúnuòrò thĩ ki cuõthú prèmòprèkhũ to tadúrò thĩ ki mètìhyè kayã hénuô, thĩ htwõhtya hó kayã dõ a mètõ tètìthyótètèthya tôprè hó.*

¹² Rònĩ lahyã thĩ tètèbè ná thĩ tèmè tahenuô. Mètèhèrò tètìthyótètèthya dõ a dyé pé kayã tètèpalã yè ki cirya thĩ pã. ¹³ Mètèhèrò kayã tôprèprè dõ a thézò kuõũ to nuô, shyè- Cómarya cirya kayã nuõtòprè akhèpãnuô, a thézò nĩkuõ lũ to pã. Tètèthézònĩ ù nuô a mepè tètècirya.

Tètèzũtènyã Ná Tèmè

* 2:8 2:8 Li Cóbucóbè 19:18 * 2:11 2:11 Li Hteka 20:13-14, Li Dõnyã 5:17-18

14 Vã puõvyã thĩ-, kayã tôprèprè ki hé ná vã tètùtènyã o a hé tadúro a ki dyéluõ a tètùtyè ná a mẹ teryã tahe to hénuõ, abwiataryè o tôcõ- to. A tètùtènyã yènuõ a mesiplécyã lũ to. 15 Hékuõré thĩ puõvyã prèkhũ matorò thĩ puõvyã prèmò tôprèprè nuõ a lèkùlèthyã, a lèlèlèõ tonyè ná tonyè agnè ki olóobã to hébyenuõ, 16 rò dõ thĩklè tôprèprènuõ a ki hé lũ, “Kamomõ karyáryã ní-, Cómarya ki okuõ dû ná nè pã, melèryání nènè ní, rò ekóobã dû lahyã ní-,” a hé phúnuõ tadúro thĩ ki dyépé èthĩ lèkùlèthyã, lèlèlèõ tôcõ- to hénuõ, abwiataryè o tôcõ- to. 17 Tètùtènyã nuõma a thyáphú nuõhõ. A ki oprétú tètù tôcõtuõ, tèmẹ ki oluõ kuõto hénuõma mápéré tètù dõ a thyè pré.

18 Hékuõré kayã tôprè ki hé, “Kayã tahehe nuõ a o ná tètù, tahehe rò a o ná tèmeryã tẹ.” Ki hé rò vã ki hésù è, dyéluõ pé vã nè tètù dõ a sòdõ ná tèmẹ yènuõ, rò vã ki dyéluõ pé kuõke nè ná vã tètù dõ a o ná tèmeyè pã vã ki hésù è phúnuõ. 19 Nè zùe ná Byacè Cómarya otú tôprè- tuõ. Aryáhõ. Khĩnékhĩnõ tahe cõnuõ a zùe thyákuõdũ phúnuõnuõ, htuõto èthĩ zùe rò a théisè tanyãtadè cõ.

20 Kayã olóoklõ, tètùtènyã dõ a o ná tèmẹ to tahe nuõma a olóoklõ pré nuõma, nè thézù myáhtye è? 21 Pèphè Abraham dõ- nyenu tôprènuõ Cómarya dyacódyatẹ è phútè? A nĩdã Cómarya angõ rò bí a lũhtya aphúkhũ Isaac dõ tètùrèkhu akhènuõ, Cómarya dyacódyatẹ lũ ná a tèmeyè akhyè pré. 22 Nè myáhtye hó atètù ná a tèmeyè merólũ tẹhõ. A tèmeyè a mẹ lóobã pèhõ lũ tètù hó. 23 Rò lisàsè héo yènuõ a lóobãhyã hó rò a hé, “Abraham zùe Cómarya rò dõ atètù akhu-akhyè, Cómarya dyahõ lũ phú kayãcõkayãtẹ tôprè nuõhõ,”* a hé phúnuõ. Phúnuõrò Abraham nuõ ù è lũ ná Cómarya a khõbõthyó. 24 Phúnuõrò, thĩ myáhtyehõ ná Cómarya dyacódyatẹ kayã tôprèprènuõ, a dyacódyatẹ túprè lũ ná a tètùtènyã yètõcõ pré nuõ mato. A dyacódyatẹ lũ ná atèmẹ dõ a dyéluõ ná a o ná a tètùtènyã yènuõ pré.

25 Himyáphèmuõ Rahab nuõma a thyáphúnuõ hó. Thyáphú Israelphú dõ a nuõ htúmyã huõ tẹ nuõtahe ki htecuõsiplé békyã ná klyã dõ aruõ tóbõ agnènuõ, a émosú èthĩ rò a męcwõ pé èthĩ akhu-akhyè Cómarya dyacódyatẹ lũ ná a tẹphyètèmẹ yèakhyèhõ. 26 Phúnuõhõ, tètù dõ a o ná tèmẹ tonuõ, athyaná nèklõ dõ théplòhtwõprè o kuõ dõ lũlõ to rò a thyèkyã nuõ hó.

3

Plì Ari-akyã

1 Vã puõvyã thĩ-, thĩ tõ htwõ roré Thará to, mètèhèrò phú thĩ thègnè htuõdũnuõ hó, pé dõ a htwõ Thará tahenuõ, Cómarya ki cirya sòklõ pé ná kayã dõ aruõ nuõtahe pã. 2 Pè mething kakhýehyanyè lõplĩ tẹ pwõ- tôprè hó. Manáro kayã dõ a hébèthúnõ kuõũ tóphuõ- to tôprènuõ, è mã hò kayã dõ alóabã tôprè rò arõaryèbé nĩdyè lõhõ a nèsiprè hó.

3 Thyáphú tathĩ ki cüe pèngõnuõ rò, pé nõ ama tathĩ ná tõtèplye, rò pé tarícuõbé lõ tathísiduõ. 4 Kimatorò tanemyã lahyã thòklyèdu tóbè ari-akyã nuõ. Thòklyèdu yè adu nyacó rò kèlathèdu htólucuo cõ lũ tadúro tẹ dõ a buõ tarícuõbé lũ nuõma thòipè patíphú tóbè pré. Rò prèvé thòklyèdu yètõprè thézù cuõbítè tóphonuõ, thòipèphú

* 2:23 2:23 Hekhuhtwõlú 15:6

yětôbè thũcuố lữ prè. ⁵ Kayăpli nuôma a thyáphú nuôhó. A patíphú prè tadûrò a hébèhtuthé dyáldýáklò nidyé atèmę ari-akyă tahe. Tanemyámò, tanòtahò ducó bátě- bèbè, miphòsèphú tòsè prènuô a ùlòbè pè prè. ⁶ Kayă plinuô athyaná mi nuôhó. Dó nêklò krũkrò aklènuô, pli ma athyaná hekhu dõ a lỏbă ná tèmũmyáricyă yětôba nuôhó. A mệthỏ lỏhỏ kayă anêklò sỉprè hỏ. Pliyẻ a isủủ lỏlả taklikyă lỏ có pẻ tẻohtwỏprẻ ná miyẻ hỏ rò mi yẻnuôma a o dỏ mớrapỏtya akủ hyả hỏ.

⁷ Prẻlu hekhuphú mệnyacyă lỏ tẻphútẻlyẻ pwỏtỏcỏ, a mệnyacyă lỏ tẻmítẻmyă tahe, htutahe, rủ tahe ná tẻ tahe lỏ- plỉ có. ⁸ Manárò kayă dỏ a mệnyă bẻcyă kayăpli yẻnuô a o tỏprẻ- to. Kayăpli yẻnuô a lỏbă có ná tèmũmyáricyă tahe có rò ù pỏbẻcyă lủ to, a o lỏbă có ná atẻryă dỏ a mệthyẻmẻmẻ ù tahe.

⁹ Thỉ thẻgnẻ ná pẻ nõẻ pẻpli yẻnuô ná lẻhtuthẻhtya pẻ Phẻ Byacẻ Cỏmarya, htủỏto pẻ nõẻ kuỏ pỏ ẻ ná pẻ lẻisỏhả kayă dỏ Cỏmarya byálya ẻ phủ anêklỏ yẻnuỏtahe. ¹⁰ Dỏ kyăkủ tỏkủkủ- tuỏprẻ yẻakủnuô tẻhtuthẻhtya rò a htehte, tẻisỏhả tahe rò a htehte. Vả puỏvyă thỉ-, a tỏkỏ hte phủnuô to. ¹¹ Htyẻhtekhu tỏkủkủ- tuỏprẻ akủ nuô, htyẻtabẻ rò a htwỉhtehte, htyẻkhẻ rò a htwỉhtehte, a htwỉhte tỏlủ phủnuỏma anỉ nyả ẻ? ¹² Vả puỏvyă thỉ-, kadwỉmỏ thẻhtecyă olivathẻ to. Thỏbỉthẻmỏ thẻhtecyă kadwỉthẻ to, phủnuỏhỏ htyẻhtekhu dỏ akhẻ tỏkủnuô, a nõhtwỉhte cyăkuỏ htyẻtabẻ to.

Tẻtanẻcyădẻ O Dỏ Mỏkhu Hyả

¹³ Kayă dỏ thỉklẻ tỏprẻprẻ dỏ a o ná a tẻtanẻ cyădẻ rò a thẻgnẻ tặplủ nuỏma ửpẻ? A tỏbẻ dyẻluỏ atẻ yẻtahenuô ná a tẻohtwỏprẻ dỏ aryă, htủỏto a tỏbẻ dyẻluỏ a mẻtẻ yẻnuô ná dỏ tẻshyalyả thẻplỏ. Tẻshyalyả yẻnuỏma a hyả dỉtủ dỏ tẻtanẻcyădẻ yẻnuô a o prẻ. ¹⁴ Manárò dỏ thỉ thẻplỏkủnuô, thỉ ki thẻkháthẻhte nyacỏ lủ, thỉ mỏlyả nidyẻ thỉnẻ rò thỉ myádulyả nidyẻ thỉnẻ yẻtahe ki o hẻnuô, hébẻ htuthẻ nidyẻ tả thỉnẻ ná thỉ o ná tẻtanẻcyădẻ phủnuô tằmẻ, rò mẻtakẻsủ tả tẻmátẻcỏ yẻnuô tằmẻ. ¹⁵ Tẻtanẻcyădẻ phủnuỏtahe ma a o dỏ mỏkhu hyả mắto, hekhunẻkhu a tẻtanẻ cyădẻ nuỏtaheprẻ. Tẻtanẻcyădẻ phủnuỏtahe ma a o dỏ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ a o hyả mắto, a o dỏ khỉnẻkhỉnỏ a o hyả prẻ. ¹⁶ Bỉ tẻthẻkháthẻhte lủ, tẻmỏlyả nidyẻ nẻ rò myádulyả nidyẻ nẻ tahe o akhẻlẻ nuô, thỉ ki myáhtye tẻmẻtarủtapyả ná tẻmũmyáricyă pwỏ- tỏcỏ ki ohtya bủnuô pả.

¹⁷ Manárò tẻtanẻcyădẻ dỏ a o dỏ mỏkhu hyả hẻnuỏma a mwỏplỉ rẻlỏ pả, htủỏpảrỏ a dyẻ ohtyadủ tẻmỏtẻpẻ, tẻtanẻ cyápẻ dỏ ửgnẻ, thẻplỏo nỉdả ù tẻhẻbẻ, lỏbả ná tẻthẻzỏ ná mẻtẻryă tahe, myádu myápatỉ ù to, htủỏrỏ tẻcyẻ mẻkhámẻkho tahe o to. ¹⁸ Kayă dỏ a dyẻohtya tẻpẻtẻdwỏ nuô, a isỏiplủ hỏ tẻmỏtẻpẻ aklwỉalwỉ rò shyẻ- ù kẻkỏdwỏhỏ ẻ akhẻpảnuô, a ki nỉbẻ tẻcỏtẻtẻ athẻ pả.

4

Krístuphủ Cựẻ Cỏmarya Pwỏ- Phủ

¹ Tẻkrẻkryă lủ tahe ná tẻklyẻtẻngả lủ tahenuô a cuố hyảnuỏ tuỏdỏ thỉklẻ phứtẻ? A hyảnuỏ phứtẻ hẻnuỏma, a hyảnuỏ dỏ thỉ thẻplỏ a tẻthẻzủ mủmyă tahe sátẻ dỏ thỉkủ yẻnuô tahe a o hỏ. ² Thỉ thẻzủ tẻ rò thỉ nỉbẻto akhu-akhyẻ thỉ mẻthyẻ kayă. Thỉ thẻzủthẻlỏ tẻ rò thỉ nỉbẻcyă tẻtỏcỏ- to akhu-akhyẻ, thỉklyẻthỉngả khyẻlủ. Thỉ kwỉ kuỏủ Cỏmarya to akhu-akhyẻ, thỉ thẻzủ tẻ tahe rò thỉ nỉbẻ cyă kuỏủ to. ³ Rỏ bí thỉ kwỉ tẻ

akhè, thì nịbè kuõũ tôcô~ to, mètèhèrò thì thèplò a tètaze-one thézũkwĩ tahenuô, a lụthũ lahyã prè. Thì kwĩ lahyã prè ná thì thézũ nõe è ná thì lẹmẹmọlyã nịdyé thĩnẹ agnẹ prè nuô.

⁴ Kayã dõ a thèplòka dõ Còmarya akhu thì~, thì bóthyó ná hekhu a tẹmũmyáricyã tahe nuôma thì htwõhtyahó prè dõ a thèhte Còmarya tahehó nuôma thì thègnẹ to ề? Kayã dõ a thézũ htwõhtya hekhu a tẹmũmyáricyã yètahe a khõbóthyó tởprẻprẻnuô a mẹ thèhtethẻã hó anẹ ná Còmarya hó. ⁵ Còmarya hé tẻ dõ lisặsẻkũ tahenuô, angỏlasá oto bẻ tanẻnị phúnủuô tởprẻ~ to. Lisặsẻkũ hé, “Còmarya be-o thèhtwỏprẻ dõ pẻkũ yẻnuô, a thézũ nõhtwỏ ná atẻ rỏ a thẻkhẻ nịdyẻ nyacó.”* ⁶ Manárỏ tẻbwítẻtaryẻ dõ Còmarya dyẻtặ pẻ yẻnuô, ahẻare shyolỏ klỏpả cỏ. Phúnủuô akhu-akhẻ lặsặsẻkũ hé, “Còmarya mẻtặtặ sủkyả kayã dõ a dyahtyalỏ athẻplỏ nuỏtahe, manárỏ abwiataryẻ yẻnuô a dyẻtặ ẻlỏklỏ dõ kayã dõ a shyalyả athẻplỏ nuỏtahe alo.”✧

⁷ Phúnủuỏrỏ shyalyả lahyã thì thẻplỏ dõ Còmarya alẻ, rỏ sásủ khẻnẻricyã khuklỏ nuỏ túma khẻnẻricyã khuklỏ ki klyả cuỏ taphảkyả dõ thỉỏ pả. ⁸ Thỏthủ hyảphủ lahyã thĩnẹ ná Còmarya túma a thỏthủ hyảphủkuỏ anẹ ná thì prẻ. Prẻoraphủ thì~, sỉplỉkyả lahyã thì takhunủuô. Kayã thẻplỏ oẻ thì~, mẻmwỏplỉkyả lahyã thì thẻplỏnuỏ. ⁹ Thẻplẻnẻbẻ mỏ lahyã, nguỏhẻ mỏ lahyã. Thì tẻnyẻhả yẻnuỏ htulyakyả è ná thì tẻnguỏtẻhẻ yẻnuỏ, thì tẻthẻkrủ yẻnuỏ htulyả kyảmỏ è ná thì tẻthẻplẻ yẻnuỏ. ¹⁰ Shyalyả lahyã thì thẻplỏ dõ Byacẻ a mẻthẻnyẻ rỏ a ki dyahtyalỏdủ thì pả.

Dya Tẻthủ Hẻmũmyả Tả Prẻzủẻtẻphủ Tahe Tảmẻ

¹¹ Vả puỏvỷả thì~, hẻmũmyả nịdyẻ tả lủ tởprẻ ná tởprẻ tảmẻ nỉ~. Ủpẻpẻ~ bẻbẻ dõ a hẻmũmyả kayã dõ a zủẻ Krỉstu tởprẻprẻ mảtorỏ a dya tẻthủ kayã dõ a zủẻ Krỉstu tởprẻprẻ nuỏma mảhỏ a hẻbẻ mũmyáricyã hó tẻthyỏtẻthẻya rỏ a dya tẻthủ hó tẻthyỏtẻthẻya yẻnuỏ hó. Thì ki dya tẻthủ tẻthyỏtẻthẻya yẻnuỏ hẻrỏ, thì ma kayã dõ a củẻ tẻthyỏtẻthẻya mảto. Mảprẻ kayã dõ a dya tẻthủ tẻthyỏtẻthẻya prẻ. ¹² Prẻ dõ a dyẻlyả tẻthyỏtẻthẻya rỏ a bẻ cirya tẻ nuỏma túprẻ Còmarya tởprẻ prẻ. Prẻ dõ a mẻsỉplẻcyả tẻ rỏ a mẻpyẻcyả tẻ nuỏma túprẻ Còmarya tởprẻ prẻ. Manárỏ thì rỏ, thì cuỏ dya tẻthủ tuỏ cỏ ủ rỏ ma thì tanẻ nịdyẻ cỏ thĩnẹ ná kayã phứtẻ tởprẻtẻ cỏ?

Dyahtyalỏ Tả Thì Thẻplỏ Tảmẻ

¹³ Khỏnyảẻ nỉdả lahyã, dõ thỉklẻ tahehenuỏ a hé lahyã, “Yẻtỏnyẻ tomaná shyẻparỏ pả nuỏ, pẻ ki cuỏ dõ vỉtỏvỉ pả rỏ pẻ ki cuỏ o bínủuỏ tỏna pả. Rỏ pẻ ki cuỏ pủ mẻkuỏmẻkhả rỏ mẻkuỏ ẻhtyalỏklỏ pỏ ná amủỏrả yẻnuỏpả.” ¹⁴ Parỏpả thì tẻohtwỏprẻ kỉrẻ mẻphứtẻ pả nuỏ, thì thẻgnẻ to. Thì tẻohtwỏprẻ yẻnuỏma athẻáná ỉtẻ? Athẻáná tẻkhuỏhtẻya dõ a olủ taplỏphủ rỏ a lamẻkyả khyẻ nuỏprẻ. ¹⁵ Thì tỏkỏ hé lahyã phứtẻ hẻrỏ, “Byacẻ ki thẻplỏo ná pẻ ki ohtwỏprẻ pả hẻrỏ pẻ ki mẻ phứyẻphúnủuỏ pả,” ¹⁶ manárỏ khỏnyảẻ thì dyahtyalỏ lahyã thì thẻplỏ rỏ thì hẻbẻ htyamỏhtẻapho nịdyẻ lahyã thĩnẻ. Lỏ~ tẻdyahtyalỏ thẻplỏ phúnủuỏ tahema tẹmũmyáricyã prẻ. ¹⁷ Phúnủuỏrỏ kayã dõ a thẻgnẻ ná a tỏkỏ mẻ tẻryả yẻ tadủrỏ a ki mẻto tahenuỏ, a mẻhỏ tẻthủhỏ.

* **4:5** 4:5 Lisặsẻ dõ arủ tahe hé, “Pẻ ki dyadu pẻ tẻmỏ dõ Còmarya akhu to hẻrỏ, Thẻ Sặsẻ Byacẻ dõ Còmarya be-o dõ pẻkũ yẻtỏprẻnuỏ, a thẻkhẻ nyacó.” ✧ **4:6** 4:6 Prẻthỉphẻ tẻhẻbẻ 3:34

5

Tèdyèròdyéryě One Kayă Duză Tahe

¹ Kayăduză thĩ~ khõnyàrò nĩdă lahyă tề dõ vă kírẹ héso pẹ thĩ yě. Tècyètècũ kírẹ hyăbèhò thĩ akhu-akhyě nguõhè onemõ lahyă. ² Thĩ tềduzăhtyathě tahenuô a nuõthõnuõũ lõ hó. Thĩhyethĩca tahenuô akrẹ elõ hó. ³ Thĩrũthĩhtě tahenuô a hte-ihtekrẹ lõhó. Tềhte-ihtekrẹ yěnuôma a ki khyáluõ ná thĩ tềthũ o pã rò a ki ekyă thĩpháthĩzye phũ miũkyă thĩ nuô pã. Thĩ tềduzăhtyathě tahenuô, thĩ beplõnĩ pẹ lõhó mõnyě dõ khyětadũlõ yětahe agnẽ hó. ⁴ Û mepẹ thĩlyă rò thĩ dyé ù akhwóakè to. Nĩdă mõ lahyă, èthĩ akhwóakè éhtõhtyasũhó thĩ hó. Htuõrò prẹkẹplõdwó pẹ thĩ buõ yětahe tamwõtälě thĩ yěnuô a tuõhtyahó dõ tềprõtèprya a Byacè Còmarya a ohó, rò a nĩhuõ hó èthĩ atètamwõtälě yětahe hó. ⁵ Bí thĩ ohtwõprẹ dõ hekhuyě akhẽnuô, thĩ lùmemo lõbă nĩdyé htuõhó thĩ thèplò ná hekhu atèmọ tahe hó. Thĩ mepbumethũ nĩdyé hó thĩnẹ thyáná tềphútèlye nuõhó, manàrò tềphútèlye yěnuô ù ki mèthyě èthĩ shyẽ~ tèmèthyě amõnyě nuõtõnyě pãnuô a thègně nĩdyé lahyă anéto. ⁶ Ûtèthũ oto tadúrò thĩ cirya mèthyěkyă ù, manàrò èthĩ mètätũ kakhysũbè thĩ tõe~ to.

Tèkhyáthédõ Ná Tèkwícóbě

⁷ Phũnuõrò puõvyă thĩ~, khyáthédõ tuõ lahyă dõ Byacè hyă khyěthyă pã tõphuõ yěnuô ní~. Tanemyă kuõ lahyă mõ prèhyăelyăphũ tõprẹ opõmyásũ nĩdyé a tềthètèphõ dõ anguduprĩdu yětahenuô. A bè cáhtya khyáthèplõhtũ opõnĩ kécũ tã lú yě dõ a mēdyáhtya pẹ lũ tềklwītèlwĩ yětahe, htuõrò a bè opõ tuõdõ kécũ tãno dõkhyě dõ a mēprēmēmĩ pẹ lũ tềthètèphõ yětahe. ⁸ Thĩ bèbè thĩ tõ khyáthédõkuõ phũnuô. Tarú dyaklõma lahyă thĩ tēmýásũ nuô, mētéhérò Byacè ki hyă khyěthyă pãnuô, amõnyě phũlă hó. ⁹ Puõvyă thĩ~, thyáphũ thĩ ki khyábè tã tēciryă tãmēnuô, tamwõtälě tã lũ tõprẹ ná tõprẹ tãmé. Prēciryă tề yětõprẹ hyăotuõphũ tatòhó dõ kadãhtũ hó.

¹⁰ Vă puõvyă thĩ~, thènèhtyabè tuõ lahyă prèprõ dõ a hébè dõ Byacè amwĩ akũ nuõtahe ní~. Bí thĩ myáhtye sítõbè ná tēcýètècũ akhẽnuô, myábũkuõ èthĩ khyáthédõbè htuõhó tēcýètècũ nuõtahe ní~. ¹¹ Kayă dõ a khyáthèplõhtũ bé nuô, pẹ hé è ná kayă dõ a nĩbè tèsõri. Thĩ nĩhuõ htuõdũhó Joba a tềkhyáthédõ ari-akyă hó rò dõ khyětadũ rò Byacè taze-one ná a ki sõri lũ phútě ari-akyă nuô, thĩ thègně hó. Mētéhérò Byacè a tềthézòklabè yěnuô alõabă nyacó.

¹² Puõvyă thĩ~, dõ tềlõ~ plĩ aklẽnuô, tề dõ a lodulõ~ tõeõma mähó bí thĩ ólyă tètõcõcõ akhẽnuô, byă tã thĩnẹ ná mókhu, matorò hekhu, kimatorò dõ tề aruõ tõeõcõ a mètènyě phũnuô tãmé ní~. Thyáphũ thĩ ki siplé ná tēciryă agnẽnuô, a ki mặ rò “amặ,” hé phũnuô, a ki mặto hérò “amặto,” hé phũnuô prẹ ní~.

¹³ Dõ thĩklẽ nuô, kayă bèpyábèsẽ o tõprèprẹ ẽ? A ki o hérò, a tőkò kwícóbě tề. A thèkrũthèlõ o tõprèprẹ ẽ? A ki o hérò, a tőkò irõ htuthèhtya Còmarya. ¹⁴ Dõ thĩklẽ nuô, kayăswĩkayăsẽ o tõprèprẹ ẽ? A ki o hérò, a tőkò é prèzũtèplõmũ muõprũmuõprẹ dõ a htwõ khuklõkhuklyă tahe rò muõprũmuõprẹ yětahe ki plõ lũ ná htahtyě dõ Byacè amwĩ akũ rò èthĩ tőkò kwícóbě pẹ dõ lũgně. ¹⁵ Tềzũtènyă a tềkwícóbě yě a ki zasímekyă kayăswĩ yětõprẹ pã. Byacè ki zasímé kakhýě khyěthyă lũ pã rò a ki mèthũ tề hérò Byacè ki plwõkyă khyěthyă lũ tềthũ pã. ¹⁶ Phũnuõrò, ólyă lahyă thĩ tềthũ tahe tõprẹ

ná tôprè, rò thyáphú thĩ ki oshyo-opryă kăkhyě agněnuô, kwícóbě pè lů tôprè ná tôprè ní~. Kayăcókayăte tôprè a tẽkwícóbě nuô a o ná a taryěshyosò rò a męcwóbě é~ nyacó tẽtahe có.

¹⁷ Prèprə Elia ma kayă tôprè dõ a thyáprè phú vă ná nẹ yěnuôprè. Rò thyáphú kẹ ki cõtă tãmẹ agněnuô, a kwícóbě lõthulõthé akhu-akhyě, kẹklakyă thuõna ná lõthuõthyó có. ¹⁸ A kwícóbě khyě tôphuõ rò kęcũ tă khyěthyá, rò thòmõvèbõ tahe thèntyaphõhtya khyěthyá.

¹⁹ Vă puõvyă thĩ~, dõ thĩklěnuô kayă tôprèprè a ki cuõpěkyă ná tẽmátècó hérò kayă dõ aruôtôprè ki cuõ ékatõ khyěthyá lů dõ klyákũ hénuô, ²⁰ thénèntyabè lahyă, kayă tôprèprè dõ a cuõ ékatõ khyěthyá prèoraphú dõ a krwõ cuõthúnó klyá yětôprèprè nuõma máhó a męlwóhtekă kayă yětôprè a thèhtwõprè dõ tẹthyě hó. Htuõto thyáphú Cómarya ki plwõkyă kayă yětôprè atẹthú écó agněnuô, a męcwõ pẹhó lů hó.

Petru Aréló Tôba First Peter Tèhébé Ré Dõ Nyě

Li Petru aréló yětôba nuôma, a rácuố pẹ Krístuphú dõ a cuố sipryã lahyã dõ Asia Minor kẹ cĩhtõ nuôtokyě tahe. Bí liyětôba akũnuô, Cómarya kayã dõ a nwóhtya nĩdyé tahe, a ẽ nĩdyé lũ phũnuô. Li yětôba a tètaze myásũnĩ ma máhó a ki dyéhědyére nĩ prèhõli dõ a zũe Jesũ rò dõ a tẹzũ khukhyě a sítòbè ná tẹmẹcyẹmẹcũ, a khyábè tẹpyátèsě thĩtahe. Dõ a dyé théněhtya kakhỹ khyěthya a prèhõli tahe ná Jesũ Krĩstu a tẹthékřũmila akhu-akhyě a dyéhědyére hó èthĩ hó. Thyáphú èthĩ ki cũ bé phyésũbé, khyáthéplòhtũbé kuố lahyã tẹcyětẹcũ dõ a hyábè èthĩ yětahenuô rò, Jesũ atẹthyě, ná a tẹthyèihtò htwõprẹ kakhỹ, ná a òlyakyã pẹ ù ná a ki hyã khyěthya pã ari-akyã yětahenuô, a dyé pẹ hó Krístuphú tahe a tẹmyásũ hó. Thyáphú ù ki thègně ná tẹzũ yěnuôma amá ẽ, ma amá to ẽ nuòrò, èthĩ tẹzũ yěnuô, tẹpyátèsě tẹcyětẹcũ tahe bè memyá ẽ. Kayã tahenuô, a tở khyáthéplòhtũ lahyã tẹpyátèsě tẹcyětẹcũ tahe, htuốto a tở zũenĩ lahyã ná shyé~ Jesũ Krĩstu hyã khyěthya pãnuô, èthĩ ki nĩbè tẹmẹnĩkhwókè pã.

Prèràliyě a dyéhědyérenĩ kuốdũ prèhõli thĩ tahe ná a ki ohtwõprẹ lahyã phũ èthĩ ma a htwõhó Krĩstu akayã tahe hó, phũnuô.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dõ nyě 1:1-2

Dyé théněhtyakhyě Cómarya tẹmẹlwóhtekã 1:3-12

Dyé hědyére ù ná ù ki ohtwõprẹ sãsě 1:13-2:10

Krístuphú tahe tởbè khyáthéplòhtũ phyésũ tẹpyátèsě tahe 2:11-4:19

Krístuphú tahe a tẹshyalyã théplò ná tẹmẹ 5:1-11

Tèhébé dõ khyě 5:12-14

¹ Vã rácuốpẹ liyě dõ kayã dõ Cómarya nwóhtya lũ rò a cuố okuố taplõtapplyá, a cuố htwõ sĩprẹ dõ ùhtyěũkẹ, rò a o pasĩcuố lỏ dõ akhálẹ pwỏ~ tởpho dõ Pontus kẹ, Galasia kẹ, Cappadocia kẹ, Asia kẹ ná Bithynia kẹkũ nuótahe a o.

Vã ma Petru, vã ma Jesũ Krĩstu a Prèdõnyãphũ tởprẹ. ² Phě Cómarya nwóhtya nĩ thĩ phũ a tètaze-one nĩdũnuô rò Cómarya a Thè Sãsě męsãsěhtya thĩ, thyáphú thĩ ki nĩdã Jesũ Krĩstu angỏ rò dõ athwi akhu-akhyě a ki mẹmwõplĩ pẹ thĩ. Tẹbwítẹtaryě ná tẹpẹtẹdwõ ki olỏobã dũ ná thĩ nĩ~.

Tẹmyásũ Dõ A Tặtẹ

³ Pẹ ki hébwĩhétaryěhtya rỏlũ pẹ Byacè Jesũ Krĩstu a Phě Cómarya pỏ~. Mặdõ a tẹthézò talwósũlũ pẹ yě, ná Jesũ Krĩstu atẹthyě ihtòkakhỹ akhu-akhyě, a dyétã hó pẹ tẹhtwõprẹ athě hó. Dõ yě akhu-akhyě, pẹ nĩbè plehyã lãhó pẹ tẹmyásũ dõ pẹ tẹohtwõprẹ akũ hó. ⁴ Dõ a dyétã hó pẹ tẹhtwõprẹ athě akhu-akhyě, Cómarya be one pẹ thĩ ucètazě dõ a pyécyáto, a thỏcyáto, anóakã cyáto yětahe dõ mỏkhu nuô hó. ⁵ Dõ

thĩ zũe Krĩstu akhu-akhyẽ, bí thĩ nĩbè tyahí tẽmẽlwóhteka* tonuô Cómarya opóma nĩpẽ thĩ ná aprọpɾya. Cómarya taritaryã onehó anẽ ná shyẽ~ shuôkhẽ tadũ pãnuô, a ki dyéluô tẽmẽlwóhteka yẽnuô pã. ⁶ Phúnuô rô thẽkrũthẽlõ lahyã ná lõ~ tẽyẽtahe ní, manárò khõnyáyẽ taplõtapyã akũnuô tẽpyátẽsẽ émyẽécô mẽkũmẽkyã thĩ. ⁷ Rò thĩ tẽzũtẽnyã yẽnuôma a málakõ ẽ, ma a málakõ to ẽ nuô, tẽpyátẽsẽ ki khyã athẽ pã. Htẽ dõ a pyécýã có yẽnuô, ù bè tõ mẽmyã pã è ná mi, phúnuô akhu-akhyẽ, thĩ tẽzũtẽnyã dõ angudupɾidu klõ ná htẽyẽ, thyáphú a ki dyéluô ná tẽzũ málakõ agnẽnuô, ù tõbè mẽmyã kuôdũ è phúnuô. Htuô rô shyẽ~ Jesũ Krĩstu hyã dyéluôhtya hó anẽ akhẽ pãnuô, thĩ ki nĩbè tẽhtuthẽhtya, tẽlĩtẽtakhẽ ná tẽdyadudyahtũ thĩ pã. ⁸ Thĩ myáhtyenó è to tadũrò thĩ mọní è. Thĩ myáhtye tyahí è khõnyã to tadũrò thĩ zũe è. Phúnuô akhu-akhyẽ, thĩ thẽkrũthẽlõ lakálakõ có rò thĩ thẽkrũ có bá~ tẽnuô hécyã pã có to. ⁹ Mẽtẽhèrò dõ thĩ zũenyãe Jesũ akhu-akhyẽ, thĩ nĩbèhó thĩ thẽhtwõprẽ yẽtahe a tẽsiplẽ hó.

¹⁰ Tẽmẽlwóhteka ari-akyã yẽnuô, prẽprõ tahe myápũthẽgnẽ rò sudyã cemyã tãtẽ htũ hó. Htuô rô tẽbwítẽtaryẽ ashyẽzũ dõ Cómarya ki dyélya thĩ pã yẽnuô, prẽprõ tahe héprõ one htũhó ari-akyã hó. ¹¹ Krĩstu a Thẽ Sãsẽ o dõ prẽprõ tahe a thẽplòkũ rò a héone rẽ Krĩstu ari-akyã ná a ki khyábèrẽ tẽcyõtẽcũ tahe pã, htũ rô tẽlĩtẽtakhẽ tahe ki hyãno dõ khyẽ pã, èthĩ myápũ thẽgnẽ lahyã ná ashuôakhẽ ki bè bĩkhẽtẽ pã, htũ rô a ki mẽ anẽ phútẽ pã phúnuô. ¹² Rò Cómarya dyéluô pẽ prẽprõ yẽtahe ná èthĩ mẽtẽ yẽtahe nuôma èthĩgnẽ nĩdũ mato. Héklyácóma thĩgnẽ prẽ. Khõnyáyẽ tẽ yẽtahenuô a hé pẽ thĩ rò thĩ nĩhuô hó. Dõ Cómarya nõhyã Thẽ Sãsẽ Byacẽ a tẽprotẽpɾya dõ a o dõ mókhu hyãrò, a hyã mẽtẽyẽ akhu-akhyẽ, èthĩ hyã hẽso pẽ thĩ ná tẽthẽkrũmila yẽ hó. Tanémókhuphú tahe có nuô~ a thẽzũ myápũthẽgnẽ tãtẽkuô nyacó tẽritẽkyã yẽtahe có.

Cómarya É Pẽ Ná Pẽ Ki Ohtwõprẽ Sãsẽ

¹³ Mẽphúnuô rô taritaryã one lahyã thĩ tẽtanẽ tahe dõ thĩ lẽmẽtẽ agnẽnuô. Cyẽsãprẽ lahyã thĩnẽ rò behtya lahyã thĩ tẽmyásũ dõ tẽbwítẽtaryẽ dõ Cómarya ki dyẽ thĩ shyẽ~ Jesũ Krĩstu ki hyã khyẽthyã pã yẽ ałonuô. ¹⁴ Thĩ ma kayã dõ a nĩdã Cómarya angó thyánã pacẽphú tahenuô akhu-akhyẽ, ohtwõprẽ pã tã lahyã dõ tẽthẽzũ mũmyã tahe akũ phú dõ arẽano bí thĩ thẽgnẽ tyahí Krĩstu to akhẽnuô tahe tãmẽ ní. ¹⁵ Cómarya dõ a nwóhtya thĩ yẽtõprẽ nuôma asãsẽ akhu-akhyẽ thĩ mẽtẽ ítẽtẽ~ bèbè nuô, ohtwõprẽ sãsẽ lahyã. ¹⁶ Mẽtẽhèrò lisãsẽ hé, “Ohtwõprẽ sãsẽ lahyã, mẽtẽhèrò, vã ma prẽsãsẽ.”✠

¹⁷ Bí thĩ kwĩcóbẽhtya Cómarya akhẽnuô, “Phẽ” thĩ é lahyã lũ phúnuô. Kayã pwõ~ tõprẽ mẽhtũhó tẽitẽtẽ~ bèbè nuô, Cómarya ciryã cócótẽtẽ prẽ, a myádumyápatí to. Phúnuô rô bí thĩ ohtwõprẽ pã phú sĩprẽ dõ hekhuyẽ akhẽnuô, ohtwõprẽ lahyã dõ tẽthẽisẽ bezũnyã Cómarya akũ ní~. ¹⁸ Mẽtẽhèrò thĩ thẽgnẽhó ná Cómarya ipɾĩkã hó thĩ ná rũhtẽ dõ apyẽakyã cyã nuôtahe mato. Thyáphú thĩ ki siplẽ htekyábẽ ná thĩmuõthĩphẽ phyẽphuõ dõ~ nyẽnu tahe dyõtãkyã thĩ tẽohtwõprẽ dõ abwĩataryẽ okũũ to nuôtahe agnẽnuô rô, a ipɾĩkã hó thĩ hó. ¹⁹ Dõ Krĩstu ipɾĩkã hó thĩ ná athwi dõ angudupɾidu yẽ akhu-akhyẽ thĩ ní hó tẽpalã hó. Krĩstu ma athyanã thĩmĩphú dõ ù myáhtye a tẽmũmyã o tãcõ~ to tãduõ tãprẽ hó. ²⁰ Bí Cómarya byályatẽlya tyahí hekhu

* 1:5 1:5 Cómarya mẽlwóhteka hó pẽ khõnyã tadũrò shyẽmõnyẽ tadũ pãnuô, a ki mẽlõbã pẽ lõ tẽ dõ a taritaryã one pẽ akayã nuôtahe pã. ✠ 1:16 1:16 Li Cóbucóbẽ 19:2

to akhênuô, a nwóhtya onehtuôhó Krístu yêhó. Manárò mọnyêmóthê dỏ khyê tadû a máhó khỏnyákhê yêtahenuô, Cómarya dyéluô péhó thỉ ná Krístu hỏ. ²¹ Dỏ Krístu akhu-akhyê, thỉ zúkanyáka Cómarya dỏ a mẹ ihtòhtwỏprê kakhýê khyêthyá Krístu dỏ tẻthyê rò a dyahtyalỏ lỏ hỏ lủ yẻtỏprê hó. Phúnuôrò thỉ tẻzủ ná thỉ tẻmyásủ yẻnuô, a o hó dỏ Cómarya alỏhỏ.

²² Khỏnyá rỏ dỏ thỉ cẻe hó Cómarya a tẻthyó a tẻmátẻcỏ tahe akhu-akhyê, thỉ mẻm wỏplỉ hó thỉ thẻplỏ rỏ thỉ htwỏ hó kayá dỏ a mọnỉ lakálakỏ cỏhỏ puỏvyá Krístuphủ yẻtahe hó. Mẻphúnuôrò mọ lỏthulỏthẻ khyẻlủ tỏprẻ ná tỏprẻ ní. ²³ Mẻtẻhẻrỏ Cómarya alẻangỏ yẻnuô, a htwỏprẻ rò a oklỏma tacủprẻ talẻkrẻ akhu-akhyê, thỉ opacẻlyá khyẻthyá hó tỏphuỏ hó. Thỉ tẻohtwỏprẻ athẻ yẻnuỏma, a hyá dỏ thỉmuỏthỉphẻ dỏ a thyẻcyá yẻtahe a o nuô mátỏ. Mátỏkhỏnuô, thỉ tẻohtwỏprẻ athẻ yẻnuỏma, a hyá dỏ Cómarya dỏ a thyẻcyá takhyá to yẻtỏprẻ a o. ²⁴ Phủ lisẻẻ hé,

“Prẻlu hekhuphủ lỏ plỉ nuô athyáná mỉthẻvẻphỏ tahe nuỏprẻ. A tẻlẻtẻtakhẻ tahe ná a tẻtwỏtẻryá tahenuô, athyáná tẻphỏtẻkỉ dyáhtya dỏ nyekhu nuỏtahe prẻ. Mỉthẻ thỉ tahenuô a ki thyẻkrákyá lỏ pả rò tẻphỏtẻkỉ thỉ tahenuô a ki tẻthyẻkyá lỏ pả.

²⁵ Manárò Byacẻ alẻangỏ yẻnuô, a oklỏsỏma tacủprẻ talẻkrẻ.”✧

Alẻangỏ yẻnuỏma máhỏ tẻthẻkrủmỉla dỏ ủ hẻsodỏnyá pẻ thỉ yẻnuô hó.

2

Lỏhtwỏprẻ Ná Myẻcỏ Sẻẻ

¹ Phúnuôrò, thẻkháthẻhte pả tả ủ tẻmẻ. Lỏ tẻlahỏlahya, tẻcyẻzỏcỏtẻ, tẻthẻkhẻwẻ, tẻdyámwỉhtyẻzỏ thỉ tahenuô tỏbẻ onỉ pỏtỏ. ²⁻³ Thỉ thẻẻnẻnỏ htuỏhỏ Cómarya abwítaryẻ hó. Phúnuôrò htwỏhtya thyákuỏ lahyá phủ pacẻphủ othẻ dỏ a thẻvỉthẻỏ málakỏ nuỏhtyẻ dỏthudỏthẻ tỏkyẻ nuỏtahe ní. Dỏ thỉ thẻvỉthẻỏ nuỏhtyẻ sẻtwỏ phúnuô akhu-akhyẻ, thỉ ki duhtyaprẻhtya tuỏdỏ tẻmẻlwỏhtekỏ ki lỏhtyabảhtya hỏpả nuô pả.

Lỏhtwỏprẻ

⁴ Hyá lahyá dỏ Byacẻ oyẻ, ẻ ma athyáná lỏhtwỏprẻ tỏmẻ dỏ ủ tanẻ lủ ná angủ-aprỉ oto, rò ủ vỉkyá kyá lủ tadủrỏ Cómarya nwỏphyẻhtya khyẻthyá lủ rò angủduprỉdu nyacỏ dỏ lủgnẻ. ⁵ Thỉ yẻtahenuô a thyá kuỏdủhỏ ná lỏhtwỏprẻ tahe hó. Cómarya nẻ lỏ dỏ a máhỏ thỉyẻ rò a ki isỏhtya hi dỏthudỏthẻ tỏmẻ. Thỉ ki mẻtẻ dỏ hikủ yẻnuô thyáná prẻlủtyá sẻẻ tahenuô pả, htuỏtỏ thỉ ki lủhtya tẻlủ dỏ Cómarya a o dỏthudỏthẻ tỏkyẻ tahe pả. Dỏ Jesủ Krístu akhu-akhyẻrỏ Cómarya ki phẻyẻsủ thỉ tẻlủ yẻtahe pả. ⁶ Mẻtẻhẻrỏ lisẻẻkủ hé,

“Vả nwỏphyẻ lỏ ngủduprỉdu tỏmẻ dỏ vả dyalyá hó ẻ ná lẻmẻklỏma hikẻshẻyẻ dỏ vỉ Zion akủ. Kayá tỏprẻprẻ dỏ a zủẻ Byacẻ yẻnuô a thẻtarẻ tỏphuỏ to.”✧

⁷ Rỏ lỏ yẻtỏmẻnuô, angủduprỉdu nyacỏ dỏ thỉ prẻzủẻtẻẻ yẻtahe agnẻ. Manárò kayá dỏ a zủẻkuỏ lủ to tahe agnẻnuô:

“Lỏ dỏ prẻsỏhi vỉkyá ẻ yẻtỏmẻ nuô, dỏkhyẻtadủ rò a htwỏhtya lỏ dỏ a lodulỏ ná akhỏcỏ.”✧ Rỏ

8 “Lôyê tômênuô a ki mǎdû lô dô ù lésítakluô è agnê, rò a ki mēlakhû ù agnê.”✠

È yô nǐdǎ kuôû Cómarya alǎangô to akhu-akhyê, a sítakluô lakhû pré. Cómarya taritaryǎ pényǎ êthǐgnê phúnuôhô.

9 Manárò thǐ ma myêcô tôcô dô Cómarya nwóhtya è, bwídu dô athyaná khwí tahe, myêcô dô a sǎsê,✠ htuôto Cómarya akayǎ nǐdû có tahe hó. Cómarya nwóhtya thǐ thyáphú thǐ ki hésoluô Cómarya a tēmeryǎ khódû tahe. Cómarya êhtekyǎ thǐ dô tēkhítelò alê rò a thũnuô thǐ dô a tēlītetakhê mọ akû hó.✠ 10 Tôphuôkhênuô, thǐ ma Cómarya akayǎ mǎto tadúro khõnyáyê thǐ htwôhó Cómarya akayǎ hó. Tôphuôkhênuô, thǐ thêgnê Cómarya a tēthézòklabè to tadúro khõnyáyê thǐ nǐbêhó a tēthézòklabè hó.

11 Vǎ khõbõthyómọ thǐ~, dô hekhuyênuô thǐ ma athyaná kayǎ cuôhtwô htyêruôkêk-lõphú ná sǐprê tahe pré. Vǎ kwíthézò thǐ ná thǐ ki cuô taphǎkyǎ lahyǎ ná thǐ nêkló a tēthézùthelò mũmyǎ dô asá-apǎ tamõmõ nǐdyé thǐ thêplò yênuôtahe ní~. 12 Bí thǐ ohtwõprê dô myêcôruôphú dô a zúe kuôû Cómarya to yêtahe aklê, rò a dya tēthú thǐ ná thǐ ma kayǎ dô a mē tēmũmyáricyǎ akhênuô, ohtwõprê thǎryǎ ryǎ lahyǎ thǐnê ní~. Êthǐ ki myáhtye thǐ tēmeryǎ tahe pǎ rò shyê~ Cómarya hyǎlyǎ amõnyê pǎ tonyênuô, a ki bedubezù lǔ pǎ.

13 Myá Byacè amèthè rò cǔe nǐdǎ lahyǎ lǔ~ hekhuphú dô a o ná a taryêshyosó nuôtahe angó ní~. Htuôto khwídu dô a o ná a taryêshyosó lǔ~ tahenuô bèbè cǔe kuô lahyǎ angóní~. 14 Htuôro kayǎ dô khwídu nwóhtya êthǐ dô a ki htwôduhtwôkhu tahenuô cǔe lahyǎ angó ní~. Khwídu nõhtyahtwô nyǎ êthǐ dô a ki cirya kayǎ dô a mē tēmũmyáricyǎ nuôtahe rò a ki htuthéní kayǎ dô a mē teryǎ nuôtahe nyǎnuô. 15 Cómarya thézù nõmē thǐ teryǎ, mētêhêrò a thézù dô thǐ ki mē othuôokrêkyǎ kayǎ dô a hébêbõ hébêbye rò tane kǎkhyê hyǎnyê pé kuôû to nuôtahe. 16 Ohtwõprê lahyǎ phú kayǎ nǐ tēpalǎ nuôtahe ní~. Manárò nõe tǎ thǐ tēpalǎ yênuô ná a ki mēuõmēbíkyǎ tǎ thǐ tēthúnuô tǎmê. Mǎtôkhónuô ohtwõprê thyǎ lahyǎ ná Byacè acú tahenuô. 17 Bezùbenyǎ lahyǎ ù pwõ~ tôprê ní~. Mõnǐ lahyǎ thǐ puõvyǎ Krístuphú tahe ní~. Théisê lahyǎ Cómarya rò bezùnyǎ lǔ ní~. Dyaduzùnyǎ lahyǎ khwídu ní~.

Krístu Khyábyábù A Tècyètècù

18 Thǐ dô a htwô cǔ tahenuô, thǐ bè cǔe nǐdǎ thǐbyacè angó rò dyéluô lǔbǎ êthǐ ná thǐ tēbezùbenyǎ lǔ nuô ní~. Mēprétú Byacè dô a thézòní thǐ rò amyáakhwèryání thǐ nuôtahe agnênuô tǎmê, Byacè dô ahǎaricyǎ tahenuô bèbè, thǐ tǔbè bezùnyǎ lǔlǔ, rò thǐ tǔ cǔe nǐdǎ lǔngóngó. 19 Thǐ ki myá Cómarya amèthè rò tēcyê dô thǐ tǔkò khyǎ mǎto tadúro thǐ ki khyáthéplòhtúbé hénuô Cómarya ki myáduní thǐ pǎ. 20 Dô thǐ mēthútè akhu-akhyêrò ù kimũkipò thǐ hénuô, abwítaryê obítê? Manárò dô thǐ mētõtè akhu-akhyêrò thǐ ki khyáthéplòhtúbé tēcyètècù hénuô, Cómarya ki myádu nǐdyé thǐ pǎ. 21 Thyáphú thǐ bè khyáthéplòhtúbé tēcyètècù yê agnênuôrò, Cómarya êhte hó thǐ hó, mētêhêrò Krístu anêbyacè nǐdû khyǎ htuôhó tēcyètècù dô thǐgnê hó rò thyáphú thǐ ki krwô zǐkuô akhǎduôkhê agnênuô, a bekyǎ pé hó thǐ lémýábù hó.

22 “A mē tēthú tôcô~ to. Ù nǐhuõnó ná a hébè lahõ tôprê~ to.”✠

²³ Bí ũ pacyéishyé è akhènuô, a pacyéishyé kakhÿësû ũ to. Bí ũ mecyëmecû è akhènuô, a mehtëisë kakhÿësû ũ to. Mátôkhónuô a tètítèkyă tahenuô, a dyétăkyă ná Cómarya dō a zŭenŭ rō a ciryatè cōcōtete yētōprē a takhukŭ prē. ²⁴ Thyáphú pē ki ícŭpă tă ná tètítèora tahe tāmé, htuōto thyáphú pē ki ohtwōprēbé kuō dō tētítete pă agnènuôrō, bí ũ mũthyēhtya Krístu dō krusulo akhènuô, a phyēhtyakyăhō pē tètítèora yētahe dō anēlo hó. Dō a khyábè tēcyētēcŭ yētahe akhu-akhyē a zasímēkyă lōhō thŭ hó. ²⁵ Thŭ yēnuô, athyaná thímí dō a cuōthŭklyă tahe. Manárō khōnyáyē thŭ kakhÿētō khyēhtya hó dō prēkyē thímí dō a myákhwēnŭ thŭ thēhtwōprē yētōprē a o hó.

3

Mě Ná Vě Tahe Ari-akyă

¹ Phúnuôhō thŭ dō a htwō mētahe nuôbèbè, shyalyă lahyă thŭthē dō thŭvè tahe alē ní-. Dō èthŭ aklènuô, a ki zŭe kuō Cómarya alăngō to ki-o tōprēprē hérō, thŭ hé pē cō èthŭ ngō tōmŭ- to bèbè, dō thŭ tēothărysăprē thŭnē akhu-akhyē a ki htōnŭcwinŭ khyē èthŭ thēplō rō a ki zŭenyăe kuō Krístu pă. ² Dō èthŭ myáhtye thŭ tēohtwōprē cōcŭ tahe ná thŭ tēbezŭbenyă Cómarya tahe akhu-akhyērō, a ki htwōka kuōdŭ prēzŭetēphú pă. ³ Nē tētŭwōtēryă tahenuô thēlētŭyanŭ tă dō thŭ tēithye-ikŭ khuluô, thŭ tarihtyanŭ thŭnē nărŭnăhtē, kŭthyăhtya hyecatwō hyecaryă dō a oluō prē dō aklō yētahenuô tāmé ní. ⁴ Mátôkhónuô, htwō lahyă kayă dō a taritwōryă athēplō hōkŭ nuōtahe ní-. Thŭ tōbè thēplō thēdōthēngă, thŭ tōbè thēplō kacŭkabē. Tētŭwōtēryă phŭyē tahenuô, a okhyănyē rō Cómarya dya ngudupridu nyacō ècō. ⁵ Mētēhērō prēmō dō- nyēnu dō a be a tēmŭsŭ dō Cómarya a o nuōtahe a tētaritwō anē ma măhō a shyalyă lahyă athēplō dō avēlē yēnuô hó. ⁶ Sara ma prēmō phúnuô tōprē hó. A nŭdă Abraham angō rō a é avē ná abyacē. Thŭ ki mētēryă rō thŭ ki nōpēe thŭnē ná tēthēisē tōcō- to hēnuōma, khōnyáyē thŭ htwōhtya thyáhō ná Sara nuô hó. ⁷ Phúnuôrō thŭ dō a htwō vè tahenuô, bí thŭ bè otō ná thŭmē akhē, thēgnē cwō pē kuōdŭ ná èthŭ ma a hēcērecē klōdŭgnē ná thŭ phúnuô ní-. Thēgnē bezŭbenyă sŭkuō thŭmē ní-. Mētēhērō Cómarya dyékră thēhtwōprē shyēzŭ yēnuô, èthŭ nŭbè thyăkuōdŭ ná thŭthŭ prē. Bí thŭ kwŭcōbē akhē, thyáphú tē ki mēdídyă tătŭ tă thŭ tāmé nuô, tarú mē lahyă phúnuô ní-.

Tèkhyă Tēcyētēcŭ Dō Tēmeryă Agnē

⁸ Vă thēzŭ hé pō thŭ dōkhyělō, thŭ pwō- tōprē tōbè olŭ ná tētane tōcō- tuō, tēdyathudyathē tōcō- tuō ní-. Mō nŭdyē khyělŭ tōprē ná tōprē phŭ puōvyă nuô ní-. Thēzō nŭdyē lŭ tōprē ná tōprē rō shyalyă lahyă thŭ thēplō tōprē ná tōprē ní-. ⁹ Mēmŭmyăricyă sŭ tă ũ tāmé ní-, isō kakhÿē sŭ tă ũ tāmé, mátôkhónuô sōri kakhÿē sŭ ũ ní-. Mētēhērō Cómarya é thŭ dō thŭ ki meryă kakhÿēsŭ ũ phúnuô. Thyáphú Cómarya ki sōri thŭ nuô rō mē lahyă phúnuô ní-. ¹⁰ Phŭ lisăsē otōtō rō a hé,

“Ŭpē bèbè, kayă dō a mō nŭdyē a tēohtwōprē tahe rō a thēzŭ myáhtye mōnyēmōthē dō aryă tahenuô, a tōbè hébè mũmyăricyă tē to. Htuōto a tōbè vŭkyă kyă tēhēbē lahōlahya tahe. ¹¹ A tōbè taríkōklōkyă anē ná tēmŭmyăricyă rō a tōbè mētē dō aryă tahe. A tōbè cyēpryēcyēlŭ yácŭ opēodwō tadŭ kuō ná ũ. ¹² Mētēhērō, Byacē

myákhwèní kayácókayäte rò a níďă èthi atèkwïcòbè tahe. Manárò kayă dó a me tèmũmyáricyă tahenuô, Byacè tarí myácuôkhókyă èthi.”✠

13 Ki thĩ thèplòshyo metèryă hérò ùpě tòprè kírè mecyě thĩ pě? 14 Manárò dó tètótètè akhu-akhyèrò thĩ ki khyábè tètcyètètècũ kihènuô, thĩ ki nĩbè tètòri. Èthi mepýamesě thĩ tadúro théisě tă èthilè tàmé ní~, thèplòkũ thèplòkyă tă èthi khălè tàmémé. 15 Manárò, bezũbenyă lahyă Krístu dó thĩ thèplòkũ phú thĩ Byacè tòprènuô ní~. Ùpě tòprè bèbè, a ki sudyă thĩ ná thĩ tèmýásũ ari-akyă hénuô, thyáphú thĩ ki hésũcyă pè kuõũ rò otaritaryă one lahyă thĩné pwõ~ tòphuõ ní~. Manárò tarú hébè thédòthéngă sũ èthi rò bezũbenyă èthi ní~. 16 Thĩ thèplò ki hélyanı thĩ ná thitèthú oto hénuô, tarú me plehyă lâ ní~. Thĩ ki mephúnuô hérò kayă dó a hébòhébye, a hé mũmyáricyă thĩ tètòhãryă ryă dó Krístu akũ yètahenuô, a ki thétarè nídyé khyédũ ná a tètéhèhésũ akhyě pã. 17 Metèhèrò Cómarya ki thèplòo nyăhó, dó pè metèryáyě akhu-akhyèrò, pè bè khyábè nyă tètcyètètècũ hénuô, aryáklõ pã có ná pè me tèmũmyáricyă rò pè khyábè tètcyètètècũ tahe có. 18 Metèhèrò Krístu khyáthyě pè pré ané dó ù tètthú agně tòphuõpré rò ahtuôaplú lâ hó, a lo khyáthyě pãnátò hó. Thyáphú a ki thũcuõ thĩ dó Cómarya a o rò kayă cóte yètòprènuô a hyă khyáthyě pèhtuõhó kayă tètthúphú tahe akhălè hó, ù mèthyě anéklõ tadúro Cómarya mèhtwõprè kăkhyě è dó Thé Săsě Byacè akũ. 19 Rò dó Thé Săsě Byacè yě akhu-akhyèrò, a cuõ dõnyă pè thèhtwõprè dó a o dó ù lédõnuõ kayăhtõkũ khõnyă yènuô tahe. 20 Thé yètahe nuõma máhó bí Noah isóhtya thòklyèdu mú~ nukhě rò bí Cómarya opõ thèplòhtũní pè èthi akhě tadúro a cũe kuõ lũngõ to nuõtahe hó. Dó thòklyèdu akũnuô kayă nuõní patí pré. Lõ~ Cómarya mëlwõhtekă èthi ná htyě nuõma a o pré prèlwĩthyó pré. 21 Thĩ plwõ thĩné ná htyě yènuõma, a dyéluõ byábũ hó htyě dó Noah htũkhě nuô, Cómarya mëlwõhtekă hó thĩ khõnyáyě nuõpré. Thĩ plwõ thĩné ná htyě nuõma a siplykyă nèklõ akrye-akrõ nuô mătò. Mătòkhõnuô, tètplwõhtyě yènuõma mądũ tètõlyă Cómarya ná thĩ ki me atè dó tètthèplò mwõplĩthĩplo akũ phúnuõpré. Jesũ Krístu yõ thyě rò a htwõprè kăkhyě akhu-akhyě, thĩ plwõ thĩné ná htyě nuõma a mëlwõhtekă thĩ pré. 22 Jesũ Krístu kă kahtyahó dó mókhu rò a kă onyăo dó Cómarya atakhu cóhtwó tòkyě hó, rò a põtari lõ tanéphú tahe ná tètaryěshyosõ tahe, ná tètprètèryă tahe hó.

4

Ohtwõprè Cóná Cómarya

1 Krístu anéklõ khyácýèkhyácũ akhu-akhyě, thĩ tóbè dyathyákuõ thĩ thèplò phú Byacè nuô, rò thĩ tóbè khyáthèplòhtũ kuõ tètcyètètècũ tahe, metèhèrò, kayă dó a khyácýèkhyácũ dó nèklõ pházye tòkyě tahenuô, a me pã tètthútèora to. 2 Phúnuõrò cáhtya khõnyáyě tãplehyă rò, thĩ mõnyèmõthě dó a okyăpã dó hekhuyě tahenuô thĩ bè ohtwõprè phú Cómarya a tètthézũ nuô. Thĩ bè ohtwõprè ní pã phú prèlukayă a tètthézũ mũmyă nuõtahe tohó. 3 Dó nuõkhě, phú kayă dó a thègnè kuõũ Cómarya to nuõtahe mëlõkyädě ashuõakhènuô thĩ me lõkyädě pòkuõ lõ htuõhó phúnuõhó. Thĩ ohtwõprè lõshuõlõkhě kyädě kryá~ ná itě hénuõma, thĩ tètòhãryäsãpré ryátò, thĩ tètthèplò patápatõ, thĩ tètèmuõpryă, thĩ tètèmpwèmela dó a oná tètetalwõõtalye

✠ 3:12 3:12 Li Htuthèhtya 34:11-15

tahe, thì tềcòbẻ prềzoprềkỉ dỏ lếthếzỏthẻyả nỉ è tahenuô hó. ⁴ Phúnuôrò khỏnyáyẻ thì bỏthyỏbỏlả mềmwỉlapyẻ pả thỉnẻ ná tẻyẻtahe to akhu-akhyẻ, kayả dỏ a thẻgnẻ Cỏmarya to yẻtahe khyẻthukhyẻthẻ lahyả rò a pacyẻishyẻ lỏplỉ thì hó. ⁵ Manárò èthỉ mềtuỏhỏ kryả~ ítẻnuô, èthỉ tỏbẻ kạ hẻsuluỏplỏ khyẻthyả Cỏmarya ná anẻ pả. Cỏmarya o taritaryả one hó anẻ ná a ki cirya kayả htwỏprẻ tahe ná kayảthyẻ yẻtahe hó. ⁶ Phúnuôrò ù hẻsodỏnyả pẻhtuỏhỏ kayả dỏ a thẻ khỏnyáyẻ tahenuô ná tẻthẻkrủmỉla hó nuỏma dỏyẻ akhu-akhyẻ hó. ù ciryahỏ èthỉ nẻklỏpházye phủ ù cirya htuỏhỏ kayả pwỏ~ tỏprẻ nuỏtahehỏ. Manárò èthỉ thẻplỏhtwỏprẻ tahenuô a ki ohtwỏprẻ thyáná Cỏmarya ohtwỏprẻ nuỏ pả.

Shyẻzủ Dỏ A Hyả Dỏ Cỏmarya O Tahe

⁷ Tẻlỏ~ plỉ a kỉrẻ tadủkyảhỏ nuỏ a hyảtuỏ phủhỏ. Phúnuô akhu-akhyẻ thyáphủ thì kwỏcỏbẻbẻ kuỏ ù nuỏ, othảklyả kuỏ lahyả rò ithyỏithya lya nỉdyẻ lahyả thỉnẻ, htuỏto ohtwỏprẻ sảprẻ kuỏ lahyả nỉ~. ⁸ Dỏ tẻlỏ~ plỉ aklẻnuô, tẻmỏ lakálakỏ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ nuỏma a lodulỏ ù hó, mềtẻhẻrỏ tẻmỏnuỏ a mềbỉkyảcyả ényacỏ tẻthủ. ⁹ Émỏsủ lahyả sỉprẻsỉmyả dỏ thỉhidỏ hiphyảkủ nỉ~, tamwỏtalẻ tả lahyả mẻ nỉ~. ¹⁰ Cỏmarya dyẻhtuỏhỏ thì shyẻzủ tỏprẻ ná tỏprẻhỏ, rò nỏẻ pẻkuỏ lahyả thì shyẻzủ yẻnuỏ ná kayả dỏ aruỏ tahe agnẻ nuỏ. Pỏtarỉ tẻtẻnỉ lahyả shyẻzủ dỏ Cỏmarya zủtả khỏlủ tỏprẻ ná tỏprẻ yẻnuỏ nỉ~. ¹¹ ùpẻpẻ~ bẻbẻ, a ki hẻsodỏnyả pẻ ù hẻnuỏ, a bẻ hẻsodỏnyả pẻ ù phủ Cỏmarya hẻbẻ ù rò a nỏẻhẻsodỏnyả đỉtủ ná nẻnuỏ, rò ùpẻpẻ~ bẻbẻ dỏ a ki mẻlẻlẻ tẻmẻ hẻnuỏ, a tỏbẻ mẻ ná hẻrẻ dỏ Cỏmarya dyẻtả lủ nuỏtahe. Ki mẻphủnuỏ hẻrỏ, dỏ Jesủ Krỉstu akhu-akhyẻ, ù ki htuthẻhtya Cỏmarya ná lỏ tẻ dỏ thì mẻ yẻtahe akhu-akhyẻ pả. Tẻlẻtẻtẻkhẻ ná tẻprỏtẻprẻyả ki okuỏ dủ ná Cỏmarya tacủprẻ talẻkrẻ nỉ~ Amẻn.

Dỏ Thỉ Htwỏ Krỉstuphủ Akhu-akhyẻ Thỉ Khyábẻ Tẻcyẻtẻcủ

¹² Vả khỏbỏthyỏmỏ thỉ~, ù mẻcyẻmẻcủ thì yẻnuỏma ù mẻmyả thì tẻzủ prẻ akhu-akhyẻ, khyẻthukhyẻthẻ lahyả tẻmẻ nỉ~. Thì ki htwỏmả Krỉstuphủ hẻrỏ, tẻhtwỏhtya anẻ phủyẻ nuỏma akhỏakhyẻ ná dỏ thỉgnẻ tỏcỏ~ to. ¹³ Mậtkỏkhỏnuỏ, shyẻ~ Krỉstu hyảlyả oluỏhtya hó ná alỉatakẻ pảnuỏ, thyáphủ thì ki thẻkrủthẻlỏ éhtẻẻmỏ kuỏ ù pả agnẻ nuỏrỏ, tẻ dỏ thì khyảcyẻkhyảcủ tỏkuỏ ná Krỉstu phủyẻ tahenuô tarủ thẻkrủ lahyả nỉ~. ¹⁴ Ki thì khyábẻ tẻpacyẻishyẻ dỏ thì krwỏkuỏ Krỉstu akhyẻ kihẻrỏ thì nỉbẻ tẻsỏri, mềtẻhẻrỏ Cỏmarya a Thẻ Sẻsẻ dỏ alỉatakẻ yẻnuỏ, a otỏkuỏ ná thì hó. ¹⁵ Thì ki mẻthyẻ kayả, mậtorỏ thì ki ehủehỉ, mậtorỏ thì ki mẻ tẻmủmyảricyả, mậtorỏ thì ki cuỏnuỏmẻ sỉvyảdỉdyả ù kihẻrỏ thì tỏkỏ khyábẻnyả tẻcyẻtẻcủ hó. Manárò thì yẻtahe nuỏma thì tỏ khyábẻnỉ tẻcyẻtẻcủ ná thì mẻ tẻmủmyả yẻtahe akhyẻ to. ¹⁶ Manárò dỏ thì htwỏ Krỉstuphủ akhu-akhyẻrỏ thì khyábẻ tẻcyẻtẻcủ hẻnuỏ, thẻtarẻ tả lahyả tẻmẻ nỉ~, ù écỏ hó thì ná Krỉstu amwỉ hó akhu-akhyẻ tarủ htuthẻhtya lahyả Cỏmarya nỉ~. ¹⁷ Mamẻtẻhẻrỏ, tẻshủỏtẻkhẻ hyảtuỏhỏ dỏ Cỏmarya ki cáhtya ciryanỉ rẻlỏđủ akayả hó. Ki a cáhtya cirya rẻlỏ nỉdyẻ pẻ pả kihẻrỏ kayả dỏ a nỉđả kuỏ Cỏmarya a tẻthẻkrủmỉla to tahenuô a kipyảkỉsẻ kicyẻkỉcủ cỏ bá~ tẻ pả cỏ. ¹⁸ Phủ lỉsẻsẻ hẻẻne,

“Kayă cōte tahe ki nĭbè tēmēlwóhteka agněnuô, apyăasē nyacó. Kihéphunuô rò kayă dō a sōdō Cómarya tahe ná prēoraphú tahenuô a kipyăkisē cō bá- tē pānuô lēhé akhălē opă cō to.”✧

¹⁹ Phunuôrò, thĭ khyábè tēcyētēcū yēnuô, a ki tō ná Cómarya athēplò hérò, thĭ tōkò meryá plehyă lăpô, htuôto thĭ tō belyă thĭ thēplò sĭmē dō Byacē dō a byátă tē rò acó ná angó yētôprē a takhukŭ.

5

Cómarya Thímí Tōmu

¹ Vă ma prēzŭetēplómŭ muōprē khukló tōprē, htuôrò vă ma prēkhyáluô pé Krĭstu a tēkhyacyēkhyácŭ ari-akyă tōprē. Htuôto shyē- Cómarya dyéluô hó ũ ná a tētaryēdu taryēhtŭ akhēpānuô, vă bēbē, vă ki otōkuô ná a tētaryēdu taryēhtŭ yēnuô pă. Khōnyărò vă kwĭthézò thĭ prēzŭetēplómŭ muōprŭmuōprē dō a htwō khuklókhuklyă tahe, ² thĭ dō a htwō prēzŭetēplómŭ khuklódukhushtŭ dō athyaná prēkyēthímí thĭ tahenuô, myákhwēnĭ lahyă Cómarya athímímŭ dō a dyé thĭ yēnuôtōmŭ, rò opōmyáryă lahyă prēzŭetēphú nuôtahe, rò thēplò o myáryă lahyă èthĭ phú Cómarya thézŭ nõmyă thĭ nuô ní-. Mē tă phú ũ nõshyo thĭ rò thĭ mēprēnuô tāmē. Myádu lahyă khwókè rò mē lahyă tāmē ní-. Mătôkhónuô, thĭ ki htwō khódú kayă dō a thēplòshyo mē Cómarya a tēphyētēmē tahe ní-. ³ Prēzŭetē plómŭphú dō Cómarya nõmyánòkhwēnĭ thĭ yētahenuô, nõe thĭ taryēshyosò rò pōshyopōsò nĭ èthĭ tāmē ní-. Mătôkhónuô, htwōpédŭ thímí nuôtōmŭ alēmyábŭkuô thĭ ní-. ⁴ Rò bí prēkyēthímí akhukló duló Krĭstu yē ki hyă akhēpānuô, a ki dyé thĭ tētaryēdu taryēhtŭ akhuklwō dō ataryē lamékyă pépă tōphuô- to yēnuô pă.

⁵ Phú vă hé pé htuôhó thĭ ná tēshyalyathē ari-akyă nuô hó, thĭ dō a nacēklò tahenuô, thĭ bē shyalyă lahyă thĭ thēplò dō muōprŭmuōprē tahe alĕ. Thĭ pwō- tōprē tōbē kŭthyáhtya lahyă tēshyalyă thēplò tōprē ná tōprē thyáná thĭ kŭthyáhtya hyecanuô, mētēhéro, lisāsēkŭ hé,

“Cómarya mētătŭkyă kayă dō a dyahtyalô athēplò nuôtahe manárò tēbwítētaryē yēnuô, a dyé tăpē ná kayă dō a shyalyă athēplò nuôtahe prē.”✧

⁶ Phunuô akhu-akhyē, shyalyă lahyă thĭ thēplò dō Cómarya a tēprotēprya alĕ yēnuô ní-. Shyé- shuôkhē tōbēhó ná Cómarya athēplò hó pānuô, a ki dyahtyalônĭ thĭ pă.

⁷ Cómarya thēplòo myákhwēnĭ thĭ akhu-akhyē, behtya lahyă thĭ tēbèzòbèthi lō- plĭ dō Cómarya alò nuô.

⁸ Ithyólya nĭdyé kuô thĭnē rò oròoryē kuô lahyă, othăklyă kuô lahyă ní-. Khĭnérĭcyă khukló dō a thēhte thĭ yē tōduônuô a cuólē myácōmyákĭ ũ thyáná äyăthĭ dō akòakrŭ rò a lēmyápŭ kayă dō a ki píklŭnuô èthĭ pă nuôtahe cō. ⁹ Oklòsoma lahyă dō thĭ tēzŭtēnyă akŭ. Rò mētătŭsŭ lahyă khĭnérĭcyă khukló ní-, mētēhéro, thĭ thēgnē ná thĭpuôthĭvyă dō a o dō hekhu sĭbalò dō a zŭenyăetē thyáná thĭ yētahenuô, a khyábèkuô hó tēcyētēcū phú thĭ khyábè hó yēnuô hó.

¹⁰ Cómarya ma tēbwítētaryē lō- plĭ a Byacē rò a é thĭ dō a ki dyékuô thĭ atētaryēdu taryēhtŭ tacŭprē dō Jesŭ Krĭstu akŭ yēnuô pă. Bí thĭ khyábè tēcyētēcū taplôtaplyáphú

yě ki talwó htuôhó pãnuô, Cómarya anébyacè níđú a ki meklòmema tanyã ryákhyě thĩ pã, htuôrò a ki dyéshyodyésòhtya thĩhěthĩre pã. ¹¹ Tèprotèprya ki otòkuôđú ná Cómarya tacúprè talèkré ní~. Amèn.

Tèhémohéryá Dókhýě Tadú

¹² Vã rãphuô pè pré thĩ liyě pré. Vã dyéhědyére thĩ, htuôrò vã khyá vãthé ná tàyěma Cómarya abwíataryě málakó có. Oklòsóma lahyã dố tàyěnuô akũ ní~. Sila dố vã dya è phú vã puốvyã dố acó ná angóyě tồprènuô, a rãcwó pèkuố vã liyětôba.

¹³ Vãphúkhũ Marko ná thĩ puốvyã prèzúetè plómuphú dố vỹ Babylonia akũ dố Cómarya nwóhtya kuố è thyáná thĩ yěnuôtahe, thũ cuốpè kuố thĩ tềhémohéryá tahe.

¹⁴ Hémohéryá khyělũ rò nuộmũ khyělũ ná Krístuphú atèmọ yěnuô ní~. Lỗ~ thĩ dố a htwóhó Krístu atè yětahenuô, Cómarya a tềkacủkabé ki o kuốđú ná thĩ ní~.

Petru Nyëba Tôba Second Peter Tèhébé Ré Dõ Nyë

Li Petru nyëbatôba yënuôma, ù rácuõ pë Krístuphú dõ a zûe rëlõu mú- nukhë tahe. A rá liyë a tètthézü dulõ mahó a thézü dyeròdyeryë pë èthi ná Thára klwolahó anë nuôtahe hó. Thára klwolahó anë nuôtahe a tètthyóithya athèaphó ma máhó ù thézü me patá mûmyáricyá nuôtahe hó. Thyáphú ki mepékyá tèpyátèsë yëtôcô nuôma a opré tótcô- tuõ dõ pë pûma Cómarya ná Byacè Jesù Krístu a tètthégnë dõ acóate yënuô pré. Kayá dõ a myáhtye shyëtócó Jesù ná anë rò a nîhuônó Jesù a tètthyóithya nuô a ithyóithya pë hó tètthégnë yënuô hó. Prèràliyë athéplò kúsó ryámahó tètthyó dõ èthi ithyó ù ná Jesù hyályakhyë pãtohó yënuôhó. Prèràliyë a héluõ, “Cómarya thézü nõtuõ ù dõ ngarakü tôprë- to, a thézü nõ za lyaka nidú ló ù pwõ- tôprë dõ tètthú akü.” Krístu hyályá híto ma dõ yë akhu-akhyë hó.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dõ nyë 1:1-2

Duhtya dõ tètthégnë Cómarya 1:3-21

Thára dõ a ithyóthú ù tahe 2:1-22

Krístu hyályá dõ khyëló tôphuõ 3:1-18

Petru A Tèhébényá

¹ Pë Cómarya ná prëmélwóhteka pë Byacè Jesù Krístu yëtôprë a tètçótète akhu-akhyë, thĩ ma kayá tahe dõ a nîbè kuõdúhó tètçütènyá dõ athyaná pë yëtahe hó. Rò vã rácuõpé thĩ liyë. Vã ma Simonè Petru, rò vã htwõdú Jesù Krístu alulé ná a Prèdònyáphú tôprë.

² Thĩ thégnë Cómarya ná pë Byacè Jesù Krístu akhu-akhyë, tètçwítètaryë ná tètçacúk-abé ki olóbã kuõdú ná thĩ ní-.

Cómarya Atèé Ná A Tètçwóhtya

³ Dõ Jesù a tètçrètèpya yë akhu-akhyë, bí pë thégnèhyã tóklõhó lü akhënuô, thyáphú pë ki okuõ ná thèhtwõprë, htuõrò thyáphú pë ki mèkuõphú atõ lüthéplò agnënuô, a dyétãhó pë lõ- pë lo nuôtahe hó. Dõ a tètçrètèpya dõ adu-ahtü ná atèryá málakõ nidú yëtahe akhu-akhyë rò a é pë hó. ⁴ Dõ a tètçrètèpya dõ adu-ahtü ná atèryá málakõ nidú yëtahe akhu-akhyë, a dyélya htuõhó pë a tètçlyá dõ angudu rò adu-azã nyacó yëtahe hó. Dõ a dyélya tètçyëtahe akhu-akhyë, thĩ ki lapléhtekyã ná tètçane patá mûmyáricyá dõ a mepýé thĩ dõ hekhu yënuôtahe pã, htuõto thĩ ki htwóhtya thyákuõdú phú Cómarya alékló nuô pã.

⁵ Dõ tètçitèkyã yë akhu-akhyë, yácú plehyã ryápó lahyã dõ nyë ní-. Dõ thĩ tètçütènyá akhunuô, bepló éhtyapó tètçya thèplòthuòhtyë dõ aryá, dõ tètçya thèplò thuòhtyë dõ aryá akhunuô, bepló éhtyapó tètçékhuthégnë, ⁶ dõ tètçékhuthégnë akhunuô, bepló éhtyapó tètçhõpé nidýé né, dõ tètçhõpé nidýé né akhunuô, bepló éhtyapó tètçhyáthéplòhtü, dõ tètçhyáthéplòhtü akhunuô, bepló éhtyapó tètçhtwõprë tóbè ná Cómarya, ⁷ dõ tètçhtwõprë tóbè ná Cómarya akhunuô, bepló éhtyapó tètçmoní puõvyá,

dó tèmõní puõvyá akhunuô, bepló éhtyapó tèmõtèklě ní~. ⁸ Tèyètahe ki oèhtya ná oèhtya hérò, a htwöbwí htwötaryě dó thǐgně rò thǐ ki thègněhyá tăteryápó Byacè Jesũ Krĩstu pã. ⁹ Manárò kayã dó a okuõ ná tètètahe to tahenuô, athyaná kayã dó a mètèkhí. Rò a sõtapykyã Còmarya mèmwõplĩ htuõhó lütètú dó arékhě nuõtahe prě.

¹⁰ Phúnuôró puõvyá thĩ~, thyáphú Còmarya atèè thĩ yěnuô ná a tẽnwõhtya thĩ yě ki htwõhtya plehyälã málakõ agnenuô, cyépryě yácú-yáre éhtyapó lahyã dó nyě tókyě ní~. Thĩ ki mephúnuô hérò thĩ sítakluõ lakhú pã tõphuõ~ to hó. ¹¹ Phúnuôró Còmarya ki thèkrũthelõ émosú thĩ dó pè Byacè Jesũ Krĩstu dó a máhó prēmewõhteka pè yètõprè ahtyèaké dó a o tacúprè talèkré akũ yěnuô pã.

¹² Thĩ thègně htuõhó tètètahe hó rò thĩ oklõsõma hó ná tèmátècõ dó thĩ nĩbè htuõhó nuõtahe tadúró pwõphuõphuõ~ vã dyé thénèhtya khyèthya thĩ ná tètìtèkyã yètahe phúnuô prě. ¹³ Bí vã ohtwõprèpã akhě, vã hturyã thénèhtya khyèthya thĩ ná tètìtèkyã yètahe ma vã tanẹ ná atõ prě. ¹⁴ Mètèhéro vã thègně ná nyètyato pãma, vã tóbè bekyã vã nèklõyě phú pè Byacè Jesũ Krĩstu dyéluõ one htuõhó vã nuõ prě. ¹⁵ Phúnuôró shyé~ vã thyèhtuõhó pãnuô, thyáphú thĩ ki thénèhtyabètũ tètõ vã ithyókyã thĩ nuõtahe pãnuôró khõnyáyě vã yácú-yáre mẹ nyacõ hó tẹ hó.

Petru Ná Prèdõnyáphú Dõ Aruô Tahe Myáhtye Krĩstu A Tètìtètakhě

¹⁶ Bí pè dyéthègně pè hó thĩ ná pè Byacè Jesũ Krĩstu a tètprotèprya ná atèhyã ari-akyã yě akhenuô, tètýá dó amáto tadúró kayã cyádyá lahõ tahe dyápé thĩ tahenuô, pè krwõdyá kuõũ to. Pè myáhtye a tètprotèprya adu-ahtũ tahe ná pèmèthè nĩdũ có. ¹⁷ Bí Phě Còmarya dyélya a tètbezũbenyã ná a tètaryèdu taryèhtũ dó Jesũlo akhenuô, pè okuõ có bínuô có. Còmarya dó aproapryã adu-ahtũlõklõ ná tètõ~ plĩ yètõprènuô, a hé, “Yéma vãphúkhũ dó vã mọ nĩdyé è rò atõ vã thèplò tõprè.” ¹⁸ Bí pè okuõ ná è dó so sãsèkhu rò ngõ o dó mókhu prãtã akhenuô, pè nĩhuõcó ná pènè.

¹⁹ Phúnuôró prèprõ tahe dyásodõnyãkyã tètìtèkyã yètahenuô, a tãtẹ lõpõ có dó pègně có. Thĩ tõ dyathudyathé ryá tètìtèkyã dó athyaná mikõ lĩhtya dó tètikhĩklě rò alĩ tuõdõ mõlĩbũ tømẽnuô có. Rò mõlĩbũ hyã hó akhenuô, sètõro nuõtõmẽ* ki htya dó thĩ thèplòkũ pã. ²⁰ Tẹ dó a lodulõ ma, thĩ tóbè thègně ná Còmarya ali dó prèprõ rãonekyã tahenuõma, a rã nĩdyé lahyã ná a tètane nĩdũ tahenuô mato. ²¹ Mètèhéro, prèprõ a tètèhodõnyã tahe nuõma, a hyã phú kayã thézũ nõheso nuõ mato. Èthĩ hèsodõnyã pè ù tètìtèkyã yěnuõma a hèsodõnyã pè ù phú Thè Sãsè Byacè heso pè èthĩ nuõprè, rò tètìtèkyã yěnuõma a o dó Còmarya a o hyã.

2

Thará Klwolahõ Ané Tahe

¹ Prèprõ klwolahõ ané tahe ohtyaluõ htuõhó dó kayã bémũ aklě dó nuõkhě hó. Thyáphúnuõhó, Thará klwolahõ ané tahe ki hyã ohtyaluõ kuõ dó thĩklě pã. Èthĩ ki phyéhyãhuõnĩ tètìthyõithyathú dó a mepyètè tahe pã. A ki htésũkyã có Byacè dó a ihtakã htuõhó èthĩ nuõtõprè pã. Dõ èthĩ mephúnuô akhu-akhyě, Còmarya mepyékyã lèpryã èthĩ pã. ² Rò kayã ki krwõékuõ nyacõ èthĩ klyá dó a lụ thwihtyě a tètèhézüthelõ mũmyáricyã yěnuô tahe pã. Dõ èthĩ mephúnuô akhu-akhyě, kayã dó aruô tahe hèbè

* 1:19 1:19 Sètõro ma a héhõ Jesũ Krĩstu yěnuõhó

pacyëishyé có tèmátècò aklyá pã. ³ Thará klwolahö ané yëtahenuô, dö a temyápũ kóvèkópra enídyédú agnè ná a dyá lahödè pé thĩ tèdyá dö ù cyádyákyä nuôtahe akhu-akhyë, rò a myápũ me-esè dö thĩkhu pã. Prë dö a ki cirya èthĩ nuô a otaritaryä one ané nyëlähö, htuôró dö a ki mepyékyä èthĩ agnènuô a omyë sötapa to.

⁴ Tanémòkhuphú dö a mètùtè tahenuô, Cómarya belwókyä èthĩ to. A vītākya èthĩ dö Mórapòtya kũ. A dónuö èthĩ dö hekũ khítarũ tahe akũ rò a dya-o tuö èthĩ dö təcirya amònyë nuôtönyë pã. ⁵ Prëlu hekhuphú dö a bezúbennyä kuö Cómarya to dónudóthakhè nuôtahenuô, Cómarya belwókyä èthĩ toto, a nõdubĩ thyëkyä lö èthĩ ná htyë. A mesiplékyä prètú Noah dö a hésodönyä pé ù ná təcótètè yènuô tòprè ná dö aruô thuóthyótòprè prè. ⁶ Cómarya cirya vĩ Sodom ná vĩ Gomorra, rò a nõtã pyékyä lö ná mi. A mehtwöhtya pé kayä dö khyë tahe dö a bezúbennyä kuö Cómarya to tahe alémyábũ agnè prè. ⁷ A dyé siplékyä kayä cótè tòprè dö amwĩ ná Lot. Dö kayäcyë yëtahe lũ athwihtyë a tètèzúthélö mũmyáricyá tahe akhu-akhyë, Lot thèplòmò taki-to. ⁸ Kayä cótè yètòprè ohtwòprè kuö dö èthĩklè rò bí a myáhtye nĩhuòbè èthĩ ohtwòprè mũmyáricyá tönyë htuö tönyë akhènuô, acyë nyacó lũthéplò có. ⁹ Phúnuôró Byacè Cómarya ki mëlwóhtekã kayä dö a mètö lũthéplò rò a o dö təcýètècũ akũ nuôtahe phútè pãnuô a thègnè prè. Htuöto a púomanĩ kayäcyë yëtahe rò a ki cirya plehyä tadúlö èthĩ tuödü təcirya amònyë nuôtönyë pã. ¹⁰ Lö- kayä dö a krwömèkuö phú èthĩ théplò a tètèzú patá mũmyä akhyë rò a mē takhwótakèsú Cómarya a taryëshyosö tahenuô, Cómarya ki cirya cyëlóklö èthĩ pã. Kayä phúnuôtahe ma kayä hã, kayä phyéhtyamóhtyapho ané tahe. Mòkhuphú dö ù dyadudyahtũ nĩdyé có lũ tahecónuô, èthĩ pacyëishyé lahyä, a théisë kuö cóũ taki-to. ¹¹ Tanémòkhuphú dö a hëshyoresöklö rò a taryëshyosö klölö có ná Thará klwolahö ané nuôtahe có rò, a dya tètũ mòkhuphú tahe bèbè, a pacyëishyé èthĩ bèbè, a mènó phúnuô dö Byacè a mètènyë tòphuö-to. ¹² Èthĩ ma athyaná tèphútèlye dö a tanëcyä kuö to tahe. Htuöró a mē lahyä phú aléklö thézúo nuô rò a opacèlyä dö ù lèlúpũ mēthyë èthĩ agnè prè. Kayä yëtahe nuôma ahtéataäyã sũ, pacyëishyé sũ tē dö a thègnè tãplúto tahe. Ù ki mēthyëkyä èthĩ phú ù mēthyë tēmītemyä nuô pã.

¹³ Dö èthĩ mēcyëmecũ ù akhu-akhyë Cómarya ki mēlyë kakhýë sũkhyë èthĩ phúnuô pã. Mòsèklè có bèbè èthĩ thékrũthélö lùmëmò tapã có lahyä athwihtyë a tètèzú patámũmyä nuôtahe có. Bí thĩ mēpwēmela akhènuô, èthĩ hyä etöötö khokuöbye ná thĩ rò, èthĩ mē plehyä tadũ pã có lahyä tètũ dö ù thézúthéryä nuôtahe, a ki lahönĩ thĩ hénuô amotapa có èthĩ có. Phúnuôró a mēmwiþĩ htyéthilö thĩ mwĩlaryä tahe, htuöto a mētarè lö thĩ. ¹⁴ Èthĩ dãmýä prēmò tòprèprè hérò a thézú omyëtö shuöshuö có. Èthĩ mētèthũ nuô a okuö pã cóto hò. Èthĩ ilo pyécuónĩ kayä dö atèzú sò híto tahe ki mēkuö tètùtèora tahe. Rò èthĩ ithyólyä nĩ ryá dyé lahyä ané ná apũ kóvèkópra enídyédú agnè. Èthĩ o lahyä dö Cómarya a tèsòhã alè hò. ¹⁵ Èthĩ htecuópèkyä ná klyátö rò a cuö théplò tapakyä. Èthĩ cuökrwökuö klyá dö Beor aphúkhũ Balaam krwö nuôtóbö. Klyá nuôtóbö ma klyá dö a myádu rũ rò a nĩbè lahyä rũ dö təcótètè akũ máto. ¹⁶ Manáró tathĩ myáólyä tóduö ithyó kakhýë khyëthyádũ prèprö Baláam mēnĩ tètũ yènuô. Myáólyä yètóduö hébè cyáto tadúró a hébèhte lũ ná prèlukayä angó rò a nõ okuökyä prèprö dö a mētè tamwĩthèrè yètòprè.

17 Kayä yëtahe ma athyaná htyëhtekhu pãto nuôtahe. Htuôrò athyaná óluõ dô kélatédu htòcuõkyã lü nuôtahe. Rò Cómarya me-opé hó èthi akhãlé dô a khítarü tôphohó. 18 Èthi hébè htyamóhtyapho lahyã angó dô abwítaryë oto tahe. Èthi cuó ithyó ù ná ù ki metëtarë dô thwihtyë a tètéhézü patá tahe. Èthi ilocuó taphãkyã ù ná klyátöklyábè tahe. Kayä dô èthi ilo tahenuô, a okuóthë mólöpãpré ná tètú phú èthi nuôtahe mēnuô pré. 19 Thará klwolahó ané yëtahenuô, a ólyã èthi ná èthi ki nĩbè tēpalã pã, tadúro èthi nébyacè nídü nuô, a htwö tēmümyáricyã a lēklólēkhya tahe acü, metēherò tētētē~ bēbè, a dã pēhó nē nuôma, a htwöhó nēbyacè hó. 20 Dô èthi thēgnē pē Byacè ná Jesü Krístu dô a mēlwóhteka pē yētōprē akhu-akhyë èthi siplēhtekyãhó ná hekhu a tēmümyáricyã yëtahe hó. Manárò khönyáyë èthi ki nuômē taphuôtatō tōkhyëthyã ná tēmümyáricyã yëtahe herò tēmümyã yëtahe htwökyãhó lübyacè hó. Kayä phúnuôtahe a tēhtwōprē ma, a cyëlóklö pã có ná a khälélye nuô có. 21 Dô èthi agñenuô, ki a thēgnēnó tēcótētē aklyã tôphuõ~ to hēnuôma aryáklö pã cóná a thēgnē htuôrò a cuó víkyã nídyé khyë ngómekyã sãsé dô ù dyélya htuôhó èthi yēnuôtahe. 22 Tē dô èthi mēhtuôhó nuôtahe ma, atō málakö phú ngókhákho héo tōmü, “Htwi tari kãkhyëtö nídyé khyë apyã,”* htuôrò “Û iluõplí htuôhó htyã, rò a tarõkhyë paá” a hé phúnuô.

3

Jesü Ki Hyã Khyëthyã Pã

1 Khöbóthyómö thĩ~, vã rácuó pépó thĩ li nyëba tôba. Li nyëbalö dô vã rácuó pé thĩ yēnuôma thyáphú thĩ ki tanē mwõplí kuõ lahyã ù nuôrò, vã yácú hturyã thēnēhtya khyëthyã thĩ ná tē dô thĩ ithyóhtuôhó nuôtahe pré. 2 Vã théplò dô thĩ ki thēnēhtya prēprö sãsé tahe a tēhésodōnyã one htuôhó dô~ nyēnu tahe, htuôrò pē Byacè ná prēmēlwóhteka pē yētōprē a tēmekyãngó dô thĩ Prēdōnyãphú tahe dyé htuôhó thĩ nuôtahe.

3 Arēlōma, thĩ tōbè thēgnēplö ná shyémōnyë tadü pãma kayã tahehe ki oluõhtya pã rò a ki pacyéishyë nyëkruõ lö pã. Èthi nuôtahe ma a ki krwö mēshuõshuõpré a tètéhézü mūmyáricyã tahe pã. 4 Rò èthi ki sudyã thĩ pã, “Thĩ Byacè Jesü ólyãkyã thĩ ná a ki hyã khyëthyã pã vãhéto? Phúnuôrò a otó bítēyë? Pēphyëpēphuõ tahe thyëlö htuôhó tadúro tēlõ~ plí nuô, a thyálö pãpré ná phú Cómarya byályaľú hekhu dô nuôkhēnuô pãpré vã.” 5 Dô~ nyēnu khēnuô, Cómarya hé pré angó tōmü rò mólē ná hekhu htwóhtya, rò a phyéhtya htyë tahe dô htyëklë rò a mē htwóhtya ná hekhu, èthi cyé sōtapa takèkyã lahyã pré. 6 Bí a nõduhtyë rò a mēpyékyã hekhylye nuôtôba akhēnuô bēbè, a nõé hó htyëyë nuôhó. 7 Manárò dô Cómarya hétã thyákuõkhyë angó phú a byályaľú mólē ná hekhu akhē nuôhó akhu-akhyë, mólē ná hekhu dô pē myáhtye è khönyã yëtahenuô, Cómarya pūma okuó èthi rò a ki mēpyékyã èthi ná mi pã. Cómarya ki pūma-okuó tuõ èthi dô mõnyë bí a ki cirya mēpyékyã hó kayã dô a bezünyãkuõ lü to nuôtahe pã.

8 Khömö thĩ~, sōtapaqyã tã tēyētôcô~ tãmé ní~. Dô Byacè agñenuô, tōnyēnuôma athyaná anatôrí rò anatôrí nuôma a thyápré ná tōnyë pré. 9 Phúnuôrò kayã tahehe tanē ná shuõkhëzö tadúro, Byacè ólyã dô a ki hyã khyëthyã pãnuô, a mezö ná to. Cómarya

* 2:22 2:22 Prëthíphé tēhébè 26:11

thézú nõtuõ ù dĩ tẹpyétèkyã tôprè~ to, htuõrò a thézú nõ za lyaka nídù lõ ùnè pwõ~ tôprè akhu-akhyë a khyáthédõ pè dĩ thǐgnè prè.

¹⁰ Manárò Byacè amõnyë yënuô, a ki hyãtuõkhyë thyáná prèhuô tôprè hyãnuô pã. Bínuô tónyë pãnuô, mớ ki krõ taplòlòdòhtya pã rò a ki simèkyã pã. Mi ki ùpyé lãtaklikyã lõ tamõ, lè, sè dĩ a o dĩ mólè thítahe pã, rò a ki ùpyé lãtaklikyã lõ hekhu ná tề dĩ a o dĩ lũkũ nuõtahe lõ~ plĩ pã.

¹¹ Cómarya ki mẹpyèkyã lõ phúyënuô pã akhu-akhyë, thĩ rò, thĩ tồbè ohtwõprè phútè hénuôrò, bí thĩ opõ myásũ Cómarya hyã pã akhënuô, thĩ tồ ohtwõprè sãsè rò, thĩ tồ ohtwõprè tồ ná Cómarya athéplò. ¹² Rò thyáphú Cómarya amõnyë ki hyãtuõ pryãpryã agnënuô, ohtwõprè ryáryá lahyã. Bínuô tónyë pãnuô, mi ki kyãhtya dĩ mólè pã rò a ki mẹpyèkyã lõ mólè pã. Mikyãkũ súlũ akhu-akhyë mólè akrũakrõ lõ~ plĩ ki cùlaprõtã lõ pã. ¹³ Manárò pè rò, pè opõmyásũ hó tềdĩ Cómarya ólya htuõ pèhó pè ná a ki byátaple pè pè mớkhuthë ná hekthuthë pã, rò khãlè bínuôtõpho pãnuô ù ki ohtwõprè mètõ Cómarya athéplò pã.

¹⁴ Phúnuôrò khõbõthyómõ thĩ~, dĩ thĩ opõmyásũ tềyë akhu-akhyë, thyáphú Cómarya ki myáhtye tã thĩ ná kayã dĩ a tapróví ná tềthú tãmé, htuõrò thyáphú alédya tềthú dĩ thĩlo ki o tãmé, htuõto thyáphú thĩ ki opèdwõ tuõ ná è pã nuô, yácũ-yáre tadũ lahyã ní~. ¹⁵ Thègnèthénè lahyã ná pè Byacè yë a khyáthédõ prè, a hyã pyázè mètèhèrò thyáphú kayã tahe ki nĩbè kuõũ tèmèlwóhteka yënuôrò a thézú dyépépã èthĩ ashuõakhë phúnuõprè. Pè puõvyã khõbõthyómõ Paulu rã pèkuõ htuõhó thĩ phú vã hé pè thĩ yënuô hó. A rã pèhó thĩ phú Cómarya dyé lũ tềcyátèdè nuõtahe hó. ¹⁶ Paulu ali pwõtõbanuô a rã lõplĩ phúyë pwõ~ tôphuõ có. Dĩ atèrã akũnuô, tềdĩ ù thègnè tãplũto nuô a o tahe, rò kayã dĩ a cyãlito tahe rò athéplò lùhtõlũlyã tahenuô, a phyéthũkyã ù rã pè liyë angólasá. Htuõto a phyéthũ tồkuõdũ lisãsè dĩ aruô tahe angólasá phúnuõnuô. Dĩ èthĩ phyéthũ lahyã phúnuô akhu-akhyë, a mẹpyèkyã nĩdyédũ lahyã anè prè.

¹⁷ Manárò vã khõbõthyómõ thĩ~, thĩ thègnè htuõhó tềyëtahe hó. Phúnuôrò thyáphú kayã mũmyã yëtahe ki ilo taklyé cuõnĩ tã thĩ dĩ a tềtanè thũ yëtahe akũ tãmènuô, rònĩ lahyã thĩnè ní~. Thĩ ki nĩdã èthĩ angó hénuõma, thĩ oklòsõma pã dĩ thĩ tềzũtènyã akũ to hó. ¹⁸ Mátõkhónuô, duhtya plehyãpõ lahyã dĩ tềbwítètaryë akũ ná dĩ tềthègnè prè dĩ a mềlwóhteka pè mấdũ pè Byacè Jesũ Krĩstu yë akũ ní~. Khõnyáyë tãplehyãnuô, ù ki htuthèhtya dũ pè Byacè Jesũ Krĩstu tacùprè talèkrè ní~ Amèn.

Giovanni Aréłó Tôba First John Tèhébé Ré Dó Nyě

Li Giovanni aréłó yětôba ma a tètazemyásű a khăshyékħăryă o nyęcô. Arétômă rò a dyéhědyére nı prěhõli yětahe ná èthı ki bóthyóbólă lahyă ná Cómărya ná aphúkhű Jesű Krıstu. Nyëmătômă rò a dyeròdyéryě nı hó prěhõli yětahe ná a ki krwõkuõ tá tětıhyóıthyathű dõ a ki mepýemękyă tětóbthyóbólă yěnuõtahe tãmé. Tětıhyóıthyathű yěnuõ, a ıthyóıthya ũ ná kayă dõ a ohtwõprě dõ hekhu yětahenuõ, tēmũmyáricyă ki rěñı lű pă. Phúnuõ akhu-akhyerò a ıthyó ũ ná Cómărya aphúkhű Jesű yěnuõ, a hyă htwõcyă ná prělukayă taki~ to. Thárá nuõtahe ma a ıthyóıthyanı ũ ná tēmęlwóhteka ma mähó siplé lõ ná tětõhtwõprě a tětıkútękyă dõ hekhu yěnuõhó. Htuõrò a ıthyóıthya põ ũ, thęplò mwõplıthıplo tahenuõ bèbè, mõñı ũ tahenuõ bèbè, a ıcũtõkuõ ná tēmęlwóhteka yěnuõ to a ıthyó pę ũ phúnuõ.

Preràliyě héluõplõ khóke ná Cómărya aphúkhű Jesű Krıstu yěnuõma kayă málakõ tõprě, htuõrò a hétătę põ ná lõ~ kayă dõ a zűe Jesű rò a mõñı Cómărya tahenuõ a bè mõñı lű tõprě ná tõprě.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé ré dõ nyě 1:1-4

Tělı ná tětķı 1:5-2:29

Cómărya aphú ná khńéricyă khuklõ aphú tahe 3:1-24

Tęamácó ná tětathű 4:1-6

Tęmõ 4:7-21

Tětű dõ a mepé tẹ 5:1-21

¹ Pę rá cuõ pę thı Jesű ari-akya, è ma lăngõ dõ a dyé ũ thęhtwõprě tõprě. Èyě a one htuõhó dõ hekhu htwõhtya tyahıto akhě pă có. Pę nıhuõ htuõhó rò pę myáhtye htuõdũhó ná pēmèthè nıdũ hó. Pę myá è rò pę pũkrásıtõ htuõhó lű ná pę takhu hó. ² Bí tětwtõprě yě oluõhtya akhěnuõ, pę myáhtye è akhu-akhyě, è ari-akya mähó tětwtõprě tacúprě talèkré yěnuõ, pę hėsodõnyă luõcyă pę lõ hó thı hó. Tětwtõprě tacúprě talèkré yěnuõ, a otõ ná pę Phě Cómărya htuõrò a hyă o luõhtya pę hó pę. ³ Thyáphú thı ki bóthyókhékhõ tõtõ ná pę agněnuõ, pę hėsó pękuõ thı tẹ dõ pę myáhtye htuõhó rò pę nıhuõbè htuõhó nuõtahe hó. Pę tětóbthyókhékhõ khyělű yěnuõma, pę bóthyó pęnẹ ná Phě Cómărya ná aphúkhű Jesű Krıstu. ⁴ Thyáphú pę tětthékřũthélõ ki lõhtyabăhtya agněnuõrò, pę ráhõ tẹyětahe hó.

Cómărya Ma Tělı

⁵ Tęritękyă dõ pę nıhuõ htuõhó dõ aphúkhű onuõ, pę thęzű hėsoluõ pę kuõ thı, Cómărya ma tělı rò tětķıtělõ o dõ lűkũ tõtõ~ to. ⁶ Ki pę hé ná pę bóthyókhékhõ ná è tadúrò pę ki ohtwõprě plehyă păprě dõ tětķıtělõ aklě rò pę ki mę plehyă tadũ păprě tětthű hėnuõma, pę ma kayă lahõlahya rò pę ohtwõprě dõ tēmătęcó akũ to. ⁷ Manárò pę ki ohtwõprě dõ tělı akũ phú Cómărya o dõ tělı akũ hėnuõma, pę o ná tětóbthyókhékhõ

khyělŭ tōprè ná tōprè, htuōrò Cómarya aphúkhŭ Jesŭ Krístu athwinuô a ki sĭplĭkyă lŏ hó pè tètĥútèora tahe.

⁸ Ki pè hé ná pè menó tètĥútèora tōphuō~ to hénuôma mǎhó pè lahōlyanĭ dyédŭ pènè, rò tēmátècò o dŏ pèkŭ tōcô~ to. ⁹ Manárò pè ki hēsoluō Cómarya ná pè mē tètĥútèora tahe hénuôma Cómarya yēnuô acó ná a tēōlyā rò a mētōmèbè tē, htuōto a ki plwōkyă pè tètĥú lŏ~ plĭ rò a ki mēmwoŭplĭ kakhÿē khyēthyá lŏlŏ~ pè mētètŏ to nuôtahe pǎ. ¹⁰ Ki pè hé ná pè menó tètĥú tōphuō~ to hénuôma pè nõhtwŏ Cómarya thyáná kayă lahōlahya tē tōprè rò alǎangŏ o dŏ pèkŭ tōmŭ~ to.

2

¹ Vǎphúvǎlyē Krístuphú thĭ~, thyáphú thĭ ki mēpǎ tǎ tètĥú tǎmē agnēnuô, vǎ rǎ pèhŏ thĭ phúnuô hó. Manárò kayă tōprèprè ki mētètĥú hérò, pè prècòprètē Jesŭ Krístu dŏ a kwĭthézŏ pè dŏ pègnè dŏ Phē Cómarya a o nuô a o tōprè. ² Thyáphú Cómarya ki plwōkyă pè tètĥútèora yēnuôrò Krístu khyáthyēhtuōhŏ athē hó. Manárò túpré pè tètĥútèora tŭdŭ agnēnuô mǎto, a plwōkyă tŏpèkuôdŭ lŏ~ hekhuphú tahe a tètĥútèora.

³ Dŏ pè cŭe Cómarya mekyǎngŏ akhu-akhyē, pè thégñè tǎtē hó ná pè thégñēhyă hó Cómarya hó. ⁴ Kayă tōprèprè kihéná vǎ thégñēhŏ Cómarya a hé tadúro a ki cŭe lŭ ngómekyă to hénuô, è ma kayă lahŏ rò tēmátècò o dŏ lŭkŭ tōcô~ to. ⁵ Manárò ŭpē tōprè bèbè, a ki cŭe lŭngŏ hénuô, tēmŏ nĭdyé Cómarya lŏhtyabǎhtya mǎlakŏ cŏhŏ dŏ akŭ hó. Dŏ pè cŭe angŏ akhu-akhyē, pè thégñè tǎtē cŏhŏ ná pè htwŏhtyahŏ tètŏcô~ tuŏ hó ná Cómarya hó. ⁶ Ŭpē tōprè bèbè a ki héhtyaluŏ hó ané ná a htwŏhtyahŏ tètŏcô~ tuŏ hó ná Cómarya hó hénuô, a tŏbè krwŏkhē zĭkuŏ Jesŭ Krístu akhăduô khălē.

Tēmekyǎngŏ Athē

⁷ Vǎ khŏbŏthyŏmŏ thĭ~, ngómekyă dŏ vǎ rǎ pè thĭ yēnuôma athē mǎto, mǎ ngómekyă alyē dŏ thĭ nĭbè htuŏhŏ dŏ thĭ htwŏlŭ Krístuphú akhē pǎnuô tōmǎ pré. Ngómekyă alyē yētŏmǎ nuôma mǎhŏ tēritēkyă dŏ thĭ nĭhuŏnŏ htuŏhŏ nuôtahe hó. ⁸ Manárò ngómekyă dŏ vǎ rǎ pè thĭ khŏnyáyē nuôma athē mǎlakŏ cŏ, mētēhéro tēkhítèlŏ kĭrē sĭmē hó rò tēlĭ mǎlakŏ yē lĭhtyahŏ akhu-akhyē, ngómekyă athēyē nuôma acŏatē rò thĭ myáhtyecyă è dŏ Krístu akŭ ná dŏ thĭkŭ.

⁹ Kayă tōprèprè kihéná a o dŏ tēlĭ akŭhŏ tadúro ki a thēhtepǎpré kayă zŭē Krístu dŏ aruôtahe pǎpré hénuôma tuŏkhŏnyă nuô a opǎpré dŏ tēkhítèlŏ akŭ pré. ¹⁰ Kayă dŏ a mŏ nĭdyé ŭ tōprèprènuô, a ohtwŏprèhŏ dŏ tēlĭ akŭ, rò tē dŏ a lētaphŏ lakhú cuŏ dŏ tètĥú akŭnuô a opǎ tōcô~ to hó. ¹¹ Manárò kayă tōprèprènuô, a ki thēhte pǎ pré kayă dŏ a zŭē Krístu dŏ aruôtahe pǎpré hénuô a o dŏ tēkhítèlŏ akŭ rò a kĭrē cuŏtŏ bĭtē tŏphotē nuô a thégñè nĭdyé ané to, mētēhéro tēkhítèlŏ mēlĕkyă lŭ mètĥèplŏ.

¹² Vǎphúvǎlyē thĭ~, vǎ rǎ pèhŏ thĭ liyētŏba, mētēhéro dŏ Jesŭ Krístu akhu-akhyèrò Cómarya plwōkyă lŏ hó thĭ tètĥútèora lŏ~ plĭ hó.

¹³ Phēthĭ~, vǎ rǎ pè hó thĭ liyē, mētēhéro kayă dŏ a one pǎ cŏ dŏ mŏkhuhekhu htwŏhtya tyahĭto akhēnuô tōprènuô, thĭ thégñè htuŏhŏ lŭ hó.

Prèkhŭphúthē thĭ~, dŏ thĭ mēpētŭhŏ khĭnēricyă khuklŏ dŏ a mŭmyáricyă nuôtŏduŏ akhu-akhyē, vǎ rǎ pèhŏ thĭ liyētŏba.

Vǎphúvǎlyē thĭ~, thĭ thégñè htuŏhŏ Phē Cómarya akhu-akhyē, vǎ rǎ pèhŏ thĭ liyē.

14 Phèthĩ~, vǎ rǎ pèhó thĩ liyě, meṭèhéro kayǎ dǎ a one pǎ có dǎ mókhuhekhu htwǒhtya tyahító akhènuô tôprè nuô, thĩ thègně htuôhó lǔ hó.

Prèkhũphúthè thĩ~, vǎ rǎ pèhó thĩ liyě, meṭèhéro Cómarya alǎangó ohtwǒprè hó dǎ thĩkũ rò thĩ thèplòshyo thèplòsǎ rò thĩ mepèkyǎ hó khĩnèricyǎ khuklǎ dǎ a mũmyáricyǎ nuôtôduǎ hó.

15 Lǎ~ hekhunékhu a lèklǎlèkhyā mũmyáricyǎ tahenuô bèbè, tẹ dǎ a o dǎ hekhu yètōba alǎ lǎ~ plĩ nuôtahe bèbè, mǎnĩ tǎ è tǎmè ní~. Tẹ ìtètè~ bèbè dǎ a o dǎ hekhuyě tahenuô, thĩ ki mǎnĩ è hénuôma, thĩ mǎnĩ Phè Cómarya to. 16 Meṭèhéro, lǎ~ tẹ dǎ a ícũ ná hekhu nuôtahe ma mǎhó pènèklǎ a tètèzũthèlǎ tẹ dǎ aryáto, pẹ mètèplò myátwǎ tẹ dǎ a mũmyáricyǎ tahe, tẹphyéhtyamóhtyapho nĩdyéné ná tẹduzǎhtyathè ná tẹpwǎ~ tǎcô nuôtahe hó. Lǎ~ tẹ yètahe nuôma a odǎ Phè Cómarya a o hyǎ mǎto, a o dǎ hekhuyě rò a hyǎ prè. 17 Hekhuyě ná ìtètè~ bèbè dǎ a o dǎ lǔkũ lǎ~ plĩ dǎ kayǎ thèzũthèlǎ lǔ tahenuô, a ki lamékyǎ lǎ pǎ, manáro kayǎ dǎ a meṭ Cómarya athèplò tahenuô a ki ohtwǒprè tacúprè talèkré pǎ.

Prè Thèhte Krístu Tahe

18 Vǎphúvǎlye thĩ~, mǎnyě tadũ phũhyǎhó, ù hèsodonyǎ htuǒpèhó thĩ ná prèthèhte Krístu nuôtôprè ki hyǎ pǎ rò khǒnyǎyě prèthèhte Krístu yètahenuô a hyǎoluǒhtya élǎ hó akhu-akhyě pẹ thègně ná mǎnyě tadũ phũhyǎhó. 19 Èthĩ htecuǒkyǎ dǎ pèklě hó. Èthĩ yètahe nuôma a otǎ mǎkuǎ lakǎ ná pẹ tẹbóthyókhèkhǎ lǔ yènuô mǎto. Èthĩ ki opatǎ mǎkuǎ lakǎ ná pẹ hénuôma èthĩ klyá otǎkuǎ nyǎ ná pẹ prè. Manáro èthĩ htecuǒkyǎ dǎ pèklě rò èthĩ atèhtecuǒkyǎ yènuô a dyéluǎ lǎlĩkyǎ có hó ná èthĩ otǎkuǎ mǎlakǎ pǎ ná pẹ tôprè~ to hó.

20 Manáro Jesũ Krístu dyélya Thè Sǎsè Byacè dǎ thĩlǎ akhu-akhyě, lǎ~ thĩ yètahe nuôma thĩ thègněhó tèmátècǎ hó. 21 Thĩ thègněkuǎ tèmátècǎ to akhu-akhyèrò vǎ rǎ pẹ thĩ phúnuô mǎto. Thĩ thègněhó tèmátècǎ rò vǎ rǎ pẹ thĩ prè. Htuǎto tẹlahǎlahya nuô a hyǎ o htecyǎ dǎ tẹcótètẹ akũ takhyǎ~ to nuô thĩ thègnédũ hó. 22 Kihéphúnuôrò kayǎ dǎ a lahǎ dũgně tôprè ma ùpě? Kayǎ tôprèprè ki hé ná Jesũ nuôma Krístu mǎto hénuô, è ma mǎhó prèthèhte Krístu nuôtôprè hó, htuǎto è ma kayǎ dǎ a vĩkyǎ lǎplĩ có hó phè ná phúkhũ thègně lǎplĩ hó. 23 Kayǎ dǎ a vĩkyǎ phúkhũ yènuôma mǎhó a vĩkyǎ Phè Cómarya hó. Kayǎ dǎ a émǎsũ phúkhũ yènuôma mǎhó a émǎsũ Phè Cómarya hó.

24 Mephúnuôrò, dǎ thĩ htwǒhtyalú Krístuphú akhènuô, sunuǎ oklǎsǎma ryǎ lahyǎ tẹritèkyǎ dǎ thĩ nĩhuǎ htuǎhó yènuô tahe dǎ thĩ thèplòkũ nuô. Thĩ ki mephúnuô hénuôma thĩ oklǎsǎma dǎ phúkhũ ná phè akũ hó. 25 Htuǎrò Krístu anèbyacè nĩdũ a ólyǎ ná a ki dyé pẹ pǎ nuôma mǎhó tẹhtwǒprè tacúprè talèkré yènuôhó.

26 Vǎ rǎ pẹ thĩ yènuôma, kayǎ dǎ a pũ ilolahǎ plehyǎ tapǎ có ù nuôtahe ari-akya prè. 27 Thĩgně kuǎke rò, Krístu dyélya htuǎhó a Thè Sǎsè dǎ thĩlǎ hó, rò a Thè Sǎsè oklǎsǎma dǎ thĩkũ akhu-akhyě, ù lo ithyó pǎ thĩ tôprè~ to, meṭèhéro a Thè Sǎsè ithyó hó thĩ tẹpwǎ~ tǎcô, htuǎto a ithyó thĩ yènuôma tèmátècǎ, tẹlahǎlahya mǎto. Phúnuôrò oklǎsǎma lahyǎ dǎ Krístu akũ phú a Thè Sǎsè ithyó htuǎhó thĩ nuô ní~.

28 Rò khõnyáyě vǎphúvǎlye thĩ~, shyé~ Byacè Krístu hyǎ khyěthyá amõnyě pǎ tōnyěnuô, thyáphú thĩ ki thěisě owó ouõbí tǎmé, htuõto thyáphú thĩ ki thětarě tǎmé nuô, oklõsõma lahyǎ dõ Krístu akũ ní~.

29 Thĩ thěgně ná Krístu ma kayǎcõkayǎte tōprě. Phúnuõrò thĩ tǔkò thěgně ná kayǎ dõ a mețõtẹ tahe nuõma mǎhõ Cõmarya aphúalye tahe hõ.

3

Cõmarya Aphúalye Tahe

1 Phě Cõmarya mọ nıdyé htuõ cõhõ pẹ bá~ tẹ nuô, myámõ lahyǎ a mọ nıdyé pẹ yěnuô, tuõ cõ dõ ù bè é cõ pẹ ná Cõmarya aphúalye tahe cõ. Pẹ htwõ mǎlakõ nyǎ hõ Cõmarya aphúalye tahe hõ. Kayǎ hekhuphú tahe thěgně Cõmarya to akhu-akhyě, a thěgně pẹ to. 2 Vǎ khõbõthyómọ thĩ~, khõnyáyě pẹ htwõ hõ Cõmarya aphú tahe hõ tadúrò pẹ ki htwõhtya kayǎ phútẹ pǎ tōcõtẹ nuô, ù dyéthěgně onehí pẹ tōcõ~ to. Manárò, tẹyěnuô pẹ thěgně htuõhõ, shyé~ Byacè Jesũ Krístu hyǎoluõhtya akhě pǎnuô pẹ ki thyáná è pǎ, mețehérò pẹ ki myáhtye mǎ cõ è phú è mǎlakõ nuô pǎ. 3 Kayǎ dõ a opõmyásũ lahyǎ ná a ki htwõhtya thyáná Jesũ Krístu pǎ tahenuô, phú Krístu sǎsě nuô, a ki besǎsě kuõ ané phúnuô pǎ.

4 Lõ~ kayǎ dõ a me tẹthútẹora tahenuô, a cuõtalwó khětalye hõ Cõmarya a tẹthyótẹthya hõ. Mețehérò tẹthútẹora ma mǎhõ tẹcuõtalwó khětalye Cõmarya a tẹthyótẹthya yěnuô hõ. 5 Manárò thyáphú Krístu ki phyecuõkyǎ pẹ tẹthútẹora tahe agněnuô, a hyǎlyǎ htuõhõ dõ hekhuyě yěnuõma thĩ thěgně htuõdũ hõ. Htuõto thĩ thěgněhõ ná Jesũ Krístu yěnuõma a tẹthútẹora okuõũ tōcõ~ to. 6 Mephúnuõrò lõ~ kayǎ dõ a oklõsõma dõ Jesũ Krístu akũ tahenuô, a bè me plehyǎ pǎ tẹthútẹora to. Manárò kayǎ tōprěprě dõ a me plehyǎ tadũpǎ tẹthútẹora hénuõma kayǎ dõ a myáhtyenó hí Jesũ Krístu takhyá~ to, htuõrò a thěgněhõ hí Jesũ Krístu tōphuõ~ to.

7 Phúlyethĩ~, nõilolahõ cuõ tǎ ù ná thĩnẹ tōprě~ tǎmé ní~. Kayǎ tōprěprě dõ a me tẹcõtẹte nuõma mǎhõ kayǎ dõ acõate thyáhõ ná Jesũ Krístu cõte yěnuô hõ. 8 Kayǎ tōprěprě dõ a me plehyǎ tadũpǎ tẹthútẹora hénuõma, khĩnėricyǎ khuklõ põ nıdyé pǎprě lũ, mețehérò khĩnėricyǎ khuklõ yěnuô a me cõnyǎ tẹthútẹora dõ akhǎshyěkhě pǎ cõ, rò a me plehyǎ tadũ tuõpǎ cõ khõnyǎ cõ. Thyáphú Cõmarya aphúkhũyě ki mepyékyǎ tẹ dõ khĩnėricyǎ khuklõ mehtuõhõ nuõtahe agněnuõrò, a hyǎlyǎ dõ hekhuyě hõ. 9 Ũpě~ tōprě bèbè, a ki htwõhõ Cõmarya aphúalye hénuô, a me plehyǎ pǎ tẹthútẹora to, mețehérò tẹohtwõprě athě dõ Cõmarya dyé yěnuô a oklõsõmahõ dõ lũkũ hõ. Rò Cõmarya ma afhě hõ akhu-akhyě, a me plehyǎcyǎ pǎ tẹthútẹora to. 10 Cõmarya aphúalye tahe ná khĩnėricyǎ khuklõ aphúalye tahenuô, pẹ thěgně tǎte cyǎ è phúyě hõrò, ùpěpě~ bèbè a ki me plehyǎ tadũpǎ tẹ dõ a tõto tahe, tomaná a mọ nıdyé kuõ apuõavyǎ Krístuphú tahe to hénuõma Cõmarya aphúalye mǎto.

Cõmarya Aphúalye Ma A Mọ Nıdyé Khyělũ Tōprě Ná Tōprě

11 Tẹritẹkyǎ dõ thĩ nıhuõ dõ thĩ htwõhtyalú Krístuphú akhěnuõma mǎhõ pẹ tǔbè mọ nıdyé lũ tōprě ná tōprě yěnuô hõ. 12 Pẹ tǔbè thyánı ná Caino dõ khĩnėricyǎ khuklõ põ nıdyé lũ rò a me thyé nıdyé apuõ nuõtōprě to. A cuõ me thyé tuõ apuõ mețehérò a me tẹ tahe nuõma a yõ mũmyǎricyǎ rò apuõ me tẹ tahe nuõma a yõ cõte akhu-akhyě

a męthyękyä apuõ prä. ¹³ Phúnuôró vǎ puõvyä Krístuphú thĩ~, kayǎ dõ a mę tęcõtęte to tahe ki thęhte thĩ hęró khyéthukhyéthę lahyǎ tǎmę ní~. ¹⁴ Dõ nuõkhę nuõma pę thyáná kayǎthyę nuõtahe prä. Manáro khõnyǎyę dõ pę mõi ní hõ pę puõvyä Krístuphú tahe akhu-akhyę, pę thęgnę ná pę htwõhtyahõ kayǎ dõ a htwõprę tahe hõ. Kayǎ dõ a mõi kuõ apuõvyä Krístuphú to tahe nuõma a oklõsõma pǎprę dõ tęthyę akũ prä. ¹⁵ Ûpępę~ bębę a ki thęhte kayǎ zũe Krístu dõ aruõ tõpręprę hęnuõma, a męthyę kayǎ hõ. Rõ thĩ thęgnę ná kayǎ dõ a męthyę kayǎ tõpręprę nuõ, a nĩbę kuõ thęhtwõprę tacũprę talękrę to.

¹⁶ Tęmõnuõ pę thęgnęcyä è phútę hęró, Jesũ Krístu dyęlyǎkyä a thęhtwõprę dõ pęgnę, rõ pę tõbę dyęlyǎkyä kuõ pę thęhtwõprę dõ pę puõvyä Krístuphú tahe agnę. ¹⁷ Kayǎ dõ a oná hekhu a tęduzǎhtyathę tõpręprę nuõ, ki a myǎhtye apuõvyä Krístuphú lo tętõcõcõ tadũrõ a ki thęzõnĩ lũ to hęnuõma, Cõmarya atęmõ o dõ lũkũ to. ¹⁸ Vǎphũvǎlyę thĩ~, pę tęmõ yęnuõ nõprǎhte tǎ túprę dõ thĩ khǎukhǎphęlõ nuõ tǎmę ní~. Thĩ tõbę męcwõ mǎlakõ ù phũ Cõmarya mõ mǎlakõ pę nuõ. ¹⁹ Pę ki mõ nĩdyę lũ tõprę ná tõprę phũnuõ hęró pę thęgnę ná pę okũõhõ dõ tęmǎtęcõ tõkyę hõ. Rõ pę ki thęplõmõ, thęplõ kacũkabę hõ dõ Cõmarya a męthęnyę hõ. ²⁰ Pę thęplõ ki hęlyǎ nĩdyę pę ná pę męthũ hõ tę bĩkhętę~ bębę nuõ, pę thęgnę ná Cõmarya ma aduklõ ná pę thęplõ rõ a thęgnę lõplĩ cõ tępwõtõcõ.

²¹ Phúnuôró khõbõthyómõ thĩ~, pę thęplõ yę, a ki hęlyǎ nĩdyę pę ná pę tęthũ oto hęró, pę ki hyǎnuõ dõ Cõmarya a męthęnyę pǎnuõ, pę thęisę pǎ tõcõ~ to hõ. ²² Htuõto pę yõ cũę angõmekyǎ rõ pę yõ mętõ lũthęplõ akhu-akhyę, pę kwĩ tę itętę~ bębę nuõ, pę ki nĩbę tę dõ a o nuõtahe pǎ. ²³ Cõmarya mekyǎ angõ rõ a hé, pę bę zũe aphũkhũ Jesũ Krístu amwĩ rõ pę ki mõ nĩdyę khyęlũ tõprę ná tõprę phũ a mekyǎ htuõhõ angõ ná pę yęnuõ. ²⁴ Kayǎ dõ a cũę Cõmarya mekyǎngõ yętahe nuõma a oklõsõma dõ Cõmarya akũ hõ, rõ Cõmarya oklõsõma kuõhõ dõ èthĩ akũ hõ. Cõmarya dyę htuõhõ pę Thé Sǎsę Byacę akhu-akhyę, a dyéthęgnę htuõhõ pę ná a oklõsõma dõ pękũ hõ.

4

Thę Acõatę Ná Thé Lahõlahya

¹ Vǎ khõbõthyómõ thĩ~, lõ~ kayǎ dõ a hé ná pę o ná Thé Sǎsę Byacę hõ tahenuõ, zũe bõbye lahyǎ tǎmę. Thyǎphũ thĩ ki thęgnę ná thęyę nuõma a hyǎ mǎlakõ dõ Cõmarya a o ę, ma a hyǎ mǎto ę nuõ cęmyǎ rę lahyǎ èthĩ ní~, mętęhęró dõ hekhuyęnuõ, prępro aka-aplyǎ oluõhtya ęlǎ hõ. ² Kayǎ dõ a nĩbęhõ Thé Sǎsę Byacę tõpręnuõ, pę thęgnę cyä è phútęhęró, ki a hé ná Jesũ Krístu nuõ, a hyǎlyǎ phũ pręlu hekhuphũ tõprę a ki hé phũnuõ hęnuõma, pę thęgnę cyä hõ ná è ma a nĩbęhõ Thé Sǎsę Byacę dõ a o dõ Cõmarya a o hyǎ yęnuõ hõ. ³ Manáro, kayǎ dõ a hé ná Jesũ nuõma a hyǎlyǎ phũ pręlu hekhuphũ tõpręnuõ mǎto tahenuõ, a nĩbę thę dõ a o dõ Cõmarya a o hyǎ yęnuõ mǎto. Thé phũnuõ ma a o dõ pręthęhte Krístu nuõtõprę a o hyǎ prä. Thĩ nĩhuõ htuõhõ ná a ki hyǎ pǎ, rõ khõnyǎyę a hyǎ ohtya hõ dõ hekhuyęnuõ hõ.

⁴ Manáro phũlyę thĩ~, thĩ ma Cõmarya akayǎ tahe rõ thĩ mępękyǎ hõ prępro aka-aplyǎ tahe hõ, mętęhęró Cõmarya dõ a o dõ thĩkũ yętõpręnuõ adu lõklõ cõ ná khńęricyǎ khuklõ dõ a otõkuõ ná pręluhekhuphũ dõ a mę tęcõtęte to nuõtahe akũ

yētōduō nuô có. ⁵ Hekhu lēklō mŭmyá pō nīdyé prēpro aka-aplyā yētahe akhu-akhyē, èthī krwō hébè thyákuōphú hekhuphú dō alēklō hébè mŭmyáricyá dūgně yēnuōtahe rò Cómarya akayā mato tahe krwō nīdākuō lō èthīngó. ⁶ Manárò pē ma Cómarya akayā tahe. Ūpě~ tōprē bèbè dō a thégně Cómarya tōprēnuô, a krwōnīdā kuōdū pēngó. Manárò Cómarya akayā mato tahenuô, a krwō nīdā kuō pēngó to. Phúnuô akhu-akhyē kayā dō a nībè Thé Sāsě Byacè dō a hébè tēmátēcó yētōprē tahe nuôma ūpě, ná kayā dō a nībè thé dō a hébè lahōlahya dūgně nuôtōduō tahe nuôma ūpēnuô, pē thégně iběphé cyá dū prē.

Cómarya Ma Tēmō

⁷ Khōbōthyómō thī~, pē tōbè mō nīdyé khyēlū tōprē ná tōprē, mētēhéro tēmōnuô ma a hyā dō Cómarya a o. Ūpě~ tōprē bèbè dō a mōnī ũ nuôma mǎhó Cómarya aphúalyē hó, rò a thégněhó Cómarya hó. ⁸ Ūpě~ tōprē bèbè dō a mōnī kuōŭ to tahenuôma, a thégně kuōŭ Cómarya to, mētēhéro Cómarya ma tēmō. ⁹ Cómarya mōnī pē bá~ tēnuô a dyéluō pé hó pē ná a nōhyālyā aphúkhū dō a o tú pré tōprē~ tuō yēnuô dō hekhu yēnuô hó. Thyáphú pē ki nībè kuō dītú théhtwōprē dō aphúkhū aļ yēnuô rò, a nōhyā pé hó pē hó. ¹⁰ Tēmō angólasá mǎlakō ma Cómarya mō pē rò thyáphú pē tēthútēora lō~ plī ki plwōkyā agněnuô, a nōhyālyā khyáthyē aphúkhū dō pēgně. Manárò pē tēmō Cómarya nuô adu thyáná atēmō pē yēnuô to. ¹¹ Khōbōthyómō thī~, Cómarya ki mōnī có pē báyě héro, pē tō mō nīdyé kuō lū tōprē ná tōprē. ¹² Ū myáhtyenó Cómarya tōprē~ to. Pē ki mō nīdyé lū tōprē ná tōprē hēnuôma, Cómarya oklōsōma hó dō pēkū rò atēmō olōobā hó dō pēkū hó.

¹³ Pē thégně tǎtēhó ná Cómarya dyélyā htuōhó pē Thé Sāsě Byacè akhu-akhyē pē oklōsōma hó dō lūkū rò a oklōsōma hó dō pēkū hó. ¹⁴ Pē myáhtyenó htuōhó, rò pē hēsoluō pé hó ũruô tahe ná thyáphú Cómarya aphúkhūyē ki hyā htwōpē ũ prēmēlwōhtekā prēlu hekhuphú tahe agněnuô, Phě Cómarya nōhyālyāhó lū dō hekhu yēnuô hó. ¹⁵ Kayā tōprē ki hēsōhteluō ná Jesū nuôma Cómarya aphúkhū tōprē kihēnuôma Cómarya oklōsōma hó dō lūkū rò a oklōsōma hó dō Cómarya akū hó. ¹⁶ Phúnuô akhu-akhyē pē nēbyacè nīdū pē thégněhó, rò pē zūehó ná Cómarya mōnī pē.

Cómarya ma tēmō. Ūpě~ tōprē bèbè dō a oklōsōma dō tēmō akūnuô, a oklōsōma hó dō Cómarya akū rò Cómarya oklōsōma hó dō lūkū hó. ¹⁷ Pē ki mōnī ũruô phúnuô hēnuôma, Cómarya atēmō olōobā hó dō pēkū hó. Phúnuôrò shyē~ tēciryā amōnyē hyātuōhó pǎnuô, pē ki théplōkhū théplōhā hó pǎ, mētēhéro pē tēohtwōprē dō hekhuyē nuô, a yō thyáhó ná Krīstu a tēohtwōprē hó akhu-akhyē, pē ki théplōkhū théplōhā hó pǎ. ¹⁸ Dō tēmō phúyē akū nuôma tētārōthé théisē oto. Cómarya atēmō dō a mēlōmēbā pé hó dō pēkū yēnuô a vēhtekyā pé hó pē tētārōthé théisē nuôtahe hó, mētēhéro tētārōthé théisē yēnuôma a mǎdū tēciryā pré. Kayā tōprēprē ki théisē pǎ dūgně pré hēnuôma, Cómarya atēmō olōobā dō ekū to.

¹⁹ Cómarya yō mōré pē akhu-akhyē pē mō nīdyé lū tōprē ná tōprē hó. ²⁰ Kayā tōprēprē ki hé, “Vǎ mō Cómarya,” tadúró a ki théhte pǎprē apuōvyá Krīstuphú hēnuôma, è ma kayā lahō pré, mētēhéro a myáhtyenó có apuōvyá Krīstuphú ná amèthē

nídû có tadúrò a ki monej to hénuôma, Cómarya dô a myáhtyenó tôphuô~ to, yětôprènuô “Vă mọ Cómarya,” a cuố hécyá phútě? ²¹ Rò tẹmekyăngó dô pẹ nịbè dô Jesũ Krĩstu a o yěnuôma a hé ná kayă dô a monej Cómarya tahenuô, a tởbè monej kuố apuốavyă Krĩstuphủ tahe.

5

Pẹ Tẹmẹpẹ Hekhu

¹ Ũpě~ tôprẹ bẹbè a ki zũe ná Jesũ ma Krĩstu hénuô, a htwôhó Cómarya aphúalye tôprẹhó, htuôto ũpě~ tôprẹ bẹbè a ki monej phề nuôma, a monej kuốđũhó aphúalye tahe hó. ² Bí pẹ monej Cómarya rò pẹ cũe a tẹmekyăngó akhẽnuô, pẹ thềgnẽhó ná pẹ monej Cómarya aphúalye tahe hó. ³ Mẹtẻhẻrò tẹmonej Cómarya angólasá ma mặhó tẹcũe a tẹmekyăngó yẻtahe hó. Rò pẹ ki krwỏmẹ kuố lỏlỏ~ a tẹmekyăngó nuôtahe hénuôma apyă náto. ⁴ Mẹtẻhẻrò Cómarya aphủ pwỏ~ tôprẹ nuô a mẹpẹ lỏ hó hekhu lẻklỏ mũmyă tahehó. Pẹ mẹpẹ hekhu lẻklỏ mũmyă tahe ná pẹ tẻzủtẻnyă akhyẻ hó. ⁵ Ũpẹ tôprẹ ki mẹpẹbẻ hekhu alẻklỏ mũmyă yẻtahe pẻ? Túprẻ kayă dô a zũe ná Jesũ nuôma Cómarya aphủkhủ tôprẹ nuôtahe ki mẹpẹ pả.

Cómarya Khyáluố Athẻ Ná Aphủkhủ Jesũ Krĩstu Ari-akyă

⁶ Jesũ Krĩstu hyălyă dô hekhuyẻ rò a hyăplwỏ anẻ ná htyẻ, a hyă khyáthyẻ anẻ rò athwi bẻhtwilyă. A hyă túprẻ ná htyẻ tởcô mặto. A hyă lỏ có htyẻ ná thwi nyẻcỏ lỏ có. Thẻ Sặẻ Byacẻ nídủ khyáhó athẻ ná yẻnuôma a tỏhó, mẹtẻhẻrò Thẻ Sặẻ Byacẻ ma acóate. ⁷ Tẻkhyáthẻ nuôma a o thuỏcỏ. ⁸ A o kryă~ ítẻ hénuôma Thẻ Sặẻ Byacẻ ná htyẻ ná thwi rò yẻthuỏcỏ lỏnuô a thẻplỏtỏ thyákyẻlủ tởcỏtuỏ. ⁹ Pẹ zũe prẻlukayă a tẻkhyáthẻ tadúrò Cómarya a tẻkhyáthẻ nuôma a tỏklỏ ná nuô, mẹtẻhẻrò yẻnuôma tẻkhyáthẻ dô Cómarya dyẻhó pẹ ná aphủkhủ ari-akyă hó. ¹⁰ Phủnuỏrò kayă dô a zũe Cómarya aphủkhủ yẻtahenuô a thẻgnẻ tặtẻ có ná Cómarya khyáluố athẻ yẻnuôma atỏ mặlakỏ có. Manárò kayă dô a zũe Cómarya to tahenuô, a hé Cómarya ná kayă lahỏ, mẹtẻhẻrò dô a zũe kuố Cómarya khyá athẻ ná aphủkhủ ari-akyă yẻnuô to akhu-akhyẻ, a hé lahyă phủnuỏ prẻ. ¹¹ Rò tẻkhyáthẻ ma ítẻtẻ hẻrò, Cómarya dyẻlyă pẻ pẻ tẻhtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ rò tẻhtwỏprẻ a khặshyẻkhảryă yẻnuôma a o dô aphủkhủ akủ nuô. ¹² Ũpě~ tôprẹ bẹbè dô a nịbẻ aphủkhủ yẻnuôma, a nịbẻhó tẻhtwỏprẻ yẻnuô hó. Manárò ũpě~ tôprẹ bẹbẻ dô a nịbẻ kuố Cómarya aphủkhủyẻ to nuôma, a nịbẻ kuố tẻhtwỏprẻ to.

Tẻhtwỏprẻ Tacủprẻ Talẻkrẻ

¹³ Tẻ dô vả rả pẻ thỉ yẻnuôma, thyáphủ thỉ dô a zũe Cómarya aphủkhủ amwi yẻtahe ki thẻgnẻ nídủyẻdủ thỉnẻ ná thỉ nịbẻhó thẻhtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ hó agnẻnuỏrò, vả rả pẻ thỉ prẻ. ¹⁴ Dỏ Cómarya anyẻhyă nuô, pẻ zủelyanỉ dyẻdủ pẻnẻ ná pẻ kwỉ ítẻtẻ~ bẻbẻ, ki atỏ ná lủthẻplỏ hénuôma, a klyă nỉđả nyă pẻ tẻkwỉcỏbẻ hó. ¹⁵ Pẻ thẻgnẻhó ná a nỉđả hó pẻ tẻkwỉcỏbẻ yẻ akhu-akhyẻ, pẻ zủẻhó ná a ki dyẻtặ nyă hó pẻ tẻ dô pẻ kwỉ ẻ nuôtahe pả hó.

¹⁶ Kayă tôprẻprẻ ki myáhtye apuốvyă Krĩstuphủ tôprẻprẻ mẹtẻthủ dô a ki dyẻ htwỏhtya lủ tẻthyẻ mặto hénuô, a ki kwỉtẻ dô Cómarya a o rò Cómarya ki dyẻ kayă dô a mẹtẻthủ yẻnuô tôprẻ thẻhtwỏprẻ pả. Manárò tẻthủ dô a ki dyẻ htwỏhtya lủ ná

tèthyě hénuõma, vã thézũ hé thĩ ná tètũ phũnuõ tahenuõ thĩ tõ kwĩcõbẽhtya pẹ lũgně dõ Cõmarya a o to. ¹⁷ Lõ~ mẹ tẹmũmyáricyá tahe nuõma tètũ hó tadũrò tètũ dõ a thũcuõ kayã dõ tètũyě mato nuõ a o prẹ.

¹⁸ Pẹ thègně ná Cõmarya aphũalyẹ tahe nuõma, a mẹ plehyãlã pã tètũtèora takhyã~ to. Mẹtẽhèrò Cõmarya aphũkhũ Jesũ yẽnuõ a takõtakẹ tãtũ nĩdyé èthĩ rò khĩnèricyá khuklõ dõ a mẹ tẹmũmyá yètõduõnuõ a mẹbèsěcyá èthĩ to. ¹⁹ Pẹ thègně ná pẹ yètahe nuõma Cõmarya aphũalyẹ tahe tadũrò lõ~ kayã dõ aruõ tahe nuõma a o lahyã dõ khĩnèricyá khuklõ dõ a mẹ tẹmũmyá yètõduõ a tẹpõtari alẹ. ²⁰ Thyáphú pẹ ki thègně kuõdũ ù Cõmarya dõ atõ yètõprẽnuõ, pẹ thègněhõ ná Cõmarya aphũkhũyě hyã dyé thègněplõ pẹ hó pẹ hó. Pẹ o dõ Cõmarya dõ atõ yètõprẹ ná aphũkhũ Jesũ Krĩstu yètõprẹ akũ hó. È ma Cõmarya dõ atõ tõprẹ, htuõto Cõmarya dõ a dyé ù thèhtwõprẹ tacùprẹ tõprẹ.

²¹ Vãphũvãlyẹ thĩ~ cõbẽ tã lahyã Cõmarya dõ aruõ nuõtahe tãmẹ ní~.

Giovanni Nyëba Tôba Second John Tèhébé Rế Dỗ Nyế

Li Giovanni nyëba tôbayë ma mädü li dố muốprề tôprề rãcuố pẹ muố tôprề ná aphúalye tahe. A thézú hé angólasá ma, prềzùetèplómụ ná prềzùetè plómuphú tahe ali phúnuô kôle. Liphuôphú yếtôba ma ù rã dyéhědyére prềzùetè plómuphú tahe ki mọ nidyé lữ tôprề ná tôprề, htuồto a thézú dyéròdyéryë one prềzùetè plómuphú tahe ná Thára klwolahö ané nuôtahe ná èthi atèthyóithya nuôtahe ari-akyá prề.

Tèhébé tồtồ ná tồtồ

Tèhébé rế dố nyế 1-3

Tề dố a lodulố ma tềmọ 4-6

Tềdyéròdyéryë one ná ésû tả

Thára klwolahö ané nuôtahe tằmế 7-11

Tèhébé dố khyế 12-13

¹ Vã ma muốprồmuốprồ dố a htwồ khuklốkhuklyã tôprề rò vã rãcuốpẹ liyế dố muố dố Cómarya nwóhtya è yënuô tôprề ná aphú thítahé a o.* Thỉ ma kayã dố vã mọnị málakồ có tahe. Vã tôprề mọnị tồdũ thỉ nuô mặto, kayã dố a thềgnế tềmátècồ pwo~ tôprề tahe mọnị kuồdũ thỉthỉ. ² Dố tềmátècồ o laluồlaklyã dố pềkũ akhu-akhyế pẹ mọ nidyé thỉ prề. Tềmátècồ yënuô a ki o tadũ kuồdũ ná pẹ tacúprồ talèkrề pã.

Tềhémọhéryá

³ Phể Cómarya ná aphúkhũ Jesũ Krístu ki dyétặdũ pẹ dố a nịdã cữe tềmátècồ rò mọ nidyé lữ tôprề ná tôprề yếtahe tềbwítètaryế, tềthézòklabè ná tềpètèdwồ yếtahe ní~.

Tềmátècồ Ná Tềmọ

⁴ Vã myáhtyebè nẹphúnẹlye tahe ohtwồprồ dố tềmátècồ akũ phú Phể Cómarya mekyã pẹ ngọ nuô akhu-akhyế vã thềkrữ nyacồ. ⁵ Muố~, khõnyáyế vã kwíthézò nẹ, pẹ ki mọ nidyé lỏ khyếlữ tôprề ná tôprề pồ~. Vã rã pẹ nẹ ngómekyã yếtômũ nuôma athề mặto, ngómekyã dố pẹ nịbèno htuồhồ dố kalúkhề nuô tồmũ prề. ⁶ Tềmọ angólasá ma, pẹ ohtwồprồ krwồ nịdã Cómarya mekyãngọ nuôtahe hó. Phú thỉ lỏ~ plỉ nịhuồ htuồdũhồ ngómekyã dố kalú khề rò a hé, lỏ~ thỉyế tahenuô thỉ tồbè ohtwồprồ dố tềmọnị lữ akũ, a hé phúnuô.

⁷ Prềilo-ilyá ù oluồhtya élã dố hekhu yế hó. Jesũ Krístu hyãlyã dố hekhuyế, a hyã ná prềlukayã a thwihtyếpházye nuô, èthi nuôtahe ma a ólyã kuồũ to. Kayã dố a ólyã kuồũ phúnuô to tôprềprồ hénuôma mặhồ kayã ilo-ilyá ù hó, rò è ma mặhồ kayã dố a thềhte Krístu nuô tôprề hó. ⁸ Phúnuô akhu-akhyế, thyáphú thỉ nịbè htuồhồ tềnuôtahe ki simẹkyã pẹ tả thỉ tằmế, htuồto thyáphú thỉ ki nịbè lỏbã lỏ thỉ tềmenịkhwókề agnenuô, rònị lahyã thỉnế ní~. ⁹ Kayã dố a oklòsỏma kuồũ dố Krístu a tềthyóithya akũ to, rò a sunuồlỏnuồklỏ pồ a tềthyóithya tahe dố Krístu a tềthyóithya akũ tahenuô, Cómarya okuồ ná èthi to. Kayã dố a oklòsỏma dố Krístu a tềthyóithya akũ tahenuô, phềnáp hú

* **1:1** 1:1 Muố dố Cómarya nwóhtya è yếtôprề ma mặhồ prềzùetèplómụ.

thényěłlõ ki okuõ ná èthĩ prẽ. ¹⁰ Phúnuô akhu-akhyě kayă tôprẽprẽ ki hyă dĩ thĩ o hẽrò a ki phyéhyăñĩ tẽithyóithya yẽtahe to hẽnuô, ẽsũ tă è dĩ thĩ hidõkũ tãmẽ ní. “Tẽpẽtẽdwõ ki odũ ná nẽ ní,” hẽsũ tă è phúnuô tãmẽ mẽ. ¹¹ Mẽtẽhẽrò kayă tôprẽprẽ dĩ a ẽsũ lũ nuô, a htwõhtyahó prẽmẽ tõtẽ ná lũ dĩ mẽ tẽmũmyáricyá akũ hõ.

Hébè Tadũkyă Ngó Dõkhyěłõ

¹² Vă thẽzũ hẽso pẽ ẽlă pã thĩ ngõtahe tadũrò vă thẽzũ rã è ná cẽba ná libõhtyẽ to. Manárò thyáphũ pẽ ki o ná tẽthẽkrũ lĩlõbãbã agnẽnuô, vă myásũ dĩ vă ki hyă dĩ thĩ o rò pẽ ki myáhtyẽ tãsũ hẽbè khyẽthyálũ tôprẽ ná tôprẽ pã.

¹³ Thĩ puõvyá prẽmò dĩ Cómarya nwõhtya è tôprẽ aphúalyẽ tahe thũhyă pẽ thĩ atẽhẽmõheryá yẽtahe.

Giovanni Thuõba Tôba Third John Tèhébè Rẹ Dõ Nyě

Li Giovanni thuõba tôbayě mamádù li dõ muõprẹ tởprẹ rãcuõ pẹ Gaio dõ a htwõ prẹ̀tẹ̀plòmụ khuklò yětởprẹ a o. Gaio yěnuô a mềcwỏmềkỏ pẹ nyacỏ Krístuphù tahe akhu-akhyě prẻrảli yětởprẹ htuthẻnỉ nyacỏ lủ. Nẹ bỏthyỏ ná Diotrephe nuôma rỏnỉ nẻnẻ taki nỉ, a mềcuỏnỉ lủ ngỏ phúnủ.

Tèhébè tởtỏ ná tởtỏ

Tèhébè rẹ dõ nyě 1-4

Ủ htuthẻnỉ Gaio 5-8

Ủ pacyẻnỉ Diotrephe 9-10

Ủ htuthẻnỉ Demetrio 10-12

Tèhébè dõ khyě 13-15

¹ Vả ma muõprủmuõprẹ dõ a htwõ khuklỏkhuklyả tởprẹ rỏ và rãcuỏpẹ liyếtỏba dõ Gaio a o. Gaio ma kayả dõ và mỏnỉ mảlakỏ cỏ ẻ tởprẹ cỏ.

² Vả khỏbỏthyỏ mỏ, thyáphủ tẻlỏ plỉ ki cuỏ athẻ ryáryádẻdẻ ná nẻnuô rỏ, và kwícỏbẻ pẹ dõ nẻnẻ. Phủ và thẻgnẻhỏ ná nẻ oshyo-omỏ ryả dỏthudỏthẻ tỏkyẻnuô, và kwícỏbẻ ná nẻ nẻklỏ pházye tỏkyẻnuô, a ki oshyo-omỏ ryả kuỏdủ phúnủ nỉ.

³ Mẻtẻhẻrỏ bí pẹ puỏvyả dỏthudỏthẻ tahe hyátủkuỏ và akhẻ, a hẻsolủ pẹ và ná nẻrinẻkyả. Rỏ a hẻ pẹ và, nẻ thẻplỏcỏ ná tẻmátẻcỏ rỏ nẻ ohtwỏprẹ krwỏkuỏ phúnủ pwỏ tỏphủ cỏ akhu-akhyẻ và thẻkrủ nyacỏ. ⁴ Bí và nỉhuỏ ná vảphủvảlyẻ dỏthudỏthẻ tahe ohtwỏprẹ dõ tẻmátẻcỏ akủ akhẻnuô, và thẻkrủ cỏ pwỏ tỏphủ cỏ. Tẻ dõ a ki mẻthẻkrủ klỏlỏ và ná yẻnuô a o pả tỏcỏ to hỏ.

Ủ Htuthẻ Nỉdyẻ Gaio

⁵ Vả khỏbỏthyỏ mỏ, nẻ thẻplỏcỏ nyacỏ ná tẻmẻ dõ nẻ mềcwỏ pẹ puỏvyả Krístuphù nuô tahe. ẻthỉ ma sỉprẻ dõ nẻ thẻgnẻnỏ lủ to tahe tadủrỏ nẻ mềcwỏ pẹ ẻthỉ. ⁶ ẻthỉ dỏnyảlủ lahyả pẹ prẻ̀tẹ̀plòmụ phủ bíyẻ tahe ná nẻ tẻmỏ ari-akyả. Thyáphủ ẻthỉ ki cuỏ plehyả nỉpỏ klyả dõ nyẻ tỏkyẻnuô, khyáthẻdỏ mềcwỏ pẹ ẻthỉ phủ atỏ ná Cỏmarya a tẻthẻzủ nuỏtahe nỉ. ⁷ Mẻtẻhẻrỏ ẻthỉ htecuỏ pẹ klyả dõ Krístu agnẻ tadủrỏ a phẻyẻ kuỏ tẻmềcwỏ dõ kayả zủẻ kuỏ Krístu to nuỏtahe a o tỏcỏ to. ⁸ Phúnủ akhu-akhyẻ, thyáphủ pẹ ki mẻ tỏkuỏtẻ ná ẻthỉ dõ a mẻ lahyả tẻmátẻcỏ atẻmẻ yẻtahe agnẻnuô, pẹ Krístuphù tahe tỏbẻ mềcwỏ pẹ kayả phúnủ tahe hỏ.

Diotrephe Ná Demetrio

⁹ Vả rãcuỏ pẹ htuỏhỏ li dõ prẻ̀tẹ̀plòmụ a o tỏba tadủrỏ Diotrephe dõ a thẻzủ htwỏ ẻthỉ khuklỏ yětởprẻnuô, a nỉdả kuỏ pẹ rảhẻsỏcuỏ linủ tahe to. ¹⁰ Phúnủ akhu-akhyẻ shyẻ và hyátủ pả rỏ và ki hẻlủỏhtya pẹ thỉ ná lỏ a mẻthủ htuỏhỏ nuỏtahe pả. A dyả pẻzỏ rỏ a hẻ mửmyảricyả pẻ, htuỏto bí puỏvyả tahe hyátủ cuỏtủkuỏ ẻ akhẻ nuô a ẻsủ kuỏ ẻthỉ to. Htuỏto kayả dõ a thẻzủ ẻsủ puỏvyả yẻtahenuô a mẻdỉdyả tặtủ rỏ a vẻhtekyả ủ dõ ẻthỉ prẻ̀tẹ̀plòmụ akỏ cỏ.

¹¹ Vã khõbõthyó~, tẽmũmyáricyá phúnũ tahenuô myábũmyátũ kuõ tã ù tãmé ní~. Myábũmyátũ kuõdũ ù tẽ dĩ aryá nuõtahe ní~. Kayã tôprẽprẽ dĩ a mẽ tẽryánuô, è ma Cómarya akayã tôprẽ hó. Kayã dĩ a mẽ tẽmũmyá tôprẽprẽ nuõma máhõ kayã dĩ a thẽgnẽ tãtẽ kuõ hí ù Cómarya híto. ¹² Û htuthé lõplĩ có Demetrio có. Tẽmãtẽcó khyákuõ códũ athé ná è ryá ari-akyã có. Vã htuthé nĩdyé kuõdũ è ari-akyã, rò nẽ thẽgnẽ ná pẽ héyẽ nuõma acóate prẽ.

Tẽhẽmõhéryá Dõkhyẽ Tadũ

¹³ Tẽritẽkyã dĩ vã thẽzũ hẽso nẽ nuõma a o ényacó tadũrò vã thẽzũ rãcuõ pẽ pã nẽ ná li to. ¹⁴ Manárò vã myásũ dĩ vã ki myáhtye pryã ná nẽ pã rò pẽ ki hẽbètãsũ khyẽlũ tôprẽ ná tôprẽ pã.

¹⁵ Tẽpẽtẽdwõ ki okuõdũ ná nẽ ní~. Lõ~ pẽ khõbõthyó bíyẽ tahe hẽmõhéryá kuõdũ nẽ. Hẽmõhéryá pẽ pỏ dĩtũ kuõdũ lõ~ pẽ khõbõthyó nuõtahe tôprẽ htuõ tôprẽ ní~.

Juda Jude Tèhébě Rě Dõ Nyě

Û rã Li Juda yětôba mẹtêhéro ù thézũ dyéròdyéryě Thára klwolahõ ané dõ a hélya nĩdyé lahyã ané ná prèzũtèphú tahe. Tèritèkyã dõ ù rã bí li yětôba akũ tahenuô, athyaná ù rão dõ Li Petru nyëba tôba akũnuô prè. Thyáphú Cómarya akayã tahe ki sátanya sũryá tètũtènyã dõ Cómarya dyé èthĩ yènuô rò prèrãli yètòprè rã pè liyètôba prè.

Tèhébě tõtò ná tõtò

Tèhébě rě dõ nyě 1-2

Thára klwolahõ ané tahe

Tèohtwõprè ná a tètĩthyó tahe 3-16

Pũmanĩ lahyã thĩ tètũ 17-23

Sõrisõbũkyã ù 24-25

¹ Vã ma Jakomo apuõ Juda, htuõto vã ma Jesũ Krĩstu alulé tòprè.

Vã thézũ rãcuõpè kayã dõ Phẽ Cómarya é èthĩ rò a mọ nĩdyé èthĩ, htuõto Jesũ Krĩstu opõ takótakèbí nĩdyé èthĩ nuõtahe a o.

² Cómarya a tètèzòklabè, a tètètèdwõ ná atèmọ ki olõobã kuõdũ ná thĩ ní~.

Thára Kaplyã Tahe

³ Vã khõbõthyómọ thĩ~, tèmèlwõhtekã dõ pè lõ~ plĩ nĩbè rólõ lũ yě ari-akyã yènuô, vã thézũ rãcuõ pè nyacó thĩ tadũrò khõnyáyě vã myáhtye ná vã bè rãcuõkhó taple pèke thĩ dõ aruô tóco. Rò vã thézũ dyéhèdyére nĩ thĩ ná tètèkrũmila dõ Cómarya dyétã tòphuõ dyétã htuõplũlã pèhó ná lõ~ akayã dõ a zũe nĩdyé yètahenuô, thĩ ki sátanya sũryá è ní~. ⁴ Mẹtêhéro, kayã dõ a dyaduzũnyã Cómarya to tahenuô a hyãnuõhuõ hó dõ thĩklẽ hó. Thyáphú èthĩ ki hébè siplénĩ ané ná a tètètwõprè laruõlarè tahe agnènuõrò, a htulya taple pyékyã pè Byacè Cómarya abwĩataryě yènuõtahe ari-akyã. Htuõto èthĩ yètahenuô a zũe kuõũ pè khuklòkhuklyã Byacè Jesũ Krĩstu yènuô to. Phú lisã sè heso one hó tètĩcĩrya tahenuô èthĩ ki nĩbè lõplĩ có pã.

⁵ Thĩ thégnè htuõlõhó tètè lõ~ plĩ tadũrò vã thézũ dyé thènèhtya khyèthyã kuõpõ thĩ ná tòphuõkhè nuõ Byacè mèsiplè htekahtuõhõ Israelphú dõ Egypt ké tadũrò dõ khyè nuõ a mètĩyèkyã lõkhyèthyã lõ~ kayã dõ a zũekuõ lũ to nuõtahe. ⁶ Thènèhtyabè nĩkhyèthyã lahyã dù tanéphú dõ a vĩkyã kyã Cómarya dyé èthĩ atètõtari yènuô, rò a htecuõ khókylã ná a lèolésó yènuô tahe. Cómarya còklõma lõhó èthĩ ná suplyètòhtè rò a dyanuõ hó èthĩ dõ tètèhítèlò akũ hó. Rò a ki dya-o tuõ èthĩ dõ tètĩcĩrya a mọnyèdu nuõtõnyè pã. ⁷ Phũnuõhõ, tanèhtya nĩkhyèdũ lahyã vĩ Sodom ná vĩ Gomorra ná vĩ o dõ a khãõkhãshyè nuõtahe. Vĩkũphú bĩnuõ tahe ma a mètũ thyákuõdũ tètè phũnuõ nuõ hó. Èthĩ lĩkrwõmẹ lahyã thwihtyè lèklõ thézũ mũmyã tahe rò mèmõnĩ lahyã ané ná prèmòprèkhũ lèklõ mũmyáricyã tahe. Èthĩ khyábè tètèphásõryã dõ miphekũ tacũprè yènuõma a htwõhtya dù hó ù lèmyábũ dõ kayã lõ~ plĩ agnè hó.

⁸ Kayă dö a hyănuõhuô dö thĩklě tahe nuõma athyaná nuõhó. Dö èthĩ myáhtyelwó one tẹ tahe akhu-akhyě, èthĩ mēmũmyá lya nĩdyé khyěthyá dù anékló tahe prě. Èthĩ htésũ tẹtaryěshyosó yě rò a pacyéishyé mókhu tanéphú dö a o ná a tẹlĩtẹtakhě nuõtahe. ⁹ Mikelè ma mókhu tanéphú dö adu lǒlǒ có ù có tadúro bí è ná khĩnėricyá khukló klyéngă lǔ ná Mosè aluõto akhěnuô, Mikelè isó dyathúbũ ná khĩnėricyá khukló to. A hé prě lǔ, “Cómarya ki isódũ nẹ pă,” phũnuô prě. ¹⁰ Manárò kayă yětahenuô a pacyéishyé tẹ dö a thėgně tǎplũto nuõtahe. Èthĩ thėplò thyá lahyă ná tẹphútelye akhu-akhyě, a lǔkrwõ mękuõ lahyă phũ athėplò nõmẹ lǔ nuô prě. Dö èthĩ męphũnuô akhu-akhyě a mępyémękyă nĩdyé lahyă ané hó.

¹¹ Cómarya ki cirya mǎlakó có èthĩ pǎ! Mětėhėrò èthĩ krwõmękuõ phũ Caino męnuô hó. Dö èthĩ myádu rǔhtě akhu-akhyěrò, a thėplòshyo krwõmękuõ phũ Balaam męthũ htuõhó nuõhó. Èthĩ sásũ ù htwõ khuklókhuklyă tahe thyáná Kora męhtuõhó nuô hó. Ù ki mępyékyă èthĩ phũ ù mępyékyă Kora nuô pǎ.

¹² Bí thĩ bõthyóbõlă erõrõlǔ sèe akhěnuô, kayă yětahe hyănuõmẹ taprótafra kuõ ná thĩ. Èthĩ nuõma athyaná prėkyěthĩmĩ tahe dö a myádu prėtú a lėebèõhtwõ agněprě rò a lėthėtarě nuô a o kuõ lahyă ù tǒcõ- to. Èthĩ nuõma athyaná óluõ tahe dö a kuõ cuõkyă rò a cǔtǎ pẹ ù to nuõtahe prě. Èthĩ yětahenuô athyaná thòmõ dö athėaphõ hte kuõũ ná ashuõakhě to tahe, rò ù htõhte sĩhtėrwĩkyă hó èthĩ rò a thyěkyă lǒ hó. ¹³ Èthĩ tahenuô, athyaná htyěháhó sǒ dö htyědutava akũnuô tahe prě. Htuõto èthĩ tēmẹ dö a htwõhtya tẹthėtarě tahenuô a ki oluõhtya thyáná htyěbóbé nuô pǎ. Èthĩ yětahenuô athyaná sè dö a cuõkhókyă ná aklyá rò a otõ kuõ a khǎlėto nuõtahe hó. Cómarya taritaryă one pẹ èthĩ khǎlė dö tẹkhĩ tarũ lǒũ tǒpho rò a ki nõo èthĩ bĩnuô tacúprẹ talėkré pǎ.

¹⁴ Enoch dö aklwĩalyă tǎ dö Adam ahtũ thuõthyótõhtũ nuõtõprẹ heso one nyě nyacó hó ná èthĩ yětahe ari-aklyă rò a hé, “Byacè ki hyǎtõ ná amókhu tanéphú sǎsě tahe dö arĩ ná arĩkũ có pǎ. ¹⁵ Mětėhėrò a ki hyă cirya lǒ kayă pwõ- tǒprẹ pǎ. A ki cirya lǒ kayă dö a dyaduzũnyă kuõũ Cómarya to nuõtahe pǎ. A ki cirya èthĩ atẹthútẹplá dö èthĩ mę tǒ ná Cómarya aklyáaklõ to nuõtahe pǎ. Èthĩ yǒ htėtaäyă sũ Cómarya akhu-akhyě, a ki cirya èthĩ pǎ.” ¹⁶ Kayă yětahe nuõma kayă dö a tamwõtälě shyo rò a dya dúgně tẹthũ dö ũruô alõ pwõ- tǒphuó có. Èthĩ krwõlũmẹ nĩkuõdũ anékló a tẹthėzũthėlõ mũmyáricyá nuõtahe akhyě prě. Èthĩ hėbè htuthė nĩdyé lahyă ané, htuõto thyáphũ èthĩ ki nĩbè tẹ dö a thėzũ nuõtahe rò, a hėbè htuthėnĩ lahyă ù.

Tėdyérò Ná Tẹthyóithya Tahe

¹⁷ Manárò vǎ khõbõthyó thĩ-, thėnėhtya tuõbè khyěthyá lahyă pẹ Byacè Jesũ Krĩstu a Prėdõnyǎphũ tahe hėsodõnyă one htuõpėhõ thĩ nuõtahe ní-. ¹⁸ Èthĩ hé pẹ thĩ, “Shyė- mõnyēmõthě dö khyě tadũ pǎ tahenuô kayă dö a ki pacyéishyé nyěkruõ thĩ tahe ki ohtya pǎ. Èthĩ nuõtahe ma a krwõmẹ shuõshuõ prě phũ a tẹthėzũ mũmyá dö a tǒkuõ ná Cómarya athėplò to nuõtahe prě.” ¹⁹ Kayă yětahe nuõma mǎhó kayă dö a mę lǔpruõlǔpryă lǒ ù, kayă dö a krwõmękuõ phũ anékló pházye a tẹthėzũthėlõ o nuô tahe, htuõto èthĩ yětahe nuõma a nĩbè kuõũ Cómarya a Thė Sǎsě to.

²⁰ Manárò vǎ khõbõthyó thĩ-, thĩ bè isõhtya plehyǎpõ lahyă thĩ tẹohtwõprẹ yěnuô dö thĩ tẹzũtėnyă sǎsě dö asõ atanyǎryă yěnuô alõ rò, bí thĩ kwĩcóbě akhěnuô, thėlėhtyanĩ

lahyã Thé Sãsě Byacè zŭklyázŭklö nĭ thĭ nuôtahe ní~. ²¹ Bí thĭ opomyásŭ Byacè Jesŭ Krĭstu a tĕthězò dŏ a ki dyé pĕ thĕhtwöprĕ tacúprĕ yĕtôprĕ ki hyã akhĕpãnuô, oklôsóma lahyã dŏ Cómarya atĕmọ akŭ ní~.

²² Thězò nĭdŭ kayã dŏ a zŭe Krĭstu hó tadŭrò athéplò rare pã dŭgnĕ nuôtahe ní~. ²³ Yácú mĕcwó pĕkuŏ kayã dŏ a lo tĕmĕlwóhtekã phŭ nĕ mĕlwóhtekã kayã dŏ mikŭ nuôtahe ní~. Htuŏrò thĕzò nĭ pĕ kuŏpŏ kayã dŏ aruô nuôtahe ní~. Manárò tanĕ tătătĕtĕ taki ní~, mĕtĕhĕrò nĕ tŏ thĕhtekyã ahye-acã dŏ a víma ná ĕthĭ tĕthŭtĕora nuôtahe ní~.

Tĕhtuthĕhtya A Tĕkwĭcóbĕ

²⁴ Pĕ ki htuthĕhtya rŏlŭ Cómarya pŏ! Thyáphŭ thĭ ki lakhŭ tãmé agnĕnuô, Cómarya ki myákhwĕ mĕcwó nĭdŭ thĭ ní~. Htuôto a ki ĕkã bĕdŭ thĭ dŏ a mĕthĕnyĕ pã rò thĭ tĕthŭ ki o pã to, rò thĭ ki thĕkrŭthĕlŏ lakálakŏ dŭ pã ní~. ²⁵ Pĕ ki mĕlĭ mĕtakhĕhtya rŏlŭ Cómarya pŏ! Cómarya ma a o tú ĕ tŏprĕ prĕ. Prĕ dŏ a mĕlwóhtekã pĕ ma tú ĕ tŏprĕ prĕ. Dŏ Jesŭ Krĭstu akhu-akhyĕrò tĕlĭtĕakhĕ, tĕdutĕhtŭ, tĕprŏtĕprya ná tĕtaryĕshyosŏ yĕtahenuô, a ki okuŏdŭ ná Cómarya cáhtya dŏ tĕtôcô~ o htwŏhtya híto akhĕ, tuŏkhŏnyã, ná tãplehyã acúcŭ ahtŭhtŭ ní~, Amĕn.

Tèdyéluõhtya Revelation Tèhébé Ré Dõ Nyě

Cómarya dyéluõhtya Giovanni yěnuô, ù rá è bí kayã tahe zúehó Jesũ Krístu phú a Byacè tôprè hó rò ù mecyěmecû lõ èthĩ akhěnuô hó. Prèràli yěnuô a thézú rá dyéhědyérecuõ pé prèhõli thĩtahe rò a thézú dyé pé èthĩ tẹmyásũ. Htuõto a dyéshyodyésõ ní pọ èthĩ théplò ná bí ù mepyãmesě mecyěmecû èthĩ yě akhěnuô, èthĩ ki oklòsómání lahyã.

Dõ liyětôba akũnuô, tèdyéluõhtya o amyěmyě acôcô có, rò tèdyéluõ yětahenuô, a hésoluõ pé ù ná tẹmátẹdyã dõ Krístuphú bínuõhtũkhě tahe thégněplõ lahyã prè. Manárò dõ khyětadũ pãnuô, khĩnėricyã khukló yěnuô ná lõ~ prè dõ a thėhte Cómarya tahenuô, Cómarya ki nõ mepé lõlátakli dítú èthĩ yětahenuô ná Byacè Jesũ Krístu pã. Rò bí tẹmepé yě ahtuõaplú hó pãnuô, Cómarya ki dyé pé kayã dõ acó ná angọ nuõtahe tẹmenĩkhwókè pã, rò a ki dyétọ pé èthĩ ná mókthũhě ná hekhũhě a tẹsõri tahe pã.

Tèhébé tõtọ ná tõtọ

Tèhébé ré dõ nyě 1:1-8

Tẹoluõhtya ná ù thũcuõli tahe dõ prèzúetèplòmũ thuõthyótômũ a o 1:9-3:22

Litalũ otọ ná tẹmádyã thuõthyótòkuô 4:1-8:1

Kwọ thuõthyótómě 8:2-11:19

Plyã nuõtòbõ ná tẹmìtẹmyã nyěduõ 12:1-13:18

Tẹoluõhtya amyěmyěacôcô 14:1-15:8

Cómarya a tẹthéplòdu bẹlọ thuõthyótòbè 16:1-21

Vĩ Babylonia latãprò, tẹmepékyã tẹmìtẹmyã,

Prèprọ dõ a ilolahõ ù nuõtahe ná Satan 17:1-20:10

Tẹcirya dõ khyě tadũ 20:11-15

Mókthũhě, hekhũhě, vĩ Jerusalemthě 21:1-22:5

Tèhébé dõ khyě 22:6-21

¹ Li yětôba ma li dõ a rãmáradyã tẹmẹhtwõhtya ané dõ Jesũ Krístu dyéluõhtya tahe ari-akyã. Thyáphú Jesũ Krístu ki zũluõ pé alulé tahe ná tẹ kírẹ htwõhtya phũlãhó pã yětahe agněnuô, Byacè Cómarya dyéluõ pé tèdyéluõhtya yěnuô ná Giovanni mądũ hó vã dõ a htwõ Jesũ Krístu alulé yětôprè hó. A thũlyã a mókhu tanéphú dõ vảo rò a dyéthégně pé vã ná tẹritẹkyã yětahe. ² Rò vã hésoluõ pé ù lõ~ vã myáhtye htuõhó yětahenuô, yěma vã ráluõ pé ù ná tẹritẹkyã o dõ Cómarya o hyã tahe ná tẹdõ Jesũ Krístu dyéluõ pé vã tahe. ³ Kayã dõ a hõ li yětôba tôprèprè nuô, a nĩbè tẹsõri htuõto kayã dõ a nĩhuõ prèprọ tahe a tẹhébé dõ a ki htwõhtya khõnyã yětahenuô bèbè, a ki htwõhtya shyé~ nopã tahenuô bèbè, èthĩ ki cùe tẹdõ ù ráo è dõ li yětôba akũ tahenuô, a ki nĩbè lahyã tẹsõri, mètẹhéro tẹyětahe kírẹ htwõhtyanuô, ashuõakhě phũhyã hó.

4 Vă ma Giovanni. Vă răcuõ pè liyè dõ prèzùetèplòmũ thuõthyótômũ dõ a o dõ Asia kékũ nuõtahe a o. Còmarya dõ a htwõprè mú~ nukhě, htuõto khõnyákhě~ ma a htwõprèprè, nopă ma a ki htwõprèprè yètõprè ná thèhtwõprè thuõthyótômě dõ a o dõ lũ khuklyáhtyalõ anyěhyă yětahe abwiátaryě ná a tètthuôtèkrě yěnuô, thĩ ki nĩbèdũ ní~. 5 Thĩ ki nĩbè kuõpódũ Jesũ Krĩstu dõ a khyáathé cõcõtetę yètõprè abwiátaryě ná a tètthuôtèkrě ní~. Kayáthyě rò a htwõprè kăkhyě aklěnuô, è ma prè dõ a htwõprè rẹlõ ù tõtprè hó.

È ma prè dõ a põ hekhu akhwí tahe. È ma a mõi nyacó pè htuõto dõ a thyě akhu-akhyě a męlwóhtekă pè dõ tètthùtèora akũ. 6 Htuõrò thyáphú pè ki mę a Phě Còmarya a tẹphyétèmę agněnuô, Jesũ Krĩstu dyéhtwõhtya pè ná bwídu tahe dõ ahtyěakékũ. Tẹlõtètakhě ná tẹprotèprya ki o kuõdũ ná Jesũ Krĩstu tacùprè ní~. Amèn.

7 Myámõ lahyă, a kírę hyătõhó ná óluõ hó~. Kayă pwõ~ tõtprè ki myáhtye lõ è pă. Kayă dõ a sũthyě lũ nuõtahe bèbè, a ki myáhtye lũ păpă. Myęcõ pwõ~ tõtõ dõ hekhu yě kinguõkihè lõ ná è akhu-akhyě pă. Tẹ ki htwõhtya málakõ phúyěnuô pă~ Amèn.

8 Byacè Còmarya hé, “Vă ma akhăshyě hó rò vă ma atadũhó” rò a hé, “Vă ma Còmarya dõ a htwõprè mú~ nukhě tõtprè, khõnyákhě ma vă htwõprèprè, nopăma vă htwõprèprè. Vă ma Còmarya dõ a cyă tẹlõ~ plĩ tõtprèhó.”

Temyáhtyelwó Krĩstu

9 Vă ma thĩ puõvyă Giovanni dõ a zũe Krĩstu thyákuõ ná thĩ tõtprè. Vă ma thĩ khõbõthyó dõ a khyácýkhyácũ rõkuõtè ná thĩ tõtprè, vă ma Còmarya a htyěphúképhú thyákuõ ná thĩthĩ, rò vă khyáthéplõhtũ rõkuõtè ná thĩ tõtprè prè. Dõ vă hēsodõnyă pè ù ná Byacè Còmarya a tẹritěkyă ná tẹdõ Jesũ Krĩstu khyáluõ pè vă tahe akhu-akhyě, ù cuõ dya-okyă vă dõ Patmo klúkhu hó. 10 Bí Byacè amõnyě tõnyěnuô Còmarya a Thě Săsě opõmanĩ vă rò vă nĩhuõ ngõprahtyashyo prahtyasõ dõ văkhyěkhu rò a thyácóná kwõ prahtya nuô có. 11 Ngõprahtya rò a hé, “Rămárădyă tẹdõ nè myáhtye nuõtahe. Htuõrò thũcuõpé liyè dõ prèzùetèplòmũ thuõthyótômũ dõ a mądũ Epheso, Smyrna, Pergamũ, Thyatira, Sardi, Philadelphia, Laodicea dõ a o lahyă dõ vĩ thuõthyótõvĩ yětahe akũnuô.”

12 Maũpě hébè vă, vă ne rò vă tarĩ myákăkhyě akhěnuô, vă myáhtye mikõhtě thuõthyótômě. 13 Rò dõ mikõhtě thuõthyótôměyě aklăměkũ nuô athyaná prẹlukayă aphúkũ o tõtprè. Rò a thyánĩ cacwõ htũlyatuõ dõ akhadyákhu tõtũ rò a să tava htyanĩ htětabye tõba. 14 Akhuluõ bũ thyácóná thímísũnuô, mătorò a thyácóná bũkhu nuô. A mètèplò nuô, a thyácóná mikyă rahtõhtya nuô có. 15 Akhăduô nuô a takhě thyácóná talĩbyă dõ ù lõ htuõhó lũ ná mi nuô có. Angõ pra tawótathũ thyácóná htyě sătă nuô có. 16 Atakhu cóhtwó tõkyěnuô a pũmanĩ sè thuõthyótômě. Htuõrò nè dõ a htyă nyěkhõnyěkyě tóbè odõ akyăkũ hte. A mètènuô a takhõtakhě thyácóná tamõ sătakhětă bí mõhtuõkhě nuô có.

17 Bí vă myáhtye è akhěnuô, vă lakhútă thyěnguõ thyácóná kayáthyě tõtprè dõ a khăduõshyě nuô, htuõrò a behtya atakhu cóhtwó dõ vălõ rò a hé, “Thěisě tãmé, vă ma tẹakhăshyě ná tẹtatadũ tõtprèhó. 18 Vă ma kayă dõ a htwõprè tõtprè. Vă thyě htuõhó tadũrò khõnyáyě vă htwõprè tacùprè talèkrě. Vă oná taryěshyosõ ná tẹprotèprya rò vă põlõ tẹthyě ná Luõkénédõ tahe.

19 “Phúnuô rô tề đố nệ myáhtyehó nuôtahe bèbè, tề đố nệ myáhtye a htwôhtya khônyáyě tahenuô bèbè, tề đố nệ myáhtye a htwôhtya shyé~ nopă tahenuô bèbè, râmárádyă ênuô. 20 Sè thuôhtyótômě đố nệ myáhtye a o đố vă takhu cóhtwó akũ yênuô ná mikôhtě thuôhtyótôměyě angôlasá acóază ma phútêhêrò sè thuôhtyótômě angôlasá nuôma mắhó prềzđetềplômụ thuôhtyótômụ a tanéphú tahe rô mikô thuôhtyótômě angôlasá ma mắhó prềzđetềplômụ thuôhtyótômụ yêtahenuô hó.”

2

Thũcuố Tềritềkyă Đố Epheso Prềzđetềplômụ A o

1 “Răcuố liyě đố Epheso prềzđetềplômụ a tanéphú a o nuô,” a hé vă phúnuô. Rò a hé, “Tềritềkyă yênuôma a hyă đố prề đố a pđmanđ sè thuôhtyótômě đố atakhu cóhtwó akũ rô a cuố đố mikôhtě thuôhtyótômě aklênuô tôprề a o rô a răcuốpề êthđ phúyě, 2 nệ mề tềyênuô vă thềgně, nệ mề ladyáladă có nệ nệ nuôma~ vă thềgněgně, htuôrò nệ khyáthềplôhtũbề tềcyếtềcủ tahe nuôma~ vă thềgněgně. Nệ otốcyăkuố ná kayă mề tềmũmyáricyă tahe to nuôma~ vă thềgněgně. Htuôrò kayă đố a hé lya nđdyé anế ná Prềđônyăphú rô nệ cemyă êthđ rô nệ myáhtye ná êthđ ma Prềđônyăphú mắto, mắprề prềhébề lahôlahya tahe prề nuôma~ vă thềgněgně. 3 Đố vắmwđ akhu-akhyêrò, nệ mềkhyămềyaya nệ khyábề tềcyếtềcủ rô nệ thềplò pyéto nuôma~ vă thềgněgně.

4 “Maná rô vă lẹdyatềthủ đố nệlò nuô a o tôcô, a o phútêhêrò nệ mọ vă khônyáyěnuô a thyă pắ ná nệ mọ vă đố arềkhě nuôto. 5 Nệ cuố taphăyềkyă có ná nệ tềmọ đố kalúkhềnuô bá~ tề cónuô tanề myámố. Ză nđđ nệ nệ rô mềkhyề thyăphú nệ mề đố kalúkhềnuô. Nệ ki ză nđđ nệ nệ to hênuôma vă ki hyă đố nệ rô vă ki hyăphyề taphăkyă nệ mikônuô đố akhălề yênuô pắ. 6 Maná rô nệ tềryă opắtôcô. A o pắ matêhêrò nệ thềhte Nicolaitaphú a mề tềmũmyă tahenuô a thyăkuố có hó ná vă thềhte êthđ tềmề nuô cóhồ.

7 “Nệ khălề ki o rô nđđ tề đố Cómalya a Thề Sắsề hêso prềzđetềplômụ yêtahenuô. Kayă đố a mềpềtề tôprềnuô, vă ki dyề è taryëshyosố đố a ki nuốenđ thòhtwồprề athề đố a dyềú thềhtwồprề yênuô tồthò pắ. Thòyề tồthònuô a dyă đố Cómalya a tarềkũ đố ừ é ná Paradisũ akũnuô pắ.”

Thũcuố Tềritềkyă Đố Smyrna Prềzđetềplômụ A o

8 “Răcuố liyě đố Smyrna prềzđetềplômụ a tanéphú a onuô,” a hé vă phúnuô. Rò a hé, “Tềritềkyă yênuô, a hyă đố prề đố a thyề htuôhồ rô a htwồprề kắkhyề khyềthyă yếtôprề a o. È ma tềakhăshyề ná atadú tôprềhồ. 9 Nềpyănềsề, nề soryasốphă nuôma vă thềgně. Maná rô đốthudốthề tồkyề nuô, nệ duzáhtyathề. Kayă đố a hêlya nđdyé anế ná pề ma Judaphú tahe mắlakố có tadúrò a mắlakố mắto yêtahe dyă thđzo nuôma vă thềgně. Êthđ nuôtahe ma khđnêricyă khuklồ a tềcốbề hỏphú tahe prề. 10 Tề đố nệ kđrề khyábề khỏnyă yênuô, thềisề tắ alề taki~ tắmề ní. Khđnêricyă khuklồ taritaryă hó ừ đố ừ ki mềmyă thđ akhu-akhyề, a ki đốnuố thđ đố htốkũ tahehe pắ. Ừ ki mềcyềmềcủ thđ anyëshyề athềshyề pắ. Tuố có đố nệ myáhtyebề có ná tềthyề bèbè, tarú có ná vă nuô, vă ki dyềđú nệ tềhtwồprề a khuklwồhtề pắ.

11 “Nệ khălề ki o rô nđđ tề đố Cómalya a Thề Sắsề hêso prềzđetềplômụ yêtahenuô. Kayă đố a mềpềtề tahenuô a khyábề pắ đốthudốthề tồkyề atềthyề tacủprề yênuô to hó.”

Thũcuố Tèritèkyă Dô Pergamum Prèzùetèplòmũ

12 “Răcuố liyě dố Pergamum prèzùetèplòmũ a tanéphú a o nuô,” a hé vă phúnũ. Rò a hé, “Tèritèkyă yěnuôma a hyă dố prè dố a o ná ané dố a htyălồ nyềkhónyěkyě tồbè tồprè a o. 13 Nề otồ có ná khĩnėricyă khuklồ lėonyă khuklyáhtyalồ akhălė có nuôma vă thėgně. Bí ù mệthyě có Antipa mặồ prèkhyáthế dố acó ná vặyề nuôtồprè bí nề vặkũ khĩnėricyă khuklồ lėonĩ akhălė nuô có tadúrò nề có ná vặ, nề vặkyă nề tềzùtẹnyă to.

14 “Manárò tềritèkyă dố vặ lėdyatèthủ dố nẹlồ nuôma a o taki, maĩtề tahetề hėnuôma, kayă o dố thĩklề tahehe nuô, a krwồmẹkuồ Balaam a tềithyóithya. Balaam ithyóithya Khwĩ Balak ná a ki ilo-ilyă Israelphủ thĩtahe ná ethĩ ki e sềsềồ dố ù lữhtya ná prềo yěnuôtahe, htuồrò a ki cuốthủ lahyă prèmồprèkhủ phúnũ. 15 Phúnũồhồ, dố thĩklềnuô kayă dố a krwồmẹkuồ Nicolaitaphủ a tềithyóithya nuô a o tahehe. 16 Khồnyărò vặkyămồ nề tềthútềora nuô. Nề ki vặkyă to hėma vặ ki hyălề prýă dố nề o pặ rồ vặ ki hyăsá kayă nuôtahe ná nề dố a hte dố vặ kyặkũ yěnuô tồbè pặ.

17 “Nề khălề ki o rồ nặđă tề dố Cồmarya a Thề Sắsề hếso prèzùetèplòmũ yềtahenuô. A hé phútềhềrò, lồ- kayă dố a mềpề tề tahenuô vặ ki dyề è khồmủmảna dố ù dya-ouố è yěnuôtồklồ pặ. Htuồrò vặ ki dyề ethĩ lồbủ tồprè tồmề pặ, rồ ù rầo mwặthề dố alo yěnuô pặ. Mwặthề yěnuô ù thėgně è tồprề- to, thėgně tồprề kayă dố a nặbề lồyěnuô tồprề- tuồ prề.”

Thũcuố Tèritèkyă Dô Thyatira Prèzùetèplòmũ A o

18 “Răcuố liyěnuô dố Thyatira prèzùetèplòmũ a tanéphú a o nuô,” a hé vă phúnũồrò a hé, “Tèritèkyă yěnuôma a hyă dố Cồmarya aphủkhủ a o. A mềthềplồ nuô a kyặrahtồ thyácóná minuô, a khắduônuô, a takhòtakhề thyácóná talĩbyă dố ù htủplyarashyĩ ềnuô có. 19 Nề mềkryă- ítěnuô vặ thėgně. Nề tềmọtềklề, nề tềzùtẹnyă, nề tềphyétềmề, nề mềkhyămềaya tề thĩ tahenuô vặ thėgně. Tềdố nề mề khồnyăyề tahenuô, a o ềlồklồ pặ có ná tềdố nề mềhtuồhồ nuôtahe ma vặ thėgněgně.

20 “Manárò vặ lėdyatèthủ dố nẹlồ nuôma a o tồcồ. Maĩtề hềrò, nề plwồ ithyóithya prèmồ Jezebel dố a hėlyă nặdyề ané ná vặ ma Cồmarya aprềprồ tồprề, nuôtồprề. È ithyóithya ù akhu-akhyề, a thũcuốthủ lồ vặkayă prèmềtềphủ tahe dố a ki cuốthủ prèmồprèkhủ, htuồrò a ki e sềsềồ dố ù lữhtya htuồhồ ná prềo nuôtahe. 21 Vặ oyồ hồ è dố a ki zặ nặđủ khyềthýă a tềcuốthủ prèmồprèkhủ nuôtahe tadúrò a thềzủ vặkyă to. 22 Dố a mềphúnũồ akhu-akhyề vặ ki nồswĩ omyềtyă è dố lẹmyềkhu pặ. Kayă dố a cuốthủ ná prèmồ yềtồprề tahenuô, vặ ki nồkhyábềcyề khyábềcủ kuồ ethĩ pặ. Tềmủmyăricyă dố ethĩ cuốthủ ná prèmồ yềtồprề tahenuô, ethĩ ki zặ nặđủ pề pặ ané to kihềrò vặ ki nồkhyábềcyề khyábềcủ ethĩ pặ. 23 Vặ ki mệthyěkyă tồkuồ a khồpacề tahe pặpặ. Phúnũồrò prèzùetèplòmũ pwồtồmũ ki thėgně ná vặ ma prề dố a thėgnề ù pwồ- tồprề a tềtanề ná a tềthềzủthềlồ tahe nuô pặ. Thĩ tồprề ná tồprề mềhtuồ lồkryăhồ phútề nuô, vặ ki dyềlyề kặkhyềsủ thĩ phủ thĩ mềhtuồ nuôtahe pặ. 24 Manárò thĩ Thyatira prèzùetề plòmũphủ dố a okyă yềtahenuô, thĩ krwồmề kuồ prèmồ Jezebel a tềithyóithya mủmyăricyă dố ù é ná khĩnėricyă khuklồ atề dồuồdồbỉ adu-azặ yềtahe nuôto. Vặ dyahtyapặ ná tềvítềzặ dố thỉlồ tồcồ- to. 25 Manárò pặklồma nặ rýă lahyă tề dố a o ná thĩ nuôtahe tuồđố vặ hyặlyă pặ tồphuồ nuô nặ-.

26-27 “Ûpèpè~ bèbè dõ a mepètè rò a ki mę plehyã tuõdõ atadũ phũ vã tètèzũ onuõ henuõma, vã ki dyé lũ taryeshyosõ dõ athyanã vã nĩbè dõ vãphẽ a o nuõtahe pã. ‘Vã ki dyé lũ taryeshyosõ dõ a ki põ htyèkè tahe ná ipò tõtè pã, rò a ki dòmũdòplã lõ èthĩ phũ ù dòmũdòplã pòhe nuõ pã.’ 28 Vã ki dyékuõ è sètõro pãpã. 29 Nè khãlè ki o hérò nĩdã tẽ dõ Còmarya a Thẽ Sãsẽ heso prẽzũetèplõmũ tahenuõ.”

3

Thũcuõ Tèritèkyã Dõ Sardi Prẽzũetèplõmũ A o

1 “Rãcuõ liyẽ dõ Sardi prẽzũetèplõmũ a tanéphũ a o nuõ,” a hé vã phũnuõ rò a hé, “Tèritèkyã yẽnuõma a hyã dõ prẽ dõ a põnĩ a Thẽ Sãsẽ yẽthuõthyótõmẽ dõ a mę Còmarya atẽmę yẽtahe ná sèyẽ thuõthyótõmẽ a o. Nè mękryã~ ìtẽ nuõma vã thègnẽ. Nè ohtwõprẽ cõlã ná vã ù hé phũnuõ tadũrò nè krwõ vãkhyẽ to, nè thyáprénã kayãthyẽ. 2 Phũnuõ akhu-akhyẽ, omyẽ pãto, ihtòmõ, tẽryã dõ a okyã pã ná nè nuõtahenuõ, a kírẽ thyẽhõ dyéshyodyésõhtya khyẽthyã mõ ènuõ, mętèhèrò, vã myãhtye ná tẽ dõ nè męhtuõhõ tahenuõ, alõabã hí dõ vã Còmarya a mètènyẽ to. 3 Męphũnuõrò tanęhtyabè nĩkhyẽ tẽdõ ù ithyõ htuõhõ nẽnuõ tahe ná tẽdõ nè nĩhuõ htuõhõ nuõtahe. Cũe tẽyẽtahe rò zã nĩ mõ. Ki nè omyẽ tadũpã henuõma vã ki hyã dõ nẽo phũ prẽehuõ tõprẽ nuõ pã. Vã hyã bíkhẽtẽ pãnuõ nè thègnẽto.

4 “Manárò kayã dõ a ohtwõprẽ sãsẽ rò ahyecã plĩphũõ lõpã bí Sardi prẽzũetè plõmũkũ yẽnuõma a opatĩ prẽ. Èthĩ ki kũthyãhtya hyecãbũ rò a ki cuõtõ kuõdũ ná vã pã, mętèhèrò èthĩ kò cuõtõkuõ nyã ná vã hõ. 5 Kayã dõ a mepètè tahenuõ ù ki dyékũdyèthyã htyakuõdũ èthĩ ná hyebũcaphũõ phũyẽnuõ pã. Htuõrò amwĩ dõ a o dõ lihtwõprẽ akũ yẽtahenuõ, vã htũplĩkyã lũ toto. Dõ vãphẽ ná a tanémõkhuphũ tahe a mètènyẽ pãnuõ vã ki hèsoluõhtyaplõ pẽ èthĩ yẽtahenuõ, èthĩ ma vãkayã prẽ, phũnuõ pã. 6 Phũnuõrò nè khãlè ki o rò nĩdã lahyã tẽ dõ Còmarya a Thẽ Sãsẽ heso prẽzũetèplõmũ yẽnuõtahe.”

Thũcuõ Tèritèkyã Dõ Philadelphia Prẽzũetèplõmũ A o

7 “Rãcuõ liyẽ dõ Philadelphia prẽzũetèplõmũ a tanéphũ a o nuõ,” a hé vã phũnuõ. Rò a hé, “Tèritèkyã yẽnuõma a hyã dõ prẽ dõ asãsẽ acóatẽ yètõprẽ a o. A pũma-o nĩ Khwĩ Davi athõhti. Bí a bãmõ kadã akhẽnuõ, ù mębĩcyã tõprẽ~ to. Rò bí a mębí akhẽnuõ, ù bãmõcyã tõprẽ~ to. 8 Nè mękryã~ ìtẽnuõ vã thègnẽ prẽ. Kadã dõ ù mębĩcyã tõprẽ~ to nuõ, vã bãmõ pẽhõ nè. Nè hęcẽrecẽ tadũrò nè nĩdã vãngõ, nè htébĩkyã vã to. 9 Khĩnėricyã khuklõ a tẽcõbẽhõphũ yètõmũ nuõ, a lahõ lya nĩdyẽ lahyã anẽ ná pẽ ma Judaphũ tahe, tadũrò èthĩ ma Judaphũ mato. Vã ki nõhyã dãngũlyã èthĩ dõ thĩ khãduõ khãshyẽ pã rò èthĩ pwõ~ tõprẽ ki thègnẽ ná vã mõnĩ thĩ nuõ pã. 10 Vã mekyãngõ dõ nè ki khyãthèplõhtũ agnẽ yẽnuõ, nè tõnĩ phyéma akhu-akhyẽ, tẽpyãtèsẽ dõ a kírẽ hyã dõ hekhyẽ rò a ki męmyã lõ~ kayã odõ hekhu yètõba lõpã akhẽnuõ, vã ki takótakẽ nĩdyẽ nè pã.

11 “Nyẽtyatonuõ vã ki hyã pã. Thyáphũ ù ki phyéphekyã tã nè khuklwõhtẽ tãmẽnuõ, pũklõma nĩ ryã tẽ dõ thĩ nĩbè htuõhõ, tẽithyóithya dõ atõabè nuõ tahe nĩ~. 12 Kayã dõ a mępẽ tẽnuõ, vã ki dyèhtwõhtya è ná vã Còmarya a tẽlũhõdu ahihtũ pã, htuõrò a ki o

tadùlă bínuô pă. Vă ki răonı̄ vă Cómarya amwı̄ dõ èlo pă. Htuòrò vă ki răo vă Cómarya avı̄ mądû Jerusalem vı̄thě amwı̄ yěnuô dõ èlo pă. Jerusalem vı̄thě yěnuô, a o dõ mókhu dõ vă Cómarya a o rò a hyălya. Rò vă ki răokuõ vă mwı̄thě dõ èlo pă. ¹³ Nè khălè ki o rò nı̄dă tè dõ Cómarya a Thè Săsě heso prèzùetèplòmı̄ yětahenuô.”

Thũcuõ Tèritèkyă Dõ Laodicea Prèzùetèplòmı̄ A o

¹⁴ “Răcuõ liyě dõ Laodicea prèzùetèplòmı̄ a tanéphú a o nuô,” a hé vă phúnuô. Rò a hé, “Tèritèkyă yěnuôma a hyă dõ ù é, ‘Amèn’ yěnuô tôprè a o. È ma prè dõ a théplócó rò a khyá athé cócótete yětôprè a o. Cómarya nõbyátă dıtú lõ tètõ- plı̄ yěnuô ná è prè. ¹⁵ Nè mẽ htuõhó kryă- maıtěnuô vă thégně prè. Nè thyáná htyě dõ a kú kuõũ toto, a kacú kuõũ toto, vă thézú ná nè ki kú tomaná nè ki kacú nuôprè. Vă thézú hé ná ki krwõ văkhyě rò krwõtăte. Ki thézú krwõ to hérò krwõ tă taki- tãmé. ¹⁶ Manárò nè kú toto, nè kacú toto. Lèlè- nè lèprè akhu-akhyě vă ki htupláhtekyă nè dõ vă kyăkũ pă. ¹⁷ ‘Vă duzăhtyathě rò vă lo pă có tôcô- to, vă lo ítětě- nuô a o lõ có hó,’ nè hécó phúnuô tadúrò nè théplèthézò, lé- thézòklabènī nè, nè sòphásorya, nè mètèkhı̄, nè okhăklo có- rò nè thégně nı̄dyé nènè to. ¹⁸ Mephúnuôrò vă dyéthégně cwópèkuõ nè ná thyáphú nè ki duzăhtyathě kuõũ nuô, hyă iprı̄kuõ htě dõ vảo yě. Htě yěnuôma ù nuõhtuõhó ná mi. Htuõto hyă iprı̄ kuõdú hyecabũ lèkũlèthyá dõ vảo yě rò kũbíthyábı̄ nı̄dyé kuõná nè okhăklo thétarè dũgně yěnuô. Thyáphú nè ki myáhtye lı̄phoryá kuõũ agnenuô, hyă iprı̄kuõ tøkhu mètèsě dõ vảo yě rò cı̄nuõ dõ nè mètèpløkũ nuô.

¹⁹ “Lõ- kayă dõ vă mõī è tahenuô, vă ithyó théprwõtèhèlī nı̄dyé rò vă plı̄ nı̄dyé lũ. Phúnuô akhu-akhyě beshyo nè théplò rò ză nı̄ mõ. ²⁰ Nı̄dă lahyă- vă kahtò obı̄ kadă nyěhyă rò vă dò kadă yě. Kayă tôprèprè ki nı̄huõ vă dò kadă kihé rò bámõsú nuô, vă ki hyănuõ etõõtõ kuõná è, rò è ki etõõtõ kuõná vă pă.

²¹ “Vă mẽpè htuõhó rò vă onyănı̄ tõkuõ hó ná văphě dõ khuklyáhtě htyalõ akhu hó. Phúnuôrò kayă dõ a mẽpètè tahenuô, vă ki nõnyăo tõkuõ èthı̄ ná vă dõ vă khuklyáhtě htyalõ akhu yěnuô pă. ²² Nè khălè ki o hérò nı̄dă tè dõ Cómarya a Thè Săsě heso prèzùetèplòmı̄ yětahenuô.”

4

Û Cóbucóběhtya Cómarya Dõ Mókhu Htyělèkèkũ

¹ Tèyètahe htuõ rò vă myáhtyelwó onepõ tẹaruô tôcô. Dõ mókhu nuô, kadă tóbè lumõo rò vă nı̄huõ tẹprahtya tôcô rò a pra thyáná kwopra phú vă nı̄huõ htuõhó dõ kalúkhě nuô, rò a hébè vă rò a hé, “Htyadóyě, yètahe htwõhtya htuõpă rò kryă- matě bè htwõhtya ke pãnuô, vă ki dyéluõ pè nè.” ² Yětôphuõrò Cómarya a Thè Săsě pũma tũphuõ pũma vă rò dõ mókhu nuô khwı̄ a khuklyáhtě htyalõ o tòmě rò ù onyăo dõ akhu nuô tôprè. ³ Kayă nuôtôprè nuô amètè takhě thyácóná lõthé lı̄thuõlě tòmě ná lõthé shyéthwi tahe, htuõrò bí khwı̄ khuklyáhtě htyalõ akhăshyé nuô, htyělámõsá o tava lõ lũ thyácóná lõthé thuõlě nuô có. ⁴ Khwı̄ khuklyáhtě htyalõ dõ aruô nyěshyé ná lwı̄mè yěnuô a otava ná khwı̄ khuklyáhtě htyalõ yě rò khwı̄ khuklyáhtě htyalõ yètahe akhu nuô, muõprũmuõprè nyěshyé ná thélwı̄ dõ a kũthyáhtya hyecabũ rò a klwõhtya khuklwõhtě tahe onyăo lahyă bínuô. ⁵ Bínuôakhě, dõ khwı̄ khuklyáhtě htyalõ

nuôtôkhu akũ nuô, shyelĩbó hte, mókrõmõnguõ, shyelya lõplĩ có. Dõ khwĩ khuklyáhtẽ htyalõ anyẽhyãnuô, mi tarébõ thuõthyótõbõ mǎdũ Cómarya a Thẽ Sǎsẽ thuõthyótõmẽ yẽnuô, akỹã rahtõhtya bĩnuô. ⁶ Bí khwĩ khuklyáhtẽ htyalõ anyẽhyãnuô, htyèòdu dõ asékalĩ thyácóná lõthũ bũplya tòmẽnuô a o tõe.

Thèhtwõprẽ lĩđũdũ dõ a mètèplò o lõplĩ dõkhyẽkhyẽ, dõ nyẽnyẽ yẽnuô, a o tava lõplĩ kuõke bí khwĩ khuklyáhtẽ htyalõ akhãshyẽ nuô. ⁷ Arẽlõ tõeđũ nuô athyaná ãyãthĩ, nyẽđũ tõeđũ nuô athyaná pũphẽdu, thuõđũ tõeđũ nuô amètè thyáná kayã mètè rò lĩđũđũ tõeđũ nuô, athyaná lãbũdu dõ a zuõ dõ mólẽnuô. ⁸ Thèhtwõprẽyẽ lĩđũđũ lõnuô, tõeđũ- ná a dáo a bè thuõthyó, a mètèplò tahenuô, a o lõplĩ lũnẽ sĩprẽcõ, a o tuõ lõ có dõ adálẽ. Èthĩ irõ htuthẽhtya pwõnyẽnyẽ- pwõthẽthẽ có, a okũ tõeđũ- to. Rò a irõ htuthẽhtya lahyã,

“Byacè Cómarya dõ a męcyátẽ lõ- plĩ dõ a ohtwõprẽ dõnudõthakhẽ, rò a ohtwõprẽ tuõkhõnyã, htuõrò a ki ohtwõprẽ plehyãlã yètõprẽnuô, a sǎsẽ, a sǎsẽ, a sǎsẽ.”

⁹ Thèhtwõprẽyẽ lĩđũđũnuô, a irõ męlĩmętakhẽhtya htuõrò dyaduzũnyã rò hébwĩhẽ-taryẽhtya Cómarya dõ a onyã dõ khwĩ khuklyáhtẽ htyalõ akhu dõ a htwõprẽ tacũprẽ talẽkrẽ yẽnuô tõeđũ. Rò bí èthĩ irõhtya phũyẽ akhẽnuô, ¹⁰ muõprũmuõprẽ nyẽshyẽ ná thẽlwĩ yẽnuô a dãngũlyã dõ prẽ onyã dõ khwĩ a khuklyáhtẽ htyalõ akhu nuôtõprẽ nyẽhyã rò a cóbẽhtya kayã dõ a htwõprẽ tacũprẽ yẽnuô tõeđũ. Èthĩ dyatãkyã a khuklwõhtẽ yẽtahe dõ khwĩ khuklyáhtẽ htyalõ anyẽhyã rò a irõhtya lahyã,

¹¹ “Kõ- pẽ Byacè Cómarya, nẽ kò nĩbè nyã tẽlĩtẽtakhẽ, tẽbezũbenyã ná tẽprotẽprya hó, mętẽhẽrò nẽ byãlyã tẽ lõ- plĩ rò nẽ byãlyã èthĩ rò nẽ dya ohtwõprẽ èthĩ cũ- dũ nẽ thẽplò.”

5

Li Talũ Tôklũ Ná Thímíphũ

¹ Vã myãhtye li talũ tôklũ o dõ prẽonyã dõ khwĩ khuklyáhtẽ htyalõkhu nuôtõprẽ atakhu cóhtwó nuôtõkyẽ akũ. Litalũ yẽnuô, ù rão lõplĩ ná liplò nyẽkhõnyẽkyẽ lõ rò ù kléicũma lũ ná tẽmátẽdyã thuõthyótõkuô. ² Rò vã myãhtye tanéphũ hẽshyoresõ dõ a èhtõhtyashyõ tõeđũ rò a dyéthẽgnẽ pẽ ù, “Kayã dõ a kò caámõkyã pẽ ù tẽmęmãmedyã dõ ù kléicũma yẽtahe rò a bãmõhtya litalũ yẽnuõma ùpẽ?” ³ Manárò dõ mókhu bèbè, dõ hekhu bèbè, dõ Luõkénédõ nuô bèbè, litalũ yẽnuô, ù caámõnĩ tõeđũ- to, ù hõnĩ tõeđũ- toto. ⁴ Kayã dõ a kòná ki bãmõ litalũyẽ rò hõ ènuô a o tõeđũ- to akhu-akhỹẽ, vã nguõthyẽnguõ có. ⁵ Yètõphuõrò dõ muõprẽ tahe aklẽ tõeđũnuô, a hé vã, “Nguõ tãmẽ, Juda myęcõphũ ãyãthĩ yètõđũđũ, Davi aklwĩlyã kalyã dítũ yètõprẽnuô, a nĩbèhõ tẽmępẽ hó, rò a ki caãkyã tẽmęmãmedyã thuõthyótõkuô yẽ rò a bãmõ pẽ pẽ litalũ yẽnuõma anĩ hó.”

⁶ Bĩnuõakhẽ vã myãhtye thímíphũ tõeđũ kahtò odõ khwĩ khuklyáhtẽ htyalõ klãmẽkũ nuôtõpho. Thèhtwõprẽ lĩđũđũ yẽnuô ná muõprũmuõprẽ yẽtahe otava nĩlõ lũ. Thímíphũ dõ a olũh̄tya yètõđũđũnuô a cõ ná ù męthyẽnõ htuõhõ lũ nuô. Anõ o thuõthyótõphỹã, htuõrò a mètèplò o thuõthyótõplò, yẽma a mǎhõ Cómarya a thèhtwõprẽ thuõthyótõmẽ dõ thũcuõ hó èthĩ dõ khãlẽ pwõ- tõeđũ dõ hekhu yẽnuõhõ. ⁷ Thímíphũ yẽnuô, a cuõphyẽ litalũ dõ a o dõ prẽonyã dõ khwĩ khuklyáhtẽ htyalõ akhu

yětòprè atakhu cóhtwó akũnuô. ⁸ Bí a pũmanĩ litalũyě akhẽnuô, thèhtwòprè lwĩduõyě ná muõprũmuõprè nyěshyě ná thèlwĩ yě dãngũlyạ dố thímíphú nuôtòduô a mèthènyě. Èthĩ tòduô ná tòduô, tòprè ná tòprè nuô, a ti lédò o htuõrò a o ná abèhtě tahe. Bèhtě yětahenuô a o bã cồ ná tẹnuômũnuôsũ. Tẹnuômũnuôsũ yětahe ma mặhồ Còmarya akayã a tẹkwícóbě nuôtahe hỏ.

⁹ Èthĩ irỏ li-irỏ athě tồtồ,

“Nẹ kòdũhồ ná nẹ ki phyé litalũyě rò caákyã tẹmẹmámẹdyã yětahe. Mẹtẹhèrò ừ mẹthyě htuõhồ nẹ akhu-akhyě, thyáphú kayã tahe ki htwòhtya Còmarya atẹ nuô nẹ ihtakahồ èthĩ ná nẹthwi rò prẹlukayã tahehe dố a o dố kayã pwõtòmuõ, ngồ pwõtongồ, myēcô pwỏ- tồcô ná kẹ pwõtókẹ aklě tahenuô, nẹ ihtakạ pẹ htuõhồ ná Còmarya. ¹⁰ Èthĩ ki mẹ Còmarya a tẹphyètẹmẹ agnẽnuô, nẹ dyéhtwòhtya hỏ èthĩ ná bwĩdu tahe dố Còmarya ahtyěakékũ hỏ. Rò èthĩ ki pồtẹ dố hekhuyě pã.”

¹¹ Yětòphuõrò, vã myáhtye rò vã nĩhuỏ tanémókhuphú o dố athĩ dố athĩkũ rò dyálopẹ pã cồto yětahe angóprahtya. Rò èthĩ otava lahyã ná khwĩ khuklyáhtě htyalỏ yě ná thèhtwòprènuô lwĩduô ná muõprũmuõprè nuôtahe. ¹² Rò èthĩ éhtỏ irỏ shyo lahyã, “Thímíphú dố ừ mẹthyě lũ yẽnuô, a kò nĩbèdũ taryěproprya, tẹduzạhtyathě, tẹthítèphé, tẹhètèrè, tẹdyaduzũnyạ lũ, tẹmẹlĩmẹtakhě lũ, ná tẹhtuthéhtya dũ lũ ní-.”

¹³ Rò vã nĩhuỏ lỏ- tẹ dố athéplò htwòprè o nuôtahe dố a o dố mókhu tahe bèbè, dố hekhũ tahe bèbè, dố helě tahe bèbè, dố htyědutava alě tahe bèbè, lỏ- tẹbèbyá o dố mólě tahenuô bèbè, a irỏhtya rò a hé lahyã phúyě,

“Tẹhtuthéhtya, tẹmẹlĩmẹtakhě, tẹdyaduzũnyạ ná tẹprotèprya nuô a ki o kuòdũ ná kayã dố a onyão dố khwĩ khuklyáhtě htyalỏ akhu nuôtòprè ná thímíphú nuôtòduô tacủprè talèkrè ní-.”

¹⁴ Thèhtwòprè yělwlĩduô nuô a hếsũ, “Amèn” htuõrò muõprũmuõprè tahe dãngũlyạ rò cồbucóbèhtya Còmarya ná thímíphú nuôtòduô.

6

Ừ Mẹmaryá Tẹmẹmámẹdyã Tahe

¹ Vã myáhtye thímíphú nuôtòduô caámòhtya ừ kléicũma tẹmátẹdyã dố thuỏthyótòkuô aklěyě arẻlỏ tồkuô rò vã nĩhuỏ dố thèhtwòprè nuô lwĩduô aklě tồduõnuô angóprahtya thyáná shyelyạ nuô rò “hyãmỏ” a hé phũnuô. ² Vã myá rò vã myáhtye tathĩbũ tồduô, rò kayã dố a sidyá è tồprènuô a pũmanĩ klye tồbè rò ừ dyé è khuklwỏhtě tồmẻ. Ènuô, athyáná kayã dố a sápẹ htuõhồ ừ tồprè nuô. Khỏnyạrò a sidyánĩ khyěthyá tathĩ rò a htecuỏ thyáphú a ki cuỏsápẹ khyěthyá ừ nuô.

³ Bí thímíphúyě caámòhtya tẹmátẹdyã nyềkuòtòkuô akhẽnuô, vã nĩhuỏ thèhtwòprè nyềduỏ tồduô yẽnuô hé, “hyãmỏ.” ⁴ Rò tathĩlị tồduô hyãhte, rò kayã dố a sidyá lũ tồprènuô, ừ dyé lũ tẹprotèprya dố a ki phyéhyã tẹsátèpạ dố hekhuyě. Rò hekhuphú tahe ki mẹthyě nĩdyé khyэдũ lũ tồprè ná tồprè. Htuõto ừ dyé lũ nẻdu- tồbè.

⁵ Htuõrò thímíphú nuôtòduô caámòhtya tẹmátẹdyã thuỏkuòtòkuô dố ừ mẹma ènuô, rò vã nĩhuỏ thèhtwòprè thuỏduỏ nuôtòduô hé, “hyãmỏ” a hé phũnuô. Vã myá rò vã myáhtye tathĩlỏ tồduô rò kayã dố a sidyá lũ tồprènuô a o nĩdyé ná cắculẻ dố a takhukũ.

⁶ Vã nĩhuỏ dố thèhtwòprè yělwlĩduô aklě nuô, a cồ ná ngóprahtya tồcô, rò a hé, “Ryạtẹ

tònyě~ mòhé nuô, a ní prè akhwókè buókũlä tóbě prè, matorò buóbalì thuóbě prè. Rò mepýékyä tä olivahtyè ná thòbìthèhtyèzä nuô tämè ní~.”

⁷ Htuòrò thímíphú nuôtòduò caámòhtya tèmátèdyä lwĩkuòtòkuô dõ ù mema ènuô rò vã níhuò thèhtwòprè lwĩduò nuôtòduò hé, “hyámò” a hé phúnuô. ⁸ Vã myá rò vã myáhtye tathí byäbülè tòduò. Rò kayä dõ a sidyá è tòprènuô ù é lùmwì ná tètthè. Rò Luòkénédò krwòtatò kuò lùkhyè. Ù dyé èthì ataryèshyosò dõ a ki mepýékyä hekhu lwĩpwítòpwí pä. Phúnuòrò a ki mètthè ù ná tèsátèpã, tèvìokò, tèswítèsè ná tèmìtèmyä tahe pä.

⁹ Htuòrò thímíphú nuôtòduò caámòhtya tèmátèdyä dõ ù mema è nyäkuòtòkuô. Vã myáhtye kayä dõ a hèsodònyä pè ù ná Cómarya alǎangó, htuòto a khyáathé cócótètè, rò ù mètthèhtuòhò èthì tahenuô, vã myáhtye èthì thèhtwòprè tahe odò tètùrè alè nuô. ¹⁰ Èthì èhtòhtya shyo lahyä angó, “Byacè dõ a cyätèlò rò a säsè, acóatè tòprè, prèluhekhuphú dõ a mètthè pè yètahenuô, nè ki cirya èthì, nè ki mètthè kàkhyè èthì bíkhètè pä?” ¹¹ Ù dyé èthì cäcwòbũ pwò~ tòprè, htuòrò ù hé èthì ná èthì ki okuò tabéthèprá pò taplòphú. Rò èthì ki okuò tuòdò ù mètthè bähntya hó èthì akhò prèmètèphú tahe ná apuòvyä dõ a zùenyäetè tahe phú ù mètthèhtuòhò èthì nuô pä.

¹² Vã myá rò, vã myáhtye thímíphú nuôtòduò caámòhtya tèmátèdyä akuô thuòthyó yètòkuô. Yètòphuòrò, tanéhtòdì shyonyacò, tamò khíkyä thyáná ikè taprú lò tòpù nuô, htuòrò lè rò alì kathwíkyä thyáná thwi nuô có. ¹³ Sè tahe latäprò lò dõ hekhu thyáná kélathèdu hyä rò kadwíthè dõ amì hí to tahe latä thyèlò dõ hekhu nuô. ¹⁴ Mólè nuô a lamékyä thyáná ù talù dwókyä litaklù nuô. So pwòtòmè ná klù pwòtòklù nuô, a thóthù cuòkyä lò ná akhàlè.

¹⁵ Bínuòkhè pãnuô, hekhu khwí tahe, prèpòtarítè tahe ná klyè khuklòdu tahe ná prèduzähntyathè tahe ná prèhèshyoresò tahe, htuòrò lò~ cù tahenuô bèbè, lò~ prè níbè tètälä thì tahenuô bèbè, a cuò owóobì nídyè lahyä anè dõ kròkù, dõ lòplìlòplè dõ a o dõ lälèlèlè nuòtahe pä. ¹⁶ Èthì èhtòhtya lahyä sotahe ná lòtahe rò a hé lahyä, “Latäprò dõ pèlò yè rò latäprò uóbì pèkyä pè ná prè dõ a onyáo dõ khwí khuklyáhtè htyalò akhu nuòtòprè amèthè ná thímíphú a tètthèplòdu pè yènuò~. ¹⁷ Mètthèhèrò, mònnyèmòthè hyätuòhò dõ Cómarya ná thímíphú ki cirya ù pwò~ tòprèhò, ùpè tòprè kírè khyábè pãpè?”

7

Israel Akayä Aprè Tòthì Lwìthò Ná Lwìrí

¹ Tèmè-anè phúyè htuòrò hekhu yè bèbè, htyèdutava yètahe bèbè, thòmò tahe bèbè, thyáphú kélathè hyábè tä èthì tämè nuô, vã myáhtye tanéphú thèlwì ihtòo lahyä dõ hekhu lwìná rò a mètthè sùkyälò kélathè klyä. ² Vã myáhtye tanéphú dõ aruòtòprè o dõ cíhte tòkyè hyä rò a phyéhyänì Byacè Cómarya dõ a htwòprè yètòprè a tèmátèdyä tòkuô. Htuòrò a cyèpryè èhtòhtya tanéphú yèthèlwì dõ Cómarya dyé htuòhò èthì atèpròtèpryadò a ki mepýékyä hekhu ná htyèdutava yètahe. ³ Tanéphú yètòprè hé, “Bì pè mèmámèdyä htuò tyahì Byacè Cómarya a prèmètèphú yètahe ná tèmátèdyä dõ a mähfélò híto nuô, hekhu bèbè, htyèdutava bèbè, thòmòvèbò bèbè, tóbè mepýámèsè níhì èthì tòcò~ to.” ⁴ Rò ù hèsò vã ná kayä dõ ù mèmá è ná Cómarya a tèmátèdyä dõ

a màhtélo tahenuô, a o aprè tòthi lwĩthó ná lwĩrí. Èthi tahe ma màhó ló Israelphú shyényemuố yètahe hò.

⁵ Dó Juda tômuốtôcô aklẽ nuôma aprè tòthó ná nyërí,

Dó Reube tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

Dó Gad tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

⁶ Dó Asher tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

Dó Naphtali tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

Dó Manasseh tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

⁷ Dó Simeonè tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

Dó Levi tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

Dó Isachar tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

⁸ Dó Zebulu tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí,

Dó Joseph tômuốtôcô aklẽ nuôma tòthó ná nyërí

Ná dó Benjamino tômuốtôcô aklẽ nuôma aprè tòthó ná nyërí.

Kayã Bémudu Tômu

⁹ Tèmẹ-ané phúyẽ htuỏrò vã myáhtye kayã oróoé nyacó tômu rò ù dyá lỏpẻ èthi tỏprẻ to. Èthi o dó myécô pwốtôcô, klwĩyã pwốtômuố, kayã pwốtômu, ná ngó pwốtôcô hyã rò èthi hyãkahtòo dó thímíphú ná akhwí khuklyáhtẻ htyalỏ anyẻhyã. Htuỏrò èthi kủthyahtyanỉ cặcwỏbủhtủ rò pủmanỉ lahyã kanỏduphyã tahe. ¹⁰ Èthi cyẻprẻẻ éhtỏ rò a hé,

“Tủprẻ pẻ Cỏmarya dó a onyão dó khwí khuklyáhtẻ htyalỏ alo nuô tỏprẻ ná thímíphú nuôtỏduỏ mẻlwỏhtekạ pẻ prẻ.”

¹¹ Lỏ tanémỏkhuphú tahe kahtòo tava lỏplỉ ná khwí khuklyáhtẻ htyalỏ yẻ ná muốprủmuốprẻ nuỏtahe ná thẻhtwỏprẻ nuô lwỉduỏ. Bínuỏakhẻ èthi dúngủlyạ lỏplỉ dó khwí khuklyáhtẻ htyalỏ anyẻhyã rò cỏbucỏbẻhtya lahyã Cỏmarya. ¹² Rỏ a hé lahyã, “Amẻn, tẻhtuthẻhtya, tẻlỉtẻtakhẻ, tẻthítẻphẻ, tẻhẻbwíhẻtaryẻ, tẻbezủbenyã, tẻprỏtẻprỏyạ, ná tẻhẻtẻre tahenuô, pẻ Byacẻ Cỏmarya ki nủbẻ dủ tacủprẻ talẻkrẻ nỉ Amẻn.”

¹³ Htuỏrò dó muốprủmuốprẻ nuỏtahe aklẻ tỏprẻnuô a sudyã vã, “Kayã dó a kủthya cặcwỏbủhtủ yẻtahe nuôma ủpẻ? Èthi ma a o bítẻ hyã?”

¹⁴ “Thárádu, vã thẻgnẻto, nẻ thẻgnẻ prẻ,” vã hẻsủ è phúnủo.

Rỏ è hẻsủ vã, “Èthi tahe nuôma kayã dó a cuỏ talwỏbẻ htuỏhỏ tẻmẻcyẻmẻcủ dó a tarỏthẻ thẻisẻ yẻtỏcỏnuô hó. Èthi ishủoplỉ htuỏhỏ a cặcwỏhtủ yẻtahe hò, htuỏrò a mẻbủ htuỏhỏ ná thímíphú nuôtỏduỏ athwi hó. ¹⁵ Phúnủo akhu-akhyẻ,

Èthi kahtòo nủbẻhỏ dó Cỏmarya akhwí khuklyáhtẻ htyalỏ anyẻhyã hó rò èthi mẻ hó lủ tẻmẻ mỏkhỉkhỉ, mỏsẻklẻklẻ dó tẻlủtyã hỏkủ nuô hó. Prẻ dó a onyão dó khwí a khuklyáhtẻ htyalỏ alo yẻtỏprẻnuô, a ki okủỏ ná èthi rò a ki takỏtakẻ nỉdyẻ èthi pã. ¹⁶ Thẻethẻỏ pã tỏphuỏ to. Tamỏ sáẻbẻ pã èthi tỏphuỏ to. A khyábẻnỏ pã tẻakủalwỏ to. ¹⁷ Mẻtẻhẻrỏ thímíphú o dó khwí khuklyáhtẻ htyalỏ aklẻmẻkủ nuôtỏduỏ ki kyẻ èthi rò a ki thủcuỏ èthi dó htyẻ dó a dyẻ èthi thẻhtwỏprẻ a htyẻhtekhu tahe a o pã. Htuỏrò Cỏmarya ki htủthủkyã pẻ èthi mẻthẻhtye pwốtỏmẻ cỏ pã.”

8

Tèmema Tèmátèdyã Akuô Thuòthyótôkuô Yètôkuô

¹ Bí thímíphú caámò tèmema a tèmátèdyã akuô thuòthyótôkuô yètôkuô akhě, dõ mókhu nuô, tètthuòtèkrě ohtya nyě rare tavítava cõ míní thuòshyě bínuô cõ.

² Bínuôakhě vã myáhtye tanéphú thuòthyótôprě dõ a mẹ Cómarya atèmẹ rò a kahtò o dõ lũnyěhyã pwõ- tôphuõ, rò ù dyé èthĩ kwõ thuòthyótômě.

³ Rò tanéphú aruòtôprě dõ a pũma nídyé dībèhtètaě dõ ù lèisúũhtya ná tẹnuòmú yètôprěnuô, a hyãkahtò bí tẹlũrě akhãshyě nuô. Ù dyé ényacõ lũ tẹnuòmú tahe dõ a ki sunuõbã tộ pẹ ná Cómarya akayã sãsě lõ- plĩ tahe a tẹkwícóbě. Htuõrò a ki lũhtya yětahe dõ tẹlũrẹhtě alo. Tẹlũrẹhtě yěnuõma a o dõ khwĩ a khuklyáhtě htyalõ anyěhyã nuô. ⁴ Tẹnuòmú akhuô yěnuô ná kayã sãsě tahe a tẹkwícóbě tahenuô, a o dõ mókhanéphú yètôprě a takhukũ rò a khuòhtya rólũ dõ Cómarya a o. ⁵ Phúnuòhtuõrò tanéphú yètôprěnuô, a phyé miklwó dõ tẹlũrẹyě alo rò a sunuõbã dõ lèisúũ tẹnuòmú a dībèhtètaě yě akũ nuô. Yètôphuõrò a hátã dõ hekhu rò shyelyã, mókromõnguõ, shyelĩbõ htuõrò tanèhtõdĩ ohtwõhtya dõ hekhyě.

Kwõtahe

⁶ Bínuôakhě tanéphú thuòthyótôprě. Dõ a pũmanídyé ná akwõ thuòthyótômě yětahenuô o taritaryã one lahyã ané dõ a ki uõhtya akwõ tahe.

⁷ Bí tanéphú arélo tộprě uõhtya akwõ akhěnuô, ù cyetã takrũthè. Htuõrò ù hátã thwi dõ a silyã ná mi dõ hekhyě. Yètôphuõrò mi ùlõkyã hekhyě thuõpwítôpwĩ, thòmõ tahe thuõpwítôpwĩ, htuõrò a ù lõplĩ cõ mĩmõ ná thõtõmõ lõ- plĩcõ.

⁸ Phúnuòhtuõrò bí tanéphú nyẽprě tộprě uõhtya akwõ akhěnuô, tètõcõ dõ athyaná miũkyã rahtõhtya sodu tømě yěnuô ù vĩa è dõ htyědutavakũ. Htyědutava thuõpwítôpwĩ nuô a htwõhtya lõplĩ thwi. ⁹ Tẹphútẹlye o dõ htyědutavakũ tahenuô, a thyěkyã thuõpwítôpwĩ, htuõrò thòklyědu pyékyã thuõpwítôpwĩ.

¹⁰ Htuõrò tanéphú thuõprě tộprě uõhtya akwõ akhěnuô, sèdu tømě dõ a lítakhě thyácóná mikõ yètômě o dõ mólẹ latã rò a latãnuõ dõ lyãmuõ tahe akũ thuõpwítôpwĩ, a latãnuõ dõ htyěhtekhu tahe akũ thuõpwítôpwĩ. ¹¹ Rò sè yètômě nuô, amwĩ ná “Phõkhèmõ,” rò htyě khèkyã lõ thuõpwítôpwĩ. Kayã õ lahyã htyěkhèyě akhu-akhyě a thyě élä.

¹² Bí tanéphú lwĩprě tộprě uõhtya akwõ akhěnuô, tamõ, lẹ, sè thĩ tahenuô, a pyékyã thuõpwítôpwĩ. Atẹlĩ takhòtakhě tahenuô, a lamékyã thuõpwítôpwĩ. Mõsěklě khĩkyã thuõpwítôpwĩ, rò mókhi akhěnuô, lẹ, sè tahe a khĩkyã thuõpwítôpwĩ.

¹³ Bínuôakhě vã myáhtye lãbũdu tøbè zuõ dõ mólẹ rò vã níhuõ aprãhtya, “Tanéphú dõ aruô nuô thèthuõ kírẹ uõhtya hó akwõ akhu-akhyě, lõ- kayã o dõ hekhunékhu yětahe ki o ná tẹcyětẹcũ, tẹcyětẹcũ, tẹcyětẹcũ,” a prãhtya phúnuô.

9

¹ Phúnuòhtuõrò bí tanéphú nyãprě tộprě uõhtya akwõ akhěnuô, vã myáhtye sè tømě latã o htuõhõ dõ hekhu yě rò ù dyé sè yètômě ná krõkũdu krõkũzã tókũ athõhti. ² Sèyě tømě bãmõ krõkũdu krõkũzã yètókũ rò mikhuòhtya dõ akũ rò a thyácóná mikhuòhtya dõ mipõdukũ nuô cõ. Mi yõ khuòhtya akhu-akhyě, tamõ ma akhĩkhĩ, mólẹ ma a khĩkyã

lòplícó. ³ Takí tahe o dǒ mikhuòklě zuòhte rò a zuòhte tǎlò dǒ hekhu rò ù dyé èthí atèpropřya shyosǒ dǒ a ki ǎřyǎ ù, rò a ki řyǎ thyácóná dǎmè dǒ hekhuyě tahe a ǎřyǎ ù nuò có pǎ. ⁴ Û héone èthí ná a bè mepyení mímò tahe to, thòtǒmò thítuǒ tahe to, thòmòvèbǒ thítahe taki- to. Èthí bè ǎ prètú kayǎ dǒ a o nıdyé kuóná Cómarya atèmemámèdyǎ dǒ a mǎhtélò to nuòtahe prè. ⁵ Takí yětahenuò, ù hé o èthí dǒ a bè mepyení kayǎ yétahe to manárò nyǎlě akũnuò, ù nõmeswıcyě meşwıçû èthí ná kayǎ yétahe. Tèmeçyèmeçû ù yènuò, ǎřyǎşě thyácóná dǎmè ǎ nuò. ⁶ Yènyǎlě akũnuò, kayǎ yétahe ki myápũ tètlyě tadúró a myáhtye to. Èthí thézú thyě tadúró tètlyě amuòphě ki klya taphǎkyǎ èthí khǎlé pǎ.

⁷ Takí tahenuò athyaná tathí tahe dǒ a o taritaryǎ ané dǒ a ki sátè agně nuò. Dǒ èthí khuklólò nuò a cô ná a klwǒnı khuklwǒhtě nuò, htuòró èthí mèthè nuò, a cô ná kayǎ mèthè. ⁸ Èthí khuluò nuò, athyaná prèmò tahe akhuluò rò akhukhyě nuò athyaná ǎyǎthí tahe akhukhyě. ⁹ Dǒ èthí taǒlò nuò a cô ná a thyánı çatǒhté rò a plyǎ adánuò aprǎ kaǒkathya thyácóná ù htyasá tèsá rò ù vèpǎ prǎrúprǎtèhtya éni tathıló tahe nuò có. ¹⁰ Akhǎmı nuò, a thyácóná dǎmènuò rò a ǎřyǎ thyácóná dǎmènuò cócó. Akhǎmı yènuò, a o ná atèřyǎ shyosǒ dǒ a ki ǎcyě ǎçû ù nyǎlě akũ pǎ. ¹¹ Khwı dǒ a pǒ èthınuò a otòprè. È ma tanéphú tòprè dǒ a pǒ krǒkũdu krǒkũzǎ yètòkũ nuòtòprè hó. Hebreo angó nuòma amwı ná Abaddon rò Greek angó nuòma, a hé ná Apollyona.*

¹² Tècyètèçû aréló tǒcò nuòma, a talwókyǎ htuòhó. Yètòcò htuòpǎ ma tècyètèçû ki hyǎ pǒ nyècò pǎ.

¹³ Bí tanéphú aprè thuòthyó nuòtòprè uòhtya akwò akhènuò, vǎ nıhuò ngóprǎhtya dǒ tètùrèhtě anò lwıbǒ akũ dǒ a o dǒ Cómarya anyèhyǎ nuòtòkhu. ¹⁴ Ngó hétǎlyǎ tanéphú aprè thuòthyó dǒ a pũma-onı kwò nuòtòprè, “Plwòhtecuò tanéphú nuòthélwı dǒ ù cǒklòma èthí dǒ lyǎmuòdu Euphrate akũnuò.” ¹⁵ Tanéphú aprè thuòthyó yètòprènuò, a cuò plwòhtekyǎ tanéphú yèthélwı rò èthí yènuò, ù taritaryǎ one khódù èthí dǒ a ki mepyě tǒtúkyǎ prèlò hekhuphú thuòpwítòpwı bí tòmũ akũ, tònýè akũ, tólě akũ ná tóna akũ yènuò pǎ. ¹⁶ Klyě dǒ a sidyá tathí tahe a oé có bá- tènuò, vǎ nıhuò ù hèsopé vǎ ná a o có athı nyèrı có.

¹⁷ Dǒ vǎ tèmýáhtyelwó one akũyènuò vǎ myáhtye tathí tahe ná prèsidyá lǘ tahe. Èthí thyá lahyǎ çatǒhté tahe dǒ alı thyácóná mi, rò a taphèlò, htuòró a byǎ thyácóná yathúbyǎ dǒ ù é ná salapha nuò có. Tathí yétahe akhukló nuò, athyaná ǎyǎthí khukló rò dǒ tathí yétahe akyǎkũ nuò, mi ná mikhuò tahe ná yathúbyǎ salapha hte lòplı. ¹⁸ Mikyǎhte, mikhuòhte, yathúbyǎ hte dǒ tathí yétahe akyǎkũ. Dǒ tètýèthuòcò meçyèmeçû ù akhu-akhyě, kayǎ thyě thuòpwítòpwı. ¹⁹ Metèhèrò tathí tahe a tèpropřyaşyosǒ dǒ a ki meşèũ nuò, a o dǒ èthí kyǎkũ ná akhǎmı alonuò. Akhǎmı tahenuò a khuklò ró akhǎmı yètahenuò, athyaná rı khukló, rò a meşwımesě lòplı ù ná akhǎmı yétahe.

²⁰ Kayǎ dǒ a olwókyǎ ná tèmèçyèmeçû atè thyèráthyèdwǒ yètahenuò, a me plehyǎ tadú nıdyépǎ a tèmũmyáricyǎ nuòtahe. A zǎ nı pé lahyǎ ané to. Èthí cóbě tadúpǎ lahyǎ khınékhıno, prèzò dǒ ù mená htě, ù mená rǘ, ù mená talı ná lǒ ná thò dǒ a myáhtyeyçyáto, htuòró a nıhuò çyáto, a cuóçyáto nuòtahe. ²¹ Htuòto èthí atèmeçyě

* 9:11 9:11 Angólasá ma prèmeçyè tè.

prëlukayã, atëmë khinë Thará e üzø tahe, a təcũõthũ prëmòprëkhũ ná a tẹhuõehí tahenuõ, a zã nĩdũkuõ pã anë tũphuõ~ to.

10

Tanéphú Ná Litalũphú Tôklũ

¹ Phũnuõhtuõrò vã myáhtye tanéphú a hěshyoresõ dõ aruõ tũprë odõ mókhu hyãlyã. A kũthyã htyaní óluõ rò htyëlamõsã o dõ lũ khuklókhu. A mètenuõ athyanã tamõ rò a khãduõnuõ athyanã miũ likathwĩ hihtũ nuõ. ² Dõ a takhukũ nuõ, a pũomanĩ litalũphú dõ ù bãmõ one hó lũ tũklũ. Akhãduõ cõtwtó tũkhõnuõ a khětã dõ htyëdutava akhu, rò dõ cõci tũkhõnuõ a khětã dõ khõlõkhu. ³ Rò a éhtõ prahtyashyo thyácónã äyãthĩ tahe kõtangë nuõ. Bí a éhtõhtya htuõnuõ, shyelyã sũpë lũ thuõthyótõhũ. ⁴ Bí shyelyã htuõ thuõthyótõhũ akhẽnuõ, vã kírë rãmákyã tadúró vã nĩhuõ ngõprahtya dõ mókhu rò a hé, “Beuõbebíkyã shyelyã hësoluõ kãkhyësũ në thuõthyó tũhũ yẽnuõ. Rãmã tã è tãmë.”

⁵ Bĩnuõakhẽ vã myáhtye tanéphú dõ a kahtò dõ htyëdutava akhu ná khõlõkhu tũprẽnuõ a zõhtya atakhu cõtwtó dõ mókhu. ⁶ Rò a byãlyaní anë ná Cõmaryã dõ a htwõprë tacũprë talèkrë rò a byãlyã mókhu, hekhu, htyëdutava ná tẽlõ~ plĩ o dõ akũ yẽnuõ tũprë amwĩ. Htuõrò tanéphú yëtũprẽnuõ a hé, “Tëyëtahe ki htwõhtya pã nuõ anyëpã nátõhõ. ⁷ Shyë~ tanéphú aprë thuõthyótũprë yëtũprë ki uõhtya akwõ akhẽpãnuõ, Cõmaryã ki mëlõbãhtya atë taritaryã one təcãcãzã phũ a hëso htuõhõ alulë prëprõ tahe nuõ pã.”

⁸ Ngõprahtya dõ vã nĩhuõ htuõhõ dõ mókhu yëtahenuõ, a hëbëtã khyëthyã vã rò a hé vã phuyë, “Cuõphyë litalũ dõ ù bãmõ one htuõhõ dõ tanéphú dõ a kahtò dõ htyëdutava akhu ná khõlõkhu nuõtũprë a takhukũ nuõ.”

⁹ Rò vã cuõ dõ tanéphú nuõtũprë a o rò vã kwĩ è litalũphú nuõtũklũ. Rò a hé vã, “Phyë rò e è ní~. Dõ në hókũnuõ a ki khè pã tadúró dõ në kyãkũnuõ a ki sũ thyánã vyãhtyë nuõ pã.” ¹⁰ Vã phyení litalũphú dõ a takhukũ yë rò vã e. Vã e rò dõ vã kyãkũ nuõ, asũ thyánã vyãhtyë tadúró bí vã píklũnuõ htuõhõ è akhẽ nuõ, akhè hyã dõ vãhókũ. ¹¹ Phũnuõhtuõrò ù hé vã, “Në bè héprõ one khyëthyã pë kayã éprë, myëcõ écõ, prëhëbë khõlũ ngõ écõ ná khwícõphya éprë yëtahe ari-akyã ní~.”

11

Prëkhyáthé Thényë

¹ Bĩnuõakhẽ ù dyë vã põmõ dõ athyanã létë iplĩ tũbõ rò ù hé vã, “Cuõtëmyã Cõmaryã tẽlũhõdu ná tẽlũrë nuõ, htuõrò dyãmyã kayã dõ a cõbucõbëhtya bí tẽlũhõdu akũnuõ tahe. ² Manárò dõ tẽlũhõdu aklõ lotarékũ nuõ tẽmyã tuõ tã è tãmë ní~, mëtëhërò ù dyëtã htuõhõ è dõ Judaphú mato tahe a takhukũ hó. Èthĩ ki htyakhẽ zilõ vĩsãšë yëtõvĩ nuõ lwĩshyë ná nyëlë akũ pã. ³ Vã kayã dõ a ki khyáthëyë thényë nuõ, vã ki dyë èthĩ tẽprotëprya pã. Èthĩ ki kũthyãhtya hyebõcãbõ taprũ tahe pã. Èthĩ ki héprõ one pë ù ná Cõmaryã tẽritëkyã pã rò a ki onyë amõnyë tũrĩ ná nyëzë ná shyëthuõthyó pã.”

⁴ Prëkhyáthé thényëyë nuõma a thyáhõ ná olivamõ nyëmõ ná mikõ nyëmë dõ a ihtò dõ Cõmaryã dõ a põ hekhu yëtũprë anyëhyã nuõ hó. ⁵ Kayã tũprëprë ki pũ mepýãmëšë èthĩ hënuõ mi hte dõ èthĩ kyãkũ, rò a ùkyã lõ kayã dõ a thëhte lũ tahe. Rò kayã tũprëprë dõ a kírë mepýãmëšë èthĩ hënuõ a ki mëthyëkyã èthĩ phũnuõ pã. ⁶ Bí èthĩ héprõ one

pé ù ná Cómarya alăangô akhênuô, thyáphú ké ki cû tă taki~ mé nuôrò, èthi o ná a tẹprotèprya dô a mebíkyăcyă mókhu akadă pă. Htuôto a tẹprotèprya opă ná a ki mehtwôhtya htyeyênuô ná thwi nuôma a me cyăcyă. Htuôto a tẹprotèprya opă ná a ki thézú nõhtwôhtya tamômô kérékédwô thítahe hénuô, a mũtă hekhu rò a mehtwôhtya nuôma, a me cyăcyă pré.

⁷ Bí èthi khyáhtuôhó athé akhênuô, tèmítemyă tôduô o dô krôkûdu krôkûză rò a hyăhtya pă. A ki hyăhtya sásû èthi yéthényě pă. A ki mepe èthi yéthényě rò mehtyěkyă èthi pă. ⁸ A mehtyě htuô èthi rò ù dyalyă èthi anéklô bí vîdu nuôtôvî a klyádêkû nuô pă. Vînuô tôvî mamă vî dô ù lémethyě a Byacè dô krusulo nuôtôpho hó. Vîyě tôvî nuôma ù é lû ná tề dô ù lémýábũmyámá kyă kuôdû vî Sodom tomaná Egypt ké nuô pré. ⁹ Pwôtôké, pwôtômyě, pwôtôcô, pwôtôngô, ná pwôtômuô ki myálô èthi néklôyě pă rò ù iluô èthi to. Û nõdya-o èthi phúnuô thuônýě ná tôkwonyě pă. ¹⁰ Dô èthi yéthényě thyě akhu-akhyě, kayă o dô hekhyě pwô~ tôpre ki thékrũthélô lõplî có pă. Èthi ki mepwêmela rò a ki thũcuô pé lû shyézú tôpre ná tôpre pă, metêherò prepro yéthényě nuô a yô meohtwôhtya é pé èthi tẹcyětẹcû rò prelu hekhu-phú tahe khyábêlô akhu-akhyě, a thyě pé èthi rò a thékrũthélô lõplî có.

¹¹ Manárò bí thuônýě ná tôkwonyě bãhtyahó nuô, thétwôpre o dô Cómarya a o yênuô, a hyălyă nuô dô èthikû rò èthi ihtòhtwôpre khyéthýă. Rò kayă pwô~ pre dô a myáhtye èthi ihtòkhyě yétahenuô, a taròthé théisě lõplî có. ¹² Phúnuôhtuôrò prekhyáthé yéthényě nîhuô ngóprahtya dô mókhu rò a hé èthi, “Hyăhtya lahyă dýyě” a hé lû phúnuô. Rò bí kayă dô a théhte lû tahe opomyă èthi akhênuô, èthi kakahtya nuô dô óluô tôba akû rò a htyală dô mókhu.

¹³ A ka kahtyahtya ná tanéhtôdî shyonyacó. Vî latăprôkyă a pwíshyétôpwí rò kayăthyěkyă apre thuôthyótôrí. Kayă dô a okyă tahenuô, a htetapa théisě lõ lahyă rò htuthéhtya mókhu a Cómaryadu a tẹprotèprya.

¹⁴ Tẹcyětẹcû nyêhútôhú me-ané htuôhó tadúro nyetyato nuô tẹcyětẹcû thuôcôtôcô ki hyălé pó pă.

Kwo Amě Thuôthyótômě Yětômě

¹⁵ Htuôrò bí tanéphú apre thuôthyótôpre yétôpre uôhtya akwo akhênuô, ngótahe prahtya shyonyacó dô mókhu rò a hé,

“Khõnyáyě tẹprotèprya dô a ki pố hekhu yênuôma a htwôhó pé Byacè ná a Messia atê hó rò a ki pôtè tacúpre talèkré hó.”

¹⁶ Htuôrò muôprũmuôpre nyeshyě ná thélwî dô a onyăo dô khwí khuklyáhtě htyalôkhu dô Byacè Cómarya anyěhyă yétahenuô, a dăngũlyă cóbèhtya Cómarya rò a hé lahyă,

¹⁷ “Cyátêlô thégnètèplî a Byacè Cómarya dô a ohtwôpre mú~ nukhě, a ohtwôpre tuôkhõnyă tôpre~, dô nẹ nõehó nẹ tẹprotèprya dô adu rò nẹ cáhtya pốhótè akhu-akhyě pé hébwihétaryě nẹ. ¹⁸ Myécôruôphú tahenuô, a théplòdu thuôhtyěhtũ lahyă hó nẹ hó. Manárò, phútétê~ bèbè, nẹ téthéplòdu ashuôkhě hyātuôhó. Shuôkhě hyātuô nyă hó dô nẹ kibè cirya kayăthyě tahe hó. Shuôkhě hyātuôhó dô nẹ kibè dyé hó nẹ prepro dô a me nẹ tẹme tahe bèbè, nẹ kayă béplóbémũ nuôtahe bèbè, kayă pwô~ tôpre dô a dyaduzũnyă nẹ nuôtahe bèbè, kayă mwîladu tahe

bèbè, kayă dõ ù tanę patí lǔ tahe bèbè shuòkhè hyătuòhó dõ Cómarya ki bèdyé èthí akhwóakè hó. Shuòkhè hyătuòhó dõ nè ki mępyékyă kayă dõ a mępyékyă hekhu nuòtahe hó.”

¹⁹ Bínuòkhè ù bámòhtya Cómarya a tẹlühòdu dõ mókhu nuòtómě. Rò ù myáhtye tẹemaklò a tósàsě o dõ tẹlũtyă hókũ nuò. Htuòrò shyelibó, tẹprarúpraté, mókrò shyelya, tanéhtóđí, takrũthè plòdu tahe cyetă thyácòphú kécũ nuò.

12

Prèmò Ná Plya Tòbõ

¹ Htuòrò tẹ tẹprotẹprya adu-ază tóco oluòhtya dõ mólě. Rò prèmò tóprè kũthyání tamò rò a zítào lě dõ a khanyělě htuòrò a klwòhtyaní sè shyényemě. ² Prèmò yětòprènuò a muòdòdu rò a kírě phúohó akhu-akhyě ahó sěshyo rò a éhtóémọ. ³ Rò tẹmátẹdyă khókhye dõ aruò tóco oluòhtya pọ dõ mólě. Rò plyalìdu dõ a khuklòo thuòthyótómě, anò o aphyashyé rò a klwòní lǒ khuklwòhtě dõ a khuklòlo pwòtómě cò. ⁴ A cwi lată sè thuòpwítòpwí dõ mólě ná akhámí rò a vítă lǒ sè yětahe dõ hekhu. Plya yětòbõ nuò, a kahtò dõ prèmò dõ a kírě phúo talíhó yětòprè anyěhyă rò a ki phúo-o ná a kírě púekyă lǔphú. ⁵ Yětòphuòrò prèmò yětòprè phúo nídyé hó a phúprèkhũ tóprè dõ a ki pòhtyéké pwòtòba ná ipò tóhtě nuòtòbõ pă. Rò pacẹphú yětòprènuò ù phyécuó taphăkyă lǔ rò ù còhtyakyă lǔ dõ Cómarya a o rò a phyéhtyakyă lǔ dõ Cómarya a khuklyáhtě htyalò léo akhălě nuò. ⁶ Prèmò yěnuò a klyacuó dõ Cómarya taritaryă one pẹ lǔ kəsěhtyékya lǒtamákhu akhălě tópho. Rò ù ki myákhwèní è amònyě tórí ná nyěžè ná shyěthuòthyó pă.

⁷ Bínuòakhè tẹsátẹpă ohtya dõ mókhu. Rò mókhu tanéphú Mikelè ná a tanéphú tahe sá ná plya nuòtòbõ. Rò plya nuòtòbõ ná a tanéphú tahe sású èthí. ⁸ Yětòphuòrò plya yětòbõ lacúkyă rò è ná a tanéphú tahenuò, ù dyé opă èthí bí mókhu nuòto hó. ⁹ Plyadu dõnudòthakhè tóbõ dõ ù é lǔmwí ná khínéricyă khuklò matorò Satan dõ a cuó ilo-ilyá lǒ ù hekhusíba yětòbõ nuò, ù vítăkyă lǒ è ná a tanéphú tahe dõ hekhu.

¹⁰ Htuòrò vă níhuò ngóprahtyashyo dõ mókhu rò a hé,

“Khõnyáyě Cómarya a tẹmẹlwóhtekă hyătuòhó. Khõnyáyě Cómarya dyéluò htyahó a tẹprotẹprya hó. Khõnyáyě Cómarya pótari hekhu phú khwí tóprè nuòhó. Khõnyáyě aphúkhũ Jesũ Krístu cáhtya pótari tẹhó. Mẹtéhérò kayă dõ a kahtò o dõ pẹ Cómarya a mètènyě rò a dya kayă dõ a zúenyáetẹ yětahe a tẹthú mókíkhí, mósěsě tóprènuò, khõnyárò ù vítăkyă lǔ hó. ¹¹ Pẹ puóvyă tahenuò, dõ thímíphú athwi akhu-akhyě ná èthí hėsodònyă pẹ ù Cómarya alăangó akhu-akhyèrò, èthí mępẹkyă hó khínéricyă khuklò hó. Èthí myáhtyebè cò ná tẹthyě bèbè, a thélò nídyé a théhtwòprè to. ¹² Mephúnuòrò mókhu ná lǒ~ kayă o dõ mókhu nuòtahe lǒ~ plí thí, thékruòthélò lahyă ní~, manárò dõ hekhu ná htyédutava agnènuò acyèacũ nyacó. Mẹtéhérò khínéricyă khuklò hyălyahó dõ thío rò a thèplòdu nyacó hó. Mẹtéhérò a thègně ná è ashuòakhè okyă păpré taplòphú prè.”

¹³ Bí plya yětòbõ thègněhó ná ù vítăkyă hó è dõ hekhu akhènuò, a cáhtya lǔpú prèmò dõ afhúoní a phúprèkhũ yěnuò tóprè. ¹⁴ Manárò thyáphú prèmò yětòprè ki zuòkăbè

dõ akhălë dĩ aléo nıdyé dĩ mıklë agně pãnuô, ù dyé lů ná lãbũdu adá nyëkrũ. Rò ù ki cuõmyákhwè taphãye khókyã lů ná plyã yětôbõ thuõna ná tókwo pã. ¹⁵ Htuõrò thyáphú plyayë ki plwõhtwılo cuõkyãní prëmoyë tãprë agněnuô, a plwõhtwıhte htyë dĩ akyãkũ thyácóná htyëlyãmuõ htwıhyã nuô. ¹⁶ Manárò hekhu męcwõ pë prëmò nuôtãprë. Bí htyëo dĩ plyã kyãkũ hte rò a htwıhyã akhënuô, hekhu äyãmõ akyãkũ rò a cwıõ nuõkyã lõ htyëyënuô tahe prë. ¹⁷ Plyã yětôbõ théplõdu prëmò nuôtãprë akhu-akhyë, a htecuõ taphãkyã rò a ki cuõsã kuõke ná prëmò aphúalye dĩ a okyã nuõtahe. A okyã yëtahe nuõma kayã dĩ a nıdã Cómarya mekyãngõ nuõtahe ná kayã dĩ acó ná a tẹkhyáthé dĩ Jesũ dyéluõkyã lů nuõtahe hõ. ¹⁸ Rò plyã yětôbõ cuõ kahtõ bí htyëdutava ahtũ nuô.

13

Tëmıtëmıyã Nyëduõ

¹ Bınuõakhë, vã myáhtye tëmıtëmıyã tãduõ o dĩ htyëdutava akũ rò a hyãhtya. Anõ o aphyãshyé, a khuklõo thuõthyótõmë, anõ pwõ- tãbõ nuô, a khuklwõhtë olõplı, htuõrò dĩ akhuklõ pwõtõmë alõnuô ù rã olõplı lũmwı ná tẹpacyéishyé Cómarya phũnuô. ² Tëmıtëmıyã yětõduõ nuô, athyáná phuõkhıkrıphú, akhãduô nuô athyáná htë khãduô rò akyãkũ nuô athyáná äyãthı kyãkũ. Plyã nuôtãbõ dyé tëmıtëmıyã nuôtõduõ ná a tẹprotẹprya ná a léonyã mądũ khwı khuklyáhtë htyalõ yënuô ná taryëshyosõ dĩ a ki põtë agně tahe. ³ Tëmıtëmıyã akhuklõ thuõthyótõmë aklë tãmënuô a cõ ná a bè tamènõ rò a phũthyë talı htuõ cõhõ nuô, manárò a tẹcutëhtyã tahenuô, arı kãkhyë lõ htuõhõ. Rò hekhusıbalõ khyéthukhyéthë rò krwõkuõ tëmıtëmıyã nuôtõduõ akhyë. ⁴ Plyã nuôtãbõ yõ dyé htuõhõ a taryëshyosõ ná tëmıtëmıyã nuôtõduõ akhu-akhyë, kayã pwõ- tãprë cõbucóbëhtya lõplı lů. Èthı cõbucóbëhtya nıkuõ tëmıtëmıyã rò a hé lahyã, “Kayã dĩ athyáná tëmıtëmıyã yënuõma a o ẽ? Maũpë tãprë sásũ bú è pë?” ⁵ Tëmıtëmıyã yětõduõ nuô, a nıbë ashuõakhë ryá dĩ a ki hébë htyalõnı anë rò a ki pacyéishyé Cómarya, htuõto ù dyé lů dĩ a ki nõë a taryëshyosõ lwıshyé ná nyëlë pã. ⁶ A cáhtya ısõıba Cómarya ná Cómarya amwı, htuõto a ısõıba tuõ Cómarya léokhălë ná lõ- kayã dĩ a o dĩ mókhuõnuô tahe. ⁷ A nıbë ashuõakhë ryá dĩ a ki sã Cómarya a kayã bémũ rò a ki mepëkyã èthı pã, rò ù ki dyé è taryëshyosõ dĩ a ki põnı lõũ pwõtõmuõ, kayã pwõtõmu, ná lõ- kayã dĩ a hébë ngõ ítëtë- bèbë ná myëcõ ítëtë- bèbë nuõtahe pã. ⁸ Lõ- kayã dĩ a o dĩ hekhyë pwõ- tãprë nuô, a ki cõbucóbëhtya lõ lů pã. Cáhtya dĩ ù byáyalú hekhu akhëpã, kayã dĩ a ohtwõprë dĩ hekhu yëtahe rò ù rãotõkuõ hí èthımwı dĩ thımıphú nuôtõduõ a lihtwõprë akũ híto tahenuô, a ki cõbucóbëhtya lõ lahyã tëmıtëmıyã yětõduõ. Thımıphú nuôtõduõ ma mähõ ù męthyë ènuô tãprë hõ.

⁹ Phũnuõrò thıkhălë ki o rò nıdã lahyã ní-.

¹⁰ Kayã tãprëprë dĩ ù taze-one htuõhõ lů dĩ ù ki pũ dõtã è dĩ htõkũ hénuô, ù bè pũ dõtã nyã è pã. Kayã tãprëprë dĩ ù taze-one htuõhõ lů dĩ ù bëmęthyë è ná né pã hõnuô, ù bè męthyë nyã è ná né pã prë.

Cómarya é akayã dĩ a ki bèkhyáthéplõhtũ tẹcyëtęcũ rò bè cüezüë tẹ agněprë.

Tëmıtëmıyã O Dõ Helë Hyãhte

11 Phúnuòhtuòrò vǎ myáhtye tèmìtèmyǎ dǒ aruô tôduô o dǒ helě hyǎhte. Rò anò o nyěphyǎ rò athyáná thímí anò nuô, htuòrò a hébè thyácóná plyǎ nuôtôbǒ có. 12 Tèmìtèmyǎ dǒ a o dǒ helě hyǎhte yětôduônuô, a nõe lõplǐ có tèmìtèmyǎ dǒ aré nuôtôduô a taryěshyosò nuôtahe dǒ lǔnyěhyǎ thyáphú ù ki cóběhtya tèmìtèmyǎ dǒ a bè tamè htuòhó rò arǐ kǎkhyěhó nuô tôduô, rò a nõshyo hekhuyě ná lõ kayǎ o dǒ hekhu yětahe ki cóběhtya lǔ. 13 Tèmìtèmyǎ nyěduô tôduô yěnuô, a mǐluô pé ù tẹ tẹpròtẹprya tahe. A nõ mi dǒ mókhu ki hyǎlyǎ dǒ hekhuyě dǒ ù pwǒ- tǒprè a mǐthènyě có. 14 Htuòrò dǒ a dyéluô a tẹpròtẹprya dǒ tèmìtèmyǎ dǒ arénuô tôduô nõmǐ lǔ dǒ anyěhyǎ nuôtahe akhu-akhyě, a ilolahó nǐlǒ kayǎ ohtwǒprè dǒ hekhu yě tahe. Tèmìtèmyǎ nyěduô tôduôyě, a nõbyáhtya èthǐ prèzǒ tôduô thyáphú a ki mǐlǐmǐtakhě kǎkhyě tèmìtèmyǎ dǒ a bè tamèno ná né rò a ohtwǒprè pǎ nuôtôduô. 15 Thyáphú prèzoyě ki hébècyǎ rò a ki mǐthyělǒ kayǎ dǒ a cóběhtya kuô lǔ to nuôtahe agnènuô, ù dyé tèmìtèmyǎ nyěduô nuôtôduô tẹpròtẹprya dǒ a ki uónuô htwǒprècyǎ tèmìtèmyǎ dǒ aré nuô tôduô aprèzǒ nuô. 16 Kayǎ dǒ amwǐladu tahe bèbè, kayǎ dǒ ù tanǐ patǐ lǔ tahenuô bèbè, kayǎ duzǎ bèbè, kayǎ sǒryǎ bèbè, cǔ tahe bèbè, kayǎ nǐbè tẹpalǎ tahe bèbè, thyáphú èthǐ ki nǐbè tèmátèdyǎ tǒcô dǒ atakhu cóhtwó alo, mǐtorò dǒ a mǐhtélǒ agnènuô tèmìtèmyǎ nyěduô tôduô nuôtôduô nõshyo lõ ù pwǒ- tǒprè. 17 Kayǎ dǒ tèmátèdyǎ okuô to tahenuô, a iprǐ-isě nǐ kuô to. Tèmátèdyǎ yěnuôma mǐhó tèmìtèmyǎ amwǐ, mǐtorò tẹdyámá tǒcô dǒ a dyé luòhtya lǔmwǐ.

18 Thyáphú thǐ ki thègněplǒ agnènuô, thǐ bè limyǎ. Kayǎ tǒprèprè dǒ a o ná tẹthítèphé dǒ a dyábècyǎ tèmìtèmyǎ a tẹdyámá yětǒcô nuô, nõdyábè nǐdú ènuô, mǐtèhéro tẹdyámá yěnuôma prèlukayǎ aliplǒ dyámá. Aliplǒ dyámá yěnuôma zèthuòthyó ná shyèthuòthyó ná thuòthyó.

14

Thímíphú Ná A Kayǎ Bémǔ

1 Bínuòkhě, vǎ myáhtye thímíphú nuôtôduô kahtò dǒ Zion sokhu. Rò ù kahtò otǒkuô ná è aprè tǒthǐ ná lwǐthó ná lwǐrǐ. Dǒ kayǎ yětahe a mǐhtélǒ nuô, ù rǎmáo thímí yětôduô amwǐ ná aphě amwǐ. 2 Rò vǎ nǐhuô tẹprahtya dǒ mókhu tǒcô rò a prǎ thyáná htyěkhó sátǎ htuòrò shyelyǎ nuô. Htuòto a prǎ thyácóná ù dò prǎrúprǎté ti tahenuô có. 3 Kayǎ dǒ ù ihtakǎ èthǐ aprè tǒthǐ ná lwǐthó ná lwǐrǐ yětahenuô, a kahtò lahyǎ dǒ khwǐ khuklyáhtě htyalǒ ná thèhtwǒprè yě lwǐduô ná muǒprǔmuǒprè nuôtahe anyěhyǎ. Èthǐ irǒli athě tǒtǒ dǒ ù ithyóbècyǎ pé prétú èthǐ prè yěnuô tǒtǒ. 4 Èthǐ yětahe nuôma prèkhǔ dǒ athéplǒ mwǒplǐthǐplo rò a omyě tǒnó ná prèmò to tahe. Èthǐ ma prèkhǔphúthè dǒ a cócú tahe. Thímíphú nuôtôduô cuǒbítè- tǒpho bèbè, èthǐ krwǒcuǒkuô lǔkhyě. Èthǐ ma ù ihtakǎ htuòhó è dǒ hekhuphú tahe aklè rò èthǐ ma kayǎ tahe dǒ ù lǔhtya rǐlǒ lǔ dǒ Cómarya ná thímíphú nuôtôduô a o hó. 5 Èthǐ hébè lahó kuô to. Èthǐ tẹthútèplǎ okuô to nuôma ù thègně.

Tanéphú Thèthuô

6 Htuòrò vǎ myáhtye tanéphú dǒ aruôtǒprè rò a zuòhtyalǒ dǒ mǒlě rò a phyéhyǎnǐ tẹthèkrǔmǐla tacúprè ari-akya. Rò a ki dyásò thègněpé prèlu hekhuphú tahe ná myécò

pwõtôcô, ná kayă pwõtômuô, ná kayă dô a hébè ngô ítětê~ bèbè ná kayă pwõtômu ná têtêkrûmila yênuô pã. ⁷ A êhtô prashyo rò a hé, “Bezûbenyă Cómarya rò meļimetakhê è, metêhêrò shuôkhê hyātuôhó dô a ki cirya prêlu hekhuphú hó. Cóbêhtya mò Cómarya dô a byálya mókhu ná hekhu htyêdutava ná htyêhtekhu yêtahe tôprênuô.”

⁸ Tanéphú nyêprê tôprê krwôhékuô lûkhyê, “A latăprôkyă hó, vïdu Babylonia latăprôkyă hó, a nõõ htuôlôhó ù ná htyêzacyă máhó thwihtyêpházye a têtêzúthêlô mũmyáricyă yêtahe nuôhó.”

⁹ Rò tanéphú thuôprê tôprê krwôhé prahtyashyo kuô tanéphú aré nuôthényê akhyê, “Kayă dô a cóbucóbêhtya tēmītemyă yê ná aprêzo yêtôprê nuôtahe rò a phyésû tēmádyă dô ù memá pé êthi dô a mătêlô nuôtahe bèbè, kimátorò ù memá pé êthi dô a takhulo nuôtahe bèbè, ¹⁰ êthi anébyacè nídû a ki ô kuô lahyă Cómarya a têtêplôdu ahtyêză pã. A têtêplôdu abê yêtôbê nuô, ù zûnuôbă ná htyêzacyă. Lõ~ kayă dô a metê phúyê tahenuô a bè khyábè nyacó tēcýètēcû dô mi dô ù súû ná yathúbyă akû yênuô pã. A ki khyácýêkhyácû dô tanéphú săsê tahe ná thímí nuôtôduô a mêtênyê pã. ¹¹ Mi dô a ùkúcyê ùkúcû êthi yênuô, a ki khuôhtya tacúprê talèkré pã. Kayă dô a cóbêhtya tēmītemyă yê, ná aprêzo yêtahe, htuôrò ùpê~ bèbè dô a phyésû tēmītemyă a tēmátedyă dô a o ná lûmwî yêtahenuô, môsêklê bèbè, mókhi bèbè, tēcýètēcû phwîhyăpé pé pã dô êthignê tôphuô~ to.” ¹² Phúnuôrò Cómarya akayă săsê dô a nídă rò a ohtwôprê krwô phú Cómarya a têtêkyă tahe rò acó ná Jesû tahenuô, tóbè khyá khyătê.

¹³ Htuôrò vă nîhuô tēprahtya dô mókhu rò a hé, “Rámákyă yênuô, cáhtya khõnyáyê tãplehyă nuô, kayă dô a thyê dô Cómarya a tēphyétēme akû tahenuô, a ki nîbè tēsõri.” Byacè a Thé Săsê hé, “A málakõ có. Metêhêrò êthi ki okuôkyă lahyă hó dô a tēphyétēme tahe akû ná a tēcýètēcû tahe akû hó. Htuôto êthi atēphyétēme dô abwíataryê o tahenuô, a ki krwôkuô êthikhyê pã.”

Hekhu A Têkébuô Ashuôakhê

¹⁴ Phúnuôhtuôrò dôkhyênuô vă myáhtye óluôbû tôba, rò dô óluô nuôtôba alo nuô, athyaná kayă onyăo tôprê rò a klwõnî khuklwõhtê tòmê rò a pûnî tacê htyäryă tóbè dô a takhukû. ¹⁵ Htuôrò tanéphú dô aruô tôprê odô têtêlühödu akû rò a hyähte. Rò a êhtôhtya kayă onyăo dô óluôlô nuôtôprê, “Nõe nê tacênuô rò kémô buõnuô, metêhêrò tã kè buô shuôkhê tuôhó. Dô hekhu yê, buómî lõhó.” ¹⁶ Yêtôphuôrò kayă onyăo dô óluôlô nuôtôprê ryătă atacê dô hekhu rò a kékýă buô dô hekhu yênuô tahe.

¹⁷ Phúnuôhtuôrò vă myáhtye tanéphú dô aruôtôprê o dô mókhu têtêlühödu akû rò a hyähte rò a pûnî dyékuô tacê htyäryă tóbèbè. ¹⁸ Htuôrò tanéphú dô aruô tôprê dô ù dyétă lû tēme dô a bè pôtarinî mi yêtôprênuô, a o dô têtêlürê khälé nuô rò a hyähte. Rò a êhtôhtya tanéphú dô atacê htyäryă o nuôtôprê rò a hé lû, “Ryătă nê tacê htyäryă yênuô, rò kékapló kyämô hekhu thòbîthè dô athè pé có yênuô tahe, amî lõhó.” ¹⁹ Phúnuô akhu-akhyê tanéphú nuôtôprê ryătă atacê dô hekhu rò a kékýă a thòbîthè yê htuôrò a vînuôkyă dô ù léivîhte htahtyê dô adu-atanyă dô athyaná Cómarya a têtêplôdu yênuô akû. ²⁰ Thòbîthè yêtahenuô, ù ivî êthi dô léivîhte thòbîthèhtyê akhälé dô a o dô vîklô nuô. Léivîhte thòbîthèhtyê akhälé yênuô, thwitahe htwîhte cuoyê tözè ná shyêlwîthyô ná lwîmile, rò ază nuô a o nyătû.

15

Tanéphú Thuòthyótôprè. Ná Tècyě Thuòthyótôcô

¹ Phúnuòhtuòrò vǎ myáhtye tètprotèprya du~ dǎ aruô tôcô oluòhtya dǎ mólě. Vǎ myáhtye tanéphú thuòthyótôprè dǎ a púma nídyé ná tètcyětècû thuòthyótôcô. Yětahe ma tètcyětècû dǎkhyě tadúlǎ hò, mètéhèrò, yětahe htwòhtya htuòpǎnuò, Cómarya théplòdu pǎtohó. ² Vǎ myáhtye tèt dǎ athyaná htyědutava dǎ asékalí silyǎ tǎná mi o tòò. Vǎ myáhtyepǎ kayǎ tahe dǎ a mepé tēmìtēmýǎ yětòduò ná aprèzo, ná aliplò dyámá zèthuòthyó ná shyèthuòthyó ná thuòthyó nuòtòduò. Èthí kahtòò dǎ htyědutava asékalí yě ahtǔ nuò, rò a púmaní lahyǎ ti dǎ Cómarya dyé èthí nuòtahe. ³ Rò èthí irǎ htyaní lahyǎ Cómarya alulé Mosè a tètìrǎ ná thímíphú a tètìrǎ yě rò a hé,

“Cyǎ tètǎ plí a Byacè Cómarya~ nè tēmē tahenuò adu-azǎ rò a tètprotèprya nyacó. Nè ma htyěphúképhú tahe akhwí, nèklyánèklǎ thí tahe nuòma atǎabè acóate mǎlakǎ có. ⁴ Kǎ~ Byacè~, ù théisě nè to, ù mēlímētakhě nè to nuò ù ocyǎ pǎ có tǎprè~ to. Cómarya sǎsě nuò a o prètú nètǎprè prè. Htyěphúképhú lǎ~ plí myáhtye nè mētètǎ mētècǎ akhu-akhyě a hyǎ cóbucóbèhtya lǎ nè pǎ.”

⁵ Htuòrò vǎ myáhtye mókhu a tètǎhòdu mǎhó dǎ tètǎlyǎ lèthúdukǎ akhǎlě sǎsèlǎ nuòtǎpho lumòhtya. ⁶ Rò tanéphú thuòthyótôprè dǎ a púma nídyé ná tètcyětècû thuòthyótôcô yětahenuò, a o dǎ tètǎlyǎ hòkǎ rò a hyǎhte. Èthí kǎthyání hyeca búbǎplí takhěplyarashyí tahe rò a sǎbólwó ní lahyǎ htěba tabyedu dǎ a taòlǎ. ⁷ Bínuòakhě thèhtwǎprè lwǎduò aklě tǎduò nuò, a dyé tanéphú thuòthyótôprè yěnuò tahe ná bělǎhtědu thuòthyótôbè dǎ a o bǎ có ná Cómarya dǎ a ohtwǎprè tacúprè talèkré yètǎprè a tètthéplòdu có. ⁸ Mi dǎ a mǎhó Cómarya a tètǎtakhě ná a tètprotèprya yěnuò, a khuòtaó bǎtǎpí lǎplí có dǎ tètǎhòdu akǎ. Htuòrò tètcyětècû thuòthyótôcô dǎ tanéphú yě thuòthyótôprè phyéhýaní yě a ki htuòhító hénuò, ù nuòcyǎ dǎ tètǎlyǎ hòkǎ tǎprè~ to.

16

Cómarya A Tètthéplòdu Bělǎdu Tahe

¹ Htuòrò vǎ níhuò ngǎpǎ tawótathǎ shyò dǎ tètǎhòdu akǎ rò a hé tanéphú thuòthyótôprè nuòtahe, “Cuó klǎtǎ Cómarya a tètthéplòdu bělǎdu thuòthyótômě yě dǎ hekhunuò.”

² Tanéphú arélǎ tǎprè cuó klǎtǎ a bělǎdu dǎ hekhu. Yètǎphuòrò kayǎ dǎ a phyésú tēmìtēmýǎ a tēmátèdyǎ rò cóbèhtya lǎprèzo yětahenuò, a htethíhtevǎ sǎphásorya nyacó.

³ Htuòrò tanéphú nyěprè tǎprè klǎtǎ ke a bělǎdu dǎ htyědutava akǎ rò htyě tahe htwòhtya thyaná kayǎthyě athwi nuò. Lǎ~ tètphútèlye o dǎ htyědutava akǎ tahenuò a thyěkyǎ lǎplícó.

⁴ Htuòrò tanéphú thuòprètǎprè klǎtǎ a bělǎdu dǎ htyěklǎ tahe ná htyěhtekhu tahe akǎ rò htyě htwòhtyalǎ thwi. ⁵ Rò vǎ níhuò tanéphú dǎ a opǎ htyě tǎprènuò a hé, “Prè dǎ asǎsě, prè dǎ a o mú~ nukhě tuòkhǎnyǎ yètǎprè, nè tètçirya yětahenuò, acóate prè. ⁶ Dǎ èthí mètchwilya mètthyě nè kayǎ ná nè prèprǎ tahe akhu-akhyě nè dyéò

lyë kaxhyë pé khyëthyá hó èthí ná thwi yënuô hó. Èthí bèokhyë phúyë nuôma akòabè prè.”

⁷ Htuôrò vǎ nǎhuô ngóprahtya dǒ tǐlǔrǐlǒ nuôrò a hé,

“Cyátǐlǒ- plǐ a Byacè Cómarya, nǐ tǐcirya yǐtahenuô acóate, atòabè málakǒ có.”

⁸ Yǐtôphuô ke rò tanéphú lwǐprè tǐprè cuô klǒtǎ ke a bǐlǒdu dǒ tamǒlǒ rò Cómarya nõkúshyáhyǎ tamǒ rò akúlwó lõplǐ prǐlukayǎ yǐtahe. ⁹ Èthí khyábèlǒ tamǒ kúlwólǒ èthí rò a isǒiba lahyǎ Cómarya dǒ a taryěshyosǒ rò a dyéhtwǒhtya tǐthyǐráthyǐdwǒ tahe yǐnuô tǐprè. Èthí khyábè có phúyë tadúrò a za nǐdú lahyǎ ané to. Htuôto a melímǐtakhǐ kuǒ lahyǎ ù Cómarya toto.

¹⁰ Tanéphú nyǎprè tǐprè klǒtǎ a bǐlǒdu dǒ tǐmǐtǐmyǎ a khuklyáhtyalǒ yǐnuô akhu rò tǐkhí ohtya dǒ tǐmǐtǐmyǎ ahtyǐaké kǔ. Dǒ a khyábè tǐcyǐtǐcǐ yǐ akhu-akhyë, èthí a nǐdyé lõ lahyǎ aplǐ. ¹¹ Dǒ èthí htethǐhtevǎ rò asǐ ryǎ lǔ tahe akhu-akhyë, a isǒiba lõ lahyǎ mókhu a Cómarya yǐtǐprè. A khyábè có phúnuô tadúrò a za nǐ lahyǎ ané to.

¹² Htuôrò tanéphú aprè thuǒthyó yǐtǐprè cuô klǒtǎ kuǒke abǐlǒdu dǒ htyǐklǒdu dǒ ù é ná Euphrate yǐtǐbǒ akú. Thyáphú a ki mǐcwǒ pé khwǐ dǒ cíhte tahe ki hyǎ klyá agnǐnuôrò, htyǐklǒdu yǐtǐbǒ thǐkrǎkyǎ pé èthí. ¹³ Htuôrò vǎ myáhtye thǐhtwǒprè mǔmyǎ thuǒduǒ dǒ athyáná di tahe. Rò èthí o dǒ plyǎ kyǎkǔ ná tǐmǐtǐmyǎ dǒ aré nuôtǒduǒ akyǎkǔ ná prǐprǒ lahǒ máhó tǐmǐtǐmyǎ nyǐduǒ tǒduǒ nuôtǐprè akyǎkǔ rò a hte. ¹⁴ Èthí ma khǐnékhǐnǒ dǒ a mǐcyǎ tǐprǒtǐprya tahe. Thǐhtwǒprè yǐthuǒduǒ nuô a ki htecuǒ lõ dǒ hekhu khwǐ tahe a o, rò a ki cuǒ htóplǒcwcǐ lõ èthí, mǐtǐhǐrò shyé- Cómarya dǒ a cyátǐlǒ a Byacè yǐtǐprè ki cirya ù a mǒnyǐdu pá tǒnyǐnuô, èthí ki sá lahyǎ Byacè pá.

¹⁵ Jesú Krístu hé, “Nǐdǎ lahyǎ, vǎ ki hyǎ thyáná prǐehuô hyǎ nuô pá. Kayǎ tǐprǐprǐ dǒ a o thǎklyǎ rò a o taritaryǎ one a tǐkǔtǐthyá tahenuô, a ki nǐbè tǐsǒri pá. Èthí ki otaritaryǎ one a tǐkǔtǐthyá pá hǐrò, èthí ki cuǒ khǎklǒ to, htuôto èthí ki thǐtarǐ dǒ ùklǐ to.” ¹⁶ Bǐnuôakhǐ thǐhtwǒprè mǔmyǎ yǐthuǒduǒ nuô, a nõcuǒ oplǒ khwǐ yǐtahe dǒ khǎlǐ tǐpho dǒ Hebreo ngó hé ná Armageddon.

¹⁷ Htuôrò dǒkhyǐnuô tanéphú aprè thuǒthyótǐprè nuôtǐprè cuǒ klǒtǎ abǐlǒdu dǒ kǐlathǐklǐ rò ngóprahtyashyo dǒ khwǐ khuklyáhtǐ htyalǒ bí tǐlǔhǒdu akúnuô rò a hé, “A htuǒhǒ,” phúnuô. ¹⁸ Rò shyelǐbǒ, mǒkrǒmǒnguǒ, shyelyaplyamuǒ, tanéhtǒdǐ shyosǒ thǐtahe ohtya lõplǐ có. Cáhtya dǒ ù byáyalú prǐlukayǎ tuǒ shuǒkhǐ bǐnuôkhǐ pánuô, tanéhtǒdǐ shyosǒ thyáphúnuô a htwǒhtya nõ tǐphuǒ- to. Yǐ ma tanéhtǒdǐ dǒ ashyo-asǒ lõ ù hó. ¹⁹ Vǐdu nuô tǒvǐ lǐcákyǐkyǎ thuǒkyǐ rò htyǐké pwǒtǒba avǐ tahenuô, a lǐpruǒlǐpryǎkyǎ lõplǐ có. Cómarya tanǐhtya tuǒ vǐdu Babylonia rò a dyé ǒ vǐ Babylonia yǐnuô ná a tǐthǐplǒdu shyosǒ ahtyǐzǎ a bǐlǒyǐ. ²⁰ Lǒ- klútahe lamǐkyǎ lõplǐ, htuôrò lõ- so yǐtahenuô, myáhtyenó pǎtohǒ. ²¹ Takrǐthǐ plǒdu tǐmǐtǐmǐ nuô a phú- lya htuô có acwǐ thuǒshyǐ tahenuô a o dǒ mókhu cyǐtǎ rò a latǎ bǐcyǐbǐcǐ nyacǒ kayǎ yǐtahe akhu-akhyë a isǒiba lõplǐ Cómarya.

1 Yětôphuôrò tanéphú thuôthyótôprè dõ a pũma nĩdyé bëlõdu thuôthyótôbè aklẽ tãprẽnuô, a hyã dõ vã o rò a hé vã, “Hyãmõ rò vã ki dyéluô nẽ ná Còmarya ki cirya himyáphèmuõ mwĩladu yětôprè phútẽ pã nuô. Himyáphèmuõ yětôprè ma mähó vĩduvĩhtũ dõ a o dõ lyãmũõdu ébõ aļo yětõvĩ. 2 Hekhu khwícõphya tahe cuõthũcuõplá kuõ lahyã ná prèmò yětôprè. Htuõrò prẽlu hekhu phú tahe emũõpryá nĩdyélõ ané ná htyẽzã mähó prèmò yětôprè a tẽpatápatõ tahenuô hó.”

3 Dõ Thẽ Sãsẽ Byacè a tẽmecwõ akhu-akhyẽ, mókhu tanéphú écuõ vã dõ kêsẽhtyẽkya lõtamákhũ tãpho. Vã cuõ bĩnuô tãpho rò vã cuõmyáhtye prèmò tãprè onyãõ dõ tẽmĩtẽmyã lõkathwĩ nuõtõduõ akhu. Tẽmĩtẽmyã yětõduõ anẽļo sĩprè lõnuô, ù rã o lõplĩ ná mwĩ rò ù rã o amwĩ ná a pacyẽishyẽ Còmarya phũnuô. Tẽmĩtẽmyã yětõduõ nuô, akhuklõ o thuôthyótõmẽ rò anõ o có phyãshyẽ có. 4 Prèmò yětãprẽnuô a kũthyáhtya hyeca taphèlõthõ ná aļi kathwĩ rò a tarihtyanĩ ané ná htẽ, lõ nguduprĩdu ná prathẽ tahe. Dõ a takhukũ nuô, a pũ o nĩdyé bëlõhtẽ tãbè rò bëlõ yẽnuô a o bãtapĩ có ná tẽthẽzõtheryã tahe ná a tẽpatápatõ mũmyáricyã tahe có. 5 Dõ a mãhtẽļo nuô, ù rão lõmwĩ dõ a o ná angõlasá dõuõdõbĩ tãplõ rò a hé,

“Vĩdu Babylonia

Mähó lõ~ himyáphèmuõ tahe

Ná hekhu a tẽmũmyáricyã tahe amũõ,”

Û rão phũnuô.

6 Rò vã myáhtye prèmò nuõtãprè õmũ ané ná Còmarya akayã dõ acó ná Jesũ rò ù mẽthyẽ lõ nuõtahe athwi.

Bĩ vã myáhtye è akhẽnuô, vã khyéthukhyéthẽ kanõ~ to. 7 Tanéphú sudyã vã, “Nẽ khyéthukhyéthẽ mẽtẽ?” Vã ki dyãso pẽ nẽ tẽ dõ angõlasá dõuõdõbĩ hó prèmò yětãprè ari-akya, htuõrò a mähó tẽmĩtẽmyã dõ a o ná akhuklõ thuôthyótõmẽ yẽnuô tãduõ ná anõ o phyãshyẽ dõ a sidyã nĩdyé nuô tãduõ ari-akya. 8 Tẽmĩtẽmyã dõ nẽ myáhtye htuõhõ ná tãphuõkhẽnuô a o htuõhõ tadũrò khõnyãyẽ a o pã to nuõtõduõ ki oluõhtya khyẽthyã pã. A o dõ krõkũdu krõkũzã nuõtõkũ rò a ki hyãhte pã. Rò Byacè écuõ lõ dõ tẽcirya akhãlẽ rò a ki mẽpyékyã lõ tacũprè pã. Cáhtya dõ ù byãlyãlũ hekhu akhẽpã, kayã dõ a ohtwõprè dõ hekhu yẽtahe rò ù rãõtõkuõ hí èthĩmwĩ dõ lihtwõprè akũ hĩto tahenuô, a ki khyéthukhyéthẽ lõ lahyã bí èthĩ myã tẽmĩtẽmyã yětõduõ akhẽ nuô pã, mẽtẽhẽrò, tãphuõkhẽ nuô tẽmĩtẽmyã yětõduõ yõ ohtwõprè rò khõnyã rò a o pã to, manãrò a ki oluõ khyẽthyã pã akhu-akhyẽ èthĩ khyéthukhyéthẽ lõ lahyã prẽ.

9 Thyáphú nẽ ki thẽgnẽ yẽnuô, nẽ tãbè limyã. Khuklõ thuôthyótõmẽ ma a thẽ hé hó sophũ thuôthyótõmẽ dõ prèmò yětãprè onyãõ nĩdyé lõ nuõtahe hó. 10 Khwícõphya thuôthyótãprè~ ma amãmã. Dõ èthĩ aklẽnuô a tãkyãhõ nyãprè hó. Tãprẽnuô a põpã tẽ, a okyãpã tãprè, manãrò a hyã hĩto, shyẽ~ a hyã pã nuô a ki põprẽ taplõphũ pã. 11 Tẽmĩtẽmyã dõ a ohtwõprè htuõhõ tãphuõ rò khõnyãyẽ a o pã to nuõtõduõnuô, è ma mähó khwĩ aprẽlwĩthyó nuõtãprè hó. È ma a opatõ kuõdũ dõ khwĩ thuôthyótãprè nuõtahe aklẽ. Byacè écuõ lõ dõ a ki cuõ cirya mẽpyékyã lõ.

12 Anõ o phyãshyẽ dõ nẽ myáhtye htuõhõ ẽnuô ma mähó khwĩ aprẽshyẽ dõ a põ tyahĩ htyẽkẽ to tahe tadũrò ù ki dyẽ èthĩ taryẽshyosõ dõ a ki põ nyẽ mínĩ shyẽthuõthyó pã. A ki põ tõkuõ tẽ ná tẽmĩtẽmyã phũ khwĩ tahenuô pã. 13 Lõ~ khwĩ aprẽshyẽ yẽnuô, a o lõplĩ

ná a tètaze-one dõ a thyálũ tahe rò a ki dyélyaḡyã a tètaryěpṛpṛya ná a taryěshyosõ dõ tẽmĩtẽmyã nuõtõduõ a takhukũ pã. ¹⁴ Èthĩ ki sá thímíphú nuõtõduõ pã, manárõ thímíphú yětõduõ ki sápékyã èthĩ pã, mẹtéhérõ thímíphú yẽnuõma mã Byacè tahe a Byacè, khwí tahe akhwí, rò kayã dõ a okuõ ná è nuõtahe ma mãhõ kayã dõ Cómarya é nyã èthĩ, htuõto Cómarya nwóhtya nyã èthĩ, htuõrõ èthĩ ma kayã dõ acó ná angó tahe.

¹⁵ Rò tanéphú héso vã, “Lyãmuõ ébõ dõ nẽ myáhtye himyáphẽmuõ onyã dõ akhu nuõ tahe nuõma mãhõ kayã pwõ~ tõprẽ, myécõ pwõtõcõ, ná ngõ pwõtõngõ dõ hekhu yẽnuõhõ. ¹⁶ Anõ o aphyãshyẽ dõ nẽ myáhtye htuõhõ nuõ ná tẽmĩtẽmyã nuõtõduõ ki thẽhtekyã himyáphẽmuõ nuõtõprẽ pã. Èthĩ ki phyéphekya lõphe lũ lõ~ tẽ dõ a o ná lũ nuõtahe pã, rò a nõ okhãklokyã lũ pã. Èthĩ ki ekyã lũzye pã, rò a ki súũkyã lõ lũ ná mi pã. ¹⁷ Mẹtéhérõ thyáphú èthĩ ki mëlõbãhtya Cómarya a tètaze-one yẽ agnẽnuõ, Cómarya sunuõ htuõhõ a tètaze-one yẽ dõ èthĩ thẽplõkũ ná èthĩ ki thẽplõ dyétãkyã a taryěshyosõ yẽnuõ ná tẽmĩtẽmyã dõ a ki põ tuõdõ Cómarya alãangõ lõhtyabãhtya hõ pãnuõ. ¹⁸ Prẽmõ dõ nẽ myáhtye è tõprẽnuõ ma mã prẽ vřdu~ nuõtõvř dõ a põ hekhu akhwí tahe nuõprẽ.”

18

Vř Babylonia Tãpṛõkyã

¹ Phũnuõhtuõrõ vã myáhtye tanéphú dõ aruõ tõprẽ o dõ mókhu hyãlya. A o ná a tètaryěshyosõ rò dõ a tètakhẽrasõ akhu-akhyẽ hekhu lĩtakhẽhtya lõ sĩa có. ² A éhtõ tawõtathũ shyõ,

“A latãpṛõ hõ, vřdu Babylonia latãpṛõ hõ. Khõnyãrõ a htwõkyã hõ khĩnẽkhĩnõ ná luõné mũmyã tahe a léowó hõ. A htwõkyã hõ htu dõ ù lẹthézõthéryã, ù lẹthẽhtethẽhã tahe léowó akhãlé hõ. ³ Mẹtéhérõ htyẽkẽ pwõtõba õhtuõhõ a htyẽzãcyã mãhõ thwihtyẽ a tẹthézũthélõ mũmyãricyã tahe. Hekhu pwõtõba a khwícõphya tahe cuõthũcuõplã lõ hõ ná prẽmõ yětõprẽ, rò dõ vř Babyloniaphú tahe a tẹthézũ patápatõ tahenuõ, a talwõtalyẽ súlũ akhu-akhyẽ, lõ~ prẽ mẽkuõmẽkhã tẽ dõ hekhu yětõbalõ nuõ, èthĩ duzãhtyathẽ hyãlõ hõ.”

⁴ Rò bĩnuõakhẽ vã nřhuõ ngõ dõ aruõ tõmũ pṛãhtya dõ mókhu rò a hé,

“Vã kayã bẽmu thĩ~, thyáphú thĩ ki krwõmẽ kuõ tã tẹthũ phú è mẽ nuõ tãmẽ, htuõrõ thyáphú thĩ ki khyábè tõkuõ tã tẹcirya ná è tãmẽ nuõ, htecuõkyã dõ vřyẽ akũ nuõ. ⁵ Mẹtéhérõ a tẹthũtõora tahenuõ, a oradũ có ná mókhu, rò Byacè Cómarya thẽnẽhtyabè hõ a cuõklyã dõ a mũmyãricyã nuõtahe hõ. ⁶ Mẽcyẽmẽcũ ke mõ è phú a mẽcyẽmẽcũ thĩ nuõ, lõ~ tẽ dõ a mẽcyẽ htuõhõ thĩ tahenuõ, melyẽ kãkhyẽsũ ke mõ có è nyẽphuõ nuõ. Bẽlõ dõ a taritaryã pẽ thĩ ná htyẽsĩprẽkhuklõ nuõtõbè nuõ, zũbãlyẽ kãkhyẽsũ pẽkuõ ke è dõ a sòlõklõ ná yẽ nyẽphuõ nuõ. ⁷ Bá~ a htuthẽlyã nřdyẽ anẽ rò a mẽmõlyã nřdyẽdũ anẽ nuõ, nõkhyábè lyẽkãkhyẽ sũkuõ ke mõ è ná tẹcyõtẹcũ ná tẹthẽplẽnebè yẽnuõ. A hẽlyã nřdyẽ anẽ, ‘Vã onyãõ phú khwĩmuõ tõprẽ, vãvẽ onõ kuõ to akhu-akhyẽ, vã okryã nó kuõ to, khõnyãyẽ tãplehyã pãma, vã ihè nó kuõ to.’ ⁸ Dõ a hé phũnuõ akhu-akhyẽ, tõnyẽnyẽ pã nuõ, tẹthyẽrãthyẽdwõ ki hyãbè è pã, rò a kiswĩkisẽ pã, a kinguõkihẽ pã, a ki

ovïokô pã. Byacè Còmarya dõ a cirya lû yêtôprènuô ashyo-asõ, aproaprya nyacó akhu-akhyë, a isúũkyã lõ lû ná mi pã.”

9 “Hekhu khwícóphya lõ plĩ dõ a cuóthú ná prèmò yêtôprè rò a memolya nidyé lahyã ané ná tẽduzáhtyathẽ yětahenuô, shyé~ a myáhtyehó miũkhuô taóhtya dõ vïkũyẽ akhẽpãnuô, a kinguõkihè thẽplẽnebè lõplĩ pã. 10 Èthĩ thẽisẽ ná pãma a khyábè tõkuõ tẽcyẽyẽ he~ a tanẽ lahyã rò a cuóo kahtòmýá lahyã dõ ayẽ rò a hé lahyã,

‘Kõ~ a taròthẽ thyẽkyã hó ní~, acyẽ thyẽkyãhó nè ní~, Kõ~ Babylonia, nè ma vïduvũhtũ, vïtanyã nyacó tøvĩ manárò Còmarya cirya prè nè taplõphú rò nè pyékyã lõ có ní~.’

11 “Prè ipri-isẽ tẽ dõ hekhu tahenuô, a kinguõkihè nidyé lõ lû pã, mètèhèrò ù iprikuõ pã èthĩ tẽkuõtèkhá tãprè~ to. 12 Èthĩ rũhtẽ, lõthélõprõ tahe, prathè ngudupriđu tahe, ikẽ bápĩ tahe, ikẽ taphèlõthõ tahe, ikẽ likathwĩ tahe, tatũphõ tahe, thõngudu pwõtõcõ, tãtẽ dõ ù mẽ è ná tashyãtamyá pwõtõcõ, tãtẽ dõ ù mẽ è ná thõnuõmũ pwõtõcõ, talĩbyã tahe bèbè, tõtè ná lõbũ tahe bèbè, 13 ithwĩ amĩakrẽ ahóacĩ tahe, tẽnuõmũnuõsũ tahe, lèsũũ nuõmũ tahe, htyẽzã, htahtyẽ, buókũlã, buókũlãmũ, pũ, thímĩ, tathĩ, tathĩlõ, cũtahe ná kayã thẽhtwõprè tahenuô ù ipri pã tãprè~ to.

14 “Prè mẽkuõmẽkhá tẽ tahe ki hé vĩ Babylonia pã, ‘Lõ~ tẽkuõtèkhá aryá dõ nè lèthẽzũthèlõ tahenuô, a lamékyã lõhó. Htuõrò lõ~ tẽngudupriđu tahe ná tãtẽ dõ a takhẽ plyatwõ tahenuô, a lamékyã lõ hõhó, rò nè myáhtyenó pã è tãphuõ~ to.’ 15 Lõ prèmẽkuõmẽkhá tãmuõtãtẽ dõ vĩnuô tøvĩ akũ tahenuô, a duzáhtyathẽ lõplĩ ná vĩnuô tøvĩ akhyë. Èthĩ ki thẽisẽ ná pãma èthĩ khyábè tõkuõ tẽ ná vỹyẽ pã he a tanẽ rò a ki cuó kahtò taphãykyã lahyã tãpho pã, htuõto èthĩ kinguõkihè lahyã pã, rò a ki hé lahyã, 16 ‘Kõ~ a taròthẽ thyẽkyã hó ní~, acyẽ thyẽkyã hó nè ní~.

Tãphuõkhẽnuô, nè ma vïdu rò nè lèklõ tari kũthyãhtyanĩ nènẽ ná hyeca bápĩ, hyeca taphèlõthõ, hyeca likathwĩ, htuõto nè tarihtyanĩ nènẽ ná htẽ, lõthélõprõ tahe ná prathè ngudupriđu tahe.

17 Khõnyãy Còmarya ciryaprè nè taplõphú akũ rò, lõ~ nè tẽduzáhtyathẽ nuõtahe lamékyã pèlõ hó nè.’

“Lõ~ thòklyẽdu khuklõ ná prèkrwõ sidyákuõ tahe ná prèmètèphú tahe ná lõ~ kayã dõ aruô tahe dõ a myápũe ahókũsè ná tẽcuõtèka dõ htyẽdutavakũ yětahenuô, a ki cuó kahtò taphãykyã pã. 18 Rò shyé~ èthĩ myáhtye miũ khuõhtya akhẽpãnuô a ki èhtõhtya rò a hé lahyã, ‘Vĩ aruõtahe dõ athyaná vỹyẽ tøvĩ nuô a o nóhĩ tøvĩ~ to.’ 19 Èthĩ ki dyéluô a tẽthẽplẽ rò a ki phahtya lahyã hemũ dõ a khuklõkhu pã, rò a kinguõkihè lahyã pã, rò a ki hé lahyã,

‘Kõ~ a taròthẽ thẽisẽ thyẽkyã hó vã ní~, Kõ~ acyẽ thyẽkyã hó nè ní~. Nè ma vïdu tøvĩ rò, lõ~ kayã dõ a thòklyẽdu o dõ htyẽdutava akũ tahenuô, a duzáhtyathẽ lahyã ná nètè ngudupriđu akhu-akhyë manárò, Còmarya ciryaprè nè taplõphú rò, nè pyékyã lõ có hó.

20 Kõ~ mókhu-phú thẽkrũmõ lahyã, Kõ~ Còmarya akayã thĩ, Prèdõnyãphú thĩ ná prèprõ thĩ~, dõ èpyèèkyã hó akhu-akhyë, thẽkrũmõ lahyã. Mètèhèrò dõ a mẽcyẽ htuõhõ thĩ akhu-akhyë Còmarya ciryahó è.’ ”

21 Bĩnuõakhẽ tanéphú dõ a hẽshyoresõ tãprè phyéhyãni lõdu~ tãmẽ dõ athyaná kasũvĩ nuõrò a tãtã dõ htyẽdutava akũ rò a hé,

“Vĩdu Babylonia yènuô, ù bè tătăkyă lŭ thyáphú yènuô pã rò ù ki myáhtye pã è tồphuố-to. ²² Prèdò ti tahe, prèiròirè tètaha, prèuố tẻlố tahe ná prèuố píkalyă tahenuô nỉhuốnố pătố. Prèmetèphú ítếtể- bèbènuô myáhtyenố pã èthỉ toto. Htuồrồ nỉhuốnố pã kasủivỉ prạ to. ²³ Myáhtyenố pã milỉ đố nẻkủ to. Nỉhuốnố pã prẻkhỏmẻ khủphẻ bèbẻ, prẻkhỏmẻ mòmủố bèbẻ, atalặ to. Nẻ prẻmẻkuốmẻkhả tẻphú tahenuô, a duzặhtyathẻ lủkủhỏ rò a taryẻshyosỏ lủkủhỏ đố hekhuyẻ cỏ. Htuồrồ khỉnẻ Thárá e ửạ o đố nẻ vỉkủ tahenuô, đố èthỉ yỏ ilolahỏ hekhuphú yẻtahe akhu-akhyẻ, hekhuphú tahe ki krwỏthủ kuốlỏ nẻ khyẻ pã. ²⁴ Prẻprỏ tahe athwi ná Cỏmarya akayă tahe athwi nuô ù myáhtye è bí vỉnuô tỏvỉ akủ akhu-akhyẻ, Cỏmarya ciryakyă hó vỉ Babylonia hó. Lỏ- kayă đố ù mẻthyẻ èthỉ bí a o pã đố hekhuyẻ tahenuô, ù myáhtye èthỉ athwi bí vỉnuô tỏvỉ akủnuô.”

19

¹ Tẻhtwỏhtya htuố phủnuồrồ vả nỉhuố ngỏprạhtya tawỏtathủ shyo đố mỏkhu rò a cỏ ná kayă tỏmủdu hẻbẻ nuô, rò a hẻ lahyă,

“Htuthẻhtya lahyă Cỏmarya! Tẻmẻlwỏhtekạ ná tẻlỉtẻtakẻ ná tẻprotẻprạ thỉtahe ma pẻ Cỏmarya atẻ lỏ prẻ. ² Mẻtẻhẻrồ a tẻciryạ thỉ tahenuỏma atỏma atỏtỏ. Acỏma acỏcỏ. A ciryakyă htuốhỏ himyáphẻmủố mwỉladu đố a mẻpyẻmẻkyă hekhuyẻ tahe ná athwihtyẻ a tẻthẻzủ patá mủmyáricyạ tahe nuỏtỏprẻ hó. A mẻthyẻ Cỏmarya alulẻ tahe akhu-akhyẻ Byacẻ Cỏmarya mẻlyẻ kạkhyẻ sủke hó è hó.”

³ Èthỉ èhtỏhtya khyẻthýá,

“Htuthẻhtya lahyă Cỏmarya! Mi đố a ửkủ vỉdu yẻtỏvỉ nuô a khuỏhtya latủpả tồphuố-to, a ki khuỏhtya dủ acủcủ ahtủhtủ nỉ-.”

⁴ Mủốprủmủốprẻ nyẻshyẻ ná thẻlwỉ ná thẻhtwỏprẻ nuô lwỉduố nuô, a dỏngủ cỏbucỏbẻhtya Byacẻ Cỏmarya đố a onyỏo đố khwỉ khuklyáhtẻ htyalỏkhu nuỏtỏprẻ rò èthỉ hẻ lahyă,

“Amẻn! Htuthẻhtya Cỏmarya!”

Thỉmỉphủ Apwẻ Khỏmẻ

⁵ Htuồrồ ngỏprạhtya đố khwỉ khuklyáhtẻ htyalỏkhu nuồrồ a hẻ,

“Lỏ- Cỏmarya a prẻmetẻphú tahe ná lỏ akayă đố a o ná a taryẻshyosỏ tahe bèbẻ, a oto tahe bèbẻ, đố a thẻisẻ bezủbenyạ lủ tahenuô, htuthẻhtya lahyă pẻ Cỏmarya.”

⁶ Bủnuỏakhẻ vả nỉhuố ngỏ đố a cỏ ná kayă tỏplutỏphẻ hẻbẻ nuô. Htuồrồ athýaná htyẻkhỏ htwỉhyả prạrủprạtẻ nuô, rò a prạ taplỏlỏdỏ shyo thyácnỏ shyelyạ tahenuô. Vả nỉhuố èthỉ hẻ,

“Htuthẻhtya Cỏmarya, mẻtẻhẻrồ pẻ Byacẻ Cỏmarya đố a cyátẻlỏ thẻgnẻtẻplỉ yẻtỏprẻnuô, a pỏtarỉ hó tẻ hó. ⁷ Pẻ thẻluốphỏphủ thẻkrủthẻlỏ mẻlỉmẻtakẻhtya rỏlủ pẻ Cỏmarya pỏ-. Mẻtẻhẻrồ thỉmỉphủ nuỏtỏduố ki tỏbẻ kạ khỏmẻ shuỏkhẻ tuốhỏ. Akỏmẻ mòmủố o taritaryă pẻ hó lủ hó. ⁸ Khỏmẻ prẻmỏ yẻnuô ù dyẻkủdyẻthýá lủ ná hyecạ bápỉ bủphuố plyatakẻ ryá tỏba.”

Hyecạ bápỉ bủphuố plyatakẻ ryá ma mảhỏ Cỏmarya akayă tahe a tẻphyẻtẻmẻ đố acỏatẻ tahenuô hó.

⁹ Htuõrò tanéphú hé vǎ, “Rǎmákyǎ mò yënuô. Kayǎ dõ ù mehyǎ tǒkuõ lǔ dõ thímíphú yëtõduõ apwë yëtahenúô, a nǐbè tèsõri.” Htuõrò tanéphú hé pò, “Ngó yëtahe ma Cómarya alǎangó málakõ có.”

¹⁰ Vǎ dǎngũlyǎ dõ anyëhyǎ rò vǎ kǐrë cóběhtya lǔ tadúro a hé vǎ, “Cóbě tǎ vǎ támé, vǎ ná nè ná nè puõvyǎ Krístuphú thǐ tahe nuõma prëmetëphú thyálǔ pré. Pë ma kayǎ tahe dõ a khyáluõ pé ù ná Jesũ ari-akyǎ tahe rò pũmanǐ tëmátëcõ dõ Jesũ Krístu dyëluõkyǎ pé pë yënuô. Phúnuõrò, cóbě tǎ ù tǒprë támé, cóbě dõ Cómarya nuô. Metëhëro tëmátëcõ dõ Jesũ Krístu dyëluõ pé yënuõma a thyáhó ná Cómarya nõhébè prëpro tahenuô hò.”

Kayǎ Sidyǎ Tathǐbũ Tǒprë

¹¹ Bínuõakhë vǎ myáhtye mókhu lumõo htuõhó rò tathíphëbũ kahtòo bínuô tôduõ. Kayǎ sidyǎ tathǐ yëtõprënuô ù é lǔmwǐ, “Cò ná ngó” ná “Metë tǒ.” Kayǎ yëtõprënuô, bí a cirya ù akhënuô, a cirya tǒ pré rò a sású ná prë dõ a thëhte lǔ tahe. ¹² A mètèplò rò athyaná mi kyǎhtya nuô, htuõrò a klwõhtya ényacó khuklwõhtë, rò ù rǎonǐ amwǐ tǒplò dõ anëlo nuô tadúro ù thëgnë tǒprë to, anë Byacè tǒprë thëgnë túdũ pré. ¹³ Cǎcwõhtũ dõ a thyǎ nǐdyë yë tǒpũnuô, a ví lõplǐ ná thwi. Rò “Cómarya alǎangó,” ù é lǔmwǐ phúnuô. ¹⁴ Mókhu aklyëphú tahe kũthyǎ htyanǐlõ hyecǎ bǎplǐ, hyecǎbũ, hyecǎ mwõplǐ tahe htuõrò sidyǎ htyanǐ lahyǎ tathǐbũ rò krwõkuõ lǔkhyë. ¹⁵ Né a htyǎryǎ dõ a ki mepëkyǎ lõ htyëké tahe tǒbënuô a o dõ lǔ kyǎkũ hte. Rò a ki pǒ èthǐ ná ipò tǒhté pǎ. Rò Cómarya dõ a cyátëlõ thëgnëtëplǐ yëtõprë ki dyëluõ a tètèplòdu rò a ki cirya èthǐ thyáná ù ivǐhte thòbǐthëhtyë* nuô pǎ. ¹⁶ Dõ a cǎcwõhtũ alò ná akhyalo nuô, ù rǎo amwǐ tǒplò,

“Khwítahe akhwǐ, Byacè tahe abyacè,”

Û rǎo phúnuô.

¹⁷ Phúnuõhtuõrò vǎ myáhtye tanéphú tǒprë kahtòo dõ tamõkũ rò a cyëpryë èhtõhtya lõlõ~ htuphúzuõphú dõ mólë nuõtahe rò a hé, ¹⁸ “Thyáphú thǐ ki hyǎe kuõ lahyǎ khwícóphya tahe azye, klyëkhukló ná klyëphú tahe azye, tathǐ tahe ná prësidyǎ lǔ tahe azye, cũ ná kayǎ dõ a nǐ tǐpalǎ tahe azye, kayǎ dõ amwǐ luõhtyëluõké tahe ná kayǎ dõ ù tanë patǐ lǔ tahe azyenuô, hyǎopló rólõmõ lǔ dõ Cómarya apwëdu akũyë.”

¹⁹ Bínuõakhë vǎ myáhtye tëmõtëmýǎ nuõtõduõ ná hekhu khwícóphya tahe ná èthǐ klyëphú tahe oplótõ lõ lǔ dõ a ki sǎ kayǎ dõ a sidyǎ tathǐ nuõtõprë ná aklyëphú nuõtahe. ²⁰ Û pũnǐkyǎ tëmõtëmýǎ nuõtõduõ rò ù pũnǐ tǒrõ kuõpõ ná prëpro lahõ dõ a mëlũ pé ù tǐprotëprya dõ tëmõtëmýǎ nuõtõduõ anyëhyǎ nuõtõprë. Dõ a mē tǐprotëprya pé ù akhu-akhyë, a ilolahõ lõ kayǎ dõ a nǐbè tëmõtëmýǎ nuõtõduõ a tēmëmámëdyǎ rò a cóbě lǔ nuõtahe. Tëmõtëmýǎ nuõtõduõ ná prëpro dõ a ilolahõ ù nuõtõprë thëgnë lõ ù tátǎ htwõprë kyǎ èthǐ dõ miò dõ ù súũ ná yathúbyǎ nuõtò akũ. ²¹ Lõ~ a klyëphú dõ a okyǎ tahenuô, ù mēthyëkyǎ èthǐ ná né dõ a hyǎhte dõ kayǎ sidyǎ tathǐ nuõtõprë akýǎkũ nuõtòbè, rò lõ~ htu nuõtahe hyǎ lǔ iphuõ ekõõbǎ lõ èthǐ zye.

20

Anatõri

* 19:15 19:15 Û ivǐhte thòbǐthëhtyë nuõma athyaná ù ivǐhte htahtyë nuô.

¹ Yètôphuòrò vǎ myáhtye tanéphú tōprè o dǎ mǒkhu hyǎlyǎ rò a pǔo nǐdyé krǒkǔdu krǒkǔzǎ yètǒkǔ athòhti ná suplyetǒhtèdu tǒbǒ dǎ a takhukǔ. ² A hyǎ pǔmakyǎ plyǎ mǎhǒ khǐnéricyǎ khukló dǒnudǒthakhě nuôtǒbǒ. È ma ù é lǔ ná Satan. Rò a cǒklòmányě lǔ anatǒrí. ³ Tanéphú nuôtǒprè vǐtǎkyǎ lǔ dǎ krǒkǔzǎ nuôtǒkǔ akǔ rò a kǎmabǐkyǎ lǔ rò a mēmámědyǎ kyǎ lǔ. Thyáphú a ki cuǒ ilolahǒ pǎ tǎ myécǒ tahe tǎmè nuô a dǎ obǎ lǔ anatǒrí. Rò anatǒrí bǎhǒ pǎ nuô, ù ki plwǒhte khyě lǔ taplǒphú pǎ.

⁴ Htuòrò vǎ myáhtye khwǐ khuklyáhtě htyalǒ tahe. Kayǎ onyǎo dǎ khuklyáhtyalǒ alǒ tahenuô, ù dyé èthǐ taryěshyosǒ dǎ a ki cirya ù pǎ. Vǎ myáhtye kuǒpǒ kayǎ dǎ a khyáathě ná Jesǔ ari-akyǎ rò a hēsodǒnyǎ pè ù Cǒmarya alǎangǒ tahe akhu-akhyě, ù pǎtǔkyǎ èthǐ kyǎbǒ tahe a thèhtwǒprè. Tēmìtēmýǎ bèbè, tēmìtēmýǎ aprèzo yěnuô bèbè, èthǐ cǒbèhtyanǒ kuǒǔ to. Túnuôhtuǒto tēmìtēmýǎ nuôtǒduǒ a tēmēmámědyǎ dǎ ù bè mēmǎ dǎ mǎhtélǒ nuôbèbè, mǎtorò ù bè mēmǎ dǎ takhulǒ nuôbèbè, a phyésúnǒ kuǒǔ tēmēmámědyǎ tǒcǒ- to. Èthǐ htwǒprè kǎkhyě rò a pǒ tǒkuǒ tẹ ná Krǐstu anatǒrí. ⁵ Yěma tèt看wǒprè ihtǒ kǎkhyě arélǒ tǒphuǒ hó. Anatǒrí bǎ tyahǐto nuô, kayǎ dǎ a thyě htuǒhǒ rò a o pǎ dǎ helě tahenuô, a ihtǒkǎ hǐto. ⁶ Kayǎ otǒkuǒ dǎ tèt看yě ihtǒkǎkhyě rélǒ yě tǒphuǒ akǔ tahe nuôma a nǐbè tèsǒri rò èthǐ ma kayǎ sǎsěphú tahe. A lwókyǎ ná tèt看yě nyěphuǒtǒphuǒ hó. Èthǐ ki htwǒ Cǒmarya ná Krǐstu a bwǐdu tahe pǎ. Èthǐ ki pǒ tǒkuǒ ná Krǐstu anatǒrí pǎ.

Tēmepé Khǐnéricyǎ Khukló

⁷ Anatǒrí bǎhtya htuǒhǒ pǎ nuô, ù ki plwǒhte khǐnéricyǎ khukló dǎ ahtǒkǔ pǎ. ⁸ Rò a ki htecuǒ lǒ hekhu lwǐkyě rò a ki ilolahǒ lǒ myécǒ tahe pǎ. ù é èthǐ ná Gogphú ná Magog phú. Èthǐ bè htyasátè akhu-akhyě khǐnéricyǎ khukló ki é oplǒtǒlǒ èthǐ pǎ. Èthǐ oé thyácónǎ lǒtamǎ dǎ htyědutavahtǔ tahe nuô cǒ pǎ. ⁹ Èthǐ htecuǒ dǎ hekhusǐba rò cuǒbǒ tavaǒbǐ lǒ Cǒmarya akayǎ tahe ná vǐ dǎ Cǒmarya mǒ nǐdyé lǔ yètǒvǐ. Manárò mi o dǎ mǒkhu hyǎlyǎ ùkyǎ lǒ èthǐ. ¹⁰ Khǐnéricyǎ khukló dǎ a ilolahǒ èthǐ yètǒduǒnuô, ù vǐtǎkyǎ lǔ dǎ miò dǎ ù isúǔ ná yathúbyǎ yěnuô tǒò akǔ. Miyě tǒò nuôma mǎhǒ ù lèvǐtǎ tēmìtēmýǎ nuôtǒduǒ ná prèprǒ lahǒ nuôtahe akhǎlè nuô hó. Rò èthǐ ki khyábè tèt看yètècǔ mǒkhǐkhǐ mǒsěklèklè tacǔprè talèkré cǒ pǎ.

Tècirya Dǒkhyě Tadú

¹¹ Htuòrò vǎ myáhtye khwǐ khuklyábǔdu htyalǒ tǒkhu ná prè onyǎ dǎ akhu nuôtǒprè. Rò mǒkhu ná hekhu lǔkuǒ cuǒkyǎ dǎ a mèt看nyě rò ù myáhtyenǒ pǎtǒhǒ. ¹² Rò vǎ myáhtye kayǎ dǎ amwǐ luòhtyèluǒkè ná kayǎ dǎ ù tanǒ patǐ lǔ rò a thyěhtuǒhǒ tahe kahtǒo dǎ khwǐ khuklyábǔdu htyalǒ yě anyěhyǎ nuô. ù bǎmǒhtya litahe htuòrò ù bǎmǒhtya li dǎ aruô tǒba dǎ ù é ná lihtwǒprè yě. Kayǎthyě yětahenuô, ù cirya èthǐ phú a mēnǒ htuǒhǒ nuô ná phú ù rǎmǎo dǎ liyè akǔnuô tahe. ¹³ Htuòrò htyědutava yěnuô a dyéhtyakuǒ akayǎ thyě dǎ a o dǎ èkǔ nuô tahe. Tèt看yě amuǒphě ná Luǒkénédǒ tahenuô, a dyéhtyakuǒ lahyǎ kayǎthyě o dǎ èthǐkǔ nuôtahehe. Rò ù cirya lǒ kayǎ pwǒ- tǒprè phú èthǐ mēhtuǒhǒ tẹnuô. ¹⁴ Htuòrò dǒkhyěnuô, tèt看yě amuǒphě ná Luǒkénédǒ tahenuô, ù vǐtǎkyǎ èthǐ dǎ miò akǔ. Miò yěma mǎhǒ tèt看yě nyěphuǒtǒphuǒ hó. ¹⁵ Kayǎ tǒprèprè dǎ ù ki myáhtye ù rǎo amwǐ dǎ lihtwǒprè yètǒba akǔ to hé nuô, ù bè vǐtǎkyǎ è dǎ miò yètǒò akǔ.

21

Mókhuthě Ná Hekhuthě

¹ Htuòrò vǎ myáhtye mókhuthě ná hekhuthě. Rò mókhulyeyě ná hekhulye yětôba lamékyǎ lǒ. Htuòrò htyědutava yěnuôma a opǎ toto. ² Vǎ myáhtye vǐsǎsě mǎdûhó Jerusalem vǐthě yětôvǐ nuô, rò a o dǒ mókhu dǒ Cómarya a o rò a hyǎlyǎ. Ŭ taritaryǎ kǔthyǎ one pé lǔ phú prèkhómě mòmũ tǒprè dǒ a opósũ avè nuô. ³ Vǎ nǐhuò ngóprashyo tǒmũ dǒ khwí khuklyáhtě htyalǒ a onuô, rò a hé, “Khǒnyáyě Byacè Cómarya hyǎotǒkuǒ hó ná prèlukayǎ hó. A ki otǒkuǒ ná èthǐ rò èthǐ ki htwǒhtya Cómarya akayǎ pǎ. Byacè Cómarya anébyacè nídũ ki otǒkuǒ ná èthǐ rò a ki htwǒ pé èthǐ Byacè pǎ. ⁴ Cómarya ki htúthũkyǎ lǒ èthǐ amèthèhtyě pǎ. Tètthyě o pǎ to. Tèthéplè bèbè, tenguótèhè bèbè, tèsěnésěbya bèbè a o pǎ to. Tè dǒ a htwǒhtyanó dǒ hekhu alye yětôba tahenuô, a o pǎ to hó.”

⁵ Htuòrò prè onyǎo dǒ khwí khuklyáhtě htyalǒkhu nuôtǒprè hé, “Khǒnyáyě vǎ mètě lǒhó tẹpwótôcô.” Rò a hé kuǒ ke vǎ, “Rǎmákyǎ tẹ yětahenuô, mètěhèrò ngóyě tahe nuôma acóate rò lèthélé zǔenǐ è.”

⁶ Rò a hé, “A htuòhó, vǎ ma aréłǒ ná anolǒ ũ hó. Vǎ ma akhǎshyé ná atadũ hó. Htyěhtekhu dǒ a dyé thèhtwǒprèhtyě tacúprè nuô a o tǒ. Kayǎ dǒ a thèó tǒprèprè nuô, vǎ ki dyéokrá è pǎ. ⁷ Kayǎ tǒprèprè dǒ a mepé tẹnuô, a ki nǐbè lǒlǒ- tẹyě tahe dǒ vǎo pǎ. Vǎ ki htwǒ èthǐ Byacè Cómarya pǎ rò èthǐ ki htwǒ vǎphũ tahe pǎ. ⁸ Manáro kayǎ dǒ a taruô tahe, kayǎ dǒ acó ná a tẹzútẹnyǎ to tahe, kayǎ dǒ athéplò mũmyǎ tahe, kayǎ dǒ a mètthyě kayǎ tahe, kayǎ dǒ a cuóthũ prèmòprèkhũ tahe, kayǎ dǒ a htwǒ khǐnékhǐnǒ Thará e ũzǒ tahe, kayǎ dǒ a cǒbě prẹzǒ tahe, rò kayǎ dǒ a lahó ũ tahenuô akhǎlékhǎbya mamáhó miò dǒ a mǎ tètthyě nyẹphuótǒphuó dǒ ũ isũ è ná yathũbyǎ yètò nuô hó.”

Jerusalem Vǐthě

⁹ Tanéphũ thuóthyótǒprè dǒ a pũma nídyé bẹlǒdu thuóthyótǒbè dǒ a bã ná tẹcyètẹcũ dǒkhyélǒ thuóthyótǒcô yě aklě tǒprènuô, a hyǎ dǒ vǎ o rò a hé vǎ, “Hyǎmǒ rò vǎ ki zǔluò nè ná thímíphũ amě prèkhómě mòmũ yětǒprè.” ¹⁰ Cómarya a thèhtwǒprè okuǒ ná vǎ rò tanéphũ tǒprè cǒcũ vǎ dǒ sodusohtũ tǒmě akhyě. Rò a zǔluò vǎ ná vǐ Jerusalem sǎsě yětôvǐ. Vǐyěnuô a o dǒ mókhu dǒ Byacè Cómarya a o rò a hyǎlyǎ. ¹¹ Rò vǐyěnuô, a lǒbǎ có ná Cómarya alǐatakhě có. Vǐyěnuô, a takhě thyácóná lǒ thuǒlǐthuǒlěplya dǒ anguduprǐdu tǒmènuô có, htuòto a thyácóná lǒthũbũ plyarashyǐ tǒmè nuô có. ¹² Vǐyěnuô ũ té htyalǒ tava bí lǔ ná ũduũhtyalǒ. Htuòrò kadǎdu o shyényěkũ rò tanéphũ opǒ nídyé è shyéthényě. Dǒ kadǎduyě alǒ nuô ũ rǎonǐ Israelphũ shyényěmuǒ yě amwǐ. ¹³ Dǒ vǐũ tǒkyě ná tǒkyě nuô kadǎdu othuǒkũ. Dǒ cíhte thuǒkũ, cínuǒ thuǒkũ, cíhtǒ thuǒkũ, cílyǎ rò thuǒkũ. ¹⁴ Vǐũ akhǎshyé nuô ũ byáhtya lǔ ná lǒdu shyényěmě. Rò dǒ lǒ yètahe alǒ nuô ũ rǎo è ná thímíphũ a Prèdǒnyǎphũ shyéthényě tahe amwǐ.

¹⁵ Tanéphũ dǒ a hébè ná vǎ yětǒprènuô, a pũma nídyé ná alétě iplǐhtě tǒbǒ rò a ki tẹmyǎ vǐ ná vǐkadǎdu tahe ná vǐũ tahe. ¹⁶ Vǐnuô anǎ o lwǐnǎ rò ahtũ ná alyǎnuô a krũnyǎ lǔ prè. Tanéphũ tẹmyǎ vǐyě ná alétě iplǐhtě nuôtǒbǒ rò ahtũnuô a o mile tǒrǐ nyǎzè, rò alyǎnuô, a krũnyǎ thyáná ahtũ nuòprè. ¹⁷ Tanéphũ tẹmyǎ pǒ vǐũ yěnuô ná

létë iplíhtë nuôtôbõ phú prëlukayã léklõ tënuô. A tẽ htuõhó rò aduõnuô a o tózë ná lwĩshyẽ ná lwĩplẽ. ¹⁸ Vĩũ nuô ù byá è ná lõtthuõlĩthuõlẽ tahe htuõrò vĩnuô ù byá è ná htẽ málakõ có rò a plyarashyĩ myáhtye luplú nuõ có phú lõtthúbũ nuô có. ¹⁹ Vĩũ akhãshyẽ nuô ù tari o è ná lõtthélõprõ amyemyẽ acôcô có. Lõ dĩ ù byá lũ dĩ vĩũ akhãshyẽ arélõ tãmẽ nuõma lõtĩthuõlẽ rò ù é ná jaspô, nyëmëtômẽ ma lõtaphè rò ù é ná saphíra, thuõmëtômẽ ma lõtaphèlõ rò ù é ná chacéda, lwĩmëtômẽ ma lõtthuõlẽ rò ù é ná èmerô. ²⁰ Nyãmëtômẽ ma lõtkyelyã rò ù é ná sardonì, amẽ thuõthyó yëtômẽ ma alì rò ù é ná carnìla, thuõthyótômẽ nuôtômẽ ma lõtbyã, rò ù é lũ ná khrisolito, amẽ lwĩthyó yëtômẽ nuô lõtthuõ rò ù é ná bèrìla, lwĩthyótômẽ nuôtômẽ rò lõtbyã rò ù é ná topaza, amẽ shyé nuôtômẽ ma lõtthuõlẽ rò ù é ná khrisoprasa, shyétômẽ nuôtômẽ ma lõtbyã rò ù é ná jacíta, shyényëmẽ nuôtômẽ ma a taphèlõthõ rò ù é ná amethísata. ²¹ Kadãdu shyényëbè nuô tóbè ná prathè nguduprìdu tòplò, tóbè ná prathè nguduprìdu tòplò ù mę o è phúnuô. Ù mę è phúnuô akhu-akhyẽ alõ prathè ngudu shyényëplò. Vĩ aklyã nuô htẽ málakõ có, rò a oluõ sékalì myáhtye luplú có phú lõtthúbũ nuô có.

²² Dõ vĩkũnuô vã myáhtye tëlũhõdu o tãmẽ- to, mętëhèrò Byacè Cómarya dĩ a cyátè lõ- plĩ yëtõprè ná thímíphú nuôtõduõ a o lahyã hó bínuô rò ù cóbèhtya hó èthĩ akhu-akhyẽ, tëlũhõdu lo pãto. ²³ Cómarya a tëlìtètakhẽ nuô a lĩtã dĩ vĩkũ, rò thímíphú nuôtõduõ lĩ pẽ èthĩ thyáná mikõnuô akhu-akhyẽ, dĩ vĩkũ nuô tamõ atèlì bèbè, lẽ atèlì bèbè a lo pã to. ²⁴ Prëlu hekhuphú yètahenuô, a ki cuõ ná Cómarya ná Jesũ atèlì yẽ pã rò hekhu khwícóphya tahenuô a ki phyéhyãnuõnì lahyã a tẽduzãhtyathẽ dĩ vĩkũ yẽnuô pã. ²⁵ Vĩ kadãdu tahenuô ù bãmõo lũ pwõ- tónyẽ pã. Mõkhì o pã to akhu-akhyẽ, ù mębì lũ tõphuõ- to. ²⁶ Htyèké a tètwtõtèryã tahe ná a tẽduzãhtyathẽ tahenuô, ù ki phyéhyãnuõ è bínuô pã. ²⁷ Manárò dĩ vĩkũ nuô tẽ dĩ a sãsẽ to nuõtahe nuõnì tóccõ- to. Kayã dĩ a mę tẽmũmyáricyã bèbè, a lahõlahya tahe bèbè, nuõnì tõtprè- to. Nuõnì prètú kayã dĩ amwì o dĩ thímì a lihtwõprè yëtõba akũ nuõtahe prè.

22

¹ Tanéphú yëtõprè zũluõ pẽ vã htyèhtwõprè ahtyèklõ dĩ a sékalì myáhtye nuõ luplú thyácóná lõtthúbũ plyarashyĩ nuôtõbõ rò a o dĩ Cómarya ná athímíphú akhwí khuklyáhtè htyalõlõnuô rò a htwíhte. ² Rò a htwítãnuõ dĩ vĩkũ rò a htwítãnuõ dĩ vĩ a klyámuõdu aklãmèkũ nuô. Htyèklõ khuprìlo nyèkhónyèkyẽ lõnuô thòhtwõprè o. Rò pwõlèlè- nuô athèhte rò tònãnuô athèhte shyényëphuõ. Rò alè tahenuô a męsímẽ pẽ myècõ tahe a tẽswítèsẽ. ³ Dõ vĩkũnuô tẽ dĩ a o dĩ Cómarya a tẽsõhã alẽnuô myáhtye pã tóccõ- to. Byacè Cómarya ná thímíphú nuôtõduõ a khuklyáhtè htyalõ léonyã nuô a o dĩ vĩnuô tóvĩ akũ pã rò a prēmètèphú tahe ki cóbèhtya Cómarya pã. ⁴ Èthĩ ki myáhtye Cómarya amèthè pã rò ù ki rão Cómarya amwì dĩ èthĩ amãhtèlo pã. ⁵ Mõkhì o pã to akhu-akhyẽ èthĩ lopã mikõ to. Èthĩ lopã tamõ atèlì to, mętëhèrò Byacè Cómarya ma mähó èthĩ atèlì pã hó, rò èthĩ ki põ tẽ tacúprè talèkré phú khwí tahenuô pã.

⁶ Phúnuõhtuõrò tanéphú hé vã, “Ngõ yètahe nuõma ngõ dĩ acóatę rò lèthèlè zũenì nyacó è tahe. Byacè Cómarya dĩ a dyé prèprõ tahe ná a Thè Sãsẽ yëtõprènuô, thyáphú a ki dyéluõ pẽ kuõ a prēmètèphú thítahe ná nyètyato pã tẽ ki mękryã- ané phútè pã nuô rò, a nõhyã pẽ hó a tanéphú hó.”

Jesù Ki Hyã Pã Ari-akyã

⁷ Jesù hé, “Níďã lahyã~, vã hyãlé pã, kayã dõ a níďã prèprongó dõ a hébèkyã dõ likũ yètahenuô, a níbè tèsòri.”

⁸ Vã ma Giovanni. Vã myáhtye níhuõ lólõ~ tàyè tahe. Bí vã myáhtye níhuõ htuõhó akhènuô, vã dãngũya dõ tanéphú dõ a dyéluõ vã tàyè tahe nuôtòprè a khãduòshyé, rò vã kíré cóbèhtya lũ. ⁹ Manárò a hé vã, “Cóbè tã vã tãmé, vã ma prèmetèphú tòprè dõ a thyákuõdũ ná nè ná nè puõvyã prèprò tahe, ná lõ~ kayã dõ a cùe ngó nuòtahe dõ li yètòba akũ nuòtahe prè. Cóbè dõ Cómarya nuô.”

¹⁰ Rò a hé pò vã, “Ngó dõ prèprò heso one dõ liyètòba akũ tahenuô, dóuódóbíkyã tã è tãmé ní~, metèhèrò lõ~ tàyè tahe kíré htwòhtya nuô ashuòakhè phũhtya lã hó. ¹¹ Kayã dõ a metèthú tahenuô nõmè plehyã pò kuórè ènuô. Kayãcyè mũmyáricyã tahenuô nõmè plehyã kuórè pò ènuô. Kayã dõ acóate tahenuô nõmécómète plehyã pò ènuô. Kayã dõ a sãsè tahenuô nõmè sãsè plehyãpò ènuô.”

¹² Jesù hé, “Níďã lahyã~, vã hyãlé pã, vã ki phyéhyãní təcirya ù tahe ná tèmènikhwókè tahe pã. Rò èthĩ mètũhó kryã~ ítènuô, vã ki dyélõ èthĩ phú a mètũhó nuô pã. ¹³ Vã ma liplò khãshyé ná liplò tadũ hó. Vã ma arélõ ná anolõ ù hó. Akhãshyé ma vã hó, atadũ ma vã hólõ.”

¹⁴ “Cómarya ki sòri kayã dõ a ishuòplĩ acacwò nuòtahe pã. Èthĩ ki nuõ ba-e níkuõ thòthè dõ a dyé ù thèhtwòprè yènuô tahe pã. Htuòrò èthĩ ki nuõ níkuõ dõ vĩ kadãdu nuòtahe akũ pã. ¹⁵ Kayã cõkuõ akhõ to péhtwò htwi tahe, khĩnékhĩnõ Thará tahe, kayã cuóthú prèmòprèkhũ tahe, kayã mèthyè kayã tahe, kayã cóbè prèzò tahe, lõ~ kayã dõ a mọ nídyé tẹlahõlahya rò a ohtwòprè krwõmèkuõ phúnuô pwõ~ tóphuõ nuòtahenuô a ki o lahyã dõ vĩklõ pã.

¹⁶ “Vã ma Jesù. Thyáphú vã ki heso luòpè prèzúetèplómũ tahe ná tètítèkyã yètahe agnènuô, vã thũlya pè thĩ vã tanéphú hó. Vã puõvyã klwĩlyã ma máhó Davi aklwĩalyã kalyã nuô tómuòtócó hó. Vã ma sètòrò dõ a lítakhèrasõ nuòtómè hó.”

¹⁷ Cómarya a Thé Sãsè ná prèkhómè mòmũhó hé, “Hyãmõ lahyã.” Lõ~ kayã dõ a níhuõ tẹ yètahenuô, nõhékuõ lahyã èthĩ, “Hyãmõ lahyã.” Rò kayã dõ a thèòhtyè tahenuô, hyãmõ, hyãphyè ò krã lahyã htyè htwòprèyè.

Tèhébè Dõkhyè Tadũ

¹⁸ Lõ~ kayã dõ a níhuõ ngó dõ ù héprò one è dõ liyètòba akũ lõ~ plĩ tahenuô, dyéròdyéryè one tãtè có lahyã èthĩ, kayã tòprèprè ki sunuõ éhtyalõ tètòcócó dõ liyètòba akũnuô, kèrákèdwõ, təcýètəcũ dõ Cómarya héluõ htuõhó è dõ liyètòba akũ yètahenuô Cómarya ki nõkhyábè è pã. ¹⁹ Kayã tòprèprè dõ a metãyokyã tètòcócó dõ liyètòba akũ tahenuô, thòhtwòprè athè ná vĩsãsè dõ ù héluõ dõ liyètòba akũ yènuô Cómarya ki phyè taphãkyã ná lũ pã. A enópã thòhtwòprè athè to. A nuõnó pã dõ vĩsãsè akũ to.

²⁰ Kayã dõ a khyáathè ná lõ~ tètítèkyã yètahe tòprènuô, a hé, “Ò, vã ki hyãlé pã,” Amèn, Kõ~ Byacè Jesù Krístu, hyãmõ to~.

²¹ Byacè Jesù Krístu abwĩdu ataryèhtũ ki okuõdũ ná Cómarya akayã pwõ~ tòprè ní~. Amèn.